This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 08242999 8

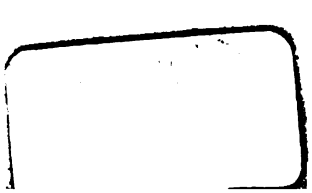

Koninklijk
Bataviaasch
Genootschap

B 1684 c

Dagh-Register

gehouden int

Casteel Batavia

vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlandts-India

Anno 1670—1671.

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met medewerking van de Nederlandsch-Indische Regeering en onder toezicht

VAN

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ

'sHAGE
M. NIJHOFF

1898.

Qc 1898 N. 73
VERVILDE DOUBLE

Dagh-Register

gehouden int

Casteel Batavia

vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlandts-Indïa

Anno 1670—1671.

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met medewerking van de Nederlandsch-Indische Regeering en onder toezicht

VAN

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ

'sHAGE
M. NIJHOFF

1898.

TO NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
223345A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1925 L

Voor elken lezer vermoedelijk meer of min belangrijke, in dit deel vervatte mededeelingen zijn de navolgende:

berichten uit Mataram, 18, 29, 50, 66, 84, 85, 98, 114, 119, 122, 134, 141, 153—155, 158, 173, 201, 218, 226, 346, 387, 451, 468;

feest, aan Makasaarsche vorsten, enz. gegeven, 19; afscheid dier vorsten, enz., 24;

berichten van Makasar, 60, 72, 85, 97, 123, 167, 181, 185, 327;

afloopen van een burger-jacht, 31, 72;

gevangen Nederlanders op Formosa, 4, 5, 208, 259, 263, 298;

berichten omtrent Koksinga, 271, 273, 294, 491, 505;

verboden goederen in Japan, 52;

berichten van Sumatra's Westkust, 69, 138, 158, 203, 296, 398;

optrek van de Compagnie's dienaren en inlandsche burgers te Batavia, 120, 131, 374, 380, 383;

gespannen verhouding tusschen de Republiek der Vereenigde Nederlanden en Frankrijk, 152, 219, 230, 284, 431, 433, 435, 502;

brieven van de vorsten van Ternate, Tidore, Batjan en Boeton, 168—173, 319, 357, 375, 452;

Makasaren te Bantam, 179, 184, 217, 220, 404, 406, 416, 420, 431, 437, 466, 475;

oude en jonge Sultan te Bantam, 264, 273, 281, 312, 318, 333, 382, 402, 471;

poging tot zamensmelting van de Compagnie's dienaren met de burgers, 344;

F. Caron te Bantam, 373, 382, 386, 389, 402, 404, 416;

belooning van C. Speelman voor zijne verrichtingen te Makasar, 374;

versterking van het eiland Onrust, 450;

Bantamsch verbod tegen het schuiven van opium, 469, 472, 487, 496.

BATAVIA, *Juni 1898.* V. D. C.

January Anno 1670.

1 *d°*. des morgens voor de predicatie quamen de respective collegien hier ter steede, mitsgaders veele andere gequalificeerde dienaren by de heeren, den gouverneur generael ende de Raeden van India, en wenschten haer Ed° volgens out gebruyck veel geluck en zeegen met den aenvanck van dit jaer 1670.

2 *d°*. comt het jacht, de Bock, van Malacca en daermede de E. Daniel Six, geweest opperhooft over 's Comp° negotie in Japan; hetselve jacht brengt van Malacca mede:

15625 ℔ thin en
51375 cattys peper, t'samen ten bedrage van..... *f* 13401 : 15 : —

Voorts de naevolgende goederen uyt Japan:

84 stoffen voor Tonquin;
501 bossen goutdraet;
9 boecken schryfpampier;

't onderstaende syn verboden goederen,
die terugh comen:

10 damasten;
18 alcatyven;
15 ellen gout gallon;
2 1/2 ℔ Spaense vliegen;
een roskam en een paerde borstel, beloopende..... » 8871 : 10 : 7
t'samen..... *f* 22273 : 5 : 3

De missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raet tot Malacca, daermede ontfangen, is gedateert 17 December jongstleden; oock heeft bovengemelte E. Six aen haer Ed° overgelevert een schriftelyck rapport nopende den toestant van 's Comp° saecken tot Japan, synde gedateert .....

3 *d°*. arriveert het jacht, de Gerechtigheyt, uyt Bengale en met hetselve de E. Joannes Velters, geweest provisioneel gesaghebber aldaer, medebrengende:

44509½ ℔ diversche zyde in 314 packen;
602488 » salpeter;
1138 » lont en
50 lasten tarwe, t'samen incoops costende *f* 222788 : 4 : 11¾.

De missive van den heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raet tot Ougly, daermede ontfangen, is gedateert den 8en November anno 1669.

Na den middagh is in Raede van India goetgevonden den pachter van de waegh goet te doen ofte te gemoet te laten comen de somma van 273¾ rds, die hy verthoont heeft, dat mits het afsetten van den prys des pepers op de voorsegde pacht te cort comt.

4 *d°*. van Sumatra's Westcust arriveert heden hier ter rheede de jonck, de Rosenobel, geladen met 52746 cattys peper, costende *f* 8291 : 12 : 11; ende is ons daermede toegekomen een missive van 't opperhooft, Jacob Pits, ende den raedt aldaer, gedateert 16 December jongstleden.

5 *d°*. arriveert van Cambodia hier ter rheede een inlands vaertuygh, toebehoorende Intchie Lanangh, ingeseten alhier; hetselve brengt mede een missive van den Koninck van Cambodia, benevens 3 Nederlanders, na 't afloopen van 's Comps logie aldaer verbleven, ende welcke missive per eerste gelegentheyt op de ordinarie wyse staet ingehaelt te werden.

6 *d°*. des avonds vertreckt een borgers vaertuygh naer Malacca, medenemende een missive aen den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raet aldaer, waervan de inhout by het afgaende briefboeck kan werden nagelesen.

7 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede naer Amboina de fluytscheepen, Diemermeer en Elburgh, medenemende de naervolgende goederen, ten bedrage van *f* 169900 : 16 : 1, namentlyck:

Diemermeer:

12000 provintie daelders;
72 packen cleeden en lywaten;
1 pack hembden;
4 stucken laecken;
8 rollen Persiaens felp;
100 pen catoene kousen, voorts parthye andere goederen tot kleedinge;
120 lasten rys;
6 » terwe en andere provisien;
8000 Tonquinse aerde coppen;
1 disteleer ketel;
3 kisten medicamenten;
2500 rds aen wissels;
parthye equipagie goederen, ammonitie van oorlogh, schryftuygh, etc., belopende t'samen ..... *f* 100557 : 15 : 7

Transportere..... *f* 100557 : 15 : 7

Per transport..... f 100557 : 15 : 7

Elburgh:

12000 provintie daelders;
51 packen kleeden en lywaten;
80 lasten rys en andere provisien;
5 disteleer ketels;
1 kas met schilder verwe, parthye oorlogs gereetschap, equipagie goederen, enz., bedragende..... » 69343 : — : 10

t'samen..... f 169900 : 16 : 1

Na den middagh comt een Javaens vaertuygh van Bantam, medebrengende een briefjen van onsen resident, Willem Caef, gedateert 5 deser, en daer ingeslooten een missive van 't opperhooft, Dirck de Haes, en den raedt tot Jamby, gedateert 25 December jongstleden, synde van daer per inlants Engels vaertuygh tot Bantam aengebracht; het briefjen van gemelten resident, Caef, melt, dat tot Bantam waeren aengekomen 3 joncken, aldaer thuys hoorende, namentlyck 2 van Atchin en een van Cambodia, en hadt het bovengemelte Engels vaertuygh van Jamby eenlyck medegebracht 40 à 50 picols witte peper; het Engels schip, London, stont tegen den 20en deser na Engelant afgevaerdigt te worden en wiert geladen met peper, sappanhout en geconfyte gember.

Het Deense schip, Fero, was mede volladen met 400 bhaer peper en stont tegens het midden van dese maend nae Denemarcken te vertrecken, maer de opperhoofden hadden quade gissinge gemaeckt en 200 bhaer peper meer gekocht ende betaelt, als sy conden innemen en die sy onder bewaringh van den Sulthan daer souden moeten over laten.

8 *d°*. des morgens vertreckt de chaloup, den Eendracht, na Macasser, die ten principalen derwaerts gesonden wort om tydingh te brengen van het behouden arrivement der Macassaerse Koningen, prinsen, etc., alhier en tot welcken eynde sy oock haere brieven derwaerts senden onder couvert van 's Comps missive aen den provisionelen gesaghebber aldaer; de gemelte chaloup neemt niet anders mede als weynige provisien, eenigh schryfgereetschap ende een kist medicamenten, t'samen bedragende f 206 : 13 : 6.

De brief van den Koninck van Cambodia, op 5 deser met een inlants vaertuygh hier aengebracht, is heden na middagh van boort gehaelt en onder het losbranden van 9 stucken grof canon aen syn Edht den heer gouverneur generael in de vergader zael overhandight, alwaer oock medegebracht wierden de 3 Nederlanders, in denselven brief vermelt, synde met ysere ketenen aen malcanderen vast, soo wel aen de hals, als aen de beenen; en luydt de gemelte brief nae gedane translatie, als volcht.

Dese brief comt uyt een suyver en oprecht gemoet van Jan de Pertewan, den grooten Koninck in 't ryck ende stadt van Cambodia, aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, ende de Raeden van India, die seer groot syn en de stadt Batavia regeeren in alle voorsichtigheyt; vorders na dit, ten tyde, wanneer de Gouverneur den capiteyn, Pieter Kettingh, en den

coopman, Wyckersloot, gesonden heeft om haer voor Jan de Pertewan te vertoonen ende onder syn gesach als onderdanen te verblyven, soo is Jan de Pertewan ten hoogsten verblydt geweest, waerom hy oock, in alles genegen synde, syn gunste gethoont heeft, soo synder Chinesen in de stadt van Jan de Pertewan gekomen en hebben in de stadt Cambodia veel ongehoorde boosheden aengerecht, de Nederlanders omgebracht en door verbaestheyt op de vlucht gejaegt, waervan Jan de Pertewan niet geweten heeft, voor al eer het volck dat aen hem hebben comen seggen, waerom Jan de Pertewan eenigh volck gesonden heeft om dat te sien en de Nederlanders, die overal in 't bosch geloopen waren, op te soecken; die gevonden synde, heb ick se laten aen 't schip brengen; ende dit gedaen synde, soo heeft Jan de Pertewan aen alle groote persoonen in de stadt van Cambodia daerover gelast raetspleginge te houden ende by de Chinesen te ondersoecken, om wat reden sy de Nederlanders omgebracht hadden; daerop een Chinees antwoorde: ick heb de Nederlanders omgebracht, doordiender drie Nederlanders by my gekomen syn en my gesegt hebben, dat de Nederlanders my wilden vermoorden; en dit syn de reden, waerom ick de Nederlanders ben gaen vermoorden; waerover Jan de Pertewan seer vertoornt is geworden ende heeft gelast dese genoemde drie Nederlanders te vragen, of sulcx waer was; daerop sy antwoorden, dat het soo was, gelyck de Chinesen seyden, dat de Nederlanders de Chinesen eerst vermoorden wilden. Dit seggen heeft Jan de Pertewan niet connen gelooven, alsoo 't een boos volck is, daerom Jan de Pertewan gelast heeft den Chinees, Piauja, en den sabandaer van de Chinesen gelyckelyck te dooden over haer quade handelinge.

Vorders na dit, soo heeft de Gouverneur een brief aen Jan de Pertewan gesonden ende versocht om geseyde drie Nederlanders; daerop Jan de Pertewan gelast heeft de Chinesen ende drie Nederlanders te roepen, die, daerover bevreest werdende, weghgeloopen syn, 't welck Jan de Pertewan met een brief aen den Gouverneur bekent gemaeckt heeff; vorders na dit, soo heeft Jan de Pertewan gelast haer met practycque op te soecken en te krygen en soo syn de drie Nederlanders gekregen, maer na becomen rapport, soo souden de Chinesen naer de stadt Siam geloopen syn en de vlucht genomen hebben; vorders, soo heeft Jan de Pertewan willen een praeuw toe maecken om dese drie Nederlanders over te laten brengen, maer gehoort hebbende, dat de Coxinders wilden comen, soo is de last van Jan de Pertewan om de drie Nederlanders over te brengen niet geschiedt, maer heeft Jan de Pertewan altoos gewagt, dat de Gouverneur souw gesonden hebben om de drie Nederlanders te haelen, doch ten is niet geschiet. Na desen soo isser een vaertuyg van Intchie Lanangh hier gekomen om aen Jan de Pertewan eenige goederen op te offeren, alsoo dese Intchie Lanang voor desen een onderdaen van Jan de Pertewan geweest is, en daerom, soo heeft Jan de Pertewan dese praeuw genomen, opdat de Nederlanders door nachoda Intchie Lassan overgebracht souden werden; dies heb ick Intchie Lassan gelast om de drie

Nederlanders aen den Gouverneur te brengen; vorders staet dit alles wegens het gedoente deser drie Nederlanders in 't recht oordeel van den Gouverneur; voorts en heeft Jan de Pertewan niet anders tot geschenck aen den Gouverneur te senden als vier picols benjuyn, dat niet weerdigh en is; en daerom gelieft het niet te versmaden, maer als een eenstelig bloempje, dat geen reuck en heeft, aen te sien.

9 *d°*. vertreckt weder na Bantam meester Mainstone, een der Engelse raedspersoonen tot Bantam, medenemende een briefjen van den heer gouverneur generael aen den Engelsen agent, benevens een geschenck van 40 ℔ nagelen, 50 ℔ notemuscaten, 40 ℔ foelie en 40 ℔ caneel, in antwoort en erkentenisse van hetgene, door syn E. gesonden, op 30 December hier ontfangen is.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. het vaertuygh, den 5en December jongstleden van Banjermassing hier aengekomen, vertreckt heden weder derwaerts met soodanigen antwoort op den ontfangen brief van den pangeran Singa Marta, als by het afgaende briefboeck onder dato deses kan werden nagelesen.

Gelyck mede by hetselve briefboeck een briefjen, door den sabandar van Batavia uyt last van syn Edht d'heer gouverneur generael geschreven aen den pangeran de Paty Anum tot Cheribon, mede in antwoort op hetgene van denselven hier den 16en December jongstleden ontfangen is.

12 *d°*. comt het fluytschip, Buyenskerke, van Bengale, geladen met:

50436 ℔ zyde in 356 baelen;
559 » florette gaeren in 4 packen;
3055 » lyck » ;
113 » taly » ;
204 » hennip;
74025 » poeyer suycker;
29716 » terwe;
4556 » spyckers;
420920 ℔ salpeter;
61 packen lywaet;
880 stucken zeyldoeck;
13 vis zegens ende
605 stucx diverse ysere ambachts gereetschappen, te samen bedragende *f* 258987 : 6 : 5.

Ende hebben daermede ontfangen een missive van den heer directeur, Constantyn Ranst, en den raedt tot Ougly, gedateert 16 November 1669.

13, 14, 15, 16 *en* 17 *d°*. is niet noterens waerdigh voorgevallen.

18 *d°*. vertreckt het jacht, de Cabeljauw, na Banda, synde gelast Balimboangen aen te loopen en aldaer in te koopen sooveel vee, als sal connen bemachtigen en overvoeren, om hetselve te gebruycken tot voorttelinge op het eylandt Run; en tot welcken eynde aen de opperhoofden syn ter handt gestelt 1000 Spaense realen, parthye cleeden en eenige goederen tot schenkagie aen den Koninck van Balimboangen, etc., t'samen bedragende..... *f* 4034 : 16 : —

Daerenboven neemt het gemelte jacht voor Banda mede:

6 lasten terwe;
6 » zout;
89000 picols Tonquins aerdewerck en

Transportere..... *f* 4034 : 16 : —

Per transport.....	*f* 4034 : 16 —
30000 dackpannen.....	» 3138 : 12 : 8
t'samen.....	*f* 7173 : 8 : 8

19 *d°*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Voorn, synde voor reeckeningh van de camer Rotterdam in zee geloopen den 19^{en} Mey 1669 met 16 zeevaerende persoonen, waervan een door ongeluck over boort gevallen is, soo dat hier te lande brengt 15 koppen; en is ons daermede toegekomen een generale missive van de Ed^{e} heeren gecommitteerde bewinthebberen ter vergaderingh van 17^{den}, gedateert 9 Mey 1669.

20 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d°*. arriveert hier van Mocha over Zouratte en Cochin het borgers jacht, de Fortuyn, van Zouratte voor reeckeningh van de Comp^{e} medebrengende:

105915 ℔ tarwe;	2 packen mostaert zaet;
100 kisten Zouratte zeep;	5 potten lynsaet olye;
1032 ℔ verwe in 8 kisten;	kostende incoops *f* 6603 : 10 : 12.

En syn ons daermede toegekomen brieven van Zouratte en Cochin gedateert, namentlyck, die van Zouratte ultimo October en van Cochin 12 en 14 December 1669.

Insgelycx heeft het opperhooft van 't gemelte jacht aen syn Ed^{e} den heer gouverneur generael behandigt 4 Persiaense brieven, te weten, een van Adie Almaes Corde, synde de verhuerder van 's Comp^{s} woonhuys tot Mocha, en d'andere van den gouverneur tot Mocha, alle aen gemelten syn Ed^{tt} geschreven, luydende na gedane translatie, als volcht.

MISSIVE *van Adie Almaes Corde aen den heer Generael.*

Ick laet aen UEd^{e} weten, hoe dat omtrent 10 à 12 jaeren myn huys aen UEd^{e} onderdanen is verhuert geweest, van 't welcke noyt eenige huerpenningen genoten heb; en, schoon het huys altoos wel niet is bewoont geweest, soo heeft het echter geduyrigh voor UEd^{e} onderdanen open gebleven, alsoo ick niet vermogens ben geweest dat aen ymandt anders te verhueren, ten aensien Comp^{s} vlagge daer geduyrigh afwaeyt, om welcke reden andere luyden dat oock niet hueren derven. 't Geseyde huys is in 't jaer verhuert voor 200 ropia, dat voor 12 jaeren bedraegt 2400 ropia, waerop ick niet meerder heb ontfangen als 500 ropia, als 300 van Abram de Meter en 200 van Jan de Vogel, die my oock een geschrift van 't restant onder myne handen gelaten heeft om 't selve met de comste van 's Comp^{s} dienaeren van haer te vorderen; doch 't zedert dien tydt is niemant verscheenen als nu Abram de Meter, die oock in 't huys gewoont heeft, aen wien ick dat geschrift gethoont heb, die verclaerde, dat niet gequalificeerd was om de betalinge te doen, maer dat hy daertoe eerst van UEd^{e} moeste ordre hebben en dat hy dat met syn comste UEd^{e} soude bekent maecken; dierhalven, soo versoeck ick, dat UEd^{e} my doch 't selve gelyck als een aelmoes gelieve te laten voldoen; want ick niet anders en heb om van te leven als eenlyck dese huer van

't huys; ende, door dien ick in sooveel jaeren geen betalinge gekregen heb, soo ben ick in schulden vervallen; om welcke reden ick nochmael seer nederigh versoeck, dat my gelieven te laten voldoen ende ick myn levens nooddruft van UEd^{e} becomen mach; wat belangt myne armoede en schult, daer ick om 't missen van voorsz. huerpenningen in vervallen ben, can gemelte de Meter UEd^{e} verhaelen ofte door UEd^{e} van hem gevraegt werden; ick heb niet anders als te wenschen, dat Godt UEd^{e} met gesontheyt en ryckdom gelieve te segenen.

EERSTE BRIEF *van den Gouverneur tot Mocha aen syn Ed^{at} den heer Gouverneur Generael.*

't Opschrift was: te bestellen metter haest in handen van den Vorst van Hollant.

Loff zij Godt, den Heere der eeuwen; myn vertrouwen is op de genadige bescherminge Godts.

Vorders, soo is 't, nadat het volck van den iman (ofte erfheer van het rycke) tot Mascatte hier aengekomen is, eyschende de Portugese natie, soo hebben wy in 't achterste van de scheepen gesien, het recht van den erfheere van het rycke, de vlagge van de Hollanders, diese opsetten in het schip; ende wy hebben vast beslooten, nadat wy die gesien hebben, dat het schip de Hollanders toequame om de vlagge, die bekent is der Hollanders te syn, ende dat men die kende, die daer op stonde.

In de maent July anno 1080.

TWEEDE BRIEF *van den Gouverneur tot Mocha.*

Loff zy Godt; alleen myn vertrouwen is op de genadige bescherminge Godts.

Vorders in desen brief wert te kennen gegeven (ofte geopenbaert) het pretens recht van huyr van 't huys, dat te Mocha is voor den gaenden en comenden vreemdelingh, sulcx dat de handelingen der Hollanders, nevens haere medemackers en dienaers, eygentlyck hare steerten, in dit voorszeghde huys nu omtrent de 12 jaeren geduert hebben, blyvende hetselve huys ondertusschen verbonden ten dienste van de Hollanders, soo dat d'eygenaer van 't selve huys in groote schulden vervallen is, omdat syn huys soo langh op den naem der Hollanders is ingenomen geweest ende haere vlagge continueel gedurende dien tyt daerop gestaen heeft, soo wert geëyscht en versocht, dat men ommesie tot voldoeninge van de huer van 't selve huys wegens de voorgaende jaeren, tot datse deselve huer opseggen ofte niet meer van sins syn daerin te comen; welaen dan, laet'et geschieden met aller haest tegen het volgende jaer, soo 't Godt belieft,

dat een vast ende bendich bescheydt en wis werck komc, als 't Godt belieft; doch daer en is geen deucht, nochte macht, als in of door Godt almachtigh.

In de maent July anno 1080.

DERDE BRIEF *van den Gouverneur tot Mocha.*

Loff zy Godt; alleen myn vertrouwen is op de genadige bescherminge Gods.

Hetgeen van den Vorst van Hollant geëyscht en versocht wort, is omtrent de ses stucx grof geschut van sterck werck, bequaem tot den oorloge, eenparigh in alles ofte malcanderen gelykende; ende wy sullen de waerdye van dien ryckelyck overgeven ofte behandigen, als 't Godt beliefft.

In de maent July anno 1080.

Na den middagh is in Raede van India geapprobeert de verkiesingh van ouderlingen en diaconen, door den Eerwaerden kerckenraet alhier gedaen, namentlyck:

tot ouderlingen:

Jacob Bremer;
Cornelis van Qualbergen en
Cornelis Mol;

in plaets van:

Hendrick Schenckenbergh, die na Malacca vertrocken is;
Hendrick Wynants en
Simon Simons, beyde afgaende;

tot diaconen:

Herman Terville en
Gysbert Strantwyck;

in plaets van:

Pieter Colee en
Joan Soury, beyde afgaende.

22 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d°*. ontfangen per Javaens vaertuygh, comende van Bantam, een missive, door de opperhoofden tot Masulipatnam aen haer Ed^e^ geschreven den 2^en^ December 1669, synde per het Engels jacht, Bantam, tot Bantam aengebracht en met het bovengemelte vaertuygh herwaerts aen gesonden.

24, 25, 26 *en* 27 *d°*. is niet noteerens waerdigh voorgevallen.

28 *d°*. na den middagh is door d'heer Pieter A. Overtwater in Raede van India gebracht een contract van veelderhande soort van yserwerck, door syn E. wegens de E. Comp^e^ gemaeckt met Timotheus Vlecker, gelyck by het resolutie boeck onder dato deses kan werden naegesien.

29 *d°*. des morgens vertreckt het fluytschip, de Spreeuw, na Amboina, geladen met:

140 lasten rys;
6 » zout;
12 kisten zeep;

8000 rd^s^ contant, voorts parthye yser, spyckers en equipagie goederen, t'samen bedragende *f* 33165 : 14 : 6.

Behalven de missive aen den heer gouverneur en den raet van de gemelte provintie Amboina, soo neemt deselve fluyt oock mede een brief aen den heer gouverneur en den raedt van Banda, staende beyde onder dato deses in het afgaende briefboek geinsereert.

Insgelycx vertrecken uyt dese rheede na Ternaten de jachten, Durgerdam en Willigenburgh, t'samen met een lading van veelderhande behoeften, ten bedrage van *f* 46323 : 1 : 13, namentlyck:

Durgendam met:

48 packen kleeden;
80 lasten rys;
3 » tarwe, parthye andere provisien;
100 paeren catoene kousen en andere goederen tot kleedingh;
10000 dackpannen;
2000 vloersteenen;
25 swalpen en verscheyde ambachts gereetschappen, parthye ammonitie van oorlogh;
1 kist medicamenten, t'samen bedragende..... *f* 30479 : 16 : 9

Willigenburgh met:

46 packen kleeden;
91 hoeden;
150 paeren schoenen;
10000 dackpannen;
6000 klinckertsteenen;
2000 vloersteenen en andere bouw materialen, parthye equipagie goederen, provisien, ammonitien, schilderverwen, schryftuygh, etc.;
1 kasje met schenkagie goederen voor den Koninck van Tidore, kostende volgens facture..... » 15843 : 5 : 4

somma..... *f* 46323 : 1 : 13

30 d°. vertreckt het jacht, de Bock, na Timor, geladen met:

15 lasten rys;
2 » tarwe en meer andere provisien;
19 packen lywaten;
1 pack met 300 hemden;
17 alcativen;
53 hoeden, voorts andere goederen tot kleedingh en huysgebruyck, parthye equipagie goederen, ammonitie van oorlogh;
1 kist met schryfgereetschap;
1 » » medicamenten, te samen bedragende f 6960 : 16 : 4.

31 d°. comt hier weder ter rheede het burgers jacht, de Vogelstruys, den 30en December jongstleden van hier nae Palembang vertrocken, doch door contrarie wint en stroom genootsaekt geworden weder te rugge te keeren, sulcx dat de brieven, daermeede na Malacca en Palembangh voornoemt afgesonden, weder hier ter secretary syn gebracht.

Na den middagh en oock des avonts, na 't gebet, syn by haer Ed^e geteeckent de generale en particuliere brieven, die op morgen met de laetste twee retourscheepen deses saysoens na het vaderlant aen de heeren principalen staen afgesonden te werden.

Dese maent zyn van diversche plaetsen alhier aengekomen 56 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, gemant met* 281 *koppen, medegebracht hebbende de navolgende coopmanschappen en waeren:*

11 vaertuygen van Bantam met 40 mannen, 1850 potten en tresellen, 1050 groote en kleyne potjens kalck, 10000 oude pienangh, 1300 oude clappus, 100 durioens, 18 picols en 35 cattys peper, 11200 pees pada, 10 flessen olyven, 4 vaten Engels hier, 1 vat mom en 150 bottels met wyn, 100 ledige bottels.

1 van Cheringe met 4 mannen, 800 oude clappus en 20000 oude pienangh.
1 » Cherita met 3 mannen ende 800 oude clappus.
1 » Tanara met 4 mannen, 1000 oude clappus en 100 durioens.
3 » Tangeran met 6 mannen, 110 hoenders ende 1 picol Javaense taback.
10 van Crawan met 24 mannen, 3 1/2 lasten rys, 16 picols Javaense taback, 5 herte beesten, 75 hoenders.
3 van Chiassem met 10 mannen, 10 potten oly, 1 last rys, 100 hoenders en 600 bossen loock.
1 van Packalongen met 4 mannen en 2 lasten rys.
2 » Dermajo met 8 mannen. 2 lasten rys, 300 bossen suycker eliphantsvoet.
1 » Toeban met 3 mannen en 2 lasten rys.
9 » Palimbangh met 62 mannen, 1904 picols peper en 100 cadjangs.
1 » Patany met 8 mannen en 5000 stucken dammers.
4 » Johor met 35 mannen, 1900 stucx cadjangs, 30 stucx houte balcken 3 picols met gedroogde garneelen.
1 van Padangh met 6 mannen en 200 stucx cadjangs.
1 » Catouwen met 6 mannen en 276 picols en 25 cattys peper.
1 » Sabladt met 6 mannen en 215 picols en 60 cattis peper.
2 » Samarangh met 8 mannen, 1500 bossen loock, 1 1/2 picol Javaens taback, 5 potten oly, 100 rysmandens, 10000 oude pienangh.

2 vaertuygen van Cambodia met 20 mannen, 15000 stucx gedroogde cabos, 40 picols Japans kooper, 2 picols ganty wortel, 10 picols benjuyn, 5 picols eliphantstanden en 300 stucx gindien.

1 van de cust van Arabia over Souratte met 24 mannen, 25 corgie negros kleeden, 6 corgie hammans, 1500 pees catsies, 12 kisten zeep, 100 paeren Moorse schoenen, 10½ lasten tarwe en 10 vaten met rosmala of p^le.

56 vaertuygen te samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

2418	picols en 90 cattys peper:	5000	stucx dammers;
10	» benjuyn;	1500	» gedroogde cabos;
2	» wortel ganty;	30	» houte balcken·
5	» eliphantstanden;	11200	» pees pada;
3	» garneelen;	2200	» cadjangh;
300	bossen suycker eliphantsvoet;	10½	lasten rys;
17	picols Javaense taback;	150	glaese bottels met wyn;
15	potten oly:	100	» ledige bottels;
285	hoenders:	4	vaeten Engels bier;
5	hartebeesten;	1	vat mom;
3	geyten bocken:	10	flessen olyven;
30000	oude pienangh:	10	picols rosmala;
2900	» clappus:	10½	lasten tarwe;
1850	potten en tresellen;	12	kisten zeep;
1050	» met kalck;	100	paeren Moorse schoenen;
100	rysmandekens;	25	corgie negros kleeden;
100	stucx durioens;	6	» hammans;
2100	bossen loock;	1500	picols catsies.

Daerentegen syn weder van hier na de onder genoemde plaetsen vertrocken 188 vaertuygen, en hebben medegevoert 31821 rd^s aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

1 vaertuygh na Mangary met 178 ropia aen kleeden, 20 ropia aen eliphantstanden, 35 ropia aen yser parrangs;
16 na Dermayo met 1853 rd^s aen kleeden;
17 » Macasser met 5687 rd^s aen kleeden, 30 rd^s aen porceleyn, 100 rd^s aen contanten, 167 rd^s aen yserwerck, 140 rd^s aen goutdraet, 300 rd^s aen amphioen, 260 rd^s aen spiauter;
3 » Chelayer met 3000 rd^s aen kleeden;
8 » Damack met 787 rd^s aen kleeden;
5 » Japare met 161 rd^s aen kleeden;
2 » Calyanier met 278 rd^s aen kleeden;
1 » Malacca met 96 rd^s aen provisien;
3 » Pacalongen met 234 rd^s aen kleeden;
2 » Batangh met 237 rd^s aen kleeden;
4 » Jawana met 748 rd^s aen kleeden;
2 » Candael met 272 rd^s aen kleeden;

4 vaertuygen na Samarangh met 294 rd^{s} aen kleeden;
18 na Crawan met 1927 rd^{s} aen kleeden;
2 » Pamalangh met 208 rd^{s} aen kleeden;
1 » Coedus met 120 rd^{s} aen kleeden;
6 » Surrabaya met 1656 rd^{s} aen kleeden;
2 » Zedaya met 417 rd^{s} aen kleeden;
2 » Passir met 474 rd^{s} aen kleeden;
5 » Grissick met 776 rd^{s} aen kleeden;
1 » Bonangh met 188 rd^{s} aen kleeden;
2 » Lassem met 92 rd^{s} aen kleeden;
8 » Cherribon met 829 rd^{s} aen kleeden, 160 rd^{s} aen goutdraet, 300 rd^{s} aen amphioen, 50 rd^{s} aen out kooper, 9 rd^{s} aen out yser;
16 » Pamanoekan met 2065 rd^{s} aen kleeden;
2 » Solor en Timor met 144 rd^{s} aen kleeden, 120 rd^{s} aen eliphantstanden, 45 rd^{s} aen benjuyn, 64 rd^{s} aen comyn, 35 rd^{s} aen radix China, 50 rd^{s} aen coperdraet;
1 » Toeban met 90 rd^{s} aen kleeden;
1 » Gombongh met 132 rd^{s} aen kleeden, 18 rd^{s} aen out yser;
1 » Somber met 47 rd^{s} aen kleeden;
1 » Bondongh met 120 rd^{s} aen kleeden;
12 » Tegael met 1661 rd^{s} aen kleeden;
35 » Chiassem met 3194 rd^{s} aen kleeden;
1 » Poelo-Siamten met 240 rd^{s} aen kooper en 97 rd^{s} aen kleeden;
2 » Palimbangh met 1370 rd^{s} aen kleeden en 10 rd^{s} aen porceleyn;
1 » Louboe met 186 rd^{s} aen kleeden;

somma 188 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

29668	rycxdaelders aen kleeden;	45	rycxdaelders aen benjuyn;
140	» » eliphantstanden;	64	» » comyn;
35	» » ysere parrangs;	35	» » radix China;
40	» » porceleyn;	50	» » kooperdraet;
100	» » contant;	240	» » staefcooper;
167	» » yserwerck;	27	» » out yser;
300	» » goutdraet;	50	» » » kooper;
600	» » amphioen;		somma: 31821 rycxdaelders.
260	» » spiauter;		

Den 4^{en} deser maent is door de wacht aen de rivier van Antchiol uyt een canootje aengehaelt:

8 stucken wax, wegende 295 ponden.

Soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken, syn dese maent getrouwt:

8 Nederlandsche Comp^{s} dienaers;
3 » borgers;
2 Mardyckers;
t'samen 13 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

12 Nederlandsche kinderen;
25 inlandsche ditos;
6 bejaerde persoonen;
t'samen 43 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is by notitie opgebragt, dat dese maent gestorven syn en ter aerde gebracht:

32 Comp^{a} dienaers;
3 Duytse vrouwen;
2 swarte mans;
6 » vrouwen;
5 Duytse kinderen;
5 swarte » ;
9 slaeven en slavinnen;
t'samen 62 overledene.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyden plaetsen bevonden 3295 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

942 by de schans Jaccatra;
646 by de revier Crocot;
567 buyten de poort Diest;
495 buyten de poort Uytrecht:
645 by particuliere;
t'samen 3295 Javanen.

February Anno 1670.

1 *d*°. des morgens syn de brieven na 't vaderlant geschreven ende vordere papieren van de generale secretary behoorlyck bestelt en aen boort gebracht, van dewelcke syn Ed^bt^ de heer gouverneur generael de kleene pacquetten aen de schippers hier aen landt heeft behandigt, namentlyck:

aen den schipper van de fluyt, Osdorp:

1 gesloten pacquet aen de Ed^e^ heeren 17^nen^ tot Amsterdam;
1 missive aen den commandeur en den raet aen de Caep de Bonne Esperance;
1 bondel met de ordinaire opene papieren voor de opperhoofden van het schip;

aen den schipper van Uydam:

1 gesloten pacquet aen de Ed^e^ heeren bewinthebberen ter camer Amsterdam;
1 » » » » camer Zeelant;
1 » » » den commandeur en den raed aen de Caep;
1 bondel met de ordinaire scheeps papieren.

Voorts syn de kassen door den equipagiemeester, Jan de Graeff, aen boort bestelt, te weten:

op Osdorp:

1 groote kasse aen de Ed^e^ heeren 17^nen^ tot Amsterdam;
1 kleene » » » heeren bewinthebberen tot Hoorn;
1 » » » » camer Enckhuysen;

op Uydam:

1 groote kasse aen de camer Zeelant;
1 kleene » » » » Delft;
1 » » » » » Rotterdam.

Des avonts vertrecken uyt dese rheede na het vaderlant de bovengenoemde fluytscheepen, Osdorp en Uydam, geladen met de naevolgende coopmanschappen en waeren, ten bedrage van *f* 199019 : 12 : 14, namentlyck:

4000	stucken guinees lywaet	*f*	27562 : 10 : —
200	» Bengaels zeyldoeck	»	737 : 3 : 2
3543¾	℔ Bengaelse zyde	»	16955 : 12 : 8
42000	» catoene gaeren	»	21984 : 7 : 8
567	» florette gaeren	»	1758 : 15 : —
326400	» salpeter	»	21216 : — : —
98506	» Japaerse suycker	»	10749 : 1 : 7
77816	» sappanhout	»	2374 : — : 14
9542	» caliatourshout	»	157 : 8 : 13
15625	» thin	»	5218 : 15 : —
85	stucken baftas	»	376 : 11 : —
204	℔ hennip tot preuve	»	7 : 10 : 8
457608	» peper	»	82369 : 8 : 12
	omgelden op de coopmanschappen en redressen van abuysen in de facturen van de vertrockene retourschepen	»	7552 : 8 : 6
	somma	*f*	199019 : 12 : 14
	waerby gereeckent	»	4347058 : 15 : 12
	met 15 retourscheepen den 18en November, 17 December jongstleden afgesonden, soo comt het geladene in 17 bodems te bedragen	*f*	4546078 : 8 : 10

En bovendien staen noch twee schepen van Seylon te repattrieeren, soodat in dit saysoen een treffelycke en kostelycke vloot is afgegaen; de Heere wil deselve met syn genadige hulpe bywoonen en behouden in 't vaderlant brengen.

Soo vertreckt nu mede uyt dese rheede het jachtje, Blyswyck, met ordre om de voorsz. twee laetste retourschepen tot buyten de Straet Sunda te convoyeren.

2 *d°*. comt van Sumatra's Westkust hier ter rheede de hoeckerboot, de Wytingh, medebrengende:

998 teylen 7⅞ maes gout;
252 bhaer 84 cattys peper;
16 cattys 29½ teyl swaerte camphur baros;
104 ℔ benjuyn;
72 ℔ eliphantstanden;
12 packen ondienstige kleeden weder te rugge, t'samen bedragende *f* 77487 : 2 : 7.

En hebben daermede oock ontfangen een missive van den Ed° Jacob Pits ende den raedt aldaer, gedateert 19 January 1670.

Insgelycx arriveert hier uyt Bengale het fluytje, Vredenburgh, geladen met:

2976¾ ℔ zyde;
593070 » tarwe;
6698 » boter;
60000 ℔ rys en
5 vis zegens, t'samen bedragende *f* 22811 : 8.

De missive van den heer directeur, Constantyn Rants, en den raedt, daermede ontfangen, is gedateert 21 December 1669.

Uyt het vaderlant comt mede hier ter rheede het schip, Willem Hendrick de Derde, synde voor reeckening van de camer Zeelant uytgeloopen den 8en July 1669 met 515 coppen, namentlyck, 189 zeevarende, 120 militaire, 4 vrouwen en 2 kinderen; waervan op de reyse overleden syn 26 zeevarende, 21 militaire, 1 vrouw; oock syn aen de Caep de Bonne Esperance aen landt gegaen 17 matroosen en 10 soldaten en van daer weder aen boort gekomen 3 matroosen en 7 soldaten, soodat het gemelte schip hier te lande brengt 149 zeevarende, 96 militairen, 3 vrouwen en 2 kinderen, t'samen 250 zielen.

De missive, door den commandeur, Jacob Borghorst, ende den raet aen de Caep de Bonne Esperance daermede aen haer Ede geschreven, is gedateert 20 November anno 1669, meldende, hoe dat aldaer noch uyt het vaderlant waeren aengekomen het jacht, 't Huys te Noortwyck, de fluyt, de Bedyckte Schermer, en de hoeckerboot, de Hengelaer; ende hadden de opperhoofden van de Schermer voor seker verhaelt, hoe dat, voor hun vertreck uyt het vaderlant, aldaer behouden waeren aengekomen alle de retourscheepen, in 't laetste van anno 1668 en in 't begin van 1669, soo van hier, als van Seylon, derwaerts gesonden, 't welck voorwaer een seer aengename tydinge is en die ons ten alderhoogsten verplicht de goetheyt des Heeren te looven en te dancken, soo wy niet aen de grootste ondanckbaerheyt willen schuldigh syn.

Oock was aen de gemelte Caep gearriveert een Frans schip, genaemt St François, synde uyt Franckryck geloopen den 17en July 1669 met 110 coppen en gedestineert na Souratte.

4 *d*. des avonts vertreckt het jachtje, Wiltenburgh, na Malacca, geladen met 15020 ℔ staefyser, voorts parthye provisien ende equipagie goederen, ten bedrage van *f* 12879 : 2 : 8.

Na den middagh arriveert uyt Japan hier ter rheede een jonck, toebehoorende een Chinees coopman alhier woonachtigh, genaemt Wanjock, synde benevens noch een andere jonck van Nangesacky vertrocken en is ons daermede toegekomen een missive van 't opperhooft den E. François de Hase ende den raedt aldaer, gedateert 9 January jongstl.

5 *d*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d*. na den middagh comt een inlands vaertuygh van Malacca, medebrengende een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt aldaer, gedateert 23 January jongstleden.

Insgelycx is uyt Japan hier ter rheede gearriveert de tweede Chineese jonck, waervan op eergisteren is gemelt, waermede ons is toegekomen d' dubbelde van de missive, met de eerste jonck ontfangen.

7, 8, 9 *en* 10 *d*. is niet noterens waerdich voorgevallen.

11 *d*. nae den middach is in Raede van India tot kerckmeester over de Maleytsche kerck vercoren de borger, Hendrick Wynants, in plaets van den overleden Sr Paulus Wigelius.

Soo syn mede in vergaderingh gebracht de reeckeningen van de Nederlandsche en Maleytse kerck, waerby blyckt, dat het capitael van de Nederlandsche kerck op ultimo December 1669 heeft bedragen..... 7856 rds 58 stuyvers
synde 't verleden jaer 1668 gewcest..... 7015 » 30 »
sulcx in een jaer te boven gelegt..... 841 rds 28 stuyvers.

Het capitael is op primo January anno 1669 geweest..... roepia 1228¼
ult ultimo December daeraen volgende..... » 1483½
somma in eèn jaer geadvanceert..... roepia 254¾

Is mede in Raede van India geapprobeert het contract van koperwerck, den 13en December 1668 met den borger, Claes van Lingen, gemaeckt en nu door den heer Pieter A. Overtwater met denselven weder voor dry achtereenvolgende jaeren vernieuwt onder soodanige verminderingh van prys, als by het resolutie boeck onder dato desen [illegible]an werden naegesien.

Tegen den avond becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, 8 deser gedateert, meldende, dat de jongst vertrocken twee retourscheepen, Osdorp en Uydam, uyt St Nicolaes Bhaey waeren vertrocken.

Het Engels schip, de Satisfaction, stondt ten langsten over 6 à 7 dagen na Engelandt te vertrecken, synde gemant met 43 coppen en geladen met peper, 300 potten gember, 1300 sacken salpeter ende 200 picols benjuyn.

't Engels jacht, Bantam, had van Masulipatnam tót Bantam aengebracht 1400 sacken salpeter en 80 packen kleeden: 300 picols benjuyn en 40 picols wasch, door een jonckje uyt Cambodia gebracht, hadden de Engelse meest opgekocht en daervan 150 picols benjuyn in 't schip, London, gescheept; uyt Japan was een Chineese jonck tot Bantam gearriveert; de nachoda, genaemt Ziezay, had van daer medegebracht 200 kisjens kooper, voorts parthye porcelyn ende lackwerck; 't kooper wilde de Sulthan selve aenslaen en had daerom den nachoda gelast hetselve niet te verkoopen; voorts was aen 't Bantamse hof niet adviserens waerdigh gepasseert.

Des avonts vertreckt een chaloup na Bantam, medenemende een advys briefjen aen de heeren 17nen, synde dubbelt geschreven en in twee pacquetten geslooten, een aen de camer Amsterdam en een aen de camer Zeelant, om met het Engels schip, de Satisfaction, na Engelant en van daer mette eerste gelegentheydt na Nederlandt gesonden te werden.

12 *d°*. arriveert weder hier ter rheede het jacht, Bleyswyck, hebbende de twee laetste retourscheepen deses saysoens tot buyten de Straet Sunda en in ruym zee geconvoyeert.

Van Jamby comt mede hier ter rheede een inlants vaertuyg, waermede ons is toegekomen een copie missive van het opperhooft, Dirck de Haes, en den raedt aldaer, gedateert 29 January jongstleden, en welckers originele als doen was afgesonden met de jonck, [illegible]em, die hier noch niet verscheenen is.

13 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d°*. comt van Tonquin hier ter rheede het borgers jacht, de Bloempot, medebrengende een missive van het opperhooft, Sr Cornelis Valckenier, en den raedt aldaer, gedateert 5 January jongstleden.

Des avonts vertreckt de hoeckerboot, de Rotgans, nae Ternaten, synde gelast Macasser aen te loopen en aldaer te bestellen soodanige brieven aen het opperhooft en den raedt aldaer, mitsgaders aen den Koninck van Ternaten, als in het afgaende briefboeck staen ingeschreven, gelyck mede die aen den president en den raed in

Ternaten, voor welcke plaets de gemelte hoecker medeneemt 32000 metselsteenen, voorts parthye provisien en equipagie goederen, t'samen bedragende *f* 435 : 5 : 8.

15 *en* 16 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

17 *d°*. heeft de heer Cornelis Speelman aen haer Ed^e^ overgelevert een notitie voor de opperhoofden tot Macasser om haer tot naeder ordre na te reguleren, waerby syn E. noch heeft gevoegt de nodigste remarques op deselve notitie by forma van een register; en welcke 2 schriftueren dan dienen voor een rapport van syn E. verrichten ende tegenwoordigen toestant van saecken tot Macasser voornoemt; het eerste geschrift, namentlyck de notitie, was syn E. van meeninge op Macasser aen de opperhoofden ter hant te stellen, maer is door gebreck van tyt en dispositie daerin verhindert geworden, soodat deselve op de herwaerts reyse en hier op Batavia eerst voltrocken en overgelevert heeft, nevens soodanige andere papieren en bylagen, als by het register kan werden naegesien.

18 *en* 19 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

20 *d°*. ontfangen per Javaens vaertuygh een briefjen, geschreven door den stierman van de hoeckerboot, de Hengelaer, op 18 deser, houdende eenlyck bekentmaeckingh van syn behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda.

21 *d°*. na den middagh arriveert hier van Macasser het jacht, 't Wapen van Arnemuyden, sonder eenige ladinge; en is ons daermede toegekomen een missive van het provisionele opperhooft, Jan van Oppynen, en den raedt aldaer, gedateert 27 Nov. 1669.

De schipper van hetselve jacht heeft aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael verhaelt, hoe dat hy de jonck, Haerlem, comende van Jamby, onderwegen hadde ontmoet en op deselve een stierman overgeset, alsoo sy seer verlegen en al een groot stuck weegs om de Oost verdreven waeren.

Meergemelte jacht, 't Wapen van Arnemuyden, tot Japare aengeweest synde, heeft van 't opperhooft aldaer medegebracht 2 brieven, gedachteekent 26 December en 16 January jongstleden, d'eerste een copie, waervan d'originele, met een Javaens vaertuygh afgesonden synde, hier noch niet en is vernomen; deselve melden in substantie, als volcht.

De Sousouhounangh, verstaen hebbende de quade en onverdragelycke regeringe van den Japaersen gouverneur, Wiera Dyckara, en dat hy buyten last ofte ordre van syn Mayesteyt gesanten van Batavia hadde versocht, was daerdoor te rade geworden denselven het gouvernement af te nemen, gelyck oock geschiet was en wiert nu bekleet door eenen Wierat Macka, jongst geweest groot sabandar tot Damack, synde volgens het getuygenis van den resident een discreet persoon ende de Comp^e^ toegedaen; maer de Javanen meenen, datter haest weder een ander in syn plaets soude comen, namentlyck Angabeay Wangsa Diepa, die deselve plaets 7 maenden verleden hadde bekleet, mede een bescheyden man synde, soodat gemelte resident in dese twee weynigh onderscheyt maeckte.

In 't eerste was Wiera Dyckara al gebannen na een seer verachte plaets omtrent Balimbangen, genaemt Blitar, en veele waeren van gevoelen, dat hy soude gekrist worden, maer naderhant had de Sousouhounangh hem in de Mataram ontboden en na gedaen verwyt over syn quade regeeringh weder in syn oude bedieningh gestelt, namentlyck tot bewaerder van de schoone schilden in 't hoff.

De Sousouhounangh begon het weder op een moorden aen te stellen, hebbende den pangiran Salarongh doen krissen, alsmede den soon van den gewesen thesaurier, Niety Nagara, en wiert noch voor meer andere gevreest.

De chaloup, den Eendracht, was op Japare aengeweest en van daer voort na Macasser vertrocken, maer alle de andere scheepen, na de Oost gedestineert, waeren door hart weer voorby geraeckt.

De assistent, Couper, stond eerlangh na Javana en Lassam te vertrecken om het hacken van hout en voornamentlyck van masten en kromhouten te vorderen, 't welck door de quade regeeringh van meergemelten gouverneur, Wiera Dyckara, seer was verachtert en te rugge geseth; ten selven eynde soude de resident Valee sich mede derwaerts vervoegen, soo haest de scheepen nae de Oost waeren vertrocken en wanneer de nieuwe gouverneur, Wierat Macka, door den Sousouhounang in die bedieningh soude syn gecontinueert en bevestigt.

De logie tot Japare was soodanigh gestelt, datter geen meer reparatie aen conde helpen, soo datter nootsaeckelyck een nieuwe soude moeten werden gemaeckt en die na 't gevoelen van den resident dienstiger van steen als van hout soude wesen, soo om de durabelheyt en de minder oncosten, alsse eens gemaeckt was, als om de verseeckeringh voor brant, behalve dat deselve, by wispelturigheyt van den Sousouhounangh en dat wy van daer souden moeten verhuysen, eerder en apparenter staen soude blyven dan een houte, die de Javanen om de plancken en balcken lichtelyck souden sloopen.

22 *d°*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Hengelaer, synde voor reeckening van de camer Enckhuysen in zee geloopen den 25^en^ Juny 1669 met 19 zeevarende persoonen, waervan een op de reyse is overleden, soodat hier te lande brengt 18 coppen.

De missive, door den commandeur en raet aen de Caep de Bonne Esperance daermede geschreven, is de dubbelde van degene, die wy op 2 deser met het schip, Willem Hendrick de Derde, hebben ontfangen.

Soo comt mede van Malacca hier ter rheede een borgers vaertuygh, medebrengende schryven van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt aldaer, gedateert 31 January jongstleden.

23 *d°*. comt de jonck, Haerlem, van Jamby geladen met 1270 picols 24 cattys swarte en 31 picols 5 cattys witte peper, t'samen bedragende *f* 24449 : 10 : 11.

En hebben daermede ontfangen de originele missive van 't opperhooft, Dirck de Haes, en den raedt aldaer, gedateert 22 January, waervan de copie op 12 deser met een jonck hier is aengebracht.

24 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van de opperhoofden van 't schip, 't Huys te Noortwyck, op gisteren gedateert, houdende advertentie van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot omtrent het eylant Dwars in de wegh in de Straet Sunda.

Heden werden de Macassaerse Koningen en grooten door d'Ed^e^ Comp^e^ getracteert en op een maeltyt onthaelt, 't welck geschiede in een thuyn aen de

zeekant gelegen, niet verre van de Oostzyde deses casteels, alwaer d'heer Cornelis Speelman syn wooning genomen heeft en die dan oock het bestel over gemelte maeltyt en tractement heeft aengenomen, als synde ervaren en kundig, hoedanigh in sulcken gelegentheyt met die natie moet werden gehandelt en omgegaen; en is om dit tractement by te woonen uyt haer Ed^e^ vergaderingh gecommitteert geweest de heer Pieter van Hoorn, extra ordinaris Raet van India.

26 *en* 27 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

28 *d^o^*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caeb de Bonne Esperance het schip, 't Huys te Noortwyck, synde voor reeckening van de camer Enckhuysen in zee geloopen den 25^en^ Juny 1669 met 172 coppen, namentlyck, 111 zeevarende en 61 militaire; op de reyse syn overleden 11 zeevarende en 4 militaire en aen de Caep aen landt gegaen 8 zeevarende en 2 militaire, waertegen van daer weder aen boort syn gekomen 9 zeevarende en 6 militaire, soodat het gemelte schip hier te lande brengt 101 zeeluyden en 61 militaire, t'samen 162 coppen.

De brief, van de Caep daermede ontfangen, is de duplicata van degeene, die ons op 2 en 22 deser is toegekomen.

Dese maent syn hier van diversche plaetsen aengekomen 45 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, gemant met* 333 *koppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

9 vaartuygen van Bantam met 33 mannen, 1750 potten en tresellen, 260 potten met kalck, 250 durioens, 6 koebeesten, 26000 pienangh, 4500 oude clappus, 13800 pees pada en een picol groene gember.

1 van Cherita met 3 mannen en 1000 oude clappus.

1 » Cheringe met 3 mannen, 700 oude clappus en 1000 mangestanges.

3 » Tanara met 6 mannen, 100 hoenders en 1 picol Javaens taback.

4 » Crawan met 35 mannen, 200 bossen pady, 5 lasten rys, 440 hoenders, 17 geyte bocken, 19 picols taback, 300 oude clappus ende 1000 stucx menocken taback.

3 van Tangeran met 7 mannen, $^1/_2$ last rys en 2000 mangestanges.

2 » Chiassen met 8 mannen, $^1/_2$ last rys en 100 balcken.

2 » Pamalang met 10 mannen, 4000 oude clappus, 20000 oude pienangh en 12 potten oly.

2 van Johor met 15 mannen en 400 stucx cadjangs.

1 » Jamby met 8 mannen en 631 picols en 90 cattys peper.

1 » Padangh met 25 mannen en 300 sackjens met sagoe.

2 » Malacca met 24 mannen, 99 picols en 20 cattys peper, 800 stucx witte bethilles, 1180 p^s^ committers, 724 gobars Java, 148 p^s^ grove chelas, 350 p^s^ roode madaphons, 700 kleene tapechindes, 4950 p^s^ groote tapechindes, 2740 p^s^ tapesarassen, 200 p^s^ witte cassa, 120 p^s^ gobar gendes, 30 p^s^ witte salempoeris, 100 p^s^ sarassa gobaers, 240 p^s^ roode mourissen ende 160 witte ramboutyntjes, nevens 13 picols wieroock, 20 picols stael en 3 picols eliphantstanden.

2 vaertuygen van Toncquin met 26 mannen, 95000 grove Tonquinse kopjens, 40 picols anys, 60 picols radix China, 150 picols hockjens en chauwerons, 15 soo groote, als kleene canassers met thee, 4 picols medicyn wortels, 2 picols geele verwe, 20 cattys naysyde en eenigh lackwerck.

2 van Japan met 130 mannen, 500 kisten kooper, 5 picols thee, 18000 schotels van verscheyde soorte, soo grove als fyne, 17000 dozyn gesorteerde pierings, 38000 dozyn kopjes, groote en kleene, 120 ysere pannen, 10 stucx cantoiren, 12 verlackte cantoiren, 3 kassen goutdraet, 300 kassen gesoute fruyten, 10 kassen met sackie, 80 stucx theeketels.

45 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

731 picols en 10 cattys peper;
95000 groove Tonquinse copjes;
40 picols » anys;
60 » radix China;
2 » medicyn wortels;
2 » geele verwe;
20 cattys naysyde;
eenigh lackwerck;
150 picols cangans;
150 » hockjens en chourons;
38000 Japanse kopjes, soo groote, als kleene van verscheyde soorte;
18000 Japanse schotels van verscheyde soorte;
17000 Japanse pierings groote en kleene;
15 cau thee;
30 balys laxa;
30 » met gesoute fruyten;
10 » » sacki;
100 » » castanien;
500 kisten kooper:
120 ysere pannen;
80 theeketels;
3 kassen goutdraet;
12 verlackte comptoiren;
10 witte comptoiren;
800 p^s witte bethilles;
1180 » committers;
724 » gobars Java;
148 » grove chelas;
240 » roode mouris;
4950 p^s tapechindes;
700 cleyne tapechindes;
2740 p^s tapesarassen;
200 » witte cassa;
120 » gobars gindes;
13 » salempouris;
100 » sarassa gobars;
350 » madaphons;
160 » ramboutyns;
13 picols wieroock;
20 » stael;
3 » eliphantstanden;
200 bossen pady;
6 lasten rys;
17 potten oly;
20 picols Javaens taback;
540 » hoenders;
100 stucx balcken;
1750 potten en tresellen;
260 » kalck;
46000 stucx oude pienangh;
6450 » » clappus;
250 » durioens;
3000 » mangestangesen;
300 sackjens met sagoe;
1000 menocken taback;
1 picol groene gember;
13800 gesoute pees pada;
400 stucx cadjangs;
4 » koebeesten;
17 » geyte bocken.

Daerentegen syn van hier na de onder genoemde plaetsen vertrocken 80 vaertuygen en hebben medegevoert 17014 rd^s aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

4 vaertuygen na Macasser met 448½ rd^s aen kleeden;
9 na Siam met 595 rd^s aen kleeden;
4 » Crawan met 436 rd^s aen kleeden;
3 » Tegael met 668 rd^s aen kleeden;
14 » Damack met 1981 rd^s aen kleeden en 30 rd^s aen yserwerck;
1 » Packalongen met 212 rd^s aen kleeden;
2 » Japara met 16 rd^s aen porcelyn, 1180 rd^s aen staefcooper, 400 rd^s aen fermilioen, 50 rd^s aen wax;
1 » Banjer met 64 rd^s aen kleeden en 14 rd^s aen yserwerck;
3 » Rambangh met 108 rd^s aen kleeden;
2 » Sedayo met 126 rd^s aen kleeden;
1 » Passier met 44 rd^s aen kleeden;
3 » Timor met 985 rd^s aen kleeden, 250 rd^s aen byltiens en parrancx, 21 rd^s aen metale gommen, 8 rd^s aen porcelyn;
2 » Sombaer met 136 rd^s aen kleeden;
1 » Samarangh met 26 rd^s aen kleeden;
2 » Gombongh met 318 rd^s aen kleeden;
1 » Jamby met 1120 rd^s aen kleeden, 176 rd^s aen staefcooper, 60 rd^s aen goutdraet, 200 rd^s aen fermilioen;
1 » Tadoenangh met 144 rd^s aen kleeden;
6 » Dermayo met 499 rd^s aen kleeden;
1 » Succadana met 145½ rd^s aen kleeden en 18 rd^s aen yserwerck;
4 » Bantam met 640 rd^s aen kleeden, 20 rd^s aen bay plaucken, 75 rd^s aen witte benjuyn, 52 rd^s aen porcelyn, 20 rd^s aen goutdraet, 40 rd^s aen catoene gaeren, 10 rd^s aen rosewater, 25 rd^s aen verlackt comptoir;
2 » Lassam met 356½ rd^s aen kleeden en 30 rd^s aen yserwerck;
2 » Grissick met 151 rd^s aen kleeden, 140 rd^s aen porcelyn, 240 rd^s aen staefcooper, 106 rd^s aen yserwerck;
4 » Bima met 2899 rd^s aen kleeden;
2 » Saleyer met 1258 rd^s aen kleeden;
1 » Serrabon met 140 rd^s aen yserwerck;
1 » Arosbaya met 71 rd^s aen kleeden;
3 » Packalongen met 136 rd^s aen kleeden;
somma 80 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

13567	ryxdaelders	aen	kleeden;	80	ryxdaelders	aen	goutdraet;
464	»	»	yserwerck;	20	»	»	bay plancken;
216	»	»	porcelyn;	25	»	»	witte benjuyn;
1596	»	»	staefcooper;	21	»	»	metale gommen;
600	»	»	fermilioen;	40	»	»	katoene gaeren;
50	»	»	wax;	10	»	»	rosewater;
250	»	»	byltiens en parrancx;	25	»	»	verlackte comptoir;

somma: 17014 ryxdaelders.

Soo in de Nederlandsche en inlandsche kerken syn dese maent getrouwt:

11 Nederlandsche Comp^{a} dienaers;
4 » borgers;
6 Mardyckers;
2 lyfeygenen;
t'samen 23 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kerken gedoopt:

9 Nederlandsche kinderen;
25 inlandsche » ;
t'samen 34 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is by notitie opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerde gebracht:

39 Comp^{a} dienaers;
1 burger;
3 Duytse vrouwen;
1 swart man;
2 swarte vrouwen;
7 Duytse kinderen;
8 swarte » ;
6 slaven en slavinnen;
t'samen 67 overledenen.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 3578 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

979 by de schans Jaccatra;
528 by de rivier Crocot;
486 buyten de poort Utrecht;
683 buyten de poort Diest;
902 by particuliere;
t'samen 3578 Javanen.

Maert Anno 1670.

1 *d*°. heden voor den middagh syn de Koningen en grooten van Macasser hier binnen het casteel in de vergader sael ter audientie gekomen en hebben aldaer haer afscheydt gekregen, het welck op de naevolgende wyse is toegegaen.

De Koningen en grooten voornoemt wierden alle te paert van haere huysen tot voor de poort van het casteel en voorts te voet tot binnen in de raedcamer geleydt, alwaer haer soodanige plaets gewesen wiert, als op haere inhalinge den 20^{en} December jongstleden is geschiet, synde het toestel mede op deselve wyse sonder eenige veranderingh, uytgesondert dat sy door andere gecommitteerde syn binnen gebracht, namentlyck:

Radja Tello door den heer ontfanger generael, Jan van Wesenhagen, en den E. Willem van Outhoorn, lidt in den achtbaren raedt van justitie alhier.

Radja Palacca en de Boneese bontgenooten door den E. Anthony van Voorst, jongst geweest commandeur in Ternaten, en Sr Fredrick Hendrick Muller, luytenant en commandant over de buyten wachten alhier.

Crain Linques door Sr Ocker Ockerse, licentmeester, en Wybrant Dubbeldecop, cassier van den generalen ontfangh.

De afgesondene ofte kinderen van Goa door den E. landrost, Vincent van Moock, en den coopman, Martinus Caesar.

Quitchil Calematte, Radja Patoediou en andere door den E. Adriaen van Nieulant, dispencier, en den ondercoopman, Gillis van Breen.

De vrouwen der bovengemelte Koningen en grooten wierden met carrossen van haere huysen afgehaelt en geleyt in een bysonder camer by mevrouw generaels en de huysvrouwen van de heeren Raeden van India.

Doen de Koningen en grooten nu op haere plaetsen in ordre geseten waeren, wierd aen Radja Palacca ter handt gestelt een commissie, waerby hem wort ter leen gegeven voor hem en syne wettige descendenten het lant van Bonteyn, gelegen aen de Zuydcant van het eylant Celebes, gelyck omstandiger by deselve commissie in het afgaende briefboeck kan werden nagelesen; de originele was geschreven op Japans papier, aen de kanten met loofwerck seer cierlyck vergult, gelyck mede de namen van den heer gouverneur generael, Radja Palacca en het lant van Bonteyn, synde in een silvere busse gelegt; en wiert de inhout door den E. Maximiliaen de

Jongh in de Maleytsche taele aen de respective Koningen, grooten en bontgenooten bekent gemaeckt.

Daerna wierd een scheydronck gedaen onder eenige complimenten, met verdere wenschingh van een vaste en gedurige vreede; en hiermede wierden sy alle, soo wel mans, als vrouwen, tot buyten de Waterpoort en voorts met chaloupen en prauwen door de heeren Laurens Pit en Pieter van Hoorn, benevens de voornoemde gecommitteerden, aen boort gebracht.

Ondertusschen wierden in 't afsteeken 29 schooten met grof canon uyt het casteel gedaen; item 8 van de punt Greuningen en 7 van Zeeburgh, t'samen 44 schooten tot een adieu.

2 *d°*. des morgens vertreckt van hier na Macasser de E. Maximiliaen de Jongh met de naevolgende scheepen, op de welcke verdeelt syn de Macassaerse Koningen en grooten en syn deselve oock geladen, als volcht:

't jacht, de Meerman, op hebbende den E. president, de Jong, met 50 Nederlandsche militairen, voorts Radja Patoedie met 25 van syn volck, neemt mede:

125 lasten rys en verscheyde provisien;
90 packen kleeden;
7 stucken laecken en
1 kist medicamenten, bedragende..... f 44633 : 4 : 8

't jacht, 't Raethuys, daerop Radja Tello met 184 van syn volck, geladen met:

80 lasten rys;
3 » tarwe;
36 packen kleeden;
3 » hemden;
parthye provisien en ammonitie..... » 56121 : 5 : 12

't jacht, de Beurs van Amsterdam, daerop de gecommitteerden ofte de kinderen van Goa, sterck met haer gevolch 89 coppen; item Quitchil Calematte met 90 coppen, t'samen 188, synde voorts geladen met eenige goederen tot schenckagie, parthye provisien, balcken, plancken en andere ambachts materialen, ten bedrage van » 4887 : 18 : 13

't schip, 't Hof van Zeelant, daerop Radja Palacca met syn gevolch, sterck 580 coppen; de ladingh bestaet mede in parthye provisien, ammonitie, equipagie goederen, ambachts ofte bouw materialen, costende..... » 37023 : 4 : 13

de fluyt, Leerdam, met de Bonese bontgenoten, Radja Bone, Sopingh, Tanete, Radja Bancala, Labattan met haer gevolch, sterck 244 mannen, geladen met:

125 lasten rys;
140 packen kleeden en eenige gedruckte boecken, beloopende » 50183 : — : 1

de fluyt, de Swarte Leeuw, op hebbende Radja Patiecou met 25 coppen en 50 Nederlandsche soldaten, geladen met:

Transportere..... f 192850 : 5 : 7

Per transport..... f 192850 : 5 : 7

60 lasten rys en andere provisien;

80 packen kleeden, parthye ammonitie en equipagie goet, t'samen bedragende..... » 44565 : 18 : 1

de fluyt, de Meese, met Crain Lincques en 90 coppen, is geladen met:

50 lasten rys en eenige andere provisien;

2 kassen met laeckenen, fluweelen en andere goederen tot kleedingh;

1 kas met schilder verw, schryftuygh, etc., parthye equipagie goederen..... » .....

de fluyt, de Witte Leeuw, met Radja Belien en 25 coppen, nevens 50 Nederlandsche militairen, synde geladen met:

60 lasten rys en andere provisien;

100 packen lywaet, eenige equipagie goederen en ammonitie » 27674 : 8 : 12

't jachtjen, Batavia, voor desen genaemt het gallot, Jacatra, synde nu jachts gewyse vertimmert om te dienen tot schenckagie voor den Koninck van Ternaten, aen wien het nu oock gesonden wort, hetselve neemt mede:

20 lasten rys en eenige oorlogs gereetschappen, ten bedrage van..... » 1200 : — : —

somma de voornoemde bodems voeren van hier aen coopmanschappen, provisien, etc. na Macasser een bedrage van f 277058 : 18 : 3 alsmede 150 Nederlandsche militaire en .. Macassaren, bestaende uyt de bovengemelte Koningen en grooten met haere swite.

Ende naedien hier zedert eenigen tyt herwaerts vele slaven syn wechgeloopen, die gemeent worden, dat haer hier omtrent in de kreken onthouden om het vertreck der Macassaren af te wachten en daermede te vluchten, soo vertreckt nu mede het fluytje, de Vliegende Swaen, om een stuck weegs met de vloot te zeylen en de weghgeloopen slaven, soose gevonden mochten werden, weder herwaerts te brengen.

3 *d°*. arriveeren van Palembangh hier ter rheede 2 inlandse vaertuygen en daermede 2 afgesanten van den pangiran Rato, medebrengende een missive van den coopman, Melchior Hurt, en den raedt aldaer, gedateert 14 February jongstleden, alsmede een Maleitschen brief van voornoemden haer meester, pangiran Rato, waermede sy na den middagh onder het losbranden van 7 canon schoten en 3 chergies musquetten syn ingehaelt en voor syn E. den heer gouverneur generael gebracht; en luyt deselve na gedaene translatie, als volcht.

Geschreven uyt een suyver, onveranderlyck en oprecht gemoet by Pangiran Rato, die op den throon der justitie in 't ryck van Palembangh, comt aen den Gouverneur Generael, die op den throon der justitie is in 't ryck van Batavia, synde van een seer aensienlyck geslacht, onoverwinnelyck

ende mededogent en wiens gedoente by een yder wert aengenomen, als synde van een groot verstant en ryck, waerdoor hy groot geworden is en van allen op de werelt g'eert wert, 't welck alles hem van den Godt des hemels en der aerden is toegesonden, soodat hy in syn ryck alle dagen en nachten altoos gerust is, waerdoor hy seer befaemt is in alle steden, omdat hy seer veel hulpe bewyst, toestaet en vergunt aen alle vreemdelingen, soo van verre, als na by gelegen, tot genoegen van alle Koningen en raedspersoonen, sulcx de geruchten van syn naem door al dat weldoen overal loopen.

Vorders na dit, soo sent Pangiran Rato Naya Watsiana en Wiera Watsiana aen den Gouverneur Generael ende Raeden van India met desen goeden brief, waermede Pangiran Rato bekent maeckt het costen van de stucken, voor desen gesonden; daerop soo heeft de man Sitia Dria (het opperhooft Hurt) ontfangen 450 picols peper en Naya Watsiana en Wiera Watsiana brengen 150 picols peper; en sooder op 't kosten van de stucken noch mochte manqueeren, gelyck Pangiran Rato wel gelooft, soo versoeckt hy van den Gouverneur Generael ende Raeden van India, dat hiermede mach volstaen, alsoo dat met de meeninge van den man Sitia Dria accordeert; vorders na dit, soo de Gouverneur Generael ende de Raeden van India den man Sitia Dria gelieven op te roepen, soo versoeck ick, datter een groot persoon in syn plaets magh gesonden werden, evenals hy is.

Niets en heeft Pangiran Rato tot geschenck aen den Gouverneur Generael ende Raeden van Indien te senden als twee groote matten, dat de Gouverneur Generael ende Raeden van India niet en willen verachten, maer aensien als een eensteeligh bloempje, dat geen reuck en heeft.

4 *d°*. het fluytje, de Vliegende Swaen, eergisteren met de Macassaerse vloot vertrocken, is heden na middagh weder hier ter rheede gearriveert, brengende tydingh, dat de E. president, de Jongh, na de weghgeloopen slaven ondersoeck hadde laeten doen, maer datter geen en waeren vernomen.

Is in Raede van India goetgevonden den borger, Jan Abramse, te stellen tot keurmeester van het bestiael, dat hier geslacht wort, in plaetse van den borger, Hendrick Feron, die versocht heeft van dat ampt ontslagen te mogen wesen.

5 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d°*. heden vertreckt een borgers vaertuygh over Palembangh na Malacca, medenemende twee advys briefjens na beyde die plaetsen, gelyck by het afgaende briefboeck kan werden naegelesen.

7 *en* 8 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

9 *d°*. becomen per Javaens vaertuyg een briefjen van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, meldende, hoe dat aldaer ter rheede was verscheenen een jonck, toebehoorende den Koninck van Siam, het welcke twee dagen op de droogte van Pontang hadde vastgeseten, doch was met de vloet daer weder afgeraekt, synde alvoorens door den Sulthan op het versoeck van den nachoda 3 à 4 prauwen tot adsistentie afgesonden, voor de welcke, al hoewel se geen hulpe hadden toegebracht,

de Javanen 150 rd^{s} pretendeerden of by gebreecke van dien wilden sy niet largeeren parthye camphur en benjuyn, door haer uyt hetselve vaertuygh gelicht.

14 dagen verleden was van Cormandel tot Bantam gekomen een particulier Engels scheepjen, genaemt de Goede Hoop, en daermede eenige Moorse en Portugese coopluyden met omtrent 40 packen geschilderde cleeden op vracht, de welcke meest by den Sulthan en grooten tot een slechten prys waeren aengeslagen; het scheepje stont na de Javaense kust te vertrecken om het Engels cargasoen, datse tot Bantam niet wel conden quyt werden, aen den man te helpen, bestaende meest in guinees lywaet, salempoerissen en eenige geschilderde cleeden.

Gemelte Engelsen hadden eenige dagen verleden aen den Sulthan vereert 3 vaetjens met buskruyt en eenige kleeden en waeren van meeningh haer scheepje Bantam tegens medio Mey na Cambodia af te senden, gelyck mede eerstdaegs een vaertuygh met provisien na Jamby.

't Scheepje van den Sulthan was van Manilha wedergekeert, doch de winsten waeren smal gevallen; twee paters waeren daermede overgekomen, d'een om van daer met een Engels schip na Europa te vertrecken, d'ander om met een van 's Comp^{s} scheepen na Cormandel te navigeeren, om het welcke aen haer Ed^{e} te versoecken hy met derselver believen en toestaen gaerne een keer herwaerts soude doen, synde genaemt Joan Theodorus van Wissinck en in wereltlyck habyt als een Spaenjaert gekleet.

10 *d^{o}*. comt een vrymans vaertuygh van Malacca, medebrengende een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt aldaer, gedateert 14 February jongstleden.

11 *d^{o}*. niet bysonder voorgevallen.

12 *d^{o}*. becomen per Javaense vaertuygen twee briefjens, 't eene van de opperhoofden van de fluyt, de Bedyckte Schermer, gedateert 10 deser, boudende bekentmaeckingh van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot omtrent Anjer in de Straet Sunda, 't ander van de fluyt, Alphen, leggende ten ancker voor de vierde hoeck, comende van Canara en Cochin.

Na den middagh comt van Maccauw hier ter rheede een Portugees scheepje, genaemt Nosa Segnora Casbrotas, welckers opperhoofden aen syn Ed^{t} den heer gouverneur generael hebben behandigt twee Portugeese brieven, d'eene van den gouverneur en d'andere van de regenten der stadt Macauw, synde verselt met eenige potten geconfyte fruyten; gemelte brieven syn getranslateert en van geen besonderen inhout bevonden, behelsende niet anders als complimenten en danckseggingh voor de schenckagie van wyn, oly, etc., door haer Ed^{e} voorleden jaer tot geschenck derwaerts gesonden; item voor dat haer scheepje als doen van den incomenden thol was geremitteert, etc., en eyndelyck versoeck tot continuatie van vriendtschap en correspondentie.

13 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d^{o}*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het fluytschip, de Bedyckte Schermer, synde voor reeckening van de camer Amsterdam in zee geloopen den 30^{en} July 1669 met 233 coppen, namentlyck, 128 zeevarenden,

97 militairen, 2 vrouwen en 6 kinderen: waervan op de reyse syn overleden 5 zeevarenden en 4 militairen, mitsgaders 4 zeeluyden aen de Caeb aen landt gegaen; waertegen van daer weder syn aen boort gekomen 10 zeevarenden en 7 militairen, soodat hier te lande brengt 129 zeevarenden, 100 soldaten, 2 vrouwen en 6 kinderen, t'samen 237 sielen.

En is ons met de gemelte fluyt oock toegekomen een missive van den commandeur en raet aen de gemelte Caep, gedateert 3 December jongstleden, meldende onder anderen, hoe dat het graven en soecken van minerael in de bergen aldaer gantsch niet en scheen te sullen beschieten. Het France schip, St Françoys, waervan in 't jongst voorgaende schryven staet gemelt, was den 28^{en} November nae Souratte voortgeseylt, etc.

Insgelycx arriveert hier van Canara over Wingurla en Mallebaer het fluytschip, Alphen, synde tot Canara geladen met 372 lasten rys, ten bedrage van *f* 26916; en syn ons daermede toegekomen de navolgende brieven met hare bylagen, namentlyck:

van Wingurla:

een copie missive door 't opperhooft, Leendert Leenderts, en den raed aldaer, gedateert 13 November, synde de originele hier noch niet ontfangen;

een originele missive van het nieuwe opperhooft, Rombout Leser en den raed, gedateert 20 December 1669;

van Mallebaer:

een origineel briefjen van den E. Lucas van der Dussen, gedateert den 6^{en} January voor Bassaloor in 't jacht, de Pauw, waermede syn E. na Persien stondt te vertrecken;

een missive van den commandeur, Hendrick van Rheede, en den raedt tot Cochin, gedateert 16 January jongstleden.

15 *en* 16 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

17 *d^{o}*. van Japare arriveert heden hier ter rheede een Javaens vaertuygh, medebrengende een missive van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert per deser, alsmede een Maleytse brief van den gouverneur, Wierat Macka, aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael geschreven, waervan het translaet hier achter sal volgen.

Sr Couper schryft, dat de prauw, door den voorsz. gouverneur herwaerts gesonden (waervan by 't voorgaende schryven, 21 February hier ontfangen, staet gemelt), onvolbrachter reyse was geretourneert, soodat hy nu dit vaertuygh weder in desselfs plaets sond met 2 coopluyden en 2000 rd^{s} om daervoor cleeden van de Comp^{e} te koopen; en binnen 14 dagen soude hy noch twee van syne grooten herwaerts senden om haer Ed^{e} synen 't wegen te begroeten en wegens den Sousouhounangh bekent te maecken, dat deselve genegen was met de Comp^{e} in vreede en vrindschap te continueren, etc.

Uyt de Mataram was geen nieuws gekomen; Wiera Dyckara bleef noch al bewaerder ofte opsiender van der Mayesteyts schilden en d'onse genooten tot Japare van den nieuwen gouverneur niet dan alle vrindschap en beleeftheyt.

Het opperhooft, Sr Valee, was den 10^en^ February nae de Oost vertrocken om tot Javana, Lassam, etc. het hacken van hout voort te setten en te bevorderen; dus verre de brief van den ondercoopman, Jacob Couper.

Volgt nu de translaet brief van den Japaersen gouverneur, Wierat Macka.

Dese brieff comt uyt het binnenste van een suyver en oprecht gemoet van u broeder, Keey Wierat Macka van Japare, wien van den Sousouhounangh Mataram gesonden is om de stadt Japare en 8000 mannen te gouverneeren, aen myn broeder, capteyn Moor Generael, die seer voorsichtigh de stadt Batavia regeert en van een goet naturel is, waerdoor alle syn vyanden voor hem bevreest syn en sekerlycken een oprechte broeder, die altoos een licht voor alle negotianten en behoeftige menchen is en waerop ick my in alle suyverheyt verlaet, wien de hooge Godt wil zegenen met een langh leven en gesontheyt op dese werelt.

Vorders na dit, soo send ick Raxa Naya ende Souta Drya om voor broeder te verschynen nevens desen brief om bekent te maecken, dat volgens de resolutie van den Sousouhounang Mataram de stadt Japare in 't geheel onder de regeringe van Wierat Macka gestelt is, benevens de negotie plaetsen van Damack; doch u broeder is gelast te verhuysen na Japare; en wanneer ick Japare heb overgenomen, dat is geweest op Dynsdach ultimo February.

Vorders na dit, soo heeft Keey Wierat Macka eenige goederen tot geschenck willen senden, dat de capitain van Japare heeft wederhouden; tegenwoordigh isser op Japare veel te doen om de middelen van den Sousouhounangh in te samelen; oock soo en sal na myn gevoelen niet naegelaten werden een gesant na Batavia te senden om broeder te besoecken; noch soo isser van 't volck van Japare, die aen den Sousouhounangh 2700 realen ten achteren is, genaemt Intchie Bagus, dat u broeder van hem gevordert heeft, waerop hy my ten antwoort gaf, dat dat gelt in handen van Intchie Ydop was, waervan oock een geschrift, voor getuygen gepasseert, onder Intchie Bagus is, welcke getuygen nu na Batavia mede gaen; noch soo versoeckt u broeder, dat Batavia en Japara als een mogen syn; dat ick te seggen heb gehad, is in desen brief begrepen.

18 *d°*. heden voor den middagh is het fluytjen, Breuckelen, synde afgevaeren, by openbaere venditie voor 90 rd^s^ aen den Chinees, Soenco, verkocht.

De opveylinge en vercoop is na gewoonte geschiedt ten huyse van niey Siqua, weduwe van den Chineesen capitain, Siqua, in presentie en ten overstaen van den heer directeur generael, Nicolaes Verburgh, den E. secretaris, Joan van Riebeeck, den ontfanger generael en den licentmeester.

19 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Japara het fluytjen, Loenen, mitsgaders de hoeckers, Pitoor en Wyting, waervan het laetste ten behoeve

van het comtoir aldaer mede neemt parthye provisien en 4000 Spaense realen, t'samen bedragende *f* 12195.

By het briefjen, daermede aen het opperhooft, Amelius de Valee, afgaende, wert hem bekent gemaeckt, wat schepen zedert 23 December jongstleden na Amboina, Banda, Ternaten, Macasser en Timor vertrocken syn, doch, alsoo deselve geen speciale last hebbende gehadt Japare aen te doen, voorby syn geloopen; dat de copie van den brief, den 22^{en} December met de fluyt, Nieuwpoort, geschreven, nu hier nevens gesonden wort.

Voorts wert geschreven, dat het verhuysen ofte opbreecken van Japare na Damack ofte Javana nu niet nodigh sal syn om de veranderingh in de regeeringh, tot Japare voorgevallen, en dat wy daer nu met meerder gerustheyt connen resideren, doch dat echter voor eerst noch niet geraden zy een nieuwe logie te bouwen.

De brief van den nieuwen Japaersen gouverneur, Wierat Macka, aen den heer gouverneur generael geschreven, wert nu in copie aen den resident Valee gesonden en hem wyders geordonneert de voorsz. twee hoeckers, Wytingh en Pitoor, op het alderspoedigste weder herwaerts te senden om op andere vaerwaters gebruyckt te worden.

20 *d°*. vertreckt het fluytje, Terboede, na Japare om van daer met een ladingh houtwerck, etc. weder herwaerts te keeren, niet anders medenemende als de dubbelde missive, gisteren met 3 bodems derwaerts gesonden.

21 *d°*. na den middagh is in Raede van India goetgevonden 120222 ℔ oude en krachteloose cassia linga te verbranden, om reden, als by het resolutie boeck onder dato deses kan werden naegesien.

Is mede by haer Ed^{e} gelesen en geapprobeert het nader contract van yser en slootwercken, door den heer P. A. Overtwater wegens d'E. Comp^{e} gemaeckt en aengegaen met Jan Babtista Loos van Gent, staende mede in het resolutie boeck geinsereert.

Wyders is goetgevonden den luytenant, Pieter van Haerlem, met eenigh gearmeert vaertuygh, en dat met een stille trom, te laeten uytgaen om, soo 't doenlyck zy, te achterhalen eenige roovers, die haer hier omtrent in zee onthouden en onse visschers al ettelycke maelen tot aen de mont van dese rivier hebben naegejaegt.

22 *en* 23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. des avonts comen hier met een chaloup ofte schuytje 14 persoonen, bescheyden geweest synde op het jacht van Pieter Aelvis, inlands coopman alhier, genaemt de Peperthuyn, waermede sy den 21^{en} December jongstleden uyt dese rheede na Palembangh syn vertrocken om van daer een peper ladingh te haelen ende herwaerts te brengen.

Deselve hebben aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael een verhael gedaen van haer ongeluckigh en jammerlyck wedervaren, mitsgaders het afloopen van 't voornoemde jacht door 5 Maleyers, mede daerop bescheyden, synde 't sesde op de volgende wyse geschiedt.

Sy, met het gemelte jacht gekomen wesende in de Straet Banca, omtrent 17 à 18 mylen van haer gedestineerde plaetse, Palembangh, en aldaer voor ancker

leggende om den stroom te stoppen, wierden des nachts tusschen den 12^{en} en 13^{en} deser, omtrent de klocke 11 à 12 uren, door 5 Maleyers, als 3 huerlingen en 2 lyfeygenen, seer schielyck en onverwacht met houwers en krissen overvallen, soodanich, dat in weynigh tyt negen persoonen ter neder gemaeckt en vermoort waeren. De schipper, Adriaen Jaspersen, leggende in sluymeringh op het groote luyck, wiert door een van de moordenaers, genaemt Intchie Capor, deerlyck in 't hooft gewont; onderwylen speelden de andere met sulcken verwoetheyt amock, dat degeene, die voor in 't jacht waeren en haer met hantspacken sochten te defenderen, genootsaeckt wierden over boort te springen; en soo deden mede de voornoemde schipper en stierman, die beyde in 't schip waeren; sy dan, gesamentlyck in de schuyt of chaloup geraeckt synde, maeckten het touw los en lieten het soo achter uytdryven; cort daeraen sagen sy, dat de moordenaers, die in het jacht waeren, het ancker afcapten en weder Z. W. aen de Straet Banca uytdreven; die in de schuyt waeren, geen gereetschap tot zeylen ofte roeyen hebbende, namen de plancken uyt de plecht en schepten daermede na de cust van Sumatra; resolveerden voorts het soo na Palimbangh te laten voortstaen en waermede noch dienselven nacht een aenvanck wiert gemaeckt, alsoo sy niets te eten ofte te drincken hadden; maer 's morgens, soo als sy van tacken van boomen en eenige planckjes gereetschap tot scheppen hadden gemaeckt, saegen sy een vaertuyg in zee, daerse haer na toe begaven en bevonden het te syn een Chinese jonck, comende van Quinam en den wil hebbende na Bantam. De schipper ofte nachoda nam haer over en besorgde haer met kost en dranck den tydt van negen dagen lanck tot den 22^{en} deser, als wanneer sy omtrent het eylant de Noorder Wachter quamen en weder in haer schuytjen overstapten, alsoo de Chinesen niet conden resolveeren Batavia aen te loopen; sy dan, met een kleen stroo seyltje geaccomodeert wesende, syn heden alhier aengekomen, namentlyck:

Adriaen Jaspersen van Batavia, schipper;
Abram Jacobsen Visvliet, stierman;
Juriaen Abrams van Amsterdam, timmerman;
Willem Cornelis van Rotterdam, matroos;
Domingo Rodrigo;
Laurens de Costa;
Ebrahem, Moor;
Jounat, Moor;
Samos, Moor;
Abdul Cain, Moor;
Mourut, Moor;
Anthony, Caffri;
Nayna, Moor en
Willem, Mallebaer.

Dese verclaren, datter noch 9 persoonen gemist worden, diese meynen, dat alle vermoort syn, ten ware eenige haer in de furie elders hadden verschoolen en alsoo 't leven behouden, 't welck sy mits verbaestheydt en de donckerheyt niet sekerlyck weten en syn deselve genaemt:

Laurens Jacobsen van Lubeck, hoogbootsman;
Domingo, Caffri;
Ali, Moor;
Mogdom, Moor;
Ousen, Moor;
Assinie, Moor;
Francisco de Mirando:
Diego de Colombo en
een slavinne;

volgen nu de namen van de moordenaers:

Intchie Capor;
» Renda;
» Siam;
» Laut en Mousa.

25 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, synde op gisteren gedateert en in substantie van naevolgenden inhoudt.

Het Engels particulier scheepje, de Goede Hoop, waervan in 't jongst voorgaende schryven gemelt wort, dat na de Oost soude vertrecken, was van daer weder tot Bantam geretourneert, gelyck mede eenen meester Paerl met syn chaloup van Succadana; het jachje, de Noot, hebbende al twee jaren voor haer logie in de modder gelegen, wiert nu gesloopt en het jacht, Bantam, stont aen Poula Doa gekielt te worden.

Van Tonckin was aldaer aengekomen een Chineese jonck, toebehoorende den tollenaer, Keey Nebe Secredana, synde geladen met grof aerdewerck, 2 á 3 picols zyde, parthye zyde pelangs, hockjens, felpen en weynich muscus. De sabandar, Caytsoe, stont binnen 7 à 8 dagen na Rambangh te vertrecken om van daer te haelen het scheepje van den Sulthan, 't welck syn Hoogheyt van meeningh was noch dit jaer nae Macao te senden; voorts versoeckt de resident Caeff licentie om tegen Pascha een keer voor 5 à 6 dagen herwaerts te mogen doen.

26 *d°*. comt van Chormandel hier ter rheede het fluytjen, Hilversum, medebrengende:

van Paliacatta:

106	packen kleeden;	
3000	rogge vellen;	
44	parren glas aerde;	
51	» wassers sant;	
17850	℔ caliatourshout;	
11750	» ebbenhout, t'samen kostende.....	*f* 63895 : 7 : 11
	Transportere.....	*f* 63895 : 7 : 11

Per transport..... f 63895 : 7 : 11

van Sadrangapatnam:

85 packen kleeden en
1000 vloersteenen, t'samen..... » 21067 : 1 : 8

van Tegenepatnam:

104 packen kleeden en
5400 rogge vellen..... » 26118 : 13 : 14

van Nagapatnam:

69 packen kleeden:
1200 rogge vellen..... » 19961 : 15 : 10

somma..... f 131042 : 18 : 11

En is ons daermede toegekomen een missive met verscheyde bylagen, door den heer gouverneur, Anthony Paviljoen, en den raedt der stadt Nagapatnam geschreven 13 February jongstleden, synde gemelte syn E. derwaerts vertrocken om die plaets en de vordere Zuyder comptoiren te visiteeren.

Becomen 2 France briefjens uyt de Straet Sunda, ieder met een bysonder Javaens vaertuygh, doch beyde van eenen inhout, synde geschreven door de opperhoofden van het Frans schip, St Françoys; en luyt het translaet daervan als volcht.

Mynheer.

Ghy sult verbaest syn, dat een van de scheepen der Koninclycke Comp^e van Frankryck om den coophandel der Oosterse Indien desen wegh genomen heeft; maer de onverderffelycke vrintschap ende de vaste overeencomste tusschen onse twee natien en de goeddadigheden, die wy ons voorgestelt hebben, hebben ons gedwongen in onsen uytersten noot toevlucht te nemen tot uwe gewone goetwilligheyt tot ons; de weldaden, die wy ons voorstellen in alle gelegentheden, en de hulpe, die wy hoopen in onse benautheyt van uwe vrindschap; uwe grootheyt sal dan weeten, soo 't hem gelieft, dat wy overvallen wierden twee maenden geleden met een swaer onweer op onsen wegh na Souratte, het welck in minder dan een ure al onse masten ter neder sloegh en ons bracht tot twee vingers na tot schipbreucke; ende syn verbolgentheyt duerde sesendertigh uren, handelde ons met sulcken gewelt en onstuymigheyt, dat deselve ons schip geopent heeft aen alle kanten; maer Godt, ons niet willende laten verloren gaen, gaf daerna eenige stilte; wy syn dat gevaer ontsnapt en hebben voorgenomen tot Batavia te comen als de naeste plaets om ons

schip te bergen; oock bewogen door 't betrouwen ende de goede ontfangenisse, die wy altyt hebben genooten van myn heeren de Staten Generael van Hollant, als waerachtige preuven van de oprechte genegentheyt, die sy de Francen toedragende syn; wy hoopen dan van uwe gunst allen bystant, die ghy ons kunt geven in desen noot; en wy sullen syn alderchristelyckste Mayesteyt verseeckeren tot onderhoudinge van de daden, die wy ontfangen van uwe vrindschap in alle plaetsen van uwe heerschappye, en sullen uw eeuwiglyck verplicht syn; ondertusschen ontfangt de tegenwoordige, die wy uw schryven met verdubbelingh om ons seggen

Mynheer

Uwe alderootmoedigste en aldergehoorsaemste dienaeren,
(was geteeckent): PILAVOINE, coopman en
VIMONT capitain.

Ter zyden stont: op zee binnen boort van 't schip, St Franciscus, den 25^{en} Maert 1670.

Laeger stont:

gelyck wy veel siecken hebben en al ons volck nedergeslagen is door de moeyelyckheden van sulcken langen wegh, ghy sult de goetheyt hebben ons te laten geven alderhande verversinge om ons te doen een oogenblick adem haelen in goede gesontheyt; en wy sullen ons beste doen om 't selve volcomen te voldoen; wy syn in alles 120 persoonen.

't Opschrift was:

Aen mynheer
Mynheer de Generael voor de vereenigde provincien tot Batavia.

Heden is aen 't opperhooft van 't soldy comptoir alhier behandigt de navolgende provisionele nader ordre voor de boeckhouders op de scheepen van de Comp^{e} om haer voor eerst na te reguleren, synde door den heer gouverneur generael geconcipieert en voorts in Raede van India gearresteert.

Provisionele nader ordre voor de boeckhouders op de scheepen van de Comp^{e}.

De boeckhouders sullen schuldigh wesen 't hunner aencomste op Batavia, hetzy uyt het vaderlant of van eenige plaetsen in dese landen, achtervolgens de instructie, in 't jaer 1647 geëmaneert, haere boecken, nevens oock de voorsz. instructie, die sy gehouden syn altyt onder haer te hebben, aen landt te brengen, ten uytersten binnen 3 dagen, en te verthoonen aen 't opperhooft van 't soldy comptoir ofte degene, die tot het visiteeren der scheepsboecken sal wesen gecommitteert om hy denselven naegesien te cunnen werden, op verbeurte van dry maenden gagie, soo menighmael daervan in gebreecke sullen blyven.

Voorts sullen de gemelte boeckhouders, soo langh alhier ter rheede sullen leggen, gehouden wesen de voorsz. haere boecken tweemael ter maent omtrent den 10^{en} en 25^{en} van deselve aen lant te brengen ende aen 't voorsz. opperhooft en visitateur te verthoonen om gesien te connen werden, ofse in behoorlycke ordre werden gehouden; en waer met sy dan deselve terstont of uyterlyck 's daegs daeraen weder sullen aen boort brengen en daer blyven houden, sonder datse die buyten de voorsz. tydt sullen mogen aen landt hebben, ten ware om gewigtige redenen met voorgaende consent van het voorsz. opperhooft, mede op voorgeciteerde poene.

Wanneer verstreckinge aen 't volck sal werden gedaen, sullen de boeckhouders haere boecken oock moeten aen landt brengen en in 't soldy comptoir ten overstaen van den gemelten visitateur de rollen werden gemaeckt ende waer met de gemelte visitateur of die hy daertoe sal committeren, nevens de boeckhouder, dan sullen aen boort vaeren en de dienaren, daerop bescheyden, hooft voor hooft afvragen, wie sal willen verstreckinge genieten ofte niet, en hetwelck op de rolle distinctelyck aengeteeckent sal werden; en sal als dan de visitateur die naesien en uytreeckenen om voort door den commissaris der verstreckingen geteyckent te werden.

En als de verstreckinge uyt den winckel des casteels ontfangen sal syn, sal de visitateur ofte ymant synen 't wegen weder met den boeckhouder aen boort vaeren en de verdeylinge doen na de aenteeckeninge, op de rolle gedaen, en die dan weder in 't soldy comptoir sal werden gebracht ende bewaert om altyt te connen sien, ofse soodanigh sal wesen geboeckt.

De rantsoen ofte kostgelden sullen weeckelyckx door de boeckhouders der scheepen van 't opperhooft van 't soldy comptoir worden gehaelt en verstreckt, daer 't behoort; en dewelcke daervoor sal moeten verantwoorden, oock uyt het boven geobserveerde de rollen te beter door den visitateur sal connen laeten naesien.

Op de vertreckende scheepen sal de monsteringh gedaen werden door den water fiscael ofte desselfs substituyt om met te beter ordre uytgevoert te werden.

Batavia in 't Casteel 26 Maert 1670.

Onder stont: *Ter ordonnantie van haer Ed^{e},*
(was getekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

27 *d^{o}*. comt van Bengale hier ter rheede het fluytje, Westwout, geladen met:

240000	℔ rys;	1926	℔ lyck gaeren;
800	stucken zeyldoeck;	1467	» taly » ;
14316$^{3}/_{4}$	℔ zyde;	2264$^{1}/_{2}$	» lont, te samen costende
100	stucx allegias;		*f* 63839 : — : 14.

En hebben daermede ontfangen een missive van den heer directeur, Constantyn Ranst, en den raedt tot Ougly, gedateert 28 January jongstleden.

Soo arriveert mede hier ter rheede een schip van de France Royale Oostindische Comp^{e}, genaemt St Françoys, synde t'eenemael masteloos en het boven schip meest weghgeslagen door een geweldigen orencaen, hun op den 24^{en} January jongstleden op de Zuyder breette van 15$^{1}/_{2}$ graed en 103 graden lengte overgekomen, en waerdoor sy van hunne voorgenomen reyse na Souratte versteecken en genootsaeckt syn geworden herwaerts aen te comen.

28 d°. comt van Chormandel hier ter rheede het fluytschip, Peguw, geladen met:

491 packen kleeden;
18123 ℔ gommelack;
6834 3/4 » namrack;
4571 1/4 » caetchie;
2880 » roode aerde;
18964 kruytmaeten;
764 vellen leer;
400 leere draegbanden;
603 » bandeliers;
17808 rogge vellen;
4872 ℔ catoen;
1300 leere brandemmers, voor desen ontfangen en in dese factuer gebracht;
777 legger duygen;
2000 ellen bandelier koort;
6368 ℔ lang scherp;
57680 » ront » ;
22190 » caliatourshout;
500 vloersteenen, t'samen bedragende f 197885 : 1 : 6.

En hebben daermede ontfangen den dubbelden brief, door den heer gouverneur, Anthony Paviljoen, en den raed uyt de stadt Nagapatnam geschreven den 13en February jongstleden en op 26 deser met het fluytje, Hilversum, hier ontfangen, synde door den raedt tot Paliacatte eenige nieuwe bylagen daer nevens gesonden, uytwysende het register.

Van d'opperhoofden tot Masulipatnam, alwaer deselfde fluyt de bovengemelte ladingh heeft ontfangen, is ons insgelycx toegekomen een missive met verscheyde bylagen, gedateert 25 February jongstleden.

Soo comt mede uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance hier ter rheede het schip, Poulorun, synde voor reecquening van de camer Zeelant uytgeloopen den 11en Augustus 1669 met 273 coppen, namentlyck, 142 zeevarende, 119 militaire, 4 vrouwen en 8 kinderen; op de reyse syn overleden 20 zeevarende en 26 militaire; en aen de Caep aen landt gegaen 14 zeevarende en 17 militaire, waertegen weder 7 zeevarende van daer aen boort syn gekomen, soodat het gemelte schip hier te lande brengt 115 zeevarende, 76 militaire, 4 vrouwen en 8 kinderen, t'samen 203 zielen.

En is ons daermede toegekomen een missive van den commandeur, Jacob Borghorst, en den raed aen gemelte Caep de Goede Hoop, gedateert 6 January jongstleden, meldende in substantie, als volcht.

Het jachje, Corea, was mede uyt bet vaderlant aen de Caep gekomen en te gelyck met Pouleron herwaerts aen vertrocken.

De fluyt, 't Wapen van der Veer, comende mede uyt het vaderlant, was door de Zuyd Ooste winden en dat veel sieck volck op hadde, genootsaeckt geworden in de Saldanhia Baey te loopen, alwaer metter eersten van groente en andere verversingh stont versien te werden.

't Jachje, de Voerman, was den 9en December jongstleden van 't eylant, Mauritius, weder aen de Caep geretourneert met het verloste opperhooft, den vaendrich, Dirck Jansen Smient, en 378 moten ebbenhout; item een parthytjen amber de noir; en waeren noch 1490 diergelycke moten ebbenhout door gebreck van scheepsruymte op Mauritius overgebleven.

Seker Frans scheepje, St Lucas genaemt, was den 18^en^ Maert 1668 van Madagascar tot Mauritius en in de Z. O. haven by s' Comp^e^ logie ten ancker gekomen om, soo d'opperhoofden seyden, aldaer te ververschen, hebbende den wil na de Mascarinas; maer d'onse meenden, dat sy gekomen waeren om 's Comp^e^ gelegentheyt aldaer te verspieden, en hadden haer dienvolgende sulcx beleth.

Naderhand had men door teeckenen van omgekapte palmytboomen in de N. W. haven connen bemercken, dat aldaer noch eenige scheepen waeren aengeweest, gelyck mede in voorsz. haven den 16^en^ July 1668 was ten ancker gekomen het Engels schip, den Eenhoorn, comende van Chormandel om nae Engelant te vertrecken en het welck dan oock na weynigh dagen leggens syn reyse vervolgde, achterlatende hun constapel en een matroos, die, aen 's Comp^e^ logie verscheenen synde, voorgaven, dat in 't bos om te jagen gesonden en aldaer verdoolt geraeckt waeren, versoeckende, datse in de gemelte bhay mochten verblyven tot de comste van noch een ander schip, dat haer stont te volgen en mede gemelte bhay aen te doen; maer d'onse, eenigh achterdencken krygende, dat sy daerop wel possessie van de meergemelte haven mochten fonderen, sonden haer met het jachje, de Voerman, na de Caep de Bonne Esperance, van waer sy nu met het schip, Poulorun, hier syn aengekomen.

Voorts was het op Mauritius alles in goeden stant en eenigheyt en had het nieuwe opperhoofd, George Fredrick Wreden, seer goeden moet op den landbouw en het hacken van ebbenhout, mitsgaders de visvangst en het voortteelen van verckens, waervan hy meent jaerlycx niet min als 1000 stucx na de Caep te sullen connen senden.

29 *d^o^*. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, gisteren gedateert, meldende, hoe dat aldaer van Trangebare was aengekomen een Deens scheepje, geladen met 400 packen gesorteerde kleeden; de capitain had een briefjen aen haer Ed^e^ medegebracht, maer was van voornemen selver na Batavia te vertrecken en het dan te bestellen.

Zedert het jongste schryven waeren van Lampon tot Bantham gekomen 10 vaertuygen, alle geladen met peper.

De capitain van het Deense scheepjen, hier bovengemelt, is heden hiermede met een Javaens vaertuyg van Bantam aengekomen en heeft aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael behandigt een missive, in 't hoogduyts geschreven door den Deensen slot voogt van het fort Danisburgh op Chormandel, luydende na gedane translatie, als volcht.

HoogEdele Ernfeste en Hoogachtbare heer, heer Generael der loffelycke Oostindische Comp^e^.

Besondere hoogh g'eerde, seer voorneme, waerde heer en vrint, na aenhiedingh myner bereytwillige dienstvaerdigheyt kan ick niet naelaten uwe Hooge Excellentie aen te dienen, hoedanich my van den alderdoorluchtigsten, grootmachtigsten Vorst ende heer, Hendrick Fredrick den Derden, erfkoninck van Denemarcken en Noortwegen, myn aldergenadigsten Koninck ende heer, aldergenadigst aenbevolen zy met de aengrensende nabueren en Christen

volckeren alhier in Oost Indien, besonderlyck met die heeren, goede en vertrouwelycke vruntschap en nabuerschap te onderhouden, gelyck hoogst gedachte myn aldergenadigste erfkoningh en heer met de ho. mo. heeren staten niet alleen in goede en bestandige alliancie is getreden, maer wenscht en begeert, dat sulcx, gelyck in 't vaderlant, insgelycx hier in Oost Indien mach geobserveert en gevolcht werden.

Twyffelen des wegen niet, of uwe Hooge Excellentie d'heer Generael sal hetselve mede soodanigh in goede opmerckinge nemen en, als voor heen geschiet is, soo oock hier namaels in der daet laten blycken, gelyck wy ons dan aen alle bestendige, trouwe vruntschap en nabuerschap verlaten, sulcx wil meer allerhoogstgemelte haere Koninglycke Mayesteyt tegen de loffelycke Oostindische Comp[e] in allergenadigste welgenegentheyt opnemen; en ick voor myn persoon ben om sulcx na myn vermogen te vergelden gantsch bereyt ende gewilligh. By dese gelegentheyt heb ick te erinneren nodich geacht, dewyl dit in bovengedachte allergenadigste bevel oock vermelt wert, by uwe Hooge Excellentie aen te houden ende te versoecken 't gene haere Koninglycke Mayesteyt staet en negotie mach voorderlyck en dienstigh syn, soo doe ick uyt den naem van hoogst gemelte haere Koninglyck Mayesteyt, myn allergenadigste heer, aen uwe Hooge Excellentie met gantsch gedienstige bede, dat het sich wil laeten gevallen haere Koninglycke Mayesteyts scheepen door de Straet van Malacca sonder thol, vry en onverhindert nu en in toecomende te laeten passeeren; daeraen geschiet haer Koninglycke Mayesteyt een bysondere allergenadigste vergenoegingh, dewelcke sy niet alleen in Koninglycke genade opnemen, maer oock in 't vaderlant aen de loffelycke Nederlandsche Oostindische Comp[e] allergenadigst erkennen wil; maer ick voor myn persoon ben bereyd en willigh uwe Hooge Excellentie na vermogen alle wilvaerdige dienst te bewysen, gelyck ick doch verblyve uwe Hooge Excellentie den heer Generaels dienstvaerdigste; onder stont: haere Koninklycke Mayesteyt tot Denemarcken en Noortwegen gestelde commandant over Danisburg en Trangebare.

(was geteeckent): HENDRICK EGGERSEN.

Ter zyden stont: datum in 't casteel Danisburgh by Trangebare den $\frac{26^{en}\text{ January}}{5^{en}\text{ February}}$ 1670.

Het opschrift deses briefs luyde aldus.

Den HoogEdelen Ernfesten en Hoogachtbaren heer Maetsuycker, der loffelycke Nederlandsche Oostindische Comp[e] Hooggestelde Generael, myne bysondere Hooggeëerde, voorneme, waerde heer en vrundt.

30 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

31 *d°*. des morgen vertreckt het jachje, Bleyswyck, na Bantam om van daer te haelen parthye kalck en cadjangs, voor desen geëyscht; item sooveel bintrottingh, als de resident sal connen by een krygen.

Met hetselve werden ten behoeve van het comptoir gesonden 4 packen kleeden, bedragende *f* 1688 : 8 : 15.

En vertrecken oock daermede na Bantam 2 Engelsen, den 28^{en} deser met het schip, Poulorun, van de Caep gekomen, gelyck van haere gelegentheyt onder voorsz. dato wort gemelt.

De resident Caeff wert op syn versoeck toegestaen met hetselve jacht een keer herwaerts te mogen doen; en dit is dan soo de principale inhout van het briefjen, aen voorsz. resident afgaende.

Dese maent syn van diversche plaetsen alhier aengekomen 63 *stucx, soo groote, als kleene vaertuygen, t'samen gemant met* 331 *koppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

21 vaertuygen van Bantam met 69 mannen, 3900 oude clappus, 25000 oude pienangh, 4080 potten en tresellen, 745 groote en kleene potten kalck, 32 sacken kapock, 6500 pees pada, 1500 gesoute pees cabos, 6 picols en 83 cattys benjuwyn, 53 bamboesen met barose camphur en 11 stucx koebeesten.

1 van Chirita met 3 mannen, 100 stucx cap^{i} suycker ende 1000 oude clappus.

1 van Chiringe met 4 mannen en 1000 oude clappus.

2 » Tangeran met 5 mannen en 5 1/2 picols Javaense taback.

8 » Crawan met 25 mannen, 120 hoenders, 4 lasten rys, 100 stucx cap^{i} suycker, 13 picols Javaens taback en 6 bocken.

2 van Tanara met 7 mannen, 200 hoenders, 200 bossen suycker sombar en 100 bossen pady.

8 van Chiassem met 28 mannen, 9 1/8 lasten rys, 2000 gesoute eyeren, 100 hoenders, 5 stucx bocken, 5 potten oly ende 400 oude clappus.

1 van Pamalangh met 5 mannen, 500 oude clappus en 20000 oude pienangh.

1 van Zedajo met 5 mannen en 5 lasten rys.

2 » Tegael met 12 mannen, 12 3/8 lasten rys, 10 potten oly, 6000 bossen suycker sombar en 500 gesoute eyeren.

1 van Sombar met 4 mannen en 2 7/8 lasten rys.

1 » Dermayo met 5 mannen en 10 1/8 lasten rys.

6 » Cherabon met 24 mannen, 35000 arax pullekens, 75 corven swarte suycker, 1 last zout, 1/2 last rys, 35 potten oly, 120 ryswannen, 200 stucx suycker eliphantsvoet en 20 corgie groove matten.

5 van Palimbangh met 51 mannen en 1964 picols en 90 cattys peper.

1 » Malacca met 14 mannen, 22 corgie tapesarassen, 5 corgie gobers Java, 5 1/2 corgie gordels chindes, 7 1/2 corgie committers, 1 corf witte cassa, 3 corgie chelas, 30 picols coraeltjens van verscheyde coleuren, 5 picols thee, 5 picols geele verwe en 8 picols Tonkins anys zaet.

1 vaertuygh uyt de Manilhas met 30 mannen, 10 picols taback, 100 stucx vellen bereyt leder en 5 picols wax.

1 van Macauw met 40 mannen, 250 nesten ysere pannen, 150 picols spiauter, 60 picols radix China, 25 picols thee, 4 picols witte zyde, 60 picols zyde stoffen, 25 picols aluyn, 40 corgie porcelyne kopjens, 60 packjens, soo commen, thee potjens, papier ende verlacte doosjens.

63 vaertuygen t'samen, die hier in 't generael hebben aengebragt, als volcht:

22	corgie tapesarassen;	6200	bossen suycker sombar;
5	» gobars Java;	200	stucx cap[l] suycker;
5	» gordels chindies;	20	corgie matten;
7½	» committers;	420	hoenders en eenden;
1	» witte cassa;	120	rysmanden;
3	» chelas;	10	picols Manilhas taback;
30	picols coraeltjens van diversche coleuren;	2500	gesoute eyeren;
		35000	aracx pullekens;
30	» thee;	100	vellen bereyt leder;
4	» geele verwe;	1	last zout;
8	» anys zaet;	11	koebeesten
250	nesten ysere pannen;	11	bocken;
150	picols spiauter;	745	grooten en kleene potten kalck;
60	» radix China;	4080	potten en tresellen;
4	» witte zyde;	45000	oude pienangh;
25	» aluyn;	6800	» clappus;
40	corgie postelyne copjens;	7000	pees pada en andere gesoute vis;
60	packjens, soo commen, thee potjens, Chinees papier en verlackte doosjens;	6	picols en 83 cattys benjuwyn;
		5	» wax;
		75	» swarte suycker;
1964	picols en 90 cattys peper;	18½	» Javaens taback;
53	bamboesen Barose camphur;	100	bossen pady;
44	lasten rys;	50	potten oly;
200	stucx suycker eliphantsvoet;	32	sacken kapock.

Daerentegen syn van hier na de onder genoemde plaetsen vertrocken 74 vaertuygen en hebben medegevoert 10666 rd[s] aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

5 vaertuygen na Cheribon met 110 rd[s] aen kleeden, 210 rd[s] aen amphioen, 135 rd[s] aen out yser, 7 rd[s] aen yserwerck, 19 rd[s] aen porceleyn;

2 na Grissick met 36 rd[s] aen kleeden, 6 rd[s] aen out yser, 1 rd[r] aen porceleyn;

3 » Macasser met 150 rd[s] aen theeketels, 300 rd[s] aen rouwe zyde, 200 rd[s] aen goutdraet, 727 rd[s] aen kleeden, 40 rd[s] aen yserwerck, 100 rd[s] aen porcelyn, 45 rd[s] aen gommelack, 12 rd[s] aen out yser;

2 » Samarangh met 80 rd[s] aen kleeden, 8 rd[s] aen out kooper, 72½ rd[s] aen porceleyn;

10 vaertuygen na Crawan met 320 rd^{s} aen kleeden;
12 na Siassem met 826 rd^{s} aen kleeden en 8 rd^{s} aen porceleyn;
2 » Tegael met 210 rd^{s} aen kleeden;
1 » Rambangh met 22 rd^{s} aen kleeden;
7 » Damack met 1107 rd^{s} aen kleeden;
2 » Japare met 82 rd^{s} aen kleeden, 63 rd^{s} aen amphioen, 24 rd^{s} aen out yser, 12 rd^{s} aen porceleyn;
2 » Dermayo met 262 rd^{s} aen kleeden;
3 » Pamalangh met 132 rd^{s} aen kleeden, 14 rd^{s} aen porceleyn, 9 rd^{s} aen out yser;
1 » Dilly met 60 rd^{s} aen kleeden;
1 » Baly met 50 rd^{s} aen porceleyn, 24 rd^{s} aen out yser, 30 rd^{s} aen zoethout;
1 » Malacca met 370 rd^{s} aen provisien;
1 » Sodokary met 320 rd^{s} aen kleeden;
1 » Samanap met 248 rd^{s} aen kleeden;
7 » Bantam met 2955 rd^{s} aen kleeden, 194 rd^{s} aen porceleyn, 90 rd^{s} aen benjuwyn, 52 rd^{s} aen out loot;
1 » Padangh met 30 rd^{s} aen kleeden;
1 » Javana met 40 rd^{s} aen kleeden, 120 rd^{s} aen goutdraet, 84 rd^{s} aen out yser;
1 » Sombaer met 190 rd^{s} aen kleeden;
1 » Bonangh met 78 rd^{s} aen kleeden;
1 » Pamanoekan met 30 rd^{s} aen kleeden;
1 » Deringo met 260 rd^{s} aen kleeden;
1 » Madura met 4 rd^{s} aen out yser en 8 rd^{s} aen porceleyn;
1 » Lassam met 152 rd^{s} aen kleeden;
2 » Surabaya met 50 rd^{s} aen kleeden, 20 rd^{s} aen porceleyn, 12 rd^{s} aen out yser;
1 » Tadoenangh met 216 rd^{s} aen kleeden;
somma 74 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

8543	rycxdaelders	aen kleeden;	300	rycxdaelders	aen rouwe zyde;
273	»	» amphioen;	320	»	» goutdraet;
310	»	» out yser;	45	»	» gommelack;
47	»	» yserwerck;	8	»	» out kooper;
498	»	» porceleyn;	52	»	» » loot;
150	»	» theeketels;	30	»	» zoethout;
90	»	» witte beniuwyn;	somma: 10666 rycxdaelders.		

Den 27^{en}, 28^{en} en 29^{en} deser maent syn door den heer water fiscael, Pauw, aengehaelt uyt de fluyt, Westwout, comende van Bengale de naevolgende goederen:

4 matrose kisten
2 vaetjens ..... } met amphioen;

uyt de fluyt, Peguw, comende van Cormandel:

40	stucx	tafechelas gingams;	9	stucx	kinder sarassen;
172	»	cambayen;	20	»	» kabayen;
40	»	committers;	6	paeren	kousen;
250	»	sarasses;	5	stucx	spreyen en
4	»	paviljoen goet;	10	calemcaris;	

aen den boom aengehaelt:

125 cattys wax;
35 » spykers;
4 » campbur.

Door d'E. achtbaren raet van justitie syn dese maent gejustificeert de navolgende delinquanten:

den 15en, Louys van Bengale, slaef van Sr Willem Mouray, over diverye gegeeselt en gebrantmerckt en tot discretie van syn lyfheer in de kettingh geklonken;

den 15en, Claes Josua Cuh'l van Otterdorp, corporael, over moeyte maken en een persoon gequest te hebben 3 mael gestroppieert en 8 maenden in de ketting geklonken;

den 15en, Matthys de Jonge van Dort, soldaet, over hetselve 3 mael gestroppieert en een jaer in de keten geklooncken;

den 15en, Hendrick Balckman van Wesel, Jan Vorster van Hamburg, soldaten en Jan Jansen Lyndrayer, bosschieter, over eenigen tyt absenterens 3 mael gewipt en 6 maenden in de ketting geklonken;

den 15en, Pieter van Batavia, over 2 mael absenterens 3 mael gewipt en 3 jaeren in de kettingh geklonken;

den 15en, Jan Bocksteert van Rees, soldaet, over diverye 3 mael gewipt en 3 jaeren in de kettingh geklooncken;

den 15en, Bastiaen Jochums van Delmino, over diverye gegeeselt en een jaer in de ketting geklooncken.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandchse kercken getrouwt:

10 Nederlandsche Compe dienaren;
2 » borgers;
12 Mardyckers;
1 slaeff;
t'samen 25 paeren getrouwt.

Oock zyn in gemelte kercken gedoopt:

7 Nederlantse kinderen;
26 inlantse doe;
t'samen 33 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerden gebraght:

41 Comp^{e} dienaers;
1 borger;
5 Duytse vrouwen;
1 swart man;
2 swarte vrouwen;
4 Duytse kinderen;
8 swarte d^{o};
6 slaven en slavinnen;
t'samen 68 dooden.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 3582 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

979 by de schans Jaccatra;
532 by de rivier Crocot;
486 buyten de poort Uytrecht;
683 buyten de poort Diest;
902 by particuliere;
t'samen 3582 Javanen.

April Anno 1670.

1 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

2 *d*°. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het jachje, Corea, synde voor reeckening van de camer van Zeelant uytgeloopen den 20^{en} Mey 1669 met 31 zeevarende persoonen, waervan 2 op de reyse syn overleden, soodat hier te lande brengt 29 koppen.

De missive van den commandeur en raet aen voornoemde Caep, daermede ontfangen, is gedateert 6 January jongstleden, synde de dubbelde van degene, die ons 28 Maert jongstleden met het schip, Pouleron, is toegebracht.

De opperhoofden van het France schip, St Françoys, 26 van verleden maent hier seer ontramponeert aengekomen, aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael versocht hebbende met eenige timmerluyden en houtwercken tot vertimmeringh van hetselve schip geaccomodeert te mogen werden, soo is heden na den middag daerop in Raede van India goetgevonden haer sooveel mogelyck behulpsaem te syn en met een goet meester scheepstimmerman te gerieven, mitsgaders toe te staen, dat sooveel borger en inlandsche timmerlieden sullen mogen hueren en houtwercken koopen, als sullen van nooden hebben, breder te sien by het resolutie boeck onder dato deses.

3 *d*°. arriveert met eygen, inlants vaertuygh van Sumatra's Westkust anachoda Samsoe, ingeseten alhier, dewelcke van daer medegebracht heeft een missive van den E. Jacob Jorise Pits en den raedt aldaer, gedateert 22 Maert jongstleden, meldende onder anderen, hoe dat die van Cota Tenga en meer andere plaetsen (opgeruyt synde door de verdreven Pauwers en op de geruchten van de comste van een aensienlycke Atchinse krygsmacht) weder waren gerevolteert, mitsgaders dat die van Baros de Comp^{e} den handel in haer lant hadden ontseyt en daerentegen eenige Atchinse briefdragers met seer groot respect ontfangen en ingehaelt.

Om welcke opstant ende revolte te stutten de gemelte E. Pits en de raed versoecken met een goet getal militaire van hier gesecundeert te werden, alles breder te lesen by bovengemelte missive en het verbael, daer uyt gemaeckt.

4 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

5 *d*°. van onse gevangens by de Chineesen op Tayowan syn ons heden toegekomen twee briefjens, 't eene uyt de naem van haer alle geschreven aen den heer gouverneur generael en Raeden van India, 't andere door eenen Alexander van

's Gravenbroeck aen den gewesen fiscael van Indië, wegens particulieren handel afgeset ± 1668, Louys Philibert Vernatty, particulier, synde beyde met een Chineese jonck tot Seribon en van daer met inlants vaertuygh hier gebracht; deselve luyden, als volcht.

Aen den heer Gouverneur Generael en Raeden van India

Wilt ons E. heeren om de liefde Godts ende gemeynschap Jesu Christi, wilt ons doch, wy bidden en smeecken u noch eens uyt het binnenste onser zielen, de deur openen tot de verlossingh van ons rampsaligen; nu hangt het aen UE. gunstige wil; want dese soecken alle middelen (gelyck UE. ten deelen bemercken kont) om den wegh te banen tot een vaste handelinge (wy hebben 't uyt de mont van een der voornaemste) en een vriendelyck verdragh aen te gaen; soo daer gelegentheyt mochte voorcomen, wilt dan onse behoeftige en afgesloofde lichamen met eenigh onderhout ondersteunen; de almachtige Godt wil UE. daervoor te overvloediger zegenen en maecken u voorspoedigh in al uw doen en geven ons lydsaembeyt en gedult.

Tayowan, den 20en February anno 1670.

Dese komt van ons ter sluyck en sonder kennis van etc., d'onderdanigste en ootmoedigste groetenis van ons bedructe overgeblevene gevangenen:

JOH. BRUMMER,
GYSBERTA DE RIDDER en
JOH. BRUMMER, haer soontje,
ALEXANDER VAN 's GRAVENBROUCK,
H. VERBIES,
ANTHONICA VAN BENGALE en
CATHARINA en CORNELIA VERBIES,
SALOMON VALENTYN,
JACOBUS VALENTYN,
MARIA VAN LAMEY, weduwe van
DAVID COTENBURGH.

Aen den E. heer,
Louys Philibert Vernatti.

Myn seer beminde vrunt, zyt gegroet met een duysent goede nachten met UE. gandsche familie; by gebreck van tydt en gelegentheyt en hebbe ick UE. myn ellendigen staet niet connen laten weeten; hadde verhoopt door myn hartelyck versoeck dit jaer derwaerts aen te comen, noch goede hoop hebbende, wanneer d'E. Compe met de Chinesen woude vereenigen; hier nevens versoecke ick aen UE. en UE. huysvrouwe om een arme adsistentie met thoonder deses, genaemt Lanio, die my belooft heeft weder hier naer Tayowan te comen om myn syn saecken te verwittigen, die ick hem mondeling bevolen

hebbe; hiermede breecke ick af, vermits het seer periculeus is; derhalven versoecke ick andermael aen UE. om een kleen onderhout, 't zy aen contant ofte eenige medicamenten, om te dienen tot onderhout in myn ellendigen staet.

Een hartgrondige groetenisse aen UE. en UE. familie, op hoope, dat UE. sult betrachten, dat ick soude mogen connen verlost worden; ick bevele UE. en UE. gandsche familie en alle onse even naesten in de bescherminge Godes, amen; den 20^{en} February 1670 met gesontheyt.

Onder stont: *UE. dienstwillige altyt bereyde dienaer,*
(was geteeckent): ALEXANDER VAN 's GRAVENBROECK.

6 *d*^{o}. Paescha
7 *d*^{o}. tweede dach } niet bysonders voorgevallen.

8 *d*^{o}. vertreckt uyt dese rheede na Palimbangh een jacht van de borger coopluyden, Simon Simonsen en Abram Struys, genaemt de Fortuyn, waermede afgaet een missive aen den coopman, Melchior Hurt, en den raedt aldaer, gelyck by het briefboeck kan werden naegesien.

Na den middagh syn in Raede van India verscheenen d'opperhoofden van 't schip, St Françoys, toebehoorende de France Royale Oostindische Comp^{e}, synde geadsisteert met den procureur, Joan Fauconier, als taelman, en hebben overgelevert het navolgende request.

Aen den Ed^{le} *heer Gouverneur Generael ende de E. Raeden van Nederlants Indien.*

Geven met eerbiedigheyt en reverentie te kennen d'opperhoofden en officieren van 't schip, St Françoys, gehoorende de France Royale Oostindische Comp^{e}, hoe dat, naer dat sy den 28^{en} November anno 1669 van de Caep de Bonne Esperance (om haere reyse na Souratte te bevorderen) waeren gescheyden, gekomen synde op de Zuyder breette van 15 graden 30 minuten en 103 lengte den 24^{en} January deses jaer 1670, sy het ongeluck hebben gehadt aldaer een grouwelycken storm en geweldigen wint te ontmoeten, waerdoor, alhoewel alle bedenckelycke middelen gebruyckt, geen moeyte noch arbeyt gespaert wierden, sy echter in een oogenblick haer van alle ronthouten ontbloot en in een seer desolaten staet bevonden, sulcx genootsaeckt waeren herwaerts aen op te douwen; alwaer dan oock op den 25^{en} der verleden maent Maert (alhoewel niet sonder groot gevaer) gekomen synde, sy haeren toevlucht tot UEd^{e} hoogachtbare hebben genomen met versoeck door 't vast verbont, unie en vruntschap tusschen den Koninck van Vranckryck en myn heeren de hoog mogende heeren staten generael der Vereenigde Nederlanden, dat haer gecommitteerdens vergunt mochten werden omme voorsz. schip te visiteren ende rapport daervan te doen; gemerckt nu volgens 't rapport van den oppertimmerman, expres tot voorsz. visite gecommitteert, tot reparatie van gemelte schip vereyscht werden

een stel nieuwe masten, tachentigh ofte hondert knien, benevens ten minste seven of acht goede timmerlieden, Compe dienaren, alsooder geen bequame buyten UEde hoogachtbare dienst bevonden werden, soo addresseren sy haer aen UEde hoogachtbare met nedrige versoeck, dat het UEde goede gelieste zy haer met voor aengetogene goederen (mits betalende) te versien, 't welck doende den Koninck van France Compe verplichten sult, die oock by alle voorvallende gelegentheden 't selve sal trachten te verschulden; wy verwachten dan dese weldaet van UEde hoogachtbare en op dit request een favorabele apostille..

(was geteeckent): PILAVOYNE,
VIMONT,
COLLET en
JOAN FAUCONIER, interprete.

Waerop haer de jongst voorgaende resolutie van 2 deser is bekent gemaeckt en bovendien goetgevonden haer noch te gerieven met de benodigde masthouten, knies en soodanige andere nootwendigheden, als buyten de Compe niet sullen connen krygen, breder te sien by de resolutie, heden genomen en welckers inhout voor apostil op het bovenstaende request is gestelt.

9 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d°*. comt met eygen vaertuygh van Malacca hier ter rheede de borger, Pieter van de Voorn, waermede ontfangen hebben een originele missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt aldaer, gedateert 24 Maert, alsmede een copie van 25 February, welckers originele, met een Batavias inwoonder gesonden, hier noch niet en is aengekomen.

11 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

12 *d°*. het vaertuygh van den Japaersen gouverneur, Wierat Macka, met een brief van denselven aen den heer gouverneur generael den 17en Maert jongstleden hier aengekomen, vertreckt nu weder na huys met soodanigen antwoort op voorsz. brief, soo door den heer gouverneur generael, als door den E. ontfanger, Joan van Wesenhage, als by het afgaende briefboeck kan werden naegelesen.

13 *en* 14 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

15 *d°*. heden na den middagh is in Raeden van India goetgevonden te laten uyt schryven en ten gewoonelycke plaetse te doen aenplacken het naevolgende.

Verbot tegen het frauderen der aenkomende vremdelingen,

Alsoo ons ter ooren gekomen zy, dat de Mardyckers, die alhier buyten den boom haeren handel dryven met de aencomende vreemde negotianten, deselve somtyts, niet alleen seer ontfatsoenlyck bejegenen en haer hoenders, eyeren, loock en andere kleene koopmanschappen gelyck als met gewelt ontnemen en dan sooveel betalen, alsse selve willen, maer daerenboven oock soo schandigh tegens de ordinaire gewoonte met de rysmaet haer vuyl gewin (tot groote schade van den

vremden negotiant, als oock in prejuditie van den pachter van de rys met onbehoorlyck meeten) soecken te doen.

Soo is 't, dat wy tot weeringe van sulcke gewelden en vuyle baetsoeckeryen, als tot voorstant van den vremdelingh, by desen aen degeene, die op den boom bescheyden syn en die 't verder aengaet, wel expresselycken gelasten daerop nauw reguart te nemen en sulcke overlast doenders en vuyle baetsoeckers te achter haelen om door den officier daerover na bevinding van de misdaet gestraft te werden.

Gegeven tot Batavia in 't Casteel den 15en April 1670.

Onder stont: *Ter ordonnantie van den Gouverneur Generael en Raeden van India,*

(was geteeckent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

Soo is mede in Raede van India goetgevonden den Eerwaerden predicant, Daniel Brouwerius, te erkennen en aen te sien als een ordinair predicant van Batavia, hebbende nu een geruymen tydt den Godtsdienst in 't Maleyts met bysonderen yver en stichting waergenomen.

16 d°. arriveeren van Japare hier ter rheede de navolgende 3 bodems, namentlyck:

't fluytje Terboede met:

2 moerbalcken;
285 huysbalcken;
34 ancker stocken en
634 plancken, costende..... f 738:15:—

't fluytje Loenen met:

50 moerbalcken
227 huysbalcken;
1 ancker stock;
360 plancken;
1400 leggers duygen en
581 buffelshuyden..... » 1361:12: 8

De hoeckerboot, de Pitoor, met:

42 moerbalcken;
72 huysbalcken;
4 ancker stocken en
50 plancken..... » 480:—:—

t'samen..... f 2580: 7: 8

En is ons daermede toegekomen een missive van het opperhooft, den coopman, Amelius de Valee, gedateert 12 deser, meldende in substantie, als volcht.

De nieuwe gouverneur, Wierat Macka, droegh sich tegens d'onse noch vriendelyck en wel, maer gemelte Valee is becommert, dat het tegens Augusty ofte September wel weder mochte haperen en op de oude quellingen aendrayen, nadien al voorbereytselen gemaeckt wierden om een ambassadeur van Batavia te hebben.

Tussen Javana en Lassem, alwaer 't opperhooft selve geweest was en de houtcapperye hadde voortgeseth, laegen nu noch parthye houtwercken in voorraet, alsmede omtrent de 30 masten van 9 tot 13 vademen lanck; item eenige swaere knies, uyt wortels van boomen gehackt.

Om de buffelshuyden, die de sabandar tot Grissee belooft hadde te sullen opsamelen, van daer te halen was 't opperhooft selve mede derwaerts geweest, doch en had maer weynigh en geen naemwaerdig getal becomen, alsoo de Javanen van Madura, volgens het seggen van gemelten sabandar, 50 rd^{s} voor 't hondert begeerden te hebben of wilden die anders na Batavia voeren, alwaer sooveel konden krygen, tot welcken dieren koop gemelte Sr Valee sonder nader ordre niet en conde resolveren.

Op syn vertreck van Grissee was aldaer gevat en in hechtenisse gestelt seker Maleyer, genaemt Gebadt, synde een van degene, die 4 jaeren geleden het vaertuygh van den burger, Pieter Alvis, voor Surabaya had helpen afloopen en parthye volck vermoorden, gelyck by het dagh-register van 't jaer 1666 onder dato 11 April staet aengeteeckent; dese, op het versoeck van Sr Valee door den sabandar, Tingsuy, met eenen Bastiaen Carvallo na Japare gesonden en na 't schynt niet al te wel bewaert synde, was het weder ontsnapt en uyt het vaertuygh geraeckt, synde gemelte Carvallo voornemens geweest hem selve op Batavia te brengen, alsoo bericht was, datter 500 rd^{s} op syn lyf was gestelt.

Wegens de schenckagie, door den soon van den Sousouhounang Mataram aen den Sulthan van Bantam eenigen tydt verleden gedaen, had de sabandaer tot Grissee mede kennisse, maer hy meende, dat het tot geen ander eynde was geschiet als om een ryck wedergeschenck te krygen en, gelyck men seyt, een spiringh uytgeworpen was om een cabeljauw mede te vangen.

Eenen Philip Angelraet, voor desen woonachtigh tot Batavia en nu omtrent de seven jaeren tot Succadana geweest hebbende, was van daer tot Grissee aengekomen met weynigh wasch en schilpatshoorn, waermede hy voorgaf na Malacca te willen vertrecken.

Oock was van Macassser tot Grissee met syn eygen chaloup aengekomen de Batavise burger, Carsten....., en weder met een rysladingh na Maccasser vertrocken.

Uyt de vloot, den 2^{en} Maert jongstleden van hier na Macasser geseylt, was het jachtje, Batavia, door ordre van den president, de Jongh, tot Japare aengeweest; had oock de coopman Valee syn E. voor Rambangh noch parthye verversingh aen boort gebracht.

Eenige Macassaren, met hun eygen vaertuygh van hier vertrocken en tot

Japare aengeweest synde, hadden aldaer ten huyse van seecker Portugees, Josia de Silva, geseght, dat het op Macasser noch geen gedaen werck was en dat sulcx naer desen wel soude vernomen werden.

De coopman, Valee, doet weder eysch van verscheyde goederen en behoeften voor 't comptoir en versoeckt, dat die mette eerste gelegentheyt mochten derwaerts gesonden werden, hebbende aen de hout leveranciers tot Rambangh eenige contanten en kleeden verstreckt; en wilden de houthackers aldaer niet anders als met contant gelt betaelt syn.

Aldaer had hy oock op stapel doen setten een nieuwe chaloup, die omtrent 250 rd^{s} soude kosten, lanck 54 en breet 13 1/2, mitsgaders diep 5 1/2 voet, om gebruyckt te worden in plaets van de chaloup, den Hector, die niet langer boven water conde gehouden werden.

17 *d*^{o}. des morgens comt de licentmeester, Ocker Ockerse, aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael verhaelen, hoe hy tydinge hadde gekregen, dat het afgeloopen jacht van den inlandschen coopman, Pieter Alvis, waervan hier voor onder dato 24 Maert gemelt is, in de bocht van Lampon soude leggen en dat degene, die door gemelten Alvis om hetselve te soecken uytgesonden waeren, aen die van Lampon 100 ropia hadden belooft, indien sy het jacht aldaer wilden aenhouden tot nader bescheydt van Batavia.

Na den middach comt het jachtje, Bleyswyck, van Bantam en daermede volgens becomen licentie de resident, Willem Caef, medebrengende:

1000 potten kalck;

1000 bossen bintrottingh en

1200 stucx cadjangs, t'samen bedragende *f* 405.

Per Javaens vaertuygh wert ons heden toegebracht een briefjen van de opperhoofden van 't schip, 't Wapen van der Veer, gedateert 11 deser, houdende eenlyck bekentmaeking van haer behouden aencomst uyt het vaderlant in de Straet Sunda, leggende aldaer ten ancker tusschen de tweede en derde hoeck; waerop des avonts een chaloup is afgesonden om de brieven van daer af te halen en spoedigh herwaerts te brengen.

18 *d*^{o}. arriveert hier van Japara de hoeckerboot, de Wytingh, geladen met:

53 moerbalcken;

50 huysbalcken;

190 plancken, t'samen bedragende *f* 702 : 7 : 8.

Geen ander schryven is ons daermede toegekomen als de duplicata van de missive, eergisteren met de bodems, Loenen, Terboede ende Pitoor, ontfangen.

Heden vertreckt de inlants coopman, Pieter Alvis, na Bantam om aldaer van den Sulthan te versoecken hulp en adsistentie tot weder bekomingh van syn afgeloopen jacht, de Peperthuyn, leggende in de bocht van Lampon, en tot welcken eynde hy mede neemt een recommandatie briefjen van den licentmeester aen den Sulthan voornoemt.

Na den middach is in Raede van India goetgevonden, dat de rys, die hier by de Comp^{e} wort ontfangen en opgeslagen, mitsgaders degene, die weder afgescheept

en versonden wort, sal bearbeyt worden door coelys ofte degene, die de rys aenbrengen, 't welck sy hebben gepresenteert en aengenomen te doen het last voor een sware schellingh, soodat nu voortaen 's Comp^{e} slaven, die 't selve tot groote hinder van andere wercken plachten te doen, sullen connen geëxcuseert en tot andere wercken gebruyckt worden.

Is mede by haer Ed^{e} gelesen en geapprobeert het naevolgende placcaet, geconcipieert en ingestelt tot waerschouwinge dergener, die na Japan staen te vertrecken, om geen verboden goederen off rariteyten derwaerts te brengen, het welcke dan soodanigh gedruckt, mitsgaders ter gewoonlycker plaetse afgecondigt en aengeslagen sal werden.

Waerschouwinge van de goederen, die in Japan niet gevoert mogen werden.

Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael over den stant der Vereenigde Nederlanden in Orienten, allen den geenen, die desen sullen sien ofte hooren lesen, saluyt; doen te weten, dat, aengesien 't de regenten in 't Keyserryck Japan gelieft heeft aen onse opperhoofden en andere vreemdelingen, haer lant bevarende, te verbieden in 't selve in te voeren eenige goederen, by haer Ed^{e} aen onse opperhoofden in 't jaer 1668 schriftelyck opgegeven, dat oock gevolgelyck in Japan onse luyden, aldaer wesende en van hier verleden jaer derwaerts vertrocken, bekent gemaeckt is, 't welck behoort hadde voor genougsame waerschouwinge te verstrecken; en dat nochtans verleden handel tydt en doe onse scheepen aldaer aengelant syn, ondervonden is, dat verscheydene persoonen, niet alleen gemeene matroosen, maer selfs oock officieren op deselve vaerende, haer tegens gemelte verbot hebben vergreepen, die nochtans soo strengelyck niet en syn gestraft, als de saecke wel hadde vereyscht; dat evenwel de wichtigheyt en 't groot belangh van gemelten handel niet toelaet, dat door rouckeloosheyt en loshoofdigheyt van veele onser natie, in den dienst der E. Comp^{e} bescheyden en oock derwaerts vaerende, de Comp^{e} eenigh ongeval overcome, soo 't eenigsints te beletten is, ja, dat selve de sorge, die d'overheyt schuldigh is voor haer onderdanen te dragen, ons verplicht te besorgen, dat die luyden selve door haer eygen onbedachtheyt tot geen swarigheyt en groote ongelegentheyt en vallen, waerdoor by gevolge oock 't gemeene beste schade en kleynachtinge toecomt, dat na de gewoonelycke strengheyt der Japanse wetten hier soude kunnen gebeuren; soo is 't, dat ons genootdruckt hebben gevonden tot welvaert van de Comp^{e} in 't gemeene en onse dienaren selve in 't bysonderen, sooveel eeniger maten doenlyck, daerinne te versien en daeromme te gelasten en te bevelen, dat niemant, 't zy coopluyden, schippers, ondercoopluyden, stuerluyden of eenige mindere persoonen, soo wel officieren als gemeene matroosen, sonder eenigh onderscheydt van bedieninge, na Japan sal mogen voeren van hier of van elders, waer van daen en onder wat naem of titul het oock soude mogen wesen, eenige der onder staende goederen, als namentlyck:

wolle waeren van alle soorten;
Chinese chergie ofte hatten;
alcativen;
pourdesoyen.....
rasdecipre.....
dick gouron en diergelyke kostelycke stoffen.
damasten.....
brocados en alderhande kostelycke gebloemde stoffen.....
allerley stof, met gout en silver doorwrocht, als goude en silvere laeckenen, moirha.
allegias.....
Tonquinse goude en silvere gaesen, etc.....

Van dese nevenstaende selffs niet, dat tot maecken van eygen kleeren of voor ymant, in Japan bescheyden, mochte dienen;

Oock geen lappen, van dese stoffen overgeschoten; dan na opgemaeckte kleeren sal niet werden gesien;

klater gout of reuckballen;
gout of silver leer;
Bengaelse of Zouratse of andere broecx banden, 't zy met zyde of goude en silvere quasten;
geenderley levendige gedierten, daer onder honden, apen, etc. en alderley vogeltjens, selfs niet om in 't schip te blyven tot ymants vermaeck, uytgesondert alleen de katten;
geenderley hout, behalven sandel, caliatour, sappan, aguel en slangen hout en wat meer bekent medicinael hout is;
eenigerhande bast van boomen of bast van calimback, bloemen of bloempjes, die tot cieraet dienen of kloosterwerck, bloet of tackcorael of eenigerhande coralen;
barnsteene coralen of ander gemaeckt goet van barnsteen, glas sonder onderscheydt, als temperament glaesen, lees glaesen, luys glasen of hoe het mocht gemaeckt wesen, en geen meer drinck glasen, als effen tot eygen gebruyck noodigh is;
valsche peerlen of diergelyck goetie;
uytlants porceleyn of aerdewerck, selfs theepotjes, coppen, pierings of wat het van die soorte mochte wesen;
agaet steen, christal ofte ander kostelycke gesteente, selfs niet aen hechten van messen of ander gemaeckt goet;
Moscovis glas;
paternosters, sonder onderscheydt van wat materie, datse mochten wesen;
schilpatshoorn of yets daer van gemaeckt, parlamoer werck, van wat soort, dat het zy, kammen als tot eygen gebruyck, gemaeckt werck van hoorn of yvoor;
vogelstruys of casuaris eyeren;
naelden;
speelkaerten;
snaren spel of fluyten, gommen, trompetten of andere speel instrumenten, 't zy van hout, cooper, yser, metael of waervan 't mochte wesen;

speelgoet of beeldewerck, 't zy poppen, doosjens, kleyne scheepjens of wat meer tot kinder of tot ander speelgoet kan bedacht werden, schilderyen of eenige prenten, Chineese letters, of waerse gemaeckt mochten wesen;

Tonquins of ander uytlants lackwerck, 't zy doosjens, casjens of wat het wesen mocht;

Chinees eet- en chia-gereetschap, incktkookers of schryfgereetschap, spatten om vogels mede te schieten;

horlogies;

roode aerde;

sandloopers en schelletjes, anders als die in de scheepen noodigh syn;

lantarens;

jalousy matjens;

Spaense vliegen, rottecruyt of eenigh ander vergift;

chirurgyns instrumenten, niet meer als tot eygen gebruyck noodigh;

» noch stiermans boecken;

Hollants gelt, 't zy weynich ofte veel;

messen met vercierde hechten, 't zy beeldewerck of niet;

randen van agaet of eenigh hoorn;

yets, dat rariteyt mach genoemt worden of alleen tot voldoeninge van ymants sinnelyckheyt dient;

crucifixen, figueren van heyligen of andere paepse ornamenten;

daerenboven is noch door de Japanders verboden, dat de schippers noch constapels geen ammonitie van oorlogh (welck door de Bonjoysen naer 't lossen der scheepen aen landt gehaelt wort) achter de hant sullen houden of heymelyck verbergen;

dat de chirurgyns geen medicamenten of instrumenten, schoon haer eygen wesende, den Japanderen sullen vercoopen;

dat niemant met de Japanderen over religions saecken sal disputeren of denselven met scheltwoorden of anders qualyck bejegenen;

dat men geen Chineese joncken in 't Japanse vaerwater sal nemen, aenranden of jacht op maecken, op poene van deportement en sulcke andere lyf en gelt straffe, als na de omstandigheyt van de saecke ende gelegentheyt off hoedanigheyt der persoonen bevonden sullen worden verdient te hebben, boven en behalven de straffen, de misdadigers door den Japanderen opgeleyt, soose niet eerder als in Japan mochten op haer misdryven achterhaelt werden.

En op dat hier van niemant eenige oncunde soude mogen voorwenden, soo hebben wy desen doen publiceren en overal daer 't behoort doen aenplacken.

Gegeven tot Batavia in 't Casteel gelegen op 't eylant groot Java den 18^{en} April 1670.

19 *d*^{o}. becomen een briefjen van 't opperhooft, Dirck de Haes, en den raedt tot Jamby, gedateert primo deser, synde van daer met een Engels inlants vaertuygh tot Bantam en soo voorts hier aengebracht.

De Bantammer resident, Willem Caeff, jegenwoordigh hier synde, heeft oock aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael bekent gemaeckt, hoe hem door eene van

't volck, tot Bantam in de logie bescheyden, was aengeschreven, dat aldaer een Portugees scheepje van Macao was gearriveert.

20 *d°*. de chaloup, 17 deser na de Straet gesonden om de vaderlandse en andere brieven van 't fluytschip, 't Wapen van der Veer, herwaerts te brengen, is heden hier weder geretourneert en hebben daermede ontfangen een missive van d'E. heeren gecommitteerde bewinthebberen ter vergaderingh van 17^{nen}, gedateert 24 Augusty 1669, alsmede een missive van den commandeur, Jacob Borghorst, en den raed aen de Caep de Bonne Esperance van dato 18 January jongstleden, uyt welcke laetste ons is gebleecken, dat aldaer noch uyt het vaderlant was aengekomen de hoeckerboot, de Bontecray, die metten eersten mede herwaerts stont gesonden te worden.

De commandeur, Jacob Borghorst, voornoemt, was op syn versoeck door de heeren 17^{nen} verlost en stont in dat commandent vervangen te worden door den E. Pieter Hackius, voor desen geweest bailluw hier ter steede.

21 *d°*. voor den middagh is hier binnen het casteel van de puye van syn Ed^{ht} den heer gouverneur generaels wooningh afgekondigt het placcaet ofte waerschouwinge, wat goederen in Japan niet gebracht mogen werden, gelyck 't selve hier voor onder dato 18 deser staet geinsereert.

22 *d°*. des morgens is hetselve placcaet mede hier op de rheede en daerna van het stadhuys gepubliceert, mitsgaders ter gewoonelycker plaetse aengeslagen.

Is hier binnen in 't casteel gebracht een seer groote slangh van omtrent 20 houtvoeten langh, synde gevangen op het lant van den Eerwaerden predicant, Bisschoff.

De licentmeester, Ocker Ockerse, komt heden aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael bekent maecken, hoe hy van Bantam tydingh hadde gekregen, dat de Sulthan een van syne grooten, een parthye van syn volck, benevens den borger, Pieter Alvis, na Lampon hadde gesonden met ordre om denselven tot weder bekomingh van syn afgeloopen jacht behulpsaem te syn.

23 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Cormandel de scheepen, Willem Hendrick, Dordrecht, Bunschooten en de Voorn, synde de twee laetste geordonneert Jaffenepatnam aen te loopen om haere ladingh aldaer te lossen, mitsgaders de brieven aen den commandeur en den heer Rycklof van Goens te bestellen. De eerste twee sullen eenlyck de Zuyder comptoiren aendoen en van daer voort na Paliacatta zeylen, hebbende mede brieven aen den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, en den raedt op Chormandel; item aen de opperhoofden der gemelte Zuyder comptoiren, mitsgaders de respectieve heeren directeurs van Bengale en Zuyratte om over lant voortgesonden te worden; en bedraegt het geene de twee eerste bodems voor Cormandel mede voeren *f* 223084 : 15 : 2, gelyck oock in de andere twee voor Jaffenepatnam is gescheept *f* 29796 : 7 : 12, namentlyck:

in 't schip, Willem Hendrick, voor Cormandel:

990 teylen 7$^{7}/_{8}$ maes Westcust gout;

74607 ℔ Japans cooper;
15090 » spiaulter;
6064 » benjuwyn;
15018 » pypswavel;
628 » schilpatshoorns;
510 » sandelhout;
8563 » nagelen;
4465 » rompen;
26 » mutsens specery oly;
50 gedruckte boecken;
1 kist medicamenten, voorts parthye provisien en ammonitie van oorlog bedragende..... f 108029 : 1 :

in Dordrecht voor Cormandel:

514 teylen 4 5/8 maes Westcust gout;
372 43/72 ropia swaerte gout;
66 stucken laecken;
8 » phelp;
73181 ℔ Japans staefcooper;
20070 » loot;
550 » zandelhout;
8141 » nagelen;
4535 » rompen;
3511 » radix China;
10 stucken yser canon;
1 kas met schryftuygh, parthye brillen, kokertjes, etc., bedragende..... » 114105 : 13 : 13

in Bunschoten voor Jaffenepatnam:

22 packen rooden doecken om ververwt te werden;
11024 ℔ yser, parthye provisien, equipagie goederen en plancken..... » 22925 : 10 : 4

in de Voorn voor Jaffenepatnam:

11 packen rooden doecken om ververwt te worden, voorts parthye plancken..... » 6870 : 17 : 8
somma..... f 252881 : 2 : 14

24 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Malacca om van daer met de Bengaelse zyde ende andere waeren na Japan voortgesonden te werden het jacht, 't Huys te Noortwyck, ende fluyt, Buyenskercke, synde geladen, als volcht:

't Huys te Noortwyck voor Malacca:

4000 rd^{s} contant;
7 packen lywaet;
3 stucken laecken;
4 swarte boratten;
244 ℔ rompen;
989 » koper gewigt;
50 lasten rys en verscheyde andere provisien;
6000 ℔ buscruyt en andere oorlogs gereetschappen;
3 kassen met schryftuyg en gedruckte boecken, parthye equipagie goet;
14994 ℔ yser;
500 » stael en
2 kisten medicamenten..... f 34545: 3:10

voor Japan:

50 packen guinees lywaet;
30400 ℔ sandelhout;
3020 » gommelack;
798 » wieroock;
2064½ » poetsiock en
17100 rogge vellen, t'samen..... » 18874: 9:12

Buyenskerke voor Malacca:

4000 rd^{s} contant;
2 packen kleeden;
50 lasten rys;
10 » zout en andere provisien;
6000 ℔ buscruyt en meer oorlogs gereetschap, parthye equipagie goederen en ambachts gereetschappen..... » 30236:10: 6

voor Japan:

50 packen guinees lywaet;
30600 ℔ sandelhout;
7617 » gommelack;
1898 » poetsiock;
799 » wieroock en
28225 rogge vellen..... » 21528:—: 3

somma bedraegt het gescheepte in gemelte twee bodems voor Malacca en Japan..... f 105184: 3:15

Insgelycx vertrecken nu mede naer Malacca om aldaer in 't vaerwater gebruyckt te worden de chaloupen, Angelier en Dolphyn, niet anders medenemende als de nodige provisien en scheeps behoeften.

Na den middagh arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het fluytschip, 't Wapen van der Veer, synde voor reeckeningh van de camer Zeelant uytgeloopen den 2en September 1669 met 175 coppen, te weten, 104 zeevarende en 71 militaire; waervan op de reyse syn overleden 19 zeevarende en 22 militaire; en aen de Caep aen lant gegaen 13 zeevarende en 4 militaire, waertegen weder van daer aen boort syn gekomen 16 zeevarende en 11 militaire, soodat gemelte fluyt hier te lande brengt 88 zeevarende en 56 militaire, t'samen 144 zielen.

De vaderlandsche en Caepse brieven, daermede overgekomen, syn ons 20 deser met een chaloup uyt de Straet toegebraght.

25 d°. vertreckt de fluyt, Alphen, na Siam om van daer met de gereede vellen en andere waeren na Japan voortgesonden te werden; van hier neemt deselve mede:

voor Siam:

118 packen verscheyden kleeden;
4776 ℔ catoene gaeren;
3050 » nagelen;
2440 » noten;
1522 » fermilioen;
1060 » plat loot;
1200 boeckspiegels;
6 stucken laecken;
100 fyne hemden, verscheyde provisien, equipagie goederen, ambachts gereetschappen, schilder verwe, schryftuygh;
1 kist medicamenten, bedragende t'samen..... f 44586 : 18 : 15

voor Japan:

27672 1/2 ℔ zyde in 167 packen..... » 75639 : 19 : 1
t'samen. . ..... f 120226 : 18 : 6

Insgelycx vertreckt uyt dese rheede na Tonquin het fluytschip, Hoogcaspel, mede om met de gereede zyde en stuck goederen na Japan voortgesonden te werden, synde geladen:

4000 marck realen in 10 kisten;
8000000 copere casjens;
5952 ℔ catoen;
12 stucken laecken;
60 perpetuanen;
2482 ℔ poetsiock;
2518 » gommelack;
1220 ℔ nagelen;
24435 » arreeck;
1439 » suycker;
54400 » salpeter;
25 snaphaen carbyns, verscheyde equipagie goederen, provisien en schryftuygh;

2000 vellen geolyt Japans pampier;
164 stucx Japanse porcelynen;
4 Japanse schutsels;
60 » taepjens en schoenen;
26 Japanse copere jacquans en
6 » ysere conforen;
te samen belopende volgens factura
f 143165 : 1 : 1.

Comt een ingeseten inlander alhier met syn eygen vaertuygh van Malacca en hebben daermede ontfangen de originele missive van den gouverneur en raet aldaer, gedateert 25 February, ons op 10 deser in copie met den borger, Pieter van de Voorn, toegekomen.

Na den middagh syn in Raede van India verscheenen de opperhoofden van het France schip, St Françoys, en hebben aldaer overgegeven het naevolgende request.

Aen den Ed^e^ heer Gouverneur Generael en de Ed^e^ heeren Raden van Nederlants India.

Geven met schuldige eerbiedigheyt te kennen d'opperhoofden van 't schip, St Françoys, toebehoorende de France Royale Oostindische Comp^e^, hoe dat sy supplianten zedert baere aencomste alhier achtervolgens UEd^e^ gunstige bewesene hulpe en aenwysinge alle devoiren ende bedenckelycke middelen hebben aengewent omme met de alhier wesende, vrye Nederlandse, als vordere inlantse timmerluyden haer schip te repareren, gelyck oock daermede soo verre gekomen syn (hoewel niet sonder groote en schadelycke verhindering), dat het groofste werck byna voltoyt is; doch, aengesien d'ervarentheyt haer geleert en dat de timmerluyden, tot de visite gecommitteert, bevonden hebben, dat gemelte schip aen de stevens, soo voor, als achter, hoognodige reparatie is vereyschende, en dat sulcx een werck is, dat de meester timmerman, door UEd^e^ haer vergunt, verklaert sonder capabelder werckluyden niet te derven bestaen te beginnen; aengesien de nootsaeckelyckheyt van dien, soo keeren de supplianten sich gantsch eerbiedigh tot UEd^e^ achtbare met versoeck, dat UEd^e^ goede beliefde zy haer met 2 à 3 bequame timmerlieden te versien, met welckers hulpe sy verhoopen binnen den tydt van een maent of ses weecken geheel en al geholpen te sullen wesen. De reets genotene weldaden en soo gunstige toesegginge, van UEd^e^ achtbare becomen, animeren haer hier toe en doen haer verhoopen, dat UEd^e^ achtbare, reguart hebbende op de nootsaeckelyckheydt van 't werck ende de onmogelyckheyt van daerinne sonder UEd^e^ achtbare adsistentie te connen versien, haer dit versoeck sullen inwilligen, waermede de verplichtingen, die de Koninck, haer meester, de France Comp^e^ en sy supplianten UEd^e^ achtbare verschuldigt syn, vervult sullen werden, die sulcx oock by alle voorvallende gelegentheyt sullen trachten te erkennen.

Onder stont: PILAVOINE,
COLLET en
JOAN FAUCONIER, vertaelder.

Waerop haer tot antwoort is gedient, dat haer sullen moeten behelpen metten geleenden baes timmerman ende vryeluyden, ten minste voor eerst en tot dat het

druckste werck van de Comp^{e} wat aen een zyde sal wesen; dewyl sy oock noch tyts genoegh hebben om tegens het bequame saysoen in Augustus veerdigh te syn tot voltreckingh van haere reyse na Souratte, breder na te leesen by het resolutie boeck onder dato deses.

26, 27 *en* 28 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

29 *d^{o}*. de gesanten van den pangiran tot Palimbangh, den 3^{en} Maert jongstleden met een brief van haer meester hier aengekomen, vertrecken nu weder na huys, medenemende soodanigen antwoort brieff aen gemelten pangiran, item aen ons opperhooft den coopman, Melchior Hurt, als by het afgaende briefboeck kan blycken.

30 *d^{o}*. comt een Bandanees inwoonder alhier met syn eygen vaertuygh van Macasser, brengt geen brieven mede, maer mondelinge tyding, dat de E. president, Maximiliaen de Jongh, met de Koningen en grooten, mitsgaders de geheele vloot daer behouden was aengekomen; dat de saecken in 't generael wel stonden en alle de Macassaerse grooten tot onderhoudingh van den vrede inclineerden, maer dat dienaengaende aen Crain Cronron getwyffelt wiert, hebbende, soo men niet anders conde bemercken, noch al oorlogh en met de Comp^{e} niet veel goets in den sin.

Dese maent syn hier van verscheyde om en by gelegene plaetsen aengekomen
151 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, t'samen gemant*
met 850 *coppen, medegebracht hebbende d'naervolgende*
coopmanschappen en waeren:

24 vaertuygen van Bantam met 81 mannen, 11 koebeesten, 20300 aerde potten, 115600 oude pienangh, 990 potten kalck, 4 geyte bocken, 5100 gesoute vissen, 4000 oude clappus, 2 picols schilpatshoorn, 2 picols medecinale wortel, 20 picols wax, 11 picols Tonquinse anys, 3 picols soethout, 4 picols thee, 116 corgie patuallen, limbayen ende tapesarassen, 2200 pees pada, 22200 stucx mangestangesen, 130 korfjes fruyten, lancen en 200 fogans.

2 van Cherita met 6 mannen, 10000 oude pienangh en 550 oude clappus.

1 » Chiringen met 4 mannen, 10000 oude pienangh, 500 oude clappus en 200 bossen suycker.

3 van Tanara met 11 mannen, 350 hoenders, 1000 stucx cap^{i} suycker ende 300 stucx suycker sombaer.

1 van Tangeran met 2 mannen, 50 hoenders en 1 picol groene taback.

25 van Craowan met 79 mannen, $18^{7}/_{8}$ lasten rys, 600 bossen pady, 30 geyte bocken, $^{1}/_{2}$ last zout, 17 picols Javaens taback, 600 bamboesen, 360 hoenders, 50 bossen suycker en 10 potten oly.

18 van Chiassem met 69 mannen, $32^{1}/_{4}$ lasten ryst, 2250 bossen suycker sombaer, 37 potten oly, 3900 gesoute eyeren, 50 stucx balcken, 375 stucx hoenders ende 80 stucx kist plancken.

2 van Pamanoekan met 10 mannen, 10 lasten ryst en 30 potten oly.

2 » Packalongen met 8 mannen, 1000 gesoute eyeren, 200 oude clappus, 70 corven witte suycker, 50 potten oly ende 5 korven ajuyn.

12 vaertuygen van Tegael met 47 mannen, 32 lasten rys, 4700 bossen suycker, 1000 bossen pady, 200 stucx hoenders, 34 potten oly en 1000 eyeren.

2 van Damack met 10 mannen, $3^1/_2$ lasten rys.

2 » Sombaer met 9 mannen, $6^1/_2$ lasten rys ende 500 bossen suycker.

3 » Candael met 14 mannen, $5^1/_2$ lasten rys en 7 picols Javaense taback.

12 van Cheribon met 46 mannen, $14^1/_8$ lasten rys, 175 stucx buffelsvellen, 371 korven swarte suycker, 200 ryswannen, 200 bossen pady, 6 potten oly, 23 picols en 70 cattys peper, 200 stucx suycker eliphantsvoet, 2 picols Chineese taback, $^1/_4$ last swarte boontjes, 10 korven ajuyn en 10 korven witte suycker.

2 van Samarangh met 10 mannen, 30 potten oly, 100 stucx plancken, 300 bossen goemoet ende 5 lasten rys.

2 van Sangenap met 8 mannen, 35 potten oly, $4^1/_2$ lasten cadjang, $2^3/_4$ lasten rys ende 3 picols lange peper.

2 van Zedayo met 8 mannen, $6^3/_8$ lasten rys en 1 picol massoy.

10 van Jawana met 26 mannen, 60 potten oly, 100 hoenders, 10 gansen, 250 korven witte suycker, $2^1/_2$ lasten rys, 200 stucx plancken en 3100 stucx bagger buycken.

1 van Palimbangh met 6 mannen, 327 picols en 60 cattys peper.

9 » Dermayoe met 40 mannen, $21^3/_4$ lasten rys, 50 hoenders en $1^1/_2$ last zout.

1 » Johoor met 10 mannen, 500 stucx cadjangs, 100 houte balcken ende 200 dammers.

1 van Baros met 14 mannen, 50 picols swarte benjuwyn, 60 picols witte benjuwyn, 15 corgies dubbelde matten ende 4 corgie groove cleeden.

1 van Caliwongen met 5 mannen en 400 dootkist plancken.

1 » Rambangh met 5 mannen en 300 plancken.

5 » Grissick met 16 mannen, $2^1/_8$ lasten gingily zaet, 27 picols catoen, 28 corven swarte suycker, 1 last rys en 200 buffelshuyden.

1 van Zurobaya met 6 mannen en 13 lasten rys.

2 » Baly met 8 mannen en 9 slaven en slavinnen.

3 » Malacca met 14 mannen, 18 picols en 88 cattys thee, 20 corgie smalle baftas, 2 corgie brede baftas, 6 corgie witte saven, 20 corgie candicums, 22 corgie chelas, $67^1/_2$ corgie tapesarassen, 32 corgie witte cassa, 15 corgie caricams, 3 corgie Souratse chitsen, 2 corgie gingangs, 10 corgie Suratse gobars en 19 corgie met 17 picols witte salempoeris.

1 van Macasser met 6 mannen en 8 slaven.

151 stucx vaertuygen en vlotten bamboesen, die te samen medegebracht hebben, als volcht:

22	corgie chelas;	6	corgie witte saven;
32	» witte cassa;	20	» candicums;
15	» caricams;	$170^5/_8$	lasten rys;
19	» en 17 p^s witte salempouris;	38	corgie patualle;

38 corgie limbayen;
105 » tapesarassen;
3 » Suratse chitsen;
10 » » gobars;
2 » gingans;
20 » smalle baftas;
2 » breede » ;
374 » tapecindos;
355 picols en 30 cattys peper;
11 stucx koebeesten;
20300 » aerde potten;
990 » kalck potten;
200 » fogans;
135600 » oude pienangh;
5250 » » clappus;
5100 » gesoute vis;
22200 » mangestangesen;
34 » bocken;
2 picols schilpatshoorn;
2 » medicinale wortel;
20 » wax;
11 » Tonquinse anys;
3 » soethout;
25 » Javaense taback;
3 » lange peper;
60 » witte benjuwyn;
50 » swarte » ;
2 » Chineese taback;
27 » catoen;
1 picol massoy;
1645 corven witte suycker;
1559 corven swarte suycker;
75 corven candy suycker;
7600 bossen suycker jaty;
200 stucx suycker eliphantsvoet;
1000 » cap[l] suycker;
2550 bossen suycker sombaer;
4 corgie groove Javaense cleeden;
15 » matten;
2 lasten zout;
2 1/8 » gingily zaet;
5150 bossen groote suycker;
2200 stucx pees pada;
130 corfjes lancen;
276 potten oly;
1 3/4 last groene cadjangh;
200 stucx dammers;
100 » houte backen;
500 » cadjangs;
100 bossen goemoet;
720 stucx plancken;
15 » slaven en slavinnen;
50 » balcken;
1485 » hoenders;
10 » gansen;
5900 » gesoute eyeren;
200 » ryswannen;
600 » bamboesen;
375 » buffelshuyden;
15 corven ajuyn;
800 bossen pady;
3100 stucx baggers;
22 3/4 picols thee.

Daerentegen syn van hier na de onder genoemde plaetse vertrocken 48 vaertuygen, en hebben medegevoert 10953 rd[s] aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

8 vaertuygen na Siassem met 617 rd[s] aen kleeden;
1 na Javana met 272 rd[s] aen kleeden;
1 » Pamalangh met 44 rd[s] aen kleeden;
6 » Palimbang met 4229 rd[s] aen kleeden, 450 rd[s] aen amphioen en 600 rd[s] aen rys;
4 » Dermayo met 586 rd[s] aen kleeden;
1 » Pamanoekan met 74 rd[s] aen kleeden;
3 » Cherabon met 105 rd[s] aen out yser en 34 rd[s] aen kleeden;

1 vaertuyg na Tegael met 176 rd^{s} aen kleeden;
1 na Zedayo met 120 rd^{s} aen kleeden;
1 » Japara met 40 rd^{s} aen kleeden, 10 rd^{s} aen porceleyn, 25 rd^{s} aan out yser en 25 rd^{s} aen thee;
3 » Malacca met 150 rd^{s} aen witte wyn en 711 rd^{s} aen mom;
1 » Grissick met 6 rd^{s} aen out yser;
2 » Sombaer met 156 rd^{s} aen kleeden;
2 » Damack met 1036 rd^{s} aen kleeden;
1 » Candael met 62 rd^{s} aen kleeden;
12 » Bantam met 344 rd^{s} aen kleeden, 150 rd^{s} aen witte benjuwin, 390 rd^{s} aen quicksilver, 400 rd^{s} aen fermilioen, 56 rd^{s} aen porcelyn, 32 rd^{s} aen wieroock, 25 rd^{s} aen yserwerck, 28 rd^{s} aen cust coraeltjens;

somma 48 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

7790	rycxdaelders	aen kleeden;	711	rycxdaelders	aen mom;
450	»	» amphioen;	150	»	» benjuwin;
600	»	» rys;	390	»	» quicksilver;
111	»	» out yser;	400	»	» fermilioen;
66	»	» porceleyn;	32	»	» wieroock;
25	»	» out loot;	25	»	» yserwerck;
25	»	» thee;	28	»	» cust coraeltjens;
150	»	» witte wyn;	somma: 10953 rycxdaelders.		

Dese maent syn door den heer fiscael en gecommitteerde gevisiteert de naervolgende persoonen:

den 19^{en} April een onbekent persoon, van aensien een Nederlander, die aen de boom verdroncken was;

den 22^{en} April een nieuw geboren kint, dat de keel afgesneden en in de Leeuwinnegracht verdroncken lach;

den 22^{en} April een jongen, genaemt Herman van Jaffanapatnam, lyfeygen van Alexander Ougelby, corporael, die in de stadts binnen gracht verdroncken was;

den 22^{en} April eenen Andries van Cochin, slaef van Uldrigh Matthysz, geweldiger, die door buscruyt verbrant en na twee dagen gestorven was.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandsche kercken getrouwt:

7 Nederlandsche Comp^{s} dienaers;
1 borger;
9 Mardyckers;
t'samen 17 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

13 Nederlandsche kinderen;
30 inlandsche ditos;
6 bejaerde persoonen;
t'samen 49 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerde gebracht:

41 Comp^{s} dienaers;
3 borgers;
2 Duytse vrouwen;
1 swart man;
3 swarte vrouwen;
5 Duytse kinderen;
14 swarte » ;
7 slaeven en slavinnen;
t'samen 74 overledene.

Buyten dese stadt syn dese maendt op verscheyden plaetsen bevonden 3604 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

979 by de schans Jaccatra;
532 by de rivier Crocot;
490 buyten de poort Uytrecht;
688 buyten de poort Diest;
915 by particuliere;
t'samen 3604 Javanen.

Mey Anno 1670.

1 *d*°. om de gereet leggende masten, knies en andere houtwercken op de Oostcust van Java af te halen en herwaerts te brengen vertreckt nu na Japare het fluytschip, Peguw, medenemende:

9 packen en
1 kas met } verscheyde lywaten;

1 kisje met medicamenten, parthye schryfgereetschap, verscheyde equipagie goederen en oorlogs gereetschappen voor een nieuwe chaloup, t'samen bedragende *f* 4892 : 13 : 6.

By het briefjen, dat nu aen het opperhooft, den coopman Valee, afgaet, wert hem seer ernstigh gerecommandeert de procure van goede quantiteyt masten en sware knies, alsmede van buffelshuyden en hertevellen tot den Japansen handel, voor welcke waeren hem dan oock gelicentieert wort wat meer als voor desen te mogen betalen om de leveranciers te animeeren.

Het maecken van een nieuwe chaloup in plaetse van den afgevaren Hector wert voor wel gedaen aengesien; de brief, den 12^{en} van voorleden maent April aen den Japaersen gouverneur, Wierat Macka, geschreven in antwoort op de syne, den 17^{en} Maert ontfangen, gaet nu mede in copie tot speculatie en naericht voor den coopman, Valee.

De licentmeester, Ocker Ockerse, verthoont heden aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael een kleen briefjen, door Pieter Alvis, inlants coopman alhier, uyt Bantam aen hem geschreven den 28^{en} April jongstleden, meldende, hoe dat syn afgelopen jacht, de Peperthuyn, voor Lampon hadde gevonden, doch sonder eenige de minste goederen, maer de orangcay, door den Sulthan medegesonden, had aen lant eenige goederen en contanten becomen en die aen den Sulthan tot Bantam behandigt, diese oock terstont aen gemelten Alvis hadde gerestitueert, hebbende bovendien noch 5 vaertuygen na Lampon gesonden om de resterende goederen te halen.

2 *d*°. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Sumatra's Westcust de jachjens, 't Wapen van Arnemuyden en Pipely, medenemende de naevolgende coopmanschappen en behoeften.

Arnemuyden:

12 packen diverse lywaeten;
2000 ℔ buskruyt;
10000 metselsteenen;
5 lasten rys en eenige andere provisien, bedragende met malcander volgens factura ..... ƒ 6718:15: 5

Pipely:

10000 metselsteenen;
5 lasten rys en andere provisien ..... » 1972:13: 9
somma bedragende het geladene in voornoemde twee bodems ƒ 8691: 8:14

Zeker jonck, den Koninck van Siam toebehoorende en eenigen tydt verleden van Sumatra's Westcust hier ter rheede gearriveert, vertreckt nu weder na Siam, medenemende een advys briefjen aen het opperhooft, Nicolaes de Roy, en den raedt aldaer van soodanigen inhout, als by het afgaende briefboeck kan blycken.

3 *d°*. de Bantamse resident, Willem Caef, jegenwoordigh hier synde, heeft heden ontfangen en aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael verthoont een briefjen van de opperhoofden van de hoeckerboot, de Bonte Cray, gedateert 30 April, houdende advertentie van haer arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda, mitsgaders versoeck om parthye verversingh voor het scheepsvolck.

4 *d°*. arriveeren hier binnen de rivier eenige praeuwen met suycker, toebehoorende den Japaersen gouverneur, Wierat Macka, om deselve na luyt van het briefjen, den 26^en^ April door den coopman, Amelius de Valee, geschreven, alhier aen de Comp^e^ te leveren: en tot welcken eynde hier oock met deselve vaertuygen aengekomen syn de Javaense coopman, Marmagatty, en een Ima Raxa, voor desen regent tot Japare; dese hebben van haer meester medegebracht soodanige Maleytsche brieven, houdende aen den heer gouverneur generael en den heer Nicolaes Verburch, directeur generael, als hier onder by de translaten kan nagelesen worden.

Wyders schryft de coopman, Valee, dat de gouverneur, Wierat Macka, den brief van syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael, den 12^en^ April jongstleden van hier afgesonden, wel hadde ontfangen, die hem soo aengenaem was geweest, dat daerop te rade was geworden weder besendingh na Batavia en een geschenck aen gemelte syn Ed^ht^ te doen, oock om met eenen te versoecken het naevolgende:

dat hem mochte werden overgeschreven en bekent gemaeckt, offer tusschen den Sousouhounangh ende Comp^e^ oock een contract sy gemaeckt, dat jaerlycx een ambassadeur van Batavia na de Mataram soude werden gesonden, opdat hy, soo sulcx onwaer mochte syn, den Sousouhounangh dienaengaende mochte onderrichten;

dat hem mochten verleent worden passen na Atchin, Baros en Queda om derwaerts te equipeeren en met de middelen, die hy van den Sousouhounangh onder handen heeft, voordeel te connen doen

dat hem op Batavia een erf in besit mochte gegeven worden, alwaer syn factoor soude connen woonen om dan de waeren, die hem toegesonden wierden, aen de Comp^e^ te leveren.

De groot sabandaer tot Japare was voornemens een jonck na Couchinchina te senden, waertoe hy versocht, dat hem een zeebrief van Batavia mocht gesonden werden. Dus verre de brief van den coopman, Valee; volgt nu de

TRANSLAET MISSIVE *van den Japaersen Gouverneur, Wierat Macka, aen syn Ed^le^ den heer Gouverneur Generael.*

Dese brief comt uyt een suyver en oprecht gemoet van Keey Wierat Macka, wien de Sousouhounangh begiftight heeft met de regeeringe van Japare, nevens 8000 mannen, aen broeder, d'heer Joan Maetsuycker, wien 't fort van Batavia toecomt, wien de hooge Godt wil zegenen met een langh leven en daer noch toe doen een goeden naem en grootheyt, soo wel by nacht, als by daege, waerdoor alle syne vyanden mogen bevreest werden; regerende oock boven en benedens wints; wie oock op zee als een man geacht wert en seer verstandigh is, waerdoor hy wegens syn goede naturel seer bekaemt is en mede syn regeeringe; bewyst oock syne hulpe aen alle negotianten, die verlegen vallen, als oock aen alle geestelycke en arme persoonen, als oock uyt wedersytse genegentheyt aen syn broeder, soo lange son en maen schynen sullen.

Vorders na dit, dese Keey Loera Marmagatty en Keey Loera Ima Raxa send ick aen broeder, alsoo de Sousouhounang my gelast heeft te negotieeren; en, soo myn kennisse daertoe te geringh mochte vallen, soo verlaet ick my op niemant anders, maer dat broeder my helpen sal.

Noch soo versoeck ick op broeder, dat ick op dese plaetsen mach gaen handelen sonder van broeder daerin verhindert te werden, als op Baros, Atchin, Queda, Pera en Oedjansalang; dit versoeck ick, dat ick daer mach brengen rys, zout, peper of eenige andere coopmanschappen.

Noch soo versoeck ick van broeder plaets op Batavia om Japaerse coopmanschappen te connen bergen en ick daer mach coopluyden stellen om te connen copen en vercoopen volgens den prys van Batavia, opdat wy door mynen handel connen weten, dat Batavia en Japare een is, alsoo my gelast is dit getrouwelycken te doen; daerom, by aldien broeder, op wien ick my verlaet, dit niet gevalt en my niet en helpt, soo sal myn werck niet gelucken; oock soo wilde ick wel weten wegens het gepasseerde met de voorige gesanten, alsoo ick dat noch niet en weet, of 't quaet of goet is geweest (maer nu soo verlaet ick my op broeder), alsmede wat broeders begeeren mach syn (opdat myn hert mach vergenoegt wesen); of de Sousouhounangh 't my mochte vragen, of broeder hem oock houdt aen 't contract van den voorigen capitain Moor Panjangh (nota den heer van der Lyn) off niet, opdat myn hart gerust zy om aen den Sousouhounangh Mataram te connen

antwoorden. Isser in die tydt een contract gemaeckt of niet? Dit vraegh ick aen broeder, alsoo ick het noch niet weet, alsoo 't in de voorige regeringe geweest zy; en ick geloove nu, dat het goet sal syn, dat broeder my dat bekent maeckt, of de Sousouhounangh my mochte vragen; soo dese myne afgesondene haer ergens in mochten comen te buyten te gaen, versoecke dat gelieft te excuseeren.

Vorders na dit, myn geschenck aen broeder syn twee bruyne paerden, 2 hertebeesten, 2 lasten rys, 10 picols candy suycker en 10 picols poeyer suycker, dat niet en wilt versmaden, maer als een broederlyck teycken aennemen.

TRANSLAET MISSIVE *van den Japaersen Gouverneur, Wierat Macka, aen den heer Nicolaes Verburgh, Directeur Generael.*

Dese brief comt uyt een suyver en oprecht gemoet van Keey Wierat Macka, wien de Sousouhounangh begiftigt heeft met de regeringe van Japare en 8000 mannen, aen broeder, den heer Verburgh, Raed van Indien in de stadt Batavia, wien de hooge Godt wil zegenen met een langh leven en daer noch toe doen een goeden naem en grootheyt, nevens ryckdom en voor altoos gerustheyt, soo wel by daege, als by nacht.

Vorders na dit, soo send ick Keey Loera Marmagatty en Keey Loera Ima Raxa aen den Gouverneur Generael; haer goet of quaet doen recommandeer ick onder de bescherminge van broeder, den heer Verburgh; ick versoeck zeebrieven om te mogen handelen met rys, zout en peper op Baros, Priaman, Atchin, Queda, Pera en Oedjansalangh; hierin verlaet ick my op broeder syn hulp, alsoo my gelast is Batavia en de Mataram als een te maecken; en ick send dese afgesondene, alsoo ick wel wilde weten, by aldien de Sousouhounangh my vraegde en ick noch niet weet van de voorige regeeringe; en daerom, soo versoeck ick nu op broeder, dat hy my wil seecker onderrichten, opdat ick van die ongerustheyt mach bevrydt werden; oock soo is de negotie van den Sousouhounangh, die Marmagatty ende Ima Raxa brengen, stock en poeyer suycker, die ick versoeck, dat broeder haestigh wil koopen, alsoo my nu eerst gelast zy te negotieeren; alle de Japaerse negotie, die op Batavia comt, wil ick op broeder vertrouwen, dat die aen sal nemen; en sooder iets van 't genoegen van broeder op Japare is, en daer wesende sal ick broeder met alle myn vermogen daerin helpen, even als of 't broeders eygen was; myn gechenck aen broeder is 10 sacken rys, 5 picols stock- en 5 picols poeyer suycker, dat niet en wilt versmaden.

5 *d*°. heeft de Bantammer resident, Willem Caeff, aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael verthoont een briefjen van de opperhoofden van 't fluytje, de Zandlooper, houdende bekentmaekingh van haer arrivement in de Straet Sunda, comende van Sumatra's Westcust.

6 d°. comt van Sumatra's Westcust hier ter rheede het fluytje, de Zandlooper, bovengenoemt, medebrengende:

427 teyl 13¼ maes gout;
212½ bhaer peper;
14335 ℔ benjuwin;
54 ℔ 6½ teyl camphur en
8½ legger clappus oly, te samen bedragende *f* 41718 : 2 : 12.

En hebben daermede ontfangen een missive van 't opperhooft, den E. Jacob Pits, en den raedt aldaer, gedachtekent 8 April jongstleden; item een copie appendix, waervan 't originele noch niet ontfangen is, gedateert 28 Maert, behoorende tot den brief van 22 Maert, den 3en April per inlants vaertuyg hier aengebracht; voorts een particulieren brief van den coopman en secunde persoon, Jan de Harde, gedateert 10 April, en eyndelyck een Maleytsen brief, door de regenten op de Westcust aen haer Ede geschreven, dewelcke na gedane translatie van naevolgenden inhout bevonden is.

De nedrige groete van Sulthan, Mahometcha in Indrapoura, van Panglima Radja in Padangh, van Orangcaya Siry Nara, gouverneur in Sillida, van Orangcaya Poety, gouverneur in Cotatenga, nevens de nedrige groete van alle groote persoonen en onderdanen, die in ongerustigheyt syn, soo in Indrapoura, Padangh, Sillida als Cotatenga; desen wil Godt aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, ende de Raeden van Indien laten toecomen, wie de gansche regeeringe en grootheyt van de Compe, soo beneden, als boven winds hebben en quecken oock aen alle onderdanen, die van een suyver hart syn en weldoen aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker ende Raeden van India, die in den name van de Compe in de stadt Batavia woonen.

Vorders naer dit, soo maecken wy met desen brief en onse nedrige groete tot onder de voeten van den heer Gouverneur Generael bekent wegens de gelegentheyt van onsen heers steden aen de zeekant van de Westcust, nevens onse moeyelycke ongerustigheyt. d'Eerste oorsaeck van dese ongerustigheyt is geweest door de comste van Radja Palawan uyt Atchin, die syn wegh over de Oostzyde ter zee genomen heeft en op Seningbacker aengekomen is, hebbende aldaer met die van Pauw gesproocken en gesegt, dat het vaststont, dat de Koninginne van Atchin binnen dry maenden haer scheepsmacht op de zeekant van de Westcust senden souw om haer vervallen staet aldaer weder op te rechten; daerna soo is hy met alle de priesters vereenigt, seggende, dat wy alle (omdat wy een suyver hart tot uw heer Gouverneur Generael hebben) onse religie willen vernietigen; en soo is hy met haer en alle de steden eens geworden om al het volck, dat voor desen met uw heer wel was, te doen veranderen (alsmede van Jan de Pertuwan van Minangcabo, die oock seer suyver van herten omtrent uw heer is), opdat de gandsche regeringe van zee plaetsen op de Westcust weder aen de Koninginne van Atchin comen mocht; ende dit is syn doen en begeeren, waerop oock de 10 raetsheeren van Cotatenga geresolveert hebben haer tegens ons te stellen, 't welck de commandeur, Jacob Pits, vernomen hebbende, is hy met Sulthan Mahometcha ende Panglima Radja naer Cotatenga gegaen ende heeft de

gemelte 10 raetsheeren van Cotatenga in de logie doen byeencomen, haer vragende, wie de hoofden van desen oproer waeren; waerop de raetsheeren antwoorden, dat de hoofden van al dit gedoente in Cotatenga waeren de Bandhara Radja Macatta, Radja Settia Wangsa en Maradja Lilla en als mayoor over dit werck Akarganingh, hebbende alsdoen de meergemelte 10 raetsheeren aen den commandeur en ons te gelycke belooft, datse niet quaets souden aenrechten, maer datse ter contrarie haer tegens de moeyte maeckers souden aenstellen ende de hoofden van dit werck in Cotatenga uytroeyen; na het doen van welcke beloften sy weder in de stadt Cotatenga syn gegaen; maer, na datse daer dry dagen waeren geweest, synse gesamentlyck met de onwillige tegens den gouverneur Orangcaya Poety uytgekomen en hebben in ons aensien eenigh volck vermoort en eenige tot aen haer wooningen by de logie op de vlucht gedreven; oock hebben haer eenige van des gouverneurs volck weder uyt de logie tot die van Cotatenga begeven; en soo syn op desen dach tot onse vorige moeyelyckheden noch veele toegedaen en aen alle, die hun met een suyver gemoet aen uw heer houden.

Niettegenstaende al dit haer gedoente, soo hebben wy evenwel noch 3 à 4 maelen aen haer gesonden om ons met haer te vereenigen, doch niettegenstaende wy dit gedaen hebben, soo hebben sy niet anders geantwoort als met quade woorden, soo aen ons, als aen den commandeur, en syn alle dagen afgekomen en hebben gevochten, waeruyt wy en alle, die oprecht aen uwen heer syn, ons bederff sien; en soo dit volck dat niet gedaen hadde, soo waeren wy met den commandeur in vreede gebleven.

In dese onse moeyelyckheden hebben wy gesien, wie 't met ons gehouden hebben en onse vyanden waeren, synde aen onse zyde gebleven Sintock, Louboualongh, Oulacan, Tapaky en die van de seven forten; buyten dese synse alle tegens ons van de zyde van Padangh tot Bongus streckende tot Ajer Adje, en van de zyde van Cotatenga tot Baros; en in dese vrees is al uw heers oprecht volck steeckende; daerom, soo senden wy desen nedrigen brief aen uw heer, versoeckende eenigh volck tot resistentie en sooveel als tot ontlastinge van onse swarigheyt aen de zeekant van de Westcust noodigh zy, opdat wy met uw heers steeden niet in 't geheel verdestrueert werden; 't is waer, dat ghy, heer, drymaelen een macht gesonden hebt om ons uyt de handen van de Atchinders te verlossen, doch alles, wat ghy, heer, hierin ten goeden van ons gedaen hebt, dat leggen wy op ons hooft wegens uw heers genegentheyt; en nu in desen tydt soo beloven wy, dat wy de hulpe van uw heer met ons goet vlees en bloet sullen betalen, opdat ghy, heer, ons van dese ongerustheyt bevryde en wy van de Atchinse vyanden ontslagen blyven mogen, die anders gedurigh uw heers steden aen de zeekant van de Westcust beroeren sullen.

Vorders naer dit, soo versoecken wy seer nederigh aen uw heer, dat ons gelieft te vereeren ieder met een of twee quitasollen, alsoo degene, die ghy heer ons gegeven hebt versleeten syn.

Naer dat desen brief geschreven was, soo is Orangcaya Poety gouverneur uyt syn plaetse van Cotatenga, Jamba verdreven, 't volck en syn goederen weghgenomen en de wooningen verbrant, soodat hy 't maer eenlyck met de vlucht nae Koulacka ontkomen is; en nadat dry dagen in Koulacka geweest was, hebben wy hem op Padangh genomen, maer al syn goederen syn wegh en verbrant; eenlyck is maer 's Comp^{e} logie overgebleven, doch sy en connen daer geen eten noch water krygen, alsoo wy 't eten, dat van Padangh comt, daer niet binnen connen brengen, omdat het volck aen de zeekant vyanden syn, sulex dat wy met den commandeur en alle de coopluyden geresolveert hebben de logie tot Cotatenga van daer te lichten, 't welck door Godes believen wel geluckt is, en syn alle de middelen en 't geweer tot Padangh gebracht.

Vorders naer dit, soo groeten uw heer met alle nedrigheyt Orangcaya Panglima Radja ende 12 raetsheeren in de stadt Padangh en versoecken 150 stucx Japanse, Cambodiase of Patanise musquetten; het costende sullen wy aen d'E. Comp^{e} betalen; niets en hebben wy in dees tydt om met alle nedrigheyt tot geschenck aen uw heer te senden als alleenlyck, dat wy van Godt sullen bidden, by daegh en nacht, dat hy uw heers leven wil verlangen en doen noch veel tot uw eer en grootheyt, om ons allen op te queecken van de aerde tot den hemel, amen.

Na den middagh is in Raede van India gelesen en gearresteert een nader ordre voor de respectieve officieren van justitie, nopende haere substituyten en swarte dienaers, over welcke laetste geklaegt sy, dat de ingesetenen veel overlast van deselve comen te lyden; en sal deselve ordre (staende onder dato deses in 't resolutie boeck geinsereert) aen de gemelte officieren behandigt, mitsgaders ter secretarye van den achtbaren raedt van justitie en van scheepenen, nevens andere ordonnantien, ingeschreven werden.

7 *d*^{o}. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Bonte Cray, synde voor reeckeningh van de camer Rotterdam in zee geloopen den 4^{en} September 1669 met 14 zeevarende persoonen; waervan een op de reyse is overleden en daerentegen van de Caep weder 5 aen boort gekomen, soodat hier te lande brengt 18 zeevarende persoonen.

De missive van den commandeur, Jacob Borghorst, en den raed aen voornoemde Caep daermede ontfangen, is gedateert 26 January jongstleden, meldende, hoe dat daer noch uyt het vaderlant was aengekomen de hoeckerboot, de Molenaer, die mede na genoten verversingh op het spoedigste herwaerts aen afgevaerdigt soude worden.

Met het minerael soecken scheen het niet voort te willen, synde alle de bergen omtrent de Caep gelegen nauwkeurigh ondersocht, doch niets daerin bevonden; nu waren de mineurs na de landwaert in gelegen bergen vertrocken om deselve mede te visiteeren, waervan de uytslach verwacht wiert.

8 *d*^{o}. comt de inlandsche coopman, Pieter Alvis, met syn afgelopen jacht, de Peperthuyn, van Lampon over Bantam hier ter rheede; hoedanich hetselve afgeloopen en tot Lampon gekomen is, mitsgaders dat de Sulthan van Bantam tot de

wederbekomingh aen gemelten Alvis hulpe en adsistentie heeft gedaen, staet hier voor onder dato 24 Maert, 17, 18 en 22 April en primo deser aengeteeckent, soodat een nieuw verhael daervan onnoodigh zy; doch dient eenelyk genoteert, dat de 5 Maleyers, die het jacht hadden afgelopen, met een prauw, tot Lampon gekocht, na Priaman waeren gevlucht en met haer twee Mardyckers, genaemt Diego van Colombo en Francisco de Mirando, die voor desen al mede onder de vermoorde persoonen syn getelt, sonder dat men echter weet, of dese aen het afloopen en moorden schuldig syn ofte niet en ofse niet wel door de voorsz. Maleyers gedwongen syn geworden mede na Priaman te vluchten; Pieter Alvis heeft dan syn jacht weder becomen oock seer ontramponeert, hebbende van de ingeladene contanten en coopmanschappen omtrent 1800 rd^{s} weder becomen, soodat nae gemaeckten overslach comt te verliesen niet min als 4200 rd^{s}, daer onder gereeckent 300 rd^{s} waerdy, aen den Sulthan en verscheyde grooten tot Bantam vereert.

9 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d^{o}*. comt van Macasser hier ter rheede een borgers jacht, genaemt Bonavonture, sonder brieven, doch mondelinge tydingh, dat de saecken in 't generael daer wel stonden en dat 's daegs na syn vertreck de fluyten, Witte en Swarte Leeuw, herwaerts aen stonden te volgen.

11 *d^{o}*. arriveert hier van Macasser het jacht, de Meerman, ende fluyten, Swarte en Witte Leeuw, synde geheel leedigh en sonder eenige ladingh.

En is ons daermede toegekomen een missive van den E. president, Maximiliaen de Jongh, en den raedt aldaer, gedateert ultimo April jongstleden, meldende van de behouden overcomste der geheele vloot met de Koningen, Koninckx kinderen en andere grooten, van hier vertrocken; de oude en jonge Koninck van Goa, nevens andere grooten, waren den president comen verwellecommen 4 dagen na syn aencomste.

Maer, wanneer eenige dagen daerna gesprooken wiert van 't slechten der forten Goa, Tello en Sadrebone, soo en scheenen sy daertoe geen ooren te hebben en van meningh te syn om het soo gaende te houden en haer met uytvluchten te behelpen; door de practyque en aenradinge van Crain Cronron bleven die van Towadjo, Mandhaer en andere daer omtrent gelegen Koninckjens noch in haer voorigen stant sonder af te comen of haer voor de Comp^{e} te verootmoedigen, waertoe sy eerst door vrundelycke middelen souden aengemaent worden en oock om haer mede in 't bontgenootschap te begeven; doch, sulcx niet willende helpen, was 't voornemen haer op een andere manier te besoecken; gemelte Crain Cronron scheen een seer quaet instrument op Macasser te syn en by continuatie aldaer de Comp^{e} niet veel rust te belooven.

Buyten dit stonden de saecken aldaer in 't generael tamelyck wel; benevens de bovengenoemde 3 bodems waeren oock van Macasser vertrocken 't jacht, Hogelande, 't fluytje, 't Waterhoen, en de hoeckerboot, de Quickstaert, die alle volgens becomen ordre op de cust van Java syn aengeloopen om aldaer en passant parthye houtwerck, etc. in te nemen en herwaerts te brengen.

12, 13 *en* 14 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

15 *d*°. comt het borgers jacht, de Vogelstruys, van Palimbangh en hebben daermede ontfangen een missive van den coopman, Melchior Hurt, en den raedt aldaer, gedateert 28 April jongstleden.

16 *d*°. arriveert van Timor hier ter rheede het borgers jacht, de Sevenster, met schryven van den capitain luytenant, Jacob van de Kerper, en den raed aldaer, gedateert 16 April jongstleden.

Met 's Comp^{a} gelegentheyt stont het in die quartieren redelyck wel, maer de hoeckerboot, den Gekroonden Haringh, van Macasser na Timor vertrocken, was den 16^{en} December 1669 op den Westhoeck van Lombatte by 't gat van Lamhale verongeluckt, synde het volck en eenige goederen gesalveert.

Na den middach is in Raede van India geapprobeert de sententie des doots, by het Eerwaerde collegie van schepenen gevelt op en jegens Sangady van Padangh, lyfeygen van Taroe Praia, Javaen, om met de coorde aen een pael ter doot geworgt te worden over en ter saecke van dootslach, begaen aen Louys van Colombo en Matthys van Trangebare, beyde Christen lyfeygenen van den borger, Lourens Willemsen Lessenaer.

17 *en* 18 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

19 *d*°. vertrecken uyt dese rheede na Jamby de hoeckerboot, de Wytingh, en de jonck, Nieuw Japare, medenemende, namentlyck:

de Wytingh:

4000 rd^{a} aen contant;
77 packen....;
1 kas lywaten;
1 stuck scharlaken;
2 rollen Chinees satyn;
5 ℔ naysyde;
6080 » loot, parthye equipagie goet, ammonitie, provisien, speceryen, aerdewerck, etc., costende..... *f* 49122 : 10 : 4

Japare:

3695 ℔ yser;
250 plancken;
10000 dackpannen;
4 vaten spyckers;
2 metale stucken;
12 lyfeygenen en
1 kist medicamenten..... » 2891 : 15 : 1
t'samen..... *f* 52014 : 5 : 5

20 *d*°. arriveert van Timor hier ter rheede een Portugees scheepje, genaemt St Antonio en St Andrea, synde van daer na Macao gedestineert, doch na 't seggen

van de opperhoofden door gebreck van water en andere behoeften genootsaeckt geworden dese plaets aen te loopen.

Na den middagh is in Raede van India goetgevonden aen den borger, Willem Alma, te vercoopen het oude fluytjen, Loenen, voor de somma van 900 realen, en benevens dien soodanige gereetschappen, als daerby sal begeeren, mits betalende volgens taxatie, daervan gemaeckt.

Is mede goetgevonden aen de secretarissen der respective collegien van justitie en weescamer, mitsgaders het opperhooft van 't soldy comptoir alhier op haer versoeck te verleenen parate executie tot het invorderen van haere venditie penningen, te weten, na voorgaende insinuatie en renovatie en mits dat ten overvloede een dagement sullen doen om deselve executie te sien decerneeren.

21 *en* 22 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

23 *d*°. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Tonckin het fluytje, Vredenburgh, ende hoeckerboot, de Pitoor, geladen met verscheyde waeren, ten bedrage van *f* 183804 : 6 : 3, namentlyck:

Vredenburgh:

19000	provintie daelders;	90093	cattys peper;
5160000	copere casjens;	10	stucken yser canon;
20	stucken laecken;	4500	cogels;
4	packen lynwaet;	1	Chineese daets;
74800	℔ salpeter;	2	kassen met schenkagie goederen, voor den Koninck en Prins en
22400	» swavel;	1	kist medicamenten *f* 118922 : 4 : 1
13808	» arreeck;		
2624	» gommelack;		

de Pitoor:

2200	provintie daelders;	
1633	marck realen;	
2590000	copere casjens;	
31280	℔ salpeter;	
12200	» swavel;	
7368	» arreeck;	
903	» gommelack;	
10159	cattys peper;	
2	stucken yser canon;	
8500	cogels en parthye provisien.....	» 64882 : 2 : 2
	t'samen.....	*f* 183804 : 6 : 3

Na den middagh is in Raede van India geapprobeert en gearresteert een ordre op het verstrecken van maentgelden aen Comp^{s} dienaeren, door syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael geconcipieert en ingestelt om, sooveel doenlyck, voor te comen

de onordentelycke verstreckinge en gevolgelyck de schade, die de Comp^{a} daer by veel tyts comt te lyden, bevattende soodanige poincten, als by het resolutie boeck onder dato deses kan werden naegelesen.

24 d^{o}. arriveeren van Amboina hier ter rheede de fluytschepen, 't Wapen van Hoorn en de Spreeuw, beyde geladen met 435769 ℔ nagelen, namentlyck;

't Wapen van Hoorn:

295607 ℔ ....;

de Spreeuw:

140162 » ....;

435769 ℔, kostende met de ongelden, daer op gevallen... *f* 138431 : 18 : 8.

En hebben daermede ontfangen een missive van den heer gouverneur, Jacob Cops, en den raedt aldaer, gedateert 9 deser.

25 d^{o}. des avonts vertreckt het fluytje, de Vliegende Swaen, na Bantam en daermede de resident, Willem Caeff, medenemende ten behoeve van het comptoir aldaer en om te dienen tot incoop van verversingh voor de aencomende scheepen uyt het vaderlant en van andere plaetsen 500 Spaense realen, parthye provisien, taefel goet en schryfgereetschap, t'samen bolopende *f* 1576 : 16.

26, 27 *en* 28 d^{o}. niet bysonders voorgevallen.

29 d^{o}. vertreckt uyt dese rheede na Bengale het fluytschip, de Swarte Leeuw, medenemende 32000 provintie daelders en eenige provisien, met malcander bedragende *f* 81325 : 6.

Insgelycx vertreckt na Palimbangh het fluytschip, de Witte Leeuw, medenemende 8000 Spaense realen, 18 packen kleeden, parthye equipagie goederen, provisien en schryftuygh, bedragende *f* 30233 : 6 : 1.

Soo vertrecken mede na Jamby het jacht, de Gerechtigheyt, ende de jonck, Haerlem, het eerste medenemende 2000 Spaense realen, ten bedrage van *f* 6000, het andere ledigh en sonder eenige ladingh.

De brieven, nu met gemelte 4 bodems na de bovengenoemde plaetsen afgaende, syn alle te vinden in het afgaende briefboeck.

Na den middagh is in Raede van India gelesen de nominatie van een dubbel getal Comp^{s} dienaeren ende burgers om daer uyt te verkiesen ofte uyt de tegenwoordige te continueren een compleet collegie van schepenen, welcke nominatie onder dato deses in het resolutie boeck staet geinsereert; en syn na deliberatie vercoren en gecontinueert:

de heer Pieter van Hoorn, Raedt extra ordinaris van India, president, continueert;

Cornelis van Qualbergen, continueert, doch treedt nu op als vice praeses;

Jacob Bremer, nieuw vercoren;

Barent Hobbe, gecontinueert;
Willem Vermaire, nieuw vercoren;
Ysaeck Solemans, nieuw vercoren;
Gysbert de David van Strantwyck, nieuw vercoren.

30 *d*°. op desen dach is een danckbaere geheugenis gehouden van Batavias veroveringh, synde het nu 51 jaeren geleden, dat Godt de Heere d'E. Compe heeft gelieven te kroonen met de overwinninge van het Koninckryck Jacatra en te stellen in het besit van dese plaetse, waerover dan aen syn H. Mayesteyt publycke danckseggingh zy gedaen en tot dien eynde voor en naemiddagh in de respective kercken gepredickt.

Des achtermiddags, na het eyndigen van de predicatie, syn in Raede van India verscheenen de afgaende en nieuw vercoren schepenen, welcke eerste, na dat alvorens den gewoonelycken eedt van purge hadden gedaen, voor haere gedane diensten wierden bedanckt en de andere onder het doen van den eedt aengenomen en in haere waerdige bedieningen bevestight.

En is met eenen by haer Ede goetgevonden en vastgestelt, dat de officieren van den gerechte deser stede, namentlyck de bailluw en landtdrost, in toecomende mede den eedt van purge sullen moeten doen, omdat deselve over civile saecken, soo wel als de schepenen, adviseren en stem hebben, het welcke haer dan oock door syn Edht den heer gouverneur generael is aengesegt en bekent gemaeckt.

Gelyck mede goetgevonden is den E. Cornelis Snouck, provisioneel fiscael van India (welcke bedieningh hy nu een geruymen tydt en zedert het provisioneel dechargement van den E. Vernatty tot genougen heeft waergenomen), in hetselve ampt te confirmeeren, gelyck breder by 't resolutie boeck onder dato deser kan werden naergesien.

31 *d*°. comt een Javaens vaertuygh van Pacalongen, medebrengende twee Maleytse brieven, doch van eenen inhoudt, d'een aen syn Edht den heer gouverneur generael en d'ander aen den E. ontfanger, Wesenhagen; die aen gemelte syn Edht is naer gedane translatie van naervolgenden inhout bevonden.

Dese brieff van Radin Naby Singa Wangsa, die de stadt Pakalongen regeert, comt aen broeder, den heer capiteyn Moor, die sekerlycken regeert in de stadt Batavia; vorders na dit, desen Sipta Naya en Carty Soeta send ick aen broeder, nevens een brief en versoeck, dat my gesonden mach werden gebloemt satyn, verscheyde gecoleurde nayzyde, een ruw gemaeckte krisscheede van sandelhout en een van koumouningh van 't eylant Tyoumon en een wit moetyhout en een stock tot een pieck van adonghout, eenige Bencalise kuyt, amphioen en geslagen gout; en hierop soo vertrouw ick my op broeder, dat broeder my daeraen helpen sal.

Vorders nae dit, soo send ick aen broeder tot geschenck 2 paerden, een bock, 2 gansen, 50 entvogels en 200 oude clappus; oock soo wil ick vragen aen broeder wegens het innemen van Macasser, of het seker is, dat het vermeestert zy of niet; en, soo 't seker verovert is, op wat dach, maendt

ende jaer, dat het gewonnen is en of het met vaertuygen ofte lande verwonnen is; waerom dat ick dit aen broeder vraege, is, omdat de Sousouhounangh my grootelycx vertrouwt de zeekant te regeren.

In desen brieff is myn begeeren begreepen.

Na den middagh arriveeren hier ter rheede het jacht, Hogelande, 't fluytje, 't Waterhoen, ende hoeckerboot, de Quickstaert, synde alle den laetsten April van Macasser vertrocken, met ordre om de Oostcust van Java aen te lopen en aldaer en passant in te nemen de gereet leggende houtwercken en andere waeren, gelyck deselve dan gevolgelyck van daer medebrengen, namentlyck:

Hogelande:

77 ancker stocken;
52 swalpen;
447 huysbalckjens en
1324 plancken, kostende f 1235 : 12 : 8

't Waterhoen:

439 buffelshuyden;
338 huysbalckjens;
66 buyckstucken en
500 plancken;

de Quickstaert:

185 huysbalckjens;
36 buyckstucken en
350 plancken..... » 321 : 7 : 6

somma..... f 2379 : 7 : 8

En is ons met de voorsz. 3 bodems toegekomen een missive van 't Japaerse opperhooft, den coopman Amelius de Valee, gedateert 27 deser, meldende in substantie, als volcht.

De fluyt, Peguw, den eersten van hier naer Japare vertrocken, was daer wel aengekomen en had sich het opperhooft voornoemt daermede na Javana en Rambang begeven, maer tot syn verwonderingh bevonden, dat tot Rambang in een geheele maendt niet een stuck hout uyt het bosch was afgebracht, hoewel hy aen verscheyde voorcopers gelt op de handt hadde gegeven; de oorsaeck daervan, soo gesegt wiert, was de groote droogte en gevolgelyck gebreck van gras, waerdoor veele buffels, die 't hout afsleepen, waeren gestorven, maer wel voornamentlyck, omdat de bosschen aen strant meest leegh waeren gehackt.

De ondercoopman, Jacob Couper, stond eersdaegs weder na Javana te vertrecken om de houthackerye voort te setten, opdat de scheepen, van de Oost comende, niet ledig mochten comen te vertrecken.

Van Bantam waeren tot Japare aengekomen een vry Engels coopman, genaemt Eduward Lock, en een Jacob Leyel, Deens capitain van 't scheepje, Christiania Haven; dese hadden daer verscheyde sorteeringen kleeden aengebracht, maer de eerste noch niet een stuck verkocht, doch de ander, daer beter bekent en bedreven synde, verkocht de committers tot 45 ende tapesarassen tot 15 à 16 ropia de corgie en soude, soo hy syn kleeden wilde quyt wesen, tot noch minder prys moeten comen; gemelte Jacob Leyel had daer oock parthye amphioen en ramboutyns aengebracht.

Seecker jacht, toebehoorende den Malacsen Moorsen coopman Miera, was voor Grissee omgevallen, soo gesegt wiert met omtrent 12000 rd^{e} aen kleeden, waermede hy en voorts vol rys geladen van meeningh was geweest na Macasser te vertrecken, synde dit ongeluck veroorsaeckt door 't overboort werpen van den ballast.

Dese maendt syn hier van diversche plaetsen aengekomen 267 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, t'samen gemant met* 1140 *coppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

16 vaertuygen van Crouwan met 50 mannen, 22$^{3}/_{8}$ lasten rys, 3 korven Javaense taback, 6 koebeesten, 3 vlotten bamboesen, bestaende in 800 stucx, 1 paert, 290 stucx hoenders, 8 bocken, 200 planken en 2 stucx hartebeesten.

23 van Bantam met 72 mannen, 240500 stucx oude pienang, 3800 stucx oude clappus, 2300 stucx potten en tresellen, 200 potten kalck, 100 hartevellen, 5090 stucx Macause pierings, 510 theepierings, 290 stucx verglaesde potten, 150 theepotjes, 4000 groove copjens, 150 stucx buffelsvellen, 2$^{1}/_{2}$ lasten rys, 11 koebeesten, 40 korven lancen, 200 stucx gesoute visch, 450 bossen rottings, 50 korven witte suycker, 12 picols catoene gaeren, 25 picols lange peper.

4 van Bonangh met 16 mannen, 24 lasten rys.

9 » Pamalangh met 30 mannen, 17 lasten rys, 300 bossen jaty suycker, 3300 bossen kneppel suycker.

5 van Samarangh met 21 mannen, 380 stucx plancken, 15$^{1}/_{2}$ lasten rys, 10 picols lange peper, 4 picols Javaense taback, 67 potten oly.

7 van Pamanoekan met 27 mannen, 7 stucx slavinnen, 14$^{1}/_{2}$ lasten rys, 14 potten oly, 82 korven swarte suycker, 15 picols catoen.

1 van Caliander met 5 mannen, 3 lasten rys.

14 van Dermajoe met 58 mannen, 36$^{3}/_{4}$ lasten rys, 200 stucx hoenders, 3 lasten zout, 200 bossen pady, 200 stucx suycker eliphantsvoet, 3 picols Javaens taback.

11 van Surrabaya met 44 mannen, 17$^{1}/_{2}$ lasten rys, 290 potten oly, 700 stucx kneppel suycker, 1 last cadjangh.

5 van Packalongen met 14 mannen, 3$^{1}/_{2}$ lasten rys, 5 potten oly, 4 paerden, 100 bossen suycker sombaer, 200 hoenders, 20 sacken kapock, 400 stucx oude clappus.

25 van Japara met 111 mannen, 9 lasten rys, 160 picols candy suycker, 1870 picols bruyne suycker, 2160 picols witte suycker, 50 catty peper, 150 stucx buffels vellen, 4 picols catoene gaeren, 5 pottèn oly.

19 vaertuygen van Grissick met 110 mannen, 77 1/2 lasten rys, 30 hoenders, 16 sacken kapock, 2 lasten sout, 230 stucx buffels vellen, 2 picols catoen, 2 picols radix China, 6 korven witte suycker, 18000 stucx kneppel suycker, 30 korven swarte suycker, 3 lasten gingily zaet, 500 stucx oude clappus, 2 1/2 last cadjangh, 30 picols tamerinde, 25 picols sandelhout, 116 potten oly, 250 stucx hartevellen, 300 bossen pady.

24 van Siassem met 79 mannen, 42 1/2 lasten rys, 100 bossen pady, 100 stucx balcken, 1/8 last zout, 200 stucx hoenders, 2 potten oly.

1 van Singaradja met 5 mannen, 3 7/8 lasten rys.

5 » Zedaya met 32 mannen, 22 1/2 lasten rys.

2 » Candael met 9 mannen, 9 lasten rys, 15 potten oly.

1 » Banda met 8 mannen, 50 stucx slaven, 12 picols witte suycker.

2 » Jotangh met 7 mannen, 4 1/2 lasten rys, 4 potten oly, 200 stucx kneppel suycker.

2 van Caliwongen met 8 mannen, 10000 oude pienangh, 1000 stucx oude clappus, 2 lasten rys, 6 picols Javaens taback, 2000 bossen kneppel suycker 8 potten oly.

5 van Javana met 28 mannen, 17 1/2 lasten rys, 50 stucx hoenders, 230 korven bruyne suyker, 420 korven witte suycker.

2 van Tanara met 6 mannen, 200 stucx hoenders.

10 van Cheribon met 41 mannen, 21 1/2 lasten rys, 300 stucx hoenders, 46 potten oly, 100 stucx aerde tresellen, 500 stucx oude clappus, 100 stucx ryswannen, 85 korven witte suycker, 144 picols en 120 cattys peper, 500 bossen suycker gadja, 6000 stucx aracx pullen.

3 van Arosbaya met 15 mannen, 17 lasten rys, 600 stucx oude clappus, 4 potten oly, 2200 bossen suycker sombaer.

1 van Cherita met 3 mannen, 800 stucx oude clappus.

22 van Tegael met 94 mannen, 99 1/4 lasten rys, 100 stucx hoenders, 650 bossen suycker sombaer, 100 stucx suycker catoepa, 3000 stucx kneppel suycker.

1 van Cheringen met 4 mannen, 10000 stucx oude pienangh, 500 stucx d° clappus.

2 » Gombongh met 9 mannen, 4 lasten rys, 2000 bossen suycker gombongh.

3 » Tadoenangh met 13 mannen, 3 lasten zout, 20 korven witte suycker, 120 sacken kapock, 25 potten oly, 200 stucx clappus, 1500 stucx suycker jaty, 1/2 last witte boontjes, 4 lasten witte rys, 100 korfjens blauwe verwe.

1 van Bouton met 7 mannen, 50 stucx slaven.

2 » Samanap met 10 mannen, 9 7/8 lasten groene cadjangh, 500 stucx suycker eliphantsvoet, 40 potten oly, 3000 stucx gesoute harders, 2 picols catoene gaeren.

4 van Godongh met 18 mannen, 17 lasten rys, 20 stucx matten, 1/2 last zout.

4 » Caligansa met 14 mannen, 8 lasten rys.

1 » Diringe met 3 mannen, 5000 stucx kneppel suycker.

4 » Banjer met 5 mannen, 279 picols ende 80 cattys peper, 5 picols zandelhout.

3 » Palimbangh met 13 mannen, 1885 picols en 41 cattys peper.

6 » Rambangh met 30 mannen, 300 stucx planken, 7 stucx slaven, 150 stucx balcken.

2 van Madura met 9 mannen, 8 lasten rys, 4 lasten groene cadjangh, 1/2 last zout.

2 vaertuygen van Timor met 50 mannen, 7 picols sandelhout.

5 van Macasser met 41 mannen, 34½ last rys, 460 stucx plancken, 58 stucx slaven en slavinnen.

8 van Sombaer met 29 mannen, 26 lasten rys.

3 » Baly met 13 mannen, 10 stucx slaven en slavinnen.

267 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebragt, als volcht:

17	stucx koebeesten;	5900	stucx gesoute eyeren;
20400	» aerde potten;	31200	» kneppel suycker;
200	potten kalck;	100	» ryswannen;
260500	stucx oude pienangh;	3	picols Chineese taback;
8400	» » clappus;	800	stucx bamboesen in 3 vlotten;
3200	» gesoute visch;	700	bossen pady;
40	korven lancen;	350	stucx buffelshuyden;
130	picols lange peper;	35	picols catoen;
100	groote bossen suycker;	3	lasten gingily zaet;
186	stucx slaven en slavinnen;	1200	stucx eliphantsvoet suycker;
1	corgie matten;	2	» hartebeesten;
8⅝	lasten zout;	5090	» Macause pierings;
2310	picols 47 cattys peper;	5100	» » thee pierings;
9400	bossen suycker jaty;	200	» verglaesde potten;
2753	korven witte suycker;	150	» theepotjes;
2212	» swarte suycker;	4000	» theecopjes;
160	» candy suycker:	450	bossen Javaense rottingh;
8	stucx bocken;	320	stucx hartevellen;
641	potten oly;	56	sacken kapock;
11	picols Javaens taback;	30	picols tamerinda;
564⅛	lasten rys;	2	» radix Tonckien;
13⅜	» groene cadjangh;	37	» sandelhout;
4040	stucx plancken;	6000	aracx pullen;
5250	bossen suycker sombaer;	100	korfjes blauwe verwe;
250	stucx balcken;	½	last witte boontjes.
1556	» hoenders en eenden;		

Daerentegen syn van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 36 vaertuygen, en hebben medegevoert 18856 rd^{s} aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

2 vaertuygen na Japara met 46 rd^{s} aen kleeden;
4 na Siassem met 161 rd^{s} aen kleeden;
4 » Crawan met 181 rd^{s} aen kleeden;
2 » Javana met 80 rd^{s} aen kleeden en 6 rd^{s} aen out yser;
5 » Dermayo met 244 rd^{s} aen kleeden;
3 » Cheribon met 88 rd^{s} aen kleeden;
1 » Pamanoekan met 44 rd^{s} aen kleeden;

1 vaertuyg na Sumanap met 48 rd^{s} aen kleeden;
1 na Zedayo met 48 rd^{s} aen kleeden;
7 » Bantam met 860 rd^{s} aen kleeden, 50 rd^{s} aen fermilioen, 10 rd^{s} aen porceleyn, 15 rd^{s} aen buffelshuyden, 130 rd^{s} aen verlackte comptoiren;
5 » Tegael met 148 rd^{s} aen kleeden, 76 rd^{s} aen contant;
2 » Quinam met 12982 rd^{s} aen kleeden, 672 rd^{s} aen sandelhout, 30 rd^{s} aen ganty wortel, 25 rd^{s} aen slechte benjuyn, 501 rd^{s} aen radix China, 50 rd^{s} aen spiaulter, 390 rd^{s} aen catoene gaeren, 111 rd^{s} aen catoen, 20 rd^{s} aen blausel, 45 rd^{s} aen Chineese matten, 10 rd^{s} aen aluyn, 64 rd^{s} aen dubbelde matten, 25 rd^{s} aen soethout, 26 rd^{s} aen gingily zaet, 1000 rd^{s} aen buffelshuyden, 364 rd^{s} aen hartevellen, 15 rd^{s} aen visblaesies, 15 rd^{s} aen cleen sappanhout, 15 rd^{s} aen cassomba, 50 rd^{s} aen rottings, 108 rd^{s} aen kapock;

somma 36 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

15033	rycxdaelders	aen	kleeden;	111	rycxdaelders	aen	catoen;
6	»	»	out yser;	20	»	»	blauwsel;
50	»	»	fermilioen;	45	»	»	Chinese watten;
10	»	»	porceleyn;	10	»	»	aluyn;
1015	»	»	buffelshuyden;	64	»	»	dubbelde matten;
130	»	»	verlackte comptoiren;	25	»	»	southout;
				26	»	»	gingily zaet;
76	»	»	contant;	364	»	»	hartevellen;
672	»	»	sandelhout;	15	»	»	visblasen;
30	»	»	ganty wortel;	15	»	»	cleen sappanhout;
25	»	»	benjuwyn;	15	»	»	cassomba;
501	»	»	radix China;	50	»	»	rottings;
50	»	»	spiaulter;	108	»	»	kapock;
390	»	»	catoene gaeren;		somma: 18856 rycxdaelders.		

Dese maent syn door den heer water fiscael, Pauw, aengehaelt de naervolgende goederen:

den 7^{en} Mey uyt de fluyt, de Sandlooper, comende van de Westcust, 6 corgie slavinne cleetjens;

uyt het jacht, de Meerman, comende van Macasser, 77 stucx guinees lywaet.

Door 't Eerw. collegie van schepenen, syn dese maendt geëxecuteert de naervolgende delinquanten:

den 19^{en} Mei Sang Ady van Padangh, lyfeygen van Tanoe Praya, Javaen, aen een pael gestranguleert;

den 19^{en} Mey Intchie Tenga, Intchie Ouloubalangh en Intchie Bouro, met een brief op de borst, daerop staende valsaris, gegeeselt en na de Caeb gesonden om 10 jaeren voor de Comp^{e} sonder loon te arbeyden;

den 19^{en} Mey Sarana van Borneo, Ontong van Bouton lyfeygen en 't Sim, Chinees, lyf verpande van Wanjock, Chinees, gegeeselt en d'eerste twee voor drie en de derde voor ses jaeren in de keten geloncken om daerin haeren lyff en verpant heer te dienen;

Anthony Badiga, slaef van Pieter Pieterse Holm, gegeeselt, met een gloeyende priem door de tongh gesteecken en vyf en twingtigh jaeren in de kettingh geklonckeu om de Comp^e^ ad opus publicum sonder loon te dienen;

Augustyn van Batavia, slaef van Susanna van Batavia, gegeeselt, het hair afgesneden, op de wangh gebrantmerckt en in de keten geklonckeu om syn vrouw al syn leven daerin te dienen;

Adriaen van de Cust, slaef van Pieter van de Water, en Pieter van de Cust, slaef van Susanna ....., met een schapen vagt om de hals gegeeselt en voor een jaer in de kettingh geklonckeu om daerinne haer meester en meesteresse te dienen.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandsche kerken getrouwt:

4 Nederlandsche Comp^s^ dienaers;
3 borgers;
14 Mardyckers;
1 slaef;
t'samen 22 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kerken gedoopt:

7 Nederlandsche kinderen;
49 inlandsche » ;
1 bejaert persoon;
t'samen 57 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerde gebraght:

30 Comp^s^ dienaers;
1 borger;
1 Duytse vrouw;
4 swarte mans;
1 » vrouw;
5 Duytse kinderen;
10 swarte » ;
2 slaven en slavinnen:
t'samen 54 overledenen.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 3673 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

982 by de schans Jaccatra;
532 by de rivier Crocot;
690 buyten de poort Utrecht;
490 buyten de poort Diest;
979 by particuliere;
t'samen 3673 Javanen.

Juny Anno 1670.

---

1 *d*°. arriveert van Banda hier ter rheede het fluytschip, Nieuwpoort, medebrengende:

39281	℔ foely in 274 sockels;
171737 1/2	» noten;
30	halve leggers gepekelde noten;
605	℔ marmelade;
108	» koeken van noten;
8 46/73	ropia swaerte amber de grys;
1/2	legger Balimboangsen salpeter, ongetaxeert, t'samen bedragende

f 33961 : 11 : 13.

En is ons daermede toegekomen een missive van den heer gouverneur, Anthony Hurt, ende den raedt aldaer, gedateert 13 Mey jongstleden.

Alsmede een missive van den Koninck van Balimboangen aen den heer gouverneur generael, synde van daer met het jacht, de Cabeljauw, tot Banda gebragbt; en luyd nae gedane translatie, als volcht.

> Dese brief van de Paty van Balimboangen comt aen den capiteyn Moor in de stadt Batavia, alsoo de capiteyn Moor eerst aen my gesonden heeft 2 stucx gobar committers, 2 stucx gobar sarassen, 2 stucx moerissen, 3 ellen laecken en een vat buscruyt, 't welck ick ontfangen heb met groote genegentheyt; oock soo was des capiteyns Moors begeerte geweest om eenigen salpeter, die wy hebben; en nu soo send ick dertigh bondels salpeter, een gobar goulamylyr en een topy; en noch soo send myn vrouw een gobar lymar itam en een topy, dat niet wilt versmaden, alsoo 't van geen waerde is.

Gemelte fluyt, Nieuwpoort, heeft oock uyt Banda weder te rugge gebracht de originele missive en bylagen, den 22en December jongstleden aen het opperhooft tot Japare afgesonden, hebbende gemelte plaets door harde en ondienstige wint niet connen aenloopen.

2 *d*°. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van de opperhoofden van de hoeckerboot, de Molenaer, gedateert 28 Mey jongstleden, houdende advertentie

van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda, tusschen de eerste en tweede hoeck.

3 *d*°. eene der vaertuygen, den 4en van de verlede maendt Mey van Japare hier aengekomen, vertreckt nu weder derwaerts, werdende door de afgesondene Marmagatty en Ima Raxa expres afgevaerdigt om van haer meester, den Japaersen gouverneur Wierat Macka, ordre te haelen, hoedanigh met haer medegebrachte suycker en rys sullen hebben te handelen, alsoo deselve by de Compe niet en kan werden aengenomen, synde seer slecht en onleverbaer goet.

Met hetselve schryven haer Ede een briefjen aen het opperhooft, Amelius de Valee, en maecken daerby bekent de aencomst van verscheyde scheepen van Japare en den ontfang der brieven, daermede herwaerts gesonden; item van de overcomste der bovengemelte, afgesondene Marmagatty en Ima Raxa en dat de Compe haer medegebrachte, slechte suycker en ondeugende rys niet heeft connen aennemen, wel voornamentlyck om het quaet gevolgh, dat daeruyt mocht veroorsaecken.

Voorts wert geschreven, dat goetgevonden is aen den sabandar van Japare op syn versoeck te verleenen een zeebrief voor syn jonck na Couchinchina, mits dat deselve van hier sal doen haelen en dan bekent maecken de naem van de jonck en anachoda, mitsgaders in wat goederen de ladingh bestaet, om in de gemelte zeebrief geinsereert te werden; het pacquet Japaerse papieren, eergisteren met de fluyt, Nieuwpoort, weder te rugh gebracht, wort nu mede overgesonden en daernevens oock de originele actens van verbeteringh voor den coopman Valee en ondercoopman Couper.

De brieven van den voorsz. gouverneur, Wierat Macka, den 4en Mey ontfangen, werden nu mede beantwoort, soodanich als by het afgaende briefboeck kan werden naegelesen, behelsende in substantie, als volcht:

1° syn versoeck om hier op Batavia te mogen negotieren en daerover bequame cooplieden te stellen wert hem toegestaen;

2e het senden van vaertuygen met rys, zout, peper, etc. naer Baros, Atchin, Queda, Pera en Oedjansalangh wert hem beleefdelyck afgeraden, omdat de Compe met die van Baros, Queda en andere plaetsen in oorlogh is en dat daeruyt wel ongemack en onlusten souden connen ontstaen;

3e aengaende het voor desen gemaeckte contract van vrede met den Sousouhounangh, van welckers gelegentheyt voornoemde gouverneur, Wierat Macka, versoeckt onderricht te syn en oock te weten, of haer Ede hun daer noch aenhouden, daerop wert geantwoort, dat onlangs een gesant van hier aen den Sousouhounangh is gesonden, doch dat het syn Mayesteyt niet gelegen quam denselven audientie te verleenen; dat dienvolgende best sal syn, dat syn Mayesteyt in aenstaende syn begeerte selve aen den gouverneur generael bekent maeckt, die dan oock van meeningh is hem ten principalen en in saecken van belangh daerna te reguleren.

Na den middach comt het borgers jacht, de Bloempot, van Macasser, medebrengende een particulier briefjen, door coopman, David Harthouwer, aen syn Edht den heer gouverneur generael geschreven, synde gedateert 23 Mey jongstleden.

Hetselve melt, dat de Koningen van Goa, Tello en Sadrebone noch niet wel en conden resolveren tot het afbreecken van hun forten en vastigheden in voldoeninge van het contract, werdende dienaengaende verhindert en wederhouden door Crain Cronron, die noch al even obstinaet en hartneckigh bleef, alsmede die van Towadjo door syne inductie met het vervolgen van onse bontgenoten daer omtrent noch al continuerende; soo om de Zuyd, als om de Noord, hielden haer onse bontgenooten noch stantvastig ende getrouw; van de negotie viel noch weynich te seggen, bestaende de meeste aenbrengh in rys, die door den grooten toevoer al van hondert tot op 50 en 45 rd^{a} het last was gedaelt; onder ons volck was noch al veel sieckte en sterfte; het casteel Rotterdam was aen twee zyden seer swack en maer met losse steenen opgeset, synde de woningen van bamboesen, met adap gedeckt, oock seer periculeus en gevaerlyck by ongeluck van brant; voorts versoeckt de coopman, Harthouwer, voornoemt, om aenstaende jaer met het eyndigen van syn verbonden tydt van daer verlost en elders anders geëmployeert te worden.

Soo arriveert hiermede van Japare het fluytschip, Peguw, geladen met:

9 kiate masten;	100 swalpen en
47 moerbalcken;	585 Rambangse plancken, te samen
3 andere balcken;	bedragende *f* 2043.

De coopman, Amelius de Valee, schryft by syn briefjen, gedateert ultimo Mey, dat de schipper van voornoemde fluyt niet hadde derven bestaen meer als de voornoemde 9 masten in te nemen om de holle zee en de sware deyningen in de bocht van Rambangh.

Uyt de Mataram was tydingh, dat bet daer al weder niet heel wel en stont, synde de Sousouhounangh seer vergramt op eenige syner grooten en voornamentlyck op den gewesen stadhouder, Wiera d'Jaja en desselfs soon, die men meende, dat beyde souden gekrist worden.

4 *d*^{o}. comt het fluytje, de Vliegende Swaen, van Bantam, medebrengende 1100 bossen bintrottangh en 1000 stucx cadjangh, t'samen bedragende *f* 292 : 10.

Het briefjen van den resident, Willem Caef, daermede ontfangen, is gedateert 30 Mey jongstleden, meldende, dat hy daer wel was aengekomen en alles in de logie in goeden stand bevonden had; twee joncken, toebehoorende den tollenaer, Ceynebe Secredana, waeren 't eene na Taywan en 't ander na Cambodia vertrocken, geladen met peper, zandelhout, bintrottangh, parthye stael en eenige packen kleeden.

De sabandar, Caytsoe, had oock aen den resident versoeht om dry zeebrieven, d'een voor seecker jonck, uyt Japan aldaer aengekomen en van voornemen synde om nae Tonquin te vertrecken, d'andere twee voor 2 scheepjens van den Sulthan, 't eene na Manilha en 't andere na Macao; d'Engelsen waren voornemens haer scheepjen, Bantam, binnen weynich dagen na Taywan af te vaerdigen, hetselve afladende met peper, yser, quicksilver, parthye cleeden, laecken en andere stoffen.

Van Macao was een Portugees scheepje tot Bantam aengekomen, welckers capitain van den sabandar, Caytsoe, hadde gekocht een jonck van omtrent 150 lasten groot en was dagelycx besich om deselve toe te takelen; twee soonen van den

Sulthan waren 8 dagen verleden getrouwt en waerover syn Hoogheyt groote vreugde had bedreven; anders was ten hove niet bysonders gepasseert.

5 d°. heden voor den middagh is op de rheede en daerna oock aen land hier binnen het casteel afgekondigt, mitsgaders ter gewoonelycker plaetse aengeslagen, seker gedruckte waerschouwinge voor de schippers en vordere scheepsofficieren, luydende van woort tot woort, als volcht.

Joan Maetsuycker, gouverneur generael over den stant der Vereenigde Nederlanden in Orienten, allen den geenen, die desen sullen sien ofte hooren leesen, saluyt: doen te weten, dat, alsoo van lange tyden af groote klachte gevallen is over de morseryen, die gepleegt worden by de opperhoofden van de scheepen en wel insonderheyt by degeene, die eerst nieuw uyt het vaderlant hier comen aen te landen, hoewel oock by anderen, hier binnen lants vaerende, met het verbergen en versteecken van haer provisien en oock alderhande scheeps behoufften, byna sonder onderscheydt, waeruyt groote disorderen kunnen comen te ontstaen, ja dat sommige dubbelde en andere geen behoorlycke ordinaris ofte enckelde provisie voor haer volck souden comen te genieten, dat onder dienaers van een en deselve meesters geheel buyten alle reden en fatsoen is; oock dat sommige van alle of veele scheeps behoufften dubbelt versien souden syn en andere gebreck hebben, daer groote ongelucken, als blyven van scheepen en diergelycke, uyt souden connen ontstaen, dat tegen de natuerlycke reden strydende en geheel onverantwoordelyck is voor degeene, die daer oorsaecke van syn, en daeromme onverdragelyck voor diegeene, die daerin kunnen versien; om welcke reden dan, en oock te meer, dat onse meesters nu noch in haeren jongsten van den 24en Augusti 1669 soo ongemeen klagen en misnoegen over de ongelyckheyt en disproportie, dieder geweest is tusschen de eygentlycke gewesene voorsieninge der scheepen en die, dewelcke behoort hadde te wesen na de bemanninge derselver, na een rechte geproportioneerde lyste; 't welck, vastgestelt wesende de gelycke voorsieninge der scheepen alhier op haer vertreck na 't vaderlant, gelyck geschiet is; ende eenparige schaffinge op de reyse, nergens anders van daen heeft konnen komen, als uyt de overvloet der verswegen, achter de hant gehouden en verborgen provisien; en hoewel gelooft wert, dat sulcx veeltyts geschiet sonder ontrouwe ofte, om eygentlycker te seggen, sonder dat degeene, die sulcx doen, daerdoor haer selfs souden verrycken, nochtans, omdat de gelegentheyt somtyts dieven maeckt en dat de ontrouwicheden al te met in der daet waer bevonden syn by degene, daerop men geen quaet soude behoort hebben te vermoeden, en dat andere haer selfs met reden hebben verdacht gemaeckt van ontrouw;

Soo is 't, dat om in allen desen de vereyschte ordre te stellen en de voorverhaelde disorderen en ongeregeltheden sooveel mogelyck en doenlyck voor te comen, goetgevonden beslooten en vastgestelt hebben te ordonneren, te beveelen en te gelasten, gelyck wy ordonneren, gelasten en beveelen by desen 't geene hier na volgt, als namentlyck:

dat van nu voortaen geene schippers ofte die als hoofden der zeevaert op de minder vaertuygen gebruyckt worden (schoon genomen al, datse maer stuerluyden of mindere officieren in quantiteyt mochten wesen) haer sullen verstouten eenige goederen,

't zy provisien, scheeps- of oorlogs gereetschappen ofte wat andere goederen, dat het mochte wesen, voorbedachtelyck te verbergen of achter de hant te houden ende, wanneerse comen om provisien ofte andere goederen voor 't schip te verswygen, maer telckens een lyste medebrengen der goederen, aen boort resterende, van die soorte, daervan sy luyden op nieuws begeeren versien en versorgt te wesen en denselven teykenen; en wel namentlyck worden de schippers van de scheepen, nieuws uyt het vaderlant gekomen, gelast haer na dese ordre te reguleeren en insonderheyt geene haerder goederen aen andere scheepen te verbergen, op poene van, soo de goederen aen boort selfs verborgen syn geweest en niet bekent gemaeckt, boven de restitutie der goederen, in de helft van de waerde der verborgen goederen te worden gestraft ten profyte van den Heer (soo de saeke voor den rechter niet en comt) ofte anders in de geheele waerde, mits dan verdeelt werdende als gebruyckelyck; maer, soo de goederen bevonden wierden aen andere scheepen, vaertuygen, eylanden of, waer 't wesen mochte, buyten 't eygen schip gebracht te wesen, als dan sullen d'opperhoofden voornoemt, niet alleene in de volle waerde der versteeken en overgebrachte goederen worden gestraft, boven de restitutie derselver als vooren, maer noch bovendien met suspensie, deportement of andere sware gelt straffe, na de groote en uytspoorigheyt des misdaets ten oordeele des rechters; behalven, dat oock de schippers, die sulcke goederen overnemen, daerover aenspreeckelyck en strafbaer sullen wesen na gelegentheyt en omstandigheyt der saecke, ten minsten in drie maenden gagie boven de restitutie der goederen of by gebreecke van dien de vergoedinge derselver na de prys deser plaetse, sonder dat voorwendinge van oncunde gelooff sal worden gegeven, ten ware, datse een rechtschuldigh officier aen te wysen wisten, die hetselve bekende, of, by onvermogen van sulcx, sullen selfs schuldigh gereeckent worden, behoudens haer recht van vergoedinge der geledene schade op den schuldige, als hy uytgevonden sal wesen.

Soo worden oock by desen gewaerschout alle schippers, ondercoopluyden, boeckhouders ende andere officieren, die sulcx aengaen mach, dat wy in 't aenstaende voornemens syn nauwer acht te nemen ende ondersoeck te laten doen op de verantwoordinge der goederen en op de reeckeningen der scheepen, denselven te laste gebracht, opdat sich elck voor schade hoede moge en opdat ons placcaet van den 21^{en} Mey 1655 te beter sonder eenige uytvluchten onderhouden werde; hebben oock goetgedacht 't selve by desen te vernieuwen en te vermeerderen en gevolgelyck te gelasten, dat geene opperhoofden, veel min andere, van de scheepen, uyt het vaderlant hier aenkomende, aen ymandt particulier, 't zy Comp^{e} dienaeren ofte andere, wie ofte van wat qualiteyt ofte aensien deselve oock souden mogen wesen, te vergunnen geven of laeten volgen uyt haere scheepen eenige provisien ofte victualien van wyn, bier, brandewyn, booter, oly, vleesch, speck, kaes, stockvisch, broot, erweten, gort ofte wat het soude mogen wesen, niets uytgesondert, nochte oock eenige scheeps- ofte oorlogs gereetschappen, onder wat deckmantel ofte bewimpelingen hetselve oock soude mogen geschieden, op drievoudige vergoedinge van hetselve en verbeurte van haer ampt, qualiteyt en gagie, mitsgaders soodanige andere straffen, als de saecke bevonden sal worden te meriteeren.

Met dese straffen sullen oock gestraft worden alle persoonen, sonder onderscheydt op wat Comp^s scheepen datse vaeren mochten, 't zy uyt het vaderlant eerst gekomen off oock wel van elders ofte langh op de rheede bescheyden geweest synde, die eenigerhande Comp^s provisien ofte behoeften (van wat soorte die oock wesen mochten) van scheeps boort aen landt voeren om in haer huyshoudinge ofte anders te gebruycken, gelyck voor desen wel geschiedt is, ofte oock wel die geene, die sulcke goederen, als geseyt, 't haren huyse bestellen door haer selfs of door andere, eerse aen scheeps boort gebracht syn.

Ende opdat hiervan niemandt eenige oncunde soude mogen voorwenden, soo hebben wy desen doen afcondigen ende overal, daer 't behoort, aenplacken.

Gegeven tot Batavia in 't casteel gelegen op 't eylant groot Java den 23^en Mey anno 1670, onder stont:

(was geteeckent): JOAN MAETSUYCKER.

Na den middagh extra ordinaris vergaderingh beleyt synde, soo is by haer Ed^e goetgevonden de scheepen, Schermer en Pouleron, nu meest gereet synde om nae Japan te vertrecken, voor 't meerendeel te laten ontlossen en wel scherpelyck te visiteren, dewyl geen kleen bedencken zy, dat daerin wel sooveel particuliere handel soude connen schuylen, breder te sien by het resolutie boeck onder dato deses.

Voorts syn by haer Ed^e geapprobeert de naevolgende sententien des doots, by den achtbaren raed van justitie gevelt, namentlyck, tegen Pieter Janse van der Linde van Uytrecht, soldaet, om over transfuge na den vyand tot Macasser met de coorde ter doot gebracht te worden; tegens Gouloe, Javaen, en Pannay van Bougys, om beyde over slaven divery mede met de coorde ter doot gebracht te worden.

6 *d^o*. vertrecken uyt dese rheede na Sumatra's Westcust onder het commando van den schipper commandeur, Pieter Coopman, de naevolgende 6 bodems, daerop verdeelt 200 Nederlandsche militaire, mitsgaders afgeladen met verscheyde waeren, ten bedrage van *f* 134709, namentlyck:

het jacht, de Meerman:

6210 1/8	rd^s contant;
4252	℔ Bengaelse zyde;
100	Bengaelse alegias;
45	packen lynwaet;
7377	℔ gommelacca;
32	lasten rys;
1	last terwe en voorts andere provisien;
8000	℔ buskruyt en andere oorlogs gereetschappen, parthye equipagie goederen;
250	balckjes;
200	plancken:
20000	klinckertsteenen;

5445 vloersteenen en
2 kisten medicamenten, t'samen bedragende..... f 67357 : 2 : 1

het jacht, de Schelvisch:

4141 1/6 rd^s contant;
66 packen en
1 kas met lywaet;
16 alcativen;
2 stucken laecken;
16 hoeden;
10 Persiaense fhelpen;
parthye gaeren en zyde;
60 bossen Japans goutdraet;
1 toetsnaeld;
9675 ℔ loot;
4000 » buyscruyt en ander oorlogs gereetschappen;
17000 metselsteenen;
25 swalpen, parthye schryftuygh, provisien, equipagie goederen, bouwmaterialen, t'samen..... » 63312 : 15 : 6

het jacht, Bleyswyck:

8 lasten rys;
400 plancken en
15000 metselsteenen..... » 971 : 10 : 14

het jacht, Corea:

parthye oorlogh en ambachts gereetschappen;
8000 metselsteenen en
2555 vloersteenen..... » 232 : 10 : —

het jachje, Geldria:

parthye provisien en
15000 dackpannen..... » 2558 : 3 : 3

de hoecker, den Hengelaer:

1 last terwe;
100 houte ribben;
10000 metselsteenen, etc..... » 276 : 18 : 8
somma..... f 134709 : — : —

Na den middach heeft de heer Pieter van Hoorn, extra ordinaris Raet van India, mitsgaders president van schepenen in Raede van India gebracht de nominatie van een dubbel getal Compe dienaeren en borgers om daeruyt te verkiesen soodanige persoonen, als voor het aenstaende jaer tot verscheyde, soo politique, als militaire, bedieningen sullen worden gebruyckt, staende deselve nominatie onder dato deses in het resolutie boeck geinsereert; en syn daeruyt vercooren, mitsgaders uyt de oude gecontinueert, namentlyck:

tot weesmeesters:

d'heer Laurens Pit, Raed ordinaris van India, president by continuatie;
Hendrick Terhorst, by continuatie;
Nicolaes Baukes, nieuw verkooren;
Hendrick Wynantse, continueert;
Simon Simonse, continueert;
Cornelis Mol, secretaris continueert;

ende naerdien de administratie der weesen middelen hoe langer, hoe swaerder wort, soo is goetgevonden het collegie noch met twee leden te verstercken en tot welcken eynde door heeren scheepen een dubbel getal sullen werden genomineert en opgebracht;

tot commissarissen van huwelyxe en cleene saecken:

d'E. Joan van Riebeeck, president continueert;
Jaques de Boulan, continueert;
dr Andries Cleyer, » ;
Govert Cracouw, nieuw vercoren;
Anthony Huysman, secretaris continueert;

boedelmeesters van Chinese sterfhuysen:

Adriaen Nieuwlant, nieuw vercooren;
Pieter Colee, gecontinueert;
Wanjock, Chinees, gecontinueert;
Saqua, Chinees, nieuw vercooren;
Matthys Smit, secretaris continueert;

regenten van 't vrouwe tuchthuys:

Adriaen van der Been, gecontinueert, sullende hem metten eersten noch een persoon bygevougt worden;

opsienders van 't Lasarus huys:

Fredrick Muller en
Joannes Dinckels, } continueren;

borger krygsofficieren:

aen de Oostzyde:

Hendrick Terhorst, capitain, nieuw vercooren;
Jaques Boulan, luytenant, continueert;
Pieter van Leeuwen, vaendrich, continueert;

sergeanten:

Jacob Stadlander,
Jan Wynantsen,
Carel Taelman, } continueren;
Hendrick Feron, nieuw vercooren;

aen de Westzyde:

Pieter Elmers capitain en
Abraham Struys luytenant, } continueren;
Laurens Kruyskerke, vaendrich, nieuw vercooren;

sergeanten:

Aernout Meunes,
Pieter Schippers,
Govert Cracouw, } continueren;
Frans Croesen, nieuw vercooren.

Aengaende de inlandsche borger krygsofficieren is goetgevonden deselve alle te laten continueren, soodanich alsse tegenwoordigh syn.

7 *d°*. vertreckt uyt dese rheede na Cambodia het vaertuygh van Intchie Lanangh, ingeseten alhier, waermede haer Ed° een briefjen afsenden aen den Koninck tot antwoort van hetgene door syn Mayesteyt geschreven en op 8 January jongstleden hier ontfangen is, bestaende de inhout ten principalen in danckseggingh over de rechtveerdige straffe, die syne Mayesteyt heeft geoeffent aen twee der voornaemste hoofden van de Chinesen, die ons volck aldaer soo verradelyck overvallen en vermoort hebben; item voor het opsoecken van ons overgebleven volck en het herwaerts senden van dry derselver met het vaertuygh van voornoemden Intchie Lanangh; etc., breder na te lesen by het afgaende briefboeck onder dato deses.

Na den middach becomen een briefjen van onsen resident tot Bantam, op gisteren gedateert, meldende, dat uyt het vaderlant in de Straet Sunda waeren gearriveert 3 scheepen, namentlyck, het Wapen van der Gouw, de hoecker, de Swemmer en noch een ander schip, welckers opperhoofden den naem by haer briefjen, aen gemelten resident geschreven, hadden versuymt uyt te drucken; en is daerop terstont een chaloup gereet gemaeckt en afgevaerdigt om de brieven en andere papieren te lichten en spoedigh herwaerts te brengen.

8 *d°*. de persoonen, eergisteren vercooren en gecontinueert tot verscheyde burgerlycke, soo politique, als militaire, bedieningen, syn heden na de achtermiddags predicatie by haer Ed^e^ in de raedcamer verscheenen, alwaer hun dan de voornoemde verkiesingh is aengesegt en bekent gemaeckt, mitsgaders de afgaende voor haere gedane diensten bedanckt.

9 *d°*. per Javaens vaertuygh syn ons heden toegekomen twee briefjens, 't eene geschreven den 3^en^ deser door d'opperhoofden van 't schip, 't Sticht van Uytrecht, synde hetselve, waervan gisteren ongenaemt tydingh hebben becomen, 't ander van de opperhoofden van 't Wapen van der Gouw, gedateert 4 deser, beyde niet anders meldende dan haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda.

Soo becomen mede twee briefjens van onsen resident tot Bantam, gedateert 5 en 8 deser, 't een per borgers en 't ander met een Javaens vaertuygh, synde in substantie van naevolgenden inhout.

Seecker Bantamse slaef een onser matroosen, in de logie bescheyden, soodanich gequetst hebbende, dat 8 dagen daeraen was comen te overlyden, soo had de resident dierwegen persoonelyck by den Sulthan geweest en op syn versoeck, dat de misdaeder mochte gestraft worden, seer goet bescheyd becomen, namentlyck, dat voornoemde slaef, die sich op de vlucht had begeven, soude opgesocht en aen hem, resident, overgelevert worden, waertoe syn Hoogheyt oock last en ordre gegeven had. Te dier tydt verhaelde syn Hoogheyt oock aen den resident, hoe hem door verscheyde persoonen, soo Chinesen, als Javanen, was aengedient, dat haer Ed^e^ tot Batavia hem den oorlogh wilden aenseggen en waervan hy de waerheyt geerne wilde weten; het antwoort, dat de resident daerop gaff, te weten, dat sulcx maer gemeene mans praetjens en uytstroysels waeren, die men geen geloof moest geven, scheen hem wel eeniger maten te vergenougen, maer echter niet volcomen gerust te stellen, hebbende aen alle syne grooten belast, dat yder syn onderhebbent volck met piecken soude versien, op verbeurte van 4 rd^e^ voor yder manspersoon, die daermede niet gewapent bevonden wiert; onderwylen vermaekte syn Hoogheyt sich in 't hof met een vrouw, onlangs by hem getrouwt.

Van 14 vaertuygen, met peper geladen, te gelyck van Sillebaer vertrocken, waeren maer 4 tot Bantam aengekomen en de rest nae Lampon geseylt, eenelyck op de geruchten, dat Batavia en Bantam in oorlog waeren.

Van de Oost quamen dagelycx veel vaertuygen met rys en pady en was daer een Macassaers vaertuygh over Grissee aengekomen, mede met eetwaeren en 10 à 12 lyfeygenen.

Het Engels scheepje, Bantam, was den 4^en^ deser na Taywan vertrocken, gemant met 30 Engelsen en 8 Chineesen en geladen, soo de resident had connen

vernemen met 80 packen diversche kleeden, 60 á 70 stucken laecken, 6 kisten quicksilver, 3 balys fermilioen, parthye yser en custstael; voorts gevult met peper; synde daer benevens oock afgegaen een chaloup met twee masten, gemant met 8 persoonen en geladen met 40 picols peper, die metten eersten weder terugh soude comen om tyding te brengen van den toestant haerer negotie aldaer.

Het Portugees scheepje, van Macao tot Bantam gekomen, waervan by 't jongst ontfangen schryven onder dato 4 deser gemelt wort, had aldaer aengebracht 200 picols spiaulter, 50 cattys muscus, parthye porceleyn, verglaesde potten, quitasollen, thee en zyde stoffen; van de spiaulter had de Sulthan 100 picols gekocht tegen $21^1/_2$ ropia het picol en de rest de anachoda van de Japanse jonck, die nu gereet en zeylvaerdigh lagh om naer Tonquin te vertrecken.

Het voornoemde Portugees scheepje, mitsgaders de jonck, door den capiteyn gekocht, waeren oock meest met peper en weynich zandelhout geladen en stonden beyde binnen weynich dagen nae Macao te vertrecken.

10 *d°*. becomen een briefjen van de opperhoofden van 't jacht, de Cogge, gedateert 6 deser, houdende eenlyck advertentie van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de mont van de Straet Sunda.

11 *d°*. vertreckt het schip, de Vryheydt, na Cormandel, synde gelast de Zuyder comptoiren Tegenepatnam ende Sadragapatnam eerst aen te loopen en van daer voorts nae Paliacatta te zeylen; hetselve neemt van hier mede:

4279	℔ foely;
13455	» nooten;
427	teyl $13^1/_2$ maes Wèstcust gout en
$351^{63}/_{73}$	ropia swaerte divers anders gout, t'samen bedragende *f* 44309 : 1 : 11

En wert daermede nu beantwoort de missive, door den Deensen slot voogt van 't casteel Danisburgh tot Trangebare aen haer Ed^e^ geschreven, den 29^en^ Maert jongstleden hier ontfangen, staende, benevens de brieven aen den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende de opperhoofden der gemelte Zuyder comptoiren, in het afgaende briefboeck ingeschreven.

Per Javaens vaertuygh wert ons toegebracht een briefjen van d'opperhoofden van 't schip, Middelburgh, gedateert 7 deser, waerby sy bekent maecken van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda.

12 *d°*. des morgens comt hier met het scheeps schuytje aen landt de schipper of de stierman van de hoeckerboot, de Molenaer, hebbende gemelte syn scheepje niet verre van hier omtrent de groote Combuys gelaten; het briefjen, door den commandeur en raed aen de Caep daermede aen haer Ed^e^ geschreven en heden ontfangen, is gedateert 3 February jongstleden, van geen bysonderen inhout synde.

Naer den middach arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Swemmer, synde voor reecquening van de camer Delft in zee geloopen den 7^en^ December 1669 met 17 zeevarende persoonen, waerby noch 2 van de Caep heeft aen boort gekregen, soodat hier te lande brengt 19 coppen.

De chaloup, den 7^en^ deser nae de Straet gesonden om de vaderlandse en Caepse brieven van de aengekomen scheepen af te halen, is heden hier weder te

rugge gekomen, medebrengende de brieven van de scheepen Cogge, 't Sticht van Uytrecht en Middelburg; maer het Wapen van der Gouw en had de stierman van voorsz. chaloup niet vernomen, soodat noch verre achter ofte wellicht door de felle stroom weder de Straet uyt geraeckt sal syn; behalven de particuliere brieven van de respective cameren Amsterdam en Middelburgh, syn ons van de Caep de Bonne Esperance daermede toegekomen de naevolgende missives met haere bylagen, namentlyck:

met het schip, de Cogge:

een missive van den heer Mattheus van den Brouck, admirael van de jongst vertrocken retourvloot, gedateert in 't fort de Goede Hoope den 14^en^ Maert 1670;

een missive van den commandeur, Jacob Borghorst, en den raedt aen de Caep voornoemt, gedateert 25 Maert.

met het schip, 't Sticht van Uytrecht:

een missive van den nieuwen commandeur, Pieter Hackius, en den raedt aen meergemelte Caep, gedateert 29 Maert 1670;

met het schip, Middelburgh:

een copie missive van dato 8 April, door voornoemden commandeur en den raedt geschreven en afgesonden met de scheepen, 't Wapen van der Gouw en Batavia;

een origineele missive van 13 April, met het voorsz. schip, Middelburg, geschreven.

De principalen inhout van alle deselve sullen wy hier cortelyck insereren en voor eerst seggen, hoe daeruyt met aengenaemheyt hebben gelesen, dat alle de retourscheepen, den 18^en^ November, 17 December en primo February van hier na 't vaderlant afgevaerdigt, mitsgaders twee van Ceylon, namentlyck, Outshoorn en de Beemster, alle behouden aen de Caep waeren gearriveert, uytgesondert eene der laetst van hier vertrocken scheepen, genaemt Uydam, dat noch verwacht wiert; en waeren van deselve den 17^en^ Maert onder de vlagge van den heer Mattheus van den Brouck nae 't vaderlant voortgeseylt de navolgende 15 kostelycke bodems, die tusschen Batavia en de Caep in alles niet meer verlooren hebben dan 35 coppen:

de Hollantsche Thuyn, » Burg van Leyden.. Ternaten ..... Amersvoort ..... d'Amiaten ..... Tulpenburgh	voor Amsterdam;
't Wapen van Zirckzee, » » der Goes, » » Middelburg, » » Vlissingen,	voor Zeelant

Delfshaven, voor Delff;
den Eendracht, voor Rotterdam;
de Jonge Prins, voor Hoorn;
't Casteel van Medenblick, } voor Enckhuysen;
de Gecroonde Vreede, }

t'samen met een ladingh, ten bedrage van ƒ 4347058 : 15 : 12.

De andere 3 scheepen, Outshoorn, Beemster en Osdorp (na het vertreck van de bovengemelte 15 aen de Caep gearriveert), bleven daer noch leggen om te ververschen en dan voorts mede hare reyse na 't vaderlant te voltrecken.

Behalven de bovengemelte scheepen Cogge, 't Sticht van Uytrecht, Gouda ende Middelburgh, waervan wy al tydinge uyt de Straet Sunda becomen hebben, waeren noch uyt het vaderlant aen de Caep gekomen en van daer herwaerts afgevaerdigt het jacht, Batavia, en het fluytschip, Wimmenum, alsmede 25 en ultimo Maert nae Ceylon de fluyten, Spanbroeck, Soetendael, en het schip, 't Huys te Velsen, soodat eenelyck aen de Caep bleeff leggen het schip, de Vrye Zee, 't welck mede eerlangh syn vordere reyse naer Batavia stondt aen te nemen.

Met het meergemelte schip, 't Sticht van Uytrecht, was oock behouden aen de Caep gekomen de nieuwe commandeur, Pieter Hackius, tot vervanger van den commandeur, Borghorst, die sich vast gereet maeckte om met eene der Ceylonse retourscheepen nae 't vaderlant te vertrecken.

De heer admirael, Mattheus van den Brouck, had op syn vertreck van de Caep aen den commandeur, Borghorst, of wel om te dienen voor syn successeur behandigt een memorie tot naerichtingh in verscheyde saecken en waerby syn E. onder anderen oock hadde geordonneert het afsenden van de hoeckerboot, de Grundel, benoorden de Caep om aldaer de cust van Africa te ontdecken tot op 23 à 22 graeden, waernae dan voorts de cust beoosten de Caep mede souden ontdecken tot Punta-Premera en Terra de Natael; of nu deselve hoecker al derwaerts vertrocken zy ofte niet, en blyckt by geene der voornoemde brieven ofte byhoorende papieren.

Van Bantam waeren mede aen de Caep gearriveert een Engels en een Deens retourschip, 't eerste genaemt de Jenne Margriet, den 22en February seer leck en met gebrooken stengen, 't welck den 4en Maert van daer na Engelant was voortgeseylt met een advys briefjen, door den heer admirael, Mattheus van den Brouck, aen de heeren 17nen geschreven; 't andere Deens schip, genaemt Fero, den 5en April, van welckers vertreck noch niet en wort gemelt.

Uyt Denemarcken was mede den 8en April in de Saldanha bay gearriveert een Deens schip, genaemt het Zeepaert, gemant met 90 coppen, welckers opperhoofden voornemens waeren met de eerste dienstige windt van daer nae de Tafelbhay te verzeylen.

13 d°. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Molenaer, synde voor reeckeningh van de camer Delff in zee geloopen den 6en September 1669 met 19 zeevarende persoonen, welck getal hier oock medebrenght; in 't afzeylen van 't canael waeren hun twee Turckse roovers ontmoet, doch syn deselve geluckigh en sonder schade geleden te hebben ontzeylt.

Dewyl de rys dagelycx seer abondant van de cust van Java aencomt, soo is goetgevonden en vastgestelt deselve voortaen niet hooger aen te nemen als tegen 16 rd^{s} het last, de helft gelt en de helft coopmanschappen.

14 *d°*. des morgens vertreckt uyt dese rheede over Johor na de cust van China het jacht, de Bloempot, toebehoorende de borger coopluyden, Simon Simons en Abraham Struys, met haere medestanders, synde hetselve versien met soodanige commissie als by het afgaende briefboeck kan naegelesen worden.

Nae den middach arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het jacht, de Cogge, synde voor reeckeningh van de camer Amsterdam in zee geloopen den 7^{en} December 1669 met 152 coppen, te weten, 10 zeevarende, 47 militaire, 2 vrouwen en 2 kinderen, waervan 2 zeevarende op de reyse syn overleden en 2 aen de Caep aen landt gegaen, van waer daertegen weder 4 syn aen boort gekomen, soodat hier te lande brenght 101 zeevarende, 47 militaire, 2 vrouwen en 2 kinderen, synde t'samen 152 zielen en even sooveel, als mede in zee geloopen is.

15 *en* 16 *d°*. niet nooterens waerdigh voorgevallen.

17 *d°*. De scheepen, Schermer en Poulorun, nu wel scherpelyck gevisiteert synde ende door de heeren fiscaels daeruyt aengehaelt soodanige particuliere goederen, als op het eynde van dese maent sal werden gespecificeert, vertrecken heden directelyck naer Japan ende met het eerste de coopman, Martinus Caesar, om den E. François de Haese te vervangen en aenstaende jaer de plaets van opperhooft te bekleeden; deselve bodems voeren mede een cargasoen, ten bedrage van *f* 674238 : 17 : 10, bestaende uyt de naervolgende waeren, namentlyck:

de Schermer:

318	packen diverse kleeden;	33027$^{3}/_{4}$ ℔	Bengaelse zyde in 233 baelen;
32	stucken laecken;	140294	» diverse suycker;
46	laecken rassen;	61311	» Chineesen alluyn;
52	croonrassen;	3068	» nagelen;
9	stucken Hollants felp;	3695	» rompen;
12	» Persiaens felp;	30855	» sandelhout;
3	Hollantse satynen;	24400	» caliatourshout;
51	Chineese » ;	5007	» namrack;
500	vellen Spaens leer;	12273	» arreeck;
738	buffelshuyden;	5483	» benjuyn;
1000	dubbelde bossen bintrottangh;	3926	» caetchia;
2300	enckelde » » ;	1	kist medicamenten, parthye provisien en schryf gereetschap, te samen bedragende volgens factura *f* 372226 : 17 : 12
2	kelders gedisteleerde wateren;		
195	picols swarte suycker;		
964$^{7}/_{16}$ ℔	barnsteen;		
6098	» quicksilver;	Transportere.....	*f* 372226 : 17 : 12

Per transport..... f 372226 : 17 : 12

Poulorun:

265	packen diverse kleeden;	
24	stucken laecken;	
42	laecken rassen;	
50	croonrassen;	
199	neus brillen;	
36	boeck spiegels;	
280	buffelshuyden;	
1000	bossen bintrottingh;	
305	picols swarte suycker;	
826 1/2	℔ barnsteen;	
610 1/2	» quicksilver;	
32035 1/2	» Bengaelse zyde in 226 baelen;	
85711	» diverse suycker;	
245	» camphur;	
48583	» alluyn;	
3307	» nagelen;	
3658	» rompen;	
30515	» sandelhout;	
24420	» caliatourshout;	
6835	» namrack en	
127	» Suratse kars, t'samen beloopen.....	» 302011 : 19 : 14
	somma.....	f 674238 : 17 : 10

Nae den middach is in Raede van India goetgevonden, dat die van het Portugees Macauws scheepje, Nosse Signora de Casbrotas, voor uyt en incomende thol met het betalen van 900 rd^{e} mogen volstaen.

En omdat de thollen hier vry swaer vallen, sulcx te duchten zy, dat de handel daerdoor wel na andere plaetsen mocht werden gediverteert, soo syn haer Ed^{e} oock van meeninge deselve eerstdaegs wat te mitigeren.

Wyders is goetgevonden de jegenwoordige steene paerdestal mede tot een provisie magasyn te gebruycken en voor de paerden daer omtrent weder een houte loots te laten opslaen, waerin deselve veel luchtiger en dienvolgende gesonder sullen staen als in de steene stal, die in dese landen voor paerden al te heet en bedompt bevonden wort, alles omstandiger te sien by het resolutie boeck onder dato deses.

Des avonts arriveert van Amboina over Macasser hier ter rheede het jacht, Brugge, toebehoorende den borger, Jan Schot, en heeft van de laetstgenoemde plaets medegebracht een missive van den president, Maximiliaen de Jongh, en den raedt, gedateert 7 deser, synde ten principalen van een aengenaemen inhout, namentlyck, dat de hertneckige en hoogmoedige Macassaren noch eyndelyck waren gekomen tot het afbreecken van hunne forten Goa, Tello en Sadrebone, niet soo seer uyt

genegentheyt tot voldoeninge van het contract en haere beloften, als wel door gedurich en hart aenhouden van den president en den raedt. De Koninck van Tello was de eerste, die daermede een aenvanck liet maecken, niet door syn eygen volck, maer door de Ternatanen en Bougys, alsoo hy verklaerde daertoe onmachtigh te syn; die van Goa, dit vernemende, lieten terstont versoecken, datse het haere selves mochten afbreeken, soo 't scheen, die eere aen de Bougys niet willende overgeven; 't welck hun dan toegestaen synde onder conditie, dat 's anderen daegs moesten beginnen, of dat men haer anders mede die moeyte soude connen afnemen, soo lieten sy den president voor die gunst hertelyck bedancken met toeseggingh om insgelycx het fort Sadrebone te demolieren; sulcx dat goede en gewenschte werck alomme vast aen de gangh was en waerdoor gehoopt wiert, dat die van Touadja en andere vrye Noortse Koningen (haer tot noch toe niet voor d'E. Comp[e] verootmoedight hebbende) mede haest afcomen en niet langer hertneckigh blyven souden.

Het voornoemde jacht, hebbende Japare en passant aengeweest, heeft van daer oock medegebracht een briefjen van den coopman, Amelius de Valee, gedateert 14 deser, meldende in substantie, als volcht.

Wierat Macka bleef als noch in 't Japaerse gouvernement continueren en had noch onlangs daerenboven gekregen het gouvernement van Lassam met de plaetsen, daer onder sorterende, doch nae het gemeene gevoelen soude hem eenen Keey Angebey Wangsa Diepa (die over een jaer Japaers gouverneur geweest is) comen vervangen, als wanneer hy dan weder met eenige duisenden mannen nae Craoan soude vertrecken om aldaer een stadt te bouwen, alsoo de Sousouhounang bericht hadde becomen, dat daer alles, en voornamentlyck houtwerck, in abondantie te becomen was en dat die plaets om syne naebyheyt seer geriefelyck voor Batavia soude syn; maer de coopman Valee voornoemt meent, dat de Sousouhounangh wel yets anders in 't sin mochte hebben, te meer, omdat de Javanen in de Mataram op hun tournoy dagh alle in 't harnas, met schild en boogh gewapent, te paerd moesten verschynen en hun alsoo exerceren in de handelingh van 't geweer.

Het scheepje, Christiana Haven, dat nu al eenige jaeren na malcanderen op den naem van de Deense Comp[e] tot Japara geweest en aldaer groote quantiteyt Javaense sorteringh kleeden van Cormandel aengebracht heeft, stond binnen corten weder te vertrecken, connende de coopman Valee niet geloven, dat de Coninck van Denemarcken daeraen in 't minste participeert, maer wel het opperhooft tot Trancquebare voor een kleen gedeelte, en dat voorts de meeste ladingh eenige Mooren toebehoort, die dan 17 perc[to] voor vracht betalen; 't welck soo synde, soude 't gemelte scheepje (na de voornoemde Valee hadde connen vernemen) wel 17000 rd[a] daermede hebben verdient.

Tot Japare lagen noch in voorraet 2 à 3000 gesaegde plancken, alsmede tot Damack 100 moer en 300 huysbalcken, waerby volgens toeseggingh van den sabandar noch meer stonden afgebracht te werden.

Eenen David Luton, voor desen geweest resident tot Japare en nu buyten Comp[e] dienst synde, had aen den coopman Valee verhaelt, dat die van het borgers jacht, de Zeehont, uyt Banda tot Japare gekomen, aen den Engelsen capiteyn, Eduard

Lock, mede met syn jacht, de Goede Hoop, tot Japare leggende, souden hebben verkocht 2 à 3 picols foely, 't welck hy aennam op Batavia te sullen bewysen; doch gemelte Valee, dienaengaende behoorlyck ondersoeck gedaen hebbende, had geen blyck van waerheyt, maer wel het contrarie connen bemercken en oock dat voornoemde Luton, wanneer hy dit verhaelde, seer vol en droncken was.

18 *d*°. het vaertuygh, 31 Mey jongstleden van Pacalongen hier aengekomen met een briefjen van den regent aldaer aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael, vertreckt nu weder naer derwaerts, medenemende soodanigen antwoort op hetselve, als onder dato deser by het afgaende briefboeck kan werden naegelesen.

Gelyck mede de commissie voor d'E. fiscael van India, Cornelis Snonck, syn E. heden ter hant gestelt.

19 *d*°. nae den middach arriveert hier van Japare de Engelse capiteyn, Eduard Lock, met syn eygen scheepje, de Goede Hoop, synde hier eenlyck maer en passant aengekomen en van voornemen ten eersten na Bantam en van daer na Persien te vertrecken.

20 *d*°. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het schip, 't Sticht van Uytrecht, synde voor reecquening van de camer Amsterdam in zee geloopen den 7^en^ December 1669 met 250 coppen, namentlyck, 145 zeevarende, 96 militaire, 2 Hollantsche en 2 swarte vrouwen, 2 kinderen en 3 jonge dochters, waervan op de reyse syn overleden 10 zeevarende en 3 militaire, mitsgaders aen de Caep aen lant gegaen de nieuwe commandeur, Pieter Hackius, met syn huysvrouw en 3 jonge dochters; voorts 25 militaire en 10 zeevarende, waertegen weder aen boort syn gekomen 2 zeevarende persoonen, soodat gemelte schip hier te lande brengt 127 zeevarende, 68 militaire, 2 Hollantsche en 2 swarte vrouwen en 2 kinderen, t'samen 201 coppen.

Insgelycx arriveert hier uyt het vaderlant over voornoemde Caep de Bonne Esperance het schip, Middelburgh, synde voor reeckeningh van de camer Zeelant in zee geloopen den 8^en^ December 1669 met 310 coppen, namentlyck, 184 zeevarende en 126 militaire; waervan 19 zeevarende en 12 militaire op de reyse syn overleden, mitsgaders 3 zeevarende en 5 militaire aen de Caep verbleven, waertegen van daer weder syn aen boort gekomen 5 militaire, soodat hier te lande brengt 162 zeevarende en 114 militaire, t'samen 276 coppen.

Door een briefjen, heden per Javaens vaertuygh hier aengebragt, becomen wy mede tydingh van de opperhoofden van de fluyt, Wimmenum, namentlyck van haer comste uyt het vaderlant in de Straet Sunda, synde gemelte briefjen gedateert 16 deser.

Nae den middach is in Raede van India goetgevonden mettet graven van een tweede gracht om de Westzyde deser stadt te laten voort vaeren, synde al by resolutie van 3 en 27 Augustus 1666 vastgestelt, doch nu eenlyck die veranderingh daerin gemaeckt, dat de cingel tusschen de twee grachten sal hebben de breette van 4 roeden in plaets van 5 ende de nieuw te graven gracht de breette van 5 roeden in plaets van 3, mitsgaders de wegh ofte cingel van de nieuwe gracht af tot aen de royingh der huysen de breette van vier roeden in plaets van 3, maeckende met malcanderen 13 roeden.

2233455A

21 *d*°. het Portugees scheepje, Nosse Signora de Casbrotas, 12 Maert jongstleden van Macao hier aengekomen, vertreckt nu weder derwaerts; en waermede dan oock door syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael werden beantwoort de briefjens, als doen van den gouverneur ende regenten der stadt ontfangen, gelyck onder dato deses by het afgaende briefboeck kan werden naegelesen.

Becomen twee briefjens van onsen resident tot Bantam, gedateert 18 en 20 deser, 't eerste met de chaloup van den burger, Jan Vry, ende 't ander per Javaens vaertuygh, met welcke chaloup hier geboeyt syn aengebracht dry Nederlandsche borgers, sonder pas tot Bantam gekomen en van meeningh geweest synde haer van daer met een Portugees scheepje nae Macao te begeven, om welcke reden sy door den resident gevat en soodanich verseeckert herwaerts gesonden syn; gelyck mede gemelte resident per het voornoemde Javaens vaertuygh met consent en door last van den Sulthan oversendt seker Macassaer, genaemt Intche Moeda, benevens 2 lyfeygenen, door denselven van Batavia gerooft en met een Javaens vaertuygh tot Bantam aengebragt.

Voorts melden voornoemde twee briefjens, dat aldaer van Rambangh was aengekomen de sabandar, Caytsoe, met het nieuw gemaeckte scheepje van den Sulthan, geladen met rys en timmerhout; 't selve was syn Hoogheyt voornemens na Macao te senden, benevens noch een kleender scheepje, jongst van Manilha gekomen; en stont het grootste, waerop een Engels stierman soude gestelt worden, van Macao de reyse over Manilha te nemen en soo weder tot Bantam te keeren.

Tot incoop van peper en dagelycxe gastos hadden de Engelse van den Sulthan op intrest genomen 20 duysend rd^s^ tegen 2 per^to^ 's maents.

Den 18^en^ deser 's nachts was het Macauws Portugees scheepje weder na huys vertrocken, maer het andere, synde een gekochte jonck, tegen den grondt geraeckt.

Nae den middach arriveert hier uyt het vaderlandt over de Caep de Bonne Esperance het schip, 't Wapen van der Gouw, de fluyt, Wimmenum, en het jacht, Batavia, synde in zee geloopen en soodanich gemant, als hier onder wert aengewesen.

't Schip, 't Wapen van der Gouw, uytgeloopen den 17^en^ December 1669 voor reeckening van de camer Amsterdam met 199 coppen, namentlyck, 120 zeevarende, 77 militaire, 1 vrouw en 1 kint; waervan op de reyse syn overleden 8 zeevarende en 9 militaire en aen de Caep aen lant gegaen 6 zeevarende en 1 militair, soodat hier te lande brengt 106 zeevarende, 67 militaire, 1 vrouw en 1 kint, t'samen 175 coppen.

De fluyt, Wimmenum, uytgeloopen den 13^en^ October 1669 voor reeckeningh van de camer Amsterdam met 106 coppen, namentlyck, 74 zeevarende en 32 militaire; waervan op de reyse syn overleden een zeevarend en twee militaire, mitsgaders een militair aen de Caep aen landt gegaen, van waer daertegen weder 3 zeevarende syn aen boort gekomen, soodat hier te lande brengt 76 zeevarende en 29 militaire, t'samen 105 coppen.

het jacht, Batavia, uytgeloopen den 7^en^ December 1669 voor reeckeningh van de camer Enckhuysen met 176 coppen, te weten, 112 zeevarende en 64 militaire; waervan op de reyse dry zeevarende en 4 militaire syn overleden en daerentegen een zeevarend van de Caep aen boort gekomen, soodat hier te lande brengt 110 zeevarende en 60 militaire, t'samen 170 zielen.

De missive, door den commandeur en raedt aen de Caep de Bonne Esperance met het schip, 't Wapen van der Gouw, geschreven, is gedateert 8 April jongstleden, synde ons den 12^en^ deser in copia toegekomen; en d'andere, met Wimmenum en Batavia ontfangen, syn dubbelde van degeene, die ons op dieselve tydt met een chaloup uyt de Straet syn toegebracht.

Soo arriveert hiermede van de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Zeelt, synde den 17^en^ December jongstleden van hier met provisien en andere behoeften derwaerts gesonden; deselve brenght insgelycx mede een brief van den commandeur en den raet aldaer, waervan ons de duplicata voor desen is toegekomen.

Eyndelyck comt de fluyt, Cattenburgh, van Canara en Cochin, medebrengende, 238 lasten, 47 parren Canarase rys en 4510 stucx Cochinse koehuyden, t'samen bedragende *f* 17851 : 17 : 5.

De missive van den commandeur, van Rheede, en den raed tot Cochin, daermede aen haer Ed^e^ geschreven, is gedateert 27 Maert jongstleden, behelsende een verhael van de gewenschte victorie tegen den Samoryn bevochten.

Oock is ons met deselve fluyt toegekomen een missive van 't opperhooft, Rombout Leser, en den raet tot Wingurla, gedateert 13 February 1670.

22, 23, 24, 25 *en* 26 *d^o^*. deese dagen is niet nooterens waerdich voorgevallen.

27 *d^o^*. des morgens vertreckt uyt dese rheede het jacht, de Vogelstruys, toebehoorende de borger coopluyden, Simon Simons en Abraham Struys, synde gedestineert over Johor naer de cust van China en tot dien eynde versien met soodanige commissie, als onder dato deser in het afgaende briefboeck staet geinsereert.

Nae den middach arriveert van Souratte hier ter rheede het jacht, de Pauw, geladen met:

207	packen diverse kleeden;
100064	℔ indigo bayana;
9126	» » d'agra;
36052½	» rouw catoene gaeren;
1035	» wit catoene gaeren;
117990	» tarwe;
299	kisten zeep;
8	» met schilder verwe;
7	potten lynsaet oly;
2	packen mostaert zaet;
3	» gom;
14	boecken vergult pampier, verscheyde medicinale droogen, bestaende

in 27, soo packen, kisten als blasen, te samen bedragende volgens factura *f* 228466 : 15 : 12.

En syn ons daermede toegekomen 2 brieven van den E. directeur, Andries Bogaert, en den raedt tot Souratte, gedateert 18 en 27 April jongstleden, synde d'eerste een copie, welckers originele als doen is afgevaerdigt met de fluyt, Goylant, die hier noch niet en is verscheenen.

28 *d*°. comt het jacht, de Caneelboom, van Bengale, geladen met:
340000 ℔ gerafineerde salpeter;
1904 » ofte 14 kisten Pattenase zeep;
37 packen fotas;
300 stucx zyde atlassen;
6272 ℔ lyck gaeren;
4703 » taly » ;
2129 » londt, t'samen bedragende *f* 33912 : 3 : 11.

De missive van den heer directeur, Constantyn Ranst, en den raedt, daermede ontfangen, is gedateert 25 Maert jongstleden.

Heden arriveert hier met inlants vaertuygh de borger, Andries Hartman, hebbende syn jacht, het Hart, waermede hy van Macasser was vertrocken, tot Grissee verkocht aen eenige Portugeesen, van Timor daer aengekomen. Seecker borger, genaemt Hendrick Leydecker, met syn jacht den 10^{en} deser van Macasser gesceylt, was insgelycx tot Grissee aengekomen en had aen gemelten Hartman verhaelt, hoe dat 's daegs voor syn vertreck een persoon, synde een Bougys, by hem aen boort was gekomen met tydingh, dat de Koninck van Macasser soude overleden syn; voorts verhaelt Hartman, dat hy op Grissee hadde gevonden een Chineese jonck, van Tayowan gekomen, synde omtrent 30 lasten groot en gemant met 80 coppen, welckers opperhoofden aldaer noch een ander jonck hadden gekocht, met voornemen om die beyde vol rys te laeden en dan gesamentlyck weder na Tayowan te vertrecken.

29 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

30 *d*°. vertreckt uyt dese rheede na Macasser het fluytje, Loenen, synde van de Comp^{e} gekocht en geëquipeert door den borger coopman, Willem Alma, mitsgaders versien met behoorlycke commissie, te vinden onder dato deses in het afgaende briefboeck.

Nae den middagh arriveert hier uyt 't vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het schip, de Vrye Zee, synde voor reeckening van de camer Delff uyt geloopen den 22^{en} December 1669 met 207 coppen, namentlyck, 122 zeevarende en 85 militaire; waervan gedurende de reyse overleden syn 3 zeevarende en 5 militaire, daerentegen syn van de gemelte Caep weder aen boort gekomen 1 zeevarend, 12 militaire, 1 vrouw en 4 kinderen, soodat gemelte schip hier te lande brengt 120 zeevarende, 92 militaire, 1 vrouw en 4 kinderen, t'samen 217 coppen.

De missive van den commandeur, Pieter Hackius, en den raedt aen de Caep de Bonne Esperance, daermede ontfangen, is gedateert 17 April jongstleden, op welcken tydt mede van daer na het vaderlant vertrocken onder het commando van den gewesen commandeur, Jacob Borghorst, de twee retourschepen, van Ceylon afgevaerdigt, namentlyck, de Beemster en Outshoorn, mitsgaders de fluyt, Osdorp, per February van hier afgevaerdigt, synde de fluyt, Uydam, aen de Caep noch niet vernomen en, soo men meent, met mistigh weer voor by geraeckt.

Het Deense schip, 't Zeepaert, waervan by 't jongste schryven gemelt wort, was op 't sluyten deses uyt de Saldanhabay in de Tafelbay ten ancker gekomen.

Dese maendt syn hier van diversche plaetsen aengekomen 189 *stucx, soo groote, als kleene vaertuygen, gemant met* 872 *coppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

10 vaertuygen van Grissick met 33 mannen, 46 lasten rys, 3 lasten zout, 28 potten oly, 100 bossen suycker sombar.

7 van Sourabaya met 31 mannen, 24 1/4 lasten rys, 300 stucx kneppel suycker, 165 potten oly.

2 van Zedikary met 11 mannen, 22 lasten rys.

9 » Japare met 36 mannen, 5 lasten rys, 418 korven witte suycker, 40 korven swarte suycker, 40 korven candy suycker, 600 korven bruyne suycker, 200 stucx plancken, 600 bossen rottings.

15 van Damack met 82 mannen, 95 1/2 lasten rys, 1 last zout, 150 stucx hoenders ende eenden.

4 van Rambangh met 19 mannen, 2000 stucx plancken, 100 balcken, 1 last rys, 1000 stucx manocken taback, 40 stucx hoenders en eenden.

1 van Groeda met 5 mannen, 5 lasten rys, 500 bossen loock.

4 » Macasser met 52 mannen, 16 picols sandelhout, 120 stucx slaven en slavinnen, 2 1/2 lasten rys, 200 stucx plancken.

1 van Bouton met 9 mannen, 25 stucx slaven en slavinnen.

2 » Baly met 8 mannen, 16 stucx slaven en slavinnen.

1 » Maduyr met 6 mannen, 10 lasten rys, 4 potten oly, 100 stucx steenbrasems.

1 » Amboina met 10 mannen, 4 slaven en slavinnen, 30 potten oly.

17 » Bantam met 58 mannen, 215500 stucx oude pienang, 6700 stucx oude clappus, 2230 stucx potten en tresellen, 2230 stucx kalck potten, 1500 stucx aracx pullen, 5000 stucx gesoute vis pady, 10 paeren ysere pannen, 4 picols Tonquinse anys.

9 van Sombaer met 33 mannan, 19 1/2 lasten rys, 4000 stucx suycker sombaer.

9 » Craowan met 36 mannen, 18 1/2 lasten rys, 300 bossen suycker sombaer, 130 stucx hoenders, 2 hartebeesten, 5 picols Javaense taback.

14 van Chiassem met 54 mannen, 17 3/4 lasten rys, 350 balcken, 2 lasten zout, 390 hoenders, 3 picols capock, 50 stucx ryswannen, 300 bossen pady, 25 bocken.

3 van Bonangh met 15 mannen, 15 lasten rys.

2 » Goedongh met 10 mannen, 10 lasten rys.

2 » Kandael met 10 mannen, 13 1/2 lasten rys, 11 picols kapock.

3 » Zedaya met 15 mannen, 14 3/4 lasten rys.

11 » Samarangh met 33 mannen, 27 lasten rys, 180 stucx plancken, 1000 stucx kneppel suycker, 20 picols witte suycker, 20 potten oly.

1 van Pamalangh met 5 mannen, 5 lasten rys.

1 » Socceda met 13 mannen, 30000 stucx oude pienangh.

12 van Tegael met 49 mannen, 37 1/2 lasten rys, 150 stucx hoenders, 200 stucx steenbraesems, 700 bossen pady.

2 vaertuygen van Chiringen met 8 mannen, 4000 stucx oude clappus, 10000 stucx oude pienangh.

2 van Packalongen met 6 mannen, 150 stucx hoenders, 25 buffels vellen, 2000 stucx kneppel suycker.

3 van Diringho met 13 mannen, 38000 stucx kneppel suycker, 10 lasten rys.

4 » Javana met 17 mannen, 510 korven witte suycker, 2000 stucx kneppel suycker, 45 potten oly, 500 bossen suycker jaty.

6 van Dermayoe met 20 mannen, 12 1/2 lasten rys, 2 lasten zout, 10 potten oly, 1 picol Javaense taback, 250 stucx suycker eliphantsvoet.

1 van Oudough met 6 mannen en 5 lasten rys, 4 lasten zout.

4 » Calianger met 21 mannen, 30 lasten rys.

1 » Coedoes met 4 mannen, 500 bossen suycker jaty, 12 potten oly, 25 sacken blauwe verwe, 1/4 last witte boontjes.

2 van Sumanap met 12 mannen, 4 lasten cadjangh, 50 potten oly, 30 hoenders, 1/2 last rys.

3 van Pamanoeken met 13 mannen, 9 lasten rys.

1 » Mandaer met 7 mannen, 17 slaven en slavinnen.

4 » Cheribon met 16 mannen, 4 lasten rys, 2000 stucx arax pullen, 45 korven swarte suycker, 3 picols Javaense taback, 200 stucx kneppel suycker, 300 stucx pees Bantam.

1 van Berbas met 3 mannen, 2 1/2 lasten rys.

6 » Tangeran met 20 mannen, 105 stucx hoenders, 36 picols Javaense taback.

2 » Tanara met 7 mannen, 1000 stucx oude clappus.

1 » Krangenangh met 7 mannen, 500 stuck plancken, 40 balcken.

1 » Passaroangh met 5 mannen, 5 lasten rys.

1 » Jotangh met 5 mannen, 5 lasten rys, 20 hoenders.

1 » Banjer met 5 mannen, 603 picols 88 cattys peper, 3 picols schilpatshoorn.

1 » Lassam met 7 mannen, 3 lasten rys.

1 » Zedayoe met 7 mannen, 5 lasten rys.

189 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebragt, als volcht:

480 3/4	lasten rys;	4	picols Tonquinse anys;
365	potten oly;	1165	stucx hoenders en eenden;
1050	bossen pady;	44 1/2	picols Javaense taback;
11	lasten zout;	2	stucx hartebeesten;
4400	bossen suycker sombaer;	490	» balcken;
43500	stucx kneppel suycker;	7	picols kapock;
255500	» oude pienangh;	50	stucx ryswannen;
11700	» » clappus;	25	» bocken;
3500	» aracx pullen;	993	korven witte suycker;
2230	» potten en tresellen;	60	» bruyne suycker;
2220	» kalck potten;	40	» kandy » ;
1800	» gesoute visch;	40	» swarte » ;
10	» ysere pannen;	3080	stucx plancken;

600 bossen Javaense rottingh;
300 stucx gedroogde steenbraesems;
16 picols sandelhout;
219 stucx slaven en slavinnen;
1000 » manocken taback;
500 bossen loock;
25 stucx buffelsvellen;
1000 bossen suycker jaty;
250 stucx » eliphantsvoet;
25 sacken blauwe verwe;
¼ last witte boontjes;
4 lasten groene cadjangh;
603 picols en 88 cattys peper;
3 » schilpatshoorn.

Daerentegen syn weder van hier nae de ondergenoemde plaetsen vertrocken, 48 vaertuygen, en hebben medegevoert 14758 rd[s] aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

5 vaertuygen na Siassem met 136 rd[s] aen kleeden, 4 rd[s] aen benjuwyn;
1 na Pamalangh met 36 rd[s] aen kleeden;
2 » de cust van China met 445 rd[s] aen sandelhout, 1320 rd[s] aen laekenen, 480 rd[s] aen perpetuanen, 150 rd[s] aen schilpatshoorn, 1000 rd[s] aen barnsteen, 300 rd[s] aen loot, 360 rd[s] aen nagelen, 24 rd[s] aen rottings, 24 rd[s] aen zout;
1 » Macauw met 3475 rd[s] aen peper, 760 rd[s] aen laeckenen, 464 rd[s] aen zandelhout, 420 rd[s] aen loot, 24 rd[s] aen zout;
1 » Lygoa met 52 rd[s] aen kleeden;
4 » Dermayo met 164 rd[s] aen kleeden;
1 » Javana met 46 rd[s] aen kleeden;
2 » Zedayo met 176 rd[s] aen kleeden;
6 » Craowan met 306 rd[s] aen kleeden;
2 » Bonangh met 342 rd[s] aen kleeden;
3 » Rambangh met 464 rd[s] aen kleeden, 26 rd[s] aen porceleyn en 9 rd[s] aen out yser;
1 » Tegael met 128 rd[s] aen kleeden;
1 » Candael met 63 rd[s] aen kleeden;
2 » Sombaer met 238 rd[s] aen kleeden;
1 » Cambodia met 420 rd[s] aen kleeden, 10 rd[s] aen sandelhout en 12 rd[s] aen loock;
1 » Caliwongen met 44 rd[s] aen kleeden;
1 » Goddongh met 64 rd[s] aen kleeden;
2 » Grissick met 40 rd[s] aen kleeden, 30 rd[s] aen porceleyn en 15 rd[s] aen ysere pannen;
5 » Cheribon met 221 rd[s] aen kleeden;
2 » Macasser met 132 rd[s] aen out yser, 210 rd[s] aen ysere pannen en 30 rd[s] aen mom;
1 » Palimbang met 1230 rd[s] aen kleeden, 75 rd[s] aen kust coralen, 30 rd[s] aen massoy, 12 rd[s] aen porceleyn, 16 rd[s] aen zandelhout, 20 rd[s] aen thee;
1 » Pamanoekan met 40 rd[s] aen kleeden, 48 rd[s] aen Japans cooper, 30 rd[s] aen porceleyn, 24 rd[s] aen out yser;
1 » Packalongen met 80 rd[s] aen kleeden;
1 » Bencalis met 35 rd[s] aen ysere pannen en 18 rd[s] aen porceleyn;

48 vaertuygen gesamentlyck, medegevoert hebbende;

4290	ryckdaelders	aen	kleeden;	4475	ryckdaelders	aen	peper;
40	»	»	benjuwyn;	116	»	»	porceleyn;
1335	»	»	sandelhout;	165	»	»	out yser;
2080	»	»	lakenen;	12	»	»	loock;
480	»	»	perpetuanen;	260	»	»	ysere pannen;
150	»	»	schilpatshoorn;	30	»	»	mom;
1000	»	»	barnsteen;	75	»	»	kust coralen;
720	»	»	loot;	30	»	»	massoy;
360	»	»	nagelen;	20	»	»	thee;
24	»	»	rottinghs;	48	»	»	Japans cooper;
48	»	»	zout;	somma: 14758 ryckdaelders.			

Door den E. achtbaren raet van justitie syn dese maent geëxecuteert de navolgende delinquanten:

den 21^en^ Juny Maliam van Macasser, soldaet van den Koninck Tello, over slave roverye gegeeselt, gebrantmerckt en thien jaeren in de keten geklocken;

Gouloe van Bantam, Javaen, over slave roverye met de coorde ter doot gestraft;

David van Timor, slave van luytenant, Fredrick Hendrick Muller, en Francis van Solor, slaef van Maria Tyckes, beyde over weghloopen gegeeselt, op de wangh gebrantmerckt en haer rechter ooren afgesneden;

Baboe van Baly, slavinne, Francis van Coutchin, slaef, Maria van Batavia, vry gegevene, en Pieter van Coutchin, alle van gemelten luytenant, Muller, d'eerste drie over weghloopen gegeeselt en een jaer in de keten geklocken en de vierde over item gegeeselt, op de rugge gebrantmerckt en voor twee jaeren in de keten geklocken, alle om daerinne haeren lyfheer te dienen;

Jan van Paliacatta, slaef van Albertus Bop, en Anthony van de Cust, slaef van Françoys Hendricx, beyde over diverye gegeeselt, gebrantmerckt en yder drie jaren in de keten geklocken om daerinne haere lyfheeren te dienen;

Matthys van Coutchin, slaef van Andre Manuel, over item gegeeselt en een jaer in de keten by syn lyfheer;

Claes van Bengale, slaef van Gillis van Breen, over item gegeeselt en twee jaeren in de keten by syn lyfheer;

Pieter Janse van der Linde van Uytrecht, over weghloopen op Timor met de koorde ter doot aen de galge gestraft;

Pannay van Bougys, slaef van Intchie Ydop, over slave rovery en moordery met de koorde aen de galge ter doot gestraft;

Jumat en Roebou, beyde van Macasser, slaef en slavinne van item, over weghloopen gegeeselt en 6 maenden in de keten by haeren lyfheer;

Melang van Keda, slaef van item, over weghloopen gegeeselt, gebrantmerckt op syn rechter wangh en drie jaeren in de keten by synen lyfheer.

Door de respective fiscaels syn dese maent aengehaelt de naevolgende goederen van den 14^en^ Juny tot ultimo Juny:

door d'heer Snouck uyt de fluyt, de Schermer, gedestineert naer Japan:

760 stucx guinees lywaet;
2560 » parcallen;
4 bossen zyde;
142 buffelshuyden;
1 vat aguilhout;
11 stucx spiaulter;
2 vaetjes candy suycker;
25 canassers suycker;
1 canasser poeyer suycker;
1 packje benjuwyn;
12 stucx zyde tafechelas;
89 » gilams;

door d'heer Pauw uyt het schip, Poulorun, mede na Japan gedestineert:

426 stucx guinees lywaet;
1970 » parcallen;
20 » spiaulter;
6 vaten alluyn;
25 bondels zyde;
88 stucx gilams;
150 cleyne ampulletjes met balsum sulphuris anisatis;
64 flessjes balsum sulphuris twederley;
19 » met camphur oly;
22 » » olium cuccini;
30 » » nagel oly;
1 Hollantse dubbelde aerde kan, daerin volgens presumptie anys oly;
11 vaten, een half aem en 5 canassers candy suycker;
8 canassers poeyer suycker;
3 packjes alluyn;
3 » sandelhout;
2 packjes en een kist darabillilly;
5 canassers Cambodiase boontjes;

den 24en Juny, door den heer Pauw uyt Cattenburgh, comende van Coutchin:

2 blaesjens met amphioen.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlantsche kercken getrouwt:
6 Nederlandsche Compe dienaers;
3 » borgers;
24 Mardyckers;
2 slaven;
t'samen 35 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:
13 Nederlandsche kinderen;
35 inlandsche doe;
t'samen 48 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerden gebracht:

20 Comp^{a} dienaers;
3 borgers;
1 Duytse vrouw;
2 swarte mans;
6 Duytse kinderen;
8 swarte » ;
3 slaven en slavinnen;
t'samen 43 overledene.

Buyten dese stadt syn op verscheyde plaetsen bevonden 3703 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

999 by de schans Jaccatra;
523 by de rivier Crocot;
496 buyten de poort Uytrecht;
690 buyten de poort Diest;
995 by particuliere;
t'samen 3703 Javanen.

July Anno 1670.

1 *d*°. heden morgen syn door ordre van haer Ed° de gouverneur generael en Raede van India by openbare venditie voor het stadhuys verkocht 22 stucx ondienstige paerden, waervan de Comp° weynich nut en niet als oncosten conde hebben, namentlyck:

3 Persiaense hengsten;
3 » merrien;
4 » veulens;
9 Javaense hengsten en
3 » merrien;

t'samen 22 paerden, waervan gemaeckt is 125½ rd°.

Nae den middach syn weder in Raede van India verscheenen de opperhoofden van het France schip, St Françoys, geadsisteert met den procureur, Joan Fauconier, en hebben aldaer overgegeven het naervolgende request.

Aen den Ed^e^ heer Gouverneur Generael ende de Ed^e^ heeren Raeden van India.

Geven met schuldige eerbiedigheyt te kennen de opperhoofden van 't schip, St Françoys, toebehoorende de France Royale Oostindische Comp°, hoe datse tot veele en verscheydene reyse aen UEd° achtbare by request als anders ernstich hebben versocht met 2 à 3 Nederlandsche timmerluyden geaccomodeert te mogen werden, 't welck haer telckens door schaersheyt van dien als andersints geweygert ende door UEd° achtbare uytgestelt is geworden; 't is nu sulcx, datter zedert verscheydene scheepen en daermede goeden aental timmerluyden uyt Nederlant alhier syn gekomen. Gemerckt nu de tydt om te vertrecken hart op handen comt ende dat sonder UEd° achtbare gunstige hulpe en bystant van timmerluyden de noodige reparatien door gebreck van bequame wercklieden, soo 't behoort, niet gedaen souden connen werden, soo keeren sich de supplianten tot UEd° achtbare, versoeckende, dat op dese als voorgaende versoecken gunstelyck gedisponeert en haer de versochte 2 à 3

timmerluyden voor een maendt ter leen, mits betalende, vergunt mogen werden, waerop een favorabele apostil sullen verwachten, etc.

(was getekent): VIMONT PILAVYNE,
COLLET en
JOAN FAUCONIER.

Op welck versoeck soodanigen besluyt genomen is, als onder dato deses by het resolutie boeck kan blycken en waervan de substantie met de naevolgende woorden (voor apostil) in margine van het request is gestelt.

Het nevenstaende versoeck gelesen synde, is goetgevonden tot antwoort te dienen, dat de Compe haer timmerlieden self noodigh heeft ende de versoeckers haer sullen moeten gedoen met den meester timmerman, haer al geruymen tydt tot haer dienst geleent, ende soodanige andere, als zy van dat ambacht uyt de burgers en inlanders sullen weten by een te krygen.

Batavia in 't casteel 1 July 1670.

(was geteeckent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

2 *en* 3 *d°*. niet nooterens waerdigh voorgevallen.

4 *d°*. nae den middach arriveert hier van Souratte over Wingurla en Ceylon het fluytschip, Goylant, van Souratte, medebrengende:

225	packen diversche kleeden, daer onder 72 packen, die uyt de verongeluckte fluyt, Victoria, geborgen en voor desen Batavia te laste gebracht syn;
780	stucx zyde chindos;
100	» atlassen;
50	» coutenys;
150	» allegias;
27	» smalle chits, ongetaxeert;
101	kisten zeep;
120750	℔ tarwe;
80454	» indigo chirkees;
18772 1/4	» wieroock;
11237 1/2	» poetsiock;
1983 3/4	» rasimale;
1000 1/2	» toetsia;
250 1/4	» wortel carrewa;
260 1/2	» soethout;
828	» mirabolanen;
207	» zegellack, t'samen belopende *f* 141451 : 1.

En syn ons daermede toegekomen de navolgende brieven met haere bylagen, namentlyck:

van Souratte:

een originele brief van d'heer directeur en den raedt aldaer, gedateert 18 April jongstleden, waervan de copie met het jacht, de Pauw, nu 8 dagen verleden hier is aengebragt;

een Persiaense brief van den verdreven Bassia van Bassora, genaemt Hossen Bassa, waerby hy onder groote toeseggingh en belofte adsistentie van de Comp^e^ versoeckt, gelyck omstandiger by het translaet, hier onder ingeschreven, kan werden naegelesen;

van Wingurla:

4 brieven van 't opperhooft en den raed aldaer, namentlyck:

1 van 7 October 1669, synde over Canara, Cochin en Ceylon gesonden;

1 brief van 26 February, mede over de gemelte plaetsen afgevaerdigt;

1 » » 17 Maert, met het jacht, Overveen, afgesonden in handen van het gewesen opperhooft, den coopman, Leendert Leenderts, en

1 brief, gedachteeckent 26 April, met de voornoemde fluyt, Goylant, afgevaerdigt;

van Ceylon:

een missive van den heer Rycklof van Goens en den raet tot Colombo, gedateert 30 Mey;

een missive van den commandeur, Adriaen Roothaes, en den raedt tot Gale van dato 2 Juny jongstleden.

Uyt die van 30 Mey voorsz. hebben wy met leetwesen verstaen het verongelucken van de scheepen, Polanen en Overveen, den 29^en^ en 30^en^ April, het eerste voor Tutucoryn en het ander voor Cochin, beyde door onweer en een sware storm ofte orencaen, waerby de Comp^e^ boven de scheepen comt te verliesen ... lasten rys, die daer op de cust van Canara voor Ceylon waren ingescheept.

De brief, door den verdreven Bassia van Bassora aen syn Ed^lt^ den heer gouverneur generael geschreven en, gelyck boven gesegt, met de fluyt, Goylant, uyt Souratte hier aengebragt, begint met veele hooge en groote complimenten, waervan de eygentlycke sin niet wel heeft connen vertaelt worden, luydende voorts, als volght.

Gelyck als UEd^e^ t'allen tyde zyt genegen geweest aen syne vrienden hulp en bystant te bewysen, soo wensch ick oock, dat UEd^e^ overal tegens syne vyanden wil victorieus maecken en synen staet in grootheyt en vermogen met ryckdom vermeerderen.

Vorders, soo maeck ick UEd^e^ by desen myn ongelegentheyt, daer ick in gekomen zy, bekent, hoe UEd^e^ vrunden, myn grootvaders, vader en ick, altoos heeren syn geweest van Bassora in Arabien; doch, gelyck 't gemeenlycken gaet, datter onder vrunden haet en jalousie is, soo is 't gebeurt, dat ick

myn cousyn, Jagia-Aka genaemt, om eenige affairen, die ick aen den Turcksen Keyser te doen had, in ambassade gesonden heb, den welcken niet alleenigh vergeten heeft de bloetverwantschap, maer daerenboven oock de trouwe sorge en liefde, die ick tot hem in syn opvoedinge geduerigh gedragen heb, en, dit goet doen alles aen d'een zyds gestelt hebbende, heeft hy voor hem aen den Turcksen Keyser om de regeringe van Bassora versocht, ten welcken eynde hy oock een groote krygsmacht uyt Turckyen heeft medegebragt en waertegens UEd^{e} vrunt twee jaren resistentie gedaen heeft, tot dat de Turcken eyndelycken de stadt vermeestert en ingenomen hebben, wanneer ick na Persien gevlucht ben en my by den Koninck om adsistentie tegens myne vyanden te versoeken vervoegde, die my dat op syn onvermogen afgeslagen heeft, soodat ick my aen Alangier, Coninck, die de geheele werelt gewonnen heeft, getransporteert heb, wien Godt wil zegenen met voorspoet en alle heyl, alsoo hy my in alles wel doet, soodat my niet mancqueert; zedert dien tydt, dat ick my uyt Bassora begeven heb, soo heeft myn cousyn, Jagia-Aka, Bassora 10 maenden geregeert; doch hy, siende, dat de Turcken jaloers waeren op syn vermogen en dienvolgende trachteden de regeringe aen haer te nemen, vlucht na Arabie, alwaer hy eenige krysmacht vergadert hebbende, heeft naer 5 maenden met haer geoorlogt, had de plaets weder verovert, wanneer de Turcken haer macht vermeerdert en hem die stadt weder afgenomen hebben; en hy, geen meer raet wetende, is naer Persien gevlucht; nu, alhoewel ick in goede gelegentheyt ben en niets gebreck heb, soo hangt myn hert geduerigh over myn geboorte plaets om die weder in possessie te krygen, te meer, alsoo Bassora omtrent de hondert jaeren aen myn voorvaders geweest en door haer en my geregeert is; oock soo leyden de inwoonders, soo groot, als kleyn, nu onder de regeringe van den Turck groote verdruckingen, waerom sy maer wachten, datter yemant van ons huys naer Bassora comt, wanneer zy gesamentlyck met die van Arabien en de vordere eylanden haer sullen vereenigen, soodat met de hulpe Godes naer een weynich moeyelyckheden deselve plaets weder te becomen is en waerdoor de inwoonders, van de vexatien der Turcken verlost, weder in vryheyt souden gestelt syn; doch, sonder de hulpe van UEd^{e}, myn grooten vrund, soo en souw dat niet connen geschieden, om welcke reden en aensien wy soo lange jaeren goede vrunden geweest syn en noch syn, ick myn vertrouwen op UEd^{e} stel en versoecke, dat UEd^{e} my gelieft te adsisteren met twaelff oorlogs scheepen en soldaten, met alle krygsbehouften naer advenant, wanneer ick met de hulpe Godes weder aen myn goederen comen sal, welcke weldaet ick noyt en sal vergeten en eenlycken de oorsaeck van weder in myn landt gebracht te syn UEd^{e} toeschryven, willende oock met UEd^{e} contracteren, soowel voor my, als alle myn kinderen of kintskinderen, myne naesaten, die Bassora mochten comen te gouverneren, dat UEd^{e} de helft van de gerechtigheyt van alle incomende en uytgaende coopmanschappen voor altoos sult genieten en buyten dit, soo sal ick noch tot betalinge van de soldaten geven twee landeryen, die jaerlycx opbrengen 120000 laryns, nevens

een eylant, dicht aen de stadt gelegen, ten dienste van UEd^{e} scheepsvolck als andere goederen; nu soo stae ick en wachte na UEd^{e} antwoorde op desen brieff en wat UEd^{e} sal goetvinden my te gebieden, sal ick doen, versoeckende vorders, dat in 6 à 7 maenden antwoort becomen mach; vorders en heb ick niet te schryven, als dat ick van Godt wil bidden, hy UEd^{e} saecken overal wil zegenen met overwinninge en alle voorspoet.

De meergemelte fluyt, Goylant, heeft oock medegebragt een briefjen van den E. schipper commandeur, Pieter Coopman, gedateert 22 Juny jongstleden, meldende, dat met de vloot, op 6 Juny van hier vertrocken, wel voorspoedigh de Straet Sunda was uytgeraeckt, maer naderhant, door contrarie windt en stroom vry veel verhindert geworden synde, noch niet verder gekomen als tot omtrent Bassangan en eenlyck met de Meerman, Bleyswyck en Geldria; d'andere drie bodems waeren door hart weer uyt het gesicht geraeckt; voorts stond alles wel en in goeden doen.

5 d^{o}. becomen per Javaens vaertuygh een brief van onsen residenf tot Bantam, gisteren gedateert, houdende advertentie, hoe van Japara daer weder te rugge waeren gekomen het particulier Engels scheepje, de Goede Hoop, ('t welck den 19^{en} van verleden maent Juny en passant hier ter rheede aengeweest is); item het Deense jacht, Christiania Haven, dat binnen 10 à 12 dagen weder na Trancquebare stont te vertrecken, synde geladen met timmerhout; en soude het Engels scheepje met vracht goederen na Persien worden gesonden, waertoe al 800 picols witte suycker in voorraet waeren, tegen 3 ropia het picol ingekocht.

De Sulthan, bericht synde, dat tusschen den hoeck van Java en het eylant de Menscheter sich onthielt een vaertuygh, gemant met 30 à 40 coppen, 't welck verscheyde, soo Bataviase als Bantamse prauwen souden hebben gerooft, had terstont een vaertuygh derwaerts gesonden, 't welck sonder yets vernomen te hebben weder te rugge was gekeert, doch was syn Hoogheyt van voornemen om binnen weynige dagen met 40 à 50 vaertuygen nae de eylanden te vertrecken om te sien, of hun aldaer oock eenige vreemde vaertuygen mochten onthouden.

Seker chaloup, soo voor de waerheyt gesegt wiert, was omtrent Seringen aen den wal comen dryven, synde seer met bloet besprengt, sulcx gemeent wiert, dat de eygenaers door haer eygen slaven souden syn vermoort.

Van Sillebaer, Lampon en Toelongbauwang waeren omtrent 20 vaertuygen, met peper volladen, tot Bantam gearriveert en quamen dagelycx menigte vaertuygen van de Oost, geladen met rys, pady, houtwercken, etc.

De hoeckerboot, de Vlieger, was uyt het vaderlant in de Straet gearriveert en had sulcx door een briefjen aen den resident bekent gemaeckt.

6 d^{o}. nae den middach arriveert hier van Ternaten het jacht, Durgerdam, geladen met 48000 bosjens ofte 4000 kippen Tidorese bastlont, costende met de ongelden, daerop gevallen, *f* 12240, doch staet daer benevens op de facture gebracht een somma van *f* 42240; sooveel bedraeght de jaerlycxe recognitie voor de Koningen van Ternaten, Macquian, Tidor en Batchian, t'samen *f* 54480.

De missive van den commandeur en raed in Ternaten, daermede ontfangen, is gedateert 12 Mey jongstleden.

Het gemelte jacht, Durgerdam, heeft door gebreck van victualie Japare aengedaen en van daer medegebracht een missive van den coopman, Amelius de Valee, gedateert ultimo Juny jongstleden, meldende, hoe dat van daer na Bantam waeren vertrocken het particulier Engels scheepje, de Goede Hoop, sonder yets van syn medegebrachte kleeden, etc. verkoght te hebben; item het Deense jacht, Christiania Haven, dat, soo geoordeelt wort, wel voor 80000 rd^{a} aen kleeden, soo tot Bantam, als Japare, soude hebben omgeseth; hebbende daervoor tot Japare ingekocht een groote quantiteyt gout, koper en zandelhout, voorts parthye rys en houtwercken.

Uyt de Mataram was tydingh gekomen, dat de saecken aldaer niet heel seecker stonden, hebbende de Sousouhounangh laten krissen den voor desen afgesetten radin, Tanna Raxa, met syn geheel mannelyck geslachte tot 27 in 't getal; daerna eenen radin, Ari Wiera Wangala, wiens broeder pangiran Pourbaya (voor desen mede verstooten) selve de beul was geweest; pangiran Ade Paty was al mede door syn vader, den Sousouhounangh, buyten de Mataram gebannen geweest, doch daerna weder binnen geroepen; sommige meenen uyt presumptie van conspiratie en andere om syn ongebonden leven, nacht loopen en tonteeren van vrouwen en jonge dochters; de gouverneurs van Japara, Samarang en Javana waeren oock, benevens andere grooten, nae de Mataram ontboden om, soo de Japaerse gouverneur, Wierat Macka, presumeerde, met malcanderen te spreecken wegens het senden van een gesant nae Batavia.

De ondercoopman, Jacob Couper, was na Rambangh vertrocken om aldaer in te wachten de comste van 't schip, 't Hof van Zeelant, van Macasser, alsmede om van daer af te haelen de nieuw gemaeckte chaloup tot bergingh en verseeckering van 's Comp^{s} coopmanschappen, etc., of de Sousouhounangh weder eenige grillen in 't hooft mochte krygen.

Voorts versoeckt de coopman, Valee, om 2 canassers amphioen, daer veel na gevraegt wiert; item twee packen fyne moerisen in plaets van degene, die hy voor desen hadde ontfangen en weder te rugh soude senden, synde ongepapt en dienvolgende aldaer ondienstich.

7 *d^{o}*. arriveert hier van Malacca de hoeckerboot, de Pimpel, van daer medebrengende:

57287 1/2 ℔ peper;
6312 1/2 » spiaulter en
313 teyl 9 maes Andragirys gout, t'samen bedragende *f* 29323 : 11 : 3

alsmede noch een kisje met 387 1/8 teyl Andragiris gout, dat met de fluyt, Peguw, na Cormandel was gedestineert en oock die plaets al te laste gebracht, doch door de opperhoofden versuymt mede te nemen..... » 23647 : 17 : 8

t'samen..... *f* 52961 : 8 : 11

2 brieven van den heer gouverneur en den raedt tot Malacca syn ons daermede toegekomen, gedateert primo April en 30 Mey jongstleden, synde de eerste

een copie, welckers originele, met een Chinees vaertuygh afgesonden, hier noch verwacht wordt.

Gemelte hoecker, te gelyck met het jacht, Rammekens, ende de fluyt, de Goude Leeuw, uyt Bengale vertrocken synde, was oock met deselve op Malacca gearriveert, welcke twee bodems vast besich waeren met hun Bengaels cargasoen aen de Japanse scheepen over te geven, soodat de heer gouverneur tot Malacca aen den hoecker, de Pimpel, heeft doen overgeven den brief, door den heer directeur en raedt tot Bengale met het jacht, Rammekens, aen haer Ed^e^ geschreven en die wy nu oock, nevens de bylagen, ontfangen hebben, synde gedateert 4 April jongstleden.

De coopman, Martinus Caesar, 17 Juny jongstleden voor opperhooft nae Japan vertrocken met de schepen, Schermer en Poulorun, heeft oock met meergemelten hoecker, de Pimpel, een briefje aen haer Ed^e^ geschreven, gedateert 22 Juny, meldende van haere goede welstant en spoedige voortganck tot tusschen de derde en vierde hoeck van Sumatra in de Straet Banca.

8 *d^o^*. vertreckt met eygen jachje na Japare de borger coopman, Abraham Wys, medenemende een briefjen aen den coopman, Amelius de Valee, waerby hem geordonneert wort met het een of 't ander schip, van de Oost comende, herwaerts te senden 50 à 60 lasten goet Javaens zout tot dagelyxe provisie alhier; voorts is het briefje van geen bysonderen inhout.

't Opperhooft van 't soldy comptoir, Willem Volger, versocht hebbende om mits syne groote swackheyt voor een wyl van dien dienst ontlast te mogen wesen, soo is heden na den middach in Raede van India goetgevonden hem 't selve toe te staen en by provisie in syn plaets te gebruycken den coopman, Simon Keerdekoe.

Des avonts becomen per borgers vaertuygh een briefje van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, meldende, dat de Sulthan hadde versocht om met een cabeltouw voor syn scheepje geaccomodeert te werden, mits betalende.

Syn Hoogheyt was met 30 vaertuygen nae de Duysent eylanden gevaeren om sich aldaer met visschen te vermaecken.

9 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d^o^*. nae den middach is in Raede van India geapprobeert de sententie des doots, door den achtbaren raedt van justitie gevelt tegens eenen Laurens Maertense Muts van Rotterdam, namentlyck om over manslach, begaen aen Jan Jacobsen van der Sluys, metten swaerde ter doot gebracht te worden.

11 *d^o^*. de heer Pieter van Hoorn, Raedt extra ordinaris van India, nu in vergaderingh gebracht hebbende een dubbel getal Comp^s^ dienaren en borgers om daeruyt volgens resolutie van 6 Juny jongstleden te verkiesen twee weesmeesters tot versterckinge van hetselve collegie, soo is goetgevonden daertoe te verkiesen den coopman, Constantyn Nobel, en den borger, Juriaen Scholten.

Alsmede tot regenten van 't vrouwen tuchthuys, benevens den meester draeyer ofte blockmaecker, Adriaen van der Been, den borger, David Ritmuller.

En nadien door het vertreck van den coopman, Hendrick Schenkenbergh, na Malacca de luytenants plaetse over 's Comp^s^ ministers binnen het casteel vacant geworden zy, soo is goetgevonden daertoe te verkiesen Joannes Camphuys, coopman

en eersten klerck van de generale secretary, althans vaendrich van die Comp^{e} en weder in desselfs plaetse tot vaendrich den coopman, Cornelis Portier.

Voorts den coopman, Abraham Jongelingh, tot vaendrich over 's Comp^{s} dienaren onder de Comp^{e} van den equipagiemeester, Jan de Graeff, in plaetse van den ondercoopman, Jan Verburgh, die overleden is.

En eyndelyck tot ritmeester over de Nederlandsche cavaillery, Juriaen Scholten, en tot cornet over deselve, Hendrick Feron.

Dewyl de hoeckerboot, de Quickstaert, gevisiteert is en bevonden afgevaren te syn, soo is goetgevonden deselve af te leggen.

12 *d^{o}*. des morgens vertreckt het fluytje, Westwout, direct na Japan, synde expresselyck aengeleyt om derwaerts te voeren de navolgende goederen, onlangs voor 't meerendeel van Souratte hier aengebracht, en die anders een geheel jaer souden hebben moeten overblyven, namentlyck:

18772 ℔ wieroock;
11237½ » poetsiock;
1002¾ » rasemale;
250 » wortel carrewa;
260½ » soethout;
104 ℔ camphur baros;
6122 koe-en buffelshuyden en
69718 ℔ witte suycker, te samen bedragende *f* 18057 : 8 : 15.

Nae den middach arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Vlieger, synde voor reeckeningh van de camer Delff in zee geloopen den 7 December 1669 met 16 zeevarende persoonen, die hier oock alle te lande brenght.

De brief van den commandeur, Pieter Hackius, en den raedt aen de gemelte Caep de Bonne Esperance, daermede ontfangen, is gedateert 29 April jongstleden, meldende, hoe dat noch uyt het vaderlant aen de Caep waren gearriveert het fluytschip, de Voorsichtigheyt, synde te gelyck met den hoecker, de Vlieger, van de Caep herwaerts aen vertrocken, alsmede de hoeckerboot, de Swaertvis, die gereet lach om 's anderen daegs te volgen.

De hoeckerboot, de Grundel, waervan onder dato 12 Juny gemelt staet, dat aengelegt was om de cust van Africa benoorden de Caep te ontdecken, was den 24^{en} Maert derwaerts vertrocken met een kleen cargasoen tot den handel, die daer mochte voorvallen.

13 *d^{o}*. per Javaens vaertuygh wert ons heden toegebracht een briefjen van de opperhoofden van 't schip, de Voorsichtigheyt, gedateert 10 deser, meldende van haer behouden arrivement uyt het vaderlant tot in de Straet Sunda.

14 *d^{o}*. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Siam de fluyten, Nieuwpoort en Zandlooper, het laetste geheel leedich en het eerste eenelyck met:

447 ℔ foely;
2 kassen met diverse goederen om te dienen tot schenkagie aen den Koninck en Berckelangh, item buyten de cassen;
1 boom zandelhout wegende 415 ℔;
1 kas rooswater en
2 Duytsche speel fluyten, t'samen bedragende *f* 2913 : 14.

De brieven, daermede afgaende, soo aen het opperhooft, Nicolaes de Roy, als aen gemelten Koninck en Berckelangh, syn te vinden by het afgaende briefboeck.

Per Javaens vaertuygh is ons heden toegekomen een briefjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 12 deser, meldende, dat de Sulthan van de Duysent eylanden nae het eylant Dwars in de wegh was vertrocken, werwaerts hun oock syne vrouwen hadden begeven, met meeningh om aldaer eenige dagen met visschen haer vermaeck te nemen.

Syn Hoogheyt bericht synde, datter een schip omtrent de Vlacke hoeck van Sumatra soude syn verongeluckt, had eenige vaertuygen derwaerts gesonden, die sonder yets vernomen te hebben weder waeren gekeert, maer aengaende de chaloup, die sonder volck omtrent Anjer gevist soude syn, waervan onder dato 5 deser gemelt is, 't selve seght de resident, dat maer al te seker zy en dat de Sulthan ordre had gegeven om gemelte chaloup tot Bantam op te brengen.

't Grootste jacht van den Sulthan, na Macao gedestineert, lagh meest afgeladen met zout en peper en 't ander jacht kreegh oock dagelycx syn ladingh in.

't Particulier Engels scheepje, de Goede Hoop, was mede besich met peper voor Macao in te nemen, maer de Sulthan had sulcx verhindert, omdat de capiteyn (soo gemeent wiert) geen genoegsame schenkagie hadde gedaen, soodat het noch in twyffel stont werwaerts gemelte scheepje de reyse soude nemen.

Na den middach comt de fluyt, de Witte Leeuw, van Palimbangh, geladen met 312375 ℔ peper en een ledige medicament kist, t'samen bedragende *f* 37983 : 6; en syn ons daermede toegekomen twee brieven van den coopman, Melchior Hurt, en den raedt, gedateert 7 en 22 Juny, d'eerste een copie, waervan d'originele, met het borgers jacht, de Fortuyn, afgesonden, hier noch niet en is ontfangen.

15 *d°*. des morgens vertreckt de hoeckerboot, de Bonte Kray, naer Chormandel, medenemende:

313 teyl 9 maes swaerte Andragirys gout;

$128^{54}/_{23}$ ropia swaerte divers gout;

30 lasten smeecoolen, ongetaxeert, t'samen bedragende *f* 23722 : 14 : 14

item noch een kisjen met $387^{7}/_{8}$ teyl Andragirys gout, den 7^en^ deser met de hoeckerboot, den Pimpel, van Malacca ontfangen, alwaer de opperhoofden van de fluyt, Peguw, op haer vertreck nae Paliacatta hetselve hadden laten staen en alsoo versuymt mede te nemen, synde het bedragen daervan met deselve fluyt, Chormandel, als doen te laste gebracht, namentlyck..... » 23647 : 17 : 8

soodat deselve hoecker van hier medeneemt..... *f* 47370 : 12 : 6

Nae den middach arriveert van Palimbangh hier ter rheede het jacht, de Fortuyn, toebehorende de borger coopluyden, Simon Simons en Abraham Struys, waermede ons dan is toegekomen de originele missive van den coopman, Hurt en den raedt aldaer, gedateert 7 Juny, welckers copie gisteren met de Witte Leeuw hebben ontfangen.

Soo is ons met gemelte jacht oock toegebracht een originele missive van den heer gouverneur en den raedt tot Malacca, gedateert primo April jongstleden, synde

van daer met het vaertuygh van eenen Intchje Seliman tot Palimbangh aengebracht en waervan de copie hier aengekomen is den 7^{en} deser met de hoeckerboot, de Pimpel.

Becomen een briefjen van onsen resident tot Bantam, gisteren gedateert, houdende advertentie, dat de Sulthan noch niet weder was gekeert, nemende syn vermaek met visschen aen de eylanden in de Straet Sunda.

De capiteyn van het particulier Engels scheepje, de Goede Hoop, had nu vastgestelt de reyse daermede na Chormandel te nemen.

De hoeckerboot, de Swaertvis, comende uyt het vaderlant was in de Straet gearriveert, gelyck ons sulcx de opperhoofden oock by een briefjen, eergisteren gedateert, hebben bekent gemaeckt.

16 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

17 *d*°. nae den middach arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het fluytschip, de Voorsichtigheyt, synde voor reeckeningh van de camer Hoorn in zee gelopen den 22^{en} December 1669 met 235 coppen, namentlyck, 151 zeevarende, 83 militaire en een ongegagieert persoon; waervan op de reyse syn overleden 21 zeevarende en 18 militaire, mitsgaders aen de Caep aen landt gegaen 4 militaire en 2 zeevarende; 5 militaire en 3 zeevarende syn daertegen weder aen boort gekomen, soodat gemelte fluyt hier te lande brenght 151 zeevarende, 66 militaire en een ongegagieert persoon, t'samen 198 coppen.

Het scheepje van den borger coopman, Abraham Wys, den 8^{en} deser na Japare vertrocken, is heden hier onvolbrachter reyse weder te rugge gekeert, synde door harden windt seer leck en ontramponeert geworden; de brief, daermede aen den coopman, Amelius de Valee, afgesonden, had gemelte Sr Wys aen het borgers fluytje, Loenen, over gegeven om door hetselve en passant tot Japare bestelt te worden.

's Avonts is in Raede van India geapprobeert de sententie des doots, door den achtbaren raedt van justitie gevelt tegen Jacob Bastiaense van Rotterdam, quartiermeester, namentlyck om over en ter saecke van homicidie, begaen aen eenen Leendert Jansen van Yselsteyn, matroos, metten swaerde ter doot gebracht te werden.

18 *d*°. comt een Javaense prauw van Japara met schryven van den coopman, Amelius de Valee, gedateert 12 deser, waerby omstandigh verhaelt, hoe dat eenen Pieter Mesties, van Macasser aldaer aengekomen met parthye gout en silver, toebehoorende Kentol Martata Rouna, den soon van den gouverneur, en eenen Wiera Wangsa, den swaeger van den onder gouverneur, was door gegaen, soo gemeent wiert na Malacca met seker borgers chaloup, die als doen voor Samarangh gereet lach; dese Pieter Mesties, synde hier in de wandelingh genaemt Pieter de Toovenaer, had sich door syn bedriegereyen, kunsjes en goochelereyen omtrent veele Javanen en bysonderlyck de twee bovengemelte seer aengenaem weten te maecken en daerdoor occagie tot dese divery becomen, om dewelcke aen haer Ed^{e} bekent te maecken en oock hulpe te versoecken tot achterhalingh van den dief en de gestoole goederen de vice gouverneur de voornoemde prauw expres hadde afgevaerdigt.

Tot Damack schryft de coopman, Valee, lagen parthye swaere balcken in voorraet, die hy twyffelt, of met de scheepen, van de Oost verwacht wordende, al souden connen afgevoert werden.

Tot Japare liepen geruchten, dat de Sousouhounangh de dry gouverneurs van Japare, Samarangh en Javana na Batavia soude senden om weder een ambassadeur te hebben, mits dat deselve souden moeten medebrengen een schenkagie van 10000 rd^{s}.

Na den middagh is in Raede van India geapprobeert het vernieuwde contract, door den heer ordinaris raedt, Pieter Anthonisen Overtwater, wegens d'E. Comp^{e} gemaeckt met den borger zeylmaecker, Jan van Driesen en Gillis de Hondt, om tot soodanigen prys, als by het resolutie boeck onder dato deser staet uytgedruckt, alderhande soort van zeylen te maecken, soo voor scheepen, als chaloupen en andere vaertuygen, en welck contract dueren sal den tyt van vier achtereenvolgende jaeren.

19 *d^{o}*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance de hoeckerboot, de Swaertvis, synde voor reecquening van de camer Rotterdam in zee geloopen den 3^{en} November 1669 met 15 zeevarende persoonen, waervan twee op de reyse syn overleden en daerentegen vier van de Caep aen boort gekomen, soodat hier te lande brenght 17 zeevarende persoonen.

20 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d^{o}*. vertreckt het jachje van den borger coopman, Abraham Wys, na Japare, medenemende een briefjen aen den coopman, Valee, van geen bysonderen inhout synde.

Insgelycx vertreckt oock na Sumatra's Westcust de jonck van Ly Tsoeko, Chinees, coopman en inwoonder alhier, insgelycx met een kleen briefjen aen den commandeur, Jacob Jorissen Pits, en den raed aldaer, gelyck by het afgaende briefboeck kan worden naegelesen.

22 *d^{o}*. nae den middach is in Raede van India goetgevonden de naevolgende persoonen te verkiesen tot officieren over de comp^{e} van den capiteyn, Jan van Sterckenburgh, namentlyck:

tot luytenant den meester timmerman, Jabob Francen Graet van Weuween, in plaetse van Adriaen van der Hoogh, die na 't vaderlant is vertrocken;

tot vaendrager, Marten Smit, baes schutgieter, in plaetse van Cornelis Pyl, mede na 't vaderlant vertrocken;

tot sergeanten den opperchirurgyn, Warnaer Luyrelius, en den oppasser, Joannes Reyns.

Wyders syn vercooren tot sergeanten van de Nederlandsche borgerey Joannes Kepper, Bartel Claessen en Juriaen Danielsen, de twee eerste in plaetse van Pieter Schippers en Aernout Memes, die by resolutie van 6 deser wel syn gecontinueert, doch nu op haer versoeck afgaen, hebbende twee jaeren gedient.

De andere in plaetse van Hendrick Feron, by resolutie van 11 deser vercooren tot cornet van de Nederlandsche cavaillery.

23 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d^{o}*. arriveert van Persien hier ter rheede het fluytje, de Vliegh, geladen met:

150 cassen wyn;
200 » rooswater;
6638 stucken aerdewerck;
12 rollen fluweel;

277 ℔ rhabarbar;
1000 » tuutsia;
4300 » soethout;
1983 » marmelade;
11000 » diverse drooge tafel fruyten;
99 » » thuyn-zaeden en
3 packen medicinale droogen, t'samen bedragende volgens factura *f* 17930 : 10 : 12.

De voornoemde 3400 ℔ soethout, mitsgaders 54 cassen wyn en 17 cassen rooswater, staen met het Hof van Breda te volgen, alsoo gemelte fluytje deselve niet heeft cunnen innemen.

De missive, door den E. directeur, Lucas van der Dussen, en den raedt daermede aen haer Ed^e^ geschreven, is gedateert 16 Mey jongstleden, meldende onder anderen, hoe de E. directeur, Goske, nadat alvoorens behoorlyck transport aen voornoemden E. van der Dussen hadde gedaen, den 28^en^ April met het jacht, Nieuwenhove, over Cormandel na Batavia was vertrocken.

De hoecker, den Aep, in February 1669 van Cochin met peper nae Persien gesonden, en was noch niet te voorschyn gekomen, sulcx beslooten wiert, dat deselve eenigh ongeval ontmoet en wel op de Baixos de Padna verongeluckt mocht syn, bedragende het ingeladene en 't geene de Comp^e^ daermede dan soude verliesen *f* 5194 : 8.

Het fluytje, de Vliegh, is op de Westcust van Sumatra omtrent het eylant Nassauw by den E. schipper commandeur, Pieter Coopman, geweest, van wien oock medebrenght een kleen briefjen, gedateert 3 deser, waerby bekent maeckt, dat syn reyse wat onverspoedigh was, doch anders alles wel, synde noch met 3 bodems by malcanderen en d'andere 3 door hard weder van haer afgeraeckt.

25 *d^o^*. hebben 's Comp^s^ dienaren, soo in het casteel, als in de stadt woonachtigh, mitsgaders de Nederlandsche burgers, volgens jaerlycx gebruyck opgetrocken ofte parade gedaen, geheel op deselve wyse als voorleden jaer den 9^en^ July zy geschiet, synde in 't geheel sterck geweest 1008 coppen, onder ses compagnien ofte vaendelen verdeelt, waervan nu door jaerlycxe verwisselinge de voortocht hadde ofte de eerste in rangh was de compagnie van:

capiteyn Cornelis Snouck, bestaende uyt Comp^s^ dienaren in de stadt woonachtigh, sterck..... 120 coppen

daeraen volgden in ordre:

capiteyn Jan de Graeff, met een comp^e^ van..... 180 »
alle Comp^s^ dienaren, omtrent de equipagie bescheyden, en oock de schippers van de scheepen op de rheede;

capiteyn Pieter Elmers, sterck..... 180 »
alle Nederlandsche borgers;

Transportere..... 480 coppen

Per transport..... 480 coppen

capiteyn Jan van Sterckenburgh met een comp^e, bestaende uyt alderhande ambagts gasten, etc., onder den fabryck bescheyden, sterck 150 »

capiteyn Pieter Cnol met..... 198 »

bestaende uyt dienaren aen de pen, chirurgyns en swaertvegers, in 't casteel bescheyden, voorts de boeckhouders, chirurgyns en kranckbesoeckers van de scheepen, hier ter rheede leggende;

capiteyn Hendrick Terhorst met een comp^e Nederlandsche burgers, sterck..... 180 »

t'samen..... 1008 coppen

Nae den middach comt het jacht, Ougly, van Bengale over Malacca, medebrengende:

van Bengale:

415725 ℔ salpeter in 3057 sacken, waervan 1000 sacken in de fluyt, de Goude Leeuw, syn gescheept;
4280 » lyck gaeren;
381 » taly » ;
80 » zeyl » ;
4947 » spyckers;
16 stucx ysere dreggen;
363 » egwerck;
14 kisten pattenase zeep;
17 packen kleeden;
400 stucx armosynen;
2 » fotasen,
1 stuck swart poudesoy, } tot monster;

t'samen bedragende..... *f* 38207 : 11 : 15½

van Malacca:

120000 ℔ peper, kostende..... » 15408 : — : —

somma..... *f* 53615 : 11 : 15½

De missive van d'heer directeur, Constantyn Ranst, en den raedt tot Ougly in Bengale, daermede ontfangen, is gedateert 4 April jongstleden, waervan ons de dubbelde op 7 deser met de hoeckerboot, de Pimpel, is toegekomen.

Insgelycx is ons met hetselve jacht geworden een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt tot Malacca voornoemt, gedateert 14 Juny jongstleden.

26 *d^o*. nae den middagh comt het jacht, Rammekens, van Bengale over Malacca, hebbende het Bengaels cargasoen aen de Japanse scheepen tot Malacca overgegeven, gelyck mede de fluyt, de Goude Leeuw, die dagelycx over Jamby en Palimbangh wort verwacht; en heeft Rammekens van Malacca hier aengebracht:

209597 ℔ peper, daer onder gereeckent 3125 ℔, die van Palimbangh moeten comen, synde aldaer in hostagie gelaten en op Malacca betaelt;
154814 » thin;
24720 cattys ofte 30900 ℔ harpuys;
7000 ℔ bedorven buskruyt, t'samen bedragende *f* 79499 : 14 : 3.

En syn ons daermede toegekomen 2 originele brieven met haere bylagen, te weten, d'een van d'heer directeur, Constantyn Ranst, en den raet tot Bengale, gedateert 14 April jongstleden, synde met de hoeckerboot, de Baers, tot Malacca gekomen en van daer met voornoemde jacht, Rammekens, herwaerts aen gesonden; d'andere van den heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt tot Malacca, gedateert 21 Juny, synde eygentlyck een appendix tot den brief van 14 Juny, gisteren met het jacht, Ougly, hier aengebracht.

27 *d°*. arriveert hier van Amboina over Japare het fluytschip, Klaverskerke, van d'eerstgenoemde plaets niets medebrengende als een missive van d'heer gouverneur, Jacob Cops en den raedt, gedateert 3 deser.

tot Japare syn daerin geladen:

113 anckerstocken;
150 balckjens;
286 musquets laeden en
900 plancken, costende..... *f* 870 : 15 : —
bovendien noch 103 stucken ondienstige moerissen, bedragende » 745 : 9 : 15
t'samen..... *f* 1616 : 4 : 15

Het briefjen van den coopman, Valee, opperhooft tot Japare, daermede ontfangen, is gedateert 23 deser, waerby hy adviseert, hoe tot Japare de geruchten liepen, dat de Sousouhounangh syn eygen oom soude hebben laten krissen en wyders het ryck overgegeven ofte opgedragen aen syn derden soon, genaemt Radin Aria Tiron, als wanneer 's daegs daeraen de Sousouhounangh en de out gouverneur, Angabey Wangsa Diepa, gemist wierden en nergens te vinden waeren.

Seker borger, Hendrick Wittebol genaemt, had tot Rambang getracht een ander borger, Adriaen Adriaensen, te vermoorden en tot dien eynde dry Javanen voor 60 rd^{s} gehuyert ofte omgekocht, maer een van degeene, die 't hem doen souden (zynde gesamentlyck omtrent middernacht in de pagger gekomen), was van Adriaens selve met een pieck door den arm gestoocken en door syn jongen met een roercogel doorschooten, soodat wellicht het leven daerby soude verliesen; dese Wittebol had sich in dienst van den Bantamsen sabandar, Caytsoe, en op het jacht van den Sulthan begeven, 't welck door den ondercoopman, Jacob Couper, verhindert synde, die desselfs kist van het gemelte jacht hadde gelicht, soo was deselve Wittebol daerover soo verstoort geworden, dat sich met het voornoemde schelmstuck aen Adriaense hadde getracht te wreecken.

Aengaende het wechloopen van eenen Pieter Mesties met parthye gout en silver van des gouverneurs soon, etc., waervan onder dato 18 deses gemelt wort,

heeft de coopman, Valee, nu een heel ander gevoelen en meent, dat de Javanen selve hem wel mochten hebben vermoort om daerdoor haer eygen divery te bedecken.

28 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

29 *d°*. des morgens vertreckt het fluytschip, 't Wapen van Hoorn, na Japare om de gereet leggende swaere balcken in te nemen ende herwaerts te brengen, medenemende ten behoeve van het comptoir aldaer:

3560 Spaense realen en een stuck carmosyn root lacken, langh 33 ellen, t'samen bedragende *f* 10917 : 12.

By het briefje, nu aen den coopman, Valee, afgaende, wert hem geordonneert deselve fluyt op het alderspoedigste af te laden en weder herwaerts te senden, synde wyders van geen bysonderen inhout.

Nae den middach comt de fluyt, de Goude Leeuw, van Bengale over Malacca, niet anders medebrengende als 1000 sacken salpeter, die in de factura van 't jacht, Ougly, 25 deser hier gearriveert, syn gebracht, hebbende tot Jamby en Palimbangh, alwaer volgens ordre van den heer gouverneur tot Malacca en passant is aengeweest, ook geen lading becomen, maer eenelyck medegebracht 2 originele brieven van de opperhoofden aldaer, gedateert, namentlyck die van Jamby 2 en van Palimbangh 12 deser.

30 *d°*. comt een Chinees vaertuygh van Japare, medebrengende een missive van den E. president, Maximiliaen de Jong, en den raedt tot Macasser, gedateert 15 deser, synde met het jacht, de Beurs, van daer tot Japare gebracht en door den coopman Valee met het voornoemde Chinese vaertuygh herwaerts gesonden.

Deselve brief bevestigt het overlyden van den ouden Koninck van Goa, waervan ons den 28^en^ Juny jongstleden mondelinge tydingh is toegekomen.

De mueren van Tello waren geheel omgeworpen en geslecht, maer tot Goa en Sadrebone ginck het afbreecken langsaem voort en was te duchten, dat Crain Cronron hetselve nu wel mochte verhinderen, als treckende de regeeringh, mits de minderjarigheyt van den jongen Koninck, Mapasompa, geheel aen sich, daer de president en den raed hun wel met ernst hadden tegen geseth en een anderen regent geduerende Mapasompas minderjarigheyt voorgestelt, maer alles te vergeefs; onderwylen liepen de geruchten, dat Cronron met syn aenhangh na Touwadja vluchten en den jongen Koninck medenemen wilde, hebbende al besendingh derwaerts gedaen om die luyden tegen de Comp^e^ hals sterck te maecken en alsoo te verhinderen, datse haer niet en quamen verootmoedigen, doch wiert gehoopt, dat syn voornemen vruchteloos soude uytvallen en dat de Touwadjers de comste van Radja Palacca, die sich vast tot den aentocht vaerdich maeckte, niet en souden afwachten; de Koninck van Ternaten was den 16^en^ Juny jongstleden met de scheepen, Muyden en 't Raethuys, benevens syn jacht, Batavia, van Macasser vertrocken en over Manado na huys gekeert.

31 *d°*. des morgens vertreckt de fluyt, 't Wapen van der Veer, over de Zuyder comptoiren naer Paliacatta, medenemende een kasje met 212$^{7}/_{8}$ ropia swaerte Japans gout, ten bedrage van *f* 8238 : 5 : 4.

De brieven, die daermede afgaen, soo aen den heer gouverneur, Anthony Paviljoen, en den raedt tot Paliacatta, als aen de opperhoofden van de Zuyder comptoiren, connen by het afgaende briefboeck onder dato deses werden naegelesen.

Dese maendt syn hier van diversche plaetsen aengekomen 159 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, gemant met* 621 *coppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen ende waeren:*

13 vaertuygen van Chiassem met 54 mannen, 29 lasten rys, 130 balcken, 100 hoenders, 500 bossen suycker.

2 van Jotangh met 9 mannen, 4000 groote kneppel suycker, 10 potten oly, 9 lasten rys.

1 van Pamalangh met 4 mannen, 1 last rys.

5 » Dermajoe met 20 mannen, 9 lasten rys, 200 stucx hoenders.

1 » Caliesopa met 3 mannen, 2 lasten rys.

3 » Pamanoekan met 12 mannen, 5 lasten rys, 100 hoenders, 300 bossen suycker.

2 van Tegael met 9 mannen, 2 paerden, 4 lasten rys.

2 » Packalongen met 7 mannen, 100 hoenders, 1000 stucx oude pienangh, 500 stucx oude clappus, 15000 kneppel suycker.

1 van Zedakary met 5 mannen, 5 lasten rys.

5 » Javana met 23 mannen, 30 potten oly, 500 stucx clappus, 1000 plancken, 100 balcken, 1000 stucx gesoute eyeren, 160 stucx hoenders, 6 lasten rys, 500 bossen suycker jaty.

2 van Calianjer met 9 mannen, $8^1/_2$ last rys, 20 potten oly, 30 hoenders.

5 » Samarangh met 21 mannen, 11 lasten rys, 25 potten oly, 20 bossen ajuyn, $^1/_2$ picol Javaens taback, 700 stucx kistplancken.

7 van Sourabaya met 29 mannen, 100 potten oly, $^1/_2$ last groene cadjangh, 3 lasten rys, 7000 bosjes suycker, 500 oude klappus.

30 van Craowan met 62 mannen, 27 lasten rys, 94 picols Javaens taback, 350 stucx hoenders, 17 stucx bocken, $^1/_8$ last gingily zaet, 50 bossen pady, 20 balcken, 5 paerden.

11 van Cheribon met 43 mannen, 52 picols en 60 cattys peper, 800 stucx tresellen, 65 bossen ajuyn, $7^5/_8$ lasten rys, 74 korven swarte suycker, 100 stucx rysmanden, 15 potten oly, 2000 bossen suycker sombaer, 300 bossen rottings, 25000 oude pienang, 12000 stucx aracx pullen.

2 van Cherita met 8 mannen, 200 stucx oude pienangh, 300 oude clappus.

1 » Sombaer met 4 mannen, 2 lasten rys.

4 » Tangeran met 8 mannen, 32 picols Javaens taback, 300 bossen pady, 30 hoenders.

2 van Zedajoe met 13 mannen, 19 lasten rys.

1 » Tadoenangh met 4 mannen, 1000 bossen suycker, 56 potten oly, 500 kleene corfjes blauwe verw, $^1/_2$ last swarte boontjes, 500 stucx gesoute eyeren.

2 van Goddongh met 10 mannen, 7 lasten rys, 2 lasten zout.

4 » Diringh met 16 mannen, 59000 bosjes suycker.

1 » Borangh met 5 mannen, 4 lasten rys.

1 vaertuygh van Sumanap met 4 mannen, 1500 stucx gesoute visch, 2000 stucx suycker katoepa.

1 van Poelou met 6 mannen, 10000 stucx pienang, ½ picol schilpatshoorn.

1 » Banda met 6 mannen.

2 » Candael met 7 mannen, 400 bossen pady, 50 hoenders, 100 bossen grove matten, 50000 oude pienangh, 500 bossen cneppel suycker.

14 van Bantam met 45 mannen, 280000 stucx oude pienang, 23800 stucx oude clappus, 2000 stucx potten en tresellen, 730 potten kalck, 5 bocken, 300 bossen rottangs, 6 koebeesten.

1 van Palimbangh met 8 mannen, 1862 picols 17 cattys peper.

3 » Japara met 12 mannen, 20000 oude pienangh, 300 plancken, 10000 stucx gesoute visch.

5 van Damack met 26 mannen, 30 lasten rys.

2 » Madura met 9 mannen, 30 kapoenen, 8 bocken, 10 lasten rys.

1 » Grissick met 4 mannen, 1 last cadjangh, 500 stucx steenbraesems.

5 » Rambangh met 13 mannen, 350 balcken, 2650 plancken, 5 lasten rys.

5 van Baly met 21 mannen, 21 slaven en slavinnen.

1 » Chelyer met 8 mannen, 10 stucx slaven en slavinnen.

4 » Macasser met 26 mannen, 111 slaven en slavinnen.

4 » Amboyna met 39 mannen, 33 stucx slaven en slavinnen, 200 stucx plancken, 2 lasten rys.

2 van Malacca met 8 mannen, 28 picols wasch, 2 picols Bengaelse zeep, een vat gesoute kuyt, 1½ picol thee, 18 corgies witte ramboutyns, 2 blasen Bengaelse boter.

159 stucx vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

208⅛	lasten rys;
600	balcken;
4150	stucx plancken;
1430	» hoenders;
70300	bossen suycker;
19500	» kneppel suycker;
256	potten oly;
83	bossen ajuyn;
126½	picols Javaense taback;
700	stucx kistplancken;
2½	lasten groene cadjangh;
28200	stucx oude clappus;
388000	» » pienangh;
2800	» potten en tresellen;
738	potten kalck;
30	stucx bocken;
⅛	last gingily zaet;
750	bossen pady;
7	paerden;
100	stucx rysmanden;
600	bossen rottangs;
1914	picols en 77 cattys peper;
74	korven swarte suycker;
1200	stucx aracx pullen;
6	» koebeesten;
500	kleene sackjes met blauwe verw;
1500	stucx gesoute eyeren;
½	last swarte boontjes;
175	slaven en slavinnen;
11500	stucx gesoute visch;
28	picols wasch;

2 picols Bengaelse zeep;	2 lasten zout;
1 vat gesoute kuyt;	2000 stucx suycker katoepa;
1 picol thee;	½ picol schilpatshoorn;
18 corgies witte ramboutyns;	100 stucx groove matten;
2 blasen Bengaelse boter;	500 » steenbraesems.

Daerentegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 72 vaertuygen en hebben medegevoert 14160 rd^{s} aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

1 vaertuygh naer Rambangh met 10 rd^{s} aen kleeden;
7 na Sourabaya met 408 rd^{s} aen kleeden;
1 » Malacca met 25 rd^{s} aen kleeden, 240 rd^{s} aen rys, 720 rd^{s} aen Japans kooper, 62 rd^{s} aen porceleyn, 40 rd^{s} aen schilpatshoorn, 30 rd^{s} aen aguelhout, 20 rd^{s} aen roode verw;
8 » Siassem met 165 rd^{s} aen kleeden en 20 rd^{s} aen contant;
5 » Sombaer met 160 rd^{s} aen kleeden;
1 » Atchin met 21 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Madura met 46 rd^{s} aen kleeden;
2 » Pamalangh met 26 rd^{s} aen kleeden;
1 » Coudoes met 24 rd^{s} aen kleeden en 13 rd^{s} aen ysere pannen;
3 » Dermajoe met 158 rd^{s} aen kleeden;
4 » Samarangh met 118 rd^{s} aen kleeden en 42 rd^{s} aen out yser;
3 » Craowan met 150 rd^{s} aen kleeden;
6 » Tegael met 995 rd^{s} aen kleeden, 40 rd^{s} aen out yser en 700 rd^{s} aen Japans kooper;
6 » Damack met 501 rd^{s} aen kleeden;
3 » Cheribon met 58 rd^{s} aen kleeden, 150 rd^{s} aen schilpatshoorn en 45 rd^{s} aen out yser;
1 » Arosbaya met 208 rd^{s} aen kleeden;
1 » Bonangh met 92 rd^{s} aen kleeden;
3 » Macasser met 1372 rd^{s} aen kleeden, 350 rd^{s} aen spiaulter, 40 rd^{s} aen hrandewyn, 60 rd^{s} aen goutdraet, 89 rd^{s} aen arack, 10 rd^{s} aen draekenbloet, 12 rd^{s} aen out yser, 15 rd^{s} aen swarte anys, 10 rd^{s} aen porceleyn, 10 rd^{s} aen benjuwin;
2 » Sedajoe met 76 rd^{s} aen kleeden;
3 » de Westcust met 684 rd^{s} aen kleeden, 19 rd^{s} aen radix Tonquin, 168 rd^{s} aen porceleyn, 90 rd^{s} aen zout, 45 rd^{s} aen ysere pannen, 24 rd^{s} aen witte suycker, 96 rd^{s} aen arack, 30 rd^{s} aen aluyn, 15 rd^{s} aen out kooper, 5 rd^{s} aen soethout, 7 rd^{s} aen swarte anys, 6 rd^{s} aen tabacks pypen;
1 » Succadana met 7 rd^{s} aen kleeden en 30 rd^{s} aen porceleyn;
1 » Dermajoe met 134 rd^{s} aen kleeden;
1 » Grissick met 34 rd^{s} aen kleeden;
1 » Palimbangh met 168 rd^{s} aen kleeden;
1 » Saleyer met 104 rd^{s} aen kleeden;

2 vaertuygen na Juana met 74 rd^{e} aen kleeden;
1 na Passarouwangh met 80 rd^{e} aen kleeden;
1 » Macauw met 320 rd^{e} aen sandelhout, 200 rd^{e} aen schilpatshoorn, 360 rd^{e} aen nagelen, 250 rd^{e} aen poetsiock, 1400 rd^{e} aen laekenen;
1 » Tonquin met 525 rd^{e} aen kleeden, 324 rd^{e} aen witte suycker, 250 rd^{e} aen stock suycker, 1068 rd^{e} aen sandelhout, 25 rd^{e} aen swavel, 37 rd^{e} aen kapock, 60 rd^{e} aen catoen, 30 rd^{e} aen catoene garen, 40 rd^{e} aen wieroock, 60 rd^{e} aen poetsiock, 30 rd^{e} aen kust coraeltjens, 30 rd^{e} aen dubbelde matten;

somma 72 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

6420	ryckdaelders	aen kleeden;	19	ryckdaelders	aen radix Tonquin;
240	»	» rys;	90	»	» zout;
1420	»	» Japans kooper;	30	»	» aluyn;
270	»	» porceleyn;	310	»	» poetsiock;
390	»	» schilpatshoorn;	598	»	» suyckeren;
30	»	» aguelhout;	5	»	» soethout;
20	»	» roode verwe;	6	»	» tabacks pypen;
20	»	» contant;	1388	»	» sandelhout;
79	»	» ysere pannen;	360	»	» nagelen;
139	»	» out yser;	1400	»	» laeckenen;
10	»	» benjuwin;	25	»	» swavel;
15	»	» out kooper;	37	»	» kapock;
350	»	» spiaulter;	60	»	» catoen;
40	»	» brandewyn;	30	»	» catoene gaeren:
60	»	» goutdraet;	40	»	» wieroock;
185	»	» arack;	30	»	» cust coraeltjens;
10	»	» drakenbloet;	30	»	» dubbelde matten;
22	»	» swarte anys;	somma: 14160	ryckdaelders.	

Door den E. achtbare raet van justitie syn dese maent geëxecuteert de volgende delinquanten:

den 12^{en} July Remeus Rogiers van Gent, over schapen divery gegeeselt en een jaer in de keten geklocken;

den 12^{en} July Francis van Bengale, slaef van Hendrick Levendig, over item met een schape vel om 't lyf en een strop om den hals gegeeselt, gebrantmerckt en drie jaeren in de keten geklocken, aen de gemeene wercken te arbeyden;

Dirck Jacobs van Gorcum, soldaet, over twee jaeren absenterens driemael gewipt en vyf jaeren in de keten geklocken;

den 12^{en} July Laurens Jacobse Muts van Rotterdam, over manslagh met den swaerde geregt;

Intchie Moeda van Macasser, inwoonder alhier, over slave rooverye gegeeselt, gebrantmerckt en vyf en twintig jaeren in de keten aen de gemeene wercken te arbeyden;

Ma Banjar, slavinne van Eencko, Chinees, over weghloopen gegeeselt en twee jaeren in de keten by haeren lyfheer;

den 19^{en} July Jacob Bastiaense van Rotterdam, quartiermeester, over manslagh met den swaerde ter doot gestraft;

Phangh van Tayowan, Chinees, over diverye gegeeselt en voor vyf jaren in de keten geklocken.

Door de respective heeren fiscael, alsmede door den licentmeester, syn dese maendt aengehaelt de naevolgende goederen:

den eersten July door d'heer Pauw uyt het schip, de Vrye Zee, comende uyt het vaderlant:

102 vaetjens witte wyn;
17 kelders brandewyn en gedisteleerde wateren;

den 5^{en} July uyt de fluyt, Goylant, comende van Souratta:

37 stucx zyde fotas;
1 witte linnen rock met swarte kant;
1 yvore degen gevest;
2 strengen witte coralen, katoogen gen^{t}.;
100 dasjens;
6 carchannes tot neusdoecken;
55 stucx zaanen;
19 snoertjes sant peerlen;
6 stucx gecierde croontjes;
19 » tackjes;
2 poppen met haer gewaet;
1 stucx silvere kant;
1 » gout en silvere;
1 » gebloemt stoff;
1 rol gebloemt damast;

den 9^{en} July door den licentmeester van parthye Mooren buyten den boom aengehaelt:

10 goude stucken, wegende 80$^{3}/_{4}$ ropia swaerte;
10 » staefjens, wegende 24$^{1}/_{16}$ ropia;
parthye goude stucken, wegende 18 ropia;
49 stucx goude coralen,
2 goude kettings, } wegende 6$^{3}/_{4}$ ropia;
79 stucx goude maesen;
65 » quart » ;
347 goude coepangs;
22 » quart coepangs;

1 goude greep van een cris;
276½ rd^{s} aen Spaens silver gelt;

den 16^{en} July door d'heer Snouck uyt het vaertuygh van den borger, Pieter van de Voorn:

14 blasen met amphioen;
1 vat » » ;
1 kistje » » ;
1 bondeltje » » ;

den 19^{en} July uyt het jacht, de Pauw, comende van Zuratta:

80 stucx spreyen;
30 » grove sarassas;
14 » gestickte zyde deeckens;
100 » groote, } pathoolen;
132 » cleyne, }

den 26^{en} July door d'heer Pauw uyt het schip, de Voorsichtigheyt, comende uyt het vaderlant:

5 halies met silver en gout gallon;
7 » » » gallon;
4 » » goude gallon;
1 stuck pourdesoy, lanck 59¼ ellen;
1 » lanck 42¼ ellen.

Dese maent syn in de Nederlandse en inlantse kercken getrouwt:

6 Nederlandse Comp^{s} dienaers;
1 borger;
9 Mardyckers;
2 slaven;
t'samen 18 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

7 Nederlandse kinderen;
32 inlandse d^{os};
14 bejaerde persoonen;
t'samen 53 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebragt, dat dese maent syn gestorven en ter aerden gebraght:

39 Comp^{a} dienaers;
6 borgers;
1 Duytse vrouw;
3 swarte mans;
2 » vrouwen;
7 Duytse kinderen;
11 swarte » ;
2 slaven en slavinnen;
t'samen 71 overledene.

Buyten dese stadt syn dese maendt op verscheyde plaetsen bevonden 3795 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

999 by de schans Jaccatra;
537 by de rivier Crocot;
512 buyten de poort Uytregt;
690 buyten de poort Diest;
1057 by particuliere;
t'samen 3795 Javanen.

Augustus Anno 1670.

1 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede directelyck na Colombo de hoeckerboots, de Swemmer en Zeelt, t'samen medenemende een cargasoen ten bedrage van *f* 6578 : 17 : 12, namentlyck:

de Swemmer:

2000 ℔ nagelen;
500 » nooten;
854 » foely;
320 » koperroot;
13 vaten mom;
1000 enckelde bossen bintrottangh;
34000 klinckertsteenen;
500 plancken;
400 hantgranaten;
parthye ambachts gereetschap;
3 kisten medicamenten, te samen bedragende..... *f* 4314 : 5 : 12

de Zeelt:

40000 klinckertsteenen;
1000 enckelde bossen rottangh;
12 vaten mom en
2 kisten medicamenten..... » 2264 : 12 : —
somma..... *f* 6578 : 17 : 12

Heden hebben de inlandsche borgers ofte Mardyckers opgetrocken en volgens jaerlycxse gewoonte parade gedaen, synde sterck geweest 1165 coppen, verdeelt in 9 comp^en^ ofte vaendelen, namentlyck:

1	comp^e^	te paert onder den voorryder, Jan Matthysen,	sterck	45	mannen
1	»	» voet onder capteyn, Manuel Simonszen....	»	150	»
1	»	onder capteyn, Anthony Thomaszen.....	»	125	»
1	»	» » » Louyszen.....	»	180	»
1	»	» » Pieter Alvis.....	»	300	»
1	»	» » Juriaen Pieterszen.....	»	160	»
1	»	Pampangers onder capteyn, François Parenau	»	55	»
1	»	Bandanesen » » Juriaen Coolman	»	90	»
1	»	Amboinesen » » Joncker.....	»	60	»
		somma.....	sterck	1165	mannen

Behalven noch een comp^{e} Nederlanders te paerd onder den ritmeester, Juriaen Scholten, sterck 60 coppen, bestaende uyt borgers en Comp^{s} dienaren, alle treffelyck gehabitueert; en is dese parade geschiet meest op deselve manier als voor desen, waervan in 't dach-register van anno 1668 onder dato 27 July en oock by voorgaende jaeren kan werden gelesen.

2 *d^{o}*. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, gedateert ultimo July jongstleden, houdende advertentie, hoe de Sulthan den 25^{en} July uyt zee tot Bantam was geretourneert, doch twee dagen daeraen weder na de eylanden Panjangh en Baly vertrocken, hebbende, na 't schynt, noch niet genoegh gevist; ondertusschen nam pangiran Ratou ofte de jonge Coninck syn vermaeck met buffels, ossen, herten, bocken en verckens, die hy door onse ende Engelse honden in een beslooten plaets liet vernielen.

Eenige Chinese ingesetenen van Batavia hadden daer aengebracht en aen den capiteyn van 't particulier Engels scheepje, de Goede Hoop, verkocht 200 picols Japans kooper en 50 picols spiaulter, 't eerste tegen 28 3/4 en 't ander tegen 24 1/2 rd^{s} het picol, waermede het gemelte scheepje 's daegs daeraen na Madraspatam stondt te vertrecken, synde voorts geladen met 100 bhaeren peper, 500 picols witte suycker, 30 picols radix China, eenige picols thee en goede parthye gout.

't Scheepje van den Sulthan, na Manilha gedestineert, stond mede binnen 2 à 3 dagen te vertrecken met 400 picols cust yser en 200 packen diverse kleeden, behalven wel 100 kleene packjens, particuliere Chinesen toebehoorende; ruym 4000 cadjangs en 1000 bossen bintrottangh laegen daer in voorraet, om dewelcke van daer te haelen de resident versoeckt, dat hem een scheepje mochte toegesonden worden ende daermede parthye kleeden en 4 à 500 rd^{s} contant tot de dagelycxe uytgift.

3 *d^{o}*. des avonts vertreckt het fluytje, de Vliegh, na Bantam om de gereet leggende cadjangh en rottangh in te nemen en herwaerts te brengen; hetselve neemt mede 100 pathoolen, 250 roode caricams en 500 ropia contant; ende wert de resident Caef geordonneert metten eersten incoop te doen van 2 à 3000 cadjangs en 4 à 5000 bossen bintrottangh, synde het briefjen bovendien van geen bysonderen inhoudt.

4 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

5 *d^{o}*. des morgens vertrecken uyt dese rheede nae Chormandel de fluytschepen, Wimmenum en Peguw, synde beyde geordonneert Jaffanapatnam ofte Punto das Pedras aen te loopen en aldaer over te geven de naervolgende goederen, namentlyck:

Wimmenum:

2 stucken gout en silver moirha;
2 Persiaense goude en silvere laeckenen;
4 Chinese satynen;
2 Hollantse armosynen;
6 » phelpen;
8 stucken chergie;

101 hoeden;
2784 ℔ plaetkooper;
2362 » platloot;
3 ysere balancen;
180 ℔ diverse speceryen;
70 lasten smeekoolen;
200 balckjens;
1100 plancken, parthye schryftuygh, provisien, ammonitie van oorlogh, equipagiegoet en ambachts gereetschappen, t'samen ten bedrage van *f* 8427 : 17 : 8

Peguw:

120 lasten rys:
3000 ℔ yser;
2 kisten medicamenten en verscheyde equipagie goederen, t'samen..... » 4409 : 5 : 15
t'samen..... *f* 12837 : 3 : 7
waerby gereeckent $137^{38}/_{73}$ ropia swaerte divers gout, voor Cormandel in Wimmenum gescheept, kostende..... » 4043 : 15 : —
soo bedraegt het geladene in voornoemde beyde bodems *f* 16880 : 18 : 7

Nae den middach is in Raede van India goetgevonden het fluytje, Terboede, ('t welck afgevaren is) met syn staende en loopende want te verkoopen aen den borger, Andries Hartman, voor de somma van 1041 rd^{s}, synde soodanich by gecommitteerden getaxeert.

6 *d°*. vertreckt de hoeckerboot, de Pimpel, naer Malacca, medenemende:
8 packen baftas;
4475 ℔ platloot;
60 » schilder verwe;
20 lasten smeecoolen en parthye equipagie goet, te samen bedragende *f* 3558 : 18 : 12.

7 *d°*. comt het fluytje, de Vliegh, van Bantam, medebrengende:
1350 bossen bintrottangh en
880 » cadjangh, costende t'samen *f* 719 : 5.

Het briefjen van den resident, Willem Caeff, daermede ontfangen, is gedateert 5 deser, meldende, dat het scheepje van den Sulthan 's daegs te vooren nae Manilha was vertrocken en dat het andere, nae Macao gedestineert, zeylvaerdigh lach, geladen met zout, peper, sandelhout, poetsiock, aguelhout, vogelnesjes, etc.; en stonden daermede te vertrecken een Engels stierman, 12 à 13 weghgeloopen slaven van Batavia, die yder 2 rd^{s} ter maent souden winnen, en 20 à 25 Chinesen, alle op de Tartarische manier geschoren.

Den 2^{en} deser was de Sulthan op het versoeck van syn soon, pangiran Ratou, wiens kint doot kranck lagh en noch dien avont stierf, weder uyt zee tot Bantam gekomen, doch had sich (nae dat de begraeffenis geschiet was en op

't sluyten deses briefs) weder met 10 à 12 vaertuygen na de eylanden Panjangh en Baly begeven.

8 *en* 9 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d°*. des avonts vertreckt het jachtje, Gorcum, naer Malacca om aldaer in het vaerwater gebruyckt te werden, niet anders medenemende als de ordinarie scheeps behoeften en voorts 12 lasten smeecoolen, ongetaxeert.

11 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

12 *d°*. comt het jacht, de Beurs van Amsterdam, over Macasser van Japare, van de laetstgenoemde plaets medebrengende:

65 ancker stocken;
265 huysbalckjens;
2720 plancken;
272 riemen ....., t'samen beloopende volgens factura... *f* 1796 : 12 · 8

waerop oock gebragt syn om hier weder betaelt te worden 10 rd°, door den resident, Valee, aen eenige dienaers van capteyn Joncker verstreckt..... » 30 : — : —

somma..... *f* 1826 : 12 : 8

De brief, door het gemelte jacht van Macasser gebracht, is ons op 30 Juny met een Chinees vaertuygh van Japara toegekomen, soodat nu eenlyck hebben ontfangen een missive van den coopman, Amelius de Valee, voornoemt, gedateert 8 deser, meldende, hoe dat het met de regeringh in de Mataram seer wonderlyck toegingh, hebbende de Sousouhounang syn derden soon, pangiran Aria Tiron, aen wien hy syn ryck en gebiet hadde opgedragen, nu weder geheel verstoten en syn eersten soon, pangiran Ade Paty, gegeven de regeringh over de lantstreeck Toeban.

Van Rambangh was tydingh gekomen, dat het schip, 't Hof van Zeelant, de gereet leggende masten niet en soude connen innemen, als synde het schip te swack en de schipper beducht, dat het geheele achterwerck van malcander soude vallen.

Door eenen schipper, Leendert Haringman, was aen den sabandaer tot Grissee 100 rd° op de ladingh van 't jacht, Hogelande, per abuys te veel betaelt, waervan de coopman, Valee, meent, dat de sabandaer hem wel onwetende mochte houden, ten ware de schipper eenigh nader bewys daervan conde bybrengen, en tot welcken eynde hy dit nu bekent maeckt om gemelten schipper, tot Batavia synde, daervan te spreecken.

Nae den middach is op het voordragen van den Eerw. kerkenraet in Raede van India goetgevonden tot een vierden en vyfden predicant alhier te verkiesen de Eerw. Cornelis Pays en Petrus Wytens, in plaetse van den Eerw. Wilhelmus Wassenberg en Nicolaes Heusenius, den eersten 11 April en d'anderen 22 Juny jongstleden alhier in den Heere ontslapen.

13 *en* 14 *d°*. niet noterens waerdigh voorgevallen.

15 *d°*. nae den middach syn in Raede van India verschenen de opperhoofden van het France schip, St Françoys, en is hun op haer versoeck toegestaen, hetgeene sy van de Comp^e^ tot gerieff en accomodatie genoten hebben, te mogen betalen met marcksilver, als van geen andere spetie versien synde, sullende het silver ontfangen en gerekent worden nae den vaderlandschen inkoop.

16 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

17 *d*°. des avonts vertreckt het fluytje, de Vliegende Swaen, naer Colombo, medenemende:

30 lasten rys;
7705 ℔ yser en
25 ysere dreggen, t'samen kostende *f* 3037 : 11 : 3.

18 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

19 *d*°. is in Raede van India goetgevonden, dat degene, die capitalen by de Comp^{e} op intrest hebben staen, deselve, des versoeckende, met den verloopen intrest sullen mogen vergrooten, alsoo 's Comp^{s} cassa soo wel niet versien is om de betalinge van de verlopen intresten buyten vercortingh noodiger employ te connen doen.

20 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

21 *d*°. de coopman, Leendert Leenderts, jongst geweest opperhooft tot Wingurla en den 4^{en} July jongstleden met de fluyt, Goylant, hier aengekomen, heeft heden aen syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael overgegeven een schriftelyck relaes, behelsende een verhael van 's Comp^{s} gelegentheyt tot Wingurla, alsmede klachten over het tegenwoordige opperhooft, Rombout Leser, soo over syn onbehoorlyck en onredelyck bedryf in Comp^{s} dienst, alsmede in 't particulier over verscheyde geledene affronten, gelyck by hetselve relaes, onder de aencomende brieven te vinden, kan werden naegelesen.

22 *d*°. vertrecken uyt dese rheede na Bengale de jachten, Durgerdam, Caneelboom, Blauwen Visscher, de fluyten, Witte Leeuw, Hilversum, Spreeuw en de hoeckerboots, Vlieger en de Molenaer, sullende volgens instructie, aen de opperhoofden ter hant gestelt, gedurende de reyse by malcanderen blyven en de schipper op Durgerdam, Jan Maersen Zeeman, de vlagge voeren, mitsgaders by voorval den breden raedt beroepen en daerin presideren.

't Gene in de voornoemde bodems geladen is, bedraegt met malcander *f* 150418 : 18 : 13, bestaende uyt de navolgende waeren:

in Durgerdam:

12500	℔	Japans kooper;
5073	»	nagelen;
5115	»	noten;
875	»	foely;
5884 $^{11}/_{16}$	»	quicksilver;
1961	»	fermilioen;
5005	»	zandelhout;
2945	»	yser;
3287	»	stael;
233 $^{1}/_{2}$	marck	bhaer silver;
1000	plancken	en parthye ambachts gereetschap, verscheyde provisien,

equipagie goederen, eenigh geweer en een kist met medicamenten, te samen costende ..... *f* 34602: 8: 2

de Caneelboom:

1143 marck, 6 oncen en 5 Engels bhaer silver;
100 balckjens;
300 plancken en
2 loerys ..... » 26554: —: —

Witte Leeuw:

205000 cattys peper;
1098 marck, 8 oncen en 5 Engels bhaer silver;
2 loerys ..... » 62440: 12: —

Hilversum:

2107 11/12 rd° aen onganghbare munt;
200 ledige suycker kisten;
2 loerys ..... » 6683: 15: —

de Spreeuw:

12500 ℔ Japans kooper;
4979 » nagelen;
5018 » rompen;
868 » foely;
5093 » sandelhout;
9065 » spiaulter;
380 » radix China;
12 stucken laecken;
40 groote spiegels met deuren;
300 ledige kisten, parthye equipagie goet, rariteyten, schilderverwe en schryftuygh, t'samen beloopende..... » 20138: 3: 11

de andere bodems, namentlyck, de Visscher, Vlieger en Molenaer, gaen geheel ledigh en nemen niet mede als haer ordinarie scheeps behouften;

somma: hetgene nu na Bengale gesonden wort, bedraegt. *f* 150418: 18: 13

23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. voorleden nacht is op twee plaetsen buyten dese stadt brant ontstaen, te weten, eerst tusschen de klocke twaelf en een uren in het Javaens quartier, achter ofte beoosten het Chinese kerckhof, alwaer omtrent 20 bamboese woningen

in de assche syn geraeckt en onder deselve een groot gedeelte, die met pady waren gevult; en soude de schade noch vry grooter syn geweest, indien de Amboinesen, daer omtrent woonachtigh, geen beter devoir hadde gedaen om den brandt te blussen en dien met het afbreecken en omver rucken van eenige wooningen te stutten als de Javanen selve, die of door verbaestheyt of door luyigheyt nauwlycx een hant tot hulpe uytstaecken.

Cort daeraen volgde de tweede brant buyten de poort Diest, achter ofte in het Balys quartier, alwaer mede in corten tydt 15 à 16 bamboese wooningen door het vuyr wierden vernielt; ende en heeft men niet anders connen vernemen, dan dat de voornoemde brant op beyde plaetsen alleen door ongelucken sonder moedwil sy veroorsaeckt.

25 *d°*. comt het jacht, de Gerechtigheyt, van Jamby, geladen met 381604 cattys peper, kostende volgens factura *f* 66631:1.

En is ons daermede toegekomen een missive van 't opperhooft, Dirck de Haes, en den raedt aldaer, gedateert 12 July jongstleden, alsmede een Maleytsche brief, door den ouden pangiran ofte, soo hy sich nu noemt en laet noemen, Sulthan Agangh aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael geschreven, luydende na gedane translaetie, als volcht.

Dese brief uyt een suyvere en oprechte genegentheyt, die onverbreeckelyck sal blyven by daege en by nacht, comt van Sulthan Agangh, wie syn throon en koninkryck in Jamby hout, aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, wie syn throon en ryck in grootheyt in de stadt Batavia heeft en in syn gedoente seer liberael en oprecht is omtrent alle Koningen, etc.

Vorders nae dit, soo maeck ick aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, bekent, dat soo lange 't volck van Jamby tegen 't volck van Johor in oorlogh syn geweest, soo hebben die van Jamby niet eens voor die van Johor geweken, maer die van Johor hebben de vlucht genomen, soodat wy veel van de haere genomen, weghgevoert en verslaegen hebben, soodat die van Jamby de stadt Johor wel geheelyck souden willen ruineren; doch, alsoo wy gebroeders oock van een religie en geloove syn, blyft sulcx naer; nu ten tyde, wanneer Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, voor desen met den Sulthan van Bantam in oorlogh was, soo heeft Sulthan Agangh de vrede gemaeckt en soo Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, de vrede wil maecken, soo wil ick oock vrede maecken, by aldien Sulthan Agangh sulcx van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, kan verkrygen; niets en heb ick tot geschenck te senden als myne genegentheyt voor altoos uyt wedersytse affectie.

26 *d°*. vertreckt de fluyt, Cattenburgh, na Tutucoryn, medenemende:
300 lasten rys;
38360 ℔ divers yser;
200 balckjens en
400 plancken, t'samen ten bedrage van *f* 18221:5:9.

Na den middach comt de hoeckerboot, de Hengelaer, van de Westcust, medebrengende:

202 bhaeren peper;
1023 teyl 6⅜ maes goud;
218 ℔ 7½ teyl campher baros en
39 halfamen lamp oly, costende volgens factura *f* 66013:17:8.

En hebben daermede ontfangen een missive van d'E. commandeurs, Jacob Pits en Pieter Coopman, mitsgaders den raedt aldaer, gedateert 5 deser, meldende, hoe dat de scheeps- en krygsmacht, den 2en Mey en 6en Juny van hier derwaerts gesonden, aldaer behouden was aengekomen, met dewelcke en de macht der inlantsche bontgenoten de vyanden ofte gerebelleerde Cotatengers met haeren aenhangh, niet alleen geheel uyt haere wercken waeren gejaegt en op de vlucht gedreven, maer noch daerenboven hare negerye Cotatenga, bestaende uyt veele dorpen en gehuchten, t'eenemael verbrant en in de assche gelegt, gelyck mede de negeryen Pauw, Anhay en Boekit Boelos, hebbende hun de vyanden dese verwoestinge door eygen moedwil en hertneckigheyt selve op den hals gehaelt, alsoo haer tot verscheyde reysen en noch op den laetsten dach perdon en vergiffenisse was aengeboden; wel 50 dooden syn van haer in een krepel-bosch gevonden; doch van d'onse niet meer als 4 inlanders en 9 gequetsten, daer onder 2 Nederlanders; 5 vaendels en 5 groote bassen hebben d'onse verovert en bovendien een ontelbare menichte buffels, runderbeesten en andere buytgoederen en was nu volgens verklaringh der inlandsche regenten alles herstelt en geredresseert, uytgesondert eenige weynige huysen, die noch niet verbrant waeren, alsmede de negerye Cassangh, aen den voet van 't geberghte gelegen, tot welckers vernielinge dan oock al ordre gegeven was.

Soo syn mede van Chormandel hier ter rheede gekomen de schepen, Prins Willem de Derde en Dordrecht, beyde met een cargasoen, ten bedrage van *f* 645614:7:6, namentlyck:

van Paliacatta met Prins Willem:

1722 packen met diversche kleeden;
7200 roche vellen;
7500 vloersteenen, daervan 6000 in Dordrecht gescheept;
90360 ℔ salpeter;
3960 » indigo;
41100 ℔ caliatourshout;
25630 » ebbenhout;
5160 » ysere gesmede kogels;
13 vaten Sadrapatnams speck en
1 last wasch sant, te samen belopende..... *f* 410152:18:1

van Masulipatnam met Dordrecht:

884 packen diverse kleeden;
18516 ℔ diversen indigo;
32997 » gommelack;

Transportere ... . *f* 410152:18:1

Per transport..... f 410152:18:1

11400 ℔ catoen in 76 packen;
31066 » hennip;
7680 » wit catoene gaeren;
2280 stucx goeny sacken;
800 vellen leer;
500 oncen besuarsteen;
750 kruytmaten;
50 bandalier leeren en
6000 vloersteenen, tot Paliacatta ingenomen en op de factura van 't schip, Prins Willem de Derde, gebracht..... » 235471:9:5

somma..... f 645624:7:6

En syn ons daermede toegekomen vier Chormandelse brieven, namentlyck, met Prins Willem een van den heer gouverneur, Anthony Paviljoen, en den raedt tot Paliacatta, gedateert 5 July.

Voorts met Dordrecht een van gemelte haer Ed° van dato 24 Juny en wyders twee brieven van de opperhoofden tot Masulipatnam, gedateert 11 en 15 July, synde de eerste een copie, waervan de originele, met de fluyt, Bunschoten, over de Westcust van Sumatra afgesonden, noch verwacht wort.

Oock heeft het schip, Dordrecht, medegebracht een missive van den heer directeur, Andries Bogaert, en den raedt tot Souratte, gedachteeckent 9 Juny jongstleden, synde van daer over lant na Cormandel gesonden.

Met gemelte schip, Prins Willem, is hier oock aengekomen de E. Ysbrand Goske, jongst geweest directeur over 's Comp^s negotie tot Persien, van waer hy met het jacht, Nieuwenhoven, tot Cormandel is gekomen en aldaer op 't gemelte schip overgegaen, hebbende en passant met het jacht, Nieuwenhoven, tot Cochin aengeweest en van den Koninck aldaer medegebracht een missive, soo in 't Mallebaers, als Portugees, aen syn Ed^ht den heer gouverneur generael geschreven, luydende naer gedane translatie, als volcht.

Hoog Ed° en vermogende heer, Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael van India.

De Prins Virola, myn neef, is na Ceylon vertrocken om den admirael te ontmoeten en heeft met hem in vrintschap gecontracteert en elckanderen onderlinge trouwe belooft, waer van daen sy te samen syn gekomen om de sterckte van Cranganoor en de stad Cochin in te nemen en hebben onsen vyant daeruyt gejaegt.

Gemelte Prins comende aflyvich te worden, heeft de admirael my tot het ryck ingelaten en men heeft my als Koninck van Cochin gekroont, doende my alsoo myn recht becomen; hebbende oock een commandeur in de stadt Cochin gestelt en geordonneert een sterckte op Cranganoor te maecken om den aenloop van den vyantlycken Samoryn te stutten, synde alsoo derwaerts vertrocken,

Naderhant heb ick gewenscht UEd^{e} continuelyck de nodige dingen aen te schryven en myn danckbaer gemoet te verthoonen, 't welck niet hebbe cunnen doen, ten aensien het gouvernement van Mallebaer onder dat van Ceylon stond, gelyck oock de commandeurs der stadt Cochin, soodat ick het noodige naer Ceylon schreef en aldaer de gedane gunste erkende.

En alsoo UEd^{e} tegenwoordigh de custe van Mallebaer onder sich neemt als een gesepareert gouvernement, ben ick daerover meer verheucht als te vooren; en by dese gelegentheyt schryve ick aen UEd^{e} om UEd^{e} daerover te bedancken en te verwittigen, hoe de commandeurs der stadt Cochin, soo wanneer die begonden de hoedanigheyt van Mallebaer en myn ryck te doorgronden en kennisse van vrunden en vyanden hadden becomen, dan weder wierden verplaetst; en vermits dese gedurige veranderinge is het volgens myn wenschen noyt tot volmaecktheyt gekomen; nu versoeck ick, dat UEd^{e} de gemelte veranderinge niet en gelieven toe te laten, opdat ick alsoo myn recht volmaecktelyck genieten mach, waermede ick de E. Comp^{e} sal connen dienen, gelyck ick my oock met myn ryck in 't gene, waertoe UEd^{e} my sal gelieven te gebruycken, tegenwoordigh aenbiede.

Cochin den 4^{en} Juny 1670; onder stont: de verplichte vrunt van UEd^{e}; en was in 't Mallebaers geteeckent met den naem en handt van den Coninck van Cochin.

27 *d^{o}*. arriveert hier van Macasser het schip, 't Hof van Zeelant, van daer niet anders medebrengende als 100 ledige kruytkisten, ten bedrage van *f* 412:10; alsmede een originele missive van den E. president, Maximiliaen de Jongh, en den raedt aldaer, gedateert 15 July, waervan ons de gelycke ofte duplicata den 30 July jongstleden met een Chinees vaertuygh is toegekomen.

Van Japara brengt hetselve schip mede, als synde volgens ordre aldaer om een houtladingh aengeweest:

77 moerbalcken;
122 groot en 317 kleene knies;
131 cromhouten;
276 swalpen;
1285 kleene balckjens;
4836 plancken;
59 raempaerd plancken en
40 lasten zout, t'samen ten bedrage van *f* 6695:5.

En hebben daermede oock ontfangen twee brieven van den coopman, Amelius de Valee, gedateert 15 en 22 Augustus, de eerste een copie synde van dengeenen, dien hy met de dienaers van pangiran Ade Paty hadde herwaerts gesonden en dewelcke hier noch niet en syn vernomen.

De gemelte dienaers, schrylt de coopman, Valee, hadden van haer meester uyt de Mataram aen hem tot schenckagie een paert medegebracht met schriftelyck versoeck, dat hy haer een briefje van geleyde aen haer Ed^{e} wilde medegeven en het welck dan oock geschiedt is.

De schenckagie, die de pangiran, benevens syn brieff, aen haer Ed^{e} hadde gesonden, bestondt in paerden, hartebeesten, schapen en rys, synde syn intentie met

dese besendinge om uytheemse paerden, boogen en gevesten tot crissen te hebben ofte, soo Sr Valee meent, het op een Javaense bedelary aen te leggen.

Aen 't Mataramse hof was zedert het jongste schryven geen veranderingh voorgevallen, maer de geruchten liepen, dat het gouvernement van Japare onder 5 persoonen soude werden verdeelt en dat de gewesen gouverneur, Wierat Macka, de opperste sabandar soude wesen.

Hendrick Wittebol, van dewelcke hier voor onder dato 27 July jongstleden vermelt staet, was met het borgers jacht, de Sevenster, van Grissee na Macasser vertrocken, hebbende een schempige brief en protest aen den coopman, Valee, gesonden.

De fluyt, 't Wapen van Hoorn, 29 July van hier vertrocken, was daer behouden aengekomen en na Rambang voortgesonden om aldaer de gereet leggende masthouten in te nemen, die het hof van Zeelant door swackheyt hadde moeten laten leggen.

De coopman, Valee, versoeckt wyders ordre tot het verleenen van passen aen Javanen, Maleyers en Chinesen na Macasser, gelyck voorleden jaer geschiedt zy, en oock voor sich selven consent om mits syne becomene indispositie van lammigheyt een keer herwaerts te mogen doen.

28 d°. vertrecken uyt dese rheede de jachten, Rammekens en Cogge, mitsgaders de fluyt, de Voorsichtigheyt, namentlyck, Rammekens directelyck na Persien, de Cogge over Cochin en Wingurla mede derwaerts en de Voorsichtigheyt directelyck na Souratte.

Rammekens neemt voor Persien mede:

424678 ℔ diverse suykeren in 1800 kisten;
30000 cattys Japans kooper in 300 kisjens;
20121 ℔ nagelen;
20079 » rompen;
50195 » gommelack;
50 packen guinees lywaet;
8 stucken Camerix doeck;
2 lasten smeekoolen;
1 kist medicamenten, parthye provisien, yser, spyckers en schryftuygh, t'samen bedragende f 108140 : 5 : 2.

De Cogge heeft geen ladingh voor Persien, maer sal tot Cochin een ladingh peper innemen en derwaerts voeren:

voor Cochin is hier daerin geladen:

2006 ℔ giroffel nagelen;
1041½ » foely;
3 stucken laecken;
247 hoeden;
230 stucx Javaens aerdewerck;
2 kisten medicamenten;
1 kas met schryf gereetschap, voorts parthye provisien, oorloghs gereetschappen en equipagie goederen..... f 17381 : — : 12

Transportere..... f 17381 : — : 12

Per transport..... f 17381 : — : 12

voor Wingurla:

5045 ℔ nagelen;
20000 » nooten;
1719 » foely;
6198 » benjuwin;
7 stucken laecken;
1 doos met medicamenten, eenigh cooper gewicht, provisien en schryftuygh..... » 36280 : 1 : 3

somma het geladene in de Cogge bedraegt f 53661 : 1 : 15

de fluyt, de Voorsichtigheyt, heeft voor Soufatte ingenomen:

100000 cattys Japans kooper in 1000 kisjens;
300355 ℔ loot;
20031 » alluyn;
9475 3/16 » quicksilver;
9965 » eliphantstanden;
3897 » vermilioen;
8597 » foely;
70018 » nagelen;
70615 » nooten;
10104 » gommelack;
3100 stucx gepekelde nooten;
150 ℔ camphur baros;
27 stucken laecken;
25 boeckspiegels;
6 prince stuckjens;
1 kasje met olietyten;
1 kist medicamenten, parthye geweer, spyckers, equipagie goet, provisien en schryftuygh, te samen beloopende f 187991 : 3 : 3.

De brieven, die nu met meergenoemde bodems nae Souratte, Persien, Cochin en Wingurla afgaen, alsmede degene, die aen den verdreven Bassia van Bassora wert geschreven in antwoort op de syne, den .. July jongstleden ontfangen, syn alle onder dato deses in 't afgaende briefboeck ingeschreven.

29 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

30 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede na Bengale het jacht, Batavia, en de fluyt, Goylandt, 't eerste met:

5 spiegels;
50 ancker stocken en
2 loerys, ten bedrage van..... f 359 : 11

en Goylant met:

50 lasten smeekoolen, ongetaxeert;
1 metael stuckje, » ;
3 loerys, costende..... » 90 : —

t'samen..... f 449 : 11

Soo vertreckt mede uyt dese rheede nae Souratte het schip, St François, toebehoorende de France Royale Oostindische Comp^{e}, synde den 27^{en} Maert jongstleden hier seer ontramponeert aengekomen en nu weder wat gerepareert en zeylvaerdigh geraeckt.

Dese maendt syn van verscheyde om en by gelegene plaetsen hier aengekomen 165 stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, t'samen gemant met 579 coppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen ende waeren:

8 vaertuygen van Bantam met 25 mannen, 95000 oude pienang, 1950 stucx oude clappus, 1220 stucx potten en tresellen, 100 stucx hoenders, 100 stucx groote kneppel suycker, 200 groote potten kalck, 1480 stucx kleene potten kalck, 40 bossen rottangs, 10 korven ajuyn.

9 van Cheribon met 34 mannen, 600 stucx tresellen, 150 korfjes ajuyn, 22 potten olie, 10 sacken kapock, 1 last gingily zaet, 2 1/2 lasten rys, 10 stucx bereyde huyden, 50 stucx hoenders, 62 picols en 40 cattys peper, 40 korven swarte suycker, 100 stucx ryswannen.

38 van Chiassem met 31 mannen, 50 stucx plancken, 1185 stucx balcken, 21 lasten rys, 330 stucx hoenders, 500 stucx groote kneppel suycker, 700 stucx steenbraesems, 7 bocken, 1/2 last gingily zaet, 500 bossen pady.

32 van Craowan met 78 mannen, 30000 oude pienangh, 640 stucx hoenders, 68 picols Javaense taback, 50 stucx balcken, 1000 stucx gesoute eyeren, 10000 stucx kleene kneppel suycker, 1/2 last zout, 84 stucx bocken, 7 1/2 lasten rys, 4 hartebeesten.

4 van Tegael met 16 mannen, 13 lasten rys, 1300 stucx suycker sombar, 30 stucx eenden, 2000 stucx kleene kneppel suycker.

3 van Diringh met 13 mannen, 35000 stucx kleene kneppel suycker.

3 » Tadoenangh met 16 mannen, 6 lasten rys, 2000 stucx suycker jaty, 30 korven bruyne suycker, 40 potten blauwe verwe, 55 potten oly, 1 last swarte boontjes, 3 picols Javaense taback, 100 stucx gesoute eyeren, 20 korfjes ajuyn.

1 van Passirakan met 6 mannen, 5 lasten rys, 10000 stucx suycker sombar.

5 van Grissick met 21 mannen, 7 lasten rys, 9000 stucx kleene kneppel suycker, 12000 stucx kleene Chinese appelen.

7 van Samarangh met 28 mannen, 1000 stucx kistplancken, 4000 stucx kleene gesoute visschen, 500 stucx plancken, 50 balcken, 8 lasten rys, 10000 stucx oude pienangh, 3300 stucx goena touwen, 10 potten oly, 8 lasten zout.

11 van Dermajoe met 40 mannen, 7 lasten rys, 30 potten blauwe verwe, 40 stucx hoenders, 2 lasten zout, 30 stucx balcken, 500 stucx gesoute eyeren, 3700 stucx pady, 500 stucx gedroogde cabos, 100 stucx kistplancken.

2 van Chiringen met 7 mannen, 2500 stucx oude clappus, 50000 stucx oude pienangh, 2000 stucx pees pada.

4 vaertuygen van Pamanoekan met 16 mannen, 18½ lasten rys, 20 korfjes ajuyn, 200 stucx potten ende tresellen, 75 stucx hoenders.

1 van Arosbaya met 6 mannen, 6¾ lasten cadjangh, 5 potten oly, 20000 bossen suycker.

1 van Payarackan met 3 mannen, 1500 stucx kleene kneppel suycker.

1 » Sourabaya met 5 mannen, 4 lasten cadjangh, 900 stucx oude clappus, 10 potten oly, 5000 oude pienangh, 500 stucx steenbraesems, 30 stucx hoenders.

1 van Javana met 4 mannen, 100 stucx hoenders ende eenden, 40 potten oly, 400 stucx steenbraesems, 1000 stucx gesoute eyeren.

2 van Tanara met 5 mannen, 200 stucx hoenders, 2 picols catoen.

1 » Cherita met 3 mannen, 4000 stucx oude clappus.

3 » Godongh met 10 mannen, 6 lasten zout, 3 lasten rys.

1 » Toebangh met 5 mannen, 5 lasten rys, 2 potten oly.

1 » Kriema met 3 mannen, 1000 stucx oude clappus, 10000 oude pienangh.

1 van Cedycarie met 3 mannen, 1 last rys, 5 potten oly.

2 » Banjer met 9 mannen, 600 bossen rottangs, 80000 stucx oude pienangh.

5 van Rambangh met 20 mannen, 450 stucx plancken, 330 stucx balcken, 25 stucx hoenders.

6 van Japara met 26 mannen, 410 korven swarte suycker, 250 korven witte suycker, 2 lasten rys.

2 van Madura met 8 mannen, 2 lasten rys, 50 bossen pady, 1½ lasten cadjangh, 100 stucx steenbraesems.

3 van Baly met 14 mannen, 2 stucx slavinnen.

4 » Macasser met 51 mannen, 259 stucx slaven en slavinnen.

2 » Banda met 13 mannen, 8 stucx slaven en slavinnen.

1 » Amboina met 10 mannen, 26 stucx slaven en slavinnen, 10 potten oly, 800 stucx steenbraesems.

165 stucx vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

108½	lasten rys;	28000	stucx pienangh;
1645	stucx balcken;	2020	potten en tresellen;
1000	» plancken;	1980	» kalck;
1620	» hoenders en eenden;	2600	soute eyeren;
2000	» suycker jaty;	2500	stucx steenbraesems;
600	» groote kneppel suycker;	91	» bocken;
159	potten oly;	4250	bossen pady;
195	korfjes ajuyn;	47500	kleene kneppel suycker;
71	picols Javaense taback;	23000	bossen suycker sombaer;
1100	stucx kistplancken;	250	korven witte suycker;
12½	lasten groene cadjangh;	450	» swarte suycker;
10350	stucx oude clappus;	10	stucx bereyde huyden;

1½	last gingily zaet;	3300	stucx goemoets touwen;
10	sacken kapock;	30	korven bruyne suycker;
640	bossen Javaense rottangs;	62	picols en 40 cattys peper;
2000	pees pada;	100	stucx ryswannen;
4	stucx hartevellen;	2	picols cattoen;
16	lasten zout;	20000	bossen suycker catoepa;
70	potten met blauwe verwe;	293	stucx slaven en slavinnen;
500	stucx gesoute cabos;	1	last swarte boontjes;
4000	» kleene gesoute vissen;	12000	stucx kleene Chineese appelen.

Daerentegen syn van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 144 vaertuygen, en hebben medegevoert 11102 rd^{s} aen diverse coopmanschappen, namentlyck:

5 vaertuygen na Cheribon met 233 rd^{s} aen kleeden, 12 rd^{s} aen out yser;
5 na Packalongen met 100 rd^{s} aen kleeden en 12 rd^{s} aen contant;
7 » Sombaer met 241 rd^{s} aen kleeden;
14 » Dermajoe met 690 rd^{s} aen kleeden;
17 » Craowan met 535 rd^{s} aen kleeden;
3 » Deringen met 148 rd^{s} aen kleeden;
2 » Bouton met 20 rd^{s} aen kleeden en 30 rd^{s} aen amphioen;
2 » Banjer met 900 rd^{s} aen kleeden, 120 rd^{s} aen Japans kooper, 24 rd^{s} aen out kooper, 34 rd^{s} aen porceleyn en 160 rd^{s} aen sandelhout;
3 » Bonangh met 274 rd^{s} aen kleeden;
1 » Jotangh met 24 rd^{s} aen kleeden;
13 » Pamanoekan met 1519 rd^{s} aen kleeden;
4 » Candael met 267 rd^{s} aen kleeden;
1 » Gombongh met 50 rd^{s} aen kleeden;
4 » Damack met 245 rd^{s} aen kleeden en 360 rd^{s} aen Japans kooper;
6 » Godongh met 404 rd^{s} aen kleeden;
13 » Chiassem met 671 rd^{s} aen kleeden;
1 » Poelo Sinco met 9 rd^{s} aen zout, 90 rd^{s} aen porceleyn, 24 rd^{s} aen coralen, 24 rd^{s} aen suycker, 8 rd^{s} aen radix China, 30 rd^{s} aen cassomba, 30 rd^{s} aen aluyn en 10 rd^{s} aen thee;
5 » Zourabaya met 378 rd^{s} aen kleeden;
6 » Tegael met 249 rd^{s} aen kleeden;
2 » Pamalangh met 95 rd^{s} aen kleeden;
8 » Macasser met 253 rd^{s} aen kleeden en 450 rd^{s} aen comptant;
2 » Zedakary met 154 rd^{s} aen kleeden;
3 » Calianjer met 472 rd^{s} aen kleeden;
2 » Javana met 130 rd^{s} aen kleeden;
1 » Japara met 60 rd^{s} aen kleeden;
3 » Zedayoe met 204 rd^{s} aen kleeden;
1 » Palimbangh met 10 rd^{s} aen zeep en 20 rd^{s} aen radix China;
1 » Berbas met 24 rd^{s} aen kleeden;

1 vaertuygh na Singa Radja met 57 rd^{s} aen kleeden;
1 na Solor met 137 rd^{s} aen kleeden;
1 » Grissick met 10 rd^{s} aen kleeden;
1 » Tadoenangh met 56 rd^{s} aen kleeden;
4 » Madura met 276 rd^{s} aen kleeden;
1 » Rambangh met 24 rd^{s} aen kleeden;
1 » Malacca met 120 rd^{s} aen brandewyn, 60 rd^{s} aen witte wyn, 20 rd^{s} aen mom, 3 rd^{s} aen tabacx pypen, 5 rd^{s} aen zalm, 30 rd^{s} aen kaesen en 21 rd^{s} aen quitasollen;
1 » Banda met 380 rd^{s} aen kleeden, 100 rd^{s} aen goutdraet en 10 rd^{s} aen zeep;
somma 144 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

9288	ryxdaelders	aen kleeden;	24	ryxdaelders	aen suycker;
12	»	» out yser;	28	»	» radix China;
450	»	» contant;	30	»	» cassomba;
30	»	» amphioen;	30	»	» aluyn;
124	»	» porceleyn;	10	»	» thee;
160	»	» zandelhout;	20	»	» zeep;
480	»	» Japans kooper;	100	»	» goutdraet;
24	»	» out kooper;	259	»	» provisie;
9	»	» zout;	somma 11102		ryxdaelders.
24	»	» coraelen;			

Door de respective officiers en gecommitteerdens deser stede syn dese maent gevisiteert de naervolgende verongeluckt persoonen:

den 3^{en} Augustus seker inlants persoon, die boven de fortresse Jaccatra, verdroncken was;

item noch seker inlander, mede verdroncken boven de rivier, de Sunther:

den 10^{en} Augustus een nieuw geboren kindeken in de rivier binnen deser stede, voor de huysing van Amanda Moor, verdroncken.

Dese maent syn in de Nederlandse en inlandsche kercken getrouwt:

3 Nederlandse Comp^{s} dienaers;
4 borgers;
9 Mardyckers;
6 slaven;
t'samen 22 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

11 Nederlandse kinderen;
30 inlandsche d^{os};
t'samen 41 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebragt, dat dese maendt syn overleden en ter aerden gebracht:

35 Comp^{a} dienaers;
4 borgers;
1 Duytse vrouw;
3 swarte mans;
2 Duytse kinderen;
14 swarte » ;
2 slaven en slavinnen;
t'samen 61 overledene.

Buyten dese stadt syn dese maendt op verscheyde plaetsen bevonden 3944 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

1014 by de schans Jaccatra;
564 by de rivier Crocot;
549 buyten de poort Uytrecht;
720 buyten de poort Diest;
1097 by particuliere;
t'samen 3944 Javanen.

September Anno 1670

1 *d*°. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, 30 Augustus gedateert, meldende, dat de Sulthan weder uyt zee was gekomen, doch nae 3 à 4 dagen verblyvens met omtrent 100 vaertuygen, benevens syn vrouwen en al den adel, weder na de eylanden vertrocken; onderwylen nam pangiran Ratou syn vermaeck in de bosschen en velden met het jaegen en vangen van wilde beesten.

Met een tinangh waeren 9 stucx weghgeloopen of weghgevoerde lyfeygenen van Batavia tot Bantam aengekomen, die alle bewaert wierden by eenen Kenneby Wangsa Nala, anders in de wandelingh genaemt de nieuwe Key Aria, als synde de opsiender en naeste raet van den jongen Koninck ofte pangiran Ratou; dese, door den resident om de restitutie van gemelte lyfeygenen aengesproocken en versocht synde, hadde daerop geantwoort, dat hy den Sulthan daerover eerst moeste spreecken en de resident dienvolgende soo langh patientie hebben.

Eenige dagen verleden hadden d'Engelsen een vaertuygh met parthye kleeden en out yser na Rambangh gesonden, van meeningh synde om aldaer twee chaloupen te laten timmeren.

Seecker vaertuygh, van Baly tot Bantam gekomen, had tyding gebracht, dat aldaer omtrent 3 à 4 maenden geleden een Nederlandsche chaloup afgeloopen ende 't volck daervan vermoort soude syn.

Twee persoonen van 't France schip, St Françoys, waeren van Batavia tot Bantam gekomen om 2 à 300 bhaeren peper te koopen en die in haer schip, wanneer het Bantam passeerde te laeden, 't welck haer oock door den sabandar was toegestaen.

Met 5 vaertuygen waeren door Bataviase borgers van Bantam vervoert 450 picols witte en 100 picols candy suycker om die, soo de resident Caef meent, mede aen het France schip ofte wel aen Comp[e] schepen, nae Souratte of Persien gedestineert, over te geven.

Tottet weghalen van ruym 3000 stucx cadjangs en 2000 bossen bintrottangh versoeckt de resident een scheepje en daermede verscheyde sorteringe kleeden, soo tot incoop van voornoemde goederen, als om te dienen tot dagelycxe oncosten.

2 *d*°. nae den middach heeft d'E. ontfanger, Jan van Wesenhage, in Raede van India ingedient de reecquening van 't cleen zegel en waerby blyckt, dat zedert ultimo

February tot ultimo Augustus, synde 6 maenden, daervan ingekomen is 934$^{9}/_{10}$ rd^{s} à 60 stuyvers yder.

De predicant, Theophilus Brelius, geklaegt hebbende over de onbequaemheyt van 's Comp^{s} huys tegenover de Nieuwepoort, daer syn Eerwaerde nu eenigen tydt ingewoont heeft, soo is goetgevonden hem toe te staen een ander huys te mogen hueren en dat tot dien eynde, benevens andere predicanten, daervoor sal genieten 16 slechte realen smaents.

3 *d*^{o}. des avonts vertreckt de hoeckerboot, de Swaertvis, na Bantam om de ingekochte rottangh en cadjangh van daer te haelen, medenemende tot vervangh der expensen en oncosten 100 patholen en 6 packen diverse kleeden, t'samen ten bedrage van *f* 3030 : 5 : 17.

Het briefjen, daermede aen den resident afgaende, behelst een antwoort op het syne van 30 Augustus jongstleden, eergisteren hier ontfangen; en wert hem nu geordonneert:

dat hy alle devoir sal aenwenden om de 9 slaven, van hier tot Bantam aengebracht, weder te becomen; wyders, dat hy haer vryelyck sal mogen te kennen geven (te weten, als uyt sich selven en om haer ten besten te raden), dat wy het ongelyck, 't welck sy ons mettet aenhouden onser slaven syn doende, niet wel langer sullen connen verdragen en dat haer sulcx weleens onverwacht mochte smarten en op den hals comen;

dat hy sal trachten te ontdecken, wie de bestellinge heeft gehadt over de vaertuygen, met suycker van Bantam vervoert, etc.;

dat hy metten eersten in antwoort sal laten weten, wat quantiteyt peper die van het France schip tot Bantam hebben becomen en tot wat prys mette thollen en oncosten; item wat voorraet van peper onder de Engelsen en anderen bevonden wort, mitsgaders van poeyer en candy suycker en tot wat prys elcke soort te becomen zy;

dat hy noch wel 3 à 4000 bossen bintrottangh sal mogen inkoopen, maer voor eerst geen meer cadjangh.

Wyders wert den resident bekent gemaeckt de heerlycke victorie, door 's Comp^{s} wapenen op de Sumatrase Westcust bevochten, volgens 't gedruckt verhael, nu mede overgaende.

4 *d*^{o}. is extra ordinaris vergaderingh gehouden en by haer Ed^{e} geapprobeert de sententie des doots, door den achtbaren raedt van justitie gevelt tegen Lebe van Baly, lyfeygen van den Chinees, Conco, namentlyck om over 't quetsen van gemelten syn lyfheer en dat getracht heeft denselven te vermoorden, eerst de rechte hant afgekapt en dan voorts mette coorde ter doot gestraft te werden.

5 *d*^{o}. seker Bandas borger, genaemt Loef Claesen, heden met een inlants vaertuygh van Grissee gekomen, alwaer hy met het jacht van den borger, Bastiaen Pieters, uyt Amboina over Banda vertrocken, was aengelant, brengt nu mede een seer onaengename tydinge, naementlyck, dat de fluyt, Diemermeer, in Banda aen de Goenongh Apy op de klippen sat, dewelcke al door het schip heen geraeckt waeren, soo datter tot desselfs behout geen de minste apparentie was.

6, 7 *en* 8 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

9 *d°*. comt een Batavia's borger, Claes Cornelissen genaemt, met syn chaloup van Succadana, medebrengende een missive van den regent aldaer, Panaban Ratoe, aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael; en is deselve na gedane translatie uyt het Maleyts van navolgenden inhout bevonden.

Dese brief van Panaban Ratoe van Succadana comt uyt een suyver en oprecht gemoet aen den capiteyn Moor, wien de stadt Batavia toecomt en volgens de geruchten ten hoogsten befaemt is in alle steden benedens wints door syn wackere, onverwinnelycke sterckte, synde oock seer ryck, liberael en oprecht omtrent alle negotianten en genegentheyt dragende tot alle geestelycke en arme persoonen en die degeene, dewelcke in verlegentheyt of in ongelegentheyt vallen, te hulpe comt.

Vorders naer dit, soo maecke ick bekent van 't gene, datter gepasseert is, hoe ick een Hollants kint, genaemt Pieter, hebbe gedoot, die voorgaf, dat hy kennis had om met schryven alles te connen veranderen in 't geene hy wilde, 't welck noyt menschen gesien hadden; en dit souw hy doen voor d'oogen van alle menschen; oock soo gaf hy hem uyt voor een doctor en nam aen myn gemalin Ratoe Agan te genesen, welck seggen ick volgens syn voorgeven gelooft heb, soodat ick hem sulcken genegentheyt toedroegh als myn kint, en waerdoor hy de vryheydt bekomen heeft van myn hoff sonder de minste achterdocht in 't uyt en ingaen te frequenteren en dat, omdat hy gesegt had myn gemalin te sullen genesen, welck seggen ick geloof gegeven heb; onderentussen, soo heeft hy door syn kennis van toveryen myn goederen genomen, naer reecqueningh 1400 realen, die hy in een praeuw geberght had, daerover ick noch al niet gestoort of quaet ben geweest; doch de reden, waerom ick hem gedoot en my ten hoogsten 't gemoet ontstelt heb, is, dat hy de dochter van myn gemalin heeft trachten tot syn wil te brengen; en dit syn de reden, waerom ick hem gedoot heb, hebbende ick over dese justitie met den schipper, Claes, daervan gesproocken en hem gevraegt; niets en heb ick tot geschenck te senden als twee besoarsteenen tot een teycken, dat noch leeve en anders niet.

Na den middach is in Raede van India goetgevonden tot het examineren der Bataviase oncosten en het poinct der mesnagie te committeren de heeren, Pieter Anthony Overtwater en Pieter van Hoorn.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. arriveert hier van Persien over Ceylon het schip, 't Hof van Breda, van d'eerstgenoemde plaets, medebrengende:

3400 ℔ soethout;
54 cassen wyn en
17 » rooswater,

alle goederen, die het fluytje, de Vliegh, den 24^en^ July van Persia hier ter

rheede gekomen, aldaer door gebreck van scheepsruymte hadde moeten overlaten, gelyck onder voornoemde dato oock staet aengeteeckent.

Voorts syn op Ceylon daerin geladen:

1820 packen caneel, wegende t'samen 145600 ℔, ten bedrage van *f* 21865: —: —

52 » diverse geschilderde kleeden, kostende..... » 30596: 4: 6

somma..... .. *f* 52461: 4: 6

En is ons daermede toegekomen een missive van den heer Rycklof van Goens en den raedt tot Gale, gedateert 23 July jongstleden.

Alsmede een particulier missive van den E. Lucas van der Dussen, uyt Cochin aen haer Ed^e^ geschreven 10 October 1669.

Van Jamby arriveert oock hier ter rheede de hoeckerboot, de Wytingh, sonder eenige ladingh en niet anders medebrengende als een missive van 't opperhooft, Dirck de Haes, en den raet aldaer, gedateert .....

Insgelycx comt van Bantam hier te rheede de hoeckerboot, de Swartvis, medebrengende:

2150 cadjangs en

2000 bossen bintrottangh, costende t'samen *f* 589 : 17 : 10.

Het briefjen van den resident, Willem Caef, daermede ontfangen, is gedateert 7 deser, meldende in substantie, als volcht.

De Sulthan was noch met syn wyven en adel in zee, soodat de resident wegens de weghgeloopen lyfeygenen noch niets en hadde connen uytrichten; onder tusschen was noch van Batavia tot Bantam aengekomen eenen Jan van den Helm (synde een slave kint van juffrouw van den Helm) met voornemen om het Christen geloof, daer hy een litmaet van zy, te versaecken en sich te laten besnyden, onthoudende sich binnen des Sulthans hof ofte palleys. De resident om dit te stutten en voor te comen hadde wel aen den nieuwen Keey Aria en den sabandaer versoeck gedaen, maer niet anders geobtineert dan beloften, datse hem, wanneer de Sulthan thuys quam, behulpsaem souden syn.

Het France schip, St Françoys, was den 2^en^ deser op Bantams rheede gekomen en twee dagen daeraen na Souratte voortgeseylt, hebbende tot Bantam ingekocht 175 bhaer peper, 122 kisten kooper en 25 picols lange peper; de peper tot 18 ropia de bhaer, 't cooper tot 28 1/4 ropia 't picol en de lange peper tot 4 ropia het picol, alles sonder thol ofte ontcosten; en had de Engelse agent voor syn eygen reecquening oock daerinne gescheept 10 kisten kooper en 4 à 5 picols thee.

De poeyer en candy suycker, van Bantam vervoert, waervan onder dato .. en .. deser vermelt is, was, na de resident verstaen had, in 2 Nederlandsche schepen omtrent poulo Panjang overgescheept, maer door wien sulcx geschiet was, en had hy niet connen vernemen.

Jegenwoordigh was tot Bantam geen poeyer ofte candy suycker te becomen, doch soude binnen een maent wel 3 à 400 picols poeyer suycker tegen 3 á 3 1/4 rd^s^ het picol te becomen syn; onder den sabandar en andere Chinesen was nu oock geen meer peper als 4 à 500 baer, tegen 16 ropia de baer te becomen, maer de Engelsen hadden van dat greyn wel 9000 bhaer en 500 picols poeyer suycker in voorraet.

Om de resterende 1000 stucx cadjangs en 4000 bossen bintrotting te haelen versoeckt de resident, dat de bovengemelte hoecker ofte wel een ander scheepje weder derwaerts mogte werden gesonden.

Op 't sluyten deses bequamen de Engelsen tydingh van 't arrivement van een hunner schepen, namentlyck, de Constantinopol Marchand, in de Straet Sunda, synde benevens noch 3 andere uyt Engelant geseylt en alle nae Bantam gedestineert.

Des avonts vertreckt een borgers vaertuygh nae Japara, medenemende een briefjen aen het opperhooft, Amelius de Valee, by het welcke beantwoort worden de brieven van 8, 15 en 22 Augustus, van daer ontfangen, en benevens dien geordonneert en gerecommandeert soodanige saecken, als hier onder cortelyck en in substantie staen uytgedruckt, namentlyck:

dat devoir sal moeten aenwenden om van den sabandar van Grisse weder te becomen soodanige 100 rd^s, als de schipper, Leendert Haringman, door abuys en misreeckening aen denselven te veel betaelt heeft;

dat wel weder aen Chinesen, Javanen en Maleyers zeebrieven na Makasser sal mogen verleenen, mits daerin uytdruckende, dat geen andere plaetsen als het casteel Rotterdam sullen mogen aendoen;

dat tot een preuve sal inkoopen en herwaerts senden parthye gemoet touwen van de beste soort om de vaderlantsche touwen daermede te sparen, namentlyck, 9 cabeltouwen en 30 paerdelynen.

Aen den resident, Valee, wert nu oock toegestaen om mits impotentie van lammigheyt eens herwaerts te mogen comen, doende tot dien eynde transport aen syn secunde persoon, den ondercoopman, Jacob Couper.

Wyders wert hem bekent gemaeckt de doot van Pieter Mesties en hoe deselve te Succadanna om 't leven is geraeckt, waervan de translaet brief, hier voor onder dato 9 deser geinsereert, breder melt en dewelcke oock nu in copie mede gaet.

12 *d^o*. comt een borger, Daniel Beeck genaemt, van Bantam, medebrengende een briefjen van onsen resident aldaer, gisteren gedateert, meldende, dat het Engels schip, Constantinopol Marchand, daer ter rheede was gekomen en binnen weynich dagen na Jamby stont te vertrecken.

De Sulthan was nu van 't eylant Panjang na Anjer vertrocken, apparent gesint synde om syne afgelegene negeryen te besoecken.

Tot het weder becomen van den weghgeloopen jongen van juffrouw van den Helm soude de resident alle mogelyck devoir aenwenden.

Voorts heeft gemelte Daniel Beeck verhaelt eenigh nieuws uyt Europa, hem door de Engelse vrunden van het nieuw aengekomen schip medegedeelt, namentlyck:

dat onse staet en Vranckryck het beste verstant of genougen met malcanderen niet schenen te hebben; dat Vranckryck sich sterck ten oorlogh toeruste en al een accoort met den Turck hadde gemaeckt; datter parthye scheepen in Vranckryck naer Indien wierden geëquipeert, die, soo men meende, het op de Caep de Bonne Esperance souden aenleggen, wordende tot dien eynde met volck, schoppen en karren versien; voorts, dat onse staet seer wel van volck versien en op hoede was en by deselve, alsmede by Engelant, veele schoone oorlogs schepen wierden getimmert.

Dewyl de discipulen of scholieren der Latynsche schole nu al op 2 syn verminderd en men meer en meer siet, dat het daermede niet voort en wil en maer costen te vergeefs sal wesen, soo is nu in Raede van India goetgevonden deselve schole te laten vaeren, doch echter den rector, Augustyn Tornton, voor eerst by syn gagie te laten continueren om te onderstaen, of hy deselve schoole niet op eygen costen sal connen aenhouden en metter tydt tot wat beeter expectatie brengen.

13 *d°*. arriveren hier met eygen vaertuygh 2 briefdragers of afgesondene van pangeran Ade Paty Anum, synde de outste soon van den Sousouhounang Mataram, en van denselven medegebracht een missive aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael, luydende nae gedane translatie uyt het Maleyts, als volcht.

Dese brief van Pangeran Ade Paty Anum in de stadt Mataram comt aen broeder, capiteyn Moor, in de stadt Batavia; vorders na dit, dese myn volck, Sesoeta en Senata Praya, send ick aen broeder, alsoo ick versoeck geholpen te werden om 2 à 3 Persiaense paerden op te koopen; hier in verlaet ick my ten hoogsten op broeder, dat myne gesondene de paerden van broeder becomen sullen; soose de paerden krygen, soo wilt broeder die in zee laten brengen om door myne gesondene daer ingenomen te werden, opdat die van 't volck uyt de Mataram, die op Batavia syn, niet mogen gesien worden; ende, sooder iets van broeders genegentheyt in de stadt Mataram mochte wesen, broeder gelieft maer naer de Mataram te senden; myn genegentheyt en versoeck is, gelyck in desen brief gesegt wort.

De schenkagie, die benevens de brief comt, wort in denselven niet vermelt, maer bestaet volgens 't opgeven van de afgesondene in:

8 hartebeesten;	1 vogel martyn;
2 reebockjes;	2 lasten rys;
2 boskatten;	½ last groene boontjes;
8 pauwen;	½ » witte cadjangh;
2 gansen;	5 sacken gedroogde garnelen en
50 capoenen;	8 potten ingeleyde vis.
30 hoenders;	

14 *d°*. des avonts vertreckt de hoeckerboot, de Swaertvis, na Bantam om van daer te haelen de overgebleven cadjangh en rottang.

By het briefjen, daermede aen den resident, Willem Caef, afgaende, wert hem andermael gerecommandeert devoir aen te wenden om wys te worden, wat volck de suycker, daer op .. deser van vermelt staet, van Bantam gevoert en aen de Nederlandse schepen gebracht hebben, opdat men in 't aenstaende daer mochte voor wesen.

30 à 40 picols poeyer suycker van de witste en fynste wert nu tot een preuve geëyscht, ofte voor 't vaderlant conde dienen, en wyders de resident gelast te laten weten, wat capitael, gelt en coopmanschappen het Engelse schip, de Constantinopol Marchand, aldaer heeft aengebracht.

15 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

16 *d°*. nae den middach is in Raede van India goetgevonden het schip, 't Hof van Zeelant, af te leggen en te vercoopen, synde bevonden t'eenemael afgevaren ende onbequaem tot eenigen dienst.

17 *d°*. nae den middach comt de luytenant, Fredrich Hendrick Muller, by syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael met tydingh, hoe dat op gisteren omtrent 3 mylen van dese stadt by de wooning van een Maleyer, Intchie Awangh genaemt, overlant uyt de Mataram waeren aengekomen 4 gesanten met hare suite ofte sleep, 49 sterck, synde omtrent 3 maenden onderweegh geweest en afgesonden van pangiran Aria Tiron, den derden soon van den Sousouhounangh Mataram, die (gelyck hier voor onder dato 27 July en 12 Augustus staet gemelt) eerst tot de successie in de regeeringe vercoren, doch naderhant weder afgeset en verstooten is; gemelte luytenant kreeg daerop terstont ordre om sich na de gemelte afgesondene te begeven en van haer de medegebrachte brieven te ontfangen, mitsgaders die te doen translaten, het welck dan geschiet wesende, soo syn deselve bevonden van naevolgende inhout.

EERSTE BRIEF.

Dese comt van Pangiran Aria Tiron, die macht heeft over de volckeren van de Mataram; de brengers van dese syn myne gesanten, genaemt Wiera Naya, Soeta Permana, 't Zitra Wadana ende Nalla Soeta, wordende gesonden aen myn broeder, d'Ed^en^ heer Gouverneur Generael tot Batavia; met dese brengers send ick twee paerden, en dat met de voornoemde niet meer.

TWEEDE MISSIVE.

Dese comt van Pangiran Aria Tiron aen myn broeder, den Generael tot Batavia; ick versoeck een gobar chindos sonder naet, een gobar sabaggy sonder naet, een gobar chavone met goude ofte silvere hoofden, eenig reuckwerck, laken, brootchie, spiegels, amphioen; soo broeder op Batavia van my iets begeert, hy heeft maer iemandt te senden, ick sal 't hem laten toecomen; wat meer myn schryven is, staet in mynen brieff.

Noch hebben de gemelte afgesanten medegebracht een briefjen van recommandatie ofte addres aen den luytenant, Fredrick Muller, voornoemt, synde geschreven door eenen Singa Perbanxa, regent tot Goede Goede, sich alsdoen in de Mataram onthoudende; en leyt de gemelte plaets ofte negerye Goede Goede wel onder des Sousouhounangs gebiet, maer echter niet meer als 5 dagen reysens de Craoanse rivier op, omtrent Zuyd Oost van hier; hetselve briefjen is mede getranslateert en luyt, als volcht.

Dese comt van Singa Perbanxa in Goede Goede aen Fredrick Hendrick Muller, luytenant; soon, ick versoeck, dat UE. de gesanten van Aria Tiron wilt behulpsaem wesen om de brieven te bestellen, die met de vier gesanten worden gesonden.

18 *d°*. na den middach comt de fluyt, 't Wapen van Hoorn, van Japara, medebrengende:

29 masten;
14 moerbalcken;
106 gesorteerde anckerbalcken;
266 huysbalckjes;
520 kleene balckjes;
420 gesaegde plancken;
26 swalpen en
71 musquets laden, t'samen bedragende *f* 4096 : 2 : 8.

Buyten dit, schryft de coopman Valee by syn briefjen van 14 deser, wasser geen hout in de bocht van Rambang, noch tot Damack meer in voorraet; eenelyck souden, sooder gesegt wiert, noch eenige swalpen tot Javana leggen, alsmede ('t welck men sekerlyck weet) noch 4 masten tot Padjankoenangh, die, omdat de eygenaer in de Mataram was, niet waeren gelevert geworden; sulcx, dat de schepen, van de Oost daer aencomende, weynich of geen ladingh souden vinden.

De regeringe tot Japara was nu weder (gelyck by 't jongste schryven, den 27en Augustus ontfangen, van de loopende geruchten gemelt wort) aen vyf regenten verdeelt, doch nu was de roep al weder, dat Wierat Macka tot gouverneur soude herstelt worden; uyt de Mataram was tydingh gekomen, hoe de Sousouhounangh last gegeven hadde, dat alle de grooten aldaer met een yser wambes en een roode laeckene rock daerover, mitsgaders een roode lakense muts op 't hooft, op de tournoy baen moesten verschynen, tot welken eynde ieder strant gouverneur een stuck root laecken in de Mataram soude moeten leveren; en alsoo dit wel aftreck in die coopmanschap mochte veroorsaecken, soo versoeckt de coopman Valee per eerste gelegentheyt met 2 stucken inlants carmosyn root laecken versien te worden.

Seker jacht, dat voor den borger coopman, Abraham Wys, tot Damack wiert getimmert en nu al half gereet was, lagh aldaer gearresteert en stond den kooper vry dier te staen, alsoo de Javanen schipper Visser, die daerom derwaerts was vertrocken, al veel gelt hadden afgeperst.

Per Javaens vaertuygh wert ons heden oock toegebracht een briefjen van den resident tot Bantam, 16 deser gedateert, meldende, hoe dat sedert syn jongste schryven uyt Engelant aldaer ter rheede waeren aengekomen de schepen, Loyael Marchand, d'Anna en de Rebecca, waervan hy de ladingh noch niet had connen vernemen, maer wel van 't eerste schip, de Constantinopol Marchand, 't welck daer had aengebracht 7 kisten gelt, eenige stucken sayen en laecken, 24 ysere velt stucken, 4 kassen met musquets, parthye vaten mom, Engels bier, wyn en vorders eenige kleenigheden, particulieren toebehoorende.

19 *d°*. nae den middagh is in Raede van India goetgevonden de jonck, de Rosenobel, synde t'eenemael afgevaren, af te leggen en te verkoopen.

Wyders is by haer Ed° geapprobeert de sententie des doots, by heeren schepenen gevelt op ende jegens Kaloe van Macasser, lyfeygen van Radja Tello, namentlyck, om over mensche dievery met de koorde ter doot gestraft te worden.

20 *en* 21 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

22 *d°*. comt de hoeckerboot, de Swaertvis, van Bantam, medebrengende:

3600 bossen bintrottangh;

600 stucx cadjangs en

25 picols poeyer suycker, t'samen bedragende *f* 976 : 2 : 8.

Het briefjen van den resident, daermede ontfangen, is gedateert 10 deser en in substantie van navolgenden inhout.

De Sulthan onthielt sich met syn vrouwen en adel noch tot Anjer, hebbende den orangcay ofte regent aldaer uyt syn bedieningh en weder een ander in de plaets gestelt.

Om de slaven, van hier tot Bantam aengekomen, alsmede den jongen van juffrouw van den Helm had de resident den nieuwen Key Aria verscheyde reysen aengesproocken, doch niet connen opdoen, soodat de comste van den Sulthan soude moeten afgewacht werden.

Na degeene, die de suycker tot Bantam hadden gekocht, had de resident nader vernomen en uyt de mont van een Chinees, synde opsiender van de waegh, verstaen, dat het waren 4 Bataviase borgers, namentlyck, Jan Vry, Jan Coddingh, Barent Hermansen en eenen Joris de Mesties, en dewelcke oock aen de Javanen het prauwloon hadden betaelt.

't Engels schip, de Constantinopol Marchand, was van syn Europisch cargasoen ontlast en weder beladen met 75 groote kisten, soo suycker, als benjuwin, 15 packen, ieder van 5 corgie, geschilderde kleeden, waermede het eerlangh na Jamby soude vertrecken en binnen 14 à 15 dagen oock gevolgt worden van hun kleynste scheepje, de Rebecca, beyde om een peper ladingh van daer te haelen; d'andere twee, genaemt de Loyael Marchand en d'Anna, souden in 't begin van November weder na Engelant geretourneert worden.

De capiteyn van de Constantinopol Marchand hadde aen lant gebracht omtrent 50 pypen Engels bier, 30 à 35 vaten mom en eenige andere, particuliere goederen, op hoope om die aen de Batavise ingesetenen te sullen verkoopen.

50 stucken yser canon, schietende 5 à 6 ℔, nevens goede quantiteyt buskruyt, hadden d'Engelsen uyt de dry laest gekomen schepen aen land gebracht, 't welck, soo de resident meent, voor den Sulthan soude wesen; voorts hadde yder schip 7 kisten gelt uyt Engelant medegebracht, makende t'samen 28 kisten.

Voor passagier was met het schip, Constantinopol Marchand, tot Bantam aengekomen eenen Jan d'Ohrsen, geboortigh van Amsterdam, van meeningh synde om op Batavia te comen en aldaer syn wooningh te nemen.

23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. heden comt hier van Bantam de persoon Jan d'Ohrsen, bovengenoemt, dewelcke nu bevonden is te syn de broeder van d'E. Herman Klenck van Odessen, voor desen hier geweest advocaet fiscael van India en die oock van meeningh was met syn familie herwaerts aen te komen, gelyck blyckt by een open briefjen aen syn huysvrouws broeder, Willem Alma, alhier woonachtigh, geschreven en gemelten syn broeder medegegeven, luydende, als volcht.

Heer en Broeder, Willem Robbertsen Alma.

UEd^{e} gelieve aen thoonder deser, meester Jan d'Ohrsen, in persoon selfs te tellen de somma van een hondert rd^{e} tot 60 stuyvers ieder en deselve stellen op myn reeckeninge, alsmede denselven acces te geven tot myn boecken om eenige weynige daeruyt tot syn gebruyck te leenen; gelyck oock versoecke denselven met raet te adsisteren, in 't gene hy oock daerover mocht communiceren; dese meester, Jan d'Ohrsen, gaet uyt Engelant op Bantam en van daer na Batavia, welcken wech ick en familie oock gedencke te gaen, soo het de gesontheyt van myn huysvrouw, die nu wat sober is, toelaet en wy niet te laet comen, hebbende het toegevroren water ons anders belet eerder te comen; met de op Dynsdach gaende post schryve UEd^{e} over Engelant naerder en largo; ondertusschen blyve,

m^{r} Mon frère,
UEd^{e} dienstwillige broeder en dienaer,
(was geteeckent): HARMEN KLENCK.

Ter zyden stont:
AMSTERDAM 14 Maert 1670.

Uyt welck bovenstaende dan blyckt, dat de meergemelte persoon een bedeckte van of toenaem heeft aengenomen om, soo hy voorgeeft, als een domestycq van syn broeder, aen wien de Koninck van Engelant soude toegestaen hebben vier dienaers mede te nemen, nae Indien te geraecken.

25 *d^{e}*. arriveert hier van Cormandel over de Sumatrase Westcust het fluytjen, Bunschoten, van Cormandel medebrengende:

27 packen kleeden;
5480 ℔ caliatourshout;
5380 » ebbenhout en
2600 vloersteenen, t'samen ten bedrage van..... *f* 5803:10: 5

synde op de Westcust daeruyt gelicht:

137 packen kleeden;
73 » cattoen;
229 ℔ cassomba..... » 38994:19:12
somma het cargasoen, soo tot Paliacatta, als Masulipatnam in gemelte bodem geladen, bedraegt..... *f* 44798:10: 1

En is ons daermede toegekomen een missive van den commandeur, Jacob Pits, en den raet op gemelte Westcust, gedateert 15 Augustus jongstleden.

Alsmede de originele missive van de opperhoofden tot Masulipatnam, gedateert 11 July, waervan ons de copie den 26^{en} Augustus met het schip, Dordrecht, is toegebracht.

26 *d°*. comt het jacht, de Meerman, van Sumatra's Westcust, medebrengende: 855 bhaer en 89 cattys peper;

228 teyl 7 1/8 maes gout, t'samen ten bedrage van *f* 56616 : 19 : 6.

De brief van den commandeur, Jacob Jorisse Pits, daermede ontfangen, is gedateert 27 Augustus jongstleden.

Nae den middach is in Raede van India goetgevonden te approberen de royingh van twee wegen buyten de poort Diest, d'eene met de Renosters en d'andere met de Jonckersgracht responderende, opdat sich een yder in 't bouwen van huysen daerna kan reguleren.

Van Japara is oock heden hier aengekomen de chaloup, de Notekraker, met een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert 21 deser, meldende, hoe dat het opperhooft de coopman, Amelius de Valee, 's daegs te vooren deser werelt overleden en in den Heere ontslapen was, hebbende alvoorens testament gemaeckt en van syne naergelaten middelen gedisponeert.

De Sousouhounangh was nu dagelycx besich met syne lant en strant regenten, die hy d'eene afsette en d'andere weder in de plaetse stelde.

De nieuwe chaloup, genaemt het Casteel van Japara, was noch niet voltoyt en waerom de ondercoopman, Couper, de Notekraker metten eersten wederom versoeckt.

27 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

28 *d°*. comt het jachtje, de Stompneus, van Sumatra's Westcust, medebrengende 313 bhaer 56 cattys peper, t'samen bedragende *f* 17016 : 5.

Alsmede een missive van den commandeur, Jacob Jorisse Pits, ende den raedt aldaer, gedateert 2 deser.

Oock heeft de coopman, Jan de Harde, geweest secunde persoon aldaer en nu met gemelte jachtje overgekomen, medegebragt een Maleytsen brief, door de regenten van Indrapoura aen haer Ed^e^, den gouverneur generael ende Raeden van India geschreven, luydende na gedane translatie, als volcht.

De nedrige groetenissen van Sulthan Maha Metcha, Radja Mansora, Radja Selvinan ende de 20 raetsheeren in Indrapoura, aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, ende de Raeden van India, die de stadt Batavia regeren, nevens alle de steden benedens wints.

Vorders naer dit, soo maecken wy aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, ende de Raeden van India bekent, hoe dat Sulthan Maha Metcha, Radja Mansora, Radja Selvinan ende de 20 raetsheeren haere nedrige groeten aen den heer Gouverneur Generael met desen brief, die de coopman, Jan de Harde, brengt, senden, alsoo wy met eene versoecke om een schip, daer wy in geplaetst mogen werden om daermede op Batavia voor den heer Gouverneur Generael te verschynen; waerom wy dit aen mynheer nederich versoecken, is, omdat wy onse prauwen al gereet hebben gehadt om daermede over te comen en voor mynheer te verschynen, soo heeft de commandeur van de Westcust ons niet willen laten gaen, waerover wy dan

van hem een schip versocht hebben, dat de commandeur geweygert heeft; en daerom, soo comen wy met onse nedrige groete voor mynheer en versoecken, dat hy ons met een schip gelieve te accomoderen, opdat wy voor mynheer in de stadt Batavia verschynen mogen en wy de suyverheyt onser harten aen mynheer toonen mogen, alsooder nu veel misslaegen door den commandeur tegens de ordre van mynheer begaen werden; niets hebben wy tot geschenck aen mynheer te senden, als dat wy van Godt sullen bidden by daege en by nachte, opdat Godt mynheer wil zegenen met een langh leven en voorspoet in al syn gedoente op dese werelt voor altoos en soo langh son en maen schynen en de nachten de dagen volgen sullen.

29 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, gisteren gedateert, houdende advertentie, dat het Engels schip, Constantinopol Marchand, den 24^{en} deser na Jamby was vertrocken, boven hetgeene op 22 deser staet aengeteeckent, noch mede genomen hebbende een kist met 4000 rd^{s} contant, 12 packen kleeden, 12 ysere stuckjes, schietende 2 ℔, en parthye buskruyt.

't Schip, de Rebecca, meent de resident, dat dit jaer niet soude connen mede derwaerts volgen, alsoo het noch klaer wiert gemaeckt; 's nachts voor 't schryven deses was in de Engelse logie brant ontstaen en daerdoor de paerde stal, alle haer slaven huysjes en noch 3 steene pedacken van den sabandar (die tegen den muer aenstonden) in de assche geraeckt.

Van de Oost quamen dagelycx veel vaertuygen met rys en houtwerck tot Bantam en veele vertrocken weder derwaerts met parthye geschilderde kleeden, die daerdoor weder op haer ouden prys begonden te komen.

Een vaertuygh was daer oock van Macasser over Grissee aengekomen met omtrent 40 slaven, die door de Javanen wierden opgekocht; oock waeren daer van Lampon met 5 à 6 vaertuygen aengebracht omtrent 100 bharen peper.

De Sulthan was noch niet weder gekomen, onthoudende sich in de Peperbaey, soo datter ten hoove niet bysonders passeerde.

30 *d°*. arriveert hier van Timor het jachtje, de Bock, medebrengende:

314 1/4 picol sandelhout;
24 picols wasch;
310 2/4 teyl goud;
1 laetsnaelt;
20 lyleygenen en
4 ℔ Rottinese gomme, t'samen bedragende *f* 21613 : 7.

Voorts ongetaxeert:

2 onbereyde masthouten;

10 picols Rottinese verwe, verscheyde ammonitie van oorloge en scheeps gereetschappen, geborgen uyt de verongeluckte hoeckerboot, de Gekroonden Haringh.

9 vaertuygen van Cheribon met 36 mannen, 104 picols en 20 cattys peper, 10000 stucx aracx pullen, 40 kistplancken, 4 slavinnen, 20 stucx buffels vellen, 1/8 last witte boontjes, 20000 stucx oude pienangh, 200 stucx oude clappus, 8 1/4 last rys, 200 stucx steenbraesems, 32 potten oly, 90 picols swarte suycker, 300 stucx eliphantsvoet, 150 stucx hoenders, 65 korfjes ajuyn, 100 stucx tresellen.

9 van Samarangh met 30 mannen, 34 1/4 lasten zout, 25 picols peper, 30 groote plancken, 30 potten oly, 100 stucx steenbraesems, 2 3/8 lasten cadjangh.

3 van Arosbaya met 11 mannen, 20000 stucx Chinese appelen.

2 » Diringho met 8 mannen, 150000 kleene bossen suycker, 10 potten oly.

3 » Jotangh met 12 mannen, 5000 kleene bossen suycker, 9000 stucx groote cneppel suycker, 5 potten oly.

5 van Bonangh met 27 mannen, 4 lasten witte boontjes, 1/2 last groene cadjangh. 5 potten oly, 800 stucx steenbraesems, 42 1/2 lasten rys, 400 aerde schotels, 200 stucx tamarinde.

2 van Madura met 9 mannen, 9 1/8 lasten groene cadjangh, 3 1/2 last witte boontjes, 4000 stucx cneppel suycker, 200 stucx steenbraesems, 1/2 picol zandelhout, 5 potten oly, 2 lasten rys.

2 van Banda met 12 mannen en brengen niets mede.

2 » Suckadana met 11 mannen, 1/2 last rys, 13 korven swarte suycker, 4 picols wax, 200 bossen rottings.

1 van Zedayoe met 6 mannen, 4 lasten rys.

1 » Bodongh met 4 mannen, 1 last rys.

1 » Sambouwa met 4 mannen, 3 stucx slavinnen.

1 » Javana met 4 mannen, 4 potten oly.

1 » Calianjer met 6 mannen, 3 lasten rys.

1 » Backliangen met 5 mannen, 30000 stucx oude pienangh, 200 stucx oude clappus, 20 stucx groove matten.

1 van Mangazey met 5 mannen, 20 stucx slaven en slavinnen, 5 potten oly.

1 » Pamalangh met 4 mannen, 4 lasten zout.

1 » Tanara met 4 mannen, 100 stucx hoenders.

1 » Candael met 4 mannen, 1 1/2 lasten rys, 6 korven ajuyn, 300 stucx oude clappus, 30 hoenders.

1 van Lassem met 4 mannen, 5 stucx plancken.

1 » Mandhaer met 6 mannen, 15 stucx slaven en slavinnen.

174 stucx vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

226 1/2	lasten rys;	1370	bossen rottings;
2600	aerde potten;	700	stucx tamerinde;
4200	oude clappus;	21	lasten zout;
141000	» pienangh;	480	stucx groove matten;
300	stucx potten kalck;	7	» koebeesten;
100	» groote potten kalck;	21500	bossen suycker;
100	» fougams;	6	picols lange peper;

13½	lasten groene cadjangh;	17	picols wax;
½	picol cassomba;	7	» gedroogt vlees;
1000	stucx cadjangs;	700	bossen suycker jaty;
8½	lasten witte boontjes;	490	kistplancken;
10	sacken kapock;	2700	bossen pady;
1095	stucx hoenders en eenden;	8½	» Javaense taback;
2560	» balcken;	12	stucx geyte bocken;
3065	» plancken;	600	» bamboesen;
800	» suycker eliphantsvoet;	91	korfjes ajuyn;
329	potten oly;	1000	stucx stroye decksels;
1300	stucx steenbraesems;	20500	Chinese appelen;
90	» buffels vellen;	2600	» cleene kneppelsuycker;
500	» gesoute visch;	198	stucx slaven en slavinnen;
320	picols witte suycker;	390	picols en 38 cattys peper;
153	» swarte suycker;	10000	stucx arracx pullen;
19	» buffels vlees;	½	picol sandelhout.

Daerentegen syn van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 108 vaertuygen, en hebben medegevoert 9566 rd^{s} aen diversche coopmanschappen, namentlyck:

7 vaertuygen nae Amboina met 2004 rd^{s} aen kleeden, 40 rd^{s} aen sandelhout, 316 rd^{s} aen Tonquinse anys, 40 rd^{s} aen radix China, 10 rd^{s} aen swarte benjuwyn, 100 rd^{s} aen porceleyn, 100 rd^{s} aen messen, 135 rd^{s} aen ysere pannen;

12 nae Macassar met 697 rd^{s} aen kleeden, 470 rd^{s} aen contant, 15 rd^{s} aen roosenwater;

3 » Banda met 40 rd^{s} aen kleeden, 200 rd^{s} aen contant, 50 rd^{s} aen Rynse wyn, 40 rd^{s} aen brandewyn, 45 rd^{s} aen ysere pannen, 24 rd^{s} aen radix Tonquin;

1 » de Westcust met 40 rd^{s} aen mom, 50 rd^{s} aen France wyn, 25 rd^{s} aen arack, 48 rd^{s} aen zout;

1 » Godongh met 30 rd^{s} aen kleeden;

5 » Tegael met 182 rd^{s} aen kleeden en 14 rd^{s} aen out yser;

1 » Passirikan met 90 rd^{s} aen kleeden;

1 » Pamalangh met 30 rd^{s} aen kleeden;

1 » Tadoenangh met 113 rd^{s} aen kleeden;

1 » Diringi met 56 rd^{s} aen kleeden;

18 » Craowan met 705 rd^{s} aen kleeden;

14 » Chiassem met 476 rd^{s} aen kleeden;

2 » Japara met 233 rd^{s} aen kleeden;

1 » Bonangh met 192 rd^{s} aen kleeden;

1 » Bouton met 95 rd^{s} aen kleeden;

1 » Banjer met 24 rd^{s} aen kleeden;

3 » Zurabaya met 260 rd^{s} aen kleeden;

2 vaertuygen nae Packalongen met 84 rd^{s} aen kleeden;
2 nae Damack met 106 rd^{s} aen kleeden;
1 » Malacca met 155 rd^{s} aen kleeden en 82 rd^{s} aen bruyne suycker;
2 » Madura met 216 rd^{s} aen kleeden;
2 » Arosbaya met 101 rd^{s} aen kleeden;
2 » Sombaer met 94 rd^{s} aen kleeden;
1 » Rambangh met 61 rd^{s} aen kleeden;
5 » Samarangh met 624 rd^{s} aen kleeden, 99 rd^{s} aen amphioen en 30 rd^{s} aen goutdraet;
1 » Calianjer met 50 rd^{s} aen kleeden;
2 » Pamanoekan met 40 rd^{s} aen kleeden;
6 » Dermajoe met 218 rd^{s} aen kleeden en 30 rd^{s} aen contant;
1 » Palimbangh met 25 rd^{s} aen kleeden, 126 rd^{s} aen porceleyn, 45 rd^{s} aen ysere pannen, 12 rd^{s} aen radix Tonquin, 24 rd^{s} aen galnooten;
1 » Candael met 72 rd^{s} aen kleeden;
3 » Cheribon met 113 rd^{s} aen kleeden;
1 » Passir met 100 rd^{s} aen contant;

somma 108 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

7356	rycxdaelders	aen kleeden;	50	rycxdaelders	aen France wyn;
40	»	» zandelhout;	40	»	» brandewyn;
316	»	» anys Tonquin;	40	»	» mom;
76	»	» radix » ;	25	»	» arack;
10	»	» benjuwin;	48	»	» zout;
226	»	» porceleyn;	14	»	» out yser;
100	»	» messen;	21	»	» galnooten;
225	»	» ysere pannen;	82	»	» bruyne suycker;
700	»	» contant;	99	»	» amphioen;
15	»	» rooswater;	30	»	» goutdraet;
50	»	» Rynse wyn;	somma: 9566 rycxdaelders.		

Door de respective officiers deser stede, alsmede gecommitteerden, syn dese maent gevisiteert de volgende, verongeluckte persoonen:

den 10^{en} September, seeckere vrye vrouwe, synde een Balyer, die van een ander dootgesteecken was boven de fortresse Ryswyck;

den 21^{en} September, seeker kint, toebehoorende Elisabeth van Batavia, dat aen 't Viercant verdroncken lagh.

Door den E. achtbaren raet van justitie syn dese maendt geëxecuteert de volgende delinquanten:

den 6^{en} September, Hendrick Lavouw, tamboer, over 10 dagen absenterens driemael gewipt en een jaer in de keten geklocken;

d'Lebe van Baly, slaef van Conco, Chinees, over dat hy syn heer hadt getragt te vermoorden, syn rechterhant afgekapt en met de coorde aen de galge gestraft;

Jacob Adams van Uytrecht, matroos, over dat syn quartiermeester swaerlyck

heeft gequetst en getracht te vermoorden, gegeeselt, met 't gloeyende swaert cruyswys over den rugge gestreecken en ses jaeren in de keten geklocken;

Franck Theunisse Hopman van Montfort, soldaet, over dat met een ander soldaet in duwel had gevochten en denselven gequetst heeft, driemael gewipt en twee maenden in doncker gevangenis te water en te rys te sitten;

Anna van Cicacol, slavinne van Jacob Does, over diverye gegeeselt, gebrantmerckt en twee jaeren in de keten by haeren lyfheer te dienen;

Catharina van Masulipatnam, slavinne van Lourens Fernando, over diverye gegeeselt.

Door 't Eerw. collegie van schepenen syn mede dese maent geëxecuteert de volgende delinquanten:

den 22^{en} September, Kaloe van Macasser, slaef van Radja Tello, met de coorde aen de galge ter doot gestraft;

Inthie Bongsoe, Maleyer, vry persoon met den strop om den hals, gegeeselt en ses jaeren in de keten aen Comp^{e} gemeene wercken te arbeyden.

Den 17^{en} September syn door de wacht van de schans Zoutelande aengehaelt:

20 kisten Souratse zeep.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandsche kercken getrouwt:

	8	Nederlandsche Comp^{s} dienaers;
	4	borgers;
	6	Mardyckers;
	2	slaven;
t'samen	20	paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

	10	Nederlandsche kinderen;
	43	inlandsche d^{os};
t'samen	53	gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maent syn gestorven en ter aerden gebragbt:

	20	Comp^{s} dienaers;
	4	burgers;
	1	Duytse vrouw;
	2	swarte mans;
	3	» vrouwen;
	3	Duytse kinderen;
	8	swarte » ;
	4	slaven en slavinnen;
t'samen	45	overledene.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 4089 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1032 by de schans Jaccatra;
564 by de rivier Crocot;
559 buyten de poort Uytreght;
752 buyten de poort Diest;
1182 by particuliere;
t'samen 4089 Javanen.

October Anno 1670.

1 *d°*. comt een borgers vaertuygh van Macasser sonder brieven, doch mondelinge, goede tydingh, namentlyck, dat die van Wadjo, de macht van onse bontgenooten niet hebbende connen wederstaen, haer voor deselve hadden verootmoedigt, etc.

2 *en* 3 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

4 *d°*. de gesanten van pangiran Aria Tiron, des Sousouhounangs derden soon, den 16*en* van de verlede maent September hier te lande aengekomen, vertrecken nu weder over denselven wegh na de Mataram met soodanigen wedergeschenck en antwoort op haer medegebrachte brieven, als by het afgaende briefboeck kan blycken.

Insgelycx vertrecken met eygen vaertuygen weder na huys de afgesanten van des Sousouhounangs eersten soon, pangiran Ade Paty Anum, 13 September jongstleden hier aengekomen, aen dewelcke insgelycx is ter hant gestelt soodanige brief en geschenck aen voornoemden haer meester, als by het afgaende briefboeck kan werden naegesien.

Nae den middach arriveert hier van Ternaten over Macasser het jacht, Wilgenburgh, van Ternaten, medebrengende:

2600 kippen ofte 31200 bosjens Tidorese bastiont;

1 ledige medicament kist;

3 dommekrachten,
9 spaden en
6 beslagen schoppen,
} onbequaem;

t'samen bedragende *f* 7860.

En syn ons daermede toegekomen de naervolgende 2 brieven met haere bylagen, namentlyck:

van Macasser een missive van den E. president, de Jongh, en den raet, gedateert 19 September jongstleden, uyt dewelke noch niet en blyckt de sekerheyt van de tydinge, op primo deser becomen, namentlyck, dat die van Towadjo haer hadden verootmoedigt, maer wel dat de Koninck van Lamoeroe met syn volck sulcx hadden gedaen en voorts met Radja Palacca na die van Towadjo opgetrocken waeren; voorts liepen oock geruchten, dat twee stercke vastigheden op de frontieren van Towadjo, genaemt Pamanne en Panecky, mede onse zyde hadden gekozen; dat Radja Palacca, in Towadjo gevallen synde, meest alle de negeryen aldaer hadde vernielt, uytgesondert

de hooftplaets Toserae, daerse het uyterste wilden afwachten, etc.; voor den optocht van Radja Palacca waeren de mueren van Goa naer vereysch geslegt.

Cronron had mits de minderjarigheyt van den jongen Koninck, Mapasompa, (als voocht van denselven) de regeringe noch in handen, 't welck by d'onse soo op syn beloop gelaten wiert, doch meenen, dat hy op Macasser een quaet instrument zy, wiens versendinge groote gerustheyt soude geven en dat sulcx sonder swarigheyt soude connen geschieden.

De brief van den president, Abraham Verspreet, en den raed in Ternaten is gedateert 16 Augustus jongstleden, benevens dewelcke ons oock syn toegekomen vier Maleytse brieven aen haer Ed^e^ geschreven, namentlyck:

een van den Koninck van Ternaten;
» » » » » Tidor;
» » » » » Batchian;
» » » » » Bouton, luydende alle naer gedane translatie, als volcht

Van den Koninck van Ternaten.

Dese brief van Paduca Siry Sulthan, Keitsily Mandarsaha, Koninck van Ternaten; send syne veele groeten aen d'Comp^e^ en aen myn heer vader, den heer Generael, Joan Maetsuycker, ende al de Raeden van India in de stadt Batavia, die over de macht van de Comp^e^ gestelt syn om 't lant van India boven en onder de windt te beschermen ende te regeeren, aen dewelcke de pryselycke en hooge Godt prosperiteyt en lang leven gelieve te verleenen en haer voornemen altoos in heerlyckheyt te doen succederen; daer nevens metter hulpe des pryselycken en hoogen Godts altoos in oprechtigheyt ende waerheyt, soodat al de Koningen, die machtigh syn, haere hoofden onder de macht van de Comp^e^ mogen komen te buygen, omdat sy soo oprecht en cinceer is; daer benevens, omdat sy soo wel haer beloften ende eedt onderhout; wat ons aengaet, die hier in Ternaten syn, soo bekennen wy vrienden en medebroeders in alle gelegentheyt van de Comp^e^ te wesen ende soo hoopen wy altoos te blyven.

Voorts maecken wy bekent aen den Gouverneur Generael en aen alle de Raeden van India, dat, zedert wy van 't landt Macasser op den 2^en^ July, synde Maendach, syn 't zeyl gegaen, onsen wegh gevordert hebben door Manado om al de steden, die onder ons weder gekomen syn, te besien en ordre te geven; maer, doen wy aen de zee van Mammony quamen, soo sont de Koninck van Mammony een prauw met een brief van Mammony, versoeckende wy hem wilden by comen, maer dewyle wy seer rasch zeylden en dat wy dochten periculeus te syn om weder uyt te komen, daerom syn wy 'er niet by geweest, maer wy hebben den schryver Majouda met het schip, Kleyn Batavia, en een chaloup met 5 of 6 prauwen gesonden om Mammony en al de steden te besien; daerenboven maecken wy aen den Gouverneur Generae

bekent, dat een van onse joncken aen de klippen Tabatsiangh Mandar aen stucken gestooten is ende dat de Koninck van Mandar met syn volck met vrede ons volck hebben aengesproocken, soodat sy op 't lant gekomen syn; daerna hebben zy ons volck geplondert ende gedoot, onder anderen een luytenant, Pleibou genaemt, ende noch een sergeant, Idjawa genaemt, en ons slaven mede, soodat mans en vrouws personen boven de 80 gebleven syn; voorts gingen wy onder zeyl naer Manado; den 28^en^ Augustus quamen wy ten ancker voor de rivier van Manado, soo quam de sergeant van Manado ons onthaelen ende gingen wy, nevens den sergeant, Jochum Sipaman, naer lant; daerna quamen wy thuys by den sergeant ende vertoefden wy daer 8 dagen; onder tusschen lieten wy den Koninck van Manado roepen op Amarangh, die quam, maer en wilde in de stadt niet komen, seggende sich niet durfde verstouten om by de raetsheeren geen schaemte te krygen; doch warender, boven al de raetsheeren, die in de stadt Manado woonen, ende al 't volck van de bosschen, dat onder de Comp^e^ sich begeven hebben, boven den sergeant van Manado, noch 15 steden; die syn allemael gekomen om ons te saluteren ende daer nevens eenigh goet, als 't behoort nae ons maniere, in presentie van den sergeant te schenken; ende hebben wy haer negen raetsheeren gegeven; daer nevens hebben wy aen al dat volck gesegt, dat tegenwoordigh, soo wel de grooten, als het gemeene volck, die voortyts onder ons stonden, soo wel die onder den Koninck van Macasser sich hadden begeven, als die sich niet en begeven hadden, dat sy sich al te mael onder de Comp^e^ wederom souden begeven, soo wel de steden, die op 't eylant Macasser leggen, als op andere eylanden, als 't luydt in 't accoort; ende dat sy alle, soo wel die Mahomethanen, als Christenen sich noemden, met die in 't bosch woonen, ons souden onderdanig wesen; ende dat wy mede broeders met de Comp^e^ waeren; en dat die Mooren syn, geen Christenen worden en dat die Christenen syn, geen Mahomethanen worden; doch, die in 't bosch woonen, mochten, soo wel Christenen, als Mooren worden; want Godt heeft maer die twee religien in de werelt geschapen, opdat al onse onderdanen onder de Comp^e^ weder comen, als 't luyt in onsen accoort en eedt, in der eeuwigheyt ongebreeckelyck.

Daerenboven hebben wy een brief aen Koninck Taboucang, noch aen den Koninck Tacolanda ende aen alle de Mooren en Christenen gesonden; noch een aen den Koninck Lamau, noch een aen den Koninck Mangietty, opdat zy alle in dit Westersaysoen comen om 't inhout onser contract en eedt te hooren; maer is 't, dat sy in dit Westersaysoen niet en comen, dat is een teecken, dat sy, noch my, noch de Comp^a^ niet en willen obedieeren; ende, indien 't soo is, soo sullen wy met onse grooten ende met het opperhooft van de Comp^e^, den president op Ternate, haer leeren; dat maecken wy aen den heer Generael en al de Raeden van India bekent.

Voorts quam de Koninck van Manado ons eere bewysen op 't eylant Banca en Jochum Sipaman, de sergeant, was met ons op 't schip; soo sonden wy den Koninck weder met Jochum in de stadt Manado; daerna vertrocken

wy oock; want wy hebben hem gelast in dit Westersaysoen op Ternate te comen om den inhout onses contracts en eets te hooren in presentie van den president.

Daerna gingen wy onder zeyl en keerden zy weder; voorts quamen wy op Ternate den 14^{en} September en verhaelden wy alle de gelegentheyt van den gepasseerden oorlogh en gemaekten vredé op 't lant Macasser en noch, hoe de Comp^{e} al onse onderdanen gerestitueert hadt, als 't accoort luyt, soo wel al de eylanden, als de steden, soodat al onse raetsheeren en al 't gemeene volck in Molucko grootelycx d'oprechtigheyt van de Comp^{e} presen met een verheugt gemoet en daer nevens wenschen en bidden den pryselycken en hoogen Godt welvaert in dese werelt haer te verleenen, opdat wy aen beyde zyden onderhouden en bevestigen mogen het accoort en eet, onverbreeckelyck in der eeuwigheyt; noch maken wy bekent, zedert wy op Ternate gekomen syn, dat al onse raetsheeren quamen ons gemoeten; daer nevens vertelden zy, dat zedert wy uyt 't lant van Ternaten gegaen syn om Cornelis Speelman, admirael op Macasser, by te wesen omtrent 3 1/2 jaeren langh, dat sy tot noch toe onse eylanden en steden wel bewaert hebben en dat twee presidenten hier geweest syn; nochtans en isser geen verschil; alleen, dat het gemeene volck en de boosachtigen eenige lasteringe van beyde zyden laten uytgaen; doch in den brief van den president synder twee gemelt, soodat de Gouverneur Generael en de Raeden van India 't connen weten; noch synder oock eenige redenen, die wy in desen brief niet en hebben connen schryven, omdat 't schip soo haest onder zeyl gegaen is en dat wy oock soo corts in de stadt gekomen waeren ende vermoeyt, soodat wy onse resolutien noch niet vast en hebben gestelt, en dat 't volck, die myn gevolgt hebben, daervan de helft in de stadt woonen ende veel van gestorven syn; en dit syn de reden, daer ick om becommert ben; doch, soo de schryver, Madjouda, met 't jacht, Kleyn Batavia, haest verschynt, soo sal ick met de wille Godts geseyde scheepje aen den heer Gouverneur Generael ende de Raeden van Indie naer Batavia senden; doch, sooder in desen iets mancqueert, dat sal de Gouverneur Generael door den president bekent gemaeckt worden, opdat zy 't alles mogen weten; niets heeft Paducka Siry Sulthan aen syn vader te senden als myne gebeden tot Godt.

Van den Koninck van Tidor.

Dese brief comt uyt het binnenste des gemoets in suyvere oprechtigheyt, die onveranderlyck en onverbrekelyck t'allen tyden blyven sal, van Paducka Siry Sulthan Sulfoudiesha wiens Koninckryck is op 't lant van Tidore, aen myn heer vader, Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raeden van India, wie gesamentlyck 't ryck van Batavia regeren, wien Godt wil zegenen met een langh leven en gesontheyt op dese werelt, alsoo myns vaders gedaente by gelyckenisse is gelyck de son, die in 't opgaen is, en als de volle maen van

14 dagen; wie verstandigh en van een goede natuer is om in Indien overal te regeren, synde van een groot begryp en bequaem om alle forten en schepen van den Hollantsen Prins in Indien te dirigeren; en overal in 't midden fraey en fatsoenelyck regeert, waerdoor hy by al syn vrunden befaemt is, als hebbende een oprechten naem en gelyck de heer apostel in liberaelheyt omtrent syne vrunden verthoont, soodat hy by gelyckenisse magh gesegt werden te wesen een reuckwerck, gelyck de reuck van amber en muscus, dat een schoone reuck is en duert, soo langh son, sterren en maen schynen sullen, amen.

Vorders naer dit, soo send ick aen myn heer vader, d'heer Gouverneur Generael, ende de Raeden van India myn groete, wie de hooge Godt wil zegenen met een langh leven en gesontheyt op dese werelt; voorts, soo maeckt u soon, Quitchili Seyfoudie, aen syn heer vader, den Gouverneur Generael, en de Raeden van India bekent wegens de cleeden, die de heer president, Abraham Verspreet, gebracht en myn ter hant gestelt heeft en by my met groote en geduerige genegentheyt syn ontfangen; de hooge Godt wil het u vergelden; noch soo heb ick uyt den brief gesien, dat de Macassaren haer hert niet oprecht en was, maer met leugens omtrent de Compe omgingen, dat Paducka u soon wel gelooft, alsoo 't een lichtvaerdigh volck is, die met de een voet aen de lucht en d'andere aen d'aerde willen rycken en met de handen van 't Oosten nae 't Westen reycken, soodat haer geluyt soo sterck is als de donder; doch de hooge Godt heeft den Hollantsen Prins geholpen en den heer Gouverneur Generael, die de macht van de Compe in India heeft, en dat om u oprechtigheyt en liberaelheyt heeft de hooge Godt genegentheyd gehad en gedachtig geweest aen myn heer vader, soodat, wanneer hy de sterren van den hemel riep, die souden vallen ende steenen uyt de zee komen, soodat de hooge Godt de Compe geholpen heeft tegens de Macassaresen, die haer handen en voeten soo hoogh verheven en uytgestreckt hadden; en soo de Macassarees sulcx noch eens comt te doen, soo sullense de keel geheel afgesneden werden en sterven, alsoo het werck van de Compe gedurigh by nacht en dach sonder iets te mancqueren van God ondersteunt werd; en wie oprecht en vroom is, heeft de hooge Godt lief; maer sooder een mensch was, die vyf voeten, drie handen en een oogh had, daer souw Godt een vyant tegens wesen, alsoo syn hart en lust gelyck een beest is en de muskieten, die veel bloet zuygen, waerdoor zy, seer versadigt synde en willende wegh vliegen, niet en connen, maer op de aerde vallen, daer de mieren op wachten en haer byten; nu in dese tyden heeft de hooge Godt de Compe en dat om haere oprechte vromicheyt; en soo Paducka u soon qualyck segt, en wilt niet verfoeyen, want die den naem van vader draegt, sal syn kint vergeven; daerom, soo geeft u soon groote eer aen u buyten alle andere en dat tot beneden onder de palm van myn vaders linckerhant, met versoeck, dat het niet en mach versmaet werden, alsoo 't een leelycke gedaente heeft; maer myn vader, de heer Gouverneur Generael is gelyck een bloem en een vrucht, die by den wegh staet, en vast en niet quaets en denckt; maer u

soon is als een blinde en doode, soodat niemant anders als myn vader, de heer Gouverneur Generael, myn hart kan verlichten; niets en heeft u soon aen syn vader, den heer Gouverneur Generael, tot geschenck te senden als twee Papoise slaven van 5 1/2 span hoogte en 2 andere jongers, de eene ses span hoogh en de andere 5 1/2, en 9 goede paradys vogels, nevens een loery, die kan spreecken, met versoeck, dat het niet onaengenaem en mach wesen en u soon met syn vader wedersyts niet onderscheyden mogen blyven, maer besendinge doen op beyde de steden; en alsoo ons Godt boven anderen in grootheyt op dese werelt heeft en wy in dien staet haere onderdanen niet wel en doen, soo sal de hooge Godt daerover recht spreecken, gelyck oock mede over alle menschen; maer die wel doet en een pryselycken naem onder 't volck heeft, die sal altoos dueren.

Van den Koninck van Batchian.

De nedrige groet, nevens bede van Godt, in suyver oprechtigheyt aen myn vader, den heer Gouverneur Generael, en aen alle de Raeden van India.

Vorders naer dit, dese brief van u soon, Koninck in Batchian, comt aen myn vader, den Gouverneur Generael, en de Raeden van India; ten tyde, wanneer ick van myn vader, d'heer Gouverneur Generael, en de Raeden van India een woort van versoeck gedaen heb, soo heeft myn vader myn bekent gemaeckt, dat de admirael Speelman noch niet gekomen, maer op Macasser continueerde; en nu, soo heeft u soon gehoort, dat de admirael Speelman op Batavia gekomen was; in soo langen tydt en heeft u soon van syn vader, den heer Gouverneur Generael, en de Raeden van India niets vernomen, waerdoor u soons hart seer ongerust geweest is, alsoo u soon leeft als sonder ouders en gelyck als sonder handen en voeten; doch ick verlaet my op myn vader, den Gouverneur Generael, en de Raeden van India alleenigh; nu soo maeckt u soon bekent wegens d'verraders, die tegens de Compe opgestaen syn, synde vier steden, als de eerste Lisibatta, de tweede Hatou Patoula, de derde Salimman ende vierde Saway; en dese vier steden syn de verraders van de Compe; maer houden 't met haer als Hatouwe, Toulasiye, Antillingh, Babouty en Houti; dese willen 't met de Compe houden; en daerom, soo versoeckt u soon van syn vader, den heer Gouverneur Generael, en de Raeden van India pardon, alsoo Ternaten en Batsiangh de Compe volgen en dat, omdatse waerlycken seer goet en oprecht is en niet gelyck andere Compe syn; daerom, soo versoeckt u soon van syn vader, den heer Gouverneur Generael, en de Raeden van India om vergiffenis; en sooder genegentheyt tot u soon is, gelieft het te laten weten; en sooder geen genegentheyt zy, soo sal u soons schaemte oock de schaemte van myn vader, den Gouverneur Generael, ende de Raeden van Indien wesen, alsoo u soon hem onder niemant anders regeringe gestelt heeft als eenlycken de Compe.

Van den Koninck van Bouton.

Geschreven uyt een onveranderlycke suyvere en oprechte genegentheyt van Paducka u vrient, Siry Sulthan in Bouton, genaemt Chily Tonga, comt aen onsen vrunt, den Generael op Batavia, en de Comp^e^, wien God in al syn gedoente wil helpen; want hy van een groot begryp is om te regeeren in alle gelegentheden, soo wel in 't groote, als kleene, oock alle forten en schepen, waerdoor syn naem seer befaemt en goet gekent wort, soo wel beneden, als boven wints, om de hulpe, die hy bewyst aen alle syne vrunden, die in ongelegentheyt en moeyelyckheden syn, met welck doen hy altoos sal wesen een schuylplaets voor alle, die hem wedersydse genegentheyt toedragen, wien Godt syn jaeren in dese werelt wil verlengen.

Vorders naer dit, soo send Paducka Siry Sulthan in Bouton een woort aen onsen vrunt, den Generael, en de Comp^e^ om te doen gedencken den tydt, wanneer broeders geworden syn en kennisse gemaeckt is tusschen de Comp^e^ en Bouton, dat is geweest by myn overgrootvaders tydt, Siry Sulthan Radja Maes en onsen vrunt, den Generael, ... Specx, en in den tydt, dat Paducka Siry Sulthan Hamsha Koninck in Ternaten was, en vervolgens tot de regeringe van Paducka Siry Sulthan Abdulracheen en onsen vrunt, d'heer Generael Maetsuycker, en Paducka Siry Sulthan Mandarsaha, onsen vrunt, Koninck in Ternaten; en gelyck als dat geweest is, sal 't onveranderlyck soo blyven, dat met hulpe van den hoogen Godt niet sal vergeten werden; niets en heeft Paducka Siry Sulthan de Bouton aen syn vrunt, den Generael, tot geschenck te senden als een jongetje van 6 span hoogte, dat niet en wilt versmaden, maer als een teecken van suyvere oprechtigheyt aensien en anders niet.

Het gemelte jachtje, Willigenburgh, hebbende en passant Japara aengedaen, heeft oock van daer medegebracht een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert 29 September jongstleden, houdende advertentie, dat daer uyt de Mataram waeren afgekomen eenige dienaren van Keey Wierat Macka met tydinge, hoe gemelte haer meester weder was gestelt tot absoluyt gouverneur van Japara en dat met meerder macht en auctoriteyt als voor desen, 't welck voor 's Comp^e^ gelegentheyt een goede saecke zy, als wordende gemelte Wierat Macka seer gepresen; voorts versoeckt gemelte Couper ordre om de logie te mogen vernieuwen, dewylse niet langer staende conde gehouden werden.

5 *en* 6 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

7 *d^o^*. nae den middach is in Raede van India goetgevonden en vastgestelt noch dese weeck te laten publiceren de ordinaris gedruckte placcaten voor degene, die na 't vaderlant comen te vertrecken, mitsgaders tot commissarissen om de verlossing te doen en de pretentien te hooren te versoecken en te stellen de heeren Pieter Anthony Overtwater en Pieter van Hoorn, die hetselve oock aengenomen hebben en ten eynde voornoemt haere sitdagen sullen houden op Maendach naemiddagh en op Donderdach voormiddach, ten 3 en ten 7 uyren.

Des avonts vertreckt de chaloup, de Notekraker, nae Japare, medenemende 2 stucken carmosyn root laecken, ten bedrage van *f* 565 : 4.

By het briefjen, daermede aen den ondercoopman, Jacob Couper, afgaende, wert hem aenbevolen en gerecommandeert 's Comp^{e} affaires aldaer soo lange waer te nemen, tot dat anders sal worden geordonneert.

Item, dat hy den geheelen boedel van 't overleden opperhooft, Amelius de Valee, benevens pertinenten staet en inventaris, herwaerts sal overmaecken, niets daerin verrichtende als ten overstaen van twee getuygen.

Wyders wert hem bekent gemaeckt, dat hier syn aengekomen en weder vertrocken de gesanten van des Sousouhounangs twee soonen, den pangiran Ade Paty en Aria Tiron, welckers brieven en het antwoort daerop nu mede in copie werden overgesonden om, ingevalle de Sousouhounangh dese besendingen, die ons hier oock niet aengenaem syn, mochten mishagen, als dan gemelte brieven aen syn Mayesteyt gesonden te worden, etc.

Het insamelen van alderhande soort van houtwerck wert mede seer ernstigh gerecommandeert en wel bysonderlyck in 't reguart van de masthouten, alsoo deselve seer bequaem en dienstigh geoordeelt worden.

Eyndelyck wert aengaende het bouwen van een nieuwe logie geschreven, dat sulcx tot het begeven van de vacante opperhooft plaets noch wat uytgestelt blyft.

8 *en* 9 *d*^{o}. niet bysonders gepasseert.

10 *d*^{o}. vertreckt de hoeckerboot, de Wyting, na de Westcust van Sumatra, medenemende:

74 packen diversche kleeden;
100 stucx Bengaelse armosynen;
6 kleene kassen rooswater;
1 kist medicamenten;
11000 Chinese metselsteenen, parthye equipagie goederen, t'samen bedragende *f* 34540 : 18 : 6.

Na den middach comen van Banda hier ter rheede de jachten, Cabeljauw, Papegay en Damack, t'samen medebrengende:

11760 cattys Banda foelie;
46835 » » nooten en
213000 ℔ ongeraffineerde swavel, t'samen bedragende *f* 55772 : 1 : 2.

De missive van den Gouverneur, Anthony Hurdt, en den raet, daermede ontfangen, is gedateert 18 September jongstleden, onder anderen meldende van 't verongelucken van de fluyt, de Diemermeer, aen de Goenong Apy, gelyck hier voor onder dato 5 September jongstleden oock staet aengeteeckent.

Comt een borgers vaertuyg van Malacca, medebrengende een missive van d'heer gouverneur en den raedt aldaer, gedateert 23 Augustus jongstleden.

Volgens resolutie, op 7 deser in Raede van India genomen, syn heden voor den middach alhier binnen het casteel ter ordinary plaetse gepubliceert de gedruckte placcaten, raeckende degeene, die nae het vaderlant staen te vertrecken, en waerna hun deselve in verscheyde saecken sullen hebben te reguleren, etc.

11 d°. vertreckt de hoeckerboot, de Hengelaer, nae de Westcust van Sumatra, medenemende:

15000 dackpannen;

18000 metselsteenen, t'samen bedragende *f* 628:4: en noch ongetaxeert:

50 lege half aemen;

22 soo kassen, als vaeten;

voor de mineurs ofte bergwerckers met deselve hoecker derwaerts gaende.

Na de middach comt de fluyt, Elburg, van Ambon over Japara, niet anders medebrengende als:

3000 ℔ buscruyt en

4 dommekrachten om hier hermaeckt ende verbetert te worden, te samen bedragende *f* 660.

En hebben daermede ontfangen een missive van den heer gouverneur, Jacob Cops, ende den raedt tot Amboina, gedateert 20 September jongstleden.

Alsmede een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, tot Japara, gedachtekent 6 deser, meldende in substantie, als volcht.

Het briefjen, den 11en der verleden maent September van hier nae Japara gesonden, had hy wel ontfangen en soude de ordres en bevelen, daerinne bevat, na vermogen achtervolgen, hebbende na Samarangh besendingh gedaen om gomoet touw te koopen; en soude dan oock voorts een begin maecken om swaere touwen daervan te slaen.

Tot Japara waeren geen meer houtwercken in voorraet, soodat hy gemelte fluytje, Elburgh, ledigh hadde moeten voort senden.

12 d°. des morgens vertreckt het fluytje, de Vliegh, nae Jamby, ten behoeve van het comptoir aldaer, medenemende:

54 packen diverse kleeden;
4000 Spaense realen;
6120 ℔ loot;
8550 » yser;
200 ellen goude gallon;
100 kas rooswater;
1 kist zeep en parthye provisien, te samen ten bedrage van *f* 33789:10:8.

13 d°. na den middach arriveert van Cormandel hier ter rheede het schip, de Vryheydt, medebrengende een cargasoen, ten bedrage van *f* 486228:12:10, namentlyck:

van Paliacatta:

859 packen diverse kleeden;
8100 roche vellen in 27 packen;
19200 ℔ ysere cogels;
39600 » lang scherp;
4650 » hoep yser;
19400 » spyckers;
2850 » cattoen in 19 packen;
30060 » out lywaet;
9600 » schapen wol;
1000 vloersteenen;
2498 ℔ hennip;
720 » cassomba;
150 » gom van balanga;
250 » boontjes oelongo;
2000 » mirabolanen en
74 parren wassers sant, te samen costende..... *f* 261145: 2:13

Transportere..... *f* 261145: 2:13

Per transport..... f 261145 : 2 : 13

van Masulipatnam:

286 packen diverse kleeden;
6120 ℔ indigo in 50 packen;
1200 goeny sacken;
40 heele martavanen;
1971 stucx rouwe diamanten in 3 bondels;
3 modellen van houwerklinge, t'samen..... » 225083 : 9 : 13
somma..... f 486228 : 12 : 10

En syn ons met hetselve schip toegekomen de naevolgende, originele brieven met haere bylagen, namentlyck:

2 van Cormandel, gedateert 6 en 23 Augustus, de eerste van den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende den raedt tot Paliacatta en de ander van de opperhoofden ten comptoire Masulipatnam;

van Souratte een appendix tot te missive van 9 Juny, gedateert 17 Juny, synde van daer over lant tot Cormandel ontfangen;

alsmede een missive van 't opperhooft, Rombout Leser, en den raet tot Wingurla van dato 19 Juny;

en eyndelyck een missive van d'E. commandeur, Hendrick van Rheede, en den raet tot Cochin, gedagtekent 14 en 15 Augustus jongstleden, synde dese per 't bootje, Cochin, afgesonden, welckers opperhoofden deselve aen 't schip, de Vryheydt, op de Sumatrase Westcust (daerse malcanderen ontmoet syn) hebben overgegeven, omdat het gemelte bootje niet wel bezeylt en was.

14 *d°*. nae den middach is in Raede van India goetgevonden de oude en onbruyckbare trappen aen wederzyde van de lantpoort hier in 't casteel te laeten vernieuwen en daertoe te gebruycken de trapsteenen, van Cormandel becomen.

15, 16 *en* 17 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

18 *d°*. des morgens vertreckt de hoeckerboot, de Swaertvis, na Malacca om van daer nae Bengale voort gesonden te werden; deselve neemt van hier mede, 't geene volcht:

voor Malacca:

3053 ℔ nagelen;
12 lasten rys en eenige andere provisien, t'samen..... f 12899 : 3 : 10

voor Cormandel:

1556 teyl 5 3/4 maes gout..... » 73999 : 7 : 8
Transportere..... f 86898 : 10 : 2

Per transport..... f 86898:10: 2

voor Souratte:

2 metale prince stucken;
35 oncen caneel oly en
9 paradys vogels..... » 788: 5:—
en syn oock in dese factura Bengale ten laste gebracht 12
te cort bevonden armosynen ten bedrage van..... » 70:17: 8
somma..... f 87757:13:10

Behalven de missive aen den heer gouverneur en den raedt tot Malacca voornoemt werden nu oock afgesonden brieven na Seylon, Mallebaer, Paliacatta, Masulipatnam, Bengale, Souratte, Persien en Wingurla, alle om verdeelt te worden op de scheepen, die van de Noort staen te comen en na de gemelte plaetsen afgevaerdight te worden.

Nae den middach arriveren hier van Macasser over Bima het jacht, Meliskerke, en de fluyt, Leerdam, 't eerste geladen met .. picols .. cattys .. en 't andere met .. picols sappanhout, t'samen .. picols .. cattys, synde tot Bima ingekocht tegen een reael het picol, sulcx het bedraegt ... rd^{e}.

Het jacht, Nieuwendam, daermede afgeladen synde met .. picols en .. cattys sappanhout en 3 paerden, mitsgaders 4 coyangh en 70 gantang rys, in voldoening van oude schult aengenomen, was daermede nae Macasser vertrocken.

En is met het jacht, Meliskerke, hier aengekomen Sr Joan van Oppynen, eenigen tyt geweest provisioneel commandant tot Macasser, van waer hy den 28^{en} July na Bima was vertrocken, soo om het voornoemde sappanhout aldaer te procureren, als wel voornamentlyck om de Koningen van Bima en Dompo aen te manen tot de voldoeningh van het contract, door haere afgesanten op Macasser gemaeckt, en van welck syn verrichten hy nu aen haer Ed^{e} heeft overgelevert een schriftelyck rapport, op heden gedateert, waerby blyckt, dat hy gemelte Koningen gantsch niet geinclineert hadde gevonden om het meergemelte contract nae te comen, voorgevende, datse daerby te veel en boven haer vermogen waeren beswaert; oock datse haer gemachtigden tot sulcx niet en hadden geauthoriseert, synde wel genegen om haer te houden aen 't contract, voor desen met den commandeur Truytmans gemaeckt, etc., alles breeder en omstandiger nae te lesen by het gemelte rapport, leggende onder de papieren, desen jaere van Macasser ontfangen; gemelte 2 bodems, Meliskerke en Leerdam, hebben en passant Japare om drinckwater aengedaen en van daer medegebracht een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert 13 deser, houdende eenelyck advertentie, hoe de Javanen aldaer seker soldaet, met de fluyt, Elburgh, uyt Amboina gekomen, al vry qualyck getracteert en mishandelt hadden en dat de regenten, sulcx bekent gemaeckt en justitie daerover versocht synde, belooft hadden de schuldigen na verdiensten te straffen.

19 d^{o}. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, op eergisteren gedateert, meldende in substantie, als volcht.

De Sulthan was met syn adel eyndelyck van Anjer weder thuys gekomen, als wanneer de resident niet en hadde naegelaten, soo omtrent syn Hoogheyt, als Keey Aria, ernstigh aen te houden om de restitutie van de lyfeygenen, successive van hier vervoert en gevlucht, en wel bysonderlyck om den jongen van juffrouw van den Helm en de negen jongst overgekomene, onder den nieuwen Keey Aria schuylende, maer alle syne aengewende devoiren waeren bynae vruchteloos uytgevallen, alsoo de Sulthan tot het restitueren van juffrouw van den Helms jongen, die reets Moors geworden en besneden was, niet en conde verstaen, maer wel aengaende de andere slaven, mits dat daertegen sooveel Javanen, van Bantam na Batavia gevlucht, souden werden overgesonden en onder anderen twee met langh hayr, genaemt Wios en Gadingh, daer syn Hoogheyt seer op verstoort was, omdatse sonder eenige reden waeren weggeloopen; voorts was de resident door den sabandar bekent gemaeckt, dat de Sulthan dan oock wel genegen soude wesen hem, resident, macht en auctoriteyt te geven om alle Bataviase slaven, waer hy die mochte vinden, te mogen aentasten, uytgesondert eenige daer lange geweest synde en die dan oock met een teecken van exceptie souden versien worden, maer de resident meent, dat dit maer praetjes geweest syn en schoon het al met ernst gemeent wiert, dat dan alle de slaven landwaerd in souden werden gesonden en dienvolgende niet een omtrent Bantam te vinden syn; omtrent Keey Aria had de resident soodanige redenen by forme van waerschouwinge gevoert, als hem op ..... van hier zy geordonneert, namentlyck, dat, indien de weghgelopen of vervoerde slaven niet en wierden gerestitueert, Batavia en Bantam niet langh in vrede souden connen continueren, maer dat het haer weleens heel onverwacht op den hals mochte comen, waerop Keey Aria met een lachende mont hadde geantwoort, dat sy daertoe geen reden en gaven en de Hollanders haer gelieften daerin hadden te doen, en dat het haer oock niet en scheelde, etc.

De Sultban was van voornemen tusschen Tanara en Pontang een rivier te doen graven, te weten van de zeekant af tot verre landwaerd in, om het woeste lant, aldaer leggende, totte rys plantinge bequaem te maecken.

d'Engelsen hadden den Sulthan op syn comste uyt zee met een groote statie wesen begroeten en als doen beschoncken met:

2 ysere stucken, schietende 12 ℔;	6 musquets;
2 metale stucken van 6 ℔;	1 paer pistoolen;
200 cogels;	4 slach swaerden;
4 kisten buscruyt;	4 stucken grof laecken en eenige
6 snaphanen;	kleenigheden.

Dese goederen of wel, omdat de quantiteyt niet meerder was, scheenen syn Hoogheyt niet seer aengenaem, vragende aen den agent, of haer schepen geen scharlaken hadden medegebracht, die daerop antwoorde van ja, doch dat na syn meeningh de ammonitie van oorlogh syn Hoogheyt aengenamer soude syn; onder andere discoursen vraegde de Sulthan, wie dat haer ordre hadde gegeven tot het timmeren van seecker hoogh huys achter in de Engelse logie, waerop eenen meester Maynston diende, hy sulcx voor sich particulier met consent van den agent hadde gedaen en niet geweten te hebben, dat daertoe den Sulthan verlof moeste vragen, versoeckende dienaengaende geëxcuseert

te syn, maer dit en mocht niet helpen; want 's anderen daegs heel vroegh wiert het gemelte huys, dat tot op het dack na voltoyt was, door de Javanen tot den gront toe weder afgebroocken, met bekent maeckingh aen den agent, dat sulcx uyt last van den Sulthan was geschiet, niet tot affront van de Engelse Comp^e, maer omdat meester Maynston sulcx sonder syn consent hadde onderstaen; de agent, dese smaet en hoon vast wegh hebbende, begaf sich na den middach weder ten hoove met 2 stucken scharlaecken en eenige kleeden om den Sulthan (die men seyde, dat de voorige schenckagie niet aengenaem was geweest) weder te vreden te stellen.

Het schip, de Rebecca, 't welck de resident by syn schryven, den .... September hier ontfangen, meende, dat niet na Jamby soude connen gaen, lagh nu zeylreet tot vertreck en stond derwaerts te voeren 5 kisten gelt; d'andere scheepen, Loyael en d'Anna, wierden voor Engelant afgeladen.

Voor reecqueningh van particulieren waeren met de 4 schepen daer aengebracht:

200 pypen Engels bier;

100 à 125 vaten mom;

5 à 6 stucx vaten Rynse wyn;

mitsgaders een goede quantiteyt wyn in bottels, van welcke goederen eenige borgers van Batavia hadden gekocht en vervoert in de twintigh pypen bier, parthye bottels met wyn en andere kleynigheden; en stond binnen 2 à 3 dagen voor reecqueningh van de Engelsen een groote tinangh na Japara te vertrecken met 4 packen kleeden, 4 pypen bier, 6 vaten mom, parthye bottels met wyn, flessen met cappers en olyven, spiegels, messen, schaertjens, etc.

Van Macasser was een vaertuygh tot Bantam aengekomen met over de hondert slaven; bracht tydingh, dat de Koninck van Goa overleden was, alsmede een brief aen den Sulthan tot Bantam, van welckers inbout de resident noch niet en hadde vernomen.

Door seecker Moor, een Batavia's ingeseten, waeren tot Bantam aengebracht over de 2000 rd^e aen geschilderde kleeden, die hy aldaer verkocht; item door een Chinees 30 picols radix China, tegens 30 rd^e 't picol aen de Engelsen gelevert.

20 d^o. niet bysonders voorgevallen.

21 d^o. nae den middach is in Raede van India goetgevonden om wat meer aftreck te maecken in de slechte Spaense wyn en boter, in goede quantiteyt alhier leggende, den prys van deselve wat te verminderen en dienvolgende de legger wyn van 208 rd^e te stellen tot 185 en het vat boter van 64 tot 56 rd^e.

Is wyders verstaen verscheyde te corten over ontfange goederen, soo uyt het vaderlant, als van de Indische quartieren, tegen malcander te laten afschryven en vereffenen.

Dewyl sich niemant verthoont om te koopen de jonck, de Rosenobel, die by resolutie van 19 September goetgevonden is af te leggen, soo is verstaen deselve voor de riviere Bacassan op de wacht te laten leggen.

22 d^o. comt de fluyt, de Swarte Leeuw, van Bengale, synde te gelyck van daer vertrocken met het jacht, Vlaerdingen, en de fluyt, Loosduynen, welckers gesamentlyke ladingh bedraegt een somma van *f* 277438, bestaende uyt:

54665 ℔ zyde in 377 packen;	9337 ℔ lont in 219 bossen;
1196800 » salpeter in 8800 sacken;	4 bosjens lont tot monster;
117000 » ofte 39 lasten tarwe;	100 stucx syde alegias in een pack;
21693 » lyck gaeren in 92 packen;	7 swarte armosynen;
5499 » taly » » 34 baelen;	2 » » ongetaxeert;
177 » zeyl » ;	2 » satynen, ongetaxeert;

van welcke goederen in de Swarte Leeuw syn gescheept:

2500 sacken salpeter;	14 packen taly gaeren;
77 balen zyde;	26 » lyck » en
54000 ℔ terwe;	50 bossen lont;

in Vlaerdingen:

150 balen zyde;	73 bossen lont;
2500 sacken salpeter;	100 alegias;
39000 ℔ terwe;	9 armosynen en
36 packen lyck gaeren;	2 satynen;
10 » taly » ;	

in Loosduynen:

3800 sacken salpeter;	30 packen lyck gaeren;
150 balen zyde;	10 » taly » ;
33000 ℔ terwe;	100 bossen lont.

En is ons per gemelte Swarte Leeuw toegekomen een missive van den heer Constantyn Ranst, directeur en den raedt ten comptoiren Ougly, gedateert 20 Augustus 1670.

23 *d°*. voorleden nacht syn buyten de poort Diest in het Balys quartier afgebrant 15 à 16 bamboese wooningen, aldaer nieuw getimmert, en dat juyst op deselve plaets, daer den 24^{en} Augustus jongstleden diergelyck getal door 't vuur syn vernielt.

Nae den middach arriveert van Bengale hier ter rheede het jacht, Vlaerdingen, geladen met soodanige goederen, als hier voor onder dato van gisteren gespecifieert.

24 *d°*. arriveert hier van Cochin een bootje, aldaer getimmert en genaemt Cochin, medebrengende:

18 stucx cayer ofte vyger cabeltouwen;

18 » » trossen, t'samen ten bedrage van *f* 1147 : 5 : 7.

En is ons daermede oock toegekomen een kasjen met Cochinse boecken en papieren, synde de missive 13 deser hier aengekomen met het schip, de Vryheydt, gelyck de reden waerom onder voornoemde dato staet aengeteeckent.

Nae den middach is in Raede van India goetgevonden op het versoeck van 't Engelse opperhooft tot Bantam 3 van haere dienaren, onlangs hier aengekomen, weder derwaerts te senden, niettegenstaende d'eene daervan d'E. Comp^e voor desen heeft gedient, op hoope en vertrouwen, dat sy by soodanigen voorval reciproque courtosye aen ons sullen bewysen.

25 *d^o*. comt met syn eygen jacht van Macasser over Japara de borger, Willem Monray, geen brieven medebrengende, maer van Macasser goede en quade tydingh, namentlyck:

de goede, dat onse bontgenooten onder den Koninck van Palacca (synde omtrent 60 duysent man sterck geworden) die van Tawadjo uyt alle haere vastigheden hadden gejaegt, uytgesondert eene, daerse het noch in hielden, synde seer geinclineert om te accorderen; maer Radja Palacca conde daertoe niet verstaen en was, soo gerucht wiert, van meeningh om na gedaen werck selve op Batavia te comen en haer Ed^e rapport te doen; dusverre de goede tydingh;

de quade is, dat het jacht, Nieuwendam, comende van Bima nae Macasser, met sappanhout geladen, op de Postilioens eylanden was verongeluckt, doch het volck en goet gesalveert.

26 *d^o*. comt met eygen vaertuygh van Malacca hier ter rheede de borger, Titus Vitus, medebrengende een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt aldaer, gedateert 10 en 13 deser, en benevens dien een briefjen van Pieter Coruelissen Huys, geweest schipper op het fluytje, Vredenburg, den 23^en Mey jongstleden van hier naer Tonquin vertrocken met een cargasoen ten bedrage van *f* 118922:4:1 en het welcke na luyt van 't gemelte briefjen, den 8^en deser gedateert, omtrent 17 mylen buyten Poulo Timaon in zee is verbrant en gesonken met 16 Comp^s dienaeren en 1 Tonquinder.

Dit ongeluck was ontstaen uyt het doorbranden van de combuys, waerdoor de brant, in 't ruym en de salpeter gekomen synde, t'eenemael onuytblusselyck was. 20 Comp^s dienaren en 3 Tonquinders waeren met veel moeyte in de boot geraeckt en daermede niet sonder gevaer van zee en vyanden tot Ligor aengekomen en van daer met het jachtje, Wiltenburgh, tot Malacca aengelant.

Na den middach becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, op gisteren gedateert, houdende eenelyck advertentie, hoe dat uyt het vaderlant in de Straet Sunda waeren gearriveert de scheepen, Oostenburgh, Rysende Son en Nieuw Rotterdam, van welckers opperhoofden ons oock des avonts 3 besondere briefjens syn toegekomen, op gisteren en eergisteren gedateert.

27 *d^o*. comt een inlants vaertuygh van Banjermassingh en met hetselve eenen Keey Wangsa en nachoda Limbangh, die van haer meester, paducka pangiran Aria Adi Bengale, medegebracht hebben een Maleytse missive aen syn Ed^at den heer gouverneur generael, dewelcke na gedane translatie bevonden is van soodanigen inhout, als volcht:

Uyt een onverbreeckelyke genegentheyt, die altoos sal dueren, nevens wenschinge van goede gesontheyt, sent Pangiran Aria Adi Bengale desen aen

den heer Generael in de stadt Batavia, die verhoogt is in grootheyt syns naems, soodat van syn wackere sterckte in 't midden des gevechts alomme gesproocken wert, soo wel te water, als te lande, soo datter niemant soo stout is tegens hem in 't gevecht te comen, ja, selve voor een weynigh tydt niet, synde oock van een veel en overgroot sachtsinnigh gemoet, soodat alle de harten van die hem hooren en sien den heer Generael looven en prysen in alle, soo beneden, als dichte by gelegene steden, en dat door syn groote deugden.

Vorders naer dit, soo maeck ick aen den Generael bekent, hoe ick ten tyde, dat die van Batavia en Macasser noch niet in oneenigheyt waeren, eenen nachoda Selan naer Macasser met een brief en een weynigh coopmanschappen gesonden heb, als wanneer hem een schip omtrent Saleyer gemoet is, die de prauw genomen en 300 realen haer weder gegeven hebben, en voorts is al de rest by den schipper van 't schip genomen; hierom, soo send ick Keey Wangsa en nachoda Limbangh met versoeck van excuse, alsoo ick in dien tydt niet geweten heb van de oneenigheyt tusschen Batavia en Macasser; want, soo ick dat geweten had, ick soude soo stout niet geweest syn om naer Macasser te senden, als wel wetende, dat Batavia en Banjer een syn, gelyck dat van voorige tyden niet anders geweest sy ende nu oock niet is, en dat uyt wederzydse genegentheyt voor altoos.

Vorders nae dit, soo de Generael genegentheyt tot my draegt, soo versoeck ick geholpen te worden met eenigh buskruyt, sooveel als 't hem gelieven sal, alsoo ick er een weynich mede te verrichten heb.

Vorders naer dit, niets en heb ick tot teycken van myn suyver gemoet aen den Generael te senden als een Banjermassings last peper, nevens 2 matten, dat de Generael niet en wilt verachten, maer als een teyken van wedersydse genegentheyt aensien; versoeckende aen den hoogen Godt, dat wy een lanck leven mogen hebben, opdat Batavia en Banjermassingh voor altoos mogen een blyven.

Nae den middach arriveert hier uyt het vaderlant over de Caeb de Bonne Esperance de naevolgende dry bodems, uytgeloopen en gemant als hier vervolgens wert aengewesen.

Oostenburgh, voor reecquening van de camer Amsterdam uytgeloopen den 26^{en} April jongstleden met 236 coppen, namentlyck, 130 zeevarende, 101 militaire, 1 vrouw en 4 kinderen; waervan op de reyse syn overleden 12 zeevarende en 16 militaire, mitsgaders aen de Caep aen lant gegaen 3 zeevarende en 14 militaire, van waer daertegen weder aen boort syn gekomen 6 zeevarende en 9 militaire, soodat daermede hier syn aengebracht, 121 zeevarende, 80 militaire, 1 vrouw en 4 kinderen, t'samen 206 zielen.

De Rysende Son, voor reecquening van de camer Zeelant uytgeloopen den 3^{en} Mey jongstleden met 194 coppen, te weten, 111 zeevarende, 81 militaire, 1 vrouw en 1 kint; waervan op de reyse syn overleden 6 zeevarende en 5 militaire, en 2

zeevarende en 1 militair aen de Caep aen lant gegaen, soodat daermede hier te lande syn gekomen 108 zeevarende, 75 militaire, 1 vrouw en 1 kint, t'samen 180 zielen.

Het Wapen van Rotterdam, voor reecqueningh van die camer uytgeloopen den 30en April jongstleden met 225 coppen, namentlyck, 140 zeevarende en 85 militaire; waervan 1 militair op de reyse is overleden en 2 zeevarende en 10 militaire aen de Caep aen lant gegaen, soodat gemelte schip hier aenbrengt 136 zeevarende en 74 militaire, t'samen 210 coppen.

Behalve de missiven, door de heeren bewinthebberen ter voorsz. cameren particulier met gemelte schepen geschreven, is ons met deselve oock geworden een kleene generale brieff van d'Ede heeren 17den, gedateert tot Amsterdam den 3en April jongstleden.

De brief van den commandeur, Pieter Hackius, en den raedt aen de Caep, daermede ontfangen, is gedateert 26 Augustus jongstleden, behelsende in substantie de naervolgende nouvelles.

De hoeckerboot, de Grundel, was van syn voyagie om de Noort aen de Caep geretourneert, hadt die heele lantstreeck langs niet als Hottentots gevonden, oock geen vruchtbare landen, bequame bayen ofte de minste apparentie totten slaven handel, sulcx die reyse vruchteloos was uytgevallen en gemelte hoecker vorder gebruyckt tot ontdeckingh van de Africaense Oosteust, werwaerts deselve op 30 Juny de reyse hadde aengevangen.

Een Frans berckie, genaemt le Françoyse en gemant met 13 coppen, was op 20 Mey uyt Souratte over Madagascar aen de Caep gekomen, bracht tydingh, dat met hem te gelyck op 15 April van Madagascar waren vertrocken om over de Caep de reyse na Vranckryck te bevorderen de schepen, Maria en Laforce, onder het commando van den gewesen viceroy monsr Mondavergue en, alsoo die schepen aen de Caep niet verschenen, was het berckie na Vranckryck voortgeseylt met brieven van den commandeur, Hackius, aen de heeren onse meesters als aen de France Oostindische Compe tot Parys.

Op 23 Augustus was uyt Vranckryck aen de Caep gekomen een fluytschip, genaemt de Europa en gemant met 80 coppen, alsmede in de Saldanhabhay een kloeck schip, St Jan Bajon, gemonteert met 50 stucken en 350 coppen; dese twee waeren, nevens noch 7 andere schepen, van Rochel vertrocken onder het commando van eenen monsr De la Hay, om den viceroy van Madagascar bovengenoemt te vervangen, van welcke seven bodems eene, in 't uytzeylen syn roer quyt geraeckt synde, weder binnen geloopen was, noch twee andere waeren omtrent Caep Finistere door storm van de vloot afgedwaelt en soo men meende de haven van Lisbona ingeloopen, de rest namentlyck, d'Europa, St Jan Bajon, Navar le Juille, le Flamen en le Diligent, waeren wel gecombineert tot aen Caep Verde met malcander voortgeseylt, maer aldaer insgelycx door hart weer verstroyt geworden, soodat van de voornoemde 9 schepen, gelyck gesegt is, twee aen de Caep, 't eene in de Taeffel ende 't ander in de Saldanhabhay, waeren gearriveert.

28 d°. des morgens vertreckt de chaloup, de Roos, nae Bantam, medenemende een briefjen aen den resident, Willem Caef, alsmede 5 Javanen met 2 vrouwen en

3 kinderen, van Bantam hier overgekomen, om aen den Sulthan overgelevert te werden tot een teecken van onse goede intentie en op vertrouwen, dat sy die met reciproque beleeftheyt sullen recompenseren en dienvolgende een goet getal slaven herwaerts senden, om dan wyders te spreecken van een nieuw te ramen accoort volgens den voorslach van den Sulthan; om den jongen van juffrouw van den Helm, als nu al besneden synde, wert de resident gerecommandeert geen meer moeyte te doen, doch dat haer wel sal mogen te gemoet voeren, dat, by aldien wy maer het alderminste woort aen gemelte Javanen hadden willen laten spreecken, deselve ongetwyffelt oock seer gaerne het Christen geloof souden aengenomen hebben, maer dat de suyverheyt van onse religie niet toe en laet iemant te ontfangen, die het niet oprecht en meent, gelyck de voorsz. jongen by haer niet en doet, maer alleen om door dat middel syn verdiende straffe te ontgaen; de meyninge van den Sulthan aengaende de restitutie der wederzyds weghgeloopene en om dienaengaende in nader conferentie te comen tot voorcominge van verwyderingh sullen haer Ed^{e} onderwylen van den resident verwachten te verstaen, alsmede van de nieuwe rivier tusschen Tanara en Pontangh, by den Sulthan voorgenomen te graven, etc.

Des avonts comt de borger, Gerrit Woutersen, met syn chaloup van Bantam, medebrengende een briefjen van den resident aldaer, gedateert 25 deser, en benevens dien geboeyt seecker borger, genaemt Jan Jacobsen van Rotterdam, die sonder pas tot Bantam was gekomen en sich aldaer wel drie weecken hadde onthouden; item een weghgeloopen slaef van seeker borger, van Reenen, die den resident met list in de logie hadde becomen; oock had hy 3 dagen voor 't schryven deses met den borger, Albertus Morel, herwaerts aen gesonden een slaef van den inlantsen capiteyn, Pieter Alvis, mede sonder passe tot Bantam gekomen; en dewyl sulcx veel gebeurt, soo versoeckt de resident ordre om soodanige, 't zy Nederlanders of Mardyckers, geboeyt te mogen opsenden, alsmede degeene, die op hun eerste aenkomen haere passe niet verthoonen.

Tottet graven van de nieuwe rivier tusschen Tanara en Pontangh waeren geordonneert 16000 mannen en 200 weghgeloopene van Batavia, synde de nieuwe Keey Aria derwaerts vertrocken om ordre te stellen; en stont de Sulthan met syn geheel hofgesin binnen 9 à 10 dagen te volgen.

Van Macasser was daer aengekomen een vaertuygh met 40 à 50 lyfeygenen; de brief, dien de Sulthan van daer had becomen en waervan onder dato 19 deser staet gemelt, was van Radja Tello gekomen en behelsde niet als eenige complimenten, mitsgaders versoeck, dat de medegebragte slaven aldaer mochten verkogt werden.

De Engelse schepen, Loyael Marchand en d'Anna, waeren byna volladen en stónden in 't begin van de aenstaende maent November na Engelant te retourneren; die vrunden hadden zedert het jongste schryven den Sulthan noch beschoncken met 300 stucx bandeliers.

29 *d^{o}*. vertreckt het fluytje, 't Waterhoen, na Palimbangh, ten behoeve van van dat comptoir medenemende:

10000 metselsteenen;
10000 dackpannen;
1000 pannelatten;
100 balckjens;
600 plancken;
1940 ℔ yser;
100 ℔ stael;
7435 » loot;
20 » speceryen;
5 vaten spyckers en parthye gemaekt yserwerck, ten bedrage van *f* 2409:16:6.

30 *d°*. comt het jacht, Muyden, van Ternaten over Macasser, van de laetstgenoemde plaets medebrengende:

26900 rd° aen goude maesen en coupans;
8 swaerte aen gond, t'samen bedragende *f* 80833 : 10.

En syn ons daermede toegekomen twee originele brieven met haere bylagen, namentlyck:

d'een van den president, Abraham Verspreet, en den raedt tot Ternaten, gedateert ultimo Augustus jongstleden;

d'andere van den president en den raet in 't casteel Rotterdam, gedateert 16 deser, meldende, hoe die van Towadjo door Radja Palacca soodanigh benauwt waeren, datse haer haest souden moeten overgeven of met de vlucht soecken te salveren, soodat de mondelinge tydingh, op 25 deser door den borger, Willem Mouray, hier aengebracht, voor 't meerendeel overeenkomt, maer van Radjas genegentheyt om na gedaen werck personelyck op Batavia te comen en wort in de voornoemd brief niet gemelt.

De gracht olte buyten cingel om de Westzyde deser stadt nu gegraven en voltoyt, mitsgaders door den E. landtdrost, Vincent van Moock, van de oncosten een specificatie overgegeven synde ten bedrage van 2578 rd° 8 stuyvers, soo is goetgevonden en verstaen hetselve te laten betalen en de gemelte specificatie in 't resolutie boeck te insereren.

31 *d°*. des avonts becomen per Javaens vaertuygh een briefjen uyt de Straet Sunda van d'opperhoofden van 't schip, Zuydpolsbroeck, eergisteren gedateert, houdende advertentie van haer comste uyt het vaderlant tot voor Anjer met een groot getal dooden en siecken, hebbende door storm de Caep moeten voorby loopen en het meeste volck de twee laetste maenden verlooren.

Op welcke tydinge goetgevonden is het jacht, Willigenburgh, tot hulpe en adsistentie van 't bovengemelte schip naer de Straet te senden.

Dese maendt syn van verscheyde om en by gelegene plaetsen hier aengekomen
226 *stucx, soo groote, als kleyne vaertuygen, t'samen gemant met*
933 *coppen, medegebracht hebbende de volgende*
coopmanschappen ende waeren:

15 vaertuygen van Bantam met 58 mannen, 2880 stucx potten en tresellen, 4350 stucx oude clappus, 1220 potten kalck, 1000 kleene potten oly.

21 van Chiassem met 81 mannen, 17 3/8 lasten rys, 50 stucx hoenders, 3 1/2 lasten zout, 400 bossen tamerinde, 840 stucx balcken, 380 stucx plancken, 1100 bossen pady.

18 vaertuygen van Crawan met 52 mannen, 18 1/2 lasten rys, 30 picols buffels vlees, 315 hoenders, 31 stucx bocken, 15 picols Javaense taback, 20000 oude pienangh.

26 van Dermayo met 106 mannen, 8 picols buffels vlees, 100 stucx kistplancken, 61 1/2 lasten rys, 1050 bossen pady, 100 stucx kapoenen, 40 picols swarte suycker, 6000 stucx kleene cneppel suycker, 2 picols harte vlees, 3 lasten zout.

6 van Tegael met 28 mannen, 18 5/8 lasten rys, 400 bossen pady, 20 stucx hoenders, 1000 stucx suycker sombaer, 10 potten oly.

18 van Cheribon met 74 mannen, 80 picols buffels vellen, 100 huyden soolleer, 20 picols witte suycker, 14000 stucx aracx pullen, 50 picols swarte suycker, 10 picols Javaense kleeden, 100 bossen pady, 1 picol gedroogt buffels vlees, 1/2 last groene cadjangh, 200 bossen rottings, 10 lasten rys, 150 stucx hoenders, contant 100 rd^{s}, 466 picols en 32 cattys peper, 50 stucx ryswanuen, 100 stucx toetops.

4 van Sourabaya met 16 mannen, 50 potten oly, 5500 stucx groote kneppel suycker, 400 stucx steenbraesems.

8 van Pamanoekan met 30 mannen, 21 3/8 lasten rys, 75 stucx boenders.

3 » Grissick met 11 mannen, 8 picols wax, 1 last rys, 20 stucx buffels vellen, 18000 stucx kneppel suycker, 100 bossen ajuyn, 10 potten oly, 2500 stucx steenbraesems.

19 van Japara met 82 mannen, 1625 picols witte suycker, 1800 bossen gemoet touwen, 200 stucx plancken, 80 swalpen, 100 stucx balcken, 1 picol Javaense taback, 200 stucx steenbraesems, 20 potten oly, 390 picols candy suycker, 1/4 last rys, 350 rd^{s} aen contant.

2 van Bonangh met 10 mannen, 10 lasten zout, 5 1/2 lasten rys, 300 stucx strooye sacken, 20000 stucx cneppel suycker.

1 van Jotangh met 4 mannen, 1/2 last rys, 4 potten oly.

5 » Samarangh met 18 mannen, 41 1/4 lasten rys, 12 potten oly, 400 stucx kistplancken, 200 stucx plancken, 1000 stucx steenbraesems.

1 van Diringo met 4 mannen, 8000 stucx cleene kneppel suycker.

4 » Madura met 14 mannen, 3 1/2 lasten cadjangh, 5 potten oly, 15000 stucx kleene kneppel suycker, 500 stucx oude clappus, 200 stucx steenbraesems.

1 van Singenap met 4 mannen, 25 picols buffels vlees, 30 potten oly, 500 stucx steenbraesems, 1/4 last cadjangh.

5 van Packalongen met 20 mannen, 3 1/2 lasten rys, 1/2 last groene cadjangh 150 stucx hoenders, 100 stucx zoupen, 5 stucx rysmanden, 1 3/8 last witte boontjes, 1 1/2 last zout.

4 van Godong met 15 mannen, 13 1/2 lasten zout.

5 » Javana met 19 mannen, 7 1/2 lasten rys, 60 potten oly, 210 stucx hoenders, 12 plancken, 6 picols stock suycker, 20 stucx gansen, 1600 stucx suycker jaty.

6 van Damack met 26 mannen, 7 1/2 lasten zout, 12 1/2 lasten rys, 150 stucx hoenders, 100 bossen ajuyn.

5 van Macasser met 71 mannen, 134 slaven en slavinnen, 9 lasten rys, 800 stucx oude clappus, 49 picols swarte suycker, 50 picols witte suycker.

1 vaertuyg van Bouton met 6 mannen, 30 stucx slaven en slavinnen.

4 van Baly met 19 mannen, 27 stucx slaven en slavinnen.

3 » Amboina met 11 mannen, 16 lasten rys, 10 picols wax, 15 stucx slaven en slavinnen, 70 picols swarte suycker.

9 van Rambangh met 48 mannen, 908 stucx plancken, 275 stucx balcken, 4 lasten rys, 200 bossen suycker jaty, 14 korfjes ajuyn, 8 lasten zout.

2 van Ontong Java met 6 mannen, 80 stucx hoenders, 3 picols Javaense taback.

2 » Tangeran met 4 mannen, 5 picols Javaens taback, 25 stucx hoenders.

4 » Sombaer met 15 mannen, 400 bosjes suycker, 30 stucx hoenders, 4 lasten rys, 21 picols en 33 cattys peper, 14 potten oly.

1 van Batangh met 4 mannen, $1^1/_2$ lasten rys.

4 » Chiringen met 13 mannen, 800 stucx oude clappus, 5000 pienang.

1 » Banjer met 4 mannen, 15 picols en 40 cattys peper, 200 stucx groote matten.

1 van Caliwongen met 4 mannen, 2 lasten rys, 100 bossen pady.

1 » Pamalangh met 4 mannen, 1 last rys.

2 » Timor met 22 mannen, 360 picols sandelhout, 10 picols taback.

4 » Lassem met 19 mannen, 800 plancken, 500 balcken.

1 » Godongh met 4 mannen, $1^1/_2$ last rys.

1 » Cherita met 3 mannen, 1000 stucx oude clappus.

1 » Pamanoekan met 4 mannen, 4 stucx slaven en slavinnen.

2 » Palimbangh met 7 mannen, 150 stucx cadjangs, 3000 stucx pienangh.

2 » Barabas met 10 mannen, $13^5/_8$ lasten rys.

1 » Passiruan met 4 mannen, 15000 kleene kneppel suycker, 200 steenbraesems.

2 van Malacca met 7 mannen, 16 picols wax, 10 corgie comitters, 8 kisten zeep, 4. corgie witte salempoeris, $3^1/_2$ corgie sarassa gobaer, 79 corgie tapesarassa, $1^1/_2$ corgie enckelde combayen, $1^1/_2$ corgie chelas, .. p^s parcallen, 280 p^s groove dasies, 18 p^s surassen, 14 p^s witte bethilles, 8 p^s chitsen, 90 p^s moeris, 35 corgie tapechindis, 4 corgie Moors guinees lywaet, 28 corgie groote cassa, 3 picols thee, 2 sacken tarwe.

226 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volcht:

$276^3/_8$	lasten rys;	1211	stucx, soo groote, als kleene potten oly;
2880	stucx potten en tresellen;	$4^3/_8$	lasten groene cadjangh;
14600	» clappus;	$1^3/_8$	» witte boontjes;
154500	» pienangh;	2150	stucx hoenders en eenden;
1220	potten kalck;	1265	» balcken;
350	bossen rottangh;	2500	» plancken;
400	» tamarinde;	1715	picols witte suycker;
47	lasten zout;	139	» swarte suycker;
200	stucx groove matten;	446	» candy suycker;
400	bossen suycker;	1000	stucx suycker eliphantsvoet;
87500	stucx kleene kneppel suycker;		

500 stucx kistplancken;
5000 » steenbraesems;
34 picols Javaense taback;
1114 korfjes ajuyn;
210 stucx slaven en slavinnen;
502 picols en 105 cattys peper;
14000 stucx aracx pullen;
360 picols sandelhout;
31 stucx bocken;
2750 bossen pady;
2 picols gedroogt harte vlees;
130 stucx buffels vellen;
34 picols gedroogde buffels vlees;
100 stucx kapoenen;
1000 » suycker sombaer;
10 » huyden soolleer;
20 p^s Javaense taback;
50 stucx ryswannen;
100 » toetops;
450 rd^s contant;
34 picols wax;
80 stucx swalpen;
1800 bossen gemoet touwen;
500 stucx strooye sacken;
1800 bossen suycker jaty;
20 stucx gansen;
100 » soepen;
150 » cadjangs;
10½ corgie committers;
8 kisten zeep;
4 corgie witte salempoeris;
3½ » sarassa gobaer;
79 » tapesarassen;
1½ » enckelde combayen;
1½ » chelas;
4 » Moors guinees lywaet;
28 » groote cassa;
35 » tapechindos;
90 picols witte moeris;
8 » chitsen;
14 p^s witte bethilles;
18 » sarassen;
280 stucx groove dasjes;
5 » parcallen;
3 picoels thee;
2 sacken tarwe.

Daerentegen syn van hier na de onder genoemde plaetsen vertrocken 105 vaertuygen en hebben medegevoert 9969 rd^s aen diversche coopmanschappen, namentlyk:

16 vaertuygen na Macasser met 279 rd^s aen kleeden, 455 rd^s aen contant, 6 rd^s aen benjuwin, 20 rd^s aen witte comyn;
2 nae Banjer met 74 rd^s aen kleeden;
1 » Damack met 64 rd^s aen kleeden;
1 » Passir met 50 rd^s aen kleeden;
1 » Malacca met 30 rd^s aen witte suycker;
1 » Rambangh met 56 rd^s aen kleeden;
1 » Calianjer met 80 rd^s aen kleeden;
4 » Chiassem met 153 rd^s aen kleeden;
3 » Bima met 960 rd^s aen kleeken en 20 rd^s aen contant;
1 » Baros met 30 rd^s aen kleeden, 16 rd^s aen zeep en 30 rd^s aen zout;
4 » Bonangh met 180 rd^s aen contant en 250 rd^s aen kleeden;
10 » Cheribon met 1740 rd^s aen kleeden, 45 rd^s aen contant en 20 rd^s aen comyn;
7 » Craowan met 314 rd^s aen kleeden;
1 » Sumbawa met 100 rd^s aen kleeden;
4 » Tegael met 210 rd^s aen kleeden;
1 » Palimbangh met 450 rd^s aen kleeden, 25 rd^s aen poetsiock, 45 rd^s aen ysere pannen, 69 rd^s aen porceleyn;

2 vaertuygen nae Grissick met 92 rd^{s} aen kleeden;
13 nae Dermajoe met 646 rd^{s} aen kleeden;
2 » Diringo met 24 rd^{s} aen kleeden en 45 rd^{s} aen contant;
3 » Bouton met 704 rd^{s} aen kleeden;
1 » Juana met 60 rd^{s} aen kleeden;
1 » Lassem met 50 rd^{s} aen kleeden;
1 » Tadoenangh met 36 rd^{s} aen kleeden;
2 » Timor met 310 rd^{s} aen kleeden en 30 rd^{s} aen porceleyn;
1 » Surabaya met 20 rd^{s} aen kleeden;
3 » Banda met 384 rd^{s} aen kleeden;
1 » Amboina met 260 rd^{s} aen kleeden, 30 rd^{s} aen catoene gaeren, 52 rd^{s} aen porceleyn, 45 rd^{s} aen ysere pannen, 20 rd^{s} aen benjuwin, 10 rd^{s} aen cassomba, 16 rd^{s} aen cust stael, 70 rd^{s} aen arack;
1 » Samarang met 40 rd^{s} aen kleeden, 27 rd^{s} aen lange peper, 27 rd^{s} aen out yser;
2 » Packalongen met 56 rd^{s} aen kleeden;
2 » Pamalangh met 88 rd^{s} aen kleeden, 48 rd^{s} aen contant;
5 » Jotangh met 262 rd^{s} aen kleeden;
1 » Caliwongen met 40 rd^{s} aen kleeden;
2 » Sedajo met 124 rd^{s} aen kleeden;
4 » Calygansa met 132 rd^{s} aen kleeden;
somma 105 vaertuygen, gesamentlyck medegevoert hebbende:

8588	rycxdaelders	aen kleeden;	90	rycxdaelders	aen ysere pannen;
748	»	» contant;	30	»	» cattoene gaeren;
25	»	» poetsiock;	10	»	» cassomba;
26	»	» benjuwin;	16	»	» custstael;
40	»	» comyn;	70	»	» anys arack;
30	»	» witte suycker;	27	»	» lange peper;
16	»	» zeep;	27	»	» out yser;
30	»	» zout;	somma; 9969 rycxdaelders.		
196	»	» porceleyn;			

Door d'heer fiscael ende respective officieren deser stede, benevens de gecommitteerden, syn dese maendt gevisiteert de volgende verongeluckte persoonen;

door d'heer fiscael:

den 12^{en} October een jongen, synde lyfeygen van Aeltje Stratens, die hem self des nachts verhangen had;

door d'heer landtdrost:

den 7^{en} October seker slaef van Michiel Perera, die met een touw om den hals omtrent de boom deser stede verdroncken lagh;

den 9en October seker slavinne van Jan Gomes, die boven de rivier Crocot was verdroncken;

den 13en October Susanna van Baly, lyfeygen van den Mardycker Inas, die haer self buyten de Rotterdammer poort aen een calappus boom verhangen hadt;

den 14en October Khom van Baly, slavinne van Nega van Baly, die boven het fort de Vyfhoeck vermoort was:

den 18en October seecker slavinne, genaemt Solor, lyfeygen van Hoocko, Chinees, die verdroncken was by de molens deser stede.

Door de suppoosten van den boom buyten de haven aengehaelt den 27en October:

60 stucx tapechindos gordels;

den 14en October door den heer fiscael Pauw uyt het schip, Vryheydt, comende van Cormandel:

80 stucx sarassen;
83 » cambayen;

den 28en, 29en en 31en October uyt 't jacht, Vlaerdingen, comende van Bengale:

6 canasser amphioen;
4 blasen » ;
4 halfamen;
1 anker;

item uyt de Swarte Leeuw mede van Bengale:

5 canassers amphioen;
1 goeny » ;

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandsche kercken getrouwt:

4 Nederlandsche Compe dienaers;
3 borgers;
7 Mardyckers;
2 slaven;
t'samen 16 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

23 Nederlandsche kinderen;
59 inlandsche dos;
1 bejaerde;
t'samen 83 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgegeven, dat dese maent syn gestorven en ter aerden gebracht:

26	Comp^{s} dienaers;
1	borger;
3	Duytse vrouwen;
2	swarte mans;
3	» vrouwen;
7	Duytse kinderen;
6	swarte » ;
2	slaven en slavinnen;
t'samen 50	overledene.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 4270 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

1054	by de schans Jaccatra;
640	by de rivier Crocot;
554	buyten de poort Uytrecht;
791	buyten de poort Diest;
1231	by particuliere;
t'samen 4270	Javanen.

November Anno 1670.

1 *d°*. vertreckt het jacht, Hoogelande, naer Malacca, geladen met een cargasoen ten bedrage van *f* 117892 : 3 : 14, namentlyck:

voor Malacca:

verscheyde provisien en equipagie goederen..... *f* 17240 : — : —

voor Bengale:

25000 ℔ staefkooper;
4 vaten mom..... » 9325 : — : —

voor Cormandel:

f 80833 : 10 aen gemunt en ongemunt Macassaers goud;
6 vaten mom;
parthye spyckers tot monster..... » 81013 : 10 : —

voor Souratta:

110 stucken Engelse laeckenen;
2 vaten mom..... » 9529 : — : 4

voor Persien:

2 vaten mom..... » 60 : — : —
ongelden op 't bovenstaende..... » 724 : 13 : 10
somma..... *f* 117892 : 3 : 14

Behalven de missive aen den heer gouverneur en raedt tot Malacca worden nu met 't selve jacht verscheyde brieven afgesonden om met de Noordsche schepen na de gedestineerde plaetsen voortgesonden te werden, namentlyck na Ceylon, Cochin,

Cormandel, Bengale, Souratta ende Persien, staende alle in 't afgaende briefboeck ingeschreven.

Becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 30 October, waerby hy bekent maeckt, dat de chaloup, de Roos, 28 derselver maent van hier derwaerts gesonden, daer wel was aengekomen met de weghgeloopen Javanen, die hy aen Keey Aria hadde overgelevert; en 't welck de Sulthan seer aengenaem was en had op stont last gegeven tot restitutie van de van hier weghgeloopen 9 slaven, versoeckende voorts, dat daerby mochte worden gecontinueert om daerdoor de wedersyts weghloopers af te schricken.

Wyders hadde syn Hoogheyt laten versoecken, dat hem noch mochten toegesonden werden het dochtertje van eenen Wios en de vrouw van Gadingh, beyde Javanen, die onder anderen, gelyck boven geseght is, aen syn Hoogheyt gerestitueert syn, en voor welcke courtoisie hy dan verplicht soude blyven totte restitutie van meer lyfeygenen.

De 3 weghgeloopen Engelse matroosen, waervan by resolutie onder dato 24 October staet gemelt, had hy aen den Engelsen agent overgelevert, dewelcke daervoor seer danckbaer was en oock belofte hadde gedaen by soodanigen voorval reciproque te sullen doen; de schepen, Anna ende Loyael Marchand, stonden binnen weynigh dagen naer Engelant te vertrecken, hebbende noch ingenomen 300 picols witte peper.

Het vaertuygh, eenigen tydt verleden door de Engelsen naer de Oost gesonden, was weder terugh gekomen met het meeste part van de vervoerde kleeden; de rest, bedragende 3000 rd^{s}, waeren door den gesaghebber (synde een Moor) verdobbelt en verspeelt; bovendien had het gemelte vaertuygh noch medegebraght 10 à 12 picols notemuscaten, die ongetwyffelt mede nae Engelant stonden vervoert te werden.

2 d^{o}. comt het jacht, Wiltenburgh, van Malacca, medebrengende:

145561 ℔ thin;

155 stucx ofte $^{37}/_{72}$ ropia swaerte besuarsteen;

15 mooten roothout van 't eylant Dinghdingh, ongetaxeert, t'samen beloopende *f* 44759: —: 11.

En hebben daermede ontfangen een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt aldaer, gedateert 10 October, waervan ons de copie den 26^{en} October jongstleden per borgers vaertuygh is toegekomen.

Nae den middach arriveert hier oock uyt het vaderlant het schip, Zuydpolsbroeck, hebbende door swaer weder de Caep de Bonne Esperance moeten voorby loopen; hetselve is in zee geloopen voor reecquening van de camer Amsterdam den 26^{en} April jongstleden met 235 coppen, namentlyck, 125 zeevarende, 108 militaire en 2 vrouwen; waervan op de reyse en wel meest aen dees zyde van de gemelte Caep syn overleden 36 zeevarende en 27 militaire, soodat het hier te lande brengt 89 zeevarende, 81 militaire en 2 vrouwen, t'samen 172 koppen.

3 d^{o}. comt de chaloup, de Roos, van Bantam, medebrengende een briefjen van onsen resident, eergisteren gedateert, benevens 7 weghgeloopen lyfeygenen, door den Sulthan gerestitueert, te weten, 3 mannen, 2 vrouwen en 2 kinderen; noch een mans persoon wasser t'soeck geraeckt en de andere had sich selven de strot afgesneden

en alsoo om 't leven gebracht; voor de gemelte restitutie was de resident den Sulthan gaen bedancken, met versoeck, dat syn hoogheyt, boven de voorsz. 7, noch eenige by de hant synde wilde oversenden, te meer, dewyl hem reets haer Ed^e^ goede genegentheyt was gebleken, etc., doch kreegh daerop tot antwoort, dat daermede soo haestigh niet moste syn en dat eerst na Batavia soude schryven wegens de vrouw en het kint, daer hiervoor onder dato primo deser van gemelt staet; voorts, dat haer Ed^e^ aen syne gedane beloften niet en behoufden te twyffelen.

Hier voor onder dato 19 October staet aengeteeckent, dat de resident volgens ordre tegens Keey Aria hadde gesegt, dat, ingevalle het steelen en rooven van lyfeygenen soodanigh bleef continueren sonder die te restitueren, dat het daer dan wel eens onverwacht op den hals mocht komen. Dese woorden staecken den Sulthan noch seer in de krop en deden hem met een grammoet uytbersten, indien de Hollanders genegentheyt hadden om te oorlogen, dat sy altyt gereet waeren, belastende de resident sulcx niet meer te seggen, etc.

Den eersten deser had de Sulthan met een groote statie en een geleyde van 60 à 70 vaertuygen aen boort van 't Engels schip, de Loyal Marchand, gebracht een brief aen den Koninck van Engelandt, benevens een geschenck van een goude kris ende een pieck, met diamanten beseth, t'samen omtrent duysent rd^e^ waerdigh; nae de resident had connen vernemen, soo eyschte de Sulthan by den gemelten brief 4 groote stucken metael canon, parthye musquets, snaphanen, pistoolen, buscruyt ende andere oorloghs gereetschappen, met belofte ofte presentatie om alle 't selve ten dancke te sullen betalen.

4 *d^o^*. arriveert van Palimbangh hier ter rheede het jacht, de Pepertuyn, toebehoorende den inlandsen coopman, Pieter Alvis, met het welcke ons is toegekomen een missive van den coopman, Melchior Hurdt, ende den raedt aldaer, gedateert 16 October jongstleden.

Na den middach is in Raede van India goetgevonden een algemeene bededach te doen houden tegen den 12^en^ deser om Godt de Heere te bidden voor 't behouden vaeren der aenstaende retourvloot.

5 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d^o^*. becomen per borgers vaertuygh een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, tot Japara, gedateert primo deser, meldende, dat de chaloup, de Notekraker, van hier derwaerts gesonden, daer wel was aengekomen, alsmede de afgesondene van pangiran de Paty Anum; het laecken, met gemelte chalöup ontfangen, was al aen de man geraeckt, alsoo de grooten in de Mataram nu met roode mutsen en rocken op de tournoy baen moesten verschynen, en waerom gemelte Couper noch 2 stucken eyscht, nevens twee packen mourissen en eenige provisien; tot Damack lagen nu al parthye balcken gereet voor de schepen, die van de Oost stonden te comen; en syn nu met voornoemde vaertuygh overgekomen het dagh-register, de negotie-, logie- en oncost-boeckjens, mitsgaders de naergelaten goederen van den resident, Amelius de Valee, zal^r^.

7 *d^o^*. vertreckt de borger, Willem Mouray, met syn jacht nae Palimbangh, medenemende voor reecquening van de Comp^e^ 735 ℔ thin, ten bedrage van *f* 242:11,

alsmede een briefjen aen den resident, Melchior Hurt, en den raed aldaer, van soodanigen inhout, als by het afgaende briefboeck kan werden nagelesen.

8 *d°*. vertreckt het jacht, Wiltenburgh, naer Malacca, medenemende ten behouve van dat gouvernement:

60010 ℔ yser, parthye equipagie goederen en provisien, te samen bedragende..... *f* 11130 : 16 : —

voor Souratta:

60 stucken Engelse laeckenen.....	»	5038 : 11 : 12
ongelden.....	»	323 : 7 : 10
t'samen.....	*f*	16492 : 15 : 6

9 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d°*. arriveert van Cormandel hier ter rheede het fluytschip, Wimmenum, tot Paliacatta geladen met:

677	packen diverse kleeden;	1000 ℔	amerilsteen;
107320 ℔	salpeter;	350 »	zylsteen;
7320 »	indigo;	537 stucx	rouwe diamanten en
66220 »	caliatourshout;	40 parren	glasaerde, te samen ten
27850 »	ebbenhout;	bedrage van *f* 196342 : 11 : 9.	

En syn ons daermede toegekomen 2 brieven van den heer gouverneur en den raet, gedateert 29 September en 6 October, synde d'eerste een copie van degeene, die als doen met de fluyt, 't Wapen van der Veer, over Masulipatnam afgesonden en hier noch niet aengekomen is; een missive van den heer ordinaris raet en gouverneur van Ceylon, Rycklof van Goens, gedateert tot Pariture den 11^en^ September jongstleden, synde mede een copie van degeene, die syn E. met de fluyt, Spanbroeck, na Cormandel hadde afgesonden en die nu noch origineel met de fluyt, Duynvliet, wert verwacht.

11 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

12 *d°*. volgens resolutie van den 4^en^ deser is heden, soo voor, als na den middag, in de kercken der stadt en het casteel gepredickt en aldaer Godt de Heere gebeden voor het behouden vaeren der retourschepen, die dit sayoen van hier naer het vaderlant staen afgesonden te werden.

Nae den middach arriveert hier van Ternaten over Macassar het jacht, het Raethuys van Amsterdam, van de laetstgenoemde plaets medebrengende:

15000 rd^s^ aen goude masen en

3300 ℔ bedorven buskruyt, t'samen beloopende *f* 45660.

De missive, daermede ontfangen, is de duplicata van degene, die het jacht, Muyden, den 30^en^ October hier heeft aengebracht.

't Gemelte jacht, 't Raethuys, heeft oock en passant het eylant Bouton aengeweest en van daer medegebracht een Maleytse missive, door den Koninck ofte Sulthan aen syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael geschreven, luydende na gedane translatie, als volcht.

Geschreven uyt een suyver en oprecht gemoet van Paducca, u vrient, Siry Sulthan in Bouton, nevens alle de raetsheeren van Bouton, die altoos vereenight willen blyven uyt wedersytse genegentheyt aen onsen vrunt, den Gouverneur Generael op Batavia ende Compe, wie de hooge Godt wil helpen in al haer gedoente en befaemt werden door haer weldoen, soo boven, als benedens wints, en dat door de hulpe, die sy bewysen aen alle haere vrunden, die in noot en in moeyelyckheden vallen, wien Godt haer leven op dese werelt wil verlengen, amen.

Vorders naer dit, soo maecken Paducca Siry Sulthan, u vrunt, nevens alle de raetsheeren aen den Gouverneur Generael ende Compe bekent, dat ten tyde, wanneer de admirael, Speelman, nevens Paducca Siry Sulthan van Ternaten, u soon, en alle de raetsheeren van Bouton met Radja Bone en Aram Palacca gesamentlyck gesproocken hadden wegens de stadt Wowana, soo is vastgestelt, dat, wanneer 't volck van Bouton met de Compe en Paducca Siry Sulthan, Koninck van Ternaten, u soon, nevens Radja Bone en Aram Palacca naer Macassar gingen, dat gelast soude werden de stadt Wowana onder Bouton haer soude moeten begeven; en dit is soo geaccordeert by den admirael, Speelman, ende Compe ende Paducca Siry Sulthan, Koninck van Ternaten, u soon, en Radja Bone en Aram Palacca aen alle de raetsheeren in Bouton; en nu, soo willen die van Wowana dat gantsch niet volgen en ons ten dienste syn of in de stadt Bouton komen; daerom, soo synder in de stadt Bouton machtige onlusten, alsooder 20 à 30 Ternatanen syn, die Paducca Siry Sulthan, Koninck van Ternaten, daer gestelt heeft om op de mont van de Boutonse rivier de wacht te houden; dese en willen niet volgen de ordre, die haer gegeven is door u soon, Paducca Siry Sulthan, Koninck van Ternaten, maer eenlyck haer eygen luste en begeerte; oock soo synse vrunden geworden van 2 à 3 kinderen van den Koninck, die in de stadt Bouton haer wederspannigh thoonen, en soo synse oock gevolgelyck tegens de Compe wederspannigh.

Noch eens, soo maecken Paducca Siry Sulthan, u vrunt, nevens alle de raetsheeren ende onderdanen van Bouton aen den Gouverneur Generael bekent, soo onse vrunt, de Gouverneur Generael en de Compe seeckerlyck genegen syn tot de stadt Bouton, soo versoecken wy, dat het volck van Ternaten, die in Bouton woonen, gelast werden van daer te vertrecken; want, soo haer niet gelast wort te vertrecken, sal de stadt Bouton geruineert werden, en soo, wanneer Bouton geruineert wert, en isset niemant anders schande noch schade, als eenelyck de Compe en Paducca Siry Sulthan, Koninck in Ternaten; en dit is 't gedoente in Bouton.

Op nieuws noch eens, Paducca Siry Sulthan in Bouton, u vrunt, versoeckt aen syn vrunt, den Gouverneur Generael, dat hem mach gesonden worden een weynigh buskruyt en looth; niets en heb ick, Paducca Siry Sulthan, en de raetsheeren in de stadt Bouton tot geschenck aen haeren vrundt, den Gouverneur Generael, te senden als eenelyck 3 manspersoonen slaven, die niet en wilt versmaden, maer als een teycken van een suyver, wit en oprecht gemoet aennemen.

13 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

14 *d*°. nae den middagh is in Raede van India geapprobeert de sententie des doots, door den E. gerechte deser stede gevelt tegens Louys Gallus, namentlyck om over moort, aen syn eygen vrouw begaen, eerst de lincker hant afgekapt, voorts ter doot gerabraeckt en dan het lichaem op een radt geseth te worden.

15 *d*°. nae den middach comt hier van Bengale het fluytschip, Loosduynen, geladen met soodanige goederen, als hier onder dato 22 October staen uytgedruckt; en is ons daermede oock geen ander schryven toegekomen, als hetgeene wy te dier tydt per de fluyt, de Swarte Leeuw, hebben ontfangen.

16 *d*°. comt van Cormandel hier ter rheede het fluytschip, 't Wapen van der Veer, van Masulipatnam medebrengende:

777 packen diverse kleeden;	2980 ℔ hennippe lyck gaeren;
2887 goeny sacken;	720 » zeyldoeck gaeren;
7730 rogge vellen;	88480 » spyckers, t'samen beloopende
400 bandeliers;	*f* 283465 : 4 : 2.
2400 ℔ lack;	

De brief van de opperhoofden tot gemelte Masulipatnam, daermede ontfangen, is gedateert 7 October jongstleden; en is ons met deselve fluyt oock toegebracht de originele brief van den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende den raet tot Paliacatta, gedateert 29 September, ons op 10 deser in copie per de fluyt, Wimmenum, toegekomen.

17 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

18 *d*°. haer Ed^en^, de gouverneur generael en de Raeden van India, syn heden morgen na de rheede gevaren ende hebben aldaer op het schip, 't Sticht van Uytrecht, den E. Ysbrand Goske geauthoriseert ende voorgestelt tot commandeur van de retourvloot, mitsgaders als commissaris tot de visite van de Caep de Bonne Esperance, gelyck breeder by de commissien, aen syn E. te dien eynde verleent en die in 't afgaende patrias briefboeck staen ingeschreven, kan werden naegelesen. Gemelte haer Ed^en^, na den middach weder aen lant gekomen synde, hebben haer voort begeven tot het collationeren en teeckenen der brieven aen de particuliere camers, terwyle dat de generale missive aen de Ed^e^ heeren gecommitteerde bewinthebberen ter vergaderingh van seventhiene mede vast gereet wert gemaeckt om insgelycx op morgen geslooten en geteeckent te worden.

19 *d*°. des morgens vertrecken uyt dese rheede na het lieve vaderlant de naervolgende 8 retourschepen, alle onder de vlagge ende het commando van den E. Ysbrand Goske, hier boven genoemt; en voeren deselve van hier mede een cargasoen ter bedrage van *f* 2530251 : 18 : 7, namentlyck:

voor de camer Amsterdam:

't Sticht van Uytrecht	*f* 377812 : 8 : 10	
't Wapen van der Gouw.....	» 281919 : 11 : 13	
		f 659732 : — : 7
Transportere.....		*f* 659732 : — : 7

Per transport..... ƒ 659732 : — : 7

voor Zeelant:

Middelburgh..... ƒ 369096 : 16 : 8
Willem Hendrick de Derde..... » 372659 : 12 : 2
» 741756 : 8 : 7

voor Delff:

de Vrye Zee..... » 298488 : 12 : 8

voor Rotterdam:

Dordrecht..... » 374168 : 14 : 1

voor Hoorn:

t Wapen van Hoorn..... » 248480 : 13 : 7

voor Enckhuysen:

de Gerechtigheyt..... » 207625 : 9 : 9
somma als boven..... ƒ 2530251 : 18 : 7

Bestaende uyt de naervolgende coopmanschappen en Indische waeren:

34310	p^{s} divers guinees linnen.....	ƒ	272706 : 19 : 14
7700	» » mouris.....	»	66268 : 11 : 14
10000	» salempouris.....	»	65748 : 7 : 10
10240	» parcallen.....	»	47056 : — : 10
9260	» bethilles divers.....	»	51344 : 15 : 12
9000	» chiavonys.....	»	15006 : 11 : 14
7200	» gingams.....	»	38096 : 4 : 11
1200	» geschilderde chits.....	»	7653 : 15 : 10
275	» deeckens.....	»	4981 : 14 : 11
8000	» negros kleeden.....	»	10206 : 2 : 8
8000	» dongrys.....	»	8234 : — : —
3880	» zeyldouck.....	»	6656 : 8 : 12
2100	» adathays.....	»	22653 : 18 : 11
3700	» garrassen.....	»	6904 : 15 : 13
9040	» baftas diverse.....	»	36242 : 4 : 10
660	» mamoedys.....	»	6859 : 14 : 2
5040	» chiauters derriabadys.....	»	18417 : — : —
43732 1/4	℔ cattoene gaeren.....	»	20885 : 7 : 8
	Transportere.....	ƒ	705823 : 70 : 30

	Per transport	ƒ	705823 : 70 : 30
2000	pc witte kannakyns.....	»	2748 : 4 : —
3880	» blauwe boelongs.....	»	5912 : 12 : 3
1920	» madaphons.....	»	4310 : — : —
405	» rouwe longys.....	»	1326 : 10 : —
2400	» gordel chindos.....	»	3832 : 17 : 5
2880	» sarassa bloemwerck.....	»	5508 : 12 : 4
1920	» madops.....	»	4451 : 2 : 8
1600	» chelas van de cust.....	»	3597 : 5 : —
320	» swarte salalous.....	»	520 : 17 : 8
1160	» poelongh gobaarts.....	»	3187 : 18 : 14
1920	» tapechindos.....	»	3468 : 12 : 4
320	» caugangs.....	»	470 : 10 : 10
100	» sarassa gobaers.....	»	541 : 8 : 2
72773 1/4	℔ Bengaelse zyde diverse.....	»	268593 : 8 : 3
100128	» indigo.....	»	169745 : 4 : —
8694	» benjuyn baros.....	»	5289 : 18 : —
4325	» gommelack.....	»	495 : 14 : 12
174410	» Malax thin.....	»	57555 : 5 : 15
1527200	» Bengaelse geraffineerde salpeter.....	»	99932 : 14 : 1
689534	» diverse suyckeren.....	»	79636 : 18 : 4
210207	» giroffel nagelen.....	»	126124 : 4 : —
129848	» nootemuscaten.....	»	12984 : 16 : —
64680	» foely of macys.....	»	41328 : — : —
128349	» canneel.....	»	38513 : 14 : —
66100	stucx geconfyte notemuscaten.....	»	4627 : — : —
105795	℔ ebbenhout.....	»	2905 : 8 : 4
142131	» caliatourshout.....	»	3005 : 19 : 5
112903	» sappanhout.....	»	3875 : 1 : 2
50	stucx alcatyven	»	1684 : 5 : —
1948	cattys 2 teyl 2 maes swaerte Tonquins zyde.....	»	11026 : 15 : 11
2508	stucx rouwe dyamanten.....	»	101776 : 16 : 1
36	picols gesuyckerde tamarinde.....	»	540 : — : —
828	℔ geconfyte mirabolanen.....	»	354 : 4 : —
2000	» tutia.....	»	733 : 12 : 10
502 5/16	oncen en 60 27/73 ropia swaerte besoarsteen.....	»	6763 : 11 : —
8 46/73	ropia swaerte amberdegrys.....	»	115 : 10 : —
3106	℔ radix China.....	»	1421 : 5 : 11
3614887	cattys peper.....	»	650679 : 13 : 1
11	stucken yser canon, ongetaxeert.....	»	.....
	ongelden.....	»	94755 : 14 : 3
	somma.....	ƒ	2530251 : 18 : 7

Om op de bovengemelte retourschepen de ordinaire visite en monsteringh te

doen, soo vertrecken nu met het jacht, de Pauw, nae de Straet Sunda de heer water fiscael, Pieter Pauw, benevens twee heeren raeden van justitie, tot dien eynde gecommitteert.

En om deselve schepen tot buyten de Straet te geleyden vertreckt nu mede het fluytschip, de Goude Leeuw, synde daerenboven oock versien met parthye leggers versch water om daeruyt weder te vullen, 't geen de vloot in de Straet sal komen te consumeren.

Insgelycx vertreckt nu in comp^{e} van gemelte retourvloot nae de Caep de Bonne Esperance het fluytje, Bunschooten, ten behoeve van die plaets geladen met:

70 lasten rys;

14 packen lynwaten;

200 plancken en parthye provisien, etc., t'samen bedragende *f* 11043 : 14 : 14.

De generale brieven nu na den middach mede gereet geworden synde, soo hebben haer Ed^{e} deselve in vergaderingh geteeckent en syn voorts des nachts, benevens andere secretarys papieren, afgepackt en verzegelt, gelyck by de registers daervan gemaeckt ende die mede in 't afgaende patrias briefboeck werden ingeschreven, kan blycken, alsmede aen wat kamers en met welcke schepen deselve overgaen.

20 *d^{o}*. des morgens vroegh vertreckt de eerste klerck van de generale secretary met de bovengemelte papieren en het jachtje, de Papegay, na de Straet Sunda om deselve aldaer behoorlyck over de retourschepen te verdeelen, nemende tot dien eynde oock mede de zeyl chaloup, de Roos.

Nae den middach becomen per Javaens vaertuyg een briefjen van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, waerby hy adviseert, dat de Sulthan met eenige van syne grooten en wel 10000 menschen vertrocken was na een plaets, beoosten Bantam gelegen, genaemt Toedjongh, om aldaer by te woonen en voort te setten het graeven van een vaert ofte graght van de zeekant af tot in de groote rivier van Pontang en Tanara, sullende lanck syn over de 4600 vadem, breet 5 en diep 2 vadem; en was deselve al tot op 1000 vadem na voltrocken, alwaer dan de Sulthan voornemens was 50 à 60 steene wooningen ofte pedacken te timmeren en voorts metter tyt een stadt te bouwen.

Van Pontangh hadde syn Hoogheyt aen den resident gesonden seker Nederlander, een Batavias borger, genaemt Hans Diest van Brieck, die door een Bantamse handelprauw omtrent den Ruygen hoeck in zee was gevist en voorts by den Sulthan gebragt; dese Hans Diest hadde aen den gemelten resident verhaelt, hoe dat hy eenigen tyt verleden, benevens syn cameraet, Jacob Andriesen, insgelycx een Batavias borger, met een kleen canotie ofte vaertuygje na den Ruygen hoeck was gevaeren om aldaer eenigh wilt te schieten; alwaer gekomen synde, hadde hy gemelten syn cameraet aen d'eene zyde van den hoeck aen lant geseth en was voorts met het canotie afgevaren om aen d'ander zyde te komen, doch wiert onderwegen door een Javaens vissertie overrompelt, die het canotie in de gront hackte en hem in zee liet dryven.

De Engelse schepen, Loyael Marchand en d'Anna, waeren den 12^{en} deses buyten Sundas engte geraeckt, beyde weghgevoert hebbende over de 500 lasten peper; twee

van haere schepen wierden dagelycx werwacht, 't een uyt Souratta en 't ander van Cormandel, van de welcke zy vastgestelt hadden een in April aenstaende nae Tayowan te gebruycken; eenen meester Peerel, van meeningh synde om met een der voornoemde schepen na Engelant te vertrecken, was omtrent Angier overleden en in de Engelse logie begraven.

Seker Batavias borger, Adriaen Adriaensen, was met syn chaloup Bantam aengeweest en, nae dat van de Engelsen 6 pypen bier, 7 à 8 vaten mom, 50 à 60 bottels wyn en andere goederen meer hadde gekoght, over Japara nae Macasser voortgeseylt.

Van Lampon en Sillebaer quamen dagelycx veel vaertuygen met peper, van welck greyn wel over de 1000 bhaer tot Bantam te becomen was; oock deden de Engelse daervan geen incoop, als hebbende noch wel 500 bharen in voorraet.

Om tot dagelycxse uytgift te gebruycken versoeckt de resident, Caeff, dat hem eenige packen kleeden mochten toegesonden werden.

Arriveren met eygen vaertuygh van Japara 2 afgesanten van pangiran Ade Paty Anum, soon van den Sousouhounangh Mataram, van den welcken zy medebrengen een missive aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael, waervan het translaet hier onder volght, alsmede den origineelen brief van den resident, Amelius de Valee, gedateert 15 Augustus en ons den 27^en^ van deselve maent met het schip, 't Hof van Zeelant, in copie toegekomen, sulex dat de gemelte afgesanten lange gesuckelt ende onderweege geweest hebben; en luyt deselve brief aldus.

Dese brief van Pangiran Ade Paty Anum tot betuyginge van een suyver en oprecht gemoet komt aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, die syn grootheyt ontfangen heeft van den Nederlandschen Koninck, soodat syn naem en oprechtigheyt befaemt is boven en benedens wints, die daer benevens oock een vader en moeder is van alle negotianten en syne hulpe bewyst aen alle geestelycke ende arme personen, soo mans, als vrouwen, wien Godt wil zegenen met een lank leven in dese werelt.

Vorders naer dit, dese myne afgesondene, genaemt Loera Loor en Seestra Diewa, nevens de opsienders, Seestra Nala en Seestra Drya, send ick om voor den capteyn Moor, Koninck van Batavia, te verschynen, nevens den brief, dien sy brengen, alsoo de capteyn voor desen aen my gesonden heeft een silver kisje, gobars sabagy, tapechindos en wyn met den commandeur, dat my behandight is ende ick met veel genougen van den capteyn heb ontfangen, alsoo de capteyn Koninck op Batavia is; nu soo versoeck ick geholpen te werden van den capteyn met de twee Persiaense paerden, die myne gesondene Seloor voor desen heeft gesien, by aldien de capteyn genegen is; noch soo versoeck ick, datter mogen opgesocht werden Japanse boogen en crisheghten, van gout geamilieert; myn geschenck aen den capteyn is vier lasten rys, 2 paerden, 8 hartebeesten en 4 schapen, dat niet en wilt verachten, alsoo 't van geender waerde en is; noch soo versoeck ick, soo dese myne gesondene niet en mochten doen naer behooren en haer ergens in quamen te vergrypen, dat de capteyn Moor haer dat gelieft te vergeven.

21 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

22 *d°*. arriveert hier van Ceylon over Cormandel het fluytschip, Duynvliet, van d'eerstgenoemde plaets medebrengende 14400 ℔ caneel, bedragende *f* 2160 : — : —

van Cormandel:

653 packen diversche kleeden;
3900 roche vellen in 13 packen;
10590 ℔ cattoen in 73 » ;
40030 » ebbenhout;
657 » diverse drooguen;
360 » gom van banga boomen;
864 diverse steenen;
199 stucx diamanten;
6 parren wassers sant en
1 sack boontjes oelongo, t'samen belopende..... » 222480 : 16 : 9
somma..... *f* 224640 : 16 : 9

De Ceylonse en Cormandelse brieven, ons daermede toegekomen, syn off dubbelt of in copie op 10 deser met de fluyt, Wimmenum, hier aengebraght, soodat nu eenlyck ontfangen hebben de bylagen, tot deselve brieven behoorende.

Des avonts vertreckt het jacht, de Bock, na Bantam, medenemende tot verval der dagelycxe oncosten aldaer 5 packen kleeden ten bedrage van *f* 1470 : 5 : 6; het briefjen van den resident, Willem Caef, eergisteren ontfangen, wert als nu beantwoort en hem geordonneert naerstigh om te hooren en van tyt tot tyt te adviseren, wat die van Bantam mettet graven van de nieuwe gracht, daer in het gemelte briefjen van gemelt wort, eygentlyck voor hebben en of het niet wel tot Comp^e^ nadeel mochte syn aengeleyt; voorts dat hy sal overschryven, wat ladingh de Engelse schepen, Loyael Marchand en d'Anna, boven de 500 lasten peper nae Engelant hebben gevoert, etc.

23 *d°*. nae den middagh arriveert van Siam hier ter rheede het fluytje, de Sandlooper, medebrengende:

88500 ℔ sappanhout en
74 buyckstucken ofte oplangers, kostende *f* 3570 : 6;

mitsgaders een missive van den coopman, Nicolaes de Roy, en den raed aldaer, gedateert 20 October jongstleden.

Tegen den avont comt hier van de Sumatrase Westcust de schipper commandeur, Pieter Coopman, met de jachten, Lansmeer, Blyswyck, Geldria en Pipely, die hy noch een stuck weegh buyten dese rheede heeft gelaten; de missive, door den commandeur, Jacob Pits, en den raed daermede geschreven en nu door gemelten commandeur Coopman aen haer Ed^e^ overhandight, is gedateert 4 deser; en heeft syn E. oock medegebraght een Maleytse brief, door de regenten tot Padangh en Sillida aen haer Ed^e^ den Gouverneur Generael en de Raeden van India geschreven, luydende na gedane translatie aldus.

De nedrige groetenissen van orangcaya Panglima Radja en de 12 raetsheeren in Padangh, als die van orangcaya gouverneur Siermara ende 8 raetsheeren in Selida en orangcaya gouverneur Poety, die de hooge Godt voor den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, ende de Raeden van India in de stadt Batavia wil laten komen, wien alle diegeene helpt, die versoecken geholpen te syn, even gelyck de son haer schynsel over de werelt uytspreyt, en die seer sterck is, soodat hy alle de stercke, soo te water, als te lande overwint, die steene forten, duysende stucken en schepen heeft en de zee bevaert, van daer de son reyst tot daerse weder ondergaet, ja, die alle volckeren aenqueeckt in oprechtigheyt, soowel te water, als te lande, met goede voorsorge, soodat wy van den hoogen Godt bidden, dat hy onsen Heers leven wil verlengen op dese werelt ende in een gedurige welstant laten.

Vorders naer dit, soo maecken wy aen den heer Gouverneur Generael bekent wegens 't gepasseerde alhier op de stranden van de West met de krygsmaght en oorlogs gereetschappen, die onse heer aen ons gesonden heeft, waermede de stadt Cotatenga en al hare onderhoorige steden vermeestert syn; en 't volck, die haer verbont gebroocken hadden, syn tot 6 à 7 reysen gevlught in 't geberghte en dan weder gekomen, soodat wy al haere huysen verbrant hebben en niet een overgebleven is; daernaer, soo syn wy met orangcaya commandeur, Panglima Taya Radja en den commandeur op Padangh, nevens alle de scheepsmaght, naer Poulo Sinco gegaen; en wy, daer aengekomen synde, hebben wy ondersocht aen Radja Bajangh en alle de raetsheeren, wie diegeene waeren, die de stadt tot den afval gebracht hadden; en hebben nevens dien oock de schulden gevordert, die in Bajangh noch uytstonden; waerop Radja Bajangh, nevens alle de raetsheeren, belooft hebben alle die persoonen wegh te jagen, die haer ontrust hadden en de schulden aen de Compe te betalen en oock geaccordeert, datse noyt meer haer beloften souden verbreecken, maer altoos daerby blyven en daertoe tot haeren gouverneur aengenomen Panglima Radja en voor haere hoogste machten aengenomen eenelyck den Koninck van Maningcabo en den heer Gouverneur Generael in de stadt Batavia; soodat nu, met Bajangh alles wel en gedaen wesende, wy ondersouck deden omtrent Radja en alle de raetsheeren in Trousan, wie de persoonen waeren, die in Trousan dese onlusten veroorsaeckt hadden, en met eenen oock de schulden van de Compe gevordert, waerop sy belooft hebben haeren Koninck, die de oorsaeck van den afval van Trousan was, te verwerpen en de schulden van de Compe te betalen, voor sooveel als de schuldenaers daervan in Trousan syn; en met eenen oock geaccordeert, datse noyt meer daerin souden veranderen; daernaer soo hebben wy wederom ondersouck gedaen by de regenten van de thien handelplaetsen; dese hebben haere gecontracteerde beloften beëdight, datse geen persoonen, die eenige tweespalt trachten te bewercken, in de thien handelplaetsen sullen behouden of gedogen; noch soo hebbense belooft eenelyck maer onderhoorige te wesen van den Manicabesen Koninck en den heer Gouverneur Generael in Batavia en daer voor altoos sonder veranderinge by

te blyven; en dit is nu alles gedaen en wel; daernaer soo zeylden wy met de scheepsmacht, nevens den commandeur, Panglima Taya Radja en den commandeur van Padangh, naer Baros; en wanneer daer aengekomen waeren, soo syn de twee Koningen, soo wel die van boven, als beneden, afgekomen en nevens alle haere raetsheeren van Baros aen boort verschenen by den commandeur, Panglima Taya Radja en den commandeur van Padangh, aen wien wy ondersocht hebben, ofse oock eenige quade menschen onder haer in de stadt Baros hadden, die eenigen afval trachten te weegh te brengen; daerop zy geswooren hebben, datse noyt eenige Atchinders aengenomen hadden; oock soo hebbense belooft geen witte benjuyn en camphur aen yemand en anders te verkoopen als aen de Comp^{e} en nevens dien geen andere te onderwerpen als den Manicabesen Koninck en den heer Gouverneur Generael in de stadt Batavia; en dit is nu alles in Baros oock wel, soodat wy wederom naer Padangh keerden en in passant Ajer Bangy aendeden, die oock met eede bevestight en belooft hebben voor altoos sonder veranderinge getrouw te blyven aen den Manicabesen Koninck en den heer Gouverneur Generael in Batavia; wanneer Tico, Passaman en Patoupangen oock aengedaen hebben en ondersocht synde, hebben alle de regenten van de voorsz. plaetsen belooft, datse de Gouverneurs, die van Atchin in geseyde plaetsen waeren, souden uytseggen en weder naer Atchin doen keeren, waertoe zy oock een zeebriel van den commandeur Panglima Taya Radja versochten, en dat sy oock noyt veranderen souden van den Manicabesen Koninck en den heer Gouverneur Generael op Batavia, soodat het hier oock alles wel is; daernaer soo deden wy Priaman aen, alwaer alle de grootste personagien byeen vergadert syn, soo wel die van de 7, als de 8 en 9 forten, sweerende gesamentlycken noyt eenige veranderinge te sullen gedoogen, maer eenelyck onder den Manicabesen Koninck en den heer Gouverneur Generael in de stadt Batavia te willen blyven, soodat al 't volck, die voor desen de stadt Priaman verlooren hadden, weder in haer oude stadt aen de zeekant gekomen syn en al de grooten versocht hebben, datse een packhuys, gelyck voor desen gebruyckelyck geweest is, daer mochten opstellen, alsoo dat voor desen een groote negotie plaets geweest is.

Vorders noch eens, soo maecken wy aen mynheer den Gouverneur Generael bekent wegens 't gedoente van Barbangsa de Radja, ten tyde, wanneer hy in de stadt Padangh tot Bonges, Trousang en Bajangh toe onlusten verweckt had, heeft nu contrarie beloften gedaen en op de alkoran geswooren van sulex noyt meer te sullen doen; en soo wy nu de gunste van den heer Gouverneur Generael mogen genieten, soo versoecken wy gesamentlyck vergiffenis voor hem; nu, niettegenstaende dit ons nedrigh versoeck, soo sullen wy evenwel 't gebot van mynheer op ons hooft leggen en gehoorsamentlyck volgen.

Vorders noch eens, soo maecken wy bekent aen mynheer, dat de onlusten, die op de stranden van de Westcust gedurigh syn geweest, niet

eerder syn connen geslist worden, is geweest, dat wy niet geweten hebben, wie de oorsaecke daervan waren, veel min, dat wy de slangh in ons rockjen hadden; doch daer is niet aengelegen, alsoo 't gepasseert en nu alles in eenen goeden staet herstelt is en nu oock weten, dat Sulthan Mahomethsa in Indrapoera de slange is, die wy in onse rockjens gedragen hebben; en daerdoor soo is de oorsaeke soodrae niet konnen herstelt werden.

Vorders naer dit, soo is 't nedrigh geschenck van orangcaya Panglima Radja aen mynheer thien teylen gout, dat niet en gelieft te verachten, maer aen te sien als een eensteeligh bloempje.

24 *d*°. comen van Sumatra's Westcust hier ter rheede de jachten, Lansmeer, Bleyswyck, Geldria en Pipely, gesamentlyck medebrengende:

754 teyl 4½ maes goud;
249866 cattys peper;
27102 ℔ benjuyn baros;
59 » camphur » ;
17 » schilpatshoorn;
1 » eliphantstant;
100 half amen ofte 4800 kannen clappus oly;
verscheyde oorlogs gereetschappen, te samen ten bedrage van *f* 95287 : 8 : 11.

Soo arriveert mede van Tonquin hier ter rheede de hoeckerboot, de Pitoor:

208½ catty muscus;
2500 pelangs;
400 sumongys;
3 vaten tarpentyn;

214160 stuex Tonquins aerdewerck en parthye onbruyckbaer geweer, te samen bedragende *f* 50158 : 16 : 11.

En hebben daermede ontfangen een missive van den coopman, Cornelis Valckenier, ende den raet aldaer, gedateert 12 October jongstleden.

Voorts twee brieven van den Koninck en den Prins ofte vice Koninck, welckers translaten hier onder volgen.

MISSIVE *van den Koninck.*

De Koninck van Tonquin sent desen brieff aen den Koninck van Batavia, wien een groot persoon is, die aen alle natien en plaetsen veel goet doet, soodat een ieder genegen is op Batavia te komen om haeren handel te dryven; en, schoon dit soo al is, soo en isser nochtans sulcke groote genegentheyt van den Koninck van Batavia niet tot haer als wel tot ons; want Tonquin en Batavia (schoon verder van den anderen gelegen) syn als een plaets, waerin ick den Koninck van Batavia grootelycx pryse wegens al het goet, dat hy aen ons doet, gelyck ick dan oock insgelycx 't volck van den Batavisen Koninck

een wooninge en negotie plaets gegeven heb, waeruyt de Koninck van Batavia dan oock kan sien, dat myn genegentheyt meerder tot hem als alle andere negotianten is streckende, te meer, alsoo ick hoore, hoe de Bataviase Koninck syn landen en onderdanen in oprechtigheyt regeert en groote genegentheyt draegt tot alle negotianten, die daer benevens oock veel goet doet aen arme persoonen.

Vorders, soo wanneer de onderdanen van den Bataviasen Koninck my comen begroeten, soo doe ick haer oock alle eer aen, als synde tot haer seer genegen; verstaen hebbende, hoe datter dry schepen van Batavia naer Tonquin waeren vertrocken, echter soo en syn der niet meer als twee gearriveert, daermede ick geen brieven becomen heb en waerdoor oock veel coopmanschappen comen te mancqueeren; ick hier over verwondert synde, datter in plaets van drie maer twee scheepen quamen, heb ick aen de schippers van de aengekomen scheepen daernaer gevraeght en, haer antwoort gehoort hebbende, was daerover seer bedrouft.

Nu met het vertreck van dit schip, soo send ick desen brieff aen den Bataviasen Koninck, opdat hy myne meeninge soude konnen weten, dat de coopmanschappen, die in 't aenstaende mochten gesonden werden, nevens eenige groote stucken, ick die sal betalen met zyde naer haer waerde; oock soo versoeck ick, dat my een constapel Macy toegesonden werden om by my te blyven, daermede ick versoecke de Koninck van Batavia my gelieve te helpen tot myn contentement, opdat wy, soo langh de son en maen haer schynsel geven sullen, voor altoos vrunden blyven mogen, versoeckende vorders, dat in 't aenstaende, mits betalende, magh gesonden werden 't volgende:

2 groote metale stucken, schietende 2 ℔ kruyt;
12 stucken, te weten:
6 van 2½ ℔ } kruyt;
6 » 1¾ » }
1000 picols salpeter;
500 » swavel;
20 stucx root, }
5 » swart, } lakenen;
5 » blauw, }
5 » wit, }
20 » roode, } perpetuanen;
5 » blauwe, }
1 groote quantiteyt groote barnsteen;
10 snoeren gewerckte barnsteene kettings;
1 groote quantiteyt geschilderde cleeden en sooveel witte doucken, als voor desen gesonden is;
6 vaten booter;
1 groote quantiteyt kooper en thin;
50000 stucx cogels, te weten:
10000 groote;

30000 tweede soorte;
5000 derde soorte;
5000 vierde soorte, nevens sooveel Spaense realen, als voor dato gesonden, etc.

DE BRIEF *van den vice Koninck.*

Is in 't geheel van bovenstaenden inhout excepto, dat by nu in dit jaer seght gesonden te hebben naer Japan, in handen van den schipper, 2 picols zyde om voor 't bedragen daervoor te koopen vierderley soorte, te weten: barnsteen, gelyck de monsters daervan medegegeven, tot 20 snoeren, in ieder 50 coralen, en tackcorael, 2 loerys; versoeckende vorders, dat hem van Batavia, mits betalende, mach gesonden werden 't volgende:

sooveel Spaense realen, als voor dato gesonden;
10 stucx root,
3 » swart, } lakenen;
3 » blauwe,
10 » roode,
3 » witte, } perpetuanen;
3 » blauwe,
20 » geschilderde kleeden;
50 » fyne geschilderde kleeden:
50 » witte kleeden;
50 » fyne witte kleeden;
11 packen groove kleeden;
2 vaten booter;
50 kisjes kooper;
50 picols thin;
40 teylen swaerte rouwe, groote barnsteen.

Omtrent den avont komen met het jacht, de Pauw, weder te rugge uyt de Straet Sunda d'heer water fiscael, Pieter Pauw, en de gecommitteerde raeden van justitie, de retour gemonstert en gevisiteert hebbende, mitsgaders van deselve afscheyt genomen omtrent Anjer, daerse geanckert lagen met seer groote hoope om spoedigh buyten de Straet te geraecken.

25 *en* 26 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

27 *d°*. verschynen met eygen vaertuygh van Caliwongen afgesanten van den regent aldaer, van denselven medebrengende een briefjen aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael, luydende na gedane translatie, als volcht.

Dese brief van u broeder, Keey Ranga Ady Bengale, comt aen myn broeder, den capiteyn Moor in de stadt Batavia, wien de hooge Godt wil zegenen met een lanck leven in dese werelt.

Vorders naer dit, soo send u broeder een last rys en 100 plancken, dit send ick aen myn broeder, den capiteyn Moor, alsoo broeder voor desen gelast heeft, wy duygen tot vaten souden maecken, die broeder wilde koopen; ende ick my op broeders gesondene last verlaten hebbende, soo hebben nu veel duygen als andere plancken klaer gemaeckt, gelyck broeder gelast heeft; ende nu, soo wacht ick maer eenelyck op iemande, die van myn broeder, den capiteyn Moor, sal gesonden worden; 't gene ick vorder gelast heb, is myne gesondene, Marga Antacka en 's Jangh Passir, bekent gemaeckt.

28 *d°*. heden morgen wert ons per Javaens vaertuygh toegebracht een briefjen, geschreven door den schipper van d'Bedyckte Schermer omtrent Bantam en op gisteren gedateert, houdende advertentie van syn behouden arrivement uyt Japan; voorts dat op syn vertreck van daer noch geen schip uyt Tonquin was vernomen, sulcx men grootelycx beducht is, dat het fluytjen, Hoogcaspel, synde met een cargasoen ten bedrage van *f* 199177:15:5 den 3^en^ Augustus uyt Tonquin na Japan vertrocken, mede sal syn verongeluckt; de Heere geve ons haest tydinge van syne behoudenis ende dienvolgende oorsaeck om met blydtschap synen heiligen name te dancken.

29 *d°*. retourneert hier weder met het jachtje, de Papegay, uyt de Straet Sunda de coopman, Joannes Camphuys, eerste klerck van de generale secretarye, hebbende de pacquetten en cassen met brieven, etc. behoorlyck over de retourschepen verdeelt, soodanigh als by de registers kan werden naergesien.

Dit verricht en de retourschepen in goeden gestalte bewesten Anjer gelaten hebbende, soo was hy en passant aengeloopen Bantam en had aldaer ter rheede vinden leggen een Engelse chaloup, van Tayowan gekomen; dese bracht tydinge, dat het Engelse jacht, Bantam, met het welcke voornoemde chaloup eenige maenden verleden na derwaerts was vertrocken, binnen 4 à 6 weecken stont te volgen, synde aldaer tot den handel geadmitteert. Tot verlossingh van onse gevangens was gantsch geen apparentie geweest, alsoo op straffe des doots verboden was met deselve te spreecken; soo de geruchten liepen, stont Kinsia, de soon van Koxinja, aenstaende jaer met een groote krygsmacht na Manilha over te steken om dat lant mede onder syn gebiet en heerschappye te brengen. Seker jonck, door den Bantamsen tollenaer, Keey Nebe Seccredana, nae Formosa gesonden, was op de cust van China door eenige roovers al vry geplundert, doch door de Coxinse Chineesen ontsèth en tot Tayowan opgebracht, alwaer wel onthaelt en mede totten handel toegelaten was; dus verre de nouvelles van Tayowan; voorts heeft gemelte Camphuys verhaelt, dat de Sulthan sich noch onthielt by syn werckvolck aen de nieuwe rivier om het graeven door syn presentie te beter te doen voortgaen; dat het jacht, de Bock, den 22^en^ deser van hier vertrocken, op Bantams rheede was gearriveert en binnen weynigh dagen stont te volgen met schryven van den resident, Willem Caeff.

Des avonts arriveert hier weder ter rheede het fluytschip, de Goude Leeuw, medebrengende een briefjen van den E. Ysbrand Goske, commandeur over de jongst vertrocken acht retourscheepen, gedateert 25 deser omtrent het eylant Cracatouw,

by hetwelcke syn E. adviseert de goede gestalte van de vloot en dat groote hoope hadde om noch dien nacht buyten de Straet te geraecken, en hetwelck volgens het rapport van den schipper van de Goude Leeuw oock soodanigh zy geschiet; de Heere wil haer voortgeleyden en behouden reyse verleenen.

30 *d*. arriveert hier uyt Japan het fluytschip, de Bedyckte Schermer, medebrengende:

875125 ℔ kooper in 7001 kisten;
60 zyde rocken;
1600 bossen goutdraet;
30 porceleyne flessen;
9150 stucx diverse porceleynen voor den medicyn winkel;
100 doosjens marmelade en
2000 vellen geolyt papier, t'samen bedragende *f* 342059 : 14 : 8.

De missive van d'opperhoofden, Françoys de Haese en Martinus Caesar, mitsgaders de vordere raetspersoonen ten comptoire Nangasacky, daermede ontfangen, is gedateert 19 October jongstleden.

Soo arriveert mede van Siam het fluytschip, Nieuwpoort, geladen met:

303850 ℔ sappanhout;
2046 potten clappus oly;
23 lasten rys;
200 knies;
118 cattys gitta gommen en
2 eliphanten tot schenckagie, bedragende *f* 28106 : 2.

En hebben daermede oock ontfangen een missive van 't opperhooft, de coopman, Nicolaes de Roy, ende den raedt aldaer ten comptoire, gedateert 31 van jongstleden maent October.

Item 2 Maleytse brieven, door den Koninck en den Berckelangh aen syn Ed^{t} den heer gouverneur generael geschreven, dewelcke by eerste gelegentheyt ingehaelt en nae gewoonte op dien dach in translaet geinsereert sullen worden.

Per borgers vaertuygh, heden van Malacca hier ter rheede gearriveert, is ons nu mede toegekomen een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed aldaer, gedachtekent 7 deser.

Voor den middach syn met eygen vaertuygh weder naer Bandjermassingh vertrocken de afgesondene van den pangiran ofte regent aldaer, den 28^{en} October jongstleden hier aengekomen, aen denselven medenemende een missive van syn Ed^{t} den heer gouverneur generael van soodanigen inhout, als onder voornoemde dato by het afgaende briefboeck kan werden naergelesen.

Dese maent syn hier van verscheyde plaetsen aengekomen 218 *stucx vaertuygen, soo groot, als kleyn, t'samen gemant met* 902 *coppen, medegebracht hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

16 vaertuygen van Bantam met 61 mannen, 2780 stucx potten en tresellen,

140000 pienangh, 6150 stucx klappus, 16 potten ingeleyde gember, 3420 stucx kalckpotten, 300 potten olye, 150 bossen rottings, 8 vaten Engels bier, 10 vaetjes booter, 30 stucx Engelse kaesen, 5 vaten salm.

27 vaertuygen van Dermayoe met 110 mannen, 57 lasten rys, 1250 bossen pady, 100 stucx kistplancken, 8 picols gedroogt buffels vlees, 40 picols swarte suycker, 600 stucx kneppel suycker, 50 hoenders, 2 picols herte vlees, 2 lasten zout.

16 van Japara met 73 mannen, 350 rd^{s} aen contant, 1545 picols witte suycker, 1800 bossen goemoet, 20 potten olye, 50 stucx hoenders, $^{1}/_{4}$ last rys, 100 stucx balcken, 80 swalpen, 200 stucx plancken, 5 picols Javaense cleeden, 290 picols candy suycker, 200 stucx steenbraesems.

7 van Tegael met 17 mannen, 13 $^{1}/_{2}$ lasten rys, 1000 stucx suycker sombar, 1200 bossen pady, 20 stucx hoenders.

3 van Grisse met 11 mannen, 8 picols wax, 20 stucx buffels vellen, 10 potten oly, 50 stucx hoenders, 2500 stucx steenbraesems, 20000 stucx pienangh, 2 picols blauwe verwe, 100 bossen ajuyn, 1 last rys, 18000 stucx kneppel suycker.

6 van Damack met 27 mannen, 2 $^{1}/_{2}$ lasten zout, 17 $^{1}/_{2}$ lasten rys, 150 stucx hoenders, 100 bossen ajuyn.

18 van Crouwan met 52 mannen, 20 lasten rys, 15 picols Javaens taback, 30 picols buffels vlees, 260 stucx hoenders, 41 stucx geyte bocken.

17 van Chiassem met 51 mannen, 5 lasten zout, 1100 bossen pady, 240 stucx balcken, 10 $^{3}/_{8}$ lasten rys, 400 bossen tamerinde, 50 stucx hoenders, 480 stucx plancken, 100 stucx kistplancken, 1000 arax pullen, 1 picol gedrooght buffels vleesch.

9 van Pamanoeckan met 33 mannen, 21 $^{5}/_{8}$ lasten rys, 4 stucx slavinnen, 25 stucx hoenders, 1500 stucx kneppel suycker.

2 van Diringho met 9 mannen, 8000 stucx kneppel suycker, 1 $^{1}/_{2}$ last zout.

5 » Packalongen met 19 mannen, 4 $^{1}/_{2}$ lasten rys, 50 stucx rysmanden, 1 $^{3}/_{8}$ last witte boontjes, 150 stucx hoenders.

1 van Singenap met 4 mannen, 25 picols buffels vlees, 3 potten oly, 500 steenbraesems, $^{1}/_{4}$ last groene cadjangh.

2 van Amboina met 9 mannen, 10 picols wax, 16 lasten rys.

4 » Baly met 19 mannen, 31 stucx slavinnen.

1 » Bouton met 6 mannen, 30 slaven en slavinnen.

7 » Macassar met 166 mannen, 128 stucx slaven en slavinnen, 800 stucx oude clappus, 9 lasten rys, 40 picols swarte suycker, 59 picols witte suycker.

3 van Madure met 14 mannen, 3 lasten groene cadjang, 5 potten oly, 15000 stucx kneppel suycker, 200 stucx steenbraesems, 500 stucx oude clappus.

18 van Cheribon met 76 mannen, 50 stucx buffels vellen, 50 capoenen, 100 bossen pady, 1000 stucx pienangh, 20 picols witte suycker, 150 stucx hoenders, 200 bossen rottings, 55 bossen swarte rottings, 8500 stucx aracx pullen, 10 stucx soolleer, 25 stucx rysmandekens, 30 potten oly, 20 stucx Javaense kleeden, 466 picols en 55 cattys peper, 12 lasten rys $^{1}/_{8}$ last groene cadjangh.

9 van Rambangh met 48 mannen, 1108 stucx plancken, 175 stucx balcken, 4 lasten rys, 1000 bossen suycker jaty, 8 lasten zout, 100 korven ajuyn.

4 vaertuygen van Samarangh met 17 mannen, 41 1/4 lasten rys, 20 potten oly, 400 stucx kistplancken.

4 van Sombaer met 15 mannen, 400 bossen suycker sombaer, 30 stucx hoenders, 21 picols en 33 cattys peper, 10 potten oly.

2 van Boedongh met 7 mannen, 5 lasten rys, 2 1/2 lasten zout.

2 » Ontong Java met 6 mannen, 60 stucx hoenders, 13 korven Javaens taback.

5 » Javana met 19 mannen, 7 1/2 lasten rys, 210 stucx hoenders, 20 stucx gansen, 2500 bossen suycker jaty, 120 potten oly, 120 stucx plancken, 10 picols suycker candy.

1 van Godongh met 4 mannen, 6 lasten zout.

4 » Lassam met 19 mannen, 806 stucx plancken, 50 stucx balcken.

4 » Chiringen met 12 mannen, 5500 stucx clappus, 5000 stucx pienangh.

1 » Banjer met 4 mannen, 15 picols en 40 cattys peper, 10 corgie grove matten.

1 van Jotangh met 4 mannen, 20000 stucx kneppel suycker, 1/2 last rys, 4 potten oly.

1 van Caliwongen met 4 mannen, 2 lasten rys, 100 bossen pady.

1 » Pamalangh met 4 mannen, 1 last rys.

2 » Palimbangh met 7 mannen, 150 stucx cadjangs, 3000 stucx pienangh, 709 picols en 23 cattys peper.

3 van Cherita met 10 mannen, 5000 clappus.

2 » Timor met 22 mannen, 360 picols sandelhout.

3 » Zourabaya met 12 mannen, 4000 stucx cneppel suycker, 10000 stucx suycker catoepa, 35 potten oly, 400 stucx steenbraesems.

2 van Boenangh met 10 mannen, 10 lasten zout, 30 aerde potten, 3 1/2 lasten rys;

1 van Batangh met 4 mannen, 1 1/2 lasten rys.

1 » Passeruan met 4 mannen, 15000 stucx kneppel suycker, 200 stucx steenbraesems.

1 van Tangeran met 2 mannen, 25 stucx hoenders.

2 » Baerbos met 10 mannen, 10 lasten rys.

218 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebraght:

193	lasten rys;	1220	stucx hoenders en eenden;
2810	stucx aerde potten en tresellen;	565	» balcken;
7950	» clappus;	600	» kistplancken;
169000	» pienangh;	2606	» plancken;
3420	» potten kalck:	80	» swalpen:
350	bossen Javaense rottings;	1624	picols witte suycker;
400	» tamerinde;	205	» swarte » ;
37	lasten zout;	300	» candy » ;
10	corgie groove matten;	1000	stucx suycker catoepa;
80000	stucx kneppel suycker;	3300	» steenbraesems;
1 3/8	lasten witte boontjes;	20	picols Javaense taback;

193 slaven en slavinnen;
9500 stucx aracx pullen;
2700 bossen pady, soo groote, als kleene;
2 picols gedrooght herte vlees;
70 » buffels vellen;
30 » » vleesch;
50 stucx kapoenen;
10 vellen zool leer;
20 picols Javaense cleeden;
75 stucx ryswannen;
8 picols wacx;
1800 bossen goemoet;
10000 bossen suycker jaty;
150 stucx cadjangs;
576 potten, soo groote, als kleyne, met oly;
20 stucx gansen;
1408 picols en 24 cattys peper;
41 stucx geyte bocken;
300 bossen ajuyn;
2 picols blauwe verwe;
1400 stucx suycker sombaer;
360 picols sandelhout.

Hieraen volgen 3 schepen, dewelcke van dese maent alhier van Canton syn aengekomen, gemant met 15 swarte koppen; ende hebben t'samen aengebracht, als:

59½ picols alluyn;
2600 stucx ysere pannen;
245 picols spiaulter;
12 baeltjens groove copjens;
20 picols thee;
3 » roobarbar;
87 » radix China;
5 » rotte cruyt;
9 » witte zyde;
280 stucx pelangs;
70 stucx gilams;
240 » zyde stoffen;
20 » satynen;
25 potten Chinese kost;
80 stucx allerhande damasten;
280 bossen pampier;
8000 boecken root en wit pampier;
10000 stucx pampieren goutdraet;
5000 » thee copjes;
2 cattys wortel mesynie.

Daerentegen syn van hier vertrocken 107 vaertuygen na de onderstaende plaetsen, hebbende medegevoert 8730 rd^s aen de onderstaende coopmanschappen, namentlyck:

5 vaertuygen nae Banda met 651 rd^s aen kleeden, 30 rd^s aen contant, 40 rd^s aen witte wyn, 30 rd^s aen mom, 32 rd^s aen zeep, 12½ rd^s aen ysere parranghs, 18 rd^s aen porceleyn, 5 rd^s aen eliphantstanden;
7 nae Chiassem met 190 rd^s aen kleeden;
23 » Dermajoe met 1015 rd^s aen kleeden;
1 » Samarangh met 20 rd^s aen kleeden;
2 » Malacca met 390 rd^s aen mom, 330 rd^s aen witte wyn, 144 rd^s aen Persiaense wyn, 20 rd^s aen salm, 40 rd^s aen vloersteenen;
6 » Macassar over Java met 130 rd^s aen kleeden, 160 rd^s aen contant, 9 rd^s aen out yser;
5 » Sombaer met 272 rd^s aen kleeden;
9 » Rambangh met 237 rd^s aen kleeden;
2 » Bonangh met 100 rd^s aen kleeden;
1 » Packalongen met 54 rd^s aen kleeden;
6 » Crawangh met 100 rd^s aen kleeden;
1 » Palimbangh met 100 rd^s aen alluyn;

1 vaertuygh nae Zedayoe met 54 rd^{e} aen kleeden;
1 nae Zaleyer met 49 rd^{e} aen kleeden;
8 » Pamanoekan met 432 rd^{e} aen kleeden, 15 rd^{e} aen out yser;
3 » Damack met 130 rd^{e} aen kleeden, 9 rd^{e} aen out yser;
1 » Godongh met 10 rd^{e} aen kleeden, 30 rd^{e} aen out yser;
1 » Batangh met 48 rd^{e} aen kleeden;
1 » Banjer met 32 rd^{e} aen kleeden;
3 » Bouton met 257 rd^{e} aen kleeden, 160 rd^{e} aen contant;
3 » Cheribon met 130 rd^{e} aen kleeden;
1 » Samarangh met 26 rd^{e} aen kleeden;
2 » Japara met 34 rd^{e} aen kleeden;
1 » Mocha met 600 rd^{e} aen contant, 500 rd^{e} aen spiaulter;
1 » Javana met 20 rd^{e} aen kleeden;
1 » Candael met 80 rd^{e} aen kleeden;
2 » Tegael met 260 rd^{e} aen kleeden;
2 » Lassem met 120 rd^{e} aen kleeden;
1 » Passir met 515 rd^{e} aen kleeden;
2 » Madure met 124 rd^{e} aen kleeden;
1 » Pamalangh met 56 rd^{e} aen kleeden;
1 » Amboina met 430 rd^{e} aen kleeden, 410 rd^{e} aen tarwe;
1 » Diringen met 100 rd^{e} aen kleeden;
1 » Timor met 130 rd^{e} aen kleeden, 4 1/2 rd^{e} aen out yser en 35 rd^{e} aen byltjes en parrancx.

somma 107 vaertuygen, medegevoert hebbende:

5906	ryexdaelders	aen kleeden;	5	ryexdaelders	aen eliphantstanden;
950	»	» contant;	144	»	» Persiaense wyn;
370	»	» witte wyn;	20	»	» zalm;
420	»	» mom;	67 1/2	»	» out yser;
32	»	» zeep;	500	»	» spiaulter;
47 1/2	»	» byltjes en parrancx;	40	»	» vloersteenen;
			210	»	» tarwe;
18	»	» porceleyn;		somma: 8730	ryexdaelders.

Door het Eerwaerdige collegie van schepenen syn dese maent gejustificeert de naervolgende persoonen:

den 14^{en} November Willem Cornelissen van Rotterdam, over dieverye, gegeesselt en in de kettingh geklonckeu;

den 21^{en} November Louys Gallus van Antwerpen, over moort aen syn vrouw begaen, de linker hant afgekapt, geledebraekt en buyten de stadt op een radt gestelt;

den 21^{en} November Barop van Packalongen en Carta Naya, ieder met een koehuyt over 't hooft en gegeesselt; d^{o} Barop gebrantmerckt; en voorts beyde in de kettingh geklonckeu.

Door d'heer fiscael ende respective officieren deser stede, nevens gecommitteerdens, syn dese maent gevisiteert de naevolgende, verongeluckte persoonen:

den 8en November door d'heer fiscael en gecommitteerden Hendrick Scheper van Hamburgh, tamboer op 't fort Jaccatra, die in de groote rivier verdroncken was;

den 10en November Matthys Pietersen, matroos, bescheyden op Zuydpolsbroek, mede in de groote rivier verdroncken;

den 14en November door d'heer landtdrost en gecommitteerden Wangsa Nalla, die omtrent den thuyn van Inthie Awangh van een tyger dootgeslagen was;

den 22en November seker slavinne, die door haer lyfheer Tietco, Chinees, dootgeslagen was;

den 25en November seker slaef van Jan Rodrigo, Mardycker, die verdroncken was.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandsche kercken getrouwt:

4 Compe dienaers;
1 borger;
8 Mardyckers;
1 slaeff;
t'samen 14 paeren getrouwt.

Oock syn in gemelte kercken gedoopt:

14 Nederlandse kinders;
51 inlandse » ;
t'samen 65 gedoopte.

Door de dootgravers syn dese maent opgebragt, dat 'er dese maent syn gestorven en ter aerden gebragt:

37 Compe dienaers:
1 borger;
1 Duytse vrouw;
1 swart man;
4 swarte vrouwen;
6 Duytse kinders;
6 swarte doe;
2 lyfeygenen;
t'samen 58 dooden.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 4278 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1054 by de schans Jaccatra;
640 by de rivier Crocot;
554 buyten de poort Uytrecht;
798 buyten de poort Diest;
1232 by particuliere;
t'samen 4278 Javanen.

December Anno 1670.

1 *en* 2 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

3 *d°*. voor den middach syn op de ordinarie wyse en onder het losbranden van 9 stukken groff canon ingehaelt de brieven van den Koninck en Berquelangh van Siam, mitsgaders de twee eliphanten, tot schenkagie daer nevens gesonden en t'samen 30 November jongstleden met de fluyt, Nieuwpoort, hier aengelant. Deselve brieven syn getranslateert en van naervolgenden inhout bevonden.

MISSIVE *van den Koninck van Siam.*

Geschreven door Tsiou Praja Siery Derimaradja Ditit Jadiamatien Tyt Piepit Radnaradja Kosatiboedy Apeyapiery Braca Roema Paho aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, die capiteyn op Jaccatra is. De capiteyn van Jaccatra is suyver en oprecht in al syn doen omtrent den Koninck van Siam, wiens troon van goud is en den witten eliphant heeft en die alle oprechtigheit, recht en justitie doet.

Vorders naer dit, soo is met den Hollander, Jeroen, gesonden een brief en daer nevens gebracht een stuck root laecken, een stuck groen laecken, 13 asta groen armosyn, 10 cattys cruytnagelen, 20 cattys foely, 20 cattys caneel, 1 kas rooswater, 1 cleyn horlogie, 3 picols sandelhout en 1 verrekyker om daermede op lant en in zee te zien; en dit is alles met de handen op het hooft gebragt voor en aen de voeten van den Koninck, welck, nevens den brieff, is ontfangen; en die overgeseth op Zondach naer de negenste donckere maan in 't jaer Alif en daeruyt verstaen, hoe dat alles, nevens den brief, aen den Koninck van Siam door den capiteyn van Jaccatra was gesonden, die op Jaccatra woont en regeert in goetheyt, oprechtigheyt, gerustelyken, 't welck ick, Koninck, in Siam hoorende seer verheught ben geweest over den capiteyn van Jaccatra; voorts soo wert in den brief van den capiteyn van Jaccatra geseght, hoe hy soude laten opsoecken naer luyden, die genegen waren om in Siam te dienen; doch ten aensien die gehoort hadden, dat de persoon, die voor desen in Siam gelegen had, was gestorven, andere ongenegen waeren in Siam te komen.

Nu de persoon, die in Siam is gestorven, dat is syn deel geweest; noch soo wert er geseght, omdat geseyde persoon in Siam gekomen was, daerom oock soude syn gestorven, welck seggen niet behoorlyck is; noch eens, soo segt de capiteyn van Jaccatra in synen brief, dat hy die Nederlanders, die haer verstaen op constapelschap, kruyt maecken en schilderen de cost geeft en met haer veraccordeert is voor drie jaeren en dat hy die naer Siam soude senden; dat is goet; en als de drie jaeren verschenen syn, sal ick die terugh senden, gelyck als in den brief van den capiteyn van Jaccatra geseght wert; nu, soo wil de capiteyn van Jaccatra laten opsoecken een constapel, schilder, goutsmit en amilieerder en één, die hem wel op den oorlogh verstaet, en naer hier senden om by den capiteyn, die in de stadt Siam is, te woonen om haer dienst te doen; en, soodrae sy drie jaeren daer geweest syn en haer dienst gedaen hebben, sal die wederom senden; en met dit doen soo sal de capiteyn van Jaccatra hier naer syn oprechtigheyt laten blycken; de verrekycker, daer men mede in zee kyckt, die de capiteyn van Jaccatra gesonden heeft, is niet behoorlyck geweest tot geschenck aen den Koninck; doch 't kan den capiteyn van Jaccatra wel ontgaen syn, dat hy die gesonden heeft; maer soo die van gout en geamilieert gemaeckt was, sou 't naer behooren geweest syn om te dienen tot geschenck.

Noch eens, de fluyten, die gekomen syn om aen den Koninck te presenteren, syn niet wel geweest en daerom, soo wilt se laten maecken naer het fatsoen of monster, daervan gesonden.

Noch eens, Nicolaes de Roy, nevens de Nederlanders, die in de stadt Siam woonen en haere versoecken aen my doen om haeren handel en gedoente in vrede naer haer behagen te mogen dryven, geef ick aen alle de Nederlanders en neme haer versoecken niet alleenigh aen, maer legge die op den steen van myn hooft.

Noch eens, de dienaers, die de Koninck versonden heeft, hebben my geseght, dat de Nederlanders, die in de stadt woonen, haer aen silver hebben geleent 500 toman en de capiteyn in Suratta 1300 ropien en de capiteyn van Cochin 2789 ropien en de capiteyn van Malacca 368 ropien; en hier blyckt seer overvloedigh de oprechtigheyt van den capiteyn van Jaccatra; want dat de voorsz. capiteyns van Souratta, Cochin en Malacca de dienaers van den Koninck soo geholpen hebben, comt van wegen den Gouverneur Generaels oprechtigheyt, waerdoor hy nu en hiernaer sal befaemt wesen; dese schult, die de dienaeren van den Koninck van de Nederlanders voorsz. hebben genooten, hebben de dienaeren van den Koninck in desen tyt betaelt; het geschenck van den Koninck van Siam aen den capiteyn van Jaccatra is een mannetjes eliphant, genaemt Mongol, hoogh 5 asta en 3 vingers, aen ieder tant 3 goude ringen; en hieruyt soo blyckt myn oprechtigheyt hiernaer omtrent den capiteyn van Jaccatra; nu dat wanneer in 't aenstaende eenige negotianten, die soowel in als uyt Siam haeren handel dryven, ongemolesteert mogen blyven, dat sal in de discretie van den capiteyn van Jaccatra blyven.

Dese brief is geschreven den derthienden dagh van de maendt November op Dynsdach in 't jaer Aliff of 't eerste jaer.

BRIEF *van den Oya Berckelangh.*

Dese brief is van eeñ en deselve inhout als de vooren staende, excepto, dat de schenckagie, die hy van haer Ed^{e} heeft ontfangen, bestaet in een stuck schaerlaecken, een groen gebloemt zyde stoff, 4 Chinese cattys cruytnagelen, 4 Chinese cattys foelie, 8 dito notenmuscaten, 8 dito caneel, 1 stuck, wegende 2 picols, sandelhout en 1 kas rooswater; en sent weder aen den E. heer generael een eliphant, genaemt Paleilawa, hoogh 4 asta, 1 span en 5 vingeren.

Nae den middach arriveert het jacht, de Bock, van Bantam, medebrengende:
420 bossen cadjangh en
500 » bintrottangh, t'samen kostende *f* 280 : 10;
alsmede een briefjen van den resident, Willem Caeff, gedateert 29 November, waerby hy adviseert de aencompste van een Engelse chaloup van Tayowan met soodanige nouvelles, als op 29 van de jongstleden maent staen aengeteeckent; met byvoegingh, dat deselve chaloup had medegebraght 25 kisten suycker, ruym 100 Chinese stoffen ende 4 à 5 picols bedorven notenmuscaten.

Vorders schryft hy, dat daer van Macasser over Grisse was aengekomen een vaertuygh met twee princen ofte Crains en haere familien, hebbende omtrent 5 maenden onderweege geweest; wat haer intentie mochte wesen, en had hy noch niet konnen vernemen.

Met het graeven van de nieuwe gracht ofte vaert meent hy, dat de Sulthan geen andere intentie heeft als het bewateren en vruchtbaer maecken der landen, daer omtrent gelegen, ofte, soo het op iets anders mochte sien, dat het eer soude syn om sich selven by overval te verseeckeren ende een plaets van retret ofte toevlucht te hebben, als wel om Batavia daer door eenigh nadeel toe te brengen, behalven dat die rivier oock kan dienen tot gemack en vermaeck van syn Hoogheyts zeevisscherye, daer hy seer op verslingert is.

De ladingh van de geretourneerde Engelse scheepen, Loyael Marchand en d'Anna, boven de 500 lasten peper, schryft de resident, is geweest van kleen belangh, namentlyck 100 kisten suycker en benjuyn, 90 picols witte peper, voorts kleynigheden van particulieren, synde voornoemde bodems, meest met out geschut geballast, tot Bantam gekomen en soodanigh weder vertrocken.

Seker Batavias boger, Benjamin Thomassen, hebbende een pas na Banda, had Bantam aengeweest en na 't koopen van 2 à 3 vaten mom en eenige bottels wyn van daer syne reyse vervordert.

Jan van Geesten en Carsten ....., insgelycx Bataviase borgers, hadden van daer gevoert 7 pypen Engels bier, 100 bottels wyn en andere kleenigheden, met intentie, soose selver voorgaven, om die goederen op Batavias rheede aen 't een of 't ander schip over te schepen en alsoo Comp^{e} thol te frauderen.

Jan Vry en Jan Coddingh, mede Bataviase ingesetenen, hadden aldaer gekoght een jachtje van den Sulthan voor 500 ropia, synde omtrent 75 lasten groot.

Komt een Chinees vaertuygh van Japara met een briefjen van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert 25 November jongstleden, meldende in substantie, als volcht.

De gouverneur, Wierat Macka, was benevens de andere strantheeren noch in de Mataram, alwaer hy, soo de geruchten liepen, als opperste strantheer soude moeten blyven woonen; onderwylen leefden d'onse tot Japara gerust en wel.

5500 bossen gomoet touw had gemelte Couper ingekoght, maer noch niemant connen vinden om daer sware touwen van te slaen, schoon voor yder 5 rycxdaelders hadde geboden.

De sabandar tot Grissick, wegens misreeckening tusschen hem en den schipper, Haringman, aengesproocken synde, had verclaert daervan geen kennisse te hebben, doch aengenomen, wanneer weder tot Grissick quam, daerna te sullen sien ende, sulcx bevindende, alsdan de differerende somma van 100 rd^s, 't zy met contant ofte in coopmanschappen, te sullen voldoen.

Gemelte sabandar hadde voorts aen Sr Couper verhaelt, hoe dat d'Engelsen tot Bantam nu een maent verleden aen hem een vaertuygh hadden gesonden met spiegels, messen, scheeren, olyven, etc. met versoeck, dat die goederen voor hen wilde verkoopen ende voor het bedragen weder te rugh senden nagelen en foelie ofte de olie daervan; maer de sabandar verclaerde, dat sich met sulcx niet hadde willen bemoeyen, 't welck Sr Couper niet en kan gelooven, dewyl hem door seecker Chinees, van Bantam gekomen, was verhaelt, dat de Engelsen van meeningh waeren een wooningh tot Grissick te begrypen tot geen ander eynde (soo hy vast stelt) als om de specery scheepen, van de Oost comende, aldaer waer te nemen.

Doch de sabandar voornoemt hadde, naer syn seggen, daer geen kennisse van; oock meent Sr Couper, dat het niet en soude connen geschieden, sonder dat de Engelsen eerst een gesant sonden aen den Sousouhounangh Mataram ofte aen desselfs soon, pangiran Ade Paty, onder wien Grissick en Zourabaya nu sorteert.

Een vaertuygh, toebehoorende den secretaris van den Engelsen agent tot Bantam, was tot Japara aengekomen met 6 stucken root laecken ras, parthye messen, schaeren, spiegels, pampier, 5 vaten Engels bier, 3 vaten mom ende eenige bottels met Rynse ende Canarise wyn, alle welcke goederen, uytgesondert den dranck, aldaer verkoght synde, soo was het vaertuygh naer Sourabaya verseylt.

4 *en* 5 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d°*. des morgens vertreckt de luytenant, Pieter van Haerlem, met het jachtje, de Bock, nae Caliwongen, medenemende om aldaer tot incoop van de gereet leggende duygen of andere houtwercken te dienen:

500 Spaense realen;
977 ℔ diverse spyckers;
100 committers;
80 tapesarassen;
40 narrenconders en
10 moerissen, te samen beloopende
f 2374 : 4 : 14.

Het briefjen, dat de E. ontfanger, Jan van Wesenhage, daermede aen den regent aldaer schryft, kan naergelesen worden by het afgaende briefboeck onder dato deses.

Na den middach arriveert hier uyt Japan het fluytje, Westwout, met den E. François de Haese, jongst gewesen opperhooft over 's Comp^{s} negotie aldaer, medebrengende:

21428500 copere kasjens;
300 paer kousen;
200 cattys genever en
37 stucx camphur plancken, t'samen beloopende *f* 99388 : 9.

De missive, door het verbleven opperhooft ende den raet daermede geschreven, is gedateert primo November jongstleden, benevens dewelcke gemelte E. de Haese oock aen haer Ed^{e} heeft overgelevert een schriftelyck rapport, heden gedateert, behelsende onder anderen eenige consideratien op den Japansen handel ende voorts een aengename tydinge, namentlyck, hoe dat de schepen, 't Huys te Noortwyck, Pouleron, Alphen en Buyenskerke, tegelyck met Westwout uyt Japan vertrocken, alle behouden aen het eylant Poulo Tymaon waeren gekomen en van daer voort na Malacca vertrocken.

7 *en* 8 *d^{o}*. niet nooterens waerdigh voorgevallen.

9 *d^{o}*. arriveert hier uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het fluytschip, Saxenburgh, synde voor reecquening van de camer Amsterdam in zee geloopen den 17^{en} Mey jongstleden met 111 coppen, namentlyck, 67 zeevarende en 44 militaire; waervan 9 zeevarende en 9 militaire aen de Caep aen lant syn gegaen en van daer daerentegen weder aen boort gekomen 3 zeevarende en 2 militaire, soodat gemelte fluyt hier te lande brenght 61 zeevarende en 37 militaire, t'samen 98 zielen, hebbende gedurende de reyse geen dooden gehadt.

De missive van den commandeur ende den raed aen de Caep de Goede Hoop, daermede ontfangen, is gedateert 22 September jongstleden, meldende in substantie, hoe dat zedert het jongste schryven aldaer ter rheede waeren gekomen 2 France schepen, namentlyck, le Diligent, een kleen scheepje, met 29 coppen gemant, en een oorlogs fregat, le Juille, welcke laetste door den viceroy, mons^{r} de Lahaey, uyt de Saldanha bhay was afgesonden om voor noch 3 aldaer leggende scheepen, Navarre, Leflamengh en St Jean Bajon, eenige verversingh en drinckwater te versoecken en waermede sy door d'onsen naer vermogen waeren geaccomodeert; maer, wanneer de capiteyn van 't fregat, le Juille, weder tot vertreck gereet was, sond hy twee officieren aen onsen commandeur en liet aen syn E. op een seer smadelycke en affronteuse wyse bekent maeken syn misnougen en gevoelen, over dat hy op syne aencomste niet naer behooren was verwellecomt, te weten met gelycke 5 canon schooten uyt het fort, als hy uyt het schip hadde gedaen, etc.; en waeren gemelte twee schepen sonder een schoot te doen weder vertrocken, nadat de Francen, soo by de borgers, als slaven, hun wel nauwkeurigh hadden soecken te informeren op de gelegentheyt en sterckte van 's Comp^{s} fortresse aen de Caep, het welcke dan by d'onse al vry wat bedenckingh hadde veroorsaeckt.

In de Saldanha bhay hadden de gemelte Francen het lant aldaer seer doorkruyst en wel voornamentlyck seer groot devoir gedaen om met het graeven van putten aen vers water te geraecken, maer alles te vergeefs, sulcx dat twee van haere schepen na de bhay van St Helena waren geloopen om haer in de berg rivier daervan te versien, hebbende de viceroy sich bevoorens over lant derwaerts doen dragen en was, nadat aldaer mede de gelegentheyt wel besightigt had, weder in de Saldanha bhay geretourneert, alwaer by hun oock veel moeyte was aengewent om van de Hottentots eenigh vee te ruylen; doch al mede te vergeefs, alsoo die, soo haest eenige Francen vernamen, hun met haer beesten op de vlucht en landwaerts in begaven; onderwylen bleven de Francen met seer veel siecken belemmert en waeren 9 van d'haere by onsen commandeur aen de Caep gekomen om dienst te versoecken, 't welck hun afgeslagen was, klagende deselve seer over honger en gebreck. Na de Francen, in de Saldanha bhay leggende, voorgaven, soo waeren sy voornemens met haere schepen in de Tafel bhay aen de Caep te komen; tot wat eynde konden d'onse noch niet weten.

De hoeckerboot, de Grundel, was den 13^{en} September van de Oostcust weder geretourneert, hebbende niet alleen niet verricht, maer bovendien noch 17 mannen van het scheepsvolck in de bhay Osmedos de Suras laten staen; en stond de gemelte hoecker naer Mauritius gebruyckt te worden met speciale ordre om in 't retourneren de bovengemelte bhay Osmedos aen te loopen en aldaer nae het verbleven volck te vernemen.

10 *en* 11 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

12 *d*^{o}. becomen per Javaens vaertuygh een briefjen van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, meldende, hoe dat aldaer van Cormandel over Jamby was aengekomen het Engels schip, de Mediterania, met tyding, dat haere andere twee schepen, de Constantinopel Marchand en Rebecca, die tot Jamby in ladingh laegen, mede haest stonden te volgen; voorts, dat die van Johor voorleden maent November met 80 vaertuygen in de rivier van Jamby waeren gekomen, met voornemen om voort na boven te corten en de stadt onversiens te overvallen; bovengenoemde Mediterania waeren de Engelse vrunden voornemens binnen 10 à 12 dagen na Engelant af te vaerdigen, kopende daertoe dagelycx peper op.

De twee Macassaerse Crains ofte princen, waervan in 't jongst ontfangen schryven op 3 deser gemelt staet, waeren van meening om haer tot Bantam ter neder te setten en 't welck hun oock door den Sulthan was toegestaen, synde syn Hoogheyt noch by syn nieuw gegraven rivier, die al voltoyt was op het doorsteecken nae.

13 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

14 *d*^{o}. nae den middagh is de mast van het borgers fluytje, Loenen, hier op de rheede leggende, door een swaere blixem en donderslag in brant geraeckt en meest aen stucken geslagen.

15 *d*^{o}. des morgens vertrecken met eygen vaertuyg weder na Japara de afgesanten van pangiran Ade Paty Anum, den 20^{en} van de voorleden maent November hier aengekomen, medenemende soodanige brieven, door syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael en den ontfanger, Joan van Wesenhage, aen gemelten haer meester geschreven,

als by het afgaende briefboeck kan blycken; en waerby oock staet uytgedruckt de schenckagie, die daer beneevens aen gemelten pangiran wert gesonden.

Na den middach arriveert hier van Bengale het jacht, Batavia, geladen met:

44225	℔ diverse zyde in 305 baelen;	18	lasten terwe;
40	» nay en stick zyde;	35821	℔ lyck gaeren;
3400	» borax;	13820	» taly » ;
1088	» caetsia;	6408	» lont;
3000	» lange peper;	1564	» korten hennip en
73314	» suycker;	244664	» salpeter, t'samen ten bedrage
27	packen lynwaeten;	van	*f* 242244 : 7 : 7.

En hebben daermede ontfangen een missive van den heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raet tot Ougly, gedateert 28 October jongstleden.

16 *d°*. des morgens comt het fluytje, de Vliegh, van Jamby, medebrengende 120100 cattys peper, ten bedrage van *f* 18678 : 11 : 8; behalven de missives, door den coopman, Dirck de Haes, den 19^{en} November en 3 December daermede aen haer Ed^{e} geschreven, soo syn ons oock toegekomen twee Maleytse brieven van den pangiran ofte Sulthan aen voornoemde haer Ed^{e} geschreven, waervan de translaten aldus luyden.

EERSTE BRIEFF.

Geschreven uyt genegentheyt en een oprecht suyver gemoet, dat onveranderlyck is, van den Sulthan van Jamby aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, etc.

Vorders naer dit, de brief, dien Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, heeft gesonden met het schip, dat jongst van Batavia gekomen is, dien heeft de Sulthan met veel genougen en eer ontfangen en gelesen, soodat de Sulthan daeruyt gehoort heeft, hoe de Gouverneur Generael ten hoogsten genegen was tot de vereeniginge van den Sulthan en den Koninck van Johor. De genegentheyt van den Sulthan is noyt geweest met syn geloofs genooten of andere steeden in oorlogh te komen, maer anders niet getracht, soo lange hy in de werelt leefde, uyt wedersytse genegentheyt met een ieder in vreede te blyven; en dit is altoos de genegentheyt geweest van den Sulthan Jamby; doch, alsoo de Koninck van Johor den Sulthan van Jamby veel en grootelycx verongelyckt, schaemte toegebracht en met quaet heeft vergolden, wat kan de Sulthan daerin doen, 't welck de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, oock niet onbekent is, wat de jonge Koninck al aen den Sulthan van Jamby heeft gedaen; en nu, ten aensien Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ten hoogsten genegen is om den Sulthan Jamby met den Koninck van Johor te vereenigen, dat is niet quaet; maer 't soude vry beter en met genougen van den Jambisen Sulthan syn om uyt te wercken de vrede en vereeniginge; doch onder dese drie conditien, die de Sulthan Jamby genegen is van den Johorsen Koninck te eyschen. Eerstelyck: dat de jonge Koninck in de stadt Jamby sal komen en hem voor den Sulthan vernederen en pardon versoecken

over syne misdaden; ten tweeden, dat voor Keey Deman Wiera Perbangsa, die sy omgebragt hebben, een ander persoon van Koninclycke afcomst in syn plaets sal gegeven werden; ten derden, soo de jonge Koninck niet selve in Jamby wilde komen, datter als dan gesanten van groote personagien met een brief van hem aen den Sulthan van Jamby om pardon te versoecken wegens de misdaden sullen gesonden worden; ende, soo de Koninck van Johor dese drie voorgestelde conditien van den Sulthan toestaet en accordeert, soo sal de Sulthan van Jamby ten alder hoogsten en in 't geheel genegen syn tot het maecken van de vrede en vereeninginge uyt wedersytse genegentheyt en in sulcker vougen als 't in voorige tyden gebruyckt is; en soo de Koninck van Johor dese drie voorgestelde conditien niet en accepteert van den Sulthan van Jamby, soo en begeert de Sulthan van Jamby geensints vrede te maecken, maer liever altoos in oorlogh blyven; en wie gelyck heeft, dien sal de hooge Godt de victorie verleenen; en dit is oock altoos het seggen van den Sulthan aen den capiteyn van de logie geweest.

Vorders, soo maecke aen den Gouverneur Generael Joan Maetsuycker bekent, dat, wanneer de Sulthan den brief van den Gouverneur Generael had ontfangen, soo heeft hy oock op dien tyt aen alle krygs officieren van Jamby gelast, datse niet meer souden uytgaen om te rooven, alsoo de Sulthan genegen was te volgen het genougen van den Gouverneur Generael; doch niet veel dagen hier naer, soo is de gantsche zeemacht van Johor in de stadt Jamby gekomen en hebben gebrantsticht en 't volck van Jamby vermoort en hoeveel hebbense noch levendigh gevangen genomen, waeruyt de Sulthan gedacht heeft, wat sal 't noodigh wesen de Gouverneur Generael den Sulthan met den Koninck van Johor vereenight, alsoo de Koninck van in 't minste niet en volght het genougen van den Gouverneur Generael; en dit sal de Gouverneur Generael immers niet vergeten, wat in dese werelt al gedaen wert; noch, soo is de capiteyn van de logie met alle nedrigheyt voor den Sulthan verschenen, seggende: mynheer de Johorse Koninck en sal niet ondernemen in mynheer's stadt van Jamby te komen en oock niet naerlaten te volgen de resolutie van den Generael, alsoo mynheer en des Koninck van Johors saecken nu in 't besluyt van den Generael staen en soo synder scheepen voor de mont van Jambys rivier leggende; en daerom en sullen 't volck van Johor niet komen om 't volck van Jamby te verderven; en hier door soo hebben 't volck van Johor veel volck van Jamby gedoot en gevangen genomen, alsoo ick de reden van den capiteyn van de logie gehoor gegeven heb, versuymigh in goede wacht te houden geweest synde; nu dit is soo en kan de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, over dit gedoente beter oordeelen; niet en heeft de Sulthan tot betuyginge van syne oprechte suyverheyt aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, te senden als eenelyck, dat hy Godt voor den welstant van den Gouverneur Generael altoos sal bidden.

TWEEDE BRIEF *van den Pangiran van Jamby.*

Geschreven uyt genegentheyt en een suyver oprecht gemoet, dat onveranderlycken is voor altoos, van den Sulthan van Jamby aen den heer Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, etc.

Vorders naer dit, maecke aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker bekent, dat, ten tyde wanneer de Sulthan den brief van den heer Gouverneur Generael had ontfangen, soo hebbe op dienselven tydt aen alle krygs officieren gelast niet meer op den roof tegens 't volck van Johor uyt te gaen, soo datse dat oock niet meer gedaen hebben; maer 12 dagen daerna, soo is de Laxamanna met de gandsche zeemacht van Johor in Jamby gekomen en heeft alle dorpen gedestrueert en veel onderdanen van Jamby gedoot en gevangen genomen; en dit door den capiteyn van de logie gehoort synde, soo heeft hy den tolck met een Maleytsen en Duytsen brief afgesonden, met aensegginge, dat de Laxamanna niet in de stadt Jamby soude komen; doch en heeft de Laxamanna dat niet gevolght, maer is in 't opvaeren gecontinueert, alle dorpen destrueerende, waerover de capiteyn van de logie selve naer beneden gevaren is om den Laxamanna te spreecken en voor te komen, dat hy niet op soude vaeren, alsoo nu de geschillen van Jamby en Johor in handen van den Gouverneur Generael waren gestelt; en niettegenstaende alles, wat de capiteyn van de logie meerder tegens den Laxamanna geseyt heeft, heeft dat niet willen volgen, maer is in 't opvaeren en ruineren van de dorpen al blyven continueren en tot aen de mont van de rivier Compey gekomen, sonder datter ymant van 't volck van Jamby eenigen tegenstant aen 't volck van Johor hebben willen doen, te meer, om reden dat de capiteyn van de logie den Sulthan daervan afgehouden heeft en niet begeerde toe te staen, dat wy tegens den Laxamanna souden vechten; en naer dat de Laxamanna drie dagen aen de mont van de rivier Compey gelegen had, soo is hy weder uyt syn selven naer beneden gevaeren sonder eenige resistentie van die van Jamby te ontmoeten; de reden, waerom de Sulthan hem niet tegens den Laxamanna in defentie gestelt heeft, is, omdat de Sulthan wilde voldoen het begeren en genougen van den heer Gouverneur Generael volgens synen brief, alsmede het versoeck van den capiteyn van de logie, alsoo hy seyde vereenight te sullen blyven gelyck voor desen; en dit is soo 't gepasseerde; maer nu, soo sal de Sulthan syn aengedane schaemte aen 't volck van Johor vergelden, doch dat met de hulpe van den heer Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, alsoo de Sulthan niemant anders heeft, daer hy hem op verlaet als vooreerst en al op Godt, die een Heer is van de geheele werelt, en daerna op den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, eenelycken syn vertrouwen heeft, dat hy den Sulthan in alle gelegentheden sal helpen; en daerom sal de Sulthan niet veel meer seggen, anders als dat de Sulthan hem uyt een suyver en oprecht gemoet eenelyck sal verlaten op den heer Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, syn hulpe en dat hy des Sulthans genougen sal voldoen,

op datter niet en mach ontbreecken, totdat de continuele vereeninge tusschen de stadt Jamby en Batavia en voor altoos onverbreeckelycken; niets heeft de Sulthan tot bewys van syn suyver oprecht gemoet aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, te senden als eenlyck twee hondert picols peper, die hy niet en wil versmaden, naer aensien als een eensteeligh bloempje en anders niet.

Voor de tweede besendingh deses saysoen vertrecken nu uyt dese rheede na het lieve vaderlant de 4 retourscheepen, hier onder genoemt, t'samen onder de vlagge van den schipper commandeur, Pieter Coopman, na luyt van de commissie, ten dien eynde aen syn E. verleent, staende in het afgaende patrias briefboeck ingeschreven; ende voeren deselve schepen van hier een cargasoen ten bedrage van *f* 1244735 : 1 : 12, namentlyck:

voor de camer Amsterdam:

't schip, de Vryheydt	*f* 405686 : 1 : 11	
Zuydpolsbroeck	» 374652 : 3 : 3	
		f 780338 : 4 : 14

voor Zeelant:

't Wapen van der Veer	»	274150 : 18 : 1

voor Enckhuysen:

't Hof van Breda	»	190245 : 18 : 13
somma als hoven	*f*	1244735 : 1 : 12

Bestaende uyt de naervolgende coopmanschappen en Indische waeren:

23610	p^{e}	guinees linnen	*f*	212261 : 17 : 3
2800	»	mouris	»	24701 : 5 : —
10160	»	salempouris diverse	»	77779 : 3 : 12
6480	»	parcallen	»	29595 : 1 : 9
10460	»	gingams diverse	»	65214 : 2 : 8
3420	»	bethilles	»	27227 : 5 : 8
1800	»	chiavonys d'oirnael	»	4905 : 3 : 12
6840	»	negros kleeden	»	9068 : 8 : 6
3360	»	dongrys	»	3136 : 10 : —
4030	»	zeyldoeck diverse	»	8479 : — : —
650	»	geschilderde dekens	»	15762 : 11 : 14
5250	»	» chits	»	19139 : 6 : 10
2340	»	baftas diverse	»	14059 : 9 : 4
2960	»	chiauters derriabadys	»	10484 : 1 : 8
		Transportere	*f*	519808 : 78 : 94

		Per transport.....	f	519808 : 78 : 94
2720	p^s	cangangs.....	»	6466 : 13 : —
480	»	alegias.....	»	1646 : — : —
2800	»	marados fotas d'Bengale.....	»	2561 : 14 : 5
18000	»	tapechindos.....	»	13194 : 7 : 2
750	»	berams.....	»	1773 : 18 : —
750	»	caricams.....	»	1671 : 3 : —
1200	»	niquaniams.....	»	2948 : 19 : 6
1035	℔	cattoene gaeren.....	»	672 : — : —
45516	»	indigo diversche.....	»	44819 : 3 : 6
11917	»	benjuwin Baros.....	»	7159 : 16 : —
18964	»	gommelack.....	»	1685 : 19 : —
452929	»	suyckeren diversche.....	»	49575 : 18 : 3
602752	»	salpeter.....	»	37672 : — : —
192930	»	sappanhout.....	»	5794 : 19 : 6
28680	»	caneel.....	»	9120 : — : —
21560	»	foely of macis.....	»	13776 : — : —
101068	»	giroffel nagelen.....	»	60640 : 16 : —
102439	»	notenmuscaten.....	»	10243 : 18 : —
2500	p^s	pelanghs.....	»	19593 : 15 : —
60	»	Japanse syde rocken.....	»	2940 : — : —
67040	℔	Malacx thin.....	»	22123 : 4 : —
2442	»	geconfyte gember.....	»	450 : 7 : 6
200	»	zegellack tot een preuve.....	»	90 : 18 : 8
4177	»	glas aerde tot een preuve.....	»	71 : 6 : 4
2880	»	bolus of roode aerde idem.....	»	126 : — : —
15669	»	aria de mainaat of wassers sant idem.....	»	371 : 9 : —
50	»	mirabolanen of karkay idem.....	»	2 : 2 : —
208½		catty Tonquinse muscus.....	»	24262 : 4 : 6
199		stucx rouwe diamanten.....	»	27246 : 10 : 5
1717218		cattys swarte peper.....	»	309408 : 16 : 12
6		stucx monsterklingen, gaende tot een model, ongetaxeert	»	.....
		voor de generale ongelden.....	»	47150 : 4 : —
		somma.....	f	1244735 : 1 : 12

Waerby gereeckent 't geene den 19^{en} November jongstleden met 8 bodems is afgesonden, namentlyck..... » 2530251 : 18 : 7

soo comt het met malcanderen te beloopen een ryk capitael van..... f 3774987 : — : 3

De Heer wil het behouden overbrengen en de gemelte waeren goet voordeel laten behalen.

Tot het doen van de ordinaire visite en monsteringh op de gemelte retourschepen vertreckt nu met het jacht, Muyden, de heer Pieter Pauw, water fiscael, en twee raeden van justitie, daertoe gecommitteert.

Item het fluytschip, de Goude Leeuw, om deselve schepen te geleyden ofte te convoyeren tot buyten de Straet Sunda.

Oock vertreckt nu mede in compe van de meergemelte vier retourbodems nae de Caep de Bonne Esperance het fluytje, de Sandlooper, ten behoeve van dat commandement, medenemende 50 lasten rys en eenige andere provisien, t'samen beloopende *f* 3446 : 11 : 9.

Omtrent den avondt syn in Raede van India by haer Ede geteeckent de generale en particuliere brieven aen de heeren onse principalen, dewelcke dan des nachts, benevens meer andere papieren, syn versegelt en afgepackt, soodanigh als by de registers kan blycken.

17 *d*°. met welcke kassen en pacquetten met brieven de eerste klerck van de generale secretary sich heden morgen vrough na het jachtje, de Groene Papegay, begeeft om daermede en de chaloup, de Roos, de retourschepen te volgen en aen deselve de papieren over te geven.

18 *d*°. comt hier weder met de chaloup, de Gerechtigheyt, de heer water fiscael, Pieter Pauw, hebbende de retourschepen gemonstert en gevisiteert, synde het jacht, Muyden, waermede syn E. vertrocken is, noch achter en by gemelte schepen gebleven.

Nae den middach arriveert hier van Timor over Japare de chaloup, Timor, van beyde plaetsen niet anders medebrengende als brieven, namentlyck, een van Timor, door 't opperhooft en den raet aldaer geschreven den 23en October jongstleden, en een van den ondercoopman, Jacob Couper, tot Japara, gedateert 6 en 8 deser loopende maent, en welcke laetste in substantie behelst een verhael, hoe dat eenen David Luton, voor desen aldaer geweest resident wegens de Compe, des avonts door eenige schelmen was vermoort geworden, naerlatende eenige goederen, die door den jongen sabandar over schult waeren aengeslagen; hebbende bovendien noch al meer schulden naergelaten ende oock eene Javaense vrouw beswangert, die hy op syn sterven 2 rde ter maent hadde belooft, onder belofte, datse het kint niet en soude verwerpen; maer na syn overlyden hadde gemelte vrouw haer laten verluyden, dat, indien geen onderhout kreegh, het kint soude vergeven, om welcke moort voor te komen de ondercoopman, Couper, haer 2 rde ter maent hadde toegeleyt.

De borger, Andries Hartman, was noch besigh met de vertimmeringh van het fluytje, Terboede, door hem in Augusty jongstleden van de Compe gekoght en nu hernaemt het Hart, met hetwelcke hy binnen corten na Grissee stonde te vertrecken om aldaer syne ladingh, die vast in voorraet wiert opgekoght, in te nemen.

In 't Mataramse hof was nu alles in stilstant en had de gewesen Japaerse gouverneur, Wiera Dyckara, onder het doen van een voetval aen den Sousouhounangh versoght om de restitutie van 9000 rde, synde syn particuliere penningen, die hem door Wierat Macka met het gouvernement te gelyck waren afgenomen, en waerop hem door syn Mayesteyt 4700 rde waeren toegevougt.

Seker vaertuygh, toebehoorende den broeder van den Engelsen agent tot Bantam, was daer aengekomen met parthye snuysteryen, die de nachoda aen de aencomende vrye luyden hadde verkogt; gemelte nachoda was na syn eygen seggen nu drie

maenden verleden met een vaertuygh voor reecqueningh van gemelten Engelsen agent op Grissick geweest en had de medegebrachte goederen behandigt aen Tingsuy, sabandar aldaer, van wien hy daervoor weder hadde ontfangen een bhaer giroffel nagelen, welcke saecken gemelte Couper oordeelt, dat by continuatie de Comp^e seer nadeeligh en schadelyck souden connen wesen.

19 *d^o*. het jacht, Muyden, 16 deser met d'heer fiscael en twee gecommitteerdens heeren raeden van justitie na de Straet vertrocken synde, arriveert heden hier weder ter rheede, synde bovengemelt haer Ed^e gisteren met de chaloup, de Gerechtigheyt, van daer afgevaeren en oock hier aengekomen.

Heden is omtrent de rivier de Sonter in 't bos vermoort gevonden seker inlander, sich ernerende met wilt te schieten; na het seggen van syne mackers, die het ontvlucht waeren, soude het geschiet syn door parthye weghgeloopen slaven van den inlandschen capteyn, Pieter Alvis.

Soo syn oock heden omtrent de rivier van Anckee gerooft en weghgevoert 3 lyfeygenen van d'E. Jacob van Dam, raed van justitie alhier, synde deselve, soo als sy besigh waeren met hout hacken, overvallen, sonder dat men noch seeckerlyck weet, door wat volck; doch wert vermoet, dat het Javanen van Tangeran, onder Bantam sorterende, syn geweest en waerom oock syn Ed^ht de heer gouverneur generael ordre aen den luytenant, Fredrick Hendrick, heeft gegeven om eenige onser Javanen derwaerts uyt te senden, mitsgaders aen den licentmeester, Ockersen, om sulcx door een briefjen aen onsen resident tot Bantam bekent te maecken.

20 *d^o*. retourneert hier weder uyt de Straet Sunda het jachtje, de Groene Papegay, met den eersten klerck van de generale secretary, hebbende de papieren op de retourschepen bestelt en deselve in goede gestalte gelaten omtrent de hoeck van Bantam; het schip, Zuydpolsbroeck, had des nachts tusschen den 17^en en 18^en deser op een steen, leggende tusschen de eylanden Middelburgh ende Kleene Combuys, vastgeseten, doch was sonder eenige schade daer weder afgeraeckt.

21 *d^o*. comt van Palimbangh hier ter rheede het jachtje, de Zeehont, toebehoorende den borger coopman, Simon Simonsen, en hebben daermede ontfangen een missive van den coopman, Melchior Hurt en den raed aldaer, gedateert 10 deser.

Alsmede een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, en den raet tot Malacca, gedachtekent 29 November jongstleden, synde met het vaertuygh van den borger, Hans Bekendorp, van Malacca tot Palimbangh aengebracht.

22 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d^o*. comt een inlants vaertuygh van Johor, medebrengende een missive van den Laxamanna aen syn Ed^ht den heer gouverneur generael, dewelcke naer gedane translatie bevonden is van naervolgenden inhout.

Geschreven uyt een suyver oprecht en onveranderlyk gemoet, soo langh son en maen haeren omloop hebben sullen, van orangcaya Laxamanna der negery Johor, aen den heer Gouverneur Generael, synde een groot persoon in 't fort Batavia, die van een groot begryp is om alles uyt te voeren, soo wel te water, als te lande, en oock seer befaemt door syn wackerheyt

in alle steden, soo beneden als boven wints, ende daer benevens oock onveranderlycken is in syne beloften en contracten, ende dat uyt wederzydtse genegentheyt met alle syn bontgenooten en vrunden.

Vorders naer dit, soo maecke ick aen den heer Gouverneur Generael bekent, dat ick eenen nachoda Mangayt, nevens den coopman, Mingick, met een vaertuygh naer Macassar sende en daerom gelast hebbe, datse naer de stadt en 't fort van Batavia by den heer Gouverneur Generael souden gaen, alsoo de heer Generael uyt wedersydse genegentheyt altoos een vrint van my, soo wel in voorige, als dese tyden geweest is en noch is, gelyck oock alle Nederlanders vrienden van my syn en ick met haer die onderhouden hebbe; en daerom, soo heb ick nu gelast by den heer Generael te gaen; en soo de heer Generael genegentheyt tot my heeft, soo versoeck ick een zeebrief op Macassar te mogen hebben, als een teycken van den heer Generael; en dat de heer Generael gelieft te gelasten, datse metter haest vertrecken; en hierin sal ick my op den heer Generael verlaten van myn versoeck te obtineren, en soo de heer Generael iets in de stadt Johor te verrichten heeft, dat sal ick met alle myn macht volbrengen.

Vorders naer dit, soo stel ick desen nachoda, Mangayt, en den coopman, Mingick, nevens alle, die by haer syn, in handen en onder de bescherminge van den heer Generael, soo sy haer ergens in op Batavia mochten komen te buyten te gaen; niets en heb ick tot teycken van myn suyver gemoet aen den heer Generael tot geschenck te senden als een Tiananse madt, een kleetje, met gout doorwrocht, hondert casiangs en twee casiangs om tot venster te gebruycken, dat ick versoeck, de heer Generael met genegentheyt syn herten gelieft te ontfangen.

24 *d°*. heden is aen den borger coopman, Abraham Wys, op syn versoek verleent een commissie om met 2 syner geëquipeerde jachtjes, de Valck en de Brack, over Malacca nae de custen van Arabia en Africa te mogen vaeren, mits dat geen handelplaetsen ofte residentien van d'E. Comp^e^ sal mogen aendoen, gelyck breder by gemelte commissie, staende onder dato deses in het afgaende briefboeck ingeschreven, kan werden naegelesen.

25 *d°*. Kersdach, retourneert hier weder ter rheede het fluytschip, de Goude Leeuw, hebbende de 4 retourschepen, op 16 deser vertrocken, tot buyten de Straet Sunda in ruym zee geconvoyeert, mitsgaders van den commandeur, Pieter Coopman, medegebragt een briefjen, ten voorsz. eynde geschreven, synde buyten dien van geen bysonderen inhout.

26 *d°*. becomen per Javaens vaertuyg een briefjen van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, waerby hy adviseert, dat aldaer van Masulipatnam was aengekomen een Engels scheepje, toebehoorende den heer Eduard Winter, geladen met 90 packen, soo de resident meent alle fyne lynwaeten en chitsen; hetselve had oock van onse opperhoofden tot Masulipatnam medegebracht twee briefjens, die nu mede syn overgekomen, synde gedateert 14 en 16 November jongstleden.

Wyders schryft de resident Caef, dat daer oock een Deens scheepje van Tranquebare met eenige Moorse coopluyden en goede quantiteyt vrachtgoederen was aengekomen; de capiteyn van 't selve had een brief aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael medegebracht en was voornemens die persoonlyck te komen bestellen.

Seker Portugees scheepje, van Cormandel over Malacca naer Manilha vertrocken en op de laetste plaets syn medegebraghte coopmanschappen niet hebbende connen vertieren, was van daer na Macauw overgestoocken, doch tusschen wegen van soodanigen swaeren storm overvallen, dat genootsaeckt was geweest voorby te loopen en Bantam te kiesen, alwaer het dan oock wel was aengekomen, synde de opperhoofden voornemens met hun inhebbende kleeden over de Javaese kust naer Timor te vertrecken.

Het Engels jacht, de Mediterania, waervan in 't jonghste voorgaende schryven gemelt staet, dat van Cormandel over Jamby tot Bantam was aengekomen, had medegebracht 250 packen kleeden; hetselve wiert nu dagelycx met peper voor Engelant afgeladen; soo was oock van Jambi tot Bantam geretourneert het Engels jacht, de Rebecca.

De Bataviase borger, Vincent Vette, hadde tot Bantam aen den Engelsen agent verkocht syn chaloup, groot omtrent 20 lasten, voor de somma van 680 rycxdaelders.

De jongst vertrocken retourscheepen, had de resident weder nae gewoonte met behoorlycke verversingh versien.

Nae den middach arriveert hier van Siam een Portugees scheepje, genaemt St Antonio, medebrengende voor reecqueningh van d'E. Comp^e^:

100 knies en
79060 ℔ sappanhout;
beloopende met malcander *f* 4098 : 12.

Alsmede een missive van 't opperhooft, Nicolaes de Roy, ende den raedt aldaer ten comptoire, gedachteeckent 25 November jongstleden.

27 *d^o^*. vertrecken uyt dese rheede na Macassar de jachten, Reysende Son ende Meerman, geladen met de naevolgende goederen, namentlyck:

de Reysende Son:

2500 rd^s^ contant;
240 packen diverse kleeden;
98 p^s^ allegias;
981 ℔ rassemala;
288 » alluyn;
25103 » yser;
1773 » Hollants en
12364 » cust stael;
1 kist medicamenten, verscheyde provisien, equipagie goederen, ambachts

materialen en gereetschappen, mitsgaders parthye schryftuyg en incktstof, t'samen bedragende..... ƒ 81699 : — : 3

de Meerman:

2500 rd^{s} contant;
'186 packen kleeden;
1620 ℔ cattoene gaeren;
6110 » looth;
5 kassen rooswater;
1000 goenie sacken;
34150 ℔ yser, verscheyde goederen tot kleeding, parthye provisien, equipagie goederen, ambagts gereetschappen en materialen;
1 kist medicamenten, beloopende..... » 86035 : 10 : 14
somma..... ƒ 167734 : 11 : 1

Nae den middach arriveert hier van Siam een Portugees scheepje, genaemt St Salvadoor, behalven den dubbelden brief, ons op gisteren toegekomen, voor reecqueningh van de Comp^{e}, medebrengende 23600 ℔ sappanhout, ten bedrage van ƒ 810.

28 d^{o}. comt van Jamby hier ter rheede de jonck, Nieuw Japara, medebrengende 116000 cattys peper, ten bedrage van ƒ 18138 : 4 : 11 en daer benevens een missive van 't opperhooft, Dirck de Haes, gedateert 18 deser.

Nae den middach arriveert hier oock uyt het vaderlant over de Caep de Bonne Esperance het fluytschip, Papenburgh, synde voor reecquening van de camer Amsterdam in zee geloopen den 6^{en} July jongstleden met 131 coppen, namentlyck, 66 zeevarende, 63 militaire, 1 vrouw en 1 kint; waervan aen de Caep aen lant syn gegaen 2 zeevarende en 4 militaire, en daerentegen van daer weder aen boort gekomen 7 militaire en een zeevarend, soodat hier te lande brenght 65 zeevarende, 66 militaire, 1 vrouw en 1 kint, t'samen 133 zielen.

En is ons met deselve fluyt toegekomen een seer aengename tydingh, namentlyck, hoe dat de 15 retourschepen, 18 November en 16 December 1669 uyt dese rheede vertrocken, alle onder de vlagge van den heer Mattheus van den Broeck, behouden in 't lieve vaderlant waeren gearriveert; de Heere zy daer voor eeuwighlyck gelooft en gepresen en wil ons haest soodanige tydingh van de noch resterende 4 bodems laeten toekomen, namentlyck, de 2 van Ceylon en 2 den laetsten January deses jaers van hier vertrocken.

De missive van den commandeur ende den raed aen de Caep de Bonne Esperance voornoemt, daermede ontfangen, is gedateert 26 October, meldende, hoe dat de Francen in de Saldanha bay niet alleen verscheyde actien van hostiliteyt aen ons volck, aldaer leggende, hadden bethoont ende waerdoor deselve waeren genootsaekt geworden te vluchten en haer over lant na de Tafel bhay te begeven,

maer datse oock Comp^{a} vlagge hadden doen afhalen en onder 't doen van 2 à 3 chergies en 't gejuygh van vive le Roy een France oprechten; latende voorts 's Comp^{a} wapen, dat in loot gesneden en aen een pael gespyckert was, met een koevoet afslaen, etc.

Over welcke proceduren onse commandeur een protest tegen genoemde Francen over lant na de Saldanha bhay hadde gesonden, doch de afgesondenen quamen onverrichter saeken weder terug, alsoo de France schepen, na datse daer omtrent 7 weecken gelegen hadden, al waeren vertrocken; doch, onderwylen aen de Caep gekomen synde een ander Frans schip, genaemt Vanture Corone, dat, benevens noch twee andere, de Dauphyn en Phenix, alle drie gedestineert naer Souratte, den 10^{en} Mey jongstleden van Rochel was geseylt, soo was het gemelte protest aen desselfs opperhoofden gedaen, met aenbevelinge om 't selve by eerste occagie aen den heer viceroy, de la Haye, over te geven ofte by mancquement van sulcx na Vranckryck te senden om aen den Koninck behandight te werden.

De hoeckerboot, de Grundel, was den 26^{en} September van de Caep naer het eylant Mauritius vertrocken, met ordre om in 't retourneren de bay Osmedos de Sura aen te loopen om, soo 't mogelyck zy, de aldaer verblevene 17 Nederlanders van daer te haelen, gelyck in de jongst ontfangene missive oock staet gemelt.

De fluyt, den Hasenbergh, was volgens het seggen van d'opperhoofd van deselve fluyt, Papenburgh, 's daegs voor haer van de Caep mede herwaerts aen vertrocken, soodat deselve mede alle uuren te gemoet sien.

29 *d*^{o}. becomen per twee bysondere prauwen 2 briefjens van onsen resident tot Bantam, gedateert 27 en 28 deser, meldende in substantie, als volcht.

Uyt Engelant was aldaer ter rheede gearriveert het schip, de Winthout, den 6^{en} Augustus jongstleden uytgeseylt; brengt tydinge, dat de 2 Engelse retourschepen, 't jongstleden Westermouson van Bantam vertrocken, alle behouden waren overgekomen; insgelycx alle de bodems, in dat saysoen van hier geretourneert; dat de Christen potentaten met malcanderen noch in vrede bleven continueren; dat sy aen 't eylant St Jago waeren ontmoet van 3 France schepen, nae Souratte gedestineert, die al over de 3 maenden uyt Vranckryck waeren geweest.

Voorts schryft de resident Caef, dat de Engelse schepen, Mediterania en Rebecca, zeylreet laegen om na Engelant te vertrecken, synde geladen met 400 lasten peper, 100 kisten poeyer suycker en 25 kisten candy suycker, voorts voor reecqueningh van particulieren parthye lange en witte peper, 20 à 25 picols nagelen en foely, benevens meer andere goederen en kleenigheden. De Constantinopol Marchand was van Jamby geretourneert met omtrent 3000 picols peper en tydingh, dat de Johoriten met haere geheele scheepsmacht, bestaende in 106 vaertuygen, van Jamby waeren vertrocken, medevoerende over de 200 gevangens; dat die van Palimbangh 2000 man tot adsistentie na Jamby hadden gesonden, doch datse te laet waeren gekomen.

Het particulier scheepje van den heer Winter stondt in corten weder te vertrecken en de reyse over Malacca naer Masulipatnam te nemen, van waer sy dagelycx noch een scheepje te gemoet sagen.

De opperhoofden van het Deens en Portugees scheepje, alsmede de Engelsen waeren den Sulthan op Pontangh, elck met een schenckagie, wesen begroeten; en was onse resident voornemens insgelycx te doen om dan met eenen syn Hoogheyt bekent te maecken de diverye der slaven van d'E. van Dam, waervan hier voor onder dato 19 deser gemelt staet, en voorts te versoecken, dat syn Hoogheyt ordre op de restitutie wilde stellen.

Van Lampon quamen dagelycx veel vaertuygen met peper tot Bantam, sulcx dat greyn aldaer in goede quantiteyt te becomen was.

30 *d°*. vertrecken uyt dese rheede na de Oosterse provintien, Amboina en Banda, de naervolgende 6 bodems, gesamentlyck en elck in 't bysonder medenemende soodanige coopmanschappen, provisien, contanten, equipagie goederen, ambachts gereetschappen, etc., als by de respective facturen pertinent kan werden naegesien en hieronder in 't gros staen uytgedruckt, namentlyck:

na Amboina 't jacht, Vlaerdingen:

8000 rd^{s} contant;
100 lasten rys en verscheyde andere provisen;
65 packen diverse kleeden, parthye equipagie goederen, ammunitie van oorlogh, ambachts gereetschappen en
1 kist medicamenten, t'samen beloopende..... *f* 79582:15:5

't jacht, de Beurs van Amsterdam:

12000 rd^{s} contant;
100 1/4 lasten rys;
8 » terwe, verscheyde andere provisien;
123 packen kleeden;
1 kist medicamenten;
parthye ammonitien en equipagie goet..... » 93719:3:10
somma naer Amboina..... *f* 173301:18:15

naer Banda het jacht, de Pauw:

8000 provintie daelders;
94 lasten rys en verscheyde andere provisien;
96 packen kleeden;
795 ℔ plaet kooper;
500 goeny sacken;
4978 ℔ poeyer suycker;
391 stucx aerdewerck;
1000 bossen bintrottangh;

25 hertebeesten;
2 paerden;
1 kist met medicamenten, parthye equipagie goet, ambagst materialen en gereetschappen, ammonitie, schryftuyg en schilder verwe, beloopende f 64999 : 8 : 10

't jacht, Ougly:

4000 provintie daelders;
1800 rd^{e} aen hier getelde gelden op wissel;
102 lasten rys en andere provisien, voorts verscheyde materialen, ambachts gereetschappen..... » 39000 : 15 : 13

de fluyt, de Swarte Leeuw:

4000 provintie daelders;
60 lasten rys;
20 » smeekoolen;
3 Javaense contings;
38 packen kleeden, parthye provisien, etc.;
1 kist medicamenten, bedragende..... » 41025 : 16 : 4

de fluyt, Leerdam:

4000 provintie daelders;
128 lasten rys;
12 » terwe en verscheyde provisien;
35 hertebeesten;
2 paerden, parthye equipagie goederen en oorlogs gereetschappen..... » 36497 : 18 : 10
somma voor Banda..... f 181523 : 19 : 5

De brieven, die nu met deselve scheepen aen de respective gouverneurs der gemelte provintien werden afgesonden, syn te vinden in het afgaende briefboeck onder dato deses, gelyck mede een briefjen, door haer Ed^{e} aen den gouverneur en den raedt tot Malacca geschreven ende heden morgen afgesonden met het jacht, de Valck, toebehoorende den borger coopman, Abraham Wys, dewelcke volgens becomen commissie, mede onder dato 24 deser in 't afgaende briefboeck ingeschreven, daermede over Malacca na de custen van Arabien en Africa vertreckt om aldaer syne particuliere negotie te dryven, hebbende het jacht, de Brack, dat mede in deselve commissie gemelt staet, eenigen tyt voorleden voor uyt gesonden.

Des avonts comt een borgers vaertuygh van Malacca, van daer medebrengende de dubbelde missive, 21 deser met een ander borger ontfangen, gedateert 29 November, doch is achter dese gevoeght een appendix van dato 13 deser.

31 *d°*. heden voor den middagh syn in de voorsael van syn Ed^at^ den heer gouverneur generaels wooningh opgeveylt ende aen de meestbiedende verpacht de incomsten deser stede Batavia en hebben t'samen gegolden 8576 rd^s^ ter maent, namentlyck:

't hooftgelt der Chinesen aen Gansignio, Chinees, voor.....	840	rd^s^	ter	maent
de groensel kramen aen Quasuncqua, Chinees.....	1110	»	»	»
» aenkomende rys aen Quaquinio, Chinees.....	930	»	»	»
» » suycker aen Tangh-Inie, Chinees.....	680	»	»	»
't handelen aen de schepen aen Sinqua, Chinees.....	640	»	»	»
de vismarckt aen Litsoeko, Chinees.....	780	»	»	»
het toppen der Chinesen aen Honko, Chinees.....	480	»	»	»
de herbergiers binnen de stadt aen Hans Kel, Nederlander....	440	»	»	»
» » buyten » » » Hoei Hoko, Chinees.....	170	»	»	»
» waegh aen Hoecko, Chinees.....	480	»	»	»
't slachten van 't vee aen Ongh Ouko, Chinees.....	400	»	»	»
de koorenmolen aen Pieter Schippers, Nederlander.....	300	»	»	»
» wasch kaersen aen Ongh Siko, Chinees.....	130	»	»	»
» siery boomen aen Josonko, Chinees.....	190	»	»	»
» vaert Molenvliet aen Daniel Nicolaessen, Nederlander.....	59	»	»	»
» » Anckee aen Lim Joncko, Chinees.....	120	»	»	»
» winckeliers aen Hans Kel, Nederlander.....	475	»	»	»
't kerven van taback aen Tickson, Chinees.....	47	»	»	»
de rys passer aen Quasinio, Chinees.....	32	»	»	»
» clappus boomen aen Thiognanko, Chinees.....	15	»	»	»
» houtsageryen aen Litonco, Chinees.....	18	»	»	»
» oesterbanck in Antchiol aen Quahincko, Chinees, gecontinueert.....	5	»	»	»
» kleeden passer aen de weduwe van capiteyn Siqua, gecontinueert.....	80	»	»	»
» rivier Anchol aen Quakayko, Chinees.....	95	»	»	»
't opdragen van peper etc. aen Oncko, Chinees.....	60	»	»	»
somma.....	8576	rd^s^	ter	maent

ofte 102912 rd^s^ in 't jaer, synde 691 rd^s^ ter maent meer als voorleden jaer, als wanneer de bovengemelte imposten niet meer en hebben gegolden als 7885 rd^s^ ter maent.

Des avonts arriveert hier over de Caep de Bonne Esperance uyt het vaderlant het fluytschip, den Hasenbergh, synde voor reecquening van de camer Zeelant uytgeloopen den 14^en^ Juny jongstleden met 175 coppen, namentlyck 101 zeevarende, 70 militaire, 2 vrouwen en 2 kinderen; waervan op de reyse 3 zeevarende en 2 militaire syn overleden, mitsgaders 5 militaire en 5 zeevarende aen de Caep aen lant gegaen, waertegen van daer weder syn aen boort gekomen 1 zeevarende en 14 militaire, soodat deselve fluyt hier te lande brenght 94 zeevarende, 77 militaire, 2 vrouwen en 2 kinderen, t'samen 175 koppen.

Geen naeder schryven is ons daermede van de Caep de Bonne Esperance toegekomen, als op 28 deser met de fluyt, Papenburgh, van daer hebben ontfangen, namentlyck een missive van den commandeur en den raedt aldaer, en welckers substantie onder voorsz. dato oock staet geinsereert.

Deze maent syn hier van verscheyde plaetsen aengekomen 154 *stucx vaertuygen, soo groot, als kleyn, t'samen gemant met* 694 *mannen, medegebraght hebbende de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

6 vaertuygen van Palimbangh met 65 mannen, 4574 picols en 22 cattys peper, 50 stucx cadjangs en 200 gindies.

6 van Johor met 43 mannen, 4100 stucx cadjangs en 300 bossen rottings.

1 van Banjer met 5 mannen en 40 picols en 35 cattys peper.

2 » Pahan met 11 mannen, 300 bossen rottangs en 300 cadjangs.

3 » Sombaer met 14 mannen en 7 lasten rys.

15 » Japara met 60 mannen, 560 korven candy suycker, 1777 korven witte suycker, 130 korven swarte suycker, 5 lasten rys, 16 potten oly, 200 stucx kistplancken, 100 bossen rottangs, 3 picols Javaense anys en 3 picols kapock.

1 van Zurabaya met 4 mannen, 1 last groene boontjes, 500 stucx gedroogde steenbraesems en 150 potten oly.

7 van Tegael met 30 mannen, 22 lasten rys, 1000 suycker sombaer en 22 picols konoukoes.

1 van Bancalis met 5 mannen, 1000 gesouten kuyten, 200 gesoute visch, 100 cadjangs en $^1/_4$ last zagoe.

2 van Pamalangh met 8 mannen, 100 oude clappus en 6 potten oly.

1 » Baly met 4 mannen en 4 slavinnen.

1 » Calianjer met 6 mannen en 10 lasten rys.

3 » Packalongen met 12 mannen, 2200 clappus, 20 potten oly, 100 bossen pady en 2 lasten rys.

19 van Dermayoe met 81 mannen, $33^1/_4$ lasten rys, 3500 bossen pady, 5 lasten zout, 160 stucx balcken.

5 van Crawangh met 17 mannen, $1^1/_2$ last rys, 1000 bossen pady, 150 stucx hoenders, 6 picols Javaens taback, 25 balcken en 31 geyte bocken.

14 van Samarangh met 66 mannen, $7^1/_2$ lasten rys, 300 bossen pady, 26 potten oly, 18 corven Javaens taback, 715 kistplancken, 40 balcken, 80 Chineese dootkist plancken, 100 picols sandelhout, $10^1/_2$ lasten zout, 6 picols Javaens anys, 100 bossen rottings, 10 korven stock suycker, 10 sacken kapock, 100 bossen ajuyn, 500 tresellen en 4 korven pees pada.

13 van Bantam met 48 mannen, 170000 pienanghs, 3950 aerde potten en tresellen, 8700 clappus, 700 groote potten kalck, 800 kleene potten kalck, 54 korven

ajuyn, ½ picol gember, 1000 bossen rottangs, 5 vaetjes salm, 2 vaten Engels mom, 1 vaetjen palingh, 2 vaetjens styfsel, 1 kas met glaesen, 1 vaetje Engelse boter, 18 cleene potjes met olyven, 12 hoeden, 18 bottels Rynse wyn, 16 riemen Engels papier en 13 koebeesten.

2 vaertuygen van Damack met 9 mannen, 5 lasten rys en 3½ lasten zout.

1 van Coedoes met 4 mannen, 1000 bossen suycker jaty, 50 bossen ajuyn, 500 bossen tamarinde, 10 potten oly en 3 picols suycker.

7 van Pamanoekan met 26 mannen, 15½ lasten rys, 150 bossen pady, 46 picols en 25 cattys peper, 1000 mangestanges, 5 potten oly, 10 sacken kapock, 3 corgie grove matten, 10 balcken, 500 gesoute eyeren, 10 picols gedroogt buffel vlees.

23 van Siassem met 100 mannen, 33⅛ lasten rys, 400 bossen pady, 1000 balcken, 1000 kistplancken, 60000 kneppel suycker, 100 stucx suycker sombaer, 200 plancken en ½ last zout.

1 van Lassem met 4 mannen, 100 plancken en 70 balcken.

3 » Diringo met 14 mannen, 107000 kneppel suycker, 6000 arax pullen en 1 last rys.

3 van Tangeran met 6 mannen, 100 durioens, 2 picols borriborre en 50 hoenders.

1 van Chiringen met 3 mannen, 3000 oude clappus, 10000 oude pienangh en 10000 pees pada.

1 van Godongh met 3 mannen en 3 lasten zout.

11 » Cheribon met 44 mannen, 110 picols swarte suycker, 12½ lasten rys, 16000 aracx pullen, 400 bossen suycker eliphantsvoet, 75 picols en 20 cattys peper, 1000 aerde potten en tresellen, 2000 stucx suycker jaty, 250 korven ajuyn, 4 picols Javaense taback, 4 lasten zout, 500 bossen tamerinde en 4 picols harte en gedroogt buffels vlees.

1 van Rambangh met 6 mannen, 150 balcken, 150 plancken, 15 Chinese dootkist plancken en 50 buffelshuyden.

154 vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht:

4736	picols en 2 cattys peper;	3000	stucx suycker jaty;
4550	stucx cadjangs;	400	» » eliphantsvoet;
20	gindies;	150	bossen ajuyn;
1800	bossen rottings Java;	304	korven » ;
154¾	lasten rys;	1915	kistplancken;
26½	» zout;	450	plancken;
5650	bossen pady;	15	stucx Chineese dootkist plancken;
570	korven candy suycker;	1455	balcken;
1777	witte suycker;	180000	oude pienangh;
130	swarte suycker;	14000	» clappus;
113	picols suycker;	1000	bossen tamarinde;
107100	stucx kneppel suycker;	1500	groote en kleene potten met kalck;
1100	» suycker sombaer;		

100	picols zandelhout;
233	potten oly;
31	geyte bocken;
6	picols Javaens tabaek;
18	corven tabaek;
2	picols borriborri;
200	hoenders;
22000	aracx pullen;
1000	mangestanges;
100	durioens;
1000	gesoute kuyten;
9	picols Javaense anys;
3	» capock in 10 sacken;
1	last groene boontjes;
500	gedroogde steenbraesems;
200	gesoute visch;
22	picols koemoekous;
1/4	last zagoe;
4	slavinnen;
4450	aerde potten en tresellen;
3	corgie grove matten;
500	gesoute eyeren;
14	picols gedroogt harte en buffels vlees;
50	buffels huyden;
4	korven pees pada;
1000	stucx » » ;
5	vaetjens zalm;
2	vaeten Engels mom;
1	vaetje palingh;
2	vaetjes styffsel;
1	vaetje Engelse booter;
1	kas met glaesen;
18	potjes olyven;
18	bottels rynse wyn;
16	riemen Engels papier;
1/2	picol gember;
13	koebeesten;
12	Engelse hoeden.

Daerentegen syn van hier vertrocken 142 vaertuygen nae de onderstaende plaetsen, hebbende medegevoert 23329 1/2 rd^{s} aen de onderstaende coopmanschappen, namentlyck:

6 vaertuygen naer Banjer met 3652 rd^{s} aen kleeden, 140 rd^{s} aen spiaulter, 72 rd^{s} aen out kooper, 60 rd^{s} aen galnooten, 12 rd^{s} aen witte comyn, 60 rd^{s} aen ysere pannen, 40 rd^{s} aen zayette gaeren;

10 over Macassar naer Bouton met 2825 rd^{s} aen kleeden, 150 rd^{s} aen contant, 120 rd^{s} aen amphioen, 125 rd^{s} aen arack, 15 rd^{s} aen out yser;

11 naer Macassar met 6215 rd^{s} aen kleeden, 150 rd^{s} aen contant, 60 rd^{s} aen swarte benjuwyn, 5 rd^{s} aen porceleyn, 120 rd^{s} aen draeckenbloet, 50 rd^{s} aen arack;

4 » Timor met 1976 rd^{s} aen kleeden, 25 rd^{s} aen amandelen, 22 rd^{s} aen byltjes en parranx, 30 rd^{s} aen cust coraeltjes, 150 rd^{s} aen amphioen, 37 rd^{s} aen Javaense gommen, 75 rd^{s} aen eliphants tanden, 14 rd^{s} aen ysere hoepen;

1 » Banda met 20 rd^{s} aen brandewyn, 50 rd^{s} aen boter, 40 rd^{s} aen hoeden;

1 » Mocha met 1700 rd^{s} aen spiaulter, 270 rd^{s} aen radix China;

1 » Amboina met 420 rd^{s} aen kleeden, 29 rd^{s} aen porceleyn, 16 rd^{s} aen zeep, 20 rd^{s} aen benjuyn, 15 rd^{s} aen ysere pannen, 15 rd^{s} aen out yser, 50 rd^{s} aen arack;

1 » Bima met 10 rd^{s} aen kleeden;

2 » Boulo Boulo met 160 rd^{s} aen contant;

1 vaertuyh aae Sumbawa met 9 rycxdaelders aen out yser en 12 rycxdaelders aen porceleyn;
1 naer Passir met 220 rd^{s} aen kleeden en 10 rd^{s} aen porceleyn;
23 » Dermayoe met 738 rd^{s} aen kleeden;
24 » Siassem met 777 rd^{s} aen kleeden, 4 1/2 rd^{s} aen out yser, 9 rd^{s} aen amphioen en 30 rd^{s} aen comyn;
8 » Sombaer met 282 rd^{s} aen kleeden;
4 » Cheribon met 151 rd^{s} aen kleeden;
6 » Godongh met 237 rd^{s} aen kleeden;
4 » Craowan met 126 rd^{s} aen kleeden;
4 » Pamanoekan met 214 rd^{s} aen kleeden;
3 » Rambangh met 86 rd^{s} aen kleeden;
3 » Zurabaya met 276 rd^{s} aen kleeden en 35 rd^{s} aen contant:
1 » Panboeangh met 64 rd^{s} aen kleeden;
2 » Grissick met 22 rd^{s} aen kleeden;
1 » Arosbaya met 10 rd^{s} aen kleeden;
3 » Samarangh met 113 rd^{s} aen kleeden;
2 » Lassem met 100 rd^{s} aen kleeden;
1 » Candael met 104 rd^{s} aen kleeden en 9 rd^{s} aen out yser;
1 » Passarouan met 104 rd^{s} aen kleeden;
2 » Diringho met 91 rd^{s} aen kleeden;
1 » Japara met 44 rd^{s} aen kleeden;
2 » Tegael met 35 rd^{s} aen kleeden;
1 » Lelio met 53 rd^{s} aen kleeden;
1 » Barbas met 80 rd^{s} aen kleeden;
2 » Zedayoe met 136 rd^{s} aen kleeden;
1 » Pamalangh met 58 rd^{s} aen kleeden;
2 » Damack met 144 rd^{s} aen kleeden;
1 » Bantam met 38 rd^{s} aen kleeden;

somma 142 vaertuygen, medegevoert hebbende:

19314	rycxdaelders aen kleeden;	120	rycxdaelders aen draeckenbloet;
1840	» » spiaulter;	25	» » amandelen;
470	» » contant;	22	» » byltjes en parranx;
72	» » out kooper;	30	» » cust coraeltjens;
60	» » galnooten;	37	» » Javaense gommen;
42	» » comyn;	75	» » eliphants tanden;
75	» » ysere pannen;	14	» » ysere hoepen;
40	» » zayette gaeren;	20	» » brandewyn;
279	» » amphioen;	50	» » boter;
225	» » arack;	40	» » hoeden;
52 1/2	» » out yser;	270	» » radix China;
80	» » benjuwyn;	16	» » zeep;
56	» » porceleyn;		somma: 23329 1/2 rycxdaelders.

Dese maent syn door den heer landtdrost en gecommitteerden gevisiteert de naervolgende, verongeluckte persoonen, namentlyck:

den 4en December Piternelle, slavinne, kint van David Pietérse, dat buyten de poort Diest in een sloot verdroncken was;

den 14en December Savoyt van Macassar, slavinne kint van Kannis van Baly, dat by den tuyn van Lim Joncko, Chinees, verdroncken was.

Door den heer water fiscael is dese maent uyt het jacht, Batavia, comende van Bengale, aengehaelt een pack met amphioen.

Dese maent syn in de Nederlandsche en inlandse kercken getrouwt:

	3	Comps dienaers;
	2	borgers;
	6	Mardyckers;
t'samen	11	paeren getrouwt.

Oock syn in de gemelte kercken gedoopt:

	11	Nederlandsche kinderen;
	40	inlandsche dos;
t'samen	51	gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat in dese maent syn gestorven en ter aerden gebraght de volgende persoonen namentlyck:

	36	Comps dienaers;
	1	borger;
	2	swarte mans;
	2	Duytse vrouwen;
	4	» kinderen;
	6	swarte » ;
	10	slaven en slavinnen;
t'samen	57	overledene.

Buyten dese stadt syn dese maent op verscheyde plaetsen bevonden 4278 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

	1054	by de schans Jaccatra;
	640	by de rivier Crocot;
	554	buyten de poort Uytrecht;
	798	buyten de poort Diest;
	1232	hy particuliere;
t'samen	4278	Javanen.

Sommarium van 't geheele jaer.

Anno 1670.	Aengecomen vaertuygen.	Vertrocken vaertuygen.	Getrouwde.	Gedoopte.	Overleden.	Javanen.
January	56	188	13	43	62	3295
February	45	80	23	34	67	3578
Maert	63	74	25	33	68	3582
April	151	48	17	49	74	3634
May	267	36	22	57	54	3673
Juny	189	48	35	48	43	3703
July	159	72	18	53	71	3795
Augustus	165	144	22	41	61	3944
September	174	108	20	53	45	4089
October	226	105	16	83	50	4270
November	218	107	14	65	58	4278
December	154	142	11	51	57	4278
Somma	1867	1152	236	610	710	983 coppen syn de Javanen dit jaer vermeerdert.

January Anno 1671.

1 *d*°. des morgens voor de predicatie syn de respective collegien hier ter stede, mitsgaders veel andere gequalificeerde dienaren, gecomen ten huyse van den heer gouverneur generael en hebben syn Ed^e^ volgens out gebruycq toegewenscht veèl gelucq en zegen met den aenvancq van dit jaer 1671, gelycq sulx oocq geschiedt is aen de heeren Raden van India, mede elck in 't besonder.

Van Bantam is hier heden aengecomen de capiteyn van 't Deense scheepje, de Fortuyn, den 24^en^ December jongstleden van Tranckebare tot Bantam gearriveert, ende heeft deselve aan syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael behandigt eene missive, door den Deensen slotvoogt van 't casteel Danisburgh aan gemelten syn Ed^ht^ geschreven, luydende naer gedane translatie, als volght.

Hoogh geseren Generaal der loffelyke Vereenigde Oostindische Comp^e^.

Hoogh Ed^e^ gestrenge en vaste, besonder hoog g'eerde heer, voorname en seer waerde vader, uwer hoogh Excellentie antwoord onder dato Batavia in 't casteel den $^1/_{11}$ Juny jongstleden is my wel overhandight, daeruyt wy niet alleen wel hebben verstaen de groote genegentheyd, die uwe hoogh Excellentie wegens de loffelycke Oostindische Comp^e^ tot syne Coninclycke Mayesteyt van Denemarcken en Noorweegen (mynen aldergenadigsten heer) dragen om de goede vrunt en nabuurschap te onderhouden, maer oocq, dat deselve aanbieden alle goede debvoiren daartoe aan te wenden, dat insonderheyt daarin blyckt, datse syne hoogst gedaghte Coninclycke Mayesteyts schepen de Straat van Malacca laten passeren ende repasseeren onverhindert en sonder thol off passagie-gelt te betalen, voor welcke groote vruntschap icq uwe hoogh Excellentie voor eerst besonder en gedienstelycq bedancq; en hebbe met dese gelegentheyd nodigh geacht sulcx syne Coninclycke Mayesteyt onderdanigst aen te schryven, welcke sonder twyffel het, niet alleen in alle Coninckl'ycke genade sal opnemen, maer oocq 't selve aen de welgemelte loffelycke Oostindische Comp^e^ aldergenadigst vergelden, welcq schryven myn dienaar bevolen is aen uwe hoogh Excellentie te overhandigen met gantsch gedienstige bede, dat het uwe hoogh Excellentie niet gelieve te weygeren

't selve in te sluyten en naer Holland over te senden; voor alle dese groote weldaden en genegentheden erkenne icq my voor myn persoon verbonden in alle voorvallende gelegentheden weder naer vermogen aengename diensten te bewysen; en waermede icq, na bevelinge van uwe hoogh Excellentie in de bescherminge des Alderhoogsten, sal altyt blyven

Uwer hoogh Excellentie dienst bereyde dienaer,

(was geteekent): HENDRICQ EGGERS.

Ter syden stond: Danisburgh by Tranckebare den 28^{en} October 1670. Het opschrift luyde:

Hoogh Ed^{e} gestrenge, vaste en groot achtbare heer, Joan Maetsuycker, hoogh vertrouwde Gouverneur Generael der loffelycke Nederlandsche Oostindische Comp^{e} over gantsch India tot Batavia.

Met 't selve Deense scheepje hebben wy oocq door een particulier brieffjen, geschreven uyt Negombo den 13^{en} September jongstleden, een onaengename tydinghe becomen, namentlycq, hoe dat de Conincq van Candia op Cheylon met een groote magt volcq aen de syde van Colombo ende Negombo in de benedenlanden gevallen was ende aldaer onse besettinghe tot Arondore, mitsgaders de wagt tot Ruanelle beset had; insgelyx is ons oocq gebleken uyt een extract missive, uyt Nagapatnam naer Paliacatte den 18^{en} October geschreven, hoe dat daer door eenige luyden, van Cheylon gecomen, tyding was gebragt, dat het volcq van gemelten Conincq van Candia tot Trinckenemale aen de andere zyde van het eyland een sergeant met 23 Nederlantse soldaten de hoofden hadden afgeslagen; de Heere wil geven, dat alles weder magh herstelt ende ons eerlangh van daer een aengenamer tydinge toegebragt worden.

2, 3 *en* 4 *d^{o}.* is niet noterens weerdigh voorgevallen.

5 *d^{o}.* becomen per Javaens vaartuygh een brieffjen van onsen resident, Willem Caaff, tot Bantam, op gisteren gedateert, meldende in substantie, als volgt.

De Sulthan was van de nieuwe revier weder geretourneert ende tot Bantam gecomen, dogh alvoorens had de resident hem aldaar besogt en met 2 stucken gobaers beschoncken, onder versoecq, dat syn Hoogheyd wilde laten vernemen naar de geroofde slaven van den E. Jacob van Dam (waervan in 't jongst afgeleyde dag-register onder dato 19 en 29 December gemelt staet), 't welcq hy beloofde te sullen doen ende oocq de slaven, soose gevonden wierden, te restitueeren; de gemelte nieuw gegraven revier ofte gragt, segt de resident, is gelegen tusschen Pontangh en Tanara ende even soo wyt, datter een tingangh in can roeyen, maer aen de zeecant (daerse uytloopt) by laag water soo droogh, dat men daer uyt nog in can comen, soo datse nae syn meening binnen 't jaar toegespoelt en onbruyckbaer sal wesen, 't en ware het water uyt de groote rivier van Pontangh daerin geleyt ende alsoo een schuuringh gemaakt wiert; het land aan weder zyden van deselve revier wierd beploeght ende bequaam gemaeckt tot het planten van rys ofte pady.

d'Engelse schepen, Mediterania en Rebecca, waren op 2 deser naar Engeland vertrocken ende stond de Constantinopel Marchant binnen 6 à 7 daegen te volgen;

hun schip, de Winthond, jongst uyt Engeland gecomen, had medegebragt in de 20 kisten gelt, parthye lakenen, croonrassen en chergien, 200 vaten mom, 45 pypen Engels bier, 5 à 6 vaten Rynsche wyn, eenige kelders met brandewyn en andere cleenigheden.

Het particulier Engels scheepjen van den heer Winter, de Bombaas genaemt, had 100 vaten mom ingenomen en stond binnen 5 à 6 dagen daarmede over Malacca naar Masulipatnam te vertrecken.

Wyders specificeert de resident Caaff, wat quantiteyt en hoedanighe soort van cleeden nu onlangs door de Engelsen en Deenen van Cormandel tot Bantam syn aengebraght, namentlyck:

met het voornoemde Engels scheepje, de Bombaas, zynde omtrent 25 lasten groot;

90 packen alle fyne lywaten, als: salempoeris, parcallen, mouris, bethilles, guinees ende geschilderde chitsen;

met het Engels schip, de Mediterania:

250 packen, bestaende in bruyn blauwe salempoeris, gebleekte ditos, guinees lywaat, parcallen, bethilles, chiavonys, committers, ramboetyns, tapesarassen, tapequitchils en gestreepte cleeden;

met het Deens schip, de Fortuyn, groot omtrent 250 lasten:

300 groote packen, als: salempoeris, guinees, ramboutyns, committers, sarassa gobaers, tapesarassen, tapequitchils ende fotassen; onder welcke voorsz. geschilderde sorteringh van doecken veel nieuwe ende aengename sorteringh van bloemwercq was, soo datse daarvoor (schoon groff van doek zynde) een goeden prys bequamen.

6 *d°*. nae den middagh is in Raede van India goetgevonden en vastgestelt het hospitael ofte sieckenhuys, dat nu seer bouwvalligh is en niet wel langer staan can, metten eersten te laten vernieuwen en op soodanige wyse te bouwen, als onder dato deses by het resolutie boecq can worden naargesien.

7 à 8 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

9 *d°*. heden is tegen het schenden der clappus boomen aengeslagen het naarvolgende edict.

Alsoo ons door den pagter van 's Comp^es^ clappus boomen is bekent gemaeckt, dat veele moetwillige personen, soo wel Nederlanders, als inlanders, den wegh naar Anchol gebruyckende, haar niet ontsien de clappus boomen, daar langs heenen staande, te schenden ende te beschadigen, mitsgaders van deselve af te haelen de clappusen en de bamboesen, waarin de tuacq getyffert ofte vergadert wordt, niet alleen tot nadeel van d'E. Comp^e^, maer oocq van den gemelten pagter, die syn beloofde paghtpenningen daarvoor moet betalen ende opbrengen; soo is 't, dat wy, daartegen willende voorsien, goetgevonden hebben wel expresselyck te verbieden, gelycq doen by desen, dat sigh niemand, wie ofte van wat natie hy soude mogen wesen, sal hebben te verstouten de voornoemde clappus boomen te beschadigen, deselve van hare clappussen ofte bamboesen te beroven ofte den gemelten pachter ende syn volcq eenige overlast aan te doen, op poene, dat degene, die daaraen schuldigh sal

bevonden worden, als openbare straad-schenders sullen werden gestraft naer gelegentheyd van den gepleegden moetwil, ende waarop de respective officieren by desen gelast worden te letten.

Batavia, in 't Casteel den 9en January 1671.

Onder stond: *Ter ordonnantie van haar Edt den Gouverneur Generaal en de Raden van India,*

(was geteekent): JOAN VAN RIEBEECQ, secretaris.

Na den middagh retourneert hier met het jagtje, de Boeq, van Caliwongen de luytenant, Pieter van Haarlem, weder te rugh, brengende het geheele cargasoen, den 6en December jongstleden derwaarts gesonden, sonder yets daarvan verhandelt te hebben, naardien aldaar geen duygen in voorraat waren, als eenelycq parthye ondeugende en onbruyckbare, voor desen uytgeschoten ende aldaar overgebleven.

10 *d*°. vertreckt van hier naar Palimbangh het borgers jaght, de Struys, medenemende een brieffjen aen den coopman, Melchior Hurt, ende den raad aldaer, van soodanigen inhout, als by het afgaende brieffboecq can worden naergelesen.

11 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

12 *d*°. ontfangen wy per Javaans vaartuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, op gisteren gedateert, meldende, hoe dat op 8 deser van London aldaar was aangecomen het Engels schip, de Anna, waartegen twee dagen daarnaar weder naar Engeland was geretourneert het schip, Constantinopel Marchant, geladen met 3000 picols peper, 50 kisten poeyer suycker ende 25 kisten benjuyn; voorts voor reecqueningh van particulieren 30 à 40 picols witte peper, 50 à 60 picols benjuyn, parthye lange peper en peper met steertjens, eenige potten met geconfyte gember en verscheyde Chinese zyde stoffen, alsmede 4 à 5 picols nagelen, tegen 150 rdr het picol van den sabandaar gecoght; oocq wierd nog dagelyx veel peper van de Engelse opgecogt.

13 *d*°. naar den middagh in Raade van India gebracht zynde de gedane verkiesingh van ouderlingen ende diaconen hier ter stede, is by haar Edt goetgevonden deselve soodanigh te approberen, namentlycq:

tot ouderlingen:

Willem Vermaire;
Gerrit Vreelandt en
Simon Simonsen;

in plaatse van:

Willem Outhoorn;
Isack Zoolmans en
Barent Hobbe, alle afgaande;

tot diaconen:

François van der Lee;
Louys de Keyser;
Gerrit van der Meer;
Hieronimus Molckman;
Albert Brevinck;
Abraham Struys;
Deonys Kelck ende
Cornelis Martiny;

in plaatse van:

Joannes Camphuys;
Andries Kleyer;
Nicolaas Bankes;
Anthony Weyts;
Willem Pedel ende
Joannes Dinckels, die afgaen, zynde nu het collegie van diaconen nogh met 2 personen versterckt.

14 *d°*. des morgens vertrecken uyt dese rheede naer Timor het jaght, de Cabellauw, ende de chaloup, Timor, zynde de Cabellauw geladen met:

15 lasten rys;
1 last terwe en verscheyde andere provisien;
31 packen lynwaat en verscheyde goederen tot cleedingh;
8000 Crimaetse byltjens;
1 kist medicamenten, parthye equipagie goederen, bouwmaterialen, schryfgereetschap en gedruckte boecken;
1000 ℔ buscruyt ende andere oorlogs gereetschappen, t'samen belopende *f* 17829 : 17 : 6.

15 *d°*. na den middagh is van Macao hier ter rheede gearriveert een Portugees scheepje, genaamt Nostra Segnora Nasaret St Anthonio, medebrengende soodanighe coopmanschappen en waren, als op het eynde van dese maand sal werden gespecificeert.

16 *d°*. vertreckt de fluyt, Claverskercke naer Ternaten, medenemende:

50 lasten rys;
3 » terwe ende verscheyde andere provisien;
6000 rd^e^ contant;
241 packen diverse cleeden;
80 stucx geschilderde chitsen;
8 » laeken;
6 perpetuanen;
4 croonrassen ende eenige andere goederen tot cleedingh;
1005 ℔ loot;

515 ℔ thin;
530 » plaetcoper;
11500 » yser;
175 » staal;
159 stucx divers aerde wercq, parthye speceryen ende andere huys en taeffel behoeften;
1 kist medicamenten;
verscheyde bouwmaterialen, ambaghts gereetschappen, ammunitie van oorlogh, equipagie goederen, parthye schryftuygh en gedructe boecken, eenige goederen tot schenckagie aen de Coningen van Ternaten, Tidore en Baatchan, t'samen bedraegende *f* 116716 : 15 : 12.

De missive, nu aen den E. president Abraham Verspreet ende den raad affgaande, can by het uytgaande brieffboeck werden naergelesen, gelycq mede degene, die aen de voorsz. Coningen werden afgesonden.

17 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

18 *d*°. des avonds vertrecken van hier naer Macasar de jaghten, Willigenburgh ende Geldria, 't eerste met:

10 packen cleeden;
1000 rd^{e} contant;
4676 ℔ plat loot;
564 » geel plaat coper;
100 » thin;
50 » schilder verwe, parthye bouwmaterialen en
800 » buscruyt tot schenckagie voor den Coninck van Bouton, aen wien haer Ed^{e} nu mede een brieffjen schryven, te vinden by het affgaende brieffboeck; en bedraegt het voornoemde cargasoen..... *f* 9224 : 13 : 10

Geldria is geladen met:

parthye materialen tot den bouw, bedragende..... » 753 : 13 : 6
somma..... *f* 9978 : 7 : —

19 *d*°. na den middagh arriveren hier van Sumatra's Westcust de hoeckers, de Weytingh en de Hengelaer, t'samen medebrengende een cargasoen, ten bedrage van *f* 63067 : 17 : 8, namentlycq:

de Weytingh:

816 teyl 12 3/8 maas gout en
244 bharen peper..... *f* 53861 : 9 : 12

de Hengelaar:

174 bharen peper;
Transportere..... *f* 53861 : 9 : 12

Per transport.....	f 53861 : 9 : 12
14 stucx campher plancken ende 5 eliphants tanden.....	» 9206 : 7 : 12
somma.....	f 63067 : 17 : 8

Ende is ons daarmede toegecomen een missive van den commandeur, Jacob Pits, ende den raad ten comptoire Padangh, gedateert ultimo December jongstleden, alsmede een van den fiscael, Joannes Melman, geschreven uyt een chaloup voor Indrapoura den 10^{en} deser.

Van Bantam is ons heden per Javaens vaertuygh toegecomen een brieffjen van den resident, Willem Caaff, op gisteren gedateert, meldende in substantie, als volcht.

Het schip, de Anna, jongst uyt Engeland gecomen, groot omtrent 250 lasten, had van daar medegebraght 14 kisten gelt ofte 42000 Spaance realen, 100 zeugen loot, 20 vaetjens buscruyt, 4 à 5 cassen met laken en voor reecquening van particulieren 100 vaten mom, 30 à 40 pypen Engels bier, 5 à 6 vaten Rynsche wyn, voorts andere cleenigheden, zynde geballast met out geschut; het schip, de Winthondt, had mede 100 zeugen loot aengebraght, 't welcq den resident voor desen niet was bekent geweest; ende wierden de gemelte twee bodems met peper afgeladen, ongetwyffelt om weder naar Engeland geretourneert te worden; het particulier Engels scheepje, toebehoorende den heer Eduart Winter, was over Malacca naar Masulipatnam vertrocken met een goede quantiteyt gout, 40 à 50 picols sandelhout, 7 picols Chinese zyde ende 80 vaten mom.

De Deenen waren voornemens met haar schip, de Goede Hoop, naar Rambang te vertrecken om aldaar parthye cleeden te vercopen en dan weder eenigh timmerhout in te nemen; ende naardien de Deense cleeden niet gewilt en op een seer lagen prys gedaalt waren, soo slaat de resident Caaff voor, off haar Ed^{e} niet en souden connen goetvinden 4 à 5 packen cleeden derwaarts te senden om alsoo tegens haer te cladden ende de lust tot weder comen te benemen; ende stond oocq den afftreck der gemelte Deense cleeden seer te verminderen, door dien een Bantams vaertuygh, van Aetchin gecomen, parthye geschilderde cleeden van daar hadde medegebragt; voorts versoeckt de resident, dat hem tot dagelycx uytgift mogen toegesonden worden 100 zyde chindos ende 500 rd^{e} contant.

20 *d^{e}*. des morgens vertrecken de jaghten, Muyden ende Demack, over Rambangh naer Banda, medenemende voor Banda een cargasoen ten bedrage van f 30223 : 11 : 7, namentlycq:

Muyden:

200 lasten rys;
26 packen cleeden;
6 Persiaense alcativen;

226 hoeden en verscheyde andere goederen tot cleedingh, parthye ammunitie van oorlogh, bouwmaterialen, ambaghts gereetschappen, etc., te samen beloopende..... *f* 24651 : 2 : 15

Damack:

53 lasten rys ende eenige bouwmaterialen..... » 5572 : 8 : 8

somma..... *f* 30223 : 11 : 7

En bovendien neemt 't jaght, Muyden, voor 't comptoir tot Japara mede:

2 stucken root laeken;

1 blaesbalck en parthye provisien, bedragende met malcander *f* 979 : 2 : 12.

Aan den resident, Jacob Couper, werd nu by missive geordonneert en gerecommandeert, 't gene in substantie hier onder volght:

dat alle devoir moet aenwenden om goede quantiteyt houtwercken in te copen en by malcanderen te versamelen, alsoo de voorraad alhier meest is geconsumeert;

dat by den sabandaar, Tengsuy, moet aenhouden om restitutie van de 100 rd^{s}, tusschen hem ende den schipper, Leendert Haringman, misrekent;

dat door spions snedigh moet doen oppassen om kennisse te crygen, wie degene zyn, die speceryen van de Oost tot Grissick aanbrengen ende die de Engelse in goede quantiteyt van daar tot Bantam weten te crygen, ende dat daartoe wel iets extra ordinair magh werden gespendeert;

dat het ingecoghte gomoet touw tot Japara sal moeten laten slaan en tot dicke touwen maecken, alsoo de arbeyts loonen hier te costelyck zyn;

dat best sal zyn, dat de Comp^{e} sigh de saecq van den vermoorden David Luton niet aen en trecqt, nogh oocq syne schulden, alsoo daervan niet als schade te verwagten zy;

dat dese afgaande schepen, Muyden ende Damack, die ordre hebben Rambangh aan te lopen, aldaer voort vol houtwercken geladen en spoedigh naar Banda voortgesonden moeten worden;

voorts werd hem bekent gemaakt, wat schepen dit saysoen naar de Oosterse provintien zyn aengelegt; item de aancomste der gesanten van den pangiran Ade Paty Anum den 20^{en} November jongstleden ende dat den 15^{en} December daaraan onverrigter zaeken weder zyn vertrocken.

Naar den middagh is in Raede van India goetgevonden de bamboese kercq ofte loots, daar de Portugese dienst in gedaen word, te laten vernieuwen en oocq wat ruymer te maeken, naardien met het opmaken van de inlantse steene kercq nogh al een geruymen tyt sal doorlopen.

21 *d^{o}*. niet besonders voorgevallen.

22 *d^{o}*. des morgens vertrecken uyt dese rheede naar Ambon 't jaght, Batavia, ende 't fluytje, de Vliegh, medenemende een cargasoen ten bedrage van *f* 44561 : 3 : 10, namentlyck:

Batavia:

171 lasten rys;
108 packen cleeden;
200 zyde patholen;
50 armosyntjens;
4 stucken laken;
6 » felph;
8 croonrassen;
70 hoeden, zynde parthye andere goederen tot cleedingh;
433 stucx aarde wereq;
1285 ℔ plaat coper;
100 » schilderverwe;
1 kist medicamenten, parthye provisien, schryftuygh, gedructe boecken, ambaghts gereetschappen, etc., costende t'samen ..... f 41883 : 13 : 10

de Vliegh:

29 lasten rys, eenighe bouwmaterialen, ... » 2677 : 10 : —
somma als boven ..... f 44561 : 3 : 10

Vertreckt mede naar Bantam de chaloup, de Lely, medenemende ten behoeve van dat comptoir ende om tot dagelycx uytgift te dienen:

100 zyde patholen en
500 rd^e^ contant, te samen bedragende f 2258 : 12 : 6.

By het brieffjen, daarmede aen den resident Caaff affgaande, werd hem bekent gemaeckt den ontfangh van syne afgesondene brieven sedert 29 November jongstleden; dat uyt deselve wel hebben verstaen van de Engelse, Deense ende Portugese schepen, daar successive aangeland ende weder vertrocken, mitsgaders van 't gepasseerde in andere saecken, met recommandatie om daarby te continueeren en van 't voorvallende successive advys te geven; item, dat oocq omtrent den Sulthan ende andere grooten ernstigh sal aanhouden tot de restitutie der lyfeygenen, van tyt tot tyt van hier gevlught en wegh gevoert, ende dat tot dien eynde altemet wel wat magh worden gespendeert.

Aangaande het voorstel van den resident by syne missive van 18 deser om eenige geschilderde doecken te hebben ende daermede tegen de Engelsen ende Deenen te cladden, opdat haer de lust tot wedercomen mogte comen te vergaen, daerop werd geantwoord, dat sulx niet heeft cunnen goetgevonden worden, maer dat hy aan de cooplnyden tot Bantam versekeringh sal mogen doen, dat diergelycke soorten van doecken hiermede vry beter coop als voor desen werden afgestaen.

23 d^r^. des morgens vertreckt het jaghtje, Coutchin, over Japara naar Ternaten, medenemende:

voor Ternaten:

80 packen lynwaet;
10 stucx Chinese zyde stoffen;
108 hoeden;
1460 ℔ plat loot;
14000 » yser;
2000 » stael;
1961 » suycker;
15000 metselsteenen ende
8000 dackpannen, bedragende volgens factura / 13438 : 12 : 10.

voor Japare:

30 packen diversche cleeden, costende / 10986 : 1 : 8.

Het brieffjen, daarmede aan onsen resident tot Japara affgaende, behelst in substantie niet anders als ordre om de gemelte 30 packen te lighten ende daermede tegens de Deenen en Engelsen te cladden, en dat dan het jaghtje syne vordere reyse naar Ternaten sal laten vervolgen, naar dat alvoorens het ledige ruym met cleen timmerhout sal zyn gevult.

24 *d°*. arriveert hier uyt Japan een Chinese wanckan, geladen met soodanige waaren ende coopmanschappen, als op het eynde van de maend sal werden uytgedruckt.

25 *en* 26 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

27 *d°*. arriveert van Palimbangh hier ter rheede het fluytje, 't Waterhoen, medebrengende 113750 cattys peper, ten bedrage van / 16586:2; ende is ons daermede toegecomen een missive van den coopman, Melchior Hurt, ende den raad aldaer, gedateert 15 deser.

Soo arriveert mede van Bantam hier ter rheede de chaloup, de Lely, met een missive van den resident, Willem Caaff, eergisteren gedateert, zynde van geen besonderen inhout, alsoo ten hove niet adviserens waerdigh was voorgevallen; de Engelsche schepen, d'Anna en de Winthondt, waren by naar met peper volladen ende stonden in 't begin van de aenstaende maend February naer Engeland geretourneert te worden.

28 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

29 *d°*. arriveert hier een Chinese joncq uyt Japan, welckers medegebraghte ladingh volgens gewoonte op het eynde van dese maand sal werden gespecificeert.

30 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

31 *d°*. vertrecken voor de laatste besendingh deses saysoens naar het vaderland de fluytschepen, Saxenburgh en Wimmenum, geladen met een cargasoen ten bedrage van / 286600 : 5 : 6, namentlycq, Saxenburgh / 138285 : 1 : 10 en Wimmenum / 148315 : 3 : 12, bestaende uyt de naarvolgende coopmanschappen ende waaren:

10000	stucken guinees lywaat	f	70746 : 6 : 9
1400	hammans	»	22329 : 13 : 14
8000	geblcekt dongris	»	7542 : 10 : —
480	p^s Bengaals zeyldoek	»	1416 : 7 : 8
4838	℔ Chirmanse wolle	»	2531 : 1 : 8
5225	» radix China	»	2916 : 12 : 12
100000	cattys Japans staaffcoper	»	45675 : — : —
216120	℔ salpeter	»	18254 : 1 : 9
66220	» calliatourshout	»	1085 : 19 : 11
143472	» poeyer suycker	»	15486 : 9 : 8
3000	» lange peper	»	308 : 16 : 8
56935	» Siams sappanhout	»	1954 : 2 : 8
218	» ysere cogels	»	10 : 2 : 12
2	bondels lont en taly gaeren, ongetaxeert	»	.....
475352	cattys swarte peper	»	85563 : 7 : 3
	voor d'ongelden	»	10679 : 13 : 8
	somma als boven	f	286600 : 5 : 6

Waarby gerekent het cargasoen den 19^{en} November jongstleden met 8 bodems geretourneert ten bedrage van f 2530251 : 18 : 7

item met 4 bodems den 16^{en} December daaraan volgende » 1244735 : 1 : 12

soo beloopt het met malcanderen f 4061587 : 5 : 9

Ende staat bovendien naar alle apparentie oocq een costelyck retour van Cheylon afgesonden te worden; de Heere wil alle de retourschepen geleyden ende in behouden haven brengen.

Om de gemelte 2 jongste retour bodems tot buyten de Straat Sunda te convoyeeren, soo vertreckt nu mede het jaghtje, de Groene Papegay, 't welcq oocq versien is met parthye versch water om daermede weder te vullen, 't gene de schepen in de gemelte Straat sullen comen te consumeren.

Deze maand zyn hier van verscheyde plaatsen aengecomen 126 *stucx vaartuygen, soo groot, als cleyn, samen gemant met* 752 *coppen, hebbende medegebracht de naarvolgende coopmanschappen en waaren:*

1 vaartuyg van Jamby met 6 mannen, 100 bossen rottangh, 50 stucx cadjangs, 4 p^s baftas, 35 p^s guinees lywaet, 4 p^s committers, 3 p^s witte cassa en 20 stucx Javanse cleeden.

10 van Bantam met 68 mannen, 4000 aerde potten en tresellen, 13600 oude clappus, 218000 oude pienangh, 5500 stucx pees pada, 1605 potten met calcq, 375 bossen rottangs, 13 coebeesten, 7 calveren, 50 aerde fornysen, 20 soorsacken, 3000 manguestanges, 1250 durioens, 250 corven lancen, 36 bottels Rynse wyn, 1 vaetje met Rynse wyn, 24 bottels brandewyn, 20 Engelse casen, 48 lege bottels en 6 potten oly.

1 vaartuyg van Bancalis met 4 mannen, 1500 gesoute viscuyten, 1 last sagou en 50 stucx cadjangs.

1 van Malacca met 40 mannen, 27 picols wax, 120 p^{s} cambayen, 57 bondels Chinees papier, 60 p^{s} guinees linnen, 2 picols zeylgaren, 55 bossen tabacq, 700 thee copjens, 40 thee pottjens, 340 stucken smeer tot caersen, 16 stucx hennippe cleetjens, 80 cattys bast van boomen, 4 p^{s} ramboutyns, 20 p^{s} tapesarassen mestiçe, 80 p^{s} sleghte ditos, 100 papier goutdraet, 160 bondels vergult papier en 160 p^{s} taffachelas.

7 van Cheringen met 24 mannen, 3900 stucx oude clappus, 400 gesoute visschen en 2200 durioens,

1 van Caliwongen met 4 mannen, 15 picols swarte suycker, 250 gindys, 500 stucx tammarinde, 10 corven ajuyn, 400 gesoute eyeren en 10 potten oly.

1 van Japare met 4 mannen, 100 corven en 10 ditos candy suycker.

1 » Pamalangh met 5 mannen en 3000 clappus.

1 » Pacalongen met 4 mannen en 1 1/2 lasten rys.

16 » Chiassem met 60 mannen, 17 3/4 lasten rys, 4650 bossen pady, 25 stucx balcken, 20 potten oly, 1000 bossen ajuyn en 50 stucx hoenders.

2 van Dermajo met 9 mannen, 3 lasten rys en 300 bossen pady.

1 » Damack met 3 mannen en 1000 stucx suycker jaty.

5 » Tegal met 20 mannen, 10 lasten rys, 2200 bossen suycker sombaer en 10 potten oly.

4 van Pamanoekan met 14 mannen, 6 1/2 lasten rys en 100 gesoute eyren.

1 » Paccalongan met 4 mannen, 1 last rys, 100 oude clappus en 1 picol capocq.

2 » Sombaer met 7 mannen, 1 1/2 last rys en 500 bossen pady.

1 » Calisappo met 4 mannen, 1 1/4 last rys en 100 bossen pady.

2 » Tangeran met 4 mannen en 2 picols Javaense safferan.

14 » Craoangh met 35 mannen, 750 hoenders, 85 corven Javaens tabacq, 33 geyte bocken, 4 hartebeesten, 37000 pienangh en 3 lasten rys.

8 van Cherita met 27 mannen, 1700 durioens, 6000 oude clappus en 18000 pienangh.

11 van Cherrebon met 40 mannen, 11 lasten rys, 30 hoenders, 7000 arax pullen, 500 gesoute eyeren, 20 potten oly, 150 bossen pady, 300 bossen Chinese tabacq, 265 corven loocq en ajuyn, 5000 pienangh en 200 stucx suycker jaty.

1 van Andragiri met 11 mannen en 1500 soute visschen.

1 » Padangh met 4 mannen, 4 vatjens boter, 9 picols benjuyn en 60 p^{s} dubbelde matten.

1 van Johor met 7 mannen, 1000 cadjangs en 4 picols thin.

2 » Sabladt met 13 mannen en 456 picols 25 cattys peper.

2 » Catouwen met 13 mannen, 368 picols en 30 cattys peper.

25 » Palimbangh met 227 mannen, 400 cadjangs en 9463 picols en 13 cattys peper.

1 van Macauw met 20 mannen, 150 picols radix China, 20 picols alluyn, 200 nesten ysere pannen, 50 picols spiaulter, 3 picols zyde, 15 balien thee pottjens, 1000 stucx pierings en schottels, 10 canassers met medicamenten, 6 picols thee,

300 bossen Chinees papier, 150 stucx hand quitasollen, 5 corven houte cammen, 24 corven Chinese fruyten en 50 pottjens confyten.

2 vaertuygen van Japan met 86 mannen, 210 kisten koper, 8500 coppen met dexels, 4500 stucx schottels, 900 stucx roode copjens, 3500 stucx cleyne pierings, 700 gorgelets, 40000 arax pimpeltjens, 3000 groote coppen met dexels, 100 groote grove coppen, 100 stucx quitasollen, 13 kisten vergult papier, 30 witte comptoiren, 200 balys met vrughten, 20 stucx groote ysere pannen, 2 picols thee en 4 kisten laxa.

226 vaertuygen, die alhier in 't generael t'samen hebben aengebraght de volgende coopmanschappen ende provisien, als:

475	bossen rottangh Java;
1500	cadjangs;
4	p^s baftas;
95	» guinees linnen;
4	» committers;
3	stucx cassa;
20	Javaense cleeden;
4	ramboutyns;
160	stucx taffachelas;
20	tapesarassen mestiçe;
4000	potten en tresellen;
27400	oude clappus;
270000	» pienangs;
7400	stucx gesoute visschen;
1605	potten calck;
13	coebeesten;
7	calveren;
33	geyte bocken;
4	hartebeesten;
50	fornysen;
20	soorsacken;
3000	mangestanges;
5150	stucx durioens;
250	corven lancen;
36	bottels Rynse wyn;
1	vaetje dito;
24	bottels brandewyn;
20	Engelse caesen;
48	lege bottels;
66	potten oly;
1500	gesoute viscuyten;
1	last sagoe;
27	picols wax;
120	p^s sleghte cambayen;
2	picols zeylgaren;
55	bossen tabacq;
700	stucx thee copjens;
4	picols thin;
340	stucx smeer tot caersen;
16	» hennippe cleetjens;
80	cattys bast van boomen;
250	gindys;
500	stucx tamarinde;
4	vaetjens boter;
275	corven en 200 bossen ajuyn en loocq;
1000	gesoute eyren;
830	stucx hoenders;
56 1/4	lasten rys;
5700	bossen pady;
25	balcken;
1	picol capock;
15	picols swarte suycker;
10	corven witte en 10 ditos candy suycker;
1200	stucx suycker jaty;
2200	bossen suycker sombaer;
300	» Chinese tabacq;
85	corven Javaense dito:
2	picols Javaense safferaen;
7000	stucx arax pullen;
9	picols benjuyn;
10287	» en 73 cattys peper;
357	bossen Chinese papier;
160	bondels en 13 kisten vergult papier;
15	balien en 40 stucx thee potjens;
150	picols radix China.

20 picols alluyn;
200 nesten ysere pannen;
50 picols spiaulter;
3 » zyde;
1000 stucx schottels en pierings;
10 canassers met medicamenten;
8 picols thee;
250 stucx hand quitasollen;
5 corven houte cammen;
24 » Chinese fruyten;
50 potjens confyten;
210 kisten coper;
8500 coppen met dexels;
4500 stucx schotels;
900 stucx roode copjens;
6000 » groove ditos;
3500 » cleyne pierings;
700 » gorgelets;
15 picols camphur;
320 stucx thee kettels;
40000 » arrax pimpeltjens;
3000 groote coppen met dexels;
100 » grove coppen;
30 witte comptoiren;
200 balys met vrughten:
20 stucx groote ysere pannen en
4 kisten laxa.

Daerentegen zyn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 215 groote, als cleyne vaertuygen, die te samen hebben medegevoert, als volght:

4 vaertuygen naer Diringo met 245 rd^{s} aen cleeden;
16 naer Craoangh met 407 rd^{s} aen cleeden en 24 rd^{s} aen contant;
3 » Pamalangh met 68 rd^{s} aen cleeden;
29 » Dermayo met 1400 rd^{s} aen cleeden;
1 » Coedoes met 36 rd^{s} aen cleeden;
4 » Bodangh met 92 rd^{s} aen cleeden;
4 » Samarangh met 976 rd^{s} aen cleeden en 69 rd^{s} aen out yser;
5 » Sombaer met 176 rd^{s} aen cleeden;
20 » Pammanoekan met 996 rd^{s} aen cleeden;
4 » Grissicq met 194 rd^{s} aen cleeden;
1 » Borbos met 85 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bima met 730 rd^{s} aen cleeden;
32 » Chiassem met 1076 rd^{s} aen cleeden;
7 » Tegal met 322 rd^{s} aen cleeden;
12 » Bouton met 4953 rd^{s} aen cleeden;
4 » Packalongen met 148 rd^{s} aen cleeden;
5 » Jouana met 394 rd^{s} aen cleeden;
1 » Banjer met 24 rd^{s} aen cleeden;
5 » Palimbangh met 1470 rd^{s} aen cleeden en 500 ditos aen contant;
14 » Cherrebon met 555 rd^{s} aen cleeden, 51 rd^{s} out yser, 2 rd^{s} aen porceleyn ende 40 rd^{s} aen Japans coper;
1 » Bonangh met 100 rd^{s} aen cleeden;
3 » Calianjer met 228 rd^{s} aen cleeden;
5 » Sorrebaya met 418 rd^{s} aen cleeden;
13 » Macassar met 4678½ rd^{s} aen cleeden, 130 rd^{s} aen contant en 24 rd^{s} aen amphioen;

3 vaartuygen naer Madura met 338 rd^{s} aen cleeden;
5 naer Tadoenangh met 460 rd^{s} aen cleeden;
4 » Rambang met 122 rd^{s} aen cleeden;
1 » Timor met 95 rd^{s} aen cleeden;
1 » Damack met 32 rd^{s} aen cleeden;
2 » Zedary met 348 rd^{s} aen cleeden en 12 rd^{s} aen out yser;
1 » Candael met 80 rd^{s} aen cleeden;
1 » Caliwongen met 31 rd^{s} aen cleeden;
2 » Lassem met 60 rd^{s} aen cleeden;
1 » Jotan met 80 rd^{s} aen cleeden;

somma 215 stucx vaertuygen, die t'samen van hier vervoert hebben, als volght:

21408 1/2 ryxdaelders aen cleeden;
654 » » contant;
132 » » out yser;
2 » » porceleyn;
40 ryxdaelders aen Japans coper;
24 » » amphioen;
somma: 22260 ryxdaelders.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maandt gevisiteert dese naervolgende, verongeluckte persoonen:

5 January seker slaeff van Andre Rodrigo, die hem selfs had verhangen;

7 » » Javaen, genaemt Parringh van Soekapoera, die buyten vermoort was;

7 January een slaeff van Pieter de Schoenmaeker, die omtrent 't Chineese kerkhoff vermoort was;

11 Jannary een slavinne van luytenant, Fredricq Hendrik, die buyten verdroncken was;

14 January Soeta van Cherrebon, Javaen, die omtrent Anckee van een tyger dootgeslagen was;

20 January een onbekent manspersoon, die buyten verdroncken was;

21 » » persoon, die aen den boom verdronken was.

Dese maend syn alhier, soo in de Nederlantsche, als inlandsche kercken getrouwt de volgende personen, als:

6 Comp^{s} dienaeren,
1 Mardycker;
t'samen 7 paeren getrouwt.

Item in gemelte kercken gedoopt:

14 Nederlandsche kinderen;
56 inlandsche d^{os};
19 bejaerde inlanders;
t'samen 99 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebraght, dat dese maend zyn gestorven en ter aerden gebraght:

27	Comp^{a} dienaren;
1	Duytsche vrouw;
5	» kinderen;
4	swarte mans;
3	» vrouwen;
3	» kinderen;
6	stucx slaven en slavinnen;
t'samen 49	overledene.

Dese maend zyn alhier buyten deser stede poorten bevonden een aantal van 4276 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

1054	by de schans Jaccatra;
640	by de revier Crocot;
554	buyten de poort Uytreght;
797	buyten de poort Diest;
1231	by particuliere;
t'samen 4276	Javanen.

February Anno 1671.

1 *d°*. des morgens vertrecken de heer fiscael ende 2 gecommitteerde raden van justitie met de chaloup, de Gereghtigheyd, naar de 2 retourschepen, op gisteren uyt dese rheede geseylt, om deselve naar gewoonte te monsteren ende te visiteren.

Insgelyx vertreckt oocq de eerste klercq van de generale secretary met de chaloup, de Roos, naar de gemelte retourschepen om aldaer te bestellen de brieven en vordere papieren, aan de heeren principalen geaddresseert; en gaat oocq tot dien eynde mede de hoeckerboot, den Hengelaar, off het hart weder moghte worden ende gemelte chaloup de schepen niet en conde beseylen.

Na den middagh arriveert hier uyt Bengalen de fluyt, de Spreeuw, geladen met:

48575 ℔ diversche zyde in 335 packen;
254674 » suycker in 2000 sacken;
4080 » wasch;
40519 » terwe;
1360 » hennip;
475 » huysingh;
320 » marlingh;
68 » lynsaat;
68 » foenegrack;
3 packen chelas regatti;
20 » allegias;
21 » fotas;
1 pack zyde charchannes;
797 wieltrossen;
544 ysere trossen en
2 metale stucken, t'samen bedragende
f 196596 : 2 : 8.

Ende zyn ons daarmede toegekomen twee brieven van den heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raad tot Ougly, gedateert 6 November en 9 December jongstleden, zynde d'eerste een copie van degene, die als doen was afgevaerdigt met de schepen, Caneelboom en de Witte Leeuw, die hier nogh niet en zyn vernomen; de Heere (hopen wy) salse voor ongeluck hebben bewaart en haast te voorschyn laten comen, zynde geladen met een cargasoen, ten bedrage van *f* 376458 : 3 : 1.

Het arrivement van de voornoemde fluyt werd nu nogh door een naarbrieffjen aen de heeren principalen bekent gemaeckt, met byvoegingh van de copien der bovengemelte Bengaelse brieven, om dewelcke te bestellen de chauloup, de Fortuyn, omtrent den avond naar de retourschepen afgevaerdight word, op hope, dat deselve nogh sal belopen.

Des avonds retourneren hier weder de heer water fiscael ende gecommitteerde raden van justitie, hebbende de 2 jongst vertrockene retourschepen gemonstert en gevisiteert.

2 d°. niet bysonders voorgevallen.

3 d°. comen hier weder ter rheede de hoeckerboot, de Hengelaar, en de chaloup, de Roos, met den eersten klercq van de generale secretary, hebbende de brieven en verdere papieren aen de heeren principalen behoorlycq bestelt, mitsgaders de retourschepen gelaten omtrent d'eylanden de Groote ende Cleene Combuys; het naerbrieffjen aan gemelte heeren principalen, met de chaloup, de Fortuyn, afgesonden. was oock aan de opperhoofden der gemelte schepen behandight. zynde deselve chaloup insgelyex nu weder te ruggе gecomen.

Naar den middagh omtrent 4 uuren is alhier een seer sware donderslagh gevallen, waardoor 't schip Oosterburgh, op de rheede leggende, soodanigh wierd getroffen, dat dennelk groote mast en steengh seer geschonden en beschadight zyn geworden: de vlaggе stuck was omtrent half afgeslagen, dogh de vlaggе geheel gebleven: de voorsteng was t'eenemael verduyvelt en tot spaenders geslagen, mitsgaders aan de fockemast geen vier lenge geheels gebleven; de plegt van de hacq was mede seer gecompromeert ende uyt een eyken knie, in de hacq staende, een seer groote splinter gebrooken, dogh 't geen de meeste verwonderingh veroorsaekte was, dat de voet spil met de voetstuyl bevonden wierd te staen reght op het dekbort, hoewel seer beschadight synde.

4, 5 en 6 d°. niet bysonders voorgevallen.

7 d°. vertrock de fluyt Elburgh naar Banda, medenemende:

14 lasten rys

30 leere drinckemmers en

4 kegh à 4 mees pull. samen bedragende f 15137 : 1 : 3.

8 d°. niet bysonders voorgevallen.

9 d°. de heer Isaac van India, met eenige daegen ten dienste van de justitie naer Batam vertoeft hebbe, is mede den avond hier weder aengecomen, medebrengende een missive van laster vermelt, Willem Caaff, heden morgen gedateert en waervan de voornaemste inhout is substantie hier onder volght.

Zedert syn jongste schryven was mee een gesant van Andragiry aengecomen, versoekende assistentie tegen de van Sunda, 't welcq hem afgeslagen was, soodat eerstdaegs weder vertreckende sullen sy vertrecken.

Na de 3 gesonden slaven van den E. van Dam had de Sulthan, soo op Tanara, als Ontong Java aen weeren, meer volgens het seggen van Keey Aria) warense daer niet vernoegt: gemelte Keey Aria hadde aen den resident versogt om een zeebriefl ofte pas naer Bara.

Eenige burgers Hartjokers ende Chinesen van Batavia hadde 't sedert 't jongste schryven tot Bantam vervaert ende aen de Engelse vercogt over de 250 picols radix *China*, 20 à 25 picols Japanse campher, 50 a 60 picols benjuyn, 2 à 300 stucx zyde *damasten*, 10 à 12 catty moscus, eenige verlackte Japanse comptoiren en doosjens, *alsmede over de 1000 zoode* coubangs aen de Deense en Moorse coopluyden vercoght.

d'Engelse schepen, de Winthond en d'Anna, laegen zeylreet om op morgen naer Engeland te vertrecken, zynde geladen met:

500 lasten peper naer gissingh:
300 picols radix China;
100 » witte peper;
150 » benjuyn;
20 » Japanse campher;
20 à 30 cattys muscus, parthye lywaten, verlackte comptoiren ende doosjens.

Op gisteren was het Engels scheepje, Bantam, weder van Tayouan geretourneert, hebbende tamelycke winst gedaen en haer cargasoen meest tegens goude coubangs verhandelt; de jonge Coxin hadde begeert, datse, wanneer daer weder quamen, wel een halve scheepsladingh aen verscheyde waren voor hem souden medebrengen, te weten, sonder winst en soodanigh, als deselve incoops souden comen te costen, namentlyck 800 picols peper, eenige, soo ysere, als metale stucken canon en een goede quantiteyt andere oorlogs gereetschappen, voorts parthye root laeken ende barnsteen.

Van onse gevangens op Formosa waren nogh 5 personen in 't leven, maer d'Engelse hadden geen gelegentheyd connen vinden om met haer te spreeken.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. retourneert hier weder te rugge 't jaghtje, de Groene Papegay, met tydingh, dat de jongst vertrocken retourschepen, Saxenburgh en Wimmenum, op Sondagh jongstleden, zynde den 8^en^ deser, buyten Sundas engte ende in ruym zee waeren geraekt.

12 *en* 13 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d°*. arriveert hier van Palimbangh het jaght, de Bracq, toebehoorende den borger coopman, Abraham Wys; ende is ons daarmede toegecomen een missive van den coopman, Melchior Hurt, ende den raad aldaar, gedateert 4 deser, alsmede een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raad tot Malacca, gedaghtekent 13 January, zynde van daer met het vaartuygh van den borger, Gerrit Abrahams, tot Palimbangh aangebracht ende met gemelte jaght, de Brack, herwaarts aangesonden.

Van Bantam is ons heden toegebracht een brieffjen van den resident, Willem Caaff, op gisteren gedateert, houdende advertentie, hoe dat aldaer van Mocha over Souratta en Bombaes was aengecomen het scheepjen van den Sulthan van Bantam, medebrengende tydinghe, dat de roover, Suvagie, de stad Souratta t'eenemael geplondert ende in de assche hadde gelegt, dogh de Comp^e^ hadde daerby geen schade geleden, gelycq mede d'Engelsen en de Francen, welcker logies, benevens d'onse, waren staende gebleven.

d'Engelse schepen, Winthond en Anna, waeren onder zeyl geraakt en naar Engeland vertrocken.

Benevens gemelte brieffje van Bantam is ons oocq toegecomen een missive van den heer directeur, Andries Bogaart, ende den raad tot Souratta, voornoemt, gedagtekent 18 December 1670, zynde met het gemelte Sulthans scheepje van daar

Des avonds retourneren hier weder de heer water fiscael ende gecommitteerde raden van justitie, hebbende de 2 jongst vertrockene retourschepen gemonstert en gevisiteert.

2 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

3 *d°*. comen hier weder ter rheede de hoeckerboot, de Hengelaar, en de chaloup, de Roos, met den eersten klercq van de generale secretary, hebbende de brieven en vordere papieren aen de heeren principalen behoorlycq bestelt, mitsgaders de retourschepen gelaten omtrent d'eylanden de Groote ende Cleene Combuys; het naerbrieffjen aan gemelte heeren principalen, met de chaloup, de Fortuyn, affgesonden, was oocq aan de opperhoofden der gemelte schepen behandight, zynde deselve chaloup insgelycx nu weder te rugge gecomen.

Naar den middagh omtrent 4 uuren is alhier een seer sware donderslagh gevallen, waardoor 't schip, Oostenburgh, op de rheede leggende, soodanigh wierd getroffen, dat desselfs groote mast en stengh seer geschonden en beschadight zyn geworden; de vlagge stock was omtrent halff affgeslagen, dogh de vlagge geheel gebleven; de voorstenge was t'eenemael verbuysselt en tot spaenders geslagen, mitsgaders aan de fockemast geen voet lengte geheels gebleven; de plegt van de bacq was mede seer ontramponeert ende uyt een eyken knie, in de bacq staende, een seer grooten splinter gehaelt, dogh 't geen de meeste verwonderingh veroorsaekte was, dat de ysere spil met de voorvleugel bevonden wierd te staen reght op het dolbort, daarse oocq behoorlyck uytwaayde.

4, 5 *en* 6 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

7 *d°*. vertreckt de fluyt, Elburgh naar Banda, medenemende:

147 lasten rys;

500 leere brandemmers en

47 teyl 4¼ maes gout, t'samen bedraegende *f* 13137 : 1 : 3.

8 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

9 *d°*. de heer fiscael van India, voor eenige daegen ten dienste van de justitie naer Bantam vertrocken zynde, is omtrent den avond hier weder aengecomen, medebrengende een missive van onsen resident, Willem Caaff, heden morgen gedateert en waervan de voornaemste inhout in substantie hier onder volght.

Zedert syn jongste schryven was daer een gesant van Andragiry aengecomen, versoekende adsistentie tegen die van Jamby, 't welcq hem afgeslagen was, soodat eerstdaegs weder onverrighter saecken stond te vertrecken.

Na de 3 gestolen slaven van den E. van Dam had de Sulthan, soo op Tanara, als Ontongh Java laten soecken, maer (volgens het seggen van Keey Aria) warense daer niet vernomen; gemelte Keey Aria hadde aen den resident versogt om een zeebrieff ofte pas naer Baros.

Eenige borgers, Mardyckers ende Chinesen van Batavia hadde 't sedert 't jongste schryven tot Bantam aengebragt ende aen de Engelse vercogt over de 250 picols radix China, 20 à 25 picols Japanse campher, 50 à 60 picols benjuyn, 2 à 300 stucx zyde damasten, 10 à 12 cattys muscus, eenige verlackte Japanse comptoiren en doosjens, alsmede over de 1600 goude coubangs aen de Deense en Moorse coopluyden vercoght.

d'Engelse schepen, de Winthond en d'Anna, laegen zeylreet om op morgen naer Engeland te vertrecken, zynde geladen met:

500 lasten peper naer gissingh;
300 picols radix China;
100 » witte peper;
150 » benjuyn;
20 » Japanse campher;
20 à 30 cattys muscus, parthye lywaten, verlackte comptoiren ende doosjens.

Op gisteren was het Engels scheepje, Bantam, weder van Tayouan geretourneert, hebbende tamelycke winst gedaen en haer cargasoen meest tegens goude coubangs verhandelt; de jonge Coxin hadde begeert, datse, wanneer daer weder quamen, wel een halve scheepsladingh aen verscheyde waren voor hem souden medebrengen, te weten, sonder winst en soodanigh, als deselve incoops souden comen te costen, namentlyck 800 picols peper, eenige, soo ysere, als metale stucken canon en een goede quantiteyt andere oorlogs gereetschappen, voorts parthye root laeken ende barnsteen.

Van onse gevangens op Formosa waren nogh 5 personen in 't leven, maer d'Engelse hadden geen gelegentheyd connen vinden om met haer te spreeken.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. retourneert hier weder te rugge 't jaghtje, de Groene Papegay, met tydingh, dat de jongst vertrocken retourschepen, Saxenburgh en Wimmenum, op Sondagh jongstleden, zynde den 8^en^ deser, buyten Sundas engte ende in ruym zee waeren geraekt.

12 *en* 13 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d°*. arriveert hier van Palimbangh het jaght, de Bracq, toebehoorende den borger coopman, Abraham Wys; ende is ons daarmede toegecomen een missive van den coopman, Melchior Hurt, ende den raad aldaar, gedateert 4 deser, alsmede een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raad tot Malacca, gedaghtekent 13 January, zynde van daer met het vaartuygh van den borger, Gerrit Abrahams, tot Palimbangh aangebracht ende met gemelte jaght, de Brack, herwaarts aangesonden.

Van Bantam is ons heden toegebracht een brieffjen van den resident, Willem Caaff, op gisteren gedateert, houdende advertentie, hoe dat aldaer van Mocha over Souratta en Bombaes was aengecomen het scheepjen van den Sulthan van Bantam, medebrengende tydinghe, dat de roover, Suvagie, de stad Souratta t'eenemael geplondert ende in de assche hadde gelegt, dogh de Comp^e^ hadde daerby geen schade geleden, gelycq mede d'Engelsen en de Francen, welcker logies, benevens d'onse, waren staende gebleven.

d'Engelse schepen, Winthond en Anna, waeren onder zeyl geraakt en naar Engeland vertrocken.

Benevens gemelte brieffje van Bantam is ons oocq toegecomen een missive van den heer directeur, Andries Bogaart, ende den raad tot Souratta, voornoemt, gedagtekent 18 December 1670, zynde met het gemelte Sulthans scheepje van daar

tot Bantam gebragt ende door den capiteyn van 't selve, zynde een Engelsman, aen den resident Caeff behandight.

Des avonds vertreckt het jaghtje, de Stompneus, directelyck naar Macassar, medenemende:

8000 metselsteenen;
6000 dackpannen ende
2 lasten terwe, t'samen bedragende *f* 548 : 19 : 4.

15 *en* 16 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

17 *d°*. naar den middagh arriveert hier een Chinese joncq uyt Japan, geladen met soodanighe coopmanschappen ende waaren, als op 't eynde van de maend sal worden uytgedrukt; ende is ons daermede toegecomen een missive van 't opperhooft, Martinus Caesar, ende den raad aldaar, gedateert 16 January jongstleden.

Naar den middagh is by haar Ed^nes in Raede van India geapprobeert het contract door den heer ordinaris raad, Pieter Anthonis Overtwater, gemaekt met Pieter Walberger, Hendrik Voskens en Aarnout Camp, aangaande de druckerye ende tot wat pryse deselve personen sullen leveren alle, 't gene haer wegens d'E. Comp^e te drucken sal worden bestelt, gelyck breder by het gemelte contract, staende onder dato deses in 't resolutie boek geinsereert, can werden naargelesen.

Zyn mede in vergaderingh gebracht de reecqueningen van de administratie der kercqmeesteren van de Nederlantse en inlandse kercken, waerby blyckt, dat het capitael van de Nederlantse kerq in een jaer is vermindert rd^s 162 : 39, zynde ultimo December 1669 geweest 7856 rd^s 58 stuyvers ende nu niet meer als 7694 rd^s en 19 stuyvers.

Het capitael van de inlantse kerck is op ultimo Dec. 1669 geweest rd^s 1236⅝, ende nu op heden bevonden..... » 1277½

somma te boven..... rd^s 40⅞

gelycq breder can blycken by de gemelte reecqueningen, mede onder dato deses in 't resolutie boecq geinsereert.

18 *d°*. op de tydingh, eenige dagen verleden van Bantam gecomen, dat aldaar verwagt worden 2 joncken, d'een de Chinese Coxinders op Formosa toebehoorende ende d'andere den sabandar tot Bantam, dogh mede gemant met groot getal der gemelte Chinese vyanden, soo zyn heden morgen affgesonden om voor ende omtrent de Straat Banca op de gemelte joncken te cruyssen de jaghtjens, Landsmeer, Bleyswyk, Papegay en Pipely, benevens de chaloup, de Lely, zynde over deselve als commandant ofte vlaggevoerder gestelt de schipper van 't jaght, Landsmeer, Jan Blauwmeulen, versien met soodanige ordre ende instructie, soo voor hem, als de vordere opperhoofden, als by het afgaende brieffboek can blycken.

Naar den middagh arriveert hier nogh een Chinese joncq uyt Japan, medebrengende de dubbelde missive van 't opperhooft ende den raad aldaar, op gisteren door een ander jonck hier aangebracht.

19 *d°*. comt de joncq, Haarlem, van Jamby, medebrengende 127359 cattys peper en eenige onbruykbare gereetschappen om hermaekt ofte gerepareert te worden, t'samen bedragende *f* 19223 : 2.

Ende hebben daarmede ontfangen een missive van den coopman, Dircq de Haas, ende den raad aldaar, gedateert 4 deser.

Alsmede een missive van den pangeran de Patty Anum aan syn Ed^t^ den heer gouverneur generael, mitsgaders een memorie van den Sulthan Agon, waerby eenige goederen en clenigheden versoekt; gemelte brieff ende memorie zyn uyt het Maleyts in 't Nederlants overgeseth en luyden, als volght.

Geschreven met een opreght ende suyver gemoet, dat onverbrekelyck is, soo wel by naght, als by dage, door Pangeran de Patty Anum, wiens staet en Coninckryck in de stadt Jamby is, comt aan Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, wiens staet, Coninckryck en grootheyt in de stadt Batavia is, die in syn gedoente liberael en opreght is omtrent alle Coningen ende regeringhe en justitie voert over alle Nederlanders benedens winds; die oock seer voorsigtigh alles begrypt ende wacker in 't veld is, soodat syn oorlogen niet connen getelt worden; die oock alle syne vrunden helpt, die verongelyckt worden, ende genegentheyt heeft tot alle geestelyke ende arme personen; daarin verhope, hy niet en sal veranderen, soo lange son en maan haar schynsel geven sullen, opdat des Pangerans en des Gouverneur Generaels naam befaamt mogen blyven ende dat uyt wedersytse genegentheydt.

Vorders naar dit, soo maeke ik aan den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, bekent, hoe des Pangerans suyver opregt gemoet gedurigh omtrent den Gouverneur Generael sal continueren ende versoekt, dat hem magh om te copen gesonden worden omtrent 500 realen aan buscruyt, dat daarnaer met den thol sal betaalt werden aan den capiteyn, die in de logie binnen de stadt Jamby woont; en schoon Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, dit wel vercoopt, soo sal 't evenwel in Pangeran de Patys gemoet gehouden worden, even off 't gegeven was, ende dat om de veelvoudighe genegentheden, van den Gouverneur Generael genoten; 't geschencq van den Pangeran aan den Gouverneur Generael is 30 picols swarte peper, die dogh niet en wilt versmaden, maar eenelycken aansien evenals een eensteeligh bloempje, dat geen reuck altoos en heeft en anders niet; in 't jaar van den Propheet Mahomet 1081.

Volgt nu het memoritie van Sulthan Agon.

By dit geschrift werd door Sulthan Agon uyt een suyver opreght gemoet aan den gouverneur generael versoght, dat, wanneerder een schip naar Jamby comt, dat de gouverneur generaal gelieft te gelasten, datse 3 picols geel coper mogen medebrengen, nevens een picol claverstael, een picol amarack, 2 groote ysere schroeven, 5derhande slagh van vylen, te weten:

5 stucx viercantigh;
5 drykantigh, 5 ronde;
5 om rottangs te splyten en
5 dunne vylen, als messen.

Dese moeten altemael groove zyn ende nevens dien van yder bovenstaende soorte sooveel fyne vylen, die te samen 50 stucx vylen uytmaeken; item 5 vormen om cleene cogels in te gieten voor Japanse roers, 5 ditos om cogels voor vierroers in te gieten, nevens 5 ditos om cogels voor Nederlandse musquetten in te gieten; 't costende van dit sal aan den coopman van de logie in Jamby betaelt worden; ende dit is 't gene de Sulthan Agon op den Gouverneur Generael heeft te versoecken ende dat tot een teyken van betuyginghe des Sulthans opreght en suyver gemoet, dat dueren sal, soo lange son en de maan haar schynsel geven sullen.

Per Javaens vaartuygh werd ons heden toegebracht een brieffjen van den resident, Willem Caaff, eergisteren gedateert, waarby hy adviseert, dat de Engelse agent, van 't convoyeren deser twee jongst vertrockene Engelse retourschepen, de Winthond en de Anna, weder te rugge gecomen zynde, op het versoeck van den heer fiscaal, Cornelis Snoeck, van daer hadde medegebracht 2 brieven, door den E. Daniel Wichelhuysen naar 't vaderland afgeschreven en dewelcke door den gemelten agent nu oocq selve en onder syn eygen couvert zynde overgesonden, soo heeft syn Ed^ht^ de heer gouverneur generaal deselve aen gemelten heer fiscael behandight om mede gehandelt te worden soodanigh, als die van den aghtbaren raad van justitie sullen bevinden te behooren.

Wyders schryft de resident Caaff, dat het Engels scheepje, Bantam, jongst van Tajouan gecomen, boven goede parthye goude coubangs, van daar hadde medegebracht 15 à 16 picols Chinese zyde, over de 1000 stucx, soo damasten, pelangs, als pangsies, en 20 à 25 cattys muscus, welcke goederen voor de meeste part met de jongst vertrocken schepen naar Engelandt waren gesonden.

De ladingh van des Sulthans scheepjen, jongst van Mocha over Souratta gearriveert, bestond uyt terwe, poetsjock en eenige packen cleeden, dogh en wist de resident niet in wat quantiteyt; seker brieff, met hetselve scheepje uyt Mocha ofte wel Mecca gecomen, was door den Sulthan, pangeran Ratou en alle de Bantamsen adel met omtrent 120 vaartuygen, een ongemeene statie en een groote vreugde ingehaelt; by deselve wierd gemelte pangeran Ratou vereert met den naem van Sulthan Abdul Kahaer, waervoor hy dan oocq publyck wierd uytgeroepen, met last en bevel, dat een yder hem voortaen voor Sulthan soude hebben te erkennen.

20 *d^o^*. de gecommitteerden tot het opnemen der reecquening van de diaconie deser stede hebben heden van haere bevindingh overgelevert een schriftelyck verhael ofte rapport, staende onder dato deses in 't resolutie boek geinsereert en waerby blyckt, dat het capitael der armen in een jaer 520 rd^s^ 4 1/2 stuyvers is vermindert, zynde voorleden jaer geweest 74065 rd^s^ 56 stuyvers en nu bevonden 73545 rd^s^ 51 stuyvers.

Is mede in Raede van India gebracht ende aldaer door haer Ed^e^ geapprobeert het contract, door den heer Pieter Anthonis Overtwater gemaeckt ofte vernieuwt met den borger, Hendrick Feron, aengaende den ontfang en uytleveringh der terwe, die met 's Comp^es^ schepen werd aengebracht, gelycq by het resolutie boeck can werden naergelesen.

Insgelyck is aen Jacob Jorise Groenewegen het maeken van papier nogh voor 2 jaeren gecontinueert, mede op soodanige conditien, als by het gemelte resolutie boek can blycken.

21 *d°*. vertrecken van hier naar Japara de fluytjens, Waterhoen en de Westwout, welckers opperhoofden by instructie ofte ordre syn gelast tot den 15^en^ Maart tusschen Grissick ende Japara te cruyssen op de Tayouanse vyands joncken, die van daer zyn affgesonden ende dewelcke, soo gepresumeert word, ofte wel een van deselve haeren cours naar de cust van Java moghte hebben gestelt.

By het brieffjen, nu aen den Japaersen resident, Jacob Couper, afgaende, werd hem bekent gemaekt, dat boven de gemelte fluytjens nogh binnen weynige dagen staen te volgen de fluytschepen, Goude Leeuw, Duynvliet en Nieuwpoort, om het hout, op de cust van Java in voorraet leggende, in te nemen ende herwaerts te brengen.

Des avonds werd door haar Ed^e^ een brieffjen aan onsen resident tot Bantam afgesonden en by 't selve hem geadviseert de gedane uytsettingh van 4 jaghtjens ende een chaloup den 18 deser naer de Straat Banca ende tot wat eynde sulx zy geschiedt, namentlycq om op de Coxinse joncken, die van Tayouan verwagt worden, te passen ende, is 't mogelycq, de daerop varende Coxinders in handen te crygen, mitsgaders daardoor de verlossing van onse gevangenen by de gemelte vyanden in Tayouan te wege te brengen; ende by aldien dese uytsettingh eenige alteratie ofte naarbedencken omtrent die van Bantam mogte veroorsaeken, naardien de Bantamse tollenaer, Keey Nebe Secredane, mede een joncq van Tayouan verwagt, op dewelcke, soo gesegt word, veele Coxinders souden zyn, soo werd de resident gelast de Sulthan ende de grooten van onse goede meyninghe te onderrighten en hun te versekeren, dat wy de goederen der Bantamse onderdanen ongemolesteert sullen laten, alsoo het de Comp^e^ alleen te doen zy om de Coxinders en om te resenteren het groot ongelycq, haer door die verraders aengedaen, etc.; dogh, soo daarvan tot Bantam niet en werd gerugt, dat de resident dan oocq sal stil swygen om geen slapende honden wacker te maeken.

Wyders werd de resident gelast het versoecq van Keey Aria om een pas ofte zeebrieff naar Baros beleefdelyck te excuseren, omdat onse besettinghe aldaer nogh continueert, met byvoegingh, dat haer Ed^e^ hun altyt bereydwilligh sullen laten vinden om syn E. in andere gelegentheyt te dienen.

Item, dat hy den Engelsen agent seer gedienstigh sal bedancken voor de gedane moeyte in 't opsoecken en herwaerts senden der brieven van den E. Wichelhuysen, waervan hier voor onder dato 19 deser staat gemelt.

22 *en* 23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. des morgens vertrecken van hier naar Japare om van daar met een ladingh timmerhout weder herwaerts te keeren de fluytschepen, Goude Leeuw en de Duynvliet, niet anders medenemende als de copie memorie ende missive, den 21^en^ deser met de fluytjens, Waterhoen en de Westwout, afgegaan.

25 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

26 *d°*. becomen een brieffjen van onsen resident tot Bantam, eergisteren gedateert, houdende vooreerst antwoord op de missive, den 21^en^ deser aan hem

gesonden en die hy wel hadde ontfangen, namentlyck, dat onse uytsettingh op de Coxince joncken al eenige dagen tot Bantam was bekent geweest, maar alsoo hem dienaangaende noyt iets was gevraegt, dat oocq daarvan niet en hadde gesproken; dat hy het versoecq van Keey Aria om een zeebrieff naar Baros volgens haar Ed^as ordere met beleeftheyd hadde g'excuseert.

Wyders schryft de resident Caaff, dat aldaar op Sondagh den 22^en deser uyt Tayouan was aangecomen de joncq van den Bantamsen tollenaar, Keey Nebe Secredana, met over de hondert Coxinse Chinesen, dewelcke oocq 's daegs daeraan met alle hare goederen en bagagie aan land waren gegaen; nogh een joncq van omtrent 50 lasten, de Coxinse vyanden toebehoorende, was met voornoemde tollenaers joncq te gelycq van Tayouan vertrocken, (soo geseght wierd) naer Grissicq ofte Rambangh om aldaer een grooter joncq te bouwen ofte aen te besteden.

Het Engels scheepje, Bantam, hadde van Tayouan medegebracht 300 picols poeyer suycker tot ballast, voorts onvercogt weder terugh 20 packen salempouris, 5 à 6 stucken swart laken en 500 ℔ quicqsilver; werwaarts het gemelte scheepje nu weder soude werden geëmployeert, en had de resident nogh niet connen vernemen.

Het Sulthans scheepjen, jongst van Mocha over Souratte gecomen, had van daer medegebracht.

300 picols poetchiocq;
100 ditos comyn;
100 à 125 packen Suratse cleeden;
70 » 80 goude en silvere alegias;
40 » 50 alcativen;
40 » 50 lasten terwe, benevens eenighe clenigheden, particulieren toebehorende.

De oude Sulthan tot Bantam hadde publycq op de passeban aan eenige der grooten bekent gemaekt syn genegentheyd en inclinatie om met syn voornoemde scheepje een reyse van devotie naar Mocha te doen ende onderwylen de Bantamse regeringe aan syn soon, (die nu mede Sulthan gemaekt is) te bevelen, mits alvoren versekert zynde, dat hem door de Nederlanders ter zee geen quaat ofte verhinderingh soude worden gedaen; hierop was hem door de grooten geantwoord, dat, hyaldien daertoe gesint was, niet ondienstigh soude zyn haer Ed^as tot Batavia daervan kennisse te doen, als wanneer sy hem wilden versekeren, dat van de Nederlanders niet gemolesteert soude worden, waarmede syn Hoogheydt wel te vreden scheen.

Wyders versoekt de resident Caaff, dat hem moghte toegestaen worden syn huysvrouw by hem tot Bantam te mogen hebben, onder belofte, dat de Comp^e daervan geen lasten sal hebben te dragen.

Seker particulier, Engels scheepje, genaemt Bombaes, toebehoorende den heer Eduart Winter, in January jongstleden van Bantam over Malacca naar Cormandel vertrocken en eenighe dagen verleden onvolbragter reyse hier ter rheede gearriveert, vertreckt nu weder naar Bantam, met voornemen om van daar de reyse weder te hervatten ende syn cours buyten Sumatra om te nemen; met hetselve schryven haer Ed^en een advys brieffjen aen den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende

den raad tot Palliacatta, van soodanigen inhout als by het affgaende brieffboeck can werden naargelesen.

27 *d*°. des morgens vertreckt de fluyt, Nieuwpoort, naar Japara, niet anders medenemende als een brieffjen aen den resident, Jacob Couper, ende daerin gesloten een memorie van de houtwercken, die totte equipagie ende vertimmeringh van schepen werden vereyscht, waervan de procure en besorgingh hem ten hoogsten werd aenbevolen ende gerecommandeert.

Wyders werd hem aengaende de Coxinse Chinesen bekent gemaekt de tyding, op gisteren van Bantam ontfangen, namentlyck, hoe dat aldaer met een joncq van den Bantamsen tollenaer over de 100 mannen van deselve vyanden waren aengecomen, mitsgaders datter nogh een jonq naar de Oostcust van Java was gedestineert om aldaer een groote joncq te doen maeken, etc., op welcke zaek de gemelte resident gelast werd wel te letten ende naar de waarheyd scherpelyck te vernemen, alsmede daarvan metten eersten advys herwaarts aen te geven, om te overleggen, door wat middelen het voornemen der gemelte vyanden soude connen werden verhindert ende beleth.

Naar den middagh is by haer Ed^{as} in Raede van India geapprobeert ende gearresteert een lyste van de goederen, die hier op Batavia werden aangebraght ende weder uytgevoert, met byvoegingh, hoeveel van deselve voor thol en gereghtigheyd sal werden betaelt, gelycq by de gemelte lyste, onder dato deses in 't resolutie boecq geinsereert, can werden naergesien.

Dese maand zyn hier van verscheyde plaetsen aangecomen 51 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemaend met* 333 *coppen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waren:*

6 vaertuygen van Crawangh met 13 mannen, 280 hoenders, 3000 pienangh, 12 geyte bocken en 4 hartebeesten.

4 van Palimbangh met 39 mannen, 1504 picols en 45 cattys peper.

3 » Tangeran met 6 mannen, 100 bossen piesangh en 90 hoenders.

7 » Cheringen met 22 mannen, 1000 durioens, 1800 oude clappus, 4500 manguestanges en 300 sampadda.

2 van Cherita met 8 mannen, 1300 clappus, 5 potten oly, 2000 manguestanges en 50 hoenders.

18 van Bantam met 62 mannen, 1600 durioens, 102000 pienangh, 6400 manguestanges, 12 coebeesten en 5 calveren, 16 bocken, 760 potten calcq, 6 sacken capock, 1850 potten en tresellen, 200 fornysen, 60 corven verscheyde fruyten, 2000 oude clappus, 50 bossen Chinees papier, 200 bossen rottangs Java, 560 p^{s} salempoeris, 260 p^{s} guinees lywaet, 250 p^{s} bethilles, 57 lasten tarwe en 24 vaten mom.

1 van Chiassem met 4 mannen en 16 balcken.

1 » Cambodia met 12 mannen, 25 picols wasch, 12 picols benjuyn, 3 picols gommelack, 3 picols namrack, 5 kisten theeketels en 400 gorgelets.

1 vaertuyg van Padangh met 5 mannen ende 150 stucx dubbelde matten.

1 van Malacca met 10 mannen, 13 picols wax, 80 p^{s} tapesarassa, 30 p^{s} tapechindos, 1 picol benjuyn en 3 kisten Chinese offercaersen.

1 van Tanara met 3 mannen en 2000 stucx manguestanges.

1 » Johor met 8 mannen, 1000 cadjanghs, 1000 stucx gesoute kuyten en 20 bossen sagou.

3 van Catouwen met 21 mannen, 788 picols en 85 cattys peper.

2 » Japan met 120 mannen, 1100 kisten coper, 9000 grove pierings, 6900 schotels, 1500 gorgelets, 8000 kleene pierings, 800 coppen met dexels, 11 picols thee, 20 bossen papier, 2 kisten goutdraet, 20 kisten theeketels, 4000 sleghte schotels, 7000 copjens, 10000 grove copjens, 10 balys laxa, 30 comptoiren en parthye balytjens met vrugten.

51 stucx vaertuygen, die alhier in 't generael hebben aengebracht:

440 stucx hoenders;
105000 oude pienangh;
28 geyte bocken;
4 hartebeesten;
2293 picols en 30 cattys peper;
100 bossen piesangh;
2600 duerioens;
4100 oude clappus;
13100 manguestanges;
300 sampada;
5 potten oly;
12 coebeesten;
5 calveren;
760 potten calcq;
6 sacken capock;
1850 potten en tresellen;
200 fornysen;
60 corven met verscheyde fruyten;
16 balcken;
70 bossen Chinees papier;
200 bossen rottangh Java;
560 stucx salempoeris;
260 p^{s} guinees lywaet;
250 » bethilles;
30 stucx tapechindos;
80 » tapęsarassa;
57 lasten terwe;
24 vaten mom;
38 picols wax;
13 » benjuyn;
3 » gommelack;
3 » namrack;
25 kisten theeketels;
400 aerde gorgelets;
150 stucx dubbelde matten;
3 kisten Chinese offercaersen;
1000 cadjangs;
1000 gesoute kuyten;
20 bossen sagou;
1100 kisten coper;
9000 grove pieringhs;
6000 schotels met bloemen;
1500 gorgelets;
8000 kleene pieringhs;
800 koppen met dexels;
11 picols thee;
2 kisten goutdraet;
4000 sleghte schotels;
7000 copjens;
10 balys laxa;
30 comptoire en parthye balien met vrughten.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 76 stucx vaertuygen, t'samen medegevoert hebbende, als volght:

5 vaertuygen naer Bouton met 2672 rd^{s} aen cleeden, 25 rd^{s} aen eliphants tanden en 72 rd^{s} aen theeketels;

16 vaertuygen naer Macassar met 9874 rd^{e} aen cleeden, 102 rd^{e} aen out yser, 12 rd^{e} aen candy suyker, 24 rd^{e} aen porceleyn en 140 rd^{e} aen contant;
5 naer Bima met 3158½ rd^{e} aen cleeden;
2 » Amboina en Banda met 295 rd^{e} aen cleeden ende 216 rd^{e} aen mom;
1 » Banda met 70 rd^{e} aen cleeden, 60 rd^{e} aen Toncquinse anys, 40 rd^{e} aen mom, 20 rd^{e} aen amandelen ende 16 rd^{e} aen zeep;
1 » Malacca met 150 rd^{e} aen contant, 6 rd^{e} aen out yser ende 40 rd^{e} aen mom;
1 » Padangh met 467 rd^{e} aen cleeden;
1 » Banjer met 1054 rd^{e} aen cleeden, 560 rd^{e} aen Japans coper en 179 rd^{e} aen porceleynen;
1 » Timor met 220 rd^{e} aen cleeden ende 15 rd^{e} aen custcoraeltjens;
17 » Chiassem met 517 rd^{e} aen cleeden;
6 » Cherrebon met 132 rd^{e} aen cleeden;
2 » Tegal met 140 rd^{e} aen cleeden;
2 » Paccalongen met 26 rd^{e} aen cleeden;
1 » Catouwen met 590 rd^{e} aen cleeden;
1 » Sumanap met 110 rd^{e} aen cleeden;
1 » Grissicq met 44 rd^{e} aen cleeden;
1 » Pammanoekan met 56 rd^{e} aen cleeden;
1 » Terbaya met 540 rd^{e} aen cleeden;
2 » Tadoenangh met 124 rd^{e} aen cleeden, 10 rd^{e} aen benjuyn, 15 rd^{e} aen comyn ende 6 rd^{e} aen out yser;
2 » Surrebaya met 84 rd^{e} aen cleeden;
1 » Madura met 30 rd^{e} aen cleeden;
1 » Calisappo met 20 rd^{e} aen cleeden;
1 » Damack met 56 rd^{e} aen cleeden;
1 » Dermayo met 20 rd^{e} aen cleeden;
3 » Craoangh met 174 rd^{e} aen cleeden;

somma 76 vaertuyghen, gesamentlycq van hier vervoert hebbende:

20453	rycxdaelders aen cleeden;	60	rycxdaelders aen Toncquinse anys;
25	» » eliphantstanden;	10	» » benjuyn;
72	» » theeketels;	20	» » ammandelen;
114	» » out yser;	16	» » zeep;
290	» » contant;	15	» » custcoraeltjens;
12	» » suycker;	560	» » Japans coper;
203	» » porceleynen;	15	» » comyn;
296	» » mom;	somma: 22161 rycxdaelders.	

Door den aghtbaren raed van justitie zyn dese maend gejusticieert de naervolgende delincquanten:

14 February Cowanco, Chinees, over dat by eenige gestolen Comp^{es} noten muscaten gevonden sy, aen een pael gebonden, met een snoer nagelen om den hals gegeesselt te worden;

14 February, Djuma en Betocq, beyde Bantamse ingesetenen, over dat 4 prauwen gestolen hebben, gegeesselt, gebrantmerckt en 12 jaeren in de kettingh aen de gemeene wercken te arbeyden;

14 February, Pieter Hoetjens van Leeuwaerden, soldaet, over dat $2^1/_2$ maand van syn bescheyden waght plaets heeft geabsenteert, 3 mael gestropieert en ses jaren in de kettingh sonder loon te arbeyden;

14 February, Willem Juriaensen van Hoorn, Willem Robbertsen van der Goes, Anthony Dirx Schoolwycq van Haerlem, alle drie matrosen, over dat een jongen van eenen Feyke Laurens hadden vercoght, te weten, Willem Juriaensen en Willem Robbertsen gegeesselt en Anthony Dircx op de dagh van de executie van smorgens aff tot dat de justitie gedaen sal zyn in de juff^{r}. gesloten te sitten en alle in de kettingh geclocken, als Willem Juriaensen voor 2 en Willem Robbertsen voor 1 jaer en Anthony Dirx ses maenden sonder loon aen de gemeene wercken te arbeyden;

14 February, Jacob van Bengale, lyffeygen van Adam Francis, over dat naer Bantam gevlught was, gegeesselt, op de reghter wangh gebrantmerckt, syn reghter oor afgesneden en in de kettingh geclocken om daerin ter discretie van syn heer te arbeyden;

14 February, Jacob Claesen van Hamburgh, soldaet, over dat, droncken zynde, met de bloote degen moeyte in syn waght gemaekt en syn commanderent sergeant heeft getraght te vermoorden, driemael gestropieert en een jaer in de kettingh aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

14 February, Salvadoor Pieterse van Batavia, Mardyker, Jacob Adriaens van Hamburgh, borger, en Wouter Hendricksen van Enckhuysen, soldaet, over dat een vrye Bougyse vrouw te samen hadden vercoght, te weten, Salvadoor en Wouter gegeesselt; item Salvadoor gebrandmerckt en Jacob Adriaens aen de caek te staen en de justitie der andere gevangens aen te sien, mitsgaders alle in de kettingh geklocken om daerin Salvadoor en Wouter 2 jaeren ende Jacob Adriaens 6 maenden aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

14 February, Jacob Gofkens van Witreght, soldaet, Jaques de Berangier van Diepen, soldaet, over dat, droncken zynde, tegens haer officiers moeyte gemaekt en deselve gequetst hebben, te weten, Jacob Gofkens en Berangier gegeesselt ende beyde met een gloeyent swaert cruytweegs over de rugh geslagen, mitsgaders in de kettingh geclocken om daerin Jacques 25 en Jacob 12 jaeren aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

14 February, Jan van Bengale, lyffeygen van den ondercoopman, Adriaen Verbrugge, over weghloopen en dat nogh een ander slaeff van syn meester vercoght heeft, gegeesselt, gebrantmerckt, syn reghter oor afgesneden, in de kettingh geclocken daerin 8 jaeren by syn lyffheer te arbeyden.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

11 February, Cattam van Mallabaer, vry borger, die aghter de punct Zeelandia dootgevallen was;

14 February, Jan van Lamey, die in de Grogol van een tyger was dootgeslagen;

14 February, een slavinne van den Chinees, Tsieuko, die haer selven op 't eynde van de Tygersgraght verhangen hadt;

16 February, een onbekende Javaen, die aen de boom verdroncken was;

17 » » slavin van Louys Miehielse, die haer selven aen een granaet appelboom hadt verhangen;

20 February, een slavinne van Adam Francis, die van de amphioen gestorven was;

26 February, een slavinne van Vincent Bouhe, die de keel afgesneden en in 't water gevonden was;

27 February, Sidan van Baly, vrouw van Soeta Lebbe, die de keel afgesneden was.

Door de respective fiscaels, etc. zyn dese maend aengehaelt de naervolgende particuliere goederen, te weten:

1—4 February, door den heer fiscael Pauw uyt de fluyt, de Spreeuw, comende van Bengale:

1 halff aem amphioen;
1 viercante cas met 92 stucx taffachelas gingans;
1 cas daerinne:
1 corgie taffachelas;
2½ » » cleynder soort;
42 stucx allegias;
1 » adathay;
2 pauwe staerten;
1 paer ongebleekte custcoussens en
1 kistje met amphioen.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandtsche, als inlantse kercken getrouwt, te weten:

9 Comp^{s} dienaers;
4 borgers;
2 Mardyckers;
1 slaeff;
t'samen 16 paeren getrouwt.

Item zyn occq in gemelte kercken gedoopt:

9 Nederlandsche kinderen;
21 inlandsche » ;
t'samen 30 gedoopte.

Door de dootgravers deser stede is opgebracht, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebracht:

27 Comp^{a} dienaeren;
2 Duytse vrouwen;
1 » kindt;
4 swarte mans;
4 » vrouwen;
2 » kinderen;
6 slaven en slavinnen;
t'samen 46 overledene.

Buyten deser stede poorten zyn dese maendt bevonden een aantal van 4276 Javanen, alle manspersonen, namentlycq:

1054 by de schans Jaccatra;
640 by de revier Crocot;
554 buyten de poort Uytreght;
797 buyten de poort Diest;
1231 by particuliere;
t'samen 4276 Javanen.

Maert Anno 1671.

---

1 *en* 2 *d°*. is niet noterens waardigh voorgevallen.

3 *d°*. comt een Chinees vaartuygh van Malacca over Johor, medebrengende 2 originele brieven, namentlyk, d'eene van den heer gouverneur, Balthasar Borth, ende den raad tot Malacca voornoemt, gedateert 13 January, en waarvan ons de duplicatie op 14 February jongstleden met een borger jacht is toegecomen; d'andere uyt Johor, geschreven den 10^{en} February door den assistent, Adriaen Weyland, zynde door gemelten heer gouverneur, Borth, in commissie derwaarts gesonden tot besleghtingh van den oorlogh tusschen dien Vorst ende den pangeran van Jamby.

Naar den middagh is door den E. ontfanger, Joan van Wesenhagen, in Raade van India gebracht en aan haer Ed^{e} overgelevert de reecquening van 't cleen zegel, waerby blyckt, dat in den tyt van 6 maenden daervan is ingecomen ende in Comp^{e} cassa gebracht een somma van 1141 rd^{s}, gelyk breder by deselve reecquening, in 't resolutie boeck geinsereert, can werden naargesien.

Ende is nu mede by haer Ed^{e} goetgevonden den proponent, Augustinus Tornton, des Sondags ende by bequaem weder voor de luyden, op het eyland Onrust bescheyden, een predicatie te laten doen.

4 *en* 5 *d°*. is niet bysonders gepasseert.

6 *d°*. becomen per Javaans vaartuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, op gisteren gedagtekent, houdende advertentie, hoe dat op dienselven dagh aldaer van Tayouan was aengecomen een Coxinse joncq, zynde in 25 dagen overgeseylt en by naght onse jaghten, voor de Straat Banca cruyssende, ontsnapt; oocq was daer tydinge van 't arrivement van een ander Coxinse joncq voor Grisse, zynde degene, waarvan onder dato 26 February staet gemelt, dat te gelycq met de joncq van den Bantamsen tollenaer van Tayouan was vertrocken, met voornemen om syne reyse naar de Oostcust van Java te nemen; volgens 't seggen der Chinesen, met de eerstgenoemde joncq overgecomen, soo was de jonge Coxin met een maght van over de 100 joncken en 12 à 13000 gewapende mannen, mitsgaders 3 à 400 paarden, naar Manilha vertrocken, met meyningh om sich aldaar meester te maeken ende de Spanjaarden het landt te doen ruymen; off het daermede soo breet uytvallen sal, moet de tyt leeren.

Het scheepje van den Sulthan tot Bantam was den laetsten van de gepasseerde maand February van gemelt Manilha geretourneert, hebbende alle de derwaarts gevoerde coopmanschappen met verlies moeten afstaen ende daervoor weder te rugge gebraght 8 à 900 picols sappanhout, parthye Japans staeff cooper, schiltpatshoorn, Chinees lywaat, 1000 Spaense realen ende eenig gemaekt goutwercq. De Spanjaarden aldaer hadden in geen 2 jaren eenigh succours uyt Nova Spanjen becomen; oocq en wisten sy van Coxins overcomste niet, soodat deselve haer op een ongelegen tyt en onverwagt stondt te overvallen.

Nogh waren tot Bantam aengecomen een joncq van Priaman ende een cleene wanckan van Cambodia; de Engelsen waren voornemens de voyagie naar Tayouan weder te hervatten ende daertoe andermael te gebruyken het jaghtje, Bantam, 't welcq 'binnen weynighe dagen, benevens nogh 2 chaloupen, naar de Oostcust van Java soude vertrecken om aldaer 80 à 90 packen cleeden, parthye lakenen en stoffen, mitsgaders eenige Chinese coopmanschappen om te setten en aan de man te helpen.

7 *d*°. de borger, Carsten Pietersze, vertreckt heden met syn chaloup naer Malacca, zynde gehuurt door den borger coopman, Sr Simon Simonsen, en werdt daarmede afgesonden een advys brieffjen aen den heer gouverneur, Balthasar Borth, ende den raad aldaar, te vinden by het uytgaande brieffboek onder dato deser.

8 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

9 *d*°. werd door haar Ed^{e} een brieffjen aan den heer president, Abraham Verspreet, ende den raad in Ternaten afgevaerdight, sullende gaan in handen van den borger, Marcus Pays, die met syn eygen vaartuygh derwaarts vertreckt.

10 *d*°. comt hier ter rheede van Macao een Portugees scheepje, genaamt St Pieter en Paulus, ende de capitain van 't selve, Joan de Lisboa; de ladingh van hetselve, alsmede van alle andere aangecomen jaghten, joncken en mindere vaartuygen, sal op het eynde van dese maent werden gespecificeert.

Naar den middagh is in Raede van India goetgevonden aan de onderdanen van de Comp^{e} te verbieden, dat voortaan aan geen vreemdelingen ofte oocq die geen vaste onderdanen van de gemelte Comp^{e} zyn, sullen mogen vercopen eenige jaghten, chaloupen ofte andere vaartuygen; item anckers, touwen en andere scheeps gereetschappen, veel min geschut off cleynder schietgeweer en andere ammunitie van oorlogh, op verbeurte van alle deselve goederen ende de weerde van dien, mitsgaders soodanige vordere correctie, als naar de gelegentheydt van de zaacq sal geoordeelt worden te behooren, van het welcke dan metten eersten een placcaat sal werden geconcipieert om dan gedruckt, afgecundight ende aangeplackt te worden.

11 *d*°. vertreckt een borger jacht, de Brack, naar Palimbangh, medenemende een brieffjen aan den coopman, Melchior Hurt, ende den raad aldaar, alsmede een brieffjen aan de opperhoofden van onse cruyssende jagten op de aancomende Coxinse joncken omtrent de Straat Bancka, by het welcke haar werd geordonneert metten eersten weder herwaarts te keeren om tot andere diensten gebruykt te worden, naardien de gemelte vyants joncken nu al tot Bantam zyn aengecomen ende dienvolgende voor haar daar niet meer te verrigten zy.

Naar den middagh is met eygen vaartuygh van Malacca hier ter rheede gecomen de borger, Titus Vitus, medebrengende een missive van den heer gouverneur, Balthasar Borth, ende den raad aldaer, gedateert 24 February jongstleden.

12 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

13 *d°*. arriveert hier een jonckje van Cambodia ende daarmede een gesant van den Coninck aldaar aan haar Ed°, dewelcke by eerste gelegentheyd met syn medegebraghte brieff en schenckagie sal ingehaelt en ter audientie gebraght worden.

Van Bantam is ons heden per Javaans vaartuygh toegecomen een brieffjen van den resident, Willem Caaff, zynde op gisteren gedateert ende in substantie van naarvolgende inhout.

De oude Sulthan, eenige dagen verleden inclinatie getoont hebbende om een voyagie naar Mocha te doen (gelyck hier voor onder 26 February staat aengeteekend), was naderhand door syn soon, den jongen Sulthan, dienaangaande aengesprocken ende afgevraeght, off nogh by de resolutie bleeff persisteren ende, ingevalle van neen, dat hy dan selve een schip wilde copen ende daarmede derwaarts vertrecken; over dese stoutheyt wierd de oude Sulthan soo verstoort, dat hy op dienselven stont buyten kennis van eenige grooten naar de nieuwe rivier Pontangh vertrocq en sigh aldaar nogh onthielt, hebbende alvorens aan syn soon desselfs regeersught verweten ende met een verclaart, dat hem voortaan sulcke genegentheyd niet en soude toedragen, als voor desen; dit bedryff van den jongen Sulthan wierd by veele grooten seer suspect en verdaght gehouden, niet ten aansien van syn eygen persoon, maer van den nieuwen Keey Aria (als zynde de naeste persoon van gemelten jongen Sulthan ende oocq getrouwt met de outste suster van den ouden Sulthan) ende dewelcke de resident meent, dat het vertreck van den ouden Sulthan geerne soude voort setten om dan voorts den jongen te verstoten ende sigh selven meester te maeken.

De Coxinse Chinese joncq, van Tayouan tot Bantam aangecomen, gelycq hier voor onder 6 deser staat verhaelt, was omtrent 3 maenden geleden door Coxins joncken op de cust van China verovert ofte gerooft met 5000 goude coebans; deselve was nu tot Bantam aengecomen met 250 coppen ende een capitael van 10 tonnen gouts, soo als het by de Chinesen getaxeert wierd, bestaende in goude coubangs, schuytjens, gout, goutdraet, zyde stoffen, voorts Chinees papier en andere cleenigheden; met deselve was oocq overgecomen een brieff van den jongen Coxin aan den Sultban van Bantam, die met een groote statie van boort ende ingehaelt was ende welckers inhout door de Chinesen ende de Javaense grooten soodanigh wierd gesecreteert, dat de resident daervan niets en hadde connen vernemen; 3 van de overgecomene Chinesen stonden eerlangh met een goet capitael naer Rambangh te vertrecken om aldaer eenige joncken te laten timmeren ende bovendien vertrocken dagelyx oocq veele Coxinse Chinesen, soo wel naer Batavia, als naer de gemelte Javaense Oostcust; de sabandaer, Caytsoe, was van voornemen om een joncq naer Tayouan te senden, dogh alvoorens daertoe een zeebrieff van Batavia te versoecken.

De tydingh van Coxinjas vertreck naer Manilha met soodanige maght, als

by 't jongst ontfangen schryven op 6 deser word gemelt, bleeff niet alleen continueeren, maer wierd nogh daerenboven by de Chinesen tot Bantam vastgestelt, dat die plaetse nu al ingenomen en onder syne maght gebraght was.

Het particulier Engels scheepje, de Bombaes, den 26^{en} February van hier vertrocken, was voor Bantam gearriveert en stond niet eer als omtrent het midden van de aenstaende maand naar Cormandel te vertrecken; het Engels scheepje, Bantam, was met 2 chaloupen den 10^{en} deser naer Banjermaasingh vertrocken, soodat de reyse naer de Oostcust van Java, gelycq by 't jongste schryven gesegt word, moet verandert zyn, off de resident is qualycq beright geweest.

By het gemelte schryven druckt de resident oocq uyt de ladingh van het Sulthans scheepje, van Manilha gecomen, maer naderhand daervan sekerder kennisse becomen hebbende, soo seght hy nu, dat deselve heeft bestaen uyt 1000 Spaense realen, 300 picols sappanhout, 100 kisjens Japaens staef coper, 300 picols wasch, eenigh gemaekt gout en silverwercq, mitsgaders 20 packen salempoeris, die onvercoght zyn gebleven.

14 d^o. arriveert met eygen inlants vaartuygh van Jamby orangcaya, Chinte, medebrengende een missive van den coopman, Dircq de Haes, ende den raad aldaer, gedateert 20 February jongstleden.

15 d^o. naar den middagh is hier een Portugees scheepje van Macao aengecomen, genaemt Sr Anthonio, ende met 't selve eenen Jeronimo d'Abreu da Lima, als envoyé van den gouverneur ende de regenten van deselve stad aan dese regeringh, zynde d'opperhoofden van het gemelte scheepjen nu aan land ende by syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael gecomen, dogh de envoyé nogh aan boort gebleven.

16 d^o. de envoyé van de stad Macao, hier bovengenoemt, heeft heden morgen aan land gesonden ende aan syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael doen behandigen een missive van den gouverneur der gemelte stad, Joan Borgers da Silva, luydende naar gedane translatie uyt het Portugees, als volght.

Doorlughtigste Heer.

Het heeft syn Hoogheyd den prince, myn heer, gelieft my het gouvernement van dese plaets te bevelen, te gelycq met alle goede correspondentie tusschen de vrunden ende geallieerden; ende naardien dese vruntschap en alliantie soo innerlyk zy tusschen de Hollantse ende Portugese natien, soo ben icq schuldigh geweest UEd^e te versekeren van myn goet hart tot alles, dat sal zyn van UEd^e dienst en van alle de heeren Hollanders aen dese cante, ende dat in myn maght sal wesen; ende dat moet UEd^e soo houden voor verwittight ende dat ik het sal toonen in alle gelegentheden, versekert, dat men aen UEd^e cant oocq niet en sal in gebreke blyven in de correspondentie van de beleeftheden, met welcke gewent is te corresponderen met de goede vrunden ende geconfedereerden.

Daer is een zaek voorgevallen van gewight om met UEd^e te verhandelen ende sulx, soo om de materie, als om de eere, die UEd^e schuldigh zy, heb

ik vercoren Jeronimo d'Abreu da Lima, een der principaelste ingesetenen met qualiteyt en aensien in dese stad, denwelcken ik versoecke, dat UEd^{e} gelieve te geven alle gelooff in 't gene hy mynentwegen sal voordragen, daartoe myn maght en authoriteyt medebrengende, ende hem te estimeren voor een getrouw ende eerlyck onderdaen van syn Hoogheydt den prince, myn heer, gelycq ik sal estimeren sulcken persoon, die my van wegen UEd^{e} sal mogen worden gesonden; de Heere beware UEd^{e} voor veele jaren.

Macao, 11 February 1671.

(was getekent): JOAN BORGES.

Omtrent den middagh werd de gesant van den Coninecq van Cambodia, den 13^{en} deser hier aengecomen, door den ontfanger generael, den licentmeester ende den ondercoopman, Wyckersloot, van boort gehaelt ende onder het losbranden van 9 stucken groff canon, mitsgaders 3 cherges musquetten, by syn Ed^{ht} den heer gouverneur generael in de vergaderzael gebraght, alwaer deselve aan gemelte syn Ed^{ht} heeft overhandight 2 brieven, d'een van den Coninecq ende d'andere van den Okniakalaon ofte de tweede persoon van 't rycq aen haer Ed^{e} geschreven; en luyden deselve naer gedane translatie uyt het Maleyts, als volght.

MISSIVE *van den Koninck.*

Dese brieff comt uyt een suyver en opreght gemoet, dat onveranderlyck en in vaste genegentheyd is, van Jang de Pertuan in 't groot Coninckryeq van Cambodia aen den Gouverneur Generael ende de Raden van India, wie in grootheyd in de stad Batavia van allen geëert werden, die van groot begryp zyn en onveranderlyck met wedersytse vrunden altoos blyven, ende dat uyt wedersytse genegentheyd met alle hare vrunden en alle Coningen, die sy uytsoecken.

Vorders naar dit, soo hebben de Gouverneur Generael ende de Raden van India aan my gesonden een brieff, nevens een geschenk, met het vaertuygh van Intche Lanangh, die wel ende behoorlycq aan Jang de Pertuan gebraght is, waerover Jang de Pertuan seer in syn hert verblyt is geweest; ende heeft sulx aengenomen, even off de Gouverneur Generael ende de Raden van India selfs in haer personen by Jang de Pertuan verschenen waren, waarom Jang de Pertuan van alle de Goden versoeckt, datse den Gouverneur Generael ende de Raden van India voor altoos naar haar genoegen overwinners van alle hare vyanden maeken willen.

Vorders naar dit, soo send ik Intche Ebrahim om desen mynen brieff aen den Gouverneur Generael en de Raden van India te brengen tot een teken van vruntschap en wedersytse genegentheyd, die 'er is tusschen de 2 steden als die van Cambodia ende Batavia, die ick versoecke, dat niet verbroken, maer door gaande en comende gesanten onderhouden magh werden.

Vorders naar dit, soo hebben de Gouverneur Generael ende de Raden van India gesegt, datse over de dry Nederlanders haar gedoente hadden geordonneert ondersoecq te doen door diegene, die de justitie bevolen was; ende dat die bevonden hadden, dat deselve geen schult en hadden, alsooder niemant en was, die tegens haer getuygde; dat can wel waer zyn; maer ten tyde, wanneer sy nogh in Cambodia waren, soo synse twee à drymaelen weghgeloopen, waerover Jang de Pertuan haer heeft laten opsoecken en, weder gebraght zynde, hebbe haer in sekerder bewaringhe doen nemen en doen door alle de grooten van Cambodia laten ondersoecken, wat van haar soude te oordeelen wesen; die dan hebben bevonden, dat sy groote schult hadden ende de oorsaek ware van al 't quaet, dat de Nederlanders, die in Cambodia woonden, was overgecomen; dit weten oocq alle de negotianten in Cambodia, soo wel Portugese, als Maleyers, dat sy seer bose menschen zyn; ende daerom, soo heeft Jang de Pertuan gelast haer aen den Gouverneur Generael ende de Raden van India te brengen; 't is waer, dat sulcke quade menschen de waerheyt niet sullen hebben willen seggen; dogh, soo de Gouverneur Generael ende de Raden van Indien dat niet volcomen conden geloven, soo connense gelasten daernaer aen alle negotianten, die van en in Cambodia comen, nader ondersoecq te doen, alsooder veel zyn en meest alle dit wel weten; dogh dit staet in 't believen van den Gouverneur Generael ende de Raden van India om over haer wel off qualycq doen te oordeelen.

Vorders naar dit, soo sendt Jang de Pertuan tot geschenck aen den Gouverneur Generael ende de Raden van India 4 picols benjoyn cabessa en 2 picols wasch, tot een teken van onse wedersytse genegentheydt.

BRIEFF *van Ockniakalaon, de tweede persoon van 't Cambodiase ryck.*

Dese brieff van Ockniakalaon comt, nevens syn veele groeten, uyt genegentheyd, die onverbrekelycq sal blyven, aen den Gouverneur Generael ende de Raden van India, wien haer staet, grootheyt en ryckdom in de stadt Batavia voeren en wiens namen door haere opreghtigheyd in alle steden befaemt zyn, als zynde mannen van een groot beqryp en seer mededogend.

Vorders naer dit, alsoo Ockniakalaon veele goede tydinge gehoort heeft, daarom, soo bidt Ockniakalaon aan de Goden, datse nogh meer door hare opreghte raedsplegingen gelieven toe te doen, opdat die suyvere gerughten overal en by alle groote Coningen mogen gebraght worden; ende hier door haere herten mogen openen ende lust crygen in de wyse raadsplegingen van mannen, die van een groot geslaght zyn, gelycq Ockniakalaon oocq is een man van groote afcomste ende die 't hoff van Jang de Pertuan in de stad Cambodia bewaart; en dese Ockniakalaon send syn veele groeten aen den Gouverneur Generael ende de Raden van Indien; niets en heeft Ockniakalaon aen den Gouverneur Generael tot geschencq te senden als twee picols benjuyn, die niet en wilt versmaden, maer aannemen tot een teycken, dat ick leve.

Ontfangen per inlants vaartuygh een brieffjen van den Japaarsen resident, Jacob Couper, gedateert in de boght van Rimbangh den 25^{en} February jongstleden, en een dito van den sabandaer tot Padjanghkoenangh; eerstelyk die van den resident, meldende in substantie, als volght.

De houtwercken, van daer gevordert, worden dagelycx in goede quantiteyt affgebraght; daer waren in de boght nog wel 500 sware vadems balcken à 14 en 15 duym in 't viercant en 30 masten, etc. in voorraet.

Seeker Batavise Chinees, genaemt Hiencko, was in de boght van de Javanen vermoort en seven Batavise swarten door een der gewesen regenten op Lassem, genaemt Wangsa Djaja, gevat en opgehouden; wegens den vermoorden Chinees hadde de vice gouverneur op 't versoeck van den resident de negory, daer die moord geschiedt was, in boete geslagen, tot der tyt deselve den moordenaer te voorschyn braghten, gelyk hy, vice gouverneur, oocq de voornoemde 7 swarten van Wangsa Djaja g'eyscht ende tot antwoord gecregen hadde, dat deselve gelargeert en naer Grisse vertrocken waren; maer 't waren maer valsche geveynsde leugens, gelyck de resident beright was en de gouverneur te kennen gaff, die dan versekeringh dede, wanneer deselve onder syn gebied waren, weder om gerestitueert souden worden.

Van de cleeden, met Coutchyn derwaarts gesonden, waren al 10 packen op leverantie van houtwercken uytgeset, namentlyck, de committers en gobaer sarasses voor ropia 120, tapesarasses gordel en tapechindes ropia 175 ende bethilles ropia 190 het pack; met 'et arriveren van een jaght voor eenige dagen, dat 150 packen had aengebraght, was de resident genootsaekt geworden onse overighe cleeden tot lager prys te venten, dat hy oordeelde met minder schade van de E. Comp^{e} door de hoge uytsettinghe buyten haer Ed^{e} meeninghe conde geschieden.

De sabandar van Lassem versoght om 200 lasten sout, vry aen boort te leveren, tot 5 stuyvers 't last, daer de resident haer Ed^{e} ordere in soude te gemoet sien, etc.

Het brieffje van den sabandaer tot Padjangkoenangh luydt, als volght.

> Dit brieffje comt van Warti Goena, sabandaer tot Padjangkoenangh, nevens myne groete en een merri paert aen den heer Generael; de brenger deses is myn soon, Naya Soeta, en Loera Patra Raga.

17 *d^{o}*. niets waerdigh gepasseert.

18 *d^{o}*. de Portugese envoyé, waervan op 15 deser gewaght is gemaekt, dat met het Portugees scheepje, genaemt St Anthonio, was gearriveert, is door den ontfanger, licentmeester, vry coopman, Jaques Boulan, als daertoe van haer Ed^{e} gecommitteert, van boort gehaelt en gebraght op de Tygersgraght, in een woningh, te vooren door voorsz. Boulan, voor denselven envoyé gehuurt en geprepareert.

Soo verschynen mede ten selven dage alhier met 3 vaertuygen twee gesanten, genaemt Nabehy Jeya Mangala en Loura Patra Watsiana, van Palimbangh met schryven van den coopman, Melchior Hurt, ende den raed aldaer, gedateert 2 Maert, ende een brieff van den pangoran Ratoe tot Palimbangh, dewelcke per eerste gelegentheyt op d'ordinarie wyse staet ingehaelt te worden.

19 *d°*. verschynt alhier van de Westcust een inlants vaertuyg, medebrengende een missive van den commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raed, gedateert 20 January deses jaers, by 't aencomende brieffboecq te sien.

Soo verschynt alhier mede ten selven dage tegen den avond van Cheylon de hoecker, de Kemphaen, met schryven van den heer gouverneur, Ryckloff van Goens, gedateert 15 February 1671, mitsgaders van Persia, gedateert 22 Mey en 15 Augustus 1670, als oocq van Mallabaer, gedateert 29 October, en laetstelyk van Wingurla, gedateert 8 October 1670, alle met 'et jaght, Amerongen, van die quartieren op Cheylon aengebracht.

20 *d°*. werd de brieff van den pangoran Rato van Palimbangh, op 18 deser door de 2 gesanten hier aengebracht, heden voor middagh door de gecommitteerden, d'E. ontfanger, licentmeester, den ondercoopman, Wybrant Dubbeldecop, en capitain der Maleyers van boort gehaelt en, onder 't losbranden van 7 schoten groff canon ende drie cherges musquetten aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael in de vergader zael overhandight zynde, luyt deselve naer gedane translatie, als volght.

Geschreven uyt een suyvere en onveranderlycke genegentheyt en opreght gemoedt van Pangoran Rato, Sulthan Abdul Jemal, wie de justitie voert op den throon in 't Coninckrycq in de stad Palimbangh, aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raden van India, wie de justitie voeren op den throon in 't Coninckrycq in de stad Batavia, die seer wys, verstandigh en medoogend, onverwinnelyk, rycq en seer befaemt zyn in alle steden, ende dat uyt haere genegentheyt, diese dragen, tot alle hare vrunden, soo wel ver affgelegen, als die dichte by zyn, en die in al hun gedoente seer wel zyn, soodat alle haere onderdanen onder de schaduwe zyn, waerdoor geduerigh nogh meerder tot haer Coninckrycq in grootheydt werd toegedaen, soo wel by dage, als by naght, en waerdoor sy seer befaemt zyn in alle steden, om datse veel hulpe bewysen aen alle, die 't van haer versoeken, schoon datse die niet en kennen, als oocq aen alle menschen, die ver afgelegen zyn, en daerdoor als by gelyckenisse de donder, die seer craghtigh onder de wolcken geluyd geeft, overal gehoort werd, soodat sy van alle tongen der menschen geroemt worden om de tydinghe, diese van haer weldoen hooren; ende by gelyckenisse als een tegen gift voor alle vergiff zyn, waerdoor dat een yder, die dit hooren, alle seer verblyt werden, gelyk als van een bloem, die craghtige reuk geeft en van den wind aengebracht werd; en hierom, soo verlaten haer alle hare broeders op dese reuck, opdatse mogen comen tot hare genegentheydt en begeren voor en in desen tyt als daer naer.

Vorders naer dit, soo send Pangoran Rato Nabehy Jaja Mengala en Loera Patra Watsiana aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India met een suyveren en opreghten brieff, dogh met verlegentheyt des gemoets om te resolveren over 't gene hier geseght werd; ende dit is 't gene Pangoran Rato aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van Indien bekent maekt, hoe in een vaertuygh, wiens nachoda een Chinees

was, van Aetchin comende, op zee is een moort geschiedt ende in de stad Palimbangh gecomen; ende nu, soo is gemelte prauw by den coopman, Hurt, die in Palimbangh woont, aengeslagen, sonder dat daerover eerst met de groote personen van Jamby heeft gesproken; soo heeft hy voornoemde vaertuygh van de Aetchinders naer hem genomen met alle de goederen en haer gecoghte slaven en slavinnen, dogh de Pangoran Rato heeft voornoemde vaertuygh, goederen, slaven ende slavinnen van hem geëyst, die hy niet en heeft willen overgeven; dogh naderhand, soo heeft hy gemelte goederen aen Pangoran Rato overgecomen, dogh niet alles, alsoo de coopman daer veel van gehouden heeft; daerom, by aldien Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van Indien genegentheyt tot Pangoran Rato hebben, soo versoeckt Pangoran Rato tot volle restitutie van de verbleven goederen, slaven en slavinnen, in handen van den coopman, Hurt, nogh berustende; ende eyst Pangoran Rato van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en de Raden van Indien; ende waerom, dat Pangoran Rato dit versoekt is, omdat het niet nodigh zy, ymand anders tusschen Pangoran Rato en den Gouverneur Generael en Raden van India soude comen.

Op nieuws, by aldien de Gouverneur Generael en de Raden van Indien tot Pangoran Rato genegen zyn, soo versoekt Pangoran Rato, dat gemelte coopman, Hurt, door een ander coopman verlost en vervangen magh worden, alsoo voornoemde coopman, Hurt, hem seer te buyten gaet, soodat geentsints syn gedoente redelyck, nogh naer 't genoegen van Pangoran Rato is, gelyck als wanneer hy peper weegt, soo heeft hy altoos questie en verschil met den sabandar en dat, omdat hy niet opreght weegt; en, soo wanneer nogh eenige vry lieden in Palimbangh comen, soo laet hy niet toe, dat ymant anders met haer handelt als hy alleenigh, die al haer coopmanschappen neemt ende vercoopt; oock is hy degene, die haer schepen alleenigh weder aflaed; want dese coopman, Hurt, is oock degene, die de negotie doet, en anders niemand; en soo wanneer vrye luyden haere peper wegen, soo en betaelt hy den thol niet, maer blyft die schuldigh; en soo doet hy oock met Comp^{a} schepen, waervan hy den thol niet betaelt, soodat hy, als geseght, 't selve schuldigh blyft; dierhalven dat naer 't gevoelen van Pangoran Rato de coopman, Hurt, veele tollen steelt, alsoo hy in 't wegen van de peper niet opreght is.

Vorders naer dit, soo is met den sabandaer bedongen, datter geen stucken van de logie off schepen souden gelost worden, sonder datter kennis daervan aen hem soude gedaen wesen, ende nu soo volght hy dat niet, maer volght het genoegen van syn eygen begeerte; daerom, soo versoekt Pangoran Rato, dat dese coopman, Hurt, door een ander coopman magh vervangen werden, opdat niet meer eenige onlusten tusschen dese twee steden, Batavia en Palimbangh, mogen ontstaen; niets en heeft de Pangoran Rato aen den Gouverneur Generael en de Raden van India tot geschenck te senden als 50 picols peper, 4 eliphants tanden en 2 groote rottangs matten, die wilt Joan

Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India niet versmaden, maer niet anders aennemen als een eensteeligh bloemtje, dat geen reuck en heeft en een teycken van suyver en opreght gemoet.

21 *d°*. verschynt de envoyé, door den gouverneur en de regeerders van Macao affgesonden en 16 deser van boort door gecommitteerdens in syn eygen gehuurde wooninghe op de Tygersgraght gebracht, binnen 't casteel, vergeseltschapt met de gecommitteerden, d'heer ontfanger, Joan van Wesenhagen, den licentmeester, Ockerse, en den vry coopman, Jacques Boulan, gecompagneert met eenige Portugese Fidalgos, en vercryght by d'Ed^e^ heer gouverneur generael apart audientie; hy overryckt syn Ed^t^ twee brieven, een van den gouverneur en d'ander van de regenten der stad Macao, die naer gedane translatie bevonden zyn van inhout, als volght: eerstelycq, die van den gouverneur aen den gouverneur generael tot Batavia.

Doorlughtigste Heer.

De menighvuldighe en sware claghten, die de ingesetenen deser stede my hebben vertoont ten oorsaeke van eenige vaertuygen, diese noemen van vrye luyden, dewelcke van die stad souden comen aen de eylanden van Macao om te handelen ten sluyk en tegen de wetten van den Keyser; van de aencomste van welcke schepen dan ontstaen, niet alleen het bysonder naedeel der inwoonderen, maer oocq voor het gemeene best; en de behoudenis van dese plaets van syn Hoogheydt den prince, myn heer, onversettelycke schaden, sienelycke periculen, obligeren my deselve claghten te verthonen aen UEd^e^ ende aen de venerabile raed van de stad van Nederlands India; ten eynde, dat UEd^e^ in voldoeninghe van de wetten van goede vruntschap en van de onderhoudinghe der overeencomsten in het tractaet van den vrede, gesloten tusschen Portugael en Holland, gedient wil zyn te beletten aen sulcke vrye luyden, datse ons met haere vaertuygen off andere niet en comen perturberen eenige goede beginselen, die wy beginnen te hebben tot de behoudenis van dese plaets, vercregen met coste van veel arbeyt en ongeloofflycke uytgiften, mette welcke eghter voor als nogh qualycq connen vercregen worden eenige wegen en middelen van remedie en conservatie voor de verboden en Keyserlycke wetten tegen het comen van vreemdelingen in China, selff niet met pretext van te handelen; UEd^e^ weten de moeyten, die dese inwoonders desen jaren geleden hebben, wel kennelyk zynde; wy hadden gehoopt, dat mettet gaen van den ambassadeur, die syn Majesteyt heeft gelieven te senden aen den Keyser, ons toegestaen soude zyn geworden vryheyd van handel; de ambassadeur is gestorven, soo als afquam van Peckin na dese stadt; 't volcq is nogh niet aengecomen, noghte hebben wy kennis; by aldien de vryheyd van commertie toegestaen sy, geheelicq en alleen door toelatinge, soo word gehoopt en verwaght de behoudenis, totdat wy sullen sien, off de tyden het soo sullen geven; ende dese stad en is niet gelyk de andere van

syn Hoogheyd in India; het is soodanigh, datter is een innerlycke en nootsaekelycke dependentie van de Keysers van China en als een subjectie, sonder welcke te erkennen en te verdragen het onmogelyk is behouden te blyven; de inboorlingen zyn van natuer, gelyk UEd^{e} moet weten; van alles makense een misdaet en nemen pretexten tot beschuldigingen, die alleen zyn te remedieeren met veel costen van silver; ende de misdaet, datter geseght word, datter vreemde schepen comen aen eylanden, is capitael en comt niet alleen tot laste van oncosten, maer van de behoudenisse; want eyndelycq word alles geimputeert de inwoonders van Macao; om alle dese redenen, om de wetten van goede vrunden en om het verbant van de articulen van de boven geseyde vrede moet UEd^{e} inbinden en beletten de comste van alle schepen, welcke die oocq mogen wesen, van U jurisdictie aen dese eylanden, ten minsten, totdat de saeken van desen stryd een eynde nemen en de gerustheyd voort vercregen, die wy hopen; en oocq ick versoecke en eysche sulx van UE^{de} wegen syn Hoogheyd, my en dese inwoonders; het vordere sal seggen Jeronimo de Abreu de Lima, tot wien my gedrage; God beware UEd^{e} vele jaren.

Macao, 11 February 1671.

(was ondertekent): JOAO BORGES DA SILVA.

En de brieff van de regenten derselver stad Macao aen den gouverneur generael en de Raden van India tot Batavia was van woord tot woord van eene en deselve inhout als boven en ondertekent by my, Joao Feirera, alferes en schryver van de camer van dese stad van de name Godes in China.

22 *d*^{o}. niet noterens waerdigh voorgevallen.

23 *d*^{o}. ontfangen alhier met inlants vaertuygh van Bantam een brieffjen van den resident, Willem Caeff, gedateert 21 Maert, en een brieffjen van de opperhoofden van 't jaght, Tulpenburgh, uyt de Straet Sunda van dato voorschreven; item van 't jaght, Nuysenburgh, als vooren gedateert 22, en nogh een dito van den resident voornoemt, mede gedateert als boven, alle aen haere Ed^{e} geaddresseert, luydende deselve in substantie als volght; en eerstelyk die van den resident en 21 Maert.

Sedert 't jongste schryven van 12 deser was de jonge Sulthan met eenige grooten naer de nieuwe revier by syn vader vertrocken, daer die grooten haer pleysier met pady planten namen; voorts adviseert de resident de aencomst van een Coninx schip van Macao; sy zyn aldaer van de Portugesen soodanigh behandelt, dat de Vorst en sabandaer seer misnoeght waren, etc.

Mitsgaders de advys brieffjes van de jaghten, Tulpenburgh en Nuysenburgh, houdende eenelycq advertentie van haer geluckigh arrivement uyt het vaderland tot in de Straet Sunda en datse met de schepen, Brederode, Sparrendam, Damiata en de fluyt, Buren, onder de vlagge van den heer Ryckloff van Goens de Jonge, die op Brederode was, voor de camer Amsterdam waren uytgeloopen en op 10 January, uytgesondert Damiata en Sparrendam, die vermist wierden, aen de Caep zyn gearriveert; Brederode en Sparrendam waren naer Cheylon gedestineert; haer wedervaren op de reys staet hier onder op het arrivement geinsereert te werden.

En laetstelyk, die van den resident, gedateert 22 Maert, dat op Bantam een particulier Deens scheepje, genaemt St Joan Sento de Fegeredo, van Madraspatnam aldaer was aengecomen met tydinghe, dat op Palliacatta 5 schepen, te weten, een uyt Japan, Durgerdam en de Visscher, nevens de Molenaer en de Barm, uyt Bengalen waren aengecomen; op de cust Cormandel was 3 November een harde storm geweest, die twee etmael geduert had; eenighe dagen daeraen was beneden Palliacatta door eenige vissers opgevist en aengebracht een mast, een comptoir, een stuck van een hackerbort, daer een tack van een boom op uytgehouwen was, alsmede een scheeps schuyt, nogh heel en gaeff; de Bengaelse vrunden, op de cust aengecomen, presumeerden aen de kenteyckenen, dat de Canoelboom light soude verongeluckt zyn; God de Heere bewaere d'Ed^{e} Comp^{e} voor meerder schade; de capitain van 't selve Deens scheepsje was een Nederlander, die anno 1665 met een Sweetse caper in India was gecomen.

Naer den middagh arriveren hier ter rheede voorgemelte Tulpenburgh en Nuysenburgh over de Caep de Bonne Esperance uyt het vaderland, zynde deselve voor reecquening van de camer Amsterdam uyt Tessel in zee geloopen den 13^{en} October 1670, 't eerste met 194 coppen, namentlyk, 70 militaire, 110 zeevarende, 3 vry luyden, 4 vrouwen en 7 kinderen; waervan op de reyse zyn overleden 1 militair en 1 zeevarende; oock zyn aen de Caep de Bonne Esperance aen land gegaen 17 militaire, 3 zeevarende en 1 vrouw en van daer weder aen boort gecomen 2 militaire en 2 zeevarende, soodat Tulpenburgh te lande brenght 54 militaire, 108 zeevarende, 3 vry luyden, 3 vrouwen en 7 kinderen; het tweede, te weten Nuysenburgh, met 126 coppen, namentlyk, 40 militaire, 80 zeevarende, 2 vry luyden, 2 vrouwen en 2 kinderen; waervan op de reyse zyn overleden 3 matrosen; oock aen de Caep en op Brederode overgegaen 17 militaire en 5 zeevarende en weder aen boort gecomen 4 militaire en 3 zeevarende, soodattet hier te lande brenght 27 militaire, 75 zeevarende, 2 vry luyden, 2 vrouwen en 2 kinderen; waermede dan oock entfangen drie brieven, een van de heeren 17^{en}, gedateert 5 December, en een van den heer Ryckloff van Goens de Jonge en d'ander van den commandeur, Pieter Hackius, beyde uyt de fortresse de Goede Hoop geschreven en gedateert 19 January, meldende die van den heer van Goens de Jonge desselfs behouden aencomste aldaer en dat 13 October passado uyt Tessel was vertrocken met de schepen, Brederode en Sparrendam, gedestineert naer Cheylon, Damiata, Tulpenburgh, Nuysenburgh en Bueren naer Batavia en dat syn E. aen 't eyndigen van 't canael door een harde Noord Westen wind de fluyt, Sparrendam, en 't schip, Damiata, vermisten, hoewel de marsseyls op d'rand neergestreken waren, soodat syn E. geraetsaem aghtede St Vincent aen te gieren en aldaer 4 à 5 dagen te waghten, maer in dien tyt niemand vernemende, reys gevordert en God loff den 10^{en} January binnen de hay van de Caep met d'andere 4 schepen behouden en voorspoedigh gearriveert is, ophebbende altesamen fris, gesont en cloecq volcq ende niet meer verloren dan op Brederode 6 en op Tulpenburgh de schipper, Dircq van Rhyn, en een corporael, mitsgaders op Nuysenburgh 2 mannen.

Met het behouden aencomst der retourvloot van den heer van den Broeck in 't begin van July d'heeren Majores verstaen hebbende de veranderinge omtrent de Mallabaerse cust, in 't commandement voorgevallen, soo hadden haer welgemelte Ed^{e} sulx gelieven voor goet aen te sien, syn meergemelte Ed^{e} gequalificeert tot Raed extra ordinaris van India en tot een vervanger van syn heer vader in 't Cheylonse gouvernement.

Vorders refereert syn Ed^{e} sigh aen 't schryven van den commandeur, Pieter Hackius, waervan de principaelste substantie was, dat den 8^{en} October verleden in een desolaten staet uyt Vranckryk aen de Caep verschenen was 't France schip, de Phoenix, hebbende onderwegen van syn uytgebraghte 150 coppen al in de 80 door sterfte verloren, mitsgaders boven haere hoge officiers en andere passagiers, daer onder den Bisschop van Helliolopolis met syn geestelyk gevolgh, niet een gesont matroos, soodat sy niet maghtigh waren om de zeylen te beslaen, veel min 't schip op de reghte rheede te brengen, over sulx den 2^{en} dagh door gecommitteerdens haer uytterste noot en onmaght te kennen gaven en versoghten seer instantelyk uyt de naem van syn Mayesteyt en mon^{r} de Colbert om 't selve schip door ons volcq op de reghte rheede te willen laten brengen; sy verhaelden mede, hoe datse haer compagnion, genaemt de Dolphyn, mede een costelyk, groot Comp^{es} schip zynde, hadden gequiteert, het welck soo door verscheyde breucken in syn rondhout, als andere ongemacken, insonderheyd de veelvuldighe siecken, die sy op hadden, niet vertrouwden menschelycker wys oyt soude te reght comen; soodat de commandeur uyt voorsz. consideratien en genomen informatie eyndelyk genootsaekt is geweest haere versoghte adsistentie uyt christelyke mededogentheyt te accorderen en den volgenden dagh 's morgens goet tyt eenigh volcq naer boort te senden om 't schip in versekering op de reghte rheede te helpen brengen.

Maer tegens den avond een vehemente Zuyd Ooste wind opcomende, raeckte 't selve schip van syn ancker tot in de mond van de baey nauwelyx een musquet schoot van de klip, de Walvis, drifftigh, dogh lieten nogh een ancker toegaen, dat oock vatte en soo synse blyven leggen; d'onse waren, wanneerse 't selve gewaer wierden, met de groote boot in de weer om haer te helpen, maer conden eghter mits door den stercken wind de rhees gestroeken waren en die van 't schip geen touw uytbraghten, niet aen boort comen en waren genootsaekt in den naght onder 't Robben eyland te anckeren; en, 's anderdaegs hervat hebbende, als doen aen boort syn gecomen ende hebben, naerdat alles behoorlyk geredt hadden, 't selve schip sonder adsistentie van de Francen op de reghte rheede gebraght en vertuyt; insgelyx was eerst in de Saldanhaybay en op 10 December aldaer ter rheede verschenen de France fluyt, de Indiana, gemant met 160 coppen; sy verhaelden, datse in comp^{e} van 't esquadre, onder meergemelten heere vicerey bescheyden, uyt Vranckryk waren vertrocken en met nogh een hunner schepen, genaemt de Sultane, daer eene Feran capitain op was, dat syn roer verloren hadde, veel ongemacken uytgestaen, datse op de hoogte van 't eylandt Martin Vaez van haer verloren; sulx naer hun opinie, om dattet niet wel gestelt en een out leck en een swaere breuck in syn mast hadde, noyt wederom te reght soude comen; de capitain was op syn versoek licentie

vergunt om water te mogen haelen en verversingh voor contant te mogen copen; sy waren meest daerop cloek en gesont volck, waerom die van de Phoenix ten reguarde haerer onmaght merckelyk verlight zyn om met hun eygen volcq wegh te geraeken, die dan, met 20 personen geadsisteert zynde, den 2en January van de Caep gescheyden en in compe naer Madagascar zyn vertrocken; maer eerse vertrocken, soo was den commandeur ter kennisse gecomen, dat een onser soldaten, die sigh fugityff gestelt had, met seker borgers vrouw in besprek was getreden, dat sy hem met communicatie van den Fransen Bisschop, die doenmaels ten haeren huyse gelogieert was, in der naght, gelyk geschiedt was, aen 't France schip, de Phoenix, hadde laten brengen, waerom syn E. den secretaris met 2 getuygen naer boort van 't voorsz. schip hadde gesonden en doen insinueeren deselve persoon over te leveren off by refuys tegens haer te protesteren, etc.; dog de Bisschop speelde d'ignoranten, maer de capitain van de France fluyt, dat een Conings schip was, van dit voorval kennisse gedaen zynde, had haer door syn luytenant expresselyck uyt 's Coninx naem doen insinueeren denselven overloper sonder uytstel weder over te leveren, gelyk oocq geschiedt was, dogh met een seer blauwe excuse, etc.

In Europa liet het sich soodanigh aensien, dat onse staet apparent in oorlogh stond geinvolveert te werden, sulx dat de heeren Mayorys hadden goetgevonden 't getal van 3700 coppen, die sy in den voorleden herbst en dit voorjaer souden uytsenden, tot op 4000 te vergrooten en sulx de commandeur g'ordonneert was wel op hoede en in behoorlyk postuer van defentie te wesen, soodat syn E. niet anders daeruyt conde begrypen, off dese vergrootinghe van de drie hondert coppen aspecteert ten principale op onse besettinghe aen de gemelte Caep, die seer sober beseth was, etc.

24 d°. vertreckt van hier met eygen vaertuygh naer Japara de schoonsoon van den Padjang Coengangsen sabandaer, Keey Loura Gouty, op 16 deser alhier aengecomen, medenemende een missive aen den ondercoopman, Jacob Couper, waerby geordonneert word, dat haer Ede om de plancken van twee duymen dick, die voor desen in de negorien Cranginnangh ende Padjankoen, die verbrand zyn, wierden gesaeght, seer verlegen zyn en wel sullen op andere plaetsen dienen bestelt te sagen, al soudense wat meer als ordinaris betaelt worden;

dat de resident debvoir sal aenwenden en sulx met ernst vervolgen de straffe over de moordenaers van den Batavias Chinees ingeseten, Hiencko, en de restitutie van de 7 Batavise swarten;

en geauthoriseert werd om de 200 lasten sout, die de sabandaer gepresenteert heeft aen de E. Compe te leveren, soo naeuw te bedingen, als doenelyk is, en dat de leverantie binnen den tyt van 2 maenden in goet groff sout moet wesen.

Het brieffjen, door den ontfanger generael, Joan van Wesenhagen, daermede geschreven aen Marti Goena, sabandaer tot Padjangkoengan, luyt, als volght.

De ontfanger generael, Joan van Wesenhagen, tot Batavia wenst Keey Marti Goena, sabandaer tot Padjangkoengan, alle geluck en zegen.

Het brieffjen, dat de sabandaer Marti Goena gesonden heeft aen den gouverneur generael, heeft syn soon Naja Soeta wel bestelt, nevens het merri paert, ende voor het welcq de gouverneur generael my gelast heeft aen den sabandaer Marti Goena

tot recompens te stieren de cleeden, hier onder gespecificeert, en waeraen Marti Goena sal connen sien de goede genegentheyd van den gouverneur generael om goede vruntschap met hem en alle de strandheeren van de cust van Java te houden en doet Marti Goena mits desen vrundelyk groeten.

De schenckagie bestaet uyt:

2 committers;	2 tapezarassen;
2 zyde chindes de 5 asta;	2 tapechindes.

Naer den middagh heeft d'heer Cornelis Speelman, die naer luyt van de generale missive van de heeren 17[nen], gedateert 5 September 1670, op gisteren mette schepen, Tulpenburgh en Nuysenburgh, aengebraght, geadvanceert is tot de qualiteyt van ordinaris Raed van India, in Rade van India gecompareert, alwaer syn E., aen handen van den Ed[e] heer gouverneur generael in volle vergadering de gewoonelyke eed gedaen hebbende, met eenen tot d'eerste sessie is geadmitteert, waermede syn E. dan oocq veel gelux in die honorable functie is toegewenscht, alles breder te sien by de resolutie, daervan op heden genomen.

25 *en* 26 *d°*. niet noterens waerdigh voorgevallen.

27 *d°*. ontfangen een brieffjen van pangeran Aria Tiron, soon van den Sousouhounangh, met Panghasou off een van syn huysgesin, nevens Senaya Carta met eygen vaertuygh, dat naer gedane translatie bevonden is van volgenden inhout.

> Dese brieff van Pangoran Aria Tiron comt aen den Generael in de stad Batavia, die liberael en seer voorsightigh in al syn doen is ende die 't genoegen van syn vrienden geeren voldoet; wien de hooge God wil zegenen met een langh leven en voorspoet op dese werelt; vorders naer dit, dese Panghasou en Senaya Carta send ik om by broeder den Generael te verschynen, alsoo ik versoek geholpen magh worden met muscus, calambacq, bafta, brootchias, die fyn zyn, fyne chiavonys, goude gestreepte stoff met de cant daertoe ende Japanse bogen; oocq soo versoek ik my te willen kennen; en sooder iets tot genoegen van broeders hart in de Mataram moght te doen wesen, soo sal ik dat uytvoeren; myn geschenck aen broeder is twee last rys, twee gesnede hartebeesten, 2 schapen en 2 cleyne peerden; dit versoecke, broeder niet gelieft te versmaden, maer aennemen tot een teken, dat ik versoek gekent te worden; al 't gene ik vorder gelast heb, is my Panghasou bekent.

28 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Malacca 't jaght, 't Raedhuys, en de fluyt, de Spreeuw, medenemende de naervolgende goederen ten bedrage van *f* 54407 : 7 : 12, namentlyk.

't Raedhuys:

6000 rd[s] contant;
12 stucken laeken;

3565 ℔ plat loot, parthye speceryen, schryffluygh, equipagie goet, ambaghts materialen;
20 lasten sout;
1000 ℔ buscruyt en andere ammonitie, bedragende t'samen f 25801 : 18 : 2

de Spreeuw:

6000 rd^{s} contant;
60 lasten rys en verscheyde andere provisien;
2 kisten medicamenten;
1000 ℔ buscruyt en andere ammonitie, parthye ambaghts gereetschappen en equipagie goederen..... » 28605 : 9 : 10
t'samen monterende..... f 54407 : 7 : 12

Tegen den avond verschynt alhier ter rheede van Japara de fluyt, de Goude Leeuw, medebrengende:
150 knies;
430 kleene balckjens;
575 gesaegde plancken;
3 goemoet touwen, bedragende met malcander f 1947.

Het brieffjen, daermede van den ondercoopman, Jacob Couper, becomen, is gedateert 22 desen, meldende ten principalen:

dat de scheepjens, 't Waterhoen en Westwout, 27 February en de fluyt scheepjens, Duynvliet en Goude Leeuw, 6 en Nieuwpoort 8 Maert daer wel gearriveert waren en dat de resident de twee eerste scheepjens om op de bewuste Coxinse jonck te passen hadde laten vertrecken;

dat de resident 2 Maert 2 joncken had in 't gesight gecregen, die de bay van Rimbangh voorby zeylden, waerop hy aenstonts een brieffjen per Javaens vaertuygh met een Nederlander afgevaerdight om in 't voorby vaeren onder de joncken soo dight te loopen, als mogelyck, om te bekennen, wat volcq daerop was, en daervan de voorgemelte opperhoofden te verwittigen.

Waerop dan 9 dito 't selve vaertuygh seer reddeloos terugh was gecomen en rapporteerden, datse waren tegens haer danck en als gedwongen geweest 40 ofte meer Nederlanders over te nemen om daer met tegens de Chinesen ten oorlogh te gaen en datter 3 van haer volcq waren gequetst geworden, brengende tot blyeq 2 ballast manden vol scherven van pannen, die de Chinesen, soo als d'onse meenden te enteren, van boven neder op haer hadden geworpen met drie stux hand granaten, waerdoor de arme luyden oocq groote pretentie maekten, sulx dat de resident haer 15 rd^{s} had geschoncken om door haer daerover niet verder claghtigh te vallen.

De jonck, alsoo die de schepen meester in 't seylen was, is voor Grissick geraekt en dien avont met volle seylen op den wal gelopen en ten eersten gelost, hebbende in 't geveght d'onse 4 dooden en een swaerlyk gequetst gecregen.

De chaloup, 't Casteel Japara, was op 't ontbieden 14 Maert voor Rimbangh verschenen en dito met een brieff naer Grissick gesonden om daer de waerheyt

te vernemen en onse cruyssers op te ontbieden, maer was deselve tot groote verwonderingh op heden nogh niet vernomen.

Op Padjangkoengan in de boght van Rimbangh wierd een groote joncq van omtrent 70 cojangs getimmert, die de Coxinse Chinesen van den sabandaer, Caytsoe, tot Bantam gecoght hebben, mits dat Caytsoe van haer Ed^e^ soude sien een pas op synen naem te obtineren; nogh een joncq mede in die boght, van 85 cojangs groot, hebben de Japanders buyten 't verdubbelen en de roerhaex gecogt voor 2200 rd^e^.

De Batavise swarten, die op Lassem gevat en door Wangsa Djaja opgehouden wierden, had de resident verstaen, dat stilswygens naer de Mataram gebraght en 4 aen den gouverneur en d'Jamangala en d'ander 3 aen Wiera Carti verschoncken zyn.

De resident versoekt een schip met een lastpoort, die de sware houtwercken can weghalepen.

In 't uytgaen van 't voorleden jaer was op Japara met vrouw en kinderen aengekomen de dienaer van Sr Simonsz, genaemt Pieter Boudewyns, die sigh naer Samarang metter woon heeft begeven.

18 deser was op Japara van Maccauw aengecomen een Portugees jaghtje met parthye spiaulter, wortel China en eenige syde rollen; 't geschenck aen Keey Wierat Macka bestont in 2 p^e^ alcatyven, met gout doorwroght, 3 fyne goude rollen, 5 sleghte ditos en eenige andere rariteyten, etc.; de brieff dicteerde eenighlyk van vrientschap en complimenten, etc.

29 *d^o^*. comen alhier wederom vrughteloos ter rheede te verschynen de jaghten, Lansmeer, Bleyswyk, Papegay en Pipely, op 18 February passado uyt cruyssen op een Chinese jonck uytgeset.

30 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

31 *d^o^*. verschynen oocq alhier ter rheede van Japara de schepen, Nieuwpoort en Duynvliet, beladen met houtwercken, ter monture van *f* 5981 : 5, namentlyck:

in Nieuwpoort:

30 masthouten;
76 moerbalcken;
280 cleene balcken;
22 ancker stocken;
20 knies;
481 plancken;
2065 cleene knies, ten bedrage van..... *f* 3306 : 15

in Duynvliet:

30 masthout;
59 moerbalcken;
48 knies;

Transportere..... ..... *f* 3306 : 15

	Per transport.....	f 3306:15
708 plancken;		
380 cleene knies;		
80 cromhouten.....	»	2674:10
	comt te samen.....	f 5981: 5

't Schryven, daermede van daer becomen, is de duplicata van 't geen op eergisteren met de Goude Leeuw is ontfangen.

Soo becomen mede op heden per inlants vaertuygh een missive van den coopman, Dircq de Haes, van Jamby, gedateert 14 deses maends Maert.

In dese maend zyn hier van verscheyde plaetsen aengekomen 86 *stucx vaertuygen, soo groot, als kleyn, t'samen gemonteert met* 505 *coppen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

4 vaertuygen van Cherita met 12 mannen, 500 durioens, 600 sampada, 500 manguestanges en 2000 clappus.

7 van Cheringen met 22 mannen, 6500 oude clappus, 12000 manguestanges, 800 sampada en 500 durioens.

28 van Bantam met 91 mannen, 50 eenden, 1750 aerde potten en tresellen, 250 potten calck, 208000 oude pienangh, 200 bossen Chinees papier, 2 cassen laxa, 9 corven alluyn, 2 corven wit papier, 16 stucx groote ysere pannen, 10 koebeesten, 4 kalveren, $3^1/_2$ last tarwe, 6 geyte bocken, 100 fornysen, 1800 bossen rottangs, 1070 corven lancen, 7400 oude clappus en 30 passo.

5 van Cherrebon met 17 mannen, 50 corven ajuyn, 60 rysmanden, $^3/_4$ last rys, 20 picols witte suycker, 15 stucx soolleer, 25000 arax pullen, 97 picols en 5 cattys peper en 35 potten oly.

5 van Malacca met 25 mannen, 603 picols en 75 cattys peper, 58 corgies tappesarassa, 87 corgies tappechindos, 82 corgies committers, 2 corgies moeris, $2^1/_2$ corgies sarassa gobaer, 13 picols thin, 1 picol wax en 900 dammers.

8 van Craoangh met 19 mannen, 410 hoenders, 12 geyte bocken, 5 hartebeesten, 1 picol buffels vlees, 6 picols taback Java en $2^1/_2$ lasten rys.

9 van Palimbangh met 84 mannen en 2669 picols en 25 cattys peper.

1 » Jamby met 5 mannen, 386 picols en 5 cattys peper.

1 » Cattouwen met 7 mannen en 314 picols 25 cattys peper.

2 » Padangh met 21 mannen, 8 corgies dubbelde matten en 18 picols en 75 cattys peper.

3 van Pacalongen met 11 mannen, $3^1/_4$ last rys, 12 sacken capock, 6000 gesoute eyeren, 67 potten oly, 50 clappus ende 50 cadjangs.

1 van Damack met 3 mannen en 100 picols bruyne suycker.

1 » Pahan met 5 mannen en 250 bossen rottangs.

2 » Tanara met 6 mannen en 300 hoenders.

1 vaertuygh van Jouana met 3 mannen, 6 potten oly, 2 picols witte suycker, 30 bossen suycker eliphantsvoet ende 500 gesoute eyeren.

1 van Bencalis met 10 mannen en 4 picols thin.

1 » Cambodia met 10 mannen, 17 picols witte benjuyn, 300 gindys, 3 picols eliphants tanden ende 4 picols wasch.

1 van Caligansa met 4 mannen ende 4 lasten rys.

3 » Chiassem met 10 mannen, 200 bossen pady, 1 last rys, 20 balcken ende 8 geyte bocken.

2 van Maccauw met 140 mannen, 150 picols spiaulter, 260 picols radix China, 2200 bossen gesorteerde porceleyne, 20 bossen medicynen, 200 balys thee copjens en pierings, 15 picols en 200 cannassers met thee, 7 picols witte en 1 picol getwernde zyde, 210 picols alluyn, 800 nesten ysere pannen, 1 cas goutdraet, 100 stucx quitasollen, 80 packen Chinees papier, 60 bondels Chinees taback, 20 potten confitueren, 650 pottjens met vrughten en eetwaren en 35 cassen met cammen, wayers, Chinese schoenen, pincelen en bandesen.

86 stucx diverse vaertuygen t'samen, die alhier in 't generael hebben aengebracht, als volght:

2070	durioens;
1400	sampada;
12500	manguestanges;
40	corven fruyten;
1216	» lancen;
15950	oude clappus;
208000	» pienangh;
1750	aerde potten en tresellen;
100	» fornysen;
30	passo;
250	potten calck;
2050	bossen rottangs;
50	corven ajuyn;
10	coebeesten;
4	kalveren;
710	hoenders;
50	eenden;
1	picol buffels vlees;
11½	lasten rys;
200	bossen pady;
5	hartebeesten;
26	geyte bocken;
60	rysmandekens;
3½	lasten tarwe;
2	cassen laxa;
15	stucx soolleer;
25000	arax pullen;
108	potten oly;
22	picols witte suycker;
100	ditos bruyne suycker;
30	bossen suycker eliphantsvoet;
58	corgies tappesarassa;
87	» tappechindos;
82	» committers;
2	» moeris;
2½	» sarassa gobaers;
6	picols tabacq Java;
60	bondels Chinese tabacq;
8	corgies dubbelde matten;
4089	picols en 10 cattys peper;
50	stucx cadjangs;
80	packen en 200 bossen Chinese papier;
2	corven wit papier;
150	picols spiaulter;
260	» radix China;
2200	bossen gesorteerde porceleynen;
20	» medicynen;
200	balys thee copjens en pierings;
15	picols en 200 canassers thee;
7	» witte en 1 p^{l} getwernde zyde;

210 picols en 9 corven alluyn;
800 nesten ysere pannen;
16 groove ditos;
1 cas goutdraet;
100 stucx quitasollen;
20 potten confyturen;
650 pottjens met vrughten en eetwaren;
35 cassen met cammen, wayers, Chinese schoenen, pincelen en bandesen;
17 picols thin;
5 » wax;
17 picols witte benjuyn;
3 » eliphants tanden;
6500 gesoute eyeren
300 gindis;
900 dammers;
12 sacken capock;
20 stucx balcken.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 27 stucx groote en cleyne vaertuygen en hebben te samen medegevoert, als volght:

1 vaertuygh naer Macassar met 619 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Johor met 469 rd^{s} aen cleeden en 9 rd^{s} aen out yser;
1 » Timor met 160 rd^{s} aen cleeden, 185 rd^{s} aen Spaense wyn en 60 rd^{s} aen mom;
1 » Bima met 912 rd^{s} aen cleeden en 27 rd^{s} aen porceleynen;
1 » Ternaten met 100 rd^{s} aen ysere pannen en 37½ rd^{s} aen Toncquinse anys;
3 » Malacca met 2980 rd^{s} aen Japans coper, 28 rd^{s} aen balcken, 14 rd^{s} aen plancken, 150 rd^{s} aen witte wyn, 180 rd^{s} aen mom, 40 rd^{s} aen brandewyn en 14 rd^{s} aen laxa;
2 » Japare met 4400 rd^{s} aen Japans coper, 30 rd^{s} aen porceleynen en 15 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Rambang met 15 rd^{s} aen out yser, 40 rd^{s} aen ysere pannen en 8 rd^{s} aen porceleynen;
1 » Palimbangh met 522½ rd^{s} aen cleeden en 1000 rd^{s} aen contant;
1 » Surrobaya met 1370 rd^{s} aen cleeden;
2 » de cust van Java met 23 rd^{s} aen cleeden, 50 rd^{s} aen contant, 9 rd^{s} aen out yser ende 3 rd^{s} aen porceleyn;
1 » Tadoenangh met 55 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sumanap met 209 rd^{s} aen cleeden;
3 » Cherrebon met 180 rd^{s} aen cleeden, 75 rd^{s} aen out yser, 45 rd^{s} aen galnoten, 14 rd^{s} aen ganty wortel, 150 rd^{s} aen amphioen, 360 rd^{s} aen Japans coper, 60 rd^{s} aen goutdraet en 5 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Lassem met 65 rd^{s} aen cleeden, 36 rd^{s} aen porceleyn en 56 rd^{s} aen thin;
2 » Damack met 288 rd^{s} aen cleeden;
2 » Pamanoekan met 152 rd^{s} aen cleeden;
1 » Craoangh met 24 rd^{s} aen cleeden;

somma 27 stucx vaertuygen, die gesamentlyk van hier hebben vervoert, te weten:

5048½ rycxdaelders aen cleeden;
185 » » Spaense wyn;
240 » » mom;
104 rycxdaelders aen porceleynen;
7740 » » Japans coper;
28 » » balcken;

14	ryexdaelders	aen	plancken;	1050	ryexdaelders	aen	contant;
108	»	»	out yser;	56	»	»	thin;
160	»	»	ysere pannen;	14	»	»	ganty wortel;
150	»	»	witte wyn;	45	»	»	galnoten;
40	»	»	brandewyn;	150	»	»	amphioen;
14	»	»	laxa;	60	»	»	goutdraet;
37½	»	»	Tonquinse anys;			somma:	15244 ryexdaelders.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

7 Maert, Andriaen van Bengale, slaeff van Sara Bengale, die de keel afgesneden was;

15 Maert, Theko Chinees, die buyten van een buffel dootgestoken was;

16 » een onbekende slaeff, die aen de molens verdroncken was;

18 » » » Javaen, die boven in de groote revier verdroncken was;

27 » « jongen, die op de straet binnen de stad dood gevonden was.

Dese maend zyn alhier in de Nederlandsche als inlandsche kercken getrouwt de naervolgende personen:

6 Comp^{a} dienaren;
5 Mardyckers;
1 slaeff;
t'samen 12 paeren getrouwt.

Item in gemelte kercken zyn gedoopt:

13 Nederlandsche kinderen;
42 inlandsche ditos;
8 bejaerde inlanders;
t'samen 63 gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgegeven, dat dese maend alhier zyn overleden ende ter aerden gebracht:

23 Comp^{a} dienaren;
2 borgers;
2 Duytsche vrouwen;
2 » kinderen;
1 swart man;
4 swarte vrouwen;
2 » kinderen;
8 slaven en slavinnen;
t'samen 44 overledene.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4560 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

	1062	by de schans Jaccatra;
	416	by de rivier Crocot;
	395	buyten de poort Uytrecht;
	736	buyten de poort Diest;
	1951	by particuliere;
t'samen	4560	Javanen.

April Anno 1671.

1 *d*°. per Javaens vaertuygh werd ons op heden van Bantam toegebraght een brieffjen, door den sabandaer, Caytsoe, alhier aen den licentmeester Ockerse geschreven, zynde 't selve translaet in substantie, als volght.

> Dit brieffjen comt van Caytsoe, sabandaer tot Bantam, aen den licentmeester, Ockerse, waerinne versoekt, dat aen den Ed° heer Generael wil bekent maeken, alsoo nu langh Batavia en Coxinja in oorlogh zyn geweest, dattet goet soude zyn met malcanderen bevredighden, opdat de handel wedersyts vry moghte gedreven worden, 't geen de Conincq van Bantam oocq geerne soude sien; derbalven versoekt 't oordeel van den licentmeester, off 'et by haer Ed° soude aengenomen werden, waerop antwoordt sal verwaghten.

2 *d*°. niet noterens waerdigh voorgevallen.

3 *d*°. arriveert alhier ter rheede van Malacca 't jaghtje, Queda, by 't galjodt, Hamenhiel, op den 16en February voor de revier van Queda aengehaelt, om dattet (soo geseght wierd) dien Conincq soude toebehooren, waervan de Comp° nogh merckelycke somme van penningen competeert; brenght mede 5 stucx eliphanten, ongetaxeert.

De brieff, daermede van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed ontfangen, is gedateert 19 Maert jongstleden.

Naer den middagh becomen met inlants vaertuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert primo deser, houdende advertentie, namentlyk, dat de oude Sulthan 6 dagen verleden van Pontangh sieckelyck wederom geretourneert en 2 dagen daernaer met 6 à 7 vaertuygen weder derwaerts was vertrocken; dat 's Coninx scheepjen van Maccao aldaer hadde aengebraght parthye muscus, 25 à 30 picols Chinese zyde, eenige zyde stoffe, 50 à 60 picols radix China, 100 picols spiaulter, als nogh eenighe cleenigheden meer; de ladingh van 't Engels particuliere scheepje, St Jan Cento de Fegeredo, bestont in 270 packen gebleeckt guinees en salempouris, 6 à 7 packen met geschilderde chitsen, 2 à 3 corgies fyne gobaers en 40 à 50 picols cust staeff yser, weynigh committers en tapies, daervan de Bantamse Vorst, als van 't geen d'Engelse vrunden met 't scheepje, Bantam, uyt Tayouan hebben becomen,

syn gereghtigheyt begeert, wyl het particuliere goederen zyn, waertegen die vrunden doleren; maer 't soude apparent maer een dreygement wesen om een schenckagie te becomen.

Dat de brieff, van Coxinja aen den Sulthan geschreven, van geen anderen inhout was, als dat hy syn joncq en volcq aen dien Vorst recommandeert om in desselfs beschermínghe aen te nemen; en dat particuliere Chinese coopluyden uyt Tayouan aen den sabandaer in 't particulier souden geschreven hebben, dat Coxinja en de grooten aldaer genegen waren om met d'E. Comp^{e} weder te vereenighen.

De 3 slaven van den heer van Dam, die omtrent 3 maenden geleden aen de revier Anke door eenige Javanen zyn gestolen, waren tot Bantam te voorschyn gecomen en onthielden haer by pangoran Coelongh, 't welcq de resident, mits de indispositie van den Conincq, aen Keey Aria had bekent gemaekt, die 't selve oocq opstond den Conincq had aengedient en den resident uyt ordre van den Sulthan gelast de omstandigheden van dien in 't Maleyts schriftelyk te stellen, 't welcq dan oocq soodanig, nevens een recommandatie brieffjen van den sabandaer, naer den Conincq was gesonden.

't Engels scheepje, de Bombaes, jongst op Batavias rheede gelegen, was aldaer door leccagie weder ontlost, de masten uytgenomen en 't onderste boven gekeert, daer die vrunden dagelyx mede besigh waren om te calfaten; en een tingangh, geladen met 40 à 50 corgies gesorteerde cleeden, 50 riemen papier, 4 picols amphioen en andere snuysteringhe, was naer Japara afgesonden.

4 *d*^{o}. vertreckt uyt dese rheede naer Japara de fluyt, Papenburgh, om van daer met een ladingh houtwercq, etc. weder herwaerts te keeren.

By het brieffjen, daermede aen den ondercoopman, Jacob Couper, afgaende, werd hem bekent gemaekt de behouden aencomste van de schepen, Goude Leeuw, Nieuwpoort en Duynvliet, met desselfs houtladinghen en missive van 22 Maert jongstleden, soo en gelycq alhier onder dato 28 en 31 Maert passado is te sien.

Mitsgaders dat om de 600 groote balcken, die aldaer in voorraet lagen, af te haelen nu de fluyt, Papenburgh, wierd gesonden en Nieuwpoort, soo haest ontlost was, mede te volgen stont, behalven 't geen door 't Waterhoen en Westwout herwaerts soude werden gebracht.

Voorts hadde haer Ed^{e} gesien de rescontre, die de opperhoofden van 't Waterhoen en Westwout met een Coxinje joncq omtrent Grissick hadden gehad en 't voorgevallene, alsmede dat deselve vyanden in de boght van Rimbangh een joncq van 70 lasten groot van den sabandaer, Caytsoe, tot Bantam; oocq mede eenige Chinesen, jongst van Japan gecomen, in voorsz. boght een joncq van omtrent 85 lasten groot hadden gecoght, gelyk sulx hier voor (als geseght) breder staet uytgedruckt in de missive, gedateert 22 Maert, van daer gecomen.

Waerop de resident sigh wat nader moest sien te informeren en diergelyke practycquen, sooveel mogelyk, sien tegen te gaen.

Dat op het groot gewelt van Wangsa Djaja door 't vervoeren van 7 Batavise swarten naer de Mataram aen Wangsa Mangala, out gouverneur van Japara, was geschreven, was wel gedaen.

Wyders word geordonneert Papenburgh, soo spoedigh als doenlyk, weder herwaerts te senden.

5 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d°*. heden becomen per borgers vaertuygh van Japara van den ondercoopman, Jacob Couper, een brieffjen, gedateert 27 Maert, waerby haer Ed° word bekent gemaekt, datter binnen de revier van Samarangh een joncq van Coxinja was aengecomen, maer vertrouwden, dat het egter Tayouanse Chinesen waren, onder dewelcke volgens haer Ed° besluyt soodanighe vreese was gecauseert, datse meest, soo van Japara, als Samarangh, waren vertrocken.

De Portugesen van Maccau saten stil met haer aengebraghte coopmanschappen; Wierat Macka hadde haer 20 rd° voor de picol speaulter en wortel China door den anderen gepresenteert, maer sy hebben met hetselve niet lager als 25 rd° willen comen.

Voorts versoekt de resident voor den gouverneur, Wierat Macka, een zeepas naer Barous, dewyl de gouverneur voornoemt de Comp° seer toegedaen is.

7 *d°*. comt alhier ter rheede van Malacca te verschynen het gallot, Hammenhiel, medebrengende:

104283 ℔ thin;
23688 » speaulter, bedraegt t'samen *f* 46075 : 7 : 10;
't volgende ongetaxeert, zynde met het Quedase vaertuygh verovert:
10807 » thin;
39½ » gout;
1 comptoiren met pampieren;
1 kistje met cleeden;
1 canasser met rommelingh.

De brieff, daermede becomen, is de duplicata van den brieff, op 3 deses met 't jaghtjen, Queda, becomen.

Heden is in Raede van India ordre beraemt op de begravinge tegens de ongeregeltheden en impertinentien, die aldaer worden gepleght, etc., welcq placcaet dienaengaende hier naer op syn plaets, wanneer de publicatie geschiedt is, staet geinsereert te worden.

8 *d°*. heden comt alhier ter rheede te arriveeren van de Westcust 't jaghtjen, Arnemuyden, met een ladingh ten bedrage van *f* 67094 : 10 : 2, bestaende in 't volgende, namentlyk:

1052 teyl 14 maes gout;
198 baer peper;
14 ℔ campher;
6000 » benjuyn baros;
1000 halff amen lampoly;
7973 ℔ cust stael, weder terugh, comt als boven *f* 67094 : 10 : 2.

Daermede becomen van den commandeur, Jacob Joriszen Pits, ende den raet eene missive, gedateert 20 Maert, en een dito van den Sulthan Mametchia ende twintigh raedsheeren van Indrapoura, die naer gedane translatie is bevonden van volgenden inhout.

Dese onse nedrige groeten van Sulthan Maghometsia, Radja Seleman, Radja Mansorsha en de 20 raedsheeren van Indrapoura comen aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en de Raden van India in de stadt Batavia, die de regeringh voeren over al 't gedoente in alle steden beneden winds.

Vorders naer dit, soo maeken wy aen den Gouverneur Generael bekent, dat, wanneer de coopman, Jan de Harder, van hier naer Batavia geseylt is, soo heeft Sulthan Maghometsia een brieff onder de voeten van den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, gesonden, versoekende tot onder de voeten van den heer Gouverneur Generael om schepen voor Sulthan Maghometsia, waermede hy den heer Gouverneur Generael op Batavia soude mogen comen besoeken; ondertusschen, soo is 't sedert 't gedane versoek van Maghometsia een goede tyt verlopen, datter geen schepen en zyn verschenen; ende hierom, soo heeft Sulthan Maghometsia gecoght seven stucx vaertuygen, soo groote, als cleyne, om daermede op Batavia (voor den heer Gouverneur Generael) te verschynen, waerop des commandeurs afgesondene, de fiscael Melman, op Indrapoura gecomen is met ordere om my op te houden, dat ik met die 7 vaertuygen niet vertrecken sou; daerop Sulthan Maghometsia versoght heeft om met dese twee schepen te mogen vertrecken; ende alsoo dese schepen afgeladen waren, soo en conden se niet veel langer vertoeven, derwegen de fiscael, Melman, met Sulthan Maghometsia ende alle de raedsheeren in Indrapoura veraccordeert heeft om nogh een maend te verwaghten, wanneer een schip van Baros soude comen voor Sulthan Maghometsia om daermede tot den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, op Batavia over te gaen; ende dit is 't geen Sulthan Maghometsia ende alle de regenten van Indrapoura aen den heer Gouverneur Generael hebben bekent te maeken.

Niets en heeft Sulthan Maghometsia ende alle de regenten van Indrapoura tot betuyginge van haere nedrigheyd tot geschencq aen haere heeren te senden, als eenelyk, dat sy van den hoogen God voor 't welvaren van den heer Gouverneur Generael sullen bidden, opdat syn leven verlengt en nu al syn doen voor altoos op dese wereld voorspoedigh wesen magh.

9 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Japara de fluyt, Nieuwpoort, met een brieffjen aen den ondercoopman, Jacob Couper, houdende eenelyk, dat met desen bodem niet anders werd gesonden als een casken met medicamenten, bedragende *f* 177 : 2 : 6; en dat de zeepas, die de gouverneur Keey Wierat Macka op Baros is versoekende, nogh werd gedeclineert tot naeder gelegentheyt, dat de resident syn E. sal hebben bekent te maeken.

10 *d°*. heden is in Rade van India goetgevonden den proponent, Harmanus van Beecq, mettet schip, Tulpenburgh, 23 Maert verleden van de camer Amsterdam voor siekentrooster uytgecomen, des Sondags op de schepen, alhier ter rheede leggende, te laten predicken, door dien hy 't selve onderwegen 't scheep met toestaen van de bewinthebberen heeft geëxcerceert; en werd over sulx mede gerecommandeert om hem

in 't leren van de Maleytse tale te oeffenen om sigh bequaem te maken tot de predicatien in 't Maleyts, etc., alles breder te sien by de resolutie onder dato deses.

Gelycq mede in Rade van India goetgevonden is in de bamboese loots, tot een kercq voor de Maleytse gemeente opgeslagen, mede des Woensdags voor de Portugese gemeente te laten predicken.

11, 12 *en* 13 *d°*. niets van belangh gepasseert.

14 *d°*. comen alhier wederom ter rheede van Japara te verschynen de fluytjens, 't Waterhoen en Westwout, beyde beladen met houtwercken, ter monture van *f* 1681 : 2 : 8, namentlyk :

in 't Waterhoen :

84 ancker stokken;
80 cleene balckjens;
30 knies;
850 gesaegde plancken..... *f* 903 : — : —

Westwout :

86 ancker stokken;
314 cleene balckjens;
832 gesaegde plancken..... » 778 : 2 : 8
comt t'samen..... *f* 1681 : 2 : 8

De missive, die wy daermede van den resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert 9 April, meldende eenelyk, dat de Tayouanse Chinesen haer nu alhier en daer ter neder setten, soo op Samarangh, als Grissick, dogh, dat het timmeren van 't joncq op Padjangkoengan al evenwel voortginck, etc.

15 *en* 16 *d°*. niets gepasseert.

17 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh uyt de Straet Sunda van de opperhoofden van de fluyt, Buren, een brieffjen, gedateert 13 April, waerby sy bekent maeken haer behouden reyse tot daer en toe uyt het vaderland, etc. en datse redelyk gesont volcq en 2 dooden hadden gehadt.

Is oocq in Rade van India goetgevonden de coopman, Correput, die by resolutie van 6 en 17 February tot het naesien van de consumptien der scheeps provisien, equipagie goederen, etc. vercosen was, nu wercq te laten beginnen mette schepen, die hier te lande varen, alsoo hy daer voor eerst genoegh aen te doen sal vinden, en die van 't vaderland aencomen, voor als nogh te laten onder den boeckhouder en visitateur generael, Paulus de Vick, gelycq sulcx alles breder is te sien by de resolutie onder dato deses.

18 *d°*. niets gepasseert.

19 *d°*. verschynt alhier, God loff, behouden ter rheede over de Caep de Bonne Esperance de voornoemde fluyt, Buren, uyt het vaderland, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam uyt Texel in zee gegaen den 13^{en} October 1670 met 98

coppen, namentlyk, 30 militaire, 66 zeevarende, 1 vry man met 1 vrouw; waervan op de reys zyn overleden 2 zeevarende en aen de Caep aen land gegaen 13 coppen, te weten, 9 militaire, 2 zeevarende, 1 vry man met 1 vrouw, daerentegen zyn weder overgecomen 4 militaire, soodattet selve hier te lande brengbt 87 coppen, namentlyk, 25 militaire en 62 zeevarende.

De missive, daermede van den commandeur en den raed van de Caep becomen, is de duplicata van den brieff, op 23 Maert per Tulpenburg en Nuysenburgh ontfangen.

Soo gewerd ons tegens den avond oocq per Javaens vaertuygb een brieffjen van onsen resident tot Bantam, Willem Caeff, gedateert 17 April, houdende advertentie:

dat aldaer in de revier gearriveert waren drie vaertuygen met 3 gesanten, te weten, een van Landacq, een van Cambodia en een van Johor; 't verrighten van de twee eersten was eenelyk om continuatie van vruntschap te onderhouden, en dat van de laetste, namentlyk Johor, was wellight voor een dood mans deur geclopt, alsoo deselve versoght adsistentie van volcq en ammunitie van oorlogh tegen de Jambinesen;

dat de resident volgens 't schryven van den licentmeester, Ockerse, den sabandaer had aengedient, indien Coxinja genegen was met d'E. Comp^{e} te contracteren, vooreerst moest oversenden en aen deselve restitueeren alle onse gevangens en goederen, die hy door den onreghtmatigen oorlogh heeft naer hem getrocken, en als dan een gesant met volcomen commissie affsenden om te accorderen;

datter een scheepjen door die van Seringe onder schyn van verversinghe te vercopen soude afgelopen wesen, maer de resident hadde daervan tot nogh toe niet cunnen vernemen; vertrouwden, dattet d'eygenste chaloup was, waervan omtrent 8 maenden herwaerts kennis was gedaen, en dat de Conincq oocq light de moort wel bekent was.

De sabandaer, Caytsoe, versoght uyt den naem van den Conincq, dat Coxinjas joncq, daer ter rheede zynde, wederom vry en vrancq naer Tayouan moght vertrecken, alsmede een zeebrief voor een joncq van den Conincq, die mede derwaerts stond te gaen, maer vertrouwde de resident, dat de laetste op den naem van 's Coninx soude dienen tot overvoer van al de Coxinders, die met de joncq van den tollenaer, Keey Nebe Secredana, aldaer waren aengecomen.

Mede vertrocken dagelyx van daer herwaerts verscheyde vaertuygen met Coxinse Chinesen, geladen met Chinees papier, syde stoffen, etc.

20 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d°*. is in Rade van India goetgevonden te amplieeren en by de ordere van de begraffenissen, op 7 deses beraemt, nogh te voegen en te verlagen den prys van de doodkisten, die de luyden al wat duur worden aengesmeert; insgelyk de jongste ordre, volgens resolutie van 25 Mey 1666 beraemt, over het loon van de aensprekers, soo als by resolutie van 7 April voorsz. en heden, mitsgaders by 't placcaet van dien, dat hier naer op de publicatie staet geinsereert te werden, is te sien.

22 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d°*. ontfangen per de Javaen Soutadria en eygen vaertuygh van Japara een missive van den ondercoopman, Jacob Couper, gedateert 14 April, en een missive van Keey Wierat Macka, out gouverneur van Japara; eerstelyk die van den resident is in substantie, als volght:

dat de Deenen in haeren handel van doecken begonden te verflauwen en weynigh aftrecq hadden, sulx sy voorgaven toecomende jaer niet meer te comen en met 't uytgaen van dese maend waren gesint te vertrecken;

dat de committers en gobaer sarassas voor geen 120, maer voor 220 rd^{s} 't pack waren omgeseth, en sulx een misslagh in 't schryven was geweest:

hy doet eysch van 2 packen fyne moeris, 2 ditos tapesarassas, 2 ditos tapechindos van de cust, 2 ditos gordel chindos, 1 dito tapetelpocans met ruyten en 4000 goede wigtige Spaense realen;

de regenten van Lassem waren naer de Mataram vertrocken; over sulx conde in de saek van den vermoorden Chinees, Hiencko, als de weghgenomene Batavise swarten niet gedaen worden; soude traghten en had den adsistent, Jan Lam, belast met den sabandaer van Lassem sien te bedingen 't sout tegens 5 rd^{s} 't last vry aen boort te leveren en buffels huyden sooveel traghten op te samelen, als doenelyk;

't was niet wel mogelyk tegens 't uytgaen van April soo een groot getal paerden, insonderheyt merris, te becomen, als van hier geëyst wierden, maer soude eghter debvoir aenwenden om sooveel op te copen, alsser te becomen waren;

versoekt ordere tottet maeken van een nieuwe woninge, etc., alsoo de oude heel vervalt en van dage tot dage erger wordt;

de Portugesen hadden op Samarangh een bedorven jagt, lancq 11 en wyt ruym 3½ vadem, daerse mede besigh waren om te voltoyen; sy hadden aen Wierat Macka 50 stux gout laeken à 25 en 30, 50 picols speaulter à 22 en 10 picols wortel China tot 17 rd^{s} 't picol vercoght;

de Coxinders, die onse cruyssers ontsnapt en op Grissicq waren aengecomen, souden niet over de 2000 rd^{s} aen capitael daer aengebraght hebben;

versoekt de plaets van opperhooft, alsoo deselve nu seven maenden provisionelyk heeft becleet;

en die van Keey Wierat Macka uyt 't Javaens getranslateert, zynde van volgenden inhout.

Geschreven uyt een suyver opreght en onveranderlyk gemoedt door Keey Wierat Macka, wien gelast is de coopstad van Japara te regeren, comt aen den Gouverneur Generael, die de regeringe heeft over alle groote personen in de stad Batavia, als oocq over alle Nederlanders, soo beneden, als boven wints, die oocq seer verstandigh en van groote wysheyd is, waerdoor alle syne vyanden bevreest zyn, soo te lande, als te water; bewysende oocq syne hulp aen alle, die verlegen en in noot zyn, bethonende oocq syn genegentheyd en affectie aen alle syne vrienden en helpt alle onderdanen van Batavia, en doet daer dagelyx nogh meerder ten besten van haer toe, wie God wil zegenen met voorspoet en een lang leven op dese wereldt.

Vorders naer dit, dese Soetadria en Anga Paty, die send ik om voor den Gouverneur Generael te verschynen, want, wanneer ik op Damack was wonende, soo heeft eenen Molana eenige van myn middelen medegenomen; ondertusschen, soo ben ik van Damack naer Japara verhuyst, wanneer ik,

aldaer zynde, gemelten Molana nogh meerder vertrouwt heb, te samen tot een somme van 500 rd^{a}; en nu, soo heb ik gehoort, dat hy, Molana, op Malacca in reght was gecomen met een persoon van de cust van Cormandel, soodat alle de goederen van hem, Molana, by den sabandaer van Malacca waren berustende; hierin, soo versoek ik, dat de Gouverneur Generael my gelieft te assisteren en 't selve naer alle billickheyt te laten affdoen, sooder yets te reghten is wegens desen Molana off dat wy hem op Damack mogen crygen, alsoo de sabandaer van Damack de saeken tussen hem, Molana, en den Clinger, soo die van den beginne gepasseert is, bekent sy; hierin versoeke van den Gouverneur Generael met syn opreghtigheyd magh geholpen worden; nogh, soo heb ik voor desen om een zeebrieff om op Priaman en Baros te mogen varen versoght, gelyk ik nogh doe, alsoo my gelast was met des Sousouhounangs middelen te negotieeren; ende alsoo ik niemant anders en heb, soo verlaet my alleenigh op den Gouverneur Generael; nog soo maek ik bekent, hoe eenen Pieter, van Nederlanders afcomstigh, die seyde van Batavia te wesen en eenighe vreemde konsten wist te doen, eenighe middelen van den Sousouhounangh heeft medegenomen; ende nu, soo heb ik gehoort, dat hy op Succadanna is; hierin, soo versoek ik oocq de maght van den Gouverneur Generael; wat het medegenomen comt te bedragen, daervan is de reecquening onder myne handen, dogh ik vertrouw op de hulp van den Gouverneur Generael; alles, wat ik vorder gelast heb, is Soetadria en Anga Paty bekent.

24 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d^{o}*. vertreckt uyt dese rheede naer Siam om van daer met de gereede vellen en andere waren naer Japan voortgesonden te worden 't fluytschip, den Hasenbergh, met een ladingh van hier, soo voor Siam, als Japan, ter monture van *f* 116324 : 11 : 11, bestaende in 't volgende, eerstelyk:

voor Siam:

2 kisten met provintie daelders;
6 packen diversche cleeden;
10 » bethilles;
27 » cattoene gaeren:
1 baly vermilioen;
1 cas gout leere boekspiegels;

voorts silvere tabax pypen, brand emmers, lynsaet oly, schryftuygh en verscheyde vivres en equipagie goederen, monterende..... *f* 37315 : 2 : 7

voor Japan:

22040 ℔ off 152 balen Bengaelse zyde;
254674 » Bengaels poeyer suyker, monterende..... » 79009 : 9 : 4

comt als vooren t'samen..... *f* 116324 : 11 : 11

26 d°. ontfangen van Bantam per Javaens vaertuygh van den resident, Willem Caeff, een brieffjen, gedateert 25 deses, houdende eenelyk advertentie, dat aldaer van Trancquebare gearriveert was een Deens scheepje, genaemt Christianas Haven, onderweegh geweest zynde twee en een halve maend, geladen met geschilderde cleeden; de capitain was genaemt Swart Jacob; verscheyde particuliere coopluyden met vraght goederen waren oocq daermede aengecomen; en stond het gemelte scheepjen in corten naer de Oostcust van Java te vertrecken.

d'Engelse hadden alle de poeyer suyker tegens 3½ ropia per picol opgecoft, daer die vrunden dagelyx mede besigh waren om te kisten.

27 d°. comt alhier ter rheede van de cust Cormandel te verschynen 't jaght, de Blauwe Visser, met een lading ten bedrage van *f* 88884 : 8 : 5, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

251 packen diverse cleeden;
7 » roche vellen;
66900 ℔ root caliatourshout in 610 stucx;
9000 » ebbenhout in 150 stucx;
14860 » langh scherp;
1160 » ysere gesmede cogels, etc., monteert als vooren *f* 88884 : 8 : 5.

De missive, daermede ontfangen, is gedateert 13 February deses jaers, te sien onder 't aencomende brieffboeck off wel in 't verbael.

28 d°. word d'Ed° heer gouverneur generael ter hand gestelt een brieff, in 't Latyns geschreven door den Macause envoyé, die naer gedane translatie met den sin is bevonden van volgenden inhout.

Doorlughtigste Heer ende wydberoemste deses casteels ende deser stede Gouverneur Generael.

Naerdien ik u doorlughtigheyt ende deser stede gesamentlyker edeler borgeren eere ende soo grootelyx my aengedane weldaden ontfangen hadde, onder welcke goetdadigheyd my voorcomt ende hebbe my verstout uw doorlughtigheyd dese missive toe te senden, opdat gy den twyffel mooght opheffen ende my versekeren, off ik by ongeval het wercq des ambaghtsschaps [*sic*] ten sulcken eynde, als afgesonden ben, ende die daertoe behoorlyke redenen, dewelcke in tegenwoordigheyd van uw doorlughtigheyd voorgestelt zyn, wel onderscheyden en claerlyk geopenbaert hebbe; want de twyffel van dien baert eenighe bancgicheydt, door welcke myn hart eenighsints met droeffheydt overlopen werd; ende ik geve myn gemoed aen de treurigheyd over, wanneer gy, myn doorlughtighe heer, my niet verstaen en haddet.

De aenvangh ende 't eynde deser besendinghe hangen alleen aen uwe bescherminge, gelycq een vrient ende onse bond verbondene, dat gy de schaden, dewelcke de stad Maccao ende daerby leggende eylanden wegens de uytlantsche schepen overcomen, voor de 2 jaeren alleen gelieft te bevryden; waerdoor wy verhopen, dat de coopmanschappen vry sullen zyn, door welcken wegh

de Tartaren ende Chinesen Keyseren wy alle als vrienden ende in lieffde verbonden omhelsen connen, waerin nu, soo wyt de hope niet te vergeefs zy, sullen, 't geene ter gehoorsaemheyt der Hollantsche Compe noligh sal wesen, het alles naer uwe bevelinge tot dese Bataviasche havenen met onse schepen overbrengen naer believen van uw doorlughtigheyd; ende de grootere motiven deser sendinge is boven verhaelt, gelyckerwys de aenhangselen van de stad Macao, in de welcke wy woonen, niet en zyn als d'andere ende dese open zyn, gelycq uw doorlughtigheyd weet; ende alsoo versoeke ik, als ambassadeur derselver aen uw doorlughtigheyd ende derselver edele raden afgesonden, op 't yverigste, dat de voorgestelde redenen magh bejonstight werden; want de stad Macao meerdere schade overcomen can ende het stryt en is tegen de hoofden van een goede vrede naer de 16 en 17 capitulen ende oocq protestatien; soo ghy dit loon doet, connen wy ontschuldight werden; dieswegen als verhope uyt de goetgunstigheyd, uw doorlughtigheydt my geopenbaert, een goet eynde verwinnen sullen; ende waer de gelegentheyd aenmanen sal, gebruykt my meer als een ander; want gy sult my hebben als een dienaer; want ik 't ben in diervoegen uwe gebiedelyke heerschappy begrypende, dat 't gene de mont wil, my ...ogen weten mogen; ende de almaghtighste God sy uw gunstigh ende onderhoude vele jaeren uwe gesondheyd en leven gelucksaligh.

28 April in 't jaer 1671.

Onder stond: *Uw doorlughtigste onderdanigste dienaer,*
(was getekent): JERONIMO DE ABREU DE LIMA.

29 *d*°. heden voor den middagh is binnen 't casteel en de stad affgecondight ende ter gewoonlycker plaets aengeslagen 2 placcaten, een aengaende de begraffenissen en 't andere raekende het verkoopen van vaertuygen aen vreemdelingen, die van woort tot woort luyden, als volgt:

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, mitsgaders de Raden wegens de Generale Nederlantse geoctroyeerde Oostindische Compe in India.

Allen dengenen, die desen sullen sien ofte hooren lesen, saluyt; doen te weten, aengesien de begraeffenissen hier ter stede seer beswaert worden met de chiarpen ofte syde sluyers, die aen de draegers ende aensprekers plegen gegeven te worden tot groote laste van dickmaels arme weduwen en weesen, alsmede dat door 't schencken van wyn ofte andere stercken drank doorgaens seer groote ongeregeltheden ende impertinentien werden gepleeght, dat noghtans voor desen verboden, maer nu eenige tyt herwaerts niet wel aghtervolght is geworden; soo is 't, dat om daerinne te voorsien goetgevonden hebben te gelasten en te bevelen, als doen by desen, dat voortaen op de begraeffenissen geene chiarpen ofte sluyers aen de draegers ofte aensprekers sullen worden gegeven; noghte oocq eenige wyn, bier ofte andere stercken dranck geschoncken, veel min broot ofte andere spyse voorgeset, op verbeurten van 25 rde,

die contrarie sal bevonden worden gedaen te hebben, mitsgaders deportement van de dienst voor de aensprekers, die de luyden, die haer tot het bidden van een lykstatie roepen, daervan niet en sullen hebben gepreadverteerd ende gewaerschout; en nogh gelyke boete van 25 rd^{s} voor degene, die deselve luyden nogh sullen hebben bedient met schencken off voordienen van spyse, 't sy dattet de nooders syn off andere; ende opdat dese ord're te minder overtreden magh worden, soo sullen in 't wederom keeren van de kercq ofte kercqhoff geene andere mogen comen binnen het lyckhuys, dan alleen die van de maegen off bekenden en uytterlyk niet meer als 3 geleden van de bekenden boven de maegen, sooder eenige zyn, maer sullen voor de deur haer afscheyt nemen ende vertrecken, mede op gelycke boete, voor yder persoon te verbeuren, die binnen 't huys overgegaen zyn, sonder onderscheyt off hy daer binnen 't huys gedroncken off gegeten sal hebben ofte niet, sonder noghtans de dragers in dese te begrypen; oocq en sullen geene vrouwen tot het lyckhuys genodight worden, behalven die van de maegschap ende naeste gebueren, op verbeurte als boven, soo voor degene, die nodight, die doet nodigen, als die op de noodigingen gaet.

Ende alsoo insgelyx berigbt werd, dat de doodkistmaekers wel eens sooveel voor een doodkist van eenige bedroefde weduwen en weesen eyschen, als de kisten waerdigh zyn, ja, dat sy haer meenigmael vervordert hebben voor een kist met schroeven te eyscben ende ontfangen 18 off 20 rd^{s} tot 60 stuyvers ieder, soo hebben wy, daerin willende voorsien, wel expresselyk verboden, gelycq doen by desen, dat voortaen voor yder doodkist met schroeven van kyatenhout voor een volwassen persoon niet meer sal mogen werden geëyscht, nogh ontfangen als 10 rd^{s} tot 60 stuyvers yder, en sonder schroeven 8 gelyke rd^{s} en voor de kisten van onvolwassene naer advenant; maer voor baye kisten van dicke plancken 4 rd^{s}, van dunne plancken ofte gemeene 2 rd^{s}, op poene van aght gelyke rd^{s}, te verbeuren voor degene, die voor een kist meerder als voorsz. sal hebben geëyscht off ontfangen, ende dat, soo menigmael als sy daerover bekeurt sullen werden; sullende de E. Comp^{e} in 't Mallabaerse quartier tot een yders gerieff sulcke en diergelycke kisten t'allen tyden leveren de kyatehouten kisten met schroeven tot 8 rd^{s}, sonder schroeven tot 7 rd^{s}, de baye kisten van dicke plancken tot 3½ rd^{s}, de gemeene ofte van dunne plancken tot 2 rd^{s}, indien de burger kistemaekers voor de hierboven genoemde prys geen kisten wilden maeken.

Soomede hebben wy goetgevonden te vernieuwen onse jongste ord're, die wy volgens resolutie van den 25^{en} Mey 1666 hebben beraemt over het salaris van de aensprekers off begraeffenisbidders, namentlycq, dat yder bidder niet meer van yder begraeffenis sal mogen eysschen, nogh ontfangen als een rd^{s} tot 60 stuyvers yder, schoon sy alleen met haer 2 off meer in 't getal te gelycq over een lycq gaen bidden, op poene, dat, soo wie meerder geëyst off ontfangen sal hebben, van syn ampt sal worden gedeporteert en daerenboven verbeuren 8 ryxdaelders.

Ende opdat dit te vaster onderhouden werde, begeren niet en verbieden daeromme den curateur ad lites over des E. Comp^{es} affgestorven dienaers haer naergelaten middelen, voor sooveel hem aengaen magh, dat hy geen verloff sal geven

tot iets te doen off te betaelen eenige oncosten tegen den inhoude en meeninge van dese onse ordere, gelycq mede aen de reghtbancken deser stede verbieden geen reght te spreeken over oncosten tegen den inhoude ende meeninge deses gedaen; en dit alles, niettegenstaende een overleden, 't sy by monde off schriftelyk, anders moghte hebben begeert, jae bevolen.

Gegeven tot Batavia in 't casteel den 29en April 1671.

(was getekent): JOAN MAETSUYCKER.

Ter syden stond onder 's Compas segel, in roode lacke gedruckt:

Ter ordonnantie van hoogh gemelte haer Ed'.

(was getekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

De Gouverneur Generael, mitsgaders de Raden wegens de Generale Nederlantsche geoctrojeerde Oostindische Comp' in India, allen dengenen, die dese sullen sien ofte hooren lesen, saluut.

Alsoo ons al eenige maelen ter kennisse zy gecomen, dat de burgers en ingesetenen, alhier ende elders onder de gehoorsaemheyt van de Nederlantse Comp' staende, de chaloupen en andere vaertuygen, die sy hier, op de cust van Java ofte elders doen maeken ofte copen ende om dewelcke dan voort te equiperen ende uyt te rusten haer niet selden van deselve Comp' veele gereetschappen ende nootlykheden verstreckt ende vercoght werden, aen andere, niet onder de gehoorsaemheyt van de gemelte Comp' sorterende veralieneren ende overdoen, ende 't selve om verscheyde redenen niet anders en can worden aengesien dan voor seer nadeeligh en schadelyk voor den staet ende de commercie van deselve Comp' ende haere goede onderdanen; soo is 't, dat wy, nodigh geacht hebbende daertegen te voorsien, goet hebben gevonden te ordonneren, gelycq geschiet mits desen, dat voortaen ende in toecomende niemand onser onderdanen, wie het oocq soude mogen wesen, eenighe soodanighe chaloupen, jaghten off andere vaertuygen, gene uytgesondert, oocq geen anckers, touwen off anders scheeps gereetschappen off andere equipagie goederen, veel min geschut off cleynder schietgeweer ende ammunitie van oorlogh, aen andere, geen vaste onderdanen ofte subjecten van de Comp' zynde, sal vercopen, transporteren ofte veralieneren, onder wat naem, pretext ofte aen wien het oocq soude mogen wesen, op verbeurte van deselve ende de waerde van dien, mitsgaders soodanige vordere correctie, als naer gelegentheyt van de saeke sal geoordeelt worden te behooren.

Gegeven tot Batavia in 't casteel desen 29 April 1671.

(was getekent): JOAN MAETSUYCKER.

Ter syden stond onder Comp' segel, in roode lacke gedruckt:

Ter ordonnantie van hoogh gemelte haer Ed'e.

(was getekent): JOAN VAN BIEBEECK, secretaris.

Ten selven dage, des aghter middags, verschynt hier van Paliacatta over de Zuyder comptoiren 't jaght, Durgerdam, met een ladingh ten bedragen van *f* 133753 : — : 1, bestaende in de volgende waren en coopmanschappen, namentlyk:

van Paliacatta:

65680 ℔ root caliatourshout..... f 1077: 5:—

van Sadrespatnam:

240 packen diverse cleeden;
3 » roche vellen;
6000 rouwe vloersteenen..... » 51585: 3: 2

van Tegenepatnam:

250 packen diverse cleeden;
38 » roche vellen;
125 sacken schapewol en bockehayr;
2 vaten ingesoute vlees;
1 packje hemden..... » 68134: 1: 5

van Nagapatnam:

44 packen diverse cleeden;
5 » roche vellen..... » 12956: 10: 10
comt als vooren..... f 133753: —: 1

Waermede dan oocq hebben becomen drie originele brieffjes, eene van Sadragapatnam, gedateert 18, een van Tegenepatnam van 26 February en een van Nagapatnam, gedateert 5 Maert 1671.

De twee eerste brieffjes luyden niet anders als, wat cargasoen voor yder comptoir, als vooren geseght, in 't voorsz. jaght, Durgerdam, hebben gescheept en 't laetste van Nagapatnam doet verhael van 't gedoente des Teuvers, namentlyk:

dat men niet en wist, wie men als heer van Tansiouwer erkennen magh, ten aensien de Teuver al 7 maenden geleden een goet gedeelte en onder deselve de buyten stad met alle d'aengrensende landen heeft geconquesteert en alwaer de Marwas wacker doende waren den grooten ooghst van granen te versamelen om die dan te vervoeren off te vercopen, gelyk sigh dan de Teuvers off heer van Panpenaer oocq liet verluyden niet gesint te zyn soo haest te vertrecken, als 't blyckt by een ola, aen d'E. van der Meersche geschreven, dat hy gaerne de paght had van Trimelepatnam, die Comp^es coopluyden daervoor jaerlyx belooft hadden, dat syn gemelte E. tot heden geweygert en uytgestelt had op de verwaghte ordere van den heer gouverneur, Pavilioen, soodat syn E. nauw wist in die saek hoedanigh te stellen, nadien light de inwoonders souden aengesproken worden, die door de voorsz. Marwas tot heden nogh waren verschoont, als protesteren daertegen, dat den tyt bevolen blyft. Tegens al dit gedoente des Teuvers repten hem de Tansiouwer in 't minste niet, maer bleeff in syn hooftstad verholen; hy had wel eenige visiadoors met weynigh volck

in 't veldt, maer die letten op haer vyanden niet en sagen veel liever te plunderen, 't geen d'inwoonders nogh over hadden behouden; in somma dese schoone landen raeken dus doende heel in 't voetsant, sonder light weer 't hooft boven te crygen.

Insgelycx comt mede tegens den avond alhier ter rheede van Paliacatta over Masulipatnam 't fluytschip, Alphen, met een ladingh ter montuere van *f* 191651 : 15 : 4, bestaende in 't volgende, te weten:

van Paliacatta:

222210 ℔ root caliatourshout..... *f* 3645 : 5 : —

van Masulipatnam:

586 packen diverse cleeden;
78 balen cattoen off 9360 ℔;
1 versegelde bondel besuarsteen;
4981 ℔ hennip;
3800 ledige goeny sacken;
13 packen roche vellen;
15600 ℔ spykers;
79901 » gommelack;
1000 bandeliers;
5280 ℔ ysere hoepen;
50 Martavanen potjes namrack;
34 Martavanen;
3 packjes lywaten, etc., comt..... » 188006 : 10 : 4

t'samen..... *f* 191651 : 15 : 4

De brieff, daermede van den Srs Caulier en Thivart van Masulipatnam becomen, is gedateert 4 Maert 1671, mitsgaders de originele brieff van den heer gouverneur, Anthonio Pavilioen, is gedateert 13 February, zynde de duplicata hier te vooren op 27 deser al met 't jagt, de Blauwe Visscher, ontfangen.

Soo becomen oocq ten selven dage per Javaens vaertuygh met Astra Gaty en Marta Naya een brieffjen van Kcey Nity Sastra uyt de Mataram, die, uyt het Javaens getranslateert zynde, is bevonden van volgende inhout.

Dese brieff van Kcey Nity Sastra comt aen myn oom, den capitain Moor; dese myne gesondene, Astra Gaty en Marta Naya, brengen dien aen myn oom, den capitain Moor, te overhandigen, alsoo ik gelast heb eenige cleeden te copen, die weerdigh zyn om voor den Sousouhounangh Mataram te presenteren, als zyde chindes, met eliphanten en tygers geschildert; en hierin verlaet ik my ten uyttersten op myn heer; nogh soo is myn geschencq aen den heer capitain Moor een last rys, vier hartebeesten en 6 capoenen, dat niet en gelieft te versmaden, alsoo 't van geen weerde is.

30 *d°*. ingelyx becomen nogh een briefljen over land met de affgesondene Souta Kousa en Naya Souta, door pangoran Ginter uyt de Mataram aen den ontfanger, Joan van Wesenhagen, geschreven. dat mede naer gedane translaet uyt het Javaens is bevonden van volgenden inhoudt:

Dese brieff van Pangoran Ginter brengen Souta Kousa en Naya Soeta aen den ontfanger van Batavia; ik versoek geholpen te werden met eenighe cleedinghe als floszyde, gobaers en tapis.

Soo vertrecken op heden uyt dese rheede naer Cormandel de schepen, 't Wapen van Rotterdam en Oostenburgh, medevoerende voor Cheylon yder 100 militaire coppen om deselve, 't sy op Batavia off Punto das Pedras, aen land te setten; over sulx zyn de opperhoofden by instructie gelast soo hoogh te loopen, datse deselve plaetse cunnen beseylen, en wyders dan voorts stevenen over de Zuyder comptoiren naer Paliacatta; de ladinge, die de gemelte schepen mede slepen, bedraegt te samen *f* 226929: 7: 3, bestaende in de volgende waeren en coopmanschappen, te weten:

in 't Wapen van Rotterdam voor Cormandel:

2 kisten gout;
20064 ℔ rompen;
10095 » loot;
6111 » benjuyn;
10807 » thin;
4 vaten vlees en speck;
oncosten voor 5 eliphanten;
't volgende ongetaxeert:
2 eliphanten;
1 viercant comptoirken;
1 versegelt kistjen;
1 kleen leere canassertien en
voorts andere snuysteringh..... *f* 104726: 7: 1

in 't schip, Oostenburgh, voor Cormandel:

3 eliphanten, ongetaxeert;
735 theyl 2¼ maes Westcust gout;
30000 p° Macassaerse goude masen;
20008 ℔ pypswavel;
20062 » thin;
15000 » speaulter;
10021 » radix China, voorts verscheyde provisien..... » 109513: 1:12
Transportere..... *f* 114239: 9: 7

Per transport..... / 114239: 9: 7

voor Jaffanapatnam:

25 cassen Persiaense wyn;
6 » rooswater;
14000 ℔ yser gesorteert, voorts aen provisien, schryfgereetschappen, equipagie goederen, houtwercken en medicamenten, bedraeght..... » 12689:18: 6

somma comt als vooren..... / 226929: 7: 3

De missiven, soo aen den heer Ryckloff van Goens, den commandeur, Josephaes Vosch, tot Jaffanapatnam, de opperhoofden van de Zuyder comptoiren, den heer gouverneur, Pavilioen, als den directeur tot Souratta, daermede affgegaen, zyn te vinden in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

Dese maend zyn hier van verscheyde plaetsen aengecomen 149 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemant met* 752 *coppen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

5 vaertuygen van Tanara met 15 mannen, 1 last rys, 300 hoenders en 600 bossen suyker sombaer.

5 van Samarangh met 23 mannen, 96 picols en 85 cattys peper, 800 bossen goemoet, 10 sacken tabacq, 22 potten oly, 100 bossen loocq, 18½ lasten rys, 1 last sout en 25 bossen Chinees papier.

12 van Cherrebon met 47 mannen, 15⅝ lasten rys, 200 stucx rysmanden, 27 potten oly, 12000 arax pullen, 600 potten en tresellen, 2000 bossen suyker sombaer, 500 gesoute eyeren, 72 picols en 30 cattys peper, 20 stucx plancken, 300 bossen ajuyn en loocq en 140 corven swarte suyker.

2 van Quinam met 80 mannen, 15 kisten goutdraet, 300 bossen Chinees papier, 50 stucx quitasollen ende 5 picols benjuyn.

1 van Sommoor met 4 mannen en 2 lasten rys.

9 » Paccalongen met 31 mannen, 130 potten oly, 10000 gesoute eyeren, 32 sacken capock, 6¾ lasten rys, 250 bossen pady, 100 hoenders, 100 eenden en 40 picols sappanhout.

1 van Cheringen met 3 mannen, 50 corven fruyten en 200 oude clappus.

26 » Bantam met 79 mannen, 430 corven witte suyker, 1400 potten en tresellen, 188000 oude pienangh, 3900 oude clappus, 1395 groot en cleene potten calcq, 630 corven fruyten, 2 picols comyn, 4 vaten mom, 2 picols thee, 650 bossen rottangs Java, 50 stucx buffels vellen, 6 coebeesten, 3 calveren, 3 bocken ende ½ last tarwe.

5 van Japara met 24 mannen, 12 sacken capocq, 1200 bossen goemoet, 38 corven candy suyker ende 420 corven witte suyker.

10 vaertuygen van Craoangh met 25 mannen, 8 lasten rys, 500 bossen pady, 690 hoenders, 8 picols en 8 corven Javaens tabacq, 6 hartebeesten en 8 bocken.

2 van Jamby met 15 mannen, 1193 picols en 15 cattys peper.

13 » Palimbangh met 129 mannen ende 6500 picols en 50 cattys peper.

4 » Dermayo met 17 mannen, 16 3/4 lasten rys, 30 stucx buffels vellen, 5 corven Chinees tabacq, 1200 bossen pady ende 100 eenden.

2 van Candael met 7 mannen, 2 1/2 lasten rys, 11 potten oly, 2 corven Javaens tabacq, 3 corgies grove matten en 10 sacken capock.

6 van Therita met 19 mannen, 6500 oude clappus, 50 hoenders, 36000 pienangh en 8 bocken.

1 van Calianjer met 5 mannen, 3 lasten rys ende 2 lasten sout.

5 » Jouana met 20 mannen, 3 lasten rys, 10 potten oly, 460 corven witte suyker ende 50 corven bruyne suyker.

10 van Chiassem met 39 mannen, 130 balcken, 25 1/4 lasten rys, 50 bossen pady, 12 bocken, 15 stucx plancken, 1 picol capocq, 200 p^{s} pampes en 7 sacken Javaens tabacq.

2 van Damack met 8 mannen, 3000 oude clappus, 50000 pienangh, 2 lasten sout en 6 potten oly.

2 van Caligansa met 8 mannen, 3 1/2 lasten rys ende 200 bossen pady.

2 » Calisappo met 6 mannen, 1 1/2 lasten rys en 250 bossen pady.

1 » Majutta met 12 mannen ende 26 picols en 95 cattys peper.

1 » Singnap met 4 mannen, 1 1/2 picol gingily saet, 25 potten oly en 1 picol cattoene garen.

2 van Rambangh met 9 mannen, 200 plancken, 30 balcken, 5 lasten zout en 50 corven witte suyker.

1 van Pamanoecan met 7 mannen, 16 lasten rys, 1 last zout en 3 potten oly.

1 van Malacca met 20 mannen, 18 corgies tapis, 1 corgie witte cassa, 5 ditos committers, 5 ditos chelas, 2 ditos guinees lywaet, 10 ditos grove cambayen, 5 ditos chiavonys, 2 ditos gingangs, 700 stucx roche vellen, 4 picols wax ende 146000 oude pienangh.

1 van Tambalangh met 7 mannen, 600 oude clappus, 10000 oude pienangh ende 6 potten oly.

1 van Tamalangh met 4 mannen, 2000 clappus, 20000 pienangh en 10 potten oly.

3 van Sombaer met 9 mannen, 7 1/2 lasten rys en 200 bossen suyker sombaer.

3 van Pamalangh met 12 mannen, 4 1/2 lasten rys, 100 clappus, 4 potten oly ende 150 bossen pady.

1 van Padangh met 28 mannen, 80 picols benjuyn, 200 dubbelde matten en 100 bossen rottangs.

1 van Taboelan met 6 mannen, 4000 clappus en 10 potten oly.

3 vaertuygen van Tegael met 14 mannen, 22 lasten rys en 6 hoenders.

4 van Grissicq met 16 mannen, 130 picols sappanhout, 30 stucx buffels vellen, 45 potten oly, 7 picols cattoene gaeren, $^1/_2$ last gingily saet ende 50 corven witte suyker.

1 van Pamanoecan met 4 mannen ende 3 slaven en slavinnen.

149 stucx vaertuygen, t'samen aengebraght hebbende hier op Batavia 't volgende coopmanschappen:

155 $^5/_8$	lasten rys;
2600	bossen pady;
1200	stucx hoenders;
200	eenden;
7889	picols en 75 cattys peper;
2800	bossen suyker sombaer;
38	corven candy suyker;
1410	» witte suyker;
50	» bruyne suyker;
140	» swarte suyker;
357	potten oly;
400	bossen loocq en ajuyn;
11	lasten zout;
325	bossen Chinees papier;
100	» offer papier;
235	stucx plancken;
160	» balcken;
10500	» gesoute eyeren;
200	» rysmanden;
12000	» arax pullen;
2000	aerde potten en tresellen;
15	kisten goutdraet;
50	quitasollen;
85	picols benjuyn;
54	sacken en 1 picol capock;
8	picols en 27 sacken tabacq Java;
2000	bossen goemoet touwen;
170	picols sappanhout;
680	corven fruyten;
19600	oude clappus;
450000	oude pienangh;
1395	groote en cleene potten calcq;
2	picols comyn;
4	vaten mom;
2	picols thee;
750	bossen rottangs;
110	buffels huyden;
5	corven Chinese tabacq;
6	coebeesten;
3	calveren;
31	bocken;
$^1/_2$	last tarwe;
6	hartebeesten;
3	corgies grove matten;
200	stucx dubbelde matten;
200	p^s gedroogde pees pampes;
2	picols gingily zaet;
8	» cattoene gaeren;
3	stucx slaven en slavinnen;
18	corgies tapis;
1	corgie witte cassa;
5	corgies committers;
5	» chelas;
2	» guinees lywaet;
10	» grove cambayen;
5	» chiavonys;
2	» gingans;
700	picols roche vellen en
4	» wasch.

Daerentegen zyn van hier naer de onder genoemde plaetsen wederom vertrocken een aental van 17 stucx groote en cleene vaertuygen, als:

2 vaertuygen naer Craoangh met 37 rd^s aen cleeden;
1 naer Tegal met 20 rd^s aen cleeden;
1 » Damacq met 200 rd^s aen cleeden;
1 » Cherrebon met 10 rd^s aen cleeden;

1 vaertuyg naer Bouton met 1050 rd^{s} aen cleeden, 100 rd^{s} aen ysere pannen ende 60 rd^{s} aen Japans coper;
1 naer Samarangh met 55 rd^{s} aen cleeden, 82 rd^{s} aen out yser, 20 rd^{s} aen ysere pannen ende 30 rd^{s} aen benjuyn;
1 » Grissicq met 360 rd^{s} aen Japans coper, 13 rd^{s} aen ysere pannen, 18 rd^{s} aen porceleynen;
1 » Palimbangh met 1600 rd^{s} aen cleeden:
1 » Catouwen met 544 rd^{s} aen cleeden ende 20 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Caligansa met 40 rd^{s} aen cleeden;
1 » Paccalongen met 38 rd^{s} aen cleeden;
1 » Malacca met 240 rd^{s} aen rys, 200 rd^{s} aen contant ende 60 rd^{s} aen brandewyn;
1 » Tomboulan met 56 rd^{s} aen cleeden;
2 » Chiassem met 65 rd^{s} aen cleeden;
1 » Dermayo met 88 rd^{s} aen cleeden;

somma 17 stucx vaertuygen, t'samen van hier vervoert hebbende aen verscheyde coopmanschappen, als:

3803	rycxdaelders	aen cleeden;	18	rycxdaelders	aen porceleyn;
153	»	» ysere pannen;	240	»	» rys;
420	»	» coper;	200	»	» contant;
82	»	» out yser;	60	»	» brandewyn;
30	»	» benjuyn;	somma: 5006		rycxdaelders.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte persoonen:

6 April, een onbekende slaeff, die verdroncken was.

Dese maend zyn, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken, getrouwt de naervolgende persoonen:

8 Comp^{s} dienaren;
9 Mardyckers;
t'samen 17 paeren getrouwt.

Oock zyn in gemelte kercken gedoopt:

14 Nederlandsche kinderen;
38 inlandsche ditos;
16 dito bejaerde;
t'samen 68 gedoopte.

Door de doodtgravers deser stede is opgegeven, dat dese maend zyn overleden ende ter aerden gebracht:

26 Comp^{a} dienaren;
3 borgers;
4 Duytsche vrouwen;
2 » kinderen;
1 swart man;
7 swarte vrouwen;
4 » kinderen;
4 slaven en slavinnen;
t'samen 51 gestorvene.

Buyten deser stede poorten zyn dese maendt bevonden te remoreren een aental van 4534 Javanen, alle manspersonen, als:

1062 by de schans Jaccatra;
417 by de revier Crocot;
395 buyten de poort Uytrecht;
736 buyten de poort Diest;
1924 by particulieren;
t'samen 4534 Javanen.

Mey Anno 1671.

1 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

2 *d°*. ontfangen per Javaens vaertuygh van Bantam van den resident, Willem Caeff, eene missive, gedateert primo deser, houdende advertentie, dat de oude Sulthan op Sondagh 's avonds, zynde den 26^{en} der voorleden maend, omtrent de clocq 9 uren van Pontangh weder thuys gecomen was, eenelyk om syn doghter te besightigen, die van een jongen zoon in de craem was bevallen, maer dat hy oocq dien eygensten naght weder naer syn nieuwe plantagie sonder geselschap van grooten was vertrocken; en was de resident daegs daeraen mede naer dien Vorst gevaren om de restitutie van de 3 geroofde slaven van den heer van Dam, maer conde den Sulthan niet te spreken comen, over sulx aen een van des Sulthans dienaers een brieffjen, op Javaense wyse geschreven, had gelaten om aen dien Vorst te overhandigen, daerop de resident geen bescheyt had becomen; Keey Aria, thans sieckelyk zynde, hadde belofte gedaen by beter dispositie syn debvoir tot de restitutie omtrent dien Vorst te bewercken.

Den sabandaer, Kaytsoe, was de versoghte zeebrieven naer Tayouan affgeseght, maer versoght eghter een zeebrieff naer Japan voor syn joncq, die alle dage van Japara stond te comen, met byvoeginghe ofte vaste versekeringhe, dat deselve Tayouan niet soude aendoen, nogh oocq geen Coxinjase Chinesen daermede souden vertrecken.

3, 4 *en* 5 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d°*. vertreckt met eygen vaertuygh naer Malacca de borger, Titus Vitus, waermede by dese gelegentheyd een brieffjen aen den heer gouverneur, Balthasar Bort, werd afgesonden, onder dato deses te vinden in 't affgaende brieffboecq.

Soo verschynt hier oocq ter rheede uyt Bengale over de Westcust de fluyt, Buyenskercke, met een ladinge, soo voor Japan, als dese plaets, ten bedragen van *f* 334587 : — : 4, bestaende in de volgende coopmanschappen en waeren, namentlyk:

voor Japan:

523 packen zyde;		20 packen rouwe adathays;	
80 » florette garen;		12 » effene gingan;	

20 packen taffechelas gingans;	1 pack zyde allegias;
321965 ℔ poeyer suykeren;	400 fyne goeny sacken;
959 » koeyboter;	

voor Batavia:

680 ℔ wax;	4075 ℔ talygaren;
2 packen aengeslagen cleeden;	1629 » seylgaren;
196 ℔ amphioen;	416 » huysingh;
85 » borax;	359 » marlyn;
1610 p^{e} gesorteerde eggewercken;	2382 p^{e} diverse trossen;
12916 ℔ spykers;	19919 ℔ lont;
1598 » hennip;	6495 » loot;
8085 » lykgaren;	comt als vooren *f* 334587 : — : 4.

De missive van den heer directeur, Constantin Ranst, is gedateert 28 February en de missive van de Westcust 23 April deses jaers, te vinden in 't aencomende brieffboeck.

Insgelyx vertrecken weder over land de afgesondenen, Souta Kousa en Naya Soeta, op 30 April voorleden hier aengecomen, met een brieffjen van den ontfanger, Joan van Wesenhagen, in antwoord aen den pangoran Ginter in de Mataram, luydende van woord tot woord, als volght.

Dese brieff comt uyt een suyver en opreght gemoet van Joan van Wesenhagen, ontfanger op Batavia, aen Pangoran Ginter, soon van den grooten Sousouhounang Mataram, wien de groote God wil segenen met alle voorspoet en lang leven op dese werelt.

Het brieffjen, dat de Pangoran Ginter met Souta Kousa en Naya Souta aen den ontfanger van Batavia heeft gesonden, nevens 200 gantangs rys en hondert hoenders, is alhier alle aengecomen; ende heeft de ontfanger het brieffjen ontfangen, maer het geschenck niet, alsoo daervan in des Pangorans brieffjen geen verhael gedaen is, en mitsdien aen des Pangorans gesondenen, Soeta Kousa en Naya Soeta, toegestaen 't selve te vercopen om voor die penningen 't geëyste van den Pangoran weder in te copen, terwylen de gestalte van 't brieffjen, dat maer anderhalff regel schrift is, den ontfanger heeft doen twyffelen, off hetselve al van den Pangoran moghte comen, terwylen de gesondenen oocq over land hier aengecomen zyn, welke wegh dagelyx by veel geringe luyden oock gebruykt werd; weshalven, sooder in 't aenstaende iets van des Pangorans genegentheyt op Batavia moghte wesen en dat hy resolveerde daerover besendinghe te doen, soo versoekt de ontfanger gedienstelyk, dat hetselve ter zee geschieden magh en dat met kennis van Comp^{es} coopman, die op Japara leyt; niets en heeft de ontfanger aen Pangoran Ginter tot geschenck te senden als eenelyk syne gedienstige groet.

7 d°. vertreckt uyt dese rheede naer Jamby 't jaght, de Bock, met de joncq, Haerlem, met een cargasoen ter monture van f 90695 : 14 : 9, bestaende in de volgende coopmanschappen, te weten:

in 't jaght, de Bock:

12000 Mexicaense ropias;
118 packen diversche cleeden, voorts provisien, buscruyt, schryftuygh, schenckagie goederen, etc., ten bedrage van ..... f 89998 : 2 : 13

in de joncq, Haerlem:

parthye provisien, medicamenten, etc..... » 2697 : 11 : 12
comt als vooren t'samen..... f 90695 : 14 : 9

De missive, daermede afgegaen, is te vinden in 't affgaende brieffboek.

Insgelyx soo vertrecken mede met eygen vaertuyg naer de Mataram de affgesondenen van Keey Nity Sastra, Astra Gaty en Marta Naya, met eene missive van den ontfanger, Joan van Wesenhagen, uyt last van den heer gouverneur generael aen denselven, die van woord tot woord luyd, als volght.

Dese vriendelyke brieff comt van Joan van Wesenhagen, ontfanger op Batavia, aen Keey Nity Sastra, die by den Sousouhounangh Mataram in groot aensien is gestelt en wien de hooge God wil segenen met alle voorspoet en een lang leven op dese werelt.

Vorders, soo maekt de ontfanger van Batavia aen Keey Nity Sastra bekent, hoe syne gesondenen, Astra Gaty en Marta Naya, hier met een brieffjen en een geschencq van 7 lasten rys, 5 hartebeesten en 6 cappoenen aen den Gouverneur Generael wel zyn aengecomen, in welcq brieffjen gelesen heb, hoe Keey Nity Sastra dese Astra Gaty en Marta Naya had gesonden om eenige cleeden, die waerdigh waren aen den Sousouhounangh Mataram gepresenteert te werden, op Batavia te copen en waerin hy de hulpe van den Gouverneur Generael versoght; hierop, soo dient de ontfanger in antwoord, dat Keey Nity Sastra gelieft te weten, de Gouverneur Generael hem met sulcke geringe dingen niet en can bemoeyen, als hebbende alomme veel swaerder en gewightiger saeken te doen in 't regeren van syn landen en onderdanen; dierhalven, soo sal Keey Nity Sastra hem gelieven te excuseren mits syne groote en sware besoignes; evenwel soo heeft de Gouverneur Generael my gelast den brieff, nevens het geschenck, aen te nemen en Astra Gaty en Marta Naya in alles behulpsaem te wesen, opdat, soo 't mogelyk ware, Keey Nity Sastra naer contentement mogte geholpen worden; sulx de ontfanger in Comp^es packhuysen naer sulcke cleeden heeft gesoght, maer, alsoo die by de Comp^e niet en zyn, soo is by Astra Gaty en Marta Naya overal by particulieren daerna gesoght, die vertrouwe oocq iets tot genoegen van Keey Nity Sastra sullen gecregen hebben.

Vorders naer dit, soo werd Keey Nity Sastra seer vrundelyk versoght, dat, by aldien in 't aenstaende om sulcke off diergelyk behoeften andermael besendinghe naer Batavia moghte comen te doen, dat het met kennis van Comp^es^ coopman, die op Japara leyt, geschiede en syne brieven aen den ontfanger tot Batavia addressere, alsoo om redenen, als hier vooren geseght, de Gouverneur Generael hem daer niet wel mede bemoeyen can; in recompense van 't geschencq, dat Keey Nity Sastra heeft gesonden, soo is door den ontfanger van Batavia by desen brieff gevoeght 3 committers, 3 sarassa gobaers en 5 tapesarassen, dat gedienstigh versoeke, by Keey Nity Sastra, niettegenstaende het seer geringh is, met sulcker genegentheyd magh werden geaccepteert, als het van den ontfanger aen hem werd gesonden.

8 *d^o^*. soo vertrecken mede naer Japara met eygen vaertuygh de affgesondenen (Soeta Dria en Anga Paty) van Keey Wierat Macka met een missive van den ontfanger generael, Joan van Wesenhagen, aen denselven in antwoordt van syn brieff op 23 voorleden maend, die van woord tot woord luyt, als volght.

Dese brieff comt van Joan van Wesenhagen, ontfanger generael op Batavia, aen Keey Wierat Macka, wie van den Sousouhounangh Mataram tot de regeringhe van de stad Japare gestelt is, dien de hooge God wil segenen met alle voorspoet en een langh leven op dese wereldt.

Vorders, soo maekt de ontfanger van Batavia aen Keey Wierat Macka bekent, hoe de brieff, dien hy met Soetadria en Anga Paty aen den Gouverneur Generael heeft gesonden, hem ter hand gestelt is, in welcken brieff hebbe gelesen, hoe Keey Wierat Macka aen eenen Molana, soo op Damack en Japare zynde, vertrouwt had 500 rd^e^ en dat gemelte Molana, op Malacca gecomen wesende, aldaer door seeker Klinger in reghte betrocken was, soodat by den raed van Malacca verstaen is, dat geseyde Molana aldaer 500 ropia onder den sabandaer soude namptiseren, gelyk geschiet is, waerin Wierat Macka de goede hulp van den Gouverneur Generael versoght, alsmede wegens 't gene, dat door eenen Pieter, van Nederlanders afcomstigh en op Batavia gebooren, naer Succadana van des Sousouhounangh middelen was medegenomen; ende ten laetsten versoght Keey Wierat Macka een zeebrieff om op Priaman en Baros te mogen gaen handelen met des Sousouhounanghs middelen; hierop, soo heeft de Gouverneur Generael den sabandaer gelast aen Keey Wierat Macka daerover dit in antwoord te schryven, voor eerst, wat belangt de questie, tusschen Molana en den Klinger tot Malacca voorgevallen, dat daerin by den Gouverneur Generael niets can gedaen worden, voor en al eer de Klinger, die nogh op Malacca is, en hy, Molana, van Japara te beyde hier in persoon zy om, wedersyts gehoort zynde, een behoorlyk regt te cunnen spreken; ende wat aengaet den genoemden Pieter, daerover is verleden jaer aen Keey Wierat Macka al geschreven, hoe de Conincq van Succadana aen den Gouverneur Generael hadde bekent gemaekt, dat hy den voornoemden

Pieter over syne quade wercken hadde doen dooden, soodat de Gouverneur Generael met leetwesen Keey Wierat Macka in 't minste geen assistentie doen can; maer is door den Gouverneur Generael aen Soetadria en Anga Paty een zeebrief doen ter hand stellen om daermede op Priaman, maer niet naer Baros te mogen varen, alsoo met die van Baros nogh al in eenige moeyelykheden souden connen overcomen, dat de Gouverneur Generael leet soude zyn; want in sake van oorlog men soo precyse ord'res niet wel en can geven, ofte daer werden veeltyts wel abuysen begaen.

9 *d*°. 's avonts ontfangen een missive van Palimbang van den coopman, Melchior Hurt, per 't burgers jagt, de Vogelstruys, gedateert 20 April verleden.

10 *d*°. 's aghter middags verschynt alhier ter rheede van Macassar over Japara 't jagt, de Meerman, met een ladingh ter monture van *f* 30341 : 12 : 8, bestaende in 't volgende, namentlyk:

van Macassar:

1531 1/4 ropia swaerte gout..... *f* 28731 : — : —

van Japara

267 diversche huysbalcken;
291 swalpen;
38 cleene knies;
388 gesaegde dunne plancken en
8 stucx paerden..... » 1610 : 12 : 8

comt als vooren..... *f* 30341 : 12 : 8

De missive, daermede becomen van den president, Maximiliaen de Jongh, is gedateert 10 April, in 't aencomende brieffboek te vinden en die van Japara 5 Mey, die in substantie, luyt, als volght:

dat sedert 't jongste schryven van 14 der voorleden maent den 20ᵉⁿ daeraen 't fluytschip, Papenburgh, aldaer van hier aengecomen en daegs daeraen van Macassar de schepen Meerman, Rysende Son en de Stompneus;

dat de Meerman en Papenburgh nu herwaerts quamen met haer ladingh, als by factura uytgedrukt, en de rest mede haer houtladinghe stonden te becomen; daer vereysten nogh wel 3 cloecke schepen met lastpoorten om op Rimbangh sware balcken in te nemen.

De gewesen tolcq, Pieter Boudewyns, nu dienaer van den vry coopman, Simons, die sigh met vrouw en kinderen op Samarangh had neergeslagen, hadde aldaer de tollen van alle Christenen à 500 rdˢ 's jaers verpaght.

Het Coxinjase vaertuygh, in timmeringh bynaer voltoyt, stont binnen 8 à 10 dagen in 't water te lopen, alsmede dat van de Japanders op Carangh Gonnangh, daer besigh waren om witte suyker à 2 3/4 rdˢ 't picol op te copen.

Op 26 der voorleden maend was by absentie van den resident seeker matroos, genaemt Claes Willemse van Amsterdam, des naghts ten 11 uren door 't secreet uyt de logie gelopen; men meende, dat hy door de Javanen met een steeck in de borst vermoort was.

Soo verschynt mede tegens den avont van Japara de fluyt, Papenburgh, met een ladingh houtwercken ten bedragen van *f* 2252 : 7 : 8, bestaende in 't volgende, namentlycq:

90 gesorteerde moerbalcken;	1235 gesorteerde plancken;
50 stucx balcken van 16, 17 à 18 voeten;	6 stucx paerden, bedraeght als vooren
165 cromhouten;	*f* 2250 : 7 : 8.

De brieff, daermede van den resident Couper becomen, is de duplicata van degene, die op heden met 't jaght, Meerman, is becomen.

11 *d°*. ontfangen per Javaens vaertuygh een missive van den resident, Willem Caeff, van Bantam, gedateert 9 deses maents, in substantie zynde, als volght:

dat op 6 deser, Woensdagh, tegens den middagh, aldaer in de revier was aengecomen een scheepsboot, afgesonden by d'opperhoofden, soo van de schepen, 't Wapen van Rotterdam, als Oostenburgh, waermede deselve schriftelyk versoghten om 600 pysanghboomen voor haer inhebbende 5 eliphanten, maer hadde deselve met niet meer connen accommoderen als met 350 stucx, nevens 350 bossen groene pisang en party jonge clappus met weynigh verversinghe, waermede deselve dan reys hadden gevordert;

oock had de resident een brieffjen van de opperhoofden van de fluyt, Goylant, comende van Persia over Coutchin, van voor Anjer becomen, meldende onder andere, dat des E. Comp^es^ saken in Persia nogh al wel stonden;

dat de rover Siwasi in Suratta lustigh graseert, soodat Comp^s^ handel aldaer meest stille stont en te dughten was, Comp^es^ coopmanschappen, van Batavia daer aengebraght, wel naer andere comptoiren souden moeten vervoert worden;

dat Rammekens, de Cogge en Voorsightigheyt op haer gedestineerde comptoiren wel waren gearriveert.

Voorts maekt de resident bekent, hoe de verspieder, Keey Radingh Oetjongh, hadde te kennen gegeven, dat de jonge Sulthan met eenige van syn grooten beraetslaeght soude hebben om den ouden Sulthan aen te raden om een gesant herwaerts te senden tot vernieuwinge van 't laetste vrede tractaet, omdat die oude Vorst t'eenemael geresolveert was syn handel over zee te doen en dat sulx veyliger conde geschieden; tot dien eynde was de jonge Coninck naer de nieuwe revier gevaren om sulx syn vader bekent te maeken, etc.

12 *d°*. comt alhier ter rheede van Persia over Wingurla en Coutchin de fluyt, Goyland, met een Wingurlaes cargasoen ten bedragen van *f* 39603 : 14 : 14, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

597 packen cattoene garen;
60 » cardamom;
10 kisten mombasse hars, cost als vooren *f* 39604 : 14 : 14.

Soo is ons daermede oock toegekomen 7720 picols off 72 packen divers baftas van Souratta, onder meerder per pack geborgen uyt het verongelucke schip, de Victoria, en aldaer in Souratta uytgewassen, geclopt, weder opgemaekt en herpackt, costende *f* 26797 : 5 : 6.

De brieven, daermede aengecomen, namentlyk, die van Persia is gedateert 7 Maert, van Wingurla 4 April, mitsgaders een cleyn brieffken van Malabaer van 13 April, verselt met de copie missive van 8 Maert deses jaers, daervan te vooren 't origineel versonden is met 't burgers jaght, 't Radt van Avanturen, dat hier nogh niet te voorschyn is gecomen, alle onder d'aencomende brieven te vinden.

Is in Rade van India goetgevonden op 't versoek van de Eerw. predicanten, dat de proponent, Harmanus van Beecq, die op 10 April passado toegestaen is op de schepen hier ter rheede te mogen predicken, sulx mede in de week hier aen land magh doen; oocq is syn versoek mede toegestaen om het cranckbesoekers costgelt.

13 *d*°. voor den middagh is de brieff en schenckagie van den Conink van Ternaten, alhier met de Meerman aengebracht, door gecommitteerdens onder 't losbranden van 5 canon schoten van boort gehaelt en voorts door deselve tusschen gewapende soldaten binnen 't casteel onder 't losbranden van 9 canon schoten en 3 chergies musquetten voor syn Ed^t^ in de raed camer gebracht; en daernevens de brieven van Quitschil Callamatta, soo aen de heeren generael en Raden van India, als mevrouw generaels, die naer gedane translaet zyn bevonden van volgenden inhout; en eerstelyk die van den Coninco van Ternaten.

> Dese brieff comt uyt een suyver, opreght en onveranderlyk gemoet van Paducka Siry Sulthan Quitchil Mandarsaha, Coninck in Ternaten, syne veel groeten aen de Comp^e^, den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en alle de Raden van India, die de maght van de Comp^e^ en de regeringhe in Indien hebben van boven tot benedens winds en als broeders met alle groote Coningen in vrede zyn, en dit door haer vroomigheyd, opreghtigheyd en suyvere gemoederen in 't onderhouden van haer beloften, die altoos onveranderlyk zyn, tot 't eynde der werelt; waerdoor alle groote Coningen onder de gestoelte van de Comp^e^ sitten, soodat des Comp^es^ naem goede gerughten heeft in dese wereldt; waerdoor, dat de hooge God om dese reden de Comp^e^ helpt en ik oocq seekerlycken houden sal het contract, dat beswooren is voor altoos.
>
> Vorders naer dit, soo maek ik aen den Gouverneur Generael en de Raden van Indien bekent, hoe ik een cleyn brieffken met 't jaght ....., hier op 10 February aengecomen, heb ontfangen met een overgroot genoegen des gemoets en volgens 't gebruyk, dat men aen alle brieven van groote Coningen gewoon is; ende ik dien brieff geopent en gelesen hebbende, wiert er geseght, datter in alderhaesten een president soude comen en ik dan weder naer Ternaten soude seylen, alsoo het mousson haest verlopen was; en soo ik eenige goederen off volcq had, dat ik die vooraff met dat schip soude senden naer Ternaten; dogh, alsoo voornoemde schip seer belemmert was, soo heb ik daermede niet anders gesonden als menschen, die 2 à 3

cleyne kisjens by haer hadden, nevens een brieff, waerby ik gelaste aen 't volcq van Ternaten om by 't volcq van Solo aen te varen om my te vinden op Bouton; ende doen, soo is de president op 6 Maert hier aengecomen met een brieff van de Comp^e, den Gouverneur Generael en de Raden van India, welcken brieff ik in alle eer met de raedsheeren in alle grootheyt volgens de gewoonte van alle groote Coningen haer brieven heb ontfangen; die geopent en gelesen zynde, hebbe daeruyt veel en verscheyde dingen gehoort, eerstelyk: dat ik, vertreckende, sou aendoen en sien naer myn onderdanen om daer ordere te stellen; dogh in dit mousson is 't niet connen geschieden, maer in 't mousson hier naer, soo sal ik uytgaen; dogh bedancke den Gouverneur Generael en de Raden van Indien voor haeren raed; ik dan, onderseyl gegaen zynde, ben naer Menado gevaren, alsoo de Gouverneur Generael seer vergenoeght soude wesen, ik haestelyk in Ternaten quam; nogh, soo hebben de Gouverneur Generael en de Raden van Indien goetgevonden, dat myn jonger broeder op Macassar soude blyven, opdat op alle myne onderdanen 't oogh mogte hebben, omdat hy de manieren en 't gedoente van dat volcq weet en dat volcq hem oocq kennen en over sulx goet is, hy daer blyft om Selaier en alle de onderdanen te regeren; en daerop, soo heb ik oocq overdaght, het soo seer goet was, te meer, alsoo de Comp^e hem aen veertigh rd^e ter maend geholpen en geschoncken had; oocq soo sal ik op syn gedeelte oocq dencken met 1, 2 off 3 steden, daer hy gelyk als de inconsten van de Coningen can genieten, ten aensien het syn gedeelte is; ende daerom, soo ontfangh ik het seggen van den Gouverneur Generael, by aldien syn wercken goet zyn in 't regeren van dat eyland en de onderdanen, voor altoos; nogh, soo heeft de Gouverneur Generael bekent gemaekt, hoe hy aen Marcus Pays soude betaelen 1262½ realen, daerover ik seer vergenoeght sy, alsmede wegens het bekent maeken van den overleden Conincq van Bouton en 't gedoente van de raedsheeren van Bouton, en daerom sal 't wel en goet wesen, dat het schryven van den Gouverneur Generael daerin gevolght werd, alsoo, wanneer ik met den admirael, Speelman, te samen spraeken, hebben besloten, ik, naer Ternaten keerende, een capitain off een coopman soude medenemen om op Bouton te sien en te hooren, wat het begeren van de raedsheeren en onderdanen was, opdat ik een Conincq soude stellen, alsoo het afgedaen is in contract en de raedsheeren en onderdanen van Bouton haer daerop verlieten; dogh nu, soo ben ik den wegh over Manado gegaen, hoe weet ik dan het begeren van die luyden; nogh, soo is de helft van myn soldaten, 40 personen, met den capitain, Bakry, op Macassar gebleven; van 't volcq, die lange daer geweest zyn, die heb ik de helft medegenomen en nogh meer als 30 personen zyn by myn jonger broeder, Quitchil Callamatta, verbleven; nogh, soo heeft de Gouverneur Generael geseght, dat de atalassen en allegias in 't toecomende mousson souden gesonden werden, dat ik aenneme, nogh gelyk den brieff, dien de Caneelboom gebracht heeft; op den 3^den dagh van de maend Mey heb ik geseght, sooder van myn onderdanen haer onder de Comp^e begaven, datse

my souden weder gegeven werden ende haer niet geloven wilde, alsoo wy soo veraccordeert zyn, en dat beswooren hebben, dat wy wedersyts geen onlusten souden traghten te veroorsaeken; daerop de Gouverneur Generael hebben g'eyst, dat ik myn meeninge soude nader uytdrucken, in wat steden off eylanden, 't sy voor desen off nu, soude geschiet wesen; hierop segh ik opreght, Ed^e^, 't is waer, dat des Comp^es^ meeninge soodanigh niet en is, maer andere luyden willen sulcken quaet en gewelt doen; en soo de Comp^e^ hulp bewyst, soo is haer seggen waer, gelyk sy belooft hebben by 't Bonayse contract, dat onveranderlyk sal blyven tot het eynde der werelt; dogh, soo ik off myn volcq onlusten en moeyelyckheden verwecken off wel 't volcq van Celebes, soo sal ik die wedersyts straffen en dat met getuygenis van de Comp^e^, opdat alles wel gae en wy de quaetstookers geen gelooff geven, maer alles eerst wel ondersoeken, opdat wy deselve mogen straffen; nogh, soo maek ik aen den Gouverneur Generael bekent wegens 't gene my naer 't vertrecq van den admirael Speelman is ontmoet; eerst, soo heeft de commandant, Jan van Oppynen, eenen schipper, Dirck, naer Selayer gesonden om calcq te halen, die daer veel gewelden heeft gedaen, omdat hy het seggen van 't volcq van Selayer te veel gelooft heeft, wesende myn vrouw, zynde een kindt van Radja Gantar, wonende by den capitain, Toulop, dewelcke de voornoemde schipper den capitain Toulop met geweld, sonder eenigh medelyden met haer te hebben, heeft ontnomen; hebbende daervoor Radja Gantar eenigh loon genomen, seggende vorders voornoemde schipper, waer is de Coninck? de duyvel, hoe can hy op Selayer en Bouton komen; nogh, soo heeft van my genomen 't costen van 5 lasten rys, bedragende in Selayers gout 2½ catty, nevens dien eenige slaven; dese tydinghe op Oudjangh Pandangh gecomen wesende, soo heb ik en Jan van Oppynen daerover geschreven een brieff in 't Nederlants en een in de Arabierse tael, dogh van eenen inhout en last, dat myn vrouw, 't gout, slaven en de vrouw van den corporael, Bayan, die nevens den sergeant, Jacobsen, de brieven braghten om die van Ternaten met Selayer weder te vereenigen, souden weder geven; dogh hebben haer geen gelooff willen geven; naderhand, soo is de president gecomen, wanneer ik voornemens waer naer Bouton te gaen, dogh en heeft de president dat niet willen toestaen; daerover dan resolveerde naer Selayer te gaen om myn volcq te halen en die van Selayer te bevredigen, opdat het wel moghte gaen, alsoo Ternaten met die van Selayer te samen myn volck zyn; en dit heeft de president oocq geensints willen hebben, seggende: Conincq, en gaet gy niet; wy sullen te beyde ymand senden, nevens onse brieven van eenen inhoud, ende roepen 't volcq van Ternaten en de Coninghen van Selayer hier en haer dan gelasten, datse de schult van den Conincq sullen betaelen; wanneerder een schip gegaen en door my een cleyne prauw mede gesonden is om de brieven te brengen; dogh de Ternatanen zyn eerst op Selayer gecomen, wanneer de Coningen van Selayer quamen myn brieff ontfangen, doende zynde met haer vaertuygen claer te maeken om al haer schulden te comen betaelen;

doen is 't schip gecomen, waervan de vendrigh Laurens aen land gingh, roepende 't volcq van Selayer, de Coningen en groote personen, seggende, datse aengaende de schult van den Conincq van Molucco, soose dat hadden, datse het souden betaelen, maer des neen, datse vooreerst nogh souden waghten; en soo de Coningen genegen waren om naer Oudjangh Pandangh te gaen, dat het wel was off anders haer geliefte conden doen; en dit zyn de reden, waerom alle de Coningen van Selayer niet gecomen zyn, nogh haer schult niet voldaen hebben; wanneer 't volcq van Ternaten weder gecomen zyn, medebrengende haere vrouwen, die vrye lieden zyn, nevens gecoghte slaven en diese in den oorlogh gecregen hadden, wanneer de Coningen van Selayer hebben geresolveert eenigh volcq met den vendrigh op de chaloup van den capitain Touloup te senden, gelastende oocq, dat de Ternatansche vaertuygen te water souden gebraght werden, alsmede dat al 't volcq, die de Ternatanen daer gebraght, 't sy vrye off wel gecoghte off in den oorlogh genomen hadden, daerin souden gaen; ende daernaer, soo zynse op Oudjangh Pandangh gecomen, hebbende de Coningen met eenen een brieff gesonden, daerin verhaelende, hoeveel vrouws personen de Moluckesen tot haer vrouw genomen als diese gecoght hadden ten tyde van den admirael; dese heeft de president gelast by venditie te vercopen, waerover ik seer verwondert was, alsoo ik verclaerde, dat Ternaten en Selayer myne onderdanen en reghte slaven waeren en soo die seekerlyck iets misdaen hebben, soo behoorden wy en anders niemant te samen te comen, wanneer ick die in presentie van den capitain sal straffen, dogh naer myn gevoelen, soo can ik niet weten, offer anders met de mondt gesproken werd, als 't hart meent, maer de Comp^{e} en is sulcx niet gewoon; nogh, soo maek ik bekent, hoe de Comp^{e} uyt haer genegentheyt my hebben toegesonden een cleen scheepje, genaemt Cleyn Batavia, met 2 metale stucken en al de vordere behoeften voorsien en geladen met 20 lasten rys, costende 400 realen, dat ik met genoegen des gemoets heb ontfangen; nogh soo maek ik bekent, dat ik nogh noyt en heb gesien off gehoort van myn vader, off soo lange als de Comp^{e} eenige brieven heeft gesonden, dat ik die ontfangen heb sonder 't gevolgh van eenige personen als nu nieuwlycx, dat de president den brieff braght sonder eenigh gevolgh; in den brieff van den Gouverneur Generael werd geseght, dat de Gouverneur Generael van den schryver Blantie off waer hy bevaren is, schoon naer hem overal had laten soecken, niet heeft connen hooren, waerover ik verwondert ben, als sulx noyt in de stad Batavia meer geschiet is; nogh, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael en de Raeden van Indien bekent, soo ik en myn gemalin nogh 't leven hebben, sal ik, soo God sulx toelaet, den Gouverneur Generael en de Raeden van India comen besoecken; nogh soo maek ik bekent wegens 't gepasseerde omtrent den Conincq van Macassar en Crain Cronrong, hoese op 20 dagh van de maend Mey by my gecomen zyn, wanneer ik den Conincq van Goa en Crain Crongrongh vraegde, wat het believen van de Coningen was, offse quamen om vermaek off iets te seggen off hoedanigh; onderentusschen de Conincq

van Goa, eer hy nogh geantwoordt had, soo quam de president, wanneerse doen een weynigh tyt andere reden voerden; dogh de president wegh gegaen zynde, soo hebben de Conincq van Goa en Crain Crongrongh op myn vraegh geantwoord, seggende, wy comen hier om ons wat te vermaeken, alsoo wy gehoort hebben, dat de Conincq wil vertrecken; en daerom, soo comen wy den Conincq besoeken en wy versoecken op den Conincq van Molucco, dat wy aengaende onse schuld wegens 't bedraegen van 't volcq van Solo sooveel sullen sien te versamelen, als wy sullen connen, 't sy een off twee coupangs om aen den Conincq te senden; laet de president ons maer met geen craght gelasten te betaelen; daerop soo heb ik geantwoord, dat is waer, Radia; nogh soo heb ik geseght, hoe, nu alle het geslaght der Coningen van Goa en Radja Tello gegaen waren voor den Generael, aldaer hadden aengenomen, wanneer sy op Maccassar souden gecomen zyn, te sullen betaelen het costen off bedraegen van 't volcq van Solo en de forten en affbreken; en dit is oocq nu myn genoegen, dat myn schuld betaelt ende afgebroken werden; daernaer willende ik onderseyl gaen ende geconsidereert hebbende, dat wy Coningen van grooten naem zyn, heb my gehouden aen 't seggen in presentie van volcq en 't contract, dat beswooren is, gelyck ik nogh doe; daerop seyden Radja Goa en Crain Crongron, 't is waer, dogh wy hebben gesegt, soo Radja Tello 's morgens vroegh syn fort affbreekt, wy sullen onse forten des aghtermiddags afbreecken, maer wegens onse schuld versoeken wy uytstel; en sooveel als wy nogh schuldigh zyn, sullen wy aen de Compe op Oudjangh Pandangh betaelen; ende dit heb ik toegestaen; vorders, soo heb ik dit seggen van Radja Goa den Radja Tello laten weten, daerop Radja Tello belooft heeft syn fort te sullen afbreken, waerop ik alleenigh met den president en Radja Pallacca naer Tello gegaen zyn om 't selve fort af te breken en 's ander dags zyn wy naer Goa gegaen, dogh de Conincq van Goa versoght zyn fort selve te mogen afbreken; thien dagen daernaer, soo is de Conincq den 12en dagh van de maend July overleden; nogh soo maek ik bekent, hoe de Coningen van Selayer den Galaran Anto gesonden hebben naer Oudjangh Pandangh, die de president opgehouden heeft, niet willende gelasten, dat hy by my quaem; maer dese Selayer gingh in en uyt by Radja Palacca, brengende daer cleeden, die bevonden waren; off dit geschiet is met kennis van den president off niet, is my onbekent; nogh, soo heb ik veel te seggen van den president, wat schaemte my wel aengedaen heeft, dogh dit sal ik niet schryven; want schoon ik dat al schreeff, wat mensch sou 't geloven; dogh ik verlaet my op 't beswooren contract tusschen de Compe en ons, daer ik my aen houde; niets en heb ik tot geschenck te senden als myn suyver en opreght gemoet en anders niet.

BRIEFF *van Quitchil Calamatta.*

Dese brieff van Paducca u vrund, Quitchil Calamatta Ibemis, Sulthan Malafarodyn Chia, comt uyt een suyver en opreght gemoet aen myn

vrund, den heer Gouverneur Generael, en de Raeden van India in de stad Batavia, wien de hooge God wil segenen in voorspoet en gesontheyt en een lang leven in dese werelt; ende nogh meerder tot syn verstand toedoen om de maght van de Compe in Indien te behouden, etc.

Vorders naer dit, soo maekt Quitchil Calamatta met dit een cleyn brieffjen bekent, die met het blasen van de wind aen den heer Gouverneur Generael en de Raden van Indien wel sal overgebracht werden, om daermede te seggen wegens 't gepasseerde, doen ik op Batavia was, hoe dat de Gouverneur Generael my geroepen heeft, wanneer de Generael selfs seyde, dat ik, Quitchil, vooreerst niet soude vertrecken van Macassar, schoon Paducca u ouder broeder genegen is u mede te nemen; dogh de Compe heeft besloten tot eenigheyd, dat het goet zy Quitchil Calamatta vooreerst op Macassar blyft, alsoo de onderdanen van den Coninck van Molucco, die soo langhe in handen van den Coninck van Macassar geweest, nu eerst zyn weder gegeven, hoedanigh sou u ouder broeder Quitchil Calamatta dan mede nemen; 't sal goet wesen, dat Quitchil Calamatta op Macassar blyft om toesight te nemen op de onderdanen van de Molucos, opdat die vast aen ons blyven; ende laet dat op de Compe aencomen om daerover aen u ouder broeder Paducca Siry Sulthan te schryven ende resolutie van de Compe dierwegen bekent te maeken, gelyck als op Selayer hebben gelast, dat aen Quitchil 2 à 3 steden souden gegeven werden ende nogh, soo sal de Compe u geven 40 rde ter maend en sooder eenigh land op Macassar is, dat de Compe toecomt, soo Quitchil dat wil, maekt het bekent, de Compe sal 't u geven; nu soo wanneer ik op Macassar gecomen was, soo heb ik de resolutie van de Compe aen Paducca Siry Sulthan bekent gemaekt; daernaer soo heeft hy den brieff van de Compe ontfangen; die geopent en gelesen zynde, soo heeft Siry Sulthan daeruyt gehoort 't geen ik hem verhaeldt had, waerover Siry Sulthan ten hoogsten vergenoeght en geerne ontfangen heeft 't gene de Compe daerover geresolveert had, waerdoor my dry steden zyn gegeven, de eene is Tanete en tweede Blaboulou ende derde Anto; dit is 't gene Paducca Siry Sulthan Mandarsaha, Conincq van Ternaten, aen my Quitchil Calamatta heeft gegeven onder syn brieff en zegel; daermede soo heeft de Conincq den schryver Majude en den tolcq Jan Japon met den capitain Laut en alle groote personen van de Molucos, te samen in compe van my medenemende den brieff en 't zegel van den Conincq, 't welck wy aen den president gebracht hebben, dogh en heeft de president niet gedaen volgens de resolutie van de Compe en Paducca Siry Sulthan; dit maek ik aen den Gouverneur Generael en de Raden van Indien bekent, soose haer op my vertrouwen, gelyck de Compe besloten hebben, soo en isser van Paducca u vrund Quitchil Calamatta niet verder te seggen, anders als dat dese myn gesondene, die den brieff brenghe, genaemt Oura Wiera, die can verhaelen alle 't gene, wat my ontmoet is; nogh eens, soo versoekt Paducca u vrund aen den Gouverneur Generael en de Raden van India om duysent realen ter leen te mogen genieten; soo my gelast werd om

haer in 't fort Rotterdam te betalen off wel, dat ik het op Batavia senden sal, 't is even veel; en soo 't my toegestaen werd, soo geeft het in handen van myn gesondene, Oura Wiera.

BRIEFF *van den Coninck van Ternaten aen Mevrouw Generaels.*

Dese brieff comt uyt een suyver en opreght gemoet van Paducca Siry Sulthan Quitchil Mandarsaha, Coninck in Ternaten, send syne veel groeten aen Mevrouw Generaels, wie God wil segenen met voorspoet en een langh leven op dese wereld en in grootheyd en hoogheyt meerder toenemen voor altoos, opdat wy, die vrunden zyn uyt wedersytse genegentheyd, altoos sonder eenige verhinderinghe daerin mogen continueeren. Vorders naer dit, de brieff, die Mevrouw Generaels in handen van den president, de Jongh, heeft gesonden, dien heb ik met eer en sonderlinghe genegentheyt volgens 't gebruyk van groote Coningen ontfangen; ik die geopent en gelesen hebbende, is de brieff van Mevrouw Generaels, gelyck sy gewenst heeft, in goede gesontheyt sonder iets daeraen te manckeren toegecomen; hierover, soo ben ik duysent fault vergenoeght geweest en bidde God icq in de Moluccus magh comen en Mevrouw Generaels veele jaeren in hoogheyt blyven magh; 't geschencq van Mevrouw Generaels is geweest 2 sluyers, met goud doorwerckt, 2 glase gurgelets, met gout geschildert, en 4 sulcke coppen, 2 groote en 2 cleyne, nevens 2 glase bloempotten, daervoor ik Mevrouw Generaels met genoegen des gemoets bedancke en bidde van den hooge God, dat ik in de Moluccus magh comen om 't selve aen myn kint, Mehier Gamelamme, te thoonen ende verhaelen, hoe dat het teycken is van Mevrouw Generaels; vorders naer dit, niets en heb ik tot geschencq aen Mevrouw Generaels te senden als een slaeffjen tot een teycken, dat ik nogh leeff, dat niet en wilt versmaden, alsoo myn hart daerover niet steele.

Van Quitchil Calamatta.

Dese brieff, die uyt een suyver opreght en onveranderlyck gemoet van Paducca u vrunt, Quitchil Calamatta, en syn gemalin gesonden werd, nevens haer beyde veel groeten, aen Mevrouw Generaels, wien de hooge God wil segenen met gesontheyt, voorspoet en een langh leven in Hoogheyt op dese werelt, soo langh die dueren sal, opdat, zynde vrunden uyt wedersytse genegentheyt, sonder eenige verhinderinghe mogen blyven.

Vorders naer dit, soo maekt Quitchil Calamatta bekent, hoe, naer dat hy van 't lant van Jacattra gescheyden is, heeft ontmoet Paducca u vrundt, Sulthan Mandarsaha, in de stad Macassar; ende niet lange daernaer, soo is Paducca u vrunt Siry Sulthan van Macassar naer de Moluccus vertrocken; ende soo lange Paducca u vrund is vertrocken, ben ik altoos over de naght ende dagh bedroeft geweest; ik sou in desen nogh wel langer daerover

schryven, maer versekert zynde, dat Mevrouw Generaels, gemalin van den heer Generael, het wel sal gehoort hebben uyt het schryven van Paducca Siry Sulthan aen de Comp°; niets en heeft u vrund en syn gemalin, man en vrouw, tot geschencq te senden als 2 kinders, 1 man en 1 vrouw persoon, dat niet en wilt versmaden, alsoo 't van geen waerde is, maer by gelyckenis als een druypent water, dat van Paducca u vrund valt en stort onder de voeten van Mevrouw Generaels, versoeckende u vrundt Paducca te samen syn gemalin duysent malen pardon, die nu op Oudjangh Pandangh haer woon houden.

Tegens den avond verschynt hiermede ter rheede van Macassar over Japara 't schip, de Rysende Son, met een ladingh ter monture van *f* 2430 : 7 : 8, bestaende in 't volgende, dat tot Japare daerin geladen is:

135 coyangs en 38 maten sout;

690 buffelshuyden, comt als vooren *f* 2430 : 7 : 8.

De brieff van den president, Maximiliaen de Jong, is de duplicata, op 20 deser met de Meerman ontfangen, maer de brieff van den resident, Couper, van Japara, daermede hier aengecomen, is gedateert 8 May, in substantie zynde:

dat de resident sedert syn jongste schryvens, dat 5 deser was geweest, met de chaloup, 't Casteel Japara, Oostwaerts vertrocken, 't schip, de Rysende Son, had ontmoet, beladen zynde met 135 coyangs en 38 maten sout en 690 buffelshuyden, bedragende, als vooren geseght, *f* 2430 : 7 : 8;

dat de buffelshuyden begonden op te slaen en nu al 25 wierd geboden, daer dese voorsz. maer 17½ ten hondert hadden gecost;

de Deense coopman was over eenige dagen naer Grissicq vertrocken, alwaer van de Portugesen goede quantiteyt spiaulter à 19 en wortel China à 13 ropia per picol had gecoght; deselve Deense natie waren dagelycks besigh houtwercken te laden om daermede eerstdaegs naer Bantam te vertrecken;

de Portugesen waren besigh om haer nieuw gecoghte jaght op Samarangh te voltoyen, van waer de resident twee Bataviase vry luyden had gelight om deselve in dienst van andere Bataviase burgers naer herwaerts te laten vertrecken; voorts was het ten hove alles in stilte en maekten haer de strandheeren alle gereet om op 't ontbieden ten eersten derwaerts te vertrecken.

14 *d°*. soo vertreckt op heden naer Palembangh het jaghtje, de Groene Papegay, met een ladingh van *f* 51510 : 5 : 2, bestaende in:

8000 realen;

87 packen diversche cleeden, voorts provisien, schryff gereetschappen, equipagie goederen, medicamenten, schenckagie, etc., t'samen als vooren *f* 51510 : 5 : 2.

De brieven, daermede aen den coopman, Melchior Hurt, als aen pangiran Ratoe affgegaen, zyn te vinden in 't affgaende brieffboecq.

Tegens den middagh word de missive, door Radja Palacca en syn gemalin aen haer Ed° geschreven ende gisteren avond mettet schip, de Rysende Zon, aengebraght, door gecommitteerdens van boort gehaelt en door de ryen van gewapende soldaten, onder 't chargeren van drie cherges musquetten en 't lossen van 7 canon schoten

syn Ed^{t} den heer gouverneur generael overhandight, die naer gedane translatie is bevonden van volgenden inhout.

Radja en syn vrouw te beyde senden haere veel groeten voor den heer Generael en syn gemalin, wie God wil segenen met voorspoet en een langh leven, in dese wereld; vorders naer dit, soo maekt Radja Palacca aen den heer Generael bekent, hoe de brieff, die de Gouverneur Generael aen my heeft gesonden, is my met het bygevoegde geschencq wel toegecomen, daerover ik veel dancq segge; den inhout van voornoemden brieff heb ik oocq met een overgroot genoegen des gemoets gehoort, te meer, als daeruyt verstont, dat de Gouverneur Generael met syn gemalin in gesontheyt waeren.

Vorders naer dit, soo maek ik aen den heer Generael bekent, hoe wy alle de forten op Macassar hebben gedistrueert en 't volcq van Towadjo, wiens stad geheten is Tousaura, heb ik verbrant, waardoor sy zyn gecomen ende hebben haer voor my verootmoedight; doen heb ik haer Conincq en alle haere groote persoonen selve gebracht voor den president, aen wien sy haer selven op genade off ongenade overgaven met versoek van gepardonneert te mogen worden; ende hoedanigh de stad van Towadjo is gewonnen en alle de forten op Macassar zyn gedistrueert, dat sal uyt den brieff van den president blycken; niets en heb ick om myn nedrigheyt omtrent den heer Generael te bewysen anders als ses stucx kinders slaeffjens, bestaende in 5 vrouwen personen, d'eerste geheten Wituna, Datouga, Darangninangh, Wikano en Wikamcay, en 't jongentjen is geheeten Lama Laboangh, die niet en gelieft te versmaden, maer aen te nemen als een teycken van myn leven.

15 *d*^{o}. voor den middagh comt alhier ter rheede van Japare te verschynen de fluyt, Nieuwpoort, met een ladingh van *f* 2833 : 10, bestaende in de volgende houtwercken en paerden, namentlyck:

150 stucx moerbalcken;
537 cleene huysbalckjens;
44 knies;
200 stucx kiate dicke plancken;
6 » paerden, costende gesamentlyck *f* 2833 : 10.

De missive, daermede van den resident Couper becomen, is gedateert 9 Mey, houdende advertentie, dat de resident, neffens de geëyste contanten, 3 schepen met lastpoorten in 't gemoet sagh, alsoo niet meer versien was de voorsz. ladingh te betaelen.

't Jaghtje, de Stompneus, was op ultimo April naer Macassar vertrocken, inhebbende genomen 50 stucx 28 voets balcken en 1796 gesaegde plancken, etc.

Insgelyx ontfangen per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident, Willem Caeff, van Bantam, houdende advertentie, dat dese eenelyk diende tot geleyde

van de Jambyse missive, per een Engels vaertuyg aldaer aengebracht: de Joboresen souden aldaer voor de revier met 60 vaertuygen in besettingh leggen en de jonge Conincq sou van Palimbangh weder geretourneert zyn.

De Coninck van Bantam was 12 deser 's avonts van de nieuwe revier weder geretourneert en 's naghts weder vertrocken, etc.

De missive van 't opperhooft, Dircq de Haes, uyt Jamby, als vooren gesegt, met een Engels vaertuygh geschreven en nu mede alhier ontfangen, is gedateert ultimo April, te vinden onder d'aencomende brieven.

Soo is in Rade van India de borger coopman, Jacques Boulan, op syn versoecq om de reden, daervan in de resolutie vervat, voor dese mael nogh geaccordeert de helft van 't jaght, 14 à 15 maenden geleden met eenige luyden van Maccauw laten maeken, aen deselve over te laten.

16, 17, 18 *en* 19 *d°*. niet noterens waerdigh voorgevallen.

20 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Toncquin om wederom van daer direct hier te comen de jaghten, Bleyswyk en Meliskercken, met een cargasoen t'samen ten bedragen van *f* 355327 : 17 : 6, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

in 't jaght, Bleyswyck:

40000 provintie daelders;
500 kisten copere cassjens;
68000 ℔ Bengaelse gerafineerde salpeter;
12235 cattys peper;
3450 ℔ schoon gemaekt cattoen, voorts provisien, schenckagie goederen, etc., bedraeght te samen..... *f* 161029 : 5 : 12

in Meliskercken:

40000 provintie daelders;
23 packen diverse cleeden;
50 balen cattoen;
4 cassen laekenen;
36600 ℔ pypswavel;
78336 » salpeter;
50979 cattys peper;
570 kissjes copere cassjes;
20000 vellen oly papier;
12 ysere en 2 metale } stucken;
8740 p° rontscherp, voorts partye provisien en medicamenten, bedragende met malcander..... » 194298 : 11 : 10
comt als vooren t'samen..... *f* 355327 : 17 : 6

De missive daermede afgegaen aen 't opperhooft, Cornelis Valckenier, den Conincq en prins zyn te vinden onder dato deses in 't affgaende brieffboek.

21 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

22 *d°*. comt alhier ter rheede te verschynen 't jaght, Vlaerdingen, uyt Amboina met een ladingh giroffel nagelen van 303870 ℔; hoeveel deselve bedragen, staet hier onder op de factura van de Beurs uytgetrocken.

Soo is in Rade van India goetgevonden, dewyl de Comp^e^ om een groote chaloup benodight is om na de Westcust van Sumatra te gebruyken, de nieuw gebouwde chaloup van den borger, Albertus Morel, voor de Comp^e^ (op 't rapport van gecommitteerdens) aen te nemen voor 1350 rd^s^, zynde versien met:

een stel zeylen;
» cleyfock;
» vlagh;
» helmstocq van yser met een copere cnoop;
twee dreggen;
een nieuwe paerdelyn, dick 7 duym;
» endt van een ysere tros;
» dregge touw;
een naghthuys en
» hangh lamp;
» compas;
twee dieploden;
een loot baly met
» » lyn daerin;
twee halff uyr glasen;
een treghter ende
twee putsen.

23 *d°*. 's morgens arriveert hier te deser rheede uyt Banda, reght door, 't jaght, de Pauw, met een specery ladingh ter monture van *f* 31220:7:10, bestaende in 238 sockels foely off 6664 cattys:

25109 catty Bandas note muscaten;
1461 ℔ oly coeken van noten in 18 kissjens;
218 » schiltpatshoorn, comt als vooren *f* 31220:7:10.

De missive van den gouverneur, Anthony Hurt, ende den raed, daermede aengebracht, is gedateert 22 April ende onder d'aencomende brieven te vinden.

Insgelyx verschynt alhier mede ter rheede van Amboina 't jaght, de Beurs, met een ladingh van 288640 ℔ nagelen, die met de 303870 ℔, met Vlaerdingen op gisteren aengebracht, t'samen monteren *f* 188224:5:7.

De brieff, daermede aengebracht van den gouverneur en de raed, is de duplicata van deselve, op gisteren met Vlaerdinghen aengebracht.

24 *en* 25 *d°*. niets van belangh gepasseert.

26 *d°*. ontfangen met 't burgers jaght, 't Rad van Avonturen, van Mallebaer een originele missive van dato 8 Maert, hier te vooren op 12 deses al in copie mette fluyt Goyland ontfangen, mitsgaders van Cheylon twee brieven, d'eene van d'heer Ryckloff van Goens uyt Colombo, gedateert 15, en d'ander uyt Gale 17 April deses jaers, waermede wy dan oocq ontfangen:

36310 ℔ kitsery;
23812 » erreten;
4 sacken mostaert saet, dat tot Cruxdegale daerin is gescheept, bedraegende met malcander *f* 2872:10:11.

27 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Japara de fluyt, Nieuwpoort,

met een ladingh van *f* 16819 : 18 : 8, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlycq :

4000 stucx Spaense realen off 12000 guldens ;
2 packen witte moeris ;
2 » tapesarassen, bloemwercq ;
2 » tapechindos ;
2 » gordelchindos, bedraeght als vooren te samen *f* 16819 : 18 : 8.

Tegen den avond comt alhier ter rheede met eygen vaertuygh de Malaxe borger, Hendrick Babay, van Malacca over Palimbangh, waermede wy dan becomen een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed, gedateert primo Mey ; item copie van den 16^en^ met een apendix van 19 April, waervan de originele nogh niet te voorschyn is gecomen en met de Pimpel over Andragiry staet te comen, mitsgaders die van Palimbangh van den coopman, Melchior Hurt, is gedateert 16 Mey.

28 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

29 *d°*. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh een brieffjen uyt de straet van de opperhooffden van 't schip, de Gecroonde Vrede, comende uyt het vaderland, waerby ons bekent maeken, datse den 23^en^ November verleden jaer met de fluyt, de Stermeer, voor de camer Hoorn waren in zee gegaen ;

datse op 5 Maert aen de Caep waeren verschenen en 't schip, Damiaten en de fluyt, Sparendam, een dagh à twee daer te vooren mede waeren gearriveert ;

dat d'E. Goske met 11 retourschepen omtrent 11 dagen over haer arrivement naer 't Patria was vertrocken :

dat de commandeur, Coopman, aldaer den 6^en^ Maert, mede met 4 retourschepen 17 December van hier vertrocken, behouden was gearriveert en naderhand nogh een fluytjen van Cheylon, mitsgaders een Frans schip, daer een viceroy op was ;

dat den 16^en^ Sparrendam naer Cheylon, 18 Damiaten en 19 sylieden naer herwaerts waren gestevent ;

dat 't Wapen van Vlissingen op de Goeings aen stucken gestoten was, etc.

Naer den middagh is by d'heer Pieter van Hoorn, extra ordinaris Raed van India, en den president van den E. gereghte deser stede ingedient en in Rade van India gelesen de nominatie van een dubbel getal Comp^s^ dienaren en borgers om daeruyt te verkiesen ofte uyt de tegenwoordige te continueeren een compleet getal van schepenen, welcke nominatie onder dato deses in het resolutie boek staet geinsereert ; en zyn naer deliberatie vercoren en gecontinueert :

d'E. heer Pieter van Hoorn, voornoemt, als president ;
d'E. Cornelis van Quaelbergh, vice præsis, beyde by continuatie ;
de secretaris Jacob Bremer,
Isacq Solemans,
Willem Vermaire,
Gysbert Strantwyk,
} mede by continuatie, mitsgaders
Juriaen Scholtes, alleen nieuw vercooren.

Soo is door d'heer gouverneur generael mede in Rade van India g'exhibeert een geschrift van den Portugesen envoyé, Jeronimo d'Abreu da Lima, in 't brede by de resolutie onder dato deses te sien, waerop haer Ed^e^ hebben gelieven voor antwoord te dienen, dat niet cunnen oordeelen de redenen, daerin vervat, gefundeert te zyn, dat wy onse onderdanen souden gehouden zyn te verbieden op de cust van China te varen, etc., gelyck sulx mede breder in voorsz resolutie staet aengehaelt.

30 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

31 *d^o^*. tegens den avond vertrecken uyt dese rheede directelyck naer Japan de schepen, Tulpenburgh ende Schermer, en met het eerste de oppercoopman, Johannes Camphuys, om den E. Martinus Caesar te vervangen en aenstaende jaer de plaets van opperhooft te becleeden; deselve bodems voeren mede een cargasoen ten bedragen van *f* 796173 : 18 : 7, bestaende uyt de naervolgende waren en coopmanschappen, namentlycq:

't schip, Tulpenburgh:

4 cassen laekenen;
3 » croon rassen;
4 » swarte laken rassen;
2 » 2 vaten barnsteen off 444 1/2 ℔;
2 » Spaens leer off 500 p^s^;
60 cassjes quicksilver off 4279 1/2 ℔;
4 cassen en 1 bondel camphur Baros off 289 1/2 ℔.;
297 packen diverse lywaten;
300 balen Bengaelse zyde;
63 packen roche vellen;
928 kisten poeyer suycker off 223840 ℔;
25 packen florette gaeren;
12229 ℔ Malax thin;
6100 » spiaulter;
24400 » sandelhout;
2491 » note muscaten;
100283 catty swarte peper;
3410 ℔ gommelack;
4 cassen met spiegels;
2 vaten met globen;
2 dosen en cassjes met rariteyten;
2 kisten zeep;
10 packen amandelen;

Voorts verscheyde provisien, gereetschappen, medicamenten, zaden en geplante cruyden, bedraeght te samen..... *f* 406545 : 12 : 14

Transportere..... *f* 406545 : 12 : 14

Per transport..... f 406545 : 12 : 14

't schip, de Schermer:

4 cassen laekenen;
3 » croon rassen;
4 » laken » ;
2 » en een vat barnsteen off 764 ℔;
2 » Spaens leer off 500 p^{e};
60 cassjes quicksilver off 4380$^{3}/_{4}$ ℔;
1 cas met camphur Baros off 218 ℔ 7$^{1}/_{2}$ teyl;
280 packen diverse cleeden;
300 balen Bengaelse zyde;
25 packen florette garen;
690 stucx buffelshuyden;
49 potten namrack off 5289$^{1}/_{2}$ ℔;
66 packen roche vellen;
639 kisten candy suycker off 156327 ℔;
1312 sacken Bengaelse poeyer suycker off 164224 ℔;
1088 ℔ caetchia;
3264 » borax;
3584 » gommelack;
24400 » sandelhout;
36673 » calliatourshout;
2440 » note muscaten;
100137 catty swarte peper;
600 ledige goeny sacken;
1 kas rooswater;
2 masten, voorts parthye provisien, medicamenten, geplante cruyden, etc..... .... » 389628 : — : —

comt t'samen als vooren..... f 796173 : 12 : 14

Insgelycx becomen per inlants vaertuygh van Bantam van onsen resident, Willem Caeff, een brieffjen, gedateert 29 deses, in substantie zynde, als volght: dat aldaer een Engels schip, genaemt de Croon, was gearriveert, zynde 18 October passado in comp^{e} van nogh een ander schip uyt Engeland vertrocken, dat mede dagelycx verwaght wierd; 16 schepen hadden die vrunden dit jaer in India te crygen; eenen Pieter Coek, als secunde persoon om tot Bantam te residieren, en een Nederlander, genaemt Tjercq Meynders Backer, waren mede met 't geseyde schip aengecomen; de vrunden wisten te seggen, datse omtrent Dwars in den wegh een groot Nederlants schip, die een stomp tot een groote mast hadt, gepreyt hadden en syn comste van de Caep was, maer wisten de name niet te seggen, waernaertoe de resident oocq opstont verversingh hadde affgevaerdight en de baey gepasseert was.

Twee Engelse chaloupen en 't scheepje, Bantam, waren aldaer van de Oost weder gearriveert; de chaloupen braghten alle haer medegenomen cleeden wederom, maer 't scheepje, Bantam, had op Banjer 300 picols peper tegens cleeden getroncqueert.

Een van meergenoemde chaloupen was op Baly aengeweest, alwaer door de Baliers binnen haer boort was amock gespeelt en 4 Engelsen met een slaeff vermoort; d'andere, nogh 4 in getal, waren met de chaloup ontcomen, maer seer swaer gequetst.

De agent, de Cris, hadde van een Chinees op Grisse een joncq, groot 80 last, gecoght, waernaetoe hy een Javaens vaertuygh met eenige Maleyers en 2 à 3 Engelsen had afgevaerdight, van meeningh zynde deselve joncq, nevens 't scheepje, Bantam, naer Tayouan te willen versenden; tot dien eynde hadden die vrunden van Coxinja een zeebrieff geobtineert; soo was oocq tot Bantam van Japara 't Deens schip, de Fortuyn, weder gearriveert met over de 100 corgies geschilderde cleeden, diese aldaer niet wel aen den man hadden cunnen helpen, etc.

De Conincq onthiel sigh nogh aen de nieuwe revier op Pontangh en was aldaer dagelycx besigh met het timmeren van een nieuw woonhuys; en was de jonge Coninck met de Coninginnen daer naer toe gevaren.

Voorts versoght de resident een matroos in plaets van Jan Adriaense Poes, die aldaer 23 deses was overleden.

Dese maand syn hier van verscheyde plaetsen aangecomen 80 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemaend met* 402 *coppen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waren:*

4 vaertuygen van Ternaten met 12 mannen, 550 stucx hoenders en 300 bossen suyker sombaer.

1 van Cheringen met 3 mannen en 1500 oude clappuse.

7 » Samarangh met 42 mannen, 34¼ lasten rys, 4 picols en 5 sacken capock, 12 corven tabacq Java, 12 picols lange peper, 3 picols cattoene garen, 300 gedroogde steenbrasems, 100 stucx buffelsvellen, 1300 bossen goemoet touwen, 50 nesten ysere pannen, 5 groote ysere pannen, 4 corven witte suyker, 2 corgies grove matten ende 16 potten oly.

3 van Bantam met 12 mannen, 100 corven lancen, 55000 oude pienangh, 350 potten calcq ende 830 potten en tresellen.

5 van Grissicq met 45 mannen, 40¾ lasten rys, 1 last sout, 2 lasten groene cadjangs, 70 potten oly, 700 clappuse, 2½ picols cattoene garen en 280 bossen pady.

7 van Jouana met 34 mannen, 25 lasten rys, 700 corven witte suyker ende 100 corven swarte suyker.

1 van Siam met 19 mannen en 7 picols met thee.

2 » Paccalongen met 9 mannen, 7 lasten rys en 200 bossen suyker sombaer.

5 » Cherribon met 15 mannen, 5 lasten rys, 48 corven witte suyker, 4000 arax pullen, 5 picols cardamom, 20 potten oly en 35 stucx soolleer.

8 vaertuygen van Dermayo met 34 mannen, 25 lasten rys, 100 hoenders, 25 stucx suyker eliphantsvoet ende 210 balcken.

1 van Signap met 4 mannen ende 2 lasten groene cadjangs.

2 » Pamalangh met 8 mannen en 4 lasten rys.

7 » Chiassem met 25 mannen, 19 lasten rys, 200 bossen pady, 2000 soute eyeren, 2 corven Javaense tabacq en 100 hoenders.

2 van Tegael met 8 mannen, 3 lasten rys, 100 bossen suyker sombaer en 80 picols lange peper.

4 van Pamanoecan met 18 mannen, 18 lasten rys en 20 balcken.

6 » Japara met 59 mannen, 55 corven candy suyker, 552 corven witte suyker, 900 corven bruyne suyker, 6 lasten gingily saet, 400 corven swarte suyker, 400 stucx hartevellen en 300 buffelshuyden.

1 van Padangh met 10 mannen, 15 picols benjuyn, 25 picols cayo lacko, 7 cattys camphur en 10 corgies dubbelde matten.

2 van Damack met 10 mannen, 2 lasten rys, 50 corven candy suyker, 60 corven witte suyker ende 300 stucx buffelshuyden.

2 van Craoangh met 7 mannen, 4 lasten rys en 15 potten oly.

1 » Cherita met 3 mannen, 1000 clappuse en 1000 pienangh.

1 » Surrobaya met 3 mannen en 15000 stucx kneppel suyker.

1 » Tadoenangh met 6 mannen, 3 lasten rys, 3 lasten zout en 4 potten oly.

1 » Macassar met 9 mannen en 4 lasten rys.

1 » Rambangh met 4 mannen, 50 balcken en 50 corven witte suyker.

1 » Masquetta met 13 mannen, 446 sacken kithery, 1 pack rogatys, 1 pack zeylcleeden, 26 packen thamer en 6 packen rosynen.

3 van Sombaer met 12 mannen, 6 lasten rys, 100 hoenders en 500 bossen suyker sombaer.

1 van Palimbangh met 4 mannen, 90 p^{ls} en 46 cattys peper en 100 stucx cadjangs.

80 stucx diversche vaertuygen, waermede alhier in 't generale zyn aengebraght de naervolgende coopmanschappen, provisien, etc., als:

200 lasten rys;	105 corven candy suyker;
480 bossen pady;	25 stucx suyker eliphantsvoet;
850 stucx hoenders;	4 lasten groene cadjangh;
3800 bossen suyker sombaer;	100 stucx cadjang;
90 picols en 46 cattys peper;	5 picols cardamom;
1300 bossen goemoets touwen;	15 » benjuyn;
14 corven tabacq Java;	4 » en 5 sacken cappock
4 lasten sout;	350 potten calcq;
125 potten oly;	7 picols thee;
2000 gesoute eyeren;	15000 stucx kneppel suyker;
7 cattys camphur;	3200 oude clappus;
500 corven swarte suyker;	65000 pienangh;
900 » bruyne suyker;	92 picols lange peper;
1414 » witte suyker;	35 stucx soolleer;

700 buffelshuyden;
400 stucx hartevellen;
100 corven lancen;
50 nesten ysere pannen;
5 stucx groote »
300 » gedroogde steenbrasems;
25 picols cayo lacko;
2 corgie grove matten;
10 » dubbelde matten;
280 stucx balcken;
6 lasten gingily saet;
5 1/2 picols cattoene gaeren;
446 sacken kithery;
1 pack rogatys;
1 » zeylcleeden;
26 packen thamer en
6 » rosynen.

Daerentegen zyn van hier naer de onder genoemde plaetsen weder vertrocken een aental van 50 stucx, soo groot en cleene vaertuygen, als:

1 vaertuyg naer Samarangh met 140 rd^s aen coper ende 36 rd^s aen out yser;
2 naer Maccau met 9960 rd^s aen peper en 54 rd^s aen rys;
2 » Paccalongen met 45 rd^s aen cleeden;
2 » Cattouwen met 716 rd^s aen cleeden, 500 rd^s aen Japans coper en 180 rd^s aen goutdraet;
4 » Cherrebon met 170 rd^s aen cleeden, 640 rd^s aen Japans coper en 16 rd^s aen porcel.;
3 » Malacca met 260 rd^s aen cleeden, 140 rd^s aen ysere pannen, 2200 rd^s aen Japans coper, 60 rd^s aen vloersteenen, 120 rd^s aen witte wyn en 20 rd^s aen glasen;
5 » Sombaer met 180 rd^s aen cleeden;
2 » Pamalangh met 70 rd^s aen cleeden;
1 » Padangh met 24 rd^s aen mom, 30 rd^s aen arrack, 10 rd^s aen glasen en 4 rd^s aen porceleynen;
1 » Poulo Chinco met 680 rd^s aen cleeden;
1 » Rambangh met 26 rd^s aen cleeden;
1 » Surobaya met 30 rd^s aen cleeden;
4 » Dermayo met 394 rd^s aen cleeden;
3 » Palimbangh met 1843 rd^s aen cleeden, 24 rd^s aen sout, 140 rd^s aen ysere pannen, 32 rd^s aen Chinese wayers, 7 rd^s aen Chinees papier, 20 rd^s aen rotte cruyt, 15 rd^s aen custcoraeltjes, 40 rd^s aen arack, 9 rd^s aen porceleynen, 30 rd^s aen radix China ende 20 rd^s aen rooswater;
1 » Pahan met 54 rd^s aen cleeden, 10 rd^s aen porceleynen, 24 rd^s aen ysere pannen ende 6 rd^s aen sout;
1 » Damack met 120 rd^s aen cleeden en 200 rd^s aen Japans coper;
4 » Pamanoecan met 357 rd^s aen cleeden;
1 » Tegael met 170 rd^s aen cleeden;
2 » Chiassem met 130 rd^s aen cleeden;
1 » Caligansa met 23 rd^s aen cleeden;
1 » de cust van China met 14400 rd^s aen peper, 800 rd^s aen stok suycker, 1267 rd^s aen sandelhout, 45 rd^s aen buffelshuyden, 60 rd^s aen dubbelde matten, 45 rd^s aen lange peper en 5 rd^s aen aguilhout;
3 » Quinam met 6460 rd^s aen cleeden, 3835 rd^s aen stock suycker, 4387 1/2 rd^s aen witte suycker, 3072 rd^s aen bruyne suycker, 954 rd^s aen swarte suycker,

1088 rd^{s} aen radix China, 58 rd^{s} aen cattoen, 1800 rd^{s} aen rouwe zyde, 450 rd^{s} aen ysere pannen, 1090 rd^{s} aen spiaulter, 585 rd^{s} aen cattoene garen, 431 1/4 rd^{s} aen buffelsvellen, 192 rd^{s} aen hartevellen, 106 rd^{s} aen capocq, 45 rd^{s} aen gingily zaet, 64 rd^{s} aen alluyn, 20 rd^{s} aen snaren, 135 rd^{s} aen soethout, 50 rd^{s} aen dubbelde matten, 300 rd^{s} aen sandelhout, 100 rd^{s} aen sappanhout, 217 rd^{s} aen loot, 60 rd^{s} aen cassumba, 5 rd^{s} aen wit leer, 10 rd^{s} aen visblasen, 20 rd^{s} aen rodevellen, 270 rd^{s} aen rys, 30 rd^{s} aen witte boontjes, 200 rd^{s} aen vermilioen, 200 rd^{s} aen poetsiock, 20 rd^{s} aen copere gommen ende 60 rd^{s} aen porceleynen;

1 vaertuygh naer Jamby met 80 rd^{s} aen porceleyn, 200 rd^{s} aen ysere pannen, 20 rd^{s} aen thee, 6 rd^{s} aen Chinees papier, 12 rd^{s} aen witte suycker, 10 rd^{s} aen stock suycker ende 38 rd^{s} aen arrack;

1 naer Callisappo met 24 rd^{s} aen cleeden;

1 » Cambodia met 719 rd^{s} aen cleeden en 10 rd^{s} aen root papier;

1 » Signap met 100 rd^{s} aen cleeden;

somma 50 stucx verscheyde vaertuygen, die aen diversche goederen hebben medegevoert, als volght:

12571	rycxdaelders	aen	cleeden;	192	rycxdaelders	aen	hartevellen;
3680	»	»	Japans coper;	110	»	»	dubbelde matten;
36	»	»	out yser;	45	»	»	lange peper;
24360	»	»	peper;	200	»	»	vermilioen;
324	»	»	rys;	200	»	»	poetsiock;
180	»	»	goutdraet;	1090	»	»	spiaulter;
179	»	»	porceleynen;	1800	»	»	rouwe zyde;
954	»	»	ysere pannen;	58	»	»	cattoen;
60	»	»	vloersteenen;	585	»	»	cattoene garen;
120	»	»	witte wyn;	106	»	»	capocq;
24	»	»	mom;	5	»	»	aguilhout;
108	»	»	arrack;	45	»	»	gingily zaet;
30	»	»	sout;	64	»	»	alluyn;
32	»	»	Chinees wayers;	20	»	»	snaren;
13	»	»	» papier;	217	»	»	loot;
20	»	»	rottecruyt;	60	»	»	cassumba;
15	»	»	cust coraeltjens;	135	»	»	soethout;
30	»	»	glasen;	30	»	»	witte boontjes;
1118	»	»	radix China;	20	»	»	copere gommen;
20	»	»	rooswater;	10	»	»	visblasen;
4645	»	»	stock suyker;	5	»	»	wit leer;
4399 1/2	»	»	witte »	20	»	»	rodevellen;
3072	»	»	bruyne »	10	»	»	root papier ende
934	»	»	swarte »	20	»	»	thee;
1567	»	»	sandelhout;	somma: 64014 3/4			rycxdaelders.
476 1/4	»	»	buffelshuyden;				

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

11 Mey, een matroos, die by de cruytmolen is verdroncken geweest;

11 » » slavinne kint van d'heer Constantin Nobel, dat in de Tygersgraght verdroncken was;

28 Mey, een onbekent inlants persoon, die in 't bosch buyten de Vyffhoecq doodt bevonden wierdt.

Door de respective fiscaels, als suppoosten aen de boom, zyn dese maend aengehaelt de naervolgende particuliere goederen:

1 Mey door den heer water fiscael Pauw uyt het jaght, Durgerdam, comende van de cust Cormandel:

½ corgie cambayen;

12 Mey door gemelte E. uyt de fluyt, Buyenskercke, comende van Bengalen:

1 packje met amphioen;

op verscheyde dagen door de suppoosten op de boom aengehaelt:

6 kissjens Japans coper;
2 vatjens amphioen;
3 packjens met wax;
1 pack met Chinees hairdoeck.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken, getrouwt:

7 Comp[e] dienaren;
3 borgers en
6 Mardyckers;
t'samen 16 paeren getrouwt.

Oock zyn in gemelte kercken gedoopt:

13 Nederlandsche kinderen;
37 inlandsche ditos;
t'samen 50 gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgegeven, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebracht:

34 Comp[e] dienaers;
2 borgers;
4 Duytsche vrouwen;
3 » kinderen;
4 swarte mans;
8 » vrouwen;
2 » kinders;
10 slaven en slavinnen;
t'samen 67 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4770 Javanen, alle manspersonen, namentlycq:

1067 by de schans Jaccatra;
417 by de rivier Crocot;
599 buyten de poort Uytrecht;
736 buyten de poort Diest;
1951 by particuliere;
t'samen 4770 Javanen.

Juny Anno 1671.

1 *d*°. alsoo ons van Bantam beright is, dat het Deens jaght, de Fortuyn, aldaer gereet ley om naer Cormandel te stevenen, soo is op heden per inlants vaertuygh door haer Ed^{e} derwaerts affgesonden een advys brieffjen om door deselve vrunden op Cormandel aen d'heer gouverneur, Pavilioen, bestelt te worden, zynde 't selve te vinden in 't affgaende brieffboeck.

Tegen den avond comt hier van Amboina over Japara ten ancker 't schip, Batavia, medebrengende:

van Amboina:

18300 ℔ bedorven buscruyt;
19 p^{s} ysere stucken;
3 ditos anckers, bedragende..... *f* 3733: 4:—

van Japara:

132 gesorteerde moerbalcken;
46 p^{e} gesorteerde knies;
931 ditos gesaegde plancken..... » 2070: 7: 8
beloopende met malcanderen..... *f* 5803: 11: 8

De brieff van den heer gouverneur, Jacob Cops, ende den raed is de duplicata, die ons op 22 en 23 der verleden maend Mey met de jaghten, Vlaerdingen en Beurs, is toegebraght, en de missive van den resident tot Japara, Jacob Couper, is gedateert 29 Mey, houdende advertentie, dat de gouverneur van Jouana had aengenomen de weduwe van den vermoorden Chinees, Hientia, in 't opmaeken van haere joncq voort te helpen en reght over de moordenaers met restitutie van de middelen te versoeken en sulx de reghte waerheyt aen den Sousouhounangh te openbaren, ingevalle haer Ed^{e} 't volcq van Lassem en Rimbangh over de geroofde Batavise swarten, à costi alhier aencomende, mede wilden doen vatten; sonder dat stont er niet af te comen; de

sabandaer, Tingsuy, had de reecquening van de ladinghe van Hoogelande opgegeven en monteerde deselve 1572¾ rd^{s}, soodat hy nogh pretendeert 54 rd^{s} van den schipper, Haringman, brengende in plaets van 88 de coyangh rys in reecquening 99 rd^{s}, dat wel 154 rd^{s} meer soude belopen, soodat van Haringman syn pretentie niet te comen stondt; eyst eenige contanten, kleeden, etc. voor dat comptoir.

2 *d^{o}*. heden is in Rade van India om de nodigheyd en goede diensten van den president, Maximiliaen de Jongh, tot Macassar goetgevonden zyn E. in plaets van 125 guldens te verbeteren tot op 180 guldens ter maendt.

't Versoek by den Engelsman, meester Mainston, om van d'E. Comp^{e} te copen seekere diamant ringh, daerin de diamant des Conings van Engelants wapen gesneden zy en by den boedel van den overleden directeur in Persia, Henryk van Wyk zal^{r}., bevonden, te excuseren, naerdien verstaen is de antwoort van onse heeren principalen, dienaengaende gedaen, in te waghten.

En alsoo de E. Volger groote instantie blyft doen om als 2de persoon in syn Ed^{ts} commissie by hem te mogen hebben den coopman, Cornelis Portier, lange jaeren op het comptoir by den boeckhouder en visitateur generael dienst gedaen hebbende, etc., soo is syn E. sulx toegestaen.

3 *d^{o}*. vertrecken uyt dese rheede naer de Westcust de schepen, Rysende Son, Loosduynen, Lantsmeer en Pipely, medeslepende een cargasoen ter monture van *f* 196409 : 11 : 1, bestaende uyt de naervolgende waeren en coopmanschappen, namentlyck:

in de Rysende Son:

2	kisten met gelt off 6250 rd^{s};	
95	packen schoon gemaekt cattoen;	
135	lasten en 38 maten sout;	
1	cassje met schenckagie goederen;	
1	legger Spaense wyn;	
4	vaten mom, t'samen.....	*f* 23332 : 6 : 10

in Loosduynen

20000	klinckertsteenen;	
374	packen diversche cleeden;	
4880	℔ gommelacq in 58 sacken;	
44300	Chinese metselsteenen;	
2000	p^{s} Spaense realen of *f* 6000;	
56550	℔ yser;	
1000	» Hollants stael, voorts verscheyde provisien, ammunitien, gereetschappen, equipagie goederen, etc., t'samen.....	» 154567 : 9 : 10
	Transportere.....	*f* 177699 : 16 : 4

Per transport..... *f* 177699 : 16 4

in Pipely:

10000 metselsteenen;
80 ledige halve amen, monterende..... » 2440 : — : —
f 180139 : 16 : 4

in Lantsmeer:

1 kist met gelt of rd^e^ 3000;
60 packen cattoen;
4 cassen Persiaense wyn;
6 » rooswater;
38300 Chinese metselsteenen;
3 cassen cassumba;
6 platen coper;
2 kisten zeep, voorts verscheyde provisien, amonitie en equipagie goederen, medicamenten, etc..... » 16269 : 14 : 13
soodat, als vooren gesegt, dese 4 jaghten haere ladinge bedragen *f* 196409 : 11 : 1

Wat wy daermede aen den commandeur, Jacob Jorise Pits, hebben geschreven, sal cunnen gesien worden in 't affgaende brieffboek, onder dato deses geregistreert.

4 *d^o^*. vertrecken uyt dese rheede met eygen vaertuygh naer Cambodia de affgesanten van dienselven Vorst, naer dat deselve door den heer ontfanger voor syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael zyn gebragt en afscheyt hebben becomen, waermede haer Ed^e^ dan oocq beantwoorden den brieff, door syn May^t^, als Ocnia Calaon, ryxvertrouwde, geschreven en 16 Maert jongstleden alhier ontfangen, bestaende de inhout ten principale aen syn May^t^ in danckseggingh voor de goede en opreghte genegentheyt, die syn May^t^ sy hebbende om met den Nederlantse staet in goede vrede en ongeveynsde correspondentie te onderhouden en dat de 3 gevangen Nederlanders, die by syn May^t^ waeren opgesonden, al ettelyke maenden los gelaten en naer Holland vertrocken waren, etc.; voorts aen den ryxvertrouwde oocq eenige complimenten van danckseggingh, alles breder naer te lesen in het affgaende brieffboek onder dato deses.

5 *d^o^*. verschynt alhier ter rheede uyt het vaderland over de Caep de Goede Hoop 't schip, de Gecroonde Vreede, zynde voor reecquening van de camer Hoorn uyt Tessel in zee geloopen den 23 November 1670 met 199 zielen, namentlyk, 122 zeeluyden, 65 militaire, 3 vry luyden, 3 vrouwen en 6 kinderen; op de reys zyn overleden 7 zeeluyden, 4 soldaten en een kint; en aen de Caep aen land gegaen 13 zeeluyden en 30 militaire, daerentegen is op de reys geboren een kint, soodat hier te lande brenght 145 zielen, te weten, 102 zeeluyden, 31 militaire, 3 vry luyden, 3 vrouwen en 6 kinderen.

Naer den middagh is door den heer van Hoorn als continueerenden præses van den E. gereghte deser stede in Rade van India gebracht de nominatie van een

dubbel getal Comp^es^ dienaren en borgers om daeruyt te verkiesen soodanige personen, als voor 't aenstaende jaer tot verscheyde politycque bedieningen sullen worden gebruykt, staende deselve nominatie onder dato deses in het resolutie boek geinsereert; en zyn daeruyt vercoren, mitsgaders uyt de oude gecontinueert, namentlyk:

tot weesmeesters:

d'heer Laurens Pit, Raed ordinaris van India, preses, versoght te continueeren:
Sr Pieter Elmers tot vice preses; ende voorts;
d'S^re^ Nicolaes Baukes by continuatie;
» Gouvert Cracouw,
» Constantin Nobel,
» Jacques Boelan en
» Abraham Struys,
nieuw vercoren;
Cornelis Mol, continueerende secretaris;

tot commissarissen van huwelyxe saken:

d'E. Joan van Riebeecq, als president, by continuatie;
Sr Barent Hobbe, vice preses,
doctor Louys de Keyser en
Sr Jan Soury,
nieuw vercoren, onder eede als boven;
Anthony Huysman, continueel secretaris;

tot boedelmeesters der Chinese sterffhuysen:

Sr Adriaen Nieuwland by continuatie en
Sr Hendrik Terhorst by nieuw electie;
mitgaders de Chinesen:
Limsaqua, mede gecontinueert, en
Litsocco, nieuw geëligeert;
Matthys Smit, blyvende secretaris;

regenten van 't vrouwen tughthuys:

Adriaen van der Been ende
David Ritmulder, te laten continueeren.

6 *d°*. 's morgens verschynt voor syn Ed^t^ den heer gouverneur generael de Macause envoyé, hier vooren meermaelen aengeroert; en, naer dat hy alvooren door gecommitteerden binnen 't casteel is gebracht om syn afscheyt tot vertrecq wederom naer Macao, 't welcq dan van syn Ed^t^ in behoorlyk forme erlanght hebbende, heeft syn Ed^t^ denselven overreyckt twee missiven, d'eene houdende aen den heer generael der stad Macao, Joan Borgers da Silva, en d'ander aen de regenten derselver stad,

beyde van eenerley inhout, te lesen in 't afgaende brieffboek, onder dato deser ingeschreven.

Insgelyx vertrecken mede uyt dese rheede naer Bengale de schepen, Buyenskercke, Duynvliet, Buren en Westwout, t'samen met een gesorteert cargasoen ten bedrage van *f* 308849 : 5 : 5, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlycq :

in Buyenskercke :

21200 provintie daelders in 5 kisten;
14615 ℔ spiaulter;
46835 » thin;
1975 » ysere;
2 groote eliphanten, voorts parthye provisien, equipagie goederen, medicamenten, etc, ten bedragen van ..... *f* 90254 : 11 : 2

in Duynvliet :

20000 provintie daelders in 5 kisten;
54150 ℔ Malax thin;
21125 » spiaulter;
5045 » nagelen;
8040 » noten muscaten;
1 cas phelphen;
8 cassen diverse laekenen;
15510 ℔ pypswavel;
2082 » radix China, voorts parthye provisien, ammunitien, equipagie goederen, etc..... » 91049 : 7 : 5

in Bueren :

20000 provintie daelders in 5 kisten;
15160 ℔ spiaulter;
44995 » Malax thin;
7005 » noten muscaten;
5146 » giroffel nagelen, voorts parthye equipagie goederen, etc..... » 78124 : 10 : 2

in Westwout :

2000 marck Spaens gelt off *f* 45000 in 5 kisten;
6 lasten Bandase swavelaerde, voorts parthye provisien en equipagie goederen, etc..... » 49420 : 16 : 10
soodat in dese 4 bodems gescheept zy t'samen..... *f* 308849 : 5 : 5

Wat wy daermede aen den heer directeur, Constantin Ranst, en den raed hebben geschreven, sal connen naergelesen worden in 't afgaende brieffboek onder dato deses.

7 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh uyt de Straet Sunda een brieffjen van d'opperhoofden van 't schip, Damiata, waerby sy bekent maeken haer geluckigh arrivement met gesont volcq tot daertoe uyt het vaderland over de Caep de Bonne Esperance.

8 *d°*. naer den middagh comt de ondercoopman, Steven Schorer, aen land en overreykt syn Ed^t^ een brieffjen, geteekent by de schippers van Bueren, Duynvliet en Westwout, sonder datum, waerby sy bekent maeken, hoe dat het fluytschip, Bueren, tusschen den 6^en^ en 7^en^ deses 's nagts, doender seven glasen in de eerste waght uytwaeren, per ongelucq op 't riff ofte staerte, dat van de Oostzyde van 't eyland, de Cleyne Combuys, is afstreckende, meestendeele met hooghwater vast geraekt en over sulx 't schip met laeghwater styff 2 1/2 voeten geboeyt was; over sulx versoghtense om twee hoeckers met twee steenboots om 't selve schip wat te ontlasten en soudense ondertusschen debvoir doen om 't selve met het eerste hooghwater daer weder af te krygen; de byhebbende schepen, Duynvliet en Westwout, laegen neffens de Groote Combuys, een myl van 't voorsz. schip, en was Buyenskercke onderwylen naer St Nicolaes Baey geseylt om eenigh water voor de eliphanten; waerop aenstonts de equipagiemeester, Jan de Graeff, geordonneert is met een sloep derwaerts te verseylen om deselve voorts, sooveel mogelyk, spoedigh te hulp te comen, doende ons daervan als dan op syn wederkomste rapport.

9 *d°*. is by den heer gouverneur generael de vergaderingh in bedencken gegeven, 't geen de heeren meesters by haer Ed^e^ leste missive van 5 September verleden jaers schryven, namentlyck, om de ministers van de E. Comp^e^ en borgers onder malcander te mengen; en naer deliberatie eenstemmigh best gemeent om veele confusien, die men uyt de veranderingh tegemoet siet, sulx by 't oude gebruyk te laten om de reden, die daervan in 't brede is g'extendeert in de resolutie, op dato ingeschreven en aldaer can gesien worden.

Soo verschynt wederom van de Cleyne Combuys de equipagiemeester, Jan de Graeff, en rapporteert, dat 't schip, Bueren, gister avont omtrent 10 off halff uren, God loff, buyten schade was los geraekt en nogh desen morgen had sien voortseylen.

10 *d°*. comt alhier ter rheede te paresseren uyt het lieve vaderland over Caep de Goede Hoop 't schip, Damiata, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam in zee gelopen den 13^en^ October 1670 met 191 coppen, namentlyck, 105 zeeluyden, 65 militaire, 7 vrouwen, 4 vry luyden en 10 kinderen; op de reys zyn overleden 4 zeeluyden en 1 militair; aen de Caep zyn aen land gegaen 7 zeevarende, 51 militaire en daertegen weder overgecomen 3 zeeluyden en 1 militair, soodat het hier te lande brenght 152 zielen, bestaende in 97 zeeluyden, 34 militaire, 7 vrouwen, 4 vry luyden en 10 kinderen.

11 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede over Japare naer Macassar 't jaght, de Meerman, met 100 lasten Javaense rys, ten bedraegen van *f* 6120, voor Macassar

en voor Japare een riem cleen formaet papier en 12 stucx zegellack, ongetaxeert; wat wy daermede naer beyde die plaetsen geschreven hebben, can in 't affgaende brieffboek naergelesen werden.

12 *d°*. heeft d'heer van Hoorn in vergaderingh voorgebracht de nominatie van een dubbel getal personen tot borger crygsofficieren en opsienders van het Lasarus huys, staende deselve nominatie onder dató deses in het resolutie boeck geinsereert; en zyn daeruyt vercoren, mitsgaders uyt de oude gecontinueert, namentlyk:

voor d'Oostzyde:

Hendrick Terhorst, als capitain,
Jacques Boulan, als luytenant,
Pieter van Leeuwen, als vendrigh, } alle by continuatie;

voor de Westzyde:

Pieter Elmers, als capitain,
Abraham Struys, als luytenant,
Laurens Riekerck, als vendrigh, } mede by continuatie;

sergeanten voor d'Oostzyde:

Jan Wynants,
Carel Taelman, } gecontinueert;
Daniel Beecq en
Willem Sartoor, nieuw vercoren;

sergeanten voor de Westzyde:

Jan Schot,
Cornelis Martiny,
Matthys Smit,
Pieter van de Voorn, } nieuw vercoren;

tot opsienders van het Lasarus huys:

Fredrick Muller, te continueren en
Jacob Coehum, nieuw te verkiesen.

Tegens den avond verschynt alhier ter rheede uyt Banda over Japare de fluyt, de Swarte Leeuw, met een ladingh ten bedragen van *f* 2153: 5, bestaende in 't volgende, namentlyck:

uyt Banda:

60 lasten swavel... .... f 1260:—.—

van Japare:

150 ancker stocken;
39 stucx diverse knies;
98 p^{s} swalpen;
45 groote roey riemen .... » 893: 5:—
comt als boven..... f 2153: 5:—

De missive van Banda, door den heer gouverneur, Anthony Hurt, van Banda ende den raed aen ons geschreven, is gedateert 10 Mey, mitsgaders die van Japare 7 Juny, houdende advertentie, dat 't fluytje, de Mees, van Macassar op Grissicq was gearriveert om van daer weder een rys last derwaerts te brengen; ende vermits de sabandaer, Tingsuy, tot volladen van dien bodem om contanten benodigt waer, was de resident van syn soon versoght om 3000 rd^{s}; en om 's Comp^{es} bodem ginder niet lang vrughteloos op te houden, soo had de resident denselven toegesonden 580 rd^{s}, waermede, beneffens 322 rd^{s}, van Macassar gesonden, en nogh 200 dito, die deselve sabandaer nogh op leverantie van huyden ten achteren was, de resident vermeende, dat hy gemelte fluyt wel syn volle last soude kunnen geven; voorts versoekt de resident om contanten, alsoo daervan seer ontbloot is, etc.

Den 28^{en} Mey was de Swarte Leeuw van Banda op Rimbangh aengecomen met 60 lasten swavel, waerdoor deselve fluyt syn lastpoort niet conde gebruyken; over sulx was de resident genootsaekt om deselve met lighte ancker stocken, weynigh groote knies en ander hout te vullen, t'samen ten bedrage van f 893:5.

Soo waeren 5 dagen verleden tot Japare 4 Engelse dienaers van den Sulthan van Bantam aengeland, die oocq dienselven avond naer Pandjanghkoengan zyn vertrocken om 's Coninx jaght, dat aldaer getimmert wiert, te besightigen; indiender voor dien Vorst meer vaertuygen stonden aenbesteet te worden, sou de resident sulx adviseeren.

De Coxinse joncq was nogh niet van den wal gelopen, maer dat van de Japanders was meest ledigh naer costy verseylt.

De gerughten liepen, dat de prince van Madure, pangoran Purbaya, offte ander groot heer ten hove by den Conincq verdaght was en een conspiratie besloten zynde ofte soude hebben met pangeran Ade Paty om dien Vorst uyt syn stoel te stoten, daerse wellightelyk om over de klingh soûden springen.

Insgelyx soo verschynt mede uyt Persia over Wingurla, Canara en Coutchin de fluyt, Hilversum, eenelyk met schryvens uyt Coutchin van den commandeur, Henrick van Rhede, gedateert 20 April, te vinden zynde in 't aencomende brieffboek; en is ons daermede uyt Persia oocq toegebraght 't volgende, namentlyk:

4 p^s purper gecoleurde fluwelen;
405 ℔ rabarbar;
1000 » tutia;
50$^3/_4$ cassen rooswater;
3950 stucx diverse aerdewercq;
11200 ℔ diverse droge tafel fruyten;
152 » » tuynsaden;
3668 » soethout;
1528$^1/_4$ » medicinale drogen, bedragende met malcander *f* 10177 : 2 : 12.

15 *en* 14 *d^o*. niet annoteerens waerdigh voorgevallen.

15 *d^o*. 's morgens verschynt alhier een Mardycker, genaemt Matthys Martiny, van den sabandaer op Cherribon herwaerts gesonden, en doet een verhael van een moordadige actie, aen syn medemackers op haer vaertuygh voor Dermayo gepleeght door drie Javanen in maniere, als volght:

dat op 22 November 1670 met een galee van hier over Japare naer Macassar en Bouton zyn vertrocken, Willem Janse, Mardycker, nevens seven andere Mardyckers en Maleyers, dewelcke, onderwegen op Sourebaye en Grissicq syn rys last ingenomen hebbende, voorts syn reys ondernomen heeft naer Macassar en tot Poulo Lout, Madura gepasseert zynde, zyn door tegenwinden genootsaekt geweest te rugge te keeren tot voor Calianjer, alwaer met de champan 4 personen, genaemt Augustyn Janse, Elias Christiaen, Besie en Intche Moeda, naer land zyn gesonden om water te halen, die niet weder te voorschyn zyn gecomen, hoewelse aldaer 4 daegen hebben gewaght, waeromse haere reyse naer Japare hebben geseth en aldaer aengecomen zyn en naer 4 daegen waghtens door hulpe van den tolcq, Matthys, daer drie Javanen gehuert, waermede, nevens een Portugees, genaemt Paul de Arodis, en twee syner jongens, die eenige goederen als thee, zyde quitasollen, aerdewercq, etc. in de voorsz. galee heeft geladen, naer Batavia zyn gestevent; en 4 dagen in zee geweest zynde en voor Dermayo comende, hebben de drie Javanen amocq gespeelt en eenen Willem Janse, Daniel Janse, Jan Franse, en den Portugees, Paul de Arodis, vermoort, in meeningh zynde sulx aen desen raporteur, Matthys Martiny, oocq te doen, die een steek van de pieck ontweecq en in zee gevallen en aen de prauw, die aghter de galee lagh, is geswommen en, tot syn geluck een pangay daerin gevonden hebbende, naer land geschept; en naerdat een dagh en naght in zee gesworven heeft, is op Calisappa te lande en van daer met een Javaens vaertuygh op Cherribon gecomen, van waer, als vooren geseght, alhier is aengeland en dit moordadigh feyt bekent heeft gemaekt.

Soo comt tegens den avond alhier mede ter rheede van Malacca over Andragiry, etc. 't galjoot, de Pimpelmees, met droevige tydinge van het verongelucken des schips, de Schermer, voor in de mont van de Straet Bancka omtrent 't eylantje Lucipara, waervan d'omstandigheden hier onder op syn plaets naeder staen aengehaelt te worden; de ladingh van 't galjoot, de Pimpelmees, van Malacca en Andragiry bedraegt *f* 73715 : 2 : 9, bestaende in 't volgende:

van Malacca

1 doosje met gout;
52450 ℔ thin, comt..... *f* 26015 : 13 : 13
Transportere..... *f* 26015 : 13 : 13

Per transport..... . f 26015 : 13 : 15

van Andragiry:

1 kissje met gout;
44000 cattys off 110 baer peper..... ..... » 47699 : 8 : 12
somma als vooren..... f 73715 : 2 : 9

Waermede wy dan oock ontfangen van den gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed de duplicata der missiven, gedateert 16 en 19 April, item primo Mey, hier te vooren op 27 Mey al per burgers vaertuygh ontfangen; item een missive van 't opperhooft tot Andragiry, Hendricq Isbrantse, ende den raed, gedateert 20 Mey.

Soo was dese hoecker dan oocq by 't schip, Tulpenburgh, mede naer Japan gedestineert en omtrent het eylandjen Lucipara tot adsistentie van de Schermer aldaer geanckert liggende, alwaer 't selve dan nogh (vermits nogh eenige ruymte overigh had) ter ordre van den oppercoopman en gedesigneert opperhooft naer Japan heeft ingenomen soodanighe gebergde goederen uyt de Schermer, als hier onder volght, namentlycq:

26 stucken laeken;
50 laeken rassen;
75 croon »
200 smalle Suratse tapechindes;
480 » » chits;
96 ℔ camphur Baros.

En ontfangen dan oocq daernevens van den oppercoopman, Joannes Camphuys, een missive uyt 't jaght, Tulpenburgh, geschreven, gedateert 8 Juny, waerin omstandelyk ontwaer worden 't verongelucken van de voorsz. Schermer; dat namentlyk de voorsz. fluyt, op een santbancq in de mondt ofte het nauste van de Straet Bancka vast geraekt, op 4 deser naer sonnen ondergancq en 's daegs daeraen geborsten en voorts vol water is gelopen tot aen den beneden, soo datter geen de minste apparentie was van daer ooyt weder af te geraeken; sy waren met alle craght met boots en schuyts besigh om sooveel goederen in Tulpenburgh over te brengen, als mogelyk was, daerse veeltyts door de felle stroom, die het aff en aenvaren belettede, verhindert wierden; oocq dat met hooghwater geen cassen off packen conden werden opgehaelt; en dan was nogh de meeste swarigheyt, dat men de goederen in Tulpenburgh niet conde bergen; oocq niet die geborgen waren, te drogen, etc.

Voorts werd de leser tot de rest gewesen aen 't aencomende brieffboecq, onder 't Japanse quartier ingeschreven.

Waerop terstont door den heer gouverneur generael extra ordinary vergaderingh beleyt zynde, goetgevonden is inderyl derwaerts aff te senden de jaghten, Vlaerdingen en Blauwe Visser, metten coopman, Cornelis Franx, om als hooft over deselve alle nodighe ordres te stellen op het bergen van de vordere goederen, canon ende wes meer waerdigh en doenlyk sal wesen daer nogh af te haelen.

16 *d*°. 's morgens vertreckt vooraf naer de verongeluckte Schermer 't jaght, de Blauwe Visser, om soo tydelyk als mogelyk daerby te geraeken om sooveel doenelyk tot het bergen der goederen te vigileren.

Soo vertreckt insgelyx mede tegens den avondt derwaerts met 't jaght, Vlaerdingen, de coopman Cornelis Franx om aklaer, alsvooren geseght, op 't bergen der goederen ordre te stellen; tot dien eynde gaet dan oocq tot syn behulp mede de ondercoopman, Andries van Galisse.

Gelyck dan oocq in Rade van India goetgevonden is d'E. Willem Volger desen avond mette jaght, Nuyssenburgh, over Malacca naer Bengale en Souratta nogh afscheyt te geven en met eenen te recommanderen om in 't passeren van de Straet Bancka te sien, sooveel hulpe omtrent de verongeluckte Schermer oocq te helpen doen, als mogelyk wesen sal.

Insgelyx is mede in plaets van den overleden basaerwaghter over de vismarckt deser stede, Hendrick Pieterse van Bommel, vercosen de borger, Harman ter Vil, 14 jaeren in vrydom geweest en van goede getuygenisse zynde.

17 *d*°. 's morgens vertrecken uyt dese rheede met den commissaris, Willem Volger, 't jaght, Nuyssenburgh, en 't galjoot, Hammenhiel, met een ladingh voor Malacca en Bengale, in voorsz. Nuyssenburgh gescheept, ten bedraeghen van *f* 20389 : 12 : 12, bestaende in 't volgende, namentlyk:

voor Malacca:

2 packen roode salempoeris ..... *f* 1509 : 8 : 12

voor Bengale:

123400 cattys peper ..... " 18880 : 4 : —

comt als vooren ..... *f* 20389 : 12 : 12

Wat wy den voornoemden commissaris by instructie hebben geordonneert, als aen den heer gouverneur Bort geschreven, sulx can naergesien worden in 't afgaende briefboeck onder dato deses.

Soo is oocq, by den heer gouverneur generael extra ordinarise vergaderingh beleyt zynde, nogh goetgevonden den schipper, Pieter Jansen Bout, met de sloep, de Roos, inderyl mede naer de verongeluckte Schermer te senden om te sien, hoe de gelegentheyt van de gemelte fluyt sy bevonden, offer oocq hope sy deselve te salveren, etc., alles breder te sien by 't resolutie boeck onder dato deses.

Insgelycx is mede goetgevonden de naervolgende personen by taxatie van gecommitteerden voor 't maeken van de 2*de* graght ende buyten barm aen de Westzyde deser stede, die van haer woningen comen te missen, van Comp*es* wegen te gemoet te comen, als te weten:

Pedro de Costa verliest 2 roeden in de breete en 13 roeden in de lengte ..... rd*e* 140

Transportere ..... rd*e* 140

Per transport...	rd^{s}	140
Maria de Costa, 1 roe breet en 13 roede lengte.....	»	70
Domingo Bengale, 1 roe breete en 10 roeden lengte.....	»	70
Jubel Arracan, als voren.....	»	70
Jan Pieterse, idem.....	»	70
t'samen.....	rd^{s}	420

18 *d*^{o}. vertreckt 's avonds de schipper, Pieter Jansen Bout, met de chaloup, de Roos, volgens 't gearresteerde, op gister genomen, naer Lucipara.

19 *d*^{o}. 's avonds comt alhier ter rheede van Macassar over Japare 't jaghtje, Rambangh, met een ladingh van die laetste plaets ten bedragen van *f* 732 : 16 : 8, bestaende in 't volgende, namentlyck:

590 buffelshuyden;
490 gesaegde plancken;
40 cleyne balckjens;
65 groote riemen.

De missive, daermede van Macassar door den president, de Jongh, geschreven, is gedateert 30 Mey, te vinden zynde onder de aencomende brieven, en die van Japare is gedateert 14 deses, in substantie, als volght:

twee dagen naer 't vertreck van de Swarte Leeuw was 't jaghtje, Rambangh, aldaer van Macassar geparresseert, waerin dan de resident de bovenstaende houtwercken en buffelshuyden had gescheept, bedragende *f* 732 : 16 : 8; hy gaff goede hope om toecomende jaer 3 á 4000 stux buffelshuyden by een te hebben; en was aldaer op 13 dese mede wel aengecomen de fluyt, Nieuwpoort;

eyst, buyten 't geen met de voornoemde fluyt van hier is gesonden, nogh 4000 rd^{s} en 4 packen cleeden;

een goet huystimmerman tottet herbouwen van een nieuw logie;

2500 stux dackpannen, parthye schotspyckers, lasysers en dubbelde middelnagels, van elx een picol.

Insgelycx vertreckt mede om denselven tyt de chaloup, de Neptunes, naer de Westcust met 6000 Chinese metselstenen, bedragende *f* 59 : 8.

Wat wy daermede aen den commandeur, Jacob Jorise Pits, hebben geschreven, can gelesen worden by 't afgaende brieffboek.

Soo is oocq in Rade van India goetgevonden, alsooder aen het volle getal der leden in den raed van justitie jegenwoordigh drie personen comen te mancqueren, soo door 't overlyden van den Ed^{e} Jacob Franse Hinlopen ende Franchois van der Lee, als de absentie van d'E. Daniel Wichelhuysen, dat gebreck weder te vullen met:

d'E. Constantin Nobel;
» François de Haes en
» Henrik Heydanus;

en 't schriftelyck versoek van d'E. Wichelhuysen te renvoyeren aen den achtbaren raed van justitie, daer de saek pendent is.

20 *d*°. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Japan de fluytschepen, Papenburgh en Goude Leeuw, beyde met een ladingh van allerhande coopmanschappen ten bedragen van / 414139 : 19 : 2, bestaende in 't volgende, namentlyk :

in de Papenburgh :

2 cassen laeken rassen;
7 » diverse laekenen;
1 cas croon rassen;
2 cassen Spaens leer off 400 vellen;
1 cas spiegels;
134 packen diverse cleeden;
30 » florette garen;
244 balen Bengaelse zyde;
4009 ℔ giroffel nagelen;
50510 cattys swarte peper;
12215 ℔ sandelhout;
25120 » caliatourshout;
308 kisten off 77670 ℔ Japaense poeyer suyker;
1298 sacken off 157741 ℔ Bengaelse suyker;
10 kisten off 1500 ℔ Mombasse hars;
1021 ℔ Persiaens soethout;
2 » Wingurlase . . . . ;
4 » Timorse hars tot monster;
1 mannekycker, etc., bedraegt..... / 253682 : 13 . 8

in de Goude Leeuw :

2 cassen laeken rassen;
7 » laekenen;
1 cas swarte croon rassen;
2 cassen Spaens leer;
89 packen diverse cleeden;
178 balen Bengaelse zyde;
4156 ℔ giroffel nagelen;
50000 cattys peper;
12995 ℔ sandelhout;
25185 » caliatourshout;
144949 » diverse suyckeren, bedraegt..... » 160457 : 5 : 10
comt als vooren t'samen..... / 414130 : 19 : 2

Wat wy daermede aen 't opperhooft, den coopman, Cornelis Caesar, hebben geschreven, is te lesen in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

's Aghter middags becomen van Bantam per Javaens vaertuygh een brieffjen van

den resident, Willem Caeff, gedateert 19 deses, en een dito van de opperhoofden van de fluyt, de Pynacker, sonder datum, meldende eerstelyk die van Bantam:

dat 't sedert 't jongste schryven van 29 Mey het Deens schip, de Fortuyn, met 100 seugen loot, 3 à 350 kisten coper, 150 picols spiaulter, over de 10000 stux goude coebangs en voorts met houtwercken naer Tranckebare; insgelyx het Engels schip, St Jan Sento de Fegeredo, met 400 kisten coper, 150 picols spiaulter, 50 à 60 picols aluyn, 100 picols wortel China, goede quantiteyt goude coebangs en 150 baer peper naer Madraspatnam waeren vertrocken.

't Engels scheepjen, de Croon, hadde aldaer aengebragt 4 kisten gelt, 10 à 12 vaten bier, parthye bottels met Rynsche wyn, Spaence claret ende brandewyn, nevens 28 stucx yser geschut van 2 à 3, 4 en 6 ponders met parthye andere ammunitie van oorlogh; en was op 't selve schip als capitain met 150 guldens ter maent de Nederlander, Tjercq Meynders Backer, met volcomen commissie om met dit off een ander scheepjen (volgens syn seggen) naer de Oost te vertrecken om eenige specery-eylanden omtrent Amboina en Banda op te soeken.

De tollenaer Keey Nebe Secredana hadde syn joncq, waervoor hy een zeebrieff hadde vercregen naer Quinam, aen eenige Chinesen van Quinam vercoft, maer 't gevoelen van den resident was, dattet Coxinse Chinesen waren om daermede naer Tayouan te vertrecken, dat apparent toecomende weeck stont te geschieden.

De rys gelt thans aldaer 12 en 13 rd^a^ 't last; versoekt vorders voor de 4000 stux cadjangs en 1000 potten calcq, die in voorraet zyn, een bodem, mitsgaders tot de huyshoudingh eenige provisien.

Sendt het brieffjen hier nevens, als hier vooren geseyt, van de Pynacker, hem door eenige Javanen overreyckt, meldende haer aencomste tusschen de Princen eylanden en de Westzy van Java en datse 9 December met de fluyt, Delfshaven, verleden jaers voor de camer Delff in zee gelopen waren, 25 Maert jongstleden de Caep bereyckt hadden, alwaer dan naer haer de voorsz. fluyt, Delffshaven, en de fluyt, de Stermeer, van de camer Hoorn uyt gevaren, mede waren gearriveert; sy waren gesamentlyck 12 April van daer 't seyl gegaen, maer naer 2 à 3 dagen seylens van malcanderen geraekt, etc.

21 *d^o^*. 's morgens verschynt hier God loff behouden ter rheede de voorsz. fluyt, de Pynacker, uyt het vaderland over de Caep de Bonne Esperance, zynde voor reecqueningh van de camer Delff, als vooren geseyt, 9 December 1670 in zee gelopen met 112 zielen, namentlyck, 74 zeevarende, 30 militaire, 1 vry man, 3 vrouwen en 4 kinderen; aen de Caep zyn aen land gegaen 2 zeevarende en 13 militaire en van daer weder overgenomen 1 zeevarend man, hebbende onderwegen geen dooden gehad, soodat het hier te lande brenght 73 zeevarende, 17 militaire, 1 vry man, 3 vrouwen en 4 kinderen.

22 *d^o^*. 's avonts vertreckt 't jaght, Arnemuyden, naer Bantam om van daer te haelen de versamelde cadjangh en calck en neemt mede voor dat comptoir:

600 Spaence realen;

1 cas aerdewercq, eenige provisien, bedragende met malcander *f* 3495 : 8 : 5.

Het brieffjen, daermede derwaerts afgegaen, dient eenelyck tot antwoord op 't schryven van den resident, eergister ontfangen, te sien by 't afgaende brieffboeck onder dato deses.

23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. ontfangen per Javaens vaertuygh van Bantam een brieffjen van den resident aldaer, Willem Caeff, gedateert 22 deses, meldende eenelyck, dat de joncq, die d'Engelse vrunden van de Chinesen hadden gecoght, twee dagen voorleden van Rambangh halff met rys geladen hadden thuys gecregen en datse in 't scheepje, Bantam, sandelhout en peper hadden geladen om daermede naer Tayouan te verseylen en stont de Croon 10 à 12 dagen daernaer te volgen; soo souden d'Engelse vrunden oock 18 Coxinse Chinesen hebben toegestaen om met haer joncq naer Tayouan te mogen vertrecken en dat met de twee voornoemde scheepen oock al eenige Coxinders derwaerts stonden te verseylen, etc.

25 *d°*. vertreckt uyt dese rheede naer Cormandel over Jaffenapatnam, Naga en Tegenepatnam 't schip, de Beurs; de opperhooffden zyn mede gelast by instructie soo hoogh te lopen, datse Battecalo connen beseylen en dan voorts van daer naer Jaffenapatnam affsacken om aldaer haere ladinghe voor die plaets, hier ingescheept, over te geven, wyders van daer over de voorsz. Zuyder comptoiren, dan naer Palliacatta stevenen; en is dienvolgende daerin gescheept een bedragen van *f* 58836:2:7 over 't volgende, namentlyck·

voor Jaffenapatnam:

1	p^{e}	graeu laeken;
8	»	fyne cherge;
6	»	phelphen;
2	»	swarte armosynen;
105	»	hoeden;
1059	℔	plaetcoper;
60	»	nagelen;
60	»	foely;
60	»	noten;
4	p^{e}	evenaers in 2 bondels;
2		boekebinders parsen in een bondel;
2		cassen en 4 vaten met geweer;
1000	p^{e},	soo baeye, als jaty plancken;

16 paerden en voorts equipagie goederen, ambaghts gereetschappen en ammunitie van oorlogh, t'samen monterende..... *f* 7187:6:11

voor Cormandel:

680		teyl Andragirys sant- en ander gout;
273$^{16}/_{72}$	»	swaerte aen divers gout, t'samen..... » 51648:15:12
		comt als vooren..... *f* 58836:2:7

Wat wy daermede naer Jaffenapatnam en Battecalo, de Zuyder comptoiren en Cormandel hebben geschreven, can naergesien worden in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

26 *d°*. is by den heer Pieter Anthonis Overtwater in Rade van India gecommuniceert het contract, aengegaen uytte naem van de vergaderingh met den borger, Pieter Janse Erbervelt, over leverantie van schoenen en leer, en is 't selve, naergesien zynde, goetgevonden ons daermede te conformeren, alles breder te sien by de resolutie op dato deses genomen.

27 *d°*. 's morgens arriveert alhier van Japare de fluyt, Nieuwpoort, met een houtladingh ten bedragen van *f* 1885 : 19, bestaende in 't volgende, namentlyk:

117 stucx moerbalcken;
31 » ancker stocken;
95 » ropaert plancken;
63 » gesorteerde huysbalcken;
120 » cleene balckjens.

De missive, daermede van den resident, Jacob Couper becomen, is gedateert 21 Juny, meldende in substandie:

dat de resident de gesondene cleeden alle tot redelyken prys aen den gouverneur, Wierat Macka, had omgeseth, diese ten eersten aen de Mataramse coopluyden weder over gelaten had, sulx de swarte Deen daermede vooreerst soude moeten blyven sitten; over sulx versoght de resident, dat hy wederom met soodanigen cargasoen, als met Nieuwpoort was gesonden, mitsgaders een stucx rootlaeken, moght werden versorght;

en hadde de resident tegens de comste van de Meerman tot Samarangh als Jouana al ordre gestelt tot opsamelingh van rys;

doet eysch van yserwercq tot den opbouw van de nieuwe geprojecteerde chaloup en logie;

de gouverneur, Wierat Macka, presenteerde aen d'E. Comp° 100 picols wax tegens 30 rd° 't picol, halff cleeden en halff gelt, te leveren, daer de resident ordre toe versoght en, by consent, dan over te senden 200 stucx roode chindos de 5 asta en een pack fyne moeris;

soo was aldaer van Banda over Bima op 20 deser 's avonts aengecomen de fluyt, Leerdam, die op Dompo hadde ingenomen 1500 picols sappanhout, die dan syn ledighe ruym met houtwercken, soo ras doenelyk, stond gevult te worden;

en was mede aldaer op 't sluyten van hier verschenen 't jaght, de Meerman, die getraght soude worden, soo haest doenelyk, afgeladen te worden, etc.

Tegens den middagh verschynt hier mede uyt Ternaten over Macassar de fluyt, Claverskercke, geladen met 36000 bossjens Tidoorse lont, 5¾ picols schiltpatshoorn, 10800 ℔ Papouse steenen, costende met de ongelden, daerop gevallen, *f* 9926 : 8 : 2, dogh staet daerbenevens nogh op de facture gebracht een somme van *f* 42240, sooveel bedraeght de jaerlycxe recognitie voor de Coningen van Ternaten, Macquian, Tidor en Bathian, t'samen *f* 52166 : 8 : 2.

De missive, daermede ontfangen van den commandeur in Ternaten, is gedateert 20 Mey en die van den president en raet tot Macassar 17 deses maents; en staen de brieven van de Coningen van Ternaten en Tidoor hier naer ingehaelt te worden, als wanneer deselve dan op syn plaets staen ingeschreven te werden.

Insgelycx becomen schryven van Bantam, door onsen resident aldaer per Javaens vaertuygh affgesonden, gedateert op gisteren, meldende eenelyk 't arrivement van 't fluytschip, Delffshaven, tot omtrent Anjer.

Een van de Engelse schepen stond binnen 4 à 5 dagen over Jamby naer Tayouan te vertrecken.

28 *d°*. 's morgens becomen noghmaels twee brieffjens, een van Bantam en een van de opperhoofden van de fluyt, Osdorp, 't eerste gedateert 27 en 't ander 26 deses, waerby de resident eenelyk bekent maekt 't arrivement van de fluyt, Osdorp, in de Straet, alsmede een Engels schip, beyde comende uyt het Patria, etc.

De voorsz. opperhoofden maeken bekent, datse met haer voorsz. fluyt onder 't esquadre van den heer Robbert de Vicq, zynde op Ternaten, nevens Udam, Yselsteyn, voor Amsterdam en 't Casteel van Medenblick en Grooten Broeck voor Enckhuysen, 8 January deses jaers in comp° waren uyt Texel geseylt, 23 April de Caep bereyckt hadden en 3 Mey weder van daer vertrocken waren, tusschen welcken tyt sy daer nogh geen schepen van haer esquadre hadden vernomen.

Cort voor den middagh ontstaet een vehemente brant buyten de Diestpoort, 't welcq syn begin hadde genomen reght tegenover de punt Nassau in een bamboese huyssjen, met atap gedeckt, alwaer met visch, etc. braden de vlam in de oly zy gevlogen, waerdoor wel omtrent 200 van die slagh huyssjes in d'asse zyn geraekt en, ten ware door de goede voorsorghe van den heer Speelman, de brand soude nogh verder gevlogen zyn, maer 't is Godt danck nogh gestuyt en daerby gebleven.

Cort naer den middagh verschynt alhier van Bantam 't jaghtjen, 't Wapen van Armuyden, geladen met 5000 bossen bintrottangs en 700 stucx cadjangs, costende met malcander *f* 937:10; de brieff, daermede becomen, is gedateert 25 Juny, meldende, dat de resident 't gesondene met dit jaghtjen wel hadde ontfangen en nu daermede 't bovenstaende over sont; en versoght voornoemde resident wederom dien bodem om de gereetleggende 3300 stucx cadjangs en 1000 potten met wit calck van daer te haelen.

d'Engelsen waren dagelycx besigh om haer twee schepen en joncq te laden, alsmede om twee nieuwe packhuysen in haer logie te timmeren om peper te bergen.

De joncq van den sabandaer, Caytsoe, groot omtrent 100 lasten, was van Rambangh daer ter rheede gearriveert en was die heer van meeningh om 't selve, in plaets van Japan, naer d'eylanden van Maccau te despecheren.

De Coninck was uytter zee wederom aen de nieuwe rivier op Pontangh gearriveert; een broeder van dien Vorst, genaemt pangoran Weetangh, was op 25 off dato deses comen te overlyden.

De fugitive slaeff van een Batavia's Mardycker, die sigh voor desen aldaer 7 jaeren naer den anderen hadde onthouden, was nu voor de tweedemael over Tangerang aldaer weder aengecomen en 10 daegen verleden, droncken zynde, tegens

onse matrosen de pypen gestelt en gedreyght, wanneer een Hollander in de stad off elders conde belopen, denselven met een cris 't leven soude benemen; over sulx hadde hem de resident laten packen; sont hem soo geboeyt met dit jaght over.

29 *d°*. 's morgens verschynt alhier uyt de Straet Bancka off Lucipara van de verongeluckte Schermer de chaloup, de Roos, medebrengende een brieffjen van den coopman, Cornelis Franx, en ondercoopman, Andries van Galisse, gedateert 23 Juny, waerby sy bekent maeken, datse op 19 deses 's avonts omtrent de verongeluckte Schermer waren aengecomen en bevonden hadden, 't selve schip t'eenemael op sy gebarsten en vol water was; datter door de voorsz. opperhoofden veel goederen geberght en opgedoocken waeren; en was doe oock voorts ordre gestelt om den tweden overloop geheel op te hacken om te gevoeghlycker by de resterende goederen te comen; dat aldaer mede was comen setten de Blaeuwe Visscher en de commissaris, Willem Volger, met 't jaght, Nuysenburgh, in welck laetste dan gescheept was om naer Malacca te brengen om gehavent te werden 108 packen zyde en in de Visscher, buyten 84 packen lywaet en 3 packen zyde, parthye allerhande touwercken en equipagie goederen; soo waeren op 23 's morgens daer nogh mede verschenen de fluytschepen, Witte Leeuw en Papenburgh, daer dan mede nogh voor Japan was ingescheept, als volght:

in de Goude Leeuw:

30 cassjes quicksilver;
25 potten namracq;
1 cassje en 1 vaetje } met barnsteen;

in Papenburgh:

1 cas rooswater;
30 cassjes quicksilver;
24 potten namracq;
1 cassje en 1 vaetje } met barnsteen;
18 stucx swarte laeken rassen;

per Tulpenburgh naer Palimbangh gesonden om gedrooght te werden:

102 packen guinees lywaet;
27 » lywaet van diverse soorte;
170 » zyde, mede van diverse soorte;
2 cassen Spaens leer;
1 cas met retorten;
25 packen florette gaeren.

Indien 't rouwe weer, dat haer dagelycx quelde, wat over was, soudense traghten de rest van de goederen nogh traghten te becomen, etc.

Insgelycx becomen per Javaens vaertuygh mede een briefjen van 't jaght, Poulorun, comende uyt Souratta, gedateert omtrent Anjer 27 deses maents, waerby sy bekent maeken haer aencomste tot daertoe en datse uyt de com van Souratta op 19 April waeren 't zeyl gegaen, latende aldaer nogh de Cogge en Amerongen, die in corten stonden te volgen; dat op 29 Maert jongstleden met den heer Franchoys Caron drie Franse bodems mede van daer vertrocken waeren naer Bantam; en datse heden mede in de Straet waren aengecomen, waerop dan aenstonts een chaloup derwaerts is afgevaerdight om de brieven te haelen, soo van Poulorun, als Delfshaven en Osdorp, comende uyt het vaderland.

Tegens den middagh werden door gecommitteerdens onder 't losbranden van 15 canon schoten en 3 cherges musquetten binnen 't casteel gebracht en aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael overryckt de brieven van de Coningen van Ternaten en Tidor, op eergisteren door de fluyt, Klaverskercke alhier aengebracht, zynde deselve van volgenden inhout; en eerstelyck die van den Conincq van Ternaten.

Geschreven uyt een onveranderlyck suyver en opreght gemoet van Paducca Siry Sulthan, Conincq in Ternaten, en send syn veel groeten aen de Comp^e^, myn vrunden, en d'heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en alle de Raden van India; Paducca Siry Sulthan maekt aen den heer Gouverneur Generael bekent, hoe de brieff, dien hy gesonden heeft, wel is aengecomen, dien Paducca heeft ontfangen met genoegen des gemoets, eer en grootheyt, gelyck betaemt ende gewoonte is aen alle groote Coningen; deselve geopent en gelesen hebbende, soo heb ik uyt dien brieff gehoort, hoe de Gouverneur Generael ten hoogsten verblyt was geweest, doen hy verstaen had myn goede overcomst op myn eyland en myn stad Ternaten; en nevens dien al, hetgene de Comp^e^ in gemelte brieff seght, daermede hebbense uytgedruckt haer opreghtigheyd en getoont de genegentheyt tot het onderhouden van haere contracten sonder eenige veranderinge; nogh, soo seght de Gouverneur Generael, hoe die van Bouton hadden bekent gemaekt wegens het gedoente van de 20 à 30 Ternatanen, die op Bouton woonden, dat deselve haer onbehoorlyk aenstellen in Bouton om deselve stad te distrueeren, alsoo die 2 à 3 kinders Coningen, die haer wederspannigh toonen, volgen; en daerom sal 't goet wesen, ik dat volcq van daer lighte; want, soo ik dat volcq daer niet vandaen haelt, soo hebben wy maer schaede te verwaghten; en sullen die van Bouton door 't lighten van die Ternatanen haere harten te vreden en gerust stellen en sullen ons wedersyts eer daervan geven.

Ik heb den luytenant, Goepila, naer Soula en Tombouko gesonden om van daer met 2 à 3 vaertuygen naer Bouton te gaen om de Ternatanen, die daer woonen, weder naer Ternaten te roepen, met welcken luytenant oocq een brieff aen den Conincq van Bouton gesonden heb, zynde de inhout, als volght: dese brieff van Paducca Siry Sulthan de Ternaten comt aen den Conincq van Bouton, wien de hooge God wil segenen met gesontheyt en een

langh leven; vorders naer dit, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen syn jonger broeder bekent, hoe u ouder broeder door de hulpe Godts in Ternaten gecomen is, wanneer ik gehoort heb van de 20 à 30 Ternatanen, die ik daerom op de waght te leggen aen de mont van de revier gelaten had; daerin heb ik gevolght u versoek, voor desen gedaen en gecontracteert; dogh nu, soo heb ik daernaer gehoort, dat die Ternatanen niet en doen, nogh volgen, 't gene ik haer gelast heb, daer ik over verwondert ben, te meer, die alle haer niet gedragen hebben, als 't behoort; waerom en heeft de Conincq syn gesant niet aen my gesonden, alsoo myn hart niet vergenoegt is over 't qualycq doen van dat volcq; hierom, soo send ik den luytenant, Goepila, naer Tombouko, omdat hy 2 à 3 vaertuygen soude senden, die desen brieff souden brengen en om 't volcq van Ternaten van 't land van Bouton te roepen, als wanneer myn jonger broeder 1 à 2 raetsheeren can met haer laten comen, opdat die het quaet doen van dat volcq connen verhaelen, en ik en de president van Molucco die quaetdoenders mogen straffen naer behooren; maer waerom en heeft de Conink van Bouton, ten tyde, wanneer die moeyelyckheden voorvielen, ten aensien Bouton en Ternaten verre van den anderen leggen, hetselve niet op Macassar, dat dight by is, bekent gemaekt; want, daerom heb ik myn jonger broer, Quitchil Callamatta, nevens 't hooft van de Comp^{e}, op Macassar gelaten; en sooder dan sulx voorgevallen is, soo haddet behooren op Macassar bekent gemaekt te worden, opdat de president daerover een brieff aen my had connen senden ende ik dat had comen te weten; want, tot desen tyt en heb ik nogh geen volcq van Ternaten naer Bouton gesonden; ende daerenboven soo laet al de wegh gelopen slaven van de Comp^{e} en Ternaten versamelen en naer Ternaten senden. Nogh, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael bekent, waerom ik de Ternatanen, ten tyde ik met den admirael Speelman op Bouton was, daer gelaten heb, is, omdat in dien tyt de overleden Conincq, genaemt Quitchil Lasimoata, den schryver Majuda laten roepen heeft om in syn huys te komen, seggende tegens hem, Majuda, dat hy hem wilde helpen, dat hem het volcq van Colontsiosou moghte gegeven werden; want, dat en sou niet nieuw zyn, alsoo die aen syn vader, den ouden Conink, mede gegeven geweest zyn; en, soodat nu aen my niet toegestaen werd, soo sal 't syn, even off ymant syn spousel, dat hy uytgespogen had, wederom in nam; dogh, dit staet in 't genoegen van myn ouderen broeder, den Coninck van Ternaten; dogh, soo de Coninck van Ternaten 't volcq wil weghnemen, soo magh hy die nemen met al het land gesamentlyk, niet alleenigh ditmael, maer soo 't hem gelieft, soo magh hy by gelyckenis halff Bouton weghnemen, maer versoeke eenelyk, dat de costuymen van Bouton niet al te veel mogen gebroken werden; oock dat de voorsz. raetsheeren, die ik voor desen heb affgeseth, niet weder in Bouton mogen gesonden werden; nogh, soo versoeke ik van Paducca myn ouderen broeder, den Conincq, dat hy niet naer Macassar wil gaen, opdat wy de stadt van Bouton, Colontsiosou en 't land van Pintsiana mogen in ruste en vastigheyt brengen; dogh, soo hy

niet wil, maer de admirael Speelman volgen, soo is 't evenwel goet, datter 20 à 30 Ternatanen hier blyven, nevens een goet opreght hooft, opdat wy Colontsiosou en 't land Pintsiana mogen gerust stellen en myn ouder broeder, de Conincq, van Macassar hier weder comende, geen moeyelykheyt en vind; daerenboven, soo heeft de Conincq aen Majuda versoght, dat hy hem syn band wilde geven, by welcke reden geweest zyn als getuygen de 2de persoon des ryx, Lamperamba, en de admirael ter zee, d'Ipalawa, de priester, zynde de jongste broeder van den Conincq, en Pangalasa Ladielyla; dese eeden zyn geschied op den 15en dagh van de maend Mey naer de geboorte van den Propheet 1077; nogh, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael bekent, dat ten tyde, wanneer 't schip van Batavia quam en Bouton aendeed, doen heb ik den schryver Sopeitsie, nevens een Nederlander, geheten Symon, gesonden om met de chaloup van Craen naer Pintsiana te gaen; wanneer Sopeitsie met den schryver, Caluba, die op Pintsiana woont, Symon ordonneerde met dat schip te gaen om een brieff te brengen; daerin wierd verhaelt, hoe de Conincq van Bouton, Quitchil Latonga, 30 raetsheeren, nevens eenige concorren en 14 galeyen, naer Pintsiana gesonden had, die den raetsheer, Lamenimpa, nevens den raetsheer, Moety, ende den schryver Coulaboe van daer wilden verjaegen; waerop de Conincq van Ouna aen die van Bouton seyde, by aldien gy den raetsheer Lamenimpa, nevens 't volcq van Ternaten, verjaeght, soo sal ik my daertegen stellen, alsoo de Conincq van Ternaten myn heer is; dogh, soo 't u maer eenelyk om den raedsheer Lamenimpa te doen is, dat gaet my niet aen; hierover zyn die van Bouton vertrocken naer Tebouro, medenemende 2 luyden van Bone, voorgevende dat Aroe Palacca dat gelast hadde, seggende aen Radja Tebouro, dat de Conincq van Ternaten, de admirael Speelman en Radja Pallacca hadden geresolveert en vast besloten, dat d'eene helft van Tebouro aen den Conink van Ternaten en d'ander helft aen Bone soude hooren; dogh de Conincq van Tebouro heeft die Boutonders oocq van daer geholpen ende sy van daer vertrocken zyn; hierover is Paducca Siry Sulthan Radja Ternaten met verwonderinge ingenomen, zynde verschrickt geworden, hoorende dit verhaelen; nogh, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael bekent, hoe de president, Maximiliaen de Jongh, een chaloup, nevens een brieff, gesonden heeft, daerin verhaelende, hoe ik, nog met den admirael, Speelman, op Macassar wesende, de chaloup van Craen naer Ternaten had gesonden, waermede Singjora Marota oocq gegaen is; en in Ternaten gekomen wesende, soo zynse van daer naer Macassar gekeert; dogh en hebben my doen niet gevonden in Oudjongh Pandangh, waerdoor myn jonger broeder Quitchil Callamatta 't vaertuygh en al 't volcq, nevens 't gene ik daermede gesonden had, naer hem genomen heeft; dogh, hierover en heeft hy niet eens een brieff aen my geschreven, daerover ik verwondert ben, want de president, de Jongh, heeft een brieff, nevens $2^1/_2$ catty gout, dat de schipper, Dircq, op Selayer genomen had, aen my gesonden; op gemelde chaloup, die de president de Jongh gesonden heeft, syn geweest de schryver, Semancka,

en 5 personen van 't eyland Mackian, van wiense zyden, dat de schryver Semancka Singjora Marota hadde vermoort; hierover, soo hebben de president, Abraham Verspreet, de Hockom Senghadie Sedeha, Callamatta en de schryver Majuda gesamentlyk ondersoek gedaen over den doodt van Singjora Marota, zynde hier van breder in den brieff van den president geschreven, daer de Gouverneur Generael alles in sal konnen sien; nogh, soo heeft de president de 5 Mackianers geroepen en wat hy haer gevraegt heeft, can de Gouverneur Generael uyt syn schryven mede vernemen.

Nogh, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael en de Raden van India bekent, hoe wy met ons twee, de president Abraham en ik, den Hockom Senghadie gesonden hebben nae 't land van Sangy om naer de Mooren en Christenen te sien, die qualycq onder den anderen leefden en de eene des anderen goederen roofden, om die aldaer wedersyts in vrede te stellen; dogh, hy is door de harde stroomen naer Menado gedreven, van waer gemelte Senghadie naer Gorontalo gesonden heeft om aldaer naer den schryver, Majuda, te vernemen; daerop van den Conincq van Gorontalo in antwoord creeg, dat syn (Majudas) schip gebroken was, sendende met eenen den Hockom Manju, Quitchili Babilou en Adam met een vaertuygh aen den Hockom Senghadie; nogh, soo heeft de Coninck van Limboutou gesonden een raedspersoon met 6 andere personen van Limboutou in compe van die van Gorontalo, wanneer de Hockom Senghadie 't volcq van Limboutou weder terugh gesonden heeft om soo een vaertuygh te haelen, als die van Gorontalo daer gebraght hadden, om daermede naer Ternaten te gaen; onderwylen is de Hockom Senghadie met die van Gorontalo naer Sangy vertrocken om de Coninghen aldaer te vereenighen, ordonneerende alle, 't gene de een den anderen hadden afgenomen, wedersyts te restitueeren; makende met eenen tusschen hun een contrackt, dat besworen en te sien is in den brieff van den president, hebbende hy, Hockom Senghadie, 't selve contract oocq in 't Nederlands laeten oversetten, opdat de Gouverneur Generael, dat crygende, soude verstaen; oocq, soo hebben de voornoemde Hockom Senghadie en de sergeant aen alle de Coningen gevraeght, offse met haer wilden naer Ternaten gaen off niet? Daerop sy alle antwoorden, datse gaen wilden om den Conincq haeren heer te besoecken; dogh hy, heer Hockom Senghadie, wilde eerst zeyl gaen om 't volcq van Gorontalo naer Ternaten te brengen; wanneer de Hockom Senghadie verhaelde, hoe Majuda met het cleyn scheepje schipbreuk geleden had op Belango, dogh dat hy aghter op 't land van Gorontalo aen strand, genaemt Babada, aengecomen was; hierom, soo heeft Paducca Siry Sulthan van den president het schip, de Fortuyn, geleent om Majuda te gaen haelen en alle syn goederen daerin te laden, nevens de stucken; Majuda nu, gecomen zynde, heeft verhaelt het gepasseerde wegens al hetgene ik hem gelast had, hoe hy alle steden had aengedaen; eerstelyk aen de zyde van Mandar de steden Tamapalingh en Mamojou, zynde die luyden by Majuda in 't schip gecomen, wanneer Majuda haer het contract, dat op Bongaja gemaekt was,

vertoonde, dat sy geloofden en beloofden myn onderdanen te zyn, daerop Majuda haer eenige cleedinghe gegeven heeft; vragende sy vorder aen Majuda, wat de bevelen van haeren heer was; daerop Majuda haer bekent maekte, dat hy den brieff des Coninex, haeren heer, gebraght had; wanneer een weynigh gesproken hadden, soo is de Coninecq naer land gegaen, zynde de Coninecq van Mamojou met alle syne raedsheeren des anderen daegs weder gecomen en hebben den brieff met respect ontfangen; nogh, soo heeft Majuda alle steden, die in 't contract, op Bongaja gemaekt, genoemt werden aengedaen tot Gorentalo toe, die 't alles aengenomen hebben; dogh Majuda 2 daegen van Kejely 't zeyl gegaen wesende, soo is syn schip in zee voor de stad Blesan gebroken; en wanneer Majuda op Boubada was aengecomen, soo syn de Coningen van Gorentalo en Limboutou, nevens alle haere grooten, te voet naer 2 daegen gegaen hadden by hem gecomen, ontfangende en lesende den brieff met een overgroot genoegen in haere herten, dogh niet soodanigh en minder, dan off icq daer gecomen hadt.

Vorders nogh eens, soo heeft Majuda aen Chily Moeda gevraeght: waerom hebt gy den brieff van onsen heer en den admirael medegenomen ende en bent daermede niet naer Ternaten gegaen? daer Chily Moeda op antwoorde, dat, ten tyden wanneer ik op Gorentalo ben aengecomen, soo hebbe den brieff van onsen heer aen den Coningh van Gorentalo en Limboutou gelanght; oock soo heb ik een vaertuygh claer gemaekt om daermede 't seyl te gaen, dogh door 't believen Gods, soo is myn vaertuygh verongeluckt, waerdoor ik wederom beb moeten keeren naer de stad om weder een vaertuygh claer te maeken; en weder onderseyl willende gaen, soo isser tydinghe gecomen, dat onse heer over den wegh van Menado naer Ternaten vertrocken was en daerom, soo heb ik tot nogh op onsen heer gewaght; nogh, soo heeft Majuda aen de Coningen van Gorentalo en Limboutou gevraeght, hoeveel geschut, dat daer van de Comp^{e} was, daerop deselve antwoorden, datter 12 stucx waeren, te weten, 9 voor de stad Gorentalo en 3 voor Limboutou; oocq soo heeft de Coninck Chily Moeda en een Houckom met Majuda in een corracora naer Ternaten gesonden; daerbenevens soo syn de Coningen van 't land van Sangy, Tabouckan Limou, Mangyto en Takolanda met haere grooten in Ternaten gecomen.

Vorders naer dit, soo maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael en de Raden van India bekent, alsser een schip in Ternaten comt, dat hetselve, sooveel als 't mogelyk is, met rode vloersteenen magh geladen worden om in myn huys te leggen, alsmede een weynigh deelen, alsoo Paducca Siry Sulthan een huys wil maeken.

Nogh, soo maekt Paducca Siry Sultban aen den Gouverneur Generael bekent, hoe ik een brieff aen den president in Macassar, Maximiliaen de Jongh, geschreven heb, versoekende om de Ternatanen, die ik daer gelaten heb, oocq 't volcq, die weghgelopen zyn, 't zy slaven off die in Macassar woonen, datse mogen naer Ternaten gesonden werden, dogh niet die Ternatanen, die

daer lange geweest en in handen van myn broeder Quitchil Callamatta zyn; insgelycx heb ik oocq 't verleden jaer aen den president geschreven, maer tot heden nogh geen antwoord daerop becomen; dit heb ik in desen brieff geschreven, dat de Gouverneur Generael daerover aen den president soude gelasten, dat by niet soude naer laten dat volcq in de aenstaende mousson over te senden.

Vorders nogh eens, soo is de schipper van 't jaght, Cleyn Batavia, op Babada overleden, nevens nogh een matroos op deselve plaets.

Niets en heb ik tot geschencq te senden, maer sal eenelyk God voor den welstand van ons beyden bidden met wenschinghe, datter niet tusschen beyden comen magh.

Vorders in dit jaer, soo sal ik myn zoon Quitchil Callamatta laten besnyden; nae 't vertreck van 't schip, Muyden, soo is Jou Maniera comen te overlyden, waerover 17 personen van Coninx affcomst, soo mannen, als vrouwen, gesamentlycq seer bedroeft zyn.

Van den Coninck van Tidore.

Dese brieff werd gesonden met alle eer en nedrige eerbiedigheyd en onveranderlyk suyvere, opreghtigheyd gedurende alle comende maenden en jaeren van u soon, Paducca Siry Sulthan Saifoedin, aen myn vader, den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, zynde de croon van alle de Raden van India, die alle staten vergadert in de stadt Batavia, die befaemt is door syn verstand en goede natureel boven alle Coningen, soo boven, als benedens wint, zynde oocq seer voorsightigh om alle onderdanen en vrunden, die qualycq doen, te vrede te stellen, waerdoor van ieder gepresen werd; wien God wil zegenen met alle goet tot meerder grootheyd, alsoo hy de justitie in alle opreghtigheyd voert; wien God oocq wil geven een langh leven in dese wereldt, voor altoos en soo langh son en maen schynsel geven sullen, amen.

Vorders naer dit, u zoon, Quitchil Saifoedin, maekt aen syn vader, den Gouverneur Generael, en de Raden van Indien bekent, hoe ten tyde, wanneer 't schip nu jongst gecomen is, soo hebben de Gouverneur Generael ende de Raden van India aen haer soon tot geschencq eenige cleeden gesonden, die de heer president, Abraham Verspreet, in handen van u soon gegeven heeft, dewelcke u soon ontfangen heeft ende met beyde syn handen op de steen van syn hooft geleyt; hebbende oocq den brieff gecregen, zynde de inhout in de Maleytse taele, daer ik een weynigh van verstaen, maer veel en weet ik niet; en alsoo ik maer een weynigh verstaen, soo versoeke van myn vader, den heer Gouverneur, en al de Raden van Indien dierwegen g'excuseert te blyven.

Voorts, soo maekt u soon aen den Gouverneur Generael en de Raden van Indien bekent, hoe dese brieff geschreven is door een nieuwen schryver, die niet veel, maer een gedeelte van de tael verstaet; daerom, soo heeft u

soon uyt vrees van syn vader, den heer Gouverneur Generael en de Raden van Indien niet veel geschreven, waerover versoekt g'excuseert te wesen; niets en heeft u soon aen syn vader tot geschencq te senden anders als tot een teycken, dat u soon op 't eyland Tidore nogh leeff, eenelyk 4 Papouse menschen, een lanck een weynigh meer als 5 spannen, 2 lanck 5 spannen en 2 vinger breet, een lanck 5 spannen ende 9 parradys vogels en een Conincx vogeltje, dat niet en wild versmaden, maer aensien als een onnutte bloem, die op den wegh wascht.

Tegens den avond verschynt alhier mede ter rheede van Banda over Bima, Dompo en Japare de fluyt, Leerdam, met 1554 picols sappanhout van Bima, ongetaxeert; en een hout ladinghe van Japare, ten bedragen van *f* 404: 5, bestaende in 't volgende, namentlycq:

33 huysbalcken van 25 à 27 voet;
124 cleyne huysbalcken van 16 à 17 voet;
80 swalpen van 28 voet;
190 diversche cromhouten;
29 ancker stocken, lancq 16 à 17 voet;
60 roey riemen, comt te samen *f* 404: 5.

De brieff, daermede van Radja Dompo op Bima geschreven, is naer gedane translaet bevonden van volgenden inhout.

De veel groeten van den Conincq van Dompo. Dese onse brieff comt tot een teycken van een suyver en opregt gemoet, als genegen zynde in vruntschap te wesen met de Comp^e^ en den generael capitain Moor en de Raden van Indien, wiens land Jacattra is; die seer maghtigh zyn in grootheyt op de landen benedens winds; die oocq alles begrypen, soodat haers gelycq niet en zyn en wien de zee en landen toecomen in de tyden.

Vorders naer dit, de Conincq van Dompo send desen brieff met schipper, Zacharias, naer Jacattra aen den generael capitain Moor; de Conincq van Dompo seght onveranderlyk uyt wedersytse genegentheyt met den generael capitain Moor in vruntschap te wesen; schoon off de Conincq van Dompo den generael, nogh de generael den Conincq van Dompo noyt gesien hebben, soo is evenwel 't oordeel en gevoelen van den Conincq van Dompo en de generael by gelyckenis als een oude bloem, die wel veel tacken heeft, maer noghtans een is; nogh eens, soo maekt de Conincq van Dompo aen den generael capitain Moor bekent, 't gene de admirael, Cornelis Speelman, ten tyde Radja Dompo 't volcq van Dompo in comp^e^ van Codja Ebrahim met schipper, Zacharias, naer Oudjongh Pandang gesonden had, geseght heeft; en daernaer Radja Dompo alle de reden gehoort hebbende, die syne gesondenen hem overbraghten van Oudjongh Pandang, soo was ik seer in myn gemoedt ontstelt en ongerust, omdat Radja Dompo alle de reden van den admirael Cornelis Speelman hoorde; ende nu, soo versoekt Radja Dompo de gunste van

den generael capitain Moor, alsoo 't gene de admirael Cornelis Speelman geseght heeft, niet en connen aghtervolgen om dat te doen, alsoo het land van Dompo een cleyn land is en niet veel volcq, maer veel te cort heeft; daerom, soo send de Conincq van Dompo desen brieff met schipper, Zacharias, aen den generael capitain Moor, opdat de generael hem, Radja Dompo, mogte bekent zyn, alsoo Radja Dompo sekerlycken in vruntschap met den generael capitain Moor blyven wil; waerom Radja Dompo niemand van 't volcq van Dompo met schipper Zacharias, die rede daertoe gedestineert waren, gesonden heeft, is, omdat deselve nogh niet van Bima gecomen waren; oocq soo heeft Radja Bima geseght, dat hy mede en t'samen syn volcq aen den generael wilde senden; en Radja Dompo het seggen van Radja Bima gehoort hebbende, soo heeft de schipper Zacharias geseght, dat hy nu lange gewaght had naer de gesanten van Radja Dompo en dat hy niet langer waghten con, alsoo hy, soo spoedigh als doenelyck, naer Batavia wilde; en daerom, soo heeft Radja Dompo niemant met het schip van schipper Zacharias gesonden.

Nogh eens, soo seght Radja Dompo aen den generael capitain Moor, by aldien de generael genegen is sappanhout te negotieeren, soo sal 't goet zyn de generael capitain Moor een schip send op de handelplaets van Radja Dompo, geheten Bodio; maer de Conincq van Dompo eyst 2 Molucose realen voor 't picol; dogh, dit is 't seggen van Radja Dompo; wat is nu de resolutie en 't believen van den generael aengaende den prys van 't sappanhout; dogh Radja Dompo en can niet vaststaen voor de geheele ladinge van een schip, maer sooveel, alsser sal connen becomen werden, wy sullen gelasten op te soecken.

En het brieffjen, door den resident Couper geschreven, is gedateert 24 deses maents, meldende eenelyck, dat daegs voor dit schryven op Japara van Ternaten over Macassar was aengegiert de fluyt, Claverskercke, maer was 's avonds wederom vertrocken en stond 't jaght, Ulpendam, ledigh van Macassar op Rambangh te verschynen, die dan met de resterende 65 coyangh sout en voorts houtwercken soude geladen worden, waermede desen eyndight.

Soo ontfangen 's avonts insgelyx een brieffjen van Bantam van den resident, Willem Caeff, gedateert 28 deses, meldende, dat op voorsz. dato een cleyn brieffjen van d'opperhoofden van Poelorun, comende uyt Suratta, hadde becomen, versoeckende om verversinghe, alsoose eenige sieken hadden; een van 's Conincx scheepjes werd claer gemaekt om naer Bengale te verseylen, etc.

30 *d°*. verschynt alhier wederom de chaloup uyt de Straet mette brieven, gisteren derwaerts gesonden, om deselve te haelen van Poelorun, comende uyt Souratte, Delfshaven en Osdorp uyt het vaderlandt.

Heden naer den middagh is in Rade van India goetgevonden, in plaets van den coopman, Joannes Camphuys, te stellen tot luytenant over de comp[a] schutters van de suppoosten in 't casteel den coopman, Simon Keerdekoe, en tot vaendrigh, in plaets van den vertrocken coopman, Cornelis Portier, den doctor, Andries Kleyer;

en over Comp^es suppoosten in de stad, in plaets van den fiscael, Snoek, als capitain den E. Willem Outhoorn, raed in den achtbaren raed van justitie deses casteels, den cassier en vendrigh, Gerrit Vreeland, tot luytenant en den secretaris, Jacob Overtwater, tot vendrigh over deselve compagnie; mitsgaders over de comp^e werckliedeu in 't fabrycx quartier, in plaets van den overleden fabrycq, Jan van Sterckenburgh, den coopman en nieuw vercosen fabrycq, Adriaen de Leeuw.

Soo is mede goetgevonden de desperate schulden, die van anno 1633 tot 1653 gevallen zyn en by de Batavische negotie boecken in 't brede zyn geëxtendeert, ter somma van *f* 109779:16:9 te laten affschryven en maer in een ander schult boeckjen, relatyff tot de gemelte negotie boecken, overbrengen om hetgene dan moghte incomen, eens jaers in 't journael van 't voorsz. ordinaris negotie boecken te laten affschryven;

en Dionys van Es, jongst per 't schip, de Gecroonde Vrede, met vrouw en kinderen in vrydom uyt het vaderland overgecomen, op syn versoeck by provisie te admitteren om voor de bancken van den raed van justitie en het schepen collegie als procureur te postuleren.

Dese maend syn hier van verscheyde plaetsen aengecomen 200 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemant met* 883 *coppen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

25 vaertuygen van Chiassem met 93 mannen, 323 stucx balcken, 75 hoenders, 36 1/8 last rys, 375 stucx plancken.

18 van Bantam met 62 mannen, 17 coebeesten, 1700 potten en tresellen, 13000 oude clappuse, 24200 pienangh, 50 bossen rottanghs en 1615 calcq potten.

5 van Sombaer met 17 mannen en 13 lasten rys.

11 » Craoangh met 31 mannen, 285 hoenders, 7 lasten rys, 700 bamboesen en 14 picols tabacq.

6 van Tegael met 23 mannen, 13 1/4 lasten rys, 700 bossen suyker sombaer, 300 bossen pady, 500 bossen suyker jaty ende 10 potten oly.

7 van Candael met 33 mannen, 26 1/4 lasten rys, 7 picols tabacq, 3 picols commyn, 28 potten oly ende 100 bossen pady.

1 van Gedongh met 4 mannen en 3 lasten rys.

2 » Grissicq met 9 mannen, 1 last rys, 16 picols cattoen, 80 stucx buffelsvellen, 17 stucx slaven ende slavinnen.

5 van Pamalangh met 20 mannen, 25 1/2 lasten rys ende 500 bossen pady.

2 » Palimbangh met 6 mannen, 500 picols en 50 cattys peper, 6 corgies chelas, 2 corgies blaeuwe boulongs, 2 corgies geruyte chelas, 6 picols wax.

2 van Surrobaya met 8 mannen, 1 last rys, 95 potten oly ende 500 bossen suyker jaty.

1 van Lassem met 10 mannen, 12 lasten zout, 2 lasten cadjangs ende 10 picols suyker candy.

2 van Bodongh met 9 mannen, 9 lasten sout en 1/2 last ryst.

1 vaertuygh van Diringo met 4 mannen, 7000 bossen cleyne cneppel suyker.

1 van Brahan met 4 mannen en 4 lasten sout.

2 » Bono met 8 mannen, 15 stucx slaven ende slavinnen.

2 » Pacalongen met 6 mannen, 40 stucx, soo hoenders, als eenden, 20 stucx buffelshuyden, 1 last rys en 30000 stucx gesoute eyeren.

1 van Borneo met 9 mannen, 10 cattys camphur, 20 picols wax ende $^1/_2$ picol schilpatshoorn.

1 van Cheringen met 4 mannen ende 20000 stucx pienangh.

19 » Dermayo met 82 mannen, 50$^1/_4$ lasten rys, 7 lasten sout, 130 stucx balcken, 100 stucx tresellen ende 700 bossen suyker jaty.

9 van Banjer met 46 mannen, 2300 bossen rottangs, 300 stucx cadjangs, 904 picols en 95 cattys peper, 200 bamboesjes met buffels smeer ende 1$^1/_2$ lasten rys.

6 van Jouana met 28 mannen, 140 pottjens oly, 275 stucx hoenders, 1000 stucx baggers buyken, 4 lasten rys, 200 bossen suyker jaty ende 3$^1/_2$ lasten sout.

7 van Samarangh met 25 mannen, 1550 bossen goemoets touwen, 1000 stucx plancken, 3 picols buffels smeer, 12$^5/_8$ lasten rys, 34 stucx balcken, 200 stucx rysmantjens, 3 picols capocq ende 150 p^s buffelsvellen.

9 van Japara met 44 mannen, 730 picols witte suyker, 200 picols swarte suyker, 140 picols bruyne suyker, 4 lasten rys, 950 stucx plancken, 500 bossen suyker jaty, 3000 stucx gesoute eyeren.

2 van Borbos met 6 mannen, 2 lasten rys, 200 bossen suyker sombaer.

5 » Rambangh met 22 mannen, 1250 stucx plancken, 400 stucx balcken.

9 » Macassar met 77 mannen, 387 stucx slaven ende slavinnen, 20 picols sandelhout, 5 lasten rys ende 1 last sout.

8 van Bouton met 62 mannen, 191 stucx slaven en slavinnen ende 3 lasten rys.

5 » Pamanoecan met 17 mannen, 7$^3/_4$ lasten rys, 600 bossen suyker sombaer ende 130 stucx hoenders.

5 van Damacq met 22 mannen, 23$^3/_4$ lasten rys, 100 stucx eenden, 4 potten oly en 5 corgies matten.

6 van Cherrebon met 26 mannen, 30 picols swarte suyker, 25 lasten rys, 6 p^{ls} witte suyker, 5 p^{ls} capocq, 10 potten oly, 2 picols ajuyn ende 63 p^{ls} en 83 cattys peper.

1 van Coedoes met 8 mannen, 1600 bossen suyker jaty, 29 potten oly, 5 blauwe verffpotten, $^1/_4$ last groene cadjangh en 1 last rys.

5 van Tanara met 14 mannen, 350 stucx hoenders, 20 picols borreborry, 2 picols tabacq Java en 50 bossen pady.

2 van Tadoenangh met 8 mannen, 2000 bossen suyker jaty, 40 potten oly, 3 lasten rys, 15 picols witte suyker, 100 corffjens blauwe verwe ende 1000 bossen suyker sombaer.

1 van Bonteyn met 9 mannen, 15 stucx slaven en slavinnen ende 700 bossen goemoets touwen.

2 van Baly met 7 mannen en 7 slavinnen.

1 » Samanap met 5 mannen, 67 stucx cadjangh, $^1/_2$ last rys, $^1/_2$ last sout ende 10 potten oly.

1 vaertuygh van Caliwongen met 3 mannen, 10000 bossjens cleyne cneppel suyker ende 1 last rys.

2 van Arosbaya met 12 mannen ende 12000 stucx Chinese appeltjens.

somma 200 vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebracht:

887 stucx balcken;
275 lasten rys;
1405 stucx eenden en hoenders;
3550 » plancken;
17 » coebeesten;
1700 » potten en tresellen;
13000 » oude clappussen;
262000 » » pienangh;
2350 bossen rottanghs;
1615 potten calcq;
37 lasten sout;
300 stucx cadjangs;
1468 lasten en 28 cattys peper;
200 bamboesjens met oly;
356 potten oly;
1000 baggersbuyken en stuckjens;
5300 bossen suyker jaty.
700 bamboesen;
23 picols tabacq;
2500 bossen suyker sombaer;
950 » pady;
3 picols comyn;
2250 bossen goemoets touwen;
3 picols buffels smeer;
200 rysmantjens;
250 buffelsvellen;
8 picols capocq;
330 » swarte suyker;
751 » witte »
140 » bruyne »
33000 stucx gesoute eyeren;
16 picols cattoen;
632 slaven en slavinnen;
20 picols sandelhout;
6 corgies chelas;
2 » blauwe boelonghs;
2 » geruyte chelas;
26 picols wax;
5 corgies matten;
2 picols ajuyn;
2 1/4 lasten cadjangh;
10 picols candy suyker;
17000 bossjes suyker Diringo off cleyne cneppel suyker;
5 potten blauwe verwe;
20 picols borryborry;
10 cattys camphur;
1/2 picol schiltpatshoorn ende
12000 Chinese appeltjens.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken een aental van 89 stucx groote en cleyne vaertuygen met soodanighe goederen en waren, als volght:

2 vaertuygen naer Jamby met 46 rd^{s} aen ysere pannen, 110 rd^{s} aen spiaulter, 12 rd^{s} aen Chinees papier, 33 rd^{s} aen out yser, 120 rd^{s} aen zyde ende 10 rd^{s} aen porcel.;
11 naer Chiassem met 376 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cattouwen met 300 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cambodia met 238 rd^{s} aen cleeden ende 50 rd^{s} aen vermilioen;
1 » Jothan met 100 rd^{s} aen cleeden ende 50 rd^{s} aen porceleynen;
1 » Japare met 80 rd^{s} aen Japans coper;
2 » Damack met 92 rd^{s} aen cleeden;
1 » Pattany met 540 rd^{s} aen staefcoper;
1 » Passarouan met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Calisappo met 14 rd^{s} aen cleeden;

2 vaertuyghen naer Bodangh met 92 rd^{s} aen cleeden;
5 naer Pamanoekan met 245 rd^{s} aen cleeden, 50 rd^{s} aen porceleynen, 100 rd^{s} aen Japans coper en 9 rd^{s} aen out yser;
2 » Coedoes met 76 rd^{s} aen cleeden;
7 » Dermayo met 249 rd^{s} aen cleeden;
3 » Samarangh met 1000 rd^{s} aen cleeden, 226 rd^{s} aen porceleynen en 7 rd^{s} aen dackpannen;
5 » Pacalongen met 189 rd^{s} aen cleeden;
3 » Surrobaya met 194 rd^{s} aen cleeden;
2 » Sombaer met 66 rd^{s} aen cleeden;
5 » Maccau met 24930 rd^{s} aen peper, 620 rd^{s} aen caliatourshout, 110 rd^{s} aen sout en 290 rd^{s} aen rys;
3 » Candael met 77 rd^{s} aen cleeden;
2 » Tadoenangh met 145 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cherrebon met 12 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 60 rd^{s} aen out yser;
2 » Banjer met 1040 rd^{s} aen cleeden, 660 rd^{s} aen Japans coper, 70 rd^{s} aen ysere pannen, 20 rd^{s} aen benjuyn, 35 rd^{s} aen porceleynen, 10 rd^{s} aen out coper, 5 rd^{s} aen radix China ende 50 rd^{s} aen draekenbloet;
1 » Macassar met 1355 rd^{s} aen cleeden, 600 rd^{s} aen zyde ende 50 rd^{s} aen goutdraet;
1 » Craoangh met 46 rd^{s} aen cleeden;
4 » Pamalangh met 129 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tegael met 10 rd^{s} aen cleeden;
1 » Brahan met 40 rd^{s} aen cleeden;
1 » Malacca over Palimbangh met 1500 rd^{s} aen contant, 65 rd^{s} aen loot en 148 rd^{s} aen sout;
8 » Palimbangh met 4408 rd^{s} aen cleeden, 105 rd^{s} aen out yser, 60 rd^{s} aen staeff yser, 112 rd^{s} aen ysere pannen, 180 rd^{s} aen Japans coper, 8 rd^{s} aen porceleynen;
3 » Quinam met 137 rd^{s} aen swarte suyker, 4038 rd^{s} aen bruyne suyker, 3947 1/2 rd^{s} aen witte suyker, 4495 rd^{s} aen candy suyker, 699 1/2 rd^{s} aen buffelshuyden, 216 rd^{s} aen hartevellen, 54 rd^{s} aen steenbox vellen, 896 rd^{s} aen radix China, 3240 rd^{s} aen spiaulter, 872 rd^{s} aen alluyn, 240 rd^{s} aen soethout, 330 rd^{s} aen cattoene garen, 68 rd^{s} aen cattoen, 29 rd^{s} aen capock, 184 rd^{s} aen dubbelde matten, 127 1/2 rd^{s} aen gingily saet, 540 rd^{s} aen sappanhout, 440 rd^{s} aen sandelhout, 100 rd^{s} aen schilpatshoorn, 44 rd^{s} aen Chinees papier, 900 rd^{s} aen zyde ende 8720 rd^{s} aen cleeden;
1 » Canton met 30 rd^{s} aen sout, 112 rd^{s} aen sandelhout, 30 rd^{s} aen bruyne suyker, 30 rd^{s} aen witte suyker, 15 rd^{s} aen swarte suyker ende 1200 rd^{s} aen peper;
3 » de cust van China met 3960 rd^{s} aen sandelhout, 640 rd^{s} aen calliatourshout, 1080 rd^{s} aen nagelen, 240 rd^{s} aen benjuyn, 15600 rd^{s} aen peper, 180 rd^{s} aen lange peper, 1250 rd^{s} aen barnsteen ende 96 rd^{s} aen Javaense cardamom;

somma 89 stucx vaertuygen en jaghten, die met malcander van hier hebben vervoert, als volght:

19773	ryckdaelders	aen	cleeden;	872	ryckdaelders	aen	alluyn;
228	»	»	ysere pannen;	1500	»	»	contanten;
3350	»	»	spiaulter;	65	»	»	loot;
56	»	»	Chinees papier;	60	»	»	staefyser;
207	»	»	out yser;	1080	»	»	nagelen;
1620	»	»	zyde;	180	»	»	lange peper;
419	»	»	porceleynen;	1250	»	»	barnsteen;
50	»	»	fermilioen;	96	»	»	Jav. cardamom;
1020	»	»	Japans coper;	4495	»	»	candy suyker;
10	»	»	out coper;	3977½	»	»	witte »
7	»	»	dackpannen;	4068	»	»	bruyne »
41730	»	»	peper;	152	»	»	swarte »
1260	»	»	caliatourshout;	699½	»	»	buffelshuyden;
240	»	»	soethout;	216	»	»	hartevellen;
540	»	»	sappanhout;	54	»	»	steenbox vellen;
4512	»	»	sandelhout;	127½	»	»	gingily saet;
288	»	»	sout;	330	»	»	cattoene garen;
290	»	»	rys;	68	»	.	cattoen;
260	»	»	benjuyn;	29	»	»	capock;
901	»	»	radix China;	184	»	»	matten ende
50	»	»	draekenbloet;	100	»	»	schilpatshoorn;
50	»	»	goutdraet;	somma: 96464½ ryckdaelders.			

Door den aghtbaren raed van justitie deses casteels zyn dese maent gejustitieert de naervolgende delincquanten:

25 Juny, Hendrik Andries van Hamburgh, constabelsmaet, en Pieter Fredrix van Tonningen, matroos, over diverye gegeesselt, gebrantmerckt en ieder voor 2 jaren in de ketting sonder loon te arbeyden;

25 Juny, Pangay van Mangeray, lyfeygen van d'E. Comp^{e}, over dat verscheyde water prauwen gestolen heeft, gegeesselt, gebrantmerckt en in de kettingh ter discretie van haer Ed^{e} te arbeyden;

25 Juny, Willem Mulet van Edenburgh, soldaet, over dat een maent uyt syn waght sonder consent geabsenteert heeft, driemael gewipt en 9 jaren in de kettingh sonder loon te arbeyden;

25 Juny, Maly van Macassar, slaeff van Handoe, Moor, over dat verscheyde andere slaven en slavinnen naer Bantam heeft soeken te vervoeren, gegeesselt, gebrantmerckt, syn reghter oor afgesneden en in de kettingh aen de gemeene wercken 5 jaren sonder loon te arbeyden;

25 Juny, Salata van Banjaert, Javaen, Mataram van Mataram, vrye vrouwe, en Tsene van Macassar, slavinne van Sambata van Baly, over dat verscheyde slaven hebben willen vervoeren; Salata en Mataram gegeesselt, gebrantmerckt en daerenboven Salata syn reghter oor afgesneden om beyde 25 jaren in de kettingh aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden, mitsgaders Tsene aen de caek te staen en de justitie der medegevangen aen te sien, etc.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maent gevisiteert de navolgende verongeluckte personen:

8 Juny, Patra, Javaen, die boven Intche Awangh van den tyger doodgeslagen was;
11 » seker jong geboren kint, dat in de revier binnen de stad verdroncken was;
11 Juny, een slaeff van Pieter Rosayro, die van een slang doodgesteken was;
28 » Naya Djuwa van Tegal, Javaen, die in de Crocot voor syn woningh vermoort was.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken, getrouwt:

7 Comp^{a} dienaren;
7 Mardyckers;
t'samen 14 paeren getrouwt.

Oock zyn in gemelte kercken gedoopt:

9 Nederlandsche kinderen;
56 inlandsche ditos;
t'samen 65 gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgegeven, dat dese maend alhier zyn gestorven en ter aerden gebraght:

33 Comp^{a} dienaers;
3 borgers;
1 Duytsche vrouw;
1 » kindt;
5 swarte vrouwen;
1 swart kint en
8 slaven ende slavinnen;
t'samen 52 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4657 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1077 by de schans Jaccatra;
417 by de revier Crocot;
407 buyten de poort Uytreght;
749 buyten de poort Diest;
2007 by particuliere;
t'samen 4657 Javanen.

July Anno 1671.

1 *d*°. 's nae den middagh verschynt hier ter rheede uyt Suratta over Wingurla, Coutchin en Cheylon 't schip, Poelorun, met een ladinghe ten bedraegen van *f* 372013 : 8 : 3, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyck :

110708	℔ divers indigo;
2080	p^{s} witte smalle baftas;
2000	» » cannekyns;
4000	» off 40 packen witte brede baftas;
1311	℔ mirobolanen;
8960	p^{s} swarte brede baftas;
11040	» blauwe baftas;
8040	» brede chitsen;
21907½	℔ rouw cattoene gaeren;
3864	» » deckans »
9600	p^{s} nicquanias;
4000	» smalle baftas met goude hoofden;
200	kisten off 45000 p^{s} zeep;
400	gecattoeneerde deekens;
2200	℔ ongesuyverde wieroocq;
20031	» Chinese alluyn;
2	sacken mostaert zaet en
2	» gom, costen t'samen als boven *f* 372013 : 8 : 3.

Buyten dat werd nogh in een leere cas, dat aldaer lange jaeren invendibel heeft gelegen, overgesonden een groot juweel, toebehoorende d'erffgenamen van zaliger van Breen en Boudaen, waermede dan oocq becomen van den directeur en raed een originele missive, gedateert 17 April, mitsgaders copie missive van 23 en een appendix van 25 Maert, daer te vooren met 3 France schepen en d'heer Caron, die naer Bantam tendeerden, versonden; item van Wingurla 26 April, mitsgaders van Coutchin 7 en van Cheylon van den heer van Goens uyt Colombo 17 en uyt Gale van den commandeur, Roothaes, 21 Mey deses jaers.

Soo verschynen mede terselver tyt alhier ter rheede uyt het lieve vaderland de schepen, Osdorp en Delfshaven, zynde het eerste, namentlyk Osdorp, over de

Caep de Goede Hoop voor reecquening van de camer Amsterdam op 8 January verleden uyt Texel geseylt met 127 coppen, als 83 zeeluyden, 39 militaire, 1 vry man, 1 vrouw en 3 kinderen; op de reyse zyn overleden 2 zeevarende en 3 militaire; aen de Caep zyn aen landt gegaen 15 militaire, 1 vry man, 1 vrouw en 3 kinderen en daertegen weder overgecomen 1 militair, 2 zeevarende, 1 vry man, 1 vrouw en 2 kinderen, soodat hy hier te lande brenght 22 militaire, 83 zeeluyden, 1 vrouw, 1 vry man en 2 kinderen; het laetste, namentlyck Delffshaven, is mede over de voornoemde Caep voor reecqueningh van de camer Delff uyt de Maes in zee gelopen den 9^{en} December 1670 met 157 zielen, namentlyk, 93 zeeluyden, 61 militaire en 3 vrouwen; op de reyse zyn overleden 3 zeevarende en een militair en aen de E. Caep zyn overgegaen 24 militaire en 3 matrosen, soodat hy hier te lande brenght 126 zielen, te weten, 87 zeevarende, 36 militaire en 3 vrouwen.

Insgelycx vertreckt naer Malacca de hoecker, de Wytingh, niet anders medenemende als een brieffjen aen den heer commissaris, Willem Volger, en gouverneur, Bort, waerin geordonneert werdt, datse de gebergde goederen uyt de verongeluckte Schermer, met Nuysenburgh, Visser en Haminenhiel derwaerts vervoert om aldaer gewassen, gedrooght en weder opgemaekt te worden, daeronder 111 packen zyde en 84 packen diversche lywaten, sonder vertoeven off tytversuym daerin sullen schepen om naer Poulo Timon te voeren en deselve aldaer over te geven aen de schepen. Pauw en Pynacker, die naer Japan voor de leste besendinghe zyn aengeleyt, tot welcken eynde deselve oocq sullen gelast worden den voorsz. hoecker aldaer in te waghten tot den laetsten July uytterlyk; dogh contrarie gebeurende en dat sy deselve schepen daer niet moghten belopen, soo is de ordre, datse dan selff mette voorsz. packen sullen voortseylen naer Nangasacky om de gemelte goederen, hoe eer, hoe liever, aldaer aen de marckt te brengen, etc., alles breder te sien by 't afgaende brieffboek, onder dato deses ingeschreven.

2 *d°*. vertreckt van hier naer Bantam de gorab, Queda, om van daer de gereetleggende cadjangh en calcq te haelen; wat wy daermede aen den resident Caeff schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboek onder dato deses.

3, 4 *en* 5 *d°*. niets annoteerens waerdigh voorgevallen.

6 *d°*. vertreckt uyt dese rheede naer Cormandel over Batacalo en Jaffenapatnam 't schip, de Gecroonde Vreede, medevoerende voor Cheylon de resterende 50 soldaten om op Batacalo off Punto das Pedras te lande geseth te werden en voor Cormandel 't volgende, namentlyck:

67	p^{s} diversche laekenen;
23200	stucx Macassaerse goude maesen;
67200	goude coebanghs off quarten van masen;
100$^{60}/_{72}$	ropia swaerte gout;
50	p^{s} spiegels;
919$^{1}/_{2}$	℔ schiltpatshoorn;
4000	» giroffel nagelen;
1	cas met schryffgerectschappen, voorts vivres, equipagie goederen,

geschut met syn toebehooren, allerhande gemaekt yserwercq, een cas met geweer, medicamenten, etc., bedragende met malcander *f* 77449 : 17 : 8.

Wat wy daermede aen den heer gouverneur, Paviljoen, als aen d'opperhoofden van Batacalo en den commandeur tot Jaffanapatnam hebben geschreven, sulx is te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato deses.

7 *d°*. naer den middagh is in Rade van India geapprobeert de criminele sententien, by den achtbaren raed van justitie gevelt op ende tegens Jan Dircqs van Francfort aen de Mayn ende Estinne Fredrix van Doornyck over sonde van sodemie metten anderen gepleegt, gaende in de kettingh, waerover voorsz. Jan Dircqs gecondemneert is by naght hier ter rheede in 't water versmoort en Estinne Fredrix aghter 't stadhuys door den scherpreghter strengelyck gegeesselt en gebrantmerckt worden en voor 50 jaren in de kettingh gebannen.

8 *en* 9 *d°*. niets aenmerckens waerdigh gepasseert.

10 *d°*. comt alhier wederom van Bantam te retourneren de gorap, Queda, met 530 bossen off 2650 stucx cadjangs en 1000 potten wit calcq, costende met malcander *f* 373 : 10 : —; de missive van den resident, Willem Caeff, is gedateert 7 deses maents, meldende, dat 't Engels scheepje, Bantam, eenige dagen te vooren, geladen met parthye peper, 50 packen diversche lywaten en eenige stucken gecoleurde laekenen, als Europische stoffen, over Jamby om aldaer 't ruym met peper te vullen naer Tayouan was vertrocken en stond de Croon, nevens 't joncq, die met 11 à 12 Engelse en 10, soo swarte, als Maleytse Mardyckers en 30 Chinesen zy gemant, in 't laest van desew eeck dien eygensten wegh mede te volgen; en was 't joncq gelaeden met rys en peper; en sou het derde Engels schip, den Arent, daer ter rheede tot in October nogh blyven leggen om nevens nogh 2 verwaghte schepen met den Nederlander, Backer, als dan gesamentlyk te vertrecken; men con niet anders bevroeden, off 't sou naer de Oostelyke eylanden zyn; daer waeren 30 personen, die als soldaten tot deselve tocht souden gebruykt worden; waren van de Croon aen landt gelight.

De resident meende, dat de gorap, Queda, off diergelyke slagh van vaertuygen soude seer bequaem wesen om omtrent dat vaerwater de Coxinse joncken alle affbreuck te doen.

En was d'heer François Caron 6 deses 's avonts met drie France schepen aldaer ter rheede gearriveert; en waren 's anderen daegs 's morgens drie van syn Ed^en^ gequalificeerste personen aen land by den sabandaer verschenen, met welcke sy by den Coninck waren gegaen en versoghten om een logie te mogen stabileren en voorts haer negotie, nevens andere, te mogen dryven, dat haer den Conincq ingewillight hadde.

En hadde de resident van d'heer Caron een pacquet Suratse papieren becomen, die hy nu oversondt.

Over de 200 lasten tarw waren met de drie schepen aengebracht; naer de vordere ladingh sou de resident vernemen en by ondervindingh adviseeren.

De sabandaer, Caeytsoe, versoght twee packen van de beste cayin goelongs gobaers, naer dén ordinairen prys.

In het pacquet Souratse papieren, 't welcq de resident tot Bantam oversond en waervan hy hier vooren mentie maekt, wierd bevonden de originele missive van den directeur, Andries Bogaert, van dato 23, mitsgaders appendix van 25 Maert, hier te vooren op primo deses al met 't schip, Poelorun, ontfangen.

's Aghter middags in Rade van India is goetgevonden, dat Comp^es suppoosten ende borgers heden over aght dagen, zynde den 17^en, volgens jaerlycx gebruyk sullen optrecken ende Dingsdagh daeraen, den 21^en deser, die van de inlantse borgerye.

En met eenen mede verstaen, dat niemant van hun allen sigh sal vervorderen aen de Nederlanders off inlanders, 't sy Comp^s dienaers off andere, gedurende den tyt, datse in de wapenen sullen wesen, eenigen stercken drancq te schencken off overhandigen, door haer selfs off door andere, directelyck off indirectelyck, en dan niet alleen voor dit, maer oocq voor de volgende jaeren sulx begeren verboden te zyn, op arbitrale correctie, etc., breder te lesen in de resolutie onder dato deses.

11 *d^o*. 's naer den middaghs is in volle vergaderinge d'heer Cornelis Speelman van den heer gouverneur generael om den hals gehangen een groote goude schakel kettingh, ... strengen dick, waeronder was hangende een groote goude medalie ter gedaghtenisse van syn Ed^e bevogten victorie op de hoogmoedige Macassaren en de gevoegde vrede articulen, mette selve gemaeckt, in presentie van de respectieve fiscaels van India, de oppercooplieden deses casteels, den equipagiemeester, het opperhooft des soldy comptoirs, den doctor deses casteels met eenige schippers, die de toght van syn E. mede hadden bygewoont; waerna dan op 't goet succes van de gemelte vereeringhe en datse ten besten van de Comp^e altyt magh gedyen een glas wyn is gedroncken; en voorts op 't welvaren van onsen staet ende de generale Oostindische Comp^e, naer 't welcke syn E. dan met de kettingh om den hals, onder 't geclanck van vier trompetten vooruyt, door den heer van Hoorn en gemelte gequalificeerden, daertoe gecommitteert, uyt de vergaderzael naer syn huys is geleyt geworden; de vergaderingh haer voorts besigh houdende met het lesen van de volgende brieven, etc. voor dese besognes becomen, namentlyk.

Met 't jaght, Vlaerdinghen, en den coopman, Cornelis Franx, comende van Lucipara met een missive van den coopman, Melchior Hurt, tot Palimbangh, gedateert 17 Juny, alsmede een missive uyt 't schip, Tulpenburgh, van den oppercoopman en gedesigneert opperhooft naer Japan, getekent 15 Juny, te vinden onder Japan. Insgelycx levert de voorsz. Franx mede over een generale lyste van 't gunt uyt de Bedyckte Schermer gesalveert is, dat hier onder staet geinsereert te worden. Insgelycx met het vaertuygh en den borger, Barent Steenhoff, mede een missive van den president, de Jongh, uyt 't casteel Rotterdam op Macassar, gedateert 24 Juny, mitsgaders een van den Conincq van Bouton, die hier onder mede van woord tot woord staet ingeschreven; item een missive van Timor van 8 Juny, gedaghtekent by den ondercoopman, Jacob Lidema, provisioneel opperhooft aldaer, by welcke missive onder anderen verstendight worden, dat het gewesen opperhooft, de capitain luytenant, Jacob van den Kerper, den 25^en November des verleden jaers aldaer op Timor was overleden; de vordere inhout van den brieff sal vorders te sien wesen by de aencomende brieven off wel in 't verbael van dat quartier.

Soo volght hier nu de lyste, als boven is aengehaelt, der goederen. gesalveert uyt 't schip, de Bedyckte Schermer, die bestaen hebben in:

702 balen zyde;
216 packen lywaten, als andere cleeden;
25 » florette garen;
2 cassen Spaens leer;
4 » swart laeken;
4 » laeken rassen;
1 cassjen campher;
60 cassjes quicksilver;
49 potten namracq, 3 gebroocken;
2 cassen barnsteen;
2 vatjes »
1 cas roosewater;
20 stucx geschut;
6 swaere touwen van 18 à 20;
1 » van 13 duym;
6 sware anckers;
181 goeny sacken peper;
398 p^{s} sandelhout.

Gemelte Barent Steenhoff levert oocq mede over 100 ropia swaerte off 66$^{3}/_{8}$ teyl Macassaerse gewight gout, bedragende *f* 3186; item van den Conincq van Bouton syn geschenck, aen den gouverneur generael gesonden, 3 slaevinnen en een slaeff.

Gelycq mede nu volght de missive van den Conincq van Bouton, die naer gedane translaet is bevonden van volgenden inhout.

Geschreven uyt een onveranderlyck gemoedt en een teyken van suyvere opreghtigheyd van Paducca u vrund, Siry Sulthan, Conincq in Bouton, en de raetsheeren, fiscael, den admirael en alle grooten, comt aen onsen vrund, den Gouverneur Generael, en de Raden van India en alle grooten van de Comp^{e}; wien Godt wil helpen in al haer gedoente en een langh leven verlenen, om datse seer voorsightigh zyn in 't regeren van alle steden benedens winds, waerdoor haer namen seer befaemt zyn; versoekende, dat al 't gene sy van God wenschen, vercrygen mogen, amen.

Vorders naer dit, de brieff, dien de Gouverneur Generael en de Raden van India, nevens het geschenck van buscruyt, hebben gesonden met den commissaris, is hier wel by Paducca Siry Sulthan aengebraght en, den brieff geopent en gelesen, hebbe den inhout gehoort, waerover de Conincq in Bouton, de raetsheeren, fiscael, admirael en alle grooten seer in haer harten verblyt waren, verstaende, dat de Gouverneur Generael en de Raden van Indien voorgenomen hadden een commissaris te senden om den staet van de stad Bouton aen de Comp^{e} vaster te maeken, opdat alle de onderdanen van Bouton

geen onlusten meer verwecken moghten, zynde de Conincq van Bouton, u vrund, de raedsheeren, fiscael, admirael en alle grooten ten hoogsten verheught, horende dit, als een teyken zynde van een suyver opreght gemoedt, en dat uyt wedersytse genegentheyd, dieder is tusschen den Gouverneur Generael en de Raden van Indien en den Conincq van Bouton; nogh, soo hebben de Gouverneur Generael en de Raden van Indien laten weten, ten tyde de heer admirael op Bouton gesonden is, dat alle de nagelboomen op d'eylanden Kedoepa en Wangtey soude gelast worden om te kappen, soo datter, soo in voorige tyden, als daernaer, 1437 boomen omgecapt zyn; hebbende de overleden Conincq van Bouton en alle meergenoemde grooten met den heer admirael, Cornelis Speelman, gecontracteert, dat jaerlycx 100 realen daervoor souden gegeven worden, nevens nogh 20 realen voor 't eeten aen de taeffel; ende nu, soo zynder al over de vyff jaren verschenen, datter niets betaelt is.

Nogh eens, soo hebben de Gouverneur Generael en de Raden van Indien laten weten van eenigh jatyhout aen Paducca Siry Sulthan, Conincq van Bouton, dat is door den commissaris gesien, dogh tot nogh, soo en is de prys daerover niet gemaekt; nogh eens, soo zyn die van de stad Wawouwna over langen tyt in Bouton gecomen ende Tarnatanen, die aen de mont van de revier Bouton gelegen hebben, zyn naer Tibouro vertrocken; en soo de Gouverneur Generael en de Raden van Indien genegentheyd tot Paducca Siry Sulthan, Conincq in Bouton, en voorschreven grooten heeft, soo versoeken sy, dat geen andere commissaris door den Gouverneur Generael magh gesonden werden als de vorige, om de Ternatanen en Singhadie Mouty, die op Tibouro zyn, van daer te doen gaen, alsoo gemelte Singhadie quaet doet aen de stad Bouton, schoon de Conincq van Ternaten en syn stad wel is; oocq om met eenen den prys op 't jatyhout vast te stellen.

Vorders naer dit, soo de Gouverneur Generael tot Paducca Siry Sulthan en dicq genoemde grooten genegentheyd heeft, soo versoekt myn ouder broeder, Conincq op Soubon, weder naer Bouton magh gesonden worden, alsoo hy out is en daer niet aengelegen is, alsoo Paducca Siry Sulthan Radja Bouton dat op hem neemt, zynde hy, Soubon, een broeder van Paducca Siry Sulthan en den Gougoe; niets en heeft Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur Generael te senden als 4 slaeven en slavinnen, te weten, 3 vrouwen en 1 manspersoon, dat niet en wilt versmaden, maer tot een teyken van een suyver opreght en wit gemoet aennemen en anders niet.

12 *en* 13 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d°*. is goetgevonden, vermits de sieckte van den secretaris van schepenen, Joannes Rennoldus, om 't wercq aldaer in geen verloop off veraghteringh te laten comen den opperclercq, die de voorsz. secretaris plaets, staende syn siekte, sal waernemen, tot een hulpe by te voegen, te weten, by provisie als 1sten clercq den boeckhouder, David Disphonteyn, breder te sien by de resolutie onder dato deses.

Gelyk mede goetgevonden is den adsistent, Laurens Keyser, op syn versoek als procureur tot een preuve te admitteren om voor de bancken van justitie deses casteels ende die van de stad te mogen postuleren, mits stilstant van gagie.

15 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

16 *d°*. tegens den avond verschynt hier van Macassar over Japara 't jaght, Ulpendam, medebrengende:

van Macassar:

10000	rd^{e} aen Macassaerse goude maesen en coupans;	
33$^{41}/_{72}$	ropia swaerte passiers sant gout;	
477	cattys schiltpatshoorn;	
22	picols wasch, monteert t'samen.....	*f* 34204:10:—

van Japara:

1000	rd^{e} contant Hollantse munte, die aldaer niet gangbaer zyn;	
49$^{1}/_{2}$	last Lassams sout;	
67	stucx cleene balckjens tot een garnier;	
64	» beschadigde plancken ende	
500	» cadjangs, comt.....	» 3852:—:—
	ten bedrage van.....	*f* 38056:10:—

De missive, daermede van Macassar becomen, is gedateert 17 Juny, hier te vooren op 27 der verleden maend met de fluyt, Claverskercke, al ontfangen geweest; en de brieff van den resident tot Japara is gedateert 13 Juny, in substantie zynde, als volght:

dat op 2 deser de fluyt, de Mees, met 80 cojangs rys van Grissicq naer Macassar vertrocken en den elfden daeraen 't jaght, de Meerman, inhebbende 71 cojangs van dat grain, dat omtrent 90 Hollantsche lasten sou uytmaecken, waermede oock 't ruym vol propt was; en hadde de resident, soo op den overloop, als in de rusten, nogh daer bygevoeght 50 swalpen, 225 plancken, 50 cleene balckjens, 220 lighte knies en cromhouten, als 65 roeyriemen;

de swarte Deen, Jacob Leyel, hadde op Rambangh een jaght, langh 12$^{1}/_{2}$ vadem, voor 1300 rd^{e} gecoght;

het Coxins vaertuygh door Goute op Padjangcoengan gemaekt, was al voor 3 weeken met parthye houtwercken voor Caytsoe naer Bantam vertrocken;

de gouverneur, Wierat Macka, was 5 dagen verleden, neffens andere strand heeren, naer de Mataram vertrocken; hy hadde belooft syn hulpe tot becomingh van de geroofde Batavische swarten omtrent den stadhouder, Wiera Carty;

de 1000 rd^{e} Hollants munt, die de resident herwaerts sond, waeren met Willigenburgh van Macassar op Grisse aengebraght, die de sabandaer aldaer, Tingsuy, niet begeerde aen te nemen;

't jaghtje, Coutchin, was op 12 deses van Ternaten over Macassar aldaer gearriveert, dat, soo ras doenlyk, met houtwercken herwaerts soude gesonden worden, etc.

Soo is oock in Rade van India door den heer gouverneur generael gecommuniceert de nominatie van inlantsche borgers crygsofficieren tegens eenige, die overleden zyn; en in deselve overledens plaetsen wederom vercoren zyn:

de luytenant, Claes Perera, in plaets van den overleden capitain Manuel Simons tot capitain;

de vaendrigh, Paulus Simons, in plaets van Claes Perera tot luytenant;

Augustyn de Mendosa, in plaets van Paulus Simons tot vaendrigh;

en over de comp^{e} Bandanesen:

de vendrigh, Jacob Specx, in plaets van den overleden Jacob Sicquero tot luytenant;

de sergeant, Salauwy, in plaets van Jacob Specx tot vaendrigh;

tot sergeanten over voorsz. Bandanesen:

Majamby ende Bapa Tingal, in plaets van Jacob Specx voorsz. en van Sicquero, die op Macassar overleden is.

Gelyck dan oock verstaen is Dingsdagh, den 21^{en} naestcomende, op 't pleyn voor 't stadhuys de authorisatie te laten doen, soo en gelycq verstaen is, dat op morgen, den 17^{en} deser, buyten op 't pleyn deses casteels sal geschieden met die van de Nederlantsche schutters.

17 *d^{o}*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Japan het jaght, de Pauw, en de fluyt, de Pynacker, beyde met een gesorteert cargasoen ter monture van *f* 152214:13:3, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyck:

in 't fluytschip, de Pynacker:

26	p^{s} swarte laekenen;	600	p^{s} ledige goeny sacken;
50	» laeken rassen;	36640	℔ caliatourshout;
75	» swarte croon rassen;	12200	» sandelhout;
91 3/4	℔ camphur Baros;	2545	» noten muscaten;
472	p^{s} Suratse smalle chits;	50263	cattys swarte peper;
1965	» » tapechindos;	37369	℔ Chinese aluyn;
4000	» guinees linnen;	158891	» diverse suykeren;
480	» rouw zeyldoecq;	2200	» ongesuyverde wieroocq;
200	» salpicado gingangs;	1	cas schryftuygh;
800	» blauwe boelongs;	600	℔ amandelen en voorts vivres en equipagie goederen, bedraegt te samen..... *f* 96988:14:4
594	» taffachelas gingans;		
2292	℔ gommelack;		
			Transportere ..... *f* 96988:14:4

Per transport..... *f* 96988 : 14 : 4

in 't jaght, de Pauw :

2000	p^{s} off 100 packen guinees linnen ;	
7627 1/2	℔ off 48 packen root cattoene garen ;	
1000	bossen Javaense rottanghs ;	
3200	℔ wit Wingurlaes cattoene garen ;	
2160	» schoon gemaekt cattoen ;	
600	» Peguws gommelack ;	
12200	» sandelhout ;	
24405	» calliatourshout ;	
732	p^{s} rochevellen ;	
590	» buffelshuyden ;	
94856	℔ diverse suykeren ;	
5332	» soethout ;	
50351	cattys swarte peper ;	
400	p^{s} sumongus ;	
1	doos met zaden.....	» 55225 : 18 : 15
	comt als vooren.....	*f* 152214 : 13 : 3

De opperhoofden wierd mede een schriftelyck ordre ter hand gestelt aen de opperhoofden van 't jaghtje, de Papegay, komende van Palimbangh, om by ontmoeting uytte voorsz. Papegay over te nemen soodanige Japanse goederen, alsser uytte Schermer geberght, bequaem zyn om naer Japan gevoert te worden.

Insgelycx soo vertrecken oocq mede naer Cheylon de hoeckers, Pitoor en Hengelaer, 't eerste met 6750 provintie daelders, 17000 Vriese moppen, 526 baye plancken, bedragende *f* 21102 ; en 't ander met 10000 stucx provintie daelders, 562 p^{s} scharlaeken coleur mutsen, 45000 klinckertsteenen ende 706 baye plancken *f* 33107 : 8 : 8, monterende met malcander *f* 54210 : 6 : 15.

Alsmede met de jaghten, Durgerdam en Batavia, over de Zuyder comptoiren naer Cormandel, in 't eerste :

20000 stucx goude maesen in een cassjen ;

33^{41}/$_{73}$ ropia swaerte passiers santgout, t'samen bedraegende *f* 31297 : 10 ;

en 't ander 184^{36}/$_{73}$ ropia swaerte divers gout ;

1 kist medicamenten voor Nagapatnam en

2 masten van 16 en 18 palm, ongetaxeert, *f* 6735 : 18 : 2, belopende met malcanderen *f* 38033 : 8 : 2.

Wat wy daermede naer Cheylon, Cormandel en de Zuyder comptoiren hebben geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboeck.

Soo is oock in Rade van India gesien, dat Salauwy (in voorige resolutie tot vaendrigh genomineert) sigh over 28 jaeren heeft misgrepen gehad, dat daerover in handen van de justitie is geweest, en verstaen van die nominatie te altereren en by desen optrecq het vendel provisioneel door een van d'andere sergeanten te laten voeren.

En hebben oocq 's Comp^{a} dienaeren, soo in 't casteel, als in de stad, mitsgaders de Nederlandsche borgers, volgens jaerlyx gebruyk opgetrocken ofte parade gedaen, geheel op deselve wyse, als 't voorleden jaer den 25^{en} July zy geschied, zynde in 't geheel sterck geweest 1014 coppen, onder 6 compagnien ofte vaendelen verdeelt, waervan nu door de verwisselingh de voortoght hadde ofte d'eerste in rangh was de compagnie van:

capitain de Graeff, sterck	172	coppen
alle Comp^{a} dienaeren, omtrent d'equipagie bescheyden, en oocq de schippers van de schepen op de rheede;		
» Pieter Elmers, sterck	190	»
alle Nederlantse borgers;		
» Adriaen de Leeuw, met	156	»
bestaende uyt allerhande ambaghtsluyden, etc., onder den fabryk bescheyden;		
» Pieter Cnol, sterck	172	»
bestaende uyt dienaren aen de pen, chirurgyns en swaertvegers, in 't casteel bescheyden, voorts de boeckhouders, chirurgyns en cranckbesoekers van de schepen, hier ter rheede leggende;		
» Hendrick Terhorst, met	180	»
Nederlandsche burgers;		
» Willem Outhoorn, bestaende uyt Comp^{a} dienaeren, in de stad woonaghtigh, sterck	144	»
t'samen als vooren, gesegt	1014	coppen

18 *d^{o}*. tegens den avond verschynt hier ter rheede van Jamby 't jaghtje, de Bocq, met 74364 cattys peper en 2 packen sarasse Maleyo, bedraegende met malcander *f* 14676:2:1; de missive van den resident, Dircq de Haes, is gedateert 25 Juny en de missive van den Sulthan en pangoran Ade Paty staen hier onder op syn plaets (wanneer deselve behoorlyk ingehaelt en getranslateert zyn) geinsereert te worden.

19 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

20 *d^{o}*. voor den middagh werden de brieven, door den Sulthan en pangeran Ade Paty per de Bocq herwaert geschreven en 18 deses ontfangen, door gecommitteerde (onder het losbranden van 7 canon schoten) ingehaelt en voor syn Ed^{t} den heer gouverneur generael gebracht, zynde deselve naer gedane translaet bevonden van volgenden inhout; en eerstelyk die van den Sulthan.

Geschreven uyt een suyver opreght, genegen en onveranderlyk gemoet van den Sulthan in Jamby aen den heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, wiens staet en grootheyt in de stad van Batavia is en wie over alle Nederlanders, soo boven, als beneden wints, regeert, waerdoor hy befaemt is in alle steden door 't oeffenen van syn opreghtigheyt en mildadigheyt, nevens syn groote kennis en verstandt; nogh, soo is hy loff en prys weerdigh door syn beleefden ommegang met alle Coningen ende nogh door de dapper en cloekmoedigheyt syner wapenen; nogh, soo is hy stantvastigh in syn

beloften en dat uyt wederzytse genegentheyt en vruntschap met alle Coningen, soodat syn gemoet, beloften en genegentheyt onveranderlycq blyven, soo lange de maen en sterren lighten en haeren loop volgen sullen voor altoos, soo wel by naght, als by dagh.

Vorders naer dit, soo maekt aen den heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, bekent, hoe de brieff, die de heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, heeft gesonden, de Sulthan wel toegecomen is, die hy met groote eer volgens 't gebruyk heeft ontfangen; by den inhout van gemelten brieff werd aen den Sulthan bekent gemaekt, vooreerst, hoe de heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, den Sulthan met den Conink van Johor wil bevredigen; dat en sou geen quaet wesen, by aldien de Conincq van Johor wil volgen, gelyk de Sulthan in de 3de articulen naer syn genegentheyt heeft geëyst, alsoo de Sulthan en Radja Johor gelyk als gebroeders zyn van den heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael; dat de Sulthan hem wilde helpen om alle de schulden, die in Jamby uytstaen, in te vorderen, daer en is niet qualyk in gedaen; want, soo de heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, dat niet en hadde versoght op den Sulthan, soo soude de Sulthan evenwel in alle behoorlyk daertoe geholpen hebben, dat alle de schulden inquamen; want de Sulthan begrypt, dat de schaden van den heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, oocq de syne zyn; ende over sulx, soo heeft de Sulthan aengaende dese schulden met den capitain van de logie raetspleginghe gehouden om deselve met sulcke middelen te crygen, als sullen connen gevonden worden; hierin, soo wil de heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, hem verlaten op den Sulthan, die hem daerin sal helpen met sulcke middelen, als sal connen uytvinden, alsoo de genegentheyd van den heer Generael daertoe streckt, dat de Sulthan hem uyt een suyver hart, dat onveranderlyk is, soude helpen; niets en heeft de Sulthan aen den heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, te senden als 2 eliphantstanden, die niet en wilt versmaden, maer aennemen als een teyken, dat ik nogh leve en anders niet.

Van Pangeran Ade Paty.

Geschreven uyt een suyver opreght, genegen en onveranderlyk gemoet, soo wel by naght, als by dagh, van Pangeran Ade Paty, wiens staet en Coninegryk in de stad Jamby is, aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India, wiens staet, coninegryk en grootheyt in de stad Batavia is; die liberael in alle haere gedoente zyn en opreght met alle Coninghen omgaen en de regeringhe en justitie voeren over alle Nederlanders benedens winds; die seer voorsightigh, wys en van groot begryp zyn, ende wacker, cloeckmoedigh in 't velt zyn, soodat haere oorlogen niet connen gestelt worden; wien oocq al haer vrunden helpen, die ongelyk aengedaen werden; die oocq genegentheyt hebben tot alle geestelyke en arme personen, waerin sy oocq voornemen niet te veranderen, soo langh maen en son haer

schynsel geven sullen, voor altoos, opdat de namen van den Pangeran de Paty, den Gouverneur Generael en de Raden van India uyt wedersytse genegentheyd befaemt mogen blyven.

Vorders naer dit, met het cleyn scheepje, de Bock, is een brieff gebracht van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van Indien aen den Pangeran de Paty, dien hy ontfangen heeft met veel groote eer en statie binnen de stad Jamby; die geopent en ontvouwen zynde, is deselve gelesen en daerin gesegt werd, dat het buscruyt, dat Pangeran de Paty van Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, ende de Raden van India versoght had te copen, niet en had connen wesen, omdat met die van Johor in oorlogh waren; en dit zyn de reden, waerom het niet vercoght wierd; eghter soo blyft des Pangerans gemoet al evenwel tot den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van Indien; dogh, wy hebben altoos geen ander plaets gehad, die de stad Jamby heeft geholpen, alsoo de vyanden van Jamby oocq de vyanden van de Nederlanders zyn; en dit is altoos 't gebruyk geweest 't sedert den tyt van Panambahan tot nu toe; nogh, soo versoekt Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van Indien om Jamby met die van Johor te bevredigen; dit wil Pangeran de Paty met het believen van den hoogen God wel doen, soo 't geschiedt, als 't behoort, alsoo Pangeran de Paty meerder opregt is; buyten dit, soo en is des Pangerans gemoet evenwel daertoe niet ongenegen; wanneer de Pangeran nogh in Palembangh was, soo is de Laxamana in Jamby comen oorlogen, dat een groot quaet is aen Pangeran de Paty; nogh, soo seght de brieff van Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, datter een memorietie was van de schenckagie, dat de Pangeran de Patty niet heeft ontfangen, alsoo 't geschencq, nogh 't cleyn brieffjen, daer niet by en is geweest.

Tegens den avond becomen per inlants vaertuygh een missive van onsen resident tot Bantam, gedateert 18 deses, meldende, dat de Sulthan, verstoort zynde over den jongen Sulthan, (die hy de meeste part van de regeringh van Bantam had over getransporteert), was naer Pontangh met eenighe van syne bywyven vertrocken, omdat de voorsz. jonge Sulthan syn eghte vrouw sonder weten off kennis van syn heer vader een scheytbrief had gegeven, dat niet te herroepen was, en oocq met een syn dienst had gequiteert, waerom die oude Vorst den nieuwen Keey Aria, die geseght wierd, dat daer raetsman van soude geweest zyn, van syn ampt had afgeset en was Pangeran Coelongh en Loor beyde tot raedspersonen van den ouden Coninck gecoren.

d'Ed^{e} heer François Caron was verleden Maendagh met de heele France suyte met haer eygen vaertuygh aen land gecomen en door den sabandaer, Caeytsoe, verwellecomt en in syn logement gebracht; sy waren naer middags nogh na den Conincq aen syn paleys gevaren om denselven te begroeten en, naer datse op de Javaense maniere getracteert waren, weder naer haer logement vertrocken; twee daegen daeraen was de Conincq met eenige van syne grooten, nevens 50 à 60 musquettiers, met geduerigh chargeren d'heer Caron in syn logement comen begroeten

en hadde voornoemde heer Caron aen den Conincq gepresenteert 100 matrosen tot syn dienst te willen bysetten, maer niet eerder als toecomende jaer, als wanneer sy over de 30 schepen in India souden hebben; de Conincq had gevraeght, wat coopmanschappen sy genegen waren te copen en nae wat plaetsen haer schepen souden vertrecken en offse oocq contanten hadden medegebragt, waerop ten antwoord was gedient, dat een van de drie schepen met peper soude afgeladen en met d'heer Caron binnen een maend naer Souratta stont te vertrecken; en versoghten over sulx aen den Conincq om 20 ropia op intrest tot opcoop van peper off wel met cleeden te voldoen, 't welcq de Conincq in bedenckingh heeft genomen; 's anderen daegs waren die vrunden voor de tweedemael ten hove verschenen met een present van 6 stucken fyn laeken, 2 groote Suratse comptoiren, 1 groote spiegel, 12 p^s snaphanen, 5 à 6 groote fyne alcatyven, 2 cassen rooswater, 2 cassen met Persiaense wyn en voorts eenige stucken allegias, als andere goude en silvere gestreepte stoffjens, en soude dit present hebben comen te bedragen 4000 rd^s; en was die vrunden van dien Vorst toegestaen een logie te stabileren en souden de twee andere schepen mede in 't laetst van Augusty off September weder van daer naer Souratta vertrecken; de tarruw was by de Bataviase burgers tegens 55 rd^e 't last opgecoght, dat daegelycx met Javaense vaertuygen naer costy wierd vervoert.

't Engels scheepje, de Croon, geladen met velerhande waren, was verleden Sondagh, nevens haer joncq, directelyck naer Tayouan en was oocq mede dienselfden dag een joncq naer Quinam en een groote chaloup naer Cambodia, toebehorende den tollenaer, Keey Nebe Secredana, gesamentlycq vertrocken en stond 't joncq van den sabandaer, Caeytsoe, binnen 2 à 3 dagen naer d'eylanden van Maccauw te vertrecken en 's Coninx scheepje met verscheyde Chinesen, die in Christen habyt souden worden gecleet, toecomende week naer Bengalen.

Op 't sluyten deses hadden d'Engelse vrunden advys becomen van twee haerer schepen omtrent Anjer, hoe dat deselve op 4 February, ouden styl, in comp^e van nogh een ander Engels scheepje, nevens twee Nederlantsche schepen, naer herwaerts gedestineert, gesamentlycq uyt Duyns waren vertrocken, dogh hadden onse scheepen 't sedert 't begin niet weder gesien, etc.

21 d^o. hebben de inlantse borgers ofte Mardyckers opgetrocken en volgens jaerlyxe gewoonte parade, zynde stercq geweest 1280 coppen, verdeelt in 9 compagnien offte vendelen, die vervolgens in ordre hebben gemarcheert, namentlyk:

1	comp^e	te voet onder capitain,	Claes Perera.....	stercq	150	coppen
1	»	onder capitain,	Anthony Thomas.....	»	125	»
1	»	» »	Anthony Louys.....	»	160	»
1	»	» »	Pieter Alvis.....	»	400	»
1	»	» »	Juriaen Pieterse.....	»	150	»
1	»	» »	François Paranauw.....	»	60	»
1	»	» »	Juriaen Coolman.....	»	100	»
1	»	» »	Joncker.....	»	100	»
1	»	te paert onder den voorryder,	Jan Matthyse...	»	35	»
			somma.....	stercq	1280	coppen

Behalve nogh een compe Nederlanders te paerd onder den ritmeester, Juriaen Scholten, sterck ... coppen, bestaende uyt borgers en Compes dienaren, alle treffelyk gehabitueert; en is dese parade geschiedt meest op deselve manier, als voor desen, waervan in 't dagh-register van anno 1668 onder dato 27 July en oocq by voorgaende jaren can werden gelesen.

22 d°. 's morgens ontfangen van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed uyt Malacca per inlants vaertuygh van Miera, Moor, een missive, gedateert 25 Mey 1671; item een missive van den directeur, Constantin Rants, uyt Bengale, gedateert primo April, daer te vooren op 18 Mey met 't jaght, Hogelande, aengebracht.

Insgelycx becomen per Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een cleyn brieffjen, gedateert 20, tot geleyde van een brieffjen, aldaer van de opperhoofden van de fluyt, de Stermeer, ontfangen van dato 19 deses, meldende de resident vorders niet anders, als dat de twee Engelse baren daerop 19 deses ter rheede waren gearriveert en voorts 't versoek van Keey Aria om een pas over Malacca naer Aetchin.

d'Opperhoofden van de Stermeer maeken bekent, hoe datse laetstelycq, 12 April, in compe met de schepen, Delfshaven en Pynacker, van de Caep de Goede Hoop waren vertrocken, maer naer eenige dagen seylens van den anderen zyn verstroyt geworden, sonder ooyt malcanderen weder te hebben gesien, en datse heden, God loff, in de Straet Sunda waren geraeckt, met byvoegingh, datse een seyl aghter uyt sagen omtrent 't Princen eyland, sonder te weten wie, etc.

23 d°. is in Rade van India (extra ordinaris beleyt zynde) gelesen de stucken van het proces crimineel, by den fiscael van India, Cornelis Snoek, voor den aghtbaren raed van justitie deses casteels geintenteert op ende jegens eenen Fredrick Seytel van Ambergh, in Beyerland, over manslagh, met een snaphaen roer op de Westcust van Sumatra begaen aen eenen Pieter van Bengale, waerby deselve by sententie van gemelten raed werd gecondemneert met harcquebusade ter dood gestraft te worden; is goetgevonden deselve soodanigh te approberen.

Alsmede die by denselven raed is gevelt over den gevangen Godschalck Trap van Lubeecq, gewesen boecqhouder op Onrust, om metten swaerde ter dood gebragt te worden ter saeke van manslagh, verleden Vrydagh 's avonds begaen aen den adsistent, Willem Savelpoel.

24 d°. ontfangen per Javaens vaertuygh uyt de Straet Sunda twee brieffjens, te weten, een van de opperhoofden en 't ander van Harman Klencke, van 't schip, Tidoor, beyde gedaghtekent 22 deses, meldende 't eerste haer behouden arrivement in de Straet Sunda sedert 10 January, datse met het Wapen van Vlissingen uyt Zeeland in zee waren gelopen en op 14 d° door onweder en contrary wind genootsaekt waren voor Duyns ten ancker te comen, alwaer genootsaekt waren te verblyven tot 11 February, wanneerse, wederom in zee gelopen zynde, 20 Mey de Caep bereyckt hebbende, 6 Juny van daer wederom 't seyl zyn gegaen, latende aldaer de fluyten, Grootbroek en Udam, die in 3 à 4 daegen mede naer Batavia stonden te volgen; en waren nogh met haer mede in de Straet gecomen de schepen, Ternaten en 't Wapen van Zirckzee, etc.

Het ander brieffjen van Harman van Klencke van Odessen doet een breet verhael van haer reyse en wedervaren, onder anderen, hoe datse de retourvloot onder d'E. Godske, gecombineert met drie Cheylonse bodems, 't Huys te Velsen, de fluyten, Cattenburgh en Zoetendael, den 1en April op de Z. breete van eenige minuten en lankte 355 graden, even de linie gepasseert zynde, ontmoet hadden, etc.

Insgelycx becomen mede een brieffjen van d'opperhoofden van 't schip, 't Wapen van Zirckzee, uyt de Straet, dat mede op 10 January uyt Zeeland met Tidoor in zee was gelopen; verhaelen vorders haer wedervaren, gelyk hier vooren van die van Tidoor is geseyt, alleenelyk dat haeren ondercoopman aen de Caep aen landt was gelight, etc.

Tegens den avond verschynen hier ter rheede, God loff, behouden uyt het lieve vaderland het fluytschip, de Stermeer, mitsgaders de schepen, Ternaten, Tidoor en 't Casteel van Medenblick, zynde 't eerste, namentlyck de Stermeer, voor reecquening van de camer Hoorn op 23 November des verleden jaers uyt Texel in zee geloopen met 125 coppen, als 80 zeeluyden, 36 militaire en 1 vrouw; op de reyse zyn overleden 2 zeevarende en 1 militair; aen de Caep zyn aen land gegaen 15 militaire, soodat de voorsz. fluyt hier te lande brenght 86 zeevarende, 20 militaire en 1 vrouw, t'samen wesende 107 coppen.

Het tweede, namentlyk Ternaten, is voor reecquening van de camer Amsterdam den 8en January deses jaers uyt Texel in zee gelopen met 288 coppen, namentlyk, 170 zeevarende, 95 militaire, 3 vry luyden, 11 vrouwen en 9 kinderen; op de reyse zyn overleden 8 zeevarende en 2 militaire; aen de Caep zyn aen land gegaen 5 zeevarende, 36 militaire, 3 vry luyden, 4 vrouwen en 3 kinderen en van daer weder overgecomen 9 zeeluyden en 3 militaire, soodat 't selve schip hier te lande brengt 166 zeevarende, 60 militaire, 7 vrouwen en 6 kinderen, t'samen 239 zielen.

Het derde, namentlyk Tidoor, is voor reecquening van de camer Zeeland op 10 January deses jaers uytgeseylt met 260 coppen, namentlyk, 146 zeevarende, 89 militaire, 4 vry luyden, 10 vrouwen en 11 kinderen; op de voyagie zyn overleden 3 zeevarende, 1 militair en 1 kindt; op zee wederom geboren 2 kinderen; aen de Caep zyn aen land gegaen 25 militaire en 2 vrouwen, soodat hier te lande brenght 143 zeeluyden, 63 militaire, 4 vry luyden, 8 vrouwen en 12 kinderen, t'samen 230 coppen.

En laetstelyk 't Casteel van Medenblick, dat voor reecquening van de camer Enckhuysen den 8en January deses jaers uyt Texel is geseylt met 204 coppen, namentlyk 159 zeeluyden en 45 militaire; op de reyse zyn daervan gestorven 3 zeevarende en 2 militaire; aen de Caep aen land zyn overgegaen 6 zeevarende en 32 soldaten, soodat 't selve hier nogh te lande brenght 150 zeeluyden en 11 militaire, t'samen 161 zielen.

25 d°. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Toncquin 't jaghtje, Armuyen, met een cargasoen ten bedraegen van *f* 11011:2:—, bestaende in 't volgende, namentlyk:

10 p^{s} rode Engelse laekenen;	11840 ℔ Wingurlaes cattoene gaeren;
100 » cassa Bengale;	2413 » giroffel naegelen;
100 » mallemolen;	17074 cattys peper.

Wat wy daermede aen 't opperhooft en den raed hebben geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboeck.

Soo is oocq voor den middagh in Rade van India geapprobeert de sententie des doods, by den E. aghtbaeren raed van justitie deses casteels gevelt jegens eenen Joseph Rodrigo, kettingganger, over manslagh, begaen aen eenen Willem Janse van Hoorn, om metle swaerde ter dood gebraght te worden, mitsgaders het lighaem op een rad en 't hooft op een pen te stellen.

Na den middagh is oocq in Rade van India goetgevonden, in plaets van den overleden secretaris, Joannes Rennoldus, te nomineren en te verkiesen den E. Hendrick Heydanus, 4en verleden uytgecomen mettet schip, Zuytpolsbroek, voor coopman met 80 guldens ter maendt ende present mede lidt in den aghtbaren raed van justitie zynde.

26 *d°*. voor den middagh komt alhier ter rheede behouden uyt het lieve vaderlandt te arriveren 't schip, 't Wapen van Zirckzee, zynde voor reecquening van de camer Zeelandt in zee gelopen 10 January verleden met 248 coppen, namentlyk, 157 zeeluyden, 84 militaire, 4 vrouwen en 3 kinderen; op de reyse zyn gestorven 11 zeevarende en 2 militairè; en aen de Caep zyn aen landt gegaen 2 zeevarende en 35 militaire, soodat hier te lande brenght 144 zeeluyden, 47 militaire, 4 vrouwen en 3 kinderen, t'samen 198 zielen.

Naer den middagh werd ons alhier per inlants vaertuygh toegebraght een missive van onsen resident tot Bantam, gedateert op gisteren, mitsgaders een brieffjen van de opperhoofden van 't schip, Yselsteyn, uyt de Straet Sunda sonder datum, waerby sy alleenelyk bekent maeken haer behouden aencomste tot daer en toe uyt het vaderlandt, etc.; vorders melt de resident den ontfangh van 't voorsz. brieffjen van de opperhoofden van Yselsteyn uyt St Nicolaes Baey en dat d'France vrunden dagelycx besigh waren met haer packen en kisten aen land te brengen; dat met de drie schepen, St François, St Michiel en de Vautour, buyten de tarw, aldaer soude aengebraght zyn over de 2000 packen gesorteerde kleeden en chitsen, 100 picols poetsjiock, 12 à 14 picols amphioen, 40 à 50 kisten zeep, parthye borax, namrack, wierook, caethia en salmiack, als oocq parthy yser, die sy tot ballast hebben ingehad; de poetsiock was door den tollenaer, Keey Nebe, tegens 15 ropia 't picol opgecoght; d'heer Caron stond met het schip, de Vautour, op 15 van toecomende maend directelyk weder naer Souratta te vertrecken; drie coopluyden, twee adsistenten en 6 à 8 soldaten souden van die vrunden daer verblyven, soo om haer negotie, als 't bouwen van een logie.

De twee laetste Engelse schepen hadden niet anders medegebraght als 8 à 9 vaten Engels bier, 10 à 12 vaten mom en eenige bottels met Rynsche wyn en nogh eenige cleynigheden, mitsgaders 9 à 10 kistjes gelt

Het joncq van den sabandaer, Caeytsoe, geladen met verscheyde coopmanschappen, was drie dagen verleden naer Maccauw vertrocken.

27 *d°*. ontstaet omtrent elff ueren buyten de Rotterdammer poort brand in de pedacken tegenover de thuyn van den heer directeur generael, waervan daer 18 in d'asche zyn geraekt, eer dese brandt conde gedempt worden.

28 d°. tegens den middagh verschynt hier, God loff, behouden ter rheede uyt het vaderland 't fluytschip, Yselsteyn, zynde voor reecquening van de camer Amsterdam den 8en January 1671 uyt Tessel in zee gelopen met 111 coppen, namentlyk, 79 zeevarende, 36 militaire en 1 vrouw; waervan op de reyse zyn overleden 2 zeevarende en in Engeland wegh gelopen 3 zeeluyden, mitsgaders aen de Caep Falso 1 zeevarend en 2 militaire aghter uytgeseylt, soodat genoemde fluyt hier nogh te lande brenght 103 zielen, als 68 zeeluyden, 34 militaire ende 1 vrouw.

Soo verschynt alhier ter selver tyt mede van Ternaten over Macassar en Japare 't jaghtje, Coutchin, medebrengende van Japare 60 ancker stocken, 30 ropaert plancken, 150 stucx cleene huysbalckjens en 70 p° roeyriemen, bedraegende met malcander *f* 306.

De brieff, daermede van Ternaten becomen, is gedateert 20 Mey, hier te vooren al op 27 July met de fluyt, Claverskercke, ontfangen geweest, en die van Macassar 29 Juny daer te vooren op 11 deses al met de chaloup van den burger, Barent Steenhoff, ontfangen geweest, en dat van Japare 21 deses maents, meldende de resident onder andere, dat, pangeran Ade Patty met syn broeder pangeran Dammangh niet gesubmitteert had, het lightelyck syn leven soude gecost hebben, waerop de jonge Vorst evenwel syn broeders beste cris en piek liet breeken in presentie van wel duysent menschen.

Men seyt, dat de Sousouhounangh soude geseght hebben tegens syn soon, Ade Patty Mattaram, is u daerom 't goet en quaet, dat daerin geschiet, is tot u verantwoordingh, en dat die prins in grooter aensien als voorheen soude wesen; en hadde voorsz. prins den out sabandaer tot Damack, Imbassadana, doen vatten, binden en al syn middelen doen aenslaen, omdat hy beschuldight wierd, parthye Javanen voor 300 rd° omgecoft had om seeker Chinees, die onlangs van Japare naer Damack voer, te vermoorden en dat hy daegs daeraen naer Damack was gegaen en had al de middelen van voorsz. Chinees, die begroot wierden op 10000 rd°, aengeslagen; hoedanigh dit wercq nu sal afflopen, sou de tyt leeren; en bleeff tot Japare als in de boght van Rimbangh nogh wel twee groote scheepsladinghen, meest sware balcken, leggen, tot welckers afhaelen de resident (sooder geen bequame bodems van d'Oost stonden te comen) scheepsruymte eyst, etc.

Alsoo d'erven buyten de Diestpoort (voor desen van den naer huys vertrocken landdrost, Jan Ferment, affgecoght) al een wyl gelegen, tot een pleyn off marcktvelt is affgeroeyt, soo is in Rade van India goetgevonden de overige stucken van deselve erven morgen aghtermiddagh ten 3 ueren op het stadhuys naer voorgaende gommeslagh door den secretaris deser vergaderinghe, ten overstaen van gecommitteerden uytten raed van justitie ende schepenen, by opveylinghe aen de meestbiedenden voor d'E. Comp° te laten vercopen.

29 d°. 's avonts vertreckt uyt dese rheede naer Cheylon 't schip, Damiaten, met een ladingh ten bedraegen van *f* 23030 : 18 : 10, bestaende in 't volgende, namentlyk:

1 kas met laekenen;
1 » spiegels;
7320 ℔ thin en 103 ℔ radix China;
998 » nagelen;
7320 ℔ sandelhout;
325 » noten muscaten;
616 » foely;
1 kasjen met goude stoffen;

6 loerys en 6 paradys vogels;
30 leggers Spaence wyn;
20 ledige martavanen;
2768 baye plancken;
1500 jaty plancken;
500 » balckjens;
380 schoppen en spaden;
40 lasten smeecolen;
15 werpanckers;
1500 bossen rottangh;
200 ledige hantgranaten, etc.

De opperhoofden syn by instructie gelast, indiense voor 10 à 15 September (gelyk verhoopt werd van jae) de Caep Commoryn connen bereycken, als dan voor Tutucoryn te lopen en aldaer ordre van 't opperhooft affwaghten, tot welcken eynde haer een brieffken van adres werd medegegeven; maer indien op off weynigh naer dien tyt daer quamen te verschynen, datse dan vryelyk voor Colombo lopen mogen, alsoo wy dit schip geerne tydigh in October vol caneel weder hier hadden onder d'eerste retourvloot.

Dat wy vorders naer Cheylon aen d'heer Ryckloff van Goens, als naer Tutucoryn hebben geschreven, is te vinden in 't affgaende brieffboecq onder dato deses.

Insgelycx vertreckt mede naer Japare de fluyt, Leerdam, met:

8000 stucx Spaence realen;
11 packen diverse kleeden;
1 stucq rootlaeken;
800 ℔ yser en 15 ℔ stael;
6 vaten spyckers;
12 heele en 12 halve legger hoepen;
1 vaetjen cruyt, etc.;
4000 stucx dackpannen, bedragende met malcander een somme van *f* 32020 : 18 : 6.

By den brieff, die nu aen den resident Couper afgaet, werd gerecommandeert, omdat de gouverneur, Wierat Macka, sigh wat gevoeghlycker aenstelt als voor desen, de presente van de 100 picols wax tot 30 rd^{s}, halff contant en halff in cleeden, te mogen accepteren, als 't maer suyvere specie is, daerop gelet dient; twee van de schelmen, die men vastelyk vermoet aen den moort van 't volcq en 't aflopen van Bataviaes vaertuygh schuldigh te wesen, waeren hier by de cop gecregen en de justitie overgelevert; de rest waeren met de vlught geëschappeert.

't Allen gelucke was Ulpendam nogh aengecomen ten selven dage van 't vertrecq der cust schepen, om dieswille, dattet over de 30 duysent guldens aen gout in hadde, dat naer Cormandels custe moest gesonden worden.

Dat de cleeden, die voor desen daer waren gesonden om tegens de Deenen te cladden, van de hand had geset, was wel gedaen, om datter sooveel mede was uytgewerckt, dat die vrunden met haer doecken invendibel waeren blyven sitten.

't Was goet, dat de tolcq, Pieter Boudewyns, hem op aenradinghe met syn familie naer Batavia begeven heeft, gelyk niet verstaen word, dat eenige vry burgeren van hier sonder ons expres consent haer in diervoegen ginder ter neder mogen stellen; neffens de benodightheden, hier vooren gespecificeert, quam de geëyste huys timmerman, genaemt Adriaen Willemse, mede over:

Door den fabryk, Adriaen de Leeuw, werd geëyst:

1000 stucx jaty balcken, langh 28 voeten;
1000 » kistplancken;
1000 » plancken van $1^1/_2$ à 2 duym dick;
1000 » swalpen van 28 voeten lancq, 12 à 14 duym breet en 2 à 3 duym dick;

item voor de wapen camer:

7 à 800 houten tot laden van musquets van geen wit, maer roothout, alsoo 't selve wel durabelst is, 't welcq gelast werd by gelegentheyd herwaerts te bestellen, onvermindert de eysschen, voor desen van diergelyke houtwercken gedaen.

Omdat de fluyt, de Swarte Leeuw, wat out ende swack word om op andere vaerwaters te gebruyken, sal deselve (vermits een lastpoort heeft en swaere balcken sal konnen innemen) binnen 1 à 2 dagen volgen; vertrouwende, datter houts genoegh in voorraet zy om dese twee schepen haer volle ladinghe te geven, off anders deselve voort met rys vullen om niet wanladen herwaerts te comen.

30 *d°*. 's morgens comt alhier ter rheede behouden uyt Persia direct te arriveren 't jaght, Rammekens, met 600 ℔ pistassies, 12 stucx potten met conserven en 200 ℔ zenebladen, costende met den anderen *f* 494 : 1 : 4.

De brieff, daermede uyt Persia van den heer Lucas van der Dussen en den raed becomen, is gedateert 15 Mey.

Soo ontfangen mede ten selven dage per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 28 deses, houdende eenelyk advertentie, dat 't sedert het jongste schryven van 25 deses d'heer Caron met een schenckagie van omtrent de duysent rycxdaelders waerdye naer Pontangh by den Coninck gevaren was om te versoecken, waerse haer logie souden mogen bouwen; dat haer was aengewesen naest aen, daer de Hollantse logie voor desen heeft gestaen; de derde Engelse baren was twee dagen verleden aldaer ter rheede gearriveert.

's Coninx scheepje, naer Bengale gedestineert, leyt seylreet om binnen 3 à 4 dagen te vertrecken.

31 *d°*. de erven, waervan op 28 deses by resolutie is mentie gemaekt om te vercopen, hebben volgens rapport gerendeert een somma van 3050 rd^s, bestaende in 41 parceeltjens van ongeveer yder 14 voeten breet ende 6 roeden diep, etc.

Dese maand zyn hier van verscheyde plaetsen aangecomen 167 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemonteert met* 813 *coppen, hebbende mede aen de marckt medegebracht de naervolgende coopmanschappen en waren:*

6 vaertuygen van Dermayo met 27 mannen, 16 lasten rys, 5000 gesoute visch en 30 stucx hoenders.

6 loerys en 6 paradys vogels;
30 leggers Spaence wyn;
20 ledige martavanen;
2768 baye plancken;
1500 jaty plancken;
500 » balckjens;
380 schoppen en spaden;
40 lasten smeecolen;
15 werpanckers;
1500 bossen rottangh;
200 ledige hantgranaten, etc.

De opperhoofden syn by instructie gelast, indiense voor 10 à 15 September (gelyk verhoopt werd van jae) de Caep Commoryn connen bereycken, als dan voor Tutucoryn te lopen en aldaer ordre van 't opperhooft affwaghten, tot welcken eynde haer een brieffken van adres werd medegegeven; maer indien op off weynigh naer dien tyt daer quamen te verschynen, datse dan vryelyk voor Colombo lopen mogen, alsoo wy dit schip geerne tydigh in October vol caneel weder hier hadden onder d'eerste retourvloot.

Dat wy vorders naer Cheylon aen d'heer Ryckloff van Goens, als naer Tutucoryn hebben geschreven, is te vinden in 't affgaende brieffboecq onder dato deses.

Insgelycx vertreckt mede naer Japare de fluyt, Leerdam, met:

8000 stucx Spaence realen;
11 packen diverse kleeden;
1 stucq rootlaeken;
800 ℔ yser en 15 ℔ stael;
6 vaten spyckers;
12 heele en 12 halve legger hoepen;
1 vaetjen cruyt, etc.;
4000 stucx dackpannen, bedragende met malcander een somme van *f* 32020 : 18 : 6.

By den brieff, die nu aen den resident Couper afgaet, werd gerecommandeert, omdat de gouverneur, Wierat Macka, sigh wat gevoeghlycker aenstelt als voor desen, de presente van de 100 picols wax tot 30 rd^{s}, halff contant en halff in cleeden, te mogen accepteren, als 't maer suyvere specie is, daerop gelet dient; twee van de schelmen, die men vastelyk vermoet aen den moort van 't volcq en 't aflopen van Bataviaes vaertuygh schuldigh te wesen, waeren hier by de cop gecregen en de justitie overgelevert; de rest waeren met de vlught geëschappeert.

't Allen gelucke was Ulpendam nogh aengecomen ten selven dage van 't vertrecq der cust schepen, om dieswille, dattet over de 30 duysent guldens aen gout in hadde, dat naer Cormandels custe moest gesonden worden.

Dat de cleeden, die voor desen daer waren gesonden om tegens de Deenen te cladden, van de hand had geset, was wel gedaen, om datter sooveel mede was uytgewerckt, dat die vrunden met haer doecken invendibel waeren blyven sitten.

't Was goet, dat de tolcq, Pieter Boudewyns, hem op aenradinghe met syn familie naer Batavia begeven heeft, gelyk niet verstaen word, dat eenige vry burgeren van hier sonder ons expres consent haer in diervoegen ginder ter neder mogen stellen; neffens de benodightheden, hier vooren gespecificeert, quam de geëyste huys timmerman, genaemt Adriaen Willemse, mede over:

Door den fabryk, Adriaen de Leeuw, werd geëyst:

1000 stucx jaty balcken, langh 28 voeten;
1000 » kistplancken;
1000 » plancken van $1^1/_2$ à 2 duym dick;
1000 » swalpen van 28 voeten lancq, 12 à 14 duym breet en 2 à 3 duym dick;

item voor de wapen camer:

7 à 800 houten tot laden van musquets van geen wit, maer roothout, alsoo 't selve wel durabelst is, 't welcq gelast werd by gelegentheyd herwaerts te bestellen, onvermindert de eysschen, voor desen van diergelyke houtwercken gedaen.

Omdat de fluyt, de Swarte Leeuw, wat out ende swack word om op andere vaerwaters te gebruyken, sal deselve (vermits een lastpoort heeft en swaere balcken sal konnen innemen) binnen 1 à 2 dagen volgen; vertrouwende, datter houts genoegh in voorraet zy om dese twee schepen haer volle ladinghe te geven, off anders deselve voort met rys vullen om niet wanladen herwaerts te comen.

30 *d°*. 's morgens comt alhier ter rheede behouden uyt Persia direct te arriveren 't jaght, Rammekens, met 600 ℔ pistassies, 12 stucx potten met conserven en 200 ℔ zenebladen, costende met den anderen *f* 494 : 1 : 4.

De brieff, daermede uyt Persia van den heer Lucas van der Dussen en den raed becomen, is gedateert 15 Mey.

Soo ontfangen mede ten selven dage per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 28 deses, houdende eenelyk advertentie, dat 't sedert het jongste schryven van 25 deses d'heer Caron met een schenckagie van omtrent de duysent rycxdaelders waerdye naer Pontangh by den Conincq gevaren was om te versoeken, waerse haer logie souden mogen bouwen; dat haer was aengewesen naest aen, daer de Hollantse logie voor desen heeft gestaen; de derde Engelse baren was twee dagen verleden aldaer ter rheede gearriveert.

's Coninx scheepje, naer Bengale gedestineert, leyt seylreet om binnen 3 à 4 dagen te vertrecken.

31 *d°*. de erven, waervan op 28 deses by resolutie is mentie gemaekt om te vercopen, hebben volgens rapport gerendeert een somma van 3050 rd^e, bestaende in 41 parceeltjens van ongeveer yder 14 voeten breet ende 6 roeden diep, etc.

Dese maand syn hier van verscheyde plaetsen aangecomen 167 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemonteert met* 813 *coppen, hebbende mede aen de marckt medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waren:*

6 vaertuygen van Dermayo met 27 mannen, 16 lasten rys, 5000 gesoute visch en 30 stucx hoenders.

450 bossen goemoets touwen;
70 picols radix China;
40 » alluyn;
60 » spiaulter;
33 » witte suyker;
10 picols antimonio;
200 nesten ysere pannen;
300 quitasollen, soo groot, als cleyne;
2 picols thee ende
2 » witte zyde.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken een aental van 78 vaertuygen, die te samen van hier gevoert hebben, als volght:
16 vaertuygen naer Chiassem met 580 rd^{s} aen cleeden;
5 naer Dermayo met 345 rd^{s} aen cleeden;
5 » Cherrebon met 217 rd^{s} aen cleeden en 50 rd^{s} aen porceleyn;
4 » Craoangh met 126 rd^{s} aen cleeden;
3 » Pamanoecan met 110 rd^{s} aen cleeden;
2 » Pamalangh met 93 rd^{s} aen cleeden;
6 » Sombaer met 178 rd^{s} aen cleeden;
4 » Banjer met 210 rd^{s} aen cleeden;
1 » Diringo met 55 rd^{s} aen cleeden;
3 » Tegael met 167 rd^{s} aen cleeden;
5 » Paccalongen met 188 rd^{s} aen cleeden;
1 » de cust van Java met 40 rd^{s} aen ysere hoepen;
1 » Candael met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 16 rd^{s} aen yserwerck;
1 » Jouana met 58 rd^{s} aen cleeden;
4 » Samarangh met 61 rd^{s} aen cleeden en 75 rd^{s} aen out yser;
1 » Surabaya met 55 rd^{s} aen cleeden;
3 » Tanara met 51 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bouton met 250 rd^{s} aen cleeden, 70 rd^{s} aen spykers, 4 rd^{s} aen ysere pannen ende 5 rd^{s} aen copere beckens;
1 » Bodongh met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 » Clacka met 192 rd^{s} aen cleeden, 36 rd^{s} aen nieuw yser, 9 rd^{s} aen out yser, 15 rd^{s} aen cassumba, 15 rd^{s} aen ysere pannen ende 6 rd^{s} aen sout;
1 » Maccau met 3900 rd^{s} aen peper, 260 rd^{s} aen calliatourshout ende 360 rd^{s} aen nagelen;
1 » de cust van China met 4500 rd^{s} aen peper, 200 rd^{s} aen calliatourshout, 864 rd^{s} aen sandelhout ende 20 rd^{s} aen sout;
1 » Malacca met 250 rd^{s} aen arracq, 136 rd^{s} aen porceleynen, 12 rd^{s} aen ysere pannen, 20 rd^{s} aen goutdraet, 6 rd^{s} aen spiegels en 10 rd^{s} aen messen;
1 » Baros met 330 rd^{s} aen cleeden, 96 rd^{s} aen porceleynen, 40 rd^{s} aen ysere pannen ende 15 rd^{s} aen cassumba;
1 » Singaraya met 13 rd^{s} aen cleeden;
» » Calianjer met 90 rd^{s} aen cleeden ende
2 » Palimbangh met 40 stucx slaven en slavinnen;

somma 78 vaertuygen, hebbende te samen van hier vervoert de naervolgende coopmanschappen ende waren:

3439	ryckdaelders	aen	cleeden;
282	»	»	porceleynen;
40	»	»	ysere hoepen;
16	»	»	yserwercq;
84	»	»	out yser;
36	»	»	nieuw yser;
70	»	»	spyckers;
71	»	»	groote en cleyne ysere pannen;
5	»	»	copere beckens;
30	»	»	cassumba;
26	»	»	sout;
8400	ryckdaelders	aen	peper;
460	»	»	calliatourshout;
360	»	»	nagelen;
864	»	»	sandelhout;
250	»	»	aracq;
20	»	»	goutdraet;
6	»	»	spiegels;
10	»	»	messen en 40 stucx slaven en slavinnen;
	somma:	14469	ryckdaelders.

Door den aghtbaren raed van justitie zyn dese maend gejustitieert de naervolgende delincquanten:

11 July, Jan Dircqs van Vranckfoort aen Meyn ende

14 » Estiene Fredrixse van Doornicq, beyde gebanne in de kettingh, over datse sodomitische sonde gepleeght hebben; Jan Dircqs by naght op de rede in 't water versmoort en Estiene Fredrixse aghter 't stadhuys gegeesselt, gebrantmerckt en in de kettingh geloncken te worden om daerin 50 jaren in de eylanden van Banda aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

14 July, Pierre Ladoes van S[t] Thomas, soldaet, over dat syn parade versuymt en syn degen tegens syn gebiedent sergeant getrocken heeft, driemael gewipt en in de kettingh geloncken te worden om daerin tot het eynde van 't jaer 1671 aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

25 July, Meyndert van Madagascar, lyfeygen van Cornelis Mathol, schipper, over dat een matroos op de heeren straet met een mes gequetst heeft, gegeesselt, gebrantmerckt en in de kettingh geloncken te worden om daerin 2 jaren hy syn meester te arbeyden en gebannen te blyven;

25 July, Fredricq Seydel van Ambergh in Beyerland, soldaet, over dat een slaeff van den commandeur, Jacob Jorise Pits, op de Westcust met syn roer heeft doodgeschoten met de harcquebusade gestraft, datter de dood nae volght;

25 July, Otto Brase van Berge in Noorwegen, bosschieter, over dat een metale bas van de punt de Diamant heeft geworpen en dat getraght heeft te steelen, gegeesselt en in de kettingh geloncken om daerin 2 jaren aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

25 July, Godschalcq Trap van Lubeecq, boekhouder, over manslagh met een swaerde ter dood gestraft;

25 July, Francis van Bengale, lyfeygen van d'Comp[e], ende Petronella van Batavia, vrye vrouw, man en wyff, over dat gestolen goederen in haer woningen bevonden zyn, gegeesselt, gebrantmerckt en ieder 6 jaren in de kettingh gebannen;

25 July, Laurens Peres van Macao, Portugees, ende Ursela van Bengale, slavinne van Pedrobranco, Mardyker, over diverye en dat Ursela getraght heeft van hier naer Macao te vlugten, gegeesselt, gebrantmerckt in de kettingh geloncken,

om daerin Laurens 2 jaren aen opus publick sonder loon en Ursela 6 jaren by haer lyffheer te arbeyden.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maent gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

12 July, seker Javaen, die amocq gespeelt, in de boeye gestorven;

29 » een onbekende slaeff, in de revier Crocot gevonden, die syn selve 't leven benomen hadt.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken, getrouwt, te weten:

3 Comp^{a} dienaers;
5 borgers;
12 Mardyckers;
2 slaven;
t'samen 22 paeren getrouwt.

Item zyn in gemelte kercken gedoopt:

7 Nederlandsche kinders;
38 inlandsche »
10 bejaerde personen;
t'samen 55 gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgebracht, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebracht:

29 Comp^{a} dienaren:
3 borgers;
2 Duytsche vrouwen;
3 » kinderen;
4 swarte mans;
4 » vrouwen;
3 » kinderen ende
10 slaven en slavinnen;
t'samen 58 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4657 Javanen, alle manspersonen, namentlycq:

1077 by de schans Jaccatra;
417 by de rivier Crocot;
407 buyten de poort Uytrecht;
749 buyten de poort Diest;
2007 by particuliere;
t'samen 4657 Javanen.

Augustus Anno 1671.

1 *en* 2 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

3 *d°*. 's avonts vertreckt de Swarte Leeuw naer Japara om de nodige en gereetleggende houtwercken van daer te haelen; by het brieffjen, derwaerts geschreven, werd niet anders gerecommandeert als om Leerdam en dese fluyt, soo haest doenelyck, met syn houtladinge af te depescheren en een eyssjen voor d'equipagie te voldoen van 50 stucx jaty reghte ronthouten tot rheen en stengen en 30 ancker stocken van soodanige lengte en dickte, als daerby gespecificeert staet.

4 *d°*. is in Rade van India goetgevonden tottet secretaris ampt van boedelmeesters der Chinese sterfhuysen te verkiesen den borger, Thomas Engels, althans gereghts bode deser stede Batavia, ende weder in syn plaets tot bode den borger, Carel Taelman.

5 *d°*. na den middagh comt alhier ter rheede uyt Souratta direct te verschynen 't jaght, de Cogge, met een cargasoen ten bedrage van *f* 361224:5:10, bestaende in:

12460 p° siouthaers derriabadys;
237076 ℔ diversche indigo;
13110 » poetchiocq.

De missive, daermede van d'heer directeur, Andries Bogaert, en den raed becomen, is gedateert 15 Mey.

6 *d°*. na den middagh comt alhier ter rheede 't jaght van den vry coopman, Jan Schouten, genaemt de Nieuwe Maria, uyt Souratta over de Westcust, medebrengende een missive van den commandeur, Jacob Jorisse Pits, ende den raed op de Westcust, gedateert 9 Juny, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

Tegens den avond ontfangen mede met Javaens vaertuygh een brieffjen van d'opperhoofden van 't fluytschip, Udam, van voor Anjer, waerby sy bekent maeken haer behouden aencomste uyt het vaderlandt sedert 8 January deses jaers tot 4 deses omtrent Anjer en dat alles, God loff, in 't schip wel stond en nogh fris en gesont volcq hadden, etc.

7 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Siam de fluyt, Nieuwpoort, met 3130 ℔ giroffel nagelen, 154 ℔ foely, 1 cas met een doosje stoffen, als andere goederen tot schenckagie en 2 dommecrachten, belopende met malcander *f* 7768:3; wat wy daermede aen 't opperhooft aldaer, Nicolaes de Roy, als aen den Conincq van

Siam en Oya Berckelangh hebben geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboek onder dato 6 deses.

En becomen oocq tegens den middagh een brieffjen van de opperhoofden van de fluyt, Grootenbroek, waerby sy bekent maeken haer behouden arrivement uyt het vaderland tusschen Cracatouw ende Dwars in den weegh en datse 8 January deses jaers voor de camer Enckhuysen uyt Texel in zee waren gelopen in compe van nogh 5, soo schepen, als fluyten, 18 Mey de Caep hadden bereyckt en 16 Juny van daer herwaerts gestevent; waeren den 30en July voor de Straet Sunda gecomen, maer door stilte en harde stroom de Straet uytgedreven en als nu op 5 Augusty, wanneer dese gedateert is, tot soo verde als voorsz. wederom waren; 't vorder verhael staet hier onder op haer arrivement te deser rheede geinsereert te worden.

Soo is oocq in Rade van India goetgevonden op het versoek van d'E., Lucas van der Dussen, namentlyk, om uyt de Persische directie vermits syn Edes indispositie verlost te mogen wesen, d'E. Françhois de Haese, jegenwoordig lid in den achtbaren raed van justitie, tot directeur van Persia te eligeren om gemelte Ede van der Dussen te gaen vervangen.

Insgelycx is mede in Rade van India goetgevonden den coopman, Simon Keerdekoe, die zedert 8 Juny des verleden jaers d'opperhoofts bedieninge van 't soldy comptoir, in plaets van den E. Willem Volger, tot genoegen waergenomen heeft, op syn versoecq te honoreren mette qualiteyt van oppercoopman met 100 guldens ter maend van nu aff om daervoor syn lopent verband uyt te dienen.

8 *d*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Malabaer het fluytschip, Osdorp, medenemende voor dat commandement:

1 cas met laekenen en 1 cas hoeden;
1540 ℔ foely;
4149 » noten muscaten;
10005 » thin;
2000 » sandelhout;
3058 » radix China;
323 » plaetcoper;
4 cassen met papier, etc.;
36 leggers wyn, arrack, etc.;
16 amen brandewyn, ½ aam wyn tint;
40 leggers schoven;
2000 leggerhoupen;
30000 ℔ yser en 675 ℔ stael;
250 pe schoppen en spaden;
100 kippen lont;
2 cassen met gereetschappen, etc.:
10 » off 500 stucx musquets;
7 » en 3 vaten met divers geweer;
300 stucx pieken en 12 hellebaerden;
14000 » rond en 3000 pe lang scherp;

200 hand en 150 mortier granaten;
30 lasten smecolen;
8 werpanckers en 10 dreggen;
12 balen zeyldoek;
24 trossen, 4 paerdenlynen en 8 stucx lyken;
12 sacken met mos, als andere equipagie goederen, etc.;
2 kisten medicamenten;
1 cassjen met verrekyckers, etc., met malcander bedragende een somma van..... ƒ 29498:13: 8

en voor Cheylon:

2 cassen met mutsen;
3 » » verscheyde gereetschappen, etc.;
2 cleyne blox, mede monterende..... » 3678: 6: 4
soodat de geheele ladingh van Osdorp bedraeght.. ƒ 33176:19:12

In de missive, derwaerts geschreven, werd onder anderen gerecommandeert dese fluyt, soo spoedigh, als doenlyk sal wesen, te ontlossen en het als dan voort naer Canara laten seylen om een rys ladinghe te haelen en daer met dan voort naer Cheylon te stevenen om aldaer als dan tot een retourschip aen geleyt te worden, tot welcken eynde dan oocq aen den commandeur, van Rheede, geordonneert word desen dubbelden brieff, die met 't jaghtje, de Bock, als hier onder sal geseyt worden, over Wingurla tot Coutchin staet te comen, nevens syn E. schryven naer Cheylon te laten voortgaen.

Insgelycx vertreckt mede in comp^{a} van Osdorp het jaghtje, de Bock, naer Wingurla met:

1848 ℔ foely in 12 sockels;
8084 » noten muscaten;
3024 » nagelen;
26105 » loot;
10335 » thin;
6207 » spiaulter;
999 » radix China;
1 doos met medicamenten;
5055 ℔ plaetcoper;
1 packjen schryftuygh en verscheyde provisien, bedragende met malcander een somma van ƒ 17903:15:7.

Wat wy daermede aen den coopman, Rombout Lafer, hebben geschreven, can naergelesen werden in 't afgaende brieffboek, waerin onder anderen werdt geordonneert dit jaghtjen mede, soo spoedigh, als doenlyk, te ontlossen en dan 't selve voorts met de gereede contanten naer Malabaer te laten afsacken, gelyck 't selve, als vooren geseyt, dan oocq mede voert den dubbelden brieff, met Osdorp naer dat commandement geschreven,

Tegen den middagh verschynt alhier, God loff, ter rheede behouden uyt het vaderland de fluyt, Udam, zynde voor reecquening van de camer Amsterdam uyt Texel geseylt 8 January verleden met 127 coppen, namentlyk, 84 zeevarende, 36 militaire, 3 vrouwen en 4 vry luyden: op de reyse zyn overleden 3 zeevarende, 4 soldaten, 1 vrouw en 3 vry luyden; aen de Caep zyn aen landt gegaen 11 soldaten en 1 vry man, soodat het hier nogh te lande hrenght 81 zeeluyden, 21 militaire en 2 vrouwen, t'samen wesende 104 zielen.

Gelycq oocq mede cort daeraen op den middagh verschynt te deser rheede de fluyt, Grootenbroeck, zynde voor reecquening van de camer Enckhuysen in zee geloopen den 8^{en} January verleden met 79 coppen, namentlyk, 61 zeevarende en 18 militaire; waervan op de reyse zyn overleden 2 zeevarende en 1 militair; in Engeland wegh gelopen 4 zeeluyden en 2 militaire en daer weder aengenomen 1 zeevarend; aen de Caep zyn aen land gegaen 2 zeeluyden en daerentegen weder van daer overgecomen 5 militaire, soodat hy hier te lande brenght 54 zeevarende en 18 militaire, t'samen 72 coppen.

9 *en* 10 *d^{o}*. niets van belangh voorgevallen.

11 *d^{o}*. tegens den avond comt alhier van de Westcust ter rheede 't jaght, Lantsmeer, met:

1032 teyl 13½ maes off 1 kisje gout;
200 baer 75 cattys peper;
34 ℔ camphur Baros;
92 halve amen clappus oly en
8440½ ℔ benjuyn Baros, bedragende met malcander *f* 68847:6:8.

De brieff, daermede van den commandeur en raed becomen, is gedateert 20 July.

Soo becomen mede daer beneffens een brieff, door den Sulthan Mametchia en d'algemeene landsheeren van de Westcust aen dese regeringhe geschreven, mitsgaders een gerenoveerde opdracht van 't eyland Sinco en Sillida, welcke plaetsen en landeryen door den voorsz. Sulthan en d'algemeene landsheeren al in den jare 1667 den 12^{en} December erffelycq aen de E. Comp^{e} zyn geschoncken, waervan de originele acte van opdracht niet te vinden is, over sulx is 't selve weder gerenoveert en bevonden.

De nedrige groete van Sulthan Mahometchia en de 20 raedsheeren in Indrapoura, als die van panglima Radja en de 12 raedsheeren in de stad Padang; en de nedrige groete van den gouverneur Siry Narra en de 8 raedsheeren in de stad Sillida; en de nedrige groet van orangcaya gouverneur, Poety, die de hooge God wil brengen aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en de Raden van India in de stad Batavia, die alle haere onderdanen regeren in alle opreghtigheyt, soo wel te water, als te lande, in alle goetheyt; wy alle, die 't bevel van den heer Gouverneur Generael volgen, bidden van den hoogen God, dat hy het leven van den heer Generael wil verlengen op dese werelt, opdat hy met voorspoet altyt de regeringhe mag behouden.

Vorders naer dit, den brieff, dien myn heer aen ons gesonden heeft, hebben wy ontfangen en bidden van den hoogen Godt wy altoos vast mogen blyven aen onse beloften met de Comp^e^, even gelyck de brieff van onsen heer tot onser leeringhe seght, en oocq aen den commandeur panglima Taya Radja heeft geordonneert, welcken brieff wy gelesen hebben, soodat wy in eenigheyt willen blyven, gelyk wy selve alle onder den anderen besprooken zyn; en sullen oocq onder ons selven nu geen onlusten, nogh valsheden gesoght worden, maer hebben wy alle (die bose wercken, die voor desen gedaen hebben) verworpen, maer sullen nu voortaen en altoos broeders onder den anderen wesen; en dit alles is besloten en gepasseert in presentie van orangcaya commandeur, panglima Taya Radja, de coopluyden, Jacob Splinter, Jacob Kievid, Pieter Anthonis en den fiscael, Joannes Melman.

Vorders naer dit, soo maeken de orangcaya panglima Radja en de 12 raedsheeren van de stad Padangh aen myn heer bekent, alle de plaetsen om de West leggende, die haer nu onder Padangh begeven hebben, als Oulakan, Tapaky, Sinto, Louboalongh, de 7 steden Priaman, Ticou, Passaman, Patioupangen, Ayerbangy en Labouangh Pegangh; dese en sullen niet meer afvalligh worden, nogh met quaet verstand soeken om te gaen, maer altoos vastblyven aen haere beloften en den heer Jan de Pertuan van Manicabo en den heer Gouverneur Generael in de stad Batavia voor haere heeren houden.

Vorders wegens 't gene, dat omtrent panglimas Atchie, die in Passaman en Patioupangen zyn, is gepasseert, te weten, die hebben van Radja Setia Pallawangh in Ticou een zeebrieff versoght om gelargeert te worden naer Aetchin te keeren, die haer door den panglima commandeur is verleent, ten tyde, wanneer hy weder van Baros gecomen was op 't eyland Ticou; dogh tot nogh toe en zynse niet naer Aetchin vertrocken; en schoon die niet vertrocken zyn, soo zynse even wel als doode luyden, ten aensien haer onvermogen: oocq, soo hebbense haer in 't geberghte begeven, even als arme menschen; en dit is, dat omtrent haer gepasseert is.

Nogh eens, wegens alle de steden, benedens winds gelegen en die haer onder Padangh begeven hebben, als Bougus, dat is mede onder onse regeringhe, maer schoon die haer onderdanigh gethoont hebben, soo en zynse nogh in haer voorige staet niet gecomen, maer blyven nogh in 't geberghte; als oock wegens Bayangh en Troussan en bevinden wy niet, dat weder eenige onlusten veroorsaeken, maer blyven stercq by haere beloften en kennen den Jan de Pertuan in Manicabo en den heer Gouverneur Generael op Batavia voor haeren heer en den orangcaya commandeur panglima, Taya Radja, en panglima Radja voor haere regenten; en tot een teyken van het onderhouden haerer beloften soo hebbense een wegh gelopen slaeff van den coopman, Jan de Harde, diese in Bayangh gecregen hadden, aen den commandeur panglima Taya Radja selve gebracht; vorders naer dit, raekende de uytstaende schulden van de Comp^e^, soo in Bayangh, Troussan, als Padangh, en alle de steden, die onder Padangh staen, die sullen panglima Radja en de raedsheeren in Padangh, soo 't God gelieft, jaerlycx traghten in te crygen.

Vorders naer dit, soo maekt de orangcaya gouverneur, Siry Narra, nevens de 8 raedsheeren in Sillida bekent, dat de Sapoela Boa Bandaeras, die onder Sillida hooren, daervan en bevinden wy niet, datse eenigh quaet verstand hebben, maer haer eenelyk onderwerpen den heer Jan de Pertuan in Manicabo en den heer Gouverneur Generael op Batavia en orangcaya commandeur panglima Taya Radja en orangcaya gouverneur, Siry Narra, voor haere regeerders; vorders, soo maeke oocq aen myn heer bekent wegens de goutmyn op Sillida, dat die geopent is, door den commandeur panglima Taya Radja geordonneert aldaer een logie te maeken; oocq raekende de uytstaende schulden van de Comp^{a}, soo in Sillida, als de onderhoorige steden, die sullen wy tragten te crygen en van jaer tot jaer invorderen, soo 't God wil; en 't gene wy incrygen, sullen wy jaerlycx aen myn heer overhandigen; vorders, soo seggen Sulthan Mahometchia en de 20 raedsheeren in Indrapoura wegens Comp^{as} schulden, die in Indrapoura uytstaen, dat alsoo de stad Indrapoura nogh niet te degen herstelt is en de steden, die daer onder gehooren, nogh geen behoorlyck erkentenis gedaen hebben aen haeren heer, oocq, soo zynse in armoede; soo 't God gelieft en Indrapoura weder te leven comt, soo sullen wy aen myn heer betaelen, sooveel in ons vermogen wesen sal.

Vorders, soo maeken orangcaya panglima Radja, orangcaya gouverneur, Siry Narra en orangcaya gouverneur, Poety, aen myn heer bekent, dat ten tyde, wanneer wy ondersoek gedaen hebben nae de goutmyn in Indrapoura omtrent Sulthan Mahometchia en de 20 raetsheeren in Indrapoura, die voor desen aen Oulobalangh Radja geseght hadden, dat 'er een goutmyne in Indrapoura was en dat in presentie van orangcaya panglima, Taya Radja, den coopman, Jacob Splinter, den coopman, Jacob Kievidt, den coopman, Pieter Anthonis en Joannes Melman; daerop, soo hebben Sulthan Mahometchia en de 20 raedsheeren in Indrapoura geantwoord, de reden, waerom wy ten tyde van Oulobalangh Radja geseght hebben, datter een goutmyn in Indrapoura was, alsoo wy gehoort hadden van seer oude luyden, die voor onse tyden geweest zyn, dat ten tyde, wanneer de Aetchinders nogh niet aen de zeekant van de West waren gecomen, datter een goutmyn in Indrapoura was geweest; dogh sedert den tyt, dat de Aetchinders daer geweest zyn, tot desen onsen tyt hebben wy noyt geseght, datter een goutmyn geweest is; maer 't gene wy gesegt hebben van de goutmyn, dat is de peper geweest, alsoo in voorige tyden geen andere steden, maer Indrapoura de schepen geladen heeft; en om dese reden hebben wy geseght, datter een goutmyn in Indrapoura was, en alhoewel wy seggen, datter geen goutmyn is, soo willen wy evenwel daernaer soeken, soo ons God maer gelieft te zegenen, dat wy die vinden; en dit zyn de sluytrede en antwoord geweest van Sulthan Mahometchia en de 20 raedsheeren in Indrapoura; voorts, soo en hebben wy in desen tyt niet tot bewys van onse nedrigheyt te senden, als dat wy den hoogen God bidden sullen, dat hy myn heers jaren wil verlengen.

En de opdracht van 't eylandt Sinco en Sillida.

In 't jaer 1078, in dien tyt, soo hebben Jan Depertuan Sulthan Bajangh, Agametchia, en de raedsheeren in Bajangh, Sulthan Mahometchia en de 20 raedsheeren in Indrapoura, Radja Trousan en de raedsheeren in Trousan en de 4 Coningen met de raedsheeren in de 10 negotie plaetsen 't eyland Sinco en de stad Sillida gegeven in handen van orangcaya commandeur, Bintara Radja, die nu genaemt is orangcaya commandeur panglima Taya Radja, die gemaghtigde is van Jan Depertuan in Manicabo, dragende de statie en grootheyt van Jan Depertuan in de zee plaetsen aen de West, soodat nu niet meer die van Bajangh, Indrapoura, Trousan off die van de 10 handelplaetsen iets daerop meer te seggen hebben; dogh orangcaya commandeur en vermagh Sillida niet weder te geven aen Sulthan Bajangh off aen den Sulthan van Indrapoura, off sal sulx eerst moeten bekent maeken aen den heer gouverneur op Batavia; ten tyde dit besloten is op 't eyland Sinco in de logie van de Comp^e op den 25^en dagh van de maend Augusty, op Dinsdagh, in presentie van orangcaya panglima Radja, orangcaya Siry Narra, de coopluyden, Backer, Joannes Melman; en onderdruckt met het segel van den Manicabosen Conincq; die het geschreven heeft, is genaemt Catip Moeda.

Alsoo de boekhouder generael, Paulus Davidsz. de Vick, Zaterdagh 's avonds, zynde den 8^en deser, is comen te overlyden, soo is in Rade van India goetgevonden (om de generale boeken in geen veraghteringh te laten comen) den coopman, Isacq Soolmans, dat wercq by de hand te laten nemen, hebbende lange jaren de Batavische negotie boecken gehouden, etc., breder te sien by de resolutie daervan zynde.

Soo is mede in Rade van India goetgevonden den advocaet, meester Jan van Klencke, verleden jaer in September mettet Engels schip, de Constantinopel Marchant, buyten dienst tot Bantam gearriveert en voorts alhier als een borger ter woon gecomen zynde, op syn versoek als notaris te admitteren en Jacob d'Anckers ..... tot inlantschen schoolmeester met 't gewoone tractement van aght lighte realen ter maendt.

12 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

13 *d^o*. 's morgens vroegh met den landwind vertrecken uyt dese rheede naer Bengale 't jaght, Vlaerdingen, ende de fluyten, Alphen en Claverskercke, gesamentlyck met een ladingh van *f* 123729 : 17 : 15, bestaende in 't volgende, namentlyk:

in de fluyt, Alphen:

1636 1/4	marck Spaence realen in 4 kisten;	
1	cas met glasen;	
1	cassje met glase bollen;	
1	» boekspiegels;	
5	cassen met spiegels;	
1	cassje met messen;	
2	tonnen boeyen;	
25005	℔ root coper, met malcander.....	*f* 53967 : 10 : 10
	Transportere.....	*f* 53967 : 10 : 10

Per transport..... f 53967:10:10

in 't jaght, Vlaardingen:

1240 stucx Japanse goude coubangs;
1 legger France wyn;
4 vaten Luyx bier;
1 tonne boey, costen te samen..... » 32862: 2: 6

in de fluyt, Claverskercke:

1367 7/8 marck Spaence realen;
10005 ℔ root plaetcoper, te samen..... » 56900: 4:15
comt als vooren gesamentlycq..... f 125729:17:15

De brieff, daermede derwaerts aen d'heer directeur, Constantin Ranst, ende den raed geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboek onder dato 11 deses.

's Avonds naer 't gebeth is in Rade van India geapprobeert de criminele sententie, door den E. aghtbaren raed van Justitie gevelt op ende jegens Jacob Janse van Amsterveen, toegenaemt Lighthart, over manslagh, begaen met een mes aen eenen Guilliam Willemse van Antwerpen, borger alhier, om metten swaerde ter dood gestraft te worden, etc.

14 *d°*. ontfangen per inlants vaertuygh van Bantam een missive, gedateert op gisteren, waerby de resident Caeff adviseert, dat de Conincq op Pontangh een groot stuck lants met afcappen van eenige wilde boomen had gesuyvert en dagelycx besigh waren 't selve met clappus boomen te beplanten; en waeren de sabandaer, Caytsoe, en de tollenaer, Keey Nebe Secredana, dagelycx besigh met timmeren van eenige steene pedacken; 's Coninx scheepje was 11 deses naer Bengale vertrocken en het tweede schip stondt oocq in corten naer Mogha te vertrecken; daer waeren 7 à 8 Javaense vaertuygen, geladen met parthye benjuyn en 100 kissjens coper, als eenige ledige suyker kisten en baye plancken, door de Batavise Chinesen aengebracht en aen de Francen vercoght; die vrunden waren dagelycx besigh Japaerse suyker, diese voor 3 1/2 rd°, en benjuyn tegens 30 rd° 't picol hadden ingecoght, te kisten en dagelyx in 't schip, de Vautour, afgescheept; en maekte d'heer Caron staet om niet eerder mettet voorsz. schip naer Souratta te cunnen vertrecken als in 't laetste van dese maend; de kisten zeep waren aen de Batavische vryluyden voor 5 1/4 rd°, yder kist, en 100 picols loot, nevens de staven yser aen den sabandaer, Caeytsoe tegens 4 rd° per picol vercoght; oocq raekten nogh al eenige packen cleeden nu en dan tegens 40 perc^to aen den man, maer met een groote parthye gedroogde dadels, door die vrunden mede aengebraght, vertroude de resident, datse souden blyven sitten, alsooder niemant gadingh in had; oocq hadde het laetste Engels schip, genaemt Jeunitte, aldaer aengebracht vier kisten met gelt, 6 à 7 cassen met laeken en stoffen voor particulier, 12 à 14 pypen suer Engels bier, 4 à 5 stucx vaten en parthye bottels met Rynsche wyn en brandewyn en voorts niet anders als eenige crameryen; en stonden daerweder

tot ballast ingescheept te worden 50 à 60 groote kisten met benjuyn en omtrent 200 potten met geconfyte gember om daermede binnen 8 à 9 dagen naer Jamby te vertrecken en syn peper last te haelen; soo hadde oocq Janna Marta voor syn onderlaegh mede ingenomen 100 kisten met benjuyn met 200 potten geconfyte gember en voorts bynae met peper volladen, daermede in 't laetst van dese maend naer Engeland; en het derde, genaemt d'Advans, stond apparent toecomende maend naer Souratta te vertrecken; 't vierde, genaemt d'Egelley, thans aen 't Engels Onrust om te timmeren, en de chaloup, de Paerel, was, bynae t'eenemael van de worm door gegeten, op de wal gehaelt om een nieuwe huyt daer omgeleyt te worden.

De capiteyn, Tjercq Backer, die by d'Engelse Comp^e 150 guldens ter maend had gewonnen, was door den agent en den raed van syn onbekende reys ontslaegen en toegestaen buyten dienst van deselve Comp^e naer Souratta off Cormandel te mogen vertrecken om syn fortuyn by de Mooren te soeken off daer hy selver moght goetvinden, maer daer wierd gepresumeert, dat hy met de Francen sou vertrecken.

En naerdien heer Isacq Soolmans, op 11 deses gecosen om in plaets van d'E. de Vicq de generale boecken te houden, sigh excuseert daertoe te treden, is in Rade van India goetgevonden het dan te besoecken metten coopman, Cornelis Franx, jongst als 2^e in Amboina geweest zynde, etc.

15, 16 *en* 17 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

18 *d^o*. heden vertreckt uyt dese rheede van hier naer Japare 't fluytschip, de Stermeer, hebbende een bequame lastpoort omme ten eersten met sware balcken weder herwaerts te retourneren, gelyk sulx de resident werd gerecommandeert om daermede wat spoet te maeken, alsoo 't voorsz. schip tot andere besendinghe gebruykt moet worden, etc.

Soo werd hier oock neffens gesonden een eyssjen voor de equipagie van 30 stucx jaty masten van soodanige lengte en dickte, als daerby is gespecificeert, die oocq gerecommandeert werden, soodrae mogelyck, sien te bestellen.

Om den toevoer van rys te doen wackeren is in Rade van India goetgevonden de nieuwe rys van 16 tot 20 rd^e te verhogen en d'oude te laten op syn prys, soo die jegenwoordigh is.

Soo is mede goetgevonden, op het rapport van gecommitteerde schippers van 't jaght, Ulpendams, gestalte, namentlyk dat het op geenige vaerwaters meer sal connen gesonden worden, 't selve, sooals het hier ter rheede leght (buyten 't canon en anckers), te coop te laten aenbieden, etc.

Alsmede den fabrycq, Adriaen de Leeuw, last te geven 't mancquerende tot de gereetschappen voor de goutmynen, uyt het Patria aen de Caep gesonden en van daer hier gecomen zynde om te dienen voor de goutmynen van de Westcust van Sumatra, te versorgen van alles dubbel stel, soo en gelyck breder in de resolutien op dato deses staet aengehaelt.

19 *d^o*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Jamby ledigh de fluyt, Delfshaven, met de joncq, Japare, 't eerste om den gereetleggenden peper van daer te brengen en 't ander om deselve tottet laden aen te haelen; en werd vorders den resident gerecommandeert de spoedige depesche van de voorsz. fluyt om tydelyk voor

't vaderland gebruykt te werden; wat wy daermede vorders aen den voornoemden resident en coopman, Dircq de Haes, als aen den Sulthan en pangoran Ade Patty schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboek.

20 *en* 21 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

22 *d°*. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 20 deses, waerby adviseert, dat aldaer sedert syn laetste schryvens, dat geweest is 13 deses, door de Bantamse, als Batavise Chinesen was aengebraght omtrent de 100 p^{e} radix China, 80 à 90 kissjens Japans coper, 20 à 25 balys met Japans camphur en eenige balys met porceleyn, die aen d'Engelsen en Francen waren vercoght; en hadde 't Frans schip, de Vautour, tot syn onderlaegh ingenomen 200 kisten off 400 picols benjuyn, 600 picols poeyer suyker, 150 picols Japans coper, 80 à 90 picols spiaulter en stond daer nogh vorders ingeladen te worden 1000 bhaer peper, waermede d'heer Caron in 't laetst van d'aenstaende week naer Souratte vertrecken soude; groote party suyker kisten werden dagelycx van verscheyde Chinesen voor de Francen claer gemaekt om daerin de verwaghte Japaerse suyker te kisten; en was de meeste part Bantamse suyker al voor de comste van de Francen by d'Engelse vrunden ingecoft, soodat de Francen niet light dit jaer Bantamse suyker souden vervoeren.

d'Engelse vrunden waren dagelycx besigh potten met geconfyte gember in te wegen, als oocq haer twee schepen met deselve, nevens parthye benjuyn en peper, te laden, 't eene naer Engeland en 't ander naer Jamby.

Soo was aldaer op 19 deses in de revier gearriveert 3 vaertuygen en een groote joncq van Macassar, daermede was aengecomen eenen Krayn Montemarano met syn suite van omtrent 800 personen, soo mans, vrouwen als kinderen; en hadde de Conink hem op syn aencomste reets vergunt hem op Pontangh te mogen ter neder setten; en liepen de gerughten, datter nogh ettelyke vaertuygen met 2000 mannen dagelycx stonden aen te comen, waer onder oocq Radja Tello soude wesen.

Naer den middagh verschynt hier mede van Palimbangh met den coopman, Melchior Hurt, 't jaghtje, de Groene Papegay, met:

134 packen diversche cleeden;
2 cassen Spaens leer;
53 stroo sacken en een pacq florette gaeren;
24 » » » » 14 packen zyde;
1 pack rochevellen;
1 sack met lappen;

alle uyt de verongeluckte Schermer geborgen en tot Palimbangh uytgewassen en gedrooght; besyden dien was in 't voorsz. jaghtjen nogh ingescheept 37450 cattys off 45876$^{1}/_{4}$ ℔ peper, bedragende met alle oncosten incoops *f* 3230 : 18.

De brieff, daermede door den coopman, Melchior Hurt, aengebraght, is gedateert 28 July; en hadde voorsz. coopman aen den adsistent, Joannes Schilhoorn, by provisie transport van 's Comp^{es} effecten gedaen en denselven met een instructie versien.

Soo levert de meergemelte coopman mede over een originele missive van den heer gouverneur, Bort, ende den raed uyt Malacca, gedateert 16 April, hier te vooren

al in copie aengebracht geweest met een burgers vaertuygh 27 Mey jongstleden, mitsgaders een originele missive van voornoemden heer Bort, gedateert 23 Juny.

23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. voor den middagh werd de brieff, van den pangeran Ratou tot Palimbangh geschreven en eergister aengebracht, door gecommitteerdens, benevens den coopman, Anthony Hurt, tusschen de gewapende soldaten binnen gebracht en syn Ed^e^ den heer gouverneur generael overreykt, dewelcke naer gedane translaet is bevonden van volgenden inhout.

Dese brieff uyt een opreght ende suyver gemoet geschreven van Pangeran Ratou, Sulthan Abdul Djamal, onder wien staet de regeringhe van Palimbangh, aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en al de Raden van Indien; onder wien staet de regeringhe van de stad Batavia, die seer verstandigh en vernuftigh, ja seer beroemt en befaemt zyn door haer lieffde en goedertierentheyt tot al de volckeren, die by ende verre zyn ende die om hulp haeres rycx versoeken; wiens maght ende hulp verspreyt word onder al haer dienaren, die sy verstaen in alle gelegentheyt en noot oocq aen alle vreemdelingen, soodat haer eere en faem word vermeerdert, alle dagen, naght ende dagh, soodat oocq haer roem in 't weldoen aen al de steden, hier en daer, verspreyt wordt, ende dat als een dondersteen seer luyt neer valt, ende die al de wereld ende, soo als een spruyt, over al floreert, des gelycx al de menschen, als sy sulcke tydinghe hares weldoen hooren, soodat al haere vrunden een groot vertrouwen hebben, omdat al haer voornemen ende resolutien in haer gesetten tyt geschieden.

Voorts heeft de Gouverneur Generael ende de Raden van Indien een schip gesonden om de ambassadeurs van Pangeran Ratou, Angabiah Djaja Mangala ende Loura Patra Tsiana, met haeren brieff over te brengen; soodra als sy met al voorspoet overgecomen waren, soo wierd de brieff ingehaelt met een verblyt hart van Pangeran Ratou; ende gelesen zynde, soo wierd nae 't hart van Pangeran Ratou door den inhout van dien brieff bekent gemaekt, hoe de Gouverneur Generael ende de Raden van Indien ten besten van Pangeran Ratou hem rieden reght te doen over de boosdoenders, die amocq gespeelt hebben in 't vaertuygh van die van Aetchin, ende dat al haer goederen sullen weder gegeven worden, opdat Pangeran Ratou geen quaden naem en cryge by al die Coningen off by al die hier en daer coopmanschappen gaen dryven; dat heeft inderdaet een groote blytschap in 't hart van Pangeran Ratou veroorsaekt, verstaen hebbende 't opreght gemoet ende lieffde van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raden van Indien tot Pangeran Ratou; ende de reden, waerom Pangeran Ratou de prauw heeft aengeslagen, is, dat 't gebruyk voor desen soo geweest is, soodat een prauw off sulcken wercq, soo gebeurde, 't selve comt dien staet toe daerover reght te doen; dat is de oorsaeke, dat Pangeran Ratou, soo gedaen heeft.

Nogh, soo laeten Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raden van Indien weten aen Pangeran Ratou, dat aengaende de saeken van de Chinesen, die met 't gelt van de Comp^e handelen, onder 't gebied van de Comp^e sullen mogen blyven, hoe kan Pangeran Ratou sulx belasten, off het sou met haer eygen wille moeten geschieden, want sy handelen onder malcanderen selve.

Voorts, dat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raden van Indien schryven, dat de peper, die in de stadt Palimbangh is, sal niemand toegestaen werden, ten zy om naer Batavia off Malacca gevoert te werden, daerover en moet Joan Maetsuycker ende de Raden van Indien geen mistrouwen hebben op Pangeran Ratou, dat hy de woorden, die in 't contract staen, sal traghten te breeken.

Daerna belast Joan Maetsuycker ende de Raden van Indien, dat de coopman, Joannes Schilhoorn, in de plaets van den coopman, Hurt, gestelt werde, dat is een groote blytschap aen Pangeran Ratou, dat de coopman, Hurt, van syn plaets verlost is; ende de reden, waerom Pangeran Ratou soo blyt is, omdat geen tweedraght en verschil tusschen beyde steden, Palimbangh en Batavia, en soude ontstaen; nogh, soo versoekt uyt gantscher hart Pangeran Ratou aen den Gouverneur Generael en de Raden van Indien, dat eenigh buscruyt hem magh gestuert worden;; Pangeran Ratou en heeft anders niet aen Joan Maetsuycker ende de Raden van Indien voor oogen te presenteren als dertigh p^la peper, die de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, niet en wil versmaden, maer aensien, als off 't was een eensteeligh bloemtje, dat geen reuk en heeft.

Naer den middagh arriveert alhier ter rheede van Banda over Japara de fluyt, Elburgh, met een lading houtwercken van de laetste plaets, bedraegende met malcander *f* 1359 : 15, bestaende in de volgende sorteringhe, namentlyk:

795 swalpen van 28 à 30 voet;
186 stucx roeyriemen;
102 » kistplancken.

De missive van den heer gouverneur, Anthonio Hurt, ende den raed uyt Banda is gedateert 22 July en een missive van Japara 20 Augusty, meldende die van Japara onder anderen, dat op 7 deser aldaer van Banda behouden was aengecomen bovenstaende fluyt, Elburgh, en 11^en daeraen de fluyt, Leerdam, van Batavia met ons schryven en mede gesonden cargasoen, waermede de resident voor dit saysoen met contanten en coopmanschappen ryckelyk versien was; soo was aldaer mede op 14 Augustus van herwaerts behouden gearriveert de fluyt, de Swarte Leeuw, die daegs daeraen met Leerdam naer de boght van Rimbangh was vertrocken, werwaerts de resident naer 't vertrecq van voornoemde Elburgh stond te volgen om dese twee fluyten des te spoediger bequame houtwercken te doen becomen.

Weynigh dagen verleden was van Mandhaer aldaer aengeland eenen Crayin Cassidjalla met een gesleep van wel 150 Macassaren, die van meeningh was de Crayins Montemarano en Loeboe (die te volgen stonden) in te waghten om als dan gesamentlyk naer Bantam te vertrecken, etc.

25 *d°*. op 't versoek van d'E. Franchois de Hase, die op 7 deses tot vervangh van den directeur, van der Dussen, is vercosen, om te mogen hebben de ordinaris directeurs gagie van 180 guldens ter maent, is in Rade van India goetgevonden hem sulx te accorderen onder een 3 jarigh verbandt van heden aff.

Gelyk mede op het te kennen geven van den fiscael van India, Cornelis Snoek, voor Abraham Emanuel de Meteren remis is verleent, over dat deselve in den jaere 1668 in de uytrustinghe van 't jaghtje, de Fortuyn, onder desselfs commando naer Mocha vertrocken, nevens eenige burgers en Comp^es^ dienaren soude hebben geparticipeert en goede parthye gestolen contrabanda goederen van hier naer Mocha vervoert, mits dat deselve de Meteren als dan gehouden soude zyn buyten syn costen aen voornoemden fiscael te geven copie autentycq van alle papieren, die by hem van 't voorsz. jaght, cargasoen ende voyagie zyn berustende, alles breder te sien by de resolutie, daerover op dato getrocken.

26 *en* 27 *d°*. niets voorgevallen.

28 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer de Westcust van Sumatra 't fluytjen, 't Waterhoen, en 't jaghtje, Rambangh, beyde met een cargasoen van *f* 44934 : 9 : 1, bestaende in 't volgende, namentlyk :

in 't Waterhoen :

49½	lasten Javaens sout ;	
1	jaty moerbalcq ;	
4	» balcken ;	
2	groote blaesbalcken ;	
1	cas met gereetschappen, etc. beloopt.....	*f* 1052 : 10 : 13

in Rambangh :

500	marcq realen in 1 kist ;	
40	packen swarte baftas ;	
10000	Friesse mopsteenen ;	
1	cabel touw ;	
9	cassen en 10 vaetjens coperroot ;	
2	blaesbalcken ;	
2	cruywagens, verscheyde materialen en gereetschappen	» 43881 : 18 : 4
	t'samen als boven.....	*f* 44934 : 9 : 1

Achter middagh is in Rade van India d'E. fiscael, Snoek, op desselfs rapport als dat uyt craghte van 't verleende remis volgens resolutie van 25 deser hadde becomen copie autentycq van verscheyde documenten, rakende de voyagie van 't jaghtje, de Fortuyn, en oocq van den Batavischen coopman naer Mocha, en dat in deselve eenige Comp^es^ dienaren hadden geparticipeert, mitsgaders parthye nagelen en noten verhandelt zyn, die d'E. Comp^e^ ontvreemt souden zyn, gequalificeert en

geauthoriseert om de getuygen, Pieter Valé, stuerman, Jacobus Harcks, adsistent, Jacob de Geere, opperstuurman, Willem Meynderts, jong chirurgyn, ende Willem Janse Taets, die van 't voorsz. kennis hebben, te remitteren, alles breder te lesen in de resolutie op dato deses.

29 *d°*. nae den middagh ontfangen per burgers vaertuygh van Malacca van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed een missive, gedateert 15 July, waerby onder anderen worden verstendight, dat de heer commissaris, Willem Volger, per 't jaght, Nuysenburgh, 27 Juny aldaer aengecomen, 11 July daeraen de steven naer Bengale had gewent; en was oocq 13 dito aldaer mede verschenen de hoekerboot, de Wytingh, van hier derwaerts gesonden en geordonneert primo July om de natte zyde en cleede packen, uyt de verongeluckte fluyt, de Schermer, aldaer aengebracht, in te nemen en naer Poulo Timon te brengen om aldaer over te geven aen de schepen, Pauw en Pynacker, off wel, deselve daer niet vindende, selfs naer Japan te voeren.

Soo was aldaer tot Malacca seer subitelyk op 29 July comen te overlyden de oppercoopman, Sr Hendrik Schenckenbergh, in wiens bedieningh als administrateur van de negotie op haer Ed^as^ approbatie wederom gestelt was de out coopman, Sr Adriaen Lucase, die daer de naeste toe was, en wederom in desselfs plaets als sabandaer de fiscael, Jacob Martens Schagen, etc.

30 *d°*. niet van belangh voorgevallen.

Dese maend syn hier van verscheyde plaetsen aengekomen 151 *stucx vaertuygen, soo groot, als cleyn, t'samen gemand met* 805 *coppen, hebbende medegebracht de naervolgende coopmanschappen ende waeren:*

11 vaertuygen van Dermayo met 47 mannen, 300 bossen pady, 200 stucx balcken, 12 1/4 lasten rys, 1 picol tabacq Java, 15 lasten sout, 40 grove matten ende 150 stucx hoenders.

13 van Cherrebon met 51 mannen, 3 picols tabacq Java, 1000 bossen suyker eliphantsvoet, 200 tresellen, 1 1/2 picols capocq, 309 picols swarte suyker, 47 picols ajuyn, 150 hoenders, 100 rysmandekens, 60 potten oly, 10200 bossen cneppel suyker, 750 bossen tamarinde ende 2 lasten rys.

1 van Jouana met 4 mannen ende 1/2 last rys.

2 » Sombaer met 9 mannen ende 3 1/4 lasten rys.

5 » Damack met 25 mannen, 29 1/4 lasten rys ende 300 bossen pady.

14 » Bantam met 44 mannen, 15000 stucx pienang, 4600 oude clappus, 590 potten calcq, 20 kisten Suratse zeep, 4 packen Suratse boudarissen, 900 potten en tresellen, 1 last sout, 6 packen blauwe baftas, 5 packen boudarissen, 100 stucx bottels wyn, 4 picols caethe, 12 picols borax ende 7 picols wieroocq.

4 van Grissicq met 17 mannen, 50 potten oly, 2 1/2 lasten rys, 500 bossjens cneppel suyker, 7000 Chineese limoentjes, 3 lasten sout ende 5 stucx slaven en slavinnen.

19 vaertuygen van Chiassem met 68 mannen, 500 stucx gesoute eyeren, 2 lasten sout, 154 hoenders, 5 potten oly. 14 1/8 lasten rys, 395 balcken, 220 plancken, 5 picols tabacq Java, 1 picol ajuyn, 1/2 last gingily saet ende 2 stucx geyte bocken.

3 van Tangeran met 6 mannen, 50 geyte bocken ende 50 stucx hoenders.

16 » Craeangh met 39 mannen, 1 1/2 lasten gingily saet, 1/2 last rys, 325 stucx hoenders, 2 geyte bocken, 69 picols tabacq Java ende 25 balcken.

6 van Pamanoecan met 23 mannen, 50 hoenders, 11 lasten rys ende 7 slavinnen.

1 van Amboina met 10 mannen ende 8 slaven en slavinnen.

2 » Paccalongen met 7 mannen, 100 hoenders en eenden ende 1 last sout.

4 » Diringe met 14 mannen, 19000 cneppel suyker, 100 stucx steenbrasems, 2000 oude clappus ende 1/4 last rys.

2 van Sedayo met 8 mannen, 1 last groene cadjangh, 500 stucx steenbrasems ende 4 lasten rys.

1 van Palimbangh met 12 mannen ende 2265 picols peper.

2 » Surrobaya met 9 mannen, 10000 bossjens suyker cattoepa, 1 last sout ende 60 potten oly.

3 van Candael met 12 mannen, 1 picol ajuyn ende 5 1/2 lasten rys.

8 » Samarangh met 38 mannen, 74 1/2 lasten rys, 2100 bossen tamarinde, 1440 plancken, 10 potten oly, 2 picols ajuyn, 50 rysmantjens, 3 1/2 picols capocq, 100 tresellen, 6 picols tabacq Java ende 100 bossen goemoets touwen.

6 van Tanara met 16 mannen, 350 eenden en hoenders ende 100 bossen tamarinde.

1 van Samanap met 4 mannen, 1 1/2 lasten rys, 3000 bossjes suyker cattoepa ende 40000 Chinese limoentjens.

4 van Tegael met 16 mannen, 8 lasten rys ende 50 stucx hoenders.

3 » Banjer met 15 mannen, 4400 bamboesjes met buffels smeer ende 6 picols cayo lawangh.

1 van Barbos met 5 mannen, 3 lasten rys ende 100 bossen suyker sombaer.

4 » Baly met 22 mannen ende 24 slavinnen.

3 » Japare met 12 mannen, 300 bossen suyker jaty, 50 balcken, 3 picols ajuyn, 1000 stucx gesoute visch, 300 steenbrasems, 300 stucx tamarinde, 80 picols witte suyker, 30 hoenders ende 300 plancken.

1 van Arosbaya met 3 mannen, 20000 stucx Chinese limoenen.

2 » Madura met 10 mannen, 700 stucx steenbrasems, 100 tresellen, 15 potten oly ende 3 lasten groene cadjangs.

1 van Panjarackan met 4 mannen, 1 last rys ende 1 picol Javaens tabacq.

4 » Rambangh met 21 mannen, 304 plancken, 2 lasten rys, 50 balcken, 5 picols tabacq Java ende

3 van Macassar met 32 mannen, 250 stucx hoenders, 60 picols swarte suyker, 18 lasten rys ende 97 stucx slaven ende slavinnen.

150 vaertuygen, hebben hier met den anderen aen de marckt gebracht, namentlycq :

195 7/8	lasten rys;	31000	stucx Chinese limoentjes;
600	bossen pady;	141	» slaven en slavinnen;
720	stucx balcken;	500	» gesoute eyeren;
23	lasten sout;	2264	» plancken;
93	picols tabacq Java;	2	lasten gingily saet;
1659	stucx hoenders en eenden;	54	stucx geyte bocken;
40	» grove matten;	4400	» bamboesjens met oly (segge buffels smeer);
4250	bossen tamarinde;		
29700	» cneppel suyker;	4	lasten groene cadjangs;
150	rysmandekens;	1300	bossen suyker jaty;
58	picols benjuyn;	75000	stucx oude pienangh;
2 1/2	» massoy;	590	potten calcq;
6	» cayo lawangh;	20	kisten Suratse zeep;
1600	stucx steenbrasems;	12	picols borax;
6600	» oude clappus;	7	» wieroocq;
4	packen Suratse boudarisse;	2265	» peper;
6	» blauwe baftas;	100	stucx suyker sombaer;
5	» boudarisse;	100	bossen goemoets touwen;
100	stucx bottels wyn;	1000	» suyker eliphantsvoet;
14	picols caethe;	1300	potten en tresellen;
13000	bossjes suyker cattoepa;	4 1/2	picols capock;
1000	stucx gesoute visch;	449	» swarte suyker ende
80	picols witte suyker;	200	potten oly.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken een aental van 72 stucx, groote en cleyne vaertuygen, t'samen medegevoert hebbende, als volght:

4 vaertuygen naer Pamanoecan met 146 rd^s aen cleeden en 60 rd^s aen out yser;
2 naer Pacalongen met 50 rd^s aen cleeden;
6 » Dermayo met 188 rd^s aen cleeden;
1 » Jouana met 70 rd^s aen cleeden;
1 » Padangh met 30 rd^s aen cleeden;
16 » Chiassem met 519 rd^s aen cleeden;
1 » Sombaer met 20 rd^s aen cleeden;
1 » Damack met 100 rd^s aen cleeden;
3 » Sorrebaya met 210 rd^s aen cleeden;
1 » Samarangh met 9 rd^s aen cleeden;
2 » Malacca met 216 rd^s aen Rynse wyn ende 100 rd^s aen contant;
4 » Grissicq met 131 rd^s aen cleeden en 48 rd^s aen porceleynen;
2 » Pacalongen met 86 rd^s aen cleeden;
3 » Baros met 152 rd^s aen cleeden, 12 rd^s aen ysere pannen, 10 rd^s aen cassumba, 30 rd^s aen arracq ende 120 rd^s aen porceleynen:
8 » Cherrebon met 269 rd^s aen cleeden, 150 rd^s aen amphioen, 75 rd^s aen outyser, 40 rd^s aen sandelhout, 20 rd^s aen ysere pannen ende 36 rd^s aen porceleynen;

3 vaertuygen naer Craoangh met 72 rd^{e} aen cleeden;
1 naer Japare met 13 rd^{e} aen cleeden;
5 » Tegael met 246 rd^{e} aen cleeden;
3 » Macassar met 290 rd^{e} aen cleeden ende 40 rd^{e} aen contant;
1 » Tadoenangh met 40 rd^{e} aen cleeden;
1 » Palimbangh met 160 rd^{e} aen cleeden, 100 rd^{e} aen ysere pannen, 24 rd^{e} aen witte suyker, 20 rd^{e} aen massoy ende 24 rd^{e} aen porceleynen;
1 » Diringo met 80 rd^{e} aen cleeden;
1 » Banjer met 20 rd^{e} aen cleeden ende
1 » Samanap met 150 rd^{e} aen cleeden;

somma 72 stucx vaertuygen, die te samen van hier hebben vervoert de naervolgende coopmanschappen ende waeren:

3021	rycxdaelders	aen	cleeden;	30	rycxdaelders	aen	arracq;
228	»	»	porceleynen;	216	»	»	Rynse wyn;
30	»	»	staeffyser;	140	»	»	contant;
135	»	»	out yser;	150	»	»	amphioen;
132	»	»	ysere pannen;	24	»	»	witte suyker ende
10	»	»	cassumba;	20	»	»	massoy;
40	»	»	sandelhout;	somma: 4176 rycxdaelders.			

Door den aghtbaren raed van justitie zyn dese maend gejustitieert de naervolgende delincquanten:

8 Augustus, Josep Rodrigo van Civilien, kettingganger, over manslagh met den swaerde gestraft, datter de dood naervolght, syn afgeslagen hooft op een penne ende romp op een radt;

15 Augustus, Jacob Janse van Amsterveen, matroos, over manslagh met den swaerde gestraft, datter de dood naervolght.

15 Augustus, Pieter Jansen van Dort en Jan Weynts van Pepingen, beyde soldaten, over dat Pieter Jansen 't sedert den 2^{en} Juny tot den 9^{en} Augustus van syn bescheyden waghtplaets geabsenteert en Jan Weynts over schiltwaght geslapen heeft, driemael gewipt en Pieter Jansen boven thien jaren in de kettingh aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden;

15 Augustus, Titus van Bengale, lyffeygen van den heer Jacob van Dam, over weghlopen gegeesselt, op syn reghterwangh gebrandmerckt, reghter ooir en hair afgesneden met een strop om den hals en een Javaens mutsje op het hooft 3 ueren onder de galg staen, mitsgaders in de kettingh geloncken om daerin ter discretie van syn lyffheer te arbeyden;

15 Augustus, Jacob van Tilburgh van Hamburgh, soldaet, over dat van hier naer Bantam is gevlught, driemael gewipt en tot het eynde van de maend October 1675 in de ketting geloncken om daerin soo langhe aen de gemeene wercken sonder loon te arbeyden.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen.

2 Augustus, Boangh van Batavia, soon van Pantjaroegan, Javaen, die buyten de poort Uytreght was verdroncken.

Dese maendt zyn alhier, soo in de Nederlantsche, als inlantsche kercken getrouwd, te weten:

4 Comp^{s} dienaeren;
5 borgers;
12 Mardyckers;
t'samen 21 paeren getrouwt.

Zyn occq in gemelte kercken gedoopt:

9 Nederlantsche kinderen;
43 inlantsche »
t'samen 52 gedoopte.

Door de doodtgravers deser stede is opgebracht, dat dese maend zyn gestorven en ter aerden gebracht:

23 Comp^{s} dienaers;
2 borgers;
5 Duytsche vrouwen;
3 » kinderen;
3 swarte mans;
1 swart vrouw;
3 swarte kinderen;
6 slaven en slavinnen;
t'samen 46 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4743 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1088 by de schans Jaccatra;
417 by de revier Crocot;
412 buyten de poort Uttreght;
751 buyten de poort Diest;
2075 by particuliere;
t'samen 4743 Javanen.

September Anno 1671.

1 *d*°. naer den middagh is in Rade van India goetgevonden het jaght, Ulpendam, dat by resolutie van 18 Augusty verleden door gecommitteerden geoordeelt was niet langer bequaem te zyn om voor d'E. Comp^{e} eenigen dienst te cunnen doen, aen den vry coopman, Jan Schouten, uyt de hand te vercopen voor de somma van vyffthien hondert rd^{e}, sonder geschut en anckers.

Soo is oocq in Rade van India door den E. ontfanger generael, Jan van Wesenhagen, gebracht en aen haer Ed^{e} overgelevert de reecquening van 't cleyn zegel, waerby blyckt, dat in den tyt van 6 maenden daervan is ingecomen en in Comp^{es} cassa gebracht een somma van 1098 $^{1}/_{5}$ rd^{e}, gelyk breder by deselve reecquening, in 't resolutie boek geinsereert, can werden naergesien.

2 *d*°. voor den middagh vertreckt de chaloup, de Roos, naer Bantam met ses dubbelde brieven aen de heeren 17^{nen}, bestaende in twee pacquetten, 't eene aen de camer Amsterdam en 't ander aen de camer Middelburgh in Zeeland, om door onsen resident aen de opperhoofden van 't Engels schip, Jenne Margriet, te behandigen, die daermede in corten naer Engeland staen te vertrecken; en is daer nevens tot een present ofte vereeringh nogh gevoeght 10 ℔ noten, 5 ℔ nagelen, 3 ℔ foely en 1 ℔ geconfyte noten.

En gaet daermede nogh een cleen brieffjen aen den resident tot Bantam, houdende eenelyk ordre om de bovengemelte brieven aen de heeren 17^{nen} met kennisse van den heer agent, als vooren geseght, te overhandigen.

Tegens den avond vertrecken uyt dese rheede naer Souratta om van daer naer Persia te vertrecken 't schip, Poulorun, en de fluyt, Ysselsteyn, onder de vlagge van den E. Franchois de Hase, gecoren directeur in Persia, beyde met een ladingh ten bedrage van *f* 360429:—:12, bestaende in de volgende waren en coopmanschappen, namentlyk:

in Poulorun voor Souratta:

32 cassen diverse laekenen;	60731 ℔ root plaetcoper;
130000 cattys Japans staefcoper;	40141 » noten muscaten;

5390 ℔ foely in 35 sockels;
5059 » radix China;
150985 » loot..... ƒ 175480:14: 8

voor Persia:

130280 ℔ suyker in 522 kisten;
20045 » noten muscaten;
3007 » radix China;
1 cas met papier, etc.;
4½ legger en 5 vaten, } verscheyde provisien:
175 ℔ yser en 30 ℔ stael;
1 cassje olyteyten en
1 kist medicamenten, etc..... » 19906:—:10
somma in Poulorun gescheept..... ƒ 193386:15: 2

in Ysselsteyn voor Souratta:

32 cassen diverse laekenen;
1 cas met glasen;
120000 cattys Japans staefcoper;
33015 ℔ plaetcoper;
38180 » giroffel nagelen;
40355 » noten muscaten;
5390 » foely in 35 sockels;
4994 » radix China;
149425 » loot;
2 paren Japans schutsels;
1 cas met papier, etc.;
4½ leggers en 5 vaten, } aen diverse provisie;
1 cas met divers geweer;
2 vaten spykers;
2 cabel touwen;
13 trossen;
3 vaten theer;
2 masten;
3 werp ancker en
2 dreggen;
1 doos medicamenten, te samen
costende..... ƒ 154521:2:2
Transportere..... ƒ 154521:2:2 » 193386:15: 2

Per transport..... f 154521 : 2 : 2 f 193386 : 15 : 2

voor Persia:

123129 ℔ diverse suykeren in 478 kisten » 12521 : 3 : 8
en in Ysselsteyn..... .... » 167042 : 5 : 10
soodat in beyde schepen voor Souratta en Persia gescheept is f 360429 : — : 12

Wat wy daermede aen de respective directeurs van Souratta en Persia hebben geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboek.

3 *en* 4 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

5 *d°*. na den middagh comt alhier ter rheede van Malacca te verschynen 't jaght, de Meyboom, waer met overcomt de capitayn, Schimmelpenningh, die door ons gelicentieert was van daer op te comen; besyden dien, comt daermede oocq weder terugh de coopman, Daniel Six, en de ondercoopluyden, Gillis en Pelletier, die met den commissaris, Willem Volger, mede waren derwaerts afgesonden om aenwysinge te doen van de bewuste goude coebangs van den overleden adsistent, de Roy, waer en aen wien deselve souden gesonden zyn tot Malacca; maer de beschuldigers waren daer soo ignorant van die saek, offse, naer 't gemeen spreekwoord, te Keulen hadden hooren donderen, gelyk sulx by het schryven van opgemelten commissaris, gedateert 10 July, mitsgaders den brieff van den gouverneur, Bort, gedateert 28 July, can werden naergesien.

En naerdien tot Malacca cleenen aftrecq in de lywaten was, soo had de gouverneur, Bort, in 't voorsz. jaght, de Meyboom, laten verblyven en herwaerts gesonden, dat van de cust Cormandel voor Malacca was aengebraght, 340 packen guinees lywaten, 34 packen blauwe salempouris, 2000 stucx ruwe arduyne vloersteenen, bedragende, nevens 84$^{20}/_{73}$ ropia swaerte besoarsteenen, f 59924 : 4 : 15, waervan de vloersteenen eghter met het meergemelte jaght, de Meyboom, wanneer de hoognodige vertimmeringhe daeraen soude zyn gedaen, wederom by den gouverneur, Bort, wierden verwaght.

Insgelycx verschynt tegens den avond wederom van Bantam de chaloup, de Roos, met een missive van den resident, Willem Caeff, gedateert op gisteren, meldende, dat hy de 2 pacquetten brieven, die per de voornoemde chaloup op 2 deses derwaerts waren gesonden, aen den heer agent, de Cris, in 't bywesen van den capitain van 't schip, Janna Marta, nevens onse groete had overgelevert, die deselve beleefdelyk accepteerden, soodat aen de goede bestellingh niet te dubiteren was; en had de resident de speceryen en pot met geconfyte noten, daer nevens gesonden, aen den capitain overgegeven; 't gemelte schip stond eerst van desen avond onderzeyl te gaen in comp^{e} van nogh een ander schip, genaemt d'Advans, dat naer Persia stond te vertrecken en dus langh by die vrunden secreet was gehouden; desselfs ladingh bestond in 400 picols sappanhout, 200 à 220 kissjens Japans coper, 20 à 25 balen Japans camphur, 100 à 140 picols radix China, 8 à 900 picols poeyer suyker, parthye peper en Javaens cardamom en nogh eenige cleynigheden meer van particulieren.

En was 't schip, Jeunitte, op 27 der verleden maendt naer Jamby en d'heer directeur, Franchois Caron, met 't schip, de Vautour, naer Souratta, mitsgaders drie dagen daernae 't Frans schip, St Michiel, met een ladingh van 150 à 160 kisten suyker en omtrent 200 bhaer peper vertrocken; oocq stond het schip, St Franscisco, binnen 25 dagen mede derwaerts te volgen; wat deselve soude innemen stond de resident hier naer te adviseeren.

Tjarcq Backer, waervan hier vooren op 14 Augustus is aengeroert, dat op syn versoek uyt de Engelse dienst ontslagen is, was met voorsz. schip, St Michiel, voor Passier naer Souratta vertrocken.

Crain Montemarano was by den Conincq toegestaen om met syn byhebbende geselschap in de stad te mogen woonen en had syn residentie genomen omtrent de groote passer aen d'Oostzyde van de stadt.

Een vaertuygh met ettelyke Macassaerse slaven was aldaer op 3 deses in de revier gearriveert, etc.

6 *en* 7 *d°*. niet annoterens waerdigh voorgevallen.

8 *d°*. 's morgens comt alhier ter rheede wederom van Japara te verschynen het fluytschip, de Swarte Leeuw, met een ladingh houtwercken, ten bedragen van *f* 10846: 10: —, bestaende in:

130 p^s moerbalcken;
124 » gesorteerde knies;
94 » cleene balckjens;
70 » roeyriemen;
96 » wax;

behalven een chaloup, die daer nevens mede ledigh overcomt en door den resident, Jacob Couper, op Rambangh is ingecoght voor een somma van 475 rd^s, zynde 58 1/2 voeten langh, 16 1/2 ditos wyt en 8 1/2 ditos hol.

Waermede wy dan oock becomen een missive van voorsz. resident, gedateert 3 deses maents, waerby geadviseert werd 't arrivement van de fluyt, de Stermeer, 18 des verleden maents van hier derwaerts gesonden met ons schryvens en bywesende eysch van 30 stucx swaere masten, etc., waertoe de resident onvermogens was deselve, gelyk oocq ligte spieren, dit jaer te becomen; maer was de resident door den sabandaer Goute (die wel de maghtigste der leveranciers is) geraden tegens 't uytgaen van 't jaer parthye cleeden, die best getrocken waren, van hier te eysschen, daer by dan by desen om versoekt, dat daervan gerieft moghte worden met d'eerste vertreckende schepen naer de Oost, te weten, met 8 packen tapesarassas, 8 packen tape, 4 packen gordelchindos en 2 packen moeris, alle van den laegsten prys, en rode zyde patholen wasser wel 1/2 pack tegens 85 rd^s 't corgie om te setten, maer groene coleur wilden niet aen den man en conden ter nauwernoot 80 ropia haelen.

De 2 timmerluyden, derwaerts gesonden tot het maeken van een nieuwe chaloup, waren op Rambangh gelaten; de hulpers, daertoe nodigh, moesten by den dagh gehuurt worden; en, hoewel de sabandaer, Bilauw, syn hulpe in alles daertoe hadde toegeseyt, soo vreesde de resident eghter, dat deselve dit mousson niet gereet moght worden; soo had de voorsz. resident de nieuwe chaloup, als boven geseyt en,

benevens de Swarte Leeuw ledigh aengecomen is, om datter geen cleene houtwercken op Rambangh bequaem in voorraedt waren daerin te laden.

Op 't sluyten quam aldaer ter rheede uyt Ternaten over Macassar 't fluytjen, Zuylen, en stont volgens 't advys van den heer president, de Jongh, de Meerman eerstdaegs te volgen om aldaer met rys en houtwercken voor Macassar geladen te worden, waertoe weynigh houtwercken in voorraet waren; en 't copen van de rys voor de Comp^e niet proffytelyk soude wesen, vermits de Javaense vaertuygen overal besigh waren om deselve naer Batavia te vervoeren, etc.

Soo verschynt mede tegens den middagh van Japare de fluyt, Leerdam, met diverse houtwercken, ten bedragen van *f* 1931 : 5, bestaende in 130 stucx moerbalcken, 31 groote ancker stocken, 34 p^a gesorteerde knies, 200 p^a gesaegde plancken, 20 stucx roeyriemen, 20 stucx merrypaerden met de padie en oncosten.

De brieff, daermede becomen, is de dubbelde van degene, die met de Swarte Leeuw huyden morgen is ontfangen geweest.

By den coopman, Daniel van den Bolcq, in Rade van India versoght zynde om in die qualiteyt weder herstelt te mogen werden off dat syn proces tegens hem moghte oversien off wel in appel geadmitteert werden, alsoo hy verclaerde by de sententie, in July 1666 in Amboina over hem gevelt, sigh ten hoogsten beswaert is vindende, alsoo uyt craghte van dien oocq is belast met een amende van 3600 rd^e; soo is goetgevonden syn versoek onder het gebruykelyk namptissement van appel te accordeeren, alles breder te sien by de resolutie, etc.

9 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d^o*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede ledigh naer Siam het jaghtje, de Papegay, om van daer mede herwaerts te helpen brengen de velle wercken, etc., voor Japan dienstigh, als 't geen daerby nogh meer moght wesen; en neemt 't selve mede een cleen brieffjen, te vinden zynde in 't affgaende brieffboek.

's Avonts naer 't gebeth is in Rade van India geapprobeert de criminele sententie gevelt op ende jegens Jan Janse Eyckenboom van Amsterdam, timmerman op 't eyland Onrust, over manslagh, begaen aen eenen Magnus Cnoop van Coerland, mede timmerman aldaer geweest zynde, om metten swaerde ter doodt gestraft te worden, etc.

11 *d^o*. vertreckt uyt dese rheede 't jaght van den vrycoopman, Sr Simons van der Heyden, naer de Westcust, medenemende van 's Comp^e wegen voor de stampmeulen aldaer:

4 jaty ropaert plancken;
40 » balckjes;
100 dunne kiate plancken;
9 stucx crom en 60 camhouten;
12 jaty balckjes;
10 cromhouten en 2 copere sadels, etc., met malcander bedragende *f* 897 : 17.

Wat wy daermede aen den commandeur, Pits, ende den raad schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboecq.

Soo becomen mede tegens den avond van onsen resident tot Bantam per Javaens vaertuygh een brieffjen, gedateert op gisteren, meldende, dat de twee Engelse

schepen, waervan op 5 deser gewagh is gemaekt, waren eerst op 9 deser 's morgens onder zeyl geraekt en was d'heer agent met 't scheepjen, den Engel, om deselve te convoyeren mede tot Anjer vertrocken.

't Scheeps volcq van 't Frans schip, St Francisco, waren de meeste part siek, waervander soo nu en dan al ettelyck op 't Hollantsche kerckhoff wierden begraven; en hadden die vrunden nogh niets in voorraet als een cleen parthytjen swarte benjuyn; suyker, coper en andere grove waren was aldaer thans niet te becomen, ja qualyk peper, alsoo d'Engelse alles opcoghten, watse crygen conden; oocq quamen verscheyde Chinese vaertuygen, van daer naer de Oost gesonden, sonder suyker wederom, soodat het te bedughten stont, off 't voorsz. France schip dit jaer al de reys naer Souratta soude connen doen.

Soo had 's Coninx scheepjen tot syn ballast ingenomen 400 kisten coper, 200 picols candy en 200 picols poeyer suyker; voorts stond het met peper afgeladen te worden om daermede binnen 15 à 16 dagen over Souratta naer Mocha te vertrecken.

Oocq stond pangeran Wangsa Pati met 4 à 5 vaertuygen naer de Oostcust van Java te vertrecken om van daer eenige Macassaerse vaertuygen, toebehorende Crain Montemarano, te haelen, waermede de resident eyndight.

En alsoo in Rade van India verscheyde mael gedelibereert was over het versoek van den coopman, Mapule, tot Macassar om te hebben restitutie van de coopmanschappen en goederen, uyt een syner vaertuygen op de Westcust van Sumatra (om redenen) by de Comp^{e} aengeslagen en herwaerts gesonden, mitsgaders alhier aen de meestbiedenden vercoght, vergrotende syn pretentie op 20 duysent Macassaerse masen; soo is goetgevonden 't selve te renvoyeren aen den aghtbaren raed van justitie en om den gemagtigde wat te onderrighten te committeren d'E. ontfanger, Jan van Wesenhage, mitsgaders om haer als procureur sonder salaris te dienen den ondercoopman, Joannes Muller, gewesen fiscael in Macassar.

12 *d^{o}*. tegens den avond becomen per 't vaertuygh van Barent Jacobs, vry borger tot Malacca, een originele missive van den gouverneur, Balthasar Bort, gedateert 15 July, hier te vooren op 29 Augustus oocq al met vrymans vaertuygh aengebracht, mitsgaders van Palimbangh een originele missive van dato 28 Augustus, beyde te lesen in d'aencomende brieven van die quartieren.

Insgelyx becomen per inlants Moors vaertuygh een brieffjen van Japara, gedateert 6 deses, houdende eenelyk advertentie van 't arrivement van 't jaght, de Meerman, van Macassar, dat de resident met rys stond af te laden, alsooder geen houtwercken in voorraet laegen.

De fluyt, Stermeer, lagh nogh op Damacq, die in een à 2 dagen te gemoedt wierd gesien, en Zuylen stont geladen te worden, etc., waermede eyndight.

13 *en* 14 *d^{o}*. niets besonders voorgevallen.

15 *d^{o}*. tegens den avond vertreckt de borger, Carsten Pieterse, naer Palimbangh, waermede haer Ed^{e} by dese gelegentheyd voor d'E. Comp^{e} inschepen 50 picols off 6130 ℔ loot, ten bedragen van *f* 613, op 't voordraegen van den coopman, Melchior Hurt, om gelevert te worden aen den sabandaer, Carti Outama, tottet munten van

pittjens om door dat middel allens te geraeken aen de voldoeningh van de gelden, die hy aen de Comp^e schuldigh staet en daer hy anders soo wel geen raet toe soude weten, gelyck sulcx in het brieffjen, nu derwaerts aen den adsistent, Joannes Schilhoorn, gaende, werd geordonneert en in 't afgaende brieffboek te sien is.

16 *en* 17 *d^o^*. niets van belangh voorgevallen.

18 *d^o^*. in Rade van India gelet zynde op de questien, die tusschen de Christen en Moorse Amboinesen een tyt herwaerts zyn ontstaen, en om welcke redenen d'E. landdrost eenige Mooren in hechtenis heeft genomen, is goetgevonden de Christenen, de minste in getal zynde, van haer te scheyden en een ander plaets te assigneren, namentlycq een bequaem erff, gelegen buyten de Westzyde deser stede aen de Noortzyde van de Ammanusgracht, breet omtrent ... ende diep ... roeden, tot dien eynde van d'eygenaer ingecoght voor 450 rd^e^, mits dat de Mooren haer tottet verhuysen daertoe sullen verschaffen sooveel stylhouten en bamhoesen, als deselve naer gemaekten overslagh sullen worden opgeleyt, waermede dan oocq de voorsz. gevangens van de hechtenis sullen worden ontslagen, etc., alles breder te lesen in 't resolutie boek onder dato deses.

Soo is met eenen oocq eyndelyk naer genomen inspectie, etc. gearresteert de poort Utreght, aen de Westzyde deser stede staende, (die nodigh dient vermaekt), onder door de punt ofte het bolwercq Utreght heen te laten gaen, die dan van binnen reght tegenover de poort Rotterdam sal comen te responderen.

19 *d^o^*. 's morgens verschynt alhier ter rheede van Japara de fluyt, de Stermeer, met een ladingh houtwercken, etc., ten bedragen van *f* 2120 : 17 : 8, bestaende in: 62 gesorteerde moerbalcken, 100 p^s^ huysbalcken, 40 p^s^ lighte ditos, 203 p^s^ gesorteerde swalpen, 1141 p^s^ gesaegde plancken en 6 coyangs en 6 maten rys.

De missive, daermede van den resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert 13 December, meldende onder andere, dat het nieuw jaghtje van den swarten Jacob Leyel in 10 à 12 dagen stond claer te worden, waertoe niet veel volcx overigh heeft en meende, op Bantam comende, parthye wegh gelopene Batavise slaven van den Chinees, Keey Angebey Tsiacradana, te hueren.

De gesanten van den pangoran Ade Paty Anum waren op 12 deses met een brieff aen den resident verschenen, waerby versoght een geley brieffjen; en hadde de resident zyn dienaren een lettertjen aen den licentmeester, Sr Ockerse, ter hand gestelt, waervan de voornaemste was Keay Sindy, beroemt voor een seer discreet persoon.

't Jaght, Willigenburgh, was eerst 6 deses weder van Grissicq naer Macassar gescylt met 77 coyangs rys, ieder à 13 rd^e^, bedragende met 116½ rd^e^ oncosten, ginder gemaekt sedert 8 July, met malcander 1017½ rd^e^; en stond 't jaght, de Meerman, (vermits de lange tardance van een rys last), soo spoedigh, als doenlyk, met weynigh dicke gesaegde plancken herwaerts te comen.

Met de nieuwe logie en chaloup was al een begin gemaekt en sou de resident haeren voortgancq betraghten, waertoe hy eyscht een goede slypsteen voor de logie en een d^o^ voor Rambangh, etc.

Op den middagh becomen mede een brieffjen uyt de Straet Sunda van d'opperhoofden van 't schip, Outshoorn, waerby sy bekent maeken haer arrivement

aldaer den 17en deses met 206 coppen gesont volcq, comende uyt het vaderland, waervan hier onder op syn arrivement nader sal aengehaelt worden.

Insgelyx verschynt alhier ter rheede mede om desen tyt van de Westcust de fluyt, Loosduynen, met 579 baren swarte peper en 237 teyl 12 1/4 maes fyn gout, inlants gewight, monterende met malcander f 42307 : — : 7.

De missive, daermede becomen van den commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raed, is gedateert primo Augustus, te vinden in 't aencomende brieffboek.

Soo verschynt mede naer den middagh van Ternaten over Macassar en Japara 't fluytjen, Zuylen, medebrengende van voorsz. Japara 69 ancker stocken, 300 p^{a} gesaegde kiate plancken, bedragende met malcander f 375 : 15.

De brieven, daermede becomen, eerstelyck van Ternaten, is gedateert primo Juny, van Macassar 24 Augustus, alsmede dubbelde, op Japare door de Meerman voor 't vertrecq van Zuylen aengebracht, met nogh een appendix van 29 Augustus en laetstelyk van Japara de dubbelde van 13 September, huyden morgen met de Stermeer aengebracht.

20 d^{o}. niet bysonders voorgevallen.

21 d^{o}. 's morgens becomen per inlants vaertuygh van onsen resident tot Bantam een brieffken, gedateert 19 deses, meldende, dat hy daegs te vooren 's avonts een brieffjen van d'opperhoofden van 't schip, Outshoorn, comende van de camer Zeeland, uyt de Straet hadde becomen; en was 't selve schip op 19 's aghtermiddags Bantam gepasseert, alwaerse van den resident met verversingh waren versien; en was de agent, de Cris, met 't scheepjen, den Eegel, aldaer wederom ter rheede aengecomen; de Francen waren dagelycx besigh met 30 à 40 picols swarte benjuyn te kisten; haer cleeden raekten door de goede coop nogh aen den man; pangeran Loor had uyt 's Coninx naem de vrouw en dogter van de twee langhairige Javanen, voor desen van hier gesonden, geëyst en, indien deselve niet wederom gerestitueert wierden, de Comp^{e} oocq niet en wilde tegemoet comen, waerop de resident tot antwoord hadde gedient, dat deselve al over vyff jaren met Chinesen getrouwt en daer kinderen by geprocureert hadden, 't selve qualyk conde geschieden en dat de Conincq oocq syn belofte niet was naergecomen en, in plaets van 18 à 20 slaven voor de voorsz. langh hairige Javanen, maer 8 stucx had gesonden, soodat de resident meent, dat de Conincq de ooren werdt vol geblasen om de fugative slaven van Batavia niet weder te restitueeren.

Radja Loeboe was aldaer van Mandhaer off Macassar met syn vrouwen en omtrent 300 manspersonen mede aengecomen en logieerden tot pangeran Loor; en had d'heer Caron op syn vertrecq een goet swaertveger aen den Conincq tot syn dienst gelaten, die dagelyx besigh was met syn geweer schoon te maeken, etc.

En wierd opstond de equipagiemeester gelast een chaloup naer 't voorsz. schip, Outshoorn, af te senden om de brieven daervan af te haelen en haer Ed^{e} toe te brengen.

Om dese tyt verschynen hier oocq met eygen vaertuygh de afgesondene van den pangoran Ade Patty Anum uyt de Mataram met schryvens aen den gouverneur

generael en den ontfanger, Jan van Wesenhage, die hier onder op syn placts staen ingeschreven te worden.

's Avonts laet verschynt de voorsz. chaloup wederom uyt de Straet met de gemelte brieven, waeronder een pacquet van den commandeur, Haccius, van de Caep aen haer Ed^en^, zynde de brieff gedateert 19 July deses jaers.

22 *d^o^*. aghtermiddagh comt alhier ter rheede te verschynen 't jaght, 't Raedhuys van Malacca, over Jamby en Palimbangh, medebrengende van Malacca 1015 picols en 10 cattys off 126887½ ℔ peper, bedragende t'samen *f* 15835 : 10.

De brieven, soo van Malacca, Jamby en Palimbangh, zyn gedateert vervolgens 4 en 27 Augustus, item 8 September.

Soo becomen om desen tyt oocq mede een cleyn brieffjen per Javaens vaertuygh van Bantam, gedateert op gisteren, eenelyk meldende 't arrivement van een Engels schip, genaemt den Enckhooren, comende van Engelandt over St Helena, uyt Engeland gelopen 10 February deses jaers met geen andere novos, als de vorige schepen hadden medegebraght.

Tegens den avond arriveert alhier ter rheede uyt het vaderland 't voorgemelte schip, Outshoorn, zynde voor reecquening van de camer Zeeland in zee gelopen den 30^en^ Maert deses jaers met 213 coppen, namentlyck, 149 zeeluyden, 63 militaire en 1 vrouw; op de reyse zyn overleden 7 coppen, als 4 zeevarende en 3 militaire; aen de Caep syn aen land gegaen 7 zeevarende en daertegen wederom overgecomen 7 zeeluyden en 1 militaire, soodat 't selve schip hier te lande brenght 207 zielen, te weten, 145 zeeluyden, 61 militaire en 1 vrouw.

Is mede in Rade van India goetgevonden den proponent, Harmanus van Beecq, op de goede getuygenisse des eerwaerdigen kerckenraeds, als anders, voortaen toe te leggen als proponent een tractement van 60 guldens ter maend en thien realen costgelt.

Alsmede den procureur, Maurus, als notaris alhier te admitteren, vermits deselve een taelcundigh man zy, daer voor dese inlanders seer veel aengelegen zy, mitsgaders in plaets van d'E. majoor, Sloot, neffens den heer Pieter van Hoorn, tot opsiender over 's Comp^es^ sieckenhuys gestelt de eerste capitain, Christiaen Poolman, alles breder te sien by de resolutie, daervan zynde.

23 *d^o^*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer de Caep de Bonne Esperance de fluyt, Udam, met:

38	packen divers cleeden;	3½	leggers wax;
1	pack cattoene garen;	52	p^le^ off 30 corven swarte suyker;
3	kisten zeep;	152	lasten rys;
1	bael off 100 ℔ amandelen;	100	balye plancken;
3	potten rosynen;	100	jaty plancken, met malcander
7	leggers arracq;		bedragende *f* 27596.

Wat wy daermede aen den commandeur, Haccius, ende den raed hebben geschreven, is te vinden in 't afgaende brieffboek.

Voor den middagh verschynt hier ter rheede wederom van de Westcust van Sumatra 't schip, de Rysende Zon, met:

507 bhaer peper;
318 teyl 1¼ maes gout;
40 halff amen lamp oly;
4 vatjens met 785 ℔ arts tot een preuff;
1 kist met 25 stucx onbruykbaer geweer;
3 stucx divers canon;
eenig onbequaem scheepsgoet en
1 smelt croes, bedragende met malcander *f* 32693:6:6.

De brieff, daermede van den commandeur, Pits, ende den raed becomen, is gedateert 26 Augustus jongstleden.

Om dese tyt verschynen de afgesondene van pangoran de Paty Anum met omtrent een sleep van 40 Javanen, neffens den licentmeester, binnen 't casteel, alwaer aen den heer gouverneur generael overreyckt worden de twee brieven, waervan op 21 deser word aengehaelt, door voorsz. pangoran geschreven, die naer gedane translatie zyn bevonden van volgenden inhout.

Dese brieff van Pangoran de Paty Anum in de stad Mataram comt aen den capitain Moor in de stad Batavia, wien God wil zegenen in de regeringhe van Batavia, alsmede met gesontheyt en een langh leven op dese werelt; vorders naer dit, soo zyn dese, dien ik send, Loera Sindy, Loera Soeta, Sinata Praya en Sekarty Wangsa, om voor den capitain Moor te verschynen, alsoo ik ten hoogste versoeke geholpen te werden van capitain Moor om te laten soeken goede Persiaense paerden, die betaemelyck zyn voor my om daerop te ryden, alsmede een goede Persiaense merry; nogh soo versoeke, dat my mogen gesonden werden Nederlantsche hoenders, soo hanen, als hinnen.

Myn geschencq aen den capitain Moor is 4 drietandige piecken, die geheten werden trisoela, 6 hartebeesten en een stucx wit, 10 lasten rys, 2 buffels, die geen hoorens hebben, 6 coebeesten, 1 last witte boontjens en 1 last groene cadjangs; nogh, soo maek ik bekent, hoe het Persiaens paert, dat de capitain Moor my voor desen heeft gesonden en ten hoogsten aengenaem is geweest, hier wel is aengecomen, dogh en was het niet betamelycken voor my, dat ik daerop voor den Conincq soude verschynen om reden, dat het hair van dito peert sulcx niet toeliet; nogh, soo heeft de capitain Moor voor desen gesonden 4 zyde chindos, 2 van vyff en 2 van 4 asta, nevens 2 Mataramse gobaers, 3 @ root laeken, 2 bafta brotchia, 2 witte moeris en 2 tappesarassen, dat alles wel aengecomen is ende met danckbaerheyt ontfangen heb door de genegentheyt, die de capitain Moor tot my heeft; nogh, soo wilde ik wel weten, hoe de carossen gemaekt werden en hoe het volcq het buscruyt maeken, alsmede hoe de plaets, daer men 't hout saegt, gemaekt werd, off dat de capitain Moor aen myn wercqbasen magh laten sien, zynde genaemt Sianom en Smaytanoe; nogh, soo versoek ik, dat voorsz. Loera Sindy, Loera Soeta, Sinata Praya en Sicarta Wangsa haestigh

mogen weder gesonden werden; al, hetgene ik vorder gelast heb, is Loera Sindy en Loera Soeta bekent.

Aen den ontfanger.

De complimenten zyn als voeren en luyt de brieff, als volght.

Dese myne gesondene, Loera Sindy, Loera Soeta, Sinata Praya en Sicarty Wangsa, send ik om voor den ontfanger te verschynen; ik versoeke om geholpen te worden aen Persiaense peerden, die bequaem en behoorlyk zyn voor myn daerop te ryden, nevens een Persiaens merry, die goet is, Nederlandsche hoenders, soo haenen, als hinnen; nogh, soo is myn geschencq aen den ontfanger twee drytandighe pieken, genaemt werdende trisoela, een last rys, een halff last witte boontjens, $^1/_2$ last groene cadjangs, twee hartebeesten en 1 koebeest; nogh, soo versoek ik, dat Loera Sindy, Loera Soeta, Sinata Praya en Sikarty Wangsa metter haest weder te rugge mogen gesonden werden; alles, wat ik vorder gelast heb, is aen Loera Sindy en Loera Soeta bekent.

24 *d°*. niet byonders voorgevallen.

25 *d°*. de fiscael van India, Cornelis Snoek, (volgens resolutie van 11 deser gelast zynde geweest het reght van de Comp^e^ op de goederen van den coopman, Mapule, tot Macassar, op de Westcust door onse cruyssers aengehaelt, voor den raed van justitie te defenderen) geen fundament van actie gevonden hebbende, met de reden, die hy daervan bybrenght, soo is verstaen het daerby alsoo te laten en de aengehaelde goederen te restitueeren, begrotende deselve op 20 duysent Macassaerse masen, te weten, in Macassar onder goede suffiçante cautie, alles breder te sien by de resolutie onder dato deses.

Item oocq nogh 3200 gelyke masen voor 64 ordinarise Timorse baren sandelhout, op Timor synentwegen gelevert, tegen 50 masen off 25 rd^e^ de baer.

Soo is oocq den juwelier, Theodorus van Cloon, volgens conditie in 't vaderland gemaekt, op syn versoek toegestaen tegen medio October naer Cormandel te navigeren.

26, 27 *en* 28 *d°*. niets van merite voorgevallen.

29 *d°*. naer den middagh verschynt hier ter rheede van Palliacatta over Masulipatnam 't schip, 't Wapen van Rotterdam, met een cargasoen ter monture van *f* 371003 : 6 : 13, bestaende in 't volgende, namentlycq:

van Palliacatta:

424 packen cleeden;
11 » rochvellen;
4800 ℔ indigo;

18280 ℔ gerafineerde salpeter;
10950 » cattoen;
5100 » schapen wol;
16667 » gommelacq, bedragende met malcander..... f 123244: 2: 4

van Masulipatnam:

688 packen cleeden;
2 » alcatyven;
205 » cattoene garen;
7792 ℔ hennippe lykgaren;
2384 » fyn seyldoex garen;
2344 » cattoen;
2500 » ledige goeny sacken;
29160 » huytspykers;
9326 » ysere houppen;
5470 » lack;
10080 » indigo;
2000 » staal;
85 » getwernde zyde;
800 stucx bereyde vellen in 4 packen;
2170 » robynen in een bondeltjen, comt oock t'samen » 247759: 4: 9
t'samen..... f 371003: 6:13

De missives, daermede van Palliacatta en Masulipatnam becomen, zyn gedateert, 't eerste 18 en 't ander 31 July, te vinden zynde onder de aencomende papieren.

Is op 't voordragen van den Eerw. kerckenraed in Rade van India goetgevonden den proponent, Fredrick Guenier, peremtoir te laten examineren om op bevindingh van de vereyste bequaemheyt als dan tot predicant gepromoveert te cunnen worden.

Soo is mede goetgevonden een plaets in de voorstad buyten de Nieuwpoort op Comp^es erff onder de reduyt Buyren tot een school op te ruymen en deselve te setten op een steenen voet, etc., met een cleyn huysjen daer aghter of ter zyden tot logys van den schoolmeester.

Dese maendt zyn van diversche plaetsen alhier aengecomen 186,
soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemandt met
807 *mannen, hebbende medegebracht de naervolgende*
coopmanschappen ende waeren:

19 vaertuygen van Bantam met 66 mannen, 2250 potten en tresellen, 1280 potten calcq, 410000 oude pienangh, 3300 oude clappus, 14 stucx coebeesten, 30 corgies grove chits, 4 picols salarmoniacq, 2 picols borax, 4 picols caetche ende 11 picols wieroocq.

8 vaertuygen van Japara met 34 mannen, 1000 bossen suyker jaty, 300 picols swarte suyker, 1000 stucx steenbrasems, 11 5/8 picols rys, 225 stucx plancken, 500 bossen tamarinde, 20000 stucx gesoute visch, 100 stucx balcken, 300 knies ende 2 picols ajuyn.

3 van Jouana met 22 mannen, 15 lasten sout ende 4 lasten rys.

7 » Grissicq met 35 mannen, 2 lasten sout, 2 lasten witte boontjens, 4 1/2 last groene cadjangs, 1100 stucx steenbrasems, 85 potten oly, 11200 bossen cneppel suyker, 6000 Chinese limoenen ende 300 bossen pady.

28 van Chiassem met 109 mannen, 1300 bossen tamarinde, 1 picol ajuyn, 305 balcken, 4 picols peper, 1 last sout, 8 potten oly, 300 bossen pady, 325 stucx hoenders, 10000 stucx oude pienangh, 300 plancken ende 48 lasten rys.

5 van Sombaer met 22 mannen, 7 7/8 lasten rys, 2000 bossen suyker sombaer, 2 1/2 picols ajuyn ende 5 lasten sout.

3 van Damacq met 15 mannen, 11 lasten rys ende 25 stucx hoenders.

15 » Dermayo met 63 mannen, 140 hoenders, 65 stucx balcken, 1100 bossen pady, 100 stucx plancken, 1/2 last rys ende 12 picols tabacq Java.

2 van Pacalongen met 6 mannen, 1/2 last boontjes ende 50 stucx hoenders.

5 » Cherita met 19 mannen, 7000 stucx oude clappus ende 10000 oude pienangh.

1 van Brahan met 5 mannen ende 6 lasten sout.

6 » Macassar met 47 mannen, 200 clappus, 157 stucx slaven en slavinnen ende 14 lasten rys.

2 van Pamalangh met 8 mannen, 6 1/4 lasten rys ende 100 bossen pady.

4 » Pamanoecan met 17 mannen, 19 3/4 lasten rys, 500 bossen pady, 25 balcken ende 20 plancken.

9 van Tegael met 36 mannen, 14 lasten rys, 5000 bossen suyker sombaer ende 100 stucx hoenders.

10 van Craoangh met 37 mannen, 300 hoenders, 17 1/8 lasten rys, 1500 bamboesjes buffels smeer, 12 1/2 picols tabacq Java, 5 hartebeesten, 4 picols ajuyn, 1500 stucx gesoute visch, 100 bossen pady ende 100 bossen cneppel suyker.

4 van Rambangh met 17 mannen, 2 lasten sout, 100 p^{a} balcken ende 650 stucx plancken.

1 van Banda met 16 mannen ende 6 slaven en slavinnen.

1 » Candanawer met 4 mannen ende 2 lasten rys.

2 » Calianjer met 9 mannen, 5 lasten groene cadjangh ende 50 stucx plancken.

11 van Samarangh met 51 mannen, 95 1/4 lasten rys, 400 bossen tamarinde, 550 plancken, 30 picols swarte suyker, 17 picols en 75 cattys peper, 2 picols anys Java, 27 potten oly, 5 picols stock suyker ende 5 lasten sout.

2 van Malacca met 13 mannen, 10 picols wax, 13 corgies tapechindes, 10 lasten rys, 14 corgies grove photas, 543 picols en 80 cattys peper.

2 van Caligansa met 8 mannen, 3 lasten rys ende 50 bossen pady.

1 » Palimbangh met 8 mannen, 155 picols en 20 cattys peper.

21 vaertuygen van Cherrebon met 78 mannen, 14 3/4 lasten rys, 600 bossen suyker jaty, 2 p^{ls} tabacq Java, 75 stucx rysmanden, 1945 bossen suyker eliphantsvoet, 140 hoenders, 1/4 p^{l} ajuyn, 402 p^{ls} peper en 70 cattys, 28 p^{ls} swarte suyker, 100 stucx tresellen, 20 p^{ls} witte suyker, 50 potten calcq, 18 potten oly, 36000 pullekens.

5 van Tanara met 13 mannen, 250 hoenders, 15000 oude pienangh, 1 last rys ende 100 oude clappers.

1 van Intche Praga met 3 mannen ende 5 picols gedroogde vlees.
1 » Amboina met 8 mannen ende 4 stucx slaven en slavinnen.
1 » Sambalangh met 4 mannen ende 50 potten oly.
1 » Diringo met 4 mannen ende 8000 clappus.
1 » Bliton met 6 mannen ende 20000 schilpats eyeren.
1 » Timor met 6 mannen, 80 picols sandelhout ende 4 picols wax.
1 » Tadoenangh met 4 mannen ende 100 bossen suyker jaty.
1 » Ternaten met 8 mannen, 9 picols tabacq cabery ende 4 1/2 picols wax.
1 » Larantoeka met 6 mannen, 20 p^{ls} sandelhout, 10 p^{ls} wax ende 1 p^{l} rys.

186 vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebracht, als volght:

1330	potten calcq;	2 1/2	lasten witte boontjens;
445000	stucx oude pienangh;	1190	stucx hoenders en eenden;
14	» coebeesten;	36	lasten sout;
2350	» potten en tresellen;	20000	stucx schilpats eyeren;
18600	» oude clappus;	9	picols tabacq cabery;
185	» slaven en slavinnen;	3500	stucx gesoute visch;
30	corgies grove chits;	9 1/2	lasten groene cadjangh;
1700	bossen suyker jaty;	2	picols anys Java;
358	picols swarte suyker;	2200	bossjens tamarinde;
1100	stucx steenbrasems;	6000	stucx Chinese limoentjens;
300	knies;	188	potten oly;
9 3/8	picols ajuyn;	5	picols stocq suyker;
4	» salemniacq;	11300	bossjens cneppel suyker;
2	» borax;	1123	picols en 45 cattys peper;
4	» caetche;	7000	bossjens suyker sombaer;
11	» wieroocq;	28 1/2	picols wax;
319 1/2	lasten rys;	13	corgiens tapechindos;
1945	bossjens suyker eliphantsvoet;	5	hartebeesten;
20	picols witte suyker;	100	picols sandelhout;
36000	arax pullekens;	1500	bamboesjens met buffels smeer;
1595	plancken;	150	stucx rysmanden;
16 1/2	picols tabacq Java;	14	corgiens grove photas ende
595	stucx balcken;	5	picols gedroogde hartevlees.
2450	bossen pady;		

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde quartieren vertrocken een aental van 136 stucx, groote en cleyne vaertuygen, t'samen medegevoert hebbende, namentlycq:

4 vaertuygen naer Cherrebon met 200 rd^{s} aen Japans coper, 40 rd^{s} aen massoy, 410 rd^{s} aen cleeden, 150 rd^{s} aen out yser ende 90 rd^{s} aen amphioen;
12 naer Dermayo met 387 rd^{s} aen cleeden;
6 » Damacq met 360 rd^{s} aen cleeden ende 5 rd^{s} aen out yser;
10 » Pamanoecan met 287 rd^{s} aen cleeden;
3 » Jouana met 164 rd^{s} aen cleeden;
11 » Macassar met 358 rd^{s} aen contant ende 421 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cherrebon met 15 rd^{s} aen cleeden;
3 » Arosbaya met 56 rd^{s} aen cleeden;
7 » Sombaer met 620 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen tarwe, 32 rd^{s} aen Toncquinse coppen, 36 rd^{s} aen pierings ende 55 rd^{s} aen boter;
4 » Deringen met 72 rd^{s} aen cleeden;
2 » Amboina met 58 rd^{s} aen coppjens, 60 rd^{s} aen cleeden, 16 rd^{s} aen quitasollen, 10 rd^{s} aen Chinees papier;
1 » Indragiry met 70 rd^{s} aen sout;
18 » Chiassem met 578 rd^{s} aen cleeden;
1 » Godongh met 20 rd^{s} aen cleeden;
10 » Samarang met 287 rd^{s} aen cleeden, 60 rd^{s} aen contanten, 14 rd^{s} aen Toncquinse coppen ende 36 rd^{s} aen out yser;
5 » Tegal met 191 rd^{s} aen cleeden;
3 » Grissicq met 90 rd^{s} aen cleeden;
3 » Malacca met 80 rd^{s} aen contanten, 78 rd^{s} aen cleeden, 20 rd^{s} aen dackpannen, 1360 rd^{s} aen witte wyn ende 120 rd^{s} aen brandewyn;
3 » Tadoenangh met 230 rd^{s} aen cleeden;
3 » Candael met 194 rd^{s} aen cleeden;
6 » Japara met 2556 rd^{s} aen cleeden, 100 rd^{s} aen fermeljoen, 240 rd^{s} aen amphioen ende 100 rd^{s} aen out yser;
5 » Banjer met 274 rd^{s} aen cleeden;
1 » Groeganen met 30 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sedayo met 60 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bouton met 100 rd^{s} aen contanten;
1 » Samanap met 55 rd^{s} aen cleeden;
1 » Barbos met 37 rd^{s} aen cleeden;
1 » Caligansa met 55 rd^{s} aen cleeden;
7 » Palimbangh met 2911 rd^{s} aen cleeden, 369 rd^{s} aen out yser, 798 rd^{s} aen Japans coper, 180 rd^{s} aen ysere pannen, 21 rd^{s} aen amphioen, 45 rd^{s} aen pierings, 1000 rd^{s} aen contanten, 30 rd^{s} aen goutdraet, 72 rd^{s} aen roosewater, 50 rd^{s} aen thin, 52 rd^{s} aen commen, 30 rd^{s} aen theeketels, 165 rd^{s} aen loot, 5 rd^{s} aen quittasollen, 15 rd^{s} aen papier, 10 rd^{s} aen een kist met copere slooten, 540 rd^{s} aen benjuyn ende 12 rd^{s} aen rotte cruyt;
1 » Baros met 100 rd^{s} aen sout, 102 rd^{s} aen cleeden, 140 rd^{s} aen ysere pannen, 84 rd^{s} aen alluyn, 85 rd^{s} aen goutdraet, 30 rd^{s} aen cassumba, 20 rd^{s} aen gommelack,

60 rd^{e} aen Japans coppen, 18 rd^{e} aen schotels, 45 rd^{e} aen pierings ende 12 rd^{e} aen comptoir;

somma 136 vaertuygen, hebbende met malcander van hier naer diversche quartieren vervoert, namentlyck:

13420	ryckdaelders	aen	cleeden;	969	ryckdaelders	aen	ysere pannen;
1054	»	»	Japans coper;	115	»	»	goutdraet;
40	»	»	massoy;	72	»	»	roosewater;
660	»	»	out yser;	50	»	»	thin;
516	»	»	amphioen;	30	»	»	theeketels;
1595	»	»	contanten;	70	»	»	commen;
164	»	»	coppen;	165	»	»	loot;
40	»	»	tarw;	10	»	»	1 kist met copere slooten;
55	»	»	boter;				
81	»	»	pierings;	540	»	»	benjuyn;
25	»	»	Chinees papier;	12	»	»	rotte cruyt;
21	»	»	quittasollen;	20	»	»	gommelack;
170	»	»	sout;	12	»	»	Jap^{se}. comptoire;
1360	»	»	witte wyn;	84	»	»	alluyn;
120	»	»	brandewyn;	30	»	»	cassumba ende
20	»	»	dackpannen;	18	»	»	schotels;
100	»	»	fermeljoen;	somma: 21638 ryckdaelders.			

Door den aghtbaren raed van justitie zyn dese maent gejustificeert de naervolgende delincquanten:

12 September, Harman Harmans van Emmericq, soldaet, over dat 4 etmalen uyt syn bescheyden waghtplaets geabsenteert heeft, driemael gewipt;

Jan Jans Ekenboom van Amsterdam, timmerman, over manslagh met den swaerde gestraft, datter de dood navolght;

Jan van Bengale, lyffeygen van Cornelis Franx, boecqhouder generael ende

Claes van Mallebaer, slaeff van Andries Thomaes, Mardycker, over diverye, gegeesselt, gebrantmerckt en in de kettingh geloncken om daerin ter discretie van haer lyffheeren te arbeyden.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede, zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

18 September, een onbekende slaeff, die syn keel afgesneden ende in 't water gevonden sonder te weten, wie het gedaen heeft;

Intche van Batavia, die aghter Juff^{r}. Cuylenburgh verdroncken was;

26 September, Watsanna, Javana, in de revier Crocot gevonden, die met een rappier doorsteken was.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandse, als inlandse kercken getrouwt, t'weten:

8 Comp^{s} dienaren;
6 Mardyckers;
t'samen 14 paeren getrouwt.

Item in gemelte kercken zyn oocq gedoopt:

7 Nederlandsche kinders;
46 inlandsche »
t'samen 53 gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgebraght, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebraght:

32 Comp^{s} dienaers;
1 Duytsche vrouw;
4 swarte mans;
10 » vrouwen;
2 Duytsche kinderen;
1 swart ditos;
7 slaven en slavinnen;
t'samen 57 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4832 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1098 by de schans Jaccatra;
437 by de rivier Crocot;
415 buyten de poort Uytreght;
761 buyten de poort Diest;
2121 by particuliere;
t'samen 4832 Javanen.

October Anno 1671.

1 *d*°. niet voorgevallen, als dat in Rade van India goetgevonden is de fluyt, de Stermeer, voor Cormandel aen te leggen en daermede van Malacca derwaerts te laten vertrecken den predicant, Theodorus Sas, in plaets van den overleden predicant, Fredricus Frontenius, alsmede te laten herwaerts comen den coopman, Nicolaes Muller, om daer tot Malacca wat separatie der verwanten te maeken, etc., alles breder te lesen in 't resolutie boek onder dato deses.

Mede is in plaets van den overleden Sr Hendrick Schenckenbergh verstaen als 2^den^ van dat gouvernement weder te verkiesen den oppercoopman, Franchois Santvoort.

Soo is mede naer deliberatie goetgevonden voor 't vaderlant aen te leggen de schepen Ternaten, Tidoor, 't Wapen van Zirckzee, 't Wapen van Rotterdam, 't Casteel van Medenblicq en de fluyt, Delffshaven.

2 *d*°. vertreckt uyt dese rheede naer Jamby 't jaght, Lantsmeer, met:

4000 rd^e^ aen Spaence realen;
24 packen diverse cleeden;
1 stucx chergie;
20 lasten rys ende
60 stucx Noortse deelen, bedragende met malcanderen *f* 21695 : 5 : 2.

Wat wy daermede aen den coopman en opperhooft, Dircq de Haes, schryven, can naergesien worden in 't afgaende brieffboek, waerin onder anderen werd geordonneert dit jagt naer ontlossingh, beneffens syn advys brieffken aen den heer gouverneur, Bort, van 't gene aldaer ondertusschen met den Johorit uytstaende sal zyn voorgevallen, etc., voort naer Malacca te senden om aldaer ten dienste van d'E. Comp^e^ gebruykt te worden.

Op den middagh becomen van onsen resident tot Bantam, Willem Caeff, een missive van dato 30 September 1671, die in substantie is, als volght:

dat de resident met licentie van Keey Aria onse matrosen een fugatief Macassaersen slaeff had aengewesen om, wanneer deselve de logie passeerde, op te vatten, die, met 3 à 4 anderen de logie passeerende, door deselve matrosen meenden gevat te zyn, maer per abuys een verkeerde was, die naer bevindingh terstont weder gelargeert wierd, waerop de resident sigh terstont by Keey Aria excuseerde;

eghter twee uuren daernae by voorsz. Keey Aria ontboden zynde, daerover seer doleerde en dat de Conincq seer verstoort was, dat men crayn Montemarano daermede geaffronteert had, als zynde een syner dienaren, die ten onreght gevat was, waerop sigh de resident excuseerde, dat sulx per abuys door de matrosen was geschiedt, etc. en sulx den Conincq gelieffde voor te dragen, die dan daerop aenstont sigh naer den Conincq vervoeghde en den resident gelaste soo langh in syn huys te blyven, als wanneer gemelte Aria, naer een uurtjen uytblyvens wederom thuys comende, van den Conincq geordonneert was den resident een boete van een hondert rycxdaelders af te vorderen over de affronten, die aen Montemarano's volcq gedaen was, dewyl hy Montemarano sooveel extimeerde als een van syn groote heeren en indien sulx meer geschiede, soude de Conincq de Macassaren volcomen last geven om amock te speelen, soodat de resident sonder tegenspreken om tot geen ongeluck en meerder affronten te geraeken moest resolveren de geseyde 100 ropia uyt Comp^{e} logie te haelen en deselve aen Keey Aria te behandigen, waermede dan de voorsz. resident syn afscheyt bequam, etc.

En waren aldaer 't sedert 5 à 6 daegen vier Macassaerse vaertuygen met parthye slaven van de Javaense cust aengecomen; 's Coninx schip was met 400 kisten coper, 2 à 300 picols poeyer suyker en 2 à 250 picols candy suyker, 100 picols benjuyn, parthye seugen loot, een groote quantiteyt van allerhande soorte porceleyn, parthye picols wortel China en galiga en voorts met parthye peper afgeladen, waermede 't selve stont met 12 à 13 Engelsen, in de 30 Mardyckers en 20 à 25 Batavise fugative slaven, die yder een roepia smaents winnen, naer Souratta te vertrecken.

Een vaertuygh, voor desen door d'Engelse vrunden naer Landacq afgesonden, was voor eenige dagen in 't wederom comen omtrent de Noorder waghter aen de vaste wal van Sumatra gestrant met 270 picols wax en eenige cleeden, diese aldaer niet hadden connen vercopen; en hadde de heer agent 't scheepjen, den Egel, met een Javaens vaertuygh om 't volcq en voorsz. goederen te haelen afgesonden.

Soo hadde de resident oocq den 30^{en} September passado 's morgens becomen uyt de Straet Sunda een brieffjen van d'opperhoofden van 't schip, d'Eendraght, van de camer Rotterdam, zynde 5 maenden 9 dagen onderwegen geweest; maer dit schip heeft om gewightige oorsaek de Caep niet aengeweest en versoghten derhalven om verversinghe, daerse mede versorght waeren, etc.

Gelyk dan oocq daermede tot omtrent St Nicolaes Baey was gearriveert een Engels bare, 29 April verleden uyt Engeland geseylt met tydingh, dat in Engelandt 10000 mannen om de Nederlanders tegens de Francen te secunderen gereet waren en dat de Conincq aen alle heeren en prinsen soude toegestaen hebben, die genegen waren om de Nederlanders te dienen, daer vryeluyden naer toe moghten trecken; soo souden oocq 10 France schepen na de Caep om die te vermeesteren uyt Franckrycq vertrocken wesen en de heeren staten op de gerughten mede 10 oorlogsschepen hebben derwaerts gesonden, maer was de oorlogh tusschen Franckryk en Nederland nogh niet seker, etc.; en hadde dit schip tot St Jago drie France fregatten, ieder van 40 à 50 stucken, gepreyt, die haer intentie waren om over de Caep haer reyse naer

't eyland St Joanna te doen, maer de resident was van gevoelen, dat deselve haeren cours naer Souratta souden nemen, omdatter drie Coninx schepen uyt Franckryk expres met de ridderschap van St Michiels ordre, waermede d'heer Caron naer syn seggen soude wesen verheerlyckt, aldaer wierden verwaght, waerom syn E. sigh om die reden soodrae naer Souratta hadde gespoeyt.

Vorders versoekt de resident een bodem tot afhaelen van 6000 bossen bintrottangh en 1000 stucx cadjangs en tot daegelycx uytgiften, etc. voor dat comptoir seven packen diverse cleeden, etc. 500 rd^{s} contant.

3 *d^{o}*. verschynt alhier ter rheede van Macassar over Japare 't jaght, de Meerman, medebrengende van Macassar:

14000 rycxdaelders off 28000 goude masen in 28 sackjens in 2 kassjes, bedragende..... .... *f* 42000:—:—

en van Japara:

90 cojangs en 1280 cattys rys;
954 stucx dicke plancken;
138 » swalpen;
97 huysbalckens;
9 ancker stocken;
300 stucx deck cadjangs en andere oncosten, bedragende.. » 4369:10:—
somma in 't geheel..... *f* 46369:10:—

De brieff, daermede van Macassar tot Japare aengecomen, is gedateert 24 en 29 Augustus en alhier met Suylen al 19 des verleden maends aengebracht; en de missive van den resident tot Japare, Jacob Couper, daermede nu aengekomen, is gedaghtekent 28 September, synde deselve van geen besonderen inhout, dan dat de nieuwe chaloup tot Rimbangh dit mousson soude konnen claer raeken om met het ander wercq op Batavia gebracht te werden, ten waere de benodightheyd van spykers en ander yserwercq, maer dat de logie nogh soo ras niet soude kunnen overeynt raeken, etc.

De Deense jaghtjens stonden eerstdaegs van Japare nae Bantam te vertrecken.

Eyndelyk versoekt de resident eenige cleeden en provisie voor de tafel, etc.

Aghtermiddagh verschynt de ondercoopman, Justinus den Hertogh, van 't schip, den Eendraght, met de brieven van de camer Rotterdam, waerby haer Ed^{e} ontwaer worden de wanckelbare constitutie tusschen onsen staet ende de Francen, maer dattet eghter nogh tot geen openbare rupture was uytgeborsten, etc.

4 *d^{o}*. naer den middagh arriveert hier, God loff, ter rheede behouden uyt het lieve vaderland 't voornoemde schip, den Eendraght, zynde voor reecquening van de camer Rotterdam op 18 April uyt Goerhee direct herwaerts geseylt met 230 coppen, namentlyk, 143 zeevarende, 83 militaire, 1 vryman en 1 vrouw; op de reyse zyn overleden 7 zeeluyden en 7 militaire, soodat nogh hier te lande brenght 138 zeevarende, 76 militaire, 1 vryman ende 1 vrouw, t'samen 216 zielen.

En hadde dit schip van de heeren bewinthebberen ter camer voorsz. ordre gehad om, benevens 't hoeker scheepje, de Lyster, niet alleen met malcanderen uyt te lopen, maer ook geduerende de reys, sooveel mogelyk, by malcanderen te blyven, welcq hoeckertje dan eerst de Caep soude hebben aen te doen omme, in cas van eenigh onraed, dat met de Francen in 't Patria ley en smoorde (die God verhoede), dit voorsz. schip, den Eendraght, daervan te cunnen adverteren; dogh op de hooghte van de Caep comende, was het meergemelte hoeckertje door mistigh weder gemist; over sulx hadden de opperhoofden. geresolveert de Caep voorby te lopen en haer reyse in Gods naem direct herwaerts aen te setten, gelyk geschiedt sy en, als boven geseyt, alhier behouden is gearriveert.

Tegens den avond ontfangen per Javaens vaertuygh van onsen resident, Willem Caeff, tot Bantam een brieffjen, gedateert op gisteren 3 deses, waerby deselve ons bekent maekt 't arrivement van 't schip, Oostenburgh, in de Straet Sunda, comende van Palliacatta, wiens opperhoofden door de lange reys om verversinge hadden versoght, als by haer schryvens aen den resident, daer nevens gevoeght; de Engelse baere, in syn voorige genoemt London, was genaemt Janne Margrieta; de aengebraghte ladingh van 't schip, den Eenhoorn, bestond in 6 kisten gelt, 80 à 90 stucx laekenen en stoffen, 20 à 25 pypen Engels bier, parthye Rynse wyn, canarie, claret en brandewyn, soo in vaten als hottels; voorts een goede somma Spaence realen; wat voor capitael Janne Marta soude aenbrengen, stond by ondervindingh geadviseert te worden; met gemelte schip was buyten dienst van d'Engelse aldaer aengecomen seker persoon, genaemt Manuel, voor desen geweest synde vryburger en goutsmit op Batavia.

De Conincq was 2 deses 's avonts met een getal van 60 à 70 vaertuygen en al syn adel en grooten ter rheede aldaer aen syn scheepje, dat zeylreet lag, gevaren, in meeningh zynde 't selve op Maendagh 5 deses tot Anjer te convoyeren.

De Francen waren voornemens haer schip, dat met steen was geballast, toecomende weeck met peper af te laden, dat de resident niet konde geloven, alsooder op Bantam geen peper in voorraet was, off ten waere, dat d'Engelse vrunden haer daermede accommoderen, 't gene oocq ongelooffelyk was, etc.

Op welcke tydinghe van Oostenburghs comst in de Straet door haer Ed^e^ opstond de equipagiemeester geordonneert werd een chaloup derwaerts af te senden om de Cormandelse pampieren daervan af te haelen.

5 *d^o^*. tegens den avond vertreckt uyt dese rheede een chaloup van en met den vryborger, Pieter van den Burgh, naer Japare, waer met den resident werd toegesonden 26 packen diversche cleeden, 1 cas met 400 p^s^ zyde patholen, 732 ℔ yser en eenighe provisien van wyn, boter, etc. en een monster van een musquets lade, bedragende met malcander *f* 14473 : 3 : 2.

By de missive, daermede afgesonden, maeken haer Ed^e^ den resident, Couper, bekent de behoude aencomst van diverse schepen van costi, recommanderen en bevelen den resident alle debvoiren te contribueren tot het bemaghtigen en versamelen van soodanige soorten groote masthouten, sware balcken, groote knies, swalpen en plancken van $1^1/_2$ à 2 duym dick, als voor heenen is opgegeven, als 7 à 800

musquets laden, gelyk het voorgaende monster uytwyst; gelyk dan oocq goetgevonden is, op des residents gedane petitie te senden, als hier boven geseyt is.

De schade op 't stucq root laeken, wegens de mot door gegeten, moet de Compe dragen; en sulcken verderff en is hier te lande niet voor te comen.

De coop van 20 duysent realen in cleeden, door den jongen Miera, Moor, ginder van de Deenen genegotieert, is al van consideratie; hy sal daeraen goetcoop gecomen wesen, omdat de vercoper deselve op de cust van Java niet heeft connen quyt worden, etc.; Batavia werd van verscheyde quartieren van de doeken soo vervult, dat naer Compes cleeden qualyk vragen meer is en in dien handel bycans heel stil sitten moeten.

Dewyl de nieuwe gecoghte chaloup, met de Swarte Leeuw aengecomen, voor soo een geringen somma van 475 rde sy bemaghtight, soo werd de resident gequalificeert om van de sodanige 5 à 6 stucx te mogen aenslaen, naerdien sulx de Compe proffytelyker valt; maer de voorsz. nieuwe chaloup heeft die faut, datse .... voeten had moeten langer wesen om daerop in 't copen van andere op te letten; daer was voor desen om 10 à 12 Javaense contings geëischt, maer nogh geene becomen; en sou voor de Oosterse quartieren een gelyk getal dienen versorght, daer de resident by tyts op reecqueningh moest maeken.

't Jaght, de Meerman, sou by mancquement van hout met rys in 't gemoet werden gesien; en was 't aengenaem, dat het jaght, Willigenburgh, geladen met 77 cojangs sout, 6 September van Grissicq naer Macassar was vertrocken; en wierd de rys dagelycx op Batavia tegens 20 rde 't last contant in tamelyk quantiteyt aengebracht; maer, soo de resident ginder van dat graen by een versamelen conde, waeren haer Ede genegen daertoe in corten een bodem af te senden om daermede voorts naer Banda te vaeren en 't nootsaekelykste mede te nemen, daer advys op verwaght wierdt.

De brieven van Macassar, met de Meerman aldaer aengebracht, zyn hier wel ontvangen, maer met het pacquet, met Suylen aengebracht, had de resident een misslagh begaen om deselve tot het vertrecq van 't fluyt voorsz. op te houden, etc.

De gesanten van den pangeran Ade Paty Anum zyn hier 21 van de verleden maend September aengecomen en hebben den brieff en schenckagie, daerin gespecificeert, ontvangen, als op 23 derselver maend insgelyks is te sien, welcq afschrift dan hier nevens gevoeght is; en alsoo gesustineert werd, dat hy syn heer vader, den Sousouhounangh, in 't ryk wel moght succederen, zyn de gesanten hier goet onthael gedaen en werd syn hoogheyd met een goede schenckagie bedaght, oocq om syn hoogheyd naer de Mattaram ten serieusten te recommanderen de verlossinghe van de vervoerde Batavische Mardyckers, etc.

Thomas Grimel is goetgevonden tot adsistent met 18 guldens en Arend Egberts van Hengel tot quartiermeester voor 3 jaeren te vorderen, als by de nevensgaende actes.

Soo als dit tot soo verre geminuteert was, soo arriveert het jaght, de Meerman, met nieuw brieffken van 28 September, waermede dan nu nogh 't geëyste in 't voorsz. vrymans vaertuygh is gescheept.

6 *d*e. 's morgens verschynt hier de voorgemelte chaloup met de brieven en papieren, door 't schip, Oostenburgh, van de cust Cormandel aengebracht, en gister avond afgesonden.

En alsoo by resolutie van 25 September verleden goetgevonden sy om den coopman, Mapule, te doen uytkeeren 20000 Macassaerse maesen, etc., als by deselve resolutie in 't brede staet uytgedruckt, soo is naer deliberatie goetgevonden aen de gemaghtigden op haer versoek 2000 rd^{e} aen soodanighe munt te leenen, etc.

Soo is oocq capitain, Adriaen Schimmelpenning van der Oy, 5 September verleden met 't jaght, de Meyboom, van Malacca opgecomen, vergunt op syn versoek met syn vrouw en haer suster te repatrieeren.

Soo is oocq in Rade van India goetgevonden op de jongst becomen tydinghe met 't schip, den Eendraght, 3 deses van Rotterdam hier aengelandt, etc., aengaende den gedreygden oorlogh met Vranckrycq en de becommeringh, die men had, dattet vooreerst wel moghte zyn aengesien op de Caep de Bonne Esperance, inderyl naer Cheylon af te senden den hoeker, de Pimpel, om derwaerts daervan advys te geven en d'heer van Goens en den raed in bedencken te geven, off 't niet geraden was, indiender geen ander tydingh comt, deselve directe besendingh dit jaer te laten overschieten ofte wel het retour wat oncostelycker en cleynder ende defenciver schepen te nemen en de Caep voorby off over St Helena te laten seylen om de periculen, sooveel mogelyck, te ontwycken, etc., alles breder te lesen in de resolutie, op dato getrocken; mitsgaders oocq om de schepen, sooveel doenelyck, buyten gevaer van vyanden te houden, die 't aenstaende saysoen de cust van India sullen moeten passeren, zyn mede aengelegt tot defentie derselve over Malacca naer Cheylon de jaghten, Meerman en Rysende son.

7 *d^{o}*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Bantam de gorab, Queda, met 500 Spaence realen en 7 packen diverse kleeden, bedragende met malcander *f* 5506 : 2 : 1; en een missive, waerby haer Ed^{e} den resident bekent maeken den ontfangh van diversche brieven en het nieuws, daer van tyt tot tyt voorgevallen uytgelesen; voorts werd de resident geordonneert haer Ed^{e} reghte cuntschap te doen hebben van de gedreygde France oorlogh, dat apparent met den Eenhoorn, uyt Engeland geseylt 11 dagen naer d'Eendraght, van Rotterdam is overgecomen; oock hoe sigh de residenten, die de directeur, Caron, tot Bantam gelaten had, al dragen en aenstellen en off deselve oocq contract van oorlogh tegen ons met den Sulthan aengegaen heeft, etc., des directeurs haestigh vertrecq naer Souratta om veele redenen seer suspect zynde; dat apparent des Sulthans schip, de Salamat, de voyagie naer Souratta en Mogha oocq al aengevangen sal hebben en, soo verstaen, van allerhande slagh van volcq gemandt, daer onder goet getal Batavische fugitiven, dat voor ons verdrietigh valt.

't Getal der Macassaren schynt tot Bantam dagelycx toe te nemen en grooter te worden, buyten twyffel onse gesworen vyanden zynde, om welcke oorsaek sy oocq te aengenamer syn.

De ontmoetinghe, die de resident over bet aenvatten van een van 't volcq van Montemarano per abuys in plaets van een fugitiven slaeff heeft gehad, is gelesen, daeraen wel te sien is, wat wercq van dien man werdt gemaekt, als streckende tot groot disrespect van de Comp^{e}, etc.

Om de gereede rottang en cadjangh te haelen gaet nu derwaerts de gorab, Queda, en daermede de geëyste cleeden en contanten, mitsgaders de 2 goede maenden aen de 7 matrosen; en sal de resident voor 't aenstaende nogh wel 8 à 10 duysent bossen rottang, nevens 1 à 2 duysent cadjangs, mogen incopen.

Op den middagh comt alhier ter rheede van Cormandel 't schip, Oostenburgh, met een ladingh, ten bedragen van *f* 303488:6:7, bestaende in 't volgende, namentlycq:

938 packen diverscbe cleeden;
6 » rochevellen;
9900 ℔ schoon gemaekt cattoen;
10000 stucx ruwe arduyne vloersteenen;
77170 ℔ calliatourshout;
14000 » ysere gesmede coegels;
9930 » hoep yser;
1450 » cassumba;
2499 » Peguse caetchia;
68035 » lack op de stockjes;
341 » Peguse lack in 2 kisten;
251693 » salpeter;
1 cas met Portugese boeken;
1 slaeff, genaemt Jan van Bengale.

De missive, van Cormandel aengebracht, is op gister morgen per Comp^{s} chaloup aengebracht en gedateert 7 Augustus, te vinden in 't aencomende brieffboeck off onder de verbaelen van dat quartier.

8 *d°*. achtermiddagh verschynt alhier mede ter rheede van Timor het jaght, de Cabeljauw, met:

152$^{3}/_{10}$ teyl gout;
33917 cattys Chinees gewight sandelhout;
2$^{1}/_{2}$ picol off 250 cattys wax;
124 stucx lyffeygenen, soo mans, vrouwen en daer onder 27 kinderen, ongetaxeert;
2000 ℔ buscruyt ende
29 stucx divers schiet geweer, costende *f* 16830:7:6.

De brieff, daermede van den ondercoopman en politie opperhooft, Jacob Lydema, becomen, is gedateert 24 Augusty, mitsgaders drie translaet brieven, alle te vinden onder d'aencomende brieven van dat quartier.

9 *d°*. op den middagh comt hier insgelycx oocq te verschynen direct van Amboina 't fluytje, de Vliegh, beladen met 71553 ℔ giroffel nagelen en 3675 ℔ wax, belopende met malcander *f* 24976:16:11.

De brieff van d'heer gouverneur, Jacob Cops, ende den raad uyt 't casteel Victoria aen haer Ed^{ns} geschreven, is gedateert 19 September jongstleden.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. 's aghtermiddaghs naer de predicatie comt hier mede ter rheede van Banda 't jaght, Muyen, met:

1988 cattys macis off foelie;
11479 » nooten muscaten van diverse sorteringe;
600 ℔ buspuder, beschadight;
4 onbequame dommecraghten, met malcander bedragende *f* 10895 : 16 : 3.

De missive, daermede van den gouverneur, Anthonio Hurt, ende den raed becomen, is gedateert 19 September.

12 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

13 *d°*. 's avonds comt alhier oocq wederom van Bantam te arriveren de gorab, Queda, met 3000 bossen bintrottangh en 1000 cadjangh, bedragende met malcander *f* 574 : 10.

De brieff, daermede van den resident, Willem Caeff, becomen, is gedateert op gisteren 12 deses, houdende advertentie, dat de cleeden en comptanten volgens de factuyr had ontfangen, maer niet de 2 goede maenden van de 7 matrosen, wiens namen op Batavia by den soldy boeckhouder waren verleyt, die nu hier nevens gingen; en bequamen haer Ed^e^ nu mede de rottangh en cadjangh, als hier vooren is geseght; soo versoght de resident de gemelte gorab weder terugh tottet afhalen van de resterende rottangs en 1000 cadjangs.

Soo waren aldaer 't sedert 5 à 6 dagen in de revier van Macassar met een goet getal Macassaren vier vaertuygen gearriveert, gelycq mede dagelyx verscheyde vaertuygen met timmerhout van de Oost aenquamen.

De Conincq nam syn vermaek binnen syn hoff met een nieuw getrouwde vrouw, waerover syn hoogheyt in 10 à 12 dagen aen niemand audientie heeft willen geven; en was 's Conincx scheepjen, Salamat, verleden Sondagh, zynde 11 deses, onderseyl geraekt.

Soo hadde 't Engels scheepjen, Janna Margrieta, aengebraght 7 kisten met gelt, 20 à 25 balen met laeken en stoffen voor particulier, 20 à 25 pypen Engels bier, 10 à 12 vaten mom, party witte wyn, soo in vaten, als bottels, voorts allerhande crameryen en omtrent 3 picols Turcqse amphioen, die by de Javanen geseyt word wel soo goet, als Bengaelse off Surattase is; en seggen de gemeene luyden, datse niet en twyffelen, off 't is oorlogh met de Nederlanders en de Francen; de Satisfaction, die twee maenden voor Janna Margrieta uyt Engeland was vertrocken, is twee daeghen verleden, zynde den 10^en^ deses, in de Straet gearriveert, die veel siecken op hadt, waervander 25 mannen met een Javaense visscher van Anjer op Bantam waren aengebraght.

't Frans schip had 12 à 1300 picols peper en tot syn onderlaegh niet meer als 20 kisten met swarte benjuyn ingescheept en voorts met steen geballast, gemant met 70 à 80 coppen, waervan de helft te coy leggen, om daermede 20 deses naer Suratta te verseylen; de dry France coopluyden, op Bantam in handelingh verbleven, hebben yder even veel te seggen; dierhalven cunnen sy oocq tamelyk accorderen: daer werd gepresumeert, dat het bouwen van hun logie in geen drie jaren tyts sal begonnen werden; door den sabandaer, Caeytsoe, wierden 8 steene pedacken claer gemaekt, waerin deselve natie sullen intrecken.

Soo was aldaer mede een Portugees scheepjen, geladen met sandelhout en wax, van Timor 9 deses en daegs daeraen 't Deens scheepjen, Christiaenshave, met nogh een scheepje van omtrent 80 lasten groot, datse op Japare hebben gecoght,

van Japare gearriveert, van voornemen om met beyde die bodems op Saterdagh, zynde 17 deses, over Malacca naer Trancquebare te stevenen.

Een Mardycker, genaemt Joan van Banda, die op Bantam over een jaer had lopen vagabonderen, wierd gesloten opgesonden, etc.

Soo is in Rade van India, vermits de opcomste van capitain, Schimmelpenningh, van Malacca, weder goetgevonden derwaerts te senden den luytenant, Arnout Westdorp, en denselven onder titul van capitain te beneficeren met *f* 80 ter maend van heden aff.

En weder in desselfs plaets aen de Rotterdammer poort te leggen den luytenant van het Viercant, Claes Ruttens, mitsgaders den vaendrigh, Hans Mens, weder als luytenant aen de poort 't Viercant by de boom.

Mitsgaders is op 't voorstellen van den proponent, Augustinus Tornton, consent gedragen denselven paremptoir te laten examineren om tot predicant te cunnen gevordert worden.

En alsoo de Bantammers soo nu en dan al met eenige oorlogs vaertuygen omtrent de eylanden voor Batavia sigh, stercq gemant, laten sien, etc., soo is in Rade van India goetgevonden onder een goet sergeant op 't eyland de Cuyper een aental van 25 à 30 soldaten te leggen en hier ter rheede op de schepen een bequaem persoon tot commandeur.

Soo is volgens verclaringhe van gecommitteerden goetgevonden door de onbequaemheyt het fluytjen, Zuylen, af te leggen.

14 *d*°. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Cheylon de hoeker, de Pimpel, met 8 vaten mom, 4 vaten Luyx bier, 30000 gele clinckertsteen, 3 cassen met musquets, t'samen ten bedraegen van *f* 1566 : 14 : 6; buyten dat syn (naer 't sluyten der factuer) daer nogh ingescheept 2 vaten Rotterdammer bier, 't welcq op 't cognoissement is aengetekent en by naeste gelegentheyd in factuer Cheylon sal te laste gebracht werden.

Wat wy daermede aen d'heer Ryckloff van Goens hebben geschreven, is volgens gebruyk te vinden in 't affgaende brieffboek.

15 *d*°. naer den middagh werden de gesanten van pangeran de Paty Anum door den heer Cornelis Speelman uyt Comp^{a} naem in syn Ed^{e} thuyn, genaemt Speelenburgh, buyten de Waterpoort aen de Oostzyde deses casteels niet verre van de zeecant gelegen, op een maeltyt onthaelt en naer 's lands wyse getracteert, zynde daernevens door de taelcundigheyt en daegelyxen ommegang oocq gecommitteert de licentmeester, Ocker Ockerse, om 't selve mede by te woonen.

Tegens den avond vertreckt uyt dese rheede naer de Westcust 't fluytjen, Hilversum, met:

70 packen divers lywaet;
1 cassje met quicksilver;
1 sacq salpeter, 1 sacq alluyn;
1 broot Spaens groen;
1 ysere balans met syn schalen;
1 cassje met 14 p^{s} gewight;
3 kisten cassumba;
12 leggers arracq;
10 amen brandewyn;
6 potten Bengaels boter;
3 vaten mom;
1 vat Luyx bier;
100 ledighe halff amen;
1 zoutmaet;

20 goeny packjes met cust stael ende 2 Comp^{e} lyffeygen; voorts verscheyde trams en equipagie goederen, mitsgaders 1 cassje medicamenten, bedraegende met malcanderen *f* 32271 : 3.

Wat wy daermede aen den commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raed hebben geschreven, is volgens gebruyk te vinden in 't affgaende brieffboecq.

Soo ontfangen mede per burgers vaertuygh om desen tyt twee brieven, de eene uyt Malacca van d'heer Balthasaer Bort en d'ander van Palimbangh van den adsistent, Johannes Schilhoorn, d'eerste gedateert 21 Augustus ende d'ander 24 September, naer gewoonte yder onder syn quartier onder d'aencomende brieven te vinden zynde.

16 *d^{o}*. om de overgebleven rottanghs en cadjangbs van Bantam te haelen, soo vertreckt uyt dese rheede tegens den avond naer derwaerts de gorab, Queda, verselt met een advys brieffjen, waerby haer Ed^{e} den resident bekent maeken, datse de gorab voorsz. andermael affsenden tottet afhaelen van de overgebleven parthye rottanghs en 1000 stucx cadjangs, waermede dan oocq overcomt de goede maenden voor de matrosen om aen deselve uytgereykt te worden.

't Aencomen van de vier vaertuygen van Macassar met goet getal arme menschen zyn bequame instrumenten om de goede onderdanen alhier, soo te water, als te lande, te plagen en afbreuk te doen, gelyk daervan al beginselen schynen gesien te werden; by aldien d'Engelse vrunden de Turxe amphioen daer traghten te vercopen, sulx sal de resident laten weten, en wat prys deselve haelen magh en offse beter van deught sy, dan die van Bengale, off daer aengelegen moghte syn; misschien sal de Satisfaction mede wel parthye aenbrengen; de ladingh van deselve sullen mede verwaghten; en schynen de Francen al parthye peper voor haer schip, de Franchois, becomen te hebben, maer offse de reys met sooveel siek volck naer Souratta sullen aenvangen, sal de tyt leeren; dat de drie coopluyden, daer tot hoofden gelaten, elck evenveel te seggen hadden, sal geen goede ordre connen geven en sullen sy sigh licht, als de resident den 12 deses geschreven heeft, soodanigh met de gelegentheyt, die de sabandaer voor haer heeft laten opruymen, soeken te behelpen sonder nogb vooreerst om een nieuwe logie te dencken om oncosten te myden, die aen een logiement van soo een royale Comp^{e} voor de ministers soude vast wesen; de twee Deense scheepjens, die door de Straet Malacca naer Trancquebare staen te seylen, is gelesen en sal de resident voor haer aenbiedingh om brieven van ons mede te nemen, haer dancken, alsoo wy alle daegen dien wegh uyt besendinghe staen te doen.

De opgesonden vagabund, Jan van Banda, is hier by provisie in 't quartier versekert.

Wanneer de geroerde Deense scheepjens vertrecken, sal de resident naerstigh vernemen, offer oocq Batavise fugativen, vrye offte lyffeygene, vervoert werden en daervan advys geven om, offer gelegentheyt moghte voorvallen, deselve op Malacca te lighten.

Is vorders in Rade van India aen den borger coopman, Jan Schouten, geaccordeert om met syn jaght naer Arracan te mogen varen.

Gelyck mede goetgevonden is Jan Bliek van Rotterdam op syn versoek te admitteren om als procureur voor de bancken van justitie alhier te mogen postuleren.

17, 18 *en* 19 *d°*. niets voorgevallen.

20 *d°*. naer den middagh comt hier ter rheede van Jamby te paresseren de fluyt, Delffshaven, met:

4041 picols en 8 cattys swarte peper;
1 cas, daerin:
1 p^{e} carmosyn rootlaeken;
20 @ groen phelp;
30 » aurora goude moira;
55 p^{e} gebleekte fyne moeris;
60 » committers;
50 » patholen off zyde chindes;
2 cassen roosewater;
2 eliphantstanden, ongetaxeert, met malcander bedraegende *f* 68674:9:15.

De brieff, daermede becomen, is gedateert 19 September des jongstleden maent, volgens gebruyk te vinden zynde in 't aencomende brieffboecq.

Soo verschynen alhier mede tenselven dage de afgesondene van den pangoran, Aria de Mataram, met schryven van voorsz. pangoran, naer gedane translaet bevonden zynde van volgenden inhout.

Dese brieff van Pangoran Aria de Mataram comt aen broeder capitain Moor, wien God wil segenen met een langh leven en gesontheyt in dese werelt.

Vorders naer dit, soo maeke aen capitain Moor bekent, dese myne gesondene zyn vier Loeras, d'eersten Loera Ponty Sakarty, Loera Marta Naya, Loera Marta Dieuwa en Loera Chitra Nanga; dit, broeder, versoek ik, dat die u mogen aengenaem wesen.

Dese send ik om op te soeken, waertoe ik genegen ben van 't gene in de stad Batavia is; dit sy de reden, waerom ik sende om voor broeder te verschynen, versoekende aen broeder, dat hy ten hoogsten syn genegentheyd aen dese gesondenen wil bewysen; 't sal wesen, even off het aen Pangoran Aria de Mattaram gedaen was; en sooder iemandt haer overlast aendoet, soo versoeke, dat broeder haer gelieffl te helpen.

En alsoo by resolutie van 13 deser verstaen was 't fluytje, Zuylen, af te leggen, is als nu goetgevonden 't selve met een touw ende een ancker, daer het voorleyt, by openbare venditie te vercopen.

Voorts is mede goetgevonden den boeckhouder, Everard Verschuyt, op syn versoek om goede redenen, daertoe zynde, in qualiteyt en gagie van vierentwintigh guldens ter maent te herstellen en weder te laten goetdoen van primo January deses jaers; en oocq by gelegentheyd weder op employ voor hem sal gedaght worden, daer hy met syn taelcunde sal connen te pas comen.

Soo is mede door den heer gouverneur generael in rade verthoont eenige stucken, in den raed van justitie voorgevallen, aengaende 625 stucx goude coebangs, door den coopman, Daniel Six, (op 't versoek van mevrouw generaels) van Malacca naer Souratta aen d'E. Andries Bogaerd gesonden; soo is syn Ed^ht^ (om de heeren haere libere deliberatie over dese saek te laten) uytten raed opgestaen: en die daervan dan geadviseert hebben op de omvrage van d'heer directeur generael, als te weten.

d'Heer Laurens Pit oordeelt, dat schoon d'E. Andries Bogaerd by syn brieven bekent .... rd^e^ aen goude coebangs van Sr Daniel Six ontfangen te hebben, die saeke van sulcken gewight niet sy om hem daerover als nu uyt de Suratse directie op te ontbieden, maer gemelten E. Bogaerd een schriftelyck verantwoordingh daerover te laten doen.

En hiermede heeft sigh d'heer Pieter Anthonise Overtwater oocq in allen deelen geconformeert; d'heer Cornelis Speelman verstaet, dat alle de stucken in authenticque copie sullen gesonden worden aen den E. commissaris, Willem Volger, om daerop naer behoren te inquireren en by ondervindinghe, dat voorsz. penningen omtrent den incoop van peerlen, diamanten, etc., geprocedeert waren, den gemelten E. Bogaerd herwaerts op te senden.

De heer Pieter van Hoorn seght, (dat, nu die saeken soo verre en voor den fiscael van India en raed van justitie getrocken waren,) by soo verre hy in plaets van d'heer generael hadde geweest, selve soude hebben geproponeert gemelten E. Bogaerd op te ontbieden: 't welcq de andere heeren niet genoegh oordelende te wesen, soo verstaet hy gemelten E. Bogaerd te doen op ontbieden om syn saek alhier voor den raed van justitie te verantwoorden.

d'Heer Nicolaes Verburgh verstaet de saecq soo wightigh te zyn, dat hy daerom sal werden op ontboden en deselve alhier voor den raed van justitie verantwoorden.

De raed uytte declaratie van den heer generael bewust synde, dat voorsz. penningen naer Souratta zyn versonden tot voldoeninghe van parthye gesonden juweelen, peerlen, diamanten, etc, soo heeft de heer Speelman uyt dien hoofde syn stemme gevoeght by die van d'heeren Verburgh ende van Hoorn; ende is derhalven by meerderheyt van stemmen verstaen den E. Andries Bogaerd te laten herwaerts opcomen om syn saek alhier voor den raed van justitie te verantwoorden.

De d'Ed^e^ heer gouverneur generael heeft onder deselve voorgaende resolutie doen noteren, dat hy meende d'E. Bogaerd om voorsz. geallegeerde redenen wel een reprimende hadde gemeriteert, maer om hem daerom met soo weynigh stemmen uyt syn plaets en gelegentheyt soo plotselycq op te onthieden, weet hy niet, off met den dienst en ordre van d'E. Comp^e^ al overeencomt.

21 *d^o^*. alsoo de coopman, Melchior Hurt, die 22 Augustus passado met onse licentie per de Groene Papegaey van Palimbangh eens is opgecomen en nu, syn saeken verreght hebbende, wederom derwaerts staet te vertrecken, principalyk om 's Comp^es^ schulden te innen, die de Sulthan belooft heeft op syn aencomste te laten voldoen, gelyk dan den voornoemden coopman sulx by instructie werdt aenbevolen

daertoe debvoir aen te wenden en sulx te behertigen, soo is de fluyt, Grootenbroecq, die voor dat comptoir is aengeleyt, heden claer geraekt, waermede dan de voornoemde coopman nu vertrecqt, medevoerende voor dat comptoir:

8000 Spaence realen in 2 geltkisten;
200 p^s fyne mouris;
480 » parcallen;
160 » blauwe salempoeris;
1440 » tape talpocans;
2040 » Suratse chits;
1250 » rode berams;
160 » swarte brede baftas;
24436 ℔ loot;
400 stucx jaty dunne planckjes;
100 » » halckjes;
2000 moppen;
10000 dackpannen;
3 lasten smeecolen;
5 vaten spykers en voorts eenige provisie, bedragende met malcander *f* 42753: 12: 12.

Wat wy daermede dan nogh vorders den gemelten coopman by instructie hebben gerecommandeert en aenbevolen, mitsgaders oocq 't gene aen den Sulthan Abdull Djamal is geschreven, can in 't afgaende briefboecq naergesien worden.

Gelycq mede, om van daer naer Jamby voortgesonden te worden, een brieffjen van voorschryvens voor den capiteyn alhier van de Maleyers.

En naerdien by resolutie van gisteren is verstaen den E. directeur, Andries Bogaerd, van Souratta te talen opcomen, soo is goetgevonden den E. commissaris, Willem Volger, met die directie tot nader dispositie van hier te becleeden, onverminderl syn commissie als commissaris; dogh, soo gemelte commissaris yets menschelyks moghte overgecomen off uyt Souratta vertrocken wesen, dat dan d'E. Bogaerd voornoemd tot onse nadere dispositie als directeur daer sal mogen continueeren, waermede haer alle de leden van den raed hebben geconformeert, exepto d'heer Nicolaes Verburgh, die van advys is, dat by overlyden van den heer commissaris, Volger, de secunde persoon, Joost Clant, transport overnemen en die directie onder den titul van opperhooft soo lange waernemen, sal, ter tyt en wyle van hier anders geordonneert werdt.

22 *d*^{o}. des namiddaghs extra ordinaris vergaderingh beleyt zynde, is goetgevonden de criminele sententie op en jegens Jan Bastiaens van Delffshaven, voor quartiermeester bescheyden geweest zynde op 't schip, den Eendraght, om (over manslagh, begaen aen eenen Gerrit Hendricxen van Amsterdam) met den swaerde ter doodt gebraght te werden, te approberen.

23 *d*^{o}. vertrecken uyt dese rheede naer Malacca de schepen en fluyten, Rysende Son, Meerman, Swarte Leeuw, Loosduynen en Stermeer, gesamentlycq met een ladinge van *f* 171619: 15: 10, bestaende in 't volgende, namentlycq:

in de Rysende Son voor Cheylon:

20 Javaense merry paerden met een veul;		
20 helsters;		
2000 bossen pady, t'samen	*f*	828: 10: —
Transportere	*f*	828: 10: —

Per transport ..... f 828 : 10 : —

in de Meerman voor Malacca :

16000 stucx Spaence realen ;
6 vaten mom ;
1 vat Luyx bier ;
eenige plancken, wielen tot ropaerden, etc.;
20 stucken yser canon ;
400 p^s rontscherp en 200 p^s langscherp, voorts met syn toebehooren, alles ongetaxeert, t'samen..... » 48216 : — : —

in de Meerman voor Souratta :

2 vaten mom ;
1 vaet Luyx bier en
643 ℔ schiltpatshoorn..... » 1045 : 1 : 10

in de Meerman voor Persia :

2 vaten mom ;
1 vaet Luyx bier ..... » 96 : — : —

in de Swarte Leeuw voor Bengale :

4 vaten mom ;
1 vat Luyx bier..... » 156 : — : —

in Loosduynen na Cormandel :

308 7/16 teyl Westcust gout ;
152 3/10 » gout Japans gout ;
24000 stucx goude masen Macassaers ;
8 vaten mom ;
1 vat Luyx bier ;
70 degens en
30 houwers, t'samen..... f 57862 : — : —

in de Stermeer voor Cormandel :

1263 teyl gout..... » 63416 : 4 : —
met malcander voor Cormandel..... » 121278 : 4 : —
somma in de 5 bodems gescheept..... f 171619 : 15 : 10

Tegens den middagh werden de brieven, van den Sulthan Agongh, van den pangoran de Paty en Keey Damangh Souria Negara uyt Jamby aen haer Ed^ns^ geschreven en 20 deses met de fluyt, Delffshaven, aengecomen, door gecommitteerde van boort onder 't losbranden van drie canon schoten gehaelt synde, binnen 't casteel door de gewapende soldaten onder 't losbranden van negen canon schoten gebracht en syn Ed^ht^ den heer gouverneur generael overreykt, die naer gedane translaet bevonden zyn van volgenden inhout; en eerstelycq, die van den Sulthan Agongh.

Geschreven uyt een suyver opreght en genegen gemoet, dat onveranderlyk is van den Sulthan Jamby aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, wie in staet en grootheyt in de stad Batavia is en de regeringe voert over alle Nederlanders, soo boven, als benedens winds, waerdoor hy seer befaemt is wegens syn gedoente in alle voorsightigheyt; die oocq rycq is, waerdoor hy van alle Coningen gepresen werd; oocq, soo zyn syne vyanden seer voor hem bevreest; zynde oocq seer craghtigh in 't onderhouden van syne contracten om in genigheyt te blyven met alle Coningen, waerin verhope, dat hy uyt wedersytse genegentheyd niet en sal veranderen, maer daerin continueeren, soo langhe son, ster en de maen haer schynsel geven en de nagten de daegen sullen vervangen, voor altoos.

Vorders naer dit, soo maeke aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, bekent, hoe de capitain, die in de logie tot Jamby woont, aen den Sulthan 't gene Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, hem hadde gelast, heeft geseght, hoe Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, aen den Sulthan versoght, dat de Sulthan hem wilde helpen alle de schulden invorderen, die onder 't volcq van Jamby uytstonden van de Comp^e^; en, soo niet en can geschieden, soo gelieft de Sulthan die schulden op hem te nemen ende voor syn schult aen te nemen; ende, soo de Sulthan daertoe genegen is, gelyk de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, begeert, soo sal Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, de genegentheyt van den Sulthan vergelden met een schip te geven en 12 stucx metael geschut en syn toebehooren en wat de Sulthan vorder soude willen begeren, dat sal Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, den Sulthan geven; en dit is 't gene de capitain van de logie aen den Sulthan geseght heeft; oocq soo heeft de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, in den brieff, die het cleyn scheepje van Batavia gebracht heeft, versoght, dat de Sulthan wilde syn debvoir doen, opdat de schulden, onder 't volcq van Jamby staende, moghten incomen, waerover de Sulthan seer verheught is geweest, hoorende den inhout van den brieff van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, hoe by in alle suyverheyt, opreghtigheyt en vruntschap sonder eenighe verbrekinghe eens wilde blyven; de reden, waerom de Sulthan tot nogh niet en heeft willen resolveren over alle de uytstaende schulden onder 't volcq in Jamby, is, omdat ten tyde, wanneer 't volcq van Jamby by den capiteyn van de logie de schulden maekten, is geschiet buyten weten van den Sulthan; oocq, soo staet in 't contract, soo de capiteyn van

de logie iets comt te doen ende aen den Sulthan niet bekent maekt, dat de Sulthan daermede niet soude te doen hebben; nu, niettegenstaende dit soo is en dat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ten hoogsten genegen is de Sulthan met die schulden te belasten, wat sal de Sulthan daertegen doen, alsoo de Sulthan hem ten hoogsten verlaet op Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en dat uyt wedersytse genegentheden, dieder is tusschen de steden Jamby en Batavia, dat onverbrekelycken voor altoos dueren moet; daerom, soo heeft de Sulthan de schulden van 't volcq in alles op hem en voor syn eygen schult alleenigh aengenomen; dogh, soo de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, tot den Sulthan genegen is, soo versoekt de Sulthan, dat een schip in dit jaer magh gesonden werden, alsoo hetgene in Jamby passeert den Gouverneur niet onbekent en is; de Sulthan verlaet hem op Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, dat de Sulthan syn genoegen sal gegeven werden.

Vorders naer dit, soo versoekt de Sulthan aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, dat, soo wanneer 't volcq van Jamby haer schulden willen betaelen, 't is met gout, dat in 't huys off aen 't lichaem gebruykt werd, off wel met silver, dat de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, dat wil ontfangen off dat het in haesten magh betaelt worden; nogh, by aldiender iets by den capiteyn van de logie voorvalt, dat sulx door den capiteyn van de logie aen den Sulthan magh bekent gemaekt werden, opdat de Sulthan hem daerin ten eersten magh helpen.

Voorts en sal de Sulthan niet meer seggen, alsoo de Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, de gantsche begeerte van den Sulthan bekent is; niets en heeft de Sulthan aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, te senden als eenelyk een ringh met een steen, die goet is voor alle fenynige beeten off vergift, dat ingenomen is, die de Sulthan alleenigh gedragen heeft, nevens twee eliphantstanden, dat niet en wil versmaden, als synde maer eenelyk een teycken, dat nogh leve en anders niet.

Van den Sulthan.

Een brieff, geschreven uyt een suyver opreght en genegen gemoet, dat onveranderlyk is by dagh en naght, van den Sulthan van Jamby aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, wie in grootheyt in de stad van Batavia is en regeert over alle Nederlanders, soo boven, als benedens wints, waerdoor hy seer befaemt is wegens syn gedoente in alle voorsightigheyt en die reght hebben soekt te hebben, alsmede die geen maght hebben, gelyk oocq over de manhaftigheyt en stoutheyt in 't oorloghen; zynde oocq seer craghtigh in 't onderhouden van syne contracten om in eenigheyt met alle Coningen te blyven, tegen verhope, dat uyt wedersytse genegentheyt niet sal veranderen, maer daerby continueeren, soo lange sterren en de maen haer schynsel geven en de naghten de dagen sullen vervangen, voor altoos.

Vorders naer dit, soo maeke aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, bekent, dat dit door den Sulthan uyt een suyver en genegen gemoet, dat onveranderlyk is, werd geschreven, alsoo wy twee een zyn; dat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, den Sulthan met den Conincq van Johor heeft soeken te bevredigen, is wel gedaen; indien de Conincq van Johor hem 't seggen van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, wil onderwerpen, is goet; en, soo de Conincq van Johor met den Sulthan niet wil bevredigen, versoekt de Sulthan aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, hulpe om gesamentlyck Johor te veroveren; en, wanneer Johor gesamentlyck vermeestert hebben, can Joan Maetsuycker 't geheele lant van Malacca, alle goederen en volckeren naer hem nemen, dogh alle de goederen, die door de Jambynesen staende den oorlogh verovert zyn, sullen door baer behouden werden en alle d'eylanden; soo het believen van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, is, onderwerpt hem de Sulthan en presenteert mede, dat alle de schepen, die in een jaer op Jamby comen, tol vry sullen wesen en alle de schulden van de Jambynesen, bestaende in vyff en dertigh duysent negen hondert negen en twintigh en seven agste rd^{s}, sal betaelen, waerop vry magh verlaten, alsoo de Sulthan dit uyt een suyver, opreght en een genegen gemoet aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, geschreven heeft; vorders heeft de Sulthan niet meer te schryven, maer bidt den grooten Godt by dagh en naght, dat hy, Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, gelieft te bewaeren.

Van den Sulthan.

Een brieff, geschreven uyt een suyver, opreght en genegen gemoet, dat onveranderlyck is, soo by dagh en naght, van den Sulthan van Jamby aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, wie in staet en grootheyt in de stad Batavia is en regeert over alle Nederlanders, soo boven, als benedens wints; waerdoor hy seer befaemt is door de geheel werelt van wegen syn wysheyt, vernufftigheyt, verstandt en voorsienigheyt; die alle coopluyden en arme menschen beschermt en te hulp comt alle, die geen maght en hebben en onderdruckt werden, en dat door syn cloeckheyt, stoutigheyt, als oocq onwinbaer in den oorlogh en stantvastigheyt in syn vruntschap; oocq seer craghtigh in 't onderhouden van syn contracten met alle Coningen en dat onverbreekelyk, soo lange de maen en sterren haer schynsel geven, by beurte, soo dagh, als naght, voor altoos.

Vorders naer dit, soo maeke aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, bekent, dat de peper, die Intche Bagus gebraght heeft en door Jan de Harde genomen, dat is des Sulthans peper, alsoo Sitjanata des Sulthans coopman is en oocq alle goederen, die onder hem zyn, des Sulthans zyn; wat reeden zynder dan, dat de Harde des Sulthans peper naer hem genomen heeft, alsoo de Sulthan aen de Harde niet schuldigh is; de peper, die de Harder naer hem genomen heeft, bedraeght 725 rd^{s}.

Vorders is de capiteyn van de logie by den Sulthan gecomen, geseght en geëyscht de waerde van den peper, die de Harde naer hem genomen heeft voor d'E. Compe, alsoo Sitjanatta aen de Compe schuldigh is, 't gene de Sulthan heeft toegestaen, soo versockt de Sulthan aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael en Raden van India gelieven te beraden over des Sulthans peper, die Jan de Harde genomen heeft, 't geen oocq vertrouwe aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India en versoeke, die penningen, die de Harde naer hem genomen heeft, weder uytgekeert mogen werden; voor dees tyt hebbe niet anders aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, uyt een suyver opreght en genegen gemoet te senden als thien picols peper tot teken, dat nogh leve.

Van Pangeran de Patty.

Een brieff, uyt genegentheyt geschreven uyt een suyver en opreght gemoet, dat onveranderlyck is, soo by dagh, als naght, van Pangeran de Patty, die over de stad van Jamby regeert, aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India, die regeren en reght doen in de stad Batavia en laten gebruyken in alle billickheyt, waerdoor sy van alle Coningen gepresen werden, alsmede regeren en gesagh hebben over alle Nederlanders, soo boven, als beneden wints; oocq verstandigh en vernuftigh, alsmede cloekmoedigh en stout sonder vreese voor haer vyanden op het slaghvelt; die haer bontgenoten helpen tegen die haer verdrucken; oocq onveranderlyck in haer voornemen, soo lange de maen en sonne haer schynsel geven, waerdoor de naem van Pangeran de Patty aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, alsmede de Raden van India door wedersyts genegentheyt seer befaemt is.

Vorders naer dit, de brieff, die Delffshaven heeft aengebraght, heeft Pangeran de Patty wel ontfangen en met eere als groote Coningen haer brieven ingehaelt; dien geopent en gelesen hebbende, verstaen, als dat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India die van Jamby en Johor heeft soecken te bevredigen en te vereenigen over den oorlogh, tusschen Jamby en Johor ontstaen, 't gene Pangeran de Patty seer aengenaem is geweest, soo het mettet gevoelen van Pangeran de Patty overeencomt; want, de jonge Coning heeft my lieff gehad en is myn opvoeder, doen nogh cleen was, 't geen de Sulthan oocq wel heeft behaeght; wat oorsaek isser nu dan, dat hy de groten heeft dood geschoten, die hem niet misdaen hebben; daerover sal hy eerst aen den Sulthan om vergiffenis moeten versoeken; indien de jonge Conincq selfs niet wil comen, laet hy dan een gesant met een brieff senden; wat aengaet den brieff van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India van wegen de schult, die de Jambinesen schuldigh zyn, sal met Godes hulpe en, sooveel in Pangeran de Patty maght is, traghten te helpen, alsoo nu de schult van de Jambynesen de Sulthan als syn eygen schult heeft aengenomen, maer Pangeran de Patty sal syn hulpe daerin bewysen,

dat deselve voldaen werden; vorders, indien Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India genegen zyn Pangeran de Patty voor 500 rd^{s} aen buscruyt gelieven te vercopen, versoeke, dattet selve mettet schip, dat in desen mousson op Jamby sal comen, moght gesonden werden; de waerde sal Pangeran de Patty aen den coopman van de logie op Jamby betaelen; Pangeran de Patty versoekt het cruyt te copen, omdat de Johorit op Jamby sal comen; en wanneer Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, ende de Raden van India Pangeran de Patty sooveel cruyt niet en vertrouwe, hy sal 't selve in de Hollantse logie op Jamby bergen; en wanneer de Johorse volckeren comen, sal Pangeran de Patty 't selve van daer haelen; Pangeran de Patty sent 20 picols swarte peper.

Van Keey Demang Souria Negara.

Geschreven uyt een suyver opreght en genegen gemoet met groote eere van Keey Demangh Souria Negara aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, die regeert en reght doet in de stad Batavia en befaemt is door de geheele werelt en 't gebiedt heeft over alle Nederlanders, soo boven, als benedens winds, waerdoor hy van alle Coningen gepresen werd over syn opreghtigheyt, mildadigheyt, wysheyt en vernuftigheyt, boven alle anderen uytmuntende; de vyanden zyn seer bevreest voor syne wapenen en onwinbaer van wegen syn cloeckmoedigheyt; synde oocq stantvastigh in 't onderhouden van syne contracten om eenigheyt te blyven met alle Coningen, waerin verhope, dat hy uyt wedersyts genegentheyt niet sal veranderen, maer daerby continueeren, soo langhe de maen en sonne haere schynsel geven, voor altyt.

Vorders naer dit, soo maeke aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, bekent, als dat de capitain van de logie en Keey Demangh gesamentlyck by den Sulthan zyn gegaen en Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, syn meeninge bekent gemaekt, waerop de Sulthan alle de schulden van de Jambynesen op hem en voor syn eygen schulden heeft genomen en geseght, dat de brieff van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, die mettet cleyne schip gecomen is, den inhout seer wel verstaen heeft, gelyk oocq door Keey Demangh en den coopman tegens den Sulthan geseght; indien de Sulthan Joan Maetsuycker gelieven wil doen, dat het Joan Maetsuycker met een schip, van alles versien, sal vergelden en den Sulthan in al syn doen helpen; en alles, wat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, aen den coopman van de logie geschreven heeft, door den coopman van de logie en Keey Demangh aen den Sulthan alles bekent gemaekt, waerop de Sulthan antwoorde: 't geene Joan Maetsuycker gelieven is, oocq 't syne is.

En geseght, dat alle beradingh in handen van Keey Demangh heeft overgegeven, omdat Keey Demangh de meeninghe van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, seer wel begrypt en omdat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, met den Sulthan broeders uyt wedersyts genegentheyt zyn, maer

soo 't Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, gelieft, dat de Jambyse volckeren haer schult betaelen in gemaekt gout off silver, soo sal de schult door de Jambynesen metter haest voldaen werden en Keey Demangh sal syn beste ten aensien van Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, daerin doen.

Vorders Keey Demangh maekt bekent aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, als dat een van des Sulthans vaertuygen door de Hollanders op de Westcust is genomen en Keey Demangh versoekt, dat Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, daerover gelieft te beraden, alsoo alle de ingeladen goederen den Sulthan toebehooren en zyn, als off het Comp^es goederen waren; want stelle ons vertrouwen vooreerst op Godt en op de propheten en daernae op Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, met vertrouwen, dat alle de goederen, die in 't vaertuygh geweest zyn en door de Hollanders op de Westcust genomen, sullen weder gegeven werden, waerover Keey Demangh aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, seer danckbaer sal zyn en by al de werelt sal uytgeroepen werden, dat Batavia met die van Jamby eens zyn en datter dan geen onlusten sullen connen ontstaen, soo langhe de sonne en de maen haer schynsel sullen geven, voor altoos.

't Geschenck van Keey Demangh aen Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, bestaet in 5 picols peper, waerover versoeckt niet misnoeght gelieft te wesen.

Tegens den avondt comt alhier ter rheede weder terugh van Bantam de gorab, Queda, met 2500 bossen rottanghs en 400 bossen off 2000 stucx cadjangs, costende met malcander *f* 589 : 10.

De brieff, daermede van den resident, Willem Caeff, becomen, is gedateert 21 deses, in substantie zynde, dat de Francen tot nogh niet meer peper in de Franchois hebben gescheept als 700 bhaer en datse eghter voornemens blyven 't selve in 't laetst van dese maendt naer Souratta af te depescheren; de twee Deense scheepjes waren geladen met rys, timmerhout, poeyer en candy suycker; boven dat haddense nogh ingenomen 100 kisten met Japans coper en 100 seugen loot, waermede alle de Moorse coopluyden, door haer hier aengebracht, wederom stonden te vertrecken; en hadden de voorsz. cooplieden mede goede quantiteyt gout in voorraed; en hadde de resident debvoir aengewent om eenige Batavias fugitiven op deselve scheepjes te verspieden, maer nogh niets connen vernemen.

't Engels schip, Satisfaction, was eerst op 't schryven deses aldaer ter rheede gearriveert; wat contanten en coopmanschappen 't selve heeft aengebracht, sal by ondervindingh geadviseert werden; de Turxe amphioen wierd by die vrunden op 300 rd^s 't picol gehouden en gaet biernevens een stuckjen tot een monster.

De Sulthan was genegen die van Bancka tegens de Palimbangers met eenigh volcq te willen adsisteren, over sulcx versoghte, dat haer volcq en vaertuygen geen leet moght aengedaen worden; en sou de adsistentie niet grooter vallen als 4 à 500 mannen, waermede dese besluyt.

24 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d°*. naer den middagh, naer de predicatie, verschynt hier ter rheede behouden uyt het vaderland over Caeb de Goede Hoop 't fluytschip, Cuylenburgh, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam op 22 April verleden uyt Texel in zee gelopen met 138 coppen, als 96 zeevarende en 42 militaire; aen de Caep is aen land gegaen 1 militair en van daer weder overgecomen 5 zeevarende en 1 militair; oocq isser 1 zeevarend onderwegen overleden, soodat deselve fluyt nogh hier te lande brenght 100 zeevarende en 42 militaire, t'samen 142 zielen.

Insgelycx verschynt mede 's avonts, naer 't gebedt, hier ter rheede de hoecker, de Goutvincq, uyt het vaderland over Caep de Goede Hoop, zynde voor reecqueningh van de camer Delfft 18 Maert deses jaers in zee gelopen met 20 zeeluyden, waervan 1 onderwegen aen St Palma en 1 aen de Caep is gebleven, soo dattet hier nogh te lande brenght 18 zeeluyden.

26 *d°*. 's morgens vroegh vaert d'heer gouverneur generael, geaccompagneert met de heeren Overtwater, Speelman en van Hoorn, naer 't eyland Onrust, met haer nemende den capitain, Christiaen Poolman, nevens den fabrycq, Adriaen de Leeuw, en den vendrigh, Christoffel Otto Corle; om wat reden en wat haer Ed^e^ aldaer hebben verright, staet hieronder op 27 deses geinsereert.

Naer den middagh verschynt hier ter rheede van Cheylon de hoeker, den Hengelaer, met 41600 ℔ fynen caneel, bestaende in 520 packen, bedragende met malcander *f* 8486 : 8.

De missive van d'heer ordinaris raed, Ryckloff van Goens, en den raed uyt Colombo is gedateert 13 September, die in 't verbael te vinden sal zyn.

Insgelycqs soo verschynt mede terselver tyt van Banda over Japara 't jaght, Ougly, medebrengende:

van Japara:

28 stucx moerbalcken;
209 gesorteerde knies;
76 lighte 4 vadems balcken;
500 cleene balckjens van 16 à 17 voet lancq;
380 swalpen, met malcander bedragende *f* 2759 : 5 : —.

Nogh buyten factuer op 't cognoissement aengehaelt:

1 goutkist, van Macassar met 't fluytjen, de Mees, op Japara aengebracht; item 2 cassen met boeken en twee jonge meysjes idem.

Waermede wy dan oocq hebben becomen een dubbelde missive van den heer gouverneur, Anthonio Hurt, van Banda, gedateert 19 September, hier te vooren op 11 October met Muyen direct van daer aengebracht; een brieff van Ternaten, door den raed geschreven 23 Augustus; een dito van Macassar door den president, de Jongh, van 11 October, beyde laetste door 't fluytjen, de Mees, op Japara 19 October aengebracht; by het Ternaetse schryven, op Macassar met de chaloup, de Parcquit, van daer aengebracht 9 October, werden haer Ed^ns^ verstendight 't overlyden van den president, Abraham Verspreet, op 7 Augustus en dat de raed het oppergesagh by

provisie tot nader ordre van haer Ed^e^ voornoemd hadden gedefereert aen den coopman en secunde persoon, Cornelis Bartels Marchier.

Een missive oocq van den resident, Jacob Couper, van Japare, gedateert 19 October, meldende, dat de voornoemde resident 't cargasoen met de chaloup van den vryman, Pieter van der Burgh, op 14 October daer wel ontfangen hadt.

Dat oocq 't geordonneerde van 't versamelen van quantiteyt houtwercken en swaerder masthouten sou aghtervolght worden; oocq al bereets aenbesteet had 800 stucx musquets laden à 9 rd^a^ 't cento, maekende oocq gissinge tegens ultimo February wel 4 à 5 retourscheepsladinghe in de boght van Rambangh gereet te hebben, en daertegen scheepsruymte soude verwaghten.

Soo hadde oocq de resident 3 stucx groote contings op Rimbang laten opsetten, die meest claer waren, en soude voorts tegens 't Westermousson tot 10 à 12 stucx sien te bemaghtigen: om te bemaghtigen een scheepsladinghe rys sou jegenwoordigh geen apparentie zyn.

Op 4 deser was uyt de Mattaram tydinghe gecomen, dat de oude sabandaer van Damack door een der grooten ten hove schelmaghtigh vermoort is, naerdat over den bewusten moort van den Chinees op Damack pardon van den pangeran Ade Patty geobtineert hadde; en waren den 6^en^ daeraen de Deense jaghtjens beyde van daer naer Bantam vertrocken, inhebbende 200 picols sandel en parthye cleene balcken en planckjes; oocq was dien selven avond aldaer weder aengecomen seekere Portugees, Joan Bareu, van Timor met sandel, die aen den gouverneur, Wierat Macka, 100 bhaer voor 7½ ropia 't picol had vercoght; en waren dit saisoen veel vaertuygen met sandel costi vertrocken.

Dit jaght, Ougly, was 6 deser van Banda voor Rimbangh gearriveert en was 't selve met houtwercken beladen, als hier vooren staet vermelt.

Op 't sluyten deses was aldaer van Macassar ter rheede verschenen het fluytjen, de Mees, met schryven, dat tot Macassar den 26^en^ verleden maend 't jaght, Wilgenburgh, behouden was aengecomen; en om dien bodem niet ledigh herwaerts te senden sou de resident traghten sooveel rys te becomen, als mogelycq was, etc.

Naer den middagh comt d'heer generael met de suite, als hier vooren staet aengehaelt, wederom terugh van 't eyland Onrust; haer voornemen en verrigten volght hierop.

27 *d^o^*. alsoo op 13 deser in Rade van India goetgevonden is 't eyland, de Cuyper, te doen bewaren met 25 à 30 soldaten onder een bequaem sergeant, soo is 't sedert met de fluyt, Cuylenburgh, uyt het vaderland ende van Cheylon, Goa, Wingurla, etc. vernomen van den toestel ten oorlogh ende equipagie der Francen naer India en dat haer deselve mette Portugesen wel moghten comen te conjungeren, insonderheyt metten nieuwen viceroy, die sigh onder syne tituls laet noemen Restaurador de Cheylon, etc.; en alsoo gemeent word, dat d'E. Franchois Caron wegen die van Vranckrycq mette Conincq van Bantam wel iets heymelyk tegen den staet van d'E. Comp^e^ moghte gecontracteert ofte voor hebben, soo was d'heer generael met de meeste leden van den raed, etc. gevaren naer 't eyland Onrust, gelycq op gister hier voor staet geinsereert, om af te sien, hoe en op wat maniere men 't selve

eyland Onrust best sou kunnen vast maeken ende versekeren en naer overweginge verstaen aldaer te laten maeken een bolwercq van gebacken steen en calcq, naer de forme als een bolwercq van een vyffhoeckige fortresse, de facen op ... roeden lenghte ende aghter in de keel met een gesloten opgangh, op het midden meest van het gemelte eyland, om niet alleen 't selve eyland te cunnen beschermen, maer oocq te cunnen afwysen al sulcke volckeren ende vaertuygen, die op Comp^{es} schepen moghten toeleggen te bespringen, etc., alles breder by de resolutie onder dato deses in 't resolutie boek te vinden.

En om van hier nogh eenige advysen inder haest over Malacca naer Cheylon en Mallebaer te senden is goetgevonden daertoe gereet en ter dege te laten schoon maeken de hoeker, de Hengelaer, en die van Malacca te ordonneren uyt haer guarnisoen met de schepen, over die plaets gaende, naer Cheylon en Mallebaer aff te steeken 25 à 30 goede soldaten, dewylder van hier niet meer can gemist worden, om datter aen de Caep over de 300 uyt de herwaerts gecomen schepen zyn gelight, etc.

Soo is oock de coopman, Pieter van den Broek, van Cormandel opgecomen, op syn versoek geaccordeert met desselfs familie te mogen vertrecken naer het vaderland.

Uyt degene, die haer hebben aengeboden totte vacante cipier plaetse, is daertoe vercosen de borger, Cornelis Janse Dico, present basaerwaghter, en weder tot basaerwaghter de borger, Bartholomeus van Doornicq.

28 *d*^{o}. tegens den middagh werden de brieven van de Coningen van Ternaten en Palacca, eergisteren met 't jaght, Ougly, van Japare aengebracht, door de gecommitteerden van boort gehaelt en naer gewoonte onder 't losbranden van 12 canonschoten van 't casteels puncten syn Ed^{t} den heer gouverneur generael overreyckt, zynde die van den Conincq van Ternaten op Macassar 9 deses maents met de chaloup, de Parcquit, en van daer, benevens de brieff van Radja Palacca, per 't fluytjen, de Mees, 19 daeraen tot Japara aengebracht en vervolgens, als vooren gesegt, met Ougly hier aengecomen, luydende deselve naer gedane translatie, als volght; en eerstelyck die van den Conincq van Ternaten.

> Dese brieff comt van Paducca Siry Sulthan Mandarsaha, Conincq van Ternaten, die de groetenis doet aen syn vrund, den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, en alle de Raden van India in 't casteel Batavia.
>
> Vorders naer dit, soo maekt Paducca Siry Sulthan bekent in desen brieff 't overlyden van den president, Abraham Verspreet, en als dat ik en alle de grooten en cleene volckeren en de Conincq Tabucca, nevens syne grooten, op de begraffenis syn verschenen en hem begraven met soodanige eere, als een Conincq ofte Gouverneur toecomt; ende de Conincq van Tidor heeft gesonden Gougougou ende syn broeder, Quittchily Goura Jangy, en nogh vier offte 5 van de grooten, die mede gesamentlyck ter begraffenisse zyn geweest; en wanneer wederom gecomen zynde, zyn gesamentlyck, soo Hollanders, Ternatanen, Tidoresen, Chinesen en alle vryeluyden, op de Hollandsche wyse in huys gegaen en aldaer gegeten en gedroncken; en daernaer hebbe ik tegens

alle de Hollanders, Ternaten, Tidoresen, in presentie van alle volckeren geseght: nu is de president gestorven en de coopman comt nu in syn plaets, die wy oocq als hooft erkennen en beloven in alles te helpen tot den tyt, datter een ander comt hem vervangen, 't geen oocq aen den heer Gouverneur Generael en Raden van India versoeke; en wanneer een ander man tot een vervanger van Abraham Verspreet gelieft te senden, soo sendt een wys en verstandigh man en die de maniere van de Ternatanen bekent is, als voor desen ten tyden van myn vader, die de twee eylanden, Ternaten en Tidor, in rust heeft geregeert.

Vorders naer dit, Paducca Siry Sulthan versoekt aen den Gouverneur Generael, dat een brieff gelieft te schryven aen den president op Macassar om van den Macassaersen Conincq te eysschen eenige realen, waervoor, wanneer van Macassar naer Ternaten soude vertrecken, de Macassaerse Conincq, Creyn Crongrongh en alle des Coningx kinderen borgh geworden syn en geseght, datse aen den president op Macassar souden betaelen van wegen de pretentie van Soula, bedragende dertigh duysent rd^{e}; gelycq ik oocq versoeke een brieff aen den president op Macassar gelieft te schryven, als dat ik van de Comp^{e} hebbe genoten 10000 rd^{e} om deselve van den Macassaersen Conincq weder met ernst aff te eysschen en stelle 't selve in des presidents handen; verders, wat aengaet Molucco, Ternaten en Tidor en myn verrightinghe, is in den Comp^{e} brieff geschreven, 't geen de heer Gouverneur Generael en Raden van India daeruyt gelieven te lesen; nogh maekt Paducca Siry Sulthan aen den Gouverneur bekent, dat, ten tyden van 't overlyden van Jou Menera, ik en de president, Abraham Verspreet, 't selve hebben bekent gemaekt aen den Conincq van Tidor, als dat ik hem inder haest hebbe begraven, door dien dat sulcx, siek zynde, selffs begeert heeft, 't geen de Conincq van Tidor niet wel heeft gevallen, daerom hy niet is verschenen, soo hebbe naer veertigh dagen met den president beraetslaeght en een van de grooten gesonden naer Tidor en aldaer de grooten versoght om ten eeten in Ternaten te comen, gelycq onder de Moren gebruykelyck is, dogh zyn daer niet verschenen.

Verders, soo is des Coninx doghter van Tidoor met name Songonda gestorven, 't geen hy my oocq niet heeft bekent gemaekt, dogh hebbe 't selve my niet aengetrocken, maer in 't gevoelen van den president, Abraham Verspreet, gestelt en aen hem gegeven meer als 300 rd^{e} om te copen cleeden, rys, coebeesten en andere goederen meer, waermede capitain Laut en andere grooten, Sosiwo Langadie, Hoccum Payhahe en alle de vrouwen op de wyse van de Ternataense grooten, gelyk door den president, Abraham Verspreet, is gesonden Hendricq van den Broecq en Simon Mestice ten geleyde van de Christenen mans en vrouwen, meer als thien personen, die gesamentlyk zyn vertrocken en de goederen naer Tidoor gebraght; dogh heeft deselve niet willen aennemen, nogh toelaten, dat iemand aen land moght comen, en geseght, datse weder souden vertrecken, 't geen is

geschiedt, dogh hebbe my daer weynigh aen gelegen gelaten en gedaght, dat de Conincq van Tidor een groot meester moet wesen, dat hy 't geen hem gesonden hebbe, niet heeft willen aennemen, en dencke daerom oocq niet meer, want Abraham Verspreet heeft'et wel in den brieff van d'E. Comp^e geseght alle 't geen gepasseert is; nogh maekt Paducca Siry Sulthan bekent, ten tyden, wanneer de admirael, Cornelis Speelman, in Ternaten is gecomen, dat met den Conincq van Tidor vereenight ben en hebben 't selve oocq beswooren, wanneer de slaeven van Ternaten op Tidor wegh lopen, datse weder gegeven sullen werden, gelyck oocq die van Ternaten aen die van Tidor schuldigh zyn, 't geen oocq met de reden overeencomt, dogh die van Tidor en willense niet wederom geven; nogh versoekt Paducca Siry Sulthan aen den heer Gouverneur Generael, dat gelieft te senden in desen mousson 20 lasten witte rys, als de Gouverneur Generael voor desen mettet schip, Cleen Batavia, op Macassar heeft gesonden, en 50 à 60 ofte meer stucken zyde chindos van 5 asta; nogh ben icq verwondert, doen van Macassar in Ternaten ben gecomen, als datter weynigh parcallen, deekens, salempoeris, beddeteecq, chelas en salpocados waren, alsmede dat de prys daervan gesteygert was, 't gene Paducca Siry Sulthan versoekt, datte prys daervan als voor desen magh gestelt worden; en sooder weynigh cleeden op Ternaten in 't packhuys zyn, gelieft van Batavia te senden, want bedught ben soodanige duere cleeden te coopen, niet wetende, waerom deselve soo in prys geresen zyn; niet en heeft Paducca Siry Sulthan aen den heer Gouverneur Generael te senden als een opreght, suyver en genegen hert; nogh laet Paducca Siry Sulthan aen den heer Generael weten, als datter een gesant van den Coninq, Wouna, op 't land Pantjana by 't leven van den president, Abraham Verspreet, by my is verschenen, die in desen mousson onder 't geleyde van myn volcq weder sal vertrecken.

Van Radja Palacca.

Dese brieff comt van Radja Palacca, Conincq van Bintaim, die de groetenis doet aen den heer Generael; de brieff, dien de heer Generael heeft geschreven aen den president, Radja Palacca en Radja Bacca heeft geroepen en bekent gemaekt, als dat de heer Generael de plaetse Lammoera aen Radja Palacca en Radja Bacca heeft gegeven, alsmede over de plaetsen en volckeren van Bilawa te regeren, waervoor Radja Palacca en Radja Bacca met neergeboogen hoofden seer danckbaer zyn; vorders naer dit, soo heeft de president en Radja Palacca beraetslaeght om de volckeren byeen te samelen en naer Mandaer te gaen, waerop naer Bone ben vertrocken om aldaer mede die volckeren te versamelen en de bontgenoten bekent te maeken, 't geen alle gesamentlyk hebben toegestaen en vast gestelt den 8^en October met alle de maght naer Mandhaer te vertrecken; niet hebbe meer aen den heer Generael te senden als twee slaeffjens, een jongetje, genaemt Debayno en een meysje Jrano; dit is tot teeken, dat nogh leve.

29 *d°*. op den middagh verschynt hier ter rheede van Cheylon over de cust Cormandel het fluytschip, Peguw, met een ladingh ten bedraegen van *f* 109154:19:8, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

van Cheylon:

36320 ℔ fyne caneel off 454 packen..... *f* 9112: 9:—

van Cormandel:

226 packen diverse cleeden;
11520 ℔ salpeter;
317 stucx rouwe vloerstenen;
63 » steene reghtstanders van 4 voet, comt te samen » 100042:18: 8
met malcander..... *f* 109154:19: 8

van Persia voor Malacca, met de Voorsightigheyt op Cormandel aengebracht:

1 kist met zyde stoffen;
27 sacken met amandelen;
18 potten diverse fruyten;
1 sack met thuynsaeden;
30 cassen Persiaense wyn;
25 » rooswater en
1 pack met alcatyven, ongetaxeert.

De brieff, daermede van den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, becomen, is gedateert 28 September jongstleden.

Insgelycx comt mede naer den middagh te voorschyn van de Westcust 't jaghtje, Rambangh, met:

693 teyl 12 maes gout;
124 bharen peper;
51 ℔ schiltpatshooren;
30 kannen camphur oly;
500 marcq Seviljanen, aldaer onbenodight;
215 ℔ arts uyt de myn boven Sillida, bedragende met malcander *f* 53951:8:6.

Waermede wy dan oocq hebben becomen een missive van den commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raed, gedateert 15 October, alsmede een brieff van de Indrapourse grooten, die naer gedane translatie is bevonden van volgenden inhout (1).

Soo comt oocq mede om desen tyt ten ancker van Cormandel 't schip, de Gecroonde Vreede, met een lading van allerhande coopmanschappen, ten bedraegen van *f* 136061:—:5, bestaende in 't volgende, namentlyk:

(1) In de kopij verzuimd twee bladzijden in te vullen.

538 packen diverse cleeden;
1 pack rochevellen;
28320 ℔ salpeter;
1500 stucx rouwe vloersteenen;
57670 ℔ calliatourshout;
60 olyslagers matten;
12 packen diverse alcatyven;
10200 ℔ huytspykers;
17160 » cattoen in 143 balen;
40584 » gommelack.

Waermede wy dan oocq hebben becomen vyff brieven, een van den heer Ryckloff van Goens, ordinaris Raed van India, ende den raed uyt Colombo, gedateert 29 July; item een missive van d'heer Ryckloff van Goens, de Jonge, extra ordinaris Raed van India, en den raed uyt Battacaloa van 13 en een d° van den commandeur en raed tot Jaffenapatnam van 6 Augustus, mitsgaders 2 ditos, d'eene van den heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende den raed uyt 't Casteel Geldria, gedateert 6, ende d'ander van de ..... tot Masulipatnam van 22 September.

Insgelycx worden haer Ed° mede verstendight 't behouden arrivement van 't schip, de Voorsightigheyt, in de Straet, comende uyt Persia over Cheylon en Cormandel, waerop haer Ed° opstonts den equipagiemeester, Jan de Graeff, hebben gelast een snedighe chaloup af te veerdigen tottet afhaelen der brieven; en is den quartiermeester tot dien eynde een schriftelyk ordonnantie aen de opperhoofden mede gegeven om deselve aen hen ter hand te stellen, die dan

30 *d°*. tegens den middagh comt wederom terugh met de brieven, daermede aengecomen, gelyk dan oocq corts daeraen 't voorsz. schip, de Voorsightigheyt, hier ter rheede comt te paresseren met een ladinghe van Cormandel, ten bedragen van *f* 59490:5:3, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

220 packen diverse cleeden;
2 » rochevellen;
4020 ℔ schapen wol en bocken hair in 67 sacken;
30240 » salpeter;
30610 » calliatourshout;
310 stucx steene reghtstanders tot poorten;
60 » laleyhouten;
940 » rouwe diamanten;
120 » groote bamboese matten;
9 packen gebleekte parcallen, gaende nu ongetaxeert om in Amerongens factuer gebracht te worden.

Waermede wy dan oocq hebben becomen 5 brieven, een van den directeur, Lucas van der Dussen, ende den raed uyt Gamron van dato 8 Juny; 2 van Cheylon, een van den heer ordinary raed, Ryckloff van Goens, uyt Colombo van 8 Augustus, een van den heer Ryckloff van Goens, de Jonge, uyt Erckelanchem tot Battacaloa van 5 September, een van den coopman, Rombout Leser, uyt Wingurla van 10 Augustus, daer te vooren tot Cormandel per Terra aengebracht, ende laetstelyk de duplicata, alhier te vooren op gisteren met de fluyt, Pegu, aengebracht, zynde gedaghtekent 28 September, alle deses jaers.

Soo is oocq mede by d'heer directeur generael in vergaderingh gecommuniceert een specificatie van over en te cort geleverde coopmanschappen, soo uytte schepen

van 't vaderlant, als van de Indische quartieren, hier tot Batavia aengebraght sedert het begin tot het slot van de negotie boeken deses lopenden jaers; en alsoo daerby geen exces word bevonden, nogh oocq by de oude peper van de Westzyde, bestaende in 18172544 cattys swarte peper, ontfangen en uytgelevert van primo January 1665 tot ultimo Augustus 1669, en daerop niet meer te cort bevonden als 396876 cattys, zynde ongeveer $2^1/_6$ perc^{to}, soo is naer examinatie goetgevonden hetselve te laten vereffenen en afschryven.

31 d^o. tegens den middagh comt alhier ter rheede behouden van Bengale ten ancker 't fluytschip, Bueren, met een lading ten bedraegen van *f* 218413 : 17 : 8, bestaende in de volgende coopmanschappen, te weten:

380800 ℔ salpeter;
43800 » off 300 balen zyde;
1800 » amphioen in 18 potten;
14150 » lyk garen;
4892 » taly garen;
11417 » rouwe lont in 257 bossen;
462 » off 100 stucx lootlynen;
26703 » tarwe;
2992 » suyvere wax;
5 packen off 200 gestickte dekens;
1 Pattenaes gout paviljoen, etc.

Waermede wy dan hebben becomen vyff brieven, te weten, 2 van den heer directeur, Constantin Ranst, d'eene uyt Ougly van 3, de ander uyt Cassimabasaer van 16 en een van den raed uyt Ougly van 20, een van den commissaris, Willem Volger, van 16 en appendix van 20, mitsgaders een van voornoemden commissaris, den directeur, Ranst, ende den raed uyt Ougly van 23 Augustus, alle te vinden zynde in 't aencomende brieffboek.

En zyn haer Ed^{en} daerby ontwaer geworden het droevig sneuvelen van 't fluytschip, Buyenskercke, in de herwaerts comste op de W. banck van 't Nieuwe diep met omtrent 37 mannen, zynde van hier geseylt met 74 eeters, waerby dan oocq d'E. Comp^a comt te misschen aen diverse coopmanschappen incoops / 192146 : 13 : 13; God de Heere wil Comp^{es} schade wederom met een ander gelegentheyd versetten, waertoe hy synen miltryken zegen wil verleenen.

Dese maend zyn van diverse plaetsen alhier aengecomen soo groote, als cleyne vaertuygen 279 *stucx, gemant met* 1095 *mannen en hebben medegebraght dese naervolgende coopmanschappen en waeren:*

41 stucx vaertuygen van Cherrebon met 154 mannen, 87 lasten rys, 100 hoenders, 800 bossen tammarinde, 1 picol ajuyn, 100 corven swarte suyker, 40 plancken, 1500 bossen suycker eliphantsvoet, 829 picols peper, 150 potten en tresellen, 200 steenboxvellen, 150 rysmanden, 6 potten oly, 6000 stucx cneppel suyker.

7 vaertuygen van Pamanoekan met 27 mannen, 150 bossen pady, 75 stucx hoenders, 7 1/2 lasten rys, 1 picol gedroogde buffelsvlees ende 4 picols harttevlees.

7 van Damacq met 37 mannen, 150 plancken, 43 lasten rys, 40 hoenders, 15 stucx gansen, 500 gesoute eyeren ende 40 grove matten.

9 van Japara met 33 mannen, 290 corven witte suyker, 1000 stucx gedroogde steenbrasems, 100 corven swarte suyker, 10 corven stock suyker, 200 plancken, 24 lasten rys ende 300 knietjes.

20 van Chiassem met 74 mannen, 40 3/4 lasten rys, 220 stucx plancken, 6000 stucx cneppel suyker, 110 balcken, 125 stucx eenden, 1/2 last sout ende 2 picols toebacq Java.

1 van Maronda met 3 mannen ende 3 picols toebacq Java.

12 » Tegal met 51 mannen, 41 lasten rys, 155 stucx hoenders, 100 bossen padie, 2100 bossen suyker sombar, 200 stucx suyker jaty ende 40 stucx grove matten.

6 van Tangeran met 12 mannen, 95 stucx hoenders, 3/4 lasten rys, 2 picols borryborry, 1 picol Javaens toebacq ende 1/2 picol ajuyn;

1 van Banda met 6 mannen, 6 slaven en slavinnen ende 9 picols witte suyker.

1 » Ambon met 6 mannen, 5 slaven en slavinnen ende 26 picols tabacq cabery.

5 » Surrobaya met 22 mannen, 19 1/4 lasten rys, 130 potten oly ende 6 lasten sout.

21 van Samarangh met 102 mannen, 6 picols tabacq Java, 162 3/8 lasten rys, 43 potten oly, 3 picols buffelsvlees ende 1200 kistplancken.

18 van Bantam met 64 mannen, 810 potten calcq, 15 corven swarte suyker, 324500 oude pienangh, 2525 potten en tresellen, 30 potten oly, 100 bossen cneppel suyker, 500 stucx gesoute visch, 6500 clappus ende 700 bossen rottangs.

17 van Craoangh met 50 mannen, 18 picols toebacq Java, 64 1/2 lasten rys, 295 stucx hoenders, 18 stucx harttebeesten, 2 geytebocken ende 6 picols buffelsvlees.

6 van Banjer met 33 mannen, 90000 pienangh, 20 potten oly, 600 bossen rottangs, 545 picols peper ende 200 stucx stroo dexels.

2 van Lassem met 13 mannen, 40 lasten sout ende 100 balcken.

3 » Tadoenangh met 12 mannen, 15400 bossen suyker jaty, 2 1/8 lasten rys, 2000 bossen tammarinde, 8 picols ajuyn, 2000 stucx gesoute eyeren ende 2 lasten sout.

3 van Candanghauwer met 12 mannen ende 9 1/4 lasten rys.

4 » Samanap met 15 mannen, 3 lasten groene cadjangh, 100 bossen tammarinde, 10000 stucx suyker cattoupa, 2000 stucx steenbrasems, 10 picols lange peper ende 25 potten oly.

1 van Cherita met 4 mannen ende 2000 clappus.

19 » Dermayo met 78 mannen, 69 3/4 lasten rys, 300 bossen suyker sombar ende 100 stucx cneppel suyker.

1 van Ontong Java met 2 mannen ende 1/4 last rys.

5 » Macassar met 72 mannen, 142 stucx slaven en slavinnen, 60 lasten rys, 80 stucx tappesarasse ende 70 stucx committers.

12 vaertuygen van Grissicq met 32 mannen, 4 stucx slaven en slavinnen, 30000 cleyne bossjes suyker, 2000 bossen tammarinde, 100 clappus, 40 corven swarte suyker, 41 potten oly, 6½ lasten rys, 500 harttevellen, 900 stucx steenbrasems, 2 lasten witte boontjes, 10000 stucx cleyne cneppel suyker ende 1 last groene cadjangh.

1 van Ternaten met 10 mannen, 25 picols tabacq cabery, 100 stucx manocque tabacq.

2 van Diringo met 8 mannen, 29000 stucx cneppel suyker ende 500 stucx steenbrasems.

11 van Rambangh met 63 mannen, 90 lasten rys, 2000 plancken, 150 stucx balcken, 100, bossen tammarinde, 3 picols ajuyn ende 100 corven witte suyker.

2 van Mindauwe met 7 mannen ende 200 stroo dexels.

6 » Pacalongen met 22 mannen, 100 stucx hoenders, 3 lasten rys, 65 picols peper en 65 cattys peper ende 100 stucx kitsplanckjes.

4 van Pamalangh met 15 mannen ende 5½ lasten rys.

3 » Boudongh met 12 mannen, 2 lasten sout ende 2 lasten rys.

1 » Baly met 4 mannen ende 4 slaven.

3 » Timor met 38 mannen, 410 picols sandelhout ende 8 picols wax.

1 » Candael met 4 mannen ende 1 last rys.

1 » Bouton met 6 mannen ende 12 stucx slaven en slavinnen.

3 » Calianjer met 20 mannen, 34 lasten rys ende 5 potten oly.

2 » Jouana met 9 mannen, 9 lasten rys ende 400 bossen suyker jaty.

2 » Sombaer met 8 mannen, 6 lasten rys, 500 stucx suyker sombaer ende 300 bossen pady.

1 van Coedoes met 4 mannen, 500 bossen suyker jaty, 2 picols ajuyn, ½ last witte boontjes ende 10000 bossen tammarinde.

1 van Palimbangh met 6 mannen, 191 picols en 90 cattys peper.

2 » Padangh met 8 mannen ende brenght niets.

11 » Malacca met 10 mannen, 27 corgies grove cambayen, 10 corgies kinder ditos, 4 ditos brede moeris, 5 ditos roode madaphons, 2 ditos witte cassa, 16 ditos tapechindos, 4 ditos tapesarassen, 18 ditos cust taffechelas, 1 dito chitse, 7 ditos vrouwe rocken, 1 dito Chinees gielanghs, 4 dito negros cleeden, 3 ditos longis, 11½ picol wax, 1½ corgies grove sarassen, 3 ditos bethilles, 8½ halve gobaer Java, 7 ditos cleyne gobaer sarasse, 11 ditos Ouglysse taffechelas ende 2 ditos guinees lywaet.

279 vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebragt, als volght:

737½	lasten rys;	1630½	picols peper;
1185	stucx hoenders en eenden;	2675	stucx potten en tresellen;
6000	bossen tammarinde;	200	» steenboxvellen;
14½	picols ajuyn;	150	» rysmanden;
655	corven swarte suyker;	1127	potten oly, soo cleene, als groote;
3910	stucx plancken;		
1500	bossen suyker eliphantsvoet;	25100	stucx cneppel suyker;

550	bossen padie;	57	lasten sout;
10	picols gedroogde buffelvlees;	5	» groene cadjangs;
4	» hartevlees;	10000	stucx suyker cattoupa;
2500	stucx gesoute eyeren;	2	picols borriborri;
15	» gansen;	399	corven witte suyker;
80	» grove matten;	3000	cleyne bossjes suyker;
173	» slaven en slavinnen;	51	picols toebacq cabery;
1000	» gedroogde steenbrasems;	100	mannocken toebacq;
10	corven stock suyker;	400	stroo dexels;
810	stucx potten calcq;	3400	bossjes suyker sombaer;
300	knietjes;	10	picols lange peper;
414500	stucx oude pienangh;	2½	last witte boontjes;
8600	» » clappus;	500	stucx hartevellen;
360	» balcken;	410	picols sandelhout;
30	picols toebacq Java;	500	stucx gesoute visch;
18	stucx hartebeesten;	3400	» steenbrasems;
2	» geyttebocken;	19½	picols wax;
950	bossen rottangs;	142½	corgies sorteringhe van cleeden.
16500	stucx suyker jaty;		

Daerentegen zyn van hier naer de onder genoemde quartieren vertrocken 116, soo groote, als cleyne vaertuygen, ende hebben mede vervoert dese naervolgende coopmanschappen ende waeren:

8 vaertuygen naer Cherrebon met 10 rd^{s} aen coper, 373 rd^{s} aen cleeden ende 15 rd^{s} aen out yser;
2 naer Diringo met 100 rd^{s} aen cleeden;
1 » Surrobaya met 60 rd^{s} aen cleeden;
1 » Palimbangh met 1360 rd^{s} aen cleeden;
4 » Samarangh met 170 rd^{s} aen cleeden, 12 rd^{s} aen yser ende 70 rd^{s} aen coppjens;
2 » Amboina met 30 rd^{s} aen comptoirtjes, 61 rd^{s} aen pierings, 500 rd^{s} aen cleeden, 24 rd^{s} aen zeep, 12 rd^{s} aen theeketels, 6 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Baly met 12 rd^{s} aen yser;
1 » Malacca met 160 rd^{s} aen mom, 24 rd^{s} aen haringh ende 125 rd^{s} aen wax;
1 » Brahan met 43 rd^{s} aen cleeden;
1 » Caranganjer met 20 rd^{s} aen cleeden;
2 » Candael met 69 rd^{s} aen cleeden;
3 » Paccalongen met 204 rd^{s} aen cleeden;
1 » Madauwe met 30 rd^{s} aen cleeden;
3 » Rambangh met 200 rd^{s} aen cleeden;
1 » Grissicq met 16 rd^{s} aen cleeden;
3 » Sombaer met 136 rd^{s} aen cleeden;
1 » Boedangh met 32 rd^{s} aen cleeden;

1 vaertuygh naer Banjer met 43 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Pamalangh met 115 rd^{s} aen cleeden;
1 » Goddongh met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 van Intche Prage met 43 rd^{s} aen cleeden;
6 naer Pamanoecan met 279 rd^{s} aen cleeden;
17 » Chiassem met 1322 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tanoewangsa met 13 rd^{s} aen cleeden;
6 » Damacq met 676 rd^{s} aen cleeden;
2 » Palimbangh met 75 rd^{s} aen wyn, 20 rd^{s} aen brandewyn, 30 rd^{s} aen Suratse zeep, 20 rd^{s} aen porceleyne coppen, 10 rd^{s} aen sout ende 633 rd^{s} aen cleeden;
19 » Dermayo met 1458 rd^{s} aen cleeden ende 90 rd^{s} aen contanten;
1 » Agangh met 16 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bancalis met 40 rd^{s} aen cleeden;
10 » Craoangh met 643 rd^{s} aen cleeden;
6 » Tegael met 431 rd^{s} aen cleeden;
6 » Macassar met 2101 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen yser, 42 rd^{s} aen schotels, 145 rd^{s} aen pierings, 19 rd^{s} aen coppen, 100 rd^{s} aen contanten, 18 rd^{s} aen Chinees papier, 30 rd^{s} aen nesten ysere pannen, 32 rd^{s} aen commen, 56 rd^{s} aen Chinees pierings, 12 rd^{s} aen theecoppjes, 5 rd^{s} aen coppen met dexels, 12 rd^{s} aen posteleyne cannetjens, 15 rd^{s} aen posteleyne gorgelets, 20 rd^{s} aen theeketels ende 100 rd^{s} aen arrack;

somma 116 stucx vaertuygen, van hier t'samen wegh gevoert hebbende aen diversche coopmanschappen, als volght:

11819	ryexdaelders	aen	cleeden;	100	ryexdaelders	aen	arracq;
39	»	»	yser;	18	»	»	Chinees papier;
89	»	»	coper;	42	»	»	schotels;
75	»	»	France wyn;	160	»	»	mom;
20	»	»	brandewyn;	24	»	»	haringh;
54	»	»	Suratse zeep;	125	»	»	wax;
10	»	»	sout;	44	»	»	groote coppen;
190	»	»	contanten;	56	»	»	Chinees pierings;
30	»	»	comptoirtjens;	12	»	»	thee coppjens;
206	»	»	pierings;	12	»	»	posteleyne cannetjens ende
32	»	»	theeketels;				
44	»	»	commen;	15	»	»	posteleyne gorgelets;
36	»	»	ysere pannen;		somma:	13262	ryexdaelders.
10	»	»	coper;				

Door den raed van justitie deses casteels zyn dese maend gejustificeert de naervolgende delincquanten:

24 October, Harman Kempers van Worcumsdam, soldaet op de schans Nieuwendam, over dat 4 etmalen van syn bescheyden waghtplaets absent geweest, driemael gewipt.

24 October, Jan Bastiaens van Delfshaven, quartiermeester op d'Eendraght, over manslagh met den swaerde gestraft, datter de doodt naevolght.

Door de respective officieren en gecommitteerden deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

1 October, seker persoon, genaemt Adam van Bengale, die hem selven in syn huys aen een bamboese verhangen hadt;

3 October, Hendrik Tilburgh van Liebeecq, soldaet op de Punct Diamant, in de groote revier onder de Punct verongeluckt;

17 October, Willem Gerritsen van Wiegen, soldaet onder de Nieuwpoort, in de groote revier bevonden verongeluckt te zyn;

27 October, Joanna van Mallebaer, slavinne van Cattharina da Costa, by d'E. Comp^{a} cruytmolen verdroncken;

30 October, Anthonica van Bengale, slavinne van Simon Anthonissen, by de revier Crocot vermoort.

Door de respective fiscaels deser stede zyn dese maend aengehaelt dese naervolgende particuliere goederen, te weten, door den fiscael Pauw aengehaelt uyt 't jaght, Oostenburgh, comende van Cormandel, in 5 packen,

7 October:

2	stucx	guinees lywaet fyn;
31	»	moeris;
10	»	ander fyn linnen;
8	»	beddetycq;
2	»	salempoeris;
2	»	fyne parcallen;
4	»	bethilles;
4	»	chits;
10	stucx	sarassen;
12	»	chelas;
4	»	cambayen;
3	»	taffachelas gingangs;
5	»	chelas onderbroecken;
5	»	hemden;
1	paer	cattoene coussen;
1	stucx	neusdoecken;
8	»	gemaekte neusdoecken.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlantsche, als inlantsche kercken getrouwd, te weten:

	3	Comp^{a} dienaren;
	3	borgers;
	6	Mardyckers;
t'samen	12	paeren getrouwt.

Item in gemelte kercken zyn gedoopt:

	19	Nederlantse kinderen;
	62	inlantsche »
t'samen	81	gedoopte.

Door de doodtgravers deser stede is opgebracht, dat dese maendt zyn overleden ende ter aerden gebracht:

35 Compe dienaren;
3 borgers;
1 swart man;
4 swarte vrouwen;
3 Duytsche kinderen;
3 swarte »
4 slaven ende slavinnen;
t'samen 53 dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 4845 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1098 by de schans Jaccatra;
437 by de revier Crocot;
415 buyten de poort Uyttreght;
761 buyten de poort Diest;
2134 by particuliere;
t'samen 4845 Javanen.

November Anno 1671.

1 *d*°. op den middagh verschynt alhier, God loff, behouden ter rheede van Persia over Mallabaer 't jaght, Nieuw Noortwyk, met een Persis cargasoen, ten bedragen van *f* 388491:2:6, bestaende in 75333 ℔ rouwe Persiaensche zyde, in 419 baelen en 10 p^{s} wolle alcatyven.

Waermede wy dan oock hebben becomen twee brieven, d'eene van den heer directeur, Lucas van der Dussen, ende den raed uyt Siraes van 28 July met een appendix van den raed uyt Gamron van 19 Augusty en d'ander van den commandeur, Hendricq van Rheede, ende den raed tot Coutchin, gedaghtekent 3 October 1671.

Gelycq in de Persische brieff van den 7^{en} Maert deses jaers werd geadviseert van de revolte der Cosacken en Tartaren tegens den Moscoviter en datse de stadt Astrachan verovert hadden en dat eenighe Nederlanders, soo constapels, als timmerluyden, in de Moscoviters dienst van daer met een vaertuygh naer de stadt Derbens in de Caspische zee gevlught, maer, te laegh vervallen, in handen der Dagestrander-Tartars geraekt en tot 16 in getal tot slaven gemaekt waren en, soo het scheen, voor haer weynigh hope was tot verlossinghe, anders als by overwinningh van de Moscoviters, maer datter eghter twee Nederlanders, d'een een capitain, genaemt Butler, en d'ander een constapel sigh met de vlught gesalveert en in Spahan waeren aengecomen.

Soo meld syn E. nu mede in voorsz. brieff van 28 July, dat tot de verlossinghe van de gevangen Nederlanders, op 't versoecq der Spahanse residenten, door den Conincq een mandament was verleent, maer men dughte 't selve de gevangenen weynig te stade soude comen en den chemcael off gebieder daeraen weynig respect soude dragen, alsoo volgens 't rapport van eenen Anthony van Munster van Amsterdam, (die voor slaeff aen den Persischen Conincq vereert, dogh 2 Juny was overleden), deselve gevangenen al wyt en syts verspreyt en vercoght waren.

Den capitain der voorsz. Nederlanders gevangenen, David Butler, en den constapel, genaemt Cornelis Cornelisen van Amsterdam, die de handen der Tartaren ontcomen en, als voorn geseyt, in Spahan waren aengecomen, was toegestaen met dit schip, Nieuw Noortwyk, over te varen, etc.; indien haer sulx niet was vergunt, aldaer ellendigh onder de Mooren souden hebben blyven swerven.

Naer den middagh, nae de predicatie, soo comt mede van de Westcust van Sumatra alhier ter rheede het fluytjen, 't Waterhoen, met:

183 baren swarte peper;
20190½ ℔ benjuyn Baros;
111½ » campher Baros, bedragende met malcander *f* 22761:12:15.

De brieff, daermede becomen van den commandeur, Jacob Jorise Pits, is gedateert 22 October, onder de aencomende papieren van die plaets mede te vinden.

Soo becomen oock tegens den avond per inlants vaertuygh een missive van onsen resident tot Bantam, Willem Caeff, gedateert ultimo October des jongstleden maends, meldende onder andere,

dat sedert 21, zynde synen jongstleden, aldaer van Lampon waeren aengecomen 10 à 12 vaertuygen, geladen met peper en waermede het Frans schip, St Francisco, syn ladingh hadde gecregen, soodat daerin geladen was 30 kisten benjuyn en 2500 baer peper, waermede 't selve op heden naer Souratta te vertrecken stondt; oocq waren de twee Deenen drie daegen verleden over Malacca naer Trancquebare vertrocken en had de resident niet connen vernemen, datter eenige Bataviase fugitiven daermede waren vertrocken.

De Satisfaction had aengebracht 10 à 12 cassen met laeken en sergies, als 100 seugen loot voor particulieren, parthye vaten met Engels bier, mom, bottels met Rynse wyn, als eenige andere cleynigheden meer en stond hetselve schip 4 off 5 deses naer Jamby te vertrecken, als oocq 't schip, den Eenhoorn, 10 deses naer Engelandt; indien haer Ed^e^ eenige brieven gelieffden te versenden, daertoe hadden die vrunden haer dienst gepresenteert en waren die vrunden oock voornemens dese mousson haer scheepjen, den Eegel, naer de Oostcust van Cheram te versenden om aldaer een logie te stabileren, 't welcq by ondervindingh door den resident stond geadviseert te werden.

't Portugees scheepjen van Timor had aldaer aengebracht 564 picols sandelhout en omtrent 100 picols wasch; 't sandelhout was door de Engelse vrunden tegens 8 rd^e^ en 30 picols wax door den tollenaer, Key Nebe Secredana, tegens 25 rd^e^ 't picol ingecoft en met 't resterende wax stonden deselve herwaerts te comen, alsoose 't selve niet aen den man conden helpen; en hadden de gemelte Portugesen 5 à 6 packen cleeden van de Francen aldaer gecoft en geinbarcqueert.

De Conincq hadde 50 vaertuygen en omtrent 1000 man, meest amphioen suygers, geordonneert om die van Banca tegens de Palimbangers te adsisteren, maer soude de Sulthan sulx niet by der hand nemen, voor en aleer de resident van haer Ed^as^ daerop bescheyt had, 't welcq dan de resident in 't gemoet sagh om Keey Aria daervan onderrightinghe te geven, off sulx oocq wierd verstaen ofte niet.

En alsoo de burger, Willem Maubax, eenighe maenden verleden van seker Javaen, die aldaer van Succadana was aengecomen, een parthytje rouwe diamant steentjes voor 300 rd^e^ had gecoght en betaelt en pangeran Loor den tol van deselve niet wilde ontfangen, sustinerende, datse te goetcoop vercoght waren, soo hadde hy den Javaen gelast 't gelt weder over te geven en de diamanten weder naer hem te nemen, 't welck voorsz. Maubax niet wilde accepteren, soo had de gemelte Javaen

door last van voorsz. pangeran de penningen in de logie gebraght en sonder spreken in 't byzyn van genoemde Maubax in de chirurgyns camer gesmeten, die 't selve niet wilde accepteren, nogh oocq de steentjes wederom restitueeren, waerom voorsz. Javaen sonder spreeken de logie was uytgelopen, soodat 't voorsz. gelt tot nogh toe onder den voorsz. chirurgyn was berustende; en alsoo voorsz. Maubax daegs daeraen meende te vertrecken, soo was deselve door last van voorsz. pangoran gearresteert, off hy moest in plaets van dien 500 rd^{e} betaelen, dogh was hy eghter sonder kennis van den resident met de steentjes en een Bataviasche chaloup, daer ter rheede leggende, vertrocken; maer alsoo pangeran Loor ordre van den Coninoq hadde om de eerste chaloup, die van Batavia daer moghte aencomen om te handelen, in arrest te houden, soo had hy verleden week de chaloup van den vryborger, Backer, waermede de mons^{rs} Qualbergen, Schimmelpenning, de Vick en Strantwycq om een speelreys waren aengecomen, doen arresteren; maer omdat deselve om geen negotie daer waren aengecomen, is deselve chaloup door ordre van den Coning weder gelargeert; eghter was de resident versekert, datse de eerste chaloup, daer aencomende, souden arresteren en vasthouden, gelykse rontuyt seyden, datse in haer land doen wilden nae haer welgevallen.

Vyff à 6 Maccassaerse vaertuygen met slaven waren daer aengecomen en wederom ledigh derwaerts vertrocken; oocq quamen daer daegelycx verscheyde vaertuygen van d'Oost met rys, pady en timmerhout.

2 *d*^{o}. door 't vertrecq naer Bantam van een burgers vaertuygh dienen haer Ed^{nes} tot antwoord op des residents schryven van dato ultimo October en primo deses, alhier geinsereert, namentlyck, dat onder anderen ons al wat onverwaght is voorgecomen, dat het Engels scheepjen, den Egel, naer d'Oostcust van Cheram om aldaer residentie te nemen te vertrecken stond, dat niet als moeyte conde veroorsaeken, waerom de resident naerstigh omhooren en vernemen soude, op wat plaets sy eygentlyck haer logie dencken te begrypen, om (ist noot) daertegen in tyts te mogen arbeyden mette middelen, daertoe dienstigh.

De Portugees van Solor mettet onvercoghte sandelhout was hier nogh niet aengecomen.

De twee packen cayn goelongs zyn gestelt ten pryse, alsse hier vercoght worden, namentlyck het pacq tot 170 rd^{e}; van de 50 vaertuygen om met 1000 amphioen suygers naer Banca uytgeset te worden tegen die van Palimbangh soude syn hoogheyt connen te kennen gegeven worden, dat d'E. Comp^{e} met die van Palimbangh in nauwe aliantie is en daerom liever soude sien, sulcx inder minne moghte worden by geleyt, soo langhder eenigh ander middel open is om parthyen te scheyden.

Van 't bedryff en de onredelyckheyt van den pangoran Loor omtrent het copen van de diamanten door den borger, Maubaux, voor 300 rd^{e} van een Javaen gedaen, en dat deselve wederom aen den vercoper souden gerestituteert werden off in plaets van dien 500 rd^{e}, willen wy niet verwaghten, dat de Sulthan sal toestaen om een vaertuygh, dat van Batavia comt, daerom aen te houden, dat de tyt haest sal openbaren.

3 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Malacca de chaloup, de Lely, om van daer voort naer Bengale gesonden te werden, waermede dan by dese gelegentheyt mede gaen brieven naer Malacca aen d'heeren gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed, den commissaris, Willem Volger, den directeur, Constantin Ranst in Bengale, en laestelyck naer Cormandel aen den gouverneur, Anthonio Paviljoen, ende den raedt, alle te vinden zynde in 't afgaende brieffboeck.

Soo is mede aen den borger, Robbert Silljaert, vercogt de ledige romp van 't fluytjen, Zuylen, met syn staende en hangende ronthout als lopende want, nevens een ancker van 7 à 800 ℔ en een dagelyx touw, voor 565 rd^{s} contant.

En om op Cheylon en de cust van Mallabaer tegens de attentaten der Francen en Portugesen te versekerder te mogen wesen is goetgevonden, nevens het jaght, Rammekens, nogh naer Cheylon te laten gaen het jaght, Nieuw Noortwyk.

Is mede in dienst van d'E. Comp^{e} voor vendrigh aengenomen, David Butlaer van Amsterdam, met Nieuw Noortwyk uyt Persia hier aengecomen, alwaer hy door de Westerse Tartars was vervoert, nadat hy uyt de stad Astrachan, 12 mylen van de Caspische zee gelegen, en door de rebellige Cosacken den Moscoviter afgenomen tot in Spahan by d'onse was gecomen.

En is om de gerughten van een Johoorsen rover, die op verscheyde vaertuygen om de Oost nu en dan jaght gemaekt heeft, mede goetgevonden daerop metten luytenant, Pieter van Haerlem, uyt te senden de fregats, Queda en Coutchin, nevens twee chaloupen.

4 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

5 *d°*. volgens resolutie van 3 deser, genomen op de uytsetting op een Johoorsen rover, soo vertrecken nu op heden uyt cruyssen onder 't gesagh van den luytenant, Pieter van Haerlem, de jaghtjens, Coutchin en Queda, met de chaloupen, Roos en Vinck.

6 *d°*. na den middagh verschynt hier ter rheede van Malacca 't fregat, Nieuw Malacca, met een missive van den heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed, gedateert 30 September, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

Op het rapport van gecommitteerde schippers is goetgevonden de fluyt, Leerdam, terstont ter sleet tegen den wal te haelen ofte af te leggen.

Ondertusschen is oocq gecoght van den borger, Barent Steenhoff, een chaloup voor 550 rd^{s} met seyl en treyl, lopende en staende want, anckers en touwen, van de groote omtrent als de Lely zynde.

7 *en* 8 *d°*. niet noterens waerdigh voorgevallen.

9 *d°*. tegens den avond comt wederom van den Schadelycken hoek terugh de luytenant, Pieter van Haerlem, met de jaghtjes, Coutchin, Queda, de Roos en de Vincq, op 5 deses uyt cruyssen gesonden, hebbende aldaer niets vernomen.

Soo verschynt mede om denselven tyt van 't eylandt Cheylon, reght door, de hoeker, de Zeelt, met een missive van d'heer ordinaris raed, Ryckloff van Goens, ende den raed, gedateert 30 September, en 350 packen off 28000 ℔ canneel, bedragende *f* 5712.

10 *d°*. des naer middags comt alhier mede ter rheede van Macassar over Japare 't fluytjen, de Mees, medebrengende:

van Macassar:

1 kist met goude maesen, daerin .... stucx..... *f* 41049:—
parthye bedorven geweer, ongetaxeert;

van Japara:

11½	lasten	rys;		
1128	stucx	diverse plancken;		
8	»	»	paerden, t'samen.....	» 1333:10
			bedragende met malcanderen.....	*f* 42382:14

De brieff, daermede van den resident tot Japare, Jacob Couper, becomen, is gedateert 5 November, in substantie zynde, dat de negotie, logieboeckjens, etc. nu over quamen met de rys, plancken en paerden, als hier boven staet aengehaelt.

Op Japare waren uyt de Mattaram verscheenen drie dienaren van den tresaurier tot Mattaram, genaemt Keay Angabey Nietie Sastra, met een brieffjen van recommandatie van Keay Wierat Macka; deselve souden naer costi verseylen met een geleyt brieffjen van den resident.

Vorders was het in de Mattaram en by den Sousouhounangh, als strand en land regeringhe heel stil, dat God geve, langhe moghte dueren.

Is in Rade van India goetgevonden de pretentie van Juriaen Harlits, begroot op 570 rd°, voor den dienst, die hy d'E. Comp° op Macassar heeft gedaen, af te maeken met 250 rd° en de restitutie van 2 anckers, swaer 4 à 500 ℔ in spetie.

Alsoo de proponenten, Augustyn Tornton ende Fredrik Guenier, volgens gedragen consent stonden peremptoir g'examineert te werden, soo is op 't voordragen van d'eerwaerdige kerkenraed oocq verstaen den proponent, Hermanus van Beecq, mede soodanigh te laten examineren.

Volgens de verclaringhe van gecommitteerde schippers totte visite van 't jaght, 't Raedhuys, en de sleghte gestalte derselver is goetgevonden hetselve ter sleet tegen den wal te laten haelen en af te leggen.

11 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

12 *d°*. heden morgen becomen per Javaens vaertuygh een missive van den resident tot Bantam, Willem Caeff, waerby deselve adviseert, dat de Conincq de twee packen goelongs tegens 170 rd° 't pacq contant met danckbaerheyt had betaelt.

Keey Aria was bekent gemaekt de meeningh van haer Ed° wegens de verschillen tusschen Palimbangh en Banca, dat deselve inder minne moghten werden by geleyt, etc., 't welcq de Conincq oocq soodanigh aengedient zynde, daermede heel wel te vreden was en datse de besendinghe oocq naer Banca souden staecken.

De sabandar, Caytsoe, die met 't scheepje voornoemd van den Conincq 2 daegen was wegh geweest, was expres weder opgeroepen om op Bantam een wakent oogh te houden op het doen van den jongen Sulthan, dewyl de Conincq genegen is naer Pontangh te vertrecken.

De Conincq met alle den adel en vrouwen is met 50 à 60 vaertuygen, daeronder 30 à 35 ten oorlog, die gemant zyn met 12 à 1300 man, alle amphioen suygers, naer Pontangh gevaren met intentie om deselve te visiteren, offse oocq amphioen by haer hebben; ende by die geen 't selve bevonden wordende, met vrouw en kinderen naer Lampon vercoft worden, en als dan de 35 oorlogs vaertuygen naer Landacq afgesonden werden om tegens de Succadaners te oorlogen.

Insgelycx hadde de Conincq by ommeslagh laten uytroepen, datter niemand voortaen toebacq sal mogen suygen op de eygenste straff, als de amphioen suygers.

En alsoo de resident den Conincq oocq voor eenighe dagen hadde restitutie van 3 slaven versoght, die door de Javanen van een steen haelder aen de Angenietes waren gestolen, en dat de steelder ten exempel van andere moghte gestraft worden, vermits omtrent Batavia, soo te water, als te lande, wierd dagelycx gepleeght, waerop tot antwoord was gedient, soo men de dieven conde aenwysen, datse dan, als vooren geseght, souden gestraft worden; maer omtrent de Bataviase fugativen, die met troppen tot Bantam quamen overlopen, dat deselve wederom mogte gerestitueert werden, wierd van den Vorst geantwoord, dat hy nu diverse maelen om de vrouw en doghter van de langh hairige Javanen hadde versoght en niet conde becomen, sonder meer, etc.

Den Eenhoorn en Janne Marta souden binnen 7 à 8 dagen naer Engeland vertrecken.

13 *d°*. na den middagh is de heer ontfanger, Joan van Wesenhage, naer dat te vooren langen tyt met het podegra doorgaens is gequelt geweest, God salighlyk in den Heer ontslapen; God almaghtigh wil syn ziel genadigh wesen.

Is in Rade van India goetgevonden Manuel Jacobs, die 't ampt van inlands leermeester nu eenigen tyt volgens getuygenis van d'eerwaerde kerckenraed tot genoegen heeft waergenomen, daerin te bevestigen met d'ordinaire beloningh van ses lighte ropia ter maend.

14 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Malacca de hoeker, den Hengelaer, met:

672 teyl 11 3/4 maes Westcust gout;
24000 stucx goude Macassaerse masen;
6053 ℔ nooten muscaten;
51 » schiltpatshoorn;
50 vaten vlees, bedragende met malcander *f* 76587 : 5 : 10.

Wat wy daermede naer Malacca, Cormandel, Masulipatnam en Bengale schryven, is te vinden in 't afgaende briefboecq.

15 *d°*. becomen per inlands vaertuygh van onsen resident tot Bantam een brieffjen, gedateert 14 deses, met twee Engelse brieven, die naer gedane translaet zyn bevonden van volgenden inhoudt; en eerstelyck die van den resident.

Dat de Conincq alle de amphioen suygers, die naer Landacq geordonneert waren, laet gebruyken tot graven van een nieuwe revier, als 't maeken van een nieuwe passagie van Pontang naer Tanara, waertoe oocq al de Macassaren van Crain Montemorano en Loeboe werden gebruykt; wat die Vorst daermede in den sin heeft, sal de tyt openbaren.

By dese twee nevensgaende Engelse brieven sullen haer Ed^as^ ontwaer worden de pretentie van den aengeslagen gorab, Queda, en hoe dat de Engelse agent tot Bantam, Henry Dacres, van den gouverneur en raed tot Madras als volmaghtigde om over deselve saek te accorderen is gestelt.

Luydende d'eene Engelse missive van den gouverneur tot Madras, George Foxcroft, naer gedane translaet, als volght.

Het bedroeft my, dat eenige van u volcq (contrarie de articulen van den vrede, soo geluckigh gesloten en geconfirmeert tusschen de doorlughtigste Mayesteyt, den Conincq van Groot Brittanjen, ende de hooge en mogende heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden) occagie tot dese claghten hebben gegeven, en voldoeninghe te eysschen van 't ongelycq, onse natie aengedaen by schipper, Joost Danielse, admirael en commandeur van 't schip, dat genaemt is het jaght, Gorcum; daervan de boekhouder was Joannes Stangerus en schipper, Cornelis Janse Croegh, commandeur van 't galjoot, Hammenhiel; daervan de boeckhouder was Daniel de Leeuw, altemael dienaers van de Nederlandsch Oost Indische Comp^e^, leggende ten ancker voor de bhaere van Queda, die op den 7^en^ February laestleden genomen, aengehouden ende weghgevoert hebben een cleyn vaertuygh, gemeenelycq genaemt een crab, met gout, thin, eliphanten, etc., toebehorende d'Engelse op de cust Cormandel, voor dewelcke ik my verplight vinde voldoeninghe te eysschen, niet alleen, omdat ik daerby geinteresseert ben, maer ten opsighte, dat het myne landsluyden mede aengaet, zynde my die last opgeleyt als zynde gouverneur van 't fort St Joris, etc., agent en opper directeur van d'Engelse saeken op de cust Cormandel ende de bhaey van Bengalen.

Het sal niet nodigh zyn UEd^e^ te indaghtigen, dat by de articulen van vrede is bestemt, dat, indien eenigh persoon van beyde de natien eenigh ongelycq off actie van hostiliteyt sal hegaen, naerdat vrede is gemaekt, dat deselve is aen te sien voor een verstoorder van de gemeene ruste ende na de wetten der natien gestraft te werden, behalven volle restitutie van de genomene goederen en volcomen voldoeninghe van de verliesen aen degene, die deselve toebehooren.

De luyden, die de by u volcq genomene, aengehoudene en wegh gevoerde goederen, als vooren geseght, toebehoren, hebben geconstitueert en maghtigh gemaekt den heer Hendrik Dacres, agent wegens d'eerwaerdighe Engelse Oost Indische Comp^e^ tot Bantam, om van harentwegen te eysschen, afvoorderen en ontfangen volcomen voldoeninghe voor het principael aengehoudene ende

verliesen, daerby geleden; en twyffelen niet aen uwer Ed^e^ reghtmatigheyt omtrent haere spoedighe claghten en dat het godsdienstigh onderhouden van de vredens articulen geluckigh sal bevatten de onderlinghe vreugde van beyde de natien, welcke wy van onse zyde ongeschent sullen soeken te bewaeren; en in dit vertrouwen sal ik my onder schryven by de verbintenis van vrede; onder stond: reght eerwaerde, UEd^e^ verbonden vrunt en gehoorsame dienaer en was getekent: Georgh Foxcroft; ter zyden stond in 't fort St Joris, den 5^en^ Juny 1671.

En d'ander brieff van Henry Dacres luyt, als volght.

Bantam, den 3^en^ October 1671.

Myn Heer.

Dese ingeslotene is een brieff, geaddresseert aen UEd^e^ en de Raden van India, van den waerden Georghe Foxcroft, Gouverneur van de Engelse Comp^e^ saeken en fort St Joris op de cust Cormandel, UEd^e^ daerin bekent maekende, dat op den 7^en^ February laestleden by de daerin genoemde personen, in dienst der Nederlandsch Comp^e^ zynde, voor Queda een misdaet gecommitteert is; en soo u Excellentie goet dunct te voldoen de reghtvaerdighe begeerte van den gemelten Gouverneur en andere daerin geinteresseerde personen wegen de gedane injurien aldaer, ik heb volmaght, my van hen gegeven, om 't selve te ontfangen ende quyt te schelden dese luyden ofte iemand anders, daeraen behoorende.

De particulariteyten van de goederen en het genomen schip zyn aen my gesonden, dewelcke op gedanen eedt belopen 11314$^{3}/_{7}$ pagoden, behalven 't verlies.

Ik verwaght het believen van u Excellentie in belofte en blyve myn heer.

Onder stond: *Uwen waren ootmoedigen dienaer,*
(was getekent): HENRY DACRES.

16 *d^o^*. alsoo volgens het advys van onsen resident het vertreck der Engelse schepen, de Eenhoorn en Jan Margriet, van Bantam naer Engeland op handen is, soo hebben haer Ed^e^ tot Batavia goetgevonden gehad dese gelegentheydt waer te nemen en daermede te laten afgaen schryvens aen de heeren 17^nen^ in 't vaderland, dat dan in twee pacquetten vaerdigh geraekt zynde, nu derwaerts word afgevaerdight met de chaloup, de Roos, met advys aen den resident en aen den heer agent, Henry Dacres, luydende deselve in substantie, als volght; en eerstelyk die aen den resident.

Dat het schryven van daer van den 10^en^ deses wel ontfangen en de inhoud wel verstaen was; onder anderen bleek het, dat de oude den jongen Sulthan niet veel vertrouwt, omdat de sabandaer, Caytsoe, op desselffs gedoente aght soude geven.

Tot het overgeven der fugitive en geroofde slaeven sullen craghtiger middelen moeten werden gebruykt; de vrouwen, daer de Sulthan van spreekt, comen daerby niet te pas, om redenen, daer voor desen van gegeven.

Hiernevens gaen twee pacquetten brieven aen de heeren onse principalen om met kennisse en licentie van den heer agent bestelt te worden aen den capitain ofte opperhooffden der vertreckende schepen, de Eenhoorn en Jan Margriet, met de vereeringh volgens gewoonte van wat speceryen.

Dese gereet zynde, ontfangen gister avond 't nader schryven van 14 deses met de ingeslotene van d'heer agent, Henry Dacres, wegen de gorab, Queda, door onse besetters voor de revier van Queda aengehaelt, waerop onse antwoord hiernevens senden; hoe syn E. sulx sal gevallen, sal de resident van ter zyden wel connen verstaen.

Dat de amphioen suygers, nevens het volcq van de Crains Montemorano ende Loeboe, gebruykt werden tot graven van een nieuwe vaert van Pontangh naer Tanara, geschiet apparent op eenige insight; de resident sou wel connen vernemen, off het volcq van de Crains daertoe met haer eygen bewilligingh gebruykt worden ofte niet.

In die aen den heer agent, Henry Dacres, wierd syn E. in antwoord gedient, hoedanigh sigh de saek wegens 't aenhaelen van de gorab, Queda, toegedragen had en hoe de gouverneur op de cust ordre tot uytkeeringe van deselve goederen had gecregen, alvorens daerover met den heer Foxcroft confererende; dogh naderhand van voorsz. gouverneur verstaen hebbende, dat 't geen hem dierwegen was geordonneert in 't wercq had gestelt, maer dat door praecisiteyten de restitutie niet en was geschiet, en was daerop wederom geordonneert de saeke in maniere, hoe eer, hoe liever af te maeken, al sou aen onse zyde wat toegegeven worden, waerna ons geen nader advys is toegecomen, etc.

Voorts dat haer Ed^{e} nu twee pacquetten brieven aen d'Ed^{e} heeren 17^{aen} afsenden om met syn Ed^{e} believen aen de capiteyns overhandight te worden.

17 *d*^{o}. is in Rade van India geapprobeert de sententie des doods op en tegens den borger, Jan Pieterse van Amsterdam, over obstinate manslagh, begaen aen Adam Sieuwerts van Amsterdam, waerover deselve is gecondemneert door de bancq van schepenen om metten swaerde ter doodt gestraft te worden, syn lighaem op een radt en 't hooft op een staek te stellen buyten de stadt.

En naerdien de tyt van 't vertrecq der schepen naer het Patria al begint te naderen, soo is goetgevonden in vergaderingh te versoeken en te committeren tot de examen der Bataviase oncosten en het poinct van mesnagie d'Ed^{e} heeren Pieter Anthonis Overtwater ende van Hoorn, verleden jaer nogh sulcx gedaen hebbende; item dat haer Ed^{e} hun oocq believen te verledigen tottet aenhooren van de pretensien ende verlossingen der luyden, die naer 't vaderland staen te vertrecken; hetwelcq dan by haer Ed^{e} is aengenomen te doen op Maendagh en Donderdagh 's morgens ten aght ueren in de voorsael van den heer generaelshuys; en sullen haer Ed^{e} Donderdagh 26 deser haer eerste sittinghe nemen.

18 *d*^{o}. des nae den middaghs verschynen alhier van Malacca twee borgers vaertuygen, ieder met een missive, beyde van eenen inhout en gedateert 27 October,

te vinden zynde in 't aencomende brieffboek van dat quartier, apart gebonden onder syn register.

19 *d°*. de vergaderinghe besigh zynde met het teyckenen der brieven naer Cheylon en Mallabaer, Persia, Cormandel, Bengale en Malacca, etc., af te gaen met de schepen, Rammekens en Nieuw Noortwyk, is met eenen goetgevonden de weduwe van den overleden ontfanger, Joan van Wesenhagen, te laten ontlasten van de zegels, onder haer nogh berustende, ten overstaen van den secretaris deser vergaderinghe om aen den licentmeester, Ocker Ockerse, te laten toetellen en overhandighen.

20 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Malacca de schepen, Nieuw Noortwyk en Rammekens, beyde van hier medevoerende een cargasoen van allerhande waren en coopmanschappen ten bedragen van *f* 78835 : 12 : 2, bestaende in 't volgende, namentlyck :

in Nieuw Noortwyck voor Malacca :

1 kist met zyde stoffen.....	op Palliacatta met Nieuwenhoven uyt Persia en met Pegu hier aengebraght, ongetaxeert;	
18 potten met tafelfruyten.....		
27 sacken amandelen.....		
2 sackjes met thuynsaden.....		
29 cassen wyn.....		
25 » roosewater.....		
2 alcatyven..... ...		
30 vaten vlees.....	.....	*f* 6180 : — : —
15 » speck.....		
10 » mom.....		
2 halve leggers France wyn...		
6 vaten boter.....		
1 Chinees watermolentjen.....		» 90 : — : —

voor Masulipatnam :

15000 ℔ giroffel nagelen.....	.....	» 10000 : — : —
10000 » noten muscaten... .		

voor Cheylon :

15 leggers arrack.....	.....	» 1665 : — : —
70 ropaert plancken..		

voor Persia :

2 p° laekenen in een packjen.....	» 428 : 8 : 6
Transportere.....	*f* 18363 : 8 : 6

Per transport..... f 18363 : 8 : 6

voor Bengale:

1 p^{e} poedesoey..... » 446; 5:12
Batavia ongelden..... » 252:11:12
somma in Noortwyk gescheept comt..... f 19062: 5:14

in Rammekens voor Malacca:

48 packen diversche cleeden;

voor Cheylon:

100 vaten vlees;
100 » specq;
50 » mom;
9 bossen stael;
10010 ℔ sandelhout;
1116 » radix China;

voor Coutchin:

40000 ℔ buscruyt en
25 martavanen, bedragende met malcander..... » 59773:16: 8
soodat, als vooren gesegt, dese beyde schepen vervoeren... f 78835:12: 2

Wat wy daermede naer Malacca, Bengale, Cormandel, Masulipatnam, Cheylon, Mallabaer, Wingurla en Persia schryven, gelycq mede een brieffjen aen den gouverneur, Foxcroft, tot Madraspatnam in antwoord van den synen, op 15 deses hier ingeschreven, zyn te vinden op dato deser in 't afgaende brieffboeck.

Op den middagh comt alhier wederom van Bantam te verschynen de sloep, de Roos, 16 deses derwaerts vertrocken met een brieff van den resident, Willem Caeff, gedateert 18 deser, verselt met een missive van den coopman en opperhooft tot Jamby van dato 20 October jongstleden, volgens gewoonte te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier; die van den resident doet verhael, dat de twee stel brieven, aen de heeren bewinthebberen ter camers Amsterdam en Zeeland geconsigneert, als de missive aen d'heer agent, Dacres, op 16 deses afgesonden, benevens de speceryen, wel waren bestelt; Janne Marte souw wel thien daeghen nae den Eenhoorn vertrecken, maer 't schip, Junette, gister van Jamby aldaer gearriveert, stond in comp^{e} van den Eenhoorn te gelycq te vertrecken, aen wiens capitain een stel brieven is overhandight; de nevensgaende missive was per 't schip, Junette, van Jamby aengebracht en was d'heer agent, Dacres, nae 't scheen seer wel vergenoeght

over de antwoord wegens de saek van de gorab, Queda, soodat hy oocq liever sagh, dat die saek op de cust alhier afgedaen wierdt.

De Conincq was met alle den adel, nevens de twee Crains, Montemorano en Loeboe, nogh op Pontangh; die Vorst was van voornemen syn jongsten zoon aldaer te laten besnyden; en waren de Macassaren alle door haere Crains geprest om op Pontang te arbeyden.

Volgens resolutie, op gisteren genomen, doet de secretaris deser vergaderinghe rapport wegens de overgifte der zegels uyt handen van de weduwe ontfangers; den licentmeester zyn toegetelt en overhandight:

287	van een reael;		
916	» ½	»	
362	» ¼	»	
4262	» ⅛	»	
t'samen 6265	zegels, afgetogen van 9536 stucx, die blycken, dat gemelte heer ontfanger had ingeschreven, soo datter de weduwe nogh had te verantwoorden 3271 stucx, namentlycq:		
83	zegels van een ropia	rd^{s}	83
380	» » ½ »	»	190
18	» » ¼ »	»	4½
2790	» » ⅛ »	»	384¾
t'samen 3271	zegels als boven, die te monteren comen.....	rd^{s}	626¼

hetwelcq verstaen is aldus voor notitie aengetekent te worden.

Soo is oock goetgevonden, vermits het overlyden van den ontfanger, die, van overlangh sabandaer was geweest, by het licentmeesterschap het sabandaers ampt weder aen den licentmeester, Ocker Ockerse, te defereren.

En om het ampt van ontfanger te laten becleeden is uyt degene, die haer daertoe hebben aengeboden, genomineert en geëligeert de E. Willem van Outhoorn, mits by dat ampt behoudende ende becleedende syn chergie in den raed van justitie.

Voorts is mede met communicatie van d'eerw. kerckenraed goetgevonden naer Amboina te laten gaen de predicant, Albertus Struys, en tot een uytterste preuve naer Ternaten de predicant, Daniel Brouwerius.

21 *d*^{o}. op den middagh comt alhier ter rheede uyt het vaderland over de Caep de Goede Hoop behouden te verschynen 't schip, 't Wapen van der Goes, synde voor reecquening van de camer Zeeland den 9^{en} Mey jongstleden uyt Patria geseylt met 172 coppen, als 44 militairen, 106 zeevarende, 10 vrouwen, 10 kinderen en 2 vryluyden; waervan op de reyse overleden 3 militaire, 6 zeevarende en 2 kinderen; aen de Caep zyn aen land gegaen 6 soldaten en 1 zeevarend en van daer weder overgecomen 6 soldaten en 4 zeevarende, soodat hetselve schip hier nogh te lande brengt 164 zielen, namentlyk, 41 militaire, 103 zeevarende, 10 vrouwen, 8 kinderen en 2 ongegagieerde.

Na den middagh verschynt mede van de Westcust 't fluytjen, de Santloper, zynde aldaer van de Caep aengecomen, dogh, alsoo deselve van den commandeur, Haccius, en den raed gedestineert geweest zynde naer de Majotse eylanden om aldaer

parthye slaven te trocqueren met ordre, indien 't selve niet wel quam te succederen, alsdan den steven naer Batavia te wenden; en naerdien d'opperhoofden geen apparentie sagen aen gemelte eylanden haer commissie te voltrecken en met soberen voorraet van provisie versien en 't volck meest siek zynde, hadden deselve moeten resolveren de Westcust aen te doen om door verversinghe het volck te reconvaliseren; en alsoo tot trocqueringh van gemelte slaven in 't voorsz. fluytjen gescheept was 600 Spaense roepia, 160 p^s grove negros cleeden en 10 p^s guinees linnen, bedraegende t'samen *f* 2130, had de commandeur op de voorsz. Westcust, Jacob Jorise Pits, 't selve daeruyt doen lighten om aldaer in Comp^s negotie te gebruycken.

Waermede wy dan oock van de meergenoemde Westcust becomen in 11 gesorteerde vaten 1790 cannen clappus oly, ten bedraegen van *f* 447 : 13 : 8; en een missive van den commandeur en raed van dato 12 en een appendix van 14 November deses maends, te vinden zynde in 't aencomende brieffboek van dat quartier.

Tegens den avond vertreckt mede uyt dese rheede naer Banda over Japare de fluyt, Elburgh, medevoerende van hier 150 lasten Javaens rys en 400 jaty plancken, ten bedraegen van *f* 9473 : 15 : 3.

Wat wy daermede naer Banda en Japare schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboek; onder anderen werdt de materie van den brieff naer Japare alhier ten overvloede aengehaelt, zynde daervan de substantie, als volght:

dat 22 der verleden maend October 't jongste schryven mette gesanten van den pangoran Ade Patty Anum is geweest;

dat 26 voorsz. en 10 deses behouden waren aengecomen 't jaght, Ougly, en 't fluytje, de Mees, 't eene van Banda en 't ander van Macassar;

dat daermede waeren ontfangen de brieven van den resident van dato 19 October en 8 December, benevens de negotie boeckjens, dagh-register en andere papieren, daerby gevoeght, mitsgaders de kisten met boecken en documenten, door de Mees van Ternaten en Macassar aengebracht, als oock het casken gout, van Macassar gecomen, 't welck alles, wel geconditioneert, door het jaght, Ougly, overgebracht zy;

dat de chaloup van den vryborger Pieter van der Burgh met het cargasoentjen cleeden, etc. aldaer spoedigh was overgecomen, hebben wy seer gaerne gelesen;

en tottet afhaelen van 't versamelde hout tegens ultimo February aenstaende in de boght van Rambangh sou tegens dien tyt scheepsruymte bestelt worden;

dat ginder geen apparentie is om een scheepsladinge rys byeen te crygen, daeraen is niet veel gelegen, alsoo hier cortelingh meerder rys van d'Oost door Javaense vaertuygen zy aengebracht, als wy staet hadden gemaekt, waermede wy nu maghtigh zyn de Oosterse provintien dit saisoen van dat graen ryckelyk te provideren; en werd deselve hier nogh tot 20 rd^s 't last ingecoght;

in 't laetste van de maend October verleden zyn hier vier loeras van pangeran Aria de Mataram, 2^{den} sone van den Sousouhounangh, aengecomen, medebrengende tot geschenck drie lasten rys en 100 hoenders, nevens een brieff, als het translaet uyt wyst; sy zyn 12 dagen verleden weder van hier vertrocken met soodanigen antwoord en geschenck, als uyt het copia brieffjen te sien is;

dese gaet met de fluyt, Elburgh, zynde de opperhoofden gelast Japare aen te lopen om eenigh hout, daer Banda meest om benodigt zy, sonder dat noghtans de fluyt lange daernae opgehouden wordt;

den chirurgyn, Joannes Waerts, hebben wy op de goede getuygenisse toegevoeght de qualiteyt van opperchirurgyn met een beloningh van 36 guldens onder een nieuw drie jarigh verbandt, etc.

Volght hier een brieffjen, door den ontfanger, Wesenhagen, aen den pangoran Aria geschreven met de 4 loeras en op 7 deses afgesonden, 't welck door siekte van den ontfanger niet is bekent gemaekt, wanneer 't selve was afgesonden, luydende, als volght.

De ontfanger generael, Jan van Wesenhage, tot Batavia schryft desen vriendelyken brieff uyt last van den Gouverneur Generael aen den Pangeran Aria, soon van den grooten Sousouhounangh Mattaram, en laet deselve daerby weten, dat de brieff, dien de Pangeran Aria jongst door vier Loeras aen den Gouverneur Generael heeft geschreven, denselven wel ter hand gecomen ende aengenaem geweest zy om de genegentheyt, die hy heeft om vrundschap ende alliantie te onderhouden met het huys van den grooten Sousouhounangh, hetwelcq de hemel wil zegenen met sooveel heyl, geluck ende welvaren, als de menschen op deser aerde geoorlooft is te begeren; ende dat de Mataram ende Batavia in goede vrede en eenigheyd mogen blyven continueeren, soo langhe, als de son en de maen aen den hemel sullen schynen, tot welvaert der onderdanen ende subjecten wedersyts; aen de zyde van den Gouverneur Generael ende Batavia gelieft de Pangeran Aria versekert te zyn, dat sulx noyt sal comen te schorten, gelyk de Gouverneur Generael hem oock volcomen gerust wil houden, dat het aen den grooten Sousouhounangh ende syn huys mede niet doen sal; de vier Loeras, die de Pangeran Aria heeft gesonden, is de ontfanger generael uyt last van den Gouverneur Generael behulpsaem geweest tot alles, waertoe sy dat hebben versoght, gelyck hy verhoopt, dat sy den Pangeran oock naer waerheyd sullen rapporteren, ende wenste gelegentheyt te hebben hem eenige meerder dienst te connen doen; de gemelte Loeras hebben haer, gedurende dat hier geweest zyn, wel gedraegen ende met niemand moeite gehadt.

De Gouverneur Generael doet den Pangeran Aria gedienstigh groeten ende send nevens dese brieff tot een teken van syn genegentheyd de cleenigheden, in nevens gaende memorie gespecificeert, die hy versoekt, dat de Pangeran gelieft van hem te ontfangen, bestaende in 't volgende:

3 @ carmosyn root laeken;
6 » groen felph;
4 stucx fyne moeris;
4 » roode committers.

22 *en* 23 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

24 *d°*. 's avonds laet verschynt hier ter rheede van Masulipatnam 't jaght, Nieuwenhove, met een cargasoen ten bedraege van *f* 130913 : 15 : 5, bestaende in de volgende lywaten en coopmanschappen, namentlyck :

398 packen diverse cleeden ;
480 stucx goeny sacken ;
6840 ℔ gesuyvert cattoen ;
10 packen rochevellen ;
4440 ℔ lack ;
37470 » salpeter ;
550 stucx arduyne vloersteenen ;
27702 ℔ calliatourshout.

Waermede wy dan oock becomen een missive van de Srs Caulier en Thievaert, gedateert 7 October, en een originelen brieff van den heer gouverneur, Anthonio Pavilioen, gedateert 28 September, zynde de duplicata te vooren op 29 October al met de fluyt, Pegu, ontfangen geweest.

En alsoo d'opperhoofden van 't schip, Outshoorn, in Rade van India versoght hebben de premie van haer uytreyse, gedaen voor de camer Zeeland in 7 dagen onder de 6 maenden, is haer geaccordeert de volle premie van een ses maendighe voyagie.

Insgelycx oocq de opperhoofden van de fluyt, Cuylenburgh, voor de camer Amsterdam in zee gegaen ende drie dagen over de 6 maenden syn reyse gedaen hebbende.

Soo is oock in Rade van India gecommuniceert de vercoop van de rompen van 't afgeleyde jaght, 't Raedhuys, voor een duysent twee hondert en 20 rd^s^ ende die van de fluyt, Leerdam, voor ses hondert 45 rd^s^ onder behoorlyk borgtoght, 't welcq alsoo voor goet is aengesien, gelycq sulx by de resolutie nader staet uytgedruckt.

Gelyck oocq in Rade van India gesproken is over den rangh van den nieuw gecoren ontfanger, soo is verstaen denselven, naervolgens de meeste vorige exempelen, in alle byeen comsten te defereren naest voor de oppercoopluyden van het casteel.

25 *d°*. becomen een brieffjen van Marta Diepa, regeerder van Cherrebon, met syn huysvrouw en twee Keey Loeras, genaemt Astra Roedita en Nala Praya, die, uyt'et Javaens getranslateert zynde, van woord tot woord luyden, als volght.

> Dese brieff comt van Marta Diepa tot Cherrebon aen den heer Generael, die Batavia regeert en een voorstander is van alle coopluyden; dien God wil geven een langh leven en gesontheyd in dese wereldt.
>
> Voorts naer dit, soo sende myn huysvrouw ende tot geleyde 2 Loeras, met namen Astra Roedita en Nala Praya, aen den heer Generael om desen brieff te brengen en bekent te maeken, als dat van Cherrebon vrouwen zyn vervoert en op Batavia gesien, dierhalve soo versoeke hulpe aen den heer Generael, dat daerover gelieft te beraden, soo het behoort en billick is; 't geen oock met ernst versoeke aen den heer Generael, alsoo veel volckeren

heeft en die soo nauw niet can bewaren; en wanneer alsser volckeren van Batavia wegh gelopen en op Cherrebon comen ofte gestolen werden, sal daer sooveel in doen, als in myn vermogen is om deselve weder te senden; 't verdere sullen de twee Loeras den heer Generael bekent maeken.

26 *d*°. comt alhier ter rheede behouden van Cormandel over Cheylon te arriveren 't jaght, Buyksloot, medebrengende:

530 packen off .... ℔ caneel, dat op Cormandel uyt den hoecker, de Molenaer, is gelight en wederom in dit jaght is gescheept..... *f* 8649 : 12 : —
70 packen off 5600 ℔, dat tot Gale daer nogh is ingescheept » 1400 : — : —
f 10049 : 12 : —

en van Cormandel:

233 packen cleeden;
14 » rochevellen;
25 sacken out uytgewassen lywaet;
100 stucx off 15935 ℔ caliatourshout;
307 » arduyn steene van 2 en 1½ voet in 't viercant;
20 » reghtstanders van 2½ voet;
937 ℔ diverse medicinale drogen;
600 maten oelongo boontjens;
3414 ℔ carcay en
294 » gom van balanga boomen..... » 63776 : 9 : 4
met malcanderen bedraegende..... *f* 73826 : 1 : 4

De brieven, daermede van d'heer gouverneur, Anthonio Pavilioen, als d'heer ordinary raed, Ryckloff van Goens, uyt Colombo, als den heer commandeur, Roothaes, uyt Gale aengebracht, zyn gedateert 6 en 29 October; item primo November, alle naer ouder gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboecq onder yders quartier.

27 *d*°. by den borger, Marinus Janse van Sluys in Vlaenderen, aengeboden zynde om met eenige luyden op eygen costen uyt te gaen en voor te comen, datter sooveel slaven niet meer wegh en lopen, nogh van de Javanen te lande aengehouden off vervoert en worden naer de riviere Tangeran, nogh elders om de Oost off West, soo is in Rade van India goetgevonden sulx met hem te besoecken en ten dien eynde hem by speciale commissie oock daertoe te authoriseeren, gelyck deselve dan van woort tot woort luyt, als volght.

Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India doen te weten, alsoo de borger, Marinus Janse van Sluys in Vlaenderen, sigh heeft aengeboden om met eenighe luyden op syn eygen costen uyt te gaen ende voor te comen, datter sooveel slaeven niet meer wegh en lopen, nogh van de Javanen te lande aengehouden ofte vervoert worden naer de riviere Tangeran, nogh elders om de Oost ofte West; soo is, de zaek overwogen zynde,

goetgevonden hem by desen daertoe te authoriseeren ende voor yder lyffeygen, dien hy, alsoo wegh gelopen ende buyten de fortressen vervoert zynde, sal weder hier brengen toe te leggen thien realen van 48 rd^{a} ieder, gelyk jegenwoordigh daertoe is staende, ende dat hy op degene, die haer daer feytelycq comen tegen te stellen, sal mogen het geweld met geweld te weder staen, mits allenthalven gebruykende goede voorsightigheyd, soo dat behoort.

28, 29 *en* 30 *d*^{o}. niets van belangh voorgevallen.

Dese maend zyn alhier van diverse plaetsen aengecomen 508 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemandt met* 2162 *mannen, die metten anderen hebben aengebraght de naervolgende coopmanschappen ende waeren, namentlyck:*

10 vaertuygen van Jouana met 51 mannen, 81 lasten rys, 200 bossen tammarinde, 1 picol ajuyn, 130 stucx hoenders, 15 picols witte suycker, 30 potten olie, 500 gesoute eyeren, 500 bossen suyker jaty.

14 van Bantam met 51 mannen, 5500 oude clappus, 605 potten calck, 205000 stucx oude pienangh, 6 stucx coebeesten, 100 bossen pady ende 1600 stucx potten en tresellen.

16 van Craoangh met 38 mannen, 40 lasten rys, 29 1/2 picols toeback Java, 13 stucx geyte bocken, 95 stucx hoenders, 300 bossen pady ende 4 stucx hartebeesten.

29 van Pammanoekan met 113 mannen, 60 stucx balcken, 71 3/8 lasten rys, 200 bossen pady, 50 hoenders, 3 picols buffelsvlees ende 4 picols ajuyn.

19 van Japare met 84 mannen, 21 1/2 lasten rys, 280 picols swarte suyker, 2000 stucx suyker jaty, 770 picols witte suyker, 50 potten olie, 73 picols suyker candy, 20 picols capock, 100 stroye sacken, 50 knietjes, 6 picols sandelhout, 5 picols ajuyn ende 20 stucx hoenders.

4 van Tanara met 15 mannen, 200 hoenders, 2000 clappus en 200 bossen pady.

44 » Tegal met 166 mannen, 156 1/8 lasten rys, 50 stucx hoenders, 1 1/2 last sout, 1700 bossen suyker sombaer, 150 bossen pady.

5 van Baly met 21 mannen, 18 stucks slaven.

3 » Sedayo met 16 mannen en 14 lasten rys.

7 » Pamalangh met 29 mannen en 16 lasten rys.

10 » Rambangh met 66 mannen, 2420 stucx plancken, 300 stucx balcken, 30 lasten rys en 3 picols witte suyker.

2 van Pattany met 14 mannen ende 28000 stucx dammers.

1 » Palisappo met 4 mannen ende 2 lasten rys.

4 » Calianjer met 24 mannen, 27 lasten rys, twee en een halff lasten sout ende 150 stucx plancken.

30 van Sombaer met 126 mannen, 78 lasten rys, 100 stucx geyte bocken en 300 bossen suyker sombaer.

10 vaertuygen van Surrebaya met 47 mannen, 30 lasten rys, 119 potten oly, 100 cappoene, 3 lasten sout, 1000 stucx kneppel suyker ende 14 picols champanhout.

4 van Deringo met 14 mannen ende 55000 stucx cneppel suyker.

1 » Sedayo met 3 mannen, $^1/_2$ last rys ende 600 stucx steenbrasems.

2 » Timor met 27 mannen, 20 picols wax, 25 picols sandelhout.

1 » Caligansa met 4 mannen, $1^1/_2$ lasten rys.

2 » Candaël met 11 mannen, $13^3/_4$ lasten rys.

11 » Grissick met 51 mannen, 30 lasten rys, 8 picols swarte suyker, 54200 stucx cneppel suyker, 700 stucx steenbrasems, 3 lasten sout, 40 potten oly ende $^1/_2$ picol cassumba.

2 van Macassar met 16 mannen, 37 stucx slaven ende slavinnen.

2 » Sedewarry met 16 mannen ende 25 lasten rys.

7 » Banjer met 49 mannen, 898 picols peper en 25 cattys, 1 last sout, 100 bossen rottanghs ende 12 lasten rys.

4 van Lassam met 20 mannen, 10 lasten rys, 2 lasten sout, 100 bossen padie, 100 stucx plancken.

4 van Barbos met 15 mannen, $14^3/_4$ lasten rys, 30 hoenders ende 200 bossen suyker sombaer.

5 van Arrosbaya met 2 mannen, 100 picols champanhout, 1 last rys, 15 picols buffelsvlees, 100 picols vellen, $^1/_2$ last groene cadjangh ende 200 stucx steenbrasems.

1 van Cherita met 4 mannen ende 1500 stucx oude clappus.

1 » Padierackan met 4 mannen ende 30000 cneppel suyker.

11 » Paccalongen met 42 mannen, $20^1/_2$ lasten rys ende 22 picols en 50 cattys peper.

1 van Pammanoecan met 6 mannen, 2000 stucx cneppel suyker, 3000 stucx steenbrasems, 2 lasten rys, 10 picols swarte suyker ende 6 picols capock.

2 van Tangeran met 4 mannen, 6 picols borreborre ende 30 hoenders.

4 » Pontangh met 29 mannen, 35 lasten rys, 5000 stucx cneppel suyker ende 30 picols champanhout.

4 van Tadoenangh met 18 mannen, 15 lasten rys, 1 picol ajuyn, 1 last sout, 100 suyker jaty.

6 van Damack met 34 mannen, 25 lasten rys, 24 stucx balcken, 120 hoenders ende 40 matten.

1 van Siringen met 4 mannen ende 20000 oude pienangh.

1 » Madure met 3 mannen, 1 last groene cadjangh ende 25 stucx cappoenen.

1 » Coedoes met 4 mannen, 400 stucx suyker jaty, 3 picols ajuyn, 5 potten oly, 500 stucx gesoute eyeren, 500 bossen tammarinde ende 1 picol blauwe verff.

3 van Malacca met 11 mannen, $3^1/_2$ corgies salempoeris ende 64 corgies Chinees lywaet.

2 van Toedangh met 6 mannen, 6 lasten rys ende 2 lasten sout.

4 » Bodongh met 16 mannen, 3 lasten rys, $11^1/_2$ lasten rys.

3 vaertuygen van Palimbangh met 16 mannen, 1 last rys ende 636 picols en 97 cattys peper.

1 van Candauwer met 3 mannen ende 1 1/2 lasten rys.

68 » Dermayo met 297 mannen, 8 1/2 lasten sout, 186 3/4 lasten rys, 38000 mangesen, 50 stucx hoenders, 350 stucx plancken, 200 bossen suyker eliphantsvoet, 175 stucx balcken ende 9 picols buffelsvlees, 300 bossen pady, 1500 bossen suyker sombaer ende 1000 stucx kneppel suyker.

1 van Goedongs met 4 mannen ende 1 1/2 lasten rys.

55 » Cherrebon met 209 mannen, 200 stucx potten en tresellen, 73 1/4 lasten rys, 54 picols ajuyn, 1500 bossen suyker sombaer, 50 picols witte suyker, 240 picols swarte suyker, 200 bossen pady, 50 stucx hoenders, 82 potten olie, 50 stucx rysmantjens, 30060 stucx suyker eliphantsvoets, 357 picols en 65 cattys peper, 11000 stucx mangesen, 1 picol Javaens cardamom, 500 stucx steenbrasems, 35 potten oly, 60 buffelsvellen, 34000 arax pullekens, 1/2 last groene cadjangh.

39 van Chiassem met 134 mannen, 65 1/2 lasten rys, 280 stucx hoenders, 30 stucx geyte bocken, 100 potten en tresellen, 385 picols en 55 cattys peper, 4 picols ajuyn, 145 stucx balcken, 3 picols buffelsvlees ende 220 stucx plancken.

1 van Sedecarry met 4 mannen ende 3 lasten rys.

2 » Gombongh met 16 mannen, 28 lasten rys ende 3 lasten sout.

2 » Bounangh met 11 mannen ende 10 lasten ...

44 » Samarangh met 172 mannen, 1000 stucx cneppel suyker, 218 1/2 lasten rys, 4 picols Javaens anys, 20 stucx matten, 287 stucx plancken, 1 1/2 last sout, 2 picols Chinees anys, 500 stucx gesoute visch, 25 picols en 73 cattys peper, 91 potten oly, 6 picols candy suyker, 300 stucx clappus, 9 picols Javaens taback, 1000 stucx arracx pullekens, 10 picols swarte suyker ende 30 stucx gansen.

508 stucx diverse vaertuygen, die in 't generael en t'samen alhier hebben aengebraght 't volgende:

700	bossjes tammarinde;	6	stucx coebeesten;
91	picols ajuyn:	1650	bossen pady;
875	» witte suyker;	38 1/2	picols taback Java;
975	stucx hoenders;	27	» buffelsvlees;
452	potten oly;	26	» capock;
143	stucx geyte bocken;	546	» swarte suyker;
1900	potten en tresellen;	163	stucx buffelsvellen;
4	stucx hartebeesten;	100	stroosacken;
704	» balcken;	500	chrietjes;
79	picols suyker candy;	50	stucx rysmantjes;
1348 1/8	lasten rys;	31	picols sandelhout;
1000	stucx gesoute eyeren;	55	stucx slaven en slavinnen;
3000	» suyker jaty;	3527	» plancken;
9300	» oude clappus;	28000	» dammers;
605	» potten calck;	2339	picols peper;
225000	» oude pienangh;	3260	bossen suyker eliphantsvoet;

5200 bossen suyker sombaer;
32 lasten sout;
125 stucx cappoene;
149200 » cneppel suyker;
49000 » mangesen;
2 picols Javaens cardamon;
170 » sapanhout;
20 » wax;
500 stucx gesoute visch;
50 » gansen;
½ picol cassomba;
50000 stucx steenbraesems;
64 corgies Chinees lywaet;
60 stucx matten;
3½ corgie salempoeris;
2 lasten groene cadjangh;
1 picol blauwe verff;
6 picols borreborry;
55000 stucx arax pullekens;
4 picols Javaens annys.

Daerentegen zyn van hier dese maend nae de onder genoemde plaetsen weder vertrocken een aental van 148 stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen mede van hier vervoert hebbende, als volght:

5 vaertuygen naer Craoangh met 303 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Lassam met 210 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tombo, 60 rd^{s} aen cleeden, 9 rd^{s} aen porceleyn;
21 » Dermayo, 1429 rd^{s} aen cleeden;
10 » Tegal, 887 rd^{s} aen cleeden;
8 » Pammanoekan, 352 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sourrebaya, 80 rd^{s} aen cleeden;
1 » Caliwongen, 156 rd^{s} aen cleeden;
2 » Boudongh, 160 rd^{s} aen cleeden;
4 » Damack, 500 rd^{s} aen cleeden ende 30 rd^{s} aen roosewater;
2 » Pamalangh, 40 rd^{s} aen cleeden;
4 » Paccalongen, 330 rd^{s} aen cleeden;
4 » Palimbangh, 1055 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen cassumba, 85 rd^{s} aen divers Japans posteleyn, 120 rd^{s} aen Toncquinse anys, 260 rd^{s} aen sout, 100 rd^{s} aen mom, 100 rd^{s} aen contanten, 56 rd^{s} aen rys, 40 rd^{s} aen brandewyn, 100 rd^{s} aen goutdraet ende 30 rd^{s} aen kneppel suyker;
12 » Macassar, 448 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen tarwe ende 120 rd^{s} aen contanten;
2 » Timor, 90 rd^{s} aen amphioen ende 32 rd^{s} aen cleeden;
3 » Samarangh, 20 rd^{s} aen cleeden ende 30 rd^{s} aen poetschiock;
15 » Chiassem, 517 rd^{s} aen cleeden;
2 » Rambangh, 80 rd^{s} aen cleeden ende 88 rd^{s} aen nieuw gemaekte yser;
1 » Banda.....;
1 » Diringo, 158 rd^{s} aen cleeden;
1 » Candael, 110 rd^{s} aen cleeden;
2 » Sedayo, 125 rd^{s} aen cleeden;
4 » Banjer met 375 rd^{s} aen cleeden, 20 rd^{s} aen ysere pannen, 240 rd^{s} aen Japans coper, 22 rd^{s} aen porceleynen, 120 rd^{s} aen out yser, 120 rd^{s} aen alluyn, 64 rd^{s} aen radix China ende 120 rd^{s} aen benjuyn;
10 » Cherrebon met 467 rd^{s} aen cleeden, 390 rd^{s} aen amphioen, 10 rd^{s} aen roosewater, 18 rd^{s} aen groff porceleyn ende 87 rd^{s} aen out yser;

2 vaertuygen naer Sourabaya ende 460 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Caligansa, 45 rd^{s} aen cleeden;
3 » Grissee, 324 rd^{s} aen cleeden;
1 » Japare, 160 rd^{s} aen cleeden;
3 » Sombaer, 169 rd^{s} aen cleeden;
4 » Calianjer, 1040 rd^{s} aen cleeden;
2 » Sedecary, 540 rd^{s} aen cleeden;
1 » Grissick, 107 rd^{s} aen cleeden ende 30 rd^{s} aen Tonckinse coppjens;
1 » Tadoenangh, 95 rd^{s} aen cleeden;
2 » Samanap, 80 rd^{s} aen cleeden;
2 » Coedoes, 69 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bima, 52 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bouton, 36 rd^{s} aen cleeden;
4 » Jouana, 236 rd^{s} aen cleeden;

somma 148 stucx vaertuygen hebben in 't generael van hier vervoert, als volght:

11460	rycxdaelders	aen cleeden;	30	rycxdaelders	aen cneppel suyker;
40	»	» roosewater;	30	»	» poetsiock;
250	»	» contanten;	30	»	» cassumba;
40	»	» tarruw;	81	»	» nieuw gemaekte yser;
480	»	» amphioen;			
100	»	» goutdraet;	20	»	» ysere pannen;
164	»	» diverse sorteringhe posteleyn;	240	»	» Japans coper;
			207	»	» out yser;
120	»	» Toncquinse anys;	120	»	» alluyn;
260	»	» sout;	120	»	» benjuyn ende
100	»	» mom;	64	»	» radix China;
40	»	» brandewyn;	somma: 14059 rycxdaelders.		
56	»	» rys;			

Door de E. gereghte deser stede zyn dese maend gejustificeert de naervolgende misdadigers:

20 November, Jan Pieterse van Amsterdam, over begaene manslagh aen Adam Sieuwerts met den swaerde ter dood gestraft, 't hooft op een staek en 't lichaem op een radt gestelt;

20 November, Soerou van Macassar, gegeselt op beyde de wangen, gebrandmerckt en voor vyff en twintigh jaeren in de kettingh geloncken, over dat slaeven vervoert heeft, etc.;

20 November, Souto Garoe van Macassar, gegeselt en voor een jaer in de kettingh geslaegen, ten fine als boven;

20 November, Abdul van Macassar, als boven gegeselt en voor drie jaeren in de kettingh gebannen om syn lyffheer te dienen;

20 November, Joulon van Macassar, gegeselt en voor twee jaeren in de kettingh geloncken om syn meester te dienen, ten fine als boven;

20 November, Intche Bongsoe van Macassar, ter saeke als vooren gegeselt en voor drie jaeren in de kettingh geloncken;

20 November, Soeta Garoe ende Champacko, die mede aen 't voor verhaelde reden annex zynde geweest, gegeselt, etc.

Door de respective officieren en gecommitteerdens deser stede zyn dese maent gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

8 November, Naya van Gabangh, Javaen, die by de revier Ancke vermoort was;

9 » Djamael van Batavia, die omtrent de revier Crocot in de thuyn van den Chinees, Limjoncko, was vermoort:

15 November, Ragua van Mallabaer, Mardycker, die buyten de poort Uttreght was verdroncken;

29 November, Pieter van Mallabaer, lyffeygen van Cornelia van Bengale, die verdroncken was.

Door de respective fiscaels deser stede zyn dese maent aengehaelt dese naervolgende particuliere goederen, te weten:

door den fiscael Pauw:

1 November uyt de fluyt, Pegu, comende uyt Persia:
10 cassen Persiaense wyn;
1 cas rosewater;

uyt de Gecroonde Vrede, comende van de cust Cormandel:
40 stucx moerissen;

3 November uyt Westwout, comende van Bengale:
7¾ corgies fothas;
22 stucx grove hamans;
19 » taffachelas;
7 » grove allegias;
1 p^e^ attlas;

5 November uyt het Wapen van Arnemuyden, comende van Toncquin:
100 stucx witte pelanghs.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken getrouwt, te weten:

8 Comp^es^ dienaers;
2 borgers;
6 Mardyckers;
2 slaven;
t'samen 18 paeren getrouwde.

Item in gemelte kercken gedoopt:

	18	Duytsche kinderen;
	42	inlandsche ditos;
t'samen	80	gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgebracht, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebracht:

	33	Comp^es^ dienaers;
	2	borgers;
	1	Duytsche vrouw;
	3	swarte mans;
	4	» vrouwen;
	3	Nederlandsche kinderen;
	2	swarte ditos;
	7	slaven en slavinnen;
t'samen	55	dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 5015 Javanen, alle manspersonen, te weten:

	1103	by de schans Jaccatra;
	443	by de rivier Crocot;
	419	buyten de poort Utrecht;
	778	buyten de poort Diest;
	2272	by particuliere;
t'samen	5015	Javanen.

December Anno 1671.

1 *d*°. becomen per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident, Willem Caeff, tot Bantam, gedateert 28 der verleden maend, houdende advertentie, dat den 25^{en} daer te vooren naer Engeland vertrocken waeren de twee Engelse schepen en dat haere ladinghe bestond in 150 groote kisten met poeyer suyker, 300 potten geconfyte gember en voorts met peper; en van particulieren was daer nogh ingescheept omtrent 150 cattys muscus, 80 à 100 picols radix China, 10 à 12 picols laus China, 6 à 7 picols, soo naegel, foely als noten, 3 à 400 stucx Chinese damasten en pelangs, als nogh eenighe andere cleynigheden meer; oocq stont Janne Marte in 't laetste van toecomende weeck mede naer Engeland te vertrecken; de vrunden waeren oocq dagelycx besigh haer twee chaloupen claer te maeken om met het scheepjen, den Egel, naer de Oost te versenden.

Keey Aria was twee daegen verleden van Pontangh weder thuys gecomen en had onsen resident, d'Engelsen en Francen tot den sabandaer in 't byzyn van de boomwaghters ontboden en aengeseght, dat voortaen geen amphioen off toebacq, d[illegible] daermede gemenght zy, vermeugen ingevoert te werden; en oocq op de reede aen de Oosterse Javanen off aen andere natie door niemand te mogen vercopen, op verbeurte van 't vaertuygh en goet. 25 Chinesen, die mede amphioen suygen, zyn naer den Conincq op Pontang vervoert om met de andere amphioen suygers tot graeven en land ploegen mede gebruykt te worden; 't schynt, dat die Vorst alle de amphioen suygers t'eenemael in syn landt uytroeyen wil; 4 daegen verleden heeft syn hoogheyd een Javaen, die van eygenste cruyt de waerdye van 4 à 5 stuyvers vercoght heeft, beyde de handen laten afkappen, soo naer Lampon laten verbannen, etc.

Tegens den avond vertreckt uyt dese rheede 't fluytje, de Vliegh, naer Jamby met een cargasoen ten bedrage van *f* 40842: 7, bestaende in 't volgende:

4000 stucx Spaence realen;
73 packen diversche cleeden;
25 lasten Javaense rys en
2 cassen met schenckagie goederen.

Wat wy daermede aen den coopman, Dirck de Haes, aen den Sulthan, pangeran Ade Patty en aen Keey Damangh Souria Nagara hebben geschreven, staet volgens gewoonte in 't afgaende brieffboeck geregistreert.

Soo is oocq in Rade van India op het rapport van d'eerw. kerckenraed van de geabsolveerde peremptoire examinatie der proponenten, Harmanus van Beeck, Augustinus Tornton ende Fredricus Guenier, als oocq haer versoecq om nu voorts tot predicanten gepromoveert te mogen werden, goetgevonden sulx met d'eerw. kerckenraed mede toe te staen.

2 *d°*. voor den middagh comt alhier ter rheede uyt Bengale te verschynen 't fluytjen, Westwout, met een cargasoen diversche waeren en coopmanschappen ten bedrage van *f* 109431 : 19 : 5, bestaende in 't volgende, namentlycq :

199 packen off 29054 ℔ diverse zyde;
163200 ℔ geraffineerde salpeter;
68 » muscus en 12 siacca ropias;
1015 » salmoniack;
5840 » florette garen in 21 packen;
40 packen d° off 5840 ℔;
15 ℔ geraffineerde caetchia;
7250 » borax;
1015 » alluyn;
1000 » amphioen in 10 potten;
3 packen met armosynen off 264 stucx;
9 oncen nagel oly.

De missive, daermede ontfangen van den heer directeur, Constantin Ranst, ende den raed, is gedateert 8 October, waerby syn E. onder andere bekent maekt, datter tot dien tyt uyt de gesneuvelde fluyt, Buyenskercke, geen meer als 4676 ℔ zyde, die verhaspelt soude werden, en 1097 ℔ wasch weder te reght gecomen en gesalveert waeren; de loots heeft hem dit verlies van deselve fluyt soo seer ter herten getrocken, dat hy 't in Pipely besturven is, etc.; wat syn gemelte E. vorders meer van den standt en negotie adverteert, is volgens gebruyk te vinden in 't aencomende brieffboecq van dat quartier.

Soo verschynt mede ten selven daege van de Caep de Bonne Esperance de hoecker, de Grundel, met tydinghe, dat de hoecker, de Lyster, aldaer van de camer Rotterdam gearriveert, in desselffs plaets was verbleven en dat men oocq in 't vaderland niet vorders vernam van 't doorbreecken van den Francen oorlogh en oocq aen de Caep alles in een doen bleeff.

Na den middagh comt mede uyt Toncquin te voorschyn de jaghten, Meliskercke en 't Wapen van Arnemuyden, met een zyde cargasoen en andere waren, t'samen ten bedraege van *f* 297530 : 11 : 15, bestaende in 't volgende, namentlycq :

in Meliskercke :

3800 stucx diverse pelangs in 8 kisten;
100 cattys muscus;
23035½ ditos diverse zyde in 470 packen;
300 stucx bhasen in 3 kisten;

7958 cattys sittauw in 386 packen;
1 legger met terpentyn;
3000 ℔ platloot;
2900 stucx sumongys in 58 packen..... *f* 179873 : 19 : 14

in 't Wapen van Arnemuyden :

13500 cattys diverse zyde;
100 ditos muscus;
4000 p^{s} sumongys;
2000 » witte pelangs;
200 » bhasen;
2637 cattys sittauw..... » 117656 : 12 : 1
f 297530 : 11 : 15

Waermede wy dan oocq hebben becomen twee brieven van eenen inhoudt, gedateert 14 October, naer gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboecq van dat quartier.

5 *en* 4 *d*^{o}. niets voorgevallen.

5 *d*^{o}. 's avonds vertreckt uyt dese rheede naer Malacca de chaloup, de Spieringh, niet anders medenemende als syn nodige provisie en een brieffjen tot geleyde aen d'heer gouverneur, Balthasar Bort, te vinden in 't afgaende brieffboecq.

6 *en* 7 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

8 *d*^{o}. 's morgens vroegh, met 't openen van de poort, comt d'E. Martinus Caesar, gewesen opperhooft in Japan, binnen 't casteel en overreyckt syn Ed^{t} den heer gouverneur generael een missive, gedateert 22 October, mitsgaders desselffs rapport en andere papieren, hebbende 't jaght, de Pauw, gelaten aen de Cleene Combuys.

Uyt welcke brieven en geschriften ons dan verheugelyck is te lesen geweest de schoone advance, die d'E. Comp^{e} desen jare op haere coopmanschappen beeft geproffiteert, soo datter op *f* 1172639 : 6 . 11 een somma van *f* 1938261 : 12 : 13 was overgeschoten; een schoone winst, die in veele jaeren niet is voorgevallen geweest, waervoor den Albestierder moet gelooft en gedanckt zyn.

Soo becomen om desen tyt mede met de Loeras, Keey Astra Gatty en Wangsa Praya, een missive van Niti Sastra uyt de Mataram, die naer gedane translaet uyt het Javaens bevonden zy van volgenden inhoudt.

> Dese brieff comt van Keey Niti Sastra, die opsight heeft over 't packhuys en alle middelen van den Sousouhounangh en oock in groot gelooff by hem is, alsmede een deure voor de Mattharams volckeren om tot den Sousouhounangh te comen; soo heeft de Sousouhounangh my gelast Keey Loera Astra Gatty en Loera Wangsa Praya tot den heer Generael te senden, die gesagh heeft over de stad Batavia en gebied voert over alle Hollanders, soo boven, als beneden wints, en die 't recht doen bemint; dien Godt wil zegenen met een langh leven en gesontheyd in dese wereldt.

Vorders naer dit, soo sende ik Loera Astra Gatti en Loera Wangsa Praya, versoeckende haer gelieft behulpsaem te wesen om cleedinghe te becomen, die den Sousoubounangh Mattharam souden gelycken om te draegen.

Ick sende aen den heer Generael twee paerden, twee schapen, ses bocken, twee luyaerts, een zirycat, twee pauwen, twee vogels beo, genaemt ....., twee hartebeesten, een last rys, $^1/_2$ last sout, vier draghten ajuyn, loock, tammarinde, etc. en een picol stocksuyker; 't verders sal Loera Astra Gatti en Loera Wangsa Praya aen den heer Generael bekent maeken.

Tegens den avond vertreckt uyt dese rheede naer Bantam 't jaghtje, Queda, niet anders als syn provisie medenemende en een missive aen den resident met ordre om van daer voorts te gaen cruyssen op de Burgh van Leyden, die wy alle uur en met verlangen te gemoet sien.

Soo verschynt oock mede ter rheede uyt Japan 't jaght, de Pauw, medebrengende een cargasoen ten bedraegen van *f* 156313 : 17 : 6, bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyk:

250000	℔ staeffcoper off 200000 cattys;
14 $^3/_4$	» calimback terugh;
6	stucx timpjes met haer gewight;
1	cas met 600 paren cattoene coussen;
6	cassen met Japanse zyde rocken;
20	packen off 2000 vellen oly papier;
2776	stucx diverse porceleynen in 92 bondels;
18200	» salffpotten en flessen, etc.;
200	cattys geneverbesen;
500	ditos Japans camphur;
72500	℔ off 58000 cattys geraffineerde coper;
318	kisten met copere cassjens, daerin: 6350000 stucx.

Is goetgevonden den fiscael, Snoeck, te injungeren om sigh op het scherpste nogh nader (omtrent de opperhoofden als andere, nu uyt Japan gecomen) te informeren aengaende de 39 duysent teyl Japanse goude coubangs, by den adsistent, Lodewyk de Roy, naergelaten en meermaelen vermeldt.

9 *d°*. 's aghtermiddags comt hier mede van Bengale te paresseren de fluyt, Duynvliet, met:

354280 ℔ geraffineerde salpeter;	7250 ℔ borax;
1015 » salmoniack in 7 sacken;	1015 » alluyn;
136 » muscus;	1000 » amphioen;
6716 » off 46 packen florette gaeren;	1097 » wax, onget., van Buyenskercke
400 stucx fyne armosynen;	nogh becomen, t'samen ter montuere
43800 ℔ diverse zyde;	van *f* 201260 : 18 : 10.

10 *d°*. becomen per inlands vaertuygh van Bantam een brieffjen, gedateert op gisteren, meldende, dat de Coninco sigh met alle syne grooten nogh op Pontangh

aen de nieuwe revier was onthoudende; de sabandaer, Caytsoe, en de tollenaer, Keey Nebey Secredana, zyn daegelyx besigh met eenighe steene pedacken voor den Conincq omtrent den boom te timmeren.

Een vaertuygh van 50 lasten groot, aldaer thuys hoorende, was verleden weecq van Cambodia aldaer aengecomen met tydinghe, dat verleden Mey uyt Tayouan in Cambodia een Coxinjase jonck was gearriveert en dat Coxinja met al syn armade nogh in Tayouan lagh; waerheen syn desseyn streckte, was by haer nogh niet bekent; 't voorsz. vaertuygh had tot Bantam aengeweest en gebraght 200 picols benjuyn, 25 à 30 picols geele gom, 20 à 25 picols Japans coper en eenighe andere cleenigheden meer.

8 deses, 's morgens was oocq 't Engels schip, Janne Marta, met 30 kisten benjuyn, 150 potten geconfyte gember, 1500 bossen bindrottanghs en voorts met peper naer Engeland vertrocken.

De resident sagh een vaertuygh in 't gemoedt tot afbalingh van 3000 bossen bindrottanghs en 2000 stucx cadjanghs.

10 à 12 vaertuygen, met peper geladen, waeren sedert aght daegen aldaer gearriveert, welcq greyn dagelyx door de Engelse wierd opgekoght, etc.

11 *d*°. 's aghtermiddags comt hier met een borgers vaertuygh een missive van den gouverneur, Balthasar Bort ende den raed, gedateert 16 November, als by 't aencomende brieffboecq can naergesien worden.

Soo verschynen hier mede terselver stond met eygen vaertuygh gesanten van de Coningen van Bima en Dompo, mitsgaders Toli Gompo, met een brieff, die, uyttet Maleyts getranslateert zynde, is bevonden van volgenden inhoudt.

> Een brieff, geschreven uyt een suyver, opreght hert van den Coninck van Bima, den Conincq Dompo ende Toly Gompo aen den heer Generael, die in grootheyd is overal befaemt en mede seer vernuftigh in 't gebieden, soo te water, als te lande, als oocq opreght om de schuldighe te straffen en oocq een voorstander van alle wesen en arme lieden en overbrekelyck in syne contracten met alle Coningen en oocq vermaert over alle syn goet doen in dese werelt.
>
> Vorders naer dit, soo maekt de Conincq van Bima, de Conincq Dompo aen den Generael ende Comp^{e} weten, ten tyden, wanneer de Conincq van Macassar ons naer Bouton gesonden heeft, hebben aldaer de Hollanders gevonden; en, omdat wy geringh waeren, hebben wy den Conincq van Macassar ons moeten onderwerpen; dierhalven zyn oocq tot desen tyt seer bevreest geweest; maer daernaer is van den Opine tot Bima gecomen ende heeft my, den Conincq Dompo en Conincq Toli Gompo geroepen en versoght om mede naer Batavia met hem te vertrecken, waerover alle de onderdanen van de 2 plaetsen seer bevreest zyn geworden en oocq niet hebben willen toestaen, dat we souden vertrecken; dierhalven hebben 2 van de grooten in plaets willen senden, dogh van den Opine heeftse niet willen aennemen, alschoon tot 2 à 3 maelen toe aen van den Opine versoght hebben om een

brieff nevens deselve mede te nemen; heeft eghter niet gewilt; dierhalve sende nu onsen broeder aen den Generael en de Compe, versoeckende duysentmael aen den Generael vergiffenis over de foute, op Bouton en Macassar begaen, te meer, wy langhe voor desen tot nu toe in vrundschap met den Generael ende Compe hebben geleeft en noyt in oneenigheyd geweest, 't geen wy oock niet sullen vergeten; nogh versoecken wy aen den Generael en de Compe in wedersyts onverbreekelyck vrundschap te mogen blyven; voor dees tyt hebbe niet anders aen den Generael te senden als een bhaer wasch tot teecken van een opreght en zuyver gemoet.

Soo is oocq in Rade van India g'examineert de generale petitie voor India en goetgevonden deselve met dese gereetleggende retourschepen te laten afgaen; de contanten, by voorsz. petitie gestelt, heeft uytterlyk niet min connen genomen worden dan op 15 tonnen gouts in volgende spetie, te weten:

400	duysent	guldens	in bhaer silver;
300	»	»	» Spaense munt;
100	»	»	» provintie daelders;
200	»	»	» cruys daelders;
500	»	»	» payement;

t'samen 1500 duysent guldens.

En alsoo d'E. fiscael van India, Cornelis Snoeck, 8 deser gelast was ondersoeck te doen omtrent de luyden, die nu mette Pauw uyt Japan zyn gecomen, als oocq omtrent den coopman, Joannes Putmans, over de bekende Japanse coubangs, soo heeft syn E. dierwegen daervan als nu rapport gedaen ende seght, dat deselve luyden versoeken voor haer te geven verclaringhe te mogen hebben remis; is daeromtrent difficulteyt gemaekt en verstaen den genoemden fiscael aen te seggen syn uytterste debvoir by andere middelen aen te wenden om aghter de waerheyd te comen.

Op het request van d'heer Pieter van Hoorn om sedert dese laest verleden drie jaeren, dat als ordinaris raed alhier geëmployeert en gebruykt is geweest, te mogen genieten het daertoe staende tractement van 350 guldens ter maend, is goetgevonden syn E. dierwegen aen d'heeren Majores te renvoyeeren, alsoo verstaen werd dese vergaderinghe daertoe niet bevoeght en zy.

Voorts is in overlegh verstaen tot commandeur over de retourvloote naer het vaderland te eligeren den E. Arnout van Overbeke, president, lid in den aghtbaren raed van justitie, om op het schip, Tidor, de vlagh te voeren;

tot vice commandeur op het schip, Ternaten, den capiteyn, Adriaen Schimmelpenninck, mits alvorens cautie stellende voor al sulcke 172 stucx goude coebangs, als hy onder de naelatenschap van den adsistent, Lodewycq de Roy, in Japan mede bekent staet;

en tot schout by naght off de derde vlagh op het schip, Delffshaeven, voor de camer Delff den coopman, Sanderus.

12 *d*°. 's morgens comt alhier ter rheede van Siam de fluyt, Nieuwpoort, met:

389400 ℔ off 330000 cattys divers sappanhout;
351 stucx yserhoute knies;
7788 ℔ thin off 6600 cattys;
50 potten honigh;
118 ℔ off 100 cattys gutta gomba;
12 stucx off 190 cattys eliphantstanden;
2 potten atchiar en 1 cannasser droge scharren, bedraegende met malcander een somma van *f* 21326: 8, buyten nogh drie eliphanten tot schenckagie.

De missive, daermede van den coopman, Nicolaes de Roy, ende den raed becomen, is gedateert ultimo October.

13 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

14 *d*°. 's morgens comt de gorab, Queda, uyt de Straet Sunda, waermede oocq overcomt en aen land verschynt de ondercoopman van de Burgh van Leyden, medebrengende de brieven van d'heeren 17^den^, om welcke redenen de voorsz. opperhoofden van de gorab waren geordonneert 't selve schip in de Straet in 't gemoet te varen, dat omtrent den middagh behouden alhier ter rheede uyt het vaderland comt te arriveren, zynde 't selve den 9^en^ Mey verleden uyt het Patria geseylt met 172 coppen, als 44 militaire, 106 zeevarende, 10 vrouwen, 10 kinderen en 2 vryluyden; waervan op de reyse zyn overleden 3 militaire, 6 zeevarende en 2 kinderen; aen de Caep zyn aen land gegaen 6 soldaten en 1 zeevarend en daerentegen wederom van daer overgecomen 6 militaire en 4 zeevarende, soodat hetselve schip alhier nogh te lande brenght 41 militaire, 103 zeeluyden, 10 vrouwen, 8 kinderen en 2 ongegagieerde, t'samen 164 zielen.

15 *d*°. tegens den middagh werdt door gecommitteerdens met de gewoone eere de brieven en schenckagie van den Conincq en Oya Berckelangh, 12 deses met de fluyt, Nieuwpoort, van Siam aengebracht, van boort gehaelt; de schenckagie, waerin die bestaen heeft, sal hier onder in de voorsz. brieven cunnen gesien worden, zynde deselve naer gedane translaet bevonden van volgenden inhout; en eerstelyck die van den Coninck.

> Dese brieff comt van Siou Praya Siery Derma Radja Dientzit Radi Amatientzit Papit Redna Radja Cosate Boedy Apliphiery Barcharma Pahad, Coninck van Siam, aen den Gouverneur Generael, Joan Maetsuycker, capitain van Batavia, omdat de capitain van Batavia Jacob heeft gesonden, die de schenckagie en brieff met groote eere voor de voeten van den Conincq van Siam heeft gebracht; en, deselve volgens costume en eere, als alle groote Coningen haer brieven toecomen, van den Conincq ontfangen; de brieff in Siams overgezet zynde, daeruyt den capitain van Batavia syn meeninghe verstaen, als dat de volckeren van de Comp^e^, die in Persia, Souratta, Cheylon en Malacca wonen, haer hulpe aen des Conings schepen, die na de plaetse Gorsaen vertrecken sullen bewysen, gelyk in den brieff gemeld werd, alsmede dat de heer Generael den Conincq van Siam in alle syn doen en verrightinghe wil belpen, soo lange als de maen en sonne aen den hemel staen; 't geen

my seer aengenaem is geweest t'hooren, alsmede de beradinghe van den capitain van Batavia om den Conincq van Siam met den Conincq van Holland uyt wedersyts genegentheyt lange in een eeuwighe langh duerende vrede te continueeren.

Indien de capitain van Batavia iets te verrighten heeft, gelieft maer aen den capitain, die nu in de logie op Siam woont, te laten weten, ik sal hem in alles behulpsaem wesen; vorders hebbe verstaen, als datter geen man, die hem op den oorlogh verstaet, als die buscruyt maekt en een schilder te becomen is; maer sooder nu een constapel, die groote stucken can afschieten, een cruytmaeker en een schilder te becomen is, versoeke op Siam in de logie mogen wonen, gelyk voor desen, die drie jaeren in Siam hebben gewoont en, wanneerse door den capitain van Batavia weder zyn g'eyscht, heb ik se wedergesonden.

Vorders, wanneerder volckeren, die haer daerop verstaen, op Batavia comen, versoeke nae Siam mogen gesonden worden om in de logie te wonen en Conincx wercken te doen, waeruyt de Conincq van Siam den capitain van Batavia syn goede genegentheydt sal bespeuren.

Vorders hebbe verstaen uyt den brieff van den capitain van Batavia, als dat alle de werckluyden, die by de Comp^{e} arbeyden, niet by anderen mogen wercken, maer alsse loon verdienen, selffs wel genegen zyn; 't is goet, indiender een goutsmit is, die amelieeren can, laet hy in Siam comen, al was 't voor een, twee à drie jaeren, ik sal hem syn loon betalen, soo 't behoort.

Vorders hebbe een schip gesonden nae de plaetse Gorsaen, welcke een Portugees oorlog schip van Goa ter halve wegh ontmoet heeft, 't geen door den Portugees binnen Goa is gebracht en aldaer opgehouden, totdat de mousson verlopen was; soo is des Conings schip, dat naer Gorsaen soude vertrecken, vergaen, de goederen wegh geraekt en de volckeren verlopen, gelyk den capitain van Batavia bekent is; soo ben ik van meeninghe een schip naer die plaetse af te senden om aldaer eenighe moeielykheden te laten maeken en om de verbleven goederen en volckeren, die in weesen zyn, te haelen; soo ben ik oocq van meeninghe geweest een Portugees stierman daerop te setten, maer, omdat de Portugesen soo vroom niet zyn, als de Hollanders, en op de woorden van de Hollanders mogen vertrouwen, 't geen op de Portugesen niet mogen doen, soo versoeke een Hollants stierman en 4 matrosen, nevens een brieff, van den capitain van Batavia van ieder haer bedieninghe om haer, soo 't behoort, te gagieeren.

Nogh maeke bekent, als datter een Maleyts volcq van Siam met name Nay Kaliat op Batavia woont, die versoeke weder gesonden magh worden; nogh, indien de capitain van Batavia myn versoek gelieft toe te staen, sal danckbaer zyn, gelyk ik oocq niet anders en vertrouwe, soo salder dan tusschen den Conincq van Siam en den capitain van Batavia van wedersyts een onverbrekelyke contract zyn tot in der eeuwigheydt.

Vorders, voor dees tyt send de Conincq van Siam een mannekens eliphant, hoogh 5 asta, nogh een mannekens eliphant, hoogh 4 asta, en een span aen den capitain van Batavia tot teken van een opreghte genegentheyd tusschen den Conincq van Siam en den Conincq van Holland, soo langhe de zon en de maen haer schynsel geven, alsmede met den capiteyn van Batavia in onverbrekelyke vruntschap te leven tot in der eeuwigheyd; dese brieff is geschreven op Maendagh in de twaelffde maend, den 4^{en} dagh van de nieuwe maen, in 't jaer van de Zeeschiltpadt.

De brieff van Oya Bercqualangh van denselven inhout excepto 't volgende.

De schenckagie, bestaende in 't volgende, die de capitain van Batavia heeft gesonden, als 4 goude trompetten, 10 silvere ditos, een stuck fyn root laeken, een stucq root laeken, een stucq groen laeken, een kettingh bloetcorael, een diamant ringh en een cas rooswater, hebbe wel ontfangen; en deselve met Nicolaes de Roy, die in de logie woont tot Siam, met groote eere voor de voeten van den Conincq van Siam gebracht en volgens de costuyme van alle groote Coningen brieven ontfangen, etc.

Voor dees tyt en heeft Oya Bercqualangh aen den capitain van Batavia niet anders tot geschencq te senden als een mannekens eliphant, hoogh 4 asta, en twee picols eliphantstanden tot een teeken van myne opreghte genegentheyd tusschen den Coninck van Siam en den Conincq van Holland en den capitain van Batavia, soo langhe de zon en mane haer schynsel geven, in een onverbrekelyke vrundschap te leven tot in der eeuwigheydt.

Geschreven op Maendagh in de 12^{e} maend, den vierden dagh van de nieuwe maen, in 't jaer van de Zeeschiltpadt.

16 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

17 *d*^{o}. 's morgens vaeren op de rheede de heer Cornelis Speelman ende van Hoorn aen 't admiraelsschip, Tidor, om d'E. Arnout van Overbeke als admirael van de retourvloot te authoriseren, 't welcq verreght zynde, soo zyn haer Ed^{e} tegens den middagh wederom van boort aen land verschenen.

Soo comt oocq omtrent desen tyt van Malacca hier ter rheede ledigh 't jaghtje, Gorcum, zynde herwaerts gesonden om wat gerepareert te worden; en is ons daermede oocq geworden een missive van den gouverneur en de raed, gedateert ultimo November.

Na den middagh comt hier met inlands vaertuygh van Bantam een missive van d'heer gouverneur, Anthonio Paviljoen, gedateert 28 October, zynde aldaer met 't Engels schip, Europa, van Cormandel aengebracht en verselt met een brieffjen van onsen resident, Willem Caeff, gedateert 15 deses, meldende in substantie, dat op 10 deses aldaer ter rheede wel waeren aengecomen 't fregat, Queda, en de chaloup, de Roos, en waren oocq dien eygensten aghtermiddagh weder met den landwind naer de Straet Sunda volgens ordre vertrocken.

De Engelse vrunden hebben een vaertuygh vier dagen verleden met een capitael van 3 à 4000 rd^{e} voor haer particulier naer Landack afgesonden; sy bleven nogh voornemens om haer scheepjen, den Egel, nevens een chaloup, naer de Oostcust van Cheram te versenden.

De verversinghe voor 't schip, Duynvliet, was weder terugh gecomen, vermits 't selve was misgelopen; de resident versoght nogmaels tot afhalingh van 4000 bossen bintrottanghs en 2000 stucx cadjangs een vaertuygh; tot de procura van meerder parthy soude debvoir werden gedaen.

De Conincq was met al syn adel nogh op Pontangh; verscheyde amphioen suygers waren gepardonneert met belofte om dat cruyt, nogh oocq toebacq, meer te sullen gebruyken, maer de andere arme luytjes moesten aldaer nogh arbeyden.

Aldaer waeren oocq twee schepen gearriveert, 't eene Engels schip, genaemt Europa, comende van Madras, medebrengende de missive van d'heer gouverneur, Paviljoen, hier vooren genoemt; en 't ander een Deens schip van Trincquebare, die beyde, soo geseght wierden, ryckelyk met lywaten en geschilderde cleeden waeren versien; nogh een scheepjen was tegens den avondt tot aen Poelo Panjangh gearriveert; wat voor een bodem 't selve was, conde nogh niet geweten worden.

Soo verschynt hiermede van Maccau 't borgers scheepjen, genaemt de Smit, met een brieffjen van den gouverneur aldaer, dewelcke, uyt de Portugese tale getranslateert zynde, is de materie bevonden niet andere te zyn, als dat syn E. versoeckt antwoord op syn schryven, dat met Jeronemo de Abreu de Lima gesonden was, alsoo hy de andere papieren aen syn viceroy had gesonden om rekenschap te doen van syn gedoente aldaer; hy claeght seer over de Chinesen met veel lamenterende reden en dat hy daerom niet weet, offer eenigh vaertuygh van daer nae Batavia sal comen; maer, soo 't geviel, datter nogh eenighe op Batavia quamen, soo verwaght hy voor deselve goede accommoditeyt en passagie, 't welcq hy in zyn persoon wederom by alle gelegentheyt sal soecken te verschulden.

18 *d^{o}*. Tegens den avond becomen een brieffjen van Sr Jacob van der Meerschen uyt Nagapatnam, gedateert 19 October, per een Deens schip tot Bantam aengebracht, mitsgaders van onsen resident aldaer een dito tot geleyde van dien, gedateert op gisteren, meldende onder anderen, dat 't scheepjen, dat aen Poulo Panjangh was gearriveert, toebehoorde den vryborger, Jan Vry, die van Macassar over Palimbangh door noot van drinckwater daer was aengecomen; hy stont op morgen herwaerts te comen.

t Deens scheepjen is genaemt Maeghdelee en de schipper, Carsten Reghter, voor desen de Nederlandsche Comp^{e} als schipper gedient; hy bad den resident een missive van Nagapatnam ter handt gestelt; en sou 't selve schip syn ladinghe aldaer traghten te crygen om daermede naer Denemarcken te vertrecken: en souden die vrunden op morgen met een schenckagie, nevens een brieff van den Conincq van Denemarcken, als een dito van 't opperhooft van Trancquebare, naer Pontangh vertrecken om die aen den Vorst over te geven en te begroeten, etc.

De Conincq had Keey de Patti Soeria Laga van Bancka, die voor drie daegen daer was aengecomen en andermael om adsistentie tegens de Palimbangers versoght had, aengeseght, datse met malcanderen wederom souden vereenigen; en versoghte

den Conincq, dat daerover van hier moghte aen de Palimbangers geschreven werden, waerop dien Vorst antwoord verwaght; Keey Aria versoght uyt Coninx naem, dat een van de twee langhharige Javaven, voor desen van hier derwaerts gesonden, genaemt Wieos, die tot Bantam uyt het gevangenhuys was gevlught, indien hy op Batavia was, wederom moght gesonden worden, mitsgaders oocq desselfs doghter, daermede dien Vorst vriendschap soude geschieden.

Pangeran Koelongh en Keey Aria versoeken yder een zeebrieff naer Macassar.

19 *d°*. 's aghtermiddags comt hier ter rheede uyt het vaderlant de hoecker, de Pagadet, uytgeseylt voor de camer Rotterdam met 17 zeeluyden; heeft geen dooden gehad, maer daer is een aen de Caep aen land gegaen, soodat hier te lande brenght 16 zeevarende.

's Avonds, naer dat de generale en op gisteren de particuliere brieven aen de heeren onse principaelen in Rade van India by haer Ed° getekent waeren, soo zyn deselve, benevens meer andere papieren, versegelt en afgepackt, soodanigh als by de registers can blycken.

20 *d°*. 's morgens vroegh vertrecken voor de eerste besendinghe uyt dese rheede naer het lieve vaderland de 10 schepen, hieronder te noemen, t'samen onder de vlagge van den E. Arnout van Overbeke, alhier geweest zynde lidt in den E. aghtbaren raed van justitie, nae luyt van de commissie, tot dien eynde aen syn E. verleent, staende in het afgaende patrias brieffboek ingeschreven; ende voeren deselve schepen van hier een cargasoen ten bedraege van *f* 3357485 : — : 11, namentlycq:

voor de camer Zeelandt:

't schip Tidor	*f* 365615 : 6 : 11	
» Zirckzee	» 325845 : 6 : 12	
't Wapen van der Goes	» 244587 : 8 : 1	
		f 936048 : 1 : 8

voor Amsterdam:

Ternaten	*f* 392921 : 9 : 3	
Oostenburgh	» 366601 : 3 : 2	
Voorsightigheydt	» 330505 : 14 : 3	
		» 1090028 : 6 : 8

voor Delff:

Delffshaven	» 308392 : 19 : 12

voor Rotterdam:

't Wapen van Rotterdam	» 373660 : 18 : 11
Transportere	*f* 2708132 : 4 : 9

Per transport..... f 2708132: 4: 9

voor Hoorn:

Gecroonde Vrede..... » 253777:17:13

voor Enckhuysen:

Casteel van Medenblick..... » 395576:16: 7

somma als boven..... f 3357485:—:11

Bestaende uyt de naervolgende coopmanschappen en Indische waeren:

3700	p°	diverse moeris	f	33724:—:10
16720	»	» salempoeris	»	90894:—:12
17120	»	» parcallen	»	46932: 3:12
4100	»	» bethilles	»	38349: 5:—
7970	»	» gingans	»	49913:12: 8
13280	»	» negros cleeden	»	19035:10:—
40940	»	» guinees linnen	»	319111:11:14
2550	»	» deekens	»	28579:13:12
5280	»	» seyldoecq	»	6767:—:10
5400	»	» chiavonys	»	13421:—:—
175	»	» alcatyven	»	7014:17: 8
18720	»	» baftas	»	92528: 9: 8
2000	»	» cannakyns	»	2593:10:14
11060	»	» cbiauters deriabadys	»	40643:18: 8
8040	»	chits	»	31446:—: 4
50371½	℔	cattoene gaeren	»	21457: 8:—
341964	»	indigo	»	444057: 6:10
526625	»	Japanse staefcoper	»	192306: 5: 8
1614505	»	Bengaelse geraffineerde salpeter	»	106718:10:13
9005	»	radix China	»	5019: 2:15
7929	»	gommelack	»	892:—: 4
14920	»	benjuyn	»	7857: 7:11
1159124	»	diverse suykeren	»	131849:17: 8
1000	»	tutia	»	331: 8: 2
6600	»	cardamom	»	5875: 2: 8
491608	»	sappanhout	»	12792: 5:11
1311	»	geconfyte mirabolanen	»	577: 9: 4
79800	»	diverse zyde	»	367416:13: 8
7465	»	geconfyte gember	»	1468:10: 4
153920	»	canneel	»	46176:—:—
31416	»	foely off macis	»	18360:—:—

Transportere..... f 2227797:53: 2

	Per transport.....	*f*	2227797 : 53 : 2
537957	℔ giroffel nagelen.....	»	522774 : 4 : —
116821	» noten muscaten.....	»	11682 : 2 : —
1461	» coeken van muscaten.....	»	1461 : — : —
3610	p^{o} dongrys.....	»	3656 : 9 : 6
400	» armosynen.....	»	3676 : 3 : —
5800	» pelangs.....	»	42233 : 19 : 9
60	» Japanse zyde rocken.....	»	3283 : — : —
2030	℔ salmoniack.....	»	457 : 3 : 2
165450	» caliatourshout.....	»	2714 : 11 : 9
2170	stucx robynen.....	»	1150 : 4 : —
940	» rouwe diamanten.....	»	2401 : 10 : 15
93$^{29}/_{73}$	ropia off cronen swaere besoarsteen.....	»	2293 : 14 : —
12	p^{o} ropia sicca.....	»	16 : 16 : —
30	kannen camphur oly.....	»	64 : 10 : —
24005	℔ Malax thin.....	»	7681 : 12 : —
454	» diverse muscus.....	»	43682 : 10 : 2
1000	» arts uyt de goutmyn boven Sillida.....	»	.....
10600	» Papoese minerael steen.....	»	.....
4127058	cattys swarte peper.....	»	619058 : 14 : —
	ongelden op voorsz. coopmanschappen.....	»	105086 : 12 : 19
	comt als vooren, somma.....	*f*	3357485 : — : 11

De Heere wil het behouden overbrengen ende gemelte waeren goet voordeel laten behaelen.

Tot het doen van de ordinaire visite en monsteringh op de gemelte retourschepen vertreckt nu met het jaght, Meliskercken, de heer Pieter Pauw, waterfiscael, en 2 raden van justitie, daertoe gecommitteert.

Item 't jaght, Nieuwenhoven, om deselve schepen te geleyden ofte te convoyeeren tot buyten de Straet Sunda.

Soo vertreckt dan oocq mede met de cassen en pacquetten met brieven de ondercoopman, Fredrick Reuvecamp, die dan oocq met de chaloup, de Granaet Appel, mede de vloot volght om deselve yder op syn schip te bestellen.

21 *d*^{o}. Insgelycx vertrecken naer den middagh mede naer de Caep en volgen de vloot de hoeckers, Goutvincq en Zeelt, hebbende voor dat commandement mede genomen, namentlycq:

de Goutvinck:

3	packen cleeden;		
1	pack Bengaelse armosynen;		
200	paren cattoene coussen;		
40	lasten rys.....	*f*	4680 : — : 13
	Transportere.....	*f*	4680 : — : 13

Per transport..... f 4680: —: 13

de Zeelt:

36 lasten rys;
42 stucx baye plancken..... » 2203: 4: —
met malcander bedragende..... f 6883: 4: 13

Gelyck oocq tegens den avond alhier ter rheede van Palimbangh aencomt de fluyt, Grootenbroek, met 278075 ℔ off 227000 cattys peper, bedraegende met malcander f 11738.

De brieff, daermede van den coopman, Melchior Hurt, becomen, is gedateert 12 Dec.

22 d°. 's morgens retourneert hier weder uyt de Straet off van voor 't Mensch-eters eyland met de chaloup', de Granaet Appel, de ondercoopman, Reuvecamp, hebbende de papieren op de retourschepen bestelt en deselve omtrent den hoek van Bantam in goede gestalte gelaten.

Op den middagh is in de stad van 't stadhuys, op het voordraegen van d'E. balliuw Casenbroot, geëmaneert dit onderstaende edict.

Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, mitsgaders de raden wegens de Generale Nederlandsche geoctroyeerde Oostindische Comp^e^ in Orienten, allen dengenen, die desen sullen sien ofte hooren lesen, saluyt; doen te weten, alsoo ons ter kennisse gecomen zy, dat eenighe Chinesen en andere ingesetenen alhier haer wercq beginnen te maeken van toebacq te mengen met amphioen ende deselve te vercopen, een mixture zynde, daer degene, diese gebruyken, als crancsinnigh en dol van worden en waerdoor sy in groote swarigheyd souden connen comen te vervallen, soo hebben wy nodigh geacht daertegen te voorsien en tot dien eynde goetgevonden het maeken ofte mengen van al sulcke specie van toebacq binnen dese stad ofte jurisdictie van dien, oocq het inbrengen, hebben ofte besitten, vercopen, copen ende gebruyken van deselve te interdiceren ende verbieden, gelycq doen mits desen, op poene van twintig rd^s^ voor den vercoper ende thien rd^s^ voor den coper, besitter off gebruyker voor d'eerste reyse, dat daerover bekeurt sullen werden, ende dubbelde boete voor de tweede reyse, mitsgaders, daer nogh meer op bevonden wordende, soodanighe vordere correctie, als naer gelegentheydt der zaeke ofte moetwil geoordeelt sal worden te hooren, tot arbitrage van den reghter.

Batavia in 't Casteel den 22^en^ December 1671.

(was getekent): JOAN MAETSUYCKER.

Hebbende op 't spatium van dien 's Comp^es^ zegel in roden lacke gedruckt; daer onder geschreven.

Ter ordonnantie van hooggemelte haer Ed^t^,
(was getekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

Insgelycx verthoont d'E. balliuw Casenbroot in vergadering eenighe valsche dubbelde stuyvers, die hem door Chinesen waren gebracht en de gemelte specien by

Javanen, van de Oost gecomen, hadden gevonden; en, alsoo die Javanen vremdelinghen zyn en daerom d'E. Compe raekt, soo is verstaen die saeck den fiscael in handen te geven om de vordere enqueste te doen.

d'Opperhoofden van 't schip, d'Eendraght, is op haer versoek de volle premie geaccordeert van haere uytreyse, gedaen voor de camer Rotterdam sedert 18 April tot 4 October deses jaers, datse sonder de Caep off eenigh ander landt aengedaen te hebben reght deur zyn hier gecomen.

23 *en* 24 *d°*. niets voorgevallen.

25 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Banda de fluyt, Cuylenburgh, en naer Amboina de fluyt, Bueren, 't eerste, namentlyk Cuylenburgh, medenemende voor de provintie Banda:

4	kisten met gelt;	
200	vaten vleesch;	
160	» specq;	
6¾	lasten sout;	
100	» rys;	
400	jati plancken;	
1	kist medicamenten;	
6	stucx paerden en	
200	bossen pady, tot voer	*f* 85417: 3: 2

de fluyt, Buuren, voor Amboina:

100	packen cleeden;	
100	vaten vleesch;	
100	» specq;	
15	» boter;	
20	» mom;	
12	leggers Spaense en	
1	legger France wyn;	
2	leggers asyn;	
12	halve amen olyven oly;	
8	» » brandewyn;	
100	lasten rys;	
3½	» tarwe;	
1	vaet kryt;	
8	vaten picq;	
8	» teer;	
8	» arpuys;	
10	stucx werp anckers;	
10	dreggen;	
400	bossen rottanghs;	
	Transportere.....	*f* 85417: 3: 2

Per transport..... f 85417: 3: 2

5600 ℔ divers yseren;
595 » staal;
24 vaten spykers;
50 kippen Hollantse lont, parthye soolleer, huysingmarlyn, etc.;
1 kist medicamenten en
4 kisten met gelt..... » 80751 : 14 : 14

met malcanderen bedragende.... ..... f 166169 : 18 : —

Wat wy daermede naer de respective provintien schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboeck.

Tegens den avond comt hier weder met 't jaght, Meliskercke, de heer fiscael, Pieter Pauw, hebbende de retourvloot gemonstert ende gevisiteert, latende in de vloot 't jaght, Nieuwenhoven, om, gelycq als vooren geseyt, de vloot tot buyten de straet te convoyeeren.

's Avonts laet comen de opperhooffden van 't schip, 't Wapen van Middelburgh, aen landt, welcq schip buyten de rheede mette donckeren al in 't gesight was en comt

26 *d°*. 's morgens op de rheede behouden, God loff, uyt het vaderland over de Caep de Bonne Esperance te verschynen, zynde voor reecquening van de camer Zeeland op 9 Mey uyt het Patria geseylt met 168 coppen, als 53 militairen, 109 zeeluyden, 3 vrouwen en 3 kinderen; onderwegen zyn overleden 20 zeevarende, 13 militaire en 1 kind; aen de Caep zyn aen land gegaen 2 zeeluyden en daerentegen van daer weder overgecomen 1 zeeman, soodat hy hier nogh te lande brenght 133 coppen, te weten, 40 militaire, 88 zeevarende, 3 vrouwen en 2 kinderen.

Na den middagh comt de chaloup, de Gereghtigheyd, met den E. capitain, Poolman, medebrengende een brieffjen van den resident, Willem Caeff, uyt Bantam, gedateert 25 deser, houdende eenelyk advertentie van 't arrivement van 't Engels schip, d'Anna, dat op 18 Juny uyt Engeland 't seyl was gegaen en aldaer op 't sluyten deses was gearriveert met tydinghe, dat in Europa met onsen staet en dien van Vranckryk als Engeland nogh in goede vrede en alliantie waren, als oocq met alle de andere Christen potentaten; dat de Francen 50000 mannen in Duynkercke gehadt, maer voor 't vertrecq van 't genoemde schip alle wederom naer Vranckryk waeren vertrocken.

't Particulier Deens schip, dat syn reys over Malacca naer de cust heeft willen ondernemen, had syn focke mast door harde storm in de Straet Bancqua verloren en was soodanigh aldaer ter rheede wederom gecomen.

Onse retourvloot lagh aldaer voor de baey ten ancker en warense met behoorlycq verversinghe versien, etc.

27 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

28 *d°*. tegens den middagh comt hier van Jamby te paresseren de joncq, Nieuw Japare, met 108177 cattys swarte peper, ten bedraegen van f 18036:18:15.

De missive, daermede van den coopman, Dircq de Haes, becomen, is gedaghtekent 16 December.

Tegens den avond verschynt mede van Cheylon over de cust Cormandel en de Westcust 't jaght, Amerongen, medebrengende:

van Cheylon:

15	stucx allegias;	
138	man off .... ℔ root zegellacq;	
3556⅞	℔ diverse medicinale droguen;	
97807½	» tarwe;	
2392½	» soethout;	
300	stucx geraffineerde Cochinse fanums, bedraegende met malcanderen t'samen.....	f 8155:19:10

van Cormandel:

45	packen diverse cleeden;		
24720	℔ salpeter;		
3000	» indigo;		
43962	» calliatourshout;		
30	stucx jaty houten;		
8020	» vloersteenen;		
463	» diverse steen reghtstanders	»	44358: 1: 6
	comt te samen.....	f	52544: 1: —
	waervan op de Westcust gelight is 11 packen cleeden ende 1 last terwe.....	»	1587: 5:14
	sulx dat 't selve jaght hier aenbrenght	f	50956:15: 2

Dit jaght heeft geen andere brieven medegebracht als de dubbelde missive van 28 October, door den heer gouverneur, Paviljoen, geschreven en hier te vooren tot Bantam met het Engels schip, d'Europa, aengebracht en alhier 17 deses ontfangen, mitsgaders eene missive van den commandeur, Pits, ende den raed op de Westcust van dato 14, alsmede van den Sr° Melman ende Kievid, gedateert 7 December, naer gewoonte te vinden zynde onder de aencomende papieren van dat quartier.

29 d°. is in Rade van India goetgevonden het toppen der Chinesen om verscheyde goede redenen niet meer te laten verpaghten, maer 't selve by placcaet expresselyck te doen verbieden en daerop door alle de officieren scherp te laten letten.

Soo is mede verstaen, in plaets van den overleden capitain luytenant, Jacob Pieters van den Kerper, naer Timor voor opperhooft weder te eligeren den ondercoopman, Jacob van Wyckersloot, ende denselven met eenen, mits tyts expiratie, te qualificeeren tot coopman met 't sestigh guldens ter maend voor vyff jaeren.

30 d°. niet bysonders voorgevallen.

31 d°. heden voor den middagh zyn in de voorsael van syn Ed^ht d'heer gouverneur generaels woningh opgeveylt ende aen de meestbiedende verpaght de incomsten deser stede Batavia en hebben t'samen gegolden 8432 rd^s ter maent, namentlyk:

't hooftgelt der Chinesen aen Ouwako, Chinees	rd^{a}	960	ter maent
de groenselcramen en winckels t'samen aen Limsincqua, Chinees	»	1580	» »
» aencomende rys aen Tingsiqua, Chinees	»	910	» »
» » suyker aen Quaquinio, Chinees	»	550	» »
't handelen aen de schepen aen Oensincko, Chinees	»	650	» »
de visch-marckt aen Lisoucquo, Chinees	»	830	» »
» herbergen binnen de stadt aen den burger, Barent Harmanse	»	460	» »
» » buyten » » » Hanskel	»	190	» »
» waegh aen Tamsinco, Chinees	»	720	» »
't slaghten van 't vee aen Ongouko, Chinees	»	370	» »
de coren molen aen den Mardycker, Francis Adriaensz	»	310	» »
» wasch caersen aen Quasolnio, Chinees	»	140	» »
» zieryboomen aen Loutsiko, Chinees	»	210	» »
» vaert Molenvliet aen Franscisco Gratia	»	65	» »
» Ankese revier aen Ongsiko, Chinees	»	110	» »
Chinees toebacq kerven aen Tickson, Chinees	»	60	» »
de ryspasser aen Daniel Nicolaes	»	33	» »
» clappusboomen aen Sintjancko, Chinees	»	12	» »
» houtsagerye aen Jan Adams	»	22	» »
» oesterbancq in Anghiol aen Hincqua, Chinees	»	5	» »
» cleeden passer aen Lidyko, Chinees	»	95	» »
» revier Angiol aen Tamlianco, Chinees	»	70	» »
opdragen van peper en het leveren der sacken aen Sinio, Chinees	»	80	» »
somma	rd^{a}	8432	ter maent

ofte 101184 rd^{a} in 't jaer, zynde 144 rd^{a} ter maend minder als 't verleden jaer, maer wanneer het toppen der Chinesen, dat opgehouden is en voortaen niet meer verpaght sal worden, daerby gerekent wierd, soo souden de paghten naer 't voorighe jaer te reekenen, dat het voorsz. toppen is verpaght geweest, nogh 336 rd^{a} maendelyx meer opbrengen, dan de andere paghten door malcanderen hebben gegolden.

Cort na den middagh comt alhier van de Westcust van Sumatra 't fluytjen, Hilversum, medebrengende:

1018 teyl 6¼ maes gout;
98294 ℔ off 238 bhaeren swarte peper;
60 halff amen cocos oly;
123 ℔ camphur Baros;
1 smelt croes tot monster, met malcanderen bedragende *f* 67394:2:15.

De brieff, daermede van d'E. commandeur, Jacob Jorise Pits, becomen, is gedateert 24 deser.

Om desen tyt werd met Javaens vaertuygh door haer Ed^{e} een brieffjen naer Bantam afgesonden in substantie, als volght:

dat haer Ed^{e} vier brieven van 9, 15, 17 en 25 deses hadden ontfangen en daeruyt verstaen;

dat Jenne Marta naer Engeland was vertrocken en met wat ladingh;

't arrivement van d'Anna uyt Engeland en de gelegentheyt met de Francen; wat ladinghe 't selve gehad heeft; werd verwaght, dat de Europa en de Roode Phoenix, beyde van de cust Cormandel gecomen, ongetwyffelt weder goede parthye cleeden overgebracht sullen hebben om ons de merckt te bederven;

de vrunden worden bedanckt voor de brieven, daermede overgebracht; off de Roode Phoenix van daer voort naer Denemarcken sal gaen en met wat ladingh, sullen we in 't gemoet sien en wat d'Engelse met d'Anna zyn voornemens te doen;

item de intentie mette besendinge van den Egel en 2 chaloupen naer Cheram, en daervan etc. onse wettighe possessie wel mogen bekent maeken; oocq wat haer besendinghe naer Landacq, door particuliere gedaen, zy geweest;

mitsgaders oocq wat de inhout van den brieff van den Conincq van Denemarcken aen den Sulthan met de Magdalena zy geweest en wat presenten, en hoe sy 't met het terughgecomen scheepje sullen aenleggen;

de tydinghe van Cambodia wegens de Coxinder oorlogs armade, in Tayouan verbleven en gestaekt, word hiermede geconfirmeert, namentlyk, om datter een verraet op syn persoon aengeleyt was om hem in de handen der Tartaren over te leveren, alsoo hy van syn volcq seer gehaet was;

wy sullen aennemen om metten eersten volgens syn hoogste begeeren aen den pangeran tot Palimbangh te schryven wegens den oorlogh met Banca, dat by provisie stilstant van wapenen wierde gehouden en geen vaertuygen meer ten rooff uytsetten sal, mits dat die van Banca sulx mede doen;

maer 't versoek van Keey Aria en pangeran Coelongh, elcq om een zeebrieff naer Macassar, werd om reden en uyt goede insighten geëxcuseert; indiense sulx beginnen sonder onse passe, magh haer wel worden gewaerschout, soose van onse cruyssers worden aengehaelt, sigh daer over niet hebben te beclaegen;

de retourschepen werden verhoopt, dat reghte voort al buyten Sundas enghte sullen zyn geraekt; 't schip, Nieuwenhoven, heeft last in 't wederom comen Bantam aen te lopen om de bindrottangs en cadjangh herwaerts te brengen; met het incopen van cadjangh sal tot nader ordre wel mogen gestaekt blyven, etc.

Tegens den avond vertrecken uyt dese rheede 't fluytjen, het Waterhoen, over Bouton naer Ternaten en de jaghtjens, Coutchin en Rambangh, naer Macassar, medenemende eerstelyk:

't Waterhoen voor Ternaten:

20 packen diverse cleeden;	40 lasten rys;
40 vaten vleesch;	50 leggerschoven;
30 » speck;	1 kist met 2500 rd^{s}.;
6 » boter;	3 hartebeesten;
3 amen olyven oly;	50 bossen pady;
1 aem brandewyn;	bedraegende ..... f 28412:—:—
	Transportere..... f 28412:—:—

Per transport ..... f 28412 : — : —

Coutchin voor Macassar :

1 kist gelt ;
72 vaten vleesch ;
40 » speck ;
8 » boter ;
6 leggers arrack ;
4 » asyn ;
1 kist medicamenten.... .... » 22285 : 18 : 6

Rambang als vooren :

1 kist met 2500 rd^{s}. ;
20 vaten vlees ;
4 stucx cabeltouwen ;
2 werp anckers ;
6 dreggen ;
12 stucx ysere wieltrossen ;
4 paerde lynen ;
8 vaten pick en teer ;
1 1/2 legger harpuys ;
100 stucx gesorteerde blox ;
6 hoet smeecolen, partye equipagie clenigheden..... » 9948 : — : —
gesamentlyck een somma van..... f 60645 : 18 : 6

De opperhoofden van 't fluytjen, 't Waterhoen, zyn expres by instructie gelast en passant Bouton aen te lopen en de regeringhe te waerschouwen d'aencomste der Engelse om op de Oostcust van Cheram een logie te stabileren, ten eynde, soose daer moghten aencomen om eenige benodigheyd van verversinghe als anders, deselve af te wysen.

Wat vorders naer Ternaten als Macassar is geschreven, sal volgens gewoonte te vinden zyn in 't afgaende brieffboeck.

Dese maend zyn alhier van diverse plaetsen aengecomen 230, *soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemand met* 1030 *mannen, die met den anderen hebben aengebraght de naervolgende coopmanschappen en waeren, naementlycq :*

2 vaertuygen van Japare met 7 mannen, 90 picols witte suyker.

14 van Sombaer met 58 mannen, 37 lasten rys, 4 picols en 5 cattys peper en 700 bossen padie.

3 van Surrobaya met 13 mannen, 75 potten oly, 10 1/2 lasten rys ende 5000 stucx cneppel suyker.

4 vaertuygen van Samarangh met 18 mannen, 15 lasten rys en 7 potten oly.

1 van Laboangh met 5 mannen en 2 lasten boontjes.

20 » Cherrebon met 76 mannen, 50 cleyne cnietjes, 21 lasten rys, 50 rysmantjes, 236 picols en 25 cattys peper, $^1/_2$ last boontjes, 16000 arax pullekens, 850 bossen eliphantsvoet, 40 buffelsvellen, 1 picol toebacq Java, 102 potten oly, 15 picols swarte suyker ende $^1/_2$ last sout.

1 van Bouton met 8 mannen en 25 slaven.

4 » Jouana met 23 mannen, 19 lasten rys en 73 picols witte suyker.

3 » Malacca met 12 mannen, 178 corgies en 8 stucx cleeden.

21 » Chiassem met 81 mannen, 35 lasten rys, 160 plancken, 395 stucx balcken, 5 potten oly.

1 van Madura met 6 mannen, 3 lasten sout, 2 lasten rys en 10000 bossen suyker catoupa.

10 van Damacq met 54 mannen, 48 lasten rys en 2 lasten sout.

3 » Rambangh met 15 mannen, 600 stucx plancken, 6 lasten rys, 50 balckjes en 15 picols witte suyker.

3 van Diringo met 12 mannen, 38000 stucx cneppel suyker.

5 » Grissicq met 26 mannen, 36 lasten rys, 1000 cleyne cneppel suyker ende 2000 arax pullekens.

6 van Paccalongen met 22 mannen, 16 lasten rys, 90 stucx hoenders en 300 bossen pady.

4 van Pamanoecan met 17 mannen, $6^1/_2$ lasten rys, 50 stucx hoenders, 5 picols harpuys ende 50 bossen suyker eliphantsvoet.

1 van Coedoes met 6 mannen, $3^3/_8$ lasten rys, 400 bossen suyker jaty, 300 bossen tammarinde en 2 picols ajuyn.

1 van Goudongh met 4 mannen en 3 lasten rys.

3 » Candael met 11 mannen, $20^1/_8$ lasten rys ende 5 potten oly.

2 » Toubongh met 14 mannen, 5 lasten rys en 3 ditos sout.

1 » Lockoen met 12 mannen en 18000 dammers.

1 » Baly met 4 mannen en 10 stucx slaven.

2 » Panaroecan met 8 mannen en 6 stucx slaven.

1 » Mangedanoe met 5 mannen en 20 picols wax ende 150 manocke toeback.

15 van Tegal met 65 mannen en $52^1/_2$ lasten rys ende 1 picol ajuyn.

5 » Johor met 15 mannen, 33000 stucx dammers ende 1150 stucx cadjangh

23 van Bantam met 87 mannen, 160000 stucx oude pienangh, 4 geyte bocken, 4600 stucx clappus, 50 bossen suyker eliphantsvoet, $6^5/_8$ lasten rys, 1330 potten calcq, 3300 potten en tresellen, 26 kisten zeep, 12 picols buffelsvlees, 3150 stucx durioens, 5 potten oly, 400 rd^{s} contant ende 50 bossen rottangs.

3 van Tadoenangh met 12 mannen, 6 lasten rys, 15 potten oly, 1000 stucx suyker jaty, 10 picols ajuyn ende 2 lasten swarte boontjes.

1 vaertuygh van Caligansa met 4 mannen, 1 last rys, 25 bossen pady.

19 van Palimbangh met 161 mannen, 5263 picols peper, 30 stucx cadjangs en 1500 gindies.

2 van de cust van China met 24 mannen, 11 picols witte zyde, 300 stucx ysere pannen, 200 picols radix China, 2 balis posteleyn, 250 picols spiaulter, 30 stucx zyde stoffen, 2 picols rabarbar, 150 stucx handquittassollen, 5 cattys musques ende 2 picols antimoni.

1 van Clante met 6 mannen en 7000 stucx dammers.

4 » Craoangh met 12 mannen, 2½ lasten rys, 5 picols toeback Java, 5 potten oly, 125 stucx hoenders, 2 hartebeesten ende 2 geytte bocken.

5 van Pamalangh met 21 mannen ende 16 lasten rys.

1 » Pattany met 5 mannen en 4000 stucx dammers.

1 » Macassar met 7 mannen, 60 stucx slaven en slavinnen ende 20 lasten sout.

1 van Boudangh met 5 mannen, 3 lasten sout ende 300 stucx soute visch.

1 » Sedayo met 4 mannen, 1½ lasten rys, 200 stucx steenbrasems ende 200 stucx cneppel suyker.

2 van Banjer met 17 mannen ende 685½ picols peper.

1 » Semanap met 6 mannen, 5 lasten rys ende 3 lasten sout.

28 » Dermayo met 116 mannen, 84¼ lasten rys, 6 potten oly, 100 bossen padi, 40 stucx balcken ende 200 bossen rottangh.

230 stucx vaertuygen, die in 't generael alhier hebben aengebraght, namentlycq:

178	picols witte suyker;	5	picols arpuys;
463⅛	lasten rys;	2	» hartevlees;
6188½	picols peper;	1400	bossen suyker jaty;
1125	bossen pady;	13	picols ajuyn;
220	potten oly;	86000	stucx dammêrs;
44200	stucx cneppel suyker;	20	picols wax;
4½	lasten boontjens;	150	manocke toebacq;
5	stucx knietjes;	1180	stucx cadjangs;
18000	» arrax pullen;	160000	» oude pienangh;
950	» eliphantsvoet;	4600	» » clappus;
50	» rysmantjes;	8	» geytte bocken;
40	» buffelsvellen;	1330	potten calcq;
15	picols swarte suyker;	26	kisten zeep;
1	picol toebacq;	3150	stucx durioens;
34½	lasten sout;	250	bossen rottangh;
101	stucx slaven en slavinnen;	12	picols buffelsvlees;
178	corgies en 8 stucx cleeden;	3300	stucx potten en tresellen;
485	stucx balcken;	1500	» gindies;
860	» plancken;	11	picols zyde;
10000	» suyker catoupa;	300	stucx ysere pannen;
265	» hoenders;	200	picols radix China;

2 stucx posteleyne balies;
250 » spiaulter;
30 stucx zyde stoffen;
2 picols rabarbar;
150 stucx handquittasollen;
5 cattys musques;
2 picols antimony;
5 » tabacq Java;
2 hartebeesten;
300 stucx soute visch ende
200 » steenbrasems.

Daerentegen zyn van hier weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 162 stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, en hebben medegevoert dese naervolgende coopmanschappen en waeren:

13 vaertuygen ..... met 845 rd^{s} aen cleeden ende 23 rd^{s} aen out yser;
2 naer Craoangh met 52 rd^{s} aen cleeden;
14 » Dermayo met 999 rd^{s} aen cleeden ende 30 rd^{s} aen contanten;
17 » Chiassem met 1080 rd^{s} aen cleeden;
11 » Tegal met 1086 rd^{s} aen cleeden;
5 » Diringo met 391 rd^{s} aen cleeden;
2 » Calianjer met 570 rd^{s} aen cleeden;
7 » Surrobaya met 622 rd^{s} aen cleeden ende 20 rd^{s} aen Toncquinse coppen;
4 » Timor met 567 rd^{s} aen cleeden ende 10 rd^{s} aen ysere byltjes;
16 » Sombaer met 858 rd^{s} aen cleeden;
2 » Tadoenangh met 120 rd^{s} aen cleeden;
12 » Cherrebon met 457 rd^{s} aen cleeden, 10 rd^{s} aen yser ende 15 rd^{s} aen aerde deckpannen;
1 » Calisappa met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 » Madura met 30 rd^{s} aen cleeden;
7 » Paccalongen met 656 rd^{s} aen cleeden, 75 rd^{s} aen amphioen ende 88 rd^{s} aen goutdraet;
2 » Japara met 82 rd^{s} aen cleeden;
9 » Maccassar met 357 rd^{s} aen cleeden, 420 rd^{s} aen contanten ende 80 rd^{s} aen spykers;
6 » Jouana met 1387 rd^{s} aen cleeden;
3 » Sedayo met 392 rd^{s} aen cleeden;
2 » Damack met 392 rd^{s} aen cleeden;
3 » Palimbangh met 50 rd^{s} aen cleeden ende 600 rd^{s} aen contanten;
1 » Banjer met 1419 rd^{s} aen cleeden, 150 rd^{s} aen Suratse gobaer, 180 rd^{s} aen Japans coper ende 40 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Samarangh met 308 rd^{s} aen cleeden ende 60 rd^{s} aen out yser;
2 » Bodongh met 57 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bouton met 170 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bonangh met 668 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tangeran met 15 rd^{s} aen cleeden;
2 » Rambangh met 26 rd^{s} aen cleeden;
1 » Gombongh met 300 rd^{s} aen cleeden;
1 » Lassam met 36 rd^{s} aen cleeden;

1 vaertuygh naer Borbos met 158 rd^{s} aen cleeden
1 naer Malacca met 3000 rd^{s} aen Japanse coper;
3 » Grissicq met 158 rd^{s} aen cleeden, 11 rd^{s} aen Toncquinse coppen ende 15 rd^{s} aen out yser;
1 » Jotangh met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 » Candael met 90 rd^{s} aen cleeden;
1 » Caligansa met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Pamalangh met 30 rd^{s} aen cleeden ende
1 » Arrosbaya met 240 rd^{s} aen cleeden;
somma 162 stucx vaertuygen met:

14890	rycxdaelders	aen cleeden;		75	rycxdaelders	aen	amphioen;
52	»	» out yser;		88	»	»	goutdraet;
1050	»	» contanten;		80	»	»	spykers;
31	»	» Toncquinse coppen;		150	»	»	Suratse gobars;
				3180	»	»	Japans coper ende
10	»	» ysere byltjes;					
85	»	» out yser;		40	»	»	ysere pannen;
15	»	» aerde deckpannen;			somma:		19746 rycxdaelders.

Dese maend zyn door den E. aghtbaren raed van justitie deses casteels gejustificeert de onder genoemde delinquanten:

12 December, Otto Pieters van der Gouw, matroos, over huysbraek en landlopen, gegeselt en voor drie jaren in de keten gebannen;

12 December, Hayti van Bengale, slaeff van Tita, Moor, over dat eenige naegelen gecoght en aen land gebracht heeft, gegeselt, gebrandmerckt en voor drie jaren in de kettingh geclocken;

12 December, Hendrick Adriaensz van Tol van Alphen, Otto Elbertse van Amsterdam, Hans Ronghe van Lubek en Philip Stevens van Batavia, alle matrosen, over naegel diverye, ieder met een snoer nagelen om den hals ten toon aen de caek gestelt, voorts dien dagh in de juffrouw gesloten en in de kettingh geclocken, te weten, Hendricq Adriaensz van Tol ende Otto Elbertse, yder voor 4 jaren, Philip Stevens voor 5 ende Hans Ronghe voor 1 jaer;

12 December, Jan Os van Hilligomsburgh, soldaet op Hollandia, over diverye met roeden in syn armen aen de caek gestelt, dien dagh in de juffrouw gesloten en voor een jaer in de kettingh geclocken;

12 December, Ide Ides van Amsterdam, matroos, over dat een persoon seer swaerlycq met een scheermes heeft gequetst gehad, met 't gloeyend swaert cruyswys op syn rugh geslagen en voor een jaer in de kettingh gebannen;

12 December, Joost Ewouts van Rotterdam, matroos, over diverye aen de caek te pronck gestelt, voorts dien dagh in de juffrouw gesloten en een jaer in de kettingh gedoempt;

12 December, Jan van Gustoff Stoer van Osnabrugge, soldaet, bescheyden op de Kuyper, over 5 etmaelen absenterens uyt syn bescheyden waghtplaetse, driemael gewipt.

Door de respective officieren en gecommitteerdens deser stede zyn dese maend gevisiteert de naervolgende verongeluckte personen:

8 December, Jan Thomas van Amsterdam, soldaet, die by de poort Rotterdam verdroncken was;

17 December, Susanna van Bengale, slavinne van Orsela van Bengale, die verdroncken was.

Dese maend zyn alhier, soo in de Nederlandsche, als inlandsche kercken getrouwt, te weten:

	9	Comp^{a} dienaren;
	3	borgers;
	7	Mardyckers en
	2	slaven;
t'samen	21	paeren getrouwt.

Item in de gemelte kercken gedoopt:

	11	Nederlandsche kinderen;
	33	inlandsche ditos;
t'samen	44	gedoopte.

Door de doodgravers deser stede is opgebracht, dat dese maend zyn overleden en ter aerden gebracht:

	31	Comp^{a} dienaers;
	3	Duytsche vrouwen;
	3	swarte mans;
	3	» vrouwen;
	3	Duytsche kinderen;
	3	swarte »
	9	slaven en slavinnen;
t'samen	55	dooden.

Buyten deser stede poorten zyn dese maend bevonden een aental van 5040 Javanen, alle manspersonen, te weten:

	1138	by de schans Jaccatra;
	448	by de revier Crocot;
	438	buyten de poort Uttreght;
	805	buyten de poort Diest;
	2211	by particulieren;
t'samen	5040	Javanen.

Sommarium van 't geheele jaer 1671.

Anno 1671.	Aengecomen vaertuygen.	Vertrocken vaertuygen.	Getrouwde.		Gedoopte.		Overleden.		Javanen.
			Nederlanders.	Inlanders.	Nederlanders	Inlanders.	Nederlanders.	Inlanders.	
January	126	215	6	1	14	75	33	16	4276
February	51	76	13	3	9	21	30	16	4276
Maert	86	27	6	6	13	50	29	15	4560
April	149	17	8	9	14	54	35	16	4534
May	80	50	10	6	13	37	43	24	4770
Juny	250	89	7	7	9	56	38	14	4657
July	176	78	8	14	7	38	37	21	4657
Augustus	150	72	9	12	9	43	33	13	4743
September	186	136	8	6	7	46	35	22	4832
October	279	116	6	6	19	62	41	12	4845
November	508	148	10	8	18	62	39	16	5015
December	230	162	12	9	11	33	37	18	5040
t'samen	2214	1186	103	87	143	577	430	203	764 personen zyn de Javanen alhier dit jaer vermeerdert.

REGISTER

VAN

PERSONEN- EN PLAATS-NAMEN.

A.

Abdoe'l Djamal (Sultan), 442.
» Kahar (»), 262.
» Rahim, 173.
Abrahams (G.), 259.
Abramse (J.), 27.
Abreu da Lima (J. d'), 274, 275, 281, 302, 331, 496.
Adriaensen (A.), 201.
Aelvis (P.), 31, 50, 51, 55, 65, 71, 72, 131, 184, 194, 227, 383.
Africa, 95, 116, 228, 233.
Agang, 461.
Agnieten-eiland, 469.
Ajer-bangis, 204, 399.
» -hadji, 70.
Alamgir, 112.
Alma (W.), 74, 102, 156, 157.
Ambon, 2, 9, 31, 75, 97, 103, 122, 125, 144, 149, 163, 175, 177, 187, 189, 210, 213, 232, 237, 248, 267, 329, 339, 352, 403, 409, 417, 426, 427, 436, 458, 460, 475, 501.
Amboneezen, 131, 137, 419.
Ammanus-gracht te Batavia, 419.
Amoerang, 169.
Amsterdam, 14, 17, 28, 94, 96, 99, 100, 156, 182, 183, 193, 197, 219, 224, 230, 281, 282, 296, 297, 344, 355, 372, 385, 387, 398, 413, 450, 474, 478, 497.
Anckers (J. d'), 401.
Angelraet (P.), 50.
Angké (rivier), 227, 234, 294, 504.
Anjer, 28, 117, 152, 156, 185, 201, 207, 208, 318, 355, 357, 383, 395, 418, 433, 437.
Anthonisz (P.), 399, 400.
Antiling, 171.
Antjol, 234, 243, 504.
» (rivier), 12.
Anto, 324.
Arabie, 11, 111, 112, 228, 233.
Arakan, 439.
Arodis (P. de), 347.
Arondore, 242.
Arosbaia, 22, 79, 126, 144, 162, 164, 238, 367, 409, 427, 481, 510.
Arracan (J.), 350.
Astrakan, 464, 467.
Atjeh, 3, 66—69, 84, 126, 204, 247, 279, 384, 399, 405.
» -neezen, 204, 400.

B.

Babay (H.), 330.
Baboeti, 171.
Backer, 401, 466.
» (T. M.), 332, 352, 373, 403, 416.
Baixos de Padua, 120.
Bajang, 203, 204, 399, 401.
Baka (radja), 454.
Bakliangan, 162.
Bali, 42, 61, 80, 103, 125, 144, 148, 161, 187, 210, 235, 333, 366, 390, 409, 459, 460, 480, 507.
Balimboangan, 5, 18, 83.
Balineesch-kwartier te Batavia, 137.
Banda, 5, 9, 31, 79, 83, 98, 125, 144, 146, 149, 162, 163, 174, 189, 212, 217, 218, 232, 237, 247, 248, 258, 267, 329, 345, 346, 352, 354, 363, 406, 425, 434, 436, 450, 451, 458, 476, 477, 483, 501.
Bandanezen, 131, 378.
Bandjar, 22, 79, 104, 144, 145, 161, 163, 187, 188, 211, 213, 235, 237, 254, 266, 333, 366, 368, 390, 392, 409, 411, 427, 458, 461, 481, 483, 508, 509.
Bandjermasin, 5, 161, 181, 182, 209, 274.
Bangkala (radja), 25.
Banka, 449, 465, 466, 468, 496, 505.
» (eiland) bij Menado, 169.
» (straat), 31, 32, 260, 263, 271, 272.
Bantam, *passim*.
» -mers, 438.
Bareu (J.), 451.
Baros, 45, 61, 66—68, 70, 84, 188, 204, 258, 263, 264, 295, 296, 300, 316, 317, 392, 399, 410, 427.
Basangan, 113.
Bassora, 111, 112, 142.
Batang, 11, 187, 211, 213.
Batikalo, 353, 354, 372, 373, 456.
Batjan, 113, 168, 172, 246, 354.
Baukes (N.), 90, 245, 342.
Beeck (D), 152, 345.
Beecq (H. van), 296, 319, 421, 468, 488.
Been (A. van der), 90, 115, 342.
Bekasi (rivier van), 179.
Bekendorp (H.), 227.
Belien (radja), 26.
Bengale (D.), 350.
Bengalen, 1, 5, 15, 36, 42, 55, 75, 102, 115, 121—123, 135, 136, 142, 176, 177, 179, 180, 190, 192, 193, 197, 221, 239. 257, 269, 282, 313, 337, 343, 349, 364, 383, 384, 389, 401, 402, 408, 439, 443, 457, 467, 469, 470, 473, 474, 485, 488, 490.
Bengkalis, 105, 235, 252, 289, 461.
Bilawa, 454.
Billiton, 426.
Bima, 22, 177, 181, 188, 237, 254, 267, 290, 354, 363, 364, 484, 491.
Bintaim, 454.
Bischoff, 55.
Blauwmeulen (J.), 260.
Bliek (J.), 440.
Blitar, 18.
Bodong, 12, 211, 254, 365, 368, 392, 459, 460, 481, 483, 508, 509.
Boegineezen, 98, 102.
Boekit-boeloes, 138.
Boeloe-boeloes, 237, 324.
Boengaja, 360, 361.
Boeton, 79, 103, 145, 163, 168, 173, 187, 189, 195, 196, 210, 213, 237, 246, 254, 266, 311, 320, 321, 347, 357—359, 366, 374—376, 390, 392, 427, 459, 484, 491, 492, 505—507, 509.
Bogaert (A.), 101, 139, 259, 374, 395, 441, 442.
Bolcq (D. van den), 417.

Bombay, 259.
Bonang, 12, 42, 78, 103, 105, 126, 145, 162, 163, 186, 188, 211, 212, 254, 482, 509.
Bone, 454.
» (radja), 25, 196.
Bongas, 204.
Bono, 366.
Bonthain, 24, 366.
Borang, 124.
Borges da Silva (J.), 274, 275, 281, 342.
Borghorst (J.), 16, 37, 55, 71, 94, 95, 102.
Borneo, 366.
Bort (B.), 1, 2, 19, 28, 48, 121, 122, 181, 193, 209, 227, 259, 271—275, 293, 313, 330, 348, 349, 372, 384, 404, 405, 408, 415, 418, 430, 439, 467, 489, 491.
Boudaen, 371.
Boudewyns (P.), 287, 317, 388.
Boulan (J. de), 90, 91, 277, 280, 328, 342, 345.
Bout (P. J.), 349, 350.
Brahan, 366, 368, 425, 460.
Brebes, 104, 145, 187, 211, 238, 254, 366, 409, 427, 481, 510.
Breen (G. van), 24, 106, 371.
Brelius (T.), 149.
Bremer (J.), 8, 75, 330.
Brevinck (A.), 245.
Broeck (M. van den), 94, 95, 230, 283.
Broecq (H. van den), 453.
Broek (P. van den), 452.
Brouwerius (D.), 49, 475.
Buren (redoute), 424.
Burgh (P. van der), 433, 451, 476.
Butler (D.), 464, 467.

C.

Caef (W.), 3, 33, 40, 51, 54, 66, 68, 75, 85, 132, 133, 148, 151, 153, 183, 201, 202, 208, 217, 229, 231, 242, 243, 247, 249, 250, 258—260, 262, 264, 273, 281, 298, 301, 313, 318, 327, 332, 352, 353, 364, 372, 373, 402, 415, 430, 433, 437, 449, 465, 468, 474, 487, 495, 502.
Caesar (C.), 351.
» (M.), 24, 96, 115, 209, 260, 331, 489.
Camp (A.), 260.
Camphuys (J.), 115, 208, 245, 331, 348, 364.
Caron (F.), 357, 371, 373, 382, 383, 386, 389, 402, 404, 416, 420, 432, 435, 451.
Carvallo (B.), 50.
Casembroot, 500.
Caulier, 306, 478.
Ceilon, 15, 16, 94, 95, 102, 110, 111, 139, 140, 150, 151, 177, 192, 195, 202, 230, 242, 251, 278, 281, 307, 329, 330, 371, 372, 379, 387, 388, 397, 435, 438, 442, 450—452, 455, 456, 467, 473, 474, 479, 493, 503.
Celebes, 24, 321.
Ceram, 465, 466, 496, 505, 506.
Cheribon, 5, 12, 22, 40, 41, 46, 61, 62, 79, 80, 104, 105, 124, 126, 143, 145, 162, 164, 186, 188, 210, 213, 236, 238, 252, 254, 266, 288, 290, 308, 310, 333, 335, 347, 366, 368, 390, 392, 408, 410, 426, 427, 457, 460, 478, 479, 482, 483, 507, 509.
China, 96, 101, 105, 208, 273, 280, 281, 331, 335, 368, 392, 508.
Chineezen, 4, 31, 91, 92, 132, 133, 141, 151, 152, 156, 258, 265, 271, 273, 274, 277, 286, 287, 294, 295, 297, 298, 313, 333, 352, 353, 373, 383, 387, 402, 404, 406, 420, 451, 452, 487, 496, 500, 503, 504.

Claessen (L.), 149.
» (B.), 119.
Clant (J.), 442.
Cloon (F. van), 423.
Cnol (P.), 121, 380.
Cochin-China, 67, 84.
Coddingh (J.), 156, 218.
Coehum (J.), 345.
Colbert, 283.
Colee (P.), 8, 90.
Collet, 48, 59, 110.
Cook (P.), 332.
Coolman (J.), 131, 383.
Coopman (P.), 88, 113, 120, 138, 202, 224, 228, 330.
Cops (J.), 75, 122, 175, 339, 436.
Corle (C. O.), 450.
Cornelissen (C.), 150.
Correput, 297.
Costa (M. de), 350.
» (P. de), 349.
Couper (J.), 19, 29, 30, 77, 84, 114, 122, 152, 158, 160, 173—175, 177, 194, 218, 226, 248, 263, 265, 277, 284, 286, 294—298, 318, 326, 327, 339, 354, 364, 388, 416, 419, 432, 435, 451, 468.
Cracouw (G.), 90, 91, 342.
Cris (de), 333, 415, 420.
Croegh (C. J.), 470.
Croesen (F.), 91.

D.

Dacres (H.), 470—472, 474.
Dam (J. van), 227, 232, 242, 258, 294, 313.
Danielsen (J.), 119, 470.
Danisborg (fort), 38, 39, 93, 241, 242.
Dasi (singadja), 160.
David van Strantwyck (G. de), 76.
Deenen, 243, 247, 249, 250, 299, 354, 388, 434.
Delft, 14, 93, 95, 102, 116, 198, 352, 372, 450, 492, 497.
Deli, 42.
Demak, 11, 18, 22, 31, 42, 61, 63, 98, 103, 118, 125, 126, 145, 155, 164, 186, 188, 210, 213, 236, 238, 252, 255, 267, 288, 290, 299, 300, 309, 310, 316, 334, 335, 366, 367, 387, 391, 408, 410, 418, 425, 427, 451, 458, 461, 481, 483, 507, 509.
Denemarken, 3, 38, 95, 98, 241, 496, 505.
Derbent, 464.
Dico (C. J.), 452.
Diest (H.), 200.
Diestpoort te Batavia, 13, 23, 44, 64, 82, 107, 130, 137, 147, 158, 160, 166, 180, 191, 214, 239, 256, 269, 292, 312, 338, 355, 370, 387, 394, 412, 429, 463, 486, 511.
Dinckels (J.), 91, 245.
Dingding (eiland), 193.
Diringo, 42, 79, 104, 124, 143, 145, 162, 163, 186, 189, 210, 213, 236, 238, 254, 366, 390, 392, 409, 411, 426, 427, 459, 460, 481, 483, 507, 509.
Disponteyn (D.), 376.
Djambi, 3, 17—20, 22, 28, 54, 73, 75, 121, 123, 137, 151, 152, 156, 159, 175, 179, 220—224, 229—231, 251, 258, 260, 261, 271, 274, 279, 288, 309, 315, 328, 336, 355, 367, 373, 380—382, 403, 404, 416, 421, 430, 440, 442, 444—449, 465, 474, 487, 502.
» -neezen, 298, 446—449.
Djoeana, 11, 19, 30, 31, 42, 50, 60, 62, 77, 79, 80, 104, 105, 114, 119, 124,

127, 144, 145, 155, 162, 186, 189, 211, 213, 254, 289, 309, 333, 338, 354, 366, 390, 392, 408, 410, 425, 427, 459, 480, 484, 507, 509.
Djohor, 10, 20, 61, 96, 101, 137, 220—223, 227, 228, 235, 252, 266, 271, 290, 298, 381, 382, 446, 447, 507.
• -reezen, 328.
Djotang, 79, 104, 124, 145, 162, 186, 189, 211, 255, 367, 510.
Dompo, 177, 354, 363, 364, 491.
Doornicq (B. van), 452.
Driesen (J. van), 119.
Dubbeldecop (W.), 24, 278.
Duinkerken, 502.
Duins, 383, 384.
Duizend eilanden, 115, 117.
Dussen (L. van der), 29, 120, 151, 389, 396, 407, 456, 464.
Dwars in den weg (eiland), 19, 117, 332, 396.

E.

Eggersen (H.), 39, 242.
Engeland, 3, 17, 38, 95, 152, 155—157, 179, 184, 193, 194, 201, 202, 220, 229, 231, 242—244, 247, 250, 259, 262, 332, 340, 387, 398, 403, 404, 413, 421, 431, 435, 437, 465, 469, 471, 487, 491, 502, 504, 505.
Engels (T.), 395.
Engelschen, 17, 28, 40, 85, 91, 92, 100, 120, 148, 149, 151, 152, 156, 178, 179, 193, 201, 218, 232, 243, 248—250, 258—260, 272, 301, 333, 342, 345, 355, 380. 404, 418, 431, 433, 470, 487, 505, 506.
Enkhuizen, 14, 19, 20, 95, 100, 198, 224, 355, 385, 396, 398, 498.
Erbervelt (P. J.), 354.
Erkelanchem, 456.
Es (D. van), 365.
Europa, 152, 502.

F.

Falso (kaap), 387.
Fauconier (J.), 47, 48, 59, 109, 110.
Feirera (J.), 281.
Ferment (J.), 387.
Feron (H.), 27, 91, 116, 119, 262, 283.
Finisterre (kaap), 183.
Formosa, 208, 259, 260.
Foxcroft (G.), 470—472, 474.
Frankrijk, 16, 34, 47, 152, 183, 231, 283, 431, 432, 435, 451, 502.
Franschen, 219, 220, 230, 231, 259, 283, 402—404, 420, 431—433, 437, 439, 449, 451, 465, 467, 487, 502, 505.
Franx (C.), 348, 349, 356, 374, 403, 428.
Frontenius (F.), 430.

G.

Galisse (A. van), 349, 356.
Gallus (L.), 197.
Gamron, 456, 464.
Garoeda, 103.
Geere (J. de), 408.
Geesten (J. van), 117.
Geldria (kasteel), 456.
Gillis, 415.

Ginter (pangeran), 307, 314.
Goa, 24, 25, 72, 85, 97, 98, 123, 168, 179, 322, 323, 451, 494.
Godong, 79, 103, 105, 124, 144, 145, 162, 163, 186, 187, 211, 213, 236, 238, 365, 390, 427, 461, 482, 507.
Godske (Y.), 120, 139, 197, 208, 330, 385.
Goede-goede, 154.
Goenoeng-api, 149, 174.
Goens (R. van), 55, 111, 151, 195, 278, 308, 329, 371, 388, 435, 438, 450, 456, 467, 379.
» » » de Jonge, 281, 282, 456.
Gombong, 12, 22, 79, 145, 482, 509.
Gomez (J.), 190.
Gorontalo, 360, 361.
Graeff (J. de), 14, 116, 120, 344, 380, 456.
Graet (J. F.), 119.
's Gravenbroeck (A. van), 46, 47.
Grimel (T.), 434.
Grissee, 12, 22, 41, 50, 61, 63, 78, 79, 92, 102, 103, 105, 125, 126, 134, 141, 143, 146, 149, 152, 159, 161, 186, 189, 210, 217, 218, 226, 227, 238, 248, 254, 263, 264, 267, 271, 286, 294, 297, 299, 310, 311, 326, 333, 346, 347, 365, 377, 390, 408, 410, 419, 425, 427, 434, 459, 460, 481, 484, 507, 510.
Groeganen, 427.
Groenewegen (J. J.), 263.
Groningen (punt), 25.
Groote Kombuis (eiland de), 93, 344.
Guenier (F.), 424, 468, 488.

H

Hackius (P.), 55, 94, 95, 99, 102, 116, 183, 282, 283, 421, 475.
Haerlem (P. van), 31, 218, 244, 467.
Haes (D. de), 3, 17, 19, 54, 137, 151, 221, 230, 261, 274, 288, 328, 380, 404, 430, 487, 502.
Haese (F. de), 96, 209, 219, 350, 396, 407, 413.
Hamza, 173.
Harcks (J.), 408.
Harde (J. de), 69, 158, 296, 399, 446, 447.
Haringman (L.), 134, 152, 218, 248, 340.
Harlits (J.), 468.
Harthouwer (D.), 84, 85.
Hartman (A.), 102, 133, 226.
Hatoe-Patoela, 171.
Hatoewe, 171.
Haye (de la), 183, 219, 231.
Helm (J. van den), 151, 152, 156, 178, 184.
Hendrick (F.), 227.
Hendrik Fredrik III, 38.
Hengel (A. E van), 434.
Hermansen (B.), 156.
Hertogh (J. den), 432.
Heusenius (N.), 134.
Heydanus (H.), 350, 386.
Heyden (S. van der), 417.
Hinlopen (J. F.), 350.
Hobbe (B.), 76, 244, 342.
Hoeti, 171.
Holm (P. P.), 82.
Hondt (G. de), 119.
Hoogh (A. van der), 119.
Hoorn, 14, 95, 118, 198, 330, 341, 352, 385, 498.
» (P. van), 20, 25, 75, 90, 115, 150, 173, 330, 341, 345, 374, 421, 441, 450, 472, 492, 495.
Hottentotten, 183, 220.
Hougly, 2, 5, 36, 121, 180, 221, 257, 457.

Hurt (A.), 83, 174, 329, 346, 406, 437, 450.
» (M.), 26, 27, 47, 60, 73, 117, 194, 195, 227, 244, 250, 259, 272, 277, 279, 317, 326, 330, 374, 404—406, 418, 441, 500.
Huys (P. C.), 181.
Huysman (A.), 90, 342.

I.

Ima Raksa (kiai loerah), 66—68, 84.
Indragiri, 252, 258, 330, 347, 348, 427.
Indramajoe, 10, 11, 22, 40, 42, 61, 62, 78, 80, 104, 105, 124, 126, 143, 145, 161, 164, 186, 189, 210, 212, 235, 238, 252, 254, 267, 309, 311, 334, 335, 347, 366, 368, 389, 392, 408, 410, 425, 427, 458, 461, 482, 483, 508, 509.
Indrapoera, 69, 158, 205, 247, 295, 296, 398, 400, 401, 455.
Isbrantse (H.), 348.
Ispahan, 464, 467.

J.

Jacobs (B.), 418.
» (M.), 469.
Jafnapatnam, 55, 56, 132, 308, 353, 354, 372, 373, 456.
Jakatra (koninkrijk), 76.
» (schans), 13, 23, 44, 64, 82, 107, 130, 147, 166, 191, 214, 239, 256, 269, 292, 312, 338, 370, 394, 412, 429, 463, 486, 511.
Jansen (M.), 479.
» (W.), 347.
Japan, 1, 16, 17, 20, 52, 55—58, 85, 88, 96, 106, 107, 115, 116, 207—209, 219, 250, 253, 260, 266, 282, 294, 300, 313, 331, 348, 351, 355, 356, 372, 374, 378, 379, 408, 417, 489, 490, 492.
Japaneezen, 287, 317, 346.
Japara, 11, 18, 19, 22, 29—31, 42, 49—51, 63, 65—68, 77, 78, 80, 83—85, 98, 99, 103, 114, 115, 118, 119, 122, 123, 125, 134, 140, 141, 144, 145, 152, 155, 158, 160, 161, 163, 173—175, 177, 179, 181, 186, 194, 201, 210, 213, 218, 220, 226, 235, 238, 248—250, 252, 263, 265, 284, 286, 287, 290, 294—299, 308, 313, 314, 316—318, 326, 327, 329, 333, 334, 339, 344—347, 350, 354, 363, 364, 366, 367, 377, 387, 388, 391, 395, 403, 406, 409, 411, 416—420, 425, 427, 432, 433, 437, 438, 450—452, 458, 468, 476, 477, 480, 484, 506, 509.
Javaansch-kwartier te Batavia, 136.
Javanen, 13, 18, 19, 23, 28, 50, 82, 92, 98, 108, 118, 122, 123, 137, 141, 147, 152, 155, 156, 159, 166, 177—179, 183, 184, 191, 193, 214, 227, 239, 256, 277, 292, 294, 312, 318, 338, 347, 352, 370, 387, 394, 412, 420, 422, 429, 463, 465, 466, 469, 479, 486, 487, 497, 501, 511.
Jonckers-gracht te Batavia, 158.
Jongelingh (A.), 116.
Jongh (M. de), 25, 27, 50, 60, 72, 97, 123, 140, 167, 317, 325, 326, 340, 350, 359, 361, 374, 417, 450.
Jonker (kapitein), 131, 134, 383.

K

Kaap de Goede Hoop, 6, 14, 16, 19, 20, 28, 29, 37, 38, 45, 47, 55, 58, 71, 93—96, 99—102, 116, 118, 119, 152, 182, 183, 185, 193, 197, 200, 219, 226, 230, 231, 234, 235, 281—283, 297, 298, 330, 341, 344, 352, 355, 372, 384—386, 396, 398, 403, 421, 431, 433, 435, 450, 452, 475, 488, 493, 497, 499, 501, 502.
» Verde, 183.
Kai-tsoe, 33, 85, 100, 122, 293, 294, 298, 313, 355, 373, 377, 382, 383, 386, 402, 437, 469, 471, 491.
Kajeli, 361.
Kalamata (kitjil), 24, 25, 319, 320, 323—325, 358—360, 362.
Kalantan, 508.
Kali-anjar, 11, 78, 104, 124, 145, 162, 164, 188, 235, 254, 309, 347, 392, 425, 459, 480, 484, 509.
» -gangsa, 79, 189, 229, 243, 289, 309, 311, 335, 425, 427, 481, 484, 508, 510.
» -sapoe, 124, 252, 267, 309, 336, 347, 367, 480, 509.
» -woengoe, 61, 79, 105, 187, 189, 207, 211, 218, 244, 252, 255, 267, 483.
Kambodia, 2—4, 11, 17, 28, 85, 91, 105, 265, 272, 273, 275, 276, 289, 298, 336, 341, 367, 383, 491, 505.
Kampong-Bali te Batavia, 180.
Kanara, 28, 29, 101, 111, 346, 397.
Kandang-auer, 161, 425, 458, 482.
Kandia, 242.
Kanton, 212, 368.
Karang-anjar, 460.
» -gonang, 317,
Karti Oetama, 418.
Kasang, 138.
Kasidjala (kraëng), 406.
Kasimabasar, 457.
Kaspische zee, 464, 467.
Katauen, 10, 252, 266, 267, 288, 311, 335, 367.
Kĕdah, 66—68, 84, 293, 470—472.
Kedoepa (eiland), 376.
Keerdekoe (S.), 115, 364, 396.
Kelck (D.), 245.
Kendal, 11, 61, 63, 79, 103, 105, 125, 145, 162, 164, 213, 238, 255, 309, 365, 368, 392, 409, 427, 459, 460, 481, 483, 507, 510.
Kepper (J.), 119.
Kerk (Maleische) te Batavia, 16.
» (Nederlandsche) te Batavia, 16.
Kerkhof (Chineesch) te Batavia, 136.
Kerper (J. van den), 73, 160, 374, 503.
Kettingh (P.), 3.
Keulen, 415.
Keyser (L. de), 245, 342, 377.
Kievidt (J.), 399, 400, 503.
Klaka, 392.
Klencke (J. van), 401.
» van Odessen (H.), 156, 157, 384, 385.
Kleyer (A.), 90, 245, 364.
Koedoes, 12, 104, 126, 236, 254, 366, 368, 459, 481, 484, 507.
Koelaka, 71.
Koelon (pangeran), 505.
Koepang, 160.
Koetsjin, 6, 28, 29, 101, 107, 111, 120, 139—142, 151, 176, 180, 192, 216, 318, 346, 371, 397, 464, 474.
Koksinga, 4, 208, 259, 271—273, 293—295, 298, 333, 491.
Kolombo, 111, 131, 135, 242, 329, 371, 388, 450, 456, 479.
Kombuis (groote) (eiland), 258.
» (kleine) (»), 227, 344, 489.
Komorin (kaap), 388.

Kompei (rivier), 223.
Koromandel, 28, 33, 37, 38, 42, 55, 56, 93, 98, 114, 117, 118, 120, 132, 133, 138, 139, 157, 175, 176, 190, 192, 193, 195, 197, 201, 202, 220, 264, 274, 282, 300, 301, 307, 337, 339, 353, 354, 372, 379, 388, 403, 415, 423, 430, 434, 436, 443, 452, 455, 456, 462, 467, 469—471, 473, 474, 479, 485, 495, 503, 505.
Kota-tengah, 45, 69—71, 138, 203.
Kozakken, 464, 467.
Krakatau, 208, 396.
Kranganore, 139.
Krangènang, 104, 284.
Krawang, 10, 12, 20, 22, 40, 42, 60, 78, 80, 98, 103, 105, 124, 126, 143, 145, 161, 163, 186, 188, 210, 212, 235, 238, 252, 254, 265, 267, 288, 290, 309, 310, 334, 365, 368, 390, 392, 409, 411, 425, 458, 461, 480, 483, 508, 509.
Krawang (rivier van), 154.
Krima, 144.
Krokot (rivier), 13, 23, 44, 64, 82, 107, 130, 147, 166, 190, 191, 214, 239, 256, 269, 292, 312, 338, 370, 394, 412, 428, 429, 463, 486, 511.
Krongrong (kraëng), 60, 72, 85, 123, 168, 322, 323, 453.
Kruyskerke (L.), 91.
Kuiper (eiland de), 438, 451.

L.

Labatan (radja), 25.
Laboean, 507.
Lafer (R.), 397.
Lam (J.), 299.
Lamau, 169.
Lamoeroe, 167, 454.
Lampong, 38, 51, 55, 65, 71, 72, 92, 113, 159, 201, 232, 465, 469, 487.
Lanang (intjeh), 91.
Landak, 298, 431, 469, 470, 496, 505.
Larantoeka, 426.
Lasem, 12, 19, 22, 30, 42, 50, 98, 104, 162, 187, 189, 211, 213, 236, 238, 255, 277, 287, 290, 299, 339, 365, 458, 481, 483, 509.
Lazarus-huis te Batavia, 345.
Lee (F. van der), 245, 350.
Leenderts (L.), 29, 111, 135.
Leeuw (A. de), 365, 380, 389, 403, 450.
» (D. de), 470.
Leeuwen (P. van), 91, 345.
Leeuwinne-gracht te Batavia, 63.
Lelio, 238.
Leser (R.), 29, 201, 135, 176, 456.
Leydecker (H.), 102.
Leyel (J.), 78, 377, 419.
Lidema (J.), 374.
Ligoa, 105,
Ligor, 181.
Limboetoe, 360, 361.
Limhale, 73.
» (singadja), 160.
Limkere, 160.
Lingen (C. van), 17.
Lingkes (kraëng), 24, 26.
Lisboa (J. de), 272.
Lisibata, 171.
Lissabon, 183.
Lock (E.), 78, 99.
Loeboe, 12.
» (kraëng), 406, 470, 472, 475.
» (radja), 420.
» -along, 70, 399.
Lokoen, 507.
Lombate, 73.
Londen, 244.
Loos (J. B.), 31.
Louyszen (A.), 131, 383.

Lucasze (A.), 408.
Lucipara (eiland), 347, 348, 350, 356, 374.
Luton (D.), 98, 226, 248.
Luyrelius (W.), 119.
Lydema (J.), 436.
Lyn (van der), 67.

M.

Maas (rivier), 372.
Macao, 28, 33, 41, 55, 73, 85, 93, 100, 105, 117, 127, 133, 229, 245, 252, 272, 274, 275, 280, 281, 287, 289, 293, 295, 301, 302, 328, 335. 342, 355, 368, 383, 386, 390, 392, 496.
Madagascar, 38, 183, 284.
Madras, 470, 496.
Madraspatnam, 132, 282, 352, 474.
Madura, 42, 50, 79, 103, 125, 126, 144, 146, 162, 164, 186, 210, 213, 255, 267, 346, 347, 409, 481, 507, 509.
Mahomed-sjah, 205.
Mainstone, 5, 178, 179, 340.
Majoeta, 309.
Majotsche eilanden, 475.
Makasar, 4, 11, 17—19, 22, 24, 26, 31, 41, 50, 51, 60, 61, 72, 73, 76—78, 80, 81, 84, 88, 97, 102, 103, 105, 114, 118, 123, 125, 126, 134, 140, 141, 144, 145, 152, 159, 161, 163, 167—170, 172, 177, 179, 181, 182, 184—186, 188, 195, 196, 201, 210, 212, 217, 228, 229, 237, 246, 254, 260, 267, 290 317, 320, 322—327, 334, 340, 344, 346, 347, 350, 354, 355, 358, 359, 361, 364, 366, 368, 374, 377, 378, 387, 390, 404, 409, 411, 417—420, 423, 425, 427, 432, 434, 437, 439, 450—454, 458, 461, 468, 476, 481, 483, 491, 492, 496, 497, 505, 506, 508, 509.
Makasaren, 26, 50, 97, 171, 374, 406, 431, 435, 437, 470, 475.
Makian, 113, 354, 360.
Malabaarsch kwartier te Batavia, 303.
Malabar, 29, 140, 177, 278, 319, 329, 396, 397, 452, 464, 467, 473, 474.
Malaka, 1, 2, 8, 10, 11, 16, 19, 20, 27, 28, 40, 42, 48, 50, 56—59, 61, 63, 114, 115, 117, 118, 121—123, 125, 126, 133, 134, 146, 164, 174, 176, 177, 181, 187, 188, 192, 193, 195, 209, 212, 216, 219, 227—229, 231, 233, 243, 247, 252, 259, 264, 266, 267, 271—273, 285, 288, 290, 293, 295, 300, 309, 311, 313, 316, 330, 335, 347, 349, 356, 372, 384, 391, 392, 404, 406, 408, 410, 415, 418, 421, 425, 427, 430, 435, 438, 439, 441—443, 446, 452, 455, 459, 460, 465, 467, 469, 472—474, 481, 489, 493, 502, 507, 510.
» (straat), 241.
Maleiers, 31, 72, 141, 152, 276, 278, 333, 347, 442.
Mamoni, 168.
Mandarsjah, 168, 173, 319, 324, 325.
Mandhar, 72, 104, 162, 169, 360, 406, 420, 454.
Maneter (eiland), 113, 500.
Mangarai, 11, 162.
Mangindano, 507.
Mangiti, 169.
Manila, 28, 41, 85, 100, 132, 133, 208, 229, 271—274.
Mapasompa, 123, 168.
Mapule, 418, 423, 435.
Marchier (C. B.), 451.
Mardykers, 12, 23, 43, 48, 63, 72, 82, 107, 129, 131, 146, 165, 184, 190,

214, 239, 255, 258, 269, 291, 311, 337, 347, 355, 368, 370, 373, 383, 394, 412, 428, 431, 434, 438, 462, 485, 511.
Margamati (kiai loerah), 66—68, 84.
Maroenda, 458.
Marta Dipa, 478.
Martin Vaez (eiland), 283.
Martiny (C.), 245, 345.
» (M.), 347.
Marwa's, 305.
Mascarinas (de), 38.
Maskate, 7.
Masquetta, 334.
Masulipatnam, 8. 17, 37, 138, 139, 157, 176, 177, 195, 197, 228, 231, 243, 247, 306, 423, 424, 456, 469, 473, 474, 478.
Mataram, 18, 30, 50, 66—68, 85, 98, 114, 134, 140, 153—155, 167, 173, 194, 201, 218, 226, 285, 287, 294, 299, 306, 307, 314—316, 377, 420, 422, 434, 440, 451, 468, 476, 477, 489, 490.
Matthysen, (J.), 131, 383.
Matthysz (U.), 63.
Maubax (W.), 465, 466.
Mauritius, 37, 38, 220, 231.
Maurus, 421.
Meer (G. van der), 245.
Meerschen (J. van der), 305, 496.
Melman (J.), 247, 296, 399—401, 503.
Memes (A.), 119.
Menado, 123, 168, 169, 320, 360, 361.
Menangkabau, 69, 203, 204, 399—401.
Mendosa (A. de), 378
Mens (H.), 438.
Meter (A. de), 6, 7.
Meteren (A. E. de), 407.
Meunes (A.), 91.
Meynderts (W.), 408.
Middelburg, 94, 413.
» (eiland), 227.
Mindauwe, 459, 460.
Mira, 78.
Mocha, 6—8, 213, 237, 259, 262, 264, 273, 402, 407, 418, 435.
Mol (C.), 8, 90, 342.
Molckman (H.), 245.
Molenvliet, 234, 504.
Moloeko, 169.
Mont d'Avergne, 183.
Montemarano (kraëng), 404, 406, 416, 418, 431, 435, 470, 472, 475.
Moock (V. van), 24. 185.
Mooren, 98, 128, 403, 419.
Morel (A.), 184, 329.
Moskoviter, 464, 467.
Mouray (W.), 43, 181, 185, 194.
Muller (F. H.), 24, 91, 106, 154, 345.
» (J.), 418.
» (N.), 430.
Munster (A. van), 464.

N.

Nangasaki, 209, 372.
Nassau (eiland), 120.
» (punt), 355.
Natal (terra de), 95.
Negapatnam, 34, 37, 242, 305, 353, 379, 496.
Negombo, 242.
Nieuwediep, 457.
Nieuwendam (schans), 461.
Nieuwlant (A.), 24, 90, 342.
Nieuwpoort te Batavia, 149, 424.
Niti Negara, 19.
» Sastra (kiai), 306, 315, 316, 468, 489.
Nobel (C.), 115, 337, 342, 350.
Noord-wachter (eiland), 31, 431.
Noorwegen, 38, 241.
Nova Hispania, 272.

O.

Ockerse (O.), 24, 51, 55, 65, 227, 280, 293, 298, 419, 438, 473, 475.
Oedjoeng-pandan, 321—323. 326, 359, 363.
» -salang, 67, 68, 84.
Oedoeg, 104.
Oelakan, 70.
Ohrsen (J. d'), 156, 157.
Onrust, 271, 450—452.
» (Engelsch), 403.
Ontong-Djawa, 187, 211, 258, 458.
Oppynen (J. van), 18, 177, 321, 491.
Osmedos de Suras (baai), 220, 231.
Outhoorn (W. van), 24, 244, 365, 380, 475.
Overbeke (A. van), 492, 495, 497.
Overtwater (J.), 365.
» (P. A.), 9, 17, 31, 119, 150, 173, 260, 262, 354, 441, 450, 472.

P.

Padang, 10, 20, 42, 69—71, 202—204, 247, 252, 266, 288, 309, 334, 335, 398, 399, 410.
Padjang-koenang, 155, 277, 284, 287, 297, 346, 377.
Padjarakan, 144, 409, 481.
Pahang, 235, 288, 335.
Paliakate, 33, 37, 55, 93, 117, 123, 138, 139, 157, 175—177, 195, 197, 242, 265, 282, 304—307, 353, 423, 424, 433, 473.
Pamalang, 12, 20, 40, 42, 62, 78, 103, 105, 124, 126, 145, 162, 163, 187, 189, 211, 213, 235, 238, 252, 254, 309, 334, 335, 365, 368, 392, 425, 459, 461, 480, 483, 508, 510.
Pamanoekan, 12, 42, 60, 62, 78, 80, 104, 105, 124, 144, 145, 161, 164, 186, 187, 210, 213, 236, 238, 252, 254, 267, 290, 309, 310, 334, 335, 366, 368, 390, 392, 409, 410, 425, 427, 458, 461, 480, 481, 483, 507.
Palaka (radja), 24, 25, 123, 167, 168, 181, 185, 196, 323, 326, 327, 359, 452, 454.
Palembang, 10, 12, 26, 27, 31, 32, 40, 47, 60—62, 73, 75, 79, 105, 117, 118, 121—123, 125, 126, 145, 164, 184, 187, 188, 194, 211, 212, 227, 231, 235, 244, 250, 252, 254, 259, 265, 272, 277—279, 288, 290, 309, 311, 317, 326, 328, 330, 334, 335, 356, 365, 368, 374, 379, 392, 404—406, 409, 411, 418, 421, 425, 427, 439, 441, 459—461, 466, 468, 482, 483, 496, 500, 505, 508, 509.
Palembangers, 449, 465, 496, 497.
Pampangers, 131.
Panaroekan, 507.
Panpenaar, 305.
Pantjana, 358, 359, 454.
Paranauw (F.), 131, 383.
Pariture, 195, 196.
Parijs, 183.
Pasaman, 204, 399.
Pasir, 12, 22, 164, 188, 213, 238, 416.
Pasirakan, 143.
Pasir-ikan, 163.
Pasoeroean, 104, 127, 187, 211, 238, 367.
Patani, 10, 367, 480, 508.
Patikoe (radja), 25.
Patoe-dioe (radja), 24, 25.
Patoepangan, 204.
Pau, 69, 138.
Pauw (P.), 42, 81, 107, 128, 190, 200, 207, 225, 226, 337, 462, 485, 499, 502.
Pavillioen (A.), 34, 37, 55, 93, 123, 139, 176, 197, 264, 305, 306, 308, 339,

373, 455, 456, 467, 478, 479, 495, 496, 503.
Pays (C.), 134.
» (M.), 272, 320.
Pearl, 33.
Pedel (W.), 245.
Peirak, 67, 68, 84.
Pekalongan, 10, 11, 22, 60, 76, 78, 99, 104, 105, 124, 145, 164, 186, 189, 210, 212, 235, 252, 254, 266, 288, 308, 311, 333, 335, 366, 368, 390, 392, 409, 410, 425, 459, 460, 481, 483, 507, 509.
Peking, 280.
Pelletier, 415.
Pemboeang, 238.
Peper-baai, 159.
Pereira (C.), 378, 383.
» (M.), 189.
Perzie, 29, 99, 112, 113, 119, 120, 139, 141, 142, 148, 150, 177, 192, 193, 278, 318, 319, 340, 346, 389, 396, 413—415, 443, 455, 456, 464, 467, 473, 474, 485, 493.
Pieters (B.), 149.
Pietersze (C.), 272, 418.
Pieterszen (J.), 131, 350, 383.
Pilavoine (V.), 35, 48, 59, 110.
Pipeli, 488.
Pit (L.), 25, 90, 342, 441.
Pits (J.), 2, 15, 45, 69, 119, 138, 157, 158, 202, 247, 278, 295, 341, 350, 395, 417, 420, 422, 439, 455, 465, 476, 503, 504.
Poeloe, 125.
» -bali, 132, 134.
» -doea, 33.
» -laut, 347.
» -pandjang, 132, 134, 151, 152, 496.
» -rhoen, 5.
» -siantan, 12.
» -timaon, 181, 219, 408.
» -tjinko, 145, 203, 335, 398, 401.
Poerbaia (pangeran), 114, 346.
Poes (J. A.), 333.
Point de Gale, 111, 151, 329, 371, 479.
Pontang, 27, 178, 184, 200, 232, 242, 273, 293, 313, 333, 355, 382, 389, 402, 404, 469, 470, 472, 475, 481, 487, 490, 496.
Ponto-premera, 95.
Poolman (C.), 421, 450, 502.
Portier (C.), 116, 340, 364.
Portugal, 280.
Portugezen, 102, 276, 281, 295, 299, 326, 347, 451, 465—467, 494.
Postillon-eilanden, 181.
Priaman, 68, 72, 204, 272, 300, 316, 317, 399.
Prinsen-eiland, 352, 384.
Punto das Pedras, 132, 307, 372.
Putmans (J.), 492.
Pyl (C.), 119.

Q.

Quaelbergen (C. van), 8, 75, 330, 466.
Quinam, 81, 308, 335, 352, 368, 383.

R.

Ranst (C.), 2, 5, 15, 36, 102, 121, 122, 180, 221, 257, 314, 344, 384, 402, 457, 467, 488.
Reenen (van), 184.
Reghter (C.), 496.
Rembang, 22, 33, 42, 50, 51, 61, 77, 79, 85, 100, 103, 105, 114, 122, 125, 126, 134, 141, 144, 146, 148, 155,

161, 164, 187, 188, 210, 212, 236, 238, 247, 248, 255, 264, 273, 277, 286, 287, 290, 294, 309, 317, 334, 335, 339, 346, 353, 355, 364, 366, 368, 377, 387, 390, 392, 406, 409, 416, 417, 419, 425, 427, 432, 451, 459, 460, 476, 480, 483, 507, 509.
Rennoldus (J.), 376, 386.
Reuvecamp (F.), 499, 500.
Reyns (J.), 119.
Rheede (H. van), 29, 101, 176, 346, 397, 464.
Rhinoceros-gracht te Batavia, 158.
Rhyn (D. van), 282.
Riebeeck (J. van), 30, 36, 49, 90, 342, 500.
Riekerck (L.), 345.
Ritmuller (D.), 115, 342.
Robben-eiland, 283.
Rochelle (la), 183, 231.
Roeanele, 242.
Roenang, 391.
Roothaes (A.), 111, 371, 479.
Rotterdam, 6, 14, 71, 95, 119, 183, 198, 431, 432, 435, 440, 488, 497, 501.
» (kasteel), 85, 152, 185, 374.
Rotterdammer poort te Batavia, 190, 386, 419, 438.
Roy (L. de), 415, 490, 492.
» (N. de), 66, 117, 202, 209, 216, 229, 395, 493, 495.
Ruige-hoek, 200.
Ruttens (C.), 438.
Rijswijk (fort), 164.

S.

Sablad, 10, 252.
Sadragapatnam, 34, 93, 305.
Sadraspatnam, 305.
Salarong (pangeran), 19.
Saldanha-baai, 37. 95, 102, 183, 219, 220, 230, 231, 283.
Saleier, 22, 125, 126, 182, 213, 320—324, 359.
Salida, 69, 202, 203, 398, 400, 401, 455 499.
Saliman, 171.
Samarang, 10, 12, 22, 41, 61, 78, 103, 114, 118, 119, 124, 126, 143, 162, 164, 175, 186, 189, 211—213, 235, 238, 254, 287, 295, 297, 299, 308, 311, 317, 326, 333, 335, 354, 366, 368, 391, 392, 409, 410, 425, 427, 458, 460, 482, 483, 507, 509.
Sambalang, 426.
Samorin, 101, 139.
Sanderus, 492.
Sangi, 360, 361.
Sanrabone, 72, 85, 97, 98, 123.
Santvoort (F.), 430.
Sartoor (W.), 345.
Sas (T.), 430.
Savelpoel (W.), 384.
Sawai, 171.
Schadelijke hoek, 467.
Schagen (J. M.), 408.
Schenkenbergh (H.), 8, 115, 408, 430.
Schilhoorn (J.), 404, 406, 419, 439.
Schimmelpenning van der Oy (A.), 415, 435, 438, 466, 492.
Schippers (P.), 91, 119.
Scholten (J.), 115, 116, 132, 330, 384.
Schorer (S.), 344.
Schot (J.), 97, 345.
Schouten (J.), 395, 413, 439.
Seifaoedi, 171.
Sekredana (kiai ngabehi), 352, 465, 491.
Siam, 4, 22, 27, 58, 66, 116, 202, 209, 215, 216, 229, 230, 300, 333, 395, 396, 417, 492—495.

Sidajoe, 12, 22, 40, 61, 63, 79, 81, 103—105, 124, 126, 145, 162, 189, 213, 238, 409, 427, 480, 481, 483, 508, 509.
Sidokari, 42, 103, 124, 144, 145, 255, 481, 482, 484.
Si-kwa, 30, 90.
Silebar, 92, 113, 201.
Silljaert (R.), 467.
Silva (J. de), 51.
Simons (M.), 131, 378.
» (P.), 378.
» (S.), 8, 47, 90, 96, 101, 117, 227, 244, 272, 287, 317.
Singa Marta (pangeran), 5.
Singanap, 61, 186, 210, 309, 334, 336, 391.
Singa Perbangsa, 154.
Singaradja, 79, 146, 392.
Singa Wangsa (raden ngabehi), 76.
Sinkobaia, 390.
Sintok, 70.
Sipaman (J.), 168.
Siquero (J.), 378.
Siwasi, 318.
Six (D.), 1, 415, 441.
Sjiraz, 464.
Sloot, 421.
Smient (D. J.), 37.
Smit (M.), 90, 119, 342, 345.
Snouck (C.), 76, 99, 106, 120, 129, 262, 365, 384, 407, 423, 490, 492.
Socceda, 103.
Soekadana, 22, 33, 50, 126, 150, 152, 162, 300, 316, 465, 469.
Soela, 357, 453.
Soelfoedisjah, 170.
Soembar, 12, 22, 40, 42, 61, 63, 80, 103, 105, 124, 126, 145, 164, 187, 211, 212, 235, 238, 252, 254, 309, 334, 335, 365, 368, 390, 392, 408, 410, 425, 427, 459, 460, 480, 484, 506, 509.
Soembawa, 162, 188, 238.
Soemenep, 42, 79, 81, 104, 125, 267, 290, 366, 409, 411, 427, 458, 484, 508.
Soemoer, 308.
Soerabaia, 12, 42, 50, 61, 78, 103, 124, 126, 144, 145, 161, 163, 186, 189, 211, 218, 235, 238, 254, 267, 290, 334, 335, 347, 365, 368, 390, 392, 409, 410, 458, 460, 481, 483, 484, 506, 509.
Soerate, 6, 11, 16, 29, 34, 36, 47, 55, 60, 101, 110, 111, 116, 129, 139, 141—143, 148, 151, 176, 177, 183, 192, 193, 195, 201, 216, 231, 259, 262, 264, 308, 318, 319, 349, 357, 364, 371, 383, 386, 395, 402—404, 413—416, 418, 431, 432, 435, 437, 439, 441—443, 449, 465, 493.
Soeria di Laga (kiai adipati), 496.
» Negara (kiai demang), 444, 448, 487.
Soesoehoenan, 18, 19, 29, 30, 50, 66—68, 77, 84, 85, 98, 114, 119, 122, 134, 153—155, 158, 167, 174, 201, 218, 226, 285, 300, 306, 314—316, 339, 387, 434, 468, 476, 477, 489, 490.
Solo, 320, 323.
Solor, 12, 146, 391, 466.
Sontar (rivier), 227.
Soolmans (I.), 76, 244, 330, 401, 403.
Sopeng (radja), 25.
Soury (J.), 8, 342.
Spanjaarden, 271, 272.
Specx (J.), 173, 378.
Speelenburgh (tuin), 438.
Speelman (C), 18, 20, 169, 172, 196, 285, 320, 321, 355, 358, 359, 363, 364, 374, 376, 438, 441, 450, 454, 495.
Splinter (J.), 399, 400.
St Helena, 421, 435.

St Helena, (baai van), 220.
» Jago, 231, 431.
» Joanna (eiland), 432.
» Joris (fort), 470, 471.
» Nicolaas-baai, 17, 344, 386, 431.
» Palma, 450.
» Vincent, 282.
Stadlander (J.), 91.
Stangerus (J.), 470.
Steenhoff (B.), 374, 375, 387, 467.
Sterckenburgh (J. van), 119, 121, 365.
Straat Banka, 115, 347—349, 356, 502.
» Malaka, 439.
» Soenda, 15, 17—19, 28, 34, 51, 66, 68, 84, 92—95, 99, 113, 116, 118, 152, 181, 185, 200, 207, 208, 226—228, 251, 281, 297, 344, 355, 357, 364, 384—386, 396, 419—421, 431, 433, 437, 456, 493, 495, 499, 500, 505.
Strantwyck (G.), 8, 330 466.
Struys (A.), 47, 91, 96, 101, 117, 245, 342, 345, 475.
Sumatra's Westkust, 2, 15, 45, 65, 66, 68, 69, 81, 88, 119, 120, 126, 138, 139, 149, 157, 158, 163, 174—176, 202, 205, 246, 278, 295, 313, 314, 329, 340, 350, 395, 398, 403, 407, 417, 418, 420, 421, 438, 449, 455, 465, 475, 476, 503, 504.

T.

Taboekan, 169, 361, 452.
Taboelan, 309, 311.
Tadoenang, 22, 42, 79, 124, 143, 146, 161, 163, 189, 255, 267, 290, 334, 366, 368, 391, 411, 426, 427, 458, 481, 484, 507, 509.
Taelman (C.), 91, 345, 395.
Taets (W. J.), 408.
Tafel-baai, 95, 102, 183, 220, 230.
Tagal, 12, 22. 40, 42, 61, 63, 79, 81, 103, 105, 124, 126, 143, 145, 161, 163, 186, 188, 210, 213, 235, 238, 252, 254, 266, 310, 334, 335, 365, 368, 390, 392, 409, 411, 425, 427, 458, 461, 480, 483, 507, 509.
Tagoelanda, 169, 361.
Taioean, 45, 46, 85, 92, 102, 201, 208, 217, 259, 262—264, 271—273, 293, 294, 298, 313, 333, 352, 353, 355, 373, 383, 491, 505.
Tambalang, 309.
Tanara, 10, 20, 40, 60, 79, 104, 144, 162, 178, 184, 200, 242, 258, 266, 288, 308, 366, 390, 392, 409, 426, 470, 472, 480.
Tana-raksa, 114.
Tanette, 324.
» (radja), 25.
Tangeran, 10, 20, 40, 60, 104, 124, 161, 187, 211, 227, 236, 252, 265, 355, 390, 409, 458, 479, 481, 509.
Tanoewangsa, 461.
Tapaki, 70.
Tartaren, 302, 464, 467, 505.
Tegenapatnam, 34, 93, 305, 353.
Tello, 72, 85, 97, 98, 106, 123.
» (radja), 24, 25, 155, 165, 184, 323, 404.
Terhorst (H.), 90, 91, 121, 342, 345, 380.
Ternate, 9, 17, 18, 24, 26, 31, 113, 114, 123, 167—170, 172, 173, 185, 195, 245, 246, 249, 250, 272, 290, 319—322, 324, 325, 333, 354, 355, 357—361, 364, 378, 387, 417, 420, 426, 450, 452—454, 459, 475, 476, 505, 506.
Ternatanen, 98, 357—359, 361, 376,
Terville (H.), 8, 349.
Teuver, 305.
Texel, 282, 297, 341, 355, 372, 385, 387, 396, 398, 450.

Thievart, 306, 478.
Thomas (A.), 131, 383.
Thomassen (B.), 217.
Thornton (A.), 153, 271, 438, 468, 488.
Tiboero, 376.
Tidore, 9, 113, 168, 170, 246, 354, 355, 357, 362, 363, 452—454.
Tikoe, 204, 399.
Timor, 10, 12, 22, 31, 73, 80, 102, 106, 159, 161, 187, 189, 211, 213, 226, 229, 237, 245, 255, 266, 290, 374, 391, 423, 426, 436, 437, 451, 459, 465, 481, 483, 503, 509.
Tjerita, 10, 20, 40, 60, 79, 124, 144, 187, 211, 252, 265, 288, 309, 334, 391, 425, 458, 481.
Tji-asem, 10, 12, 20, 40, 42, 60, 62, 79, 80, 103, 105, 124, 126, 143, 145, 161, 163, 185, 188, 210, 212, 236, 238, 252, 254, 265, 266, 289, 309, 311, 334, 335, 365, 367, 390, 392, 409, 410, 425, 427, 458, 461, 482, 483, 507, 509.
Tji-lajer, 11.
Tjili Moeda, 361.
» -Tongga, 173.
Tjiringin, 10, 20, 40, 60, 79, 104, 113, 143, 187, 211, 236, 252, 265, 288, 298, 308, 333, 366, 391, 481.
Toeban, 10, 12, 134, 144, 390.
Toeboeng, 507.
Toedang, 481.
Toelang-bawang, 113.
Toelasiê, 171.
Toli Gompo, 491.
Tombo, 483.
Tomboeko, 357, 358.
Tonkin, 17, 21, 33, 74, 85, 93, 127, 181, 205, 206, 208, 328, 385, 485, 488.
Torbaia, 267.
Towadjo, 72, 85, 98, 123, 327.
Tranquebar, 38, 39, 93, 98, 113, 229, 241, 242, 301, 352, 438, 439, 465, 496.
Trimelepatnam, 305.
Trinkenomale, 242.
Troesan, 203, 204, 399, 401.
Trong (singadja), 160.
Truytmans, 117.
Turken, 112, 152.
Turkije, 112.
Tutekorin, 111, 137, 388.
Tijgersgracht te Batavia, 277, 280, 337.

U.

Utrecht (bolwerk), 419.
Utrechtsche poort te Batavia, 13, 23, 44, 64, 82, 107, 130, 166, 191, 214, 239, 256, 269, 292, 312, 338, 370, 394, 412, 419, 429, 463, 486, 511.

V.

Valckenier (C.), 17, 205, 329.
Valée (A. de), 19, 30, 31, 50, 51, 65—67, 77, 84, 85, 98, 99, 114, 115, 118, 119, 122, 123, 134, 140, 141, 152, 155, 158, 174, 194, 201.
Valé (P.), 408.
Velters (J.), 1.
Verburgh (J.), 116.
Verburgh (N.), 30, 66, 68, 160, 441, 442.
Vermaire (W.), 76, 244, 330.
Vernaty (L. P.), 46, 76.
Verschuyt (E.), 440.
Verspreet (A.), 168, 171, 185, 246, 272, 360, 362, 450, 452—454.
Vette (V.), 229.
Vick (P. D. de), 297, 401, 403, 466.

Vicq (R. de), 355.
Victoria (kasteel), 436.
Vierkant (het) te Batavia, 438.
Vimont, 35, 48.
Visser, 155.
Vitus (T.), 181, 273, 313.
Vlakke hoek, 117.
Vlecker (T.), 9.
Vogel (J. de), 6.
Volger (W.), 115, 340, 349, 356, 372, 396, 408, 415, 441, 442, 457, 467.
Voorn (P. van der), 48, 59, 129, 345.
Voorst (A. van), 24.
Vosch (J.), 308.
Voskens (H.), 260.
Vreelandt (G.), 244, 365.
Vry (J.), 100, 156, 218, 496.
Vijfhoek (fort de), 190, 337.

W.

Wadjo, 167, 181, 185.
Waerts (J.), 477.
Walberger (P.), 260.
Wangsa Dipa (kiai ngabehi), 18, 98, 122.
» Djaja, 277, 287, 294.
» Menggala, 294.
» Pati (pangeran), 418.
Wangtei (eiland), 376.
Wan-jok, 90.
Wassenberg (W.), 134.
Water (P. van de), 82.
Waterpoort te Batavia, 25, 438.
Wawoena, 376.
Wesenhagen (J. van), 24, 48, 76, 148, 219, 220, 271, 280, 284, 307, 314—316, 413, 418, 421, 469, 473, 477.
Westdorp (A.), 438.
Weyland (A.), 271.
Weyts (A.), 245.
Wichelhuysen (D.), 262, 263, 350.
Wigelius (P.), 16.
Wingurla, 29, 101, 110, 111, 135, 141, 142, 176, 177, 278, 318, 319, 346, 371, 397, 451, 456, 474.
Winter (E.), 228, 231, 243, 247, 264.
Wira Djaja, 85.
» di Kara, 18, 19, 30, 226.
» Karti, 287, 377.
» Wangala (raden), 114.
Wirat Maka, 18, 19, 29—31, 48, 50, 65—68, 84, 98, 114, 141, 155, 173, 218, 226, 287, 295, 296, 298, 299, 316, 317, 354, 377, 388, 451, 468.
Wissinck (J. T. van), 28.
Wittebol (H.), 122, 141.
Woutersen (G.), 184.
Wowana, 196.
Wreden (G. F.), 38.
Wyckersloot (J. van), 4, 275, 503.
Wyk (H. van), 340.
Wynants (H.), 8, 16, 90.
Wynantsen (J.), 91, 345.
Wys (A.), 115, 118, 119, 155, 228, 233, 259.
Wytens (P.), 134.

Z.

Zeeburg (punt), 25.
Zeeland, 14, 16, 17, 37, 45, 58, 99, 182, 198, 224, 234, 384—386, 413, 420, 421, 474, 475, 478, 497, 502.
Zeeman (J. M.), 135.
Zoutelande (schans), 165.

Dagh-Register

gehouden int

Casteel Batavia

vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlandts-India

Anno 1672.

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met medewerking van de Nederlandsch-Indische Regeering en onder toezicht

VAN

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ

'sHAGE
M. NIJHOFF

1899

Dec 1899 N. 14

VERWIJDERD
DOUBLET.

Dagh-Register

gehouden int

Casteel Batavia

vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlandts-India

Anno 1672.

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met medewerking van de Nederlandsch-Indische Regeering en onder toezicht

VAN

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ

'sHAGE
M. NIJHOFF

1899.

January Anno 1672.

1 *d*°. des morgens voor de predicatie quamen de respective collegien hier ter steede, mitsgaders veele andere gequalificeerde dienaren by de heeren, den gouverneur generael ende de Raden van India, en wenscht aen haer Ed° volgens out gebruyck veel geluck en zeegen met den aenvanck van dit jaer 1672.

2 *en* 3 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

4 *d*°. Naerdien het tuysschen ofte toppen der Chineesen tot nogh toe alhier onverbooden is gebleeven en nu om veele en verscheyde insichten in Rade van India goetgevonden was 't selve voortaen niet meer te verpachten, maer zulx expres te interdiceeren en verbieden, is zulx op heeden geaffigeert, luydende 't selve van woort tot woort, als volght.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden weegens de Generale Nederlantse Oost Indissche Comp° in India allen dengeenen, die deesen sullen sien offte hooren leesen, saluyt; doen te weeten, aengesien het tuych speelen off toppen der Chineesen, dat hier tot nogh toe, gelyck in de omleggende steeden ende plaetsen, onverbooden ende jaerlyx ten proffyte van de Comp° is verpacht geweest, om veele ende verscheyde insichten ende reedenen bevonden ende geoordeelt wort de goede ingeseetenen ende consequent de gemeene saeck seer naedeeligh te weesen, behalven datter oock eenige onbehoorlyckheyt in schynt te steeken; soo is in Rade van India goetgevonden betselve voortaen niet meer te verpachten, maer wel expresselyck te interdiceeren ende te verbieden, gelyck het interdiceeren ende verbieden mits deesen, soo binnen, als buyten de stadt, ende soo ver de jurisdictie van deselve is streckende, op poene, te verbeuren by degeene, die daerop bevonden ofte van overtuyght sal worden, van thien ryxdaelders yder persoon en, soo het een lyffeygen soude mogen zyn, achter het stadthuys aen een pael gebonden, wel strengelyck met roeden gegeselt te worden; ende in wiens huys, stoep offte erff sulx sal gedaen worden ofte beweesen sal worden gedaen te syn, deselve sal verbeuren een boete van vyfftigh rd° voor de eerste en dubbelt voor de tweedemael, mitsgaders voort soodanige swaerder correctie, als geoordeelt sal worden te behooren tot arbitragie van den reghter, alles ten proffyte van den officier, die de bekeuringe gedaen sal hebben; ende waertoe wy dan oock hebben goetgevonden te qualificeeren, gelyck daertoe qualificeeren mits deesen, niet

alleen den ballieuw en den landtdrost sonder onderscheyt van jurisdictie binnen off buyten, maer oock de respective fiscaels; ende dewelke oock gelast worden daer scherp op te letten sonder ymant te verschoonen offte door de vingeren te sien.

Gegeven tot Batavia in 't Casteel 4 January anno 1672.

(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Hebbende op 't spatium van dien Comp^es^ zeegel in rooden lacke gedruckt, daer onder stont:

Ter ordonnantie van hooghgemelte haer Ed^e^,
(was geteekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

Heden nae den middagh is in Rade van India gesien het proces crimineel, op en jegens Jan Janse Wildeugen op 5 Augustus in Ternaten gevelt over en ter zaecke, dat hy, met eenen Cornelis Jacobs Blonkebyl in gevecht geweest zynde, gequest heeft en dootgebloet is, etc., synde met het proces van daer herwaerts gesonden, soo is goetgevonden gemelten Wildeugen van de straffe des doots by desen te pardonneeren en naer de eylanden van Banda voor vyff en twintigh jaren in bannissement te laten gaen.

5 *d^o^*. is in Rade van India goetgevonden de opperhooffden van den hoecker, de Goutvinck, van 18 Maert tot 25 October, dat over de Caep hier syn gecomen, te accordeeren een seven maentse reys.

6 *d^o^*. hecomen per een vrymans vaertuygh van voor Mallacca geschreven uyt 't jacht, Rammekens, een cleen briefjen van den vaendrigh, Davidt Butler, gedateert 14 December, houdende eenelyck advertentie, datse, benevens 't schip, Nieuw Noortwyck, 12 daer te vooren 's morgens omtrent negen uren, mitsgaders omtrent drie uren daer naer de hoecker, de Hengelaer, aldaer behouden waren aengecomen en dat alles nogh wel stondt, etc.

7 *d^o^*. vertrecken uyt dese rheede de scheepen, Outshoorn en d'Eendraght, 't eerste naer Amboina en 't ander naer Banda, medenemende:

Outshoorn voor Amboina:

6000 stucx realen van achten;
212 packen diverse cleeden en
2 » cattoene garen;
4 cassen met verscheyde stoffen, hoeden, etc.;
175 lasten rys;
25 kisten Suratse zeep;
500 stucx ledige gonie sacken en
200 » hrantemmers;
20 » martavanen;
600 ℔ peper en
80 » canneel;
500 cattys thin;

5 cassen Persiaens en
38 strooyen Japans aerdewercq;
12 stucx yser canon;
10000 ℔ busch cruyt;
6 cassen met papier en boecken, etc.;
7 potten met amandelen, rasynen, etc.;
20 trossen en 6 paerdlynen en andere verscheyde equipagie cleenigheden, etc.;
3 vaten met divers geweer;
2 cassen met gereetschappen, etc..... / 97195 : 16 : 15

en d'Eendracht voor Banda:

61 packen diverse cleeden;
258 lasten rys en ½ last zout;
6 » tarwe en
6 martavanen;
9 cassen met papier, schoenen, aerdewerck, stoffen, etc.;
2 » » rooswater en fruyten;
2005 ℔ plat loot;
40 vaten speck;
30 » booter;
20 » mom en
2 » spykers;
12 leggers Spaence en een legger France wyn;
15 leggers arack;
10 amen olyven oly en
10 picols wax;
450 stucx diverse legger hoepen;
6 cassen met diverse geweren;
4 groote blaesbalcken;
1400 stucx baye plancken;
112 » jaty balckjens;
3000 » Chineese vloersteenen;
20 trossen, 4 cabel touwen en 5 paerdelynen;
4 werp anckers en andere equipagie goederen;
12590 ℔ yser en 665 ℔ stael;
5 cassen met gereetschappen;
6 vaetjes musquets coegels;
3100 p^{s} ront scharp en
800 handgranaten en vuurpotten;
14860 rd^{s} contant in 4 kisten, voorts nogh eenige andere materialen..... » 104182 : 10 : 4

bedragende beyde met malcander..... / 201378 ; 7 : 3

Wat wy daermede nae de voornoemde quartieren schryven, is naer ouder gewoonte te vinden in 't afgaende briefboeck.

Insgelyx vertreckt mede uyt dese rheede naer Timor de chaloup, de Kerper, met schryven aen den ondercoopman en provisioneel opperhoofft aldaer, mede, als vooren geseyt, in 't affgaende briefboeck te vinden.

Deselve chaloup is gelast en passant Japara aen te doen, medenemende een missive aen den resident aldaer, behelsende eenige ordres en advertentien, als namentlyck:

dat alhier 't seedert 20 November, dat 't jongste schryven met Elburgh is geweest, 8 December zyn aengecomen de affgesondene van den tresorier, Key Nity Sastra, uyt de Mataram; haer aenbrengen is niet anders geweest als onse hulp om te coopen eenige cleeden voor den Sousouhounangh, als de translaet brief van voornoemden thresorier doceert; sy staen nu op haer vertreck om weder te retourneren; wat nu aen haer meester wert geschreven en wat vereeringe in weder geschenck daernevens gesonden is, can mede by de copia gesien worden; waerin onder anderen can gesien worden, hoe wy aen Keay Nity Sastra clachtigh syn gevallen over seekeren Javaen, Santa Naya genaemt, onder de suyte van de afgesanten hier gecomen, dewelke geattrappeert en achterhaelt is eenige valse dubbelde stuyvers te hebben uytgegeven, etc. en gevanckelyck aen de gesanten overgelevert is, waerom UEd^{e} by desen geordonneert wort dese bedriegerye ginder allerweegen ruchtbaer te maecken, selfs in de Mataram, met waerschouwinge eenige Javanen, op soodanigen schelmstuck weder betrapt werdende, swaerlyck nae onse wetten sullen werden gestrafft, gaende hier nevens 8 rd^{e} van dat selve valse uytgegeven gelt, die soo correct syn naegemaect, dat mense qualyck van de goede can onderscheyden, die UEd^{e} dan oock wel aen d'een en d'ander van de grooten mooght verthoonen.

De affgaende bodems nae de Oosterse quartieren zyn de onder genoemde, te weeten:

24 December, Buyren nae Amboina;
Cuylenburgh nae Banda;

Ultimo December, Coetchyn, Rimbangh nae Macassar;
't Waterhoen nae Ternaten;

op heeden, d'Eendraght nae Banda;
Outshoorn nae Amboina.

Geen van deese bodems sullen Japara aenlopen, omdatse volladen zyn; maer, alsoo ten minsten nogh twee scheepen naer Banda zullen moeten zenden, sullen deselve Rimbangh aenloopen om de geëyste houtwerken voor dat gouvernement mede te nemen, specialyck de tingans, die UEd^{e} geordonneert zy voor Banda te besorgen.

Dese gaet dan, als vooren geseyt, met de Kerper, die voor Timor is geprojecteert, ten principalen om Japara aen te gieren en desen brief te bestellen, recommandeerende

UEd^{e} by dese occasie door den meester timmerman de gedaente van deselve chaloup wel te laten affsien en daervan de reghte charter te nemen, alsoo hier geoordeelt wort een seer bequaem vaertuygh te weesen; diergelycke te coop vallende, sullen UEd^{e} wel aenslaen en buyten dien nogh wel 2 à 3 aentimmeren mogen.

En alsoo ondervonden wert d'E. Comp^{e} veele van hare costelycke speceryen werden ontvremt, daer de Chineesen, gins en weder van de Oostcust van Java nae Banda en Amboina varende, groote geleegentheyt hebben om deselve speceryen over te brengen en te vervreemden, soo wert UE. mits deesen gelast geen passen meer naer deselve plaetsen te verleenen, maer deselve nae Batavia te wysen; en opdat de Chineesen hier van geen ignorantie pretendeeren, soo sal 't noodigh weesen hun daervan ten eersten cundtschap te geven.

Soo vertrecken om desen tyt mede naer de Mataram met eygen vaertuygh de voorsz. affgesondene van den tresorier, Quey Nity Sastra, met een brieff aen haren voornoemden heer, luydende deselve van woort tot woort, als volght.

Dese brieff comt van Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en Raden van India aen Quey Nity Sastra, die 't opsight heeft over 't packhuys en alle middelen van den Zousouhounangh en Godt de Heere veel voorspoet op der aerde wil verleenen.

De brieff, die Quey Nity Sastra geschreven heeft, is by den Gouverneur Generael uyt handen van de loeras, Astra Gatty en Wangsa Praya, nevens de bygevougde vereeringe, in denselven brieff gespecificeert, wel ontfangen, zynde het versoeck van Quey Nity Sastra om voorschreven loeras behulpsaem te weesen tot het becomen van cleedinge voor den Sousouhounangh Mataram door den Gouverneur Generael in achtinge genomen, en haer soodanigh doen helpen, als sy selve sullen cunnen getuygen, waerinne de Gouverneur Generael verhoopt, dat Quey Nity Sastra sal nemen contentement, met aenbiedinghe van meerder dienst, wanneer sulx versoucken moght om daer door de vruntschap tusschen den Gouverneur Generael en Quey Nity Sastra te doen aengroeyen.

Vorders nae dit, segt de Gouverneur Generael, dat de loeras, Astra Gatty ende Wangsa Praya, haer ten tyde van hun aenweesen alhier wel en nae behooren hebben gedragen, maer eenen Santa Naya, die mette selve in comp^{e} herwaerts gecomen is, heeft hier op Batavia een seer groote misdaet begaen met het uytgeven van vals gelt en daer door gesoght de goede ingeseetenen te bedriegen, welck quaet by de Hollantse wetten stricktelyck verbooden zy en dien volgende oock ten swaersten wert gestrafft; maer aengesien dese delinquant onder de suyte van genoemde loeras bescheyden is, heeft de Gouverneur Generael ten respecte van Quey Nity Sastra hem ongestrafft gelaten, evenwel den selven hier nevens gevanckelyck oversendende, met versoeck, dat Quey Nity Sastra daerover behoorlycke correctie believe te laten doen, opdat sulke en diergelycke bedriegeryen geweert en andere daervan mogen affgeschrickt werden; de Gouverneur Generael en heeft niet

anders dan de onder genoemde cleenigheeden tot vereeringe aen Quey Nity Sastra te senden, synde maer een bloemke sonder reuke.

6 elle groen phelp;
4 » aurora moirha;
4 p^{s} fyne witte moeris;
4 » zyde chindos van 5 asta;
4 » roode committers;
4 » sarassa gobars;
4 » roode basta brootchia.

Soo is oock in Rade van India mede goetgevonden d'heer Overtwater van de beschryvinge van Amboina op syn E. versoeck te ontlasten (alsoo syn gemelte E. d'heer gouverneur, Cops, wegens syn huysvrouw in maetschap zy bestaende) en weder daertoe te versoecken d'heer Cornelis Speelman; oock met eenen om verscheyde redenen verstaen den opgemelten heer gouverneur, Cops, uyt Amboina herwaerts te laten opcomen, alles breeder g'extendeert by de resolutie, op dato deses getrocken.

8 *d^{o}*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Palimbangh 't jachtjen, genaemt de Sevenster, van den vry coopman, Simon Simonsz, medenemende een missive van haer Ed^{e} aen den coopman, Melchior Hurt, te vinden synde in 't affgaende brieffboeck onder dato 6 deser.

9 *d^{o}*. tegens den avont becomen per Javaens vaertuych schryven van onsen resident, Jacob Couper, gedateert ultimo November, met een appendix van 2 December, houdende advertentie, dat de resident voorsz. een sprongtjen over Rambangh naer Grissick hadde gedaen om 't verschil tusschen den schipper van de Mees en Keay Loera Tingsui over 8 1/2 coyangs rys te vereffenen, etc.; maer de voorsz. Tingsui wist sooveel tot syn verschooninge in te brengen, dat de voorsz. Tingsui de 100 rd^{s}, die gemelte schipper, Leenders, te veel in reecquening gebracht heeft en nogh niet gerestitueert zyn, in handen hout, waer voor 't comptoir Batavia ten lasten van Macassar moet gedebiteert en cassa gecrediteert werden; onder tusschen was meergemelte Tingsui en andere Chineesen op Grissick op leverantie van party huyden en houtwercken tegens 't uytgaen van 't Westermousson een weynigh op de handt verstreckt, tot welkers bevordering en procura der masten, etc, de resident in de maent January derwaerts meende te vertrecken.

De persoon, daervan Keay Loera Tingsui den resident had geschreven, die verleeden Westermousson op Sampan vermoort was, soude weesen een baes, lees vryborger, van Banda, 't welck de soon van pangerangh Sampan soodanigh hadt in 't werck gestelt; en was aldaer niemant in 't leven gebleeven als 2 vrouwen, die binnen in syn hoff sonder te mogen uytgaen opgehouden werden, over welke grouwelycke moort de resident datelyck naer Surabaya was verseylt en had sulx den gesant van pangerangh Ade Paty voorgehouden, die daerover verslagen sat, maer had op 't jongste geseyt, dat men geen reght daerover eysschen conde sonder bewys en wie dat tegens princen soon sou durven getuygen; onder tusschen was de resident van meeningh, soo 't mogelyk was, om een van de vrouwen sien te

crygen, al was 't, datse door d'een off d'ander Chinees ten duursten wiert opgecocht, waerop haer Ed^e believen te gemoet sach.

En meent de resident, datter wel een mediator vereyst wert om deese en geene saken langs de kust te verrechten, opdat Comp^es affaires niet verachtert werden, naerdien 't opperhooft weynigh tyts overschieten can.

De nieuwe chaloup soude dit mousson niet connen versonden werden, naerdiender nogh maer de berckhouten en overloop aenwas, maer sou deselve met d'eerste houthaelders versenden, gelyck dan oock de nieuwe wooningen dit mousson niet overent souden connen raken.

En was de resident weder ten eynde van de cleeden geraeckt, uytgesondert de chindos, daer onder de helfft, in plaets van groen, purper bevonden zy, die soo wel niet aen den man als de groene willen; over sulx eyst de resident weder 2 pakken moeris, 6 pakken patholen, 6 pakken sarassas, 4 pakken gordel chindos, 2 pakken telpocans en 1 cas rooswater tot schenkagie aen de grooten; sent hier nevens mede een copie brieff van den coopman, Davidt Harthouwer, uyt 't Casteel Rotterdam tot Macassar aen den resident geschreven, gedateert 10 November, waervan de principaelste materie is, dat de heer president met de navale maght van daer naer Mandhaer was affgegaen, alwaer, syn E. sigh by de gemeene bontgenooten gevought hebbende, gesamenderhandt eerst nae Bienangh Crain en Binouangh syn geseylt en, de negoryen ontvolckt vindende, in d'assche heeft geleght, gelyck oock d'hooft negory Bellanipa, zynde die volken naer 't geberghte geretireert, daerse door d'onse niet te vervolgen syn, soo datter niet overich was als de vrught boomen te vernielen, dat oock alomme wiert in 't werck gestelt, en al eenige schermutselen waren voorgevallen, daervan weder zyden al eenige waren gesneuvelt; onderwylen dat syn E. in actie voor en op Bellanipa was, tusschen twee en drie uren 's naghts, is uyt de vloot schelmachtigh met een opgeboeyde tinangh met een Hollandts zeyl en 4 bassen g'armeert gevlucht seeker Henrick van Brederode van Schevelingen, die als hooft op d^e vaertuygh met nogh 7 persoonen bescheyden was; dese waren dan op Bathokeka aengekomen, alwaerse d'inwoonders geweldelyck hadden ontrooft alle montkost, diese daerin voorraedt vonden, en voorts van daer nogh 2 mylen beneden een negorye waren aengeloopen en oock daer alles weghgenomen hadden, waer naer zy omtrent Taneta, uyt vreese van vervolght en achterhaelt te worden, zee koosen, maer uyt de mont van eenen matroos, Roeloff Simonsz genoemt, (die, een gruwel van sulck een boos voornemen hebbende, op Bathokeka van hun was affgeweeken) verstaen zynde, datse trachten souden deese off geene vrye vaertuygen aen te snoeren, soo word dit aen den resident bekent gemaeckt om aen een yder daervan kennisse te doen en by rescontre deselve trachten in hun gewelt te becomen.

Voorts stont het aen 't casteel en 't districkt nogh alles wel.

Nae den middagh is in Rade van India, mits d'opcomste van den heer gouverneur, Jacob Cops, goetgevonden wederom tot gouverneur van Amboina te verkiesen d'E. Anthony Hurt ende wederom in desselfs plaetse tot gouverneur van Banda d'E. Willem Maetsuyker, althans tweede oppercoopman deses casteels, en dat syn E. meteen Macassar sal aendoen om aldaer eenige saeken tusschen d'E. president,

de Jongh, en den geweesen fiscael, Joannes Muller, te examineeren, gelyck sulx breeder in de resolutie wert aengehaelt.

Soo is mede verstaen, mits het vertreck en verplaetsinge van eenige leeden uyt den achtbaren raedt van justitie, in gemelte collegie weder te surrogeeren d'E. Anthonio van Voorst, jongst geweesen commandeur in de Moluccos, ende Robbertus de Vick, 24 July verleeden jaers mettet schip, Ternaten, voor coopman uyttet vaderlandt aengecomen zynde.

10 *d°*. 's morgens heel vroegh verschynt alhier ter rheede van Siam 't jachtje, de Papegay, met:

7790 stucx diverse hertevellen;
645 » koe- en buffelshuyden;
355 picols sappanhout;
86 sware yserhouten, buyckstucken en oplangers, bedragende t'samen *f* 12487 : 10 : —.

De brieff, daermede van den coopman, Nicolaes de Roy, ende den raedt becomen, is gedateert 15 December jongstleeden, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

Ten selven dage retourneert hier weder ter rheede over Bantam 't jaght, Nieuwenhoven, hebbende de 10 voorsz. retourscheepen geconvoyeert tusschen het Princen eylandt en den Westhoeck van Java, die op 20 December jongstleeden uyt dese rheede, als in 't dagh-register staet uytgedruckt, zyn vertrocken, medebrengende eene missive van d'heer Aernout van Overbeeke, commandeur deser meergenoemden retourvloot, gedateert 2 deses, meldende, datse door contrarie stroomen en winden tusschen het Princen eylandt en den Westhoeck van Java waren geraeckt, van meeninge zynde om aenstonts zee te kiesen, maer dat de Noort Ooste wint en hart weeder haer reyse terugh sette en de groote mars seyls ree van Oostenburgh was breekende; oock vielder op die selve tyt een stuck even boven het rack uyt de groote mast van de Voorsightigheyt, dat geheel vergaen en alles niet wel te repareeren was, waerom uyt het Wapen van Middelburgh, comende uyt het vaderlandt, een ander rhee en wangh, een groote met een voorstenge, geordonneert was te lighten, die de schipper zeyde wel te cunnen missen; daer was aen St Nicolaes bhay tot verwonderinge, naerdat het soo ruym geregent had, geen vars water te becomen en soo brack, dattet niet bequaem was om te coocken, soodat het water, daervan daen ingenomen, weder most uytgegoten worden, maer had eghter des commandeurs oppersteurman, aldaer verkent zynde, nogh beter water becomen; en alsoo het meestendeel der scheepen nogh eenige leggers van dat nat benodight waren, soo wasser uyt Nieuwenhoven nogh eenige geligt, etc., waermede syn E. desen met het slot eyndight.

Soo hadde dit jaght, Nieuwenhoven, volgens gegeven ordre op syn wedercomste en passant Bantam aengeweest, van daer medebrengende 5025 bossen bintrottingh en 900 bossen off 4500 stucx cadjangs, costende met malcander *f* 1218; en een missive van onsen resident aldaer, gedateert 8 deses, in substantie zynde, als volght:

dat de resident aen Key Aria, die doen ter tyt op Pontangh by den Coninck was, hadde bekent gemaeckt haer Ed^e^ meeningh om aen die van Palimbangh te schryven wegens die van Banca, etc., gelyck sulx in de missive van haer Ed^e^, gedateert ultimo December, claerder staet uytgedruckt en in 't dagh-register is ingeschreven;

dat de Bankasen gesant sulx door Key Aria uyt 's Conincx naem was aengeseyt, te weten, stilstant van wapenen met de Palimbangers en soecken te vereenigen, dogh diende deselve daerop, dat hy geerne van UEd^e^ een schrifftelycke verseeckeringh daervan hadde en oock naer Palimbangh moghte geordonneert worden, datse haer volck, die op Cota Banka leggen, sterck omtrent 100 man, daerse dagelyckx de meeste last en schade van lyden, souden lighten; dat Key Aria versocht UEd^ens^ sulx aen te schryven en sal de gesant naer antwoort blyven waghten.

Key Aria en pangirangh Koelongh waren aengesegt UEd^e^ resolutie om geen zeebrieff naer Maccassar te verleenen, waervan de eerste schynt vernoeght, maer de andere onvernoegbt was en versochte noghmaels ernstich om daermede geaccomodeert te worden.

't Engels schip, Europa, hadde van de cust aldaer aengebracht by de 900 packen alderhande sorteeringh doeken, 500 sacken salpeeter, 30 à 40 picols comyn, 3 à 4 picols Bengaelse amphioen en was nu bynae met peper volladen, waermede hy in 't laeste van toecomende weecck naer Engelandt stondt te vertrecken; Anna hadde niet anders aengebragt als 8 kisten met gelt van particulieren, etc. met een brieff van den Coninck van Engelandt, sonder yets daerby, aen den Sultan, welcks inhout was, dat de Coninck desen Vorst danckbaer bleeff van syn preesent, over twee jaer gesonden, maer conde syn eysch van metael geschut en musquets dit jaer niet voldoen, met recommandatie, dat syn Coninckiyke Mayesteyt met sulke commissies niet meer moghte belast werden; indien de Sultan iets te handelen hadde, dat hy sulx den agent soude believen bekent te maecken, die syn hoogheyt dan sonder twyffel in alles soude genoegen geve; dit klonck dien Vorst niet al te wel in syn ooren, soodat de Engelsen onvernoeght sonder haer te willen hooren mosten vertrecken.

Soo had onse resident den agent, Dacres, oock voorgedragen, wat voor onlusten daer uyt wel souden connen ontstaen, indien haer scheepjen en twee chaloupen op de cust van Ceram off aen eenige eylanden daer omtrent aenquamen, waerop die heer hadde gedient, datse deselve naer Timor wilden senden en van daer voorts naer andere plaetsen, maer niet naer Ceram, en datse van haer heeren meesters ordre hadden om dien toght te doen.

De Roode Phenicx hadde aldaer aengebraght 500 groote packen cleeden van diverse sorteeringh; de brieff van den Coninck van Denemerken aen den Sultan was een recommandatie voor gemelte natie om de 170 bhaer peper, die daerover twee jaren waren gelaten en die nu in dit schip souden werden gescheept om daermede nae Denemerken te retourneeren; die vrunden hebben aen den Coninck een present gegeven van omtrent 800 ropia; die haer een plaets vergunt heeft om een logie te stabileeren, voor welcken gront sy jaerlyx 500 en 500 ropia tot schenkagie, mitsgaders voor yder schip 1000 ropia moeten betalen, soo soudense vry tol van al haer coopmanschappen hebben, etc.

11 *d°*. tegens den middagh vertreckt uyt dese rheede naer Mallacca met eygen vaertuygh de borger, Matthys Myer, waermede haer Ed^e^ by dese gelegentheyt een briefje schryven aen d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt, gelyck in 't affgaende brieffboek is te sien.

Is by haer gemelte Ed^e^ verstaen seeckere chaloup, langh 53 voeten, door den equipagiemeester besightight, aen te nemen voor 525 rd^e^ en te noemen de Calcoen.

Soo is mede goetgevonden den capitain, Joncker, voor syne gedane trouwe diensten voortaen toe te leggen 40 rd^e^ ter maendt en hem daervan te verleenen een cierlycke acte in forma, op parkement geschreven met gulde letters, in een goude off silvere doos met zegels, daer onder aenhangende.

12 *d°*. 's achtermiddaghs is in Rade van India aen d'opperhoofden van de hoecker, de Pagadet, voor haer gedane uytreyse op hun versoeck geaccordeert een seven maentse premie.

Soo is mede op 't versoeck van den Chinees, Tandsinio, om syne 1360 rd^e^, die hy aen de voorleden jaerse suyker pacht nogh schuldich is gebleeven, te mogen voldoen met dicke baye plancken, verstaen hem sulx voor de helfft te accordeeren.

Insgelycx is mede in vergaderinge gesien de nominatie van ouderlingen en diaconen, by die van de E. kerkenraedt gedaen, en syn daer uyt verkoren:

tot ouderlingen:

d'E. mayoor Christiaen Poolman;
Hendrick Terhorst;
Isack Soolemans;

in plaetse van:

d'E. Cornelis van Qualbergen;
Jacob Bremer en
Cornelis Mol;

tot diaconen:

Wybrandt Dubbeldecop;
Govert Cracou en
Bartel Claessen;

in plaetse van:

Francoys van der Lee, die overleden is;
Gysbert de David Strantwyck en
Harman Terville.

Gelyck oock op 't versoeck en ingegeven request van den coopman, Joannes Putmans, wegens versoght remis, in resolutie van 11 December aengaende syn persoon abusive geinsereert, hetselve abuys hiermede wort geremedieert.

13 *d°*. 's morgens vroegh verschynt hier ter rheede direct uyt Bengale 't jaght, Vlaerdingen, met:

404 balen zyde;
151666 ℔ poeyer suykeren;
6000 stucx ledige goeny sacken;
39 packen off 1560 stucx zeyl cleeden;
36 stucx ysere en 26 p^e^ wiel trossen;
1 paerd en 45 lootlynen;
7 bossen marlyn en 5 bossen huysingh;
42 » off 2222 ℔ lont;
6 » zeylgaren;
1 rol zeyldoeck tot monster, bedragende met malcander *f* 192691:10:8.

En is daermede, seer impotent, van syne commissie onverwaght weder terugh gecomen de E. Willem Volger, die dan oock uyt de voorsz. insighten aen lant sent en alhier binnen 't casteel verschynt den coopman, Cornelis Portier, geweest zynde tweede der voorsz. commissie, dewelke dan aen syn Ed^t^ d'heer gouverneur generael overreykt een missive van d'heer directeur, Constantin Ranst, ende den raed van 30; item een briefje van den coopman, Jan van Leenen, gedateert 29 November des voorleeden jaers; item een rapport wegens syn Ed^e^ verrighten in de voorsz. commissie, gedachteekent 12 deses, alle te vinden in 't aencomende brieffboeck van dat quartier.

14 *d°*. achtermiddaghs comt alhier ter rheede een borgers vaertuygh van Palimbangh, waermede becomen schryven van den coopman, Melchior Hurt, gedateert 24 December, mede te vinden in 't aencomende briefboeck van dat quartier.

Soo is oock naer deliberatie in Rade van India goetgevonden den coopman, Cornelis Franx, te verkiesen tot president van Ternaten ende dat syn E. over Banda en Amboina sal gaen om d'E. gouverneur, Hurt, van 't een en 't ander aenwysingh te doen ende te adsisteren, daer hem d'E. Hurt voornoemt in moghte van nooden hebben.

En is oock mede met eenen goetgevonden, mits de verkiesingh van d'E. Willem Maetsuyker tot gouverneur in Banda, wederom tot tweeden coopman deses casteels te verkiesen den oppercoopman, Gerrit Vreelandt, althans cassier en die doorgaens trouw en naerstigh in syn bedieninge is bevonden en sedert 1662 by de gemelte cas geweest zy.

15 *d°*. vermits er op heeden morgen een vryburger vaertuygh nogh naer de Westcust vertreckt, soo schryven haer Ed^e^ daermede een brieffjen aen den commandeur, Jacob Jorisze Pits, ende den raedt, te vinden zynde in 't affgaende briefboeck.

Achtermiddagh comt hier van Malacca ter rheede de hoecker, de Wytingh, medebrengende (dat boven de eyssen en ordre van hier nae de gouvernementen en directien soude versonden worden) en uyt Japan aldaer was aengebracht en

overgehouden 51875 ℔ Japans staeffcoper, ter monture van *f* 18987:10, mitsgaders een missive van 3 met een postcriptum van 4 January deses en een copie van 25 December des verleeden jaers; item een brieſjen van den equipagiemeester, Jan Joosten Bal, uyt 't jacht, Hoogelande, van voor Carimon geschreven, gedateert 8 deses, meldende, hoe dat 't jachtje, de Bon Avontura, op 25 der jongst afgewekende maendt December, beladen met vier hondert vyfftien kisjes Japans staeffcoper, syn depesche van d'heer gouverneur Bort becomen hebbende, den 28ᵉⁿ daeraenvolgende in 't incomen van de Straet Sabon aen de Westzyde by d'eylanden van Carimon met een seer donkere naght op een klippigh riff aen den gront was geseylt, 't welck d'heer gouverneur voornoemt door desselfs scheeps prauw verstendight zynde, soo was dese voorsz. Jan Joosten Bal derwaerts met 't jaght, Hoogelande, de hoecker, de Wytingh, en de chaloup, de Spieringh, gecommitteert om 't gemelte coper in de voorsz. hoecker over te scheepen en herwaerts met een lettertjen aen haer Edᵉ aff te senden, gelyck nu geschiet was.

En was 't voornoemde jachtjen, naer dat de ladingh daeruyt was gelight, op 7 deses weder vlot geraeckt en naer behooren wederom dight gemaeckt, soo dattet selve, wanneer 't op nieuw wat gerepareert sal weesen, weder gebruyckt soude kunnen worden; verders waren mede alle de scheeps behoefften geborgen, etc.

Soo is oock op heeden ter ordre van haer Edᵉ aen den equipagiemeester, Jan de Graeff, ter handt gestelt eenige gedruckte ordres voor de scheepen, hier ter rheede leggende, om in dese dangereuse tyt tegen alle attentaten van vyanden wel wel verseeckert te weesen, en deselve op de genoemde schepen te laten aenplacken, luydende deselve van woort tot woort, als volght:

Ordre voor de schepen ter rheede Batavia:

Om de scheepen, ter rheede Batavia leggende, wel verseeckert te houden tegen alle attentaten van vyanden en andere quade practycken van dieven ende schelmen, soo wort door last van den Gouverneur Generael en Raden van India mits desen geordonneert, dat de schippers gehouden sullen zyn des naghts altyt een goede waght te houden, ten minsten van ses man onder een bequaem ende nuchteren officier, te verdeelen twee in 't voorschip, twee in 't midden en twee achter; ende opdat deselve de geordonneerde waght behoorlycken mogen waernemen, soo sullen de schippers gehouden weesen altemet eens boven te comen ende de waghten te visiteeren.

En sal bovendien van de scheepen, die daertoe by beurten gelast sullen weesen, door een der hooft officieren met een schuyt offte vaertuygh de ronde werden gedaen om te ondersoecken, off overal op de geordonneerde wyse al behoorlycke waght gehouden wert, hetzy dan met roepen ende antwoorden offte dat de officier in persoon overclimme om de waghten te visiteeren.

Tot welken eynde de schipper van het admiraels schip alle dagen des voormiddaghs briefkens sal uytdeelen aen twee scheepen, die de volgende naght de ronde sullen moeten doen, te weeten, het een in de voornaght en 't ander in de nae naght.

Ende sullen oock deselve ronden insonderheyt moeten letten, dat by naght geen vreemde vaertuyghen, als Javanen offte andere natien, omtrent, veel min aen de scheepen komen ende eenige vindende, die aen 't admiraels schip brengen; ende sal de schippper van 't selve des morgens den equipagiemeester van alles, dat voorgevallen offte bevonden sal weesen, getrouw rapport doen.

Batavia in 't Casteel 15 January 1672.

Onder stont: *Ter ordonnantie van haer Ed^e^,*
(was geteekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

Achtermiddag is in Rade van India in de vacante bedieninge van cassier van Batavia, in plaets van den geweesen cassier, Gerrit Vreelandt, weder genomineert en g'eligeert de ondercoopman, Nicolaes Baukes van Leeuwaerden, althans tweede in de rysmagasynen; ende wederom in syn plaets de adsistent, Jacob Schoogh uytten Haegh, die eenigen tyt by deselve magasynen syn bedieninge heeft gehadt.

Gelyck oock mede volgens de ordre der heeren 17^den^ in de respective gouvernementen, commanderyen en residentien om de Oost een vast getal raedspersoonen is beraemt, die voortaen bestaen en in ordre sullen volgen, namentlyck:

tot Amboina:

d'E. gouverneur;
de oppercoopman, secunde;
» capiteyn van 't guarnisoen, de derde;
het opperhooft van Hittoe;
de fiscael;
het opperhoeft van Honimoa;
de guarnisoen boeckhouder ende
een secretaris;

in Banda:

d'E. gouverneur;
de oppercoopman, tweede persoon;
» capitain;
het opperhooft van poelo Ay;
» » » Lonthoir;
de fiscael;
» guarnisoen boeckhouder ende
een secretaris;

in Ternaten:

de praesident;
» oppercoopman tot secunde;

de capitain;
» fiscael;
» guarnisoen boeckhouder;
» winkelier;
» eerste luytenant en
een secretaris;

op Timor:

het opperhooft;
een tot tweede;
de guarnisoen boeckhouder;
» opper chirurgyn;
een militair;

dogh, wanneerder een schip is, sal de schipper naest de tweede persoon in rade genomen worden en by saecken van justitie tot een sevenden raetspersoon een van de bequaemste, die aen landt leggen, en een bequaem pennist tot secretaris.

Oock is met eenen gelet op den raedt in Malacca, die bestaen sal uyt:

d'E. gouverneur;
den oppercoopman;
» capitain;
» sabandar;
» fiscael;
» equipagiemeester;
het Andragirys opperhooft, als hy tot Mallacca is;
den guarnisoen boeckhouder ende
een secretaris.

16 *d°*. en alsoo de eerste capitain, Christiaen Poolman, op ultimo December jongstleeden by resolutie in Rade van India tot sergiant mayoor deses guarnisoens, in plaets van d'E., Timon Sloot, die vertrocken is, en sedert dien tyt deselve plaets tot bysonder genoegen heeft becleet gehadt, absoolut is bevestight, soo is op heeden syn E. een commissie in debita forma daervan verleent, dewelke te vinden sal syn in 't affgaende brieffboeck onder dato deser.

Soo verschynt oock op heeden de hoecker, de Pimpel, hier ter rheede regt deur van Cheylon sonder ladingh, medebrengende een missive van d'heer ordinairen raedt, Ryckloff van Goens, ende den raedt, gedateert uyt Colombo 19 December, mitsgaders het orgineele rapport, gedaen door d'E. heer gedesigneert gouverneur, Ryckloff van Goens de Jonge, raekende syn E. gedane visite over de landen van Ponoa, Cotjaer, Trinquelemale, Jaffanapatnam, etc., aen syn Ed^ht^ voornoemt den 15^en^ December anno 1671 overgelevert, hetwelck in de aencomende brieven van hier en oock apparent van Cheylon met de van daer vertreckende scheepen naer 't vaderlandt oock staet aengebracht en te vinden sal syn.

Nae den middagh comt het vaertuygh van den Malaxen borger, Titus Vitus, van Mallacca met de missive van d'heer gouverneur, Bort, gedateert 3 en 4 January, op gisteren al ontfangen met de hoecker, de Wytingh.

17 *d°*. voor den middagh verschynt hier ter rheede mede van Jamby 't fluytjen, de Vliegh, medebrengende 139563 cattys swarte peper, bedragende met malcander *f* 21527 : 9 : 10, mitsgaders een missive van den coopman, Dirck de Haes, gedateert 3 en een appendix van 4 deser.

Insgelyx comt mede op den middagh alhier ter rheede, Godt danck, behouden uyt het lieve vaderlandt over de Caep de Goede Hoop te parresseeren de fluyt, de Beemster, zynde voor reeckening van de camer Amsterdam uyt Texel in zee geloopen den 21ᵉᵉ Juny des voorleden jaers met 178 coppen, namentlyck, 58 militairen, 110 zeevarende, 2 probeerders, 5 vrouwen en 3 kinderen; waervander op de reyse syn overleeden 6 militaire, 13 zeevarende en een kint en aen Goumora is een zeevarende weghgeloopen; aen de Caep syn aen landt gegaen 7 militaire, 11 zeevarende en daerentegen weder overgecomen 9 zeevarende en 8 soldaten, soodat deselve fluyt hier nogh te lande brenght 156 coppen, te weten, 53 militairen, 94 zeevarende, 2 probeerders, 5 vrouwen en 2 kinderen.

Dese voorsz. fluyt was op syn aencomste in 't inloopen van de bhay in 't laveeren aen de Caep 's naghts, onder een rappe Z. O. koelte en door de subyte dysigheyt der lught bedroogen zynde, te nae aen de overwal geraeckt en aldaer met het achterdeel van 't schip op een drooghte blyven sitten, dogh door adsistentie van de Caep sonder eenige merkelycke schade en 't faveur van 't swellende water weder daer affgeraeckt.

18 *d°*. in plaets van d'E. Cornelis Franx, boeckhouder generael, die op syn aenbiedingh 14 deses is vercosen tot president in Ternaten, is wederom tot boeckhouder generael vercoosen de coopman, Cornelis Portier, 13 deses met d'E. Volgers uyt Bengale gecomen.

En met eenen verstaen den boeckhouder, Jaques de Buquoy (die de gemelte boucken onder 't gesagh van voorsz. E. Franx in seer goede ordre heeft gehouden sedert het overlyden van den E. Paulus de Vick ende naerstigh ingehaelt, 't geene door sieckte van gemelte E. de Vick ten achteren was geraeckt) te qualificeeren tot ondercoopman met veertigh guldens en coopmans costgelt en randtsoen s'maendts, dato deser ingaende.

Insgelyx Jan Jaques van Keulen (die by 't overdragen der Bataviase negotie boeken goet genoegen en preuve heeft gegeven) te verbeeteren van 10 tot boeckhouder met 30 guldens 's maents en ondercoopmans costgelt en rantsoen voor drie jaren, verbant en gagie ingaende 19 November verleeden, dat syn tyt g'expireert is.

Soo is mede verstaen en gans nodigh geacht, dat de grachten van de stats burghwallen, die seer ondiep en onsuyver syn geworden en een seer leelycke stanck geven, gediept en gereynight worden; tot dien eynde is goetgevonden den heer Pieter van Hoorn te versoecken met het collegie van schepenen deser steede te overleggen, hoe ende op wat wyse sulx oncostelykxt voor den borger en andere inwoonders sal connen geschieden.

19 *d°*. de opperhoofden van 't Wapen van der Goes en de Burgh van Leyden syn op haer versoeck voor spoedige voyagie, in 6 maenden 12 dagen over de Caep de Goede Hoop affgeleght, geaccordeert de volle premie van een ses maendige voyagie.

En alsoo het gepasseerde jaer eenigen tyt wat gebreck van kooren zy geweest, sulx daerom te minder is ter meulen gebracht, gelyck de pachter van de koren meulen schriftelyck by verclaringe van de backers dooceert, soo is in Rade van India op desselfs versoeck goetgevonden hem op de gemelte paght 250 rd^s^ afslagh te geven.

20 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d°*. voor den middagh becomen met Javaens vaertuygh van Bantam een missive van onsen resident, Willem Caeff, gedateert 19 deses, meldende in substantie, dat 't Engels schip, Europa, 15 te vooren met 200 sacken salpeter en omtrent 200 last peper naer Engelandt was vertrocken; insgelyx waren in den Egel affgescheept 12 ysere stucken met haere affuyten en gemandt met 35 coppen, maer meest kreupel en lam; oock de twee chaloupen buyten de revier gecort, die met omtrent 20 à 25 coppen, soo Engelse, als swarten, sullen gemandt worden, om te gelyck binnen 9 à 10 dagen naer Timor te vertrecken en voorts van daer naer de Zuid Ooster eylanden, 't welck de eygenste toght soude wesen, die Tjarck Backer haerlieden had aengeweesen; de Satisfaction was verleeden weeck van Jamby weder terugh gecomen; Comp^s^ logie was aldaer nogh in een goeden stant en 2 à 3 dagen voor syn vertreck een van onse scheepen behouden aengecomen; de jonge Coninck stont in corten naer Palimbangh te vertrecken om syn bruyt te halen; en rooffden de Johoriten dagelyx op die custen, soo wel aen vrunt, als vyant.

De Deenen waren dagelycx besigh suyker te kisten en in te scheepen; sy maeckten staet om in 't laest van dese maendt naer Denemerken te verseylen; die en d'Engelse vrunden en de Francen hadden weynigh aftreck in haer doecken en wierden thans de committers tegens 36 en 38, tapesarassa en d° chindos 13 en 14, gunees 55 ende salempouris 24 en 25 ropia 't corgie vercoght; d'andere sorteringh naer advenandt; en had de tollenaer Key Nebe Secredana by den Conincq sooveel verworven, dat jegenwoordigh alle France goederen, die nae Batavia vervoert wierden, vyff perc^to^ moeten betaelen, waerover die natie aen gemelten Coninck uyt craght van 't gemaeckte contract syn claghtigh gevallen, maer haer daerop tot antwoort had gedient, dat wel met d'heer Caron was gecontracteert tol vry van alle France incomende ende uytgaende coopmanschappen, etc., maer dat syn hoogheyt nu sigh selfs bedaght hadt en nu sulx begeerde, te weten 5 perc^to^.

Vyff vaertuygen waren sedert acht dagen, met peper geladen, van Lampon aldaer aengecomen.

Een Maccassaerse Craeyen, genaemt Mamoe, omtrent drie maenden tot Bantam by de andere drie Macassaren hebbende huys gehouden, had aen dien Vorst belooft om met het begin van de Ooste mousson 3000 Maccassaren, soo van Maccassar, als van de Oostcust van Java, aldaer te leveren, waerom de Coninck aen desen Crayen een groot vaertuygh had geleent om daermede nae Maccassar te vertrecken, maer op Pontangh omtrent de nieuwe reviere ten anker gecomen zynde, was de Coninck

door eenige van syn verspieders aengedient, dat in 't selve vaertuygh eenige Bantamse slaven waren ingenomen om vervoert te worden, waerop pangerangh Loor geordonneert wiert om te sien, off hy Crayen Mamoe met een soet lyntjen van syn vaertuygh op Bantam conde crygen om, in absentie van denselven, ondertusschen 't vaertuygh te visiteren, dewyl de Coninck bevreest was, datter anders wel een amockjen moght onderloopen; soodat voorsz. Crayen Mamoe tot Bantam soodanigh is gecreegen; en waren als doen daer uyt gehaelt 5 Bantamse slaven; dogh hy excuseerde sigh van sulx niet te weeten, maer dattet apparent door syn volck moest gedaen wesen, waerom de Conincq, om syn persoon, als de voorspraeck van Montomorano en Loebo, hem die faut heeft vergeven en oock weder vergunt, dat hy over 2 à 3 dagen syn reyse soude mogen vervorderen.

En onthielt sigh de Coninck met de Maccassaerse Crayens en eenige van syn adel op Pontangh, waer van daen syn hoogheyt niet te comen stont, voor dat haer vasten, zynde den 29^{en} deses, uyt was.

d'Engelse vrunden souden op 20 deses een particulier vaertuygh met eenige cleeden en contanten naer Japara en Grissee versenden, principalyck om speceryen, die geseyt worden, dat aldaer te coop souden syn; waermede dese besluyt.

22 *d°*. de coopman, Adriaen van Nieuwlandt, eerste dispencier van de Bataviase provisie magasynen, is op syn schrifftelyck versoeck, mits tyts expiratie en dat d'E. Comp^{e} sedert anno 1640 by diverse geleegentheeden in India gedient heeft, geaccordeert de qualiteyt van oppercoopman en desselfs gagie verhooght van 80 tot 90 guldens, sonder verbandt.

23 *en* 24 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

25 *d°*. naerdien op eergisteren met 't jonck van Intje Lanangh twee missiven van den Coninck en Ocknia Clahum, tweeden des ryx Cambodia, syn aengebragt, soo werden deselve op heeden voor den middagh door gecommitteerden onder 't los branden van 5 canon schooten binnen 't casteel gebracht ende aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael overreyckt, die naer gedane translaet syn bevonden van volgenden inhout; en eerst die van den Coninck.

Dese brieff comt uyt een suyver en opreght gemoet van Jangh de Pertuan, Coninck in Cambodia, aen den Gouverneur Generael en de Raden van India, die in grootheyt syn en oock onwinbaer en die de stadt Batavia regeeren; die Godt wil geven een langh leven in dese werelt.

Verder nae dit, de Gouverneur Generael en Raden van India hebben een brief geschreven met 't vaertuygh van Intje Brahum, affgesant van Jangh de Pertuan, die met eere hebbe ontfangen en my oock aengenaem is geweest van wegen de wedersytse vruntschap tusschen de twee plaetsen, Cambodia en Batavia, die oock voor altyt onverbreekelyck sal syn.

Verders nae dit heeft Jangh de Pertuan niet te senden aen den Gouverneur Generael en Raden van India, als in desen brieff geschreven staet, te weten, 50 cattys cabessa witte benjuyn en 120 cattys middelbare benjuyn .. picol wax, dat versoecke, de Gouverneur Generael en Raden van India in

vruntschap gelieven aen te nemen, alsoo 't van cleene waerde en niet anders is als een blomken sonder reuck.

Van Ocknia Clahum.

Dese brieff comt van Ocknia Clahum, nevens syn veel groeten, uyt een suyver en opreght genegentheyt aen den Gouverneur Generael en de Raden van India, die in grootheyt zyn en g'eert werden voor altyt en de stadt Batavia regeeren en oock seer befaemt zyn door alle plaetsen van wegen haer opreghtigheyt en mildadigheyt.

Verders nae dit, den brief en 't geschenck, die de Gouverneur Generael en Raden van India aen Ocknia Clahum hebben gesonden, hebbe door Intje Brahum met behoorlycke eere wel ontfangen en daeruyt met blytschap de gesontheyt van den Gouverneur Generael en Raden van India verstaen, die wensche lange magh continueeren en in grootheyt, hoe langer, hoe meer, mogen toenemen in dese werelt, en dat uyt wedersytse genegentheyt tusschen de 2 plaetsen, Cambodia en Batavia, die oock voor altyt onverbreekelyck sal syn.

Verders nae dit, soo hebbe aen den Gouverneur Generael en Raden van India tot teeken van myn opreghte genegentheyt niet anders te senden als twee picols wax, 't geen van cleene waerde is.

En alsoo de gesanten van de Coningen van Bima en Dompo, 11 December des verleeden jaers met eygen vaertuygh hier aengecomen, als nu gereet syn om wederom te retourneeren, soo schryven haer Ed^{e} met deselve een missive aen de voornoemde Coningen dubbelt van eenen inhout, luydende, als volgt.

Aen de Coningen van Bima en Dompo.

De Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, ende de Raden van India tot Batavia senden desen brieff aen de Coningen tot Bima en Dompo en Turilia Gampo, deselve groetende met genegentheyt; en wyders laten de Gouverneur Generael ende de Raden van India aen de Coningen van Bima weten, dat hare affgesanten, Abdulla, sabandhaer tot Bima wegens den Coninck van Bima, ende Jennelle Kielou, genaemt Lamodo, van wegen den Coningh van Dompo, alhier in dit casteel Batavia op den 11^{en} December behouden syn aengelandt, medebrengende eenen brief van de beyde Coningen, daerinne verhaelende de oorsaecken, waeromme de Coningen met den capitain, van der Opynen, niet mede herwaerts naer Batavia gecomen syn ende dat deselve capiteyn hare affgesanten, oock niet een brief, hadde begeeren mede te nemen; vorder versoeckende duysent mael genade over de misdaden, die sy te vooren, soo op Bouton, als Maccassar, tegens de Comp^{e} en hare dienaren hebben bedreven en om voortaen weder met de E. Comp^{e} in een onverbreeckbare vrientschap te mogen leven, zeggende de affgesondene, dat sy buyten den brieff geenen anderen last en hadden.

Het is de Coningen ende Turilia Gampo, oock al het volck van Bima en Dompo, wel bekendt, doen de Maccassaren al 't onder gebraght en door de regtveerdige hulpe van Godt almaghtigh gedwongen waren haer voor de Compe te verootmoedigen, dat als doen de admirael van wegen de Compe en uyt onsen name door puere goetheyt en barmhertigheyt over 't landt van Bima en Dompo expres een schip affgesonden heeft naer Bima met Godia Ebrahim en een brieff aen de Coningen en Turilia Gampo, waerby sy van alle quade daden, in den Maccassaersen oorlogh bedreven, gonstelyk wierden gepardonneert, mits dat sy met dat schip in persoone tot Maccassar overcomen en haer aldaer by den admirael voor de Compe verootmoedigen souden, dat de Coningen en Turilia Gampo doenmaels niet en deden; en evenwel, om te tonen, dat de E. Compe 't landt van Bima en Dompo genegen was ende niet bederven woude, heeft de admirael op het ootmoedigh versoeck van de Coningen hare ambassadeuren aengenomen en met deselve volgens haren medegebraghten credentie brieff gecontracteert, even als off de Coningen in eygener persoonen waren praesent geweest; en syn doen beschonken met hare vaertuygen weder vertrocken met verscheyde luyden van Bimas en Dompos geslaght, welke tot Maccassar nogh woonachtigh waren; en waermede het heele landt van Bima en Dompo vry gemaeckt is van de dienstbaerheyt, daerin sy sooveele jaren onder de heerschappye van Maccassar hadden verdruckt geweest; evenwel en syn de Coningen, nogh Turilia Gampo, nogh naer Batavia niet gecomen om haer alhier voor den Gouverneur Generael en de Raden van India te verootmoedigen en te versoecken de approbatie van 't contract, gelyck by het contract bedongen was en ten welken eynde de admirael oock weder een groot jaght gesonden had om daermede naer Batavia overgebraght te werden, gelyck dan oock daer naer de capitain, van der Opynen, nogh sooveel maenden later mede op Bima is aengeweest om u mede te nemen, maer alles te vergeefs; hebbende oock de schipper, Zagharias, jongst op Bima zynde, van den Coningh van Bima heel geen behoorlyck antwoort offte bescheyt becomen, waeruyt dan niet anders blyckt, als dat ghylieden het gemaeckte contract, daerin ghy noghtans met veel meer gratie en gonste getracteert zyt als de Coningen op Maccassar, genoegsaem hebt verworpen; want, hoe soude u volck nu soo bevreest geweest en niet toe hebben willen laten u vertreck naer Batavia, daer haer Coningen voor desen, onder de Macassaerse heerschappye staende, meest altyt met vrouw en kinderen op Maccassar hebben moeten woonen; en daerenboven is u volck al gebleeken, dat geene van de Maccassaerse Coningen, dewelke met den admirael hier op Batavia overgebraght syn om haer te vernederen, hier aengehouden, maer naer goet onthael met Compe eygen scheepen weder in haer landt overgebraght en als bontgenoten van de Compe erkendt syn, dat u derhalven voor een exempel hadde moeten dienen; en alhoewel wy over al deese dingen groote en regtveerdige reedenen hebben gehadt om ons daerover ten hooghsten te vertoornen, soo noghtans, om te betoonen, dat de Compe niet gewoon is

eenige menschen te verderven, maer altoos traght met alle Coningen in goede vreede en eenigheyt te leven en de vryheyt van deselve voor te staen, en daerenboven oock besonder de Coningen en 't volck van Bima en Dompo genegen is, soo hebben de Gouverneur Generael en Raden van India uwe affgesondene met den brieff niet veracht, maer in vrundtschap aengenomen en daerop dese antwoordt geschreven om de Coningen en 't volck van Bima en Dompo, oock Turilia Gampo, te vermanen, soose van goeder herte genegen syn in bondtgenootschap met de Compe onverbreekelyck te leven, datse als dan het gemaeckte contract met den admirael op Maccassar gestandt doen en met het schip, dat in 't Ooster moesson op Dompo het sappanhout gaet halen, herwaerts overcomen; en, soo al de Coningh van Bima door siecte off anders niet comen cost, dat dan, nevens den Coningh van Dompo, ten minsten hier verschynen Turilia Gampo en Maparomba, nevens oock de Coningen van Sangy, etc., om volgens den inhoude van 't contract haer te vernederen; en, indiender dan yts zy, dat voor te swaer in 't contract wert aengesien, soo connen zy daervan eenige verlightinge versoecken; want de Compe en beswaert niemandt boven vermogen, als haer te blyken compt, dat de bondtgenoten opreght ende getrouw in de vreede en vrundtschap zyn; tot vergeldinge van het gesonden wax wert nu met de affgesondene off zourohans weder terughgesonden 't volgende:

aen den Coninck van Bima:

3¾ elle swart fyn laken;
1 cassa Bengala;
1 pathool van 7 asta;

aen den Coninck van Dompo:

3¾ elle swart laken;
1 cassa Bengala;

aen Turilia Gampo:

3¾ elle swart laken;
1 cassa Bengala;

aen Maparomba:

1 paer pistoolen;
1 cassa Bengala.

Batavia in 't Casteel ady 25 Januari 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

26 *d°*. alsoo oock mede ingesien is de goede diensten van d'E. commandeur, Adriaen Roothaes, en dat nu 5½ jaren over syn verbandt heeft en soo genereus syn persoon heeft aengebooden tot de oorlogs expeditie op de custen van India en Mallabaer, etc., soo is in Rade van India goetgevonden syn E. toe te vougen hondert en 't seventigh guldens ter maendt, sonder verbandt, ingaende primo deses.

Gelyck oock mede d'E. mayoor, Christiaen Poolman, in de qualiteyt, hem op ultimo December jongstleden gedefereert, toe te leggen hondert en vyffligh guldens ter maendt, ingaende 20 November 1669, dat die charge in plaets van d'heer mayoor, Timon Sloot, onder den naem van eersten capitain heeft waergenomen.

Soo is mede goetgevonden Paulus Dircx Krevelt, volgens de goede getuygenis des E. kerkenraedts om de schoolen in de Zuyder voorstadt te connen waernemen, toe te leggen twaelff realen smaents.

27 *en* 28 *d°*. niets voorgevallen.

29 *d°*. is by de heeren Pieter Anthonie Overtwater en Pieter van Hoorn ingedient het rapport wegens 't poinct der mesnagie en naer resumptie verstaen (naerdien op alles goede acht genomen wert) het voortaen daerby te laten continueeren en haer E. voor de genomen moeyte te bedanken; en alsoo het voorsz. rapport in 't resolutie boeck op dato deser staet geregistereert, can 't selve aldaer werden naergesien.

Soo is oock het versoeck van d'heer Pieter van Hoorn wegens syn E. gedane presentatie in Rade tot het Cormandelse gouvernement, mits de promotie van d'heer Anthonio Pavilioen tot ordinaris Raedt van India, en dat sulx moghte werden geannoteert, syn E. geaccordeert en sulx dan op dese maniere aldus per notitie gedaen:

30 *d°*. extra ordinarie vergaderingh, doet d'heer van Hoorn versoeck, datter, mits de promotie van d'heer Antonio Pavilioen tot raedt ordinaris, over het als dan vacante Cormandels gouvernement voor 't vertreck der twee leste scheepen als nu naer 't Patria weder moghte werden gedisponeert, soo is verstaen gemelten heer Pavilioens promotie en het vyff jarigh verbandt, daer annex, alvooren aen te schryven en de verkiesinge van een ander gouverneur soo langh uytgestelt te laten, alsoo het voor den dienst der Comp° best geoordeelt wert syn E. aldaer bleeff continueeren.

En naerdien de fluytscheepen, Peguw en Nieuwpoort, op desen avondt haer despeche naer Banda over Japara hebben becomen, soo vertrecken deselve, mits de windt ondienstigh is geweest, eerst op

31 *d°*. 's morgens, uyt dese rheede medevoerende van hier voor 't voorsz. gouvernement:

in Nieuwpoort:

5750 rd° contant in 3 kisten;
75 packen diverse cleeden;
1 pack alcatyven;
1525 cattys peper;
1518 ℔ suyker;
1 packjen allegias;
12 cannen lynsaet oly;
4 cassen met Persiaens aerdewerck;

1 cas off 2 corven met Frans glas;
2 leggers Spaence wyn;
10 vaten mom en 2 vaten Luyx bier;
4 » booter;
5 picols wax;
13¼ lasten sout;
30 ledige halve leggers;
120 lasten rys;
2000 bossen bindtrottingh;
500 stucx baye planken;
1 kas met gereetschappen;
1 kist met medicamenten, etc., bedragende..... *f* 47024: 2:14

en in Peguw:

6900 stucx realen van achten in 2 kisten;
71 lasten rys;
2000 enkelde bossen bindtrottingh;
500 dicke baye planken, monterende..... » 26768: 5: 9
met malcanderen bedragende..... *f* 73792: 8: 7

Wat haer Ed^e^ met de voornoemde fluytschepen naer Banda en Japara syn schryvende, is te vinden in 't affgaende briefboeck; niet te min werden de ordres, naer Japara gegeven, hier naer gewoonte g'insereert, zynde in substantie, als volght:

dat de sabandar, Tengsuy, in plaets van vergoedingh te doen van de 100 rd^s^, die de schipper van de Mees, Leendert Leenderts, op 80 coyangh rys te veel aen hem betaelt heeft, nogh ter contrarie meent hem iets te competeren, invougen daervan niet te comen staet en hy, schipper, de voorsz. 100 rd^s^ aen de Comp^e^ sal moeten voldoen;

de procura van een goede partye huyden voor Japan wert den resident iterativelyck gerecommandeert; 't was wel gedaen over den moort aen eenen baes, Kees, burger van Banda, op Sampan begaen, aen den gesant van den pangoran de Paty claghtigh te vallen, maer dughten, gelyck meer in diergelycke voorvallen is ervaren, dat daerop geen exemplare straffe volgen sal, etc.;

dat de fluyt, Elburgh, gints aengeweest zy, maer niet voor Banda heeft connen medenemen, is buyten onse gissinge en syn den 7^en^ January 't schip, d'Eendraght, voor Banda, 't jacht, Outshoorn, nae Amboina en de chaloup, de Kerper, nogh van hier naer Timor vertrocken; de twee eerste, gants volladen, syn gelast Japara niet aen te loopen, maer de Carper daer eenelyck te laten aengieren om onse missive van dato 6 January aen UE. te bestellen, die tot meerder verseeckeringe nu nogh in copie overcomt.

Dese dan comt UE. toe mette fluytjens, Peguw en Nieuwpoort, die 't meerendeel van hier met rys voor Banda syn affgeladen, dogh daerinne sooveel ruymte overgelaten, datse gemackelyck sullen connen medenemen de houtwerken, paerden en andere dingen, voor dat gouvernement geëyst, die UE. dan, nevens de 6 gereetwesende tingans,

sult connen oversenden, verdaght zynde daerby te vougen 100 à 150 picols swarte suyker, die van hier voor Banda geëyst en niet te crygen syn, latende de gemelte fluyten soodrae doenelyk haere reyse bevorderen met een advys brieffken aen den heer gouverneur, Hurt.

Op UE. gedane eysch gaen by desen 18 packen diverse cleeden en een cas roosewater, costende volgens factura *f* 7749:16:12; de resterende zyde chindos dienen ginder vercoght en mogen de ongewilde coleuren wel tot minder prys affgestaen werden.

Wy syn hier met seecker vryburger, Daniel Dupree, wesende een goet meester timmerman, overeengecomen en geaccordeert om op Rimbangh voor d'E. Compe te doen maecken een goede, heghte chaloup van soodanigh charter, als hier nevens gaet, mits nae discretie daer voor betalende, 't gunt deselve sal geoordeelt werden waerdigh te weesen; en alsoo hy alhier geen gelt op de handt heeft ontfangen, soo magh hem by benodigtheyt en soo te spreecken comt, wel 2 à 300 ropia verstreckt worden, verstaende niet eerder, als de chaloup half sal voltimmert wesen, biedende hem voorts de behulpsame handt, daer hy 't selve van node moght hebben.

Van goede hengsten en merry paerden voor Zeylon can ons met de herwaerts comende scheepen niet te veel gesonden worden.

Van 't slaen van gomoet touw mach wel geduyrigh gecontinueert worden, alsoo 't laest gesondene seer goet bevonden zy.

Drooge gengber, die hier weynigh en veeltyts geene te becomen is, souden wy wel genegen wesen ginder goede quantiteyt te negotieeren voor 't vaderlant, alsoo ons beright is, deselve ginder in overvloet te becomen is; wy sullen hier op beright met een monster en tot wat prys verwaghten, verdaght zynde, dattet altemael schoon en uytgeleesen goet en bysonderlyck groote clauwen mosten wesen.

En naedien wy ten eynde van poeyer suyker syn geraeckt en bedught syn, datter dit jaer sooveel niet als voor geenen van Japara sal werden aengebraght, omdat d'Engelse, Deenen en Francen tot ballast voor haer scheepen daernaer sullen taelen, soo souden wy wel genegen wesen om daervan op de Javaense cust selver procura te laten doen, waervan UE. ons beright sult geven, hoe het met den teelt van die soetigheyt is gelegen en offer merkelycke quantiteyt tot redelyken prys is te becomen om ons daernaer te connen reguleeren, etc.

En alsoo men van Grissick 't geheele jaer door over en weder nae Maccassar can varen, soo hebben wy onnodigh geaght die plaets van hier met rys te provideeren, alsoo wy van voornemen zyn, gelyck de twee voorgaende jaren zy geschiet, tot het overbrengen van rys een bodem te gebruyken; en opdat tot Grissick voor deselve geen ladinge moge gebreecken, soo sal UE. met den sabandar, Tengsui, accoordeeren om op Grissick 2 à 300 lasten byeen te versamelen, die wy ons verbinden tot 12 rde de coyangh te sullen betalen en doen affhalen.

UE. sal ginder een yder dienen te waerschouwen wegens den fugitiven Hendrick van Brederode en nogh 7 man, die met een tingangh van Maccassar waren gevlugt, etc., datse tegens soodanigen booswight wel op hoede syn; anders soudense van hem wel onvoorsiens connen overvallen werden.

De vryburger, Pieter Hendrixe, voor 2 maenden met een vaertuygh van Javas Oostcust nae Batavia vertrocken, is hier niet vernomen, niet buyten bedenken zynde, hy tussen wegen is vermoort.

Nae een bequaem secunde persoon sal uytgesien en 't syner tyt derwaerts bestelt worden, etc.

Dese maendt syn hier van verscheyde plaetsen aengecomen 140 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, gemandt met* 717 *mannen, hebbende medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waren:*

21 vaertuygen van Bantam met 80 mannen, 1400 stucx durioens, 3450 stucx aerdepotten en tresellen, 178500 stucx oude pienangh, 7000 stucx oude clappus, 199 corgie cleeden, 430 stucx potten kalck, 20300 stucx maugustanges, 170 stucx bossen rottanghs, 11600 pees pedas, 50 stucx hoenders, 70 ossen, 40 corven lancen.

7 van Mallacca met 74 mannen, 2000 stucx dammers, 801 3/4 corgie diverse sorteeringh van cleeden, 439 picols en 75 cattys peper, 2000 stucx vis kuyten, 30 cattys amphioen, 9 picols comyn, 2 picols aluyn.

7 van Pamanoekan met 29 mannen, 23 lasten rys, 1 picol aluyn.

11 » Chiassam met 45 mannen, 23 1/2 lasten rys, 5 potten oly, 200 bossen padie.

12 » Crawangh met 46 mannen, 21 stucx geyte bocken, 2 hartebeesten, 480 stucx hoenders, 9 1/4 lasten rys, 3 picols boryborry, 22 picols taback Java.

10 van Tegal met 51 mannen, 29 lasten rys, 190 bossen padie.

5 » Palembangh met 49 mannen, 2594 picols peper.

15 » Dermayoe met 67 mannen, 36 3/4 lasten rys, 200 bossen padie, 4 lasten zout.

9 van Cherabon met 32 mannen, 11 lasten rys, 26 potten oly, 5300 stucx arax pullekens, 15 corve loock, 1 picol Chinees taback, 1 picol ajuyn, 4 picols suyker gatti, 15 corve swarte suyker.

1 van Pattany met 12 mannen, 700 stucx cadjangs, 1000 dammers.

3 » Cambodia met 28 mannen, 6400 gedroogde stucx cabos, 11000 stucx dammers, 15 picols wax.

4 van Johoor met 40 mannen, 1600 stucx cadjangs, 2000 stucx dammers, 700 stucx gesoute kuyten.

3 van Pamalangh met 19 mannen, 2 1/4 lasten rys, 500 bossen padie, 485 picols, 5 cattys peper.

1 van Jamby met 6 mannen, 353 picols en 25 cattys peper.

1 » Baly met 4 mannen, 3 stucx slavinne.

2 » Samarangh met 9 mannen, 5 lasten rys.

6 » Cherita met 26 mannen, 2100 stucx durioens, 3000 stucx oude clappus, 11000 stucx mangestanges.

3 van Sombaer met 16 mannen, 6 lasten rys.

6 » Packalongen met 27 mannen, 17 lasten rys, 34 potten oly, 2 picols capock.

2 vaertugen van Surobaya met 12 mannen, 8 lasten rys, 800 stucx groote cneppel suyker, 200 potjens oly, 1 last groene cadjangs.

1 van Anjer met 4 mannen, 1000 stucx oude clappus.

1 » Terbaya met 4 mannen, 4 3/4 lasten rys, 200 bossen padie.

1 » Damack met 5 mannen, 5 lasten rys.

1 » Candael met 3 mannen, 3 lasten rys.

1 » Chiringen met 4 mannen, 1200 stucx oude clappers, 15000 peinangh.

3 » Tanara met 12 mannen, 8000 stucx mangustangus, 100 stucx hoenders, 100 oude clappers.

1 van Grissick met 8 mannen, 8 lasten rys.

1 » Catauwen met 5 mannen, 138 picols en 25 cattys peper.

1 » de Cust van China met .. mannen, 160 p^{ls}. radix China, 410 p^{ls}. speaulter, 10 cattys muscus, 16 p^{ls}. zyde, 800 p^{s} zyde stoffen, 2 casse goutdraet, 10 corgie ipengrauwe stoffen, 60 paer zyde kousen, 15 p^{ls}. soethout, 25 stucx theebackjes, 15 p^{ls}. antimonium, 10 baly, 15 bossen postelyn, 125 p^{ls}. medicyn, 6 balys ch^{es}. spiegelen.

Samen 140 stucx vaertuygen, die alhier in 't generael te samen hebben aengebraght de volgende coopmanschappen en provisien, als:

191 5/8 lasten rys;	4 lasten zout;
3550 stucx durioens;	5300 stucx arax pullekens;
3450 » aerdepotten en tresellen;	1 picol Chinees taback;
180000 » oude pienangh;	15 picols swarte suyker;
1000 3/4 corgie diverse sorteringh van cleeden;	3 stucx slavinnen;
	6400 » gedroogde cabos;
40000 picols en 20 cattys peper;	15 picols wax;
17200 stucx dammers;	2 » capock;
260 soo groote, als cleyne potten oly;	4 » suyker jaty;
1290 bossen padie;	1 last groene cadjangh;
2300 stucx cadjangh;	800 stucx groote cneppel suyker;
30 cattys amphioen;	160 picols radix China;
430 potten kalck;	410 » spiaulter;
39300 stucx mangustangus;	10 cattys muskus;
170 bossen rottangs;	10 picols zyde;
630 stucx hoenders;	800 » » stoffe;
7 ossen;	2 casse goutdraet;
11600 stucx padaes;	10 corgie ipengrauwe stoff;
2700 » vis kuyten;	60 paer zyde coussen;
9 picols comyn;	15 picols soethout;
2 » aluyn;	25 stucx theebackjes;
4 » ajuyn en loock;	15 picols antimonium;
21 stucx geyte bocken;	10 baly postelyn;
2 hartebeesten;	15 bossen postelyn;
3 picols borryborry;	125 baly medicine;
22 » taback Java;	6 balie ch^{es}. spiegels.

Daerentegen syn weder van hier vertrocken naer de onder genoemde plaetsen 156 stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, die te samen hebben medegevoert, als volght:

6 vaertuygen naer Packalongen met 443 rd^{e} aen cleeden;
8 naer Pamanoekan met 733 rd^{e} aen cleeden;
8 » Sombaer met 490 rd^{e} aen cleeden;
1 » Patany met 200 rd^{e} aen cleeden;
2 » Damack met 470 rd^{e} aen cleeden;
12 » Chiassam met 1096 rd^{e} aen cleeden en 50 rd^{e} aen contanten;
11 » Bouton met 3860 rd^{e} aen cleeden, 25 rd^{e} aen eliphantstanden en 108 rd^{e} aen theeketels;
2 » Rambangh met 80 rd^{e} aen cleeden;
14 » Tegael met 4475 rd^{e} aen cleeden;
1 » Coedoes met 50 rd^{e} aen cleeden;
6 » Pamalangh met 413 rd^{e} aen cleeden;
1 » Timor met 12 rd^{e} aen rooswater;
2 » Java met 90 rd^{e} aen cleeden;
8 » Cherabon met 313 rd^{e} aen cleeden, 3 rd^{e} aen Tonquynse copjes, 60 rd^{e} aen goutdraet en 20 rd^{e} aen out yser;
2 » Gombongh met 440 rd^{e} aen cleeden;
4 » Tadoenangh met 345 rd^{e} aen cleeden en 10 rd^{e} aen Tonquynse coppen;
1 » Malacca .....;
4 » Grissee met 520 rd^{e} aen cleeden;
1 » Bodongh met 90 rd^{e} aen cleeden;
1 » Padangh met 18 rd^{e} aen zout, 25 rd^{e} aen arack, 20 rd^{e} aen France wyn en 30 rd^{e} aen gedisteleert water;
4 » Banjer met 3188 rd^{e} aen cleeden, 600 rd^{e} aen Japans coper, 120 rd^{e} aen arm ringen, 48 rd^{e} aen ysere pannen, 1 rd^{e} aen zyde, 12 rd^{e} aen anthimonium, 15 rd^{e} aen poutsjock, 10 rd^{e} aen copjes met dexels, 150 rd^{e} aen goutdraet, 60 rd^{e} aen vergultsel;
1 » Lassam met 40 rd^{e} aen cleeden;
2 » Javana met 55 rd^{e} aen cleeden;
15 » Maccassar met 4102 rd^{e} aen cleeden, 876 rd^{e} aen contant, 30 rd^{e} aen catie, 50 rd^{e} aen comyn, 164 rd^{e} aen roosewater, 120 rd^{e} aen taruw, 384 rd^{e} aen Suratse zeep, 9 rd^{e} aen out yser, 30 rd^{e} aen leer, 70 rd^{e} aen Tonquynse copjes, 50 rd^{e} aen noten amandelen, 30 rd^{e} aen Perciaense cappers en fruyten, 100 rd^{e} aen combaersen, 160 rd^{e} aen nesten ysere pannen;
1 » Pamanoekan met ... rd^{e} aen cleeden en 25 rd^{e} aen Tonquynse coppen;
1 » Surobaya met 230 rd^{e} aen cleeden;
1 » Labouangh met 15 rd^{e} aen cleeden;
4 » Candael met 583 rd^{e} aen cleeden, 12 rd^{e} aen out yser;
2 » Japara met 940 rd^{e} aen cleeden en 36 rd^{e} aen zeep;
1 » Bonangh met 212 rd^{e} aen cleeden

18 vaertuygen naer Dermayo met 1531 rd^{s} aen cleeden en 6 rd^{s} aen out yser;
3 naer Samarangh met 373 rd^{s} aen cleeden en 60 rd^{s} aen Tonquynse coppen;
1 » Cheleyer met 55 rd^{s} aen cleeden;
1 » Calianjer met 200 rd^{s} aen cleeden;
1 » Terbaya met 70 rd^{s} aen cleeden;
2 » Palimbangh met 890 rd^{s} aen cleeden;
1 » Jotangh met 230 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bantam met 1500 rd^{s} aen radix China;
samen 156 stucx vaertuygen, die van hier vervoert hebben, als volght:

24136½	ryexdaelders	aen	cleeden;	208	ryexdaelders	aen	ysere pannen;
956	»	»	contanten;	12	»	»	antimonium;
26	»	»	eliphants-tanden;	15	»	»	poutsjock;
				60	»	»	vergultsel;
108	»	»	theeketels;	30	»	»	caetje;
176	»	»	roosewater;	50	»	»	comyn;
178	»	»	Tonquynse coppen;	120	»	»	taruw;
				420	»	»	Zuratse zeep;
210	»	»	goutdraet;	30	»	»	leer;
47	»	»	out yser;	30	»	»	Persiaense capers en fruyten;
18	»	»	zout;				
25	»	»	arack;	50	»	»	noten amandelen;
20	»	»	France wyn;	100	»	»	combaersen;
30	»	»	Bat. gedisteleert water;	1500	»	»	radix China;
				somma 29274½ rd^{s} met 156 stucx vaertuygen aen diverse goederen vervoert.			
600	»	»	Japans coper;				
120	»	»	arm ringen;				

De heeren fiscael balluw en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{l} den heer gouverneur generael rapport gedaen van hare visite aen de onder staende verongeluckte persoonen:

den 22^{en} deser buyten dese stadt by de waterplaets gevonden een soldaet, bescheyden op Jaccatra, genaemt Matthys Rochmont van Luyck, dewelcke aldaer verdroncken lagh;

den 27^{en} deser in de groote revier binnen dese stadt gevisiteert een persoon, genaemt Pieter Peres van Ceulen, zynde een bosschiter, die aldaer verdroncken lagh;

buyten de stadt hebben de heeren voornoemt gevisiteert Leendert Oudyck, by Jaccatra verdroncken.

Door den heer water fiscael, Pieter Pauw, syn dese maendt aengehaelt de volgende particuliere goederen:

in 't begin van January uyt Vlaerdingen, comende van Bengale:
2 cannassers in een root leere sackje met amphioen;
1 kisje, daerinne mede een root leere sackje met amphioen;
1 kelder, daerinne mede een root leere sackje amphioen;
1 kleyn gonie sack met amphioen.

In de Nederlantse en Maleytse kerken deser steede syn dese maendt getrouwt:

4 Nederlantse Comp^{a} dienaers;
4 borgers;
7 Mardykers
1 slaeff;
t'samen 16 paeren getrouwt.

Oock syn in de gemelte kerken gedoopt:

6 Nederlantse en
62 inlantse kinderen;
t'samen 68 kinderen.

Volgens gehoude notitie by de dootgravers deser steede, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebragt:

33 Comp^{a} dienaren;
3 burgers;
Duytse vrouwen;
2 swarte mans;
5 » vrouwen;
1 Duyts kint;
7 swarte kinderen;
1 slaeff;
t'samen 52 dooden.

Buyten dese stadt syn dese maendt bevonden op verscheyde plaetsen te woonen een getal van 5023 Javanen, alle manvolcq, namentlycq:

1133 by de schans Jaccatra;
441 by de revier Crocot;
431 buyten de poort Utreght;
808 buyten de poort Diest;
2210 by particuliere;
t'samen 5023 Javanen.

February Anno 1672

1 d°. niet bysonders voorgevallen.

2 d°. tegens den avont becomen per Javaens vaertuych van Bantam een paquet papieren, aldaer per 't Engels schip, de Phaenix, van daer aengebracht en door onsen resident herwaerts gesonden, welck paquet geopent zynde, is daerin bevonden een orginele missive van d'heer directeur, Andries Bogaert, gedachtekent 12 December, mitsgaders een d°. van d'E. François de Hase, gedesigneert tot directeur van Persia, van 12 November daer te vooren geschreven.

Waeruyt haer Ed° onder anderen syn verstendight de sterckte, etc. van de France schepen en hare glorieuse aert om de Engelsen, soo wel als d'onse, de vlagge voor haren vlagman te doen stryken, gelyck uyt de quade bejegeningen der Francen is gebleken, 't welk hier dan, uyt de missive van d'E. Bogaert getrocken, ter neder stelle om te doen blyken haer wreveligen aert; en om te comen tot de materie, soo waren sedert primo September tot December des voorleden jaers, soo voor haren Coninck, als hare Comp°, in Sualyscom aengecomen 15 stucx schepen, waeronder 7 d°. Conincx scheepen, die aldaer van Madagascar onder de vlagge van eenen mons'. Lahaye onder titul van vicerey in 't eerst syn aengelandt, met voorgeven op haer aencomste, datse 3000 coppen sterck waren en datse met de Portugeesen souden gaen conjungeeren en 't op Cochin gemunt was; maer 't was van 2 onser persoonen anders en ter contrarie gerapporteert, namentlyck, dat de admirael, mons'. Lahaye, omtrent 250 coppen, waervan 80 à 90 man varent volck, de rest van syn gepluymde en gecruyste swiete, de vice admirael met 120 coppen en de rest met 80 en 60 coppen gemandt was; en was de admirael gemonteert met 60 metale, de andere met 40, 36 en 30 stucken; sy hadden seer veel volcq door sieckte verlooren, etc.

Op haer aencomste hadden sy voorgegeven expresse last van haren Coninck te hebben om alle schepen, die sy ontmoeten, te doen stryken voor 's Coninx schepen, waerom de France directeur, Baron, sulx aen den Engelsen president, die als doen nogh 3 schepen in de Chom had, liet weten en daernevens, dat mons'. Lahaye met 's Conincx schepen in de voorsz. Chom wilde comen ende aen deselve die eere diende aengedaen, 't welck voorsz. Engelse president welligt soude toegestaen off syn vlagge bevorens affgenomen hebben, maer was de Engelse vlaghman (om syn reys naer Calicout, etc. te vorderen) just naer buyten geseylt

en had aldaer by den Francen admirael moeten ten anker comen, in welke rescontre de Engelsche den Francen admirael met 13 schooten vereerde, waerentegen de Fransman weder met 7 schooten daerop antwoorde, sonder dat d'Engelsman syn vlagge gestreecken had, 't welck genoughsaem tegens de sin van den Engelsen praesident was geweest; eghter had de France admirael met syn enter dreggens aen de nocken van de rhaes en boegspriet claer gelegen, met voornemen om d'Engelsen vlagge voerder (indien hy deselve niet streeck) aen boort te clampen; en soo soude haer Dolphyn- Coronne in de Chom, met dubbelt scherp geladen, mede claer gelegen hebben om 't Engels schip, Londen, dat mede in de Chom was blyven leggen, de laegh te geven, soo haest de France admirael buyten die van d'Engelse attacqueerde; dogh 't soude (soo de Francen voorgeven) syn naergelaten, omdat de bisschop, die op den Francen admirael was, 't selve hem affgebeeden soude hebben; soo had evenwel de Engelse president op syn schip, Londen, niet derven laten bymaken, niettegenstaende de vlagge stock oock daertoe al opgeset hadden, maer had deselve weder laten affnemen en maer een vleugel en daer naer een wimpel van d° bodem laten waeyen om met die natie daerom in geen verwyderinge te comen.

Wanneer de directeur, Bogaert, van de aencomste der twee scheepen, Pouleron en Yselsteyn, verstendigt was, soo wierden deselve opperhooffden door Comp^e^ vaertuygen, die tot het lossen der schepen werden gebruyckt, aenstonts derwaerts affgesonden, met ordre deselve opperhooffden bekent te maeken, dat sy niet in de Chom, maer voor de revier souden ten anker comen, met intentie, dat d'heer Bogaert aldaer selfs in persoon mede soude verschynen om te beraetslagen, wat men verder ten dienste van d'E. Comp^e^ diende te doen; maer eer deselve vaertuygen by haer hadden connen comen, soo waren deselve schepen tot voor de Chom genadert en had de viceroy, mons^r^. Lahaye, al een capiteyn aen den g'eligeerden directeur van Persia, den E. Francois de Haes, gesonden en hem laten aenseggen, dat hy met sooveel Conincx schepen in de Chom lagh; en soo wanneer binnen quam, syn vlagge soude dienen te stryken, off datter by manquement van dien anders groote onheylen uyt souden ontstaen, waerop door syn E. gedient was, dat hy wel wist de manier van hier en elders sonder hem 't selve toe off af te seggen; en dewyl d'E. Haes, van de intentie van d'heer Bogaert ondertusschen verwittight geworden zynde, was syn E. meergemelt met de 2 schepen naer de revier gaen dryven en, aldaer by malcander comende, gesamentlyck geoordeelt, dat deselve bodems souden gaen leggen, daer 't behoorde, omme aldaer met een claren overloop slaghvaerdigh te blyven en soo haest doenlyk gelost te worden en aen Sualys strant op de Francen een waeckent ooch te houden, etc., gelyck dan de schepen syn ontlost geworden; maer, alsoo de Francen hiermede scheenen nogh niet te vreeden te syn, hadden zy voorgegeven, dat sy een schip off twee naer buyten en voor de rivier wilden senden om d'onse met gewelt te doen stryken, en maeckten daerop een schip off twee claer, soo was om goede redenen best geoordeelt ordre te geven de vlagh van Pouleron aff te nemen en eenlyk maer een vleugel te laten waeyen, gelyck geschiet was; en waren de Francen daerop oock niet uytgecomen, etc.

Des Coninex schepen hadden, behalven de schenkagie aen den Mogol en Coninck van Persia, niet medegebraght als alderhande oorlogs tuygh, waermede de fluyten insonderheyt waren geladen en waren onder de schepen van hare Comp^e met den Dolphyn-Coronne mede tot schenkagie voor den Mochol aengebraght een cierlyk caros, die waerdigh soude wesen, gelyck sy voorgeven, wel 25000 guldens, en een cierlyk stoel en eenige schutsels, en bestont voorts de ladingh van haer Comp^es schepen in 269107½ rd^e, soo aen France munt, als plaetsilver, 610325 ℔ loot, 172 p^e diverse fyne laekenen, 1 pyp met silvere coockpotten, 66 p^e grove Engelse lakenen; en door d'heer Caron, met de Voltour en St Paulo van Bantam aengebraght, 4830 ℔ speaulter, 15 kisjes porceleynen, 2175 ℔ benjuwyn, 33750 ℔ Japans staeffcoper en 1725 ℔ out coperwerck; wat voorts de gelegentheyt der Francen betrefft en hoe sleght hare negotie en credit en hoeveel sy nogh wegens penningen à deposito schuldigh staen en hoedanigh sy oock de aencomende Moorse schepen daer ter rheede doen stryken, etc., sulx can de leser voorts sien in de voorsz. brieff van d'heer Bogaerdt, te vinden zynde in 't aencomende brieffboeck van dat quartier.

3 *d^o*. 's avonts syn door haer Ed^e de generale als particuliere brieven aen d'heeren 17^nen geteekent, gedateert ultimo January, die dan des naghts, benevens meer andere papieren, syn versegelt en affgepackt, soodanigh als by de registers can blyken, om met de twee off laeste retourschepen off fluyten, Grootenbroeck en Goylandt, naer 't vaderlandt, alsmede een missive naer de Caep aen den commandeur, Haccius, gesonden te worden.

4 *d^o*. met welke cassen en paquetten brieven, etc. de provisionele gezw. clerck sigh heden morgen vroegh nae de chaloup, de Roos, begeeft om daermede de gemelte retourschepen te volgen en over te geven.

Soo vertreckt oock met de chaloup, de Gereghtigheyt, tot het doen van de ordinaire visite en monsteringh d'E. water fiscael, Pieter Pauw, met de gewoonlycke gecommitteerdens.

Soo retourneert wederom desen achtermiddagh terugh met de chaloup, de Roos, meergemelte provisioneel gezw. clerck, hebbende de cassen en packquetten papieren, als vooren geseyt, aen de twee voornoemde fluyten off retourschepen bestelt; en alsoo deselve buyten de rheede geset waren, soo haddense beginnen anker te lighten en tegens den avont (een redelycke goede wint becomende) onder zeyl geraeckt, medevoerende van hier de naervolgende coopmanschappen en waren, ten bedragen van *f* 251467 : 1 : 12, namentlyck:

1440	p^e	parcallen	*f* 2518 : 7 : 3
1955	»	rouw zeyldoeck	» 8111 : 14 : 12
2400	»	bafftas	» 12149 : 3 : 2
1400	»	chiauters deriabadys	» 4903 : 5 : 10
78880	℔	wit cattoene garen	» 27077 : 11 : 2
3000	»	indigo	» 1614 : 2 : 8
175000	»	Japans staeffcoper	» 63700 : — : —
		Transportere	*f* 120062 : 38 : 27

	Per transport.....	ƒ	120062 : 38 : 27
10888	℔ radix China.....	»	6070 : 4 : 9
40755	» benjuwyn.....	»	21484 : 4 : —
121450	» Japaerse poeyer suyker.....	»	12813 : 10 : —
244	» rabarber.....	»	318 : 10 : —
200	» noten muscaten.....	»	20 : — : —
66355	» sappanhout.....	»	1658 : 17 : 8
210800	» Bengaelse salpeeter.....	»	12648 : — : —
436296	cattys peper.....	»	65444 : 8 : —
2720	picols negros cleeden.....	»	3944 : — : —
5470	℔ gommelack.....	»	478 : 12 : 8
	een cas met monster spiegels, ongetaxeert;		
NB.	koecken van noten muskaten, in dit saysoen met d'eerste retour vloot versonden, werden hierinne nogh belast voor.....	»	432 : — : —
	voor d'ongelden op voorsz. coopmanschappen.....	»	6080 : 5 : 14
	somma, als vooren.....	ƒ	251467 : 1 : 12
	waerby gereekent het cargasoen, den 20en December jongstleden met 10 bodems geretourneert, ten bedrage van....	»	3357485 : — : 11
	soo beloopt het van hier versonden.....	ƒ	3608952 : 2 : 7

Buyten 't retour van omtrent 4 tonnen gouts, dat met twee scheepen oock naer 't schryven van d'heer ordinairen raed, Ryckloff van Goens, stont geretourneert off affgesonden te worden, dat dan met malcanderen omtrent soude bedragen 4 milioenen incoops; de Heere wil alle de retourschepen geleyden en in behouden haven brengen.

Om de gemelte 2 jongste retour bodems tot buyten de Straet Sunda te convoyeeren, soo vertreckt nu mede het jaghtje, de Groene Papegay, 't welck oock versien is met parthye versch water om daermede weder te vullen, 't geene de scheepen in de gemelte Straet sullen comen te consumeeren.

Omtrent desen tyt, tegens den avondt, comt alhier ter rheede uyt Japan een Chineese jonck, medebrengende een missive van het opperhoofft, den E. Camphuys, ende den raedt uyt Japan van dato 8 January 1672; de aengebraghte ladingh der voorsz. jonck sal volgens gewoonte te vinden zyn op 't eynde van dese maent.

Waerop haer Ede naer tyts gelegentheyt opstont nogh een nae brieffjen laten vervaerdigen aen de heeren 17nen, het welck dubbelt geschreven en in paquetten, benevens de voorsz. brieff van Japan in copie autentyck, versegelt zynde, soo syn deselve paquetten, 't eene aen de camer Amsterdam en 't ander aen de camer Zeelandt met de chaloup, de Roos, op den

5 d°. 's morgens naer de voorsz. 2 retourscheepen cito affgevaerdight om door den quartiermeester aen yder schip een missive te bestellen, etc.

Nae den middagh becomen per Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een brieffjen, gedateert 3 deser, houdende in substantie, dat 't Engels schip, Anna, verleden Vrydagh naer Engelandt was vertrocken.

dat 't Engels schip, de Phaenix, aldaer primo deser uyt Suratta ter rheede was gearriveert en op dien selven avont den resident van den capitain was ter handt gestelt een pacquet Suratse parieren, die op stont en 's avonts laet per Javaens visser, die t'allen gelucke buyten den boom lagh, onder opsight van een onser matroosen was herwaerts gesonden, sonder een letter schryvens, en vertrouwde de resident, dat hetselve buyten twyffel haer Ed^e^ wel was overhandight, gelyck het gemelte paquet op 2 deser alhier is aengebraght en in dit dagh-register is aengehaelt.

De ladingh van voornoemden Phaenicx bestont in 1100 packen en 500 sacken taruw; wat voor sorteringh goederen deselve packen syn, stont haer Ed^e^ by ondervindingh bedeelt te worden.

De Egel en de twee chaloupen van d'Engelsen waren verleden Woensdagh 's morgens naer Timor vertrocken; haer verder reys van daer was tot nogh secreet, maer men meende naer de Zuyd Ooste eylanden, 't geene Tjarck Backer haer soude aengeweesen hebben; en bestont het cargasoen der drie bodems in 50 à 60 packen diverse sorteringe cleeden, parthy out yser en ammonitie van oorlogh en voorts provisien.

En soude oock de Satisfaction met 100 sacken salpeter, voorts met peper affgeladen en voor particulieren parthy muscus, 14 à 15 picols robarber en eenige andere cleenigheeden meer daerin gescheept werden om daermede op 6 deses naer Engelandt te vertrecken.

Het Deens schip, den Rooden Phaenicx, hadde boven 350 packen lywaet en 100 sacken salpeeter, nogh omtrent 700 picols poeyer, 90 à 100 picols candy suyker en 450 bhaer peper ingenomen en ley zeylreet om te vertrecken, maer op het versoeck van den Bantamsen Vorst om een brieff aen den Coninck van Denemerken mede te nemen soudense nogh wel 2 à 3 dagen moeten tardeeren.

Een particulier Engels vaertuygh onder opsigt van meester Heel, geladen met eenige cleeden en 8 à 9 picols amphioen, was oock nae de Oostcust van Java vertrocken in voornemen om aldaer eenige speceryen op te copen.

De Coninck met al syn adel, als de Maccassaerse Craeyen, onthielden haer nogh aen de nieuwe rivier; de jonge Sultan hielt sigh stil en wou sigh met geen de minste regeringh off commando bemoeyen, soodat hy volcomen geresolveert was syn selver op haer manier tot de geestelycheyt te begeven.

De Bataviase burgers, Carel Willemsz en Jan Coddingh, hadden aldaer 14 à 15 picols robarber aengebraght en aen de Engelse vrunden tegens 80 ropia vercoght.

Soo verschynt hier oock ter rheede een Chineese jonck uyt Japan, medebrengende de dubbelde missive van den E. Joannes Camphuys ende den raed, gedateert 8 January jongstleeden, die op gisteren ontfangen en alhier aengehaelt is; en sal desselfs ladingh, volgens gewoonte, mede te vinden syn op 't eynde van dese maendt.

6 *en* 7 *d^o^*. niets van belangh voorgevallen.

8 *d^o^*. tegens den avont vertreckt uyt dese rheede naer Timor 't jaght, de Cabeljauw, met den coopman en gedesigneert opperhooft, Jacob van Wyckersloot, medevoerende:

9 packen diverse cleeden;
3 cassen met diverse stoffen, papier, hoeden, etc.;
220 ℔ poeyer suyker;
1 packjen schenkagie goederen;
50 lasten rys en 1 last tarruw;
1 legger wyn en 2 leggers arracq;
11 vaten vleesch en speck;
1 vat booter;
1 » mom;
½ aem oly;
1 » France wyn;
1 » asyn;
6 vaten pick en teer en 2 paerdelynen;
1500 ℔ buscruyt;
773 » yser;
1 blaesbalck;
1 kist zeep;
27 kippen londt en 16 baeye planken;
1 kist medicamenten, als eenige gereetschappen, bedragende met malcander *f* 11960 : — : 7.

De opene commissie, gemelten Wyckersloot als de missive derwaerts, gelyck mede de brieven aen Niey Chily, Sengadje Lauwaringh, als Sengadje Dassie geschreven en syn meergemelte E. in een open pacquet ter handt gestelt, syn te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato deser, waervan echter de drie laetste brieven aen de grooten alhier volgens gewoonte werden geinsereert, luydende deselve van woort tot woort, als volght; en eerstelyck die aen

Niey Chily, Vorstin van 't lant Soloor.

d'Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en Raden van India hebben wel ontfangen den briëff, door Chily geschreven met 't jacht, den Cabeljauw, dat hier behouden is gearriveert; de goede gesontheyt van Niey Chily is ons uyt denselven brieff aengenaem te verstaen geweest en bidden Godt, dat het alsoo lange mach continueeren ende het landt van Soloor eens weder tot syn vorigen voorspoet magh herstelt worden, waertoe de Compe oock genegen blyfft de behulpsame handt te bieden; ende alsoo met dit schip, den Cabeljauw, overgaet de capitain, Jacob van Wyckersloot, een man in 't Maleyts, Spaens ende Portugees taelcundigh ende van groote ervarentheyt om met de volkeren deser landen om te gaen ende te handelen, dien wy dan hebben vercooren om voor opperhooft tot Coepan te resideeren, soo is hem aenbevoolen per eerste gelegentheyt eens tot Soloor over te gaen ende aldaer met Niey Chily ende de Sengadies van Lamakeera ende Lamhala, etc. te overleggen, off op Soloor de handel van wasch, schilpatshoorn,

sandelhout, slaven, amber ende wes meer aldaer ter marckt plaght te worden aengebraght, niet weder in treyn can worden gebraght; ende, soo sich daertoe redelycke apparentie vertoonde, als dan een ondercoopman met nogh 2 à 3 soldaten in 't fort, Henricus, te plaetsen met al sulken cargasoen cleeden ende andere waren, als daertoe geoordeelt sullen worden nodigh te syn; by welken voortganck ende waerdoor Soloor weder tot synen vorigen fleur conde geraecken, daertoe Niey Sily ende de Sengadies voornoemt dan oock haer debvoir gelieven te contribueeren ende voor ons volck bequame huysinge te maecken, die dan oock alle levensmiddelen voor haer gelt moeten worden besorgt, excepto rys, diese van Coepan genoegh connen medenemen.

Met dit schip wort nu oock aen de Sengadies Lauharingh Amma ende Dassie van Lammakera yder een brieffken geschreven, waerinne deselve wert gerecommandeert, dat, wanneer zy yetwes nodighs aen d'Gouverneur Generael en de Raden van India hebben te schryven, datse sulx sullen moeten doen met voorkennisse van Niey Chily, off dat hare brieven anders niet sullen worden ontfangen, om Niey Chily alsoo by haer competerent respect te houden; maer Niey Chily moèt oock van hare zyde versorgen met deselve Sengadies een goede ende opreghte vruntschap te onderhouden ende nae haren goeden raedt te luysteren, alsoo 't mede mannen van achtbaerheyt ende redelycken ouderdom syn, die gewisselyck niet sullen nalaten het beste van 't landt Solor te helpen besorgen; de vordere intentie van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India sal voornoemde onse capitain, Jacob van Wyckersloot, Niey Chily ende andere Sengadies bekent maeken, die aen Niey Chily oock tot een teeken van de goede genegentheyt van den Gouverneur Generael en de Raden van India sal overleveren 1 witte cassa, 1 bethilles Ternatanes, een sarassa ley de Cochin, nevens hare Ed[e] aller groeten.

Batavia in 't Casteel den 7[en] February 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Volgt de brief aen Sengadje Lauharingh.

Den brieff, dien Sengadje Lauharingh Amma met het jaght, den Cabeljauw, heeft geschreven ende daer nevens gesonden een Timors jongetje, heeft de Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, wel ontfangen ende daeruyt verstaen, dat de Bataviase vryeluyden, op Soloor comende, somtyts eenige moeyten aldaer hadden gemaeckt, dat haer voor toecomende sal worden verbooden; maer, als hare gecoghte slaven op Soloor opgehouden ende verschoolen worden, gelyck met den slaeff van den schipper, Brant, in de negery Lamhala is geschiet, soo is het niet vreempt, dat daeromme eenige moeyte is gemaeckt; met dit schip vertreckt nu om als capiteyn in 't casteel Concordia op Coepan ende over des Comp[es] staet ende volck derwaerts over te gebieden Jacob van Wyckersloot, die by eerste gelegentheyt eens op Soloor

sal overcomen om met de Vorstin Chily ende de vordere Sengadies te overleggen, op wat wyse de handel weder op Soloor sal te stabileeren syn, gelyck daerover als nu oock breeder aen voorsz. Vorstin wert geschreeven; ende opdat alles tot welvaert van 't Soloorse landt in goede ordre magh toegaen, soo is de ordre en de begeerte van den Gouverneur Generael en de Raden van India, dat voortaen geene brieven van de Sengadies op Batavia sullen worden ontfangen, dan die met kennisse van Niey Chily, als weesende wettige Vorstin van dat landt, sullen weesen geschreven, daerop Sengadia Lauharingh Amma mede moet verdaght syn; het bas stuckje, dat Lauharingh Amma versoeckt, can hier niet gemist worden, maer in desselfs plaets wert gesonden een langh snaphaen roer met 25 ℔ buscruyt ende eenige roercogels, dat door voorsz. Wyckersloot aen Lauharingh Amma per syne verschyninge op Soloor, nevens onse groete, sal worden overgelevert; en sal aengetoogen capiteyn Sengadia Lauharingh Amma dan van onse intentie vorder orderrightinge connen doen.

Batavia in 't Casteel den 7^{en} February anno 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India*,
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Mitsgaders de brieff aen Singadje Dassie van Lamakera.

Den brieff, dien Singadje Dassie van Lammakera met 't jaght, den Cabeljauw, heefft geschreeven ende daerby gesonden een jonck vrouw mensch offte slavinnetje, heeft de Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India wel ontfangen ende daeruyt gaerne verstaen, Sengadie Dassie niet alleene nogh welvarende was, maer oock nogh seer genegen bleef tot den waeren dienst van de Comp^{e} ende ons volck op Coepan, mitsgaders te helpen versorgen, dat het landt Soloor moghte welgaen ende weder in negotie als voorheen floreren, alle 't welke d'Gouverneur Generael en de Raden van India aengenaem te verstaen is geweest; met dit schip, den Cabeljauw, gaet nu over om voor capiteyn op Coepan in 't casteel Concordia te gebieden Jacob van Wyckersloot, die Sengadie Dassie vorder van de intentie van d'Gouverneur Generael en de Raden van India aengaende 't landt van Soloor ende om 't selve door de negotie weder te doen floreren sal bekent maecken, gelyck als nu daerover oock breeder aen de Vorstin Niey Chily wort geschreven om met de Sengadies op Soloor het beste dierweegen te overleggen; ende naerdien Sengadie Dassie ende oock de vordere Sengadies wel bekent is, dat voorsz. Niey Chily de wettige Vorstinne van Soloor is, soo is onse ordre en begeerte, dat, wanneerder brieven door de Sengadies aen den Gouverneur Generael ende Raden van India worden geschreven, dat sulx met weten ende voorkennisse van de gemelte Vorstin moet geschieden, off dat deselve brieven hier anders niet sullen worden aengenomen; vorders, soo sal 't niet nodigh syn, dat Sengadie Dassie hier eens van Soloor overcomt om syne resterende schult te betalen, alsoo sulx aen onsen capiteyn op Coepan wel sal connen geschieden; ten

anderen syn wy oock bedugt, wanneer Sengadie Dassie van Soloor absent was, dat het met het stabileeren van den handel op Soloor niet wel gaen soude; ende wie weet, wat veranderinge op Soloor moghte voorvallen, als Sengadie Dassie (al was 't maer voor 5 à 6 maenden tyts) van daer vertrok, sulx 't best sal syn aldaer te verblyven; tot geschenck ende tot een teeken van de goede genegentheyt van den Gouverneur Generael en Raden van India wort hier nevens aen Sengadie Dassie gesonden een lanck snaphaen roer, 25 ℔ buschcruyt, eenige roer cogels, alle 't welke onse voorsz. capiteyn, nevens onse groete, aen Sengadie Dassie sal overhandigen.

Batavia in 't Casteel den 7en February 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

9 *d°*. becomen per Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een brieffjen, gedateert op eergisteren, behelsende, dat d'Engelsen dagelyx besigh waren om 't schip, de Phaenicx, te lossen en was oock op de tarruw nae gelost; desselfs ladingh bestont in 580 à 600 packen met diverse lywaten, 200 picols comyn, 250 picols poetsjock, 80 à 100 picols galnoot, 40 à 50 picols ingo en omtrent 500 sacken offte 30 lasten tarruwe; en sal de voorsz. Phaenicx naer ontlossinge weder met peper affgeladen werden en daermede op 20 deses naer Engelandt vertrecken; de capiteyn van 't selve presenteerde syn dienst tot bestellinge eeniger brieven, die haer Ed^e^ moghten goetvinden daermede te versenden; Satisfaction was affgedreven om op heden te vertrecken; de Deen lagh mede zeylreet, maer sy moesten 2 à 3 dagen naer een brieff waghten, dien de Bantamse Vorst aen den Coninck van Denemerken wilde schryven, dat die vrunden al wat verdrietig valt.

En was aldaer ter rheede gearriveert een jonck met een scheepjen van den Coninck van Sjam, waermede was overgecomen een gesant, die een brieff van genoemden Coninck aen den Vorst mede hadt gebracht.

En was 't jonck van den tollenaer, Key Nebey Secredana, dat over twee jaren van daer naer Tonkin is vertrocken, weder aldaer ter rheede g'arriveert.

Key Aria versoeckt om een pack cayen goelongh, die goet is, om tegens contanten te betalen.

Dewyle tot Bantam thans geen cleeden tot de Bataviase prys connen vercoght worden, soo versoeckt de resident 800 Spaence realen tot de dagelyxe uytgiften.

De twee retourscheepen waren op 't schryven deses tot voor de bay genadert en door contrarie wint ten anker gecomen.

Nae den middagh is in Rade van India voorgebracht de jaerlyxe reecquening van 't capitael der inlandtse kerken deser steede, 't welck bevonden is den verleden jare 1671 vermindert te syn 4½ rd^e^, sulx dattet selve nogh in 't geheel comt te bedragen 1343 rd^e^, gelyck breder blyckt by de reekeninge, onder dato deses in 't resolutie boeck geinsereert.

En is oock aen de opperhooffden van 't schip, 't Wapen van Middelburgh, op haer versoeck voor gedane uytreyse vergunt de praemie van een seven maentse reyse.

10 *en* 11 *d°*. niet voorgevallen.

12 *d°*. achtermiddagh is in Rade van India de E. Willem Maetsuyker, gedesigneert gouverneur nae Banda, op syn versoeck toegeleyt het ordinaire tractement van 200 guldens ter maent voor 3 jaren.

Alsmede d'E. Cornelis Franx, vercoren praesident van Ternaten, te verbeteren van 75 tot 150 guldens ter maendt, mede voor 3 jaren, de gagie 14 January jongstleden en 't verbandt nae tyts expiratie ingaende.

13, 14 *en* 15 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

16 *d°*. nae den middagh is in Rade van India 't versoeck van die van de kerken (om de inlanders hare huwelyxe proclamatien te laten hebben, soo wel in de kerck van de Portugeese, als in die van de Maleytsche gemeente) voor goet en dienstigh geconsenteert.

Alsmede op 't versoeck van den fabryck, Adriaen de Leeuw, verstaen denselven te verbeteren van 50 tot 90 guldens ter maent voor 3 jaren, 't verbandt heeden, dogh de vermeerderingh van gagie ingaende zedert dat gemelte ampt heeft becleet gehadt.

17 *d°*. nae den middagh retourneert hier weder terugge uyt de Straet Sunda 't jaghje, de Groene Papegay, met tydingh, dat de jonghst vertrockene retourscheepen, Grootenbroek en Goylandt, op Vrydagh jongstleden, zynde den 12*en* deser, buyten Sundas enghte ende in ruym zee waren geraeckt.

Tegens den avont vertrecken uyt dese rheede naer de Oosterse quartieren de naervolgende bodems, namentlyck:

't jaght, de Cogge, over Banda naer Amboina met d'E. gedesigneert gouverneur, Willem Maetsuyker, en den nieuwen praesident van Ternaten, d'E. Cornelis Franx, hebbende voor Amboina geladen:

2 packen tapechindos;
140 lasten rys;
20 leggers arack, bedragende..... *f* 11883: 1: 8

de fluyt, Westwout, direct naer Amboina met:

6 packen cleeden;
1 packje alegias;
70 lasten rys..... » 7738: 17: 5
soodat 't versondene naer Amboina, bedraegt..... *f* 19621: 18: 13

't fluytjen, Hilversum, over Macassar naer Ternaten met:

42 1/4 lasten rys;
4 paerdelynen;
12 wieltrossen;
2 balen zeyldoeck en andere materialen;
3 vaten pick, als andere nootlyckheeden, bedraegt..... *f* 3014: 2:—
Transportere..... *f* 3014: 2:—

Per transport..... f 3014: 2:—

't jaght, de Pauw, direct naer Ternaten:

2	packen cust dekens en 2 d° tapechindos;	
3	kassen en 3 packjes met stoffen, hemden, etc.;	
4	» rooswater en 2 kisten seep;	
4415	℔ platloot;	
1708½	rd° contant in een kist;	
1	cas met Japans aerdewerck en 1 d° met papier;	
1	vaetje lynsaet oly en 1 vaetje inct stoff;	
300	stucx ledige goeny sacken;	
2	leggers wyn;	
15	» arack;	
1	legger asyn;	
9	vaten mom en 1 vat boter;	
25	lasten zout;	
60	» rys en 4 lasten tarwe;	
4	cabeltouwen en 6 trossen;	
100	bossen rottangs;	
2	vaten teer, 1 vaet mos, 2 ankers en 2 dreggens en diverse equipagie cleenigheeden;	
150	stucx cockx bylen en 32 schoppen;	
3	cassen met diverse gereetschappen;	
400	p° ront scherp;	
8000	klinkert- en 600 vloer-steenen;	
1	cas met copere pannen, etc.....	» 19215: 5:15

nogh in de gemelte Pauw tot schenkagie naer Ternaten:

5	cassen rooswater;	
1	cas assajeurs materialen;	
1	kelder brandewyn en een vat mom;	
2	cassen met schenkagie stoffen, etc.;	
1	cas van de wapen camer;	
25	goeny sacken met houtskolen.....	» 4016: 6: 8
	't versondene naer Ternaten bedraegt.....	f 26245:14: 7

Meliskerke naer Macassar:

7	kisten met gelt;
159	packen diverse cleeden;

4 kassen met stoffen, hoeden, coussen, etc.;
2170 ℔ root coper;
20 kisten Suratse zeep;
400 cattys peper en 50 ℔ noten muscaten;
1020 ℔ hingh off duybelda;
700 stucx ledige goeny sacken;
3 cassen met papier, leer, etc.;
3 vaetjes met verw, inctstoff en lynsaet oly;
68 vaten vlees en speck;
17 » boter;
15 » mom;
5 leggers wyn;
4 » touack asyn;
3 halve leggers en 1 aem clappus oly;
4 amen olyven oly;
1 vat cryt;
1 cas met verscheyde geweer;
37000 dackpannen;
16935 ℔ divers yser;
14 vaten spyckers;
50 schoppen en 100 spaden;
5 cassen met verscheyde gereetschappen;
3 kisten medicamenten, bedragende..... f 123102:16: 2

schenkagie goederen:

1 cas met rooswater;
1 » daerin verscheyde goet tot schenkagie;
1 houwer klingh, stormhoet en ringhcraegh, dat t'samen bedraeght..... » 711:15:—

sulx, dat 't geene voor Maccassar is afgescheept, beloopt.. f 123813:11: 2

De commissie en instructie, aen d'E. Willem Maetsuyker, gedesigneert gouverneur, als oock de missive daernevens aen d'heer gouverneur, Hurt, naer Banda aen syn gemelte E. open, mitsgaders de twee ope commissies voor d'opgemelten E. Hurt als commissaris en gouverneur in Amboina ende ampele instructie, etc. apart geslooten volgens de register ter handt gestelt, zyn naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck.

Gelyck mede de commissie en instructie voor d'E. Franx voornoemt, als de missiven naer Ternaten, Amboina en Macassar geschreven: item oock de brieven aen de Coningen van Ternaten, Tidoor en Batchan, die met 't jaght, de Pauw, direct en benevens de voorsz. gemeene brieff aen den coopman, Willem van de Coornput, syn overhandight, en laestelyck de missive aen den Coninck van Bouton, met Meliskerken voormelt mede, benevens de gemene brieff aen den president tot Macassar, gesonden.

Alle welke laeste brieven aen de Coningen van Ternaten, Tidoor, Batchan en Bouton werden hier eghter nogh in desen volgens gewoonte en in ordre geinseereert, luydende deselve van woort tot woort, als volght; en eerstelyck aen den Coninck van Ternaten.

Dese brieff comt uyt een suyver opreght genegen herte van Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, ende al de Raden van India aen den grootmaghtigen Paducka Siery Sultan, Quitchil Mandarsaha, Coninck van Ternaten, van de pulas Saleyer, Panchiano, Bangaey, Gapy en veel andere landen meer, die tegenwoordigh beroemt is boven syne voorouderen en boven alle andere Vorsten benedens wints, door syne grootheyt en manhaftigheyt gevreest en door syne saghtmoedigheyt bemint by syne onderdanen; de ouste ende getrouwste vriendt van de Compe, aen denwelken de groote Godt wil verleenen alle de gewenste voorspoeden, die men hier op der aerden begeeren can; ende dat de vrientschap sonder verminderinge met de Compe magh duren, soo lange sonne en mane aen den heemel sullen schynen; aen desen grooten Coningh doen de Gouverneur Generael en Raden van India hare seer hertelycke genege groetenisse, met beloffte, datse syne coninglycke hoogheyt en alle syne naecomelinge sullen beschermen tegens syne vyanden.

Voorts laten de Gouverneur Generael en Raden van India door desen brieff oock weten, dat sy van zyne coninglycke hoogheyt in 't jongst verlope Ooster moesson ontfangen hebben drie groote brieven, een in de maendt Mey, op den 14en dagh, dien de Prince Calamatta van Maccassar heeft herwaerts gesonden met synen dienaer, Oraviera, omdat syn coninglycke hoogheyt denselven op syn vertreck uyt Macassar aen syn voorsz. broeder Quitchil Callamatta hadde gelaten: een met de fluyt, Klaverskerke, op den 27en dagh van de maent Juny en eene op den 26en dagh van de maend October, alle beyde uyt Ternata, waeruyt de Gouverneur Generael ende de Raden van India met seer groote blytschap hebben verstaen de goede welvarentheyt van syn coninglycke hoogheyt en syn gantsche huys, mitsgaders dat syne soone Quitchil Calamatta soude besneden werden, waermede de Gouverneur Generael, etc. den Coningh veel gelucks toewenschen en dat hy syn vaders coninglycke voetstappen magh naervolgen.

Maer het was den Gouverneur Generael en de Raden van India seer leet om te hooren het overlyden van den president, Abram Verspreet, omdat hy verstandigh ware ende kennisse hadde om de saeken van de Compe ende de Moluxe Coningen wel te bestieren: ende, omdat syn coninglycke hoogheyt soo hertelyck en ernstelyck versoeckt om weder een ander bequaem en verstandigh president te mogen hebben, wy daer goede sorge voor willen dragen, sulx daertoe vercoren een man, die veel jaren in de landen benedens wints en oock voor deese in de landen van Ternaten en op Maccassar de Compe gedient heefft, bekent in de Maleytse tale en ervaren in den ommegangh der Moluxe volkeren, genaemt Cornelis Franx, zynde jongst geweest secunde persoon in

Amboina; maer, ten aensien deselve in de landen van Banda en Amboina voor den dienst van de Compe nogh iets te verrighten heeft, soo sal hy eerst in de maent Juny in Ternata connen verschynen; ondertusschen gaet syn huysvrouw met dit schip vooruyt; en dewyle de coopman, Sr Bartheese, versoght heeft uyt Ternata te moge vertrecken, soo gaet in syn plaetse de coopman, Willem Coornput, dat mede een verstandigh man is; u coninglycke hoogheyt wert nu versoght ende gerecommandeert den voorsz. president in alle voorvallende dingen te adsisteren, opdat alle saecken tot het gemeene best van de Compe ende de Moluxe Coningen voort wel mogen bestiert werden, daer de Gouverneur Generael ende de Raden van India haer op sullen verlaten; het is ons mede leet om te hooren geweest het afsterven van die seer oude coninglycke vrouwe, Joumaniera, dewelke soo grooten getal van jaren door Godes segen met sooveel eere ende reputatie in de werelt geleefft heeft, soodat het niet om te verwonderen sy, dat daerover by 17 coninglycke persoonen, soowel mannen, als vrouwen, sulken grooten rouwe is bedreven; want wy oock selve waren daerover bedroefft en nogh te meer, omdat over hare begravenisse tusschen Ternata en Tydoor questie was ontstaen, zulx de Coninck van Tydoor oock naer 40 dagen niemant van synent wegen op het dootmael woude senden; oock daernae als syn doghter, de Princesse Sougarda, quam te sterven, hetselve aen u coninglycke hoogheyt niet en deede bekent maecken, ons aengenaem synde, dat evenwel u hoogheyt dat niet in syn herte bewaerde, maer eghter volstandigh bleef by het verbond van vrientschap, ten aenwesen van den admirael, Cornelis Speelman, tusschen Ternata en Tydoor gemaeckt ende beswooren, daer de Compe u hoogheyt wysheyt en vreetsaemheyt aen comt te bekennen.

De brieff, door u cooninglycke hoogheyt naer Bouton geschreven, is hier mede gelesen en oock al 't geene u hoogheyt daervan meerder bekent maeckt, gelyck wy dat selve oock al bevoorens soodanigh mede bewust syn geweest, synde u coninglycke hoogheyt niet te wyten, dat de Tarnatanen, dewelcke op 't versoeck van den overleeden Boutonsen Coninck tot Bouton verbleven waren, haer niet naer behooren gedragen hebben; en daerom was 't tons aengenaem, dat u hoogheyt den luitenant, Goepiela, over Xula en Tambucquo had gesonden om dat volck wegh te halen; de president op Maccassar hadt oock uyt onsen last ginder gestiert eenen capiteyn, Hop, die daer equipagiemeester is, om naer die dingen te vernemen, dewelke in de maent Juny weder tot Macassar is terugh gecomen, hebbende aldaer op Bouton de Tarnatanen niet meer gevonden, zynde eenige naer Ternata met die van Paramba vertrocken en eenige met Sengadie Motier op Tiboore by Limmanimpa geretireert; en alsooder tusschen die van Woena en Tiboore eenige onlusten waren onstaen, soo syn die door den voorsz. capitain weder vereffent en hebben die volcken oock malcander belooft, soo d'een van de ander naer desen eenigh ongelyck quamen te lyden, malcander daerom niet te sullen beswaren, maer daerover hare klaghten aen de Compe en u Koninglycke hoogheyt souden doen, synde doe

oock met eenen Limmanimpa en mede die van Tiboore en Woena ter deege onderreght, hoe datse haer omtrent die van Boeton moesten gedragen, gelyck mede de Coningh en de regeeringe van Boeton hebben aengenomen voortaen in alle getrouwigheyt het contract, tusschen de Compe, Ternata en Bouton in 't jaer 1667, ten tyde van den admirael, Cornelis Speelman, en ten byweesen van u coninclycke hoogheyt gemaeckt, te sullen achtervolgen, daermede dan alle verschillen aen weder zyde sullen weghgenomen blyven tot beyder gerustheyt; want daer eenigheyt is, daer is God; hiertoe vermanen wy nu oock door onsen brief den Coningh en de grooten van Bouton, met recommandatie, datse by voorval van eenige questien hetselve ten eersten naer Maccassar aen den president souden bekent maecken, datse bequamelyck doen kunnen, omdat het naeby gelegen is; zullende de coopman, Coornput, (die doch de Straet van Bouton passeeren moet) en oock de opperhooffden van 't scheepjen, dat eerst op Maccassar aengaet en dan cort daernaer staet te volgen, u hoogheyt berighten, hoe het op Bouton en Panchiano toegaet.

Met dat voorsz. scheepjen sal dan de president op Maccassar u hoogheyt oock laten weten alle, 't geene aldaer onder syn gesagh u hoogheyt saeken aengaet en hoe sigh uw broeder, Quitchil Calamatta, comporteert, mitsgaders oock aen u hoogheyt daer benevens senden een rolle van alle de Tarnatanen, die nogh op Maccassar by Jou Calamatta syn met hare namen, als wanneer dan u hoogheyt ons can laten weten, welke hy begeert naer Ternaten gesonden en welke hy begeert tot synes broeders dienst op Maccassar gelaten te hebben, opdat wy dan daernae tot u hoogheyt beste vergenoegen daerin vorder ordre mogen stellen; oock wert nu de president geordonneert, dat hy Crongrongh ende andere Maccassaerse Coningen sal bekent maeken, hoe de Compe aen u hoogheyt op haer schult achtien duysent rde heefft verstreckt en dat sy derhalven die ten eerste dienen te voldoen; als dan daerop eenige betalinge volgt, dan sullen wy voorts sorge dragen, dat het u hoogheyt ten eerste wert toegesonden; u hoogheyts onderdanen van Salayer syn nogh al wyt en syt verstrooyt; oock hebben sy op het eylandt tegen malcander heel oneenigh geweest, hebbende de Galaran Onto sigh heel wederspannigh gedragen, soodat de president gelast hadde denselven te vangen, maer hy is 't ontvlugt; nu begon het met haer beter te gaen, beginnende de uytgewekene weder te comen, soodat wy hoopen, dat de negryen haest weder op haer stel sullen geraecken, daer wy den president gelasten van wegen u hoogheyt alle goede sorge voor te dragen, opdat u hoogheyt, als de luyden hare neringen en hanteringen weder gerustelyck connen bevorderen, oock syn jaerlyxe reght offte oepety magh genieten, daer van wegen u hoogheyt door de Compe naer behoren op geleth staet te werden; want de Compe voor u hoogheyt profyten alsoo veel sal sorgen als voor haer eygen, sullende dan oock, als de Saleyers desen vermogen bennen weder schattinge op te brengen, aen Jou Calamatta het profyt van de 3 negeryen worden betaelt; en opdat u hoogheyt alle jaren van syne saeken reghte kennisse magh crygen, soo sal alle moeson een

van de scheepen, die wy naer Ternaten stieren, op Macassar aen gaen om brieven van den president en Jou Calamatta mede te nemen.

De schipbreuke, die Mayuda op Balange geleden heeft, was ons leet om te hooren om de schade, die u hoogheyt daerby te lyden comt, maer het was ons weder aengenaem, dat al die volkeren UE. coninglyke ordres met sooveel vreugde hadden aengenomen en dat d'heer Verspreet met Comp^{a} scheepjen, de Fortuyn, de geborge goederen hadde laten overhalen, soodat Majuda met deselve in gesontheyt by u hoogheyt verscheenen was.

Het nederleggen van de verschillen op 't eylandt Zangy is mede een goede saeck, ons verheugende, dat niet alleen de Coningen van dat eylandt, maer oock die van Gorentalo, Libotto, Tamboeko, Limou, Mangynto en Tagelando met hare grooten op Ternata voor u hoogheyt ende de president verscheenen waren, waerby u hoogheyt onderdanen op Ternata is connen blyken, hoe God de Heere des Comp^{a} ende uwe wapenen gesegent heeft en hoe seer u hoogheyt coninghryck door des Comp^{es} maght en sterckte verbetert is.

Wegens 't vermoorden van Sr Marotta heefft de president ons kennisse gedaen, dat een boose daedt is, door den schryver Samanco begaen, 't zy dan door instigatie van andere offte door syn eygen moetwilligheyt; vertrouwende, dat hy voor ontfangh deser daerover syn wel verdiende straffe al sal hebben ontfangen, gelyck dat de regtvaerdigheyt mede brengt; hoedanigh de schryver Bolentchie omgebraght off elders 't soeck gerocht is, dat connen wy hier nogh niet weten; want op presumptie magh men niet veel staet maken, een saecke synde, die vooren off daernae in onse stadt niet meer is voorgevallen; maer Godt de Heere sal het ongetwyffelt nogh wel eens aen den dagh brengen, als de schuldige daer minst om denken; de 2000 rd^{s}, die u hoogheyt versoght heeft, dat de Comp^{e} aen d'heer Cornelis Speelman soude tellen, dat is hier geschiet en hy heeft daeruyt 1000 rd^{s} aen den commandeur, van Voorst, betaelt, die daervan acte heeft gepasseert, dat hy nu op u hoogheyt niet meer heeft te pretendeeren, dewelke acte hier benevens overgaet; boven dese penningen werden nu nogh aen u coninckIycke hoogheyt overgesonden in Comp^{es} scheepen:

30 lasten witte, nieuwe rys à 20 rd^{s} 't last..... 600 rycxdaelders;
60 stucx zyde chindes van 5 asta à 4 rd^{s} yder... 240 »
20 » atlassen à 9 rd^{s} yder..... 180 »

dat dan al te samen comt te bedragen 1020 rd^{s}, 't welck in Ternata op u hoogheyts reecqueningh sal gestelt werden; soo vloersteenen, nogh eenige kiate planken en hebben wy, doordiender geen plaetse in de schepen waer, aen u hoogheyt nu niet connen senden; 't naeste moesson sal men sien, offter een goede partye sullen connen gesonden werden, sooveel als mogelyck sal syn.

Oock worden nu sulke cleeden nogh naer Ternaten gesonden, als de president voor synen doot geëyscht heeft, maer het heeft de Gouverneur Generael ende de Raden van India verwondert te verstaen, dat u hoogheyt is clagende, dat de prysen souden te hoogh gestelt wesen; want het syn

deselve, die de admirael, Cornelis Speelman, ginder zynde, daerop heeft gestelt, evenals gelyck in Amboina en Banda, waerinne geen veranderinge sedert en is gedaen, gelycker oock nu niet wel eenige veranderingh in can geschieden, alsoo de prysen redelyck syn, sullende de Compe anders niet wel behouden mogen blyven; dogh, om u hoogheyt alle mogelycke courtoisie en behulp te bewysen, soo can hy ons jaerlyckx laten weten, wat hy voor syn particulier gebruyck garen hadde en dan sal de Gouverneur Generael en Raden van India syn hoogheyt daervan gerieven tot syn vernoegen, als het maer dingen syn, die de Compe niet selff van andere soude moeten opcopen, die men dan ten dierste betalen moet.

En dewyle tot welstandt en verseeckeringe van u hoogheyt in syne landen het groote casteel Orangien, daer de Compe sulke sware lasten van dragen moet, nu hebben goetgevonden in syn volcome groote te late blyven en van degen te doen repareeren en sterker maecken, opdat het u coninghlycke hoogheyt en al de syne altoos dienen magh tot bescherm plaets in tyde van noot, soo willen wy niet twyffelen, off u hoogheyt sal aen dat werck door syn onderdanen de behulpsame handt laten bieden en selff oock versorgen, dat het vereyschte werck behoorlyck wert bevordert en voornamentlyck in de versamelinge van kalck en steen, gelyck de voorsz. admirael te vooren met u hoogheyt op Macassar daervan gesprooken heeft; sullende oock de Compe aen de onderdanen van den Coningh, die daeraen comen te werken, soo in rys off in wat anders, eerlycke erkentenisse doen, gelyck in Amboina mede geschiet; tot teeken van Compes onveranderlycke vriendschap en onse hertelycke toegenegentheyt, soo wert nu met dit schip, de Pauw, aen u coninckIycke hoogheyt gesonden diverse onderstaende goederen, die wy vertrouwen, dat aengenaem syn en met genegentheyt in behoorlyck fatsoen ontfangen sullen werden:

16 ellen groen Hollandts phelp;
20 » carmosyn root laken;
7 pe gebleeckte bethillis Ternatanes;
4 » fyne gebleeckte cassa Bengala:
40 » grove gebleeckte chiavonys;
10 stucx Bengaelse armosyntjes;
22 pe zyde patholen, als:
2 pe van 5½ el;
10 » de 5 asta;
10 » » 4 » ;
1 vat mom;
2 groote cassen rooswater.

En dewyle uwe coninglycke hoogheyt ouste soone, de Prince Amsterdam, nu al begint tot manbare jaren op te groeyen, soo wert oock voor syne Excellentie in 't besonder tot teeken van de goede gedaghte, die de Compe over hem heeft, 't naervolgende in vereeringe aen hem gesonden:

5 ellen root laecken;
1 vergult snaphaen roer;
1 ringhcraegh;
1 houwer;
1 hoet met pluymen.

Vertrouwende, dat die jonge Prins u coninglycke hoogheyt altoos sal blyven toedragen de schuldige gehoorsaemheyt en sigh evertueren in alle pryselycke en Princelycke deugden, als dat behoort, hiermede etc.

Batavia in 't Casteel den 15en February 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Aen den Coninck van Tidore.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India senden dese naevolgende letteren uyt een suyver en opreght herte aen Paduka Siery Sultan, Saifodin Chia, Coninck van Tidore en meer andere verscheyde landen, dewelke door syn verstant en wysheyt de landen, onder hem gehoorende, in rust, vreede en welstant regeert en met syne gebueren loffelyck sigh gedraegt tot onderlinge rust en genoegen, dat synen naem onsterffelyck maecken sal.

Met de comste van onse scheepen verleden jaer uyt de Molucco hebben ontfangen een brieff, door UE. hoogheyt ons toegesonden ten tyde, wanneer de praesident, Abram Verspreet, nogh leefde, door wiens sorge uwe hoogheyts brieff ons is bestelt geworden; denselven hebben met behoorlycke eere en respect laten aen landt halen, gelyck een out gebruyck en onder groote heeren een gewoonte is; de brieff geleesen wesende, is bevonden van een aengenamen inhout te zyn, onder anderen oock meldende, dat de cleeden, die voor uwe hoogheyt gesonden waren, door den praesident, Verspreet, wel waren bestelt en uwe hoogheyt overhandight en met groote genegentheyt en eerbewysinge ontfangen, dat ons seer wel bevallen heeft.

Te meer, dat uwe hoogheyt tot een teeken, dat hy leeft ende goede vrientschap rustelyck en vreetsaemlyck met de Compe wil blyven onderhouden, uyt genegentheyt d'heer Generael en Raden toegesonden heeft vier Papouse menschen van sulke lengte, als uwe hoogheyt in syn brieff aengeweesen en vermaent heeft, met nogh negen paradys vogels en een conings vogeltje.

En alsoo ons allesints comt te blyken uwe hoogheyts goet naturel en lieffde tot het welvaren der Molucxe landen en volkeren, soo worden daerdoor bewogen van herten uwe hoogheyt toe te wenschen alle welvaert en zegeningen, die een sterffelyck mensch op der aerden wenschen en genieten can en wel namentlyck goede lichamentlycke gesontheyt en een vreetsame regeringe, soo lange als de son en mane haer schynsel geven sullen.

Vermits het affsterven van den E. praesident, Abram Verspreet, voornoemt, soo is nodigh geweest, dat de Compe wederom derwaerts heeft moeten senden

een ander man van bequame gaven tot soo een aensienelyck ampt, als daer is het presidentschap van de Moluccos, waeromme dan ons ooch ende gedachte hebbende laten gaen tot uytvindinge van soo een persoon, die met verstandt en respect met de Moluckse Coningen soude weten om te gaen, soo hebben daertoe uytgevonden den persoon, Cornelis Franx, een man, die de Maleytse tale matelyck verstaet en in de gewesten van Amboina nogh onlanghs geweest is en voor desen oock in Ternaten; wy willen niet twyffelen, off hy sal aldaer den dienst van de Comp^e^ wel waernemen en de Coningen aengenaem wesen en in alles waernemen en besorgen, 't geene dat reght is, dat we vertrouwen uwe hoogheyt nae ondervindinge met ons soo oordeelen sal; want de Comp^e^ niet meerder en behertight als de vreede en 't welvaren haerder onderdanen en bondtgenoten, onder welke uwe hoogheyt van de voornaemste is; gemelte president sal over Amboina in de Moluccos comen, alsoo de dienst van de Comp^e^ syn persoon aldaer eerst benodight is.

Tot teeken, dat ons niet aengenamer is als het onderhouden van vrientschap met alle Vorsten en Koningen en wel namentlyck met uwe hoogheyt, soo senden tot teeken eenelyck van sulx en niet, omdat het van grooter waerde zy, dit naevolgende, als te weten:

8 ellen carmosyn root phelp;

20 p^s^ groove gebleeckte chiavonys;

6 » gebleeckte bethilles Ternatanes, 2 p^s^ Bengaelse armosyntjes, 7 p^s^ diverse zyde patholen, als 2 p^s^ d^es^ de 5½ ell, 5 p^s^ d^es^ de 5 asta, 2 cleene cassen rooswater en een kelder met brandewyn.

Dat uwe hoogheyt gelieft te denken tot geen ander eynde, nogh oock met geen ander oochmerck gesonden wort, als tot een teeken van vrientschap en om deselve altyt onverbreekelyck 't onderhouden.

15 February 1672.

Aen den Couinck van Batsian.

't Is nu een jaer geleden, dat de Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India aen uwe hoogheyt haer schryven hebben laten afgaen en daerinne betoont haer goede genegentheyt tot uwe hoogheyt om te willen onderhouden de vrientschap, die nu sooveele jaren tusschen beyden geduurt heeft en, soo verhopen, nogh honderden jaren, jae, soo langh als son en maen haer schynsel geven sullen, duyren sal, maer daer is van Batsian geen schryven in 't antwoort vernomen.

De praesident, Abram Verspreet, (die nu overleeden is) heeft ons geschreven, dat hy voorgemelte schryven aen uwe hoogheyt wel bestelt heeft, mitsgaders de goederen, aen denselven gesonden, dewelke weynigh waren en oock maer om te betoonen, dat de Gouverneur Generael en Raden van India nogh leefden en vrientschap houden wilden, maer niet om de groote waerde, die uwe hoogheyt daerdoor toecomen soude.

Gelyck als hier vooren is geseyt, soo is de praesident, Abram Verspreet, op Ternaten overleden en daerdoor is de Compe benodight geworden een ander goet man derwaerts te schicken om met de Coningen in de Molucco de vreede en vrientschap te onderhouden en te besorgen, dat alles daer in die ruste en welvarentheyt blyve met de hulpe des Almachtigen, gelyck nu veele jaren achter den anderen is geschiet, alsoo de Compe haer geen dingh meerder ter herten laet gaen.

Maer off wel niet in 't gemoet can gesien worden eenigh dingh onder de inlandsche volkeren, waerdoor gemelte ruste en welvarentheyt soude connen worden gehindert off verstoort, soo is 't evenwel sulx, dat de Compe achterdoght heeft beginnen te crygen op eenige Europische volkeren, dewelke light souden kunnen aengelockt worden door de gelegentheyt, die daer is op 't eylandt Ouby, dat uwe hoogheyt is toebehoorende, soo denken, dat voor de rust van dat gantsche geweste der Moluxe en omleggende landen en wel bysonderlyck voor uwe hoogheyt en syne onderhoorige eylanden best, ja, ten hoogsten nodigh sal wesen gemelte eylandt in besit en verseeckeringh te nemen om, soo doende, door dat middel alle ongemacken en swarigheeden voor te comen, die anders door derselver aenlandinge en besettinge van gemelte eylandt souden connen ontstaen; gemelte onse besettinge dan sal ten voornaemsten sien op uwe hoogheyts verseekeringe en bewaringe syner landen; daerom kunnen oock gantschelyck niet anders denken, off uwe hoogheyt sal hetselve ten hooghsten aengenaem syn, als sullende daerdoor te beter en vryer gebruyck hebben van hetselve met alle verseekeringe.

Om nu gemelte besettinge ter bequamster plaetse te begrypen salder overslagh moeten gemaeckt worden en raedtspleginge gehouden, waer de beste gelegentheyt zy, daervan ongetwyffelt uwe hoogheyt de beste kennisse heeft, die dan oock den praesident, sulx begerende, van synen raedt sal cunnen dienen, gelyck vastelyck geloven en ons daerop verlaten.

Alsoo dit werck op Ouby nu te beginnen tot merkelycken dienst en verseekeringh van uwe hoogheyt sal strecken, soo twyffelen oock niet, of deselve sal alles toebrengen, wat in syn vermogen sal wesen tot bevorderingh van dien, sullende het respect en aensien van uwe hoogheyts landen daerdoor oock niet weynigh werden vermeerdert.

En dewyle boven dit, 't welke nu hebben geseyt, niet meer hebben om uwe hoogheyt by geschrifte bekent te maecken, sullen dese eyndigen, alleenlyck maer nogh seggende, dat tot onderhout van vrientschap en niet, omdat het zy van waerdye, uwe hoogheyt toesenden dit naevolgende als, te weeten:

3 ellen carmosyn root laecken, 2 ps Bengaelse armosyntjes, 2 ps gebleeckte bethilles Ternatanes, 20 ps gebleeckte chiavonys, 2 ps zyde patholen de 5 asta, 2 ps dos de 4 asta en een cleene cas roosewater.

Batavia in 't Casteel den 15en February 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Aen den Coningh van Bouton.

De Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en al de Raden van India senden desen brieff uyt een opreghte en suyvere genegentheyt aen Paducka Siery Sultan, Quitchil Latonga, Coninck, den goegoegoe, den capitain laud, den hockom ende 30 raedtsheeren van Bouton, deselve toewenschende allerhande voorspoet, ryckdom en langh leven op deser aerde, en dat de vrientschap tusschen de Comp^{e}, Ternata en Bouton in aller opreghtigheyt magh duren, soo lange son en mane aen den hemel schynen.

Voorts, soo maeckt de Gouverneur Generael en Raden van India aen den Coninck en al de grooten van Bouton bekent, hoe dat zy den brieff, met den commissaris naer Maccassar gesonden, van Maccassar alhier op den 11^{en} dagh van de maendt July met behoorlycke eere wel hebben ontfangen en daeruyt met vreugde verstaen, dat de Koninck en alle de grooten welvarende waren dat de Conincq ende de grooten van Bouton in 't jaer 1667, als de admirael, Cornelis Speelman, met de vloote en het crysvolck op Bouton de stadt ontseth ende vry gemaeckt hadde van de Maccassaerse belegeeringe, met denselve gecontracteert hebben, dat alle de nagel en noten boomen, op de eylanden Kaey Doepa, Wanchy-Wanchi, Pinonco en andere van de Touquabesies groeyende, uytgeroeyt en omgevelt en dat den Coninck en de grooten jaerlyx door de Comp^{e} dar voor gegeven soude werden de somma van hondert rd^{s}; dat heeft ons deselve admirael bekent gemaeckt en mede, dat hy daerop nogh niet met alle hadde betaelt, sulx de Comp^{e} nu daer voor wegen 6 jaren, dit lopende jaer 1672 medegereekent, schuldich bekent te weesen 600 rd^{s}; ende dewyle de president van Macassar ons aenschrylft, dat de Coninck en de grooten op Bouton aen de Comp^{e} nogh per restant schuldigh gebleven bennen de somma van 850 rd^{s}, soo hebben wy gedacht, dat het best waer, dat de Coningh en de grooten die penningen niet behoeven uyt te keeren, maer onder haer blyven behouden tot voldoeninge voor 8 jaren, die met het Hollandtse jaer 1674 eyndigen sullen, soodat dan de Comp^{e} met het eynde van 't jaer 1675 weder op een nieuw sal schuldigh wesen hondert rd^{s}, die dan alle jaer prompt sullen voldaen werden, mits dat de Coninck ende de grooten op Bouton behoorlycke sorge dragen, dat alle jaren, nevens de Hollanders, die daertoe sullen gesonden werden, de visite in de voorschreve eylanden comt te geschieden, zynde dat jongst op 't eylandt Pinonco door de uytgesondene niet gedaen, opdat geene van die boomen comen over eynde te blyven off weder voortgroeyen.

En dewyle by het laeste contract, door voorsz. admirael met den Conincq en grooten op Bouton gemaeckt, oock besproocken is, dat geene natien van boven wints offte ymandt anders, bewesten de Bocherones off Tanjongh Lasso gelegen, op de landen van Bouton en al, wat daeronder sorteert, mogen aengenomen werden sonder passe te verthoonen van de Comp^{e}, soo is jongst met het scheepjen, het Waterhoen, naer Ternata vertreckende, den Coninck en groote bekent gemaeckt, dat de Engelse voornemens waren een jacht en twee sloepen

te senden, opdat de Coninck die, nogh geene andere van boven swints soude aennemen off eenige behulp bewysen, dat wy derhalven jegenwoordigh oock andermael den Coninck seer hartelyck recommandeeren soodanigh volgens het contract getrouwelyck te achtervolgen.

Oock soo maeckt de Gouverneur Generael ende de Raden van India bekent aen den Coninck en de grooten, dat, wanneer zy eenige vaertuygen met slaven om te vercopen naer Amboina willen senden, dat dan de annachoda belast moet werden in Banda offte ergens anders niet aen te loopen, maer alleen naer 't casteel in Amboina te varen en aldaer deselve te vercoopen; dogh geen andere als Boutonse slaven; want Maccassaerse slaven mogen in die landen van de Compe niet meer vercoght werden; en soo de Coninck ende de grooten eenige Maccassarse vercopen willen, die connense herwaerts naer Batavia stieren; de oude Coninck van Soubou, die nu al eenige jaren op Maccassar heeft geweest, hebben wy met aengenaemheyt verstaen, dat nu weder naer Bouton soude vertrecken 't welck seer goet is, opdat hy aldaer in syn huys en by syn vrienden in ruste syne dagen mach affleven.

Van wegen het kiate timmerbout, op Bouton groeyende, daervan seggen de Gouverneur Generael ende de Raden van India, dat het niet nodigh sal syn daerop een prys vast te stellen, maer recommanderen den Coninck ende de grooten, datse maer met naerstigheyt het hout, dat bequaem is en volgens de aenwysingh van den commissaris, omhacken en naer beneden sleepen: wanneer dan een goede parthye versamelt hebben tot een scheepsladinge, dan sal de Compe ter bequamer tyt een schip senden om hetselve in te nemen ende aen den Coninck ende de groote betalinge tot haer vergenougen doen, daer de Coninck ende de grooten haer wel op verlaten mogen; want oock de Gouverneur Generael wel weet, datse boven de waerde niet sullen eysschen; ende dewyle de commissaris gerapporteert heeft, dat op Bouton tot het hacken van swaer hout gereetschap gebrek was, soo sal de praesident van Maccassar eenigh gereetschap stieren.

Wy hebben vernomen van den commissaris, dat de Tarnatanen eenige tyt voor syne comste al van 't landt van Bouton vertrocken waren, een deel met die van Paramba naer Ternata en een deel met Sengadie Mortier naer Tiboore; nu versoecken de Coninoq ende de grooten, dat die selve van Tiboore oock moghte versonden worden, maer dit en bestaet in geen reden; want de commissaris heeft haer al aenbevolen, dat zy geen onredelyckheyt mogen pleegen; en, soo zy anders comen te doen, dan connen de Coninck en de grooten daerover haer claghten naer Maccassar stieren, als wanneer de Compe en de Coninck van Ternata de schuldige niet sullen ongestraft laten; maer het is oock niet betamelyck, dat de Coninck ende de grooten den brieff, die de Coninck van Ternata met den schryver, Koelabo, had gesonden, niet hebben willen aennemen; daerom recommandeeren de Gouverneur Generael ende Raden van India den Coninck ende al de grooten van Bouton, dat zy volgens hare belofte, aen den commissaris gedaen, het contract, jongst met den admirael,

Speelman, en den Coningh van Ternata gemaeckt, eerlyck ende behoorlyck onderhouden, dat Godt de Heere aengenaem sal wesen, die de vreede en eenigheyt lieff heeft.

De voorsz. commissaris, Hop, heeft mede geraporteert, dat de Coninck en de raedtsheeren by provisie tot goegoegoe gestelt hadden Palaauw, geweesen admirael op Maccassar, dat een vreetsaem en verstandigh man is en over sulx by de Comp^{e} aengenaem, sulx de Gouverneur Generael en Raden van India daermede wel te vreeden syn; maer de Coninck en de raedtsheeren behooren dat in haren brieff aen den Gouverneur Generael altoos mede bekent te maecken.

Tot vergeldinge van de 4 gesonden slaefjens en tot teeken van Comp^{es} onveranderlycke vrientschap, soo stiert de Gouverneur Generael uyt goeder genegentheyt de naervolgende goederen, vertrouwende, datse aengenaem sullen wesen en met fatsoen ontfangen worden.

5 ellen dun swart laecken;
1 gros goude en silver cnopen;
3 p^{s} cassa Bengala;
25 elle goude passement;
1 groote pathool;
1 cas rooswater;
1 stuck gebloemt fluweel, met gout doorwrogt.

Ende aen den goegoegoe volgens des admiraels belofte, op Macassar aen hem gedaen:

6 ellen aurora silver moirha;
1 stormhoed;
1 ringhcraegh;
1 vergulde houwerclingh.

Batavia in 't Casteel 16 February 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

18 *d^{o}.* tegens den avondt becomen per burgers vaertuygh, comende van Malacca, een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt. gedaghtekent 19, met een appendicx van 21 January, naer gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboek van dat quartier.

Naerdat d'E. Pieter Cnol, oppercoopman deses casteels, eenige weynige dagen siekelyck te bedde heeft gelegen, soo is deselve 's naghts omtrent tusschen 11 en 12 uren aen een heeten coorts seer subitelyk in den Heere ontslapen.

19 *d^{o}.* niet bysonders voorgevallen.

20 *d^{o}.* heden nae den middagh extra vergaderingh door d'heer gouverneur generael beleyt synde, soo hebben haer Ed^{e}, vermits het overlyden van den oppercoopman deses casteels, Pieter Cnol, nodigh geacht, datter hoe eer hoe liever weder een ander in de plaets vercoren wert om d'heeren mayores hetselve nogh te

cunnen adviseeren met de Engelse Phaenicx, die binnen 2 à 3 dagen van Bantam naer Engelandt staet te vertrecken, te meer, omdat de geweesen cassier, Gerrit Vreelandt, nu corts met bet vertreck van d'E. Willem Maetsuyker daer eerst ingecomen zy, soo is in Rade van India goetgevonden gemelten Vreelandt te laten voort treeden in plaetse van gemelten E. Cnol als eersten etc., gelyck by resolutie breder geëxtendeert is te sien.

En is op stont nae deliberatie wederom goetgevonden tot tweeden coopman wederom te nomineeren en eligeeren den coopman, Constantyn Nobel, etc., breder by voorsz. resolutie te sien.

En naerdien onse resident tot Bantam by syn jongste missive, op 9 deses becomen en aengehaelt, ons heeft bekent gemaeckt, dat de Engelse Phaenicx, hier vooren gemelt, over eenige dagen naer Engelant stont te vertrecken, waerom de capiteyn van 't selve schip syn dienst aenboot tot bestellinge eeniger brieven, soo hebben haer Ed^{e} by dese gelegentheyt nogh een briefjen dubbelt aen de camer Zeelandt en Amsterdam vervaerdight en tot dien eynde daermede expres naer Bantam gesonden de chaloup, de Roos, om deselve door den voornoemden resident, benevens een weynigh specerye, aen den Engelsen capiteyn overhandight te worden.

Met welke chaloup dan haer Ed^{e} oock tegens den avondt daer benevens een missive aen den resident laten affgaen, inhoudende de volgende advertentie en ordres.

Aengaende het different tusschen Bantam en Palimbangh over het eylandt Banca is naer Palimbangh geschreven, waerin niet twyffelt wiert, off die pangiran sal mede inclinatie hebben hetselve inder minne by te leggen en by provisie stilstant van wapenen te houden; maer, off hy sal connen verstaen 't volck, dat hy daer heeft, in te trecken, etc., daer wert aen getwyffelt, soodat veel eer geloofft wort, dat hy die saeck sal willen in syn geheel laten om geen reght over te geven, eer het accoort is getroffen.

Pangiran Aria schynt het weygeren van een zeebrieff naer Maccassar niet vreemt voorgecomen te syn, maer by pangiran Coelon wert sulke discretie niet gevonden; off hy nu eghter de reys sal doen ondernemen, sal eer langh moeten openbaer worden.

Van 't bekent maecken aen d'heer agent, Dacris, wegens 't versenden van een schip met 2 chaloupen naer de eylanden beoosten Ceram met desselfs antwoort en onveranderlycke resolutie en dat die voyagie 3 deses voortganck over Timor had genomen, etc., hebben wy geleesen.

Tegens 't onvreemden van speceryen is oock nauwer ordre gestelt, soodat gehoopt wert, dat de besendinge, die de vrunden naer Japara en Grissick tot opcoop van deselve hebben gedaen, mede van cleyn voordeel sal wesen, dat UE. voor ons staet wys te worden.

Off de Deenen de conditie, by de vergunninge van een logie daerby gevoegt, sal aenstaen, can getwyffelt werden, hebbende oock de Sultan haer schip, den Roden Phaenicx, al wat langh naer des Sulthans brieven in antwoort doen ophouden, dat nogh eyndelyck eerst neven d'onse buyten geraeckt zy.

En dat de Francen nu oock van alle goederen, diese nae Batavia senden, 5 ten hondert moeten betalen, contrarie het contract, metten Sulthan gemaeckt, sal haer

al wat tegen de borst wesen, dewyl sy daer mette aengebrachte cleeden genoegsaem blyven zitten, dat haer die negotie in toecomende afsoeten sal.

t'Gevolgh van de belofte van den Maccassaersen Crain Mamoe om mettet begin van 't Ooste mousson 3000 Maccassaren tot Bantam te sullen leveren sal de tyt leeren; ondertusschen sien wy, dat de Sultan hem tot dien eynde een groot vaertuygh daertoe geleent had; goede gebuyren sullen wy daer niet aen crygen en misschien zyn hoogheyt oock de beste onderdanen niet.

De inhout van de legatie des Conincx van Siam aen den Sultan met haer scheepjes ladingh verwaghten te verstaen.

't Is voor Key Nebe Secredana een groot geluck, dat hy syn jonck, over 2 jaren naer Tonquin gesonden, nu eyndelyck weder t'huys gekregen heeft.

De rottangh en cadjangh, met Nieuwenhoven gesonden, is wel ontfangen; wy sullen by gelegentheyt nogh eenige rottangh verwaghten, maer geen cadjangh.

Op 't versoeck van Key Aria gaet hier nevens een pack goelongs, ten pryse alsser hier vercoght worden, nevens oock 800 Spaence ropia tot verval der dagelyxe gastos.

Mits de Engelse Phaenicx in corte naer Engelandt staet afgeveerdight te worden en d'heer agent syn dienst presenteert om daermede eenige brieven van ons aen d'heeren meesters te doen bestellen, soo gaen hier nevens weder twee besondere pacquetten, 't eene aen de camer Amsterdam, 't ander aen de camer Zeelandt, om nevens onse groete aen syn E. overhandight te worden, gaende daerby oocq tot vereeringh voor den capiteyn van 't schip 6 ℔ noten, 5 ℔ nagelen en 2 ℔ foely.

En alsoo hier dagelycx van Bantam worden aengebraght merkelycke sommen dubbelde stuyvers, die gesegt worden, dat geslagen offte gemunt souden worden by den pangerangh Coelongh, dat een eerloos schelmstuck van soo een heer soude wesen en in alle landen, daer justitie wert geoeffent, straffbaer met de doot, en alsoo de goede ingeseetenen alhier daerby groote schade souden leyden, hebben wy 't inbrengen van hetselve gelt op hooge straffe willen verbieden, daer UE. den Sultan van sal waerschouwen, opdat het hem naderhandt niet onverwaght voor en come, daer byvoegende, wat groote schande de Bantamse regeeringe daer met wort aengedaen, en dat daerom, hoe eer hoe liever, gelieft ordre te stellen, dat sulx niet meer en geschiede, off wy souden genootsaeckt worden de onderlinge commercie tusschen Bantam en Batavia af te snyden en te verbieden; drie sulke valsche dubbeltjes gaen hier nevens, etc.

21 *d°*. tegens den avont comt alhier ter rheede van Sumatras Westcust een jachtjen van den vrycoopman, Sr Symon Symonsz, waervan syn medegebraghte cargasoen achter dese maendt sal werden geinsereert.

Waermede wy dan oock hebben becomen een missive van den commandeur, Jacob Jorise Pits, gedateert 10 deser maent February, naer gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboek off verbalen van dat quartier. Hebbende dit jaght ten gelucke onderwegen aengetroffen het vaertuych van den borger, Jan Wynantse, van hier derwaerts vertrocken 14 der verlede maent January met een missive

't welck dan naer veel suckelens en in veele geontramponeert de reyse niet heeft connen gewinnen en, als vooren geseyt, door dit voorsz. jachtje aengetroffen zynde, heeft hetselve tot hier op de rheede moeten scheepen, daermede wy dan oock wederom terugh becomen de missive aen den heer commandeur, Pits, als doen daermede affgesonden, die dan sodanigh met de naeste gelegentheyt wederom staet versonden te werden.

22 *d°*. becomen per Javaens vaertuych van onsen resident tot Bantam een briefjen, houdende in substantie, dat de Coninck nogh op Pontangh blyfft; de inhout des briefs van den Coninck van Siam luydt eenelyk tot continuatie van vrientschap en versoght die Vorst om van daer eenige paerden te mogen vervoeren, dat by syn hoogheyt van Bantam was toegestaen; haer medegebraghte cargasoen bestont in party Japans coper, tin, spiaulter en eenige leege potten, etc.; 't jonck van den tollenaer, Key Nebe Secredana, jongst uyt Tonquin gecomen, had oock een smal cargasoentje aengebracht van diverse zyde stoffen, maer was de helft van haer cargasoen in Tonquin gebleven, dat aldaer, soo door den annachoda, als door andere persoonen, syn verdommineert en deur gebracht; 't Engels schip, de Phaenicx, was met 80 kisten off 160 picols benjuwyn, 100 potten geconfyte gengber en voorts met peper affgeladen, daermede 't selve ten alder uyttersten op 25 deses naer Engelandt stont te vertrecken; en hadden die vrunden andermael haer dienst gepresenteert tot bestellingh eeniger brieven aen d'heeren 17^{nen} en sagen deselve dagelycx naer haer twee Tayoanse scheepen met arents oogen uyt, gelyck oock de sabandaer, Caytsoe, naer syn jonck van Maccau, maer geen van alle quamen tot nogh te voorschyn.

Soo verwaghten de Francen in 't laeste van April aldaer oock een schip van Suratta.

Andermael versoeckt de resident om de geëyste 800 rd^{e} met een pack caingh goelongh voor Key Aria, 't welck op 20 deses al derwaerts is bestelt, als by de missive, als doen derwaerts geschreven, in dit dagh-register is te sien.

De vryburger, Robbert Silliart, had aldaer twee dagen verleeden 85 kisten met Japans coper aengebracht en aen de Francen vercoght.

Soo is oock op heeden door den licentmeester, Ockersen, aen syn Ed^{ht} d'heer gouverneur generael overgelevert een verhael van den Chinees off nachoda, Tonqua, 20 deses met syn jonck uyt de Manilhas hier ter rheede aengecomen, luydende 't selve van woort tot woort, als volght.

Nachoda Toncqua is nu ruym seven maenden geleden met syn jonck, in comp^{e} van een Engels schip en een wanckan, die nae Tayouan tendeerden, van Bantam vertrocken om syn reyse nae Quinam te doen; en omtrent Cambodia gecomen een harde storm en tegen wint gecregen, waerdoor van den anderen syn affgeraeckt en Toncqua met syn jonck nae thien dagen zeylen en dryven op een eylandt, Calambien genaemt, in de clippen geraeckt, alwaer voorsz. jonck in stucken is gestooten en de goederen, bestaende in rys, cattoen, looth, rottangh, etc., gebleeven; en van dat eylandt nae thien dagen vertoeven, vier van syn volkeren achterlatende, die mettet jonck zyn gebleven, met de chiampan, die weynigh opgeboeyt hebben, nae de Manielhes gestevent, alwaer met syn byhebbende volkeren, bestaende in 40 persoonen, nae drie maenden

en vier dagen swervens behouden syn aengecomen, alwaer door hulp van de Chineesen een wankan gecoght voor 1100 rd^{a}, welke penningen aen Tonqua à bone fide syn verstreckt, en in den wankan gescheept 120 picols chiampanhout en 20 picols swavel om door den nachoda te vercopen en tot schenkagie aen den sabandaer tot Bantam, Key Nebe Secredana en Korcko, 30 picols wasch en 8 kisjens Japans coper, waermede, nae dat 2½ maent in de Manielhaes was geweest, van daer vertrocken en nae 22 dagen zeylens alhier ter rheede op 20 February anno 1672 geariveert; in de Manielhaes was alles nogh in goeden stant; zy waren dapper besigh om haer te fortifiseeren; een galjoen uyt Nova Spanje was daer aengecomen, alsmede een Tayouanse jonck, comende uyt Japan, dat door harden wint Tayouan voorby was geraeckt.

't Engels schip en de wankan zyn in Tayouan niet gecomen, soo de Chineesen, die van de cust van China comen, rapporteeren.

Oock wasser een Moors scheepjen in de Manielhaes van Chiam gecomen, dat metten eersten wederom van daer stont te retourneeren.

23 *d*^{o}. is door de heeren Pieter Anthonio Overtwater en Pieter van Hoorn in Rade van India voorgebracht de vernieuwinge des contracts van allerhande yserwerken metten meester smit, Gysbert Jans de Doot, betwelke dan alsoo voor goet is aengesien, gelyck sulx specifice staet geinsereert in 't resolutie boeck en aldaer nader is te zien.

Gelyck dan oock als vooren in Rade van India uyt de naem van kerckmeesteren is ingedient de jaerlyxe reekeninge van haer E. administratie wegen den ontfangh en uytgift der middelen van de Nederlandtse kerken deser stede, waerby comt te blyken, dat het capitael derselver verleden jaer vermindert is rd^{a} 920:9, sulx 't selve op dato deser nogh comt te bedragen rd^{a} 6774 en 10 stuyvers, gelyck sulx, als vooren geseyt, is te sien.

Soo hebben mede die van den kerkenraedt bekent gemaeckt, dat diaconen gereet waren om reequening te doen van de administratie der armen middelen deser steede, soo is verstaen Sondagh, den 28^{en} deser, daervan te laten doen de gewoone publicatie tegens Woensdagh achtermiddagh, den 2^{en} Maert daer aen volgende, en om die saecke nae gewoonte by te woonen te versoecken d'heer Pieter van Hoorn, commissaris in gemelten kerkenrade, om nevens den secretaris deser vergaderingh en den oppercoopman deses casteels, Gerrit Vreelandt, nevens 2 leden uytten raedt van justitie, met gelyck getal uyt het schepen collegie, by de respective praesidenten te nomineren, ende eenige uytte kerke te staen over deselve reequening, die diaconen openbaerlyck sullen comen aen te vangen en naer 't eyndigen daervan naer gewoonte te doen het gebruykelycke rapport.

24 *d*^{o}. 's morgens vertreckt uyt dese rheede nogh direct naer Amboina 't jaght, Buycksloot, medevoerende van hier voor die provintie 116 lasten rys en 5 lasten tarwe, bedragende met malcander *f* 7558:4.

Wat wy daermede aen d'heer gouverneur, Jacob Cops, ende den raedt schryven, is te vinden in 't afgaende brieffboeck.

25 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

26 *d*°. retourneert wederom teruch de chaloup, de Roos, 20 deses met schryven aen d'heeren 17^{en} naer Bantam genavigeert, het welck aen den resident aldaer wel is overhandight, gelyck de missive van den voornoemden resident, gedateert 25 deses, daermede becomen, dicteert, in substantie zynde, dat de resident de twee pacquetten brieven aen d'heeren bewinthebberen ter camers Amsterdam en Zeelandt aen d'heer agent, Dacris, had overhandight om met 't schip, de Phaenicx, te versenden, en dat oock de capiteyn van 't voorsz. schip voor de speceryen danckbaer bleef; de gesondene acht hondert rd^{s} contant en een pack cain goelongs waeren daermede volgens factura wel geconditioneert ontfangen.

Soo soude de resident op morgen, synde 26 deses, naer Pontangh varen om syn hoogheyt wegens de valse munt, die aldaer geslagen wort, bekent te maecken: wat antwoort die Vorst daerop sal geven, stont metten eersten g'adviseert te worden.

't Engels schip, de Phaenicx, voornoemt, soo als 't sigh liet aensien, soude niet eerder (wegens eygen particuliere negotieshalven) als toecomende Maendach, zynde den 29^{en} deser, cunnen vertrecken.

Voorts sal de resident debvoir doen om parthy bintrottinghs op te copen, etc.

Soo is in Rade van India goetgevonden by affictie van biljetten ydereen bekent te maecken des Comp^{s} meeninge tot het aenbesteeden van seeker muur off metselwerck op het eylandt Onrust om te dienen voor een punt aldaer, waervan de gesight linie aen d'een zyde sal weesen elff roeden en acht voeten lanck en de flanke langh vier roeden en ses voeten en de uytgespreyde gorge vier roeden en een voet, dat van 't buytenste der circumvallatie te verstaen is; d'andere zyde sal even gelyck d'eerste wesen; de diepte van 't fondament beneden de gemeene grondt sal wesen drie voet, wat meerder off minder nae de gelegentheyt der gront; de dickte desselfs offte de breete sal weesen twaelff steenen; de hooghte van de muur sal weesen twaelff voeten boven 't fondament; de dickte desselfs boven seven steenen, onder negen steenen, binnen perpendiculariter opgaende, buyten met een doceringe nae uytwysen het caertje ende proportie, dieder moet wesen om van negen tot seven steenen te comen op sulken hooghte.

Op de gemelte muur sal nogh gemetselt worden een borstweringe, aen de binnen cant hoogh vyff voeten en aen de buyten cant vier voet; aen de binnen cant regt opgaende en aen de buyten cant met een gelycke doceringe, als de muur onder vier steenen dick.

Dan sal nogh gemaeckt worden een banquet van een voet hoogh en drie lenghte breet; d'aennemer van dit werck sal calcq, steen en arbeyts loon, alles tot synen coste, hier aen contribueeren.

Maer hy sal vermogen de calck op gemelte eylandt te branden en des Comp^{s} champans te gebruyken tot overvoer van de steen uyt off van de stadt naer voornoemde eylandt, dogh sal de calcq, daer te branden, met versch water geblust worden en niet anders op groote peene, ende gemetselt sullende worden, oock niet anders als met versch water toebereyt mogen worden, dogh opdat hetselve te beeter effect mogte hebben, soo neemt de Comp^{e} aen het versch water, tot het blussen en toebereyden van de calcq nodigh, tot haren costen op 't eylandt voornoemt te bestellen.

De Compe sal aen den aennemer verstrecken onder borghtogt tot genoegen van de Compe, soodrae het werck sal aengenomen wesen en onder conditie van het metten eersten te beginnen en binnen bequamen tyt sonder merkelycken stilstandt te voltrecken, duysent rde en, als een matige quantiteyt materialen op 't eylandt sullen wesen gebraght, nogh duysent rde en wanneer 't fondament ten vollen sal gelegt wesen, wederom duysent rde en vervolgens naer redelyckheyt.

By aldien d'aennemer sal begeeren hout te cappen, tot syn kalcq branden nodigh, aen de vaste cust tegenover Onrust off daer omtrent, sal de Compe tot bevrydinge der houtcappers 10 à 12 soldaten haer luyden by setten geduyrende het houtcappen.

De Compe sal tot haren costen de aerde, omtrent het fondament te leggen om syn behoorlyck diepte (als vooren is geseyt), doen op graven, als er genoeghsame materialen om het fondament te leggen sullen by der handt gebraght wesen en de aennemer gereet en overbodigh om 't selve te beginnen.

De bovenste voet hooghte van 't fondament sal alleen in calcq behoeven gemetselt worden; de twee onderste voeten offte daer 't om de geleegentheyt des gronts dieper sal moeten gemetselt worden, dat alle sal in cley alleen mogen gemetselt worden sonder calck.

In de hoeck der gorge offte keel der punt sal spatie gelaten worden om bequamelyck te cunnen maken een trap van acht voeten breet.

d'Aenbesteedinge deses sal gedaen worden op de boven sale van 't stadthuys den 30en Maert ten drie uren des naermiddaghs.

En alsoo Hermanus Tolnerus van Swol, met 't schip, de Burgh van Leyden, uytgecomen voor cranckbesoeker met 36 guldens 's maents, in 't vaderlandt geweest zynde predicant en op syn versoeck als het voordragen van d'eerwaerde predicanten toegestaen zy nu en dan in de kerke en op de rheede des Sondags en in de weeck te mogen predicken, met intentie om hem op Timor te gebruyken, dogh om syn bejaertheyt sulx gedeclineert, etc., en in plaetse van dien verstaen denselven op syne gedane preuven alhier, soo op 't eylandt Onrust, als op de rheede te gebruyken en tot syn bovengemelte gagie toe te leggen het proponents costgelt van 10 rde realen en ses cannen wyn rantsoen ter maendt.

Oock is by Daniel Wichelhuysen ingedient een request, waerby versoeckt, dat nogh twee adjuncten om over syne saeck te sitten weder mogen werden genomineert en dat d'E. heer president, Pieter Anthonio Overtwater, en de E. mayoor, Christiaen Poolman, over syn saeck te sitten mogen worden geëxcuseert om bygebraghte redenen, soo is verstaen daerop te dienen, dat de raed van justitie, als nogh uyt negen persoonen bestaende, geen versterkinge van noden heeft; en wat de versoghte recusatie van d'heer president, Overtwater, en den mayoor, Poolman, belanght, is verstaen deselve te renvoyeeren aen den raed van justitie bovengenoemt om daerin te doen, soo als oordeelen sal te behooren.

En alsoo Barendt van der Vliet het deurwaerders ampt van gemelten raedt van justitie nu al een geruymen tyt in plaets van Jacob Does heeft waergenomen, soo is verstaen hem daerin te confirmeeren en toe te leggen 20 guldens ter maendt sedert primo November anno verleeden.

Soo is mede by d'heer directeur generael in rade voorgebragt en geëxamineert de onderwighten der peper, in de packhuysen hier aen landt en op Onrust zedert eenige jaren herwaerts als nu bevonden, door den anderen omtrent bedragende 3 perc^{to}., soo is verstaen (als buyten exces zynde) hetselve gelycq in voorige jaren te laten vereffenen, gelyck sulx alles breeder is te sien by de resolutie voorsz.

27 *d^{o}*. 's Avonts laet verschynen hier aen landt binnen 't casteel de opperhooffden van de fluyt, de Spreeuw, comende uyt Bengala, overleverende aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael een missive van d'heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raedt, gedateert tot Ougly 6 January jongstleden, te vinden synde onder d'aencomende brieven van dat quartier; en comt de voorsz. fluyt op

28 *d^{o}*. tegens den middagh alhier ter rheede, medebrengende een Bengaels cargasoen ter monture van *f* 205826:3:10, bestaende in de volgende coopmanschappen en waren, namentlyck:

401	halen off 58587 ℔ zyde;	362½	℔ witte comyn;
178829	℔ poeyer suyker;	6524	» taly garen;
15071	» caetchia;	382	» zeylgaren;
20	packen grove alegias;	6193	» rouwe londt;
20	» » sanen;	383	stucx off 4 packen taffachelas gingams.
5	» armosynen;		
72½	℔ rabarber;		

Dese maendt zyn van diverse plaetsen hier aengecomen 46 stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemandt met 555 mannen, medegebraght hebbende dese naervolgende coopmanschappen en waeren, als:

3 vaertuygen van Japan met 300 mannen, 3100 copere kisten, 19 kisten goudtdraet, 100 kisten laxa, 45 verlackte comptoiren, 25 stucx witte comptoirs, 4 stucx schutsels, 7 picols thee, 13 picols campher, 4000 groove schootels, 12000 cleynder d^{os}, 3300 pierings, 500 coppen met dexels, 600 stucx gorgoleths, 7500 cleyne copjens, 600 grooter copjens, 2500 geschilderde commen, 600 baly met alderhande fruyten, 5 picols toeback, 150 nesten ysere pannen.

1 van Maccauw met 30 mannen, 50 p^{ls} spiaulter, 50 p^{ls} radix China, 2 p^{ls} zyde, 25 picols medecyne, 20 picols antimonium, 12 picols aluyn, 12 picols soethout, 200 nesten ysere pannen, 200 stucx bandesen, 200 stucx pierings, 1000 stucx copjens.

3 van Palimbangh met 30 mannen, 2675 picols en 30 cattys peper.

3 » Tanara met 12 mannen, 30000 mangustangus.

3 » Crawangh met 13 mannen, 138 picols en 25 cattys peper, 12 picols Javaense toeback, 30 stucx hoenders.

1 van Cheribon met 4 mannen, 3 lasten rys.

4 » Cherita met 15 mannen, 700 stucx durioens, 3400 stucx oude clappus, 6500 stucx mangustangus.

1 van Grissee met 4 mannen, 4 lasten rys.

2 vaertuygen van Combodia met 13 mannen, 9000 stucx gedroogde cabos, 9000 stucx dammers.

2 van Ontongh Java met 4 mannen, 1 last rys.

1 » Tegal met 4 mannen, 2 lasten rys, 150 bossen pady.

1 » Baros met 13 mannen, 60 picols benjuwyn, 20 picols cayo lacka, 8 picols aluyn, 1 kist goudtdraet, 15 nesten ysere pannen, 400 picols blauwe baftas, 25000 Tonquynse copjens.

1 van Tangarangh met 2 mannen, 50 stucx hoenders.

1 » de Manielhas met 40 mannen, 200 picols sampanhout, 25 picols swavel, 30 picols wax, 8 kisten staeffcoper.

19 van Bantam met 71 mannen, 2100 potten en tresellen, 580 corven met lancen, 200 stucx pees pada, 11000 stucx mangustangus, 3900 stucx oude clappus, 450 stucx durioens, 100 potten calck, 1 last tarw, 12 picols comyn, 2 geyte bocken, 25 koebeesten, 4 kisten zeep, 205000 stucx oude pienangh, 4 packen cambayen, 3 packen gunees lywaet, 3 packen gordelchindos, 2 packen cassa, 1 pack rambontyns.

Samen 46 stucx vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebragt, als volght:

3108 copere kisten;
20 kisten goutdraet;
100 » laxa;
45 stucx verlackte comptoortjens;
25 » witte d^os.;
3500 pierings;
4 stucx schutsels;
7 picols thee;
13 » campher;
4000 grove schootels;
12000 cleynder schootels;
5000 copjens met dexels;
600 stucx gorgoleths;
33500 cleyne copjens;
600 grooter copjen;
2500 geschilderde commen;
600 balys met alderhande fruyten;
5 picols toeback;
365 nesten ysere pannen;
2813 picols en 65 cattys peper;
50 » spiaulter;
50 » radix China;
2 » zyde;
25 » medecyn;
20 » antimonium;
20 » aluyn;
12 picols soethout;
10 lasten rys;
1 picol taruw;
9000 stucx gedroogde cabos;
9000 » dammers;
150 bossen pady;
60 picols benjuwyn;
20 » cayo lacka;
200 » sampanhout;
25 » swavel;
30 » wax;
1150 stucx durioens;
7300 » oude clappus;
47500 » mangustangus;
12 picols toeback Java;
80 stucx hoenders;
100 » potten calck;
580 » corven met lancen;
200 » pees pada;
2100 » potten en tresellen;
12 picols comyn;
2 stucx geyte bocken;
25 coebeesten;
4 kisten zeep;
205000 stucx oude pienangh;
4 packen cambaya;

3 packen gunees lywaet;
3 » gordels chindos;
2 » cassa;
1 pack ramboutyns;
400 picols blauwe baftas.

Daerentegen syn weder naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 119, soo groote, als cleyne vaertuygen en hebben medegevoert dese naervolgende coopmanschappen ende contanten:

16 vaertuygen naer Tegael met 2030 rd^{s} aen cleeden, 6 rd^{s} aen out yser;
15 naer Dermayoe met 1554 rd^{s} aen cleeden, 8 rd^{s} aen out yser;
10 » Chiassem met 717 rd^{s} aen cleeden;
5 » Crawangh met 325 rd^{s} aen cleeden;
5 » Pamanoekan met 339 rd^{s} aen cleeden;
5 » Damack met 558 rd^{s} aen cleeden, 15 rd^{s} aen ysere houpen;
9 » Packalongen met 609 rd^{s} aen cleeden;
5 » Grissick met 726 rd^{s} aen cleeden, 9 rd^{s} aen ysere hoepen;
2 » Pamalangh met 95 rd^{s} aen cleeden;
6 » Maccassar met 2134 rd^{s} aen cleeden, 60 rd^{s} aen out yser, 20 rd^{s} aen wax;
2 » Sombaer met 116 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 30 rd^{s} aen cleeden;
5 » Cheribon met 456 rd^{s} aen cleeden, 230 rd^{s} aen out yser, 1040 rd^{s} aen staeffcoper, 392 rd^{s} aen fermilioen, 70 rd^{s} aen laxa, 45 rd^{s} aen sandelhout, 60 rd^{s} aen antimonium, 14 rd^{s} aen dackpannen, 10 rd^{s} aen theeketels, 75 rd^{s} aen cust coraeltjens;
1 » Sedayoe met 96 rd^{s} aen cleeden;
1 » Samarangh met 150 rd^{s} aen cleeden, 680 rd^{s} aen staeffcoper, 24 rd^{s} aen oud yser, 18 rd^{s} aen copjes met decksels;
1 » Madura met 106 rd^{s} aen cleeden;
1 » Palimbangh met 200 rd^{s} aen cleeden, 500 rd^{s} aen contanten;
3 » Japara met 886 rd^{s} aen cleeden, 33 rd^{s} aen out yser, 48 rd^{s} aen copjens met dexels, 14 rd^{s} aen nieuw gemaeckt yser, 100 rd^{s} aen contant;
3 » Timor met 1869 rd^{s} aen cleeden, 25 rd^{s} aen aracq, 5 rd^{s} aen gemaeckt parrangh en byltjens, 30 rd^{s} aen copere gommen, 62 rd^{s} aen copere armringen, 30 rd^{s} aen cust coraeltjens;
2 » Cambodia met 310 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tadoenangh met 90 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cotaringo met 25 rd^{s} aen cleeden;
3 » Bima met 1155 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bouton met 360 rd^{s} aen cleeden;
1 » Jotangh met 192 rd^{s} aen cleeden;
3 » Surobaya met 163 rd^{s} aen cleeden;
1 » Baly met 80 rd^{s} aen cleeden;
1 » Panjarakan met 32 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bouloboulo met 475 rd^{s} aen cleeden;
2 » Saleyer met 1467 rd^{s} aen cleeden;

2 vaertuygen naer Japara met 73 rd^{s} aen cleeden;
1 naer Banjer met 250 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen nesten ysere pannen, 5 rd^{s} aen pierings, 12 rd^{s} aen gorgolets;
3 » Bantam met 1000 rd^{s} aen staeffcoper, 108 rd^{s} aen Maccouse fyne postelyne copjens, 100 rd^{s} aen rabarbar, 135 rd^{s} aen radix China, 125 rd^{s} aen diverse copjes, soo wel sonder, als met dexsels, 30 rd^{s} aen laxa, 8 rd^{s} aen gorgolets, 10 rd^{s} aen pierings;

samen 119 vaertuygen, hebben in 't generael vervoert, als volght:

17678	rycxdaelders	aen cleeden;	25	rycxdaelders	aen arack;
600	»	» contanten;	30	»	» copere gommen;
361	»	» out yser;	62	»	» » armringen;
28	»	» ysere hoepen;	40	»	» nesten ysere pannen;
2720	»	» wax;			
1040	»	» staefcoper;	15	»	» pierings;
392	»	» firmilioen;	20	»	» gorgolets;
100	»	» laxa;	108	»	» Maccouse porcelyne coppen;
45	»	» sandelhout;			
60	»	» antimonium;	100	»	» rabarbar;
14	»	» dackpannen;	135	»	» radix China;
10	»	» theeketels;	200	»	nogh aen 10 kisten staeffcoper, die op de peper reecquening en tol uytgevoert syn;
105	»	» cust coraeltjens;			
181	»	» coppen met dexels;			somma 22969 rycxdaelders.
19	»	» nieuw gemaeckt yser;			

De heeren schepenen, bailluw en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} den heer gouverneur generael rapport gedaen van hare visite aen de onderstaende personen:

primo February, 's Dita van Batavia, die haer achter het Chinese kercqhoff de keel affgesneden heeft;

primo February, Tydsia van Bouton, slavinne van den Maleyer, Intje Awangh, omtrent de fortresse Reyswyck vermoort;

10 February, Lombock van Lombock, slavinne van Soeta van Crawangh, Javaen, boven in de revier Anké verdronken;

Wangsa Bagelangh, boven omtrent 't Zyboeboer in Anké amock gespeelt en aldaer dootgeschooten.

Door d'heer water fiscael, Pieter Pauw, syn dese gepasseerde maent aengehaelt de volgende particuliere goederen;

29 February uyt de Spreeuw, comende van Bengala:

50 stucx taffechelas gingangh;
90 » fotassen en
16 » bethilles.

Soo in de Nederlantse, als Maleytse kerck syn dese maent in den huwelycken staet bevestigt:

8 Nederlantse Comp^{a} dienaren;
2 borgers;
6 Mardyckers en
1 slaeff;
t'samen 17 paeren.

Oock syn in de gemelte kercken gedoopt:

8 Nederlantse en
31 inlantse kinderen;
t'samen 39 kinderen.

Volgens gehouden notitie by de doolgravers deser steede, soo syn dese maent gestorven ende ter aerde gebracht:

37 Comp^{es} dienaers;
4 burgers;
4 Duytse vrouwen;
swarte mans;
2 " vrouwen;
1 Duyts kint;
5 swarte ditos;
4 slaven en slavinnen;
t'samen 57 dooden.

Buyten dese stadt syn dese maendt bevonden te woonen een aental van 5044 Javaenen, alle manspersonen op verscheyde plaetsen, namentlycq:

1133 by de schans Jaccatra;
441 by de rivier Crocot;
441 buyten de poort Utrecht;
808 buyten de poort Diest;
2221 by particuliere;
t'samen 5044 Javanen.

Maert Anno 1672.

1 *d*°. kort naer den middagh comt hier wederom te verschynen van de Caep de Goede Hoop over 't eylandt Mauritius 't fluytje, Bunschooten, medebrengende van 't voorsz. eylandt, ongetaxeert:

1044 noten ebbenhout;
119 stucx koe- en hertevellen;
2 vaten Mauritius vlees tot preuve;
2 kasjes en een sackjen met amber de grys en noir.

En was 't gemelte fluytjen den 19^{en} November 1670 van hier, in comp^{e} van de 8 retourscheepen onder de vlagge van d'E. Ysbrandt Goske, met eenige nootlyckheeden voor dat commandement affgesonden, van daer 17 Juny des verleden jaers van den commandeur, Haccius, gedemitteert en vertrocken om syn reyse directelyck naer Batavia aen te stellen, met ordre om 't meergenoemde eylandt en passant aen te doen en met eenige behoefftigheeden, daerin gescheept, te versorgen, daerse dan naer luyt van de missive van 't opperhooffit aldaer, G. F. Wreeden, aen de hooge regeringe alhier geschreven, gedateert 14 December verleeden, hebbende alvoorens twee ankers voor het Ooster gat laten sitten en perykel geleeden van 't schip te verliesen, nogh entlyck 4 Augustus daeraen volgende voor de nieuw Wester hoeck haven ten anker waren gecomen, alwaer de siecken, sooveel mogelyck, met verversingh de behulpsame handt gebooden, wederom verquickt en op de been waren geraeckt; en naer dien 't selve scheepjen door contrary winden de voorsz. haven qualyck conde binnen comen, soo warense genootsaeckt, alvoorens datse met water en branthout waren versorgt, wederom zee te kiesen om te sien, offse de Zuyd Ooster haven conden binnen comen, 't welck oock geluckigh was volbracht; en warense nogh den 11^{en} September 't Ooster gat ingecomen en onder den derden hoeck geanckert.

Drie dagen nae 't arrivement van ons scheepjen was aldaer een Frans schip van de wal comen zeylen en had 't selve een chaloup, met 15 mannen gemant, comende 't Zuyder gat in, aen de logie gesonden met versoeck om als vrienden en bontgenoten voor haer volck verversingh, water en branthout, mitsgaders een piloot om haer schip binnen te lootsen; maer, alsoo 't gemelte schip met 400 coppen gemandt en met 62 metale stucken gemonteert was geweest, soo was haer 't laeste om reden beleeffdelyck affgeslagen, dogh branthout souw haer op strant voor de boot, die de

cleynste van drien was, beschickt werden; maer 't schynt, datse alleenigh quamen om alles te verspieden, alsoose de bhay oock hadden doen affpeylen ende oock begeert mede ons scheepjen te sien, etc.; maer terwyl zy merckten, datse onwaerde gasten syn souden, en datse oock sagen de preparatie, die op haer aencomste, soose yts in 't sin hadden, gemaeckt wiert, soo verassureerden zy d'onse, datter tusschen haren Coninck en onsen staet niet anders als vreede en eenigheyt gecontinueert wiert, en sy oock niet anders quamen dan om sulx te onderhouden en voorts meer andere discoursen van cerimonie, als wanneer deselve 's anderen daegs naer gelegentheyt onthaelt en ontbeten hebbende, warense met alle beleefftheyt gescheyden; op 't vertreck wierdense oock met een canonschoot vereert, waermede zy dan onderzeyl gegaen en vertrocken syn.

Soo waren daermede een party schelmen t'samen gerot, die sigh uyt pure moetwil absenteerden en in 't bos vagabondeerden, met intentie om 't opperhooffd, neffens andere getrouwe dienaers, te masacreren en dan, by aencomste van vreemde scheepen, 's Comp^{e} ebbenhout daer in te embarqueeren om daermede te vertrecken; maer, alsoo deselve door voorsightigheyt wederom gevat en in handen waren gecregen, synse volgens ordre van de Comp^{e} andere ten exempel gestrafft, soo en gelyck de proceduyren, deliberatien, resolutien en sententien, daer nevens gesonden, uytwysen.

Gelyck dan oock aldaer uyt 't Patria waren gecomen twee vryluyden off huysgesinnen om den ackerbouw te bevorderen; maer, alsoo deselve wel dorsten seggen daer niet gecomen te syn om te arbeyden, maer hun cost al gemackelycker te winnen, en dat hun belooft was haer met veevangst en een tapje te geneeren, gelyck deselve daerom geduyrigh versogten, dat d'E. Comp^{e} naedeeligh en oock een voet gegeven soude syn tot alle ongeregeltheyt, etc., alles breeder geëxtendeert en te vinden zynde in de voorsz. missive en die ongetwyffelt met de daerby gehoorende documenten van de Caep naer 't Patria staen versonden te worden.

In welke meergemelte missive dan oock mede largo wert uytgedruckt de vrugtbaerheyt van dat eylandt, soo datter veelerhander fruyten en gewassen van boomen en voorts watter gesaeyt en geplant wort, seer wil groeyen en oock rycklyck vrughten voort brengen, principalyck Turckse boontjes, dier meer als gemeen willen groeyen, waervan jaerlyx groote quantiteyt soude vergadert werden; boulandt isser in abondantie, alsser maer getrouwe bouwluyden by de werck waren, alsoo de gemelte boontjes driemael in 't jaer connen geplant en geoeghst worden; andere thuyn en moeskruyden, mitsgaders den wyngaert, wasser oock seer smakelyck en wel, dogh de rupsen, sprinckhanen en andere ongedierte seer onderworpen, waervan 't landt vol is.

Granen, te weten, tarw, garst, rogge en haver, was mede seer heerlyck opgeschooten, maer tot ayren schietende t'eenemael van de sprinckhanen uytgegeten.

De visvangst konde mede wel g'observeert, ryckelyck gevangen en wel gesouten werden om langh te duyren, maer daer mancqueert volck, ... ketels tot zout te branden en vaetwerck; schoon wit sout can daer gebrandt worden, waervan een sackjen overcomt tot speculatie.

De aenteelt ende veevanghst can oock jaerlyx gecontinueert werden, maer 't volck daertoe, buyten d'ebbenhout capperye en planken zagerye, manqueert er, etc.; de overvloedige teelt van schiltpadden en geyten wert door de wilde verkens, die op d'eerste haer eyers en d'ander syn jongens weten op te passen, belet, 't welck oorsaeck is, dat het eylandt van geyten, bocken en jonge herten niet en krielt en daer is qualyck remedie toe om de verkens uyt te roeyen, alsoo deselve hoe langx hoe meer vermeenighvuldigen en oock dagelyx de beste jaghthonden te schande brengen; de koeyen gaven dagelyx goede melck en booter, daer nu een preuff van gesonden wiert, oock mede twee vaten ingesouten vleesch; en twyffelde 't opperhooft oock niet, off daer soude, sooder luyden van kennisse waren, oock goede, vette caes connen gemaeckt worden.

Hoenders en eenden condender oock wel aenteelen, alsmede gansen, indiense daervan versien waren; de schapen, die voor desen door d'honden bycans vernielt zyn, begonnen mede wederom voort te teelen; en souder voortaen werck gemaeckt werden om jonge geyten en bocken selve aen te queeken en bewarense in een pagger om tam te maecken, etc.

d'Ebbenhout capperye conde oock nogh al een tyt langh continueeren, maer 't viel moeyelyck voor d'arme menschen, alsoo 't selve meer als over de twee uren gaens uyt het bos op de schouderen moesten slepen, van waer 't selve dan met de wagen aen strant op Cronenburgh en van daer met vaertuygen aen boort gebraght wert; en connen haer Ed^{e} oordeelen aen dese groote, dicke moten, die nu met dit fluytscheepjen overcomen, wat moeyte het cost met soo weynigh volck en verren wegh om uyt het bos te crygen; 't schort meest aen wagens, datse die off ten minsten een wagemaker niet van de Caep hebben becomen, soo datter uyt dat gebreck dit jaer in dat hout cappen weynigh sal gedaen worden, insonderheyt in 't cappen van sulken swaren hout.

't Jonge ebbenhout wast by meenighten aen, soodat 't selve by lanckheyt van tyt sal vermeenighvuldigen; en wenst het voornoemde opperhoofft wederom, dat by gelegentheyt soo een scheepjen, als Bunschoten is, van haer Ed^{e} moght toegesonden worden om 't selve dan daermede aff te laden.

Root ebbenhout valter mede schoon en abondant en costelyck gevlimmet en soo dick, datter planken van 16, 18, 20, jae 24 duymen breet uyt connen gesaegt worden; en naerdien daervan jaerlyx wel goede party in twee à drie scheepen soude connen affgeladen werden, wenst 't opperhoofft wel, dat aldaer een saeghmeulen moght opgereght werden; en alsoo daer sagen manqueerden, soo wort daervan geen preuve overgesonden.

Groen ebbenhout is de pyne niet waert om gecapt te werden, alsooder ordinair niet meer dan vier à vyff duym ebben in gevonden wert, hoewel 't selve daermede in abondantie valt.

Ambregrys is geen schuym off dreck van walvisch, etc., maer uyt de wortel van een boom voort spruytende, welke boom, hoe verde die in 't landt is staende, syn wortelen altyt naer de zee is voortschietende, soeckende de warmte derselve om syn vetachtige gom, die al nae beneden comt, door de warmte der zee quyt te

worden, off dat hy anders door syn vettigheyt soude verbranden en versticken; soo wanneer deselve vette gom in zee wert geschooten, isse soo tay, datse niet lightelyck van de wortel can affbreeken, ten zy door de swaerte derselve en door de beweegingh der warme zee het van selve afbreeckt en soo in zee is dryvende, etc.; en meent 't gemelte opperhoofft, dat door 't planten derselver boomen op plaetsen, daer de stroom syn aenval heeft, 't niet soude manqueren, off 't soude moeten op strant geworpen en d'E. Compe ryckelyck toegebraght worden; van dese ghom wert per dit scheepjen aen haer Ede toegesonden 7/8 ℔, by een soldaet gevonden, die nu mede overcomt om naer 't Patria te varen, neffens nogh 2 stucx, wegende .. ℔, by 't opperhoofft selfs gevonden, etc.

De specien amber noir en succini werden meerder als d'andere gevonden, waervan 't eerste .. ℔ seer goet en 't ander .. ℔, maer van geringe waerdye gesonden wert.

Amaril, die geoordeelt wert de beste te syn, wert aldaer mede in abondantie gevonden, waervan mede een sackjen van .. ℔ tot preuve gesonden wort.

2 *en* 3 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

4 *d°*. becomen per inlandts vaertuygh van onsen resident tot Bantam, Willem Caeff, een missive, gedateert op gisteren, waerby adviseert, dat het jonck van den sabandaer, Caytsoe, verleeden Sondagh, zynde den 28en der verleede maent, daer ter rheede van Maccau was gearriveert, geladen met radix China, spiaulter, Chineese lanckwas, Chinees papier, goutdraet, thee, rouwe zyde, diverse zyde stoffen, als parthy porceleyn en ysere pannen; en waren daer met oock dertigh Tartaerse, geschoore, Chineese coopluyden overgecomen; soo was oock mede nogh een cleyn jonck dagelycx, mede wel geladen, te verwaghten, die de annachoda van bovengemelte jonck in Maccau voor 3000 teyl hadde gekoft.

Soo hadden de twee Siamse scheepen, boven 't gementioneerde in voorigen brieff, nogh omtrent 50 picols eliphantstanden aengebraght, maer al meest cleene stukken.

Oock waren daer, soo door Chineesen, als Bataviase vryburgers, met drie vaertuygen aengebraght radix China, Chineese lanckwas, 7 à 8 picols robarbar en een goede quantiteyt muscus, 't welck aen de Engelse vrunden van 't schip, de Phaenicx, excepto de robarber, was vercoft; en was 't selve schip eerst 2 deses onder zeyl geraeckt.

Vier dagen verleeden off ultimo February was de resident naer Pontangh gevaren om de Coninck te spreeken, maer conde door indispositie geen audientie crygen; maer, alsoo Key Aria daer oock present was, soo had de resident hem aengedient, hoedanigh de valse dubbeltjes in 't huys van pangorangh Koelongh wierden geslagen en dat sulx geliefde den Coninck bekent te maecken, dat sulx verbooden wierde, alsoo de Bataviase gemeente daer groote schade by had; en alsoo de sabandaer, Caytsoe, die sulx mede was bekent gemaeckt, 't selve den Coninck had voorgedragen, soo had die Vorst daerop gedient, dat sulk gelt in syn landt niet ganghbaer was en oversulx daerop Batavia moghte opletten en den invoerder off uytgever, anderen ten exempel, soude straffen; en was de meergenoemde resident

voor de waerheyt beright, dat sulck gelt te slaen gepractiseert was van een Fransman, door d'heer Caron tot dienst des Coninex daer gelaten en die in 't huys van pangorangh Coelangh logeerde.

Op 't schryven deses was een vaertuygh, door een Moor, Neyna genaemt, met 25 packen diverse sorteeringe Engelse cleeden affgeladen, over Japara naer Maccassar vertrocken.

Sedert 5 dagen waren daer 7 vaertuygen van Sillebaer, geladen met peper, in de rivier gearriveert.

Soo is oock heden naer middagh in Rade van India goetgevonden aen Cornelis Pastor en Tico, Ternataense inlanders, te vergunnen aen de eylanden voor Batavia buyten de rhee calck te mogen branden, maer niet bewesten Onrust.

Gelyck dan oock door d'heer Pieter van Hoorn is voorgebracht de reequening der armen middelen deser steede, door diaconen gedaen; en comt het capitael derselver, het welke den verleeden jare 1671 1311 rd^{s} 9$^{1}/_{2}$ stuyvers vermindert is, op ultimo December verleden nogh te bedragen een somma van 72450 rd^{s} en 52 stuyvers.

En is oock mede gelesen het concept biljet van aenbestedinge des bollewerks, aen Onrust te maeken nae de forme en maniere, als op 26 February hier in dit dagh-register staet geinsereerdt; en nu verstaen is, alsoo te laten aenplacken.

5, 6 *en* 7 *d^{o}*. isser niet voorgevallen.

8 *d^{o}*. tegens den middagh comt hier behouden van Toncquin ter rheede te verschynen 't jaght, Bleyswyck, met een cargasoen ten bedrage van *f* 112392:19:12 bestaende in de volgende coopmanschappen, namentlyck:

2500 stucx pelangs in ses kisten;
600 p^{s} sumongys in 12 packen;
1496 » hockiens in 8 packen;
274 » bhasen in drie kisten;
4110 cattys sittauw in 188 packen;
15753 » diverse zyde;
284 stucx piek steelen;
1 cannassertie met 105 p^{s} gemaekte ivoerwerck voor den midicinen winkel.

Buyten dien is voor den Coningh en prins, om voor deselve naer Japan versonden te worden, mede nogh in Comp^{s} packhuysen ontfangen 1 kist met stoffen, 2 packen zyde, 1 kannasser met hockiens en 2 houte modellen van potjens, met recommandatie om de stoffen, gelyck voor desen jaerlycx van daer naer Japan heeft moeten geschieden, in Japan te laten drucken en de zyde in faveur der oncosten te vercopen, gelyck by de missive, daermede van den coopman en opperhooft, Cornelis Valconier, becomen, gedateert 30 January, is te sien.

En ontfangen haer Ed^{e} daermede oock twee brieven van den Coninck en prins, die, uyt Toncquins getranslateert zynde, bevonden zyn van volgenden inhout, als namentlyck eerstelyck die van den Coninck.

Anamkokongh, Coninck van Toncquin, beantwoordt den brieff van Joan Maetsuyker, Coninck van Batavia, en syne raedtsheeren, die in grootheyt

zyn en haer volkeren in wysheyt en voorsigtigheyt weten te regeren; die aen alle natien veel goed doen; daerom een yder genegen is op Batavia te comen negotieeren; en die Godt wil geven een langh leven veel geluck en voorspoet in dese werelt.

Verders hebbe den brief, nevens de schenckagie, die UEd^e^ mettet schip hebt gesonden, met groote genegentheyt ontfangen ende daeruyt tot leetwesen verstaen 't verongelucken van een schip, waerover seer bedroefft ben geweest, jae, offer my selfs hadde aengegaen, waeruyt dan oock UEd^e^ kundt sien, myne genegentheyt meerder tot UEd^e^ als andere negotianten is strekkende.

Verders hebbe uyt den brieff gelesen, datter weynigh salpeter op Batavia was, dierhalven UEd^e^ niet veel hebt kunnen zenden; versoeke daerom metten naesten meerder quantiteyt gelieffi te senden; ik sal de waerde van deselve in zyde betalen; wat aengaedt de stucken en coegels, hebben UEd^e^ oock sooveel niet gesonden, als wel geëyscht hadde, door dien UEd^e^ die selfs benodight waert; dogh, alsoo daervan niet wel versien ben, versoeke mettet eerste schip, dat nae Toncquin vertrekt, UEd^e^ myn eysch gelieffi te voldoen, gelyck in desen brieff is gestelt, alsmede de ysere stucken, die UEd^e^ voor desen geschreven hebt, hier nae souden gesonden werden, welke nu, alsoo van meeninge ben ten oorlogh te gaen, wel souden te passe comen, waermede dan sal erkennen, wanneer overwinninge hebben, de Comp^e^ my geholpen beeft, en sal ook desselfs name daerdoor nu, nogh noyt niet vergeten; nogh versoeck ik, dat my een goeden constabel magh toegesonden werden om in Toncquin te wonen, waeraen sal bemerken UEd^e^ goede genegentheyt 't myn waerts; en sal my ook seer aengenaem wesen en hem met een goede woninge en plaetse versien en oock in goede bewaringe nemen.

Met dit schip, dat nae Batavia vertrekt, hebbe niet anders te senden aen UEd^e^ tot teken van myn opregte genegentheyt als 600 .. offte teylen; versoeke UEd^e^ niet gelieve te sien op de cleenigheyt, maer op de goede genegentheyt en vrundtschap tusschen Batavia en Toncquin, die soo lange duren magh als sonne en mane baer schynsel geven; nu versoeken van UEd^e^ 't volgende:

4	stucx metale stucken van 6 ℔ cruyt;
1000	picols salpeter;
500	» swavel;
4000	groote cogels;
58000	gemeene coegels;
38000	cleender »
5	p^e^ swart laken;
5	» blauw »
20	» roodt »
20	» » perpetuanen;
5	» blauw »
5	» assgrauw perpetuanen;

10 stucx groote barnsteene coraelen kettings, als voor desen hebben geëyscht;
partye witte gesorteerde cleeden;
» geschilderde cleeden;
» groote stucken barnsteen;
» coper;
» thin, Spaence realen, als voor desen geëyscht hebben;
6 vaten Lissebonse oly.

Geschreven in 't negende jaer van myn regerinch, den 27^en^ dagh van de aghste maendt.

Van den Prins.

De brieff van Gikokongh, Prins van Toncquin, is van een en denselven inhoudt als van den Coninck, uytgesondert, als dat maer 300 ... offte teylen aen den Coninck van Batavia sendt en dat verleden jaer gesonden heeft 2 picols zyde, daervoor geëyscht barnsteen en andere goederen, die tot nogh toe niet heeft becomen, die hy versoekt mettet schip, dat naer Toncquin vertreckt, hem mogen toegesonden werden, alsmede 't geene hier onder geëyscht wert:

parthye salpeter;
Spaence realen;
perpetuanen;
witte cleeden;
geschilderde cleeden;
coper;
groote parthye thin, swavel;
laekenen van alderhande coleuren;
groote stucken barnsteen;
oly van olyven en
10 kettings barnsteen coraelen;

} als verleden jaer heeft geëyscht.

Geschreven in 't negende jaer des Conings regeringe, den 9^en^ maendt den 12^en^ dagh.

Terselver tyt becomen haer Ed^en^, mede mettet vaertuygh van Miera, Moor, een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt, gedateert 23, met een appendix van 28 February jongstleden, te vinden zynde in 't aencomende brieffboek volgens gewoonte onder dat quartier.

Alsoo d'heer Willem Volger by d'heeren mayores is gevordert tot de qualiteyt van extra ordinaris Raedt van India en dat syn E. door impotentheyt sigh heden voor d'eerstemael in vergaderingh van Rade van India heeft vertoondt, soo is syn E., nae het doen van den gewoonlyken eedt, dan ook tot d'eerste sessie in Rade van India geadmitteert.

Ook met eenen verstaen genoemde syn Ed^{e} gagie, die anno 1670 eenigen tyt heeft stil gestaen, doorgaens weder te laten goedt doen tot ultimo February deses jaers, wanneer deselve als extra ordinaris Raedt van India sal worden verhooght tot twee hondert guldens ter maendt.

Soo is mede in Rade van India goedtgevonden de rest des muurwerks van het nieuwe siekenhuys aen den borger, Abraham Struys, aen te besteden voor 14 rd^{e} de schacht muurs.

9 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

10 *d^{o}*. ontfangen met het jaght van den vrycoopman, Sr Simons, genaemt de Sevenster, van Palimbangh een missive, gedateert 26 February verleeden, naer gewoonte te vinden zynde in 't incomende brieffboek van dat quartier.

11 *d^{o}*. naer den middagh is ingedient de reequeningh van het cleen zegel, waerby blyckt, dat sedert primo September tot ultimo February in Comp^{es} cassa voor 7724 stucx diverse zegels zyn ontfangen 1234 1/2 rd^{e}, gelyck by de reecqueningh daervan, in 't resolutieboek geinsereert, te sien is.

Soo is oock goetgevonden het jaghtjen, Gorcum, mits desselfs onbequaemheyt aff te leggen.

En de opperhooffden van de fluyt, de Beemster, voor gedane uytreyse op haer versoeck te accordeeren de premie van een ses maendige voyagie.

Alsmede in plaets van den overleeden binnen regent en schaffmeester des hospitaels, Jacob Breemer, weder te verkiesen den borger, Jacob Havenmeester.

12 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

13 *d^{o}*. Nae den middagh nae de predicatie verschynt hier van Mallacca over Andragiry 't jachje, de Stockvis, medebrengende van de laeste plaets:

1 kistje met 600 taylen swaerte gout;

50325 cattys off 125 13/16 bhaer peper, met malcander bedragende *f* 44294:3:12.

Waermede dan oock becomen een missive van den coopman, Hendrick Ysbrants, ende den raedt aen haer Ed^{e} geschreven, gedateert 27 February, alsmede de duplicata der missive van den gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt, gedateert 19 January en 18 February jongstleden, per borgers vaertuygh al ontfangen gehadt.

14 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

15 *d^{o}*. comt alhier ter rheede behouden van Masulipatnam te verschynen het fluytschip, de Pynacker, medebrengende:

600 packen diverse cleeden;	4800 ℔ gesuyverden hennip;
70 » off 8400 ℔ wit cattoene garen;	79500 » diverse spyckers;
7213 ℔ namrack;	5 packen rochevellen;
45 » getwernde zyde;	13500 ℔ bocke en schapenhair;
965 » stael;	300 stucx ledige goeny sacken;
53475 » gommelack;	31 ledige cruyt blasen, costende met malcanderen *f* 165449:—:11.

Waermede wy dan oock ontfangen drie brieven, te weten, een copie missive van 17 December des verleeden, een originele van 6 February, beyde van S^{r} tot Masulipatnam, en een briefjen van den coopman, Theodorus van Cloon, gedaghteekent

mede 6 February deses jaers, naer gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboeck van dat quartier.

Soo becomen mede per Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een missive, gedateert op eergisteren, waerby bekent maeckt, dat de Coninck, sieckelyck zynde, met alle den adel van Pontangh weder t'huys was gecomen.

De jonge Sultan bleeff nogh by syn voornemen om een paep te worden en laet hem door een Maccassaersen paep, die in Mocha is geweest, uyt haer alcoran onderreghten; hy heeft alle syn volck, soo mans, als vrouwen, gelast haer oude Javaense dragt aff te leggen en op de Mochase manier gekleet te gaen, dat al by meenigte van syn volck naegecomen wert; maer 't is tegens den ouden Vorst syn sin, maer wil 't eghter nogh niet verbieden, maer seyt wel, dat syn soon begint geck te worden, omdat hy veranderingh van kleedingh in syn landt brengt; en omdat hy de regeeringh niet en wil accepteeren, soo is de Coninck voornemens syn jongsten soon tot Coninck van Bantam te kiesen, etc.

d'Engelse Phaenicx, naedat het twee ankers heeft verlooren, is eerst 9 deses uyt de Straet Sunda geraeckt.

11 deses was tot Bantam een particulier Engels scheepjen, genaemt den Dolphyn, groot omtrent 50 lasten, met eenige Engelse cleeden, als 15 à 16 Portugeese coopluyden, nevens hare coopmanschappen, aengecomen, hebbende 36 dagen onderweegh geweest; dit braght tydingh, dat d'Engelse vrunden op de cust Cormandel over landt brieven uyt Suratta hadden becomen, waer nevens onder anderen geadverteert wiert 't voornemen der Francen, datse met 10 schepen naer de cust van Mallabaer stonden te vertrecken en, soose aldaer tot haer voornemen niet geraken conden, datse dan omtrent dese contreyen stonden te comen; apparent, dat het om 't eylandt Bancka sal te doen wesen, gelyck d'heer Caron verleeden jaer by syn aenweesen aen den sabandaer, Caytsoe, heeft te kennen gegeven.

De Deenen hadden omtrent drie maenden geleeden een Moors schip omtrent Bengala, dat costelyck geladen was, aengesnoert en op Tranquebare opgebracht; meester Bon, capiteyn van desen Vorst syn scheepje, die op de cust van Orixa was gebleeven, had wederom aldaer een cleen scheepje gekoft en stont daermede dagelycx aldaer wederom te verschynen.

Meester Eduwart Lock en de jonge Winter waren met een schip van 200 lasten groot, geladen met cleeden, op 25 November jongstleeden van Masulipatnam vertrocken, in voornemen haer ladingh op Batavia te brengen en voorts haer reys naer Maccau te doen; de Bremer, Jan Bringman, verleeden jaer voor d'Engelsen met syn scheepjen tot Bantam aengebracht hebbende, had syn scheepjen in Bengale vercoght en wederom in de plaets een grooter gecoght, waer met hy weder met vraght goederen aldaer stont te verschynen.

Een chaloup van den tollenaer, Key Nebe Secredana, was aldaer mede van Padangh ter rheede aengecomen met 150 picols benjuwyn; en was aldaer door den sabandaer 15 cattys camphur Baros uytgehaelt en geconfisqueert.

De ladingh van het jonck van den sabandaer Caytsoe, uyt Maccau jongst aengecomen, bestont in 90 à 100 picols radix China, 40 à 50 picols speaulter,

25 à 30 picols rouwe zyde, 10 à 12 picols flos zyde, eenige picols verscheyde drooge kruyden tot medicynen, 50 picols Chineese lanckwas, 40 à 50 cattys muscus, 20 à 30 picols thee, 1000 stucx, soo damasten, als andere zyde stoffen, 500 stucx groote, als cleyne quytasollen, 200 nesjes ysere pannen, parthy porceleyne schootels, pierings en commen, als nogh eenige andere cleenigheeden meer; in de 100 picols peper, die nat en bedorven syn geworden, brenght hy wederom terugh.

Seeker weduwe van een Portugees, genaemt Anthonique, woonachtigh op Batavia, was voor 10 dagen met behoorlycke pas van d'heer ontfanger om haer affairen te verrighten aengecomen; sy was niet genegen wederom naer Batavia te keeren, maer wel naer Japara, omdatse haer om schulden soeckt fugityff te maken, etc

Om het comptoir Japara en onderhoorige plaetsen met een bequaem persoon tot tweede te versien, soo is in Rade van India verstaen den resident, Jacob Couper, by te schicken den boeckhouder, Everard Verschuyr, althans sonder employ en in de Maleytse tale ervaren zynde.

En op 't versoeck van Anna Wederhuysen, weduwe wylen den boeckhouder, Dirck Fraey, om wegen haer mans schulden (die zy verclaert onmaghtigh te syn te betalen) te mogen hebben het beneficium van cessie is haer hetselve geaccordeert, met committimus aen den achtbaren raedt van justitie.

Soo is mede aen den borger, Sr Simon Simonse, op syn versoeck toegestaen wederom 2 à 3 bodems nae Maccauw ende vordere cust van China te mogen senden, ten zy de heeren meesters voor het vertreck derselver 't contrarie comen te ordonneeren, etc.

16 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Japara, om de gereede houtwerken van daer te halen, ledigh de scheepen, Beemster en Ougly, medenemende eenelyck yder een missive van eenen inhout, zynde de volgende advertentie en ordres:

dat 't jongste schryven is geweest 30 January, affgegaen met de fluytscheepen, Peguw en Nieuwpoort, beyde nae Banda gedestineert, en dat deselve, van de nodige houtwerken, etc. voor die provintie versien zynde, sullen voortgesonden zyn; 't sedert syn nogh op 17 February en 10 deser naer de Oosterse provintie affgesonden:

De Cogge en Westwout nae Amboina;

de Pauw en Hilversum nae Ternate;

Meliskerke nae Maccassar;

Duynvliet nae Banda.

't Fluytjen, de Mees, leyt oock gereet om naer Maccassar te verseylen en staet van daer naer Grissick te verseylen om een rys last te comen halen, etc.; per de Cogge, die over Banda gegaen is, is overgevaren d'heer Willem Maetsuyker, gedesigneert gouverneur van die provintie om d'heer Antony Hurt aldaer in 't gouvernement te vervangen, die wederom in plaets van d'heer gouverneur, Jacob Cops, tot Amboina staet te succedeeren, zynde d'E. Cornelis Franx als president van Ternate daer oock mede overgevaren om, nae verrightinge van eenige nodige affaires tot Amboina, voorts van daer naer Ternate te vertrecken, etc.

En naedien het Wester mousson ten eynde begint te loopen, zyn tot affhalinge der houtwerken voor eerst aengeleyt de scheepen, Beemster, Ougly, Spreeuw, Muyden

en Vlaerdingen, gaende de drie eerste, hebbende yder een last poort, voor aff en d'andere staen in corten mede te volgen, daer wel dan sooveel swaer en ligt timmerhout mede sullen verwaghten, als yder sal connen medebrengen; 't jaght, Ougly, dient wel eerst weder herwaerts te comen om terstont andermael tot ultimo te senden en met sooveel houtwerken, als sal connen innemen, voorts nae Maccassar te stevenen, daerse seer om verlegen syn; de eys daervan gaet hier nevens en sullen we oock mede de fluyt, de Beemster, mede wat spoedigh verwaghten om apparent tot de eerste besendinge naer Japan te versenden.

Tegens den avont verschynt hier ter rheede van Malacca over Palimbangh 't jaght, Hoogelande, medebrengende van Mallacca:

13084 ℔ off 104 picols en 67 cattys spiaulter;
33050 » harpuys;
21268 » thin;
3 casjes met 166 ℔ monster thin;
6000 ℔ bedorven buscruyt, met malcander bedragende *f* 15764 : — : 8.

Waermede wy dan oock neffens de bylagen van Mallacca hebben becomen, de de duplicata hier te vooren op 8 Maert met 't vaertuygh van Miera, Moor, al ontfangen geweest.

Maer de missive van den coopman, Melchior Hurt, uyt Palembangh is gedateert 11 Maert, naer gewoonte te vinden zynde in 't aencomende brieffboeck van dat quartier.

17 *d°*. naerdien 't fluytschip, de Spreeuw, op gisteren mede was gedestineert om met de Beemster en Ougly in comp^e^ naer Japara te vertrecken, maer door eenigh manquement heeft moeten hier verblyven en naerdien op heden is claer geraeckt, soo vertreckt 't selve tegens den avondt met 't jaght, Vlaerdingen, ledigh derwaerts, eenelyck medenemende de copie missive, die met de voorsz. Beemster en Ougly al affgegaen syn.

18 *d°*. 's avonts vertreckt uyt dese rheede naer Bantam om bintrottingh en wit calck over te halen de hoeckerboot, de Grundel, medenemende een missive aen den resident, Willem Caeff, in substantie zynde, als volght:

dat 't laeste schryven was gedateert 20 February, in geleyde van 2 pacquetten brieven, aen de heeren bewinthebberen geschreven, om mette Engelse Phaenicx over te gaen, waernae wy weder successive vier brieven hebben ontfangen, geteekent 20 en 25 des genoemden maents, mitsgaders 5 en 13 deses, en daeruyt gelesen, wat daer ondertusschen weder was voorgevallen en gepasseert; wy sien onder anderen oock mede, dat de Engelse vrunden daer weder een particulier scheepjen met lywaten en cleeden van Cormandel hebben gecregen, dat ons al weder niet veel voordeel sal aenbrengen, als oock de Portugesen, daermede aengecomen; de tydinge, daer van Suratta met overgecomen, accordeeren ten principalen met de advysen, by ons ontfangen; maer syn verwondert, dat hetselve scheepje niet een letter van d'onse op de cust heeft medegebracht, etc.; 't voornemen van meester Eduart Lock en de jonge Winter om met een schip van 200 lasten nae Batavia te comen en van hier voort nae Macao te verseylen connen wy qualyck gelooven; meester Bon, die het

scheepjen op de cust van Orixa verlooren heeft, sien wy, dat daer weder een cleyne bodem soude gecoght hebben, waer met tot Bantam verwaght wiert, maer connen eghter niet geloven, dat die besendinge veel voordeel sal geven.

Van de legatie des Coninchs van Siam; dat de Conincq, sieck synde, met den adel is binnen gecomen; de jonge Sulthan voornemen is om een paep te worden en met geen wereltse saecken te bemoeyen en de Mochase draght, die de jonge Sultan tragt in te voeren, waerdoor de vader geen behagen heeft, etc^{a}., hebben wy mede gelesen.

Oock onse claghten over de valse munt, dat wy geensints van syn hoogheyt verwaght hadden soodanigen capitalen misdaet in syn landt te gedoogen; wy sullen eghter niet naelaten het inbrengen en uytgeven op de swaerste straffe te verbieden, 't welck buyten quetsinge van syn hoogheyt eere en respect niet can geschieden.

Dese comt UE. dan toe met de hoeckerboot, de Grundel, als vooren geseyt, om over te halen de bintrottingh en goede parthy wit calck, die aldaer in voorraedt is; met 't incopen van rottingh magh wel worden voortgevaren, daer ons niet light te veel van sal cunnen toecomen, etc.

Gelyck ons dan nogh naer 't sluyten deses omtrent 7 uren 's avonts gewort UE. nader brieff van heden morgen, nevens het pacquet, door het Deens scheepje, de Fortuyn, van de cust overgebracht, waervoor UE. den resident onsentwegen hertelyk sult doen bedancken.

Welke missive is gedateert 9 February jongstleeden, uyt Nagapatnam van den E. Jacob van der Meersche ende den raedt geschreven; wat daermede wort bekent gemaeckt van den goeden toestandt aldaer en hoedanigh sy sigh sooveel doenelyk voor den gerughten Francen en Portugeesen oorlogh verstercken, sulx sal connen naergesien worden in 't aencomende brieffboeck van dat quartier.

Het brieffjen van den resident, Willem Caeff, tot Bantam dient eenelyk maer tot geleyde van 't voorenstaende.

19 *d*^{o}. 's morgens vertreckt direct naer Maccassar 't fluytje, de Mees, medevoerende:

12	packen cleeden;
800	℔ Bandase swavel;
8	lasten tarwe;
80	℔ canneel;
1000	stucx Johorse cadjangs;
2	lasten smeekolen;
10000	stucx rode vloersteenen;
23000	» dackpannen;
2200	» panne latten en 350 stucx sparren;
570	» baeye planken;
25	» sloot platen en 2 speerhaecken;
1	doos met 2 goude kettingen en medalien;
1	silvere brieffcoker;
1	correcte daets, met malcander bedragende *f* 7656 : 2 : 0.

Wat wy daermede aen den heer president, de Jongh, als aen Radja Palacca en Arou Vaqua schryven, mitsgaders de opene commissie (die alhier cierlyck met vergulde letters is geschreven), op voornoemden valjanten en cloeckmoedigen Palacca gepasseert, als Coninck van Gemoero, sulx is alles te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato deser.

Gelyck dan oock mede tegens den avondt nogh naer Maccassar vertreckt de chaloup, de Calcoen, met 9000 stucx vaderlandtse mopsteenen, costende *f* 162, en de dubbelde missive, huyden morgen met 't fluytjen, de Mees, affgesonden, mitsgaders een post schriptum, onder de voorsz. missive als vooren te vinden.

20 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d°*. comt alhier ter rheede van de Caep wederom behouden te retourneeren 't fluytschip, Udam, in September des verleden jaers van hier derwaerts met provisien gesonden, medebrengende van dat commandement:

260 ℔ diverse droguen voor den midicinen winckel, ongetaxeert;
50 halve amen traen;
1 groote waterspuyt, bedragende *f* 500.

By de missive, gedateert 6 January deses jaers, van den raedt aldaer comt ons onder anderen te blyken het overlyden van den commandeur, Pieter Haccius, 30 November des verleeden jaers, etc.; voorts stont daer alles, Godt loff, nogh redelyck wel en naer ouder gewoonte.

22 *d°*. op de schrifftelycke verthoninge van d'heer direuteur generael in rade, datter onder 't restant van 183606 ℔ rompen by Comp^es^ packhuysen alhier niet meer naer suyveringe dan 42539 ℔ goede rompen waren gecomen, sulx op de geheele massa 141067 ℔ verlooren en in presentie van gecommitteerdens waren verbrandt, soo is goetgevonden de verbrande quantiteyt te laten affschryven en met winst en verlies te vereffenen.

En dewyl men siet, dat de peper over al, soo wel tot Bantam, als tot Palimbangh, voor Engelsen, Francen en andere vreemde natien wort opgehouden, is om deselve herwaerts te trecken in Rade van India goetgevonden alle de peper, die voortaen sal aengebracht en hier gelevert worden, te betalen tegen ses in plaets van vyff rd^s^ de picol, halff gelt, halff goet; en sal dit naer de voornoemde plaetsen aen Comp^es^ residenten genotificeert en rugtbaer gemaeckt worden.

Soo is oock in rade gesien en geapprobeert de taxatie, op de Westcust gedaen, over het jaghtje, de Wyngaert, met al hetgeene daer volgens overgesonden inventaris van staende en lopende want, zeylen, anckers, dreggen, touwen en ammunitien, etc., by en aen zy ter somma van ses hondert rd^s^.

23 *d°*. tegens den avont comt alhier ter rheede van Jamby te parresseeren de jonck, Haerlem, medebrengende van daer:

99945 cattys swarte peper en
4 stucx eliphantstanden tot schenkagie van den Coninck, ongetaxeert;
bedragende de peper met de ongelden, daerop gevallen, *f* 17613:14:2.

De missive, daermede van den coopman, Dirck de Haes, becomen, is gedateert 12 Maert en die van den pangeran Adi Pati luyt naer gedane translaet uyt het Maleyts, als volgt.

Een brieff, geschreven uyt een suyver opregt gemoet, van Pangeran Adi Pati, Coninck tot Jamby, aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van Indien, die Conincq in de stadt van Batavia is en die deselve regeeren, welke oock seer mildadigh en alle Coningen behulpsaem syn en gesagh hebben over alle de Nederlanders, soo boven, als benedens winds, die oock wys en verstandigh als magtigh, stout en onwinbaer in den oorlogh syn en oock haere bontgenoten helpen en bystand doen, alsmede behulpsaem aen arme menschen en onverbreeckelyck in haer contracten, soo lange de son en maen haer schynsel geven; waerdoor de naem van Pangeran Adi Pati en Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India van wedersyts vrientschap seer befaemt is.

Verders nae dit, soo laet ick Joan Maetsuycker, Gouverneur Generael, en de Raden van India weten, als dat de brieff en 't geschenck Pangeran Adi Pati seer aengenaem is geweest, die 't cleen schip, dat alhier ter rheede in passant ten ancker is gecomen, heeft aengebracht, en daeruyt seer geerne gesien, dat Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, de plaetse Jamby en Johoor heeft soeken te bevredigen, waervan oock een brieff van den gouverneur op Malacca was verwaghtende; 't is nu al vyff maenden geleeden, dat de volkeren van Jamby geen hostiliteyt aen die van Johoor gedaen hebben.

d'Oorsaeck, dat uytte brieff, die 't cleene scheepje, dat in de rivier van Jamby om peper voor Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, ende de heeren Raden van Indien was gecomen, hadde verstaen, als dat die van Johoor mede stilstant van wapenen souden doen, 't geen de capitain van de logie oock heeft geseyt; dogh, die van Johoor hebben 't sedert driemalen in de rivier van Jamby geweest en de volkeren van 't Visserdorp weghgevoert en de huysen berooft; eghter hebben die van Jamby nogh al stil geseten; d'oorsaek is de brieff, dien Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India aen Pangeran Adi Pati heeft geschreven, daerin recommandeerende geen hostiliteit te plegen; dierhalven, indien 't meer mael moghte gebeuren, dat die van Johoor vyantschap pleegen en dat die van Jamby haer defendeerden, Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van Indien gelievent van Pangeran Adi Pati niet qualyck te nemen; nogh heeft Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India in den brieff aen Pangeran Adi Pati seer ernstigh versoght, 't geene, sooveel my selfs aengaet, hebbe toegestaen, soo wanneer Jamby met Johoor is bevreedight, daerover te willen beraden.

Verders heeft Pangeran Adi Pati aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India niet anders te senden als 4 stucx eliphantstanden, welke niet gelieft te versmaden, alsoo 't niet anders is als een bloemken sonder reuck; nogh versoeckt Pangeran Adi Pati aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India om drie paer goede pistoolen, die bequaem syn voor Pangeran Adi Pati te gebruycken.

Ter selver tyt, laet in den avont, vertreckt uyt dese rheede naer de Westcust van Sumatra de hoecker, de Pagadeth, medevoerende van hier voor dat commandement:

8400 ℔ schoon gemaeckt cattoen;
965 » stael;
61000 stucx klinkersteenen;
5 lasten smeekolen;
100 stucx leedige half amen;
1 yser retort, met malcander bedragende *f* 3529 : 17.

Wat wy daermede aen den commandeur, Jacob Jorise Pits, en den raed schryven, sulx is volgens gewoonte te vinden in 't affgaende briefboeck.

24 *d°*. 's morgens becomen per Chinees vaertuygh van Jamby de dubbelde missive, die op gisteren met de jonck, Haerlem, is aengebragt geweest.

Tegens den avont werden door haer Ed^e^ ordre met twee Javaense vaertuygen naer Bantam dubbelt afgesonden een missive aen den resident, Willem Caef, houdende in effect de volgende advertentien:

dat 't jongste schryven met den hoecker, de Grundel, 18 deses is geweest;

dat de resident wort bekent gemaeckt, dat we den peper, om redenen daertoe zynde, hier weder hebben gestelt op 6 rd^a^ de picol, halff cleeden, halff gelt, dat de resident onder de coopluyden sal divulgeeren en rugtbaer maecken, offse bewoogen wierden de peper herwaerts te brengen om de andere competiteurs daervan te ontsetten, off anders selff peper tot Bantam te laten incoopen ten pryse, alsse daer betaelt wort, waer de resident ons daervan sal advys geven, wat quantiteyt daer reghtevoort wel te crygen soude syn en dagelyx aencomt, off ons daervan conden dienen, sonder dat egter daerom veel behoeft gewoelt te werden om geen oorsaeck te geven, datse daertegen arbeyden en ons in den wegh comen.

Eergister avont is hier van de Caep de Bonne Esperance terugh gecomen de fluyt, Udam, met geen besonder nieuws, alsoo daer nogh geen nieuwe scheepen waren aengecomen, maer was met dit schip een Engels scheepjen van Bellasor, geladen met cleeden, de Straet ingecomen, daer wy nader bescheyt van sullen verwaghten.

In vergaderingh gesien en overleesen zynde de stucken van het proces crimineel, geintenteert by d'E. fiscael van India, Cornelis Snouk, voor den achtbaren raed van justitie deses casteels op en jegens den soldaet, Hans Oelofs van Stocholm, over en ter saecke van oppositie tegen syne officieren en dat syn commanderenden sergeant seer swaerlyck in syn camer met voorgenomen opset moordadigh en doodlyck had gequest met een cris, die hy in syn broeck verborgen had, etc., omme ter saecke van dien met harquebusade ter doot gestraft te werden, soo is goetgevonden deselve sententie te approbeeren.

25 *d°*. is in Rade van India goetgevonden 't inbrengen van Moorse en andere vreemde cleeden, soowel van Mallacca, als elders, nogh oock den vertier alhier op Batavia niet meer te gedoogen en dat sulx met eerste occagie naer Mallacca oock sal geadviseert worden om 't selve de negotianten aldaer bekent te maeken ende alomme te divulgeren.

Soo is mede verstaen te laten affigeeren een edict tegen de valsche dubbelde stuyvers ende valsche realen, die van Bantam en de Oostcust van Java worden ingebraght, soo ende gelyck hier onder zy geinsereert.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, mitsgaders de Raden wegens de Generale Nederlandsche geoctroyeerde Oost Indische Compe in India, allen dengeenen, die desen sullen sien ofte hooren leesen, saluyt; doen te weten, alsoo ons voorgecomen zy, dat tot Bantam geslagen worden een soort van valsche dubbelde stuyvers, de Nederlandtsche munt seer wel gelyckende, en die dan hier oock aengebragt werden, gelyck oock van de Oostcust van Java een soort van realen van achten, soo als by de hier nevens aengeslagen stucken can gesien worden, waerby de goede ingesetenen deser plaetse groote schade souden connen lyden; soo is 't, dat wy goetgevonden hebben deselve daervan te waerschouwen ende het inbrengen en uytgeven van deselve by desen op de hoogste straffe te verbieden naer gelegentheyt van saecken; ende opdat niemandt hier van eenige ignorantie kome te pretenderen, soo is verstaen desen alomme ter gewoone plaetsen te laten aenplacken.

Batavia in 't Casteel den 25en Maert 1672.

(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Ter zyden stont: Compes zegel in roden lacke gedruckt en daer onder:

*Ter ordonnantie van hooggemelte haer Ed*e,

(was geteekent): JOAN VAN RIEBEECK, secretaris.

En naerdien d'heer Volger afgevraegt zy syn E. bedenken op 't geene syn gemelte E. 11 deser in Rade van India is voorgestelt om den raed van justitie als vice praesident by te woonen, soo heeft syn E. geantwoort en verclaert by syn voorige resolutie te persisteeren, namentlyck, dat daervan moghte geëxcuseert blyven.

26 *d*e. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh van Bantam van onsen resident, Willem Caef, een missive, gedateert 23 deses, meldende in substantie:

dat 't laeste schryvens was geweest 18 deses, nevens een pacquet cust papieren, door het Deens scheepje, de Fortuyn, van Trancquebare aengebracht.

De tollenaer, Key Nebe Secredana, was 4 dagen verleeden in Compes logie verscheenen en had den resident te kennen gegeven, hoedanigh de fiscael op Padangh uyt syn vaertuygh 15 cattys camphur Baros onregtmatigh aengehaelt en geconfisqueert heeft, waerom deselve aen haer Ede demoedelyck versoghte, dat deselve camphur wederom moghte gerestitueert worden; alsmede versoeckt deselve mede om vyff zeebrieven, namentlyck:

2 joncken nae Maccauw;
1 jonck nae Mallacca;
1 » » Cambodja;
1 » » Quinam;

maer seght de resident, dat voorsz. tollenaer maer twee van dese vyff bodems souden toecomen, vermits d'andre drie nogh op de cust van Java eerst sullen gekoft worden, waerom hy meent, dat de passen naer Maccauw en Quinam voor eenige

Coxinse Chineesen sullen weesen, gelyck sulx uyt den mont van den sabandaer, Caytsoe, aen den resident was geseyt, dat Key Nebe traghte twee passen op syn naem te becomen nae de Noort voor 2 Coxinse joncken, die op de Oostcust van Java claer lagen om daermede naer Japan te vertrecken.

De Bantamse Vorst was van voornemen desen jare drie besendingen te doen, als naer Manilha, Japan en Maccauw; en was 't cleyne scheepjen van den Coninck naer Rambangh vertrocken om een groote jonck en een scheepjen, die klaer lagen, van daer te halen.

Een nieuwe jonck, groot omtrent 80 last, die ongevaer 8 maenden in de Bantamse rivier had gelegen, toebehoorende een Chinees, aldaer woonachtigh, wiert mede claer gemaeckt om naer Maccauw te vertrecken.

En had 't particulier Engels scheepjen, van Madraspatnam aengecomen, aldaer aengebraght 250 packen geschilderde cleeden als gebleeckte en bruyn blauwe lywaten, party commyn en cust staeff yser, maer hadden de Engelse vrunden voor haer Comp° als particulier daermede niet een pack cleeden gecreegen; de capiteyn was een Nederlander, genaemt Cornelis Warnarsen en had den Coninck van Golconda voor constabel veerthien jaren achter den anderen gedient; en had de voornoemde capitain met den sabandaer voor zyn geheele ladingh geaccordeert voor 700 ropia; mede voor particuliere coopluyden, daermede aengecomen, waren party fyne gobars en sarrasses aengebraght.

't Deens schip, de Fortuyn, had over de 500 groote packen diverse lywaten en geschilderde kleeden aengebraght, waervan 200 op Bantam aen landt en de rest naer Japara gebraght sullen werden.

Meester Bon was mede op Bantam van Bellasoor met een particulier Engels scheepje, genaemt de Goede Hoop, aldaer ter rheede aengecomen met omtrent 150 packen diverse cleeden, waervan de helft in Japanse sorteeringh, soo van alegias, als taffacheelas zyn, die de agent tot Bantam verleeden jaer had ontbooden, sulx datter voorts niet anders in was als weynigh salpeter en commyn; van 't cargasoen van 't verbleven schip van den Conincq was niet te regt gecomen, maer alles van de Mooren gerooft.

Oock was aldaer een Armenis schip van Manilha met een goet capitael Spaence realen en gout aengecomen, brengende wederom te rugge party ongewilde cleeden; en was dit hetselve schip, dat nu drie jaren verleeden uyt Suratta derwaerts was vertrocken; in welken tyt wederom van Manilha een toght naer Timor en van daer wederom naer Manilhas geweest was; en stont het in de Manilha nogh in goeden stant; soo waren daer oock uyt Nova Spanje gearriveert twee galjoens met een goede parthy Spaence realen en was de gouverneur, die over twee jaren gevangen uyt de Manilhas naer Spanje is gesonden, onderweegh overleeden.

Sedert 4 à 5 dagen waren daer van de Chineesen over de 100 kisjes Japans coper van Batavia voor de Francen aengebraght en door een Engelsman 75.

Oock waerender ses vaertuygen met peper sedert voorsz. tyt van Lampon mede aengecomen.

Naer 't sluyten deses tegens den avondt was daer oock aengecomen de hoecker, de Grundel, van hier 18 deses affgesonden.

28 *d°*. tegens den avondt comt alhier ter rheede van Maccauw te verschynen een Portugees schip, genaemt Nossa S^ra^ de Roosayro, medebrengende een missive van den gouverneur aldaer, Joan Borges da Silva, aen dese regeeringe geschreven, 't welck naer gedane translaet uyt het Portugees is bevonden van volgenden inhout.

> In den brief, dien UE. my de eere heeft gedaen te schryven in antwoort op dien ick UE. heb geschreven door Jeronimo d'Abreu de Lima, begeert UE. antwoort, soo op den brieff, als op de papieren, die UE. my heeft gesonden; door syn raedt de antwoort is, dat ick de papieren, die UE. my heeft gestiert, zende aen myn vicery, aen wien ick reekenschap geve van dat ik gedaen heb en van dat ik geschreven heb aen UE.; ende nu met de aencomste ter steede Batavia van de Hollandtsche scheepjes, die dit jaer hier syn gepasseert, sal UE. weeten, off het geen ick hem heb geschreven, waer zy; ende soo de scheepjes hier niet gepasseert waren, soude ick veel aen UE. te schryven hebben gehadt, maer wil, dat de capiteyns van deselve het seggen aen UE., wat haer wedervaren zy van dese Chineesen, die niet syn te verstaen, noghte seeckerheyt te crygen van haer duyvels dispositien; die niet en traghten anders dan om ons te willen beroven ende bederven, niet begeerende te copen, noghte ons de hare te vercoopen; ick en weet niet, off dit jaer een scheepjen sal connen gaen van dese stadt nae die door gebreck van ladinge, maer, soo 't geschiet, verhope dat UE. het goede passagie sal doen genieten, gelyck ick sal doen in alles, dat in myn maght sal syn; ende naedat wy cleyne hoope hadden, dat dese Chineesen ons handel souden geven, is het gebeurt, dat eenige barckquen syn gecomen en 't geen zy medegebraght hebben, vaert dit scheepjen wegh, dat ick verhoope, Godt behouden sal laten varen ende terugh comen met de gunst, die verhoope UE. het sal laten doen; Godt beware UE. persoon. In Maccauw 2 Maert 1672, onderteekent: Joan Borges da Silva. 't Opschrift aen Segnor Joan Masuka, Generael van Batavia, Godt beware hem; lager stont: van den capiteyn generael van de stadt Macao.

De coopmanschappen, daermede aengebraght, sal achter dese maendt onder d'aencomende vaertuygen te vinden syn en ingeschreven worden.

29 *d°*. tegens den avondt comt hier ter rheede wederom terugh van Bantam de hoeckerboot, de Grundel, medebrengende 2000 bossen bintrottingh en 1000 potten wit calck, bedragende met malcander *f* 473:5:—; en becomen daermede een missive van den resident, Willem Caeff, geteekent 26 deses, in substantie zynde:

dat het laetste schryvens is geweest 23 deses;

dat de hoecker, de Grundel, op dien eygensten avondt aldaer ter rheede van hier was gearriveert met schryvens van 18 en twee missiven per twee Javaense vaertuygen, gedateert 24 deses; wat daerin geordonneert was, is te sien op deselve datums, alhier geinsereert; en had de resident soodanigh achtervolgt; eerstelyck

egens de peper op 6 rd^{a} de picol, dat bekent en rughtbaer was gemaeckt, maer schynt, datter weynigh naer geluystert wiert, omdatse maer met half cleeden uden voldaen worden, hoewel de luyden daermede geen wegh wisten om te rsturen, etc.; en waerender omtrent 2000 bhaer onder de coopluyden in orraedt, die voor contanten wel souden te bemaghtigen syn; soo hadden de ıgelsen dit jaer alle den peper, bestaende in 1200 bhaer, van Sillebaer aengebracht, or $^{1}/_{3}$ cleeden en $^{2}/_{3}$ comptant opgekoft en in haer packhuysen opgeslagen souden de Francen mede in corten van dat selve greyn mede soecken op te open; sy hebben reets 2 à 3 wintmeulens om hetselve te siften gereet, maer rtrouwt de resident, datse eghter met den incoop van dat greyn soo langh aghten sullen tot de comste van een haerder scheepen; soo was oock mede aen Bataviase, als andere coopluyden bekent gemaeckt om voortaen op confiscatie geen eemde kleeden tot Batavia aen te brengen, dat de Europeesen, als andere vreemt orquam;

de sabandaer, Caytsoe, had 60 corgie gebleeckt gunees van 't particulier Engels heepjen tegens 64 ropia 't corgie ingecogt en waren de geschilderde cleeden ede op een seer lage marckt, soodat het niet de pynewaert is, datse door ırticuliere coopluyden werden vercoght; oock bleven de Francen met haer Suratse eeden sitten;

door voorsz. sabandaer, Caytsoe, wert uyt 's Conincx naem vier zeebrieven ırsoght, te weeten, twee naer Japan, een naer Manilha en een naer Maccau, aermede dien Vorst eer sal geschieden;

wanneer de Coninck weder aen de beeter handt comt, soude de meergemelte sident aen syn hoogheyt bekent maecken wegens de geslage valsche munt tot ıntam; verscheyde coopluyden en nieuw aencomende persoonen werden dagelycx ermede door Chineesen en Javanen bedroogen;

de Chinees, Saenko, stont om syn versoghte pas naer Cambodia over een gh à twee alhier selfs te verschynen;

dese hoecker, de Grundel, comt dan met den voorsz. bintrottingh en calcq;

meerder bintrottingh wasser thans niet meer te becomen, maer souw debvoir daen worden om meerder te bemaghtigen;

en was voorts op gisteren off 25 deses door een Chinees van hier 130 kisjes pans staefficoper aengebracht, etc.

En is in Rade van India goetgevonden voortaen de peeper aen de borgers en vreemdelingen te vercoopen voor seven rd^{a} de picol, om deselve dan sonder thol mogen vervoeren.

Soo is mede door d'E. fiscael van India, Cornelis Snouck, overgegeven een ſtoogh aengaende genoten provisie by Pelletier van de bewuste coubangs in Mallacca, presentie van d'heer Volger, etc. voorgevallen, waerby versoght wort, dat syn en d'E. Cornelis Portier moghten worden geinjungeert verclaringe te geven van het geene haer Ed^{es} van de saeck der goude coubangs wegen Sr Lodewyck Roy zal. op Mallacca, soo van d'heer gouverneur, Bort, als andere was ter misse gecomen en zylieden gehoort hadden.

Waerop d'heer Volger heeft geantwoort syn verclaringh schriftelyck te sullen ingeven.

Oock is in Rade gecommuniceert de aenbesteedinge van het te maecken bolwerck op 't eylandt Onrust aen de borgers, Jaques Boulan en Dionys Kelck, voor 14 1/4 rd^e^ de schacht, soo is 't selve voor goet aengesien om (naevolgens het voorschrift, 4 deser daervan gemaeckt en hier geinsereert) alsoo syn voortganck te laten nemen.

30 *d^o^*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede over Andragiry naer Mallacca 't fregat, Mallacca, medenemende voor 't comptoir Andragiry 100 packen diverse cleeden, bedragende met malcander *f* 26998 : 15 : 9.

Wat wy daermede aen den coopman en opperhooft, Hendrick Ysbrantsz, en naer Mallacca aen d'heer gouverneur, Bort, adviseeren, sulx is te vinden in 't afgaende brieffboeck, daer de leeser reverentelyck toegeweesen wort.

Dese maent syn van diverse plaetsen hier aengecomen 109 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemandt met* 584 *mannen, medegebraght hebbende dese naervolgende coopmanschappen en waeren, als:*

2 vaertuygen van Pamanoekan met 6 mannen, 3 picols buffelsvleesch, 1 last rys.

2 van Dermayoe met 9 mannen, 10 1/2 lasten rys.

3 » Sombaer met 12 mannen, 100 bossen suyker Sombaer, 100 stucx hoenders, 3 1/4 lasten rys, 100 bossen pady.

1 van Calisappo met 5 mannen, 4 lasten rys.

2 » Tangerangh met 4 mannen, 200 stucx hoenders.

1 » Damack met 4 mannen, 3 lasten rys.

1 » Gombongh met 8 mannen, 5 lasten rys.

3 » Tanara met 11 mannen, 16000 mangustangussen, 506 bossen suyker, 50 stucx soorsacken.

1 van Chirita met 4 mannen, 4000 mangustangussen, 25 corfjens lancen, 400 oude clappus, 5000 bossen gedroogde durioens.

1 van Pamalangh met 4 mannen, 2 1/2 lasten rys.

6 » Ontongh Java met 14 mannen, 5 3/4 lasten rys.

15 » Cheribon met 61 mannen, 100 tresellen, 1 picol thee, 50 stucx hartevellen, 80 stucx buffelshuyden, 1 1/2 picol cassomba, 2 picols Javaens anys, 1/2 picol vogelnesjes, 2 baeltjes met thee copjes, 100 bossen suycker gadja, 31 potten oly, 300 dammers, 1 1/2 picol Chinees toeback, 100 bossen pady, 25 1/4 lasten rys.

6 van Chiassem met 19 mannen, 30 stucx Chineese kistplancken, 1 last rys, 50 stucx balken.

1 van Samarangh met 4 mannen, 1 last rys, 11 potten oly.

7 » Craoangh met 15 mannen, 350 stucx hoenders, 25 1/2 picols toeback Java.

9 » Palimbangh met 50 mannen, 2903 picols en 15 cattys peper.

1 » Japara met 4 mannen, 9 picols wax.

2 vaertuygen van Padangh met 56 mannen, 15 corgie chits, 6 corgie chiavonys, 20 corgie matten.

12 van Packalongen met 48 mannen, 27½ lasten rys, 80 potjens oly, 17500 gesoute eyeren, 700 oude clappus, 325 stucx hoenders, 30000 suyker sombaer.

5 van Katauwen met 40 mannen, 1407 picols en 80 cattys peper.

1 » Priaman met 10 mannen, 10 corgie matten.

3 » Jamby met 54 mannen, 2 picols wacx, 2259 picols en 70 cattys peper.

1 » Mallacca met 12 mannen, 40 corgie committers, 41 corgies gordel chindos, 214 corgie tapesarassen, 160 corgie tapechindos, 100 corgie bethiljes, 14 corgie chiavonys, 16 corgie salempoeris.

22 van Bantam met 80 mannen, 150 potten oly, 200 stucx vrughten sampatta, 200 balken, 150 Chiamse potten, 181 packen Chinees papier, 900 bossen rottangs, 50 bossen tamarinda, 5 picols thee, 634 picols en 25 cattys peper, 9, soo blaasen, als potten met diverse booter, 1450 potten calck, 4900 potten en tresellen, 5410 stucx oude clappers, 485000 oude pienangh, 534 corfjens lancen, 11500 mangustangus, 3 picols galnooten, 9 picols caetjouw, 6 picols poetsiock, 7 packen salempoeris, 27 packen chitsen, 4 packen gunees linnen.

1 van Maccauw met 80 mannen, 4 picols zyde, 70 picols radix China, 200 picols spiaulter, 60 picols cryt, 15 picols antimonium, 10 picols thee, 140 nesten ysere pannen, 10 packen Chinees papier, 150 stucx quitasollen, 50 picols medecyn, 12 cassen met lantarens, 30 cannassers met thee coppen, 30 stroyen met diversche postelyne coppen.

samen 109 stucx vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebraght, als volght:

7231	picols en 90 cattys peper;
485000	oude pienangh;
559	corfjens lancen;
27500	mangustangus;
42	corgie chitsen;
7	packen en 16 corgie salempoeris;
6500	oude clappers;
5000	potten en tresellen;
16	picols thee;
250	stucx balken;
272	potjes met oly;
20	corgie chiavonys;
11	picols wacx;
30	corgie matten;
30706	soo swarte, als witte suykeren;
1270	stucx hoenders;
19¾	lasten rys;
200	bossen pady;
32	soo baeltjes, als cannassers met thee copjens;
191	packen met Chinees papier;
4	picols zyde;
70	» radix China;
200	» spiaulter;
60	» cryt;
15	» antimonium;
140	nesten ysere pannen;
150	quitasollen;
50	picols medecyns;
12	cassen met lantarens;
30	strooyen met diverse postelyne copjens;
3	picols galnoten;
9	» caetjouw;
6	» poetsjock;
4	packen gunees linnen;
1450	potten kalck;

9	soo blaasen, als potten met diversche booter;	50	stucx soorsacken;
		25½	picol toeback Java;
50	bossen tamarinda;	30	stucx Chinees kistplanken;
900	» rottangs;	1½	picol » toeback;
150	Chiamse potten;	2000	stucx dammers;
200	vrugten sampatta;	50	» hartevellen;
100	corgie bethieljes;	80	» buffelshuyden;
160	» tapechindos;	1½	picol cassomba;
214	» tapesarassen;	2	picols Javaens anys;
41	» gordels chindos;	½	picol vogelnesjes;
40	» commiters;	5000	bossen gedroogde durioens;
17500	gesoute eyeren;	3	picols buffelsvleesch.

Daerentegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 73, soo groote, als cleyne vaertuygen en hebben medegevoert dese naervolgende coopmanschappen en contanten, te weten:

3 vaertuygen naer Craoangh met 130 rd^{s} aen cleeden;
4 naer Surobaya met 220 rd^{s} aen cleeden;
1 » de cust van Java met 25 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen contant;
9 » Chiassem met 327 rd^{s} aen cleeden;
5 » Sombaer met 410 rd^{s} aen cleeden;
6 » Palimbangh met 1637 rd^{s} aen cleeden, 1500 rd^{s} aen contant, 100 rd^{s} aen mom, 250 rd^{s} aen amphioen, 14 rd^{s} aen dackpannen;
3 » Pamalangh met 83 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen contant;
3 » Maccassar met 600 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen contant;
2 » Mallacca met 2800 rd^{s} aen contant, 100 rd^{s} aen witte wyn, 180 rd^{s} aen mom, 20 rd^{s} aen planken, 25 rd^{s} aen vloersteenen, 12 rd^{s} aen dackpannen, 32 rd^{s} aen Persiaens leer, 50 rd^{s} aen taruw, 20 rd^{s} aen wax;
3 » Japara met 1200 rd^{s} aen coper, 800 rd^{s} aen contant, 40 rd^{s} aen cleeden, 60 rd^{s} aen spyckers, 3 rd^{s} aen out yser;
3 » Damack met 160 rd^{s} aen coper, 115 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen gouddraedt, 21 rd^{s} aen out yser;
4 » Samarangh met 64 rd^{s} aen cleeden, 440 rd^{s} aen coper, 40 rd^{s} aen antimonium, 80 rd^{s} aen cassa laxa, 15 rd^{s} aen gurgulets, 24 rd^{s} aen out yser;
9 » Cheribon met 2860 rd^{s} aen coper, 423 rd^{s} aen cleeden, 25 rd^{s} aen out yser, 20 rd^{s} aen antimonium, 10 rd^{s} aen comyn, 360 rd^{s} aen gouddraet, 390 rd^{s} aen amphioen, 100 rd^{s} aen fermilioen;
5 » Dermayoe met 258 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen copjens met dexels, 21 rd^{s} aen out yser;
2 » Pamanoekan met 74 rd^{s} aen cleeden;
1 » Packalongen met 104 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 160 rd^{s} aen coper;
1 » Jovana met 260 rd^{s} aen coper, 100 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bima met 6 rd^{s} aen out yser;

2 vaertuygen naer Tegael met 67 rd^{s} aen cleeden;

5 naer Grissee met 980 rd^{s} aen coper, 626 rd^{s} aen cleeden, 230 rd^{s} aen antimonium, 30 rd^{s} aen gouddraedt, 69 rd^{s} aen out yser, 10 rds aen comyn;

.. » Bantam met 1155 rd^{s} aen coper, 170 rd^{s} aen verlackte comptoortjes, 80 rd^{s} aen spiaulter, 28 rd^{s} aen porceleyne potten, 10 rd^{s} aen coppen met dexels, 22 rd^{s} aen gurgulets;

samen 73 vaertuygen, hebben van hier in 't generael vervoert, als volght:

5303	rycxdaelders	aen	cleeden;	430	rycxdaelders	aen	gouddraedt;
5200	»	»	contant;	290	»	»	antimonium;
280	»	»	mom;	80	»	»	cassa laxa;
640	»	»	amphioen;	37	»	»	gurgulets;
26	»	»	dackpannen;	20	»	»	comyn:
100	»	»	witte wyn;	100	»	»	fermilioen;
20	»	»	planken;	40	»	»	cop^{n}. met dexels;
25	»	»	vloersteenen;	170	»	»	verlackte comptoortjens;
32	»	»	Perciaens leer;				
50	»	»	tarw;	80	»	»	spiaulter;
20	»	»	wax;	28	»	»	postelyne potten;
60	»	»	spyckers;	7215	»	»	cooper;
169	»	»	oudt yser;		somma	20415	rycxdaelders.

De onderstaende persoonen syn bevonden verongeluckt te syn:

den 7^{en} Maert aen den boom deser steede gevisiteert een slavinne, genaemt Saja van Macassar, met haer kint, genaemt Anthony, zynde leyffeygenen van Zagharias de Groot, schipper in dienst der E. Comp^{e}, bevonden te syn, hebbende gemelte Saja eenige dagen te vooren de waerdye van omtrent 1000 rd^{s} van haer leyfvrouw gestoolen;

den 4^{en} Maert aen den boom deser steede gevisiteert een persoon, genaemt Wetangh van Bantam, synde een kettinghganger, dewelke aldaer verdroncken lagh, synde denselven eenige dagen te vooren, beneffens verscheyde andere, uyt de kettingh gebrooken;

den 19^{en} Maert ten overstaen van heeren gecommitteerde scheepenen en de heer ballieuw gevisiteert buyten de stadt:

Siocko, Chinees, achter des Comp^{s} papiermoolen vermoort;

den 27^{en} Maert Sampidie van Baly, vrouw van Soeta d'Jaja, Javaen, achter het oude Chinese kerkhof, die sigh in haer kamer de keel affgesneden heeft.

De volgende persoonen syn publycquelyck gestrafft geworden, namentlyck:

den 19^{en} Maert Hans Oelofsen van Stockholm, soldaet, over dat syn commanderenden sergeant verradelycq heeft gequest, met de harquebusade tot der doot gestraft;

Wildericq Aen van Bolswaert, over diverye gegeselt en een jaer in de kettingh gebannen;

Adriaen Pieters Keyser van Haestreght, bottelier, over diverye gegeselt en twee jaren in de kettingh;

Jan Matthys van Tayouan, lyfeygen van Hans Balthasar Wolphert, over diverye gegeselt, gebrantmerckt en twee jaren in de kettingh;

Sumarta van Baly, over slaven roverye gegeselt, gebrantmerckt ende 20 jaren in de kettingh;

Kambangh van Baly, lyfeygen van Gouwanko, Chinees, over wegh loopen gegeselt op haer reghter wangh, gebrantmerckt ende 4 jaren by haer lyffheer in de kettingh;

Boelelyn van Boelelyn, slavinne van Kantancko, over wegh loopen gegeselt en op haer reghter wangh gebrantmerckt;

Pieter Poppe van Gent, over straet schenderye, driemael gewipt ende ses maenden in de kettingh.

Te deser steede syn dese maendt, soo in de Nederlantse, als Maleytse kercq getrouwt:

7 Nederlantse Comp^{a} dienaers;
4 » borgers;
8 Mardyckers en
2 slaven;
t'samen 21 paeren getrouwt.

En syn eock in de gemelte kerken gedoopt:

16 Nederlantse en
34 inlantse kinderen;
t'samen 50 kinderen.

Volgens notitie, by de grave maekers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebraght:

28 Comp^{a} dienaers;
5 burgers;
4 Duytse vrouwen;
6 swarte mans;
3 » vrouwen;
.. Duytse kinders;
2 swarte » ;
1 slaeff en
1 slavinne;
t'samen 50 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden een getal van 5043 Javanen, alle manspersoonen, woonende op verscheyde plaetsen, namentlyck:

1136 by de schans Jaccatra;
440 by de revier Crocot;
441 buyten de poort Utreght;
806 buyten de poort Diest;
2220 by particuliere;
t'samen 5043 Javanen.

April Anno 1672.

1 *d*°. metten dagh vertreckt uyt dese rheede naer Japara 't jaght, Muyden, medevoerende voor dat comptoir 50 packen diverse cleeden en 3 cassen goudtdraet in 814 bossen, met malcander bedragende *f* 32702 : 19 : 7.

Wat wy daermede aen den resident, Jacob Couper, schryven, is te vinden naer gewoonte in 't afgaende brieffboeck, 't welck, alhier geinsereert zynde, bevonden is van volgenden teneur:

dat 't jongste schryven was geweest 16 Maert met de Beemster, Ougly en de scheepen Spreeuw en Vlaerdingen;

dat dit jaght, Muyden, is wat opgehouden nae UE. advysen, maer alsoo die niet te voorschyn comen, soo is 't selve nu mede derwaerts gelargeert;

dat van Bantam is geadviseert, een Deens schip, de Fortuyn genaemt, met 500 packen diverse gesorteerde, geschilderde cleeden van Trangebare aldaer aengecomen was; en die vrunden voornemens waren metten eersten daer aff 300 packen naer Japara te senden om aldaer te werden gebeneficeert; en om haer den voet dwers te setten, soo becomt de resident 50 packen geschilderde cleeden in soorten om deselve te vercoopen, watse gelden mogen, sonder daervan eenige aen de hant te houden, waermede ons ooghmerck om tegens de Deenen te cladden bereyckt sal worden;

van 't Japans goudtdraedt, alhier in sleghte demande, werden mede 814 bossen in 3 cassen toegesonden om ginder ten meesten voordeel te vercoopen, waervan advys verwaght wert, wat het gegolden heeft, om te sien, off het de pynewaert is de rest mede derwaerts te senden;

en wert op 't voorstel (vermits den grooten omslagh op de cust van Java) den resident tot secunde bygevoeght de boeckhouder, Everardt van der Schuyr, van goede bequaemheyt en in de Maleytse tale wel ervaren, en comt met dit schip over;

alsoo veele scheepen uyt de Oosterse quartieren werden verwaght en ledigh staen herwaerts te comen en daermede Japara van groote quantiteyt houtwerken ontlast kan werden, soo meynen wy, dattet niet nodigh sal weesen, datter meer scheepsruymte van hier werde bestelt, etc.

Soo is nae den middagh in Rade van India goetgevonden den boeckhouder, David Disponteyn, in plaets van den overleeden, Jan van Klenke, als notaris alhier te admitteeren met stilstant syner gagie van nu aff.

Voorts is door d'heer, Willem Volger, en den boeckhouder generael, Cornelis Portier, ingedient haer E. beloofde schrifftelycke verclaringe van 't gepasseerde tot Malacca over de goude coubangs van den adsistent, Lodewyck de Roy, zaliger, in substantie zynde, dat d'heer gouverneur, Bort, tegen den ondercoopman, Pelletier, op een tyt nae 't avondt gebeth opentlyck hadde geseyt, dat hy van de bestelde coubangs provisie hadde getrocken en hem sulx met brieffjes nogh wel soude connen werden beweesen; en met welke voorstaende verclaringe de ondercoopman, Adriaen Gillissen, te dier tyt daermede present geweest zynde, zigh in 't geheel by desen heeft geconfirmeert, alles breeder by 't vertoogh, in 't resolutie boeck geinsereert, te sien.

En om de peper wel tot 2000 bhaer op Bantam en misschien voor andere Europeen in voorraedt in Comp[e] handen te crygen is goetgevonden 't selve met den borger coopman, Simon Simonse, eens te besoecken tegen 18 rd[e] de bhaer, te weten, $^2/_3$ in Spaens gelt en $^1/_3$ in cleeden.

2 *d*. ontfangen door de affgesondenen van Wierat Macka een brieffjen, in 't Javaens geschreven, het welke, in onse Nederlandtse tale getranslateert synde, bevonden is van volgenden inhout.

> Dese brieff wert geschreven uyt een suyver opregt gemoet van Key Wierat Macka, die 't ampt van sabandar tot Japara bekleed, aen den Gouverneur Generael, die 't gesagh heeft over de stadt Batavia en die Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt; die aensienlyck is by syne vyanden en syn name, soo boven, als benedens wints, befaemt van weegen syn manhaftigheyt en vernufftigheyt en aen alle nootdrufftigheyt behulpsaem, die oock Coninck is in de stadt Batavia, en dat met alle wysheyt en verstandigheyt.
>
> Verders naer dit, soo sende Loera Sestra, Loera Soeta Dria en Loera Angamarty aen den Gouverneur Generael om bekent te maecken, dattet vaertuygh van Imbassadana, dat nu eerst uyt Japon is gecomen, 't ingeladene des Conings goederen syn; dierhalve versoecke aen den Gouverneur Generael, indien ymandt, die goederen wilde naer hem nemen, deselve niet te geven, maer bewaert mogen werden tot myn comste, te meer, deselve goederen des Conincx incomen van Japara en Damack syn; daerom versoeke aen den Gouverneur Generael, dat deselve by UEd[e] in bewaringe mogen genomen werden; dit laet ik den Gouverneur Generael eerst weten, omdat onlangs uyt de Mataram ben gecomen en verwaghte den capiteyn Couper van Rambangh, die het wel bekent is, dat het gelt, etc., hebbe gegeven, alsmede verscheyde Chineesen; voor dees tyt hebbe aen den Gouverneur Generael niet te senden, derhalve versoecke my gelieft te excuseeren.

Tegens den avondt vertreckt de E. Simon Simonse, dien wy op gisteren in Rade van India hebben goetgevonden tot opcoop van peper tot Bantam te gebruyken, etc., met eygen vaertuygh derwaerts, medenemende een missive aen den resident, Willem Caeff, in substantie zynde, als volgt:

dat we per de hoecker, de Grundel, de bintrottangh en wit calck wel hebben ontfangen; wanneer weder parthy in voorraedt is, sal by advertentie daerom weder een bodem werden gesonden;

dat daer van Bellassor was aengecomen een particulier Engels scheepje, genaemt de Goede Hoop, met 150 packen diverse cleeden en de helfft Japance sorteeringen, verleeden jaer door den agent ontboden, sal ons niet veel goets doen;

en de tydingh, daer met overgebracht, van des Sulthans verongeluckte schip sal syn hoogheyt oock niet aengenaem syn geweest; eghter heeft de lust tot equipeeren niet verlooren, gelyck uyt den eys der zeebrieven aff te meeten is; maer 't sou welligt connen weesen, dat andere daer onder speelen; wy sullen de passe syn hoogheyt niet ligt weygeren, maer men moest eerst weten, wat bodems het syn, scheepen, jonken off wankans, van hoeveel lasten, de namen der nachodas, mitsgaders de manninge derselve, om in de zeebrieven gespecificeert te connen worden;

en dat de nachodas, die de tollenaer, Secredana, met syn jonken naer diverse plaetsen wil senden, selff moeten comen om haer zeebrieven om de verseeckertheyt, datter geen Coxiners onder loopen, gelyck de suspicie is;

off de Deense Fortuyn met 300 packen cleeden nae Japara sal syn verseylt, sullen wy verwaghten te verstaen; wy hebben mettet jaght, Muyden, oock 50 packen geschilderde cleeden derwaerts gesonden om deselve aen den man te helpen, 't geense sullen connen gelden; dat wy het inbrengen van vremde cleeden hier verboden hebben, sal de Engelse, Deenen en andere geen aengename tydingh zyn geweest en daer we meenen by te persisteeren;

't gedoente van den Armenier, met parthye onvercoghte cleeden van Manilha terugh gecomen en diese apparent tot Bantam sullen sien aen de man te helpen, sullen we verwaghten te verstaen;

van de rycxdaelders verhoogingh op de picol hier aengebraghte peper schynt tot Bantam van geen bysondere operatie te sullen syn, omdat haer de betalinge met cleeden tegen de borst is, te meer, zy selff met die doecken soo overcropt sitten, datse daer langer geen wegh mede weten; eghter heeft de coopman, Simonse, daer UE. dese mede toecomt, voorgenomen preuve te nemen, off de 2000 bharen niet sal connen maghtigh worden omse hier ten voorsz. pryse aen de Comp^{e} te leveren; wy hebben dan syn E. tot dien eynde oock al eenige verstreckinge van realen gedaen om, ist mogelyck, de andere copetiteurs te ontsetten; 't succes leere de tyt;

dat de Francen by provisie al drie wintmeulens in gereetheyt hebben om den peper te suyveren, is een teeken, dat zy haer best in die coopmanschap mede syn voornemens te doen;

't coper, daer successive aengebragt, is hier aengegeven en vertolt.

als de Sultan weder voor den dagh comt, sal UE. wel doen hem van de valse dubbelde stuyvers, die daer genoeghsaem by een Fransman opentlyck gemunt worden, nader te spreeken.

3 *d*^{o}. tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede naer Malacca over Andragiry 't jacht, 't Wapen van Armuyen, medenemende voor dat gouvernement:

2077 ℔ broot swavel;
50950 » divers yser;
30 vaten vleesch;
20 » speck;
6 halve amen brandewyn;
6 » olyven oly;
1 vaetjen wyntint;
1 » Jopen bier;
244 ℔ noten muscaten;
2 stucx bouratten in een packjen;
6 cassen met divers geweer;
3 vaten met trommels, etc.;
190 stucx piecken, 6 bardisanen en 6 hellebaerden;
6 » prince stuckjes, wegende 1884 ℔;
6 » cabeltouwen en 24 stucx trossen lyckwant, etc.;
4 kassen papier, parkement, etc., bedragende..... *f* 13617: 2:14

voor Andragiry:

62 packen diverse kleeden..... » 16964: 7:12
te samen somma..... *f* 30581:10:10

Wat wy daermede aen den coopman en opperhooft tot Andragiry, Hendrick Ysbrantsz, schryven, is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato deses.

4 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

5 *d°*. naerdien d'E. heer Willem Volger sich heeft geëxcuseert om den raedt van justitie als vice president by te woonen, soo is in Rade van India goetgevonden den ontfanger, Willem van Outhoorn, daertoe te qualificeeren, zynde present de outste en de naeste in rangh van hetselve collegie.

En mede verstaen d'E. Anthony van Voorst sedert 9 January deses jaers, dat in de voorsz. raedt employ heeft gehadt, desselfs gagie weder te laten inschryven en goet doen.

Soo zyn oock binnen 't casteel verthoont drie eliphanten, gekomen van Lampon, toebehoorende den Gentyff, Moet Jappa, welke aen de Comp^e^ nogh al een goet stuck gelts ten achteren staet en deselve in minderinge aenbiet; is mede in Rade van India goetgevonden die in affcortinge voor d'E. Comp^e^ aen te nemen voor twaelff hondert rd^e^.

6 *en* 7 *d°*. niet van belangh voorgevallen.

8 *d°*. is door d'heer Pieter van Hoorn als praesident van 't scheepen collegie deser steede voorgebraght drie processen crimineel, geintenteert, twee door d'E. baljuw op ende jegens Bagia ende Ossim, beyde Maccassaren, om over gruwelycke moort, aen een inlantse vrouw met haer kintjen en nogh een jonge ende meyt begaen, gerabraeckt, op een horde naer buyten gesleept en aldaer op een radt geset;

ende Alexander van Baly, alias Patiar, Mardyker, over manslagh om onthalst te worden; item een proces, geintenteert door d'E. landtdrost op ende jegens Wissa ende Souta Naja, beyde van Lorentenga, om mette koorde ter doot gestrafft te worden, soo is nae rype deliberatie goetgevonden alle deselve soodanigh te approbeeren.

9 d°. niet bysonders voorgevallen.

10 d°. naer den middagh naer de predicatie retourneert Sr Simon Simonse met syn jaght, de Sevenster, wederom terugh van Bantam, geladen met peper om aen d'E. Compe te leveren, medebrengende een missive van den resident, Willem Caef, gedagbtekent op eergisteren, in substantie zynde, als volgt:

dat de resident de missive, 2 deses van hier affgegaen en met d'E. Simonse versonden, had ontfangen; en was sedert 't laeste van 26 der verleeden maendt ten hoove niet adviseerens waerdigh voorgevallen; de Conincq was nogh sieckelyk en onthielt sigh binnen; en had die Vorst toegestaen om peper te mogen vervoeren, van welck greyn d'E. Simonse van diverse coopluyden tegens 16 ropia contant de bhaer over de 1000 bhaer ingecoft en daervan in syn scheepjen, nevens nogh drie vaertuygen, omtrent 1000 picols affgeladen, waermede naer costy vertreckt; en wiert niet getwyffelt, off de 2000 bhaer staen in corten door gemelten Simonse aen d'E. Compe gelevert te worden; oock begonnen d'Engelse vrunden alreede daerin te woelen.

't Portugees scheepje, onlangs van Maccauw daer aengecomen, was 't eygenste scheepjen, dat de Portugeesen verleeden jaer van den vryburger, Boulan, gekoft hebben; de capiteyn was genaemt M. de Silva, en pas halff geladen met party radix China, lanckwas, spiaulter, zyde, zyde stoffen, thee en ysere pannen, als eenige andere cleenigheeden meer; die van Maccauw hadden een compliment brieff aen den Vorst van Bantam geschreven en daernevens een present van 4 pe goude rollen van omtrent 90 rde gesonden, waerby sy versoghten, soose eenige contanten tot ladingh van haer scheepjen mogten benodight wesen, 't selve die Vorst aen haer geliefde te verstrecken om tegens 20 percento wederom te restitueeren; maer gelooft de resident eerder, datse, in plaets van verstreckingh, 4000 rde sullen moeten betalen over eenige pretentie, die syn Mayesteyt pretendeert wegens syn scheepjen, dat verleeden jaer aldaer geweest is.

Wegens de versogte passen van den sabandaer, als tollenaer, is deselve haer Ede intentie bekent gemaeckt, waervoor sy danckbaer blyven en, wanneer haer joncken daer verschynen, 't selve sullen aengeven en bekent maecken.

't Deens schip, de Fortuyn, was met omtrent 300 packen cleeden 5 dagen verleeden naer Japara vertrocken en souw haer particulier scheepjen binnen 6 à 7 dagen met syn timmerhout, coper en gout naer Trankebare vertrecken.

't Engels scheepjen, van Bellasor jongst aengecomen, had, boven de 150 packen cleeden, nogh 200 picols comyn ingehadt, waermede als nogh met party cleeden naer Rambangh stont te vertrecken om 't selve scheepjen aldaer wat te vertimmeren.

't Cleene jonck van den sabandaer, van Maccauw op Sirribon vervallen, was daer ter rheede mede gearriveert; de ladingh bestont in 300 picols radix China, lanckwas, party spiaulter, robarbar en eenige zyde stoffen, als oock party poetsiock, nat en bedurven, die aldaer niet hebben connen vercoght worden.

Bintrottings waerender tot nogh niet te becomen en soude de resident debvoir aenwenden om van deselve in te coopen, wanneerse daer te becomen syn, etc.

'11 *d°*. achtermiddagh comt alhier ter rheede van Japara te verschynen 't jaght, Ougly, met:

31 stucx moerbalken van 35 à 36 voet langh;
101 » » » 27 à 28 » » ;
1100 » gesaegde jaty planken;
36 » gesorteerde knies;
400 » musquets laden;
1 nieuw roey vaertuygh off praeuw, bedragende met malcander *f* 2200 : 17 : 8.

De missive, daermede becomen, is gedateert 5 deses maent, in substantie zynde, als volgt:

dat de resident met het jachtjen, de Kerper, de schepen, Nieuwpoort en Peguw, ons schryven, benevens de 18 packen cleeden en een cas rooswater, wel hadde becomen; dat 't jaghtjen, de Kerper, 15 January naer Timor en de fluytscheepen, Peguw en Nieuwpoort, met 4 stucx contings 18 February naer Banda met haer ingenome houtwerken, insgelyx de fluyt, Cuylenburgh, met een groote contingh 5 January naer Banda, 't Waterhoen nae Ternaten 12 January, Coetchyn en Rimbangh naer Maccassar vertrocken waren;

weegens de affgesondene, valsche, dubbelde stuyvers was allerweegen kennis gedaen, dat haer niet vreemt was voorgecomen, vermitser met haer aller kennisse schier in alle steeden en besonderlyck tot Samarangh valsche Spaensche rd^e^ wierden gegoten, waerdoor veel arme luyden bedrogen wierden, 't geen de gouverneurs en regenten stilswygens laten doorgaen;

datter aen Chineesen nae Amboina off Banda geen passen souden verleent werden om de groote gelegentheyt tot sluyken van speceryen, 't welck daer oock nooyt in practycque is geweest, nogh oock de resident off syn voorsaten noyt hebben durven bestaen, alsoo 't selve al over de ses jaren expresselyck verbooden is;

seeker Engelsman, genaemt Richard Hale, cousyn van den agent, Dacres, tot Bantam, hadde tot Grissick 5 à 6 picols amphioen in trocque van nagelen geveylt, maer niet opgedaen, soodat hy die coopmanschappen op suyker traght op te setten;

de geëyste hengsten en merrey paerden souw de resident sooveel mogelyck en de buffelshuyden tot 3000 stucx traghten te bemaghtigen;

van gomoet touw sal oock getragt werden UEd^e^ genoegh te versien, hebbende reets goede quantiteyt op Samarangh besprooken.

Soo had de resident mede uytgesien nae gengber, waervan wel 100 picols tot $1^1/_4$ 't picol te bemaghtigen was, maer conden de Javanen tot het droogen van dien niet resolveeren; maer was eghter daervan al een begin gemaeckt en stondt met dese drie scheepen daervan een proeff toe te comen; maer in 't droogen wierden de schoone klaeuwen gebrooken, dat qualyck te remedieeren is.

De sabandaer, Charty Sarana, had toeseggingh gedaen om d'E. Comp^e^ met de geëyste quantiteyt rys voor Maccassar te versorgen, maer de prys was nae syn seggen te laegh, dewylder nu ginder 14 en 15 ropia voor de coyangh betaelt wiert, etc.

Het quam seer qualyck, dat de vier bodems om houtwerken te laden de groote antiteyt 5, 6 en 7 vaems balken niet conden wegh sleepen; en had de Spreeuw Ougly langh hout connen schieten, maer de Beemster drie dagen werck gehadt, r desselffs lastpoort 8 duym boven water was, gelyck by de nevensgaende verclaringe n de gecommitteerde schippers te beoogen is, waerdoor alle 't ligt hout niet genoegh as om de Beemster en Vlaerdingen te cunnen vullen, daer ter contrary tusschen 30 en 40 masten en wel 1200 p° 5, 6 en 7 vadems balken op Rimbangh bleven ggen, buyten nogh 40 masten en 160 sware balken, die de Spreeuw en Ougly genomen hadden; de Beemster was daerenboven soo swack van volck, datse niet n cleene anker stock van 15 voet sonder spil conden overhalen, waerom die van Spreeuw en Vlaerdingen gelast waren, wanneerse vol waren, haer te helpen, etc.

Poeyer suyker wasser van 't out gewas niets te becomen, maer tegens nstaende October souder cunnen parthy bemaghtigt worden; maer willen de ineesen tot geen prys resolveeren, off willen penningen op handt hebben en dan el 't picol voor 3½ rd° contracteeren om vry buyten de boom van tol en aeghgelt te leveren.

Dese comt dan met 't jaght, Ougly, medebrengende, als hier vooren is geseyt; a waren de 2 timmerluyden op Rimbangh nu besigh om nogh een boot te maecken; o had de resident ordre gelaten, dat de nieuwe chaloup met 2 nieuwe schouwen, oor den timmerman, Daniel du Pree, gemaeckt, herwaerts met de scheepen souden ebracht werden: de 2 nieuwe chaloupen, aldaer opgeseth, was de groote tot de immegangh en eerst twee planken aen de kleene gebracht: en waerender mede wee chaloupen op nieuw van over de negen vadem ginder besproken; indien haer d° genegen syn nogh een op te setten, was daer de resident oock al van eseggingh gedaen; en had oock mede 5 stucx nieuwe contings tot Blietongh op apel doen setten, die by occasie costy souden versonden werden, waerom versoghte n met yserwerk en spykers versorgt te mogen worden, daervan een eysschen ernevens over quam.

De oude chaloup, de Notekraker, die out en vergaen was, had de resident 't laeste van verleeden jaer met syn affgesleeten goetjen aen den vryburger, errit Manckhuys, voor 70 rd° vercogt, maer hy had ter leen medegenomen een te dregge van 95 cattys, met beloffte, die aen den equipagiemeester te behandigen, aer had de resident daervan geen tydingh vernomen; voor die penningen was n nieuw chaloup ses voet langer opgeseth, daertoe oock spyckers manqueerden.

De dienaer van den pangerangh Adi Paty, Keay Loura Sindy, geweesen gesant er herwaerts, was by den resident op Rimbangh met een brieff geweest van synen rst om voorschryvens aen haer Ed° wegen eenige duysenden rd°, die de geweesen andar, Imbassadana, aen syn heer soude schuldigh wesen; maer hy was nae den andaer, Sr Ockerse, geweesen en geaccommodeert met een kleyn brieffjen van orschryvens.

De resident doet eysch van 4000 offte meer rd° tot opcoop van rys, rtuygen, etc., alsoo die coopmanschappen niet als met Molucx gelt te aghtigen zyn.

Om de oude logie aff te breeken en de nieuwe te beginnen te bouwen was tot nogh geen tyt geweest, maer soude sulx eerstdaegs in 't werck gestelt worden.

12 *d°*. nae den middagh ontfangen met den borger, Jan Beeck, een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt uyt Mallacca, gedateert 15 Maert, naer gewoonte te vinden in 't aencomende briefboeck van dat quartier.

Insgelycx becomen om desen tyt mede met den borger coopman, Abram Wys, een missive van den coopman, Melchior Hurt, van Palimbangh, gedateert 31 Maert.

13 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

14 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede regt deur naer Mallacca 't jaghtje, de Stockvis, medevoerende voor dat gouvernement:

3150 ℔ plat looth;
20 vaten vleesch en 10 vaten speck;
2 halve leggers asyn;
6 » amen brandewyn;
6 » olyven oly;
1800 bossen, soo Hollandtse, als inlandtse londt;
1 cas met boecken, papier, etc.;
3200 stucx, soo rondt, als langh scherp, verscheyde equipagie goederen bedragende met malcander *f* 4329 : 18 : —.

Wat wy daermede aen den gouverneur, Balthasar Bort, en den raedt schryven, staet in 't affgaende brieffboeck geregistreert.

En dewyl de resident tot Bamtam by syn jongste schryven van 8 deser haer Ed^e^ bekent heeft gemaeckt, dat het particulier Deens scheepjen, de Fortuyn, als doen binnen 6 à 7 dagen naer Tranquebare stont te vertrecken, welke gelegentheyt haer gemelte E. dan oock niet hebben willen laten voorby gaen, die vrunden door den resident te doen versoecken om een brieff, die tot dien eynde is claer gemaeckt, naer Cormandel aen de Tegenepatnamse opperhooffden en van daer aen d'heer gouverneur, Anthonio Pavilioen, te bestellen, gelyck de inhout van dien, nevens 't register van de bylagen, op dato deser in 't affgaende briefboek ingeschreven, can werden naergesien.

Welke volgende dan de equipagiemeester, Jan de Graeff, is geordonneert geworden daertoe een chaloup gereet te houden, dewelke dan tegens den avont naer Bantam vertreckt, medenemende, nevens hetselve pacquet, een briefjen aen den resident aldaer van volgenden teneur:

dat 10 deses hier weder terugh was gecomen de vrycoopman, Sr Simonse, met syn scheepjen en 3 vaertuygen geladen met peper, dat al een goet begin is; en was syn E. genegen nae de Paesch heylige dagen nogh een keer derwaerts te doen om te onderstaen, off de resteerende quantiteyt mede conde becomen;

dat de Engelse daer tegen beginnen te woelen, is niet vremt, maer wert niet vertrouwt, dat de Sulthan ons den uytvoer verbieden sal, off ten ware, dat sy daer voor meer wilden geven, dat oock een stuck van onse intentie soude zyn;

van de aencomst van het Portugees scheepjen van Maccao was ons al van den licentmeester bekent gemaeckt;

het Engels scheepje, van Bellasor gecomen, is hier aengeweest en voort naer Rimbangh vertrocken; en is oock hier in 't gesigt gepasseert de Deense Fortuyn nae Japara; hoe sy daer met haer cleeden varen sullen, sal de resident ongetwyffelt adviseeren;

en dewyl het particulier scheepje, daer lest van Tranquebare aengelandt, nu weder derwaerts te keeren staet, soo gaet hiernevens een brieff om aen d'onse te bestellen;

wanneer parthy bintrottangh in voorraedt cryght, laet het weeten; wy sullense laten halen.

15 *d°*. 's morgens vroeg becomen door Keys Loera Zindy, Nampa Souta Drya, Marta Diewa en Carta Zeedana een missive uyt de Mattaram van pangoran Ady Paty Anom, dewelke, uyt het Javaens getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

Dese brieff comt van Pangoran Ady Paty Anom uyt de Mataram aen den Gouverneur Generael in de stadt Batavia, die deselve oock met alle volken, die daerin syn, regeert; dien Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt.

Verders naer dit, soo sende Keys Loera Zindy, Nampa Souta Drya, Marta Diewa en Carty Sedana aen den Gouverneur Generael om bekent te maecken, als dat ick myn goederen aen Imbassadana om met nachoda Honcquaas goederen nae Japan te senden en aldaer te verhandelen hebbe gegeven; 't geen Imbassadana my oock gesegt heeft, geschiet is en in handen van de schippers, Kincko en Honcko, medegegeven; en dat de naem van den schryver, Juko is; soo hebbe nu gehoort, dat deselve op Batavia syn gecomen; dierhalven versoucke, indien nachoda Honcqua niet regt met my handelt, de Gouverneur Generael myn affgesondene gelieffi te helpen, als het behoort en reght is; 't geen oock vast op den Gouverneur Generael vertrouwe; Imbassadana heeft my oock alle jaren geseyt, wat goederen met nachoda Honcqua heeft versonden.

't Geen de Gouverneur Generael voor desen aen my heeft gesonden, hebbe wel ontfangen, als laken, phelp, mouris, roosewater, twee paerden en vier stucx Hollandtse hoenders, welke my seer aengenaem syn geweest en waervoor oock den Gouverneur Generael bedanke, dogh ben ongeluckigh geweest, alsoo de paerden, doen in de Matharam quamen, gestorven syn; dierhalven versoucke aen den Gouverneur Generael, indiender een paert op Batavia te becomen is, bequaem om voor my te bereyden, 't selve my gelieffi toe te senden.

't Geen ick nu aen den Gouverneur Generael sende syn 2 pieken met silver beslagen, genaemt Tresouly, die versoecke, nevens myn groetenis, gelieffi aen te nemen, alsoo 't maer tot een teeken is, dat nogh leve; indiender iets tot Sourebaya offte Grissick ten dienste van den Gouverneur Generael is, ick sal 't hem geven; 't verdere, dat in desen brief is geschreven, sullen myne affgesondene den Gouverneur Generael bekent maecken.

16 *d°*. becomen met den borger, Matthys Meyer, over Palimbangh een brieff van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt en een van syn E. particulier, beyde gedaghtekent 24 Maert jongstleeden, naer gewoonte onder d'aencomende brieven off in 't verbael van dat quartier te vinden.

Tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede regt deur naer Cheylon de hoecker, de Wytingh, medevoerende voor dat gouvernement:

12360 ℔ geraffineerde pyp swavel;
50000 stucx klinckersteenen;
230 » baeye planken;
15 lasten smeekoolen;
1 kist medicamenten, costende met 111000 klinckersteenen, voorleden jaer met 't schip, Damiata, van hier ongetaxeert derwaerts gesonden en nu hier in getaxeert, t'samen een somma van *f* 4097 : 8 : 3.

De missive, daermede aen d'heer superintendant, admirael en veltoverste, Ryckloff van Goens de oude, en gouverneur, Ryckloff van Goens de jonge, geschreven, is in 't breede te leesen in 't afgaende brieffboeck.

En is daermede dan oock overgesonden de missive met syn bylagen, eergister met Comp^es^ chaloup naer Bantam affgesonden, om van daer met 't Deens schip, de Fortuyn, op Cormandel te bestellen om deselve by non parresse te seekerder mede van Cheylon derwaerts aen d'heer gouverneur, Anthony Pavilioen, overgesonden te worden, nevens een appendicx, op heeden daerby gevoeght.

17 *d°*. tegens den avondt comen alhier ter rheede van Japara te parresseeren de scheepen, Vlaerdingen, Beemster en de Spreeuw, medebrengende eerstelyk:

Vlaerdingen:

1500 stucx buffelshuyden;
336 » ancker stocken;
173 » knies;
232 » cleene balckjes;
290 » gesaegde planken;
20 sacken gedroogde gengber;
10 stucx cromhouten;
6 » paerden;
1 nieuwe zeyl chaloup..... *f* 4510: 2: 8

de Beemster:

376 stucx ancker stocken;
1003 » buffelshuyden;
200 » cleene balckjes;
25 » gemeene knies;

Transportere..... *f* 4510: 2: 8

Per transport..... f 4510: 2: 8

5 stucx paerden;
1 groote schouw praeuw..... » 1980: 7: 8

de Spreeuw:

260 stucx buffelshuyden;
40 » gesorteerde masten;
30 » balken;
84 » gesorteerde knies;
460 » musquets laden..... » 2878: 17: 8
bedragende met malcander..... f 9369: 7: 8

De missive, daermede becomen, is gedateert 12 deses, waervan de teneur in substantie zy, als volgt:

dat 't jongste schryvens 5 deser met 't jaght, Ougly, is geweest;

dat dese drie bodems van Rimbangh 9 daer aen voor Japara waren aengecomen;

daerinne d'overige buffelshuyden en musquets laden, die daer in voorraedt waren, geladen syn; en sullen haer Ed^e^ nogh met 't casteel Japara, dat naer Grissick gesonden was, 6 à 700 huyden verwaghten, gelyck dan de resident, nevens de houtwerken en huyden, hier vooren uytgedruckt, ongetaxeert afsont een nieuwe chaloup met 2 schouwen;

en had de gouverneur, Wierat Macka, den resident aengeweest om UEd^e^ achtbare te versoecken tot spoedige despeche wegens 't jongst geschreven van des overleden Imbassadanas middelen om den uytslagh van dien aen den Sousouhounangh te verwittigen, dewyl het Conings penningen syn; en stont de sabandaer, Marmagatty, en Kentol Pousparaga dierwegen naer herwaerts te comen, etc.;

in de boght van Rimbangh stonden 7 stucx Chineese wangkans, waarvander (sooder gesegt wiert) 3 stucx de Coxinse Chineesen toecomen, daervander twee binnen drie weeken in 't water staen te loopen;

op morgen off 13 deses soude de resident d'oude logie beginnen onder de voet te werpen en, soo ras doenlyck, de nieuwe weder opbouwen laten, daer wel een Hollandtse metselaer toe vereyschte off benodigbt was, die versoght wordt, dat gesonden mogt werden;

en versoeckt de resident de qualiteyt en gagie, die syn antecesseur zal: gewonnen heeft, etc.;

mitsgaders versoeckt papier, inctstoff, provisie voor de tafel en een kist medicamenten, volgens de bygevoegde cathalogus;

op 't sluyten deses quam aldaer ter rheede Japara te verschynen 't jaght, Muyden, met haer Ed^e^ missive en mede gesonden cargasoen cleeden, etc., bedragende te samen f 32702: 19: 7, waermede sal getragbt worden, sooveel doenlyk, de Deenen

in de voorbaedt te zyn, volgens ordre; en was daer oock mede overgecomen de boeckhouder, Everardt van der Schuyr, met welkers adsistentie de resident verhoopt, dat d'E. Comp[e] de vereyschte diensten staet te geschieden.

18 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

19 *d*°. 's morgens comt de licentmeester, S[r] Ocker Ockersen, met den Armenis coopman, waervan de resident tot Bantam by missive van 23 Maert jongstleden gewagh heeft gemaeckt, dat tot Bantam uyt de Manilhas aldaer was aengecomen en 26 daeraen alhier is geinsereert, medebrengende van Bantam en levert over tot schenkagie aen syn Ed[bt] d'heer gouverneur generael een paert met syn toebehooren, bet welck aen den stalmeester soodanigh is overhandight om de Comp[e] op reequeningh van schenkagie goet gedaen te worden, etc.

Gelyck oock d'affgesondene 4 loeras van den pangeran, Ade Paty Anum, uyt de Mataram 15 deses mede hier aengecomen met schryvens van haren heer, als in deesen alsdoen is ingeschreven, mede binnen 't casteel verschynen om vorders syn opgemelte Ed[bt] de intentie en 't versoeck van haer heer bekent te maken; 't welck dan geschiet en naer 's lants wyse onthaelt zynde, soo syn deselve wederom aff en naer haer woningh gegaen.

20 *d*°. alsoo het Deens schip, de Fortuyn, van Bantam, waervan de resident by syn schryvens op 10 deses, in desen ingeschreven, mentie hadde gemaeckt, dat naer Tranquebare stont te navigeeren, en 14 deses Comp[es] chaloup naer Bantam met een pacquet cust papieren, gelyck mede in desen is aengehaelt, was affgevaerdight om door voornoemden resident bestelt te worden, soo syn deselve met de chaloup, vermits 't schip al vertrocken was, nevens een missive van voornoemden resident, wederom herwaerts gesonden, welke chaloup in 't herwaerts comen tot leetweesen op 17 deses omtrent de Groote Combuys door een harde wint en holle zee was omgeslagen en door een Javaens vaertuygh aldaer in de rivier aengebragt, gelyck sulx breeder en omstandiger by de originele missive van den resident, gedateert 18 deses en by een copie van 16, met de voornoemde chaloup omgeslagen, mede 't gepasseerde hieronder can werdén gesien, luydende deselve in substantie, als volgt; en eerstelyck die van den 16[en] deses:

dat de resident de missive van 14 deses, nevens een pacquet brieven, aen de opperhooffden van Tegenepatnam geconsigneert, per een chaloup op 15 nae den middagh wel was overhandight, maer aen den Deensen capiteyn niet cunnen bestellen, alsoo 't selve scheepjen 13 deses al was vertrocken; en stierden over sulx 't genoemde pacquet wederom per dit chaloupje terugh;

de Portugeese capiteyn, de Silva, had met den sabandaer voor den thol van syn geheele ladingh geaccordeert voor een somma van 500 rd[s] en oock gepresenteert 1000 ropia tot affcortingh van Coninex pretentie en de resterende 3000 in twee volgende jaren te voldoen; off de Coninck daermede te vreeden sal weesen, sal de tyt leeren;

eergister off 14 deses waren van daer ses vaertuygen met 1000 picols peper voor reecqueningh van Mons[r] Simonse naer herwaerts vertrocken en wiert dagelycx nogh meer door de suppoosten van syn E. ontfangen; en twyffelde de resident niet, off de 2000 bhaer souden werden bemaghtight;

soo waeren aldaer nogh, soo van Lampon, als Sillibaer, over de 400 bhaer van dat greyn aengebragt en verwaghte pangerangh Coelongh nog mede dagelycx 4 à 5 groote vaertuygen, daermede geladen, van Sillebaer; en was oock genegen 't selve aen d'E. Simonse te leveren;

gister morgen off 15 deses was 't tweede persoon, meester Couck, van Batavia wederom thuys gecomen en had medegebragt over de 80 picols speaulter en 30 à 40 picols benjuwyn; soo hadden d'Engelse vrunden oock op dato voorsz. tydingh becomen van een bare, die in de Straet Sunda soude gearriveert zyn en 25 September jongstleden in comp^e^ van nogh 2 andere scheepjes uyt Engelandt was vertrocken met tydinge, dat in Europa de Christen potentaten nogh wedersyts in vreede en alliantie zyn, voornamentlyck de Francen en onse staet; dat de onlusten aen wedersyts geslegt en bygelegt souden weesen; aen de Caep stont mede alles wel en was aldaer oock (soo als dit onder zeyl gingh) een onser scheepen in de baey aengecomen; en had dit Engels scheepjen oock vier onser scheepen, naer India gedestineert, aen St Jago ontmoet en gepreyt, etc.;

de sabandaer, Caytsoe, versoght uyt Conincx naem een zeebrieff voor een jonck nae Maccauw; en was de nachoda eergisteren off 14 deses herwaerts vertrocken om 't selve mede aen haer Ed^e^ te versoecken;

gelyck oock de tollenaer, Key Nebe Secredana, mede drie zeebrieven versoeckt, namentlyk, twee nae Maccauw en een nae Mallacca; de annachodas syn Chineesen, hier wel bekent, en vertrecken mede om gemelte reden naer herwaerts; de jonken waren hier nogh niet gearriveert, maer dagelycx van Rambangh verwaght;

de Coninck ley nogh siekelyck te bedde en was over sulx niet adviseeren waerdigh te hoove gepasseert;

bintrottings waerender jegenwoordigh tot Bantam niet te crygen.

Volgt de missive van 18 April:

dat 16 deses per Comp^es^ schuyt onder opsigt van den quartiermeester, Lieven, nevens het bewuste pacquet brieven, hier boven genoemt, 't jongste schryven was geweest, maer tot leetweesen, als in 't begin is aengeroert, omtrent de Groote Combuys omgeslagen, etc. en door een Javaens vaertuygh aengebragt; mast, zeylen en brieven zyn verlooren, maer 't volck nogh altemael fris aengenomen; de copia brieff, daermede geschreven en hier vooren geinsereert, nevens drie matroosen en de quartiermeester, Lieven, gaen per dit Javaens vaertuygh over; de schuyt, die de Javanen niet wel connen slepen, staet met twee andere matrosen, die mede op de schuyt bescheyden syn geweest, met 't jaghtje van den vrycoopman, Simonse, dat aldaer aengecomen is om peper te halen, herwaerts te comen;

d'Engelse baere, waervan hier vooren mentie is gemaeckt en d'Saent genaemt, was daer mede op gister off 17 deses aengecomen;

de Portugeese capiteyn, de Silva, moest volgens begeerte van den Coninck uytkeeren de helfft van 't geene de Bantamse Vorst op die van Maccauw pretendeert, zynde 1900 rd^e^, waermede geseyde capiteyn schynt vernoegt te syn;

een Chineese coopman, aldaer tot Bantam lange jaren woonachtigh geweest, genaemt Soeko, versoeckt mede voor syn jonck, groot omtrent 80 lasten, die in de rivier over de negen maenden gelegen heeft, een zeebrieff nae Maccauw.

21 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

22 *d°*. voor den middagh becomen met de affgesondene van Keey Wierat Macka, sabandaer tot Japara, twee brieven, te weten, een missive van den resident, Jacob Couper, gedateert 14 April, mitsgaders een missive van Keey Wierat Macka voorsz., luydende deselve in substantie, als volgt; en eerstelyk die van den resident:

dat 't jongste schryvens is geweest met de scheepen, Beemster, Vlaerdinge en de Spreeuw, 17 deses alhier geinsereert;

dit geley briefjen gaet met de affgesondene dienaren van Keey Wierat Macka, die anders niet te vreeden is, hoewel haer Ed^e^ daervan voor aff is geschreven, etc.;

en opdat syne dienaren van die van pangorangh Ade Paty by naght niet moghten aengerant werden, soo versoeckt deselve, datse moghten gelicentieert worden by naght binnen de stadt te mogen blyven;

op 't sluyten becomt de resident tydingh van de aencomst der aght Nederlanders op Baly met een chaloup en veel geweer, dat zy aen dien Vorst, genaemt Gousty Pandy, overgegeven, de chaloup gesloopt en haer personen onder syn bescherminge gerecommandeert hadden; oock was d'eene door den Vorst tot oppergesaghebber gekoren, dat dan buyten twyffel de gasten sullen zyn, die voorleden uyt den treyn voor Mandhaer syn verloopen, waer naer breder sal vernomen en haer Ed^es^ van verwittigt worden;

en de brief van Keey Wierat Macka, uyt het Javaens getranslateert, luyt, als volgt.

Dese brief wert geschreven uyt een suyver en opreght gemoet van Key Wierat Macka, sabandaer tot Japara, aen den Gouverneur Generael, die Coningh is in de stadt Batavia, dien Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt; en die wysheyt heeft om alle syn volck wel te regeren en gesagh, gelyck by alle syne vyanden, waerover syn naem befaemt is door alle plaetsen, soo boven, als benedens winds.

Vorders naer dit, soo sende Loera Marmagatty, Poesparaga en Jaga Juda aen den Gouverneur Generael, omdat voor desen hebbe gesonden Zoeta Dria, Jaga Zittra en Anga Marty en daermede bekent gemaeckt van 't vaertuygh van Imbassadana, dat van Japan is gecomen, alsmede dat selfs op Batavia soude comen; maer d'oorsake, dat selfs niet can comen, is, omdat my de Sousouhounangh in de Mataram heeft geroepen; daerom sende een ander in myn plaets, dien versoecke de Gouverneur Generael gelieft in 't geene regt is te helpen; ende, wanneer ymant de goederen van Imbassadana moghte comen te eyschen, deselve niet mogen gegeven werden; maer, indien yets daerop te pretendeeren hebben, dat op Japara comen om daerover te beraden, alsoo by Imbassadanas leven niemandt te voorschyn is gecomen, die geseyt heeft, dat yets van hem moeste hebben, alsmede oock niet een van dien tyt, dat van my sabandaer is gemaeckt, gelyck oock alle syne goederen des Sousouhounangs

zyn; 't geene oock tegen capiteyn, Couper, geseyt hebbe, alsmede tegens de rycke Chineesen en Javanen, die vrundschap met Imbassadana hebben gehouden, dat alle de goederen van Imbassadana, soo kleyn, als groot, des Sousouhounangs waren, waervan de reequeningh in handen van Marmagatty is, 't geene de Gouverneur Generael aen hem gelieft te vragen; en versoecke, wanneer Marmagatty weder te rugge comt, dat hy met Comp^es^ schip, nevens des Sousouhounanghs goederen, magh herwaerts comen, opdat geen ongemack op de zee magh wedervaren; indien yets in myn beradinge manqueert, versoecke de hulpe van den Gouverneur Generael; voor dees tyt hebbe niet te senden, versoecke dierhalven my gelieft te excuseeren.

Nae den middagh is in Rade van India door den Chinees thuynier, 't Soervanko, en syn vrouw Ajoenangh van Baly by request verthoont, hoe dat haerlieden doghter, Siootse van Batavia, verleeden week ter saecke van overspel en daeruyt gevolgde moort by vonnisse van den E. geregte deser steede is gegeselt en 't hair affgesneden geworden, mitsgaders bovendien voor 4 jaren ad opus publicum in de kettingh geloncken; en omdatse nogh maer 17 jaren out was ende zy daeromme voor haer becommert waren, datse, aen de gemeene werken arbeydende, wel soude connen perykel loopen om tot verder val gevordert en aengerant te worden, soo versoghten zylieden, dat haer gemelte doghter, in plaets van dien, den voorsz. tyt in 't vrouwen tugthuys moghte gestelt werden om haer aldaer selfs van kost en kleeren te versorgen, etc., dat de supplianten naer deliberatie is geaccordeert.

Soo is oock mede den borger coopman, Simonsse, op syn versoeck geaccordeert te leen voor een halve maendt het galjoot, de Grundel, om sooveel te eer en gereeder de peper van Bantam voor de Comp^e^ te halen, mits betalende d'E. Comp^e^ des volcx gagie ende costgelt, dewyl 't selve dogh sonder verlet, in plaets van stil leggen, soo langh wel sal connen gemist worden.

En naerdien volgens 't schryven van den resident tot Japara twee jonken, die de Coxinse Chineesen van Tayouan in de boght van Rambangh hebben doen maken, haest te water staen gebragt te werden, soo is goetgevonden derwaerts te senden de jaghten, Amerongen en Hoogelande, om deselve buyten de rheede aen te tasten en herwaerts op te brengen off anders met een houtladinge wederom te comen.

23 *d^o^*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Japara 't jaght, Ougly, medenemende in contanten, provisien, yserwerk en spykers, 't volgende, namentlyck:

4000 realen van achten in een kist;
1 aem wyn, ½ aem brandewyn;
1 vaetje met 100 ℔ boter;
30 stucx legger hoepen;
26 cannen asyn en 8 cannen oly;
1 packje met papier, etc.;
680 ℔ yser en 20 ℔ stael;
13 vaten gesorteerde spyckers;
1 kist medicamenten en eenige timmermans gereetschappen, bedragende met malcander *f* 12440 : 2 : 10.

De brieff, daermede aen den resident geschreven, is te vinden in 't affgaende brieffboek; niet te min wert deselve mede verbaels gewyse hier geinsereert, in substantie zynde, als volgt:

dat 11 deser 't jaght, Ougly, en 7 dagen daerna de scheepen Muyden, Beemster en Spreeuw hier wel syn aengecomen met haer ladings, etc.;

dat UE. brieven, gedateert 5 en 12 April, daermede oock syn ontfangen en gaerne vernomen hebben, dat alle de bodems, van hier nae de Oosterse quartieren afgesonden, ginder behouden waren gearriveert en yder gedespecheert waren, etc.;

dat de contings off tingangs, doordiense soo swaer syn gebout, onbequaem in Banda tot lossen en laden der schepen sullen wesen, daerse ginder meest toe van noden syn;

de houtwerken, met Ougly aengebragt, bevallen wat slegt; de sware balken naer haer lengte veel te dun, die in plaets van 17 à 18 duym, maer 13 duym dick syn, soodat het maer voor gemeen hout can verwerckt worden;

de dunne jaty planckjes syn mede van een ondeugende soorte, seer in dickte op d'een off d'ander plaets verschillende, daerin toecomende beter opgeleth dient te worden;

planken van $1^1/_2$ à 2 duym dick, daer we seer om verlegen syn, sullen we metten eersten verwaghten; conden wy met genough anker stocken anders worden gerieft, daervan gevouglyck 5 planken uyt een anker stock connen vallen; daermede sou d'E. Comp^e goeden dienst geschieden; oock sullen metten eersten voor de equipagie verwaghten 100 stucx dunne spieren van 6, 7 à 8 vadem lanck, 9, 10 à 11 palm dick om tot ligte stengen, rhees en basaens masten te gebruyken;

de overgecomen 2503 stucx buffelshuyden hebben wel ontfangen en sullen de rest van 3000 stucx mede verwaghten, die ongetwyffelt in Japan by vercoop goet voordeel sullen doen; hebben 't verleeden jaer aldaer 752 perc^{to} winst gegeven; wy syn verwondert, datter geen koehuyden, nogh hertevellen werden geprocureert, die by meenighte noghtans op de cust van Java vallen en van daer vervoert werden; in toecomende sal voor d'E. Comp^e daervan, nevens andere, incoop werden gedaen en marcktgangh betaelt worden;

de nieuw gemaeckte chaloup, met Vlaerdingen aengecomen, is een bequaem vaertuygh en het costende van $439^7/_8$ ropia wel waerdigh; en sullen ons mede wel te stade comen de twee chaloupen, 9 vadem langh, die tot Kimmegangh op stapel staen en door UE. besproken syn; als oock de twee stucx nieuwe chaloupen, die de vryburger, Dupre, aldaer voor d'E. Comp^e begonnen heeft te maken; de twee schouwen, door hem derwaerts gesonden, syn seer goet bevonden; wy hadden wel gewenst, dat door hem een eys ware gedaen, hoeveel d'E. Comp^e voor yder van dien sou connen volstaen te betalen; en vermits sulx niet en is geschiet, soo wert UE. gequalificeert hem voor yder 100 ropia te mogen toeleggen, daer we meenen hy ruym mede behouden blyven en vernougt wesen can; gaerne sagen wy, dat ons nogh 2 à 3 stucx diergelycke schouwen conde bestellen, daer UE. sien sal, dat hy ginder toe sal gedisponeert werden, mits het costende aldaer in Spaens gelt, gelyck UE. de reets geleverde twee in die specie sal voldoen, hem vorders nae vermogen de behulpsame hand biedende om hem tot het bouwen van vaertuygen voor d'E. Comp^e te animeeren.

't vercopen van d'oude chaloup, de Notekraker, etc. aen den vryburger, Gerrit Manckhuys, voor 70 rd^{s} en 't opsetten van een nieuwe chaloup in plaets, 6 voeten langer, wert goet gekeurt, als oock het onderhanden nemen van een scheeps boot; het opbouwen van de nieuwe logie sal al hoogh tyt weesen, dat dat eens begonnen wert; een metselaer, spykers en yserwerck becomt UE. nu met 't jaght, Ougly;

de paerden, ons jongst toegecomen, is redelyck goet slagh; wy sullen meerder quantiteyt, waeronder eenige jonge merrien om op Cheylon voort te teelen, verwagten;

datter ginder geen overjarige poeyer suyker meer in voorraedt zy en nae 't nieuwe gewas sal moeten werden gewagt om daerop eenige penningen te verstrecken, is Comp^{es} geleegentheyt niet, maer eghter wel genegen, datter cloecke quantiteyt, al was 't 6 à 8 duysent picols, bemaghtigt wiert, te weeten, sonder uytsettinge van gelt tot 3½ à 4 rd^{s} en de bariga tot 3 ropia 't picol;

wegens de denunchiatie van de valse munte, dat daerop by de regenten gants weynigh reflexie genomen zy, alsoo het slaen derselver door haer wert geconniveert, is een snoode sake; egter can 't by ons niet voorgecomen offte geweert werden, als wel toe te sien op den inbrengh van dien en de aenbrengers atraperende swaerlyck daerover laten corrigeeren, synde de gemeente by affictie van biljetten alhier gewaerschouwt haer met dat quaet gelt niet te laten bedriegen;

de 20 sacken met drooge gember, ons tot preuve toegesonden, is gants verrot en ondeugende bevonden, bequamer om wegh te smyten als ergens toe te gebruyken, by manquement van droogen en de clauwen te cleen; indiender geen beeter bestelt can werden, magh die coopmanschappen wel naegelaten werden;

't was niet wel gecomen, dat de Beemster geen lange balken heeft connen schieten en niet dan cleen houtwerck hier heeft gebraght, soodat ginder wel 1200 groote balken en 40 masten waren blyven leggen, waertoe vooreerst 't jagt, Ougly, en de fluyt, de Spreeuw, syn aengeleyt, gaende Ougly nu vooraf om te spoediger te retourneeren om als dan nogh nae Maccassar gesonden te worden; 't ingescheepte van dien monteert *f* 12426 : 5 : 3, daeronder 4000 Spaence ropia in contant, daermede en met het procedido van de cleeden en goudtdraet, per Muyden gesonden, het UE. wel sal cunnen gedaen;

een scheepjen, comende van Bantam, met cleeden volladen en de wil nae Japara hebbende, is alhier eenige dagen geleeden gepasseert, dat de vervullinge van doucken nogh sal hebben vermeerdert; des moet UE. die eghter marcktgangh van de handt schuyven, opdat d'Engelse en Deense vrunden daermede mogen blyven sitten;

om den opulenten toevoer van alderhande soorten van cleeden tot Batavia can d'E. Comp^{e} qualyck een pack met winst vercopen, waerom expres is verbooden geen vreemde cleeden meer van buyten te mogen inbrengen, etc.;

om op de twee groote Coxinse Chineese joncken, die in de bogt van Rimbangh gebouwt en haest in 't water stonden te loopen, te laten passen is 't jagt, Hoogelande, expres daertoe claer gemaeckt, dat UE. binnen 2 à 3 dagen toe te comen staet; soose onderstonden deur te willen gaen, sal mense vyantlyck buyten de rheede moeten aentasten en sien herwaerts te brengen, dogh alles met voorsightigheyt.

Desen tot hiertoe geschreven synde, becomen UE. briefken van 14 April, tot geleyde van een dienaer van Keay Wierat Macka aen ons geschreven, van wien wy te vooren selver een missive van soodanigen inhout, als het nevensgaende translaet uytwyst, als oock door de gesanten van pangoran, Ade Paty Anum, een missive, die bynae een en deselve tael, als die van Marmagatty is spreekende, namentlyck, om te reclameeren de ladinge van de bewuste Japanse jonck, eenelyck dat Marmagatty te kennen geeft het des Sousouhounangs middelen syn en de pangoran de Paty schynt te sustineeren hem die selver toe te behooren; wy vinden ons al wat verleegen hoe het daermede te stellen, alsoo men niet can weten, wie van beyden hierinne gelyck heeft, behalve dat eenige onser onderdanen daerop oock pretentie maecken; de boedelmeesters der Chineese sterfhuysen hebben dese middelen by provisie onder haer beslagen om uyt deselve te voldoen, die daertoe geregtigt sullen wesen; hoe het daermede aflopen sal, wil de tyt openbaren en wert UEd° nae desen gecommuniceert, etc.

De acht Nederlanders, die met een chaloup op Baly souden zyn aengelandt, sullen voorseeker die gasten wesen, die eenigen tyt verleden uyt den treyn van Mandhaer als schelmen wegh gelopen syn, daer we per de naeste seekerheyt van verwaghten te vernemen.

Op 't versouck van den resident, Jacob Couper, hebben wy hem de qualiteyt van coopman met 50 guldens ter maendt by halveeringh van gagie toegevoegt sonder verbandt, gelyck de acte uytwyst.

De nevensgaende eys van roeyriemen voor de equipagie, mitsgaders planken en balken voor de huystimmeringe, sullen UE. by gelegentheyt hebben te besorgen.

24 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d°*. heden becomen haer Ed° per Javaens vaertuygh een brieffjen van de opperhooffden van de fluyt, Loosduynen, gedateert 22 deses, waerby sy bekent maecken haer behouden aencomst omtrent de hoeck van Anjer en datse 19 February voorleden van de rheede Paliacatta syn vertrocken en 24 Maert omtrent 6 mylen beoosten Sillebaer belandt, sedert welken tyt sy met seer variable winden en een sterke stroom uyt het Z. Oosten en wel voornamentlyck met groote stilte gequelt syn geweest, sulx sy eerts 14 deser in de straet en 22, als vooren geseyt, tot de hoeck van Anjer syn genadert, etc.

26 *d°*. op 't versoeck van de diaconye om uytkeringe van hondert carolus guldens, voor de armen van Batavia gelegateert door eenen Harman Beuckman van 't Stigt Breemen, in syn leven soldaet geweest en in de maendt January deses jaers op de hoecker, de Pimpel, overleden, daer hetselve testament is gepasseert, etc. en alhier by den aghtbaren raedt van justitie geapprobeert, soo is in Rade van India goetgevonden de uytkeringe des genoemden legaets aen de diaconie te laten geschieden.

27 *d°*. 's morgens vertreckt 't jaght, Hoogelande, naer Japara om in de bogt van Rambangh op de twee bewuste Chineesen joncken te passen en dan gevolgelyk naer verrigter saken met een hout ladinge weder herwaerts te comen.

Wat haer Ed^{e} daermede aen den resident, Couper, schryven, is te vinden in 't afgaende briefboek en eghter verbaels gewyse naer ouder gewoonte alhier geinsereert, in substantie zynde, als volgt:

dat 23 deser met 't jagt, Ougly, 't nodige is geadviseert, als 't blyckt by de copia derselver; dese gaet tot geleyde met 't jaght, Hoogelande, om de twee nieuwe, groote, Coxinse Chineese jonken in de bogt van Rimbangh op seekere wyse waer te nemen, soo als UE. sullen oordeelen best en gevouglyckst te cunnen geschieden, dat UE. en des raets goet overlegh bevolen blyfft, synde dit jaght suffisant genoegh om dit ons desseyn (soo 't daertoe comen mogt, etc.) uyt te voeren, zynde gemonteert met 18 stucken en gemant met 48 coppen, mitsgaders van vordere ammunitie wel versien; en om de minste aenstoot en murmuratie onder de Javanen te geven sullen d'onse excuseeren deselve jonken op de rheede aen te tasten, maer in dat stuck naevolgen de ordre, den verleeden jaere gegeven, dicterende, men die buyten de havens sal sien te attaqueeren; hoe lange dit jagt op de uytkomste derselver sal dienen te waghten, sullen UE. ginder beter als wy hier cunnen ontwaer worden, etc., versiende de opperhooffden met een memorie van 't nodigste, datse sullen hebben te observeeren; en, wanneer 't jagt ginder niet meer te doen heeft, 't selve, met gemeen hout geladen, wederom herwaerts te laten keeren.

De fluyt, de Spreeuw, sullen we naer ontlossinge weder derwaerts schicken en binnen 2 à 3 dagen het cloucke jagt, Amerongen, dat een seer wyde en boven water leggende lastpoort heeft, om goede quantiteyt swaere balken herwaerts te brengen; waer met wy meynen, datter van hier geen meer scheepsruymte sal behoeven bestelt, alsoo de retournerende Oosterse quartier schepen alles herwaerts voeren en Ougly nae Maccassar oock vry wat wegh slepen sal.

In de saecke van de Japanse jonck is nogh sonderlingh niet gedaen; de sabandaer, Wierat Macka, ivert hart om 't geheele procedido uyt den naem van den Sousouhounangh, maer pangoran Ade Paty Anum sou hem wel met een gedeelte, soo 't ons toeschynt, contenteren laten; wat gemelte Quey Wierat Macka over dese saecke jongst op nieuws heeft geschreven, sal het translaet brieff connen verthoonen, etc.

Soo comt oock om deselve tyt 's morgens vroegh (Godt danck) te voorschyn van de cust Cormandel de fluyt, Loosduynen, medebrengende:

447	packen diverse cleeden;
3	» rochevellen;
121004	℔ root calliatourshout;
67599	» off 16940 stucx ysere gesmede koegels;
714	» cassumba in 2 cassen;
1	pack met hemden;
1	casje met diamanten;
127	stucx vloersteenen;
105	» regt standers;
380	» diverse steene drempels;

kostende met malcanderen *f* 188497 : 13 : 10.

De brieff, daermede becomen, is gedateert 18 February verleden, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

28 *d°*. tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede mede naer Japara 't jagt, Amerongen, medenemende niet anders als de dubbelde missive, op gister met 't jagt, Hoogelande, afgegaen.

Om desen tyt vertreckt oock mede de hoecker, de Grundel, met d'E. Simonse naer Bantam tot vorder procura van peper, medenemende een missive aen den resident, Willem Caef, in substantie zynde:

dat 't leste schryven is geweest 14 deses, in geleyde van onse brieven nae Cormandel gesonden;

dat daer nae weder twee brieven van UE. syn ontfangen, geteekent 16 en 18 d°.;

dat we onder anderen daer uyt tot leetweesen hebben verstaen, dat het Deens scheepjen, daer de meeninge was, dat deselve Cormandelse brieven met souden overgaen, voor d'aencomste van onse chaloup tot Bantam al nae Tranquebare vertrocken en voort spoedigh buyten geraeckt was, dat buyten onse gissingh gaet; doch is het dubbelt van deselve ondertusschen 16 deses oock over Cheylon per de hoecker, de Wytingh, gegaen, over welken wegh wy verhoopen, datse mede spoedigh voort sullen geraeken; deselve chaloup is in de herwaerts comste nogh ongeluckiger geweest, maer nogh gewenscht, dat het hol met de menschen behouden syn;

de versoghte zeebrieven om de Noord, daer de nachodas hierom aen geweest zyn, hebben haer laten volgen, met waerschouwinge, daerin gevoegt, datse geen Coxiners sullen mogen op hebben;

van d'aencomst van 't schip, de Saent, 25 September verleden jaers uyt Engelandt gelopen, hebben wy geleesen, sonder eghter te seggen nieuw off oude styl; oock dattet selve aen de Caep geweest zy en op zyn vertreck van daer een Hollants schip de baey heeft sien incomen sonder specificatie van dagh offte maent, dat grove versuymen zyn, daerin aenstaende beter opgelet dient, alsooder altemet aen gelegen soude connen syn; de tydingh, daer met overgecomen, aengaende de differenten met Vranckryck willen wy verhopen, dat door d'onse, die dagelycx in 't gemoet sien, sullen worden bevestigt; UE. had ons dienaengaende middelerwyle wel wat nader specificatie behoren overgebrieft te hebben.

d'E. Simonse gaet nu weder derwaerts om te sien, off hy de verdere peper mede can maghtigh worden omse aen de Comp^e^ te leveren, waertoe wy syn E. geleent hebben de hoecker, de Grundel, hier dogh sonder employ leggende.

29 *d°*. 's morgens verschynt alhier ter rheede van Sumatras Westcust 't jagtje, Corea, medebrengende:

1	casje met gout;	6230	cannen clappus oly in 100 halff amen;
110	bharen peper à 412½ ℔ yder;	15750	℔ benjuwyn;
564½	℔ campher Baros;	5	packen invendible cleeden;
100	» witte benjuwyn;	340	℔ Peguwse gans;
18	cannen campher oly;	1041½	» aen copere beckens;
54	℔ schilpatshoorn;	2	coper ketels;
720	» sappanhout;		

1 cas met onbruykbaer geweer;
2 copere sadels;
1 ysere stamper tot de molen;
1 out stuck yser canon;
2 dreggen, met malcander bedragende
f 108897 : 2 : 7.

De missive, daermede becomen is gedateert 18 Maert jongstleden, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

Oock comt mede op den middagh hier ter rheede van Cheylon regt door 't jagtje, de Fortuyn, medebrengende:

9 stucx onbequaem yser canon;
9 » » bassen;
8 » » ankers;
't jagtjen, de Fortuym, met syn toebehooren.

En ontfangen daermede vier brieven, gedaghteekent eerstelyck twee van den gouverneur, van Goens de jonge, en raedt tot Colombo 4 en 10 Maert; een van d'heer admirael, superintendent en velt overste, Ryckloff van Goens, van voor Tutucoryn 4 Maert en laetstelyck een van d'E. mayoor, Bax, en raedt uyt de stadt Gale 12 Maert, alle deses jaers geschreven.

Zynde dit jaghtjen expres van daer affgevaerdight om ons cito kennisse te doen hebben, hoe de langh verwaghte France vloot, bestaende in 15 à 16 zeylen, Cannanoor gepasseert, de fortresse met 5 canon schooten gesalueert en vervolgens geweldiger hant voor Aycotte met 1000 mannen gelandt, onse waght verjaegt, de baricade met het huys van d'E. Compe verbrandt, Conincx vlagge ingeplant en nae twee uyren verblyff haddense haer geswint weder nae boort begeven; daerop waerense met hun vloot voortgeseylt Zuidwaert aen, alwaerse onse navale maght, bestaende in .. zeylen onder den E. commandeur, Roothaes, syn gerescontreert, die groote devoir dede om haer in te zeylen en te verspreyen, dogh te vergeefs, naerdien zy haer in de wint ophielden, d'onse ontseylden; welke tydinge d'heer superintendent aen de Oost Caep vernemende, was met syn hyhebbende scheepen nae Tutucoryn voortgeseylt en van daer naer Calpatyn overgesteken; en was de voorgemelte France vloot op ultimo February jongstleden voor Caluture te voorschyn gecomen, van waerse haren cours naer Gale stelden, wendende het veelmael in zee buyten het gesigt, maer waren met den avont onder 't landt tusschen Bentoth en Ambalamgodde ten ancker gecomen, alwaerse naer verloop van een dagh en naght niet weder wierden vernomen, als datse haren cours apparent om de Zuyt hadden gestelt; maer waeren den 4en Maert vyff cloecke scheepen uyt zee comen steeken en bewesten de bay van Gale vernomen, dat de E. Bax had doen resolveeren om sigh aldaer in postuur van defentie te stellen, maer was de stat by aencomste van deselve buyten alle perykel; dogh waren de voorsz. schepen wederom buyten 't gesigt geraeckt, maer den 8en andermael voor de bhay ten ancker gecomen; eyndelyck warense den 9en en 10en d° Billigam, Mature en de Galjettes gepasseert, alwaer deselve langs de stranden door den dessave Pith gevolgt wiert, om te sien, waerheen zy den steven mogten wenden; het verthoonen van die vloot had de inlanders al onrust veroorsaeckt, voornamentlyck die langs de stranden woonen, daervan veel haer toevlugt in 't landt en tot de stadt Gale hadden genomen, etc.,

alles breeder te leesen by de voorsz. missiven off wel in de verbalen van dat quartier.

Gelyck wy dan oock mede onder de voorsz. papieren becomen twee missiven, een van den commandeur. Hendrick van Rheede, ende den raedt uyt Coutchyn, gedateert 23 October des verleeden jaers, en een van den coopman en opperhooft, Rombout Lefer, tot Wingurla, gedaghteekent primo - February deses jaers, beyde mede aen haer Ed^e^ geadresseert.

Heden tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede ledigh naer Japara de fluyt, de Spreeuw, met een advys briefjen aen den resident, Jacob Couper, aldaer, dat dese eenelyck dient tot geleyde van de fluyt, de Spreeuw, welkers herwaerts gebragte masten goet bevonden zyn, zulx ons gerieff daermede voor eerst hebben becomen; de besorgingh van meerder getal blyfft UE. gerecommandeert: wy sullen de in voorraedt liggende 40 stucx mede haest verwaghten; de differentien van de bewuste Japanse joncks ladinge syn nogh niet afgedaen, werdende de saecke by den achtbaren raedt van justitie voor aff geëxamineert om by ons te overleggen, wat daerinne tot yders justificatie sal wesen te doen, waervan de uytslagh UE. nae desen sal werden gecommuniceert.

30 *d^o^*. en naerdien. als vooren gesegt, op gisteren mettet inlandts gemaeckt galjootje, de Fortuyn, van Cheylon tydingh becomen hebbende van de France vloot, bestaende in 15 à 16, soo groote, als cleyne schepen, die omtrent Colombo gesien en voorts langs dien soom tot voorby de bhaey van Gale en Mature is gepasseert, niet wetende, off zy het niet wel moghten geseth hebben naer den hoeck van Aetchin en voorts gemunt om de straet van Mallacca in te nemen, soo is in Rade van India goetgevonden de gorab, Queda, niet langer naer de schepen off tydinge uyt het vaderlandt op te houden, als tot Dingsdagh aenstaende, om die van Mallacca hier van te waerschouwen, alsoo men niet weten can, wat haer voornemen zy en hoedanige tydingh off last deselve by haer ende voor ons uyt Europa souden mogen hebben.

En alsoo sy haer soo nu als dan oock hebben laten ontvallen, off wel voornemens souden syn het eylandt Banca in possessie te nemen en tot een hooftplaets van haer negotie hier omtrent te maken, soo is mede in Rade van India goetgevonden den coopman, Jan de Harde, anno 1668 daer in commissie geweest zynde, met de Santloper en Grundel, neffens de chaloup, de Roos, derwaerts te senden om de radjas en ingeseetenen te waerschouwen op haer hoede te wesen en haer te behelpen mettet opreghten en verthoonen van Comp^es^ vlaggen, onder welcx protexie zy haer begeven hebben, op hoope, dat zy deselve respecteeren en consequent haer voornemen veranderen sullen, soo 't op dat eylandt mogte aengesien syn geweest.

Dese maendt syn van diverse plaetsen alhier aengecomen 91 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, t'samen gemandt met* 463 *mannen en hebben medegebragt dese naervolgende coopmanschappen ende waeren, als:*

6 vaertuygen van Palimbangh met 68 mannen, 1749 picols peper, 28 corgies gunees linnen, 6 corgies commiters, 5 corgies witte moeris, 4 corgies cust cambaeyen,

8 corgies taffachelas gingangh, 3 corgies adtentays, 3 corgies bethilles, 1 corgie alesias, 6 corgies blauwe salempoeris, 4 corgies parcallen, 4 corgies dongrys, 29 corgies tapesarassa, 18 corgies photassen, 4 1/2 picols witte zyde.

10 vaertuygen van Tegael met 62 mannen, 2600 bossen suyker sombaer, 35 1/2 lasten rys, 22 picols en 4 cattys peper, 1300 bossen pady, 50 stucx hoenders, 500 stucx gesoute eyeren.

6 van Samarangh met 26 mannen, 114 picols peper, 13000 bosjens gomoets touw, 5 lasten rys, 12 picols capok, 30 potten oly, 80 picols grove matten.

6 van Chiassem met 24 mannen, 50 stucx kistplanken, 500 stucx balken, 10 lasten rys, 500 stucx bossen suyker sombaer, 50 stucx hoenders.

1 van Pamanoekan met 4 mannen, 260 stucx hoenders.

11 » Cheribon met 44 mannen, 320 korven swarte suyker, 387 picols en 90 cattys peper, 32 potten oly, 100 bossen pady, 20 stucx buffelsvellen, 20 stucx hertevellen, 7 1/2 lasten rys, 2000 stucx aracx pullekens; 800 stucx dammers, 5 corgies matten.

1 van Chirita met 4 mannen, 1800 stucx oude clappus, 20000 stucx mangustangus.

1 van Tonquin met 40 mannen, 5000 stucx Tonquinse grove copjes, 14 picols soethout, 4 picols anys, 12 picols radix China, 3 picols antimonium, 4 picols thee.

3 van Javana met 15 mannen, 33 lasten rys, 90 picols sampanhout, 30 stucx buffelsvellen, 200 stucx hertevellen.

14 van Craoangh met 33 mannen, 230 stucx hoenders, 24 picols toeback Java, 5 stucx hartebeesten, 9 stucx geyte bocken.

1 van Tanara met 3 mannen, 1600 stucx oude clappers.

3 » Ontongh Java met 6 mannen, 1 1/2 last rys.

5 » Dermayoe met 25 mannen, 18 1/2 lasten rys, 50 stucx hoenders, 100 stucx buffelsvellen, 6 sacken capock.

6 van Bantam met 24 mannen, 2000 potten en tresellen, 3350 stucx oude clappus, 800 potten calck, 1940 picols en 64 cattys peper, 120000 stucx oude pienangh, 80 picols gember, 65 corven lancen.

1 van Sombaer met 4 mannen, 6 lasten rys.

1 » Pamalangh met 4 mannen, 3 lasten rys.

4 » Japara met 19 mannen, 225 picols witte suyker, 1 1/2 last rys, 4 picols capock, 11 picols cassomba.

4 van Grissick met 18 mannen, 75 potten oly, 2 1/2 picols cassomba, 29 corven swarte suyker, 50 picols sappanhout, 2 picols cattoene garen, 100 stucx buffelsvellen, 5 lasten rys.

1 van Candael met 4 mannen, 1 1/2 last rys, 3 potjens oly.

1 » Katauwen met 6 mannen, 214 picols en 5 cattys peper.

1 » Mallacca met 12 mannen, 56 corgies fotassen, 10 corgies taffachelas, 15 corgies sarassa, 40 corgies garassa, 6 corgies hammans, 10 corgies witte cassa, 20 corgies catjens.

2 van Pacalongen met 8 mannen, 200 stucx hoenders, 2 lasten rys.

1 vaertuyg van Sambas met 4 mannen, 5 bossen tomtommen, 500 stucx rottings.

1 van Damack met 6 mannen, 250 stucx buffelsvellen.

samen 91 vaertuygen, die alhier in 't generael hebben aengebraght, als volght:

2000	potten en tresellen;	5	stucx hertebeesten;
6750	stucx oude clappus;	9	» geyte bocken;
800	potten calck;	50	» kistplanken;
120000	stucx oude pienangh;	500	» balken;
65	» corfjens met lancen;	4	corgies parcallen;
20000	» mangustangus;	4	» dongrys;
80	picols gember;	29	» tapesarassa;
5	bossen met tomtommen;	40	» garassa;
500	stucx rottings;	74	» photassen;
13000	» goemoets touw;	18	» taffachelas gingangh;
13½	picols cassomba;	15	» sarassa;
140	stucx potten oly;	4	» cambayen;
130	lasten rys;	6	» comiters;
840	stucx hoenders;	5	» witte moeris;
1400	bossen pady;	20	» catjens;
500	stucx buffelsvellen;	10	» witte cassa;
220	» hertevellen;	6	» hammans;
24	picols toeback Java;	28	» gunees linnen;
500	stucx gesoute eyeren;	6	» blauwe salempoeris;
2000	» arax pullekens;	1	corgie alesias;
22	picols capock;	3	corgier betthilles;
4½	» witte zyde;	3	» addentays;
225	» » suyker;	5000	stucx Tonquinse copjens;
349	corven swarte suyker;	14	picols soethout;
7600	bosjens suyker sombaer;	4	» anys;
90	picols sappanhout;	3	» thee;
2	» catoene garen;	3	» antimonium;
800	stucx dammers;	12	» radix China.
180	» matten;		

Daerentegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 73, soo groote, als cleene vaertuygen en hebben medegevoert dese naervolgende coopmanschappen en waren, als:

2 vaertuygen naer Craoangh met 15 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Pamanoekan met 35 rd^{s} aen cleeden;
4 » Sombaer met 181 rd^{s} aen cleeden;
1 » Surobaya met 50 rd^{s} aen Tonquinse copjens;
3 » Grissee met 110 rd^{s} aen cleeden, 45 rd^{s} aen galnoten, 20 rd^{s} aen ysere pannen, 20 rd^{s} aen thee;
2 » Callisappoe met 87 rd^{s} aen cleeden;

5 vaertuygen naer Samarangh met 54 rd^{s} aen oud yser, 14 rd^{s} aen copjens met dexels;
10 naer Cheribon met 488 rd^{s} aen cleeden, 42 rd^{s} aen oud yser, 36 rd^{s} aen nieuw gemaeckt yser, 56 rd^{s} aen ysere pannen;
11 » Chiassem met 460 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sombaer met 20 rd^{s} aen cleeden;
10 » Dermayoe met 592 rd^{s} aen cleeden;
5 » Packalongen met 187 rd^{s} aen cleeden;
2 » Palimbangh met 1880 rd^{s} aen staeffcoper, 536 rd^{s} aen cleeden, 30 rd^{s} aen mom, 15 rd^{s} aen comyn, 200 rd^{s} aen contant, 20 rd^{s} aen spykers, 20 rd^{s} aen witte wyn;
1 » Bantam met 270 rd^{s} aen benjuwyn, 2000 rd^{s} aen staefcoper;
1 » Tangarangh met 19 rd^{s} aen cleeden;
1 » de cust van Java met 50 rd^{s} aen contant;
2 » Pamalangh met 109 rd^{s} aen cleeden;
1 » Damack met 106 rd^{s} aen cleeden;
3 » Tegael met 170 rd^{s} aen cleeden;
5 » Catauwen met 2140 rd^{s} aen coper, 1900 rd^{s} aen cleeden;
1 » Candael met 95 rd^{s} aen cleeden;
1 » Tamboelan met 34 rd^{s} aen cleeden;
1 » Maccauw met 280 rd^{s} aen caliatourshout, 1750 rd^{s} aen peper, 60 rd^{s} aen zout, 259 rd^{s} aen zandelhout;

samen 73 vaertuygen, hebbên van hier in 't generael vervoert, als volgt:

5144	rycxdaelders	aen cleeden;	259	rycxdaelders	aen zandelhout;
20	»	» spykers;	96	»	» out yser;
250	»	» contant;	36	»	» nieuw gemaeckt yser;
270	»	» benjuwyn;			
20	»	» witte wyn;	76	»	» ysere pannen;
30	»	» mom;	280	»	» caliaturenhout;
15	»	» comyn;	20	»	» thee;
6020	»	» coper;	64	»	» diversche copjens;
1750	»	» peper;	45	»	» galnoten;
60	»	» zout;		somma	14455 rycxdaelders.

De heeren fiscael bailluw en lantdrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} den heer gouverneur generael rapport gedaen van hare visite aen de onder staende persoonen, namentlycq:

door 't eerwaerdige collegie van schepenen:

den 4^{en} April gevisiteert een onbekende Javaense vrouw boven de groote revier op 't lant van Benjamin 's Geredo, die de keel affgesneden was;

den 10^{en} April gevisiteert eenen Taroenaya, Javaen, boven de groote revier Sontar vermoort;

den 20^{en} April gevisiteert een verdroncken meysje;

» 26^{en} » » » slaeff, die op straet doot gevonden is;

door den achtbaren raedt van justitie:

den 4en April gevisiteert een persoon, die gesegt wierde te syn een quartiermeester op Bunschoten, zynde uyt de schuyt in de revier gevallen ende alsoo verdroncken; sonder quetsuren bevonden;

den 22en April gevisiteert een swarten jongen, toebehoorende Casparus Cruypenningh, die sigh ten huyse van den diamant slyper, Jan Blauwet, verhangen hadde.

Dese maent syn hier ter steede door de respective collegien van justitie gestrafft ende geëxecuteert de naevolgende misdadigers:

den 11en April door het eerw. collegie van schepenen deser steede;

Bagia en Ossim, levendigh op een cruyshout gebonden ende soo van onderen op geleden braekt ende daernae op een horde nae het galge velt en aldaer op een radt gestelt;

den 11en April Gambier, aen een pael gebonden met een strop om den hals strengelyck met roeden gegeselt ende als dan op beyde de kaeken gebrantmerckt en voorts thien jaren in de kettingh geklonken om aen d'E. Compes werken te arbeyden;

den 12en April Alexander van Baly, eertyts Patjaer genaemt, met den swaerde gestrafft, datter de doot naer gevolgt is;

Wissa ende Soetenaja, beyde van Lorentenga, met de koorde gestrafft, datter de doot nae gevolgt is;

Samuel Tartar, al knielende het bloote swaert van het gereghte over syn hoofft geslagen ende den tyt van 20 jaren op 't eylandt, Rosegyn, en in de kettingh geklonckeu om aen des E. Compes werken te arbeyden;

Carti Naja van Lorentenga, Javaen, met een koeyenhuyt om syn hals onder de galge gestelt en daernae met roeden strengelycq gegeselt, gebrantmerckt en 12 jaren in de kettingh geklonken;

Siootse van Batavia, huysvrouw van den vermoorden Chinees, Limsio, met roeden gegeselt, haer hair affgesneeden en voor vier jaren in de kettingh geklonckeu;

Intie Najan van Johor met roeden gegeselt, gebrantmerckt en voor den tyt van 4 jaren in de kettingh;

Praja van Samarangh met roede gegeselt en voor den tyt van vier jaren in de kettingh.

Te deser steede syn in dese maendt, soo in de Nederlantse, als Maleytse kerken, getrouwt:

3 Nederlantse Comps dienaers;
5 Mardyckers en
4 slaven;
t'samen 12 paeren.

Oock syn in de gemelte kercken gedoopt:

8 Nederlantse en
53 inlantse kinderen;
t'samen 61 kinderen.

Volgens notitie, by de grave maekers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebracht:

30 Comp^es^ dienaers;
1 burger;
4 Duytse vrouwen;
4 swarte mans;
5 » vrouwen;
3 Duytse kinders;
7 swarte ditos;
4 slaven en slavinnen;
t'samen 58 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden te woonen een getal van 5053 Javanen, alle manspersoonen, namentlycq:

1136 by de schans Jaccatra;
440 by de rivier Crocot;
441 buyten de poort Utregt;
816 buyten de poort Diest;
2220 by particuliere;
t'samen 5053 Javanen.

Mey Anno 1672.

1 *d°*. aghtermiddagh, nae de predicatie, comt alhier ter rheede direct van Maccassar 't jaght, Meliskerken, medebrengende een casje Maccassaers gout, ten bedragen van *f* 83695; mitsgaders een missive van den E. praesident, Maximiliaen de Jongh, ende den raed uyt het casteel Rotterdam, gedateert 14 April verleden, meldende van een seer gewenschten toestant van saken aldaer, daer de Heere voor gedanckt zy.

Gelyck dan oock, mede tegens den avondt, van Cormandel over de Suyder comptoiren ter rheede verschynt de fluyt, de Stermeer, met:

14351 ℔ root calliatourshout;
2752 stucx diverse rouwe arduyne vloersteenen;
210 » steene regt standers;
498 packen diverse cleeden;
19 » met rochevellen;
4920 ℔ indigo;
80 stucx staele beyteltjes;
12 » steene poorten, bestaende in 124 stucx, bedragende gesamentlyck *f* 133271 : 15 : 14.

De brieven, daermede van Sadras-, Tegene- en Nagapatnam becomen, syn gedateert 17 en 26 February, mitsgaders 14 Maert deses jaers, als oock de duplicata van d'heer gouverneur, Anthonio Pavilioen, gedaghteekent 18 February, 27 der verleeden maent al ontfangen met de fluyt, Loosduynen.

2 *d°*. tegens den avondt werden door haer Ed^e^ ordre expres van hier naer Bantam aen d'E. Simonse off in absentie aen den resident afgesonden twee Javaense vaertuygen, yder met een briefjen van eenen inhout, meldende:

dat eergister hier van het eylandt Seylon aengelant is het gallot, de Fortuyn, met advys van 10 Maert, onder andere meldende, dat aldaer doe gepasseert was een vloot France scheepen, wel 15 à 16 sterck, comende van Suratta over de cust van Mallabaer, sonder dat men wist, werwaert sy den steven sullen hebben gewent, daer wy wel wenschten kennis van te hebben; en, alsoo wy gister avondt uyt de schipper van de Stermeer, hier doe van Cormandel aengecomen, hebben verstaen, dat hy daegs te vooren tot Cormandel had sien ter rheede loopen een schip met een

France vlagge en een wimpel van de groote stengh, dat wel soude connen syn, een van de voorsz. vloot ware; daer UE. bedecktelyk wel sal doen nae vernemen ende, soo bevonden wordende, hen te ondervragen, waer en wanneer sy van deselve gescheiden syn, mitsgaders wat sy met sulke maght schepen mogen voor hebben, en specialyk, off het desseyn niet leyt over Achin door de Straet van Mallacca nae het eylandt Banca om 't selve in possessie te nemen en tot een generael rendevous te houden in dese quartieren, gelyck hen hebben laten ontvallen, en dat misschien het geroerde schip alleen naer Bantam sy afgesonden om hen van daer van dese en geene nootlyckheeden te versorgen, in welck voornemen wy haer door 't een off 't ander middel geern sagen gestut, etc.; en wy worden oock hier berigt, dat de Radja Sampoera, die in 't jaer 1668 alhier 't selve eylandt aen de Compe opgedragen en onder protectie gestelt heeft, jegenwoordigh oock tot Bantam soude syn, daer wy oock geern nader seeckerheyt van hadden; oock wat syn bootschap daer zy, off zy hen niet langer en houden aen hetselve contract en daernae op Banca selff door de gesamentlycke Radjas en grooten bevestight, etc., en ons van 't een en 't ander op 't spoedigste advys geven, off ons daervan hadden te dienen.

3 d°. kort nae den middagh comt hier ter rheede van Japara 't jaght, Muyden, medebrengende:

265 stucx huys balken;
79 » swalpen;
9 » anker stocken;
500 » gesaegde jaty planken;
436 » buffelshuyden, bedragende met malcander *f* 1206 : 15 : —.

Mitsgaders een missive van den resident, Jacob Couper, gedateert 25 April jongstleeden, in substantie zynde:

dat de 8 persoonen, op Baly aengecomen, aldaer selfs souden hebben verhaelt, datse een foute begaen hadde, dat de doot waerdigh was, en dat de stierman, die sigh voor een constapel had uytgegeven, by dien Vorst in groot aensien was;

dat op 21 het Deens jaght, waervan de resident verwittigt was, aldaer was gearriveert met 40 packen cleeden à 50 corgies yder, daer zy nogh niet een cleet van vercoft hadden;

dat van de 7 packen, soo gordels, als tapechindes van de kust, de sarassas soo extra ordinair sleght van bloem syn, datse gans niet aen den man willen;

het Japanse goutdraet wiert aldaer verkoft à 330 rde de hondert bossen, soodat als nogh d'Ede Compes goutdraet ongelevert blyft; eghter sal de resident, soo in 't een, als 't ander, syn uytterste devoir doen en traghten, gelyck verleden jaer zy geschiet, haer geslookene coopmanschappen ten minsten dubbelt te doen betalen;

waerom de resident van meeninge was twee dagen naer dit schryven selfs naer Samarangh met parthy packen te varen om, off misschien daervan eenige aen de coopluyden, van Mataram comende, conden vercogt worden, en dan traghten over 't slaen van gomoet touwen aldaer te contracteeren;

de Sousouhounangh had van de strantheeren begeert parthy Maccassaerse slavinnen en gelast, dat pro rato duysent man 10 persoonen souden copen, gelyck

nu dagelycks geschiede, soodat dán die arme menschen nae de Mataram werden geweesen; maer 't was nu eghter ten hoof in een seer goede vouwe, dewyl de Sousouhounangh door ouderdom syn oude gewoonte van moorden synder ondersaten al eenigsints modereert;

twee dagen verleeden off 23 verleeden waeren de twee Tayouanse joncken tot Rimbangh vlot en van de wal geraeckt, maer sy souden nogh wel 14 dagen moeten leggen, eerse zeylreet souden wesen, etc.:

op Damack stont mede een groote jonck, de Japanders toebehoorende, lanck 22 en wyt 6 vadem, die mede eerstdaegs in 't water soude loopen, maer wiert getwyffelt, off 't selve over de dorpel van de rivier soude cunnen gebragt werden: die luyden betaelden voor de hondert huyden 25 rd^{s}, soodatse d'E. Comp^{e} al wat duur comen te staen, maer had de resident haer daervoor wederom een stoeltje geset, soodatse in plaets van 250 rd^{s} tol, daerse by den gouverneur voor geaccordeert waren, nu 950 rd^{s} moesten boeten;

en bequamen haer Ed^{e} desen met de ladingh, als vooren gesegt, met dit jagt, Muyden, synde door hart weer in een travaet 28 stucx diverse houtwerken, soo versonken, als wegh gedreven, dat de schipper, Hendrik Bommer, verclaerde niet con voorcomen; 't was nogh erger, dat 't jaght, Meliskerken, comende van Maccassar en aldaer voor de sieken om verversingh aengegiert, door gebreck van lighte houtwerken ledigh herwaerts heeft moeten vertrecken, etc.

Soo becomen oock insgelyx naer den middagh een briefjen van onsen resident tot Bantam, Willem Caef, van volgenden teneur, zynde gedateert op gisteren:

dat de voorsz. resident per de hoecker, de Grundel, etc., door den E. Simonse wel had ontfangen onse missive van 28 der verleede maent;

't Engels schip, de Saent, had aldaer 9 kisten gelt en voor particulieren parthy Rynse wyn in bottels aengebraght en was thans weder met 250 packen, soo gunees, salempoeris, blauw baftas en voorts met peper affgeladen om daermede binnen 14 dagen naer de Noort te vertrecken;

en excuseert sigh de resident, dat in syn laeste advys de pertinentheyt des tyts niet had gestelt, maer had deselve daervan naeder onderrigtinge becomen, namentlyck, dat het genoemde scheepjen den 25^{en} September 1671, nieuwe styl, in compagnie van twee andere Engelse scheepjes uyt Engelandt vertrocken, maer eerst 21 October daeraen de Kanael eerst uytgeraeckt en op 16 November, nieuwen styl, aen d'eylanden van St Jago gearriveert zyn, daer zy vier Hollantse scheepen hadden gevonden; vervolgens waerense aen de Caep geweest en, twee dagen aldaer ververst hebbende, 9 February, nieuwen styl, weder van daer vertrocken; op haer vertreck was daer een Hollants schip de baey comen inseylen, sonder te weten, hoe 't genaemt was; voorts hadde hy geen andere novos;

verleeden Saterdagh off ultimo April jongstleeden was op Bantams rheede gearriveert een Frans schip, genaemt de Voutour, in comp^{e} van een Engels schip, 15 February daer te vooren uyt Suratta vertrocken; de France vrunden verhaelden, 's Comp^{e} negotie en ommeslagh nogh alles in goeden toestant was en dat d'heer Caron in November verleeden, neffens de viceroy, met 11 scheepen uyt Suratta

waren vertrocken, dogh vermelt niet waer naer toe; en haddender aldaer oock 3 à 4 Hollantse scheepen ter rheede geleegen; 't voorsz. schip braght mede eenige Suratse lywaten, poetsiock, commyn, etc.; en verwaghten die vrunden binnen 5 à 6 weeken nogh een nader schip van Suratta, daerse nae haer seggen goede quantiteyt greyn mede verwagten;

't Engels jonckje, uyt Tayoan over Quinam aengecomen, had in Quinam tot een buyt moeten laten een picol muskus en een picol wortel niesie; 't selve jonckje wort vertimmert en sou dan apparent in compe van de Saent mede naer de Noort vertrecken;

en waeren aldaer sedert 10 dagen van Sillebaer en Lampon 10 vaertuygen met peper aengecomen; de E. Simons was besigt om 't gemelte greyn te ontfangen en in den hoecker, de Grundel, te imbarqueeren;

de Coninck was nogh wat siekelyck en gaff oock tot nogh geen audientie.

Is in Rade van India naer deliberatie goetgevonden 't hoeckertjen, de Pimpelmees, vermits syn onbequaemheyt aen den meestbiedende, zynde den borger, Jan Kepper, te vercopen voor de somma van 1651 3/8 rde, zynde ruym sooveel, als het door gecommitteerden waerdigh geschat zy.

En oock verstaen tot vervanger van den E., Joannes Camphuys, in Japan weder derwaerts te senden den coopman, Martinus Caesar, jongst in synen dienst genougen gegeven hebbende.

Mitsgaders oock by nader deliberatie verstaen het dack der inlandtse kerck overal plat te doen maken.

4 *d*e. 's morgens vroegh, verschynt te deser rheede uyt Bengale over de Westcust de fluyt, de Goude Leeuw, met een ladingh ten bedragen van *f* 226515 : — : 11, bestaende in de volgende coopmanschappen en waeren, namentlyck:

379	packen of 55334 ℔ diverse zyde;
190603	℔ diverse poeyer suykeren;
600	stucx goeny sacken;
1000	℔ Bengaelse koeyboter in 7 potten;
1360	» wax;
20	packen photassen;
1	packje met 50 stucx armosynen;
27 1/2	oncen nagel oly;
1	beschadigt verlackt comptoir;
28 3/4	elle swart phelp;
1	gemalieert sack en huys horlogie;
50	packen diverse cleeden.

De missive, daermede van d'heer directeur, Ranst, becomen, is gedateert ultimo February en die van de Westcust van den commandeur, Jacob Jorise Pits, 23 April verleeden.

Insgelycx verschynt mede tegens den avont invougen, als vooren geseyt, de Swarte Leeuw, medebrengende de volgende waren en coopmanschappen, te weeten:

340 packen of 49588 81/90 ℔ diverse zyde;
41 » florette garen;
3 » off 438 ℔ cattoene garen;
53 » diverse cleeden;
1 pack zyde allegias;
19 packen photassen;
192244 ℔ diverse poeyer suykeren;
302 17/16 » » drogues en medicamenten;
2 packen met fyne armosynen;
3 rollen zeyldoeck;
2 kopere lantaerns;
20 p[s] groote houwerclingen;
met malcander bedragende *f* 195895 : 2 : 13.

Buyten nogh 4620 81/90 ℔ zyde, bestaende in 32 balen, dat ongetaxeert van d'gebleven fluyt, Buyenskerke, gevist en nu mede overgesonden is, 't welck ter ordre van d'heer directeur generael getaxeert is op *f* 11819 : 16 : 7.

Waermede dan oock werden overgebracht de dubbelde brieven, huyden morgen met de Goude Leeuw ontfangen.

Soo becomen mede op heden van Bantam met een Javaens vaertuygh een briefjen, geteekent op gisteren door S[r] Simon Simonse en den resident, Willem Caef, inhoudende advertentie, datse de ordre om eenige nieuwigheeden van 't gedoente der Francen, etc. te ondernemen, bedecktelyck by diversen hadden in 't werck gestelt, maer niet anders cunnen vernemen, als de resident, Willem Caeff, alreede daervan jongst wytlopigh, nevens andere voorvallen, had geadviseert; maer was haer op heden off 5 deses oock voorgecomen, dat deselve vrunden wel 19 scheepen by den andere hadden onder het commando van den admirael generael, mons[r] de Lahey, en vice admirael, Francois Caron, en de cust van India souden syn gepasseert, namentlyck, datse met 11 à 12 scheepen 10 January verleden uyt Suratta vertrocken en d'andere, soo directelyck uyt Vranckryck, als van andere plaetsen daerby gecomen waren; maer verclaren die voorsz. vrunden, datse niet weeten, tot wat eynde 't voorsz. exploict gedaen wert en oock niemandt daervan bewust zy, als de voorsz. admirael, vice admirael en de directeur in Souratta, soodatse daervan niet anders cunnen comen te weten, etc.

Gelyck sy dan oock mede nae eenen Radja Sampoero, die aldaer van Banca soude aengecomen wesen en sigh daer nogh soude onthouden, hebben vernomen, maer was deselve nogh niet te voorschyn gecomen en oock by de Javanen niet bekent, datter ymandt van Banca soude aengecomen syn, als eenelyck Key Nebe van Biliton om syn eygen saeken op Bantam te verrighten, die voor 10 à 12 dagen daer geweest en oock over 3 à 4 dagen weder was vertrocken.

5 *d*[o]. vertreckt uyt dese rheede naer Mallacca 't jaghtje, Queda, met:
8 stucx werp ankers en 4 dreggen;
3 sware cabel touwen;
1 vat roedt en 8 stucx slyp steenen;

49050 ℔ gesorteert yser en 100 ℔ staal;
50 sloot platen, 1 smits aembeelt;
75 schoppen en 75 spaden, etc.;
bedragende met malcander *f* 4018 : 16 : —.

Wat wy daermede aen d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt schryven, is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato deses.

6 *d°*. is in Rade van India goetgevonden Joannes ter Beek, chirurghyn met 20 guldens ter maendt, om syn bequaemheyt en kennis der anatomie, als dockter anatomicus toe te leggen een tractement van ses en dertigh guldens ter maendt met ses realen costgelt en vier cannen wyn rantsoen.

7 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

8 *d°*. becomen met d'E. Simon Simonse van Bantam, comende met den hoecker, de Grundel, en syn eygen jaght, de Sevenstar, als 4 Javaense vaertuygen, geladen met peper, een missive van den resident, Willem Caef, gedateert 6 deses, van volgende teneur, namentlyck:

dattet jongste schryven 3 deses is geweest, waerin 't gepasseerde tot dien tyt was geadviseert;

dat de Coninck gister morgen off 5 deses, zynde de eerste mael, sedert dat die Vorst van Pontangh siekelyck was thuys gecomen, sigh op de volle passebaen hadde verthoont en door de grooten en minder hovelingen feestelyck was begroet; en hadde syn hoogheyt in presentie van alle de omstanders voorgehouden, hoe de jonge Sulthan niet genegen was 't Bantamse ryck aen te vaerden, omdat hy sigh tot het geestelycke leven wilde begeven, waerom die oude Vorst goedgevonden hadt selver de regeeringe wederom aen te nemen en dat hy den jongen Sulthan oock uyt het hoff in de wooningh van pangoran Papaty saliger heeft doen verhuysen; watter nogh voor een pangerangh in die plaets sal succederen, sal de tyt leeren;

de E. Simon Simonse quam nu met den hoeker, de Grundel, en syn eygen jaghje, de Sevenster, nevens vier Javaense vaertuygen, t'samen geladen met omtrent negen hondert bhaer peper; en stont het surplus tot 2000 bhaer binnen 3 à 4 dagen per Javaense vaertuygen te volgen; tot den ontfangh van dien had d'E. Simonse syn suppoosten aldaer gelaten;

en waren sedert 4 dagen herwaerts aldaer 7 vaertuygen met peper geladen van Lampon gearriveert;

met 't Frans schip, de Voutour, waeren daer oock mede aengecomen een biscop en 5 paters, van meeninge zynde om naer Siam te vertrecken en aldaer te resideeren; indiense mette aldaer leggende Siamse schepen geen gelegentheyt becomen, soo soude de Voutour expres om deselve paters te vervoeren een toghtjen nae Siam doen.

9 *d°*. tegens den avont becomen van Bantam per Javaens vaertuygh een packquet Suratse papieren, aldaer aengebraght met een Engels schip, d'Advans genaemt; de brief, onder deselve bevonden van d'heer directeur, Andries Bogaert, is gedateert 16 February, zynde 't selve pacquet verselt met een briefjen van den resident, Willem Caef, gedateert op gisteren, waerby bekent maeckt het

arrivement van 't Engels schip, genaemt d'Advans, 18 February passado uyt Suratta vertrocken, waermede de resident bequam en door den ondercoopman wiert ter handt gestelt 't voorsz. packet Suratse papieren; 't selve scheepjen had 3 à 4 dagen op de rheede van Bombain gelegen, maer had geen France off andere scheepen vernomen, als eenlyck in de Straet een particulier Engels scheepjen, comende van Masulipatnam, dat voornemens was om op Batavia te comen, etc.

Gister avont off 7 deser waeren van daer vyff vaertuygen door de Bataviase Chineesen met peper affgeladen; daer wiert gesegt, datse deselve aen een van de Chineese joncken van Batavia, die naer Maccauw off Japan staen te vertrecken, souden overgeven om Comp^es^ gereghtigheyt te frustreren, etc.

Heden becomen een Javaens brieffjen van Key Nala Patty, regeerder van Damack, dat naer gedane translaet is bevonden van volgenden inhout.

> Dese brieff comt van Key Nala Patty, die Damack regeert, aen den Gouverneur Generael in de stad Batavia, die Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt; en die oock Coninck is in de stadt Batavia en syn volck in ruste regeert.
>
> Verders, dit is myn doghter, Niey Gedee, ende de sabandaer, Key Loera Wangsa Patra, Naja Pada, Jaga Praja, Sara Soeta, Wangsa Craja ende Prana, die ik tot den Gouverneur Generael sende met desen brief ende geschenk van een last rys, twee stucx hartebeesten ende een hondert kleyne hoenders, die niet gelieft te versmaden, alsoo 't maer een kleynigheyt is; ende, soo de Gouverneur Generael iets van Damack gelieft, 't zy rys, hout, planken, sout ofte yets anders, dat in Damack te becomen is, de Gouverneur Generael gelieft maer te gebieden, ik sal hem helpen; ende versoeke, indien myne vaertuygen, die op Damack geladen hebben, op Batavia comen, de ladinge door d'E. Comp^e^ magh gecogt werden; verders, indien myn doghter Niey Gedee by den Gouverneur Generael moght misdoen, gelieft het haer te vergeven.
>
> Verder, versoeke aen den Gouverneur Generael, wanneer de wankan van Imbassadana uyt Japan is gecomen, alsoo des Matharams goederen uyt myn handen, bestaende in elff duysent vyffhondert seven en vyfftigh en drie quart rd^s^, heeft medegenomen, my gelieft te helpen, 't geene oock op den Gouverneur Generael vertrouwe, dat hy my sal helpen.
>
> Verders, is dit myn meeninge.

10 *d^o^*. is nae deliberatie 't versoeck van den borger coopman, Jan Schouten, (om syn scheepjen, de Fortuyn, aen het eylandt Onrust eens te mogen kielen om ter deegen van onderen wat te versien en daertoe maer twee dagen van noden souden wesen) toegestaen, indien 't in twee dagen geschieden can.

In plaets van den schipper, Jan Backer, die op de fluyt, de Stermeer, overleeden zy, is goetgevonden daer weder op te stellen den schipper, Dirck Harmanse Berghoge, ende in syn plaets weder op 't jagtje, de Fortuyn, den schipper, Simon Pieterse Croon, laest op de Pimpel bescheyden geweest, dat affgevaren en vercogt zy.

11 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

12 *d*°. agtermiddagh becomen met een Engels scheepjen, genaemt Bonavontura, comende van Masulipatnam, toebehoorende eenen meester Fleewod, van de S^re^ Caulier en Thivardt aldaer twee brieffjes, gedateert 15 en 16 February, te vinden naer ouder gewoonte in 't aencomende brieffboeck off 't verbael van dat quartier.

13 *d*°. niet bysonders voorgevallen.

14 *d*°. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh van d'opperhooffden van 't schip, Cranesteyn, comende uyt het vaderlandt, een brieffje uyt Sundas engte, waerby sy bekent maeken, datse op 14 November jongstleden uyt Zeelant waren vertrocken en op 10 deses tusschen de vaste cust van Java en Princen eylandt door de groote genade Godts syn gecomen, hebbende maer drie dooden gehadt, etc.

En, naerdien d'affgesondene van den pangoran Ade Paty Anum op heeden met eygen vaertuygh wederom naer de Mataram vertrecken en alsoo afscheyt becomen hebben, soo schryven haer Ed^e^ in antwoort van de syne, op 19 April jongstleeden ontfangen en alsdoen in dit dagh-register geinsereert, luydende 't selve antwoort van woort tot woort, als volgt.

Dese brieff comt van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India aen Pangoran Ade Paty Anum, dien Godt almaghtigh een langh leven en veel voorspoet op der aerde verleenen wil.

Denselven by desen bekent makende, hoe de brieff, dien de Pangoran Ade Paty Anum aen den Gouverneur Generael geschreven heeft, nevens de twee pieken, genaemt Triesoele, wel overgebragt zyn door de Keys Loera Sindi, Nampa Soeta, Souta Dria, Marta Diwa ende Karty Sedana; hebbende uyt de inhoude van dien wel verstaen, om wat reden de Pangoran Ade Paty Anum gemelte Keys nae Batavia gesonden heeft, namentlyck, omme te comen vernemen nae het procedido van de goederen, die de Pangoran Ade Paty Anum aen den overleeden Imbassadana ter handt soude hebben doen stellen, ten eynde deselve met nachoda Honcquaes jonck nae Japan vervoert ende aldaer verhandelt moghten werden, gelyck voor desen oock soo geschiedt was; het is waer, dat de jonck hier van Japan met het volck ende een goedt cargasoen aengecomen zy, maer aengesien door den sabandaer, Wierat Macka, wegens de Sousouhounangh, als oock by eenige onser ingeseetenen alhier, daerop mede pretentie wert gemaeckt ende wy niet gaerne ymandt in syn regt souden verkorten, soo is de saeke ter exame van de justitie alhier gestelt om een yder 't syne te doen gewerden, sooveel het regt ende de billicheyt sal mede brengen; ende, gemerckt tot de affdoeninge van dien, tyt ende langsaem overlegh vereyst, soo hebben de voornoemde Keys daernae niet gaerne willen waghten, maer versogt wederom tot Pangeran Ade Paty Anum te mogen keeren, 't welk hun dan niet hebben connen weygeren, met toesegginge, soo haest het regt uytgesprooken ende vernomen zy, wat onse ingesetenen van 't voorsz. joncks cargasoen moeten hebben, dat dan het restant ende overschot van dien naer Japara sal werden bestelt, dat verhopen

willen den Pangeran Ade Paty Anum alsoo wel gevallen sal, die daerinne believe gerust te syn, dat de Generael en de Raden van Indie hierinne opregt sullen gaen; tot een teeken van goede vrundschap werdt hier nevens gesonden 3 stucx roode committers ende 2 stucx zyde zindos de 5 asta, die de Pangeran Ade Paty Anum slegts voor een geringe gifte van genegentheyt gelieft aen te nemen.

Onder stont:

Batavia in 't Casteel den 14^{en} May 1672.

Lager: *De Gouverneur Generael van India,*

(was onderteekent): JOAN MAETSUYCKER.

Tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede naer Mallacca een borgers vaertuygh, by welke gelegentheyt haer Ed^{e} een briefjen schryven aen d'heer gouverneur, Balthasar Bort, van inhoude, als in 't afgaende briefboek off verbael onder dato voorsz. can worden naergesien.

15 *d^{o}*. 's morgens vroegh, becomen per Javaens vaertuygh een brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert 14 en verselt met twee missiven van de opperhoofden van de scheepen, Hollandtse Thuyn en Cranesteyn, comende uyt het vaderlandt, d'eerste gedateert 12 en d'ander 10 deses omtrent het West einde van Java, meldende alle drie in sustantie, als volght; en eerstelyck die van den resident:

dat haer Ed^{e} hiermede wort bekent gemaeckt 't arrivement in Sundas Straet van de Hollandtse Thuyn en Cranesteyn; d'eerste 11 October uyt Texel geseylt en 27 February jongstleden van de Caep vertrocken, daerse met negen onser scheepen hadden gelegen; d'ander 14 November daeraen van voor Vlissingen vertrocken; en was 't inbrengen van de France wyn en France asyn drie dagen voor haer vertreck in Nederlandt op lyffstraff verboden, gelyck sulcx en 't gunt deselve nogh meer adviseeren, hier onder staet te volgen en geinsereert te werden; en waren de twee verwaghte Engelse baren, in September verleden uytgeloopen, mede in de Straet Sunda gearriveert;

oock was d'heer fiscael, Pauw, op 't sluyten met Comp^{es} chaloup aldaer aengecomen, die, van de comst deser scheepen, etc. bestendigt zynde, terstondt wederom was vertrocken om volgens haer Ed^{es} ordre de brieven van d'heeren meesters van die twee schepen aff te halen, etc.;

d'opperhoofden van 't schip, de Hollandtse Thuyn, melden, datse neffens 't schip, 't Huys te Velsen, 11 October passado waren uytgeseylt, dogh naer veel stilte en contrary winden warense beyde en 't schip, 't Wapen van der Veer, in de baey van de Caep gearriveert, daerse nogh ses andere scheepen hadden gevonden en alsdoen met haer 9 sterck en gedestineert waren, als volgt, namentlyck:

de Hollandtse Thuyn van Amsterdam	naer Batavia;
't Huys te Velsen » »	
Spanbroeck » »	
Cranesteyn en	
Voorhoudt van Zeelandt	
Dort van Rotterdam	

Gouda van Amsterdam.....
Amersfoort van Amsterdam..... } naer Ceylon.
't Wapen van der Veer van Zeelant.....

Aen de Caep bevondense d'heer commandeur, Pieter Haccius, overleeden te syn, alwaer de luytenandt, Coenraedt Breytenbagt, het opperste gesagh hadt; sy waren, namentlyck de Hollandtse Thuyn, 27 February passado van de Caep vertrocken en, gelyck vooren geseyt, aldaer omtrent de Westhoeck van Java in stilte comen dryven, alwaerse het schip, Cranesteyn, twee dagen voor haer van de Caep vertrocken, neffens nogh twee Engelse scheepen, naer Bantam gedestineert, vonden; sy hadden gedurende de reys maer twee dooden gehadt, een van natuurlycke sieckte en d'ander overboort gevallen; sy hadden tot adsistentie van 't schip, Amersfoort, dat omtrent 70 doden had, 12 persoonen aen de Caep over laten gaen en warense nogh sterck 297 persoonen, daer onder gerekent twee vrouwen en vier kinderen, dogh had de ondercoopmans vrouw tusschen de Caep en Batavia 2 kinderen te gelyck gehaelt en d'ander vrouw aen de Caep een kindt, etc.

En d'opperhoofden van 't schip, Cranesteyn, melden, datse 14 November laestleden van voor Vlissingen syn vertrocken en, als vooren geseyt, 10 deses tusschen de vaste cust van Java en Princen eylandt syn gecomen; en datse tot nogh niet meer als drie dooden hebben gehadt; dat drie dagen voor haer vertrek alle de France wyn en asyn in 't vaderlandt was verboden in te brengen, etc.; en met den Francen Coninck een sware oorlogh te gemoet gesien wiert.

En naerdien by resolutie van 30 April jongstleden is goetgevonden de coopman, Jan de Harde, naer Banca te senden om de radjas en ingesetenen te waerschouwen van der Francen voornemen om aldaer possessie te nemen, etc., gelyck breeder op dato voorsz. in desen is aengehaelt, soo vertreckt deselve op heden derwaerts met de scheepjes, Santlooper en Grundel; item de chaloupen, Roos en Vinck, aen vivres en andere materialen medenemende een bedragen van f 2548: 10: 12, bestaende in 't volgende, namentlyck:

1 cas met verscheyde schenkagie goederen van cleeden, etc.;
200 ℔ spyckers en eenige scheepsbehoufften;
300 stucx Johorse cadjangs;
100 bossen bintrottangs;
2 vaten vlees;
2 » speck;
2 leggers arack;
2 amen asyn;
4 picols swarte suyker;
8 vaten sout en nogh eenige weynige andere victúalie.

Wat wy daermede aen de radjas en regenten van Banca en Biliton schryven, mitsgaders by memorie den gemelten de Harde ordonneeren en mede geven, sal vervolgens hieronder werden g'insereert, luydende van woort tot woort, als volgt; ende eerstelyck de brieff aen de voornoemde radjas.

De Gouverneur Generael en de Raden van Indie tot Batavia schryven deesen vrundelycken brieff aen de gesamentlycke Radjas en de Regenten van de eylanden Banca ende Biliton, ende wenschen deselve daerby alle gesontheyt een langh leven ende sooveel heyl ende zeegen, als men hier op der aerde can wenschen.

Voort, soo dient dese brieff om de Radjas en de vordere Regenten van de eylanden Banca ende Biliton bekent te maeken, dat die van de France natie een jaer off twee herwaerts vry een groote magt scheepen ende volck in dese landen gebragbt hebben ende diese tot nogh toe meest byeen houden om, soo 't schynt, 't een off 't ander werck van importantie met by der handt te nemen, sonder dat men tot nogh toe regte kennis offte seekerheyt heeft connen becomen, waer sy 't oge op hebben, dan alleen, dat sommige haer onder anderen hebben laeten ontvallen, dat het voornemen soude wesen den steven voor eerst naer het eylandt Banca te wenden om possessie van hetselve te nemen tot een hoofd rendevous van haren handel ende heerschappye in dese gewesten ende consequent om de inwoonderen alle tot hare subjecten te maeken, daer de Gouverneur Generael en de Raden van India niet hebben connen naelaten de Radjas en de verdere Regenten van te waerschouwen om op haer hoede te wesen ende niet onvoorsiens overvallen offte met schoone woorden verleyt te mogen werden; ende waertoe de Gouverneur Generael en de Raden van India souden meenen, dat de Radjas en de Regenten van Banca en Biliton niet beter offte bequamer sullen connen doen, dan haer te behelpen met het contract, dat sy met de Comp^{e} aengegaen ende gemaeckt hebben, als by het welke sy hen niet alleen onder de protectie ende beschermingе van deselve gestelt, maer daerenboven met expresse woorden belooft hebben geen andere volkeren te admitteeren op haer landt te comen woonen offte handel te doen, dan alleen d'onderdaenen van deselve Comp^{e} offte die zy hetselve sal willen vergunnen, gelyck de Radjas en de Regenten kennelyck is; ende hetwelk sy oock sonder woorden souden connen vertoonen ende betuygen met het ophalen van een vlagge van de Comp^{e} ter plaetse, daer deselve Francen souden willen aencomen ende besit nemen, dat de Radjas en de Regenten aldaer best sullen connen voorsien nae de gelegentheyt der aencomsten; ende om haer van de intentie ende meynige van den Gouverneur Generael en de Raden van Indie naeder, is 't nood, kennisse te doen, soo gaet met desen openen brief nu weder derwaerts de coopman, Joan de Harde, die lest daer het boven aengeroerde contract met haer gemaeckt heeft, als van alle gelegentheden wel de beste kennisse hebbende; ende wien de Gouverneur Generael en de Raden van Indie dan .oock versoeken, dat de Radjas en de Regenten daervoor gelieven aen te nemen ende geloof te geven, gaende met twee scheepjes ende eenige soldaten, off deselve moghten geoordeelt werden te connen dienen om geplaetst te werden omtrent de voorsz. vlaggen, die hier ende daer geplant sullen werden, tot te meerder bevestinge, dat het Comp^{es} vlaggen syn, dat de Radjas en de Regenten met den gemelten coopman

naeder sullen connen overleggen; meer getal volck is voor als nogh onnodigh geacht te senden, omdat niet gelooft en wort, dat genoemde Francen soo onredelyck sullen syn, dat sy van het geroerde contract, tussen Banca ende Batavia gemaeckt, onderrigt zynde, eghter met haer dessain sullen willen voordvaren ende daertoe fytelyckheyt gebruycken; dogh contrarie geschiedende ende dat sy de genoemde eylanden met geweld moghten willen 't onderbrengen, dan en sullen de Gouverneur Generael en de Raden van India van hare zyde oock niet naelaten haer getrouwe bontgenooten by te springen ende te secunderen met sooveel maght, als dan bequaem sullen wesen byeen te brengen ende aff te steeken, daer de Radjas ende Regenten van Banca ende Biliton haer op gelieven te verlaeten.

Batavia in 't Casteel den 15^en^ May 1672.

Onder stondt: *De Gouverneur Generael van Indie,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Volgt de memorie voor den coopman, Joan de Harde, ende de vordere opperhoofden van het fluytje, de Santlooper, ende hoecker, de Grundel, vertreckende naer het eylandt Banca.

Alsoo aen het woelen der Francen een tyt herwaerts in dese landen ende de maght schepen, die sy successieve uyt Europa crygen, ontwyffelycken te blyken schynt, dat hare consepten groot moeten syn, ende ons nu weynige dagen verleden van het eylandt Cheylon oock toegecomen syn advisen van 10 Maert, dat aldaer doe gepasseert waren 15 à 16 hare scheepen, vergeselt met goed getal cleyn vaertuygh, comende van Suratta langs de cust van Mallabaer, sonder te weten werwaerts sy den steven voort gewendt hebben ofte belend sullen syn; ende ons soo nu ende dan oock voorgecomen sy, dat haer consept voor eerst wel soude leggen op het eyland Banca om hetselve in possessie te nemen ende tot een generael rendevous te maeken van haren handel in dese landen, dat wy om redenen niet gaerne souden sien ende oock meenen bevoegt te syn haer te connen beletten uyt cragte van het contract, anno 1668 albier met den Radja Sampoera gemaeckt ende vervolgens op hetselve eylandt door den coopman, de Harde, uyt onsen name, als daertoe expresse last gehadt hebbende, ende de gesamentlycke andere Radjas en de Regenten solemneel bevestigt, by hetwelke sy hetselve, gelyck oock het eylandt Biliton, onder Comp^es^ protectie gestelt hebben ende daerby expres beloofdt voort aen geene andere volkeren ofte natien te admitteeren ofte handel te vergunnen, dan alleen d'onderdanen van de gemelte Comp^e^ ofte die sy hetselve sal toestaen ofte vergunnen; ende hebben dienvolgende dan oock naer overlegh van saeken in rade goedgevonden daertoe voor eerst een sagt ende bequaem middel te gebruyken, namentlyck, met de voorsz. 2 scheepjes ende de chaloupen, de Roos ende Vinck, een keer derwaerts te laeten doen met een open brief aen de gemelte Radjas en de verdere Regenten, by dewelke wy

haer de voorsz. tydinge bekend ende daer beneffens indaghtigh maeken het aengeroerde contract, met ons gemaeckt, om de genoemde Francen, soose daer mogen comen te verschynen, met aff te wysen, als by hetwelke sy met expresse woorden belooft hebben geen andere volken op haer landt te admitteeren dan alleen de Nederlandse Compe, ende die haer oock onder protectie genomen ende belooft heeft te beschermen tegen alle, die haer sullen willen overlast doen; ende om hetwelke nader te bevestigen sy oock ter plaetse, daer de Francen sullen willen aencomen, sullen connen ophysen ofte verthoonen een Compes vlagge, hun door UE. te overhandigen uyt degeene, die wy u tot dien eynde nu medegeven, geensints willende twyffelen, off dese onse getrouwe sorge voor haer behoudenis ende welvaren sal haer ten hoogsten aengenaem wesen ende dat hen dienvolgende oock seer gaern sullen voegen ende reguleeren nae den goeden raedt, die UE. hen uyt onsen name voordragen ende geven sullen.

Ende dewyl de genoemde 2 scheepjes ende chaloupen claer ende vaerdigh syn geworden, soo sullen UE., hoe eer, hoe liever, anker lichten ende onderseyl gaen, u cours nemende nae de zeylaes ordre, die u hier nevens werd medegegeven.

Dan aengesien de Radjas en de Regenten, daer wy het boven geciteerde contract met aengegaen hebben, meest, gelyck UE. weet, woonachtigh syn ende haer verhouden aen de buyten offte Oostzyde ende op 't eylandje Biliton, 't zy om dat het eylandt daer hooger, bequamer ende gesonder is, dan aen de binnen cant ofte wel, omdatse daer minder noodt hebben van den overlast, die haer die van Palimbang, Lampon, Johor ende andere niet selden pleegen aen te doen, ende dat evenwel het meeste bedenken is, dat de Francen, soose daer comen, hen sullen traghten ter neder te slaen aen de binnen zyde, als bequaeme gelegentheyt hebbende om een handelplaets te begrypen, soo hebben wy goedgevonden, dat, wanneer omtrent Banca gecomen sult syn, hen sullen verdeelen ende de coopman, de Harde, met het fluytje, de Zandtlooper, ende chaloup, de Roos, de cours buyten om sal nemen om de Radjas en de grooten, soo op Banca, als Biliton, daer voor desen met getracteert heeft, ter plaatse, daer aencomst sal syn, uyt onsen name, gelyck geseyt is, te begroeten ende den mede gaenden brieff te verthonen, waeruyt sy de oorsaeke van UE. overcomste derwaerts ende onse goede intentie tot haer welvaren sullen connen verstaen, ende dewelke UE. haer mondelingh breeder sal connen extendeeren ende haer onder anderen voorhouden, wat ellenden ende swarigheeden haer souden connen overcomen, soose onder der Francen subjectie quamen te geraeken, ende hoeveel haer consequent jegenwoordigh aen de onderhoudinge van het voorsz. contract, met de Compe gemaeckt, soude connen gelegen syn, haer, soose het begeeren, ter handt stellende een Compes vlagge om by verschyninge van onraedt verthoondt ende opgehaelt te connen werden tot een bewys van de protextie, daer sy haer onder gestelt hebben, ende dewelke wy niet en twyffelen, off sal by de France

werden. gerespecteert, te meer, als sy daerby verstaen sullen, dat wy daer oock dadelycke possessie hebben, gelyck UE. tot dien eynde 20 soldaten, nevens een goedt sergeant ende drie corporaels, werden medegegeven om aen de Oostzyde tot Caeloor of daer omtrent geplant ende met een goede pagger versekert te werden, niet twyffelende, off de grooten en de inwoonderen sullen daer seer gaerne de hand toe bieden ende haer hulpe contribueeren, als alleen geschiedende tot haer beschermingе ende welvaren; ende gaen daer nevens oock eenige kleenigheeden om onder deselve tot betuyginge van onse goede affectie uytgedeelt te werden nae de gelegentheyt der plaetse ende elcks vermogen ende aensien, dat UE. discretie ende goedt overlegh bevoolen blyfft.

Over deselve besettinghe sullen UE. stellen een goed voorsigtigh officier ende haer met cruydt, cogels tot haer geweer, mitsgaders rys, speck, vleesch, etc., voor 4 maenden provideeren nae behooren.

Maer, in gevalle bevinden mogt, dat de meergenoemde Radjas offte grooten contrarie onse verwaghtinge ongenegen offte niet al te bereytwilligh moghten syn soodanige besettinge op haer landt plaets te geven ende daertoe de behulpsame handt te bieden, soo sal beter wesen deselve te excuseeren ende nae te laeten, alsoo ons volck daer misschien als dan niet al te seeker souden syn, dat wy UE. goed overlegh ende voorsightigheyt mede sullen bevoolen ende gedefereert laeten.

Maer de boeckerboodt, de Grundel, sal tusschen Banca ende de cust van Sumatra doorloopen tot aen de hoeck van Monapin ende hen aldaer blyven verhouden om nae de France schepen, die daer sullen mogen comen te verschynen, uyt te sien, gelyck de coopman, de Harde, de saeken aen de buyten kust in maniere voorsz. verright hebbende, hem met het fluytje, de Zandtlooper, tot dien eynde mede derwaerts sal vervoegen ende by verschyninge van eenige sulke schepen hem aen boordt van deselve vervoegen ende doen verthoonen het voorsz. contract, waervan elke bodem een autentique copye werd medegegeven, off sy moghten voor hebben hen op hetselve eylandt ter neder te slaen, dat gelieven gewaerschouwt te syn geen vergeeffse moeyten offte oncosten te doen; ende soo sy des niet jegenstaende daer eghter met wilden voordvaren, soo sullen UE. daerover, soo uyt onsen name, als van wegen de Ed^{e} heeren bewindthebberen ende haer ho: mo: de heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden tegen haer, soo mondelingh, als schrifftelyck protesteeren van ongelyck ende geweldt ende dat wy onschuldigh sullen syn aen de moeyten, onlusten ende swarigheeden, die daeruyt sullen mogen volgen offte ontstaen, ons daervan ende van de maght, die sy daer sullen by malcanderen mogen hebben, mitsgaders van haer vorder doen met een der scheepjes offte chaloupen op het spoedigste advys gevende, off wy daer eenige nader ordre op te geven moghten hebben; ende met de andere bodem offte bodems sullen UE. haer by blyven ende volgen om te sien, waerse sullen aenloopen offte verder belenden; ondertussen

oock devoir doende om door d'een off d'ander van u volck, die daertoe sal mogen bequaem wesen, onder de hare te vernemen, wat haer dessain offte voornemen magh syn ende waerop het eygentlyck gemunt hebben, om ons daervan rapport te doen.

Ende om met dese weerloose scheepjes met de Francen over het stryken van de vlagge in geen onnodige contentie te geraeken tot disrespect van den Nederlandsen name, soo vinden goedt, dat UE., soo langh hen ter voorsz. plaetse offte in de Straedt Banca sult onthouden, liever geen vlagge van de stengh sullen laeten waejen, maer alleen achter van de campagne.

Dogh, ingevalle tot ultimo July aenstaende omtrent de voorgenoemde hoeck van Monapin gecruyst hebbende, geen Francen te vernemen comt off tydinge te verstaen, waerse naeder gesien offte belet syn, dat wel soude connen gebeuren, alsoo haer dingen seer duyster schynen, soo sullen UE. wel mogen opbreeken ende herwaerts comen; ende, by aldien wy middeler wyle alhier oock kennisse becomen, datse daer omtrent niet te verwaghten syn, soo en sullen niet naelaeten u daerby d'een off de andere gelegentheyt off een expresse besendinge advys van te geven.

Om naeder te ondecken, off de bevindinge, daer de coopman, de Harde, ons de voorige besendinge een caertje van heeft toegebraght, van de gelegentheden ende situatien der clippen, rudsen ende banken met hare streckingen aen de buyten cant van het eylandt Banca al ten vollen correct ende sonder fouten zy, soo geven wy UE. hetselve caertje nu weder mede om naeder ondersoeck van alles gedaen ende soodanige verbeteringe ende correctie daerin gebragt te werden, als geoordeelt sal werden te vereyschen, daer wy UE. recommandeeren wel op te letten, off misschien in aenstaende nodigh moghten hebben, dat vaerwater meer te gebruyken, dan tot nogh toe wel is geschiedt; hiermede, etc.

(was onderteekent): JOAN MAATSUYKER,
Nº. VERBURGH,
LAURENS PIT,
P. A. OVERTWATER,
CORNELIS SPEELMAN,
PIETER VAN HOORN,
WILLEM VOLGER.

Ter zyden stondt:
Batavia in 't Casteel den 15en May 1672.

16 *en* 17 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

18 *d°*. voor den middagh vertreckt een borgers vaertuygh naer Palimbangh, by welke gelegentheyt haer Edº daermede afvaerdigen aen den coopman, Melchior Hurdt, een missive, onder anderen daerby bekendt maekende het voornemen, dat de Francen mogten hebben om tot Banca en Biliton possessie te begrypen, om sulx den pangoran bekendt te maeken en te waerschouwen onse goede meyninge van de

besendinge derwaerts met den coopman, Jan de Harde, gelyck de memorie ende brief, aen de Radjas en grooten van hetselve eylandt geschreven op 15 deses, hier g'insereert, daernevens gaet, alles breeder te leesen in denselven brieff in 't affgaende briefboeck onder dato deses.

Op den middagh arriveert hier, Godt danck, ter rheede over de Caep de Bonne Esperance uyt het lieve vaderlandt 't schip, Cranesteyn, zynde voor reecqueningh van de camer Zeelandt in zee geloopen 14 November 1671 met 236 coppen, als: 83 militaire, 141 zeevarende, 8 vrouwen en 4 kinderen, daeronder een swarte vrouw; aen de Caep is aen landt gegaen 1 soldaet en onderweegen overleeden 2 zeevarende en 1 militaire, soodat 't selve alhier nogh ter rheede en in 't landt brengt 232 coppen, namentlyck 81 militaire, 139 zeevarende, 8 vrouwen en 4 kinderen.

19 *d°*. niets bysonders voorgevallen.

20 *d°*. 's morgens comt alhier ter rheede van Japara 't jagt, Ougly, medebrengende:

132 stucx gesorteerde moerbalken;
85 » roey riemen;
17 » ankerstocken, bedragende met malcander *f* 1263.

De missive, daermede van den coopman en resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert 16 deses, in substantie zynde, als volgt:

dat de resident sedert 25 der affgewekene maend, dat 't jongste schryven is geweest, met den boeckhouder, Everardt Verschuire, een tochtjen over Damack en Samarangh nae Caranganjaer gedaen hadde, eensdeels om te sien, offer geen cleeden van de handt conden geschoven werden, als oock de houtleveranciers tot opsamelen van houtwerken te animeeren, maer had weynigh opgedaen, als datter omtrent 300, 28 voets lighte swalpen, maer geen kistplanken in voorraedt waren, veroorsaeckt door de afflyvigheyt van den coopman, Chitra Jùda, die de negory aldaer gepagt hadde;

op Samarangh waren 2 packen tapechindos en een pack sarassas omgeset; vorders was daer niet anders uytgerigt, als datter parthy gomoet wiert gecogt, daervan met een Chinees was geaccordeert touwen van 9 en 11 duymen te slaen;

en om de veelvoudige oncosten voor te comen, soo was de vryburger, Jan van Geesten, gerecommandeert, vermits aldaer nogh wel acht dagen in rys ladingh moest blyven leggen en geen kans sagh syn jaght vol te crygen, parthy touwwerck herwaerts mede te nemen en alhier aen den equipagiemeester te overhandigen, dat deselve aengenomen hadde te sullen doen;

op Damack lagh maer weynigh hout, altoos geen scheepsladingh, maer de leveranciers beloofden in corten goede quantiteyt om laegh te hebben;

de resident, van Damack comende, vont 't jagt, Ougly, daer ter rheede leggen, waermede haer Ed° missive bequam van den 22^en^ April, waeruyt de resident met leetsyn had gelesen de sleghtigheyt van de houtwerken, alhier te vooren met voorsz. Ougly ontfangen, en excuseert hem dierweegen, datter doen ter tyt geen ander slagh in voorraedt was, gelyck hy oock geadviseert had; immers sou, sooveel mogelyk, sulx in aenstaende voorcomen, maer claegden selfs de houthackers, gelyck de resident selfs gesien had, dat de boomen 2 à 3 mylen weegs uytgemergelt, als oock

't lighte houtwerck 2 à 3 dagen reysens uyt het gebergte moest gesleept werden, dat schier ongeloofelyck was, hoe de balken van de steylten met pereykel van de buffels om hals te brengen quamen affrollen;

gesaegde planken soudender dit jaer maer seer slegte quantiteyt connen bemaghtight werden, alsoo de coopman, Marmagatty, verleeden jaer wel 4000 stucx aen d'E. Comp^{e}, daeronder 2000 dicke $1^{1}/_{2}$ duyms, geleverdt hadt, daer hy ter contrarie dit jaer niet een hout heeft willen sagen;

ankerstocken soudender nogh goede parthy in de bogt van Rimbangh wesen; altoos 200 stucx souden per occasie met de schepen sonder lastpoorten herwaerts werden gesonden;

de gevorderde spieren sal hy oock sien te crygen en warender reets daervan parthy in voorraedt;

buffelshuyden soude tegen 't aenstaende jaer nogh meerder quantiteyt traghten te crygen, maer koehuyden en hertevellen waren vry schaers te crygen, alsoo de Javanen selden koeyen, etc. slaen;

de charter van de nieuwe chaloupen sal soo nae doenlyck laten achtervolgen en 't betalen van de vooraffgesondene ende geëyste schouwen;

wegens suykeren heeft de resident met de suyker backers willen contracteeren, maer willen haer daertoe niet laten bewegen, voorse claer en afgebragt zy;

de gesondene contanten, spykers en provisien waren wel ontfangen;

't Engels scheepjen, 6 deser daer aengecomen, hadde weynigh Javaense sorteringe medegebracht; oversulx soude ons niet veel hinder connen doen;

de jongst gesondene tapechindos van de cust hadden de Deenen wat schade gedaen en waren van die soort de 10 packen vercogt; en eyst weder 20 packen van die sorteringh en 5 packen telpocans;

dese wiert gesonden met 't jaght, Ougly, dat volgens onse ordre drie mylen beoosten de baey was geladen, etc.; paerden haddender mits de laeghte des overloops nict connen ingescheept werden, maer stonden met de naeste goede parthy gesonden te werden; daer waren reets, soo hengsten, als merries, 18 à 20 stucx in voorraedt;

en waren aldaer op gisteren off 15 deses van hier wel aengecomen Amerongen, Hoogelande, en de fluyt, de Spreeuw, met onse brieven van 26 en 29 April en was Amerongen en de Spreeuw voort nae Rimbangh gesonden; en stont de resident naer 't affgaen van desen datelyck met Hoogelande te volgen; twyffelde niet, off de Coxinder, indien hy 't niet ontseylde, sou in onse handen geraecken;

de resident, Jacob Couper, bedanckt haer Ed^{e} voor syn genoote verbeteringh met halveringh van gagie en den eertitul van coopman sonder verbandt, etc.;

de gouverneur, Wierat Macka, was den resident wederom moeyelyck gevallen wegen syn pretentie over de ladingh van 't Japans jonck en had een brieff met een syner dienaren herwaerts gesonden, waer nevens de resident een lettertjen aen den sabandaer, Sr Ockerse, heeft moeten schryven; en meende de resident, dat syn saek de gereghtigste was;

oock waren op 't sluyten deses eenige dienaers in de logie van den stadthouder Aengabey verscheenen, die men seght Imbassadana vermoort te hebben; een Wiera Karty, vergeselschapt zynde met een syner meyden, die Imbassadana te wyve had gehadt; en hadden versoght om een brief van voorschryven tot teyken, dat sy de gesondene van Wiera Carty waeren, om te meerder schyn van gelyck te mogen hebben, des haer de resident een lettertjen aen den sabandaer, Ockerse, had medegegeven.

Om deselve tyt, 's morgens, comt alhier ter rheede, God lof, behouden uyt het lieve vaderlandt 't schip, de Hollantse Thuyn, zynde voor reequening van de camer Amsterdam in zee gelopen den 11^{en} October 1671 met 303 coppen, als: 212 zeevarende, 87 militaire, 1 vryman, 2 vrouwen en 1 kindt; en op de reyse syn nogh geboren 3 kinderen; oock van de Caep overgecomen 3 militaire, daerentegen weder over off aen landt gegaen 8 zeevarende en 7 militaire; oock op de reyse overleden 2 militaire, soodat hetselve schip hier nogh ter rheede en aen landt brengt 292 zielen, namentlyck, 204 zeevarende, 81 militaire, 1 vryman, 2 vrouwen en 4 kinderen.

Tegens den avondt vertreckt Quey Marmagatty met eygen vaertuygh wederom naer Japara, medenemende twee missiven, d'eene door haer Ed^{e} aen den resident, Jacob Couper, en d'ander aen synen heer Key Wierat Macka, sabandaer tot Japara, door den ontfanger generael in antwoort geschreven, luydende beyde, als volgt; en eerstelyck die aen den resident;

dat het briefjen, 29 der verleede maendt met de fluyt, de Spreeuw, gesonden, hiernevens in copie gaet;

dat zedert den 3^{en} deser hier 't jaght, Muyden, was aengecomen met de houtwerken en buffelshuyden, als doen in desen is geinsereert, maer moeyelyck, dat de 28 stucx diverse soorten hout door quaet weder wegh gedreven en versonken waren, daer voortaen beter opgepast dient; en waren de voorgaende buffelshuyden vry wat van de rotten gegeten, datse wat onsienlyck maeckt; deselve dienen voortaen in bossen van 15 stucx met rottangh by malcanderen gebonden, anders wordense gestolen, vermits wel 50 stucx dit jaer gemist werden; deselve dienen oock voor de affschepinge wel uytgeclopt en met assche bestroyt te worden, gelyck we dan oock vernemen, datse de Chinesen al tot 25 rd^{s} 't hondert hadden opgejaegt en UE. in de procura van dien eenighsints in den wegh waren geweest; wy weeten niet, wat reden UE. hebben daerover te clagen, nadien UE. voor deesen gerecommandeert is in die negotie niemandt te weyken, alsoo de winst, die daerop in Japan valt, zulx wel dragen can;

dat de Coxinders om haer twee joncken te salveeren sullen voorgeven die andere luyden toe te behooren, geloven wy wel, maer wy en moeten ons daermede niet om den thuyn laten lyden, maer, deselve door Hoogelande connende geattrapeert werden, daermede handelen, als voor heenen geordonneert is;

het Japans goutdraet, dat ginder niet meer als 330 roepia de 100 bossen gelden can, magh wel voor 400 roepia afgestaen worden, wanneer d'E. Comp^{e} daerby nogh al verlies sal hebben; oock moeten de gesonden cleeden voor 't geense gelden mogen, werden vercogt;

om de 8 fugative Hollanders onder de bescherminge van de Baliers dient debvoir aengewent omse in handen te crygen, al soude daeromme oock een goede schencagie werden gespendeert, etc.;

op de naelatenschap van den overleden sabandaer, Imbassadana, jongst met een Japans jonck hier aengebragt, werden van diverse pretentie gemaeckt; oock eyst de gouverneur van Damack 11000 rd^{s} wegen de Sousouhounangh, dogh met weynigh schyn van regt;

de gesanten van den pangoran de Paty Anum syn weder vertrocken en Marmagatty hebben we syn demissie verleent, waermede dese missive overgaet; en wat in antwoordt op hare brieven als op die van den gouverneur van Damack is geschreven, connen mede de overgaende copias vertoonen;

op 't sluyten arriveert hier 't jagt, Ougly, met UEd^{e} nader schryven van 16 May, daerop niet anders valt te rescribeeren, als dattet ons aengenaem zy geweest te verstaen, dat de scheepen, Amerongen, Hoogelande en Spreeuw, ginder wel waren aengecomen, mitsgaders dat wy met het wederkeeren van voorsz., Ougly, UEd^{e} de op nieuw geëyste cleeden sullen overstieren.

En die van den ontfanger generael, Willem van Outshoorn, luyt, als volght.

Dese brief wert geschreven uyt den naem van den Gouverneur Generael en de Raden van India door den ontfanger, Willem van Outshoorn, aen Key Wierat Macka, die het ampt van sabandaer tot Japara becleet ende veel geluck ende voorspoet wert toegewenst.

Wetende de last van den Gouverneur Generael om Key Wierat Macka bekent te maecken, hoe beyde de brieven, die hy nae Batavia geschreven heeft, wel ontfangen syn, mitsgaders dat de Gouverneur Generael daeruyt, alsmede uyt het mondelingh relaes van Key Marmagatty heeft verstaen, hoe Key Wierat Macka pretentie wegen de Sousouhounangh was maeckende op seekere jonck ende ingelade goederen, die hier onlangs van Japan is aengecomen, seggende, deselve door den overleden sabandaer, Imbassadana, voor desen met 's Conings goederen nae Japan is afgesonden geweest; hierop heeft de Gouverneur Generael my, ontfanger, gelast te antwoorden wel waer te wesen, dat soodanige jonck alhier op Batavia verscheenen zy, maer eygentlyck niet te connen weten, wie daeraen met reght al eygendom is hebbende; de Pangoran Ade Paty Anum sustineert, dat hem daervan een goedt gedeelte toecomt, gelyck oock eenige onser ingesetenen alhier seggen en bewysen willen daerinne een goede somma syn herideerende, sulx hier over verschil gevallen zy ende de saeken in handen van de justitie gestelt is om yders bewysen te examineren en dan te sien, wie het meeste regt is hebbende; ende gemerckt daertoe tyt en langhsaem overlegh vereyst, soo en heeft Key Marmagatty daernae niet gaerne willen vertoeven, maer versogt weder nae Japare te keeren, dat hem door den Gouverneur Generael is toegestaen, die my, ontfanger, geordonneert heeft omtrent Key Wierat Macka mits desen excuse te doen, dat op desselfs begeeren de luyden, die op de

jonck ende ingeladen goederen yets hebben te pretendeeren, niet nae Japara gewesen syn, alsoo onder de Hollanders geen gebruyck en zy haer eygen onderdanen tot een vreemden regter te wysen, mogende Key Wierat Macka hem wel verseekeren, de Gouverneur Generael en de Raden van India goede sorge sullen dragen, dat niemandt in syn reght sal werden vercort, met toeseggínge en belofte, soo haest het regt uytgesprooken ende vernomen zy, wat onse ingesetenen van 't voorsz. joncks cargasoen sullen competeren, dat het restant offte overschot van dien aen Key Wierat Macka sal werden gesonden, 't welck de Gouverneur Generael oock gaerne met een van Comp^es schepen sal overstieren, opdat des Sousouhounanghs goet te seeckerder op de zee magh wesen bewaert; hebbende de ontfanger jegenwoordigh by desen brief niet te vougen als een opreghte genegentheyt tot Key Wierat Macka.

Omtrent desen tyt ontfangen per Javaens vaertuygh een briefjen van d'opperhoofden van 't schip, 't Huys te Velsen, waerby haer Ed^e bekent maecken, datse in comp^e van 't schip, de Hollandtse Thuyn, 11 October des verleden jaers zee gekosen en 13 February daeraen volgende Caep de Bonne Esperance bestevent en gevolglyck 4 Maert van daer vertrocken en op heden, zynde 14 deses, tusschen den eersten en tweeden hoeck van Java, Godt lof, met gesondt volck gearriveert waren, hebbende eenelyck onderweegen 8 dooden gehadt; Godt de Heere wil geven, datse dese rheede haest mogen bereyken.

Insgelyckx becomen mede ter selver stondt per borgers jagt, 't Claverbladt, van Palimbangh een missive van den coopman en opperhooft aldaer, Melchior Hurt, gedateert den 3^en deses, meldende onder andere, dat naer diverse protestatien, door den resident gedaen, nogh entlyck onse missive ingehaelt en in 't openbaer op d'audientie plaets gelesen was, dogh daerop nogh geen antwoort becomen, als eenelyck, dat de Coninck daernevens liet weten, datter geen swarigheyt behoefde gemaeckt te worden over Comp^e uytstaende schulden, etc., nemende op d'ander poincten syn nader beraedt.

's Conincx monipolosie nam dagelycx meer en meer toe, dat de resident segt gestut dient, of daer soude op 't laest geen heelen aen syn en oock nooyt apparentie syn om yets goets in 's Comp^es handel uyt te werken; maer meendt de resident, dat de particulieren in haer vaert gestut en verbooden wierde 't opcopen van peper, diese thans 6 rd^s voor 't picol doen steygeren, insonderheyt den grooten aenvoer van Moorse cleeden door Comp^es subjecten van Mallacca; daer was nogh maer 400 picols peper op affcortinge van Comp^es uytstaende schulden ingecomen; watter nogh te volgen stondt, sou men haest vernemen.

En wasser in 't hof geen cleene onsteltenis geweest over 't vlugten van 's Conings tweede soon, pangoran Area, dat eghter gestilt wiert, dewyl hy aen 't Vissers dorp achterhaelt wiert; waerheen hy syn retret genomen soude hebben, wist men niet, maer men presumeerde op Banca om aldaer eenige roof vaertuygen te houden; sommigen seyden, dattet van 't opcopen van peper soude syn, die van den vader en soon besproken soude geweest syn; eghter de soon, sigh geaffronteert houdende

over de berispingh van den vader, heeft syn gemoedt verkoelt aen den eygenaer van gemelte specerye van hem te vermoorden; anderen seyden, dat hem om overspel, die met syn meyden soude bedreven hebben, gedoodt soude hebben, etc., alles breder te lesen zynde in de aencomende brieven van dat quartier.

21 *d°*. vertrecken de affgesondene van Kiay Nala Paty, gouverneur tot Damack, wederom tot haren heer met een missive van den ontfanger generael, Willem van Outshoorn, in antwoordt van de syne, op 9 deses alhier ontfangen, luydende woordt tot woordt, als volght.

Uyt last van den Gouverneur Generael tot Batavia schryft de ontfanger generael, Willem van Outshoorn, desen vrundelycken brieff aen Kiay Nala Paty, gouverneur tot Damack, ende wenscht denselven een langh leven in gesontheyt ende alle voorspoet ende zegen in dese werelt.

Voort, soo maeckt de ontfanger generael Kiay Nala Paty, gouverneur tot Damack, bekent, dat de Gouverneur Generael den brief van Kiay Nala Paty wel heeft ontfangen, nevens oock de presenten, daerby gesonden, een last rys, twee herten ende hondert hoenders, als een teeken van syn goede genegentheyt om met Batavia goede vruntschap te houden, ende dewelke hy oock doet blyken met syn liberale aenbiedinge om Batavia geern te willen accommodeeren met alle 't geene tot Damack is vallende, ende welke goederen de Gouverneur Generael dan oock, wanneerse hier gebraght worden, seer bereytwilligh sal doen ontfangen ende betalen nae de waerde dan sal wesen.

Wat aengaet de saeke van de middelen, van Imbassadana naegelaten ende uyt Japan hier aengebraght, deselve hangt hier voor de justitie, alsoo eenige ingesetenen van Batavia daer oock pretentie op meenen te hebben; hoe het daer met aflopen sal, en can men nogh niet seggen; maer Kiay Nala Paty van Damack gelieft verseekert te syn, dat daer niet anders in sal gedaen worden, dan dat bevonden sal worden regt te wesen; voort sent de Gouverneur Generael hier nevens eenige cleenigheden, onder gespecificeert, die versoeckt, dat Kiay Nala Paty, gouverneur tot Damack, gelieft van hem te ontfangen als een teeken van syn goede genegentheyt om vruntschap met den gouverneur van Damack te houden, te weten:

6 committers;
4 zyde chindos;
2 fyne moeris.

22 *d°*. voor den middagh verschynen hier ter rheede direct van Banda de fluyt, Cuylenburgh, en 't schip, Eendraght, medebrengende 't eerste:

324 sockels foely;
67694 cattys Banda noten muscaten, bedragende..... *f* 50171 : 13 : 6
Transportere..... *f* 50171 : 13 : 6

Per transport..... *f* 50171 : 13 : 6

en 't ander, namentlyk d'Eendraght:

360 sockels foely à 28 cattys Banda yder;
37400 cattys Banda noten muscaten;
18 halve leggers gepekelde noten;
170 ℔ oly koeken van noten muscaten in 3 kisjes;
521¾ » marmelade, costende..... » 45259 : 16 : 14
met malcanderen bedragende..... *f* 95431 : 10 : 4

Waermede wy dan oock hebben becomen een missive van d'heer gouverneur, Willem Maetsuyker, gedateert 29 April, verselt neffens de bylagen met de copie instructie, door d'heer Anthony Hurdt op syn E. vertrek naer Amboina aen syn vervanger ter handt gestelt, beyde naer gewoonte te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier.

23 *d°*. 's morgens soo verschynt hier insgelyx ter rheede uyt het voorsz. gouvernement de fluyt, Elburgh, beladen met:

300 sockels foely;
23945 cattys Banda noten muscaten, met malcander bedragende *f* 34357 : 15 : 13.

De missive, daermede becomen, is de duplicata, op gisteren met Cuylenburgh en Eendragt becomen.

's Avonts laet comt hiermede, Godt danck, uyt het lieve vaderlandt ter rheede te paresseeren het schip, 't Huys te Velsen, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam in zee gelopen den 11^en^ October 1671 met 209 coppen, namentlyck, 141 zeevarende, 65 militaire, 1 vryman en 2 vrouwen; waervan aen de Caep aen landt en op andere schepen syn overgegaen 28 personen, te weten, 19 zeevarende, 7 militaire, 1 vryman en 1 vrouw; oock onderweegen overleeden 5 zeevarende en 3 militaire, daerentegen weder overgecomen 8 militairen, soodat hetselve schip hier te lande brengt 181 coppen, als: 117 zeevarende, 63 militaire en 1 vrouw.

24 *d°*. achtermiddagh is in Rade van India goetgevonden op het ingediende request, nevens twee extract resolutien van de weescamer deser steede, door Cornelis Jans Dico, cippier, als gemaghtigde van Annetje Barents, om haer doghter sal^re^. doghtertje, genaemt Sara Sartoor, in plaets van by een vreemde stiefmoeder en vader, by haer sonder yets daervoor te genieten mogte werden opgevoedt, ons met het gedisponeerde van gemelte heeren weesmeesteren te conformeeren, namentlyck, dat hetselve doghtertjen van de behoutmoeder by de grootmoeder, Annetje Barents voorsz., sal werden overgebragt en voorts door haer alhier in India werden opgevoedt, etc., alles breder te sien by de voorsz. papieren, op dato deses in 't resolutieboeck geinscreert.

25 *d°*. voor den middagh becomen per Javaens vaertuygh twee cleene briefjes van de opperhoofden van 't schip, Dort, en 't jaght, Voorhoudt, uyt de Straedt, gedateert beyde 23 deses, waerby sy bekent maeken haer geluckigh arrivement in de Straedt en datse 't jagt, Pouleron, comende uyt Persien, en de fluyt, Spanbroek, comende uyt het vaderlant, nogh achter haer hadden.

Soo verschynt kort nae den middagh 't jagt, Voorhoudt, uyt het vaderlandt, zynde voor reecqueningh van de camer Zeelandt in zee gelopen den 14en November 1671 met 81 zielen, als: 55 zeevarende, 23 militaire, 2 vrouwen en 1 kint; geduyrende de reyse syn overleeden 1 zeeman en 2 militaire, soodat hetselve jaghtjen hier nogh te lande brenght 78 coppen, namentlyck, 54 zeevarende, 21 militaire persoonen, 2 vrouwen en 1 kint.

26 d°. Nae den middagh comt alhier ter rheede van Maccassar over Japara het jaght, Willigenburgh, medebrengende:

van Maccassar:

2 casjes met divers gout;
2860$^{3}/_{8}$ ℔ wax;

882 cattys schilpatshoorn, comende te bedragen..... f 80154:—:—

van Japara:

64 stucx ancker stocken;
70 » diverse knies en
70 » cleene balckjens..... » 589:10:—
en gesamentlyck..... f 80743:10:—

De missive, daermede becomen van den president en raedt tot Maccassar, is gedateert 30 April en die van Japara 17 deses maents, beyde te vinden zynde naer gewoonte onder d'aencomende papieren, etc., behelsende de jongste van Japara eenelyck, dat dit jaght, vermits de belemmeringh van het huysraedt en meubilen van den capiteyn, Jan Frans, en den equipagiemeester, Harman Hop, niet anders als dese voorstaende houtwerken heeft cunnen innemen, etc., en dat de Coxinse joncken tot nogh toe in de boght van Rimbangh lagen, soodat de resident verhoopte haer Ed^{e} ooghmerk dies aengaende soude effect sorteren.

Insgelycx soo comt oock mede cort nae den middagh uyt Persia over Souratta, Wingurla en Malabaer met den E. Lucas van der Dussen, gewesen directeur in Persia, 't schip, Pouleron, medebrengende:

uyt Persia:

10950 ℔ diverse droge tafel fruyten in 21 kisten;
9 potten en 25 goeny sacken;
17 kassen met divers Persiaens aerdewerk;
300 ℔ rabarbar en 117 ℔ diverse thuyn zaden;
60 cassen met roosewater;
1000 ℔ tutia;
1020 » diverse medicamenten voor de medicinale winkel tot Batavia, bedragende..... f 6273: 2:15
Transportere..... f 6273: 2:15

Per transport..... f 6273: 2:15

van Souratta:

192	packen cattoene garen;	
50032	℔ indigo in 236 packen;	
52	packen met diverse baftas;	
100	kisten met zeep;	
7	packen en 3 kisten met verscheyde medicinale droguen;	
5520	℔ poetsiock;	
2001	» rassimalo in 4 vaten;	
2070	» galnoten in 12 sacken;	
401	» mostart zaedt in 2 sacken;	
200½	» gom;	
2	sacken met 2000 stucx vlinte en vuursteenen.	» 118717:18:14

van Wingurla:

63 packen cattoene garen..... » 3390:—:—

soodat het voorsz. schip in 't geheel aenbrengt voor dese plaets een bedragen van..... f 128381: 1:13 buyten nogh 200 duysent ropien, dat de commandeur tot Coetchin, Hendrick van Rheede, voor dat commandement benodigt was en daeruyt geligt heeft.

Waermede wy dan oock hebben becomen 4 brieven, namentlyck van Persia, Souratta, Wingurla en Coetchin, vervolgens gedateert 31 January, 12 en 14 Maert; item 19 April, alle deses jaers, naer gewoonte te vinden yder op syn quartier onder d'aencomende papieren.

Om denselven tyt verschynen mede (Godt lof) behouden uyt het vaderlandt hier ter rheede de fluyt, Spanbroeck, en 't schip, Dort, zynde het eerste, namentlyck Spanbroeck, uyt het vaderlandt over de Caep voor reequening van de camer Amsterdam uyt Texel in zee gegaen den 17^en^ October 1671 met 103 coppen, als: 73 zeevarende en 30 militaire; en daerby van de Caep nogh een overgecomen en daerentegen gedurende de reyse overleden 4 militaire en 1 zeevarend, soodat deselve fluyt hier nogh te lande brengt 99 coppen, namentlyck, 73 zeevarende en 26 militaire.

Zynde 't laeste, te weten 't schip, Dort, uyt het vaderlant over de voorsz. Caep voor reequening van de camer Rotterdam uyt Goerhee geseylt 28 October 1671 met 258 coppen, als: 164 zeevarende, 87 militaire, 2 vrouwen en 5 kinderen; waervander in Engelant weggelopen 3 zeevarende en onderwegen overleden 25 coppen, namentlyck, 13 zeevarende, 11 militaire en 1 vrouw; en aen de Caep en andere schepen overgegeven 1 zeevarend en 7 militaire, daerentegen van daer overgekregen 6 militaire, soodat hetselve schip hier nogh te lande brengt 228 coppen, te weten, 147 zeevarende, 75 militaire, 1 vrouw en 5 kinderen.

27 *d*°. alsoo haer Ed^{e} met 't schip, Pouleron, op gisteren mede een geslooten Engelsen brief onder de Suratse papieren hebben becomen, geconsigneert aen d'heer agent, Henry Dacres, soo hebben haer welgemelte Ed^{e} niet willen versuymen denselven nogh desen achtermiddagh, benevens een cleen briefjen tot geleyde, aen syn gemelte Ed^{e} aff te senden, etc.

28 *d*°. voor den middagh comen alhier ter rheede direct uyt Amboina de fluyt, Buyren, en 't jaght, Buycksloot, medebrengende, namentlyck:

Buyren:

247862 ℔ giroffel nagelen;
9 stucx onbequaem yser canon, ongetaxeert..... *f* 78738:19:14

en Buycxsloot:

145417 ℔ giroffel nagelen;
1 p^{e} onbequaem yser canon..... » 46195:—:5
bedragende met malcander..... *f* 124934:—:3

En becomen daermede oock twee brieven, namentlyck een van d'heer commissaris en gouverneur, Anthony Hurt, ende den raedt, gedaghtekent 9, en een cleen briefjen van den coopman, Willem van Zyl, uyt de fortresse Amsterdam tot Hila van 7 deses, waerin sigh de voorsz. van Zyl ontschuldight (over de reprimende wegens syn persoon van hier gegeven wegens de aencomste van seeker cleen vaertuygh van 't eylandt Xula op de custe van Hitoe en 't vervoeren van twee bamboesen nagelen, etc., yder een span langh) en voorts debatteert, als by 't selve briefjen mede onder d'aencomende papieren van dat quartier naer gewoonte is te sien.

Achtermiddagh becomen per Javaens vaertuygh een missive van onsen resident tot Bantam, Willem Caef, gedateert op gisteren, meldende in substantie, dat sedert synen jongsten twee Engelse baren, zynde de Experiment en Retourner, aldaer ter rheede waren aengecomen met vier coopluyden om nae Japan, Tayoan en Tonquin gebruyckt te worden; en waeronder eenen Samuel Baron, voor desen de Nederlantse Comp^{e} voor adsistent gedient hebbende, winnende jegenwoordigh by de Engelse Comp^{e} 100 guldens per maendt in qualiteyt van coopman en secunde persoon van Japan; zy hadden geen contanten of coopmanschappen voor Bantam medegebraght, als eenelyck voor particulieren 6 à 7 vaten Engels bier, 10 à 12 vaten mom en parthy Rynse en Franse wynen.

Maer nae 't voorgeven dier vrunden, soo hadden die twee schepen een costelyck capitael in voor Japan en Tayoan, bestaende in laeckenen, croonrassen, laeckenrassen, perpetuanen, chergies, etc.

Sy hadden omtrent 800 picols sappanhout van den Armenier tegens sandelhout getroqueert en in 't schip, de Experiment, dat naer Tayoan is gedestineert, gescheept en de Saent naer Tonquin afgeladen met 250 packen cleeden en peper.

't Jonckjen, jongst van Tayoan over Quinam aengecomen, sou weder derwaerts vertrecken om oock met eenen haer twee vermiste schepen op te soeken, waermede

haer tweede persoon meester, Couck, door indispositie op hoop van veranderinghe, mede een toghtjen derwaerts stondt te doen.

d'Heer agent, Dacres, had 40000 rd^{a} van den Coninck tegens 1 $^{1}/_{2}$ percento 's maendts op intrest genomen.

En had de Vorst van Bantam den Armenis coopman gedwongen 700 ropia aen 29 Moorse matrosen, die niet genegen waren met hem langer te varen, te betalen; buyten dat nogh 5000 ropia, die van Manilha soude in handen hebben. oock moeten uytkeren, etc.

Waerop de Engelse doen mede wegens haren directeur en eenige crediteurs in Souratta mede pretentie op 't schip hebben gemaeckt en aen den Coninck haer claghte gedaen, die denselven Armenisen coopman in arrest genomen en gelast heeft syn contanten en gout aen landt te brengen om deselve te verseegelen en als dan syn schip soodanigh met een Engelse stuurman en d^{o} Moorse matrosen, nevens hem als gevangen, naer Souratta te willen senden, opdat een yder aldaer aen 't syne moghte geraeken, maer had de Armenier voor drie dagen syn boodt met een goedt capitael goudt en silver by naght naer herwaerts gesonden en was genegen selfs personelyck te volgen, dogh had hem de resident geraden wat patientie te willen hebben, of sigh de Vorst nogh nader moghte comen te beraden, etc.

Een Portugees scheepjen met sandelhout was van Timor daer mede aengecomen en was de France biscop genegen 't selve scheepjen met 200 packen cleeden naer Siam af te vraghten om aldaer aen de armen tot aelmoesen uyt te keeren, alsmede van voornemen om aldaer eenige kerken te bouwen, maer 't gevoelen was heel anders etc.

De Bataviase vryburger, Vette, had voor de Francen met syn chaloup daer aengebraght 292 kisjes Japans staefcoper: maer, omdat hy syn aencomste niet bekendt hadde gemaeckt, heeft de chaloup moeten binnen schieten en is voor 300 rd^{a} boete in arrest gehouden, waerover de Francen met een presendt syn ten hove geweest, maer geen audientie hebben gecregen, etc.

En claegt de resident, dat de Batavise burgers, daer aencomende, nooyt hare passen aen denselven willen verthonen en versoeckt daerover redres en dat sulx haerlyck anders moghte geordonneert worden, etc.

De twee Siamse scheepjes, daer aengecomen, stonden binnen 5 à 6 dagen weder te vertrecken; die vrunden hadden haer dienst gepresenteert om voor ons derwaerts eenige brieven te bestellen.

't Engels scheepje, d'Advans, stondt mede binnen 10 à 12 dagen nae Jamby te vertrecken.

En wierden uyt 's Conings naem door den sabandaer, Caytsoe, versogt 4 zeebrieven, te weten, twee nae Japan en twee nae de Manilha.

29 *d^{o}*. tegens den avont, naer de parade, is door d'heer Pieter van Hoorn nae jaerlyxe gewoonte ingedient de nominatie van een dubbel getal persoonen tot verkiesinge van het schepenen collegie deser stede; en by syn E. genegentheyt gethoont synde om van 't presidentschap van 't selve collegie te mogen werden geëxcuseert, soo is in Rade van India goetgevonden syn E. sulx te accordeeren en daertoe wederom te versoecken den heer Cornelis Speelman en voorts uytte oude te continueeren en nieuwe te verkiesen, als volght:

d'heer Cornelis Speelman, als president nieuw verkooren;
d'E. Isack Soolmans, by optredinge tot vice president;
» Willem Vermaire, } by continuatie;
» Jurgen Scholtes, }
Dr Andries Kleyer, }
Sr Pieter Elmers, } nieuw verkoren;
» Harman Klenke }

En sullen de afgaende dan op morgen bedanckt en de nieuwe wederom werden bevestigt.

30 d°. volgens resolutie van gister is op heeden in Rade van India goetgevonden en verstaen (naerdat, buyten het schepenen collegie, de baljuw en landrost op heden den eedt van purge hadden gedaen) deselve officieren aen te seggen, dat sy sulx voortaen oock alle jaren sullen moeten doen, voor sooveel als zylieden in 't schepenen collegie mede stem hebben, 't welck dan oock by haer E. voor goet is aengenomen, etc.

31 d°. op heden becomen van een Francen biscop tot Bantam een missive, die, uyt de France tale in Duyts getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

Tot Bantam desen 24 *May* 1672.

Alsoo ik my versteeken sie van de hoope, die ik ontfangen hadde, te deser plaetse eenige gelegentheyt te vinden om my nae Siam over te brengen, bid ik uw in 't welnemen, dat ik my tot uw begeve en dat ik uw sende desen edelman om uw mynentwege te groeten en uw seer erntstelyck te bidden, om my de passagie nae die stadt te vergunnen op een van de schepen van d'E. Compe ofte eenige particuliere van Batavia; my die gunste doende, sult ghy verplighten den Coninck van Vranckryck, die uw 't selve versoeckt voor my door de brieven, die hy heeft doen vervaerdigen in myn faveur, waervan ik uw d'origineele toesende; ghy sult my verobligeeren deselve brenger deses weder ter handt te stellen; ik sal sorge dragen om het syn Maeyesteyt bekendt te maecken en 't selve geheel Vranckryck mede te deelen met denselven yver, als ik hetgeene gedaen heb, dat wy aen Caep de Bonne Esperance genoten hebben van uw officieren, aen dewelke wy erkennen het leven ende de behoudenis van 't schip, daer wy ingescheept waren, schuldigh te syn; ik heb by my drie kerkelycke en sooveel domestyke Françoisen en 4 à 5 kleene swarten, verscheyde kisten, kelders en eenige balken; ick can uw verseekeren, mynheer, dat daeronder niets is om te vercopen, ende dat wy soo verre syn van eenigerhande negotie, dat wy belydenis doen boven maten te vervolgen de kerkelycken en religieusen, die 't selve durven doen tegen 't seer uytdruckelycke verbodt der kerke.

Ik ben UE. seer ootmoedige en seer gehoorsame dienaer,
(was getekent): FRANÇOIS, BISSCHOP VAN HELIOPOLIS.

Welke brief in vergaderingh gelesen synde, is naer deliberatie verstaen (naerdien door haerlieder volck selfs geruchten syn gemaeckt van dat onse staedt met Vranckryck in oorloge soude syn ofte apparent was te comen), dat versoeck af te wysen, behalven datter jegenwoordigh oock geen schip naer Siam gereet legt ende binnen 5 à 6 dagen van Bantam twee Siamse Conincks scheepjes derwaerts staen te vertrecken, daerse veel gereder mede sullen connen overvaren.

Gelyck dan oock mede ter selver stont van Bantam becomen van den Engelsen agent aldaer, Henry Dacres, een complement briefjen, aen d'heer gouverneur generael geadresseert, luydende van woordt tot woordt, als volgt.

De missive, van onse vrunden in Souratta onder dato 19 Maert voorleden geteekent, aen ons geschreven ende op een van UEd^le^ schepen mede gegeven, hebbe ick onder couverto van UEd^le^ wel waerden ende obliganten brief op huyden morgen ontfangen; blyve voor de moeyte ende sorge, die UEh^t^ hebt gelieven te nemen in 't oversenden derselver, ten hooghsten danckbaer, mitsgaders verpligt om in gelycke voorval myne dienst ende bereytwilligheyt te betoonen; geen andere tydinghe, als van de France vloot derselver doen en handelingh omtrent Goa ende de cust van Malabaer wert ons geschreven, van 't welke ick voor vast gelove, dat UEd^t^ nader ende naeckter relaes als uyt onsen advys sal hebben; onse gementsioneerde Suratse vrunden geven ons hoop, dat wy binnen corten hare nader schryvens door hulpe ende byg..... wegen van UEd^t^ mogen verwaghten; 't selve geschiedende, werdt UEd^t^ seer vriendelyck versoght om daermede naer gewoone discretie te handelen; niet anders voor dees tyt als myne nedrige groete, etc.

Onder stondt: *UEd^le^ dienstwillige dienaer,*
(was geteekent): HENRY DACRES.

Ter zyden stondt:
BANTAM ady 28 May anno 1672.

Dese maendt syn van diverse plaetsen hier aengecomen 88 *stucx, soo groote, als cleene vaertuygen, te samen gemandt met* 462 *coppen, ende hebben medegebraght de naervolgende coopmanschappen ende waeren, als:*

8 vaertuygen van Palimbangh met 55 mannen, 100 stucx cadjangh, 2992 picols en 26 cattys peper.

2 van Tegael met 8 mannen, 2 lasten rys, 100 bossen pady, 100 eenden, 100 hoenders en 100 bosjes suyker sombaer.

6 van Samarangh met 34 mannen, 93 lasten rys, 50 stucx buffelshuyden, 1 picol toeback Java, 50 stucx hoenders, 3½ picols cattoene garen, 8 potten oly, 300 stucx planken, 300 bosjens gomoet touw, 40 picols swarte suyker.

6 van Chiassem met 24 mannen, 7½ lasten rys, 160 stucx hoenders, 400 bosjens suyker sombaer, 190 stucx balken.

6 vaertuygen van Japara met 42 mannen, 250 picols swarte suyker, 30 lasten rys, 8 picols capock, 300 bosjens suyker jaty, 6 potten oly, 300 bosjens kneppel suyker, 115 picols en 40 cattys peper.

4 van Grissick met 20 mannen, 30 potjens oly, 120 stucx buffelsvellen, $7^1/_4$ lasten rys, 10500 bosjens cneppel suyker, $^1/_2$ last swarte boontjens, 251 picols swarte suyker, 200 stucx hartevellen, 11 picols cattoene garen, 87 picols en 30 cattys peper.

2 van Pamanoekan met 8 mannen, 5 lasten rys, 4 stucx slavinnen.

6 » Cheribon met 24 mannen, 1 picol cardemom, 90 stucx buffelshuyden, 3 lasten rys, 11000 stucx pulletjens, 300 tresellen, 400 stucx pees pada, 100 stucx steenbockxvellen, 150 stucx baggerbuyckjes, 2 corven loock, 1 picol cassomba, 4 potten oly, 75 picols en 1 catty peper.

2 van Cherita met 8 mannen, 2400 stucx oude clappus, 15000 stucx oude pienangh.

2 van Tanara met 7 mannen, 400 stucx hoenders, 100 bossen pady.

4 » Craoangh met 12 mannen, 350 stucx bamboesen, 6 picols toeback Java.

4 » Javana met 16 mannen, 60 picols sappanhout, 167 picols en 55 cattys peper, 80 potten oly, 50 stucx hoenders, 50 stucx eenden, 200 bossen tamarinda, 200 picols pampes, 6 lasten rys, 500 stucx gesoute eyeren, 4 stucx gansen.

2 van Dermayoe met 8 mannen, 4 lasten rys, 500 bosjens suyker sombaer.

2 » Pamalangh met 10 mannen, 6 lasten rys.

1 » Lassam met 4 mannen, 40 stucx swalpen.

1 » Candael met 4 mannen, 2 lasten rys, 2 potten oly, 200 bossen pady, 100 stucx matten, 4 picols ajuyn.

2 van Sombaer met 8 mannen, 4 lasten rys, 1800 stucx oude clappus, 400 bosjens suyker sombaer.

7 van Bantam met 28 mannen, 70 korfjens lancen, 80 potten calck, 110000 stucx oude pienangh, 1200 stucx oude clappus, 1100 potten en tresellen, 4 stucx koebeesten, 100 stucx matten en 6 picols medecyn.

4 van Packalongen met 20 mannen, 11 lasten rys, 8 picols swarte suyker, 5 potten oly, 150 stucx hoenders, 1000 stucx oude clappus en 50 stucx eenden.

3 van Banjer met 22 mannen, 400 bossen rottings, 1331 picols en 7 cattys peper.

2 » Maccassar met 31 mannen, 113 stucx slaven en slavinnen.

1 » Baly met 4 mannen, 4 stucx slavinnen, 10 potten oly.

2 » Sighnap met 8 mannen, 12 picols cattoene garen, $1^1/_2$ last cadjangh, 150 stucx buffelsvellen, 500 stucx steenbockxvellen, 15 potten oly, 2000 stucx hoenders, 4000 stucx pees Bantem.

2 van Damack met 8 mannen, $8^1/_2$ lasten rys, 2 hartebeesten en 25 stucx hoenders.

1 van Bima met 8 mannen, 24 slaven en slavinnen.

3 » Rambangh met 14 mannen, 700 stucx planken, 8 stucx balken en 39 lasten rys.

1 van Surobaya met 4 mannen, 20 lasten rys.

1 vaertuygh van Poulo Boulo met 7 mannen, 17 stucx slaven.
1 van Bouton met 16 mannen, 12 stucx slaven en slavinnen.
Samen 88 stucx vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebragt, als volgt:

1	picol cardemom;	60	picols sappanhout;
11000	stucx arax pullentjens;	160	stucx potten oly;
1	picol cassomba;	400	bosjens rottings;
400	stucx pees pada;	40	stucx swalpen;
200	» » pampes;	1400	potten en tresellen;
4000	» » Bantam;	800	» calck;
350	» bamboesen;	70	corfjens lancen;
150	» bagger buyckjes;	200	stucx eenden;
2	corven loock;	4	» gansen;
125000	stucx oude pienangh;	500	» gesoute eyeren;
134	» slaven en slavinnen;	6400	» oude clappus;
1000	» planken;	549	picols swarte suyker;
198	» balken;	200	bossen tamarinda;
2	hartebeesten;	4	picols ajuyn;
2935	stucx hoenders;	400	bossen pady;
26 1/2	picol cattoene garen;	1/2	last swarte boontjes;
1 1/2	» groene cadjangh;	6	picols medecyn;
8	picols capock;	200	hartevellen;
300	bossen gomoet touw;	200	d°. matten;
100	stucx cadjangs;	4	stucx koebeesten;
7	picols toeback Java;	13400	bosjens verscheyde suykeren;
410	stucx buffelshuyden;	148 1/4	lasten rys.
600	» steenbockxhuyden;		

Daerentegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 104, soo groote, als cleene vaertuygen, en hebben medegevoert 54610 rd^{s} aen diverse coopmanschappen, als:

5 vaertuygen naer Sombaer met 231 rd^{s} aen cleeden;
10 naer Dermayoe met 280 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sedayoe met 90 rd^{s} aen cleeden;
1 » Quinam met 392 rd^{s} aen suykeren, 9310 rd^{s} aen peper, 960 rd^{s} aen caliaturenhout en 125 rd^{s} aen aguylhout.
7 » Grissee met 712 rd^{s} aen cleeden, 105 rd^{s} aen out yser en 66 rd^{s} aen Tonquinse copjens;
1 » Pamanoekan met 10 rd^{s} aen cleeden;
2 » Japara met 12 rd^{s} aen dackpannen en 110 rd^{s} aen cleeden;
2 » Somoor met 51 rd^{s} aen cleeden;
4 » Cheribon met 20 rd^{s} aen Tonquinse copjens, 46 rd^{s} aen benjuwyn, 9 rd^{s} aen out yser, 22 rd^{s} aen medecyn, 483 rd^{s} aen cleeden, 470 rd^{s} aen staefcoper.
2 » Pamalangh met 50 rd^{s} aen cleeden;

9 vaertuygen naer Packalongen met 261 rd^s aen cleeden;
2 naer Toeban met 299 rd^s aen cleeden;
7 » Palimbangh met 5980 rd^s aen cleeden, 2560 rd^s aen staefcoper, 1000 rd^s aen contanten, 71 rd^s aen out yser, 20 rd^s aen vloersteenen en 8 rd^s aen dackpannen;
2 » Cantongh met 17700 rd^s aen peper, 2400 rd^s aen caliatourenhout, 255 rd^s aen sappanhout, 75 rd^s aen aguylhout, 9 rd^s aen lange peper, 4 rd^s aen cattoen, 200 rd^s aen suykeren en 20 rd^s aen blauwe verwe;
9 » Chiassem met 245 rd^s aen cleeden;
1 » Gombongh met 98 rd^s aen cleeden;
6 » Samarangh met 100 rd^s aen goudtdraet, 190 rd^s aen cleeden, 168 rd^s aen out yser;
15 » Tegael met 622 rd^s aen cleeden;
1 » Craoangh met 50 rd^s aen cleeden;
1 » Malacca met 75 rd^s aen mom, 20 rd^s aen arack, 10 rd^s aen bagger buyckjes en 24 rd^s aen suyker;
2 » Bouton met 787 rd^s aen cleeden;
1 » Seleber met 95 rd^s aen cleeden;
1 » Bima met 392 rd^s aen cleeden;
1 » Terbaya met 100 rd^s aen cleeden;
1 » Maccassar met 1768 rd^s aen cleeden, 2080 rd^s aen coper en 20 rd^s aen spykers;
1 » Caringénauw met 15 rd^s aen cleeden;
2 » Jamby met 1512 rd^s aen cleeden, 800 rd^s aen staefcoper, 28 rd^s aen ysere dackpannen, 78 rd^s aen out yser, 570 rd^s aen benjuwyn, 20 rd^s aen kayo lacka en 15 rd^s aen blausel;
1 » Surobaya met 60 rd^s aen cleeden;
2 » Caligansa met 88 rd^s aen cleeden;
2 » Banjer met 90 rd^s aen cleeden;
1 » Candael met 29 rd^s aen cleeden;
1 » Braham met 45 rd^s aen cleeden.

t'samen 104 vaertuygen hebben van hier in 't generael vervoert, als volgt:

86	rycxdaelders	aen Tonquinse copjens	75	rycxdaelders	aen mom;
22	»	» medecyn;	20	»	» arack;
100	»	» contant;	10	»	» bagger buyckjes;
20	»	» vloersteenen;	616	»	» suykeren;
20	»	» dackpannen;	20	»	» spykers;
3360	»	» caliaturenhout;	14743	»	» cleeden:
255	»	» sappanhout;	616	»	» benjuwyn;
200	»	» aguylhout;	15	»	» blausel;
27019	»	» peper;	20	»	» kajo lacka;
4	»	» catoen;	431	»	» out yser;
20	»	» blauwe verwe;	28	»	» ysere pannen;
100	»	» goudtdraet;	5910	»	» staefcoper;
			somma 54610	rycxdaelders.	

De heeren fiscael, bailluw en landrost, respective, hebben dese maendt aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael rapport gedaen van hare visite aen de onderstaende personen, namentlycq:

den 7^{en} deser, door den aghtbaren raedt van justitie deses casteels gevisiteert aen de Uytterse poort een soldaet, genaemt George Smith, die in de Buytengraght verdroncken was;

den 12^{en} deser, nogh aen den boom gevisiteert eenen Jan Kock van Enster in Schotlandt, matroos, dewelke aldaer was comen dryven;

den 5^{en} deser, door het eerwaerde collegie van schepenen deser steede gevisiteert een slaeff, die syn selven heeft verhangen, genaemt Jan van Bengala, toebehoorende d'heer Terhorst;

buyten de stadt:

primo deser, gevisiteert eenen Soeta van Valadana, Javaen, boven de revier Sontar vermoort;

den 6^{en} deser, gevisiteert een onbekenden slaeff, dien de keel affgesneden was;
» 7^{en} » » » slaeff ad idem, de keel affgesneden;
» 27^{en} » » » » in Anke vermoort.

Dese maendt syn door d'heer fiscael, als de suppoosten van de boom, aengehaelt de naevolgende particuliere goederen, namentlycq:

op den 2^{en} en 5^{en} deser uyt de Stêrmeer, comende van de cust Cormandel:

40 stucx taffachelas gingangh;
5 » gestreepte »
2 » chitsen;
2 paer geborduyrde muylen;
23 » cattoene cousen;
31 stucx cambayen;
26 » mourissen;
24 » bethilles;
94 » sarassen;

op den 2^{en} en 7^{en} deser uyt de Goude Leeuw, comende van Bengale:
2 packjes met 60 stucx grove adathays;

7 en 9 deser uyt de Swarte Leeuw, comende uyt Bengale:
1 packje, daerin 69 stucx effen taffechelas gingangh;
5 packjes, » 23 corgie en 18 stucx gingangh;
2 » » 7 » fotassen;
16 » » 47 » »

Te deser steede zyn in dese maent, soo in de Nederlantse, als Maleytse kercq, getrouwt:

6 Nederlantse Comp^{e} dienaers;
2 borgers;
15 Mardyckers en
3 slaven;
t'samen 26 paeren.

Ook syn in de gemelte kerken gedoopt:

15 Nederlantse kinderen;
38 inlantse dᵒᵉ.;
t'samen 53 kinderen.

Volgens notitie, by de grave maeckers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebracht:

20 Compᵉ dienaers;
6 burgers;
3 Duytse vrouwen;
6 swarte mans;
6 » vrouwen;
.. Duytse kinders;
1 swarte kind;
1 slaeff en slavinne;
t'samen 43 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden te woonen een getal van 5070 Javanen, alle manvolcq, namentlyck:

1136 by de schans Jaccatra;
440 by de revier Crocot;
441 buyten de poort Utreght;
827 buyten de poort Diest;
2226 by particuliere;
t'samen 5070 Javanen.

Juny Anno 1672

1 *en* 2 *d°*. niet van belangh voorgevallen.

3 *d°*. totte meerder gerustheyt wegens de Francen is in Rade van India voor eerst tot nader tydinge goetgevonden alle de schepen, desen jare nae Japan en Tonquin gaende, beoosten Banca te laten omseylen sonder oock de eylanden Poulo Aur off Timaon anders dan in 't verre gesight aen te doen, of haer de Francen daer ergens moghten onthouden, waerom oock verstaen zy deselve alhier te meer van water en branthout te versien en oock 't jagt, Bleyswyck, neffens de chaloup, de Granaet Appel, met haer te laten gaen tot aen 't Noordt eynde van 't voorsz. eylandt Banca om vooruyt te seylen en de schepen door deselve voor eenige rudsen en drooghten, in dat vaerwater nogh onbekent, gewaerschouwt te connen werden, etc.

En alsoo d'heer, Cornelis Speelman, by resolutie van 29 des vergangen maents is vercosen tot president van den E. gereghte deser steede, soo heeft syn E. dan nu voortgebracht de nominatie van een dubbel getal Comp^es^ dienaren ende borgers om daeruyt te verkiesen soodanige persoonen tot verscheyde politique bedieningen, als voor 't aenstaende jaer sullen werden gebruyckt, staende deselve nominatie onder dato deses in 't resolutie boeck geinsereert; en syn daeruyt verkoren, mitsgaders uyt de oude gecontinueert, namentlyck:

tot weesmeesters:

d'E. heer Laurens Pit, als president versogt te continueren;
» Cornelis van Quaelbergh, als vice praesis nieuw vercoren;
Sr Luder Brummer, nieuw vercoren;
» Govert Cracouw, gecontinueert;
» Gillis van Breen, nieuw vercoren;
» Jaques Boulan en
» Abraham Struys, } by continuatie;
Cornelis Mol, gecontinueerde secretaris;

tot commissarissen van huwelyckse en cleene saeken:

d'E. Jan van Riebeek,
Sr Barent Hobbe,
Dr Louys Keyser,
Sr Jan Soury,
} alle by continuatie;

tot boedelmeesters der Chinese sterfhuysen:

capiteyn, Emond Ruysch, nieuw vercoren;
Sr Hendrick Terhorst, by continuatie;
Lit Souko, by continuatie;
't Soa Wanjock, nieuw vercoren;

tot regenten van 't vrouwen tugthuys:

capiteyn, Jan van Aeldorp, nieuw vercoren;
David Ritmuller, by continuatie;

tot regenten van 't Lasarushuys:

Fredrick Muller, gecontinueert;
Adriaen Adriaensen, nieuw vercoren;
sullende de oude van voorstaende collegien afgaende overmorgen naer den middagh naer de predicatie worden bedanckt en de nieuwe beëdight, mitsgaders de aenblyvenden op den voor desen gedanen eedt gecontinueerdt werden.

Soo is oock mede goetgevonden het huys van den equipagiemeester van de eerste solderingh onder 't dack wat hooger te laten ophalen.

Alsmede den chirurgyn, Jan Aernouts, op syn versoeck te accordeeren om, in plaets van 's Compes dienst, syn verbonden drie jaren alhier in vrydom te mogen toebrengen en dan in syn jegenwoordige bedieninge, indien tot geen langer verblyf geinclineert is, naer huys te mogen varen.

4 d°. 's morgens vertreckt uyt dese rheede wederom naer Maccau 't Portugees scheepjen, de Rosairo, waermede door d'heer gouverneur generael een briefjen aen den gouverneur aldaer, Joan Borges da Silva, is geschreven in antwoordt op de syne, 28 Maert passado mettet voorsz. scheepje ontfangen en als doen in dit dagh-register geinsereert, luydende de antwoordt van woordt tot woordt, als volgt.

Ernstfeste heer.

De brief, dien UE. geschreven heeft mettet scheepje, Rosairo, is ons mette behoude overcomst van hetselve ter handt gecomen en hebben den inhoudt verstaen; en dewyl 't genoemde scheepje syn affaires hier verright

heeft en nu weder nae Macao terugh keert, soo hebben niet willen naelaten UE. dese weynige letteren tot antwoordt te geven; UE. schryft, dat onse brief, verleeden jaers met de andere papieren aen UE. gestiert, was sendende aen den vicedy; insgelyx hebben wy van hier gedaen aen de heeren onse gebieders in de Nederlanden en die ons by haer brieven, dese maendt ontfangen, al hebben te kennen gegeven verwondert geweest te syn te verstaen van het slegt onthael, dat onse ingesetenen, die het jaer te vooren daer geweest zyn om te handelen, van de regenten tot Macao genoten hebben, daer noghtans haer volck, te deser plaetse verschynende, altyt soo goeden tractement wordt gedaen, gelyck die van dit scheepje oock niet anders sullen connen seggen; dogh, alsoo UE. hetselve zy imputerende de snoodheyt der Chinesen, die ons oock niet geheel onbekent en is, ende dat ons van syn goede genegentheyt tot de onse sy verseekerende, soo sullen ons daerop verlaten en naer gedienstige groetenis UE. hiermede de almogende bescherminge des Heeren bevelen.

In 't Casteel Batavia den 3en Juny 1672.

(was getekent): JOAN MAETSUYKER.

5 d°. 's avonts laet comt alhier ter rheede van Japara de fluyt, de Spreeuw, medebrengende aen diverse houtwerken een bedragen van *f* 2772, bestaende in 't volgende, te weeten:

41 stucx diverse masten;
25 » spieren;
2 » kielhouten
8 stucx hengst paerden;
1 nieuwe scheepsboodt.

De brief, daermede van den resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert ultimo May, in substantie synde, als volgt.

dat 't sedert 17 May per 't jaght, Willigenburg, vertrek de schepen, Amerongen ende Spreeuw in de boght van Rimbangh met masten, spieren en balken geladen waren; en bleven ginder nogh wel in de boght 1100 stucx 28 voets sware balken van 13 à 14 duym en een scheepsladingh 5 en 6 vaems dicke swalpen, die gevreest wierden, dat d'Oost vaerders niet souden connen wegh slepen, etc.;

't jagt, Hoogelande, was een schriftelycke memorie gelaten om op het grootste van de twee Tayoanse jonken, die ginder ter rheede nogh in rys ladingh lagh, te passen en was d'ander door een Chinees tot Grissick in de rivier van Jouwanna gebracht met intentie (soo geseght wierdt) daermede toecomende mousson naer Banda te varen, etc. en quam de voorsz. copie memorie hier nevens;

met seeker Ambonis burger, in de wandelingh Jan de Vlamingh genaemt, waren 2 van de acht fugativen, van Maccassar gevlugt, tot Baly haer onthouden hebbende, met vrye wille tot Rimbangh aengecomen en verclaerden tegens wil en danck met haer 4 persoonen waren gedwongen geweest; sy quamen nu over mettet jaght, Amerongen, etc.;

gember wasser niet meer te crygen en stont het sagen van planken mede stille;

op Javana lagen omtrent 400 lighte huys balckjens van 27 à 28 voet en 7 duym in 't viercant afgebraght en was den Chinees, d'Simoey, 150 rd^{s} verstreckt op balken niet minder als van 9 duym;

de resident excuseert sigh wegens 't gesonken houtwerk van Muyden en geeft de stuyrluyden daervan de schult, gelyck oock mede de buffelshuyden ten vollen aen de schepen waren gelevert, sonder van de rotten gegeten te syn;

de sabandaer, Carthy Sedana, alias sabandaer Moeda, was seer 't onvreeden over de gepretendeerde 4000 rd^{s} aen syn meester, den Prince; hy was een seer onrustigh mensch en soght ons allerwegen de voet dwars te setten;

de gerughten liepen aldaer en 't was waerachtigh, dat de Sousouhounangh Keay Wiera Dikara met alle syn kinderen had doen crissen, tot des Conincx concubyn in cluys, en sonder te mogen begraven werden de revier in zee laten afdryven, etc.

6 *d*^{o}. 's morgens verschynt mede van Japara 't jaght, Amerongen, met:

116 stucx gesorteerde moerbalken;
2 » kielhouten;
24 » groote knies;
420 » rebocxvellen in 26 bossen;
14 » paerden;

2 Javaense contings of praeuwen, bedragende met malcander *f* 2639 : 5; 't schryven daermede becomen is de duplicata, op gisteren met de Spreeuw becomen.

7 *d*^{o}. 's morgens comt de landrost, Vincent van Moock, met gecommitteerde schepenen binnen 't casteel, d'heer gouverneur generael rapporteerende, hoe dat 's naghts een Javaen in 't Amboinees quartier een vrouw met een kindt vermoordt en de brant in 't huys gesteken hadt, maer was door hulpe en toeloop van 't volck weder geslist en de amockspeelder en brantstighter in die furie om 't leven gebraght, etc.: een groot geluck voor dien schelm synde, dat hy niet levendigh in handen der justitie sy geraeckt, waer men met hem een ander dans soude hebben gesprongen; hy was eghter, als sulke fielten meriteren, naer de galge gesleept en op een radt geleyt.

's Achtermiddags is in Rade van India goetgevonden, mits 't overlyden van den hasaer waghter van de vismarckt, Herman Tervyl, ende dat hetselve ampt staende syn sieckte met kennisse drie maenden langh by den borger, Jacobus Boumeester, is waergenomen geweest, denselven daerin te confirmeeren onder 't selve tractement, dat de overleden gewonnen heeft.

Soo is oock op 't versoeck van Bastiana van Bengala goetgevonden Pieter Matthysz van Palliacatta uyt de kettingh (daer hy acht jaren verleden ter saecke van overspel in geklonken en te vooren met haer in trouw belofte is geweest) te largeeren, wanneerder schepen naer Maccassar vertrecken, om als dan te trouwen en t'samen te gaen.

En is mede verstaen, dat volgens de oude ordonnantie de nominatie van borger crygsofficieren nu en voortaen sal werden gedaen by het nieuwe collegie van schepenen, versterckt mette affgaende borger hooft officieren, waervan de capitains nu voortaen haer stemme sullen hebben naest den vice praeses van schepenen

ende oock dat om confusie voor te comen de nominatie van de burger comp^e aen de Oostzyde eerst ende daernae die van de Westzyde sal geschieden.

8 *en* 9 *d^o*. niets, dat waerdigh is te anoteeren, voorgevallen.

10 *d^o*. tegens den middagh vertreckt een particulier vaertuygh naer Bantam en daermede met licentie om een toghtjen de predicant, Leydecker, medenemende een missive, door haer Ed^e aen den resident aldaer geschreven, inhoudende de naevolgende ordres en advertentien:

dat zedert 2 May alhier 5 brieven syn ontfangen, namentlyck van 3, 6, 8, 14 en 27 desselve maendts; van de France zeemaght was hier sedert oock niet anders vernomen, maer hebben ondertusschen nae het eylandt Banca afgesonden het fluytje, de Santloper, mette hoecker, de Grundel, en 2 chaloupen om de protectie, die ons voor desen van hetselve opgedragen is, te vernieuwen en op een à twee plaetsen met datelyck possessie te verseekeren, of de Francen voor moghten hebben hen daer neder te slaen, dat eerlangh sal moeten openbaer worden; UE. recommanderende nae haer gedoente geduyrigh om te hooren, etc.; 't versoeck van den bisschop, daer met de Vautour aengelant, om van hier met syn geselschap met een schip van de Comp^e naer Siam te mogen overvaren, is om redenen gedeclineert; wat middel hy nu sal uytvinden en of hy de nodige materialen al sal hebben medegebracht om soodanige kerken te stighten, als zy schynen voor te geven van intentie te zyn, sal te besien staen.

d'Engelsen schynen het jegenwoordigh seer op den handel om de Noordt aen te sien, zynde mette twee nieuw uytgecomen schepen, insonderheyt voor Japan en Tonquin, al een aensienlyck capitael uytgecomen; 'hoe sy daer ontfangen sullen worden en olse aen den overloper Baron al soo gauwen dienaer sullen hebben om het werk in Japan als tweede te helpen bestieren, sal de tyt leeren; en alsoo zy nu weder voor hebben besendinge nae Tajoan te doen, soo sal UE. haer andermael doen indaghtigen van onse gevangene aldaer en gedienstigh versoeken, datse tot derselver verlossinge gelieven de handt te bieden, al soude daerom 1500 à twee duysent realen moeten worden gespendeert, die haer danckelyck sullen werden geremboursеert; wy meenen niet, dattet haer onbekent sal syn, wat medogentheyt d'onse op 't eylandt Seylon aen de arme gevangenen van haer onder den Coninck Raja Singa van tyt tot tyt hebben bewesen; en gaen de namen van de onse op Formosa in de nevensgaende lyst; die ons bekent syn, te weten:

Jan Brummer;
Jan Brummer, syn soon;
Gysberta de Ridder, syn vrouw;
Alexander 's Gravenbroek;
Hendrick Berbies;
Catarina Berbies;
Cornelis Berbies;
Salomon Valentyn;
Jacob Valentyn;
Antonica van Bengalen;
Maria van Lamey.

Onder welke personen insonderheyt gerecommandeert worden Gysberta de Ridder met haer man en desselfs soon, mitsgaders Salomon en Jacob Valentyn, die hier haer vrunden ende magen hebben:

dat meester Couck een toght nae 't voorsz. eylandt wilde doen om syn gesontheyt, sullen wy te syner tyt niet ongeern verstaen, dat soo uytgevallen magh syn;

dat d'heer agent, Dacres, 40 duysent rd^{s} van den Sultan tot Bantam heeft opgenomen tot 1 $^{1}/_{2}$ ropia perc^{to} ter maendt, sal ongetwyffelt aengesien syn op een goede winst in Japan;

de Armenisch coopman schynt daer gansch onredelyck getracteert te worden; een goedt deel van syn capitael heeft hy voorsightigh alhier verseekert; hoe 't tot Bantam voort met hem sal afflopen, sal de tyt leeren;

een goede parthye peper is ons al door 't beleyt van de E. Simonse van Bantam toegecomen; van desselfs overlyden, sal UE. al verstaen hebben;

wy sien, dat de Sultan eyndelyck weder te voorschyn gecomen en op de opene passebaen van de grooten beschonken was; en schynt de soon vastgestelt te hebben hem met geen wereltse saken meer te bemoeyen;

om de passen voor den Sultan sullen de nachodas hier self moeten comen versoeken, maer nae Japan sullen voor syn hoogheyt geen passen connen verleenen sonder speciale licentie van de regeringe in 't vaderlandt.

11 *d*^{o}. is op 't voordragen uyt de nominatie van een dubbel getal persoonen tot borger crygs officieren, door d'heer Cornelis Speelman opgebracht, verstaen van de oude te continueren ende nieuwe te verkiesen, als volgt:

voor d'Oostzyde:

Isack Soolemans tot capitain, nieuw vercoren;
Jaques Boulan, luytenant, gecontinueert;
Jacob Car, vaendrigh, nieuw vercoren;

tot sergeanten:

Dionys Kelck en Carel Willemse, } by continuatie;
Bartholomeus van Doornick en Simon de Hennin, } nieuw vercoren;

voor de Westzyde:

Pieter Elmers, als capitain,
Abram Struys, luytenant,
Laurens Kruyskerk, vaendrigh, } gecontinueert;

tot sergeanten:

Jan Schot,
Cornelis Martiny, } gecontinueert;
Pieter van de Voorn,
Hendrick de Meer by nieuw electie;

12 *d*°. vertreckt uyt dese rheede met eygen vaertuygh naer Mallacca een Portugees, aldaer woonachtigh, medenemende een briefjen aen d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt; wat haer Ed^es^ daermede van de Francen en waerop deselve 't wel souden mogen gemundt hebben, als oock wegens de uytsettinge naer Banca, als anders, adviseren, sulcx can in 't largo naergesien worden in 't afgaende briefboeck onder dato deses.

13 *d*°. nae den middagh compt alhier ter rheede van voor Rimbangh 't jaght, Hogelande, met een veroverde Chineese jonck, waervan de resident in den synen van ultimo May en 5 deses, met de Spreeuw ontfangen, heeft meldinge gedaen, dat 't selve derwaerts geordonneert en met een schriftelyck memorie versien was om op de voorsz. jonck te passen en, aldaer verovert hebbende, op te brengen.

14 *d*°. alsoo onse resident tot Bantam, Wilhem Caef, ons by syn schryven heeft geadverteert en te kennen gegeven, dat de Engelse vrunden van meeninge waren het particulier scheepjen, de Engelse Fortuyn, wederom naer Madraspatnam te laten afgaen en haer dienst aenbooden tot bestellingh eeniger brieven, soo hebben haer Ed^e^ 's avonts naer Bantam laten afgaen een missive aen d'heer Anthony Pavilioen, Raedt ordinaris van India en gouverneur op de cust Cormandel, om aen die vrunden overreyckt te worden; wat daerby geadviseert wordt, sulcx sal te vinden syn in 't afgaende briefboeck onder dato deses.

15 *d*°. 's Achtermiddaghs comt alhier ter rheede van Mallacca de chaloup, d'Eendraght, ledigh, medebrengende twee brieven met haer hylagen, de eene van den heer gouverneur, Balthasar Bordt, ende den raedt; en d'ander van d'heer directeur, Constantin Ranst, ende den raedt tot Mallacca, per 't jaght, Wiltenburgh, 16 May passado van daer becomen, beyde gedachtekent 19 May en 22 Maert jongstleeden, te vinden zynde naer gewoonte yder onder syn quartier.

Soo becomen om desen tyt mede van Bantam per Javaens vaertuygh een briefjen, in 't Maleyts aen d'heer gouverneur generael geschreven, van pangoran Aria Coelongh, 't welck in Duyts getranslateert zynde, is bevonden van volgenden inhout, namentlyck:

Dese brief van Pangoran Aria Coelongh tot Bantam, geschreven uyt een suyvere, onveranderlycke genegentheyt tot den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, die het gebiedt heeft over de stadt Batavia en verstandigh is in al syn doen, waerdoor syn naem befaemt is, soo boven, als beneden wints, en behulpsaem aen alle volkeren, stoudt en cloeckmoedigh in den oorlogh, soo

te lande, als te water, en seer vernuftigh en groot, als oock saghtmoedigh om alle volkeren, soo groot, als cleen te regeeren.

Verders nae dit, soo laet Pangoran Aria Coelongh weten aen den Gouverneur Generael, of de Gouverneur Generael Pangoran Aria Coelongh gelieft toe te staen om een cleen schip te copen, omdat de Pangorans wille is om met 't selve te seylen en te handelen; indien de Gouverneur Generael gelieft toe te staen aen den Pangoran, dat hy een schip magh copen, soo gelieff de Gouverneur Generael den Pangoran met een passe, getekent met des Gouverneur Generaels handt, te vereeren, 't geen de Pangoran aengenaem sal wesen, opdat in zee geen ongemack magh overcomen; verders nae dit, soo heeft de Pangoran niet anders aen den Gouverneur Generael te senden, als dat dit is geschreven uyt een suyver opreght gemoet, dat onveranderlyck is.

Item becomen oock nogh ter selver stondt een briefjen, in 't Javaens geschreven, van Key Naya Sittra, sabandaer tot Samarangh, 't welck, mede uyt die tale getranslateert synde, bevonden is van volgenden inhoudt.

Dese brief comt van Key Naja Sittra uyt de stadt Samarangh aen den heer Gouverneur Generael, die Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt.

Verders nae dit, soo sende myn soon Key Loerahan en Key Soeta aen d'heer Generael en versoecke d'heer Generaels hulpe tot becominge van goede amphioen, alsoo deselve de Sousouhounangh van my geëyst heeft; 't costende sal geerne betalen; 't geene nu aen den heer Generael sende, bestaet in een last rys, 2 bocken, 10 capoenen en 20 hoenders, 't geen versoucke de heer Generael in danck gelieft aen te vaerden; 't verdere sal de brenger deses den heer Generael mondelingh bekendt maeken.

En is oock in Rade van India goetgevonden tot tweede persoon van Japan te verkiesen den ondercoopman, Isack de Braeuw, in synen dienst doorgaens contentement gegeven hebbende.

Insgelycx is mede op 't voordragen van d'heer Rycklof van Goens en raedt op Ceylon verstaen seeker huys van den borger coopman, Jan Schouten, binnen Colombo staende, van denselven alhier voor d'E. Comp[e] aen te nemen voor de somma van duysent rd[e].

En naerdien de fluytschepen, Loosduynen en Elburgh, op gisteren haer afscheyt naer Bengale becomen hebben en de respective schippers de brieven al waren overhandigt, soo hebben de gemelte schepen door contrarie wint tot heeden nogh niet connen onderzeyl geraeken, waermede haer Ed[e] dan nogh gelegentheyt hebben gecregen om derwaerts nogh een naebriefjen, benevens de voorige, aen d'heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raedt af te senden, waerby haer Ed[e] eenelyck adviseeren den ontfangh van syn Ed[e] missive over Mallacca, als hier vooren onder dato deses is geseyt en op heeden met de chaloup, d'Eendraght, becomen; voorts

't geen verders in die voorsz. brieven staedt vervat en geordonneert, sal te vinden zyn in 't affgaende briefboek.

't Cargasoen, dat deselve schepen nu van hier vervoeren, bestaet in de volgende coopmanschappen, te weten:

in de fluyt Loosduynen:

12000 ℔ spiaulter;
3 stucx eliphanten met haer voeragie, etc.;
1 cas met papieren en schryfluygh;
1 casje met vaderlantse monster stoffen;
1 groote Hollantse mast;
8 sware ende 18 werpankers;
13 stucx diverse cabeltouwen;
10 vaten teer;
8 » pek;
6 » arpuys;
14 balen zeyldoek;
9 vaten met spykers;
6 huyden pompleer;
100 bladen blek;
12 baye ribben;
12 stucx peesen, bedraegende ..... f 22140: 6:

in de fluyt Elburgh:

1 cas met 5 picols groene lakenen;
1 » » 2 groote spiegels;
5 fockels foely;
5050 ℔ noten muscaten;
1484 » pyp swavel;
25000 » Siams sappanhout;
13084 » spiaulter;
1 cas met houwerklingen;
1 » » kloosterwerck;
980 stucx baeye planken;
500 » jaty balkjes;
30 » » anker stocken;
13925 ℔ divers yser;
1 cas met diverse gereetschappen;
1 Hollantse mast;
2 cassen met papier en schryfluygh, etc.;
1 casje met vaderlantse monster stoffen, bedragende » 13450: 7: 3
en gesamentlyck in beyde fluyten..... .... f 35590: 13: 3

16 *d*°. nae den middagh becomen per den borger, Andries Hartman, een missive van den raedt uyt Ternate, gedaghtekent 9 April jongstleden, te vinden zynde naer gewoonte onder d'aencomende papieren van dat quartier.

Soo is in Rade van India verstaen, om de nodige verbeteringhe aen de gevangenhuysen achter het stadthuys te doen, soovele van het erf van den boekhouder, Adriaen van Hosten, nogh tot taxatie aen te nemen, alsoo hem daertoe niet ongenegen is thonende.

17 *d*°. 's morgens vertrecken uyt dese rheede onder de vlagge van d'Ed^{e} Martinus Caesar, gedesigneert opperhooft naer Japan, de fluytschepen, Pynacker, Beemster, Stermeer, Cuylenburgh en Udam, medevoerende een gesorteert cargasoen, monterende gesamentlyck een somma van *f* 1407913 : 15 : 4, bestaende in de volgende waren en coopmanschappen, namentlyck:

in de Pynacker:

1459	℔ quicksilver;
300	packen Bengaelse zyde;
7500	cattys Tonquinse zyde in 150 packjes;
1650	p^{s} soumongyns in 33 packen;
800	stucx pelangs in 2 kassen;
3750	℔ florette garen in 26 packen;
144 1/2	» camphur Baros;
217	packen diverse cleeden;
1	cas met 100 stucx Bengaelse armosynen;
1235	℔ giroffel nagelen;
51330	cattys peper;
71193	℔ Siams sappanhout;
300	stucx ledige goeny sacken;
436	» Japaerse buffelshuyden;
192244	℔ Bengaelse poeyer suyker;
25	stucx Bengaelse monster armosynen;
12	» satynen;
1	verlackt comptoirtje tot monster;
60	glase flesjes;
100	stucx kiate planken;
50	» jaty stutten;
4	vaten mom;
3	» boter;
3	half amen oly;
5	» » wyntint;
4	» » brandewyn;
1	doos met 53 brillen;
15	stucx hanghslooten;
1	kast met schryftuygh;
1	kist » medicamenten;
1	» » olyetyten, etc.;
	comt..... *f* 324336 : 6 : 10;

in de Beemster:

2	cassen met laekenen;
3	» laekenrassen;
1916	℔ quicksilver in 26 kasjes;
43508	» Bengaelse zyde in 298 balen;
7712 1/2	cattys Tonquinse zyde in 155 balen;
198	packen diverse cleeden;
600	p^{s} sumongyns in 12 packen;
24	packen florette gaeren off 3504 ℔;
151666	℔ Bengaelse poeyer suyker;
53610	cattys peper;
50807	℔ Siams sappanhout;
11425	℔ gommelack;
165 1/2	» camphur Baros;

1000 stucx glase fleskens in een cas;
1105 » jaty planken;
50 » baeye stutten;
6 backen medicinale geplante cruyden;
comt..... f 282589:9:5;

in de Stermeer:

4 cassen met laekenen;
3 » » laekenrassen;
2121¾ ℔ quicksilver in 30 casjes;
249 baelen of 36395 ℔ Bengaelse zyde;
10855 ℔ Tonquinse zyde;
1000 » sumongyns in 20 packen;
175 packen diverse cleeden;
4672 ℔ florette garen;
125 » camphur Baros;
2055 » gommelack;
7215 » namrack;
178829 » Bengaelse poeyer suyker;
6000 p° roghevellen in 20 packen;
15 ℔ Bengaels caetchia tot preuve;
6747 cattys sittauw;
58565 ℔ Siams sappanhout;
70220 cattys peper;
3140 ℔ rompen;
1096 stucx Japaerse buffelshuyden;
60 kiaty plancken en 50 stucx baeye stutten;
1 casje met schryffgereetschap;
6 viercante backen met medicinale cruyden;
comt..... f 322817·4:8;

in Kuylenburgh:

1604 ℔ vermilioen en 50 ℔ gemalen d°:
113 packen diverse cleeden;
5 » cattoene garen of 800 ℔;
4200 p° roghevellen;
1496 » Tonquinse hockjens;
200 » bhasen;
16400 cattys Tonquinse zyde;
4620⁹/₁₀ ℔ Bengaelse zyde;
2400 » schoon gemaeckt cattoen;
1314 » florette garen;
120 » camphur baros;
24400 » Siams sappanhout;
53 packen met sittauw;
6166 ℔ giroffel naegelen;
3048 ℔ slegte rompen;
50168 cattys peper;
24410 ℔ sandelhout;
13110 » poetsiock;
27051 » thin;
7790 stucx Siamse hertevellen;
645 » koe- en buffelshuyden;
420 » rheeboxvellen;
2001 ℔ rassimalo en 3 stucx maenkykers;
104448 ℔ diverse poeyer suykeren;
15 stucx hanghslooten;
50 baeye stutten;
1 kist met steene retorten;
comt..... f 209056:2:13;

2 packen zyde,
1 kist met stoffen,
4 houte modellen,
1 cannassar met hockjens,
} voor den prins van Tonquin;

in Udam:

1439¾	℔ quicksilver;	1	cas Bengaelse armosynen;
34331	» Bengaelse zyde;	300	stucx ledige goeny sacken;
4885¾	cattys Tonquinse zyde;	63435	℔ Siams sappanhout;
1250	p^{e} sumongys;	190603	» Bengaelse poeyer suykeren;
1200	stucx pelangs;	100	kiate planckjes en 1 moerbalk;
124	℔ camphur Baros;	5	houte backen met medicinale cruyden;
1235	» giroffel naegelen;	50	baeye stutten, eenigh zeyldoeck,
51205	cattys peper;	etc., bedraegt.....	ƒ 269114 : 12 : —
74	packen diverse cleeden;		

in de Pynacker,	»	324336 : 6 : 10
» » Beemster	»	282589 : 9 : 5
» » Stermeer	»	322817 : 4 : 8
» Cuylenburgh	»	209056 : 2 : 15
soodat dese 5 bodems, als vooren geseyt, van hier afvoeren	ƒ	1407913 : 15 : 4

Benevens dese bodems vertreckt mede in comp^{e} naer Tonquin 't jaght, Meliskerken, met een cargasoen ten bedragen van ƒ 145602 : 10 : 11, bestaende in de volgende waren en coopmanschappen:

2	cassen met laekenen;	2	leggers Spaense wyn;
22	packen diverse cleeden;	½	legger asyn;
20	» geolyt papier;	2	vaten booter, 5 halve leggers clappus oly;
81600	℔ salpeter;	5	picols wasch, 2 vaten mom;
24400	» pypswavel;	2	halve amen olyven oly;
46070	cattys peper;	1	cas met Japanse porcelynen;
6480	℔ cattoen in 54 balen;	318	kis^{t}. met Japanse kopere kasjes;
1284	» giroffel naegelen;	¼	last taruw;
1455	» suykeren;	1	vat spykers, 1 packjen schryftuygh;
32072	» rondtscharp in 10820 stucx;	15000	stucx provintie daelders;
2	metale ses ponders;	1761	mark bhaer silver, etc.
2	kisten Suratse zeep;		
1	cas rooswater;		

Godt de Heere zy gebeeden dese ses costelycke schepen yder behouden varen te verleenen en ter gedestineerde plaetse te geleyden; dese voorsz. schepen syn geordonneert, om reden, buyten 't eylandt Banca om te lopen; en om sooveel mogelyck deselve voor eenigh ongeval van clippen off rudsen te bevryden, soo werden tot dien eynde mede gesonden 't jaght, Bleyswyck, nevens de chaloup, de Granaet Appel, om de meergenoemde schepen tot aen 't Noordt eynde van 't voorsz. eylandt Banca te convoyeeren en in ruym zee buyten pericul geraeckt zynde, wederom herwaerts te comen.

Wat wy dan daermede aen den oppercoopman en opperhooft, Sr Joannes Camphuys, ende den raedt in Japan, by den gemeenen brief, mitsgaders syn E. en d'E. Caesar, particulier by secrete memorie, alsmede naer Tonquin by missive syn ordonneerende, sulcx sal naer gewoonte in 't afgaende briefboeck onder dato 15 deses te vinden syn.

Desen achtermiddagh is oock in Rade van India Jacob Overheul van Delfshaven op syn versoeck by provisie als procureur voor de banken van justitie deser stede geadmitteert.

Voorts is oock tot capitain over Compe suppoosten binnen 't casteel, in plaets van d'E. Pieter Cnol, zalr, goetgevonden wederom te verkiesen d'E. Gerrit Vreelandt en den luytenant, Sr Simon Keerdekoe, en vaendrigh doctor, Andries Kleyer, beyde te continueeren.

Mitsgaders over Compe suppoosten in de stadt:

d'E. Willem van Outhoorn, als capitain, te continueeren;

Sr Jan de Coninck, tot luytenandt, nieuw te verkiesen en

Sr Jacob Overtwater, als vaendrigh, mede te continueeren.

18 d°. kort nae den middagh becomen per Javaens vaertuygh twee briefjes uyt de Straet, een van 't schip, 't Stight van Utreght, en een van 't schip, Maccassar, comende uyt het vaderlandt, waerby de opperhoofden derselver bekent maeken haer behouden aencomste en dat d'eerste 12 dooden, oock 15 à 16 sieken, en d'ander maer drie dooden hadden gehadt; datse de retourvloot, soo wel die van hier, als Ceylon, aen de Caep zeylreet hadden gelaten om haer reyse tegens ultimo April naer 't Patria in Godts naem te vervolgen, etc.; haer wedervaren op de reys staet vorders op haer arrivement geinsereert te werden.

Tegens den avondt comt alhier ter rheede direct van Amboina 't schip, Outhoorn, met den geweesen heer gouverneur, Jacob Cops, en syn E. familie, medebrengende aen speceryen een bedragen van *f* 87093 : 15 : 13, bestaende in:

274162 ℔ giroffel nagelen;

5 cannen en 6½ mutjes nagel oly, ongetaxeert.

Wat by de missive, door den heer commissaris, Antonio Hurt, ende den raedt aen haer Ede, mitsgaders by syn E. particulier rapport overgesonden, beyde gedateert ultimo May, als de particuliere missive van d'E. Cornelis Franx, gedesighneert tot president in Ternaten, uyt Amboina mede geschreven van dato 17 desselve maents, comt te blyken, sal naergesien connen worden by de aencomende papieren van dat quartier.

19 *en* 20 d°. niet van belangh voorgevallen.

21 d°. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh een missive van onsen resident tot Bantam, gedateert 15 deses, meldende in substantie, dat de missive, van hier derwaerts 10 deses metten predicant, Leydecker, geschreven, daegs daeraen ontfangen was:

dat de gerughten aldaer liepen, dat de France vloot in de Straet Banca soude syn, maer geloofde de resident, dattet maer uytstroysels waren;

oock strooyden 't gemeene France volck voor vast uyt, dat d'heer Caron op Bantam dagelyx verwaght wiert;

dat de France bisschop nevens een van syn paters met den Engelsen predicant en het particulier Engels scheepjen naer Madras waren vertrocken;

dat dit scheepjen was geladen met 300 picols coper, 150 picols spiaulter, 100 à 150 picols peper, parthy wortel China, als goede quantiteyt goudt;

daer te vooren wasser nogh een van die bovengenoemde paters met een Portugees scheepjen nae Siam vertrocken; en bleven aldaer tot Bantam nogh vier France paters;

soo waren oock mede de twee Siamse Coninckx scheepen wederom derwaerts vertrocken;

uyt de Vautour waren over de 150 packen met diverse Suratse cleeden, 100 kisten zeep en eenige packen met comyn aen landt gebracht; de Francen bleven voornemens 't gemelte schip in September nae Vranckryck te versenden;

de resident had d'heer agent, Dacres, demoedelyck versoght debvoir te laten doen tot verlossinge onser gevangenen, al wast voor 2000 rd^{e}, die danckbaerlyck souden gerestitueert werden, dat de voorsz. agent belooft heeft te sullen recommandeeren aen 't opperhooft, die met de twee Engelse schepen in 't laest van dese week derwaerts staet te vertrecken en voorts van daer op het spoedigste naer Japan;

de Engelse stuyrman, die laest met het jonckjen uyt Tayoan is aengecomen, sal daer oock met het voorsz. jonckjen mede naer Japan gaen, eenelyck om de twee scheepen den wegh van het vaerwater aen te wysen, dewyl het een ervaren piloot in 't Noortse vaerwater is; en hadden de twee schepen, boven 't geene zy uyt Engelant medegebracht hebben, nogh 150 packen cleeden, soo gunees, salempoeris als taffachelas ingenomen, voorts met peper gevult, buyten datse voor Tajoan een groote quantiteyt buscruyt hebben ingenomen; soo was oock 't scheepjen, de Saent, 8 dagen verleden met 250 packen cleeden, parthy sandelhout en voorts met peper nae Tonquin vertrocken, met intentie, indiense haer coopmanschappen metten eersten aldaer aen den man connen helpen en wederom zyde conden incopen, van daer mede nae Japan te stevenen, etc;

de Armenier was van den Coninck door gedane schenkagie van alle pretentien gelargeert, in meeningh synde naer Batavia te vertrecken, maer de sabandaer is daertegen; wat daervan worden wil, sal de tyt openbaren;

en versoeckt de resident voor den sabandaer, dat de annachodas van de twee scheepjes, omdatse geen tyt hadden en de scheepjes geladen worden, moghten geëxcuseert blyven van het halen selfs van haer passen naer Manilha, en dat deselve moghten gesonden worden, mitsgaders een naer Maccauw;

volgens beright van den tollenaer, Key Neby, had hy de jonck, door de Coxinse Chineesen op Rambangh op stapel geset, finalyck van haer gecoght, waerom deselve versogt, vermits deselve door een onser schepen was aengehaelt, dat de voornoemde jonck wederom moghte gerestitueert worden, dewyl voor deselve al een pas van haer Ed^{e} naer Maccauw was vergunt;

de Coninck was wederom naer de nieuwe revier gevaren en was voornemens aldaer eenigen tyt te verblyven;

de Engelse Egel en de chaloup, de Parel, in February verleeden nae de Z. Ooste eylanden vertrocken, waren met de kous op 't hooft wederom geretourneert

en hadden haer coopmanschappen wederom vrughteloos thuys gebraght; zy hadden niet verder geweest als omtrent het eylandt Damme, Bouton en de daerby synde eylanden en waren in 't wederkeren van meeningh geweest Timor aen te doen, maer, te laegh vervallen zynde, haddense de reys niet connen crygen.

Tegens den avondt comt albier ter rheede, Godt lof, uyt het vaderlant over de Caep te parresseeren 't schip, Macassar, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam uyt Texel in zee geloopen den 10^{en} December verleden jaers met 291 coppen, als: 83 militaire, 198 zeevarende, 1 vryman, twee vrouwen, 6 kinderen en 1 appoincte off ongegagieerde; onderweegen syn overleeden 3 zeevarende en aen de Caep en op andere scheepen overgegaen 44 militaire en 8 zeeluyden, daerentegen wederom overgecomen 6 militaire, soodat dit nieuwe schip nogh hier te lande brenght 243 coppen, namentlyck 188 zeeluyden, 44 militaire, daeronder 4 goutprobeerders, 1 vryman, 2 vrouwen, 6 kinderen, nevens den eenen appoincte off ongegagieerde.

Soo is oock mede in Rade van India goetgevonden aen de opperhoofden van de fluyt, Spanbroeck, op haer versoeck voor gedane uytreyse in 7 maenden en 10 dagen de premie van 7 maenden te accordeeren; en Jacob Pieterse van Batavia op de getuygenis des E. kerkenraets als inlandts leermeester aen te nemen met ses realen ter maendt.

Gelyck dan oock in plaets van directeur, Andries Kleyer (die op syn versoek en gefondeerde reden is geëxcuseert) weder tot vaendrigh over Comp^{es} suppoosten in 't casteel is verkoosen de coopman en houder der guarnisoen boeken, Manuel Bornezee.

22 *d^{o}*. nae den middagh comt alhier ter rheede van Sumatras Westcust de hoecker, de Pagadeth, medebrengende:

1 kist met 722 t^{l}. 10$^{3}/_{8}$ maes gout;	100 half amen clappus oly;
43120 cat^{s}. of 196 baren swarte peper;	1095 ℔ arts uyt de gout mineralen,
222 ℔ camphur Baros in 1 kas;	bedragende met malcander *f* 52460:19:8.
3000 » benjuwyn;	

De gemeene brief van den commandeur, Jacob Jorisse Pits, is gedateert 31 en een particulier briefjen van den coopman, Splinter, uyt Poulo Chinco 24 der verleeden maendt May.

Soo comt oock tegen den avondt hier ter rheede uyt het vaderlandt over de Caep te verschynen 't schip, 't Stigt van Utreght, zynde voor reequeningh van de camer Amsterdam in zee gelopen den 26^{en} October verleeden met 250 coppen, namentlyck 169 zeevarende, 77 militaire, 1 vrouw en 3 kinderen; waervander aen de Caep aen landt als op andere schepen syn overgegaen 11 zeeluyden en 8 militaire; en van daer weder overgecomen 7 militaire en 1 zeevarend; oock zynder op de reysen overleeden 9 zeeluyden en 3 militaire, soodat hetselve hier nogh te lande brenght 227 coppen, te weeten: 150 zeevarende, 73 militaire, 1 vrouw en 3 kinderen.

23 *d^{o}*. oock comt mede nae den middagh hier ter rheede uyt het vaderlandt over de Caep de Bonne Esperance 't schip, 't Hof van Breeda, zynde voor reecqueningh van de camer Enckhuysen uytgeseylt den 11^{en} November verleeden met 225 coppen, als: 164 zeevarende, 59 militaire en 2 vrouwen; waervander op de reyse syn overleeden

42 zeevarende en 6 militaire en aen de Caep aen landt gegaen 18 zeevarende en 17 militaire; oock daerentegen van daer weder overgecomen 17 zeevarende en 11 militaire, soodat 't selve schip hier nogh te lande brenght 170 coppen, namentlyck 121 zeeluyden, 47 militaire en 2 vrouwen.

24, 25 *en* 26 *d°*. niet noterens waerdigh voorgevallen.

27 *d°*. metten dagh comt hier ter rheede van Ternaten over Macassar te verschynen het jaght, de Pauw, brengende niet anders mede als 1000 ℔ Papouse steen, die ongetaxeert per factura overcomt, buyten de jaerlyxe recognitien aen de Coningen van Ternaten, etc., die aldaer syn voldaen en Batavia per factura mede te laste wert gebracht, bedragende *f* 42240.

Waermede dan oock met onse licentie overcomt de coopman, Cornelis Bartelsen Marchier, medebrengende een missive van den raedt aldaer, gedaghteekent 19 May jongstleeden.

28 *d°*. de vaendrigh, Christoffel Otto Corle, die by resolutie van 21 deser in Rade van India naer Macassar is geprojecteert tot het werck der fortificatien, is goetgevonden te qualificeeren tot luytenant met 50 guldens ter maendt om hem oock in Banda omtrent hetselve werck te gebruyken, wanneer hy op Macassar sal mogen werden gemist.

En is op 't versoeck van d'opperhoofden van 't schip, den Hollantsen Thuyn, haer voor gedane spoedige voyagie geaccordeert een sesmaendige premie.

Dewylder somwylen oock eenige bosschieters hier en daer by de penne gebruyckt worden, die maer voor drie en de militairen voor vyff jaren verbonden syn, daer soo wat ongelyckheyt in schynt te steeken, soo is verstaen, datse beyde indifferent aen de penne 5 jaren sullen moeten dienen, eerse daer by sullen mogen werden verbeetert dan eenlyck met het adsistents costgelt, daer de ongetrouwden voor aen de gemeene taefel werdt opgeschaft onder 't opsight van 't opperhooft des soldy comptoirs.

Soo is oock mede verstaen de 18 cattys of 54 ℔ camphur, jonghst op de Westcust uyt het jonck van den Bantamsen tollenaer, Key Nebe Secredana, met goet reght aengehaelt, om reeden voor dees eerstemael te laten goet doen, soo als deselve ter Westcust incoops comt te costen, mits sulx niet meer geschiedende, daervan die van Bantam door onsen resident sullen werden gewaerschouwt om naederhandt geen meer redenen van ignorantie te pretendeeren.

29 *d°*. s'morgens vertreckt wederom uyt dese rheede met eygen vaertuygh, Intche Lanangh, inwoonder deser steede, naer Cambodia, medenemende twee briefjes, een aen den Coninck en d'ander aen den rycxvertrouder, Ocknia Cahum, luydende deselve van woordt tot woordt, als volght; en eerstelyck aen den Coninck.

> De Gouverneur Generael en Raden van India tot Batavia doen met desen brief den Coningh van Cambodia, Jangh de Pertuan, eerbiedigh groeten ende toewenschen een langh leven met gesontheyt ende alle voorspoet, die een mensch op dese aerde van den hemel can wenschen.
>
> Voort, soo laten de Gouverneur Generael en de Raden van India den Coningh van Cambodia weten, dat sy den brief, dien het hem gelieft heeft

't verleden mousson te schryven, met de jonck van Intche Lanangh, inwoonder deser steede, wel hebben ontfangen, nevens oock de presenten, daer by gesonden, namentlyck, 50 cattys beste en 120 cattys middelbare benjuwyn, mitsgaders 6 picols wasch, welke brief ende presenten haer bysonder aengenaem syn geweest, als daeruyt gelesen ende gesien hebbende de goede ende opreghte genegentheyt van den Coningh van Cambodia om vreede ende vruntschap met den Gouverneur Generael en de Raden van India te houden tot welvaren ende voorspoet van de wedersytse onderdanen van Cambodia ende 't landt van Batavia, die de hemel wil geven, datse zoo langh magh duyren, als de son ende maen haer light aen de menschen sullen geven.

Voor jegenwoordigh en hebben de Gouverneur Generael en de Raden van India niet anders aen Jangh de Pertuan, Coningh van Cambodia, tot vereeringh te senden dan de onderstaende cleenigheeden, die zy gedienstigh versoecken, dat van hem mogen worden ontfangen, als comende uyt een goet en opregt hert, ende haer sal eere geschieden:

20 p^{e} cassa Bengala;
28 » rode bethilles.

Ter zyden stont: 29 Juny 1672, in 't Maleyts off Cambodias affgegaen.

Aen Ocknia Kahum tot Cambodia.

De Gouverneur Generael en de Raden van India tot Batavia doen met desen vrundelycken brief den Ocknia Kahum tot Cambodia groeten met toewenschingh van een langh leven met gesontheyt ende alle voorspoet, die een sterffelycke mensch op dese aerde can wenschen; voort laten de Gouverneur Generael en Raden van India den Ocknia Cahum weten, dat sy syn brief, verleeden jaer mette jonck van Intche Lanangh geschreven, wel hebben ontfangen en dat deselve haer aengenaem zy geweest, als daeruyt verstaen hebbende van syn opreghte genegentheyt om met den Gouverneur Generael en de Raden van India in dienst van syn heer, den Jangh de Pertuan, Coningh van Cambodia, goede vruntschap ende correspondentie te onderhouden, gelyck de Gouverneur Generael en de Raden van India van hare zyde oock soo genegen syn omtrent den Coningh ende het landt van Cambodia, als wetende, hoe seer het gemeene welvaren der wedersytse onderdanen daer aen gelegen zy; de twee picols wasch, die Ocknia Cahum, nevens syn brief, tot vereeringhe heeft gesonden, hebben de Gouverneur Generael en Raden van India oock wel ontfangen ende senden in recompence hiernevens:

5 p^{e} cassa Bengala:
9 » roode bethilles.

Ter zyden stondt: 29 Juny 1672, in 't Maleyts of Cambodias affgegaen.

Om denselven tyt 's morgens vertrecken mede uyt dese rheede naer Japara 't jaght, Amerongen, en de fluyt, de Spreeuw, zynde in 't jaght, Amerongen, voor

dat comptoir gescheept 19 packen diverse cleeden, bedragende *f* 9550 : 1 : 15; de brief, met die beyde bodems affgegaen aen den resident, Jacob Couper, vervat in substantie de volgende ordres:

dat we de missive met Willigenburgh, Spreeuw en Amerongen 26 Mey en 5 Juny jongstleden, gedateert 17 en ultimo May daer te vooren, wel hebben becomen, alsmede goede quantiteyt masten en sware balken, die ons wonder wel syn te pas gecomen; ende alsoo daer ginder nogh wel 1100 stucx 28 voets balken en een scheepsladinge 5 en 6 vadems dicke swalpen in voorraet lagen, die de Oostvaerders op verre nae niet connen weghslepen, soo werden nu tot afhalinge van dien gints heenen gesonden de scheepen, Amerongen, Spreeuw en Swarte Leeuw, alle drie goede lastpoorten hebbende; telpocans zyn hier niet by de packhuysen; het jagt, Ougly, leyt tot nogh toe aen Onrust om te vertimmeren, 't welck oorsaeck is, dattet niet versonden zy, maer sal nu haest de reyse naer Macassar aenvangen;

't jagt, Hogelande, is hier 13 Mey verleeden wel aengecomen, medebrengende de jonck, waervan UE. meldinge hebt gedaen, dat een Coxinse jonck soude wesen, maer is deselve bevonden versien te wesen van een pas om nae Maccauw te varen en voor desen te syn gecoght door Keneby Secredana, thollenaer op Bantam, soodat wy genootsaeckt syn geweest hem met de ladinge, bestaende in hout, rys en sout, te laten volgen, gelyck wy dan oock niet wellight achter de twee jonck sullen comen, die in de revier van d'Jouanna zy gebergt en door den Chinees op Grissick, genaemt Aisia, soude wesen gecoght; wy laten ons daer soo heel veel niet aen geleegen, alsse maer by vercoop uyt de Coxinders handen geraeckt;

de 2 fugitiven, door den Amboinesen burger, Jan de Vlaming, tot Rimbangh aengebracht en met Amerongen herwaerts gesonden, zyn, omdatse gedwongen waren, door ons op vrye voeten gestelt;

de 22 stucx gesonden hengstpaarden waren redelyck wel bevallen; de resterende sullen we met dese schepen mede verwaghten;

de moordt, dien de Sousouhounangh aen Key Wiera Dyckara met alle syn kinderen heeft laten doen, is horribel en een tirannyck bedryf, dat maer een vermaek voor dien Vorst schynt te wesen;

dat de sabandaer, Carthy Sedana, niet wel te vreden is, dat we aen syn meester, Prins Ade Paty Anum, de gepretendeerde 4000 rd^{s} uyt de van Japan gecomen nalatenschap van den overleeden sabandaer, Imbassadana, niet hebben doen uytkeeren, connen wy niet beteren, alsoo sigh daertoe hoe langer hoe meer pretendenten verthonen, die alle geen contentement sullen cunnen erlangen; en dat hy segt, d'E. Comp^{e} het coper tot 22 rd^{s} 't picol soude aengenomen hebben, is niet waer, maer 't comt haer, mits geen thol betaelt heeft, 23 rd^{s} 't picol te costen;

sedert onse jongste syn hier nogh uyt de Oosterse quartieren behouden aengecomen de schepen, Eendraght, Cuylenburgh en Elburgh van Banda; Buyren, Buycksloot en Outshoorn van Amboina, alle ses met speceryen beladen wesende, en 't jagt, de Pauw, van Ternate per advys.

Op den middagh comt hier ter rheede van Banda over Japara te retourneeren de fluyt, Duynvliet, medebrengende van Japara:

119 stucx verscheyde balken;	7 stucx merry paerden;
45 » anker stocken;	2 nieuwe vaertuygen;
149 » diverse knies;	1 oude blaesbalk, bedragende met
50 » kistplanken;	malcander *f* 3276.

De missive van d'heer gouverneur, Willem Maetsuyker, aen de hooge regeeringe van India geschreven, is gedateert 27 May en die van den resident tot Japara, Jacob Couper, is gedateert 24 deses, in substantie zynde, als volgt:

dat het laeste schryvens met de scheepen, Amerongen en de Spreeuw, was geweest ultimo May, waervan de copie hiernevens comt;

dat op 12 deser voor Rimbangh van Banda was gearriveert dit fluytschip, Duynvliet, waerin het voorstaende was geladen; en waren daer nogh 25 stucx, soo merries, als hengsten, overgebleven, die hy niet conde mede nemen door de belemmeringh van syn vaetwerck;

waertoe ondertusschen en besonderlyck tot vervoer der gereetleggende houtwerken, buyten 't geen voor Banda en Macassar geëyst wert, wel 6 of 8 kloecke schepen souden van noden wesen om d'overige 1000 groote balken ende andere cleen hout wegh te slepen;

dit jaer was aldaer weynigh gedaen in 't voortsetten van de sageryen, vermits datter geen arbeytsluyden van boven uyt het landt waren verscheenen;

wegens de suykeren, door haer Ed^e^ geëyst, was de resident, Couper, reets in besprek om d'alderwitste tegens vier en de bariga tegens 3 rd^e^ 't picol te contracteeren, behoudens, dat d'E. Comp^e^ deselve, sonder de minste oncosten te betalen, vry buyten den boom gelevert soude werden;

op 7 deser wiert den resident door eenige Chineesen, van Rimbangh comende, verhaelt, dat het jaght, Hoogelande, 't jonck, de Tayoansche Chineesen toebehoorende, aengetast en genomen souden hebben, synde naer haer seggen 3 à 4 Chinesen en een Javaen door d'onse gedoot;

't Deens jaght, de Fortuyn, was eenige dagen verleeden van Rimbangh met parthy houtwerken gecomen, in welkers procure d'onse haer al wat in den wegh geweest waren; gemelte jaght stont gereet om nae Bantam te vertrekken, inhebbende weynigh coper en sandel, voorts kiate lighte balkjens met nogh parthy diverse packen, diese daer niet omsetten conden, waermede over Samarangh, Pacalongen en Cheribon haer factoor soude gaen en sien deselve om te setten;

de gemelte resident hadde getraght om door de inlanders onder een goet geschenck de 6 overgebleven fugative Nederlanders (dogh vrughteloos) van Baly in handen te crygen, alsoo men seght, Hendrick van Brederode in grooten aensien by den prins aldaer wert gehouden, dogh eghter souden dehvoiren werden aengewent om haer Ed^e^ ooghwith te bereycken;

hiernevens becomen haer Ed^e^ 't modelletje van de nieuwe woninge, wesende deselve, doordiense op een moras stont, ingesackt, daerinne de resident nu hadde doen versien;

voorsz. huys conde nae vereysch van 's Comp^es^ ommeslagh aldaer niet cleender vallen, want onder 't opperhoofts camer is een packhuys en bottelerie; item een

meester camertje en een camer voor twee adsistenten; daerboven een d° voor den tweeden en een d° voor een adsistent; bovendien soude de corteguarde voort volck en smits winkel, keuken en een grooten planken packhuys gemaeckt dienen, een werck wesende, nae 't seggen van gemelten resident, dat (de handt daeraen gehoude synde) wel hondert jaren soude connen duyren;

de hoeckhouder, Everardt van der Schuyr, eenigen tyt den dienst als tweede des Comp° tot Japara tot genoegen van 't opperhooft bekleet en waergenomen hebbende, versoeckt tot de qualiteyt van ondercoopman gevordert te mogen werden, daertoe de resident syne voorspraek contribueert;

hiernevens comt haer Ed° toe een eysschje van nootwendigheeden voor 't comptoir aldaer;

uyt 't Deensche schuytje was door d'onse een jonge quant geligt (genaemt Jan Hendrickx Stockvis van Vlissinge, anno 1665 per d'Achilles met syn vader in India gecomen) en op Duynvliet geordonneert, waermede deselve overgaet.

Tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede direct naer Persia 't jagt, de Meyboom, medevoerende:

134007	℔ Batavise suykeren;
8038	» giroffel naegelen;
12056	» rompen;
1	casjen met 34 stucx Cameryxdoek;
1 1/2	legger wyn;
1/2	» asyn;
1	vat booter;
2	vaten Luyx bier;
1	vat mom;
1	aem oly, 1/2 aem wyntint;
1/2	» jopen bier;
1	legger arack, costende met malcander *f* 26097 : 17 : —.

Wat daermede aen de heeren directeurs in Persia en Souratta wordt geschreven, staet in 't afgaende briefboek onder dato deses.

30 *d°*. 's morgens vertreckt insgelycx mede naer Malacca 't jagt, Muyden, medevoerende:

170	lasten rys;
25000	℔ buscruyt;
150	potten clappus oly;
1	kist medicamenten;
1	cas gedruckte Portugeese boeken;

10000 stucx realen van achten, bedragende met malcander *f* 47288 : 9 : 2.

Gelyck dan oock tegens den avondt mede uyt dese rheede naer Japara vertreckt de fluyt, de Swarte Leeuw, met 1 vat mom, 1 kist met aerdewerk, 7 ℔ verscheyde speceryen, 1 vat theer, 1/2 vat peck, 2 trosjens en eenige cleenigheden meer om van daermede herwaerts te brengen de gereetleggende houtwerken, etc.; het briefjen, daermede aen den resident Couper geschreven, melt in substantie:

dat op 't afscheyt van gisteren der drie schrepen, Amerongen, Spreeuw en Swarte Leeuw, hier ter rheede van costy quam aen te landen de fluyt, Duynvliet, met UEd^{e} schryven en bygevoughde papieren van 24 deser; de twee eerste hebben haer reys bevordert, maer de Swarte Leeuw is tot van daege opgehouden om de cleenigheeden, die UEd^{e} geëyst hebben, mede te nemen;

dat de procura van groote balken en cleen houtwerck nogh al vry toegenomen heeft, is een gewenste saeck en aen scheepsruymte sal 't niet gebreken; daer wert hier geclaegt, dat sommige groote balken van binnen hol werden bevonden, naerdiense aen de eynden met een prop syn toegeslagen, soodat men 't van buyten qualyck merken can, des de resident nootsaeckelyck, om dat bedrogh voor te comen, aen beyde de eynden een halve voet sal doen afsagen, wanneer die fraude can werden ontdeckt;

dat de witste Japaerse suyker tegens vier en de bariga tot drie ropia 't picol gecontracteert is, gevalt ons wel; en magh ons deselve wel in goede canassers toegesonden worden om hier te werden gekist;

dat UEd^{e} den vry burger, Michiel, die van Timor is gecomen, niet toestaen om met syn vrouw ginder metter woon onder de Portugeesen sigh ter neder te setten, maer nae Batavia te vertrecken, is wel gedaen;

datter in 't nemen van de jonck, door Hoogelande opgebraght, souden 3 à 4 Chinesen en een Javaen doot gebleven zyn, is onwaerheit, alsoose geen weer geboden, maer haer gewilligh aen d'onse overgegeven hebben;

de afftekeningh van de nieuwe logie is op 't register, nogh onder de papieren, niet gevonden;

het lighten van seekeren jongen, Jan Hendricxen Stockvis van Vlissingen genaemt, uyt het Deens schuytjen sien wy voor goed aen, wonder zynde, dat de Deenen hem soo light hebben laten volgen; hoe hy in haer dienst gecomen is, sullen we hier examineeren.

Om desen tyt becomen mede per inlandts vaertuygh van onsen resident, Willem Caef, tot Bantam een missive, gedaghtekent op eergister, in substantie zynde, als volgt:

verleeden Maendagh den 27^{en} Juny waren de twee Engelse schepen, nevens 't jonckje van Bantam, nae Tayouan vertrocken; de twee schepen souden niet verder gaen als aen de Piscadores om aldaer de coopmanschappen, die voor Tayouan moeten wesen, in 't jonckje over te schepen en haer cours dan directelyck nae Japan stellen;

de togt van d'Advans, die nae Jamby was aengeleyt, is weder af, in wiens plaets den Egel soude vertrecken en d'Advans binnen weynige dagen nae Engelant;

haer Ed^{e} missive, aen d'heer Pavilioen, gouverneur tot Paliacatta, geconsigneert, hadde de resident, Caef, aen den capitain van 't particulier Engels scheepjen, den Dolphyn, ter handt gestelt, 't welck hy beloofde over Madras te bestellen; naedat genoemde scheepje tot aen St Nicolaes Baey was verseylt, is weder tot Bantam, door dien 't dreygde om te vallen, geretourneert, hebbende daer uytgelost 30 bhaer peper en daerentegen tot syn onderlaegh nogh ingenomen 100 picols coper en 50 picols spiaulter, soodat hetselve wederom op syn vertreck stondt;

de Armenier had eenige dagen verleden by den Coninck op Pontangh geweest om te versoeken, dat hy moghte gelargeert werden, maer creegh geen audientie en de sabandaer woude niet toestaen, dat hy met syn schip naer Batavia soude vertrecken, maer gelaste aen hem, dat hy alle goederen en contanten van Batavia op Bantam soude ontbieden en als dan daermede van daer directelyck nae Souratta vertrecken, daertoe genoemde Armenier geen genegentheyt hadde gethoont; de grooten aldaer laten in alle gelegentheden blyken, dat het haer nergens anders om te doen is als eenlyck om parthy patackes van den Armenier in haer onversadigen beurs te krygen;

de Francen hadden eenige dagen verleeden met de Chineesen aldaer questie gehadt, dogh weynigh van importantie, waerover de Vorst de Francen had laten aendienen, datse over haer fauten 300 rd^{e} moesten betalen, daerop die vrunden tot antwoort gaven, indien de Conincq 300 ropia per force begeerde te hebben, datse syn Mayesteyt met cragt uyt de logie soude laten halen, en niet van sints waren voor een draght slagen, aen een Chinees gedaen, 300 ropia te betalen;

weynige dagen nae dese questien, soo waren de Francen met d'Engelse matrosen soodanigh handt gemeen geraeckt, datter twee Engelse totter doot toe gequest syn geworden;

't Coninghs scheepje, nevens 't jonckje, geladen met 800 picols cust yser en 700 packen cleeden, stont daermede nae de Manilha te vertrecken;

de Spaence capiteyn, die haer Ed^{e} door den licentmeester hebben gelieven te recommandeeren, was op genoemde scheepje geinbarqueert en bleef voor alle weldaden, aen hem gedaen, danckbaer;

't Engels scheepje van Bellesoor was van Japara tot Bantam weder gearriveert en stondt binnen 12 à 14 dagen wederom nae Bengale te vertrecken;

't Portugeese scheepje van Maccauw, geladen met 150 picols sandelhout en 1000 d^{o} peper, nevens een goede quantiteyt Spaence realen, stont oock op 't vertreck nae Maccauw;

't Moorse scheepje, dat van Timor over Batavia tot Bantam was aengecomen, had syn sandelhout, dat genoemde Portugees ingenomen heeft, aen haer tegens 7 ropia 't picol vercoft; 't resterende, 't geene de Moor nogh in had, soght hy daer aen den man te helpen en oock syn scheepje; dierhalven gelooft wiert, dat de Moor niet weder op Batavia soude traghten te comen;

't jonckje van den tollenaer, Key Nebey Secredana, dat door een van onse scheepjes omtrent Rambangh in arrest was genomen, was op Bantam wel gearriveert, maer hy pretendeert 320$^{5}/_{8}$ ropia, die door ons scheepsvolck in 't nemen van d^{o} jonck van syn volck soude gerooft syn; van dese gelegentheyt had de resident op 't versoeck van genoemden Key Nebey aen den licentmeester Ockerse geadviseert, alsmede dat Key Nebey voornoemt andermael pretentie maeckt wegens de camphur, die eenige maenden verleeden op Padangh was prys gemaeckt; de annachoda daervan segt en houdt oock staende, als dat hy den fiscael en sabandaer aldaer op syn aencomste, voor en al eer, dat hy de camphur gekoft hadt, bekendt gemaeckt en den tol van dien oock aen genoemden fiscael betaelt soude hebben, soo versoeckt de tollenaer, Key Nebey, aen haer Ed^{e}, dat hem de camphur wederom magh gerestitueert werden.

de resident was voor de waerheyt beright, dat Key Nebey Secredana boven gemelte jonck niet en had gecoft, maer eenlyck de pas van haer Ed^e^ versoght om d^e^ jonck daer behouden over te crygen en dat deselve de Coxiniase Chineesen toebehoren en met de Engelse oock souden gecontracteert hebben, mits datse daerin een part souden hebben, opdat de jonck onder haer beschermingh met haer schepen nae Tayoan mogte vertrecken; dewyle d^e^ jonck te laet en principalyck door d'onse op Batavia was aengehaelt, hebben d'Engelse daernae niet willen waghten en oock de Coxiniase Chineesen door dreygementen van den tollenaer om van haer desseyn aen haer Ed^e^ bekent te maeken t'eenemael van haer jonck en voornemingh afgestaen, soo had dan de tollenaer gemelte jonck voor 1100 ropia gecoft, derhalven gelooft wiert, dat 't selve jonck van dese mousson nae Maccauw soude vertrecken;

verscheyde vaertuygen quamen dagelycx van Sillebaer en Lampon, geladen met peper, als oock van de Oostcust van Java met houtwerken, pady, rys, etc. tot Bantam in de rivier; de Francen costen tot nogh toe geen peper becomen; voor d'E. Comp^e^ soude van dat greyn een goede parthy tegens contanten te bemaghtigen syn; de Engelsen conden niet meer incopen door gebrek van contanten en hebben oock weynigh courante coopmanschappen; de 30000 ropia, die zylieden van den Coninck op intrest hebben genomen, waren bynae besteet.

Dese maendt syn van diverse plaetsen hier aengecomen 97 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, te samen gemonteert met* 499 *coppen ende hebben medegebraght de naervolgende coopmanschappen ende waeren, als:*

6 vaertuygen van Macassar met 42 mannen, 98 slaven en slavinnen, 17 lasten rys en 5 picols wacx.

5 van Chiassem met 20 mannen, 290 stucx balken, 7 lasten rys, 40 stucx planken, 100 hossen suyker gadja.

1 van Dermayoe met 4 mannen, $2^1/_2$ lasten rys.

2 » Japara met 22 mannen, 150 corven witte suyker, 6 potten oly, 3 lasten rys, 5 picols capock, 115 picols en 40 cattys peper.

4 van Palimbangh met 28 mannen, 1392 picols en 18 cattys peper.

5 » Cheribon met 21 mannen, 5 stucx bocken, $4^1/_2$ lasten rys, 1 picol toeback Java, 27 potten oly, 12 corven ajuyn, 100 potten en tresellen, 7 picols cardemom, $^1/_2$ picol toeback China, 30 stucx buffelshuyden, 96 picols en 35 cattys peper.

8 van Bantam met 34 mannen, 300 potten kalck, 5500 oude clappus, 30 picols cattoen, 7 picols cardemom, 1150 potten en tressellen, 15 picols radix China, 10 potjens oly, 115000 stucx oude pienangh.

2 van Surobaya met 8 mannen, $1^1/_2$ last rys, 240 potjens oly.

1 » Lassem met 4 mannen, 1 last sout en 20 stucx swalpen.

2 » Bouton met 26 mannen, 54 slaven ende slavinnen.

1 » Boulo Boulo met 14 mannen, 20 stucx slaven en slavinnen.

2 » Pamanoekan met 9 mannen, 5 stucx hartebeesten en 3 lasten rys.

6 » Pamalangh met 24 mannen, $20^1/_2$ lasten rys.

1 vaertuygh van Sedekary met 4 mannen, 6 lasten rys, 1 1/2 last sout.

5 van Banjer met 41 mannen, 300 bossen rottings, 1645 p^le. en 83 cattys peper.

5 » Tegael met 22 mannen, 300 stucx hoenders, 15 lasten rys, 3200 bossen suyker Sombaer.

4 van Damack met 25 mannen, 14 lasten ryst en 200 aerde potten.

1 » Tanara met 4 mannen, 150 stucx hoenders, 100 bossen pady.

3 » Samarangh met 16 mannen, 16 1/2 lasten rys, 12 potten oly, 2 picols buffels smeer en 100 stucx swalpen.

10 van Craoangh met 23 mannen, 1 last rys, 230 stucx hoenders, 36 1/2 picol toeback Java.

2 van Bodongh met 8 mannen, 3 lasten rys en 3 lasten sout.

2 » Candael met 8 mannen, 50 stucx hoenders, 50 stucx eenden, 2 picols capock, 1 picol ajuyn en 1 1/2 last rys.

2 van Baly met 10 mannen, 9 stucx slaven.

2 » Diringo met 8 mannen, 1 last rys, 20000 stucx cneppel suyker.

3 » Packalongen met 11 mannen, 3 lasten zout, 200 stucx eenden, 1/2 last rys, 100 stucx hoenders en 10 potten oly.

1 van Arosbaya met 5 mannen, 4 lasten zout.

1 » Sombaer met 3 mannen, 2 lasten rys.

3 » Rambangh met 25 mannen, 170 picols sampanhout, 10 lasten sout, 150 stucx planken, 110 stucx swalpen.

3 van Grissee met 14 mannen, 11 lasten rys en 5 potten oly.

1 » Tadoenangh met 4 mannen, 1 1/2 lasten rys.

1 » Touban met 4 mannen, 2 lasten rys.

1 » Cherita met 4 mannen, 1500 stucx oude clappus.

1 » Jovana met 4 mannen, 3 lasten rys en 50 stucx hoenders.

Samen 97 stucx vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebragt, als volght:

137	lasten rys;	5	stucx bocken;
880	stucx hoenders;	300	bossen rottings;
7000	» oude clappus;	5	hartebeesten;
310	potjens oly;	100	bossen pady;
170	picols sampanhout;	2	picols buffels smeer;
12 1/2	lasten zout;	37 1/2	picol toeback Java;
190	stucx planken;	1/2	» Chineese d^o;
230	» swalpen;	14	» cardemom;
250	» eenden;	1450	potten en tresellen;
181	» slaven en slavinnen;	13	picols ajuyn;
5	picols wax;	30	stucx buffelshuyden;
290	stucx balken;	300	potten calck;
23300	alderhande bosjens suykeren;	30	picols catoen;
150	corven witte suyker;	15	» radix China;
7	picols capock;	115000	stucx oude pienangh.
3249	» en 76 cattys peper;		

Daerentegen syn van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 75 stucx vaertuygen en hebben medegevoert 45633 rd^{s} aen diverse coopmanschappen, namentlyck:

5 vaertuygen naer Siassem met 200 rd^{s} aen cleeden;

3 naer Macao met 16079 rd^{s} aen peper, 100 rd^{s} aen brandewyn, 1000 rd^{s} aen contant, 66 rd^{s} aen gomoet touw en 200 rd^{s} aen bodarissen;

3 » Sombaer met 110 rd^{s} aen cleeden;

2 » Padangh met 945 rd^{s} aen cleeden;

5 » Palimbangh met 5820 rd^{s} aen cleeden, 1000 rd^{s} aen coper, 38 rd^{s} aen pierings, 10 rd^{s} aen roemers, 28 rd^{s} aen radix China, 500 rd^{s} aen contant;

1 » Catouwen met 495 rd^{s} aen cleeden;

1 » Jamby met 2200 rd^{s} aen coper, 3910 rd^{s} aen cleeden, 50 rd^{s} aen arack, 640 rd^{s} aen suykeren, 140 rd^{s} aen nesten ysere pannen, 18 rd^{s} aen out yser, 15 rd^{s} aen roosewater;

1 » Candael met 20 rd^{s} aen cleeden;

1 » Caliander met 86 rd^{s} aen cleeden;

1 » Passir met 340 rd^{s} aen cleeden;

3 » Damack met 354 rd^{s} aen cleeden;

1 » Japara met 200 rd^{s} aen contant;

4 » Banjer met 4443 rd^{s} aen cleeden, 40 rd^{s} aen ysere pannen, 15 rd^{s} aen benjuwyn, 860 rd^{s} aen coper en 20 rd^{s} aen Tonquinse coppen;

5 » Dermayoe met 344 rd^{s} aen cleeden;

1 » Grissick met 81 rd^{s} aen cleeden, 45 rd^{s} aen coper, 18 rd^{s} aen out yser en 10 rd^{s} aen ysere pannen;

1 » Bantam met 760 rd^{s} aen coper;

7 » Cheribon met 150 rd^{s} aen cust yser, 120 rd^{s} aen goutdraet, 24 rd^{s} aen dackpannen en 1550 rd^{s} aen cleeden;

2 » Pacalongen met 100 rd^{s} aen cleeden;

6 » Samarangh met 248 rd^{s} aen cleeden, 54 rd^{s} aen out yser, 40 rd^{s} aen goudtdraet, 20 rd^{s} aen benjuwyn, 14 rd^{s} aen radix China en 20 rd^{s} aen thee;

9 » Tegael met 326 rd^{s} aen cleeden;

3 » Bodongh met 140 rd^{s} aen cleeden;

4 » Pamalangh met 156 rd^{s} aen cleeden;

1 » Pamanoekan met 40 rd^{s} aen cleeden;

1 » Javana met 109 rd^{s} aen cleeden;

2 » Surobaya met 322 rd^{s} aen cleeden;

2 » Malacca met 500 rd^{s} aen coper, 80 rd^{s} aen vloersteenen en 75 rd^{s} aen wynen;

1 » Quinam met 16 rd^{s} aen cassomba, 100 rd^{s} aen looth, 260 rd^{s} aen cleeden en 14 rd^{s} aen medecyn;

samen 75 vaertuygen, die van hier in 't generael hebben vervoert, als volgt:

75	ryckdaelders	aen	wynen;	66	ryckdaelders	aen	gomoet touw;
14	»	»	medecyn;	200	»	»	bodarissen;
20354	»	»	cleeden;	50	»	»	arack;
100	»	»	looth;	640	»	»	suykeren;
16	»	»	cassomba;	15	»	»	roosewater;
80	»	»	vloersteenen;	10	»	»	roomers;
20	»	»	thee;	20	»	»	Tonquinse cop-
42	»	»	radix China;				jens;
35	»	»	benjuwyn;	38	»	»	pierings;
160	»	»	goudtdraet;	100	»	»	brandewyn;
90	»	»	out yser;	1700	»	»	contant;
150	»	»	cust »	5365	»	»	coper;
190	»	»	ysere pannen;	16079	»	»	peper;
24	»	»	dackpannen;	somma: 45633 ryckdaelders.			

Dese maendt syn ten overstaen van heeren gecommitteerde scheepenen en d'heer baliuw gevisiteert, namentlyck:

den 13^en^ deser, d'Sietse van Batavia met haer soontje, nevens een slave kint, in de groote rivier verdronken;

den 16^en^ deser, gevisiteert eenen Anthony Cardosa, Mardyker, buyten de poort Rotterdam verdronken.

Dese maendt syn op verscheyde dagen door de suppoosten van den boom aengehaelt de naevolgende particuliere goederen, namentlycq:

4 packen, daerin 8 corgie parcallen;
1 pack, daerin 2 corgies chelas regatty;
nogh los 8 corgies en 7 stucx cust taffechelas gingangh;
2 halve amen amphioen;
1 packje omtrent een picol amphioen.

Te deser steede syn in dese maendt, soo in de Nederlantse, als Maleytse kercq, getrouwt:

4 Nederlantse Comp^es^ dienaers;
4 » borgers;
8 Mardykers;
2 slaven;
t'samen 18 paeren getrouwde.

Ook zyn in dese maent in gemelte kerken gedoopt:

9 Hollantse en
36 inlantse kinderen;
t'samen 45 kinderen.

Volgens notitie, by de grave maekers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebragt:

28 Comp^{a} dienaers;
1 burger;
2 Duytse vrouwen;
4 swarte mans;
6 » vrouwen;
Duytse kinders;
6 swarte »
3 slaven en slavinnen;
t'samen 50 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden een getal van 5084 Javanen, alle manvolck, namentlycq:

1136 by de schans Jaccatra;
440 by de revier Crocot;
442 buyten de poort Uytreght;
834 buyten de poort Diest;
2232 by particuliere;
t'samen 5084 Javanen.

July Anno 1672.

1 *d°*. tegen den middagh comt hier wederom terugh de fluyt, de Swarte Leeuw, op gisteren uyt dese rheede naer Japara geseylt en s'morgens met het limmieren van den dagh op een coraelsteene rif, tusschen Vadersmith en Leyden leggende, vast geraeckt en seer leck geworden; is nootsaekelyck, hier heeft moeten verblyven, waeromme achtermiddagh in Rade van India goetgevonden is derwaerts wederom voor het ledigh leggen aen te leggen 't schip, de Hollantse Thuyn, als oock 't schip, de Eendraght, om de balken, dieder in voorraedt syn, van daer te halen.

En alsoo de hrugh buyten voor de Nieuwpoort nootsaekelyck moet vernieuwt worden, soo is eyndelyck naer veel beradens mede goetgevonden daer te laten aenvallen ende te doen maeken met vier steene boogen ende een valbrugh in 't midden van 14 voeten langh, mitsgaders aen de eynden de hoofden met ruym uytgespreyde vlogels om door wagens en carren te min misgelopen te connen worden.

Soo is mede in Rade van India vastgestelt om Vrydagh aenstaende, zynde den 8^{en} deser, de Nederlantsche borgery te laten optrecken en Dynsdagh daernaen de inlantse.

2 *d°*. door den heer gouverneur generael extra ordinaire vergaderingh beleyt zynde wegens d'heer Jacob Cops, jongst uyt 't gouvernement van Amboina volgens ordre opgecomen, om of syn E. soude gegeven werden sessie in Rade off geweygert worden, etc., soo is nae verscheyde deliberatien goetgevonden syn E. by provisie weder sessie in Rade van India te verleenen, tot dat de nogh verwaght werdende stucken wegen syn E. gedoente aldaer door den heer, Anthony Hurt, sullen wesen herwaerts geschickt om als dan ten meesten dienste der E. Comp^{e} daerover verders te disponeeren, etc., schynende de poincten wegens syn E. opontbiedinge by het overgecomen rapport van d'heer commissaris eerder verswaert dan verligt te wesen, etc., alles breder te sien by de resolutie, op heeden genomen.

3 *en* 4 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

5 *d°*. voor den middagh becomen per Javaens vaertuygh een briefjen uyt de Straet van de opperhoofden van 't schip, Middelburgh, gedaghteekent op gisteren in de Welcomst Baey, waerby sy bekent maeken haer behoude aencomste aldaer uyt het vaderlant ende dat haer schipper, Pieter Cool, mede onder 43, gereekent op 't schryven deses, was overleeden, etc.; haer wedervaren op de reys sal hier onder op haer arrivement g'insereert werden.

's Achtermiddaghs vertreckt uyt dese rheede naer Japara 't schip, den Hollantsen Thuyn, waerin gescheept is, 't gunt hier vooren op ultimo Juny staet aengehaelt, dat in de Swarte Leeuw voor die plaets was afgeladen; wat vorders haer Ed^{e} den resident by een briefjen daermede bekent maeken, sal alhier in 't vervolg connen worden gesien, namentlyck:

dat de Swarte Leeuw, ultimo der verleeden maendt afscheyt gegeven synde, 's morgens met het limieren van den dagh op het coraelsteene riff, tussen Vadersmith en Leyden leggende, geseylt, dat ter nauwernoodt de rheede Batavia conde beseylen, soodat nootsaekelyck hier heeft moeten verblyven om op Onrust geholpen te worden, waerom, als vooren meermaels geseyt, wy terstont hebben doen claer maeken het groote retourschip, den Hollantsen Thuyn, en daer in de cleenigheeden voort comptoir laten overschepen, sullende dese bodem een cloecke quantiteyt, soo groote, als cleene houtwerken connen innemen, alsoo door syn luyck 28 à 30 voetsbalken in het ruym can schieten, behalven dat op de koebrugge door syn lastpoorte veel langh hout sal connen bergen; 't schip, den Eendraght, staet mede binnen 2 à 3 dagen te volgen, soodat dese twee bodems, alsmede Amerongen en de Spreeuw, voor afgegaen, een groot gat in de gereetleggende houtwerken sullen maeken; en meerder scheepsruymte vereysschende, traghten te besorgen; ondertusschen wert den resident gerecommandeert in 't versamelen van hout vlytigh te continueeren, etc.

Tegens den avont comt, Godt lof, hier ter rheede mede te voorschyn uyt het lieve vaderlandt over de Caep de Goede Hoop 't schip, Middelburgh, zynde voor reecqueningh van de camer Zeelandt van voor Vlissinge geseylt den 27^{en} December 1671 met 318 coppen, namentlyck 217 zeevarende, 86 militaire, 5 vrouwen en 10 kinderen; waervander op de reyse syn overleeden 26 zeevarende, daeronder de schipper, Pieter Cool, 15 militaire en 2 kinderen; en aen de Caep aen landt gegaen 12 zeevarende en 17 militaire, daerentegen weder overgecomen een zeevarend, soo dattet selve schip hier nogh te lande brengt 180 zeevarende, 54 militaire, 5 vrouwen en 8 kinderen, t'samen 247 coppen.

Op 't versoeck van den borger coopman, Jan Schouten, syn hem twee soldaten ter leen vergunt om op syn jagt te gebruyken en met eenen denselven voor 't overbrengen van eenige granen en Ceylonse advysen met syn jagt, het Radt van Avonturen, op 't versoek van d'heer van Goens, daermede in April 1671 expres herwaerts afgevaerdigt en in de maendt Mey daeraen hier gebracht, toe te leggen een vereeringh van 150 rd^{e}.

Oock is den borger, Pieter Kemp van Haerlem, geaccordeert syn halve gagie wegens 't blyven van 't jagt, de Joncker, omtrent Hocksieuw, gelyck als den schipper en andere van dat schip in 't Patria oock is goetgedaen.

Voorts is oock aen de opperhoofden van 't schip, t' Huys te Velsen, op haer versoek voor gedane uytreyse geaccordeert de premie van seven maenden.

En insgelyckx aen die van 't schip, Dordreght, de volle premie van ses maenden.

Soo is oock op 't voordragen van d'E. ontfanger, Outshoorn, en oppercoopman deses casteels, Gerrit Vreelant, als capiteynen van 's Comp^{es} suppoosten in de stadt en 't casteel nae deliberatie verstaen, dat alle geleende personen, als oock de

procureurs, schoon deselve geen vry brieven zyn hebbende, sullen sorteeren onder de borger compe en alle de schippers, soo wel getrouwde, als andere, onder de compe van den equipagiemeester.

Oock is tot sergeant onder de compe van d'E. Outhoorn nieuw verkoren de coopman, Albert Brevinck; item tot corporael weder de coopman, Jan de Bruyn.

Item, soo is op het voordragen van de heeren Pieter Anthonio Overtwater en Pieter van Hoorn, als Heemraden, wegens de claghten van veeler ingelanden van 't Japanse velt met haer Ede verstaen derselver begeerte in te willigen, namentlyck den Chinees, Limjonko, te gelasten haerlieden de passagie over syn landt, als voor heenen, derwaerts onverhindert te laten gebruyken.

Gelyck mede vastgestelt is, dat van desen wegh af naer den Vyfhoeck sal gaen een wegh, breet .... en langh 221 roeden, voor desen al geprojecteert geweest zynde.

Eyndelyck is oock goetgevonden, dat voortaen geen inlanders off hare kinderen sullen mogen by de penne ten dienste der E. Compe gebruyckt worden, tenzy met speciael consent van dese vergaderinge of van den Ede heer gouverneur generael; en opdat dit overal sonder interruptie sal mogen worden achtervolght, soo is de secretaris deser vergaderingh aenbevoolen yder van de opperhoofden, soo wel hier, als op andere plaetsen ende comptoiren, desen aengaende extract toe te schicken, etc., alles breder uytgedruckt in 't resolutieboek onder dato deses.

6 d°. tegens den avondt comt alhier ter rheede uyt Suratta over Wingurla en Coetchin de fluyt, den Hasenbergh, medebrengende van de eerste plaets:

522 packen met diverse baftas en andere lynwaten;
1380 ℔ geconfyte mirobolanen, in 20 blasen;
50784 » indigo chirchees, in 368 packen;
40 packen off 6900 ℔ ruw cattoene garen;
608 ℔ aloea de Sackatora, in 4 kisten;
5 packen met zyde chindos;
172500 ℔ tarwe, in 1000 sacken;
1 casje met 120 stucx zyde alegias;
1 » » vergult Surats papier;
9052 ℔ poetsjock, in 62 packen, bedragende met malcander *f* 30808:6:12.

Waermede oock overcomt de E. Joost Clant, gewesen secunde persoon der Suratse directie, die dan aen d'Ede heer gouverneur generael overreyckt drie brieven met haer bylagen, d'eene van den directeur, Andries Bogaerdt, ende den raedt en d'ander particulier van den voorsz. directeur, beyde geteekent 8, alsmede een brief van den coopman en opperhooft tot Wingurla, Rombout Lefer, gedateert 16 May passado.

Is in Rade van India naer resumptie van het crimineel proces, door den baliuw, Jacob Casembroot, voor den geregte deser stede geintenteert op en jegens eenen Hans van Malabaer, lyffeygen van Victoria Fernando, over begane manslagh met een cris aen eenen Bagian Seleyer, lyffeygen van den Chinees, Thihinco, goetgevonden de sententie des doots, tegen denselven gevelt, by desen te approbeeren.

Is oock goetgevonden, in plaets van 't oude jagt, Tertholen, dat eergister hier in de modder geborsten is, wederom tot onderlegger op dese rheede te gebruyken het afgevaren jaght, Hogelande.

7 *d°*. is op 't versoeck van de oppercooplnyden deses casteels, Gerrit Vreelandt en Constantyn Nobel, goetgevonden beyde toe te leggen 140 guldens ter maendt, d'eerste om daervoor syn lopent verbandt uyt te dienen en d'ander voor nogh drie jaren, ingaende beyde 20 February verleden, dat zylieden die plaetsen tot genougen hebben becleet.

Soo is oock mede in Rade van India verstaen op 't jaght, de Papegay, dat nae Tonquin aengeleyt wort, van 't Stigt Utregt te laten overgaen den schipper, Leendert Haringman, en Joost Goes van de Papegay op 't schip, Nieuw Middelburgh; Marten Binckershoeck van Middelburgh op de Vliegh en Jan Craen van 't fluytje, de Vliegh, op 't Stigt Utreght.

Op de verdeelinge der scheepen, die uyt Japan staen te comen, is verstaen de Stermeer en Voorhout directelyk herwaerts te laten keeren en de rest over Malacca naer de inlantse quartieren, namentlyck Buren en Spanbroek naer Bengale, Pynacker en Udam naer Cormandel, Cuylenburgh over Ceylon nae Malabaer, Wingurla en Persia en de Beemster nae Souratta te laten gaen.

8 *d°*. heden hebben Comp^es^ dienaren, soo in 't casteel, als in de stadt, mitsgaders de Nederlantse borgers, volgens jaerlyx gebruyck opgetrocken ofte parade gedaen, geheel op deselve wyse als 't voorleden jaer den 17^en^ July zy geschiet, zynde in 't geheel sterck geweest 1196 coppen, onder ses compagnien ofte vaendelen verdeelt, waervan nu door de verwisselingh de voortoght hadde ofte d'eerste in rangh was de compagnie van:

capitain, Pieter Elmers, sterck.....	230	coppen
alle Nederlantsche borgers;		
» Adriaen de Leeuw, met.....	170	»
bestaende uyt allerhande ambaghtsluyden, etc., onder den fabryck bescheyden;		
» Gerrit Vrelant, met.....	260	»
bestaende uyt dienaren aen de penne, chirurghyns en swaert-vegers, in 't casteel bescheyden, voorts de boekhouders, chirurghyns en kranckbesoekers van de schepen, hier ter rheede leggende;		
» Isack Soolemans, met.....	200	»
alle Nederlandtse burgers;		
» Willem van Outhoorn, met.....	166	»
bestaende uyt Comp^es^ dienaren, in de stadt woonachtigh;		
» Jan de Graef, sterck.....	170	»
alle Comp^es^ dienaren, omtrent de equipagie bescheyden, en oock de schippers van de schepen op de rheede;		
samen, als voren gesegt,.....	1196	coppen

Nae den middagh, onder 't optrecken, werden haer Ed^e^ buyten 't casteel op

't velt toegebracht de brieven van de hoecker, de Meercat, comende van Cheylon, waerop haer meergemelte Ed^{en} voorts binnen 't casteel zyn gegaen om deselve missive te lesen en is bevonden geschreven te syn van d'heer superintendent, Rycklof van Goens, en syn E. raedt, gedaghteekent in Trinquenemale primo Juny, te vinden zynde onder d'aencomende Ceylonse papieren.

9 d^{o}. 's morgens retourneert alhier ter rheede wederom van 't West eynde der Straet Banca de chaloup, de Granaet Appel, zynde op 17 der verleeden maendt, benevens 't jaght, Bleyswyck, om de 5 als doen vertrocken Japanse schepen tot in ruym zee te convoyeren, etc. mede geseylt, waermede wy dan becomen een missive van den E. Martinus Caesar uyt de fluyt, de Pynacker, gedateert 26 der verleeden maendt, zeylende Z. O. ten Z, 5 mylen van Monapyn, waerby geadviseert wert, datse volgens ordre debvoir hadden gedaen omme beoosten Banca te geraeken, dogh door deysigh en regenachtigh weeder was het anders uytgevallen ende waren genootsaeckt geweest bewesten Banca de straet deur te loopen, diese, Godt lof, met voorspoet op 't schryven deses ten eynde en in ruym zee syn geraeckt; Godt de Heere wilse vorder ter gedestineerde plaetse geleyden.

Om dese tyt arriveert oock ter rheede de hoecker, de Meercat, comende van Cheylon met 501 baelen caneel, costende *f* 12024, waervan de opperhoofden op gisteren achtermiddagh den brief en vordere bylagen aen landt hebben gebracht, gelyck geseyt is, die als doen by haer Ed^{e} doorlesen zynde, daerop heden hebben geresolveert 't volgende, namentlyck (op d'ontfange tydinge van de comste der France vloot met 10 schepen in de binnen bay van Trinquenemale op 't eylandt Seylon en dat d'heer van Goens om haer van daer weder te doen verhuysen alle bystant van zy versoeckende), nevens de schepen, Cranesteyn en 't Huys te Velsen, jongst voor Cormandel aengeleyt, metten eersten nae voorsz. Ceylon af te senden de schepen, Dordregt en Outhoorn, en daer met oock een aental van 300 militairen tot secours; en de hoecker, de Pagadeth, metten eersten derwaerts op het spoedigste voor af te senden om d'heer van Goens hier van te verwittigen.

En om de Japanse opperhoofden voor haer extra ordinaris oncosten wat te gemoet te comen en meerder yver te doen aenwenden tegens den particulieren handel is goetgevonden deselve voortaen toe te leggen een vast tractement van hondert guldens ter maendt en sessie in den achtbaren raedt van justitie alhier.

Oock dat men hunne gedane extra ordinaire oncosten op haer verschyninge alhier sal te gemoet comen nae de billickheyt en bevindinge van saeken.

10 d^{o}. niet bysonders voorgevallen.

11 d^{o}. becomen per Javaens vaertuygh een cleen briefjen van de opperhoofden van 't jaght, de Gereghtigheyt, uyt de Straet Sunda, meldende haer aencomste aldaer uyt het vaderlandt met redelyck gesont volck; van haer wedervaren op de reys staet hier naer op haer arrivement hier geinsereert te worden.

12 d^{o}. voor den middagh extra ordinaire vergaderinge beleyt zynde over de saeken van het eylandt Seylon ende de France scheepsmaght, aldaer verscheenen, is in Rade van India goetgevonden by de aengeleyde schepen naer Ceylon nogh te vougen 't jagt, Buycksloot, ende d'heer van Goens voor af te schryven, dat syn Ed^{e}

gedoente, tot nogh toe omtrent de Francen by der handt genomen, wert gelaudeert, maer om hunne vloot in de binnen baey met onse maght te willen aentasten wert aengesien voor een werck van groot pericul en 't welck voor eerst nogh liever sagen getemporiseert, mits gelet wierde, datter geen meer France maght by deselve sigh quame te conjungeeren, als wanneer te hoopen was, datse in haer selven consumeeren en in onmaght souden vervallen; edogh, indien deselve natie by eenige meerder maght ons op Malabaer of Ceylon quamen aen te tasten of den oorlogh aen te doen, dat mense dan sal traghten, sooveel mogelyck, mede alle afbreuk te doen om haer schepen te destrueeren, etc., en welkers directie den Ed^en^ heer superintendent van Goens blyft aenbevolen en toevertrouwt.

Soo is oock mede in Rade van India gesien een memorie van nominatie der inlandtse borger crygs officieren, als, te weten:

Anthony Thomasz, capitain,
Domingo Janse, luytenant,
Simon Fernando, vaendrigh, } gecontinueert;

tot sergeanten:

Laurens Janse en
Claes Rodrigo, } beyde gecontinueert en
Anthony Colee, met
Claes Pauleszen, nieuw vercooren;
Claes Perera, capitain,
Paulus Symonse, luytenant, } by continuatie;
Jan Simonse, vaendrigh, nieuw vercoren in plaets van Augustyn Mendosa;

tot sergeanten:

Jan Stoeltjes en
Simon Fernando, } by continuatie;
Francisco Robero en
Jan Abramse, } by nieuw electie;
Pieter Alvis, capitain,
Andries Cabrael, luytenant,
Louys de May, vaendrigh, } alle drie gecontinueert;

item de sergeanten:

Pedro Alvis, de jonge,
Gerrit Tobias,
Jan de Mello,
Jacinto Manuel, } mede gecontinueert;

David de Campo, capitain, nieuw vercooren in plaets van Anthony Louys;
Jan Cardosa, tot luytenant, mede nieuw vercooren in plaets van de Campo bovengenoemt;
Isack Jacobse, vaendrigh in plaets van Jan Cardosa;

sergeanten:

Matthys Mendes,
Anthony Janse,
Jacinto Salvadoor,
} by continuatie;
David Bastiaens, nieuw vercoren;
Juriaen Pieterse, capitain, gecontinueert;
Anthony Adriaens, luytenant, in plaets van Jan Janse;
Abraham Perera, vaendrigh;

sergeanten:

Frans Jacobs,
Jan Pieterse,
Jan Francis,
} by continuatie;
Pieter Juriaens, nieuw vercoren;

over de Papangers:

François Parengauw, capitain, gecontinueert;
Anthony Lorenso, luytenant op de Westcust, nieuw vercoren in plaets van Adriaen Jaspers;
Marcus Mendosa, vaendrigh, nieuw verkoren;

sergeanten:

Dika Lamey,
Alonso Toledo,
Thomas Fernando,
} by continuatie;

over de Bandanesen:

Juriaen Coolman, capitain, gecontinueert;
Koen Janse, luytenant, nieuw verkoren in plaets van Jaques Specx;
Aly, Moor, vaendrigh, mede nieuw verkoren in plaets van Salawy;

sergeanten:

May Amby,
Bappa Tinggal, } by continuatie;
Dirk 's Hertogenrade en
Cornelis Isackx, nieuw verkoren;

over de Amboinesen:

Joncker, tot capitain,
Paramatta, luitenant, } by continuatie;
Kakemoel, vaendrigh,

sergeanten:

Abel Besy,
Bouro Bouro, } mede gecontinueert;
Sama Tiban,

over de comp^e^ Nederlandsche ruytery syn
en blyven gecontinueert:

Sr Juriaen Schults, als ritmeester;
Sr Hendrick Feron, als cornet;
Jan Wynantse en
Pieter Schippers, } als quartiermeesters;

over de comp^e^ inlandsche ruyters:

Jan Matthys, als voorryder en
Benjamyn Juedo, als cornet.

Alle welke dan desen naermiddagh op het buyten pleyn deses casteels in ordre verscheenen wesende, syn deselve in de voorschreven haere nieuwe ende gecontinueerde bedieningen, yder voor syne comp^e^, bevestight ende hebben volgens jaerlyxe gewoonte parade gedaen, zynde sterck geweest 1155 coppen, verdeelt in negen comp^es^ ofte vaendelen, die vervolgens in ordre hebben gemarcheert, als volght, namentlyck:

1 comp^e^ te voet onder capitain, Anthony Thomasze.....	sterck	100	coppen
1 » » » » » Claes Perera.....	»	140	»
1 » » » » » Pieter Alvis.....	»	330	»
Transportere.....	sterck	570	coppen

						Per transport.....	sterck	570	coppen
1	comp^{e}	te	voet	onder	capitain,	Davidt de Campo.....	»	160	»
1	»	»	»	»	»	Juriaen Pieterse.....	»	140	»
1	»	»	»	»	»	François Parengauw.....	»	80	»
1	»	»	»	»	»	Juriaen Coolman.....	»	100	»
1	»	»	»	»	»	Joncker.....	»	60	»
1	»	»	paert	onder	den voorryder,	Jan Matthyse.....	»	45	»
						t'amen, als vooren geseyt.....	sterck	1155	coppen

behalven de compagnie Nederlanders te paert onder den ritmeester, Juriaen Schults, sterck 40 coppen, bestaende uyt borgers en Comp^{es} dienaren, alle treffelyck gehabitueert; en is dese parade geschiet meest op deselve manier, als voor desen, waervan in 't dagh-register van anno 1668 onder dato 27 July en oock by voorgaende jaren can werden gelesen.

13 d^{o}. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Japan de fluytschepen, Buren en Spanbroeck, mitsgaders 't jaght, Voorhout, alle drie medevoerende een cargasoen ten bedragen van *f* 540093 : 17 : 5, bestaende in de volgende waeren en coopmanschappen, te weten:

in de fluyt, Buren:

87100	cattys peper;		
13765	℔ sandelhout;		
16650	» caetchia;		
6960	» borax;		
233	baelen of 34018 ℔ Bengaelse zyde;		
5100 1/2	℔ quicksilver in 67 casjes;		
47636	» poeyer suyker;		
562	stucx Japaerse buffelshuyden;		
345	℔ zaedt lack;		
4	cassen met 59 stucx laeken rassen;		
850	℔ vermilioen;		
222	» camphur Baros;		
19	packen, daerin 5700 picols roghevellen;		
156	» diverse cleeden;		
21	» met 3360 ℔ cattoene garen;		
7950	℔ schoon gemaeckt cattoen in 53 balen;		
133	packen sittauw;		
3	kisten met 274 stucx basen;		
1000	p^{s} sumongis in 20 packen;		
2	kisten seep;		
54680	℔ alluyn;		
50	stucx baeye stutten, bedragende t'samen.....	*f* 242628 :	7 : 6
	Transportere.....	*f* 242628 :	7 : 6

Per transport..... f 242628: 7: 6

in de fluyt Spanbroeck:

48620 cattys peper;
3800 ℔ giroffel nagelen;
24400 » sandelhout;
24400 » Siams sappanhout;
6100 » kaliatoershout;
67010 » poeyer suyker in 309 kisten;
21420 » Persiaense zyde legia in 119 balen;
22192 » Bengaelse zyde in 152 balen;
2336 » florette garen in 16 balen;
2000 p^{s} sumongis in 40 packen;
100 packen sittauw;
83 » met diverse cleeden;
200 p^{s} basen in 2 kisten;
54 ℔ campher Baros;
18 packen met 12200 stucx rochevellen;
2 leggers Spaence en $^{1}/_{2}$ d°. France wyn;
2 vaten booter en $^{1}/_{2}$ legger asyn;
4 » mom ende 3 halve amen olyven oly;
5 half amen wyntint ende 8 picols was;
121 potten clappes oly;
1 cas roosewater ende
7 potten Bengaelse boter;
1184 ℔ amandelen;
150 » kismis ende 84 ℔ rosynen;
50 stucx baeye stutten, bedragende t'samen..... » 258209: 16: 8

in 't jagtje Voorhout:

3 cassen met laekenen;
36 cattys camphur Baros;
2034$^{1}/_{2}$ ℔ quicksilver;
17659 » candy suyker;
2392$^{1}/_{2}$ » soethout;
42 packen diverse cleeden;
2 » Bengaelse zyde;
6000 ℔ gesuyvert cattoen in 50 baelen;
100 packen sittauw;
5520 ℔ poetsiock in 20 baelen;

Transportere..... f 490837: 13: 14

Per transport..... f 490837 : 13 : 14

31240 cattys peper;
1500 bosjen padie;
50 stucx baeye stutten, bedragende t'samen..... » 39255 : 13 : 7

sulx alle het gescheepte in voorsz. 3 schepen nae Japan monteert..... f 540093 : 17 : 5

buyten f 1407913 : 15 : 4, 't welck laest den 17^en^ Juny met nogh 5 bodems met d'E. Caesar is affgegaen, t'samen monterende f 1948007 : 12 : 9; Godt de Heere wil de costelycke retouren ter gedestineerde plaetse behouden varen verleenen.

Tegens den avondt retourneert oock wederom terugh uyt de Straet Banca 't jaght, Bleyswyck, hebbende mede de Japanse schepen, 17 der verleeden maendt. als vooren geseyt, met d'E. Caesar vertrocken, tot in ruym zee en buyten perykel geconvoyeert, gelyck op de aencomste 9 deses van de chaloup, de Granaet Appel, is geseyt en gesien can worden.

Terselver stont becomen mede een briefjen uyt de Straet Sunda van d'opperhoofden van de fluyt, Wimmenum, gedateert 10 deses, meldende niet anders als haer behouden arrivement tusschen Java en het Princen eylandt, welkers wedervaren op haer aencomste hier ter rheede sal g'insereert worden.

14 *d°*. naer den middagh comt alhier behouden ter rheede uyt het vaderlandt over de Caep de Bonne Esperance 't schip, de Gereghtigheyt, zynde voor reecqueningh van de camer Enckhuysen uyt Texel geseylt den 11^en^ December 1671 met 198 coppen, namentlyck, 160 zeevarende en 38 militaire, waervander op de reys syn overleeden 14 zeelieden en 2 militaire; aen de Caep syn aen landt gegaen ses zeevarende, 2 militaire en 1 militair, die onderweegen een vrouw is bevonden te zyn; daerentegen syn van de Caep weder overgecomen 3 zeevarende en 1 militair, sulx dat betselve schip nogh hier te lande brengt 177 coppen, te weten, 143 zeeluyden en 34 militaire persoonen.

15 *d°*. 's achtermiddaghs comt hier oock mede ter rheede uyt het vaderlandt over de Caep de Goede Hoop de fluyt, Wimmenum, zynde voor reecqueningh van de camer Amsterdam in zee gelopen den 14^en^ December verleden jaers met 107 coppen, als: 76 zeevarende en 31 militaire, waervander twee zeeluyden en 3 militairen syn overleden; aen de Caep, als op andere scheepen syn overgegaen 6 zeeluyden en 3 militairen en van daer eenlyck wederom overgecomen 1 zeeman, sulx dat de fluyt hier nogh te lande brenght 69 zeevarende en 25 militaire, t'samen 94 coppen;

Op 't versoeck van den binnen regent des hospitaels, Jacob Havemeester, is in Rade van India goetgevonden denselven toe te leggen vyfftigh guldens ter maendt van 11 Maert passado, dat 't selve ampt tot genougen heeft waergenomen en daerin gestelt zy.

Soo is oock aen d'opperhoofden van 't schip, Cranesteyn, op hun versoeck voor gedane uytreyse geaccordeert de volle sesmaendige premie.

Insgelyx is op 't versoeck van den coopman, Cornelis Valkenier, en ondercoopman, Gustavus Hansen, in Tonquin bescheyden, goetgevonden beyde met

haer familien van daer te laten herwaerts comen en in plaets van Sr Valconier als opperhooft derwaerts te senden den coopman, Albert Brevinck; oock in plaets van Gustavus Hanssen tot tweede persoon te verkiesen den ginder zynden ondercoopman, Cornelis Verburgh.

16 *d^o^*. om d'heer superintendent, Rycklof van Goens, van ons geresolveerde wegens de Francen tydelyk kennis te doen erlangen, soo vertreckt 's morgens uyt dese rheede naer Ceylon de hoecker, de Pagadeth, medenemende:

80 vaten vleesch;
110 » speck;
20 leggers arack;
1 kist medicamenten:

1000 rd^s^ contant, alhier aen Jan Schouten voor syn huys op Colombo betaelt, comt t'samen te bedragen *f* 25132 : 12 : 7.

Gelyck oock mede ledigh naer Japara vertreckt 't schip, d'Eendraght, met een cleen briefjen aen den resident, Jacob Couper, aldaer, houdende eenelyck advertentie, dat op 5 deser lopende maend van hier naer Japara was vertrocken 't schip, den Hollantsen Thuyn, en daermede soodanigh geschreven, als by de nevensgaende copia missive verthoont wort; en alsoo daerby toeseggingbe zy gedaen, hoe dit schip in corten stont te volgen, 't welck nu geschiet, en desen maer eenelyck tot geleyde is dienende; 't jaght, Ougly, heeft aen Onrust nogh niet claer connen vallen, met welkers vertreck occasie sal wesen breder te schryven, UEd^e^ onderwylen recommanderende met het afladen der schepen, soo spoedigh, als doenlyck zy, voort te varen.

17 *en* 18 *d^o^*. niets van belangh voorgevallen.

19 *d^o^*. naer den middagh becomen per Javaens vaertuygh uyt de Straet Sunda een briefjen van d'opperhoofden van 't jaght, Laaren, gedaghteekent 16 deses, waerby sy bekent maeken haer arrivement in Sundas enghte en datse ten ancker waren gecomen op 30 vadems santgront; sy waren met de jonge Prins van Hoorn 30 May jongstleden van de Caep naer herwaerts vertrocken, maer was 't selve 16 Juny daeraen op de breete van 38 graden 6 minuten en 69 graden 46 minuten lenckte van haer geraeckt; 't vordere van haer wedervaren op de reys staet op haer aencomste hier te rheede geinsereert te worden.

Op 't versoeck van d'opperhoofden van 't schip, 't Stight Utregt, is haer geaccordeert voor gedane uytreyse de premie van een sevenmaendige voyagie.

En is oock op de goede getuygenisse des E. kerkenraedts goetgevonden den inlander, Michiel Mendes, als Maleyts leermeester toe te leggen een tractement van ses rd^s^ ter maendt.

Voorts is den borger, Jan de Marees, voor den dienst van 't overbrengen van 2 persoonen van Baly tot Japara toegeleyt een vereeringe van 50 rd^s^, met belofte om hem weder redelyck te schenken ofte beloonen, wanneer hy de reste van daer mede sal connen herwaerts brengen.

Oock is goetgevonden de geprojecteerde militie naer Ceylon in 4 compagniën te verdeelen en tot luytenanten by provisie daerover te stellen de vaendrigs:

François Tack;
Johannes Schrieck ende
Jan Jacobs Heysselbergh;
metten sergeant, Thielman van Eeuwigh;
ende de sergeanten:
Pieter Molier;
Anthony Bosman;
Adriaen van der Hoop en
Hendrick de Jongh;
tot provisionele vaendrigs.

20 *d°*. 's avonts vertrecken uyt dese rheede naer de Westcust de jaghten, Willigenburgh en Correa, beyde medevoerende aen diverse coopmanschappen een bedragen van *f* 142706:16:8, bestaende in 't volgende, namentlyck:

in Willigenburch:

152 packen diverse cleeden;
4 leggers Spaence wyn;
30 vaten vleesch;
30 » speck;
10 amen brandewyn;
2 leggers asyn;
6 corven swarte suyker;
6 vaten Hollantse boter;
12 half amen olyven oly;
20 leggers arack;
2 vaten mom;
1 kist en een doosje met medicamenten, bedraegt..... *f* 65446:16 1

in Corea:

146 packen diverse cleeden;
42950 ℔ staef yser;
1 cas met hoeden;
1 kist met medicamenten;
2 kisten met 6000 rd^{s} contant;
1 aem met Ternaetste, Papouse steen, bedraegt..... » 77260:—:7
monterende, als voren geseyt, gesamentlyck *f* 142706:16:8

Wat daermede derwaerts geschreven en geordonneert wert, sulx can naergesien werden in 't afgaende briefboek onder dato deses.

Gelyck dan mede afscheyt becomen en oock uyt dese rheede vertrecken naer Jamby 't fluytje, de Vliegh, en de jonck, Haerlem, medenemende 't eerste, te weten:

't fluytjen, de Vliegh:

157 packen diverse cleeden;
1 cas met schryfgereetschap;
1 » » aerdewerck;
1 » » laeken, stoffen, sitsen, etc.;
2 leggers wyn, 3 leggers arack;
3 vaten vleesch, 3 vaten speck;
2 » booter;
2 half amen olyven oly;
½ legger asyn;
1 vaetje wyntint;
1 vaetje jopenbier;
24 half amen clappus oly;
1 kist met medicamenten;
2 kisten met gelt of 6000 rd^{s};
41 ℔ naegelen;
41 » noten;
37 » foely;
3 paren pistoolen, etc.;
bedragende..... *f* 85033 : 15 : 12

en de jonck, Haerlem:

9775 ℔ looth en 1160 ℔ platlooth;
2 kisten seep;
30 cannen lynsaet oly;
451 ℔ poeyer en
227 » candy suyker;
12200 » divers yser;
4 vaten spykers en
20 bossen londt;
1 cas met gereetschappen;
3 vaten speck;
2 » teer;
2 » arpuys en eenige equipagie cleenigheeden, etc.,
bedragende..... » 2265 : 8 : 11
en gesamentlyck..... *f* 87299 : 4 : 7

De brief, daermede dubbelt afgegaen aen den coopman, Dirck de Haes, is naer gewoonte mede te vinden in 't afgaende briefboeck.

Is oock tegens den avondt extra ordinarise vergaderingh beleyt, zynde in Rade van India goetgevonden tot commandeur over de schepen, die naer Ceylon staen te gaen, te eligeeren den E. Cornelis van Quaelbergh, die syn dienst daertoe heeft aengeboden, en hem ginder rangh te laeten hebben naest d'E. commandeur, Jorephaes Vosch, op Jaffanapatnam en Hendrick van Rheede tot Cochin.

En is oock goetgevonden, in plaets van den coopman, Albert Brevinck, nae Tonquin gaende, weder over de packhuysen op Onrust te stellen den boeckhouder, Egbert van Swenne, dieder nu al geruymen tyt onder voorsz. Brevinck heeft by geweest.

21 *d*^{o}. 's morgens becomen van onsen resident tot Bantam per Javaens vaertuygh een missive, gedateert 18 deses, waerby onder andere mede verstendight wordt 't behouden arrivement in de Straet Sunda van 't schip, de Vrye *Zee*, blykende

by een overgesonden briefjen van d'opperhoofden derselver; vorders maeckt de resident bekent, dat het France gehuirde scheepjen, de Parel, jongst uyt Souratta aengecomen, tot Bantam aengebragt hadt 80 à 85 lasten tarruw, 200 packen cleeden en eenige packen met galnooten en commyn; daer waren drie Nederlantsche schepen mede uyt Souratta op dien tyt vertrocken; die voorsz. tarruw was door de Bataviase vrycoopluyden tegens 75 ropia 't last ingecoft en wiert dagelycx met Javaense vaertuygen herwaerts vervoert; de Vautour was om te vertimmeren nae d'Engelse Onrust verseylt en soude alsdan in 't laest van de aenstaende maent Augustus nae Vranckryck en de Parel directelyck naer Souratta vertrecken.

d'Engelse Saent soude precys ultimo deses off ten alderuyttersten den 4en van toecomende maendt Augustus, nieuwe styl, naer Engelandt en den Egel in 't laest van dese week naer Jamby verseylen.

Het Deens scheepje, de Fortuyn, was daer van Japara met timmerhout geretourneert en was daer nogh ingeladen 250 picols coper, 200 picols spiaulter, 200 picols poeyer suyker en over de 60000 ropia waerdy aen gout, waermede aenstaende Donderdagh, zynde den 21en deses, naer Trankebare stont te vertrecken.

Oock wasser een chaloup van den tollenaer, Key Nebe Secredana, groot omtrent 40 lasten, met peper en weynigh contanten nae Maccauw vertrocken en was 't jonck van den sabandaer, Kaytsoe, bynae met sandelhout en peper volladen om mede dienselven wegh te volgen.

De Armenise coopman was door desen Vorst g'ordonneert om een Engelsen stuirman en 7 à 8 Engelse matroosen, nevens alle syn matroosen, 30 in getal sterk, wederom te moeten aennemen en met syn schip, sonder selfs eenige comando te mogen gebruyken, naer Souratta te vertrecken; 5000 ropia aen verscheyde goederen hebben de Javanen uyt syn schip gerooft, doense 't selve van de Groote Combuys daer wederom hebben aengebracht.

De twee Engelse, die door de Francen gequest waren, syn wederom genesen, maer een van de twee, genaemt Jan Carstesen, zynde een gebooren Engelsman, in dienst der E. Compe met het schip, Cranesteyn, in 't landt gecomen en eenige dagen verleeden met het particulier Engels scheepje van Batavia tot Bantam fugityff aengecomen, had sigh laten besuyden en hadt de resident noyt eenigh debvoir gespaert om achter dien guyt te comen, als nu hy sigh heeft laten besnyden; oock verclaerde d'heer agent, dat hy nooyt beter geweeten heeft, off 't was een van haer volck.

De Engelse hadde mede tydingh gecregen van twee baren, die van haer in de Straet Sunda waren, die uytgeloopen zyn 7 February oude off 17 February nieuwe styl jongstleden in compe van nogh 3 andere schepen met tydingh, dat de questien tusschen de France en onsen staet nogh niet by geleyt waren, maer yder sigh wedersyts defencyf hielden, etc.; de Sweeden souden hebben drie scheepen naer Oost India aengeleyt om daerin te scheepen een capitael van 60000 rde; men presumeerde, dattet op het Roode meer gemunt was om op de Moorse scheepen te caepen; daer wiert oock geseyt, dat de Engelse Vorst aen de France zyde soude hellen en dat de Engelse oock 30 oorlogh scheepen souden hebben uytgesonden, maer niet te weeten tot wat intentie.

De Coninck van Bantam was 7 à 8 dagen langh seer sieckelyck geweest, maer was weder aen de beterhandt gecomen.

En bleef de tollenaer, Key Nebey Secredana, haer Ed^e^ voor de vergoedingh van syn 15 cattis aengehaelde camphur op de Westcust hertelyck danckbaer, etc.

22 *d^o^*. is in Rade van India op 't versoeck van de opperhoofden van 't jaght, Voorhout, goetgevonden haer te accordeeren de volle premie van een ses maendige reyse.

Soo is oock mede goetgevonden de romp van het oude en affgeleyde jagt, Tertholen, aen den meestbiedende te vercopen, alsoo 't selve al in February tegen de wal aengehaelt en in de modder is comen te sinken.

23 *d^o^*. tegens den avondt comt de coopman, Jan de Harde, met het fluytje, de Santlooper, van Banca en Billitongh wederom te rugh, niet alleen onverrighter saeken, maer waeren oock laegen door de regenten geleyt en oock in 't werck gestelt om hem met de syne te overrompelen en doot te slaen, gelyck aen onse zyde al een doode en 10 gequetsten waren becomen, waervan syn E. wel een van de principaelste gequetste was, alles breeder te sien zynde by desselfs rapport, aen haer Ed^e^ overgelevert, zynde van inhoude, als volgt.

Naedat de coopman, Joan de Harde, van haer Ed^e^ syne demissie gecregen hadde, soo hadde deselve den 20^en^ daeraen volgende de hoeckerboodt, de Grundel, en de chaloup, de Vinck, nae de Straet Banca, alwaer zy hun by Monapin souden verhouden om nae de France scheepen, die daer souden mogen comen te verschynen, uyt te sien, gelargeert ende de schipper van dito Grundel alvoorens met een memoritie 't syner naerightinge voorsien.

Naederhandt was genoemde coopman, de Harde, met de fluyt, de Santloper ende de chaloup, de Roos, op 29^en^ derselve maent voor de negerye Perlangh, naest de spruyt Color, daer voor desen in den jare 1668 met de regenten gecontracteert hadde, gearriveert; aen landt gecomen wesende, wierde berigt, datse ter woonplaetse ende negerye waren van Radja Samperoe, die verscheyde maelen op Batavia hadt geweest ende nu, nae de jongste rencontre tegens de Palembangers, tot Radja gecoren was, dogh syn E. was nae Billitongh vertrocken, hebbende in desselfs absentie tot oppergesaghebbers gestelt syn oom ende cousyn, genaemt Pakoelam en Joeroe Batoe, mitsgaders een van de oude regenten, aen dewelke genoemde de Harde doen bekent maeckte de oorsaeke syner aencomste, etc.

Daerop d'antwoort seer beleeft was met betoninge van danckbaerheyt voor de goede sorghdragentheyt t'haerwaerts en voor de waerschouwinge van de France gerughten, met byvoeginghe, dat d'onse haer aencomste en voornemen om tot haer protexie op Banca te resideeren hen seer aengenaem waren, maer dorsten eghter in absentie of sonder expresse last van haeren Radja ende verdere regenten niet onderstaen een bequaem huys voor d'onse te laeten maecken, dogh hadden aengenomen de Radja met t'samen de regenten, soo van Banca, als Billitongh, van syn E. aencomste ende de oorsaeck derselve eerstdaegs te laten weten.

Gemelte Radja was over twee maenden, voor de coopman, de Harde, aenlande, van Bantam gearriveert, van waer hy medegebragt hadde een eertitul

van Keay de Paty Souria Laga, mitsgaders een pieck, cris, quitasol, matje, etc. van den Sulthan aldaer vereert ende daermede vereerlyckt, apparent, omdat ged^{t}. Radja sigh met d'eylanden Banca en Billitongh onder de beschermingh van den gemelten Sulthan sal hebben begeven, alhoewel meergenoemde de Harde door d'oppergesaghebbers beright was, dat de vereeringh maer gedaen was eenelyck uyt een goede affectie van den geseyden Sulthan tot den Radja, waeruyt syn Ed^{e} doen vast stelde, dat sy d'E. Comp^{e} liever tot haer beschermer hadden dan die van Bantam: liet oock derhalven des anderen daegs de prince vlagh, aen landt by 't strant geplant, waeyen; oock een kleyn light huysken gemaeckt en de 24 medegenomen militairen van Batavia onder 't opsight van den sergeant, Steven Rogh, daer by provisie in laten logieeren, dogh alles met toestaen en bewesen hulp van de meergenoemde oppergesaghebbers; het advys vaertuygh, dat sy naer Billitongh hadden afgeveerdight om den Radja en verdere regenten aldaer 't arrivement op Banca van d'onse bekent te maeken, was onverrighter saeken door storm weder geretourneert, soodat de coopman, de Harde, op 6 Juny met de chaloup, de Roos, selfs een keer derwaerts dede tot bevorderinge van haer Ed^{e} intentie; vertreckende doen met hem in de chaloup de cousyn van den Radja, genaemt Joeroe Batoe, met nogh een van de syne, expresselyk om de plaets aen te wysen, daer de Radja soude wesen; latende de sergeant en de corporaels met alle de soldaten aen landt verblyven, met recommandatie van goede waght ende metten anderen haer stil en byeen te houden ende dat de chaloup, de Roos, geheel dight onder den wal voor het huys soude blyven leggen om by voorval van saeken malcanderen te connen secundeeren; en quamen eerst den 14^{en} daeraen volgende voor Billitongh en de spruyt Coeboe te arriveeren, van waer doen de genoemde Joeroe Batoe met desselfs macker nae landt voer om den Radja van d'onse haer aencomste te adviseeren; hadde dien selfden dagh eenen Kiay Loera, neffens eenige Maleyers, met een vaertuygh aen boort gesonden, met intentie, soo alsse voorgaven, om in en by de chaloup te blyven, opdat ons geen quaet en moghte geschieden; daer waerender 2 à 3 onder, die voor Macassaeren werden aengesien, dewelke de jongste reys met den Radja, soo op Batavia, als Bantam waren geweest; deselve wisten te seggen, dat de Radja op Batavia geen beloofde hulp, nogh adsistentie van d'E. Comp^{e} hadde cunnen obtineren, maer was van den heer ontfanger en licentmeester qualyk bejegent ende afgewesen, invoegen, dat syn E. vry om een ander potentaet tot syn schut en bescherm heer mogt uytsien; daerop had de Radja sigh tot Bantam getransporteert en met d'eylanden Banca en Billitongh onder de beschermingе van den Sulthan aldaer begeven, van dewelke syn E. dan oock aengenomen en met soodanigen eertitul en geschenck begiftight was geworden, als hier vooren gementioneert staet, behalven eenigh schietgeweer en ammonitie van oorlogh; maer seyden zy, dewyl d'E. Comp^{e} haer eerst en langh van te vooren met gelycke geweer geaccomodeert hadde ende nu nogh genegentheyt thoonde om hen te protegeeren, soo souden zy haer aen het contract houden, dat de radja met d'E. Comp^{e} voor desen gemaeckt en geslooten had, waerop door den ged^{ten} coopman de Harde geantwoort wierde, dat sy daer niet qualyck aen doen souden tot hun eygen gerustheyt en welvaren; maer weynigh dagt syn E., dat die moordenaers

een verradelycken aenslagh op d'onse toegeleght hadden, gelyck sulx des anderen daegs 's morgens effective was comen te blyken, wanneer sy, onder schyn van visschers prauwen, met 10 à 12 diergelycke op 't onverwagts digt beseyden onse chaloup comende, soo dapper en vinnigh met hasegayen en hellegaerts nae d'onse gooyden, dat we ten eersten een doode en ettelycke gequetsten kregen en geen tyt en hadden 't schiet geweer te gebruyken, meenende d'onse alsoo te overrompelen en doot te slaen, dogh door de hulpe van Godt is 't misluckt; ende dewyl doen niets goets van Billitongh meer te verwaghten was en d'onse in dat geveght (behalven een doode) thien gequetsten gecregen hadden, daeronder 3 à 4 sware, waervan meergenoemde de Harde de principaelste was, soo hadden d'onse haren cours dien selfden dagh wederom naer Banca gestelt, achterlatende den genoemden Joeroe Batoe en desselfs macker by d'andere schelmen tot Billitongh; voor Perlangh by de fluyt, de Santloper, gecomen wesende, wierden van d'onse berigt, datter sedert den genoemden coopman de Harde syn aenweesen twee Bantamse vaertuygen van de Oostcust van Java gearriveert waren, die de luyden van Banca veel wys gemaeckt en tegens d'onse opgeroeyt hadden, jae, soodanigh datse openbaerlyck dorsten uytten en seggen, wat doen de Hollanders hier; comense nu om ons te beschermen, daer wy den sulthan van Bantam tot ons bescherm heer hebben; over 4 jaren hadden wy haer daertoe versoght, maer zy en hebben ons niet willen beschermen tegen onse vyanden, de Palimbangers, nu willen wy haer oock niet hebben, schoon genomen, dat de Radja sulx al toestont, want wy hebben oock wat te seggen.

Bovendien was ons volck gewaerschouwt, datse wel op haer hoede mosten wesen, alsoo die van Perlangh niet veel goets met haer voor en hadden, behalven 't quaet bescheyt, dat de oppergesaghebber, Pakoelam, den coopman, de Harde, liet toecomen, op syn versoeck om syn E. aen boort eens te willen spreecken, 't welck deselve met trotse woorden geweygert hadde; sulx uyt alle de omstandigheeden conde werden vermerckt, dat d'onse niet alleen door inductie van de voorsz. Banthammers, maer oock door gesonden last van den Radja uyt Billitongh onaengenaem waeren geworden ende dat hare schelmse feyten, aldaer aen d'onse beweesen, niet sonder kennis off eygen ordre van den Radja geschiet en waren; derhalven hadde meergenoemde de Harde om de meeste seekerheyt alle de aen landt leggende soldaten en officieren wederom aen boort geinbarqueert, waermede per 't fluytje, de Santlooper, ende chaloup, de Roos, den 17^{en} daeraen volgende van Perlangh naer Monapin quam te vertrecken, sonder den Radja op Banca off Billitongh gesien off gesprooken te hebben en was over sulx haer Ed^{e} missive, aen syn E. gecarteert, onbestelt gebleven.

Op de parresse van de Harde by de hoeckerboot, de Grundel, ende chaloup, Vinck, ter voorsz. plaets en tot desselfs vertreck toe, dat geweest was den 27^{en} derselve maent, hadden nogh geen France scheepen daer vernomen, waerom te rade was geworden, dat de gemelte hoecker ende chaloup, Vinck, haer daer nogh soo langh souden verhouden tot ultimo July deses jaers, ten eynde, als haer Ed^{e} ordre dienaengaende dicteert, excepto, dat sy by rencontre van de France natie niet seggen souden, dat d'E. Comp^{e} 't eylandt Banca in possessie had ten aensien van 't misluckte succes, maer wel, dat deselve volgens contract beschermheer daervan

was en dat haer dan hetselve contract soude werden verthoont om off d'E. Compe nogh yetwes met gemelte Banca moghte voorhebben.

Den 17en Juny, 's morgens gingh de coopman, de Harde, per de fluyt, de Santlooper, ende chaloup, de Roos, beneffens alle de militairen, onder zeyl en vorderden reys beoosten Banca naer Monapin en vorder naer Batavia.

De gerecommandeerde en verbeterde caert beruste by den caertemaeker op de chaloup, de Roos, waermede hy tegens expres verbodt op den 6en July in de Straet Banca omtrent poelo Nancka van de fluyt, de Santloper, afgeseylt was en 't sedert den 9en daeraen volgende niet meer vernomen; eghter wert haer Ede hier neffens een ander, diergelycke, byeen van de stuyrluyden gemaeckt, overgeleevert, desgelycx haer Ede de terugh gebraghte missive en 't contract, aen de Radjas en regenten tot Banca en Billitongh gesonden.

Eyndelyck segt de coopman, de Harde, tot besluyt, datse onverreghter saeke van Banca waren vertrocken en den 23en July met de fluyt, de Santloper, ter rheede Batavia gearriveert.

Appendicx:

De stuyrman op de fluyt, de Santloper, had geduyrende de reys van Batavia naer Banca en Billitongh sigh niet alleen ontsien tegens den coopman, de Harde, continueelyck te dwarsdryven en te hassebassen, maer oock syne onwilligheyt getoont tot het overleveren van de by hem gemaeckte en gecorrigeerde caert der eylanden voornoemt; alsmede soo had deselve sigh op den 15en Juny jongstleden in het gevegt tegens die van Billitongh aldaer voor de spruyt Coeboe niet wel gecomporteert, alsoo hy ter eerster instantie en in de furie, soo als die verradersche natie met 10 à 12 prauwen d'onse aen boort van de chaloup, de Roos, by quam om haer te overrompelen en doot te slaen, neffens de Harde syn jongen en seeker soldaet, over boort gesprongen, ende een stucx weegs van de chaloup afgeswommen was, dogh weynigh daernae met den voornoemden soldaet wederom aen boort gecomen en de derde, te weten de gemelte jongen, hem aen den vyant had overgegeven.

24 d°. op den middagh comt met een Javaens vaertuygh de boekhouder van de fluyt, Claverskerken, comende van Ceylon, expres van 't schip uyt de Straet afgesonden met de brieven van d'heer superintendent, Ryckloff van Goens; en gelyck de resident tot Bantam mede by een briefjen bekent maeckt, was deselve gisteren naght aldaer in de logie mede verscheenen, omdat de Javanen van geen cost versien waren geweest, over sulx Bantam eerst had aengedaen; deselve was gisteren morgen met de brieven per 't eygenste vaertuygh vertrocken en, als vooren geseyt, heden aengecomen; 't schip, de Jonge Prins, was tot aen Anjer genadert, alsmede een Engelse bare, die op ultimo February, nieuwe styl, uyt Engelant was vertrocken, maer met geen nader novos, als van de twee eerste hier voor verstaen was.

Nae den middagh verschynt hier mede ter rheede behouden uyt het lieve vaderlandt over de Caep de Bonne Esperance 't jaght, Laaren, zynde voor reequening van de camer Amsterdam uytgeseylt den 15en December anno verleeden met 60

zeevarende coppen; waervander op de reyse 3 syn overleden en aen de Caep 2 overgegaen; waertegen weder syn overgecomen 7 zeevarende en 7 militairen, soodat hetselve hier nogh te lande brengt 69 coppen, te weten 62 zeevarende en 7 militairen.

De jonck, Haerlem, 20 deses met 't fluytjen, de Vliegh, uyt dese rheede met ons schryvens naer Jamby vertrocken synde, soo bequamen op gisteren tydinge, dat deselve jonck door onvoorsightigheyt, buyten de eylanden op een bekent steene rif geseylt, blyven zitten en seer leck geworden was, waerom als doen op stonts de jonck, Nieuw Japara, derwaerts gesonden en geordonneert sy 't gescheepte voor Jamby uyt Haerlem te lighten; 't welck geschiet synde, soo vertreckt deselve jonck tegens den avont met deselve ladingh naer Jamby, met deselve brieven, aldoen met Haerlem versonden, en een briefjen, nogh door haer Ed^e^ daernevens geschreven, gelyck deselve dan oock te vinden zyn in 't afgaende briefboek.

25 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

26 *d^o^*. voor den middagh raeken de jaghten, Bleyswyck en Papegay, onder zeyl en vertreckt daermede de coopman, Albert Brevinck, gedesigneert opperhooft, nae Tonquin, medevoerende beyde voor dat comptoir een bedragen van *f* 172726:5:11, bestaende in de volgende waeren en coopmanschappen, namentlyck:

in Bleyswyck:

8	kisten met gelt;	
10	packen gunees lywaet;	
1	cas met laekenen;	
1448	℔ giroffel naegelen;	
5840	» poetsiock in 40 balen;	
51595	cattys swarte peper;	
39984	℔ salpeter;	
100	bossen bintrottings;	
60	stucx Johorse cadjangs;	
1	kist met medicamenten;	
3	cassen met verscheyde schenkagie goederen voor den Coninck en prins, bedragende.....	*f* 93485: 6: 4

in de Papegay:

5	kisten met bhaer silver;	
12200	℔ pyp swavel;	
1923	» giroffel naegelen;	
3212	» poetsiock;	
21319	cattys peper en dit bedraegt.....	» 79240:19: 7
	somma, als vooren geseyt.....	*f* 172726: 5:11

Wat wy daermede aen den coopman, Valkenier, als den Coninck en prins

syn schryvende, sal in 't affgaende briefboeck connen geleesen worden; en luyden die aen den Coninck en prins, als volgt; ende eerstelyck aen den Coninck.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India senden desen brief aen Anam Kochon, Koningh van Tonquin, tot teeken van vrientschap en om te kennen te geven den ontfangh van des Coninex brieff, dien syne Majesteyt met het leste schip, uyt Tonquin hier aengecomen, aen den Gouverneur Generael gesonden heeft, waerdoor verstaen hebben den welstant van Uwe Majesteyt en van syne landen, dat ons ten alderhoogsten aengenaem is geweest; en willen vertrouwen, dat het soo langh duyren sal.

Nogh hebben uyt denselven brief verstaen, dat Uwe Hoogheyt gaerne met een goede menighte salpeter was gedient, daertoe vlyt hebben aengewent om sooveel te senden, als ons immers mogelyck is geweest, alsoo we weten, dat het tot merckelycken dienst van 't ryck is streckende; daerom hebben met het eerste schip sooveel gesonden, alser gevoeglyck in conde geladen werden, maer met dese twee volgende becompt Uwe Majesteyt, soo Godt de Heere deselve behouden reyse sal gelieven te verleenen, de daeraen nogh gebrekende quantiteyt.

Wat aengaet de stucken en kogels, daermede is 't soodanigh geleegen, datter met het eerste schip meer cogels gegaen syn, alser verleeden jaer gesonden bennen; en met dese schepen souden oock wel eenige gesonden hebben, soo die hadden weten te becomen, omdat ons bekent is uyt de brieven van Uwe Majesteyt, dat deselve gesint is ten oorlogh te gaen; dogh, 't is ons niet mogelyck geweest; evenwel syn voornemens alle mogelycke vlyt aen te wenden om nogh meerder te becomen in toecomende en dan te senden alles, wat sullen hebben cunnen byeen brengen boven ons eygen nodigh behoef: maer wat belangt de stucken geschut, daervan bennen soo slegt versien, dat self groot gebreck hebben, te meer, we groote gedaghten van oorlogh hebben, soodat we alle bedenckelycke middelen aenwenden om ons selfs daervan nae behoren te versien; noghtans, omdat niet soude schynen, als off eenige onwilligheyt daeronder moghte schuylen, soo hebben nogh gesonden twee schoone metale ses ponders, die we vertrouwen ten hoogsten aengenaem sullen wesen.

Het is ons bysonder aengenaem geweest te verstaen uyt den brief van Uwe Majesteyt, mitsgaders het schryven van onsen capitain, dat wederom met 600 itch ofte 6000 teyl swaerte witte zyde beschoncken waren, daeruyt dat hope scheppen, dat onse vrintschap, op een goeden gront gevestet zynde, soo lange sal duyren, als son en mane haer schynsel sullen geven.

Wat aengaet de andere geëyschte goederen als laekenen, perpetuanen, verscheyden witte gesorteerde lywaten en Lissebonse oly, deselve sullen nae gewoonte en soo verhopen tot vergenoeginghe van Uwe Majesteyt met dese schepen overcomen, voor sooveel alser met het eerste schip te senden door gebreck van scheepsruymte naegelaten heeft moeten worden, uytgesondert, dat dit jaer seer sober van laekenen syn voorsien, soodat Uwe Majesteyt daervan niet behoorlyck sal kunnen, soo we vresen, versien worden, dat het

toecomende jaer gaern sullen verbeteren; daeromme oock versoeken, dat sulx nu niet ten quaden en werde geduydet.

Op 't versoeck van onsen capitain, Cornelis Valkenier, is hem vergunt (vermits geclaeght heeft, dat lange wyl ongesont was geweest) tot ons te mogen opcomen, op hope dat alhier, 't sy door behulp van medicyn offte wel door de veranderingh van de lught, tot syn voorige gesontheyt soude mogen geraeken; hier door syn genootsaeckt geweest om te treeden tot verkiesinge van een ander nieuw capitain, gelyck dan oock daertoe vercosen hebben Albert Brevinck, jongst nogh voor drie jaeren daer, nevens Sr Gustavus Hansen, geweest hebbende en, soo vertrouwen, Uwe Majesteyt bekent en aengenaem; ons versoeck is, dat Uwe Majesteyt hem gelieve in syn gunste en bescherminge aen te nemen en, soo ergens in door onkunde van 's lants manieren en wetten (dat eghter hopen en vertrouwen niet te sullen geschieden) sigh moghte misgrypen, dat hem sulx niet ten quaetsten afgenomen werde.

Meerder hebben niet om desen te verlengen, daerom eyndigen met toewenschinge van alle goet en voorspoet aen Uwe Majesteyt, met langh leven en welstant syner landen en vermeerderingh derselver door een voorspoedigen oorlogh en overwinninge syner vyanden.

Om desen te verselschappen en onse goede genegentheyt tot Uwe Majesteyt te betonen, maer niet, omdat het van eenige waerde zy, soo gaet hiernevens het naevolgende, te weten:

2 p^e^ scharlaeken;
1 » groen laeken;
1 » swart »
1 » blauw »
6 stucx diverse croonrassen;
10 » fyne mourissen;
10 » » salempoeris;
1 groote spiegel met een ebbenhoute lyst.

Wy versoeken, dat Uwe Majesteyt hetselve gelieve met een goede genegentheyt te aenvaerden en de geringheyt ten goede op te nemen.

Batavia in 't Casteel den 24^en^ July 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Aen den Prins van Toncquin.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India senden desen brief aen Gickjockon, Prins van Tonquin, tot teeken van vrintschap en om te kennen te geven den ontfangh van des Princen brief, dien syne Hoogheyt met het leste schip, uyt Tonquin hier aengecomen, aen den Gouverneur Generael gesonden heeft, waerdoor verstaen hebben den welstant van Uwe Hoogheyt en van syne landen, dat ons ten alderhoogsten aengenaem is geweest.

Nogh hebben uyt denselven brief verstaen, dat Uwe Hoogheyt gaerne met een goede menighte salpeter was gedient, daertoe vlyt hebben aengewent om sooveel te senden, als ons immers mogelyck is geweest, alsoo we weten, dat het tot merckelycken dienst van 't ryck is streckende; daerom hebben met het eerste schip sooveel gesonden, alser gevoeghlyck in conde geladen worden, maer met dese twee volgende becomt Uwe Hoogheyt, soo Godt de Heere deselve behouden reyse sal gelieven te verleenen, de daeraen nogh gebreekende quantiteyt.

Het is ons bysonder aengenaem geweest te verstaen uyt den brief van Uwe Hoogheyt, mitsgaders het schryven van onsen capitain, dat wederom met 300 ith off 3000 teyl swaerte witte zyde beschoncken waeren, daeruyt dat hoope scheppen, dat onse vrintschap, op een goeden gront gevestet zynde, soo lange sal duyren, als son en maene haer schynsel sullen geven.

Wat aengaet de geëyschte goederen als laekenen, perpetuanen, verscheyde witte gesorteerde lywaten, Lisselonse oly en swavel, deselve sullen nae gewoonte en, soo verhopen, tot vergenoeginge van Uwe Hoogheyt met dese schepen overcomen, voor sooveel, alser met het eerste schip te senden door gebreck van scheepsruymte heeft moeten naegelaten worden, behalven dat dit jaer seer sober van laekenen zyn voorsien, soodat Uwe Hoogheyt daervan niet behoorlyck sal kunnen (soo we vresen) voorsien worden, dat het toecomende jaer gaerne sullen verbeeteren; daerom oock versoecken, dat sulx nu niet ten quaden en werde geduydet.

Onse capiteyn, Valkenier, schryft ons, dat Uwe Hoogheyt seer ernstigh begeert heeft, dat, wanneer (nu twee jaer geleden) ons schip, Hooghkarspel, nae Japan gingh, twee picols zyde, Uwe Hoogheyt toebehoorende, met hetselve souden werden afgescheept om voor 't rendement van deselve eenige behoeften of gereetschappen tot Uwe Hoogheyts vermaeck of geryf te copen, 't welck oock soude wesen geschiet nae syn schryven te dier tyt en oock nu aen ons gesonden; de capitain hadde liever gesien gehadt, dat Uwe Hoogheyt sulx niet en hadde versoght gehadt; dogh om de groote begeerte van Uwe Hoogheyt, soo hadde sulx nogh denselven ten gevalle ingewillight; nu isset sulx, dat gemelte schip is comen te verongelucken, sonder dat men weet, hoe of waer, sonder dat oock de Compe dien volgende de alderminste waerde tot een duyt toe daervan heeft weder becomen en noghthans eyst Uwe Hoogheyt van den capitain en schryft oock aen ons om goederen voor de waerde van gemelte zyde, dat ons seer vreemt voorcomt; want, 't is immers Uwe Hoogheyts syde geweest en 't geene van deselve by vercoop soude geprocedeert hebben, dat soude immers Uwe Hoogheyts gelt hebben geweest en aengeleyt geworden tot opcoop van barnsteen en anders nae Uwe Hoogheyts bevel, soodat de Compe daer geen voordeel van soude hebben genoten en by gevolge oock geen schade van heeft cunnen lyden, als wesende oock de Compe noyt eygenaer van gemelte zyde en een dingh altyt by niemant als de eygenaer en tot schade desselfs verloren wort; hierom, soo willen niet twyffelen, of Uwe Hoogheyt, dese redenen wel insiende en

overwegende, sal deselve gaern inwilligen en van de vordere afeyschinge in toecomende aflaten, dat ons aengenaem sal weesen te verstaen, omdat Uwe Hoogheyts gunste groot aghten.

Op 't versoeck van onsen capitain, Cornelis Valkenier, is hem vergunt (vermits geclaegt heeft, dat langewyl ongesont was geweest) tot ons te mogen opcomen, op hope dat alhier, 't zy door behulp van medicyns ofte wel door de veranderingh van de lught, tot syn voorige gesontheyt soude mogen geraeken; hier door syn genootsaeckt geweest om te treeden tot verkiesinge van een ander nieuw capitain, gelyck dan oock daertoe verkosen hebben Albert Brevinck, jongst nogh voor drie jaeren daer, nevens Sr Gustavus Hansen, geweest hebbende en, soo vertrouwen, Uwe Hoogheyt bekent en aengenaem; ons versoeck is, dat Uwe Hoogheyt hem gelieve in syn gunste en bescherminge aen te nemen en soo ergens in door onkunde van 's lants manieren en wetten (dat eghter hopen en vertrouwen niet te sullen geschieden) sigh moghte misgrypen, dat hem sulx niet ten quaetsten afgenomen werden.

Meerder hebben niet om desen te verlengen, daerom eyndigen met toewenschinge van alle goeds en voorspoet aen Uwe Majesteyt, met langh leven en welstant syner landen en vermeerderingh derselver door een voorspoedigen oorlogh en overwinninghe syner vyanden.

Om desen te verselschappen en onse goede genegentheyt tot Uwe Hoogheyt te betonen, maer niet, omdat het van eenige waerde zy, soo gaet hiernevens het naevolgende, te weten:

1 p^e scharlaeken;
1 » swart laeken;
4 stucx croonrassen;
10 » fyne moeris;
10 » » salempoeris;
1 groote spiegel met een ebbenhoute lyst.

Wy versoecken, dat Uwe Hoogheyt hetselve gelieve met een goede genegentheyt te aenvaerden en de geringheyt ten goede op te nemen.

Batavia in 't Casteel den 24^en July 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Achtermiddagh comen alhier ter rheede van Japara de schepen, Amerongen en Spreeuw, medebrengende 't eerste, namentlyk:

Amerongen:

8	stucx	balken;	
366	»	swalpen;	
21	»	paerden, bedragende.....	f 2085 : 15 : —
		Transportere.....	f 2085 : 15 : —

Per transport..... f 2085 : 15 : —

en de fluyt, de Spreeuw:

142 stucx balken;
10 » paerden, 't welck bedraegt..... » 1495 : 10 : —
costende met malcander..... f 3581 : 5 : —

De missive, daermede van den coopman en resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert 23 deses maents, behelsende in substantie, dat de resident 19 packen verscheyde sorteringh van cleeden had becomen, maer daer onder niet een pack tapecindos, daervan de resident 20 packen, soose by de packhuysen syn, versoeckt.

Wat haer Ed^e^ met dese twee bodems becomen, blyckt hier vooren en by factura.

De resident had met 't schip, de Hollantse Thuyn, de geëyste cleenigheeden voor dat comptoir ontfangen, maer had uyt haer Ed^e^ schryvens vernomen, dat 't schip, de Eendragt, 2 à 3 dagen naer de voorsz. Hollantse Thuyn stont te volgen, 't geene de resident wenschte niet soude wesen geschiet, alsoo sulke sware bodems met koe bruggen geen 22, laet staen 28 à 30 voets balken door haer luyken connen schieten, waerom dat groote hol beswaerlyck met anker stocken sal cunnen gevult werden.

Wegens de balken, met Duynvliet hier aengebraght, datter veele van de balken van binnen hol waren bevonden en met een prop aen de eynden toegeslagen waeren, was de adsistent, Thomas Grimmel, die deselve fluyt afgeladen had, gereprimandeert, maer was de resident wel bekent, datter veel jaty hout van binnen hol was, waerop naeuwkeurigh dient geleth, maer het afsaegen van de enden soude seer qualyck comen, alsoo de balken dan groot perykel van uyt de vlotten los te raeken en wegh te dryven sullen onderworpen wesen; daer sal sorg worden gedraegen, dat daerop in aenstaende werde geleth.

De suyker leveranciers hadden belooft aenstaende maent parthy suyker af te brengen, waertoe de resident dan eyscht, soo haest doenlyk, 4 kisten of 16 duysent Spaense realen, insonderheyt, omdat de Francen tot Bantam eenen pater Simon, onder de Portugeesen daer woonaghtigh, versoght hadden om sooveel suyker, als doenlyck was, nae Bantam te senden tegens 4 1/2 rd^e^ per picol, op oncosten van de eygenaren.

Seeker Chinees, van Maccassar tot Japara aengecomen, wist te verhalen, datter tusschen die van Goa en Radja Palacca oneenigheyt gereesen was, 't welck de president, de Jongh, traghte te bemiddelen, sonder dat vernemen conde, waeruyt sulx ontstont; voorts stont ginder alles in goeden doen, als oock in de Mataram.

Dese twee bodems verwaght de resident metten eersten weder te rugge.

Tegens den avondt comt alhier ter rheede te voorschyn van Ceylon de fluyt, Claverskerke, waervan de boeckhouder 24 deses per Javaens vaertuygh met de missive van d'heer superintendent, Rycklof van Goens, was aengecomen, gedaghteekent uyt het schip, Tulpenburgh, in de buyten Noordt Baey van Trinquenemale geanckert

16 Juny verleeden, behelsende een becnopt verhael van der Francen gedoente, etc., gelyck sulx alles wydlopiger can geleesen worden in den gemelten brief, onder d'aencomende papieren of wel beknopt uyt het verbael van dat quartier.

't Cargasoen, dat met 't jagt, de Meerman, uyt Souratta aldaer aengebraght en in voorsz. Klaverskerken op Ceylon is overgescheept, bestaet in:

80 packen diverse lywaten;
42 » gecattoeneerde deekens;
249262½ ℔ tarwe in 1445 sacken, met malcander bedragende *f* 44944: 5: 8

idem van Ceylon:

200 packen of 16000 ℔ fynen caneel ..... » 4800:—:—

sulx 't geheel cargasoen, met voorsz. Claverskerken aengebragt, bedraegt ..... *f* 49744: 5: 8

Insgelycx comt om deselve tyt alhier behouden ter rheede uyt het vaderlant over de Caep de Goede Hoop 't schip, de Vrye See, zynde voor reecqueningh van de camer Delft in zee gelopen den 11^en^ December verleeden jaers met 261 coppen, namentlyck 144 zeevarende, 109 militaire, 1 vrouw en 7 kinderen; op de reyse syn overleeden 21 zeevarende, 34 militaire, 1 vrouw en 3 kinderen; aen de Caep en op andere scheepen syn overgegaen 6 zeelieden, 3 militaire en 4 kinderen en van daer weder overgecomen 13 zeevarende en 15 militaire, soodat hetselve schip hier nogh te lande brengt 130 zeevarende en 87 militaire personen, t'samen 217 coppen.

Soo is oock in Rade van India goetgevonden het werk, dat aen 't opmaeken van de gevangen huysen achter 't stadthuys nogh resteert, aen te beveelen de heeren presidenten der collegien van justitie, Pieter Anthonio Overtwater en Cornelis Speelman.

En om de luyden, die niet verder misdaen hebben als tot de straf van de wip niet meer soo langh te laeten in hegbtenisse sitten, tot datter juyst meer regt gedaen wort, soo is goetgevonden de sulke voortaen ten eersten haer regt maer te laeten afdoen door gecommitteerden uyt den raedt van justitie in het bysyn van derselver secretaris.

Alsoo oock de paghter van des Comp^es^ koorenmoolen geclaegt heeft, datter soo weynigh tarruw ter meulen comt, sulx op de pagt alle maenden seer veel te cort schiet, soo is in Rade van India goetgevonden denselven in 't geheel 300 rd, afslagh te geven, zynde de meulen by hem gepaght voor 310 rd^s^ ter maent ofte 3720 rd^s^ in 't jaer.

27 *d^o^*. voor den middagh comt alhier ter rheede uyt Banda over Bima en Dompo 't jaght, de Cogge, medebrengende van Bima 1900 picols sappanhout met 31 stucx paerden, bedragende met malcander *f* 7329 : 7 : 8.

Waermede dan oock haer Ed^e^ becomen een briefjen van den schipper, Frans van Heys, en den ondercoopman, van Daelen, geschreven 17 deses en van Macassar met het jaghtje, Coutchin, door d'E. president, Maximiliaen de Jongh, derwaerts

gesonden, mitsgaders twee brieven van de Coningen van Bima en Dompo, die wy, in het Maleyts getranslateert zynde, bevonden zyn van volgenden inhout; ende eerstelyck, die van den Coningh van Bima.

Een brief, geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt door den Coninck van Bima aen den Gouverneur Generael, die in grootheyt en wysheyt is om te regeeren, soo te lande, als te water, en opreght om alle misdadige te straffen als oock medogen om alle nootdrufftige en armen te helpen en seer getrouw om syn contracten in alle vruntschap met alle Coningen, soo groot, als cleen, en dat onverbreekelyck te onderhouden, waerdoor syn naem door de geheele werelt seer befaemt is.

Verders nae dit, de brief, dien de sabandaer gebragt heeft, hebbe met eerbiedigheyt ontfangen en daeruyt verstaen, als dat de Coninck van Bima op Batavia moste comen; en, soo de Coninck van Bima niet quam, de Coninck Dompo en, soo Dompo niet, dat Terelie Gompo en de Coninck Pemerakan souden komen, waerop wel hebben geleth en sal 't oock niet vergeten, gelyck my oock dit jaer aen den brief van de Compe soude hebben gedragen; dogh myn plaetsen syn jegenwoordigh in onlusten, alsoo de Conincx soon van Banjer met de Bougise volkeren questie maeken; d'oorsaek waerom hebbe tegens den schipper Sacharias geseyt, die het alles weet, gelyck sy hebben twee van den Coninck van Bima susterlingen gedoot en een kint, nevens eenige slaven en alle de goederen, medegenomen, als oock veel meer andere quade stucken gepleegt; dogh ik sal 't alles niet schryven, door dien wel weete, den schipper alles bekent is.

Verders, soo synder van oranghkaya gecomen 17 vaertuygen, die haer by den Conincx soon van Banjer en de Bougis hebben gevougt, die albier aen alle arme menschen veel quaet hebben gedaen, soo mettet veroveren van de gaende en comende vaertuygen, die met haer niet wilden houden, als anders; en syn nu gesamentlyk naer Sumbawa vertrocken en wanneer Terili Gompo van Sumbawa wedercomt, die derwaerts is vertrocken om syn swager te halen; de Coninck van Sumbawa heeft vier susters en broeders, te weten, twee mans en twee vrouwen, waervan met de jongste des Conincx soon van Banjer getrouwt is en met den ander de Coninck van Bima; dierhalven is Terili Gompo alhier op 't landt van Bima niet en soo metter haest van Sumbawa weder comt en aldaer alles in ruste is en d'Ooste mousson dan nogh deur waeyt, soo sullen daerover dan beraden, wie vertrecken sal.

Voor dees tyt heeft de Coninck van Bima niet anders te zenden dan drie paerden, twee appelgrauwen voor den Gouverneur Generael en een root paert voor den heer admirael, welke gelieft tot een teeken van myn opreghte genegentheyt te aenvaerden.

Ende die van den Coninck Dompo, als volgt.

De Coninck Dompo groet den Gouverneur Generael.

Het champanhout, dat de schipper, Zacharias, brengt, en is niet de twintigh duysent picols, die de Coninck Dompo gecontracteert heeft, maer is de Coninck Dompos eygen champanhout, en dat om de schulden aen Gregosie te betalen.

Verders, indien de Gouverneur Generael van den Coninck Dompo gelieft twee duysent picols champanhout te hebben tegens de gecontracteerde prys, dogh duysent Moluxe ropia en duysent ropia aen cleeden, waeraen my dan gelrage; de Coninck Dompo heeft aen den Gouverneur Generael niet anders te senden als twee bergh paerden tot teeken van vruntschap tot den Gouverneur Generael.

28 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Mallacca ledigh de chaloup, d'Eendraght, om aldaer in 't vaerwater gebruyckt te worden; wat daermede aen d'heer gouverneur, Bort, wert geadverteert, is te sien in 't afgaende briefboek en oock de verbaelen.

Insgelycx vertrecken oock mede tegens den avondt uyt dese rheede naer Ceylon onder de vlagge van den commandeur, Cornelis van Quaelbergh, de schepen Cranesteyn, Dordregt, 't Huys te Velsen, Outshoorn en Buycksloot, van hier medevoerende aen coopmanschappen, provisien en amonitie van oorlogh een bedragen van *f* 543264 : 12 : 2, bestaende in 't volgende, te weten:

in Cranesteyn voor Cormandel:

1 kasje 1 kisje	met goudt.....	*f* 101542 : 2 : 8

voor Ceylon:

60	vaten vleesch;	
38	vaten speck;	
40	half amen brandewyn;	
650	stucx baeye planken;	
1000	» jaty planken;	
5	» werp ankers, wegende 1600 ℔;	
56½	hoet smeekolen;	
4	sware ende	
5	cabeltouwen;	
25	stucx gesorteerde trossen ende	
50	» blocks;	
12	» merrie paerden ende	
725	bossen pady tot voeder voor de reyse.....	» 14962 : 9 : 15
	Transportere.....	*f* 116504 : 12 : 7

Per transport..... f 116504:12: 7

in Dordregt voor Cormandel:

2 kisjes met goudt..... f 95257:12: 8

voor Ceylon:

91 vaten vleesch;
130 » speck;
24 leggers Spaence wyn;
40 half amen brandewyn;
700 stucx baeye planken;
400 » jaty planken;
160 » » balckjes;
12000 » klinckertsteenen;
5 » werp anckers;
4 sware ende
6 stucx cabeltouwen;
25 » trossen ende
50 blocks;
30 hoet smeekolen;
100 stucx schoppen ende
150 spaden;
16 hengst paerden..... » 36280: 9:14

t'samen..... » 131518: 2: 6

in 't Huys te Velsen voor Cormandel:

1 kasje met goudt;
2 packje met monster stoffen..... f 69652:17: 8

voor Ceylon:

1 cas met laekenen en 7 stucx Chineese zyde stoffen;
24400 ℔ geraffineerde pyp swavel;
3000 » giroffel naegelen;
350 » goede rompen;
1078 » foely in 7 sockels;
1 cas met 247 stucx glasen rariteyten;

Transportere f 69652:17: 8 f 248022:14:13

Per transport ƒ 69652:17: 8 ƒ 248022:14:13

11 stucx verre kykers;
12 » Chineese waeyers;
45 ℔ getwernde zyde;
12 stucx messen;
1 packje met 125 stucx boeckjes;
6 stucx loerys;
700 » baeye planken;
100000 » klinckersteenen;
15 bardisanen 35 helmbaerden;
22 hoet smeecolen;
5 stucx werp ankers;
4 » sware en 6 stucx cabeltouwen;
25 wieltrossen en 50 blocx;
100 schoppen en 150 spaden;
2 cassen met kuypers en timmermans gereetschap;
91 vaten vleesch;
12 leggers Spaence wyn;
6 vaten boter;
40 half amen brandewyn;
2 kisten medicamenten;
12 stucx hengst paerden;
met voeragie..... » 30153: 5: 6
costende..... » 99806: 2:14

in Outshoorn voor Cormandel:

2 casjes met gout;
3 stucx eliphantjes en voeragie... ƒ 94168: 7: 5

voor Ceylon:

14 leggers Spaence wyn;
30 half amen brandewyn;
1200 stucx baeye planken;
3 » werp ankers;
5 » sware en 6 cabeltouwen;
25 » wiel trossen;
10 » hengst paerden;
Transportere ƒ 94168: 7: 5 ƒ 347828:16:27

Per transport f 94168: 7: 5 f 347828: 16: 27

1000 stucx ledige hantgranaten;
350 » diverse houte cardoes cokers;
5 » cruyt siften;
500 » granaet pypen in een vaetjen » 8320: 10: 11

t'samen..... » 102488: 18: —

in Buycksloot voor Cormandel:

4132 ℔ vermilioen in 10 balyen;
4018 » quicksilver;
20070 » looth;
8000 » benjuyn Baros;
23000 » speaulter;
12000 » rompen;
24838 » giroffel naegelen;
9240 » of 60 sockels foely;
40228 » geraffineerde pyp swavel;
1 cas met laekenen;
1 packjen met monster stoffen;
1 kisje met divers gout;
3 cassen met schrymftuygh;
2 vaetjes met inct stoff;
12 leggers Spaence wyn;
3 » asyn;
3 vaten booter;
12 half amen olyven oly;
6 vaten vleesch;
12 » speck;
2 half amen wyntint;
2 » » jopen bier;
5 vaten theer;
6 » pick;
20 stucx ysere en wieltrossen;
4 balen zeyldoeck;
6 hant lantaerns;
3 stucx cabeltouwen;
100 bossen huysingh en marlyn;
100 kippen Hollantse londt;
2 speerhaken;
8 cruyt siften;
5 kisten met medicamenten;

Transportere..... f 450317: 22: 27

Per transport. ..... *f* 450317 : 22 : 27

1780 ℔ plat looth;

1 packjen met monster stoffen, etc., comt te bedragen » 92946 : 16 : 7

sulx dat in voorsz. vyff bodems in 't geheel, soo voor Cormandel, als Ceylon, is gescheept..... *f* 543264 : 12 : 2

Terselver tyt comt, Godt lof, hier behouden ter rheede uyt het vaderlant over de Caep de Goede Hoop 't schip, de Jonge Prins, zynde voor reecqueningh van de camer Hoorn in zee gelopen 11 December passado met 318 coppen, als 201 zeelieden, 110 militaire, 5 vrouwen, 1 kint en 1 vryman, waervan op de reyse syn overleeden 21 zeeluyden en 6 militaire, en aen de Caep aen lant en op andere schepen overgegaen 16 zeelieden, 8 militairen ende 1 vrouw; daerentegen van daer weder overgecomen 2 zeevarende en 1 militair, soodat hetselve schip hier nogh te lande brengt 269 coppen, namentlyck 166 zeevarende, 97 militairen, 4 vrouwen, 1 kint en 1 vryman.

29 *d°*. in Rade van India gecommuniceert zynde de vercoop van de romp van 't jaght, Tertholen, voor 650 rd[s] aen den Chinees, Tsiongwanko, is 't selve voor goet aengesien.

30 *d°*. nae den middagh becomen met inlants of Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een missive, gedateert op eergisteren, van volgenden inhout.

Op 23 deses was 't Deens schip, de Fortuyn, nae Madras en op 26 daeraen 't Engels scheepjen, den Egel, met eenige packen cleeden en 10 duysent ropia contanten naer Jamby vertrocken en soude binnen 20 dagen nogh een van de nieuw Engelse aengecomen scheepen derwaerts mede volgen en d'Advans sou precys op 4 van de aenstaende maent Augustus, nieuwe styl, nae Engelant vertrecken; soo warender oock achter den anderen aldaer ter rheede vier Engelse schepen, genaemt Maria, Suratse Marchant, Dispetation en Honnibaelt, aengecomen; 't vyffde wiert dagelycx verwaght; 't waeren alle goede oorlogs fregats van 200 en 250 lasten groot.

Van een particulier Engelsman had de resident verstaen, dat deselve brieven van syn goede vrunden uyt Engelandt had gecregen, waerin verhaelt wiert, dat de Coninck van Vranckryck 300 duysent ponden sterlings aen den Coninck van Engelant had gesonden met conditie, dat sigh de Engelsen neutrael souden houden, wanneer de Francen met de Nederlanders in oorlogh quamen te geraecken, en was sulx by den Engelsen Vorst geaccepteert, en wiert by al de overcomende Engelse vrunden aen den oorlogh van dien niet getwyffelt, maer wasser op ultimo February passado nogh niet van te seggen geweest, als datse wedersyts daertoe preperatie maeckten; de voorsz. vier Engelse schepen hadden aengebragt 160 duysent rd[s] contant, 20 à 25 cassen met laekens en laekenrassen, 100 picols looth, 50 à 60 vaetjes buscruyt van particulieren, parthy vaten Engels bier, mom, Rynse, Spaense en brandewyn.

De Francen waren dagelycx besigh met suyker en benjuwyn te kisten en 't schip, de Vautoer, klaer te maeken om ten eersten naer Vranckryck aff te senden.

't Souratse schip, de Parel, stont mede aenstaende maent wederom naer Souratta te vertrecken.

d'Engelsen hadden uyt den naem haers Conincx aen den Bantamsen Vorst twee kostelycke metale stucken van 12 voeten lanck, schietende 18 ℔ yser, geschoncken en wegens de Comp^e^ vier metale 6 ponders, die op 27 deses met groote statie in 's Conincx vaertuygen onder het donderen van canon waren aen landt gebracht.

Een Portugees jonckjen, van Bima over Japara aldaer gearriveert, heeft syn aengebraghte 600 picols sampanhout aen de Engelse vrunden tegens 4 ropia per bhaer vercoft.

Met den vryburger, Jan Mallacca, drie dagen verleden was de matroos, Jan Corneliszen, die sigh selven heeft willen besnyden, geboeyt aen den licentmeester gesonden.

De jonge Coninck had 10 à 12 vaertuygen met eenige gequalificeerden afgesonden naer Serebon om de pangorans doghter ten huwelyck te mogen hebben, maer waren onverrighter saek wederom terugh gekomen.

En versoekt de resident een vaertuygh tot afhalingh van 3000 bossen bintrottings en daermede tot dagelyxe gastos een pack cain goelongs gobars, een pack d^o^ tapegrandos, een pack d^o^ tapequitsil en 600 ropia contanten.

31 *d^o^*. avonts vertreckt uyt dese rheede naer Bantam de chaloup, de Fortuyn, expres derwaerts affgevaerdight met brieven aen d'heeren 17^nen^, ses dubbelt geschreven en verdeelt in twee packetten, 't eene geaddresseert aen de camer Amsterdam en 't ander aen de camer Zeelant, om deselve packetten met 't schip, d'Advance, over Engelant versonden te worden, gelyck tot dien eynde dan oock daer nevens gevoegt is een briefjen tot geleyde derselver aen den resident, Willem Caeff, in substantie zynde:

dat haer Ed^e^, uyt des residents schryvens verstaen hebbende, dat het schip, d'Advance, tegen ultimo deses off uytterlyck 4 Augustus naer Engelant staet te vertrecken, soo gaen hier nevens 2 pacquetten brieven aen de heeren bewinthebberen om de opperhooffden overhandigt te werden;

dat de resident uyt onsen naem op haer Ed^e^ sal versoeken deselve, naer behouden varen, voort gedirigeert te worden aen de camers Amsterdam en Zeelant;

dat de resident daer nevens sal overhandigen 8 ℔ vette noten, 5 ℔ giroffel nagelen en 3 ℔ foely;

van de aencomste der vier scheepen uyt Engelant en dat nogh een wiert verwaght, hebben wy gelesen;

dat sigh de Coningh van Engelant soude hebben laeten corrumperen om de triple alliantie af te staen, connen wy niet geloven;

het geschenck van 't geschut aen den Bantamsen Vorst sal haer buyten twyffel aengenaem maecken;

de matroos, Jan Corneliszen, is de justitie overgegeven;

de in voorraet zynde rottangs sullen eerstdaegs met een expresse bodem doen haelen en 't geëyste daermede bestellen.

Dese maent syn van diverse plaetsen hier aengecomen 96 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, te samen gemant met* 540 *coppen, ende hebben medegebraght de naervolgende coopmanschappen en waeren:*

8 vaertuygen van Chiassem met 31 mannen, 20 stucx hoenders, 220 stucx planken, 159 stucx dootkist planken, 510 stucx balken, 5 potten oly, 2½ lasten rys, 3 p° ajuyn.

7 van Craoangh met 14 mannen, 10 stucx hartebeesten, 23 stucx geyte bocken, 85 stucx hoenders, 17 picols toeback Java.

5 van Dermayoe met 20 mannen, 2 lasten rys, 250 stucx planken, 100 stucx balken, 40 stucx dootkist planken, 300 bossen pady.

2 van Packalongen met 8 mannen, 100 stucx soorsacken, 1½ last rys.

1 » Deribony met 40 mannen, 1 picol wasch.

6 » Cheribon met 28 mannen, 14 lasten rys, 14 picols swarte suyker, 150 stucx hoenders, 1100 stucx tresellen, 100 stucx rysmanden, 17 picols en 85 cattys peper.

4 van Baly met 18 mannen, 31 stucx slavinnen.

17 » Bantam met 80 mannen, 6 picols toeback Java, 3400 stucx oude clappus, 600 potten kalck, 1300 potten en tresellen, 273000 d° oude pienangh en 45 lasten tarwe.

2 van Godongh met 9 mannen, 7½ lasten zout.

3 » Samarangh met 12 mannen, 100 picols swarte suyker, 1500 stucx gedroogde baggers, 50 stucx hoenders, 1 picol toeback Java, 65 potten oly, 10 potten blauwe verwe, 200 rysmanden, 5000 oude pienangh, 30 stucx soolleer en ½ last gingili zaet.

4 van Palimbangh met 21 mannen, 2064 picols en 99 cattys peper.

2 » Damack met 56 mannen, 68 lasten rys, 40 picols capock, 1000 stucx buffelshuyden en 50 picols peper.

3 van Surobaya met 12 mannen, 375 potten oly.

1 » Braham met 4 mannen, 2 lasten zout en 1 last rys.

1 » Banjer met 14 mannen, 640 picols en 95 cattys peper.

2 » Sombaer met 10 mannen, 2½ lasten rys en 100 bossen pady.

2 » Javana met 18 mannen, 20 lasten rys.

1 » Bouton met 8 mannen, 15 stucx slaven en slavinnen.

1 » Rambangh met 2 mannen, 50 stucx swalpen.

1 » Groeda met 6 mannen, 12 lasten rys 15 potten oly.

1 » Cherita met 4 mannen, 10000 stucx oude clappus.

3 » Grissee met 13 mannen, 2½ lasten rys, 3 lasten groene cadjangh, 1300 stucx steenbrasems en 400 stucx gesoute herders.

2 van Pamanoekan met 8 mannen, 4 lasten rys, 1500 stucx oude clappus en 50 stucx eenden.

2 van Candael met 8 mannen, 2½ lasten rys, 4 corgie matten, 400 stucx oude clappers en 50 stucx hoenders.

2 vaertuygen van Bonangh met 12 mannen, 14 lasten rys, 200 stucx tamarinda.

1 van Tanara met 3 mannen, 300 stucx oude clappers.

1 » Timor met 7 mannen, 40 picols sandelhout, 50 picols sappanhout, 2 picols wasch.

1 van Barbas met 4 mannen, 4 lasten rys.

2 » Madure met 10 mannen, 2 lasten groene cadjangh, 300 stucx steenbrasems en 8 lasten rys.

3 van Macassar met 51 mannen, 18 lasten sout, 33 stucx slaven en slavinnen.

1 » Cadoes met 4 mannen, 100 picols swarte suyker.

2 » Duringo met 8 mannen, 30000 stucx kneppel suyker.

1 » Salangeta met 6 mannen, 6 stucx slaven en slavinnen.

Samen 96 stucx vaertuygen, die hier in 't generael hebben aengebraght, te weten:

158½	lasten rys;	15600	stucx oude clappers;
4	corgie matten;	200	» tamarinda;
400	stucx gesoute herders;	1600	» steenbrasems;
50	» swalpen;	85	» slaven en slavinnen;
470	» planken;	30000	» kneppel suyker;
199	» dootkist planken;	27½	lasten zout;
610	» balken;	5	» groene cadjangh;
460	» potten oly;	214	picols swarte suyker;
10	» hertebeesten;	40	» sandelhout;
23	» geyte bocken;	50	» sappanhout;
100	» soorsacken;	3	» wax;
2400	» soo potten, als tresellen;	3	» ajuyn;
300	» rysmanden;	24	» toeback Java;
600	» potten kalck;	2773	» en 79 cattys peper;
278000	» oude pienangh;	40	» capock;
1500	» gedroogde baggers;	400	bossen pady;
30	» zoolleer;	10	potten blauwe verwe;
1000	» buffelshuyden;	45	lasten tarwe;
355	» hoenders;	½	last gingily zaet.
50	» eenden;		

Daerentegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 65, soo groote, als cleene vaertuygen, en hebben medegevoert 29376½ rd^{s} aen diverse coopmanschappen, namentlyck:

1 vaertuygh naer Samarangh met 77 rd^{s} aen amphioen;

3 naer Chiassem met 100 rd^{s} aen cleeden;

1 » Cadoes met 65 rd^{s} aen cleeden;

5 » Cheribon met 75 rd^{s} aen cleeden en 200 rd^{s} aen amphioen;

1 » Tonquin met 79 rd^{s} aen swavel, 280 rd^{s} aen catoen, 228 rd^{s} aen suykeren, 45 rd^{s} aen peper, 75 rd^{s} aen cattoene garen en 32 rd^{s} aen matten;

1 vaertuygh naer Damack met 60 rd^{s} aen cleeden;
2 naer Lassam met 817½ rd^{s} aen cleeden, 42 rd^{s} aen out yser en 8 rd^{s} aen wortel ganty;
4 » Malacca met 2160 rd^{s} aen coper, 60 rd^{s} aen vloersteenen, 720 rd^{s} aen cleeden, 75 rd^{s} aen kasen, 20 rd^{s} aen brandewyn en 28 rd^{s} aen peper;
2 » Diringo met 140 rd^{s} aen cleeden;
3 » Surobaya met 440 rd^{s} aen cleeden en 60 rd^{s} aen out yser;
2 » Candael met 38 rd^{s} aen cleeden;
1 » Japara met 510 rd^{s} aen cleeden;
2 » Brahan met 93 rd^{s} aen cleeden;
1 » Dermayoe met 32 rd^{s} aen cleeden:
1 » Maccauw met 12479 rd^{s} aen peper, 224 rd^{s} aen suyker, 48 rd^{s} aen galnoten, 150 rd^{s} aen blauwe cangangs;
5 » Palimbangh met 1276 rd^{s} aen cleeden, 24 rd^{s} aen radix China, 75 rd^{s} aen out yser, 95 rd^{s} aen plaet yser, 30 rd^{s} aen Tonquinse coppen, 37 rd^{s} aen porcelyne commen, 6 rd^{s} aen verglaesde pullekens, 10 rd^{s} aen thee pierings ende 45 rd^{s} aen galnoten;
4 » Tegael met 216 rd^{s} aen cleeden;
2 » Banjer met 56 rd^{s} aen yser pannen, 32 rd^{s} aen radix China, 120 rd^{s} aen coper, 60 rd^{s} aen goudtdraet, 345 rd^{s} aen benjuwyn, 5 rd^{s} aen gurgelets, 40 rd^{s} aen Tonquinse coppen, 16 rd^{s} aen thee, 3955 rd^{s} aen cleeden en 5 rd^{s} aen laxa;
1 » Pakalongen met 60 rd^{s} aen cleeden en 40 rd^{s} aen Tonquinse copjes;
1 » Cambodia met 731 rd^{s} aen cleeden, 15 rd^{s} aen corale en 6 rd^{s} aen catoen;
1 » Arosbaya met 20 rd^{s} aen cleeden;
3 » Javana met 135 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sombaer met 24 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sedayoe met 60 rd^{s} aen cleeden;
2 » Godongh met 71 rd^{s} aen cleeden;
1 » Macassar met 60 rd^{s} aen cleeden;
3 » Baly met 50 rd^{s} aen cleeden, 100 rd^{s} aen goudtdraet, 50 rd^{s} aen contant en 64 rd^{s} aen nieuw yser;
1 » Pamalangh met 40 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bonangh met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Toeban met 24 rd^{s} aen cleeden;
3 » Grissee met 272 rd^{s} aen cleeden;
1 » Amboina met 20 rd^{s} aen vloersteenen, 120 rd^{s} aen witte wyn
1 » Pamanoekan met 80 rd^{s} aen cleeden;
1 » Mandanauw met 290 rd^{s} aen cleeden en 30 rd^{s} aen benjuwyn;
1 » Quinam met 50 rd^{s} aen matten, 75 rd^{s} aen cattoene garen, 80 rd^{s} aen medecynen, 355 rd^{s} aen suykeren, 600 rd^{s} aen radix China, 16 rd^{s} aan cassomba en 10 rd^{s} aen blauwsel;

t'samen 65 stucx vaertuygen, die van hier in 't generael hebben vervoert, als:

10	ryckdaelders	aen	blauwsel;	93	ryckdaelders	aen	galnoten;
16	»	»	cassomba;	12552	»	»	peper;
656	»	»	radix China;	80	»	»	vloersteenen;
807	»	»	suykeren;	5	»	»	laxa;
80	»	»	medecynen;	10	»	»	thee pierings;
150	»	»	catt. garen;	56	»	»	ysere pannen;
82	»	»	matten;	2280	»	»	coper;
375	»	»	benjuwyn;	160	»	»	goutdraet;
120	»	»	witte wyn;	5	»	»	gurgelets;
10524½	»	»	cleeden;	16	»	»	thee;
6	»	»	verglaesde pullekens;	15	»	»	coralen;
				286	»	»	cattoen;
37	»	»	porcelyne commen;	50	»	»	contant;
				277	»	»	amphioen;
110	»	»	Tonquinse coppen;	79	»	»	swavel;
				8	»	»	wortel ganty;
95	»	»	plaet yser;	75	»	»	kasen;
177	»	»	out yser;	20	»	»	brandewyn;
64	»	»	nieuw yser;	somma 29376 ryckdaelders.			

De heeren baljuw en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael rapport gedaen van haere visite aen d'onderstaende persoonen, namentlyck:

binnen de stadt:

den eersten deser maendt, gevisiteert een slaeff van Wanjock, zyn selven verhangen hebbende;

den 18^{en} deser, gevisiteert Manuel, leerm^{r}. in dienst der E. Comp^{e}, vermoort;
» 28^{en} » een slavin van Limsisay, vermoort;

buyten de stadt:

den 6^{en} deser, gevisiteert Thane van Bengala, slaeff van Pieter Rosayro, aen de zeekant vermoort;

den 7^{en} deser, Dianco, Chinees, door syn eygen slaeff vermoort;
» 11^{en} » Prana van Tegael, Javaen, boven Suntar vermoort;
» 26^{en} » Jacob van Canary, slaeff van een Hollander, vermoort.

Te deser steede zyn in de Nederlantse, als Maleytse kerck getrouwt:

4 Nederlantse Comp^{e} dienaers;
4 » borgers;
4 Mardyckers;
t'samen 12 paeren.

Ook syn in de gemelte kerken gedoopt:

12 Nederlantse kinderen;
45 inlantse d^o^;
t'samen 57 kinderen.

Volgens gehouden notitie by de dootgravers deser steede soo syn dese maendt gestorven en ter aerde gebraght:

45 Comp^s^ dienaers;
3 borgers;
3 Duytse vrouwen;
3 swarte mans;
2 » vrouwen;
2 Duytse kinders;
5 swarte d^o^;
4 slaven en slavinnen;
t'samen 67 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden te woonen een getal van 5088 Javanen, alle manvolcq, namentlyck:

1136 by de schans Jaccatra;
440 by de revier Crocot;
443 buyten de poort Utreght;
829 buyten de poort Diest;
2040 by particuliere;
t'samen 5088 Javanen.

Augustus Anno 1672

1 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

2 *d°*. 's achtermiddaghs is in Rade van India goetgevonden den ondercoopman, Gillis Goosens, op syn versoeck te accordeeren uyt Siam herwaerts te mogen comen, mits syn gagie, tot dat weder in employ sal comen, sal blyven stilstaen.

En op 't versoeck van den boeckhouder, Everard Verschuyr, als tweede tot Japara, is verstaen, mits ruymte tyts expiratie, te verbeteren tot ondercoopman met ses ende dertigh guldens ter maent voor drie jaren.

Soo is mede goetgevonden de brugh over de gragt buyten de Poort Utregt te laeten maeken op houte stylen en 't selve soodanigh te laten aenbesteeden.

Oock is op 't versoeck van den borger, Gysbert de Davidt Strantwyck, toegestaen, dat een scheepjen nae Arrakan sal mogen senden, mits niet aendoende Bengale off eenige handel comptoiren van d'E. Comp°.

Tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede naer Siam 't jaght, Vlaerdingen, medevoerende voor dat comptoir:

377½	℔ quicksilver in 5 casjes;
21	packen diverse cleeden;
1845	℔ giroffel naegelen;
2490	» rompen;
308	» foely;
1	cas met aerde- en koperwerck tot gebruyck;
1	last tarwe;
6	cassen rooswater;
1	casje met 6 copere trompetten;
80	℔ diverse verwe en 30 cannen lynsaet oly;
1	cas met papier, etc.;
2	vaten theer;
6	wieltrossen;
2	lasten smeecolen;
1	legger wyn en ½ legger asyn;
2	vaten Luyx bier;

1 vath booter;
2 half amen olyven oly;
1000 ℔ yser;
100 » stael;
4 vaten spykers, 12 slootplaten;
7 kisten met 3122 marck, 11 penningen, 4 1/4 greyn baer silver;
2 cassen met 12 stucx diverse laekenen tot schenkagie;
3 » rooswater idem;
1 kist met medicamenten, eenige gereetschappen voor den esmalieerder, etc., bedragende met malcander *f* 92331 : 13 : 4.

Wat wy daermede, nevens de commissie voor den ondercoopman, van der Spyck, als opperhooft, derwaerts schryven aen den coopman, Nicolaes de Roy, als aen den Coninck en Oya Berquelangh en aen de residenten tot Ligor syn schryvende, is te lesen in 't afgaende briefboeck onder dato deses, dogh luyden de brieven aen den Coningh en Oya Berquelangh, die hier eghter in geinsereert werden, van woort tot woort, als volght; en eerstelyck die aen den Coninck.

De Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van den Staet der Vereenighde Nederlanden in Orienten, tot Batavia resideerende, schryven uyt een opreght en suyver herte desen brief aen den grooten Coninck, die het gebiet heeft over het coninckryck ende landen van Siam, mitsgaders van alle de werelt seer gepreesen wert wegens syne wysheyt ende vroomheyt om syn onderdanen wel te regeeren en met alle Coningen en landen goede vreede en vrientschap te onderhouden; wien de hemel wil geven een langh leven met gesontheyt in alle voorspoet, mitsgaders overwinninge syner vyanden, sooveel een mensch geoorlooft is te begeeren.

Den brief, dien de groote Coninck van Siam laest aen den Gouverneur Generael en de Raden van India heeft gelieven te schryven, hebben wel ontfangen met die eere en respect, die sulken grooten Coninck toecomt, beneffens de mannekens eliphanten, tot vereeringe daer benevens gesonden; denselven brief hebben de Gouverneur Generael en Raden van India in de Nederlantse talen doen translateeren, daeruyt wederom verstaen de goede en opreghte genegentheyt, die de Coninck haer blyft toedragende om de vreede en vruntschap met haer ende onderdanen van den Nederlantsen staet in dese landen en de goede alliantie voor eeuwigh te onderhouden; hoedanige genegentheyt by ons en alle de Nederlantse volkeren omtrent den Coninck van Siam ende syne onderdanen oock altyt sal duyren en het welke de Gouverneur Generael en de Raden van India by alle gelegentheden sullen doen blyken om den grooten Coninck van Siam te dienen en te helpen, sooveel in haer vermogen sal weesen, opdat de vreede en vruntschap tusschen Siam en Batavia magh blyven, soo lange de sonne en maene aen den hemel sal staen.

Vorder, soo hebben de Gouverneur Generael en Raden van India met blytschap gelesen, dat, als wy yets van U Majesteyt moghten versoeken off begeeren, dat sulx maer aen onsen capiteyn, die nu in de logie op Siam woont, souden laten weten, en dat U Majesteyt hem daerinne behulpsaem sal wesen; nu hebben de Gouverneur Generael en de Raden van India den capiteyn, Nicolaes de Roy, op syn versoeck toegestaen om op Batavia te comen en de tweede capiteyn, Joan van der Spyck, sal in syn plaetse als eerste capiteyn op Siam verblyven, die wy dan willen vertrouwen U Majesteyt niet onaengenaem sal wesen, doordien lange jaren in Siam heeft gewoont en de manieren wel bekent is.

Vorder naer dit, soo hebben de Gouverneur Generael en de Raden van India het comptoir Ligoor onder onsen capiteyn op Siam gestelt en oock aen onsen capiteyn geschreven om eenige saeken omtrent U Majesteyt te verrighten; daerom wy dan willen verhoopen en gants vriendelyck versoeken, dat U Majesteyt onsen capiteyn gelieven te helpen, opdat ons een goede quantiteyt thin door U Majesteyts gunste jaerlycx magh toecomen.

Nogmaels, soo wanneer eenige werckluyden, die UEd^{e} Majesteyt heeft begeert, alhier op Batavia comen, soo sullen die U Majesteyt werden toegesonden, gelyck dan nu op U Majesteyts begeeren een goutsmith, die esmalieren can, naer Siam overcomt, zynde de beste, dien wy hebben connen uytvinden.

Nogh eens, een Hollantse stuurman sal mede door onsen capiteyn aen U Majesteyt oock werden bestelt, maer de Siamse tolck, Naykaliat, is alhier op Batavia niet te vinden, 't welck ons leet is; want de Gouverneur Generael en de Raden van India van herten genegen syn en wenschen U Majesteyt in alles te vergenougen en te voldoen, opdat tusschen den grooten Coninck van Siam en den Gouverneur Generael tot Batavia een onverbreekelyck contract zy en blyve tot in der eeuwigheyt.

De Gouverneur Generael en de Raden van India hebben tegenwoordigh niet ander off beeter connen uytvinden om aen den grooten Coninck tot Siam tot vereeringh te senden dan d'onderstaende 8 stucx laekenen en twee cassen rooswater, die versoeken U Majesteyt aengenaem en gunstelyck mogen werden ontfangen, en daermede sal haer groote eere en vruntschap geschieden: de couleure der laekenen syn, als volgt:

2 p^{s} witte;
2 » geele;
2 » coornblaeuw;
2 » fyne swarte;
2 groote cassen rooswater.

Batavia in 't Casteel den 2^{en} Augustus anno 1672.

Onder stont: *De Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Aen den Oya Berckelanck.

Dese brief comt uyt een opreght en suyver herte van den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van den Nederlantsen staet in Orienten, geschreven aen den Oya Berkelangh, een heer van groot vermogen omtrent den grooten Coninck van Siam, wien de hemel wil geven gesontheyt en langh leven met veel geluck en voorspoet op dese werelt.

De Gouverneur Generael en de Raden van India laten den Oya Berkelangh weten, dat syn laesten brieff wel hebben ontfangen met schenkagie, daerby tot vereeringe gesonden, en voor dewelke danckbaer syn, gelyck voor de gunste en genegentheyt, die onse capiteyns doorgaens van den Oya Berkelangh ontfangen en genieten.

Wat de Gouverneur Generael en de Raden van India aen den grooten Coninck op Siam syn schryvende, sal de Oya Berckelangh uyt den brief comen leesen; en alsoo onse capiteyn, Nicolaes de Roy, nu tot Batavia sal oplomen en dat de tweede capiteyn, Joan van der Spyck, in syn plaetse als eerste capiteyn op Siam sal verblyven, soo versoeckt de Gouverneur Generael en de Raden van India, dat de Oya Berkelangh hem daerinne gelieve gunstigh en behulpsaem te wesen.

Vorder naer dit, alsoo onse capiteyn omtrent den grooten Coninck van Siam iets sal hebben te verrighten, soo versoeckt de Gouverneur Generael en Raden van India den Oya Berkelangh syn vermogende hulpe en voorspraeck by den Coninck, opdat ons jaerlyx een goede quantiteyt thin magh toecomen; en waer voor de Gouverneur Generael en de Raden van India meer en meer aen den Oya Berckelangh verplight en veroblygeert sullen weesen omme hem weler te dienen in alle voorvallende saeken, dat in haer vermogen sal wesen en de Oya Berckelangh van haer soude mogen begeeren; niet anders hebben de Gouverneur Generael en de Raden van India tot vereeringh te senden als vier stucken laekenen en een cas rooswater, die versoucken, dat gunstelyck mogen werden ontfangen; en daermede sal haer eere en vruntschap geschieden.

De couleuren der vier p^{s} laekenen syn als volght, namentlyck:

1 p^{s} scharlaeken;
1 » swart;
1 » coorn blaeuw;
1 » purper;
1 groote cas rooswater.

Batavia in 't Casteel den 2^{en} Augustus 1672.

Onder stont: *de Gouverneur Generael van India,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Insgelyx vertreckt mede uyt dese rheede naer Bantam om de aldaer gereet synde bintrottangh te halen 't fluytjen, de Santloper, medenemende 2 packen goebngh en 600 rd^{s}, bedragende met malcander *f* 2590; het briefjen, daernevens

aen den resident, Willem Caef, affgesonden is van geen anderen inhout als, dat om de in voorraet zynde bintrottangh aff te halen derwaerts nu affgaet het fluytje, de Santloper, met de voorgemelte 2 packen goelongs en geëyschte 600 rd^{r} contant; dat ons wegens de gestalte der saeken in Europa, bysonder die de Francen, ons off d'Engelse vrunden raeken, offer aen gelegen moghte syn, geadviseert dient. Mettet opcopen van bintrottangh magh wel gecontinueert worden, hoe meer hoe beeter.

3 *d*^{o}. naer den middagh becomen per Javaens vaertuygh een briefjen uyt de Ceylonse vertreckende vloot van d'E. commandeur, Cornelis van Qualbergh, van voor Bantam, gedateert 30 verleeden maents July, waerby syn E. adviseert, dat sedert 't vertreck uyt dese rheede nogh niet anders door de slappe lant en zeewint had cunnen geadvanceert worden, maer hoopte syn E., dattet voortaen beteren souden, te meer gemerckt wiert, de stroom hart de Straet uytloopt; de schepen schynen metten anderen wel vloote te sullen houden, except 't Huys te Velsen; anders gingh het met volck en schepen naer wensch; en had syn E. al sulken zeynbrieff beraemt, als 't nevensgaende affschrift dicteert, dat verhoopte haer Ed^{e} wé gevallen soude, etc.

4 *d*^{o}. 's morgens vroegh vertreckt uyt dese rheede ledigh naer Jamby de jonck, Haerlem, met een briefjen aen den coopman, Dirck de Haes, ende den raedt, waerby bekent wert gemaeckt, dat binnen 4 à 5 dagen 't retourschip, 't Stigt van Utregt, te volgen staet om de peper van daer tydigh herwaerts te brengen, vermits hetselve tot een retourschip voor de eerste besendinge sal dienen, etc.

Insgelyx soo vertreckt tegens den avont direct naer Macassar 't jagit, Ougly, medenemende voor die presidie:

17	packen diverse cleeden;
1970	stucx baeye planken;
3800	» panne latten;
650	» sparren;
15000	℔ busch cruyt;
1	legger Spaence en
$^{1}/_{2}$	» France wyn;
1	vat booter;
2	vaten Luyx en
1	vath Rotterdammer bier;
12	vellen leer, wegende 275 ℔ en 24 elsen naelden, etc.;
12	ruyters zadels en 12 paeren holsters;
12	paeren stangen en 12 paeren stygbeugels, bedragende met malander

f 14882 : 5 : 4.

De missive, daermede afgesonden aen d'E. president, Maximiliaen de Jongh, ende den raet, is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck onder dato eses.

Soo is oock insgelycx in Rade van India goetgevonden d'heer, Willem Vlger, die nu weder tot gesontheyt zy geraeckt, syn jongst affgebroken commissie naer Suratta te laten vertrecken en deselve directie volgens resolutien van 8 Mayen 20 October des verleeden jaers uyt handen van d'E. directeur, Bogaert, te laen

overnemen en tot nader ordre becleeden, waerop gemelte heer Volger op syn versoeck toegestaen is zyn huysvrouw te mogen medenemen.

Insgelycx is verstaen den lantmeeter, Otto Suurmondt, tot roymeester buyten de stadt te gebruycken, mits syn gagie behoudende voor 6 maenden tot een preuve.

5 *d°*. dewyl somtyts eenige ministers den curateur ad lites by testament comen te excludeeren en hunnen boedel aen goede luyden beveelen, soo is in Rade van India verstaen, dat de approbatie van dien sal staen aen den achtbaren raedt van justitie tot reglement van den curateur ad lites, etc.

Soo is oock in voldoeninge van d'ordre onser heeren meesters mede goetgevonden de Bataviase negotie boeken van eenige posten, wegens timmeragien en andere werken onder de reele effecten nogh voortlopende, te suyveren en op het generael te laeten afschryven, bedragende te samen *f* 267777 : 19 : 12, als namentlyck:

Batavias ommelanden	*f*	131289 : 9 : —
aengenomen erven	»	36937 : 15 : 4
de molens en steene sluys onder Batenburgh	»	42284 : 2 : —
» steene brugh by de Diest poort over de groote rivier	»	18918 : 13 : 14
smitswinckel van de huystimmerlieden	»	3275 : — : —
de nieuwe cingel aen de Westzyde	»	1160 : 14 : —
't eylant Onrust	»	11896 : 8 : 8
smitswinckel van de scheepstimmerwerf	»	8388 : 7 : 2
» op de scheepstimmerwerf onder verantwoordingh van Joost Noorda	»	1518 : 12 : —
de rivier Anchiol	»	8925 : — : —
» wegh naer Anchiol	»	1335 : 18 : —
» vaert naer Anke	»	1848 : — : —
comt als vooren t'samen	*f*	267777 : 19 : 12

6 *d°*. naer den middagh becomen per de chaloup, de Fortuyn, een briefjen van onsen resident tot Bantam, gedaghtekent op eergisteren, meldende in substantie, dat deselve per de chaloup, de Fortuyn, onse missive van ultimo des verleden maents, benevens de twee packetten brieven, aen d'heeren meesters geconsigneert, en 3 packjes met speceryen wel waren toegebracht, welke brieven en speceryen oock benevens haer Ed^e^ groete aen den capiteyn van 't scheepjen, d'Advans, wel waren overhandigt, etc.; en leyde hetselve scheepjen seylreet, maer soude egter niet eerder als toecomende Maendagh naer Engelant vertrecken; Maria was bynae half geladen met 100 packen gebleeckt gunees lywaet, 200 picols wortel China en parthy peper en soude mede binnen 14 à 15 dagen dien eygen wegh volgen; de andere twee scheepen sullen mede 8 dagen achter den anderen nae de twee eerste volgen.

't Frans schip, de Vautour, leyde nogh aen 't eylandt Onrust om te vertimmeren; omtrent 1000 staven yser, die 't selve tot ballast heeft in gehadt, waren op Bantam aen lant gebracht en aen den sabandaer tegen 5½ ropia 't picol vercoght; de twee opperhoofden, mons^r^. Pielevone en Calmel, zyn beyde door ordre van haer directeur in Souratta gedeporteert; de eerste moet met de Vautour nae Franckryck

en de tweede wederom nae Souratta vertrecken; die vrunden hadden thans tot haer hooft resident mons^r^. Vireselle en tot seconde persoon mons^r^. Gilliam gecoren.

By twee fugitive slaven waren 14 à 15 ropia aen valse schellingen bevonden, die buyten twyffel op Bantam souden syn geslagen; door des residents claghten had de sabandaer, Caytsoe, sulx den Coninck bekent gemaeckt, met versoeck, dat de valse dubbelde stuyvers en schellingen moghten verboden werden, waerop de Sultan met ommeslagh heeft laten verbieden, datse geen Hollants gelt, 't zy goede off quade, souden uytgeven offte ontfangen en oock aen de Bataviase coopluyden laeten aenseggen geen Hollants gelt te mogen invoeren op verbeurte van 't selve; en quamen hier nevens 2 valse schellingen.

't Fluytje, de Santloper, was aldaer op 't schryven deses gearriveert en soude 't selve daegs daeraen met 3000 bossen bintrottangs wederom aff senden.

Soo is mede by d'Ed^e^ heer Cornelis Speelman, als president van het eerw. collegie van scheepenen, ingedient de naevolgende stucken van de naevolgende crimenele processen, namentlyck:

1. by d'E. baljuw, Jacob Casembroot, geintenteert op ende jegens Datangh van Sabawa om ter saeke van moort, begaen aen verscheyde persoonen, van onderen op gerabraeckt te worden sonder op het hooft offte hart te raeken en alsoo nogh levendigh van 't geregt voor de plaetse, daer de moort begaen heeft, op een horde gesleept, voorts met 4 steeken gekrist en alsoo ter doot gebracht te worden;
3. d^o^ door den E. landtdrost, Vincent van Moock, geinteert:
   1. op ende jegens Tanjaha van Baly ter saeke van moort, begaen aen den Chinees, Lianco, aen een pael langhsaem ter doot gewurgt te werden;
   1. op en jegens Tabanan ende 'Tsokolick, beyde Baliers, item
   1. » » » Sibouton van Bouton en Doulat van Bougys om alle vier over slaven off menschen divery metten koorde ter doot gestrafft te worden.

Waerop naer deliberatie goetgevonden is alle deselve sententien soodanigh te approbeeren.

7 *d^o^*. 's avonts vertreckt 't schip, 't Stigt van Utreght, uyt dese rheede naer Jamby, medenemende voor dat comptoir:

16 packen diverse cleeden;
1 pack zyde allegias;
24 lasten rys;
1 last tarwe;
3 cassen met diverse stoffen laekenen, etc.;
350 stucx dunne jaty planken;
300 » baeye planken;
16 » halve jaty swalpen;
36 kiate balkjes;
1 vat cryt;
2 kisten met 6000 realen van achten;
2 pompen, 6 taekelblocx en
6 strengen zeylgaren, met malcander bedragende *f* 33515 : 13 : 12.

Wat wy daermede aen den coopman en opperhooft, Dirck de Haes, schryven, is naer ouder gewoonte te leesen in 't affgaende brieffboeck onder dato deser.

8 *en* 9 *d°*. niets van belangh voorgevallen.

10 *d°*. tegens den avondt vertreckt uyt dese rheede naer Macassar over Japara de fluyt, de Spreeuw, medenemende:

voor Macassar:

80000 stucx klinckertsteenen;
600 » goeny sacken;
500 p° losse goeny;
2 halve leggers pruymen en
1 daets, ongetaxeert, bedragende..... *f* 1234: 4:—

voor Japara:

2 kisten met 8000 Spaense realen;
20 packen tapechindos, bedraegt..... » 33094:—: 1
sulx dat de Spreeuw van hier vervoert..... ..... *f* 34328: 4: 1

Wat haer Ed° daermede naer Macassar schryven, is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck en de missive naer Japara mede geschreeven, die eghter naer gewoonte hier geinsereert, zynde de inhout de naevolgende advertentien, ordres, etc.:

dat de copie, 16 der verleeden maent met de Eendragt naer Japara affgegaen, hier nevens gaet;

dat op 26 daeraen de scheepen, Amerongen ende Spreeuw, hier wel syn aengecomen met schryvens van 23 July, waeruyt verstonden, dat de Hollantse Thuyn 15 d° ginder wel was aengelant, dat we haest hopen mede van de Eendraght te vernemen;

van de swarigheyt, dat soodanige sware bodems met koebruggen geen 28 à 30 voets balken door haer luyken connen schieten, hebben de schippers gemeent daertoe eenigh middel uyt te vinden; 't is altyt sulx, dat yder op syn koebrugge sooveel sware balken als een gemeene fluyt sal connen overbrengen en buytendien merkelycke quantiteyt mindere houtwerken, daermede haer vraght can goet gemaeckt werden, te meer dogh anders hier ter rheede buyten employ stil souden moeten blyven leggen;

dat UE. tapechindos van de cust hebben gevordert en onder de 19 packen niet had becomen, en connen wy niet gebeeteren, omdat sulx soo duysterlyck uytgedruckt was, maer met u laeste schryven anders syn onderregt geworden, gelyck UE. dan nu oock van die soort tot 20 packen toe becomt; naderhant meer begeerende, cuntse becomen, alsoo we van die sorteeringe nogh in overvloet versien syn;

dat we voor desen hebben geadviseert het jagt, Ougly, naer Japara te senden om de reys voorts van daer met houtwerken naer Macassar te bevorderen en

't selve van diverse nootwendigheeden alhier is volgeraeckt, is 't selve 4 deser regt door naer Macassar affgesonden en tot dien eynde dese fluyt, de Spreeuw, daertoe expresselyk nu gesonden tot het overbrengen van de jaty houtwerken voor die presidie, UEd^{e} recommanderende de spoedige despesche van dien, te meer, omdat, nevens Ougly, geprojecteert zy van Macassar nae Bima te vaeren tot affhalingh van het in voorraet zynde sappanhout;

de affteekeningh van de nieuwe logie en 't project van 't packhuys, smitswinkel, combuys, corps de garde, paerde stal, etc., was naer eys van Comp^{es} ommeslagh aldaer wel begrepen, UEd^{e} recommanderende het onvoltrocken werk soo haest doenlyck te absolveeren en ons dan de reecquening van 't costende herwaerts te senden;

op 't gedane versoeck van den boeckhouder, Everardt van der Schuyr, als de goede getuygenisse, is denselven toegevoegt de qualiteyt van ondercoopman met 36 guldens ter maent voor drie jaren;

en de huystimmerman, Adriaen Adriaensen van Emenes, van 16 op 24 guldens ter maendt voor drie jaeren verhooght;

mitsgaders de jongelingh, Willem van Buytegem, tot de qualiteyt van jongh adsistent met 12 guldens per maent om daervoor syn thien jarigh verbandt uyt te dienen;

tot betalinge van de suyker, die ginder staet gelevert te worden, senden voor eerst 8000 ropia in 2 kisten, sullende de rest van uwen eys nae desen sien te suppleeren; conden de leveranciers met een quart cleeden en drie quart contant afgeset worden, dat soude een groote verligtinge geven; hier wort de betalinge half contant en halff in cleeden gedaen, sonder een Spaence ropia uyt te geven, sulx de incoop hier vry civilder als ginder valt; maer, alsooder op Batavia geen genougsame quantiteyt suyker van de Javaense cust wert gebracht en oock nodigh is, dat wy d'Engelsen en Francen in dien handel eenigh belet toebrengen, soo moeten ons des getroosten, alsser maer gelet wort, dat ons drooge en deugtsame suyker gelevert wort;

het proces van den overleeden sabander, Imbassadanas naelatenschap hanght voor den achtbaren raedt van justitie alhier nogh ongedecideert, dogh sal in corten affloopen, sullende dan sien, wie daertoe gereghtight is; en sal de Comp^{e} mette uytkeeringe van dat onder haer is mogen volstaen, sonder datse haer mette questie, die Wirat Macka en pangoran Ade Paty met malcander daerover hebben, houft te bemoeyen, een notoire leugen zynde, dat hier twee Chinesen voor 500 ropia tot een valsen eet te doen souden omgecoght wesen;

de clappus oly tot het kooken van harpuys alhier is seer onsterkelyck en costelyck, behalven dat men niet wel genougsame quantiteyt naer eys van de groote consumptie alhier becomen can, soo sullen UE. ons metten eersten, om tot het coken van harpuys te gebruyken, 6 à 700 potten jaracq oly herwaerts stieren, wel lettende, datse met geen water is vermengt en onbruyckbaer soude wesen, etc.

Terselver stont becomen per burgers jaght een missive van d'heer commissaris en gouverneur, Anthony Hurdt, ende den raedt, gedateert 9 July.

11 *d*^{o}. tegens den avondt comt alhier ter rheede uyt het vaderlandt over de cust van Gunea ende Caep de Goede Hoop de fluyt, Marken, zynde voor reecqueningh

van de camer Amsterdam in zee geloopen den 17en October anno verleeden met 46 zeevarende coppen, waervander drie aen de Caep syn overgegaen en daerentegen van daer weder overgecomen 7 zeevarende en 2 militairen, soodat hetselve hier nogh te lande brenght 50 zeevarende en 2 militairen, t'samen 52 coppen.

12 d°. kort nae den middagh comt alhier ter rheede van Mallacca ledigh 't jaghtje, Queda, medebrengende een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raed, gedateert 8 July, naer gewoonte te vinden zynde onder d'aencomende brieven van dat quartier.

Insgelyx becomen oock mede met het fluytjen, de Santloper, een missive van onsen resident tot Bantam, gedaghtekent 7 deser, meldende in substantie:

dat de resident met 't fluytjen, de Santloper, 2 deses van hier vertrocken, 't als doen gesondene en onse missive wel had ontfangen;

dattet 't Engels scheepjen, d'Advans, 7 deses naer Engelant was vertrocken en soude 't schip, Maria, precys 18 à 20 deses denselven wegh mede gaen; en had de capiteyn van 't selve schip syn dienst aengeboden, soo we eenige brieven daer met geliefden te versenden; de Koningh-Baelt [?] stont binnen weynigh dagen naer Jamby te vertrecken; die vrunden verwaghten dagelyx nogh een schip, dat eerst 10 of 15 Maert uyt Engelant vertrocken soude wesen;

daer ten hove was niets voor gevallen als eenlyck, dat de verworpen huysvrouw van den jongen Coninck met believen van den Sultan met eenen Ratoe Bagus Soeta wederom getrouwt is;

per desen bodem, de Santloper, becomen wy 4000 bossen bintrottings, costende *f* 757:10.

Is oock in Rade van India goetgevonden de opperhoofden van de fluyt, Wimmenum, voor haer gedane uytreyse te accordeeren de volle premie.

En de oppercoopman, Willem Vermairen, present lit in schepens banck (om d'heer Volger in syn commissie naer Souratta te adsisteeren) tot secunde persoon van syn E. commissie.

13 d°. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Bengalen de scheepen, Duynvliet, Laren, Wimmenum, Goude Leeuw, Cogge, Bunschoten, en de boot, de Ganges, waervan de drie laeste ledigh overvaren en de eerste vier mede voeren aen diverse coopmanschappen en waren een bedragen van *f* 45622:17:7, bestaende in 't volgende, namentlyck:

met Duynvliet:

119 stucx sware Japaerse balken van 28 voet.....	*f*	1428:—:—

met Wimmenum:

100 jaty swalpen, 2 » masten,	bedragende.....	»	432: 9: 9
	Transportere.....	*f*	1860: 9: 9

Per transport..... f 1860: 9: 9

met Laaren:

10210 ℔ rompen;
1540 » foely;
1 cas met laekenen;
1 packjen met boekspiegels;
2 stucx Japanse verlacte comptoirkens, daerin eenige rariteyten;
5 leggers Spaence en
2 leggers France wyn;
4 vaten Luyx en
1 vath Rotterdammer bier;
2 half amen olyven oly;
1/2 legger asyn;
200 stucx ysere legger hoepen en
10 sloot platen;
1 kist met medicamenten;
1 » » 471 mark, 6 pen. en 7 greyn baer silver, dat bedraegt..... » 18643: 3: 3

met de Goude Leeuw:

136815 cattys swarte peper..... ..... » 25119: 4: 11

soodat dese 4 schepen van hier naer Bengalen vervoeren, als boven geseyt, een somma van..... f 45622: 17: 7

De missive, daermede ses dubbelt aen d'heer directeur, Constanteyn Ranst, ende den raedt afgesonden, is gedateert 12 deses en te vinden in 't afgaende briefboek.

Soo vertreckt mede tegens den avondt naer de Westcust van Sumatra 't schip, de Gereghtigheyt, medevoerende aen diverse waren en coopmanschappen voor dat commandement, te weeten:

72 packen diverse cleeden;
15969 ℔ gesuyvert cattoen;
1 cas met laekenen;
1 » » chergie;
714 ℔ cassumba;
200 » noten, foely, naegelen en caneel;
1 cas met 150 paer schoenen en 33 paer muylen
80 ℔ veruw en 1/2 aem lynsaet oly;
488 » pypswavel;
2 kisten met 6000 Spaence realen;

20000 stucx dackpannen;
8000 » vloersteenen;
50 sacken houtskool;
1 vat kryt, 50 nesten smeltcroesen;
2 arpuys keetels;
1 legger France wyn;
1 cas met geweeren;
263 stucx ledige half amen;
25 lasten rys;
1 last tarwe;
40 kippen londt en 25 spaden;
8 vaten spykers;
1 cas met gereetschappen;
10000 ℔ buscruyt;
4 cabeltouwen, 10 trossen en 3 paerdelynen;
6 vaten pick, teer, etc. en 5 balen zeyldoek;
1 cas met papier, etc. en eenige andere equipagie cleenigheeden,
bedragende met malcander *f* 52167 : 4 : 13.

De missive, daermede aen d'heer commandeur, Jacob Jorise Pits, affgegaen, is te vinden, gelyck meermaels is geseyt, in 't affgaende brieffboek.

Soo is oock mede op de voortgebraghte nominatie door d'heer Cornelis Speelman als president van het collegie van scheepenen goetgevonden, in plaets van d'E. Willem Vermaire, nae Suratta gedestineert, weder tot lith in scheepens banck te verkiesen den capitain, Jan Francen, hooft van de militie aen de Rotterdammer poort.

14 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

15 *d°*. tegens den avondt comt hier wederom terugh uyt de Straet Banca de hoecker, de Grundel, zynde derwaerts met den coopman, Jan de Harde, 15 May jongstleden vertrocken en tot nu toe aldaer volgens ordre gecruyst hebbende, etc.

16 *d°*. 's morgens vertrecken uyt dese rheede naer Japara 't schip, Amerongen, en de fluyt, de Swarte Leeuw, om de gereetleggende houtwerken, etc. van daer te halen, medenemende 't eerste 4000 Spaence ropia; en het briefjen, dat dubbelt aen den resident, Jacob Couper, afgaet, melt niet anders in substantie:

dat 9 deser onse jongste met de fluyt, de Spreeuw, is geweest en de copia daernevens gaet; de retourscheepen, Hollantse Thuyn en Eendraght, sien we alle uyren te gemoet en om 't mousson wel waer te nemen comen dese twee bovengemelte schepen, beyde hebbende lastpoorten, die ons herwaerts goede quantiteyt sware balken sullen connen brengen; wanneer UE. meerder scheepsruymte benodigt zyt, sullen wese bestellen en becomt UE. voorts nogh met Amerongen 4000 Spaence realen; de manquerende 4000 stucx op den eysch van 16 duysent picols sullen nae desen oock sien te suppleren.

Op den middagh parresseert hier ter rheede van Japara 't schip, de Hollantsche Thuyn, medebrengende:

115 stucx balken van 5 vademen;
733 » anker stocken;

244 stucx huysbalken;
290 » gesorteerde knies;
800 » jaty planken;
425 » swalpen;
193 » kleene balkjes;
130 » kromhouten;
225 » bootsriemen;
287 » kistplanken;
1 platte schouw;
15 stucx hengst en merry paerden, bedragende met malcander t'samen *f* 6925 : 10.

Buyten nogh een nieuwe chaloup, die door den borger, Dupree, ongetaxeert is mede gegeven.

De brief, daermede becomen, is gedateert 12 deses, houdende advertentie, dat het laeste schryven was geweest met Amerongen ende Spreeuw 23 der verleeden maent, 26 d° alhier aengecomen:

dat 't schip, d'Eendraght, per deses aldaer was aengecomen;

dat dit schip, de Hollantse Thuyn, met bovenstaende ladingh was volgeraeckt, maer beswaerlyck 't schip den Eendraght syn competentie soude crygen.

Keay Wirat Macka met een groote swiet Javanen in de logie verscheenen zynde, verstont de resident, dat de Sousouhounangh, over twee syner soons seer verstoort zynde, vier duysent harer dienaren had doen binden als willende tegens elcander vegten, en dat een van 's Coninx bloet vrinden off naneven gedoot wiert; oock dat in de Mataram gerughten liepen, dat onse nieuwe woningh een vaem dick muirs en 12 vadem hoogh was en dat de Mataramse Javanen affgesonden waren om deselve te meeten, die de muer in plaets van 6 voet, maer 6 duym en in plaets van 12, maer 3 vaem hoogh bevonden hadden; over welke quade gerughten de gouverneur hem seer misnoegt toonde; en had de resident geraden om een brieff en schenkagie aen den stadthouder van 't hoff te senden, maer gelooffde de resident, dattet maer opgeraepte uytvlughten waren; eghter had hy daernaer moeten luisteren en dien heer met een gobar sarassa, een comitter en 2 gordel chindos moeten beschenken, maer wiert haer in presentie des gouverneurs daerby te verstaen gegeven, hoe onredelyk hare meesters in 't aennemen van sulke opgeraepte leugens waren, dat de gouverneur selfs aennam aen den stadhouder te schryven.

En versoeckt de resident meerder bodems, dogh geen sonder lastpoorten om de gereetleggende houtwerken, daerop al ruyme versterkingh was gedaen, te versorgen, opdat de leveranciers geanimeert mogen werden om aenstaende de coop en leverantie van houtwerken te beyveren.

En quam naer 't sluyten deses een dienaer van den gouverneur van Samarangh aen Key Wierat Macka verwittigen, als dat op Donderdagh verleeden de brandende bergh van Mataram gesprongen was en daerby 3000 zielen omgebracht waren; oock dattet in Mattaram 24 uren donker was geweest, in welken tyt een groote slaghregen en hagel gevallen was, etc.

Is in Rade van India op 't ingegeven versoek schrift van den E. fiscael van India, Cornelis Snouck, (over de saek van den geweesen equipagiemeester tot Maccassar Harman Hop en andere) goetgevonden die saek in staet te houden tot de personele overkomste van de E. de Jongh alhier, alles breder te leesen in 't resolutie boek onder dato deses.

17 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

18 *d°*. tegens den avondt by d'heer gouverneur generael extra ordinaire vergaderingh beleyt zynde, is by d'heer Overtwater voortgebraght de stucken en de daerop gevolgde sententien, by den aghtbaren raedt van justitie gevelt tegens den soldaet, Elias Claus van Smidenbergh, en den kettinghganger, Jacob Adamse van Utregt, om beyde over begane manslagh metten swaerde ter doodt gestraft en dan de laeste onder de galgh begraven te worden, soo is naer deliberatie in Rade van India goetgevonden het gewysde by desen te approbeeren.

19 *d°*. is nae deliberatie in Rade van India goetgevonden het collegie van heeren Heemraden met nogh drie leeden te versterken, namentlyck:

Sr Isack Soolmans;

luytenant Fredrich Muller en

Sr Gysbert Strantwyck.

En omdat de landrost, soo wel aen de Oost, als Westzyde buyten de stadt, te beeter toesight sal connen nemen, soo is oock verstaen hem nogh een subsistuyt en 4 swarte dienaers boven de 6 jegenwoordige toe te voegen.

Alsmede is goetgevonden op de claghten van de steenbackers alhier voor 't laxa offte de 10 duysent stucx metselstenen, in plaets van 33, voortaen 36 rd^s^ te doen betalen.

20 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

21 *d°*. naerdien de vrye Nederlantse ruyterrye, bescheyden onder den ritmeester, Juriaen Scholten, van de burgerlyke waght voortaen syn geëxcuseert, soo hebben deselve op haer Ed^s^ ordre eens desen achtermiddagh naer de predicatie een verthoningh off parada gedaen binnen 't casteel, alle treffelyk in haer toerustingh, zynde sterck geweest 30 coppen.

22 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d°*. aghtermiddagh, ordinaire vergaderingh, is in Rade van India goetgevonden den boeckhouder generael, Cornelis Portier, op syn versoek, mits tyts expiratie, te verbeeteren van 60 tot 150 guldens ter maendt met oppercoopmans rantsoen en costgelt voor vyf jaren.

En met eenen gesprooken synde van een visitateur generael, daer wel een man apart vereyschte en d'heer Pieter van Hoorn syn dienst aenbiet, is verstaen 't selve als nogh uyt te stellen en soo langh te laten onder den boeckhouder generael.

Oock sullen om steen en ballast voor de retourschepen te halen naer 't eylandt Cracatouw worden gesonden 't schip, 't Wapen van Middelburgh, en 't fluytjen, Marken.

Mede syn de heeren Pieter van Hoorn en Willem Volger, gecommitteert synde geweest tot naesien der reecqueningh van den coopman, Jacob Nolpe, zaliger, hebben deselve volgens hare bevindinge heden specifice in rade overgelevert en waerby gemelte

Nolpe's erfgenamen nogh per resto soude competeren rd^{s} 2333$^{5}/_{8}$, welke specifice reecqueningh dan goetgevonden is alsoo dubbelt aen d'heeren meesters in 't Patria over te senden.

24 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d°*. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh van onsen resident tot Bantam een briefjen, gedateert op eergister, houdende eenlyck advertentie, datter sedert 7 deses niet adviseerens waerdigh was voorgevallen:

dat op 20 deses 't Engels schip, Maria, naer Engelant ende Honinghbaldt nae Jamby met 5000 ropia contant en 3000 stucx stroosacken waren vertrocken;

dat Suratta ende Expetatioen binnen 14 à 15 dagen mede naer Engelant stonden te volgen; en was 't particulier Engels scheepjen, de Goede Hoop, met 400 kisjes koper, 150 à 180 picols spiaulter, parthy goude coubangs en omtrent 100 bhaer peper naer Bellesoor vertrocken;

dat de France dagelycx besigh waren haer twee scheepen met coper, spiaulter en benjuwyn te laden;

per dit Javaens vaertuygh wiert onder opsigt van een matroos gesonden 1000 potten wit calck voor de fabryq en 1 $^{1}/_{2}$ aem met lamoensop voor de midicine winkel, costende met malcander *f* 160:10.

26 *d°*. is naer deliberatie over de stucken, ten laste van d'heer Jacob Cops uyt Amboina overgecomen, goetgevonden die saek den fiscael van India in handen te geven en by provisie, in plaets van d'heer Overtwater (die syn huysvrouw in maeghschap zy bestaende) als president in den raedt van justitie te laten sitten den vice president d'E., Willem van Outhoorn, gelyck dan oock mede verstaen is gemelten heer Cops aen te seggen sigh staende dese proceduren van desen vergaderinghe te willen absent houden.

En om met de saek van Daniel Wighelhuysen weder voort te varen is goetgevonden by de 3de ongerecuseerde leeden uyt den raedt van justitie nogh te vougen vyff adjuncten in maniere, als volght:

de secretaris deser vergaderingh;

d'E. Jan van Riebeek, als president;

» Lucas van der Dussen, als vice president;

. Constantyn Nobel;

. Cornelis Portier;

» Abraham Ardes,
» Anthony van Voorst,
» Robbertus de Vicq en
» Hendrick Heydanus.
} ordinarisse leeden;

Voorts is den eersten adsistent, Abraham Clarisse, toegestaen, die eenigen tyt als eerste clercq alhier ter weescamer deser steede is gebruyckt, dat hy daer in voorts nae d'usantie buyten last van d'E. Comp^{e}, mits syn verbant evenwel sal voortloopen, magh continueeren.

Soo is oock insgelycx goetgevonden de goederen, van eenige Bornese luyden aengehouden (en waerover aen dien Conincq is geschreven sonder daer op eenigh

antwoort te erlangen), ten overstaen van den ontfanger en licentmeester te laten vercopen, etc.

Alsmede is verstaen, dat volgens out gebruyk de schepen kennissen sullen gaen voor alle notariale obligatien en onder deselve de oude voor de jongere, voorts voor alle andere obligatien onder de hant.

Gelyck oock op 't versoek van d'opperhoofden van 't schip, Prins Willem Hendrick, voor haer gedane uytreyse is geaccordeert de volle ses maendige premie.

27 *d°*. naerdien haer Ed° van den licentmeester syn berigt geweest, datter nogh een van de Engelse scheepen Maendagh aenstaende naer Europa soude vertrecken, soo wort den resident tegens den avont mettet fluytjen, Marken, nogh toegesonden een briefjen en bylagen aen de heeren 17^nen^ om het pacquet aen den capitain van 't selve schip, benevens de bygaende speceryen, te overhandigen; en alsoo de resident mede adviseert, dat het tweede schip nogh wat langer soude waghten, soo staet daertegen dan oock nadere brieven gesonden te worden, gelyck sulcx alles den voorsz. resident by een briefjen wort bekent gemaeckt.

28 *en* 29 *d°*. niet van belangh voorgevallen.

30 *d°*. alsoo op 24 Juny jongstleeden een brief in 't Javaens, door Key Wirat Carty geschreven en met Key Sitta Wangsa en de vrouw van Key Imbassadana, desselfs broeder en kint, alsmede seventhien loeras tot geleyde heeft afgesonden en aen d'Ed° heer gouverneur generael zy overgelevert, soo is deselve missive doen ter tyt over 't hooft gesien en het translaet 't soek geweest, over sulx in dit dagh-register niet ingeschreven en vermits door den ontfanger generael daer op als nu in antwoort zy gedient, soo wert deselve hiermede ingeschreven, die dan uyt het Javaens getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

> Dese brief comt van Key Wira Karty in de stadt Mataram aen myn broeder, den heer Generael, die de stadt Batavia regeert en oock aldaer Coninck is over de volkeren van Batavia, waerover oock seer befaemt is by alle Coningen, soo te water, als tè lande, over de hulpe, die hy aen alle plaetsen, welke door haer vyanden aengevogten werden, bewyst, alsmede aen alle coopluyden, soo Maleyers, als Javanen, welken Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt.
>
> Vorders naer dit, soo sende myn broeder, Zoeta Wangsa, en de huysvrouw van Imbassadana, syn broeder en kint, alsmede tot geleyde van haer 17 loeras, om by myn broeder, den heer Generael, met desen brief te verschynen en te beraden over 't vaertuygh en ingelade goederen van Imbassadana, dat op Batavia uyt Japan is aengecomen; en versoecke myn broeder haer, sooveel reght en billick is, gelieffl te helpen, te meer, Imbassadana myn onderdaen is geweest.
>
> Nogh laet ik aen myn broeder weeten, als dat de affgesondene van Wirat Macka 't selve tegens my geseyt hebben; nogh, soo sende aen myn broeder tot geschenck thien lasten witte rys, die versoecke myn broeder, al

schoon geringh syn, gelieft in vruntschap te aenvaerden; myn vordere meeninge sal Soeta Wangsa en de vrouw van Imbassadana myn broeder bekent maecken.

De voorsz. brieff, daerop door den ontfanger, als vooren geseyt, in antwoort geschreven, luyt, als volgt.

De ontfanger generael tot Batavia, Willem Outhoorn, schryft desen vrundelycken brieff uyt last van d'heer Gouverneur Generael, die het hoogste gebiet heeft over den staet van de Nederlantse Comp^e^ in dese landen, aen Keay Wira Karty in de stadt Mataram en wenscht hem gesontheyt, voorspoet en een langh leven op dese aerde.

Voort, soo laet de ontfanger Keay Wira Karty weten, dat d'heer Gouverneur Generael den brief, dien Wira Karty hem heeft geschreven, door handen van de weduwe van den overleeden Imbassadana wel heeft ontfangen en den inhout verstaen, op dewelke de Gouverneur Generael den ontfanger gelast heeft tot antwoort te schryven, aengaende de jonck en goederen van voorsz. Imbassadana, hier van Japan aengecomen, dat op deselve verscheyden ingeseetenen alhier pretentie gemaeckt en die voor den ordinaris regter gebraght hebben, alwaer deselve nogh syn hangende, gelyck de weduwe bekent is; en gelieft Keay Wira Karty hem verseekert te houden, dat by denselven raedt, daer de ontfanger self een lith van is, niet anders daer in sal worden gedaen offte uytgesprooken, dan nae ondersoek van saeken bevonden sal worden regt te weesen.

De thien lasten witte rys, die Keay Wira Karty, nevens syn brief, heeft gelieven te senden, heeft d'heer Gouverneur Generael gelast te vergelden met:

6 @ root Hollants phelp;
4 p^s^ roode commiters;
4 » sarassa gobars;
4 » fyne gebleeckte moeris;
10 » tapesarassa blomwerck;
10 » tapechindos;
2 » roode bafte brotcoha.

Zyn in dese maent alhier aengecomen van diverse plaetsen 59, *soo groote, als kleyne vaertuygen, bemant met* 318 *mannen medegebraght hebbende dese naevolgende goederen ende coopmanschappen, als:*

6 vaertuygen van Bantam met 63 mannen, 264 picols en 85 cattys peper, 2000 steenbrasems, 50 potten ende tresellen, 85000 oude pienangh, 17000 stucx oude clappus, 50 stucx potten met calck, 4 stucx koebeesten, 3000 stucx buffelsvellen, 510 picols swarte suyker.

1 vaertuygh van Boeton met 7 mannen, 40 stucx slaven ende slavinnen.

3 van Craoangh met 8 mannen, 50 stucx hoenders, 11 stucx geyten, 1000 bossen pady.

2 van Javana met 10 mannen, 55 lasten sout, 10 stucx balken, 50 stucx buffelsvellen, 30 stucx gansen, 400 stucx tamarinda, 300 bossen suyker jaty.

1 van Cherita met 4 mannen, 3900 stucx oude clappes.

6 » Tegael met 24 mannen, 14 lasten rys, 100 bossen pady, 45 picols swarte suyker, 2000 bossen suyker sombaer.

4 » Dermayoe met 16 mannen, 300 stucx hoenders, $3^1/_2$ lasten rys, 800 bossen suyker gadja.

5 van Samarangh met 20 mannen, 10 lasten rys, 28 potten oly, 100 stucx swalpen, 24 picols swarte suyker, 500 bossen tamarinda, 300 bossen suyker jaty.

1 van Cheribon met 4 mannen, 150 picols swarte suyker, 200 stucx baggers, 10 stucx buffelsvellen, 350 stucx rysmandekens, 1 last rys, 50 potten oly, 3 corgies matten, 3000 bossen suyker gadja, 161 picols ende 20 cattys peper.

1 van Surobaya met 4 mannen, 2000 stucx steenbrasems.

1 » Biliton met 4 mannen, 10 picols harpuys.

4 » Pamanoekan met 16 mannen, 150 stucx balckjes, 600 bossen padie, 2 lasten rys.

2 van Lassam met 8 mannen, 400 stucx kistplanken, 50 stucx hoenders, 1000 bossen suyker jaty, 1000 bossen ajuyn ende loock, 400 bossen tamarinde.

2 van Candael met 12 mannen, 11 lasten rys, 1000 stucx oude clappus, 10000 stucx oude pienangh.

4 van Grissee met 16 mannen, 50 potten oly, 4 lasten rys, 100 stucx hoenders, 41500 stucx appeltjes China, $6^1/_2$ lasten groene cadjangh.

2 van Chiassem met 8 mannen, 100 stucx hoenders, 150 stucx balkjes.

1 » Japara met 4 mannen, 1400 stucx steenbrasems.

2 » Bodongh met 10 mannen, 8 lasten sout, 500 bossen suyker jaty.

1 » Arosbaya met 4 mannen, 50000 stucx oranje appels.

1 » Diringen met 4 mannen, 20000 stucx kneppel suyker.

2 » Banjer met 18 mannen, 749 picols ende 25 cattys peper.

1 » Maccassar met 6 mannen, 12 stucx slaven en slavinnen.

1 » Packalongen met 4 mannen, 75 potten blaeuwe verwe, 80 stucx buffelsvellen.

1 van Passier met 5 mannen, 12 picols was, 3 picols schilpadtshoorn, 50 bossen rottings.

1 van Damack met 6 mannen, 6 lasten rys.

1 » Rimbangh met 4 mannen, 80 stucx planken.

1 » Surobaya met 4 mannen, 200 potten oly.

1 » Amboina met 25 mannen, 235 picols swarte suyker, 4 lasten rys, 2 picols massoy, 2 picols was, 25 stucx slaven ende slavinnen.

Samen 59 vaertuygen, hebbende in 't generael hier aengebragt:

1175 picols ende 30 cattys peper;
440 stucx buffelsvellen;
75 potten blaeuwe verwe;
50 bossen bintrottings;
3 picols schilpadtshoorn;
14 » was;
2 » massoy;
964 » swarte suyker;
10 » herpuys;
63 lasten sout;
45½ » rys;
6½ » groene cadjangh;
480 stucx planken;
310 » balken;
100 » swalpen;
77 slaven ende slavinnen;
328 stucx, soo groote, als cleyne potten oly.

95000 stucx oude pienangh;
21900 » » clappus;
600 » hoenders;
5000 » steenbrasems;
92500 » orangie appeltjes;
1700 bossen pady;
200 stucx baggers;
350 » rysmandekens;
3 corgies matten;
26900 bossen kneppel suyker;
1000 » ajuyn ende look;
1300 » tamarinde;
30 stucx gansen;
11 » geyten;
50 » potten ende tresellen;
50 potten met kalck;
4 stucx koebeesten.

Daerentegen syn dese maendt van hier nae de onder genoemde plaetsen vertrocken 72, soo groote, als kleyne vaertuygen, medegevoert hebbende de naevolgende goederen ende coopmanschappen:

2 vaertuygen naer Sombaer met 40 rd^{e} aen cleeden;

1 naer Padangh met 74 rd^{e} aen radix Tonkin, 143 rd^{e} aen ysere pannen, 65 rd^{e} aen copere beckens, 72 rd^{e} aen cassomba, 20 rd^{e} aen suyker, 60 rd^{e} aen arrack, 20 rd^{e} aen oud coper, 12 rd^{e} aen quitasollen, 20 rd^{e} aen thee;

1 » Mallacca met 68 rd^{e} aen cleeden;

1 » Candael met 30 rd^{e} aen cleeden;

4 » Grisse met 530 rd^{e} aen cleeden, 6 rd^{e} aen oudt yser;

2 » Javana met 75 rd^{e} aen cleeden, 27 rd^{e} aen oudt yser;

3 » Pamalangh met 210 rd^{e} aen cleeden;

3 » Pakalongen met 259 rd^{e} aen cleeden;

1 » Godongh met 40 rd^{e} aen cleeden;

1 » Bantam met 960 rd^{e} aen coper;

1 » Arracan met 680 rd^{e} aen Tonquinse copjens, 40 rd^{e} aen ysere pannen, 45 rd^{e} aen roosewater, 12 rd^{e} aen oudt yser, 78 rd^{e} aen nagelen, 78 rd^{e} aen canneel, 78 rd^{e} aen noten, 60 rd^{e} aen radix China, 140 rd^{e} aen arack;

1 » Tadoenangh met 50 rd^{e} aen cleeden;

1 » Quinam met 2970 rd^{e} aen suyker, 80 rd^{e} aen cattoen, 645 rd^{e} aen cattoene garen, 192 rd^{e} aen cassomba, 1935 rd^{e} aen cleeden, 300 rd^{e} aen medicamenten, 42 rd^{e} aen witte verwe, 350 rd^{e} aen radix China, 3 rd^{e} aen lange peper, 30 rd^{e} aen aguylhout, 30 rd^{e} aen papier, 20 rd^{e} aen matten, 160 rd^{e} aen rabharber, 10 rd^{e} aen matten;

4 vaertuygen naer Tegael met 237 rd^{e} aen cleeden;
2 naer Bodongh met 77 rd^{e} aen cleeden;
4 » Palimbangh met 2187 rd^{e} aen cleeden, 8 rd^{e} aen dackpannen, 45 rd^{e} aen laekenen, 16 rd^{e} aen Chinees fluweel;
1 » Madure met 60 rd^{e} aen cleeden;
4 » Samarangh met 40 rd^{e} aen cleeden, 42 rd^{e} aen oudt yser, 10 rd^{e} aen spykers;
3 » Damack met 180 rd^{e} aen cleeden;
6 » Cheribon met 314 rd^{e} aen cleeden, 204 rd^{e} aen oudt yser, 10 rd^{e} aen oudt coper, 5 rd^{e} aen nieuwe spykers, 80 rd^{e} aen coper, 50 rd^{e} aen benjuwyn;
1 » Banjer met 1121 rd^{e} aen cleeden, 15 rd^{e} aen benjuwyn, 30 rd^{e} aen ratte cruyt, 10 rd^{e} aen spykers;
2 » Japara met 30 rd^{e} aen cleeden, 300 rd^{e} aen amphioen;
1 » Cadoes met 20 rd^{e} aen cleeden;
4 » Diringo met 290 rd^{e} aen cleeden;
2 » Pamanoekan met 103 rd^{e} aen cleeden;
8 » Dermayoe met 413 rd^{e} aen cleeden;
3 » Rambangh met 136 rd^{e} aen cleeden;
2 » Surobaya met 193 rd^{e} aen cleeden;
3 » Siassam met 220 rd^{e} aen cleeden;
samen 72 vaertuygen, hebbende in 't generael van hier vervoert:

9746	ryexdaelders	aen cleeden;	30	ryexdaelders	aen aguylhout;
300	»	» amphioen;	20	»	» thee;
78	»	» notenmuscaten;	30	»	» papier;
45	»	» rosewater;	3	»	» lange peper;
78	»	» naegelen;	45	»	» laekenen;
680	»	» Tonkinse copjens;	16	»	» Chinees fluweel;
183	»	» ysere pannen;	20	»	» watten;
78	»	» canneel;	10	»	» matten;
74	»	» radix Tonquin;	8	»	» dackpannen;
410	»	» » China;	300	»	» medicamenten;
65	»	» copere beckens;	160	»	» rhabarbar;
1040	»	» coper;	291	»	» oudt yser;
30	»	» oudt coper;	22	»	» witte verwe;
2990	»	» suyker;	65	»	» benjuwyn;
200	»	» arack;	264	»	» cassumba;
80	»	» cattoen;	30	»	» ratte cruyt;
645	»	» catoene garen;	25	»	» spykers;
12	»	» quitasollen;	somma 18093 ryexdaelders.		

De heeren baljuw en landrost hebben dese maendt aen syn Ed^{e} d'heer gouverneur generael rapport gedaen van haere visite aen de onderstaende persoonen, namentlyk:

buyten d'stadt:

den 4en deser gevisiteert d'Juwa, Javaen, vermoort;
» 9en » Pranpan, slaeff van Baly, ad idem;
» 15en » Santy van Batavia, slavinne, verdronken;
» 26en » een onbekende vrouw, sonder hoofft in de revier gevonden.

Dese maent syn hier ter steede door de respective collegien van justitie gestrafft en geëxcuteert de naevolgende misdadigers:

den 10en Augusto, Hans van Mallabaer, slave van Victoria Fernando, over begane moort geworght;

den 10en Augusto, Datangh van Sabouwa, slave van May Macassar, over begane moort van onderen op geledenbraek;

den 10en Augusto, Tanjaha van Baly, wegens gedane moort geworght;
» » » Sibuton van Boutan en Doulat van Bougis, beyde over menschen diverye gehangen;

den 10en Augusto, Tabanan, slave van Intche Moeda, over ad idem gehangen;
» 10en » Thoholicq, over ad idem gehangen;
» 20en » Jan Jansen Logeman van Oldenzeel, quartiermeester op de champan Enckhuysen, gegeselt, gebrantmerckt en 5 jaer in de kettingh geklocken;

den 20en Augusto, Jacob Verbeek van Oostende en Jan Willemse van Harderwycq, beyde matroosen op de champan, gegeselt, gebrantmerckt en yder 3 jaer in de kettingh geklocken;

den 20en Augusto, Domingo de Costa, lyffeygen van den E. Keerdekoe; Frans van Macassar, lyffeygen van Sr Matheus Lughtenburgh ende Ontongh van Macassar, lyffeygen van Goyna alias Tita, Chinees, alle gegeselt, op haer reghter wangh gebrantmerckt ende ter discretie van haer lyffheer in de kettingh geklocken;

den 20en Augusto, Jan Dircks van Rotterdam, trompetter, gegeselt, gebrantmerckt en 25 jaren in de kettingh geklocken;

den 20en Augusto, Pieter van der Meulen, soldaet, aen de Nieuwpoort driemael gewipt;

Jan van Bengala, lyffeygen van Dirck Comans, ondercoopman, gegeselt ende twee jaren in de kettingh geklocken:

Jacob Adams van Utreght, kettinghganger, over begane manslagh onthalst;

Elias Clauws van Smiedbergh in Slesien, soldaet op Groeningh, over ad idem onthalst;

In de Nederlantse, als Maleytse kerck, syn dese maendt getrouwt:

3 Compes Nederlantse dienaren;
2 Nederlantse borgers;
7 Mardyckers;
t'samen 12 paeren.

Ook syn in de gemelte kerken gedoopt:

16 Nederlantse kinderen;
17 inlantse d^es;
t'samen 33 kinderen.

Volgens gehoude notitie by de dootgravers deser steede, soo syn dese maendt gestorven en ter aerde gebraght:

34 Comp^es dienaers;
1 burger;
5 Duytse vrouwen;
6 swarte mans;
2 » vrouwen;
2 Duytse kinders;
2 swarte ditos;
1 slaeff;
t'samen 53 dooden.

Buyten deser steede syn dese maendt bevonden te woonen een getal van 5077 Javanen, alle manspersoonen, namentlycq:

1134 by de schans Jaccatra;
431 by de rivier Crocot;
443 buyten de poort Utreght;
830 buyten de poort Diest;
2239 by particuliere;
t'samen 5077 Javanen.

September Anno 1672.

1 *d*°. 's morgens becomen per Javaens vaertuygh een briefje van onsen resident tot Bantam, gedateert 30 Augusto jongstleeden, houdende advertentie:

dat 't fluytschip, Marken, verleeden Sondagh nae den middagh aldaer ter rheede was gearriveert met de missive en een packet brieven aen de heeren 17^nen^, benevens 3 packjes met speceryen voor d'Engelsen capitain, maer was 't selve schip dien morgen juyst vertrocken, soodat de resident tottet versenden van dien ordre verwaght, vermits 't ander Engels schip, genaemt Suratta, over agt dagen precys mede naer Engelandt staet te vertrecken;

daer was een Portugees scheepjen, geladen met sandelhout, op de rheede gearriveert;

de Coninck en alle de grooten waren besigh met eenige stellagien en andere sieraden op haer maniere toe te taekelen tegens de besnydenis van twee Coninex soonen, dat aenstaende Saterdagh soude geschieden;

vier duysent bossen bintrottangs waren in voorraedt per advys.

's Avonts syn de brieven naer Mallabaer, Wingurla, Souratta en Persia by haer Ed^e^ geteekent en

2 *d*°. heden voor den middagh is de heer gouverneur generael met de heeren Cornelis Speelman en Pieter van Hoorn, mitsgaders andere gequalificeerde Comp^es^ dienaren, naer de rheede gevaren aen het schip, Pouleron, alwaer d'heer Willem Volger wiert geauthoriseert en voorgestelt naer luyt zyner commissie tot commandeur van dit schip en Nieuwenhoven, etc., beyde gedestineert te vertrecken over Mallabaer en Wingurla naer Souratta, alwaer syn E., gecomen zynde aldaer, als commissaris en voort tot vervangh van d'heer Andries Bogaert als directeur sal resideeren tot naerder ordre van haer Ed^e^; dese authorisatie dan verright zynde (naer dat d'heer Volger geluck op de reys was toegewenst), soo syn gemelte haer Ed^e^ nae den middagh aen landt gecomen.

Vertreckende voorts syn E. voornoemd weder met de scheepen, Pouleron en Nieuwenhoven, uyt dese rheede, medenemende de chaloup, de Roos, om by syn E. te blyven tot aen Sundas engte om, off syn meergemelte E. eenige onser scheepen, 't sy uyt het vaderlandt off van eenige andere quartieren moghte ontmoeten, deselve brieven te mogen opbreeken om daer op lectura te nemen en, by aldien ietwes

in deselve gevonden wiert, waerop nootsaekelyck wegens syn E. voyagie ordre van hier was vereysschende, sulx haer Ed^e^ per de voornoemde chaloep, de Roos, terstondt bekent te maeken en dan soo lange blyven leggen, totdat antwoort daerop becomt.

De ladingh van dese twee voorsz. scheepen bestaet in 't volgende, namentlyck:

in Pouleron voor Suratta:

83015 goede rompen;
45802 giroffel naegelen;
6776 ℔ macis off foelie;
1232 » schilpatshoorn;
100 p^s^ boekspiegels;
25 » diverse houwerclingen;
400 » ysere cogels;
2 vaten gesorteerde spykers;
2 p^s^ diverse laekenen, eenige equipagie goederen, ongetaxeert;
3 leggers Spaence wyn;
1 legger arack apy;
2 vaten Luyx bier;
1 halve legger Hollantse asyn;
2 » amen olyven oly;
1 » aem wyntint;
1 » jopenbier;
2 » brandewyn;
20 riemen papier ende voorts ander schryfgereetschap;
1 doos met medicamenten, costende met malcander..... f 44561 : 6 : 6

voor Coutchin:

100040 ℔ looth;
4000 » goede nieuwe rompen;
1540 » macis off foelie;
15019 » Peguws gommelack;
2880 » cust spykers om te verdubbelen;
200 musquetten, 350 als ruyters padarms en soldaten degens, als eenige pistoolen, holsters, draeghbanden, trommels, als ander krygstuygh,
17 vaten spykers,
200 spaden en schoppen,
50 kippen Hollantse lont, allerhande timmermans-, smits- en kuypersgereetschap,
2000 stucx ysere legger hoepen, allerhande equipagie goederen,
} ongetax^rt^.;
16 leggers Spaence wyn;
10 » gesneden arack;
2 » Hollantse asyn;
2 vaten Luyx bier;
2 » Seeuws bier;
18 halve amen brandewyn;

Transportere..... f 44561 : 6 : 6

Per transport..... f 44561: 6: 6

1 halve amen wyntint;
1 » » Jopen bier;
3 kisten medicamenten..... f 25815: 5:13

voor Wingurla:

15000 ℔ goede nieuwe rompen;
3000 » giroffel naegelen;
1 packjen, daerin een stoffjen, tot monster uyttet vaderl^ad becomen, bedraegt..... » 3366: —: —
somma in Pouleron gescheept..... » 73742:10: 3

in 't jagt, Nieuwenhoven, voor Suratta:

24055 ℔ spiaulter;
24357 » giroffel naegelen;
40707 » slegte rompen;
4004 » macis off foely, bedraegt..... f 33512: 6:10

voor Coutchin:

2000 ℔ sandelhout;
2 harpuys pannen;
2 p^e wolle swarte bouratten;
4 » Engelse sergie;
150 » graeuwe hoeden;
600 ℔ geel plaet coper;
230 p^e Japance porceleynen;
20 leggers anys arack;
4 » Spaence wyn;
1 legger France wyn,
2 vaten Luyx en
2 » Zeeus bier;
14 halve amen brandewyn;
2020 p^e kiate duygen;
1 vat Timors kryt;
27425 ℔ divers yser;
1260 » Hollants stael;
2 mortiers, haex, granaden ront en langh scherp, als cardoes cokers, ... } ongetax^rt.;

Transportere..... f 33512: 6:10 f 118303:16: 9

Per transport... f 33512 : 6 : 10 f 118303 : 16 : 9
diverse equipagie goederen;
» boeken, papier ende ander
schryfgereetschap, costende..... » 1111 : 8 : 15

voor Wingurla:

20045 ℔ looth;
9000 » benjuwyn;
1 legger Spaence wyn;
1 halff aem brandewyn;
1 vat Luyx bier;
1 half aem olyven oly;
1 halve legger Hollantse asyn;
1 vat Hollantse booter;
18 cannen wyntint;
22 » Jopen bier;
1 doos met medicamenten;
eenigh schryfgereetschap..... } ongetaxeert;
1 packjen, daer in een stoffjen, tot monster uyttet Patria becomen..... }
comt..... .. » 7103 : 6 : 13

voor Persia:

6 p^e diverse laekenen;
568 ℔ eliphantstanden;
1619 » radix China;
15 mutsjes naegel en noot oly;
1 kist met medicamenten;
divers schryfgereetschap..... » 2989 : 13 : 7
en in Nieuwenhoven, t'samen..... » 54717 : 15 : 13

soodat in die beyde bodems voor Mallabaer, Wingurla, Suratta en Persia is gescheept..... f 128460 : 6 : —

De commissie en instructie voor d'heer Volger, als de brieven naer Mallabaer, Wingurla, Suratta en Persia affgegaen, syn te vinden naer gewoonte in 't affgaende brieffhoek.

's Avonts, naer 't gebeth, is in Rade van India op het gedane rapport van d'heer Overtwater en Speelman wegens de twee huysen en erven, door haer Ed^e gecoght volgens commissie, by resolutie van 26 July genoteert, het eene van den boekhouder, Adriaen van Hosten, voor 2200 rd^e en het ander van de weescamer,

toebehoort hebbende d'erfgenamen van Sr Adriaen van der Been sal^r^, voor 1000 rd^s^, goetgevonden de betalinge soo te laten geschieden.

Alsmede die van 't schip, Maccassar, voor gedane uytreyse in ses maenden elff dagen te accordeeren de volle premie.

3 *d^o^*. naer den middagh comt alhier ter rheede van Japara 't schip, d'Eendraght, medebrengende:

111 stucx groote balken van 28 voet;
591 » diverse anker stocken;
324 » gesorteerde knies;
1110 » diverse huysbalckjes;
1000 » gesaegde jaty planken;
169 » swalpen;
20 » spierhouten;
58 » cromhouten;
13 » hengst paerden, t'samen beloopende *f* 6408 : 12.

De missive, daermede becomen van den resident, Jacob Couper, is gedateert 30 der verleden maent, in substantie zynde, als volgt.

't jonghste schryven was met de Hollantse Thuyn geweest, waarvan de copie hier nevens comt;

de fluyt, Peguw, was van Banda ledigh in de bogh van Rimbangh gearriveert en de scheepen, Amerongen, Spreeuw en Swarte Leeuw, van hier, mitsgaders d'Eendraght van Rimbangh;

de verbeterde persoonen, namentlyck de ondercoopman, van der Schuer, de baestimmerman, Adriaen Willemse, en de jongh adsistent, Willem van Buytegem, bleven danckbaer;

van de twee Conincx soonen, die oneens geworden waren, hoorde men niet;

over de valse uytstroysels van 't sterck bouwen met zeer dicke muyren en datter alreede 18 stucken geschuts begraven laegen, waren daer uyt de Mattaram affgecomen drie der regenten en hadden den resident ter passebaen, benevens Wirat Macka, laeten ontbieden en braghten 't selve voor; oock dat sulx Key Wirat Macka door de vingeren gesien ende 1000 rd^s^ soude hebben genoten, etc., 't welck door den resident gedebatteert wiert, soodanigh, dat de regenten met een sleep van 4 à 500 menschen de logie gingen besien, 't welck gedaen zynde, bekennen moesten, dattet maer valsche uytstroysels van wangunstige menschen waren, soo datter oock een der regenten twee dagen daeraen sulx te hooff gingh aendienen, daervoor een geschenckjen van omtrent 9 à 10 rd^s^ moest afgestaen worden; 't sedert had de resident diesaengaende niets vernomen;

Amerongen en de Swarte Leeuw waren nae Javana verseylt, daer haer volle ladingh in voorraedt leyt, gelyck oock de Spreeuw, op Japara reets by de handt, parthye hout voor Maccassar besigh was in te nemen; en lagh bovendien nogh wel voor ses scheepen ladingh in voorraedt;

de suyker wiert dagelycx van boven uyt het landt te gemoet gesien en sou alle vlyt werden aengewent, dat haer Ed^es^ bevelen in desen prompt wiert naer gecomen;

de oude sabandaer, Tingsuy, was op Grissick overleeden met een debit van 900 rd^{a} aen de Comp^{e} en vreest de resident, hoe wel aen syn soons, die borgh voor de verschoten penningen syn geweest, dat hyder niet sal aengeraeken, voor dat aldaer selfs persoonelyck comt, etc.;

Keay Wirat Macka was van meeninge Marmagatty eerstdaegs herwaerts te senden wegen de middelen van Imbassadana en dan een keer naer Bantam te doen om d'Engelse vrunden te nodigen weder op Japara te comen wonen, gelyck al reets met syn dienaren versogt heeft, maer was sulx als doen door den agent met een brieff, in 't Engels geschreven, dwars affgeslagen, sonder veel complimenten te maeken;

de burger timmerman, Daniel du Pree, was nu met syn tweede chaloup klaer geraekt; hem was drie man geleent onder conditie, dat 't geene in de chaloup geladen is, aen d'E. Comp^{e} sal leveren; oock waren hem 570 cattys spykers verschoten, waervan hier betalinge dient gevordert;

soo was oock een platte schouw aenbestcet voor 85 rd^{a}, lanck 7 vadem en breet als de vorige; en souden de twee chaloupen, die door hulpe van onse timmerluyden op Rimbangh gemaeckt syn, tegens 't uytgaen van dit mousson claer wesen en herwaerts gesonden worden;

op 't sluyten was de fluyt Peguw volladen van Rimbangh gecomen, die daegs daeraen, wanneer nogh parthy paerden ingenomen hadt, desen bodem stont te volgen.

Tegens den avont comt hier oock mede ter rheede van Japara de fluyt, Peguw, met:

170 stucx balken van 28 voet;
100 » gesorteerde knies;
9 » paerden;
20 » dicke jaty planken, bedragende *f* 2075 : 5.

De missive, daermede aengebracht, is de dubbelde, die nae den middagh alhier met 't schip, d'Eendracht, is aengecomen.

4 *d*^{o}. tegens den middagh wert door haer Ed^{e} per Javaens vaertuygh aen onsen resident tot Bantam afgesonden een cleen briefjen in antwoort op de syne van 30 Augustus jongstleeden, waerby denselven bekent wort gemaeckt, dat, alsoo het eerste Engels schip een dagh vroeger zy vertrocken, dan geseyt was, waerdoor ons packet brieven onbestelt was gebleven, soo is daer niet veel aen verheurt, als 't maer aen den capitain van het tweede schip wort overhandight.

De in voorraedt synde bintrottangh sal eerstdaegs gehaelt worden en magh ondertusschen metten incoop van dien wel worden voortgevaren.

5 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen;

6 *d*^{o}. aghtermiddagh syn in Rade van India verscheenen gecommitteerde uyt den achtbaren raedt van justitie met schrifftelyck versoek, in substantie zynde:

hoe haer ter ooren gecomen was, dat de raedt weder soude versterckt worden met de heeren van der Dussen en Portier, in de plaetsen van de heeren Quaelbergh en Vermaire, wegens de saek van d'heer Wighelhuysen en bynae in staete van wysen sy gebracht;

dat deselve, boven den raedt geplaetst zynde, eghter niet anders als voor adjuncten van den verswackten raed konnen geconsidereert werden, insonderheyt in dese saek, die den raedt soo eygen is,[1] en oversulx oordeelden, dat hare aghtbaerheyt daerby geleedeert is en kleynaghtinge soude aengedaen werden; versoghten daerom, datse by haer oude digniteyten gemainctineert worden offte de resterende leden van de judicature te eximeren, etc., waerop by haer Ed^{e} tot antwoort zy gedient;

dat de persoonen, by resolutie van 26 der verleeden maent extra ordinayre genoemt om over de voorsz. saek van Wighelhuysen te sitten, eygentlyck niet en syn geëligeert tot versterkinge van den gemelten raedt als adjuncten, maer wel expres gesurrogeerdens, in plaets van de gerecuseerde heeren, namentlyck, in plaets van d'heer Overtwater als president d'heer Jan van Riebeek, secretaris deser vergaderingh; in plaets van d'E. Willem van Outshoorn als vice president de E. Luccas van der Dussen ende in de plaets van d'E. Jacob van Dam als de naest volgende raedt de E. Constantyn Nobel, tweede oppercoopman deses casteels; ende wat den persoon belanght van den E. Cornelis Portier, boekhouder generael, dewyl deselve in qualiteyt den E. Abram Ardes oock voortreet, soo is goetgevonden by de voorsz. voorige resolutie te persisteren, gelyck sulx alles breder te lesen is in 't resolutieboek van dato voorsz.;

soo is oock den bottelier, Dirck Jansen Weltevreeden, op syn versoeck vergunt met syn huysvrouw per d'aenstaende retourvloot nae 't vaderlant in de bedieningh van bottelier met syn gagie te mogen vertrecken, maer aengaende syn verder versoek van syn gagie goet te doen, die hem nu over 2 jaren is afgeschreven, vermits syn impotentheyt en hoogen ouderdom, is uytgestelt tegen 't vertreck der scheepen om dat versoek eens weder te comen vernieuwen;

en is die van 't schip, de Vrye Zee, voor spoedige voyagie vergunt de volle premie, als oock die van de Jonge Prins;

gelyck mede verstaen is het swaer geschut, dat de retourschepen beneden voor de groote mast voeren, daervan voor haer vertreck aff te lighten, omdatse beter naer behooren cunnen geladen worden;

mitsgaders is op de claghte van den paghter der core meulen goetgevonden hem by provisie te laten volstaen met de betalinge van 200 rd^{e} maentelycks tot het eynde van 't jaer toe, etc.

7 *d^{o}*. nae den middagh retourneert uyt Sundas engte de chaloup, de Roos, medebrengende een briefjen van d'heer Willem Volger, gedaghtekent 4 deser in 't jaght, Pouleron, waerby syn E. bekent maeckt, datse daegs te vooren tegens den avondt 't hoogelandt van Bantam off St Nicolaes baey passeerden en 's morgens op 't schryven deses sigh bevonden tusschen Cracatouw ende de derde hoek van Java, sonder in den wegh eenige scheepen off vaertuygen vernomen te hebben; en dewyle syn E. buyten alle twyffel oordeelde dienselfden dagh in ruym zee te geraecken, soo was de gemelte chaloup, de Roos, affscheyt gegeven, etc.; vorders besluyt syn E. 't selve met eenige complementos.

8 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

9 *d^{o}*. 's aghtermiddags is in Rade van India, in plaets van den overleeden luytenandt, Pieter van Haerlem, (geweesen opsiender van 't prauwenhuys en

havemeester) te verkiesen den hooghbootsman, Jochum Michielse, die daer te vooren, naest voorsz. Pieter van Haerlem, op 't gemelte praeuwenhuys opsight gehadt heeft.

Soo is oock den borger, Jaecq Karon, op syn versoek toegestaen om met syn vrouw en kinderen per d'aenstaende retourvloot te mogen repatrieeren, mits betalende het ordinaris transport en kostgelt.

En alsoo de heer Cornelis Speelman staende vergaderingh versogt heeft om op syn eygen costen een brugh te laeten maeken buyten over de groote rivier, even boven de reduyt Buren, ende ingesien wesende, dat deselve brugh nergens ongerieff toe sal cunnen geven, soo is syn E. sulx geaccordeert.

's Avonts vertreckt de hoeker, de Grundel, naer Bantam om de aldaer in voorraedt zynde bintrottingh over te halen, gelyck sulx den resident by een kleen briefken wort aengeschreven; oock mede, dat die hoe eer hoe beeter sal dienen gesonden, met nader advis van het tweede Engels schip, off het vertrocken zy offte niet, off haer Ed^{e} sigh daervan nogh moghten hebben te dienen.

Insgelycx vertreckt van hier mede een borgers vaertuygh naer Palimbangh, met welke gelegentheyt haer Ed^{e} daermede affsenden aen 't opperhoofft, Melchior Hurdt, een missive, als te sien is in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

10 *d*^{o}. niet bysonders voorgevallen.

11 *d*^{o}. becomen uyt handen van Keay Marmagatti en Keay Jaga Juda een missive, in 't Javaens geschreven door Key Wirat Macka tot Japara aen d'heer gouverneur generael en Raden van India, die, uyt 't Javaens in onse Nederduytse tale getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhoudt.

> Dese brief is geschreven uyt een suyvere opregte genegentheyt van Key Wirat Macka aen den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, ende de Raden van India in de stadt Batavia, die vernuftigh syn in alle haer gedoente en met alle Coningen soeken in vrientschap te leven, waerover seer befaemt syn in alle plaetsen, soo boven, als beneden wints, alsmede seer gevreest by haer vyanden; die Godt wil geven een langh leven en voorspoet in dese werelt.
>
> Verders naer dit, den brieff, dien de Gouverneur Generael eenigen tyt geleden met Keay Marmagatty gesonden heeft, hebbe met eere wel ontfangen, waeruyt verstaen de heer Gouverneur Generael goede gesontheyt, waervoor Godt danke; en ik hebbe groot vertrouwen op 't seggen van d'heer Gouverneur Generael, als dat de penningen van Imbassadana nae Japara souden gesonden werden; soo sende nu den sabandaer, Marmagatty, en myn broeder, Key Jaga Juda, tot den heer Gouverneur Generael om die penningen, die des Sousounangs eygen syn te eyschen, omdat de getuyge van Batavia, Ouzioko genaemt, tot Japara is gecomen, die nevens den coopman, Jacob Couper, Ouzioko affgevraegt en ondersoght, off hy geen getuyge was geweest, die antwoorde van neen en dat geen getuyge op Batavia was geweest, veel min geseyt, dat de helft van de ingelade goederen Honcqua toequamen, maer hebbe op Batavia geseyt, dat Honcqua met den nachoda Limsoncko iets

gesonden heeft, maer hoeveel en weet ik niet; eghter en gelooff ik 't seggen van Ouzioko niet, maer hebbe de verclaringe aen Jacob Couper gegeven, die Ouzioko selfs heeft onderteekent.

Verders, soo hebbe Jacob Couper by alle de Chineesen tot Japara gesonden en affgevraegt, wiens goederen het syn geweest, die in 't jonck van Imbassadana geladen waren, dat nae Japan is [geweest], soo hebben alle de Chineesen geseyt: wy weten, dat alle de goederen Key Wirat Macka toecomen, maer hebben gehoort, dat Honcqua met den nachoda, Limsonko, iets gesonden heeft, maer hoeveel en weten wy niet; de verclaringe van de Chineesen, die zy oock alle hebben onderteekent, hebbe aen den coopman, Jacob Couper, gegeven, die nu de sabandaer Key Marmagatty en Key Jaga Juda naer Batavia brengen; versoeke aen d'heer Gouverneur Generael, dat daerin regt en soo 't behoort magh gedaen werden, te meer, het des Sousouhounangs middelen zyn, die het oock seer aengenaem sal wesen; 't verdere hebbe aen Key Marmagatty en Key Jaga Juda geseyt; voor dees tyt hebbe niet te senden als myn opregte genegentheyt en wensche den heer Gouverneur Generael gesontheyt en een langh leven.

12 *d°*. 's morgens vertreckt de chaloup, de Salm, uyt dese rheede over Japara, Baly en Bima naer Maccassar.

De onderstierman, Jacob Croes, is geordonneert met dese chaloup eerst Japara aen te lopen om aldaer eenige lighte houtwerken voor Macassar in te nemen om dan voorts daer van daen den steven naer de Straet van Madura te wenden en, onder 't eylandt van Baly gecomen zynde, eerst te ankeren onder den hoeck van Kaliangen, 5 mylen aen dees zyde off bewesten Bollilly, om aldaer te overleggen met de 2 persoonen, Posier en Bendert, die aldaer te vooren geweest zyn, hoe 't best aengestelt sal dienen te worden om den weghgelopen stierman, Hendrick van Brederode van Schevelinge, ende nogh drie matroosen van synen aenhangh in handen te crygen, etc., gelyck hem sulx in 't breede by instructie is aenbevoolen; oock in de brieven, aen de Coningen van Baly geschreven en hier onder volgende, geleesen can worden in 't affgaende brieffboek onder dato deses, alsmede de missive aen den president, Maximiliaen de Jongh, ende den raedt, mitsgaders de twee missiven bynae van eenen inhoudt aen de Coningen van Baly, Gustyn Panje en Gustyn Aleth, die eghter hier naer gewoonte g'insereert werden, luydende van woort tot woort, als volght.

Aen Gustyn Panje.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de heeren Raden van India senden desen brief aen haren vrint, den Coninck van Billilly op 't landt van Baly, die de maghtigste is van al syn naegeburen en vermaert by alle volken, hem toewenschende een geluckigh langh leven op deser aerde en veel victorie tegens al syn vyanden.

Vorders naer dit, soo maeckt de Gouverneur Generael syn vrint, den Coninck, bekent, hoe dat wy hier verstaen hebben van den Hollantsen burger, die op Baly in de stadt van den Coninck geweest heeft, dat aldaer by den Coninck was een Hollants stierman, genaemt Hendrick Brederode, met nogh .. andere Hollantse matroosen, dewelke luyden ginder met een vaertuygh waren aengecomen, daer deselve als schelmen uyt syn weghgelopen; en dewyl de Gouverneur Generael wel bekent is, dat syn vrint, de Coninck, al te veel genegentheyt tot den Generael heeft en een te grote vyandt van alle oneerlycke luyden is om deselve daer aen te houden, soo heeft de Gouverneur Generael desen brief met dit schip aen den Coninck, syn vrint, gesonden om te versoeken, dat de Coninck aen den capiteyn van 't schip den stierman en de matroosen belieft over te geven, waermede de Coninck aen syn vrint, den Generael, groote vrintschap sal bewysen; want, dan sal de Generael, wanneer eenige van des Conincx volck comen wegh te loopen en hier op Batavia gevonden werden, die oock altyt sorghvuldigh bewaren en den Coninck weder toe stieren.

Nogh laet de Gouverneur Generael aen syn vrint, den Coninck, weten, datter over vier jaren niet verre van Baly en Lombock een Hollants schip op de klippen is gebrooken, daer wel 40 Hollanders op waren, sonder dat de Gouverneur Generael oyt heeft connen te weten comen, waer dat volck is gebleven; daerom versoeckt de Gouverneur Generael, indien syn vriendt, de Coninck, eenige tydinge van dat volck moght gehoort hebben, dat hy het den Generael eens belieft te laeten weten, dat de Generael mede seer aengenaem sal syn.

Hier nevens stieren de Gouverneur Generael en de heeren Raden van India aen haren vriendt, den Coninck:

1 hoogh rode zyde geborduirde kitasol;
1 ℔ naegelen;
2 » noten;
1 pistool met 50 kogeltjen daertoe;
10 ℔ buscruyt;
2 elle scharlaeken;
2 p^{e} sarassa gobars;
2 » commiters;
2 » tapesarasses;
2 » zyde chindos;
1 spiegel met geheel vergulde lysten, 't welcq zy versoeken, dat de Conincq tot een teyken van vrientschap gelieve aen te nemen.

En aen Gustyn Aleth.

Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, ende de heeren Raden van India senden desen brief aen haren vrint, den Coninck van Sewangh, op

't landt van Baly, die maght heeft en van syn vyanden gevreest wert, denselven toewenschende een geluckigh langh leven op deser aerden en alle voorspoet in syn regeeringe.

Vorders naer dit, etc., van gelyken inhoudt als de voorstaende.

De schenkagie is mede als vooren, except de kitasoll is hier minder, en bedragen de schenkagie goederen voor beyde die Coningen *f* 374.

13 *d°*. aghtermiddagh comt hier van Mallabaer op dese rheede te arriveeren 't jaghtjen, de Bock, medebrengende een pacquet papieren, aen de hooge regeringe van India geadresseert, daerin bevonden zy een missive van den commandeur, Hendrick van Rheede, gedateert 21 July, te vinden zynde in 't aencomende brieffboek, als oock mede in de verbalen van dat quartier.

Soo is oock in Rade van India (op het gedaen rapport) verstaen de twee chaloupen, aen Onrust gebracht en voor d'E. Comp^e^ laeten maeken tot Japara door den borger, Daniel Dupree, d'eene langh 67 en d'ander 61 voeten, aen te nemen voor twee duysent rd^s^, namentlyck, de langste voor 1100 ende d'ander voor 900 rd^s^.

14 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede leedigh naer Japara om een ladingh houtwerken 't schip, den Eendraght, medenemende een missive aen den coopman, Sr Jacob Couper, ende den raedt, inhoudende de naervolgende advertentien, ordres en consideratien:

dat hier 16 verleden en 3 deser maendt successive met houtwerken volladen waren aengecomen de Hollantse Thuyn, Eendraght en Peguw, met UEd^e^ schryven van 12 en 30 Augustus;

de voorsz. twee retourscheepen hebben meerder quantiteyt hout aengebracht, als we verwagt hadden, waerom nu nogh om een togt naer Japara te doen UEd^e^ toecomt 't schip, den Eendraght, die van ginder weder goede parthye swalpen, ankerstocken, cromhouten, gesaegde plancken en huysbalckjes, behalven nogh 100 stucx balken, die op de koebrugge gevouglyck cunnen geborgen worden, en oock partye suykeren, soose van Cadoes waren affgecomen, herwaerts can brengen; en sal sigh de resident mettet afladen van dit schip dienen te haesten, alsoo 't selve genomineert is desen jaere naer 't Patria te gaen, alsoudet, als 't anders niet wesen can, wanladen moeten herwaerts comen;

de jongst gesonden hengst en merry paerden syn alle wel overgecomen ende tamelyck bevallen; de quantiteyt, die we voor Ceylon by den anderen hebben, is al tot omtrent 100 stucx gecomen; voor en alleer deselve versonden syn, salder tot nader ordre geen verdere incoop werden gedaen, alsoo we geen plaets hebben om meerder te bergen;

datter drie expresse persoonen uyt de Mataram gecomen waren om occulaire inspectie van de nieuw geboude logie over de valse gerughten te nemen en het contrarie hebben ondervonden; oock dat deselve hadden aengenomen daervan getrouw rapport nae boven te senden, sulx hopen wy, dat het daer voort by blyven sal, etc.;

wegens de harde dreygementen van den gouverneur, Wirat Macka, om de naegelaete middelen van den overleeden Imbassadana geheelyck in handen te crygen

en nogtans by de justitie hier ondervonden zy, dat eenen Chinees, Thongh Honqua, de helfft van 't procedido gereghtelyck competerende is, over sulx sal men Marmagatty, wanneer die weegens den gouverneur hier verschynt, goede reden geven ende bewysen daervan connen voorleggen, die sufficant genoegh syn; dogh alsoo wy vreesen, dat hy ginder, soo hem geen contentement gewert, op Comp^es^ middelen wel moght syn guarant soeken, soo sal 't nodigh syn, dat de waerdigste middelen binnen scheeps boort werden gesegoureert, sonder dat het kan gemerckt worden, etc.;

het springen van den Mattaramsen brandenden bergh en 't omcomen van wel 3000 menschen moet schrickelyck syn geweest; d'opperhooffden van de fluyt, Marken, rapporteeren, datse 4 Augustus buyten de cust van Java, 50 à 60 mylen oostelycker als Batavia, een vreeselycken slagh hebben hooren gaen, daerop anderen daegs de lugt met stoff en sant wiert vervult, die op 't schip seer dick neder viel, soo dattet te geloven is, dat sulx door 't springen van desen bergh is veroorsaeckt;

de burger timmerman, du Pree, is hier met syn leste nieuw gemaeckte chaloup, nevens de Eendragt, wel aengecomen; de houtwerken, daerin geladen, syn voor d'E. Comp^e^ aengenomen en betaelt, alsmede de twee chaloupen, die van hem gecogt syn voor 2000 rd^e^; 't geen hy soo ginder als hier genoten heeft, is van deselve somma affgecort;

de platte schouw, voor 85 rd^e^ aenbesteet, sullen we hier verwaghten om te sien, hoese ons sal aenstaen; en sal UE. de twee nieuwe chaloupen, op Rimbangh onderhanden, soo haest mogelyck laeten affmaeken;

ook sal UE. verdaght syn, dat de contings voor Banda soo onbeschoft, groot en swaer, nogh oock soo diep gaende als de voorige niet en werden gemaeckt, gelyck we voorheen UE. nogh al eens hebben aengeschreven;

soo 't gebeurde, dat de 900 rd^e^, die de overleeden sabandaer, Tengsuy, op Grissick aen d'E. Comp^e^ schuldigh staet en door syn soonen souden betaelt worden, niet in quamen, soo soude UE. daer wel rys in plaets voor mogen aennemen en daervan dan den president tot Maccassar verwittigen om deselve over te laeten halen;

de chaloup, de Salm, eergister van hier gesonden, als doen is gesegt, sal UE. sooveel oock met light houtwerk voor Macassar vullen, als gevoughlyck sal connen bergen, etc.

's Aghtermiddags verschynt hier, Godt lof, behouden direct uyt Persia 't jaght, Nuysenburgh, met:

11 potten off 600 ℔ met pistasjes;

60 cassen Chirase wyn;

167 ℔ kraeck amandelen;

2 p^e^ 50 ponders metael gewight ongetaxeert, bedragende *f* 2156 : — : 8, daeronder *f* 315 : 15 : 8, voor 51 3/4 ℔ medicamenten, dat abusivelyck in Pouleron was gescheept en hier in factura wert gebraght.

De missive, daermede becomen van d'heer directeur, François de Hase, uyt Gamron, als die van den oppercoopman, Padbrugge, uyt Mascatta aen de hooge reegeringe van India geschreven, syn gedateert 21 Juny en 13 July verleeden.

15 *d°*. de fluyt, Marken, 27 verleeden maent s'avonts van hier naer Bantam met schryven, soo aen de heeren 17^den^, als aen den resident, gesonden zynde en van daer voort naer 't eylandt Cracatouw om ballast voor de retourscheepen gesonden te worden als doen is geordonneert, retourneert op heeden naer den middagh wederom van die plaetse met de geseyde ballast.

16 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

17 *d°*. voor den middagh vertreckt uyt dese rheede naer Siam de fluyt, Claverskerken, medenemende voor dat comptoir 1 kist met bhaer silver, bedragende *f* 13213.

Het briefjen, derwaerts geschreven, is in 't afgaende brieffboek te vinden.

18 *d°*. 's middags comt alhier behouden ter rheede van Timor het jaght, de Cabeljauw, medebrengende:

vier hondert vier en vyfftigh en een halff picol sandelhout, bestaende in 1322 stucx;

145 tayl 2 maes swaerte gout;

15½ picol wasch;

19 gesonde lyffeygenen, alle manspersoonen, om de slinkerarm met leer omnaeyt en met Comp^es^ merck gechiapt;

6 oude onbruyckbare zadels, bedragende met malcander *f* 14689:1:5.

De missive, daermede becomen van den coopman en opperhoofft, Jacob van Weyckersloot, ende den raedt, is gedaghteekent 28 Augustus jongstleeden.

Tegens den avondt becomen mede met den secretaris van den Ley Timorsen landraedt, Philip du Pree, met eygen vaertuygh twee missiven, te weten, een van d'heer gouverneur, Anthonio Hurt, ende den raedt en d'ander, van syn E. particulier aen dese hooge regeeringe geschreven, beyde gedateert ultimo Augustus verleeden.

19 *d°*. 's morgens comt hier oock ter rheede van Japara te arriveeren 't jaght, Amerongen, en de fluyt, de Swarte Leeuw, medebrengende, soo aen houtwerken, als paerden, een bedragen van *f* 4288:17:8, bestaende in 't volgende, namentlyck:

met Amerongen:

80 stucx balcken, lanck 28 à 30 voeten, dick 12 à 13 duym;

410 » swalpen, lanck door den anderen 34 à 36 voet, breet 15 à 16 duym;

29 » hengst en merry paerden;

290 bossen pady à 2 rd^s^ 't hondert, oncosten daerop gevallen bedragende te samen..... ..... *f* 2466: 7: 8

met de Swarte Leeuw:

76 p^s^ groote balken, lanck 28 à 30 voet, dick in 't viercant 12 tot 14 duym;

100 stucx groote ancker stocken;

Transportere..... *f* 2466: 7: 8

Per transport..... f 2466: 7: 8

200 stucx huysbalken;

6 » gemoet touwen, oncosten daerop gevallen, comt te bedragen... ..... » 1822: 10: —

somma, als vooren,..... f 4288: 17: 8

Waermede wy dan oock hebben becomen een missive van den coopman, Jacob Couper, gedaghteekent 15 deses, mitsgaders een briefjen van den gouverneur, Wirat Macka, aen syn broeder Jaga Juda en Marmagatty geschreven, 't welck uyt het Javaens getranslateert synde, bevonden is van volgenden inhout; en eerstelyck de missive van den resident:

dat buyten 't voorsz. gesondene aldaer nogh in de logie resteerden 1000 stucx lighte swalpen van 28 à 30 voet, behalven datter nogh tot Rimbangh en andere plaetsen wel ses scheepsladingh balken van 28 voet en ses vadems swalpen in voorraet laegen, waertoe scheepsruymte versoeckt en oock een cloecken bodem tottet affhalen der suykeren, daervan al 1000 picols in voorraet waren;

per deser was de ondercoopman, Sr van der Schuer, met de Spreeuw (naer dat 100 swalpen en 50 affuyt planken had ingenomen) naer de bogt van Rimbangh vertrocken om 't selve voorts naer eysch met houtwerken aff te laden; en was gemelte ondercoopman daer nogh gebleven om het maeken der vaertuygen, voort te presteeren, met de leveranciers aff te reekenen;

het huys van de nieuwe logie was bynae tot de onderste vloeringh voltoyt; eghter soude het geheele werk dit mousson nogh niet connen voltoyt werden;

pangoran Ade Paty had al de middelen van den overleden Tingsuy aengeslagen over een pretensie van den pangorangh Surobaya, daer men voor desen noyt van gehoort heeft; maer had de nieuwe sabandaer gelooft d'E. Compe aen haer penningen te helpen, werwaerts de resident met de comste van Sr van der Schuer selfs een keer meent te doen;

op 't sluyten quam de ondercoopman, Sr van der Schuer, van Rimbangh weder 't huys en was de Spreeuw 11 deses naer Maccassar gedespecheert met een houtladingh van f 2220, daermede de eysch nauwelyx halff voldaen was, etc.

Het brieffjen van Wirat Macka, aen syn broeder en Marmagatty geschreven, is met dreygementen vervult over de naergelaeten goederen van Imbassadana, dat tot speculatie hier mede geinsereert wort, luydende 't selve van woort tot woort, als volgt.

Dese brieff comt van Wirat Macka aen myn broeder, Jaga Juda en Marmagatty, die haer willen spoedigen om te vragen de Generaels meeninge, alsoo de goederen van Imbassadana des Sousouhounangs syn; wat is de oorsaek, alsoo op Batavia niet schuldigh ben, gelyck oock geen gelt geleent, dat de goederen aengehouden werden; dierhalven versoeckt, dat daerin reght gedaen magh werden; soo niet, soo sal ik op wat plaetse het crygen can soeken te becomen; verders versoeckt den admirael en capitain, Tima, daerin gelieven te beraden, alsoo niet anders en versoeke als regt; en soo de heer

Generael regt doet, soo sal ik mede aen den heer Generael tot Batavia van gelycke doen; daerom comt dogh op 't spoedighste herwaerts en versoeckt, datter een ent magh van gemaeckt werden; de brenger deses is schipper, Hans genaemt.

20 *d°*. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Japara de fluyt, Peguw, met 1 kist, daerin 4000 Spaence realen off *f* 12000.

Inhoudende de missive, daer benevens aen den resident, Jacob Couper, affgegaen, de volgende advertentien, ordres en consideratien:

dat op 14 deser 't schip, d'Eendraght, derwaerts laest is affgegaen met ons schryven, waervan de copie hiernevens gaet;

dat de scheepen, Amerongen en Swarte Leeuw, hier op heeden syn aengecomen met hare ladinge, als hier vooren is gesegt; de 29 stucx paerden, met Amerongen overgecomen, heeft den hoop alhier vry vergroot en ons nogh meer verleegentheyt gegeven om die te connen bergen; zulx met de procura van dien sullen ophouden;

dese fluyt is versien van een bequame lastpoort om groote balken te connen schieten, die we soo haest doenelyck volladen te rugge sullen verwaghten; en vermits het ons aen Spaence ropia begint te ontbreeken, soo souden wy wel gaerne sien, dat de suyker leveranciers met eenige cleeden in betalinge conden werden gecontenteert, al mostense wat goetcoop werden afgestaen; wy souden het anders niet gaende connen houden, maer genootsaeckt wesen vry minder suyker ginder te negotieeren, als voor desen geordonneert is;

daer sal sooveel scheepsruymte bestelt worden, als eenighsints doenelyck zy, om de in voorraet zynde houtwerken aff te haelen, waertoe UE. eyssen ses schepen, behalven een schip tot het vervoeren der suykeren; wy twyffelen niet, off UE. sal die voorsienigheyt hebben gebruyckt om die soetigheyt mette Eendraght herwaerts te senden, etc.;

dat de Spreeuw niet boven de helfft der gevorderde houtwerken voor Macassar heeft connen innemen, comt ons niet vreemt voor; 't restant sal daernae by andere geleegentheyt moeten voldaen werden;

dat het jaght, de Cabeljauw, eergisteren alhier van Timor aengecomen, Japara is verbygelopen, om dattet met sandelhout was geladen, hebbende ginder alles in goeden doen gelaeten; 't verwaghte jagt, de Stompneus, van Maccassar vertrouwen, dat ginder impassant sal syn aengeweest om eenigh houtwerck mede te nemen, wesende van een lastpoort versien;

dat de pangoran Ade Paty alle de middelen van den overleeden sabandaer, Tengsuy, heeft aengeslagen, sal voor d'E. Comp[e] (ten reguarde van de aghterstallige 900 rd[s]) niet goet syn, hoewel UE. daer nogh geen groote swarigheyt in schynt te maeken;

eenige dagen verleden is de coopman, Marmagatty, met een brieff van den gouverneur, Wirat Macka, van inhoude als het nevens gaende translaet uytwyst, alhier aengecomen; hy is niet wel te vreeden, dat de middelen van Imbassadana in 't geheel niet aen gemelten Wirat Macka sullen gevolgt mogen worden, vermits

door diverse luyden daerop meer als de helft wert gepretendeert; en can 't over gesonden bescheyt, dat ginder meer door ontsagh dan nae waerheyt is geattesteert, in geen consideratie comen;

de swarte jongen, daer voor UEd^{e} 20 rd^{e} hebben uytgeschooten, is van een ongeneeselycke onreyne sieckte besmet, soodat hem syn meester niet wil aennemen en over sulx d'E. Comp^{e} als een last aen de hant gebleven zy, soodat UEd^{e} op een ander tyt sulke miserabele fugatieven liever laeten loopen, alsoose 't oversenden, veel min 't losgelt, niet waerdigh syn;

door den fabrycq, Adriaen de Leeuw, is ons te kennen gegeven, dat de jongste 1085 stucx Japaerse jaty balckjens van 15 à 16 voet lancq, per den Eendraght hier aengebraght, geen 6 à 8 rd^{e} 't cento incoops waerdigh bennen, dewyle te jongh, te dun en spinachtigh bevallen en qualyck gebruyken can, daerop beter geleth dient, etc.

's Aghtermiddags comt hier ter rheede direct van Maccassar 't jaght, de Stompneus, medebrengende:

17890 1/3 stucx Macassaerse goude masen;
4 metale bassen met hare camers, die voor desen door de regeeringh op 'Tcinrana waren in bewaringh gegeven en naderhant door die van 'Tcinrana aen den president overgelevert syn, ongetaxeert;
20 stucx Macassaerse dackpannen tot een monster;
1 casken, daerin de Macassaerse negotie, winkel, guarnisoen en scheeps boeken en criminele processen, bedragende de goude maesen yder 8 dubbeltjes off 3 per ropia, t'samen *f* 17890 : 6 : 11.

De missive, daermede becomen, is gedateert 8 deses maents.

Soo is oock mede nae den middagh in Rade van India door d'heer Pieter Anthonio Overtwater gebragt een contract om te maeken een wagt huys buyten aen de strant beoosten 't casteel, tegenover de wegh tussen 't landt van d'heer generael en d^{e} Bushoff, door syn E. wegens de Comp^{e} gemaeckt met Pieter Jacobsen van Bengalen, gelyck by het resolutieboek op dato deses can werden naegesien.

21 *d^{e}*. tegens den avont becomen haer Ed^{e} per Javaens vaertuygh een briefjen van den resident, Willem Caeff, gedaghteekent op gisteren, meldende, dat aldaer sedert drie dagen vier à vyff vaertuygen, geladen met slaven en champanhout, van Macassar over Grissee in de rivier waren gearriveert; en was oock daegs voor 't schryven mede daer aengecomen van Rambangh een Chinees met een Javaens vaertuygh, die te verhalen wist, dat de Boegysen op Macassar 200 man van de onse en al de Chineesen, daer woonaghtigh, dootgeslagen souden hebben, excepto twee Chineesen, die als doen niet byderhandt en in 't leven gebleven waren; watter van was, is Godt bekent; maer meende de resident, dattet maer valse uytstroysels waren.

De jonge Conincq was 18 deses tegens den avont naer 't bos gevlugt sonder kennis van iemandt off eenigh geselschap en hadt de Sultan ten eersten verscheyde grooten met 4 à 500 man daerop uytgesonden; en wiert daegs daeraen omtrent twee uren gaens weder gecregen, etc.

De Francen hadden 100 picols poeyer suyker tegens 4 ropia en omtrent 100 picols peper met staertjes gecofft; en haddense 80 cleene packjes, yder van 4 corgies, fyne Suratse chitsen voor Vranckryck in 't schip, de Voutoer, gescheept.

't Engels schip, Suratta, is geladen met 200 picols peper en 60 picols wortel China, waerby nogh soude geladen worden 400 picols peper, waermede betselve toecomende Saterdagh nae Engelandt soude vertrecken.

22 *d°*. nae den middagh comt alhier ter rheede van Bantam de hoecker, de Grundel, naer dat ses dagen onderwege is geweest, medebrengende 7450 bossen bintrottangh, bedragende *f* 1261 : 17 : 8, met een missive van den resident, Willem Caeff, gedateert 16 deses, meldende:

dat de brieven, gedateert 4 op 6 deses, per Javaens vaertuygh daer wel waren aengebracht;

dat de missive, aen de heeren bewinthebberen geconsigneert, nevens de speceryen, aen d'Engelsen capitain van 't schip, Suratta, waren overhandight;

dat d'heer agent, Dacres, buyten kennis van den Armenisen capiteyn, 135 bhaer peper uyt syn schip in haer schip, Suratta, had ingescheept, alsoo 't selve anders door gebrek van peper in langen tyt niet soude kunnen vertrecken; de Armenise coopman, daer gecomen zynde, was hier over niet wel te vreeden, maer om in geen verdere moeyelyckheeden, etc. te geraeken moest sigh des getroosten;

de Conincq had syn twee soonen, naedatse met groote statie de stadt hadden omgeleyt geweest, laten besnyden en was ses dagen daer aen syn hoogheyt met al den adel en priesteren, nevens twee Mochase vlaggen, om de stadt van alle pest en vuyle dampen te bevryden, de stadt rondt geweest;

ook waren daer 10 à 12 Maccassaerse vaertuygen met omtrent 300 slaven en slavinnen en een vaertuygh, daer te huys hoorende, van Baly aengecomen, welcq laeste tydingh had gebracht, dat op Baly een groote Nederlantse chaloup, uyt Banda off Amboina gecomen zynde, door de Baliers affgelopen en al 't volcq, behalven vier Nederlanders, soude vermoort zyn;

het Frans schip, de Vautoer, had tot syn onderlaegh ingenomen 50 à 60 kisten benjuwyn, 150 kisten poeyer suyker en 100 kisten kooper; en souden die vrunden 't selve naer Vranckrycq depecheeren, maer soude nogh wel door gebreck van peper ladingh 1½ maent moeten vertoeven; aen het tweede scheepjen, naer Suratta gedestineert, wiert nogh gants geen preparatie gemaeckt; en bequamen haer Ed^e^ met desen hoeker de voorstaende bintrottangh, etc.

Alsoo de resident tot Bantam by syn missive, gedaghtekent 20 en 21 deses alhier aengecomen en in dit dagh-register verbaliseert, haer Ed^e^ heeft geadviseert, dat 't Engels schip, Suratta, aenstaenden Saterdagh off 24 deses naer Engelant stont te vertrecken, soo hebben welgemelte haer Ed^e^ goetgevonden de chaloup, de Roos, nogh desen avondt naer 't gebet met een naebrieffjen aen d'heeren 17^nen^ naer Bantam aff te senden, gelyck geschiet, om 't selve door den voorsz. resident aen den capitain van 't gemelte Engels schip overreyckt te worden, verselt met een brieffjen aen meergemelten resident, in substantie zynde:

dat de hoecker, de Grundel, heden naer den middagh met den brieff van 16 en de 6450 bossen bintrottingh hier eerst is aengecomen; en wort daeruyt gesien, dat tottet affladen van denselven hoeker al wat verhindert heeft de besnydenis van des Sultans twee sonen; daertoe is deselve oock nogh ses dagen op de wederom reyse onderwege geweest, dogh is daer niet veele by verlet;

de Armenis coopman schynt tot Bantam al veel ongelyck heeft moeten verdragen en eghter wel te vreden wesen;

de tydingh, daer van Baly aengebraght, van 't massaccreren van het volck van een Nederlantse chaloup verhoopen wy, dat onwaer sal syn bevonden, alsoo de lesste advysen van 9 deses, van Macassar over Rimbangh gecomen, daer niet van en melden;

wat voornemen de jonge Coningh met syn weghlopen naer 't bosch sal gehad hebben, sal UE. misschien naderhant hebben verstaen; wellight, dat hy wel een hermyt in plaets van een Coningh wil worden;

en naerdien UEd^{e} leste melt van 't vertreckt van 't Engels schip, Suratta, soo becomt UEd^{e} nogh een kleyn briefjen, aen de heeren seventhiene geschreven, om deselve aen den capitain, nevens de voorige, gevoeght te worden, zynde dubbelt geschreven, eene aen de camer Amsterdam en een aen de camer Middelburg.

Insgelycx vertreckt mede op heden naer Japara de fluyt, Marken, medenemende een briefjen aen den resident van volgenden inhout:

dat de copia met de fluyt, Peguw, 20 deser affgevaerdight met 4000 Spaence ropia in contant, hier nevens gaet; en quam tenselven dage oock hier ter rheede van Macassar 't jaght, de Stompneus, hebbende tot verwonderingh, hoewel geheel ledigh, Japara niet aengeweest; dese gaet met de fluyt, Marken, een nieuwe bodem wesende en een goede lastpoort hebbende, daermede goede quantiteyt groote balken metten eersten herwaerts sullen verwaghten; en sal Amerongen en de Swarte Leeuw, daer we besigh mede syn te ontlossen, binnen 2 à 3 dagen claer zyn om andermael naer Japara te vertrecken, daerop staet dient gemaeckt.

23 *d^{o}*. op 't versoeck van Eduart Roelantse, goutsmith, schipper op den Hasenbergh, om nae 't vaderlant te mogen varen is in Rade van India goetgevonden hem op de Vrye Zee te laeten overgaen tegen schipper, Cornelis Crieck, daermede 26 July jongstleden voor de camer Delfft uytgecomen.

Soo is oock aen den Amboinsen borger, Frans Colyn, op syn versoek, onder borghtoght van Philips du Pree, secretaris van den Ambonsen landtraet, en Paulus Simonse, luytenant van een comp^{e} Mardyckers alhier, toegestaen ter leen 300 rd^{e} om op syn aencomste in Amboina te restitueeren.

24 *en* 25 *d^{o}*. niet annoterens waerdigh voorgevallen.

26 *d^{o}*. nae den middagh becomen haer Ed^{e} per burger vaertuygh twee missiven van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt uyt Mallacca, gedateert 27 July en 23 Augustus jongstleden, waervan de eerste in copie nu overcomt, die origineelyck oock met een borgers vaertuygh daer te vooren van daer over Palimbangh versonden is en dagelycx te gemoet wert gesien.

's Avonts, naer 't gebeth, vertrecken uyt dese rheede naer Japara 't jaght, Amerongen, en de fluyt, de Swarte Leeuw, waervan den resident by schryven van

22 deser, met de fluyt, Marken, affgegaen, toeseggínge was gedaen, dat te volgen stondt, gelyck dan haer Ed^{e} dan nu by een briefjen advertentie doen, dat de voornoemde twee scheepen mits desen derwaerts gaen om spoedigh wederom herwaerts gedespecheert te worden, insonderheyt Amerongen en Marken, die alhier benodigt syn om metten eersten tot een ander voyagie te gebruycken en voor de Swarte Leeuw alhier sullen verwaghten; gelyck dan oock mede derwaerts

27 *d*^{o}. 's morgens met eygen vaertuygh wederom retourneren de affgesondenen van Key Wirat Macka, 11 deses hier aengecomen, als te sien is by dit dagh-register, medenemende een missive in antwoort aen haren heer, door den sabandaer, Ockerse, geschreven, luydende deselve van woort tot woort, als volgt.

Dese brieff wert geschreven met een suyver opreghte genegentheyt van den sabandaer, Ockerse, en dat uyt den naem van den Ed^{e} heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, die het gesagh heeft over de stadt Batavia, aen Key Wirat Macka, die Japara regeert, dien Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet in dese werelt.

Verders naer dit, de brief, dien Key Wirat Macka met Key Marmagatty en Jaga Juda heeft gelieven te senden, is den heer Gouverneur Generael wel overhandight en daeruyt verstaen de hulpe, die Key Wirat Macka versoeckt aengaende de goederen van den overleden Imbassadana, die mettet Bataviase jonck uyt Japan alhier syn aengebracht, waerinne de heer Gouverneur Generael in presentie van Key Marmagatty en Jaga Juda gesegt heeft den heer president van den raedt van justitie te recommanderen, die saeken op 't spoedigste geliefde af te doen, gelyck oock is geschiet; waerop hy dien heer achtinge is genomen en soo verde gebracht, dat op morgen dat proces ten eynde syn sal, dogh nogh wel acht à thien dagen vertoeven, aleer de boedelmeesters de reequening sullen cunnen maeken en byeen brengen; dierhalven gelieft soo lange patientie te hebben en verseekert te wesen, 't restant op de beste en seekerste wyse met Comp^{a} schip naer Japara sal gesonden werden, waerop Key Wirat Macka hem vry magh verlaten en vertrouwen; 't geen alhier door de heeren reghters nae nauw ondersoeck is uytgesproken, opreght en billick is, niet twyffelende, off sal by Key Wirat Macka oock soo aengenomen werden, te meer Key Wirat Macka het doen der Hollanders, waermede lange omgegaen heeft, bekent is.

Voor dees tyt hebbe niet te senden aen Key Wirat Macka als myn opreghte genegentheyt, nevens de hartelycke groete van den Ed^{e} heer Gouverneur Generael.

Nae den middagh becomen per borger vaertuyh van Palimbangh een missive van den coopman, Melchior Hurt, gedateert 6 deses, en te vinden onder d'aencomende papieren off in 't verbael van dat quartier.

En naerdien Quaquinio, Chinees, paghter van de incomende suykeren, in Rade van India by request heeft verthoont, dat deselve paght desen jare gemynt heeft

voor 550 rd^{e} ter maendt, onder conditie, dat de Comp^{e} tot Japara geen suyker soude doen incopen, 't welck niet aghtervolght wort, etc., waerdoor hy, paghter, groote schade comt te lyden en daerom versogt van de paght ontslagen te mogen werden, soo is, in rade sulx overwogen zynde, goetgevonden hem voor d'aencomende Comp^{es} suykeren van de cust van Java te betalen de gereghtigheyt als de particulieren, gelyck sulx breder is geëxtendeert in 't resolutieboek onder dato deses.

Soo is insgelyx door Soeko, Chinees, paghter van de vismarckt, om redenen mede 2$^{1}/_{2}$ maenden van syn bedongen paght, zynde t'samen 2075 rd^{e}, geremitteert, dat mede largo onder dato deses in 't resolutieboek uytgedruckt can naegelesen worden.

28 *d^{o}*. tegens den avont comt hier ter rheede leedigh van Jamby te arriveeren 't fluytjen, de Vliegh, medebrengende een missive van den coopman, Dirck de Haes, aen haer Ed^{e}, gedateert 28 Augustus jongstleden.

29 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

30 *d^{o}*. tegens den avondt comt hier wederom ter rheede van Bantam de chaloup, de Roos, 22 deses van hier derwaerts affgesonden met een brieffjen, dubbelt geschreven, aen de heeren 17^{nen} over Engelandt, gelyck oock op dato voorsz. als doen is aengehaelt.

Waermede haer Ed^{e} dan oock becomen een brieffjen van den resident, Willem Caeff, gedateert 28 deses, meldende, dat de dubbelde missiven aen de heeren 17^{nen}, met voorsz. chaloep becomen, aen den Engelsen capitain mede hadde ter handt gestelt.

Soodra de gecoghte chaloup van den Armeender daer ter rheede was gearriveert, had de Conincq gelast deselve binnen de revier te brengen, alsoo de Conincq gants niet wilde consenteeren, dat de chaloup met den Armeender soude vertrecken, waerom oock geordonneert was de goederen daeruyt te lossen en in 't schip te doen scheepen; en sou de Coninck de penningen, die de chaloup gecost hadt, aen voorsz. Armeender wederom uytkeeren; of de restitutie soo prompt soude geschieden, sal de tyt leeren; men zeyt, dat de Engelsen dit werck soo by den Conincq hadden bestooken, omdatse den stuurman, op 't schip gestelt, dan daermede niet wilden laten varen en presumeerden, dat gemelte Armenier daermede yets quaets in den sin soude hebben, omdatse voor haer particulier daerin omtrent 300 picols, soo coper, spiaulter en wortel China, buyten kennis van den Armenier ingescheept hadden en apparent 't selve schip, in plaets van nae Suratta, eerst Bombain souden laeten aendoen om daer voor geen vraght te betalen, etc.

Seeker vryburger, Reynier Snellingh, was tot Bantam met behoorlycken pas verscheenen, die, in plaets van nae Batavia, by de France paters in de logie om syn godtsdienst te doen was gegaen; maer eer deselve aldaer syn affscheyt had genomen om naer Batavia te retourneeren, soo had deselve een kist opgebrooken en daeruyt genomen een goude kettingh, 3 goude pistoletten en 70 rd^{e} contant, dat de Francen voor syn vertreck by hem hebben gevonden, uytgesondert 39 rd^{e}, die hy verklaert had verteert te hebben; en quam deselve, nevens een slavinne, die hy daermede had aengebraght, nu met dese chaloup over; oock mede een slaeff,

toebehorende den Gentiessen coopman, Moetiape, die door een fugitiven Moor daer was aengebragt.

't Engels scheepje, den Egel, was, geladen met peper, van Jamby daer verscheenen, waermede haer schip, Suratta, nu conde geladen worden, dat anders door manquement van dien niet conde op den bestemden tyt affgedespecheert worden.

Vyf vaertuygen, met peper geladen, waren sedert vyff dagen verleeden daermede van Lampon en Sillebaer aengecomen.

En was de sabandaer, Kaytsoe, met parthy touwwerk om 's Conincx schip te halen naer Rimbangh vertrocken.

Dese maendt syn alhier aengecomen van diverse plaetsen 67 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, bemant met ... mannen, medegebraght hebbende dese naevolgende goederen ende coopmanschappen:*

1 vaertuygh van Diringo met 4 mannen, 4 stucx steenbrasems.

1 van Amboina met 25 mannen, 9 stucx slaven en slavinnen.

1 » Madura met 4 mannen, 1000 stucx bamboesen met oly.

1 » Cadanauwer met 4 mannen, 200 bossen pady.

2 » Packalongen met 8 mannen, 5 lasten rys, 100 bossen pady, 2 lasten swarte boontjes.

1 van Arosbaye met 4 mannen, 1000 stucx steenbrasems.

1 » Tadoenangh met 4 mannen, 1000 bosjens ajuyn, 8 korfjes met blauw verwe, 500 bossen tamarinda.

1 van Sirita met 7 mannen, 1000 stucx oude clappers, 35000 stucx oude pienangh.

1 van Banda met 9 mannen, 19 picols massoy.

1 » Javana met 4 mannen, 110 picols swarte suyker, 24 picols candy suyker en 6 lasten rys.

6 van Craoangh met 44 mannen en 700 bossen pady, 15 p^{a} toeback Java, 100 stucx hoenders en 3 stucx hartebeesten.

1 van Bodongh met 5 mannen, 4 lasten zout.

4 » Cheribon met 18 mannen, 6 lasten rys, 50 stucx rysmanden, 10500 stucx arax pullekens, 10 potten oly, 1000 stucx gesoute eyeren, 100 picols swarte suyker, 151 picols en 90 cattys peper.

4 van Japara met 20 mannen, 350 picols swarte suyker, 1½ last rys, 9 picols en 6 cattys peper, 390 picols witte suyker.

4 van Dermayoe met 17 mannen, 1000 bossen pady, 50 stucx hoenders, 13 lasten rys, 200 stucx plancken.

1 van Damack met 6 mannen, 4 lasten rys.

3 » Tegael met 14 mannen, 7 lasten rys, 600 bossen pady, 50 stucx hoenders.

2 » Baly met 9 mannen, 13 stucx slaven en slavinnen.

2 » Chiassem met 8 mannen, 3 lasten rys, 60 stucx balken.

3 vaertuygen van Pamanoekan met 11 mannen, 100 stucx hoenders, 200 bossen pady, 5 lasten rys.

4 van Grissick met 18 mannen, 4 lasten groene cadjangh, 1900 stucx steenbrasems, 25 stucx capoenen, 8 picols swarte suyker, 5 potten oly, 30000 stucx appeltjens China.

2 van Tangerangh met 6 mannen, $^1/_2$ last rys, 75 stucx hoenders, 50 bossen pady.

2 van Palimbangh met 6 mannen, 1448 picols en 55 cattys peper.

1 » Bedoela met 4 mannen, 2 lasten groene cadjangh.

1 » Groeda met 4 mannen, 2 lasten rys.

6 » Samarangh met 24 mannen, 60 stucx hoenders, 4 lasten rys, 4 picols ajuyn, 1500 bossen tamarinda, 31 potjens oly, mitsgaders 2 lasten sout, 350 stucx kistplanken, 2 picols Javaense anys, 90 picols witte suyker, 40 picols peper.

2 van Rambangh met 8 mannen, 200 stucx swalpen, 7 potten oly, 7 potten met verwe, 300 stucx planken.

2 van Macassar met 8 mannen, 10 stucx slaven en slavinnen.

6 » Bantam met 24 mannen, 330 potten kalck, 1100 potten en tresellen, 18 picols suyker jaty, 8000 stucx pees Bantam, 5200 stucx oude klappers en 210000 stucx oude pienangh

samen 67 vaertuygen, die alhier in 't generael te samen hebben aengebraght de volgende coopmanschappen en provisien, als:

3300 stucx steenbrasems;	10500 picols arax pullekens;
32 » slaven en slavinnen;	53 » potten oly;
1000 » bamboesen met oly;	1650 » en 5 cattys peper;
2850 » pady;	6 lasten sout;
5 picols hartevlees;	6 » groene cadjangh;
50 lasten rys;	425 stucx hoenders;
2 » swarte boontjes;	50 » rysmandekens;
2000 bossen ajuyn;	1000 » gesoute eyeren;
15 corven blaeuwe verwe;	30000 » appeltjens China;
2000 bossen tamarinda;	850 » planken;
27200 stucx oude clappers;	60 » balken;
35000 » » pienangh;	25 » cappoenen;
3 » hartebeesten;	1100 potten en tresellen;
19 picols massoy;	2 picol anys Java;
596 » swarte suyker;	200 stucx swalpen;
29 » candy suyker;	330 potten calck;
480 » witte suyker;	8000 stucx pees Bantam.
15 » toeback Java;	

Daerentegen syn weder van hier vertrocken naer de onder genoemde plaetsen 83 stucx, soo groote, als cleene vaertuygen, die te samen hebben medegevoert, als volght:

1 naer Boulo-boulo met 6 rd^s aen contant;

1 vaertuyg naer Sombaer met 51 rd^{s} aen cleeden;
1 naer Candael met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 » Calianjer met 96 rd^{s} aen cleeden;
4 » Macassar met 48 rd^{s} aen spykers, 8 rd^{s} aen cattoene garen, 35 rd^{s} witte zyde, 338 aen cleeden;
1 » Cheribon met 10 rd^{s} aen cleeden;
2 » Deringo met 214 rd^{s} aen cleeden;
1 » de cust van Java met 120 rd^{s} aen cleeden;
1 » Passier met 389 rd^{s} aen cleeden en 10 rd^{s} aen yser pannen;
1 » Sedayoe met 160 rd^{s} aen cleeden;
1 » Timor met 170 rd^{s} aen cleeden;
2 » Damack met 115 rd^{s} aen cleeden;
2 » Surobaya met 141 rd^{s} aen cleeden;
6 » Chiassem met 295 rd^{s} aen cleeden;
1 » Gombongh met 110 rd^{s} aen cleeden;
3 » Pamanoekan met 145 rd^{s} aen cleeden;
8 » Dermayoe met 404 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sedekary met 120 rd^{s} aen cleeden;
1 » Javana met 70 rd^{s} aen cleeden;
1 » Arosbaya met 25 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bodongh met 104 rd^{s} aen cleeden;
1 » Groeda met 50 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bouton met 228 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cherita met 18 rd^{s} aen cleeden;
2 » Pamalangh met 115 rd^{s} aen cleeden;
3 » Bantam met 20 rd^{s} aen Tonquinse coppen, 45 rd^{s} aen Japanse rottangh, 130 rd^{s} aen verlackte comptoiren, 95 rd^{s} aen goutdraet, 445 rd^{s} aen cleeden, 615 rd^{s} aen radix China, 615 rd^{s} aen benjuwyn, 2260 rd^{s} aen coper;
5 » Grissee met 904 rd^{s} aen cleeden;
2 » Madura met 185 rd^{s} aen cleeden;
7 » Tegael met 435 rd^{s} aen cleeden;
3 » Samarangh met 80 rd^{s} aen cleeden;
5 » Palimbangh met 700 rd^{s} aen contant, 20 rd^{s} aen aracq, 24 rd^{s} aen coraelen en 2080 rd^{s} aen cleeden;
1 » Amboina met 1300 rd^{s} aen contant en 100 rd^{s} aen tarwe;
3 » Banda met 280 rd^{s} aen cleeden, 1170 rd^{s} aen wynen, 10 rd^{s} aen glasen, 195 rd^{s} aen bier;
1 » Japara met 40 rd^{s} aen cleeden
2 » Packalongen met 80 rd^{s} aen cleeden;
2 » Banjer met 1910 rd^{s} aen cleeden, 1100 rd^{s} aen koper, 600 rd^{s} aen amphioen, 450 rd^{s} aen fermiljoen;
1 » Bonangh met 80 rd^{s} aen cleeden;
samen 83 stucx vaertuygen, die van hier vervoert hebben, als volgt:

1097	rycxdaelders	aen cleeden;	95	rycxdaelders	aen goutdraet;
5360	»	» staeffcoper;	24	»	» cust coraelen;
1170	»	» wynen;	10	»	» glasen;
600	»	» amphioen;	48	»	» spykers;
615	»	» benjuwyn;	2060	»	» contanten;
450	»	» fermilioen;	100	»	» tarwe;
195	»	» bier;	20	»	» arack;
130	»	» verlacte comptoiren;	20	»	» Toncq^se coppen;
			10	»	» ysere pannen;
615	»	» radix China;	35	»	» witte zyde;
45	»	» Jappanse rottanghs;	8	»	» cattoene garen;
				somma 19707	rycxdaelders.

De heeren fiscael, bailluw en landrost, respective, hebben dese maendt aen syn Ed^ht d'heer gouverneur generael rapport gedaen van haere visite aen d'onderstaende persoonen, namentlyck:

binnen de stadt:

den 17^en deses, gevisiteert aen de boom een matroos, genaemt Joost, bescheyden op Nuysenburgh, die in de revier verdroncken was;

den 24^en deses, gevisiteert by gemelte E^s Sampana van Bouton, slaeffje van Honcko, Chinees, op 't Maleytse kerckhoff den hals affgesneden;

buyten d'stadt:

den 6^en deser maendt, gevisiteert Rabecka van Bengala, vrye vrouwe, op de wegh van Ryswyck in den thuyn van Niay Sicqua aen een boom verhangen;

den 15^en deser, gevisiteert Juriaen van Batavia, soon van Hans Willems, buyten de poort Uytregt verdroncken.

In de Nederlantse ende Maleytse kercq deser steede syn dese maendt getrouwt:

2 Comp^s dienaren;
2 Nederlantse borgers;
12 Mardykers;
3 slaven;
t'samen 19 paeren.

Oock syn in de gemelte kerken gedoopt:

13 Nederlantse kinderen;
48 inlantse d^os;
t'samen 61 kinderen.

Volgens notitie, by de gravemaekers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven en ter aerde gebracht:

	17	Comp^es^ dienaers;
	3	burgers;
	..	Duytse vrouwen;
	6	swarte mans;
	2	» vrouwen;
	3	Duytse kinders;
	1	swarte kint;
	3	slaven en slavinnen;
t'samen	35	dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden een getal van 5096 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

	1148	by de schans Jacatra;
	431	by de revier Crocot;
	443	buyten de poort Utreght;
	830	buyten de poort Diest;
	2244	by particuliere;
t'samen	5096	Javanen.

October Anno 1672.

1 *d*°. 't Wapen van Middelburch, dat voor eenige dagen naer Cracatouw om ballast voor de retourscheepen was affgesonden, retourneert op heden wederom.

2 *d*°. naer den middagh verschynt alhier direct uyt Ternaten 't fluyt scheepjen, de Rotgans, medebrengende 10750 ℔ Mindenauws was en 400 kippen Tidorsche bastlondt, bedragende met malcander *f* 7650.

De copie missive, daermede becomen, is gedateert 20 Augustus, en die van den kerkenraed 18 Augustus.

3 *d*°. becomen per borger vaertuygh een missive van den resident tot Japara, gedaghtekent 28 der verleden maent September, meldende in substantie:

dat ons schryven van 13 en 19 voorsz., benevens de bygevoegde kist Moluxe rycxdaelders, aldaer wel ontfangen waren;

dese quam met twee nieuwe chaloupen voor aff in antwoort;

de incoop van paerden soude gestaeckt blyven, maer daer waeren nogh 40 stucx in voorraet;

de twee opgesette nieuwe schouwen en chaloupen, op Rimbangh onder handen, soude nogh traghten dit saysoen af te senden;

oock souden de nieuw aenbestede contings, voor Banda gevordert, vlacker en lighter als wel verleeden jaer vallen, waerom haer Ed^{e} den schippers 't vervoeren van dien gelieven te beveelen, die daervan anders sigh ignorant houden;

drie packen cleeden waren aen de Chineesen in trocque van suyker à 160 't pack omgeset; en doet de resident eysch van eenige packen pathoolen, sarasses en telpocans; de suyker was met groote moeyte met een quart cleeden, de bariga drie en de cabessa off brooden 4 rd^{s} nogh bemaghtight, die haer Ed^{e} met d'Eendraght souden becomen;

de pangoran de Paty wil niemandt van de maeghschap van Tingsuy van Grissick sonder eerst een somma gelts aen hem te betalen laeten vertrecken, soo datter voor Comp^{es} pretentie van 900 rd^{s} weynigh te becomen is, als dat syn schoonsoon, Keengko, belooft heeft eenige obligatien ten laste van suffisante vryluyden tot betalinge van dien sal in handen geven; en soude oock hier op Batavia nogh mede eenen d'Siemko, mede schoonsoon, van Banda syn aengecomen, die aen syn vader 1700 rd^{s} soude schuldigh wesen, dat nogh wel 't seekerste soude wesen, want anders sal deselve door Ade Patys dienaren tot de betalinge van de 1700 rd^{s} geconstringeert werden, etc.;

wat de swarte jongen belangt, die d'Amhonse pocken heeft, daerby hoopte de resident, dat geen schade soude werden geleeden, alsoo hy by beeterschap goeden dienst in timmeringe can doen en soodanige sieckte veel kinderen syn onderworpen;

de chaloep, de Salm, was daer aengecomen en stont op 't sluyten syn reys naer Baly te bevorderen; en omdat hy met 25 zielen meest volgepropt was, conde hy qualyck hondert cleene balckjes bergen;

Key Wirat Mackas dienaren begonden in 't uyt- en inbrengen der coopmanschen en zoo voor den resident al eenige moeyte aen te doen, maer hy toont hem eghter van buyten onse vrunt te syn en segt syn guarant van de Batavise Chineesen wel becomen sal;

wat voorts Comps middelen belanght, die nogh in de logie syn, die hadden geen noodt van aengerant te worden; watse daer nae by de handt sullen nemen, leert de tyt; altyt soude de resident een waekent oogh houden om te sien, watse in den sin hebben;

de stuurman van de chaloep, de Salm, had bekent gemaeckt, dat syn chaloeps praeuwtjen onderwegen in 't aen boort brengen van eenige provisien omgeslagen was en schoon haer de schuyt spoedigh quam toeroeyen, wasser eghter eenen Willem Janse van Rotterdam, soldaet, comen te verongelucken, dat den stuurman bevolen zy te annoteren.

Soo is oock mede, door d'heer gouverneur generael extra ordinarise vergaderingh beleyt zynde, in Rade van India oversien en geapprobeert de processen crimineel, door den landrost, Vincent van Moock, geintenteert voor heeren scheepenen tegen de volgende personen, namentlyck:

een op en jegens Borock van Termey en Tuwa van Gintingh, beyde Javanen, om over beesten divery met de coorde aen een galge ter doot gebracht te werden;

een jegens Ragia van Padangh, Alyn, Balier, over het weghlocken en vervoeren van slaven, mede als vooren met de coorde ter doot gestraft te worden;

maer Bagus Soeta, alias Praja, van Seribon, Prana Wanghsa van Carawangh en nogh een Prana Wangsa van Carawangh syn van den doot gemitigeert, omdat men de menschen divery de gevangens soo claer niet can bewysen, en gecondemneert tot een straffe naest de doot, namentlyck om gegeselt, gebrantmerckt ende nae de Caep de Bonne Esperance gesonden, om daer voor al haer leven in de kettingh aen den arbeyt gebannen te blyven, gelyck oock Sittia van Crawangh over gelycke misdaet voor al syn leven, mitsgaders Wangsa van Sourecolegy ende Nala van Tegael voor 25 jaren, omdat die mede aen het vervoeren der slaven en het steelen van een buffel schult hebben; voorts Tanowissa ende Poasy, man ende vrouw, voor al haer leven op het Robben eylandt over het verleenen van huysvestingh aen slave dieven;

soo is oock Intche Idop, Maleyts ingeseten, toegestaen, dat syn slaeff, genaemt Thiwas van Baly, mede nae de voorsz. Caep magh gesonden worden, dewyl hy sigh doorgaens tegens hem opposeert en oock meer groote stoute moetwilligheden pleegt, etc.

4 *d°*. s'morgens vertreckt de hoecker, de Grundel, naer 't eylandt Mauritius, medevoerende voor die commanderye:

7 packen diverse cleeden;
1 cas met hoeden, 1 cas met aerdewerk;
1 » » coussen, schoenen, schryftuygh, etc.;
545 ℔ platloot en 132 ℔ koper;
8 lasten rys, 2 lasten zout;
2000 bossen pady om te zaeyen;
10 vaten vleesch en 10 vaten spek;
1 legger Spaence wyn;
2 halve leggers Hollantse asyn;
8 leggers arack;
2 halve amen brandewyn;
8 » » olyven oly;
1 » legger clappus oly;
18 picols swarte suyker;
200 cattys wax;
1 kist medicamenten en 1 blaesbalck;
2560 ℔ gesorteert yser;
4 vaten spykers, 100 schoppen en spaden en 70 bylen, etc.;
1 cabeltouw, 5 balen zeyldoek, 6 trossen;
2 lasten smeekolen;
3 vaten pek, teer, etc.;
60 bossen Javaense bintrottangh;
7 copere ketels, nevens nogh eenige equipagie cleenigheeden, bedragende *f* 8587 : 10 : 15.

Wat haer Ed^e^ daermede aen den commandeur, Hubert Hugo, en den raedt schryven, is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboek onder dato 3 deses.

Tegens den avont arriveert alhier ter rheede van Malacca de chaloup, den Eendraght, expres van daer door d'heer Bort affgevaerdight en met 't aengehaelde France schip, Europa, en schryvens van d'heer superintendent, Ryckhoff van Goens, ende den raet, gedaghtekent uyt 't schip, Tulpenburgh, leggende voor de binnen baey van Trinquenemale, tot Mallacca met 100 Francen aengebraght en cort hier op te volgen stondt om herwaerts te comen, waerby syn Ed^t^ bekent maeckt het aenhouden van de France scheepen, St Jan Baptist, Europa en het opgeleyde bootjen, L'Indiana, en dat daer te vooren op 9 July voorsz. de Francoysen, uyt de voorsz. baey onder haren vicery de Lahaye met 8 schepen uyt enkel gebrek vertrocken zynde, het eylandt, by haer genoemt de Son en by ons Dwers in de Wegh, by de Francoisen nogh beset gelaeten, buyten de voorsz. scheepen aen d'onse met accoort is overgegeven door den eerwaerdigen vader, Maurice, intendant, gelyck sulx by de beraemde articulen en syn Ed^e^ voorsz. missive breder is te lesen, zynde op 't voorsz. eylandt en in de meergemelte schepen by inventaris, door gecommitteerde opgenomen, ten principalen gevonden 112 stucken, alle yser geschut, goede quantiteyt buscruyt, cogels, handtgranaeten, eenige beslagen affuyten, goede quantiteyt yser, londt,

voorts omtrent 150 lasten rys, 24 last bonen, parthye wynen en brandewynen, etc., waeruyt gebleeken is, datse geen cleyn desseyn hebben voorgehadt.

De missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt, daermede becomen, is gedateert 26 July.

5 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d°*. 's morgens becomen met borger vaertuygh een briefjen van den resident, Jacob Couper, tot Japara, gedaghtekent primo deser, behelsende eenelyck, dat naer 't jongste schryven, 3 deses hier aengebraght, het chaloupjen met den vryburger, Jan Janse van Leyden, daer van Baly was aengecomen met den fugatyven stuurman, Hendrick van Brederode van Schevelingen, die op d'Eendraght verseekert was en daermede hier te comen stondt, etc.

7 *d°*. in Rade van India voor de tweedemael overlesen zynde de stucken van het proces crimineel op en jegens Lysbet van Bengalen, Christen slavinne, Patra van de Mataram, alias Rachas, en eenen Pale van Crawangh, alias Lebe, voor heeren scheepenen gevelt om Lysbet aen een pael geworght en d'andere twee aen een galge ter doot gestrafft te worden, omdatse haer geneert hebben mettet debaucheren en vervoeren van lyfeygenen, onder anderen eenen Dionisia van Bengalen, die oock daerover op het schavot sal gegeselt werden, by desen soodanigh wert geapprobeert.

Soo is oock mede (mits het overlyden van den schipper van 't schip, Nieuw Middelburgh) aen den opperstierman syn portie geaccordeert van een sesmaendige voyagie.

En om de kostelycke schepen, die van Japan staen te comen, op het segourste, sooveel doenlyck, te bewaren en te beschermen voor de Francen, die gedugt en gerugt worden tegen haer comste in de straeten van Palimbangh en Sincapoera off ergens daer omtrent wel moghten toeleggen, alsoo tot nogh ons onbekent blyft, werwaerts het de acht France schepen (die, als vooren geseyt, uyt de baey van Trinquenemale verhuyst zyn) gewent off wel gemunt mogen hebben, soo is in Rade van India goetgevonden tot verseekeringh van de voornoemde Japanse scheepen aen te leggen 't Wapen van Middelburgh, 't Stigt Utreght, de Pauw, Nuyssenburgh, de Cabeljauw en de Amerongen, om deselve cargasoen bodems te geleyden, soo als by aparte instructie, mede te geven, sal werden geordonneert.

Insgelyx is op 't versoek van den predicant, d° Cornelis Pays, goetgevonden syn eerwaerdens tractement van 100 tot 130 guldens 's maents te verhoogen.

8 *d°*. naer den middagh, de raedt weder extra ordinaris vergadert zynde, is goetgevonden tot commandeur over de schepen, gister tot convoy en beschermingh der noortvaerders aengeleyt, te eligeeren den E. Luccas van der Dussen ende het Japans opperhooft, Joannes Camphuys, die hem mette noortscheepen uyt Japan te gemoet en staet, tot syn tweede, om alsoo gecombineert op het segourste doenlyck herwaerts te comen, soo en gelyck haer by geschriffte secretelyck in mandato sal worden gegeven, etc.

En alsoo de coopman, Daniel van den Bolck, op 14 September verleden by uytspraek van den raedt van justitie alhier wederom in syn voorige qualiteyt en gagie (daer hy by vonnisse van den raedt van justitie in Amboina 29 July anno 1666 was gedeporteert) is herstelt en gecondemneert in een boete van achthondert

rycxdaelders mette costen, etc., soo is in Rade van India goetgevonden sulx soo te laeten geschieden van den dagh der uytspraeke en dat hem sal gerestitueert worden, 't geene by meerder als de voorsz. achthondert rd^{e} in Amboina by namptissement heeft uytgeschooten.

9 d^{o}. 's avonts laet, comt alhier ter rheede van Jamby 't schip, 't Stight van Utregt, medebrengende:

419516 cattys swarte peper;
3 packen madaphonsley de Coutchin;
3 » geel coper.

De missive, daermede van den coopman, Dirck de Haes, becomen, is gedaghtekent 17 September jongstleden.

10 d^{o}. niet bysonders voorgevallen.

11 d^{o}. tegens den avondt vertrecken uyt dese rheede naer Mallacca 't jachtjen, Queda, ende chialoup, d'Eendraght, medevoerende voor dat gouvernement 't eerste, te weten 't jaghtjen, Queda:

8 lasten smeecolen;
10 bael Hollants
10 » breet Frans } doek;
2 » claver

Wat wy daermede aen d'heer gouverneur, Bort, en den raet, alsmede in een secreten brieff aen syn E. particulier schryven, sulx is naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboek.

Ter selver stondt ligt oock uyt dese rheede syn anker de fluyt, den Hasenbergh, om syn geordonneerde reyse naer de Caep de Goede Hoop te bevorderen, medenemende voor dat gouvernement:

27 packen diverse cleeden;
3786 ℔ poeyer suyker;
500 ℔ swarte peper;
6 kisten Suratse zeep;
2 cassen Persiaense wyn;
197 ℔ amandelen, 71 ℔ kismis;
500 stucx goeny sacken;
1 cas met 160 ℔ speceryen;
200 jaty en 200 stucx baeye planken;
250 lasten rys;
20 leggers arack;
50 picols wax;
205 » swarte suyker;
80 ℔ cattoene garen, etc., bedragende met malcander *f* 34188 : 4 : 5.

De missive, daermede aen d'heer gouverneur, Isbrant Goske, en den raedt geschreven, benevens 't register der bylaegen, is mede naer gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboeck.

Insgelyx is in Rade van India goetgevonden by de scheepen, op 7 deser aengeleyt en onder d'E. Lucas van der Dussen gedestineert, nogh mede te laeten gaen 't nieuwe jaghtjen, Egmondt, ende de groote nieuwe sloep, Ackersloot, mitsgaders over de vloot te verdeelen een aental van 120 soldaten met een sergeant offte corporael over deselve militairen op yder schip, en voorts die vloot dan alsoo van hier de Straet Banca deur te doen zeylen, laetende het nieuwe jaghtjen, Egmondt, daerop schipper, Jan Willemsen, is gestelt ende die de passagie uyt lange ervarentheyt

grondigh bekent zy, de vloot voor zeylen tot te meerder securiteyt van alle vuylen, etc., soo wel in 't gins varen, als wederkeeren, wanneer deselve sullen nemen soodanige passagie, als den E. van der Dussen voornoemt by aparte memorie secretelyck sal worden ter handt gestelt.

Soo is mede, naevolgens de getuygenis des E. kerkenraets, in de vacante inlantse siekentroosters plaets geconfirmeert de inlantse schoolmeester, Francisco Thomas van Batavia, met een beloninge van negen rd^{s} ter maent.

Gelyck ook mede tot inlants leermeester, Bastiaen Adams van Batavia, met ses rd^{s} ter maendt, die hetselve ampt nu omtrent vier maenden heeft waergenomen.

12 d^{o}. naer den middagh comt hier ter rheede uyt Ternate over Bouton te verschynen 't fluytjen, Hilversum, medebrengende uyt Ternate:

600 kippen Tidoorse bastlondt;

9000 ℔ bedorven bussecruyt, bedragende met malcander *f* 3636;

buyten dat brengt dit fluytjen nogh mede:

een langh stuck canon.....
» » bas off camerstuck
» klock.....

metael, toebehoorende Mandarsaha, Coninck van Ternate;

mitgaders 't volgende voor schenkagie goederen;

van den Coninck van Ternaten:

een houwer, met barnsteen en gout ingelegt;
» Poepoese jonge die den houwer draegt;

van den Coninck van Tidor:

vier Poepoese jongentjens, een tomtom, daerin paradys vogels en 2 lourys:

van den Coninck van Batsian:

een Papoese jongen;

van den Coninck van Bouton:

1 groote en 1 cleene slaef.

Waermede haer Ed^{e} dan oock becomen de origineele missive van den president, Cornelis Francx, gedaghtekent 20 Augusty jongstleden, alhier in copie 2 deses met 't fluytjen, de Rotgans, becomen, gelyck dan ook mede, benevens de bovenstaende schenkagie, aen gemelte haer Ed^{e} overreyckt syn vier brieven van de Coningen van Ternaten, Batchian, Tidor en Bouton, die hier naer op 't inhalen van deselve staen geinsereert te werden.

Soo verschynt mede omtrent deselve tyt van Malacca over Jamby de France fluyt, d'Europa, door d'heer superintendent, Ryckloff van Goens, voor de baey van Trinquenemale in arrest gehouden en over Malacca herwaerts gesonden met 103 aengehaelde Francen, etc., waervan 11 syn overleden, waermede dan oock overcomt haer intendant van 't eylandt Dwars in de Wegh, Maurisse, by accoort aen d'onse weder overgegeven, gelyck daervan hier in dit dagh-register op 4 deses met 't arriveeren van de chaloup, d'Eendragt, van Malacca staet aengehaelt en oock breeder by den copie brieff van d'heer van Goens, als doen mede origenelyck becomen, kan naegelesen werden.

En becomen daermede dan oock van d'heer gouverneur, Bort, den copie brieff van den 3en op 4en voorsz., originelyck mede becomen met een appendix van 5, mitsgaders een brieffjen van den coopman, Dirck de Haes, gedaghtekent 26 September passado.

13 d°. voor den middagh werden de brieven en voorstaende schenkagie, op gisteren met Hilversum aengebracht, van de Coningen van Ternaten, Batchian, Tidor en Bouton door gecommitteerdens van boort gehaelt en onder 't losbranden van 15 canonschooten rondom 't casteels punten en 3 chergies met musquetten binnen 't casteel in de raedt camer d'heer gouverneur generael overreyckt, zynde de gemelte brieven naer gedane translaet bevonden van volgenden inhout; en eerstelyck die van den Conincq van Ternaten, als volgt.

Dese brieff wert geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt van Paduka Siery Sultan Quitchily Mandarsaha, Coninck van Ternaten, aen myn vrunt, de Compe en d'heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en alle de Raden van India, die 't gebiet hebben over de Compe, soo boven, als beneden winds, die Godt wil zegenen in dese werelt en overal, waer de Compe in India 't gesagh heeft.

Verders nae dit, soo laet Paducka Siery Sultan aen den Gouverneur Generael en alle Raden van India weten, als dat den brieff met de schenkagie, die de Gouverneur Generael en de Raden van India gesonden heeft, behouden en wel heeft ontfangen, welke Paducka Siery Sultan en alle de grooten met vernoeginge hebben ingehaelt en met soodanige eere, als groote Coningen haer brieven toecomt; deselve geopent, gelesen en den inhout wel verstaen, als dat de Generael en Raden van India een bequaem persoon van goet verstant hebben vercoren, alsmede kennisse heeft om 't landt van Molucco wel te regeeren, met name Cornelis Franx om Abram Verspreet te vervangen, als nogh een persoon, genaemt Willem Cornelissen, in plaetse van den coopman, Bartelsz.; die twee personen syn by my aengenomen; nogh heeft de Gouverneur Generael en Rade van India versogt, dat ick den president wilden behulpsaem wesen op 't landt van Molucco in de verreghtinge van de Compe.

Verders, soo maeckt Paducka Siery Sultan bekent aen den Gouverneur Generael en de Raden van India, dat ten tyden, wanneer ik op 't landt van Maccassar gewoont hebbe, te gelyck met den heer admirael, Cornelis Speelman,

isser een van de grooten van Ternate geweest, die hulpe heeft beweesen aen den president, Abram, en is weder naer Ternaten vertrocken, dien ik by den president, wanneer nogh in 't leven was, hebbe geholpen en hebbe oock, doen Abram doot was, den coopman Bartelsz geholpen.

Verders, al schoon de Gouverneur Generael en Raden van India in haer brieff niet hadden versogt myn hulpe, ick soude eghter de Compe in alle billigheyt en soo 't behoort geholpen hebben, alhoewel myn volck nu soo niet en is, als wel voor desen; nogh maeke bekent 't verhael van Ternate en Thidor, gelyck in den brieff van verleeden mousson hebbe gedaen, dogh hen is daer niet aen gelegen geweest; want, ten tyden als Paducka Siery Sultan Bima heeft laten besnyden en alle de kinderen van de grooten in Ternaten, soo heeft Paducka Siery Sultan den Conincq en alle de grooten van Thidor geroepen, die in Ternate gecomen zyn; dogh de Coninck was siek, soo heeft hy Gougougou, capitain Laut, de andere Conincx kinderen en alle de grooten gesonden, die alle in Ternaten gecomen syn; en hebben gesamentlyck aldaer gegeten, gedronken en yder nae syn welgevallen speelen aengeregt en dat veertigh dagen en veertigh naghten; daerna, soo hebbe de grooten van Ternaten gesonden om de grooten van Thidor nae Thidor weder te geleyden, die alle met groot vernoegen syn weder gekeert en tot nogh geen misnoegen hebben getoont.

Verders, soo heeft de Gouverneur Generael en Raden van India aen den president op Maccassar bekent gemaeckt, dat hy capitain Hop nae Bouton soude senden om de volkeren van Bouton en Pintsiane te vereenigen, volgens contract, by my, den admirael, de Coningen ende grooten van Bouton gemaeckt.

Alsmede te vereenigen den Coninck Woena, den Coninck Tiboro, Lammanipa, Sanghadi Moeta, 't geen Paducka Siery Sultan en alle grooten van Ternaten aengenaem is geweest om te hooren; en houden ons aen 't contract.

Dogh, als ick op Macassar was, daghte, dat Lammaniepa geen quaet aen my soude doen; en ik hebbe tegens de admirael geseyt, als dat hy hem soude senden nae 't landt Pensiane, 't geen myn volck is om aldaer de waght te houden; want de Coninck van Bouton heeft niet een grassje op 't landt van Pensiane, dat hem toecomt; dogh ick en de admirael hebben tegens Lammaniepa geseyt, dat niet te luysteren en te doen hadde met de beradingh van Bouton, maer dat hy die van Bouton in vreede soude laeten; oock hebbe ick hem gesonden nae Tiboro, soodat het syn eygen wille niet is, maer ick en de admirael hebben hem gesonden om aldaer te woonen; ben oock seer verwondert over den Coninck en de grooten van Bouton, omdat de Coninck een brieff aen my heeft geschreven, die Meyndert Mathysz gebraght heeft; in den brieff soo seyt de Coninck Woenae, nae 't vertreck van capitain, Hop, is capitain Laut van Bouton gecomen en heeft twee volkeren van Pensiane weghgenomen van de plaetse Loehya en een Ternataen, die op Loehaye woonde, t'samen drie persoonen; dogh Radja Woenae seyt, 't selve nogh niet

gerevengieert heeft, maer waght alleen op myn bescheyt; nogh heeft de Coninck en grooten van Bouton een brief aen my gesonden, die Jan Japoan gebragt heeft, waerinne versoekt, als dat Lammaniepa van 't landt van Pensiane moghte affgaen, waerover seer verwondert ben, en dat over de raetslaginge van den Coninck en grooten tot Bouton; dogh de Compe weet het wel, dat de Coninck van Bouton onder myn is en 't landt van Pensiane behoort my toe en 't kleyn eylandt digt by Bouton, als oock Tougoubossi, Wansitaennia, Kiadoupa, Binonco, dat syn alle myn landen; maer voor dees tyt beelt hem de Coninck en grooten van Bouton in, als dat hy myn gelyck is; nogh wil hy myn landen nemen en onder syn gebiet brengen, dogh sal 't dit jaer aensien, omdat ik Gougougou Lammaniepa, Singadje Moeta en den schryver, met naeme Coulabo, die capitain sal wesen, hebbe gesonden ten geleyde van den gesant van den Coninck Woena en Coninck Tiboro; en ik hebbe capitain Coulabo gesonden om op 't landt van Pensiane te woonen; en ik hebbe capitain Coulabo gelast, dattet volck van Pensiane niet nae Bouton magh vertrecken en dattet volck van Bouton oock niet en vermagh op Pensiane te komen, waervan den uytslagh sal te gemoet sien; nogh maeke ik bekent, dat ten tyden van den ouden Coninck van Bouton, die doot is, Gougougou Lammaniepa en alle de grooten van Bouton hebben den ouden capitain Laut, Quitchily, Lahasa, Bouton, Belloulouhou, Bontou, Lajava en Quitchily Chiribyaya als gesanten nae Ternaten gesonden en versoght met my te raetslagen over bystant en hulpe om de plaetse Clensus en de inwoonders, die onder hem behooren, te vermeesteren; soo hebbe met de gesanten geaccordeert en beslooten, dat, soo wanneer de plaetse Clensus verovert wiert, onder my soude behooren en, soo niet vermeestert wierde, eghter onder myn soude staen; hebbe doen capitain Telloubou met maght en twee chaloupen nae Bouton gesonden en daernae nae Clensus; wanneer daer gecomen syn, hebben de volkeren van Clensus haer voor capitain Telloubou vernedert en onder myn begeven, eghter soo souken die van Bouton 't volck van Clensus op te rockenen; dat maeckt Paducka Siery Sultan aen den heer Gouverneur Generael bekent; en, indien 't volck van Bouton yets wilde seggen, geliefft haer niet te gelooven; nogh maeke ik bekent, wanneer op Maccassar woonde, hebbe capitain Betite en 't volck van Ternaten gesamentlyck mettet volck van Xoula, sterck vyfenseventigh mannen, en nogh 't volck van Bouton, Gougougou en Lammanipa, drie en seventigh mannen, weder nae Bouton gesonden, maer de Coninck, die jongst gestorven is, met name Quitchily Lessimbata heeft gelast alle dat volck doot te slaen en hebbe over dat quaet doen tot nogh geen reght gedaen, alsoo ick achtervolge en naecome 't contract, dat op Maccassar en Bouton gemaeckt is ten tyden, dat ik aldaer was, te samen met d'heer admirael, Cornelis Speelman, representerende den heer Generael en Raden van India, en dat uyt den naem van den Prins ende Heeren Staten van wegen de Compe, hebben gesamentlyck by de name Godts geswooren; maer, als ik 't overdenke, is 't voorwaer een groot schelmstuck; dogh als ik wederom denke, dat ik en

hy vrunden van de Compe zyn en dat de Compe op hem vertrouwt, maer hy, een vrunt van de Compe synde, gelyck ik mede, wie is de eerste en ouste vrunt; dogh verbinden ons aen 't contract, te meer, 't selve hebben besworen en vreese voor Godt en soude voor andere Coningen, die Compes vrunden syn. beschaemt staen, indien 't selve breekten; verders de heer Gouverneur Generael en Raden van India souden gaerne 't groote fort Orangnie, als voor deesen geweest is, wederom opbouwen; dat gevalt Paducca Siry Sultan en alle de grooten en is haer aengenaem geweest; dogh is als een thuyn, die verwildert is en weder te reghte gebracht, daerin plaetse nemen als te vooren en myn landt sal ik weder geven, als voor desen, opdat 't contract niet gebrooken wert; nogh, soo maeckt Paducka Siery Sultan aen den heer Gouverneur Generael en Raden van India bekent, wanneer met de hulpe Godts de aenstaende Ooste mousson comt, is myn wille op Batavia te comen om by myn leven en voor myn doot het aengesighte van den heer Gouverneur Generael en Raden van India nogh eens te sien, alsoo wy t'samen out syn; dogh versoeke, indien ick niet op Batavia comen magh, dat het my met een brieffje bekent gemaeckt wert; nogh maeke bekent aen den heer Gouverneur Generael en Raden van India, als dat de president tot Maccassar en myn broeder, Quitchily Callamatta, hebben Jan Japoan in Ternaten gesonden, die gout en andere goederen gebragt heeft van wegen den Coninck van Goa tot betalinge voor de volkeren van Xoula, seventhien Macassaerse tylen goudt, een goude crits, een hasegaey, ses Macassaerse cleeden en duysent rde in Macassaerse maesen, als nogh gecofft een stuck brokade, de waerde van aght rde de el, maer van 't gout en ander goet weet ik den prys niet; daerom versoeke ik aen den president mettet ander mousson my geliefft den prys van die goederen te laeten weten; de Ternataense volkeren, die op Maccassar wonen en weghgelopen zyn van dien tyt, dat vertrocken ben, en de volkeren van de chaloup en haer wapenen, die ik haer namen op een kleyn brieffje hebbe gestelt, versoeke my moghte weder toegesonden werden; maer de oude Ternatanen, die by myn broeder syn, alsmede die uyt Ternaten hebbe gesonden om by myn broeder te woonen, heeft myn broeder syn gelieven mede te doen, waerover oock een brieffje aen den president en myn broeder hebbe geschreven.

Voor dees tyt hebbe niet anders te senden als een houwer met een uytgewerkte schee, met gout ingeleyt, die een Amboinees van Pieter Sweeris heeft gecoght; daernae heeftse de Amboinees aen myn vader, Paducka Siery Sultan Madaphar Joucalana, Ternate tot een homagie gegeven, die ick nu geef aen de Compe tot teeken, dat nogh leve, nevens desen brieff; die desen houwer brengt, is een Poupoese jongen, die versoeke myn vrunt met een goede genegentheyt gelieft aen te nemen, en dat tot teeken van wedersyts vruntschap en dat voor altyt.

Ik, Coninck, versoeke aen Hoinghbaspa is [*sic*] Callamatta alle de volkeren, die weghgelopen syn, my weder mogen gegeven werden, maer alle die volkeren, die op myn vertreck hebbe gelaeten, by Hoinghbaspa cunnen blyven.

De namen van de weghlopers syn dese:

Hatibi Sanghadja;
Sergiante Grouro;
Malitou;
Dibo;
Sirama;
Togou;
Zona;
Aly;
Saptou;
'Tswara;
Waddaroen;
Casila;
Barhanima;
Sergiante Lolalou, is 't hooft van de chaloup;
Cabo Saffadiel:
Aly;
Bira;
Wada;
Weylafa;
Dadi;
Abdul Raghman;
Carawia;
Jollo Jollo;
Gappo;
Wassa;
Diady;
Wowawa;
Cammowoy;
Mattenie;
Bene;
Thae;
Noffamenera Majoy;

Volgt de brieff van den Coninck van Batchian.

Dese brieff wert geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt van U zoon, den Coninck van Batsiangh, aen myn vader, den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en alle de Raden van India; den brief, dien myn vader, de Gouverneur Generael, verleden jaer heeft gesonden, heeft U zoon wel ontfangen en soude deselve doen wel beantwoort hebben, maer Abram Verspreet heeftet niet willen toestaen, datse met Compe schip soude gaen; dogh U soon heeftse daernae met een ander gesonden, Zeminder genaemt, nevens een geschenck van een jongetje, gelyck voorleeden jaer hebbe gesonden.

De Compe heeft wel gesegt tegens den Coninck van Tidor van 90 huysen, 't syn geen negentigh huysen, maer alleen 90 volkeren, die U soon, de Coninck van Batsian, aen de Compe sal weder geven, omdatse de Conincq van Tidor aen de Compe gegeven heeft en omdat de geheele werelt de opreghtigheyt volgt; de Conincq van Batsiangh en heeftet volck niet geëyscht, maer alleen de plaets heeft U zoon geëyscht; daerom versoucke myn vader, de Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India my deselve gelieve te geven.

Den brief, dien myn vader nu jongst gesonden heeft, hebbe nevens de schenkagie oock wel ontfangen; en daeruyt verstaen, als dat de Compe een woonplaets op 't eylandt Ouby wilde nemen, 't geen U soon aengenaem is, maer hebbe dan geen handen, nogh voeten; dierhalven versoeckt U zoon aen syn vader, den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India, daervan geëxcuseert magh wesen; eghter sal die plaetse altyt onder de E. Compe blyven en geen ander daer woonplaets nemen; dogh, indien myn

vader daer swarigheyt in maeckt, soo versoeke op Batavia eens te comen om myn vader, d'heer Gouverneur Generael, en de Raden van India te sien en alles te vereffenen en te weten myn vaders meeninge; 't geschenk aen myn vader bestaet voor dit jaer in een slaeffje.

Volgt de brieff van den Coninck van Tidor.

U zoon, Paducca Siry Sultan Zayfoudin, versoeckt duysent mael geëxcuseert te wesen, dat de vrymoedigheyt gebruyckt desen brieff te senden, die geschreven is uyt een suyvere, opreghte genegentheyt aen myn vader, den Gouverneur Generael, ende de Raden van India, die het groote werk van de Comp[e] in de stadt Batavia regeeren; die Godt wil geven een langh leven en veel voorspoet en verwinners van al haer vyanden, alsmede verstant, vernufftigheyt en wysheyt om alle volkeren wel te regeeren voor altyt; en die oock seer stantvastigh syn in 't onderhouden van vruntschap met haer vrunden, welken naem noyt sullen verliesen in dese werelt.

Verders nae dit, soo maeckt Paducca U zoon bekent, dat, wanneer myn vader Cornelis Franx gesonden heeft, comende van Batavia, om alhier de plaets van president te becleeden, heeft aen U zoon een brieff gebragt, dien met eere hebbe ontfangen, gelyck gebruykelyck is de brieven van groote Coningen; deselve gelesen, hebbe den inhout wel verstaen en heeft my oock wel behaegt, te meer, U zoon een opreghte vrunt van de Comp[e] is, welke duyren sal tot inder eeuwigheyt en van kint tot kintskinderen, tusschen Batavia en Ternaten.

Nogh maeckt U zoon bekent, den brieff, dien de heer Gouverneur Generael met de schenkagie gesonden heeft, te weten: 8 ellen root phelp, 20 p[s] witte chiavonys, 6 p[s] cassa, 2 Bengaelse armosyntjes, 7 stucx zyde chindos, 2 cassen roosewater, 1 kelder brandewyn, 't geen U zoon alle wel heeft ontfangen en oock niet sal vergeeten myn vaders genegentheyt by naght, nogh dagh; en, al schoon U zoon het niet betaemt vergeldinge aen syn vader, den heer Gouverneur Generael, en de Raden van India te doen, eghter, soo sent U zoon een cleenigheyt aen zyn vader, den heer Gouverneur Generael, als in desen brieff staet, tot teeken, dat nogh leven; en is geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt, die versoecke myn vader gelieft te ontfangen, nevens vier Papouse slaven, een van ses spannen hoogh, twee ses spannen min twee vinger breet en een vyff spannen hoogh en negen stucx geele schoone paradys vogels en twee loeris, waervan d'eene clappen can en d'ander heeft oock geleert, maer can 't nogh niet; dit alles is als een blomken sonder reuck en versoeke 't selve niet gelieffl te versmaden.

Volgt de brieff van den Coninck van Bouton.

Dese brief wert geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt van Paducca Siry Sultan tot Bouton, die voor altoos onverbreekelyck is in

syn contracten en comt aen myn vrundt, den Gouverneur Generael, dien Godt wil helpen in al syn gedoente, die syn naem seer befaemt is in alle plaetsen, soo beneden, als boven wints, en hem wil geven veel geluck en een langh leven.

Verders naer dit, Paducca Siry Sultan en alle de grooten tot Bouton doen te weten aen den Gouverneur Generael en alle de raedtsheeren tot Batavia, als dat de Gouverneur Generael en de raetsheeren van wegen de Compe wel hebben gedaen aen de plaetsen Bouton van voor desen tot nu toe, en dat onverbreekelyk uyt wedersyts vruntschap, 't geen oock nooyt in 't harte van Paducca Siry Sultan en de grooten van Bouton sal vergeeten werden.

Verders, Paducca Siry Sultan tot Bouton maeckt bekent aen den Gouverneur Generael van wegen het kiatehout, dat gelast heeft gekapt soude werden, daer is sooveel, alser te becomen is, onder de voet gekapt; nogh soo syn de note boomen, die myn vrunt, de Gouverneur Generael, gelast heeft om te kappen op d'eylanden, Kidoupa en Wanghi, alle omgekapt en uytgeroeyt, waertoe de volkeren van Bouton hebbe gesonden met schipper, Claes, die 't gesien heeft.

Verders nae dit, myn raetsheer, Gougougou Sipalayou, indien tot Bouton geen ongeval en comt, staet met Godts hulpe mette schip, dat het kiatehout haelt, op Batavia te comen by den Gouverneur Generael om hem te vernederen.

Verders nae dit, Paducca Siry Sultan tot Bouton maeckt bekent aen den Gouverneur Generael het doen van den sergeant, Pieter, schipper, Claes, nevens twee soldaten, die alhier op Bouton geen quaet, maer alles wel hebben gedaen en weten oock de manieren van Bouton.

Voor dees tyt heeft Paducca Siry Sultan tot Bouton aen den Gouverneur Generael niet te senden als twee slaven, te weten, een groote en een cleen, 't geen niet qualyck gelieft te nemen, alsoo uyt een goede genegentheyt comt.

Nogh versoeckt Paducka Siry Sultan tot Bouton den Gouverneur Generael gelieft te senden veel loodt en weynigh papier.

14 d°. nae den middagh comt alhier ter rheede wederom van Japara te retourneren de fluyt, Peguw, medebrengende:

170 groote balken;

50 knies;

24 soo merry, als henxpaerden, bedragende met malcander *f* 2242 : 10.

De missive, daermede becomen, is gedateert 8 deses, behelsende in substantie:

dat de fluyt, Marken, en 't schip, Amerongen, 5 en 6 daer te vooren behouden met haer Ede schryven waren aengecomen, meest van inhout van een spoedige despeche; en waren deselve bodems, d'een nae Damack en d'ander naer Rimbangh vertrocken, daer de Swarte Leeuw mede te volgen stont.

d' Eendraght hadt van Damack gebraght 61 sware moerbalken van 16 tot 18 duym dick 100 stucx, 5 vaems ligte balken van 9 en 10 duyms en 1500 Caranganjars swalpen en sou de resident de vordere ledige ruymte voort met suyker vullen,

naer welke soetigheyt de Deenen seer greetigh waren; en had de resident uyt 500 korven niet meer als 100 kunnen goetkeuren voor $3^1/_2$ ropia 't picol, $^3/_4$ contant en $^1/_4$ in cleeden.

Dese gewert haer Ed^e met de voorsz. fluyt, Peguw, etc., welken bodem off wel een ander de resident wederom verwaght om tegens 't uytgaen van dese maendt de boekjes van daer herwaerts te brengen; en versogt de meergemelte resident om dan ook daermede een sprongetjen, soo 't Comp^{es} affairen toeliet, naer Batavia te mogen doen en, soo niet, de ondercoopman, Sr Everart van der Schuer, om syn nodige affaires omtrent syn familie by te woonen; en soude in d'aenstaende tyt wel een van beyden gemist connen worden.

Hiernevens quam een Chinese brieff ten laste van den Chinees, Siemko, door syn broeder van Grissick gesonden, waerin deselve hem de schult van syn vader aen de Comp^e ordonneert te betalen.

Laestelyck versoeckt de resident een pertinente eysch van de nodige houtwerken om by tyts deselve te mogen procureeren.

Soo becomen haer Ed^e oock een brieffjen, geschreven uyt het aengehaelde France schip, d'Europa, leggende hier ter rheede, van den pater Maurice, intendant voor den Coninck van Vranckryk in India, dat, uyt de France tale getranslateert synde, bevonden is van volgenden inhout.

Uyt de fluyt, Europa, den 14^{en} *October* 1672.

Messieurs.

Ik ben verheught, dat al de werelt weet, dat de Françoisen hebben beleyt en syn langh-moedigh te hant havenen alles, wat doenlyck is tot vreede, de vereenigh en eendraght tusschen Coningen ende geconfedereerde hare vrienden; ik en vertrouw niet, dat de heeren van Hollandt hebben reden daerover te klagen, ter contrarie; misschien en sullen sy niet voor goetkeuren de genoegh besondere maximen van den heer admirael, Ryckloff, op Trinquemale, wanneer dat hy onse scheepen aldaer heeft genomen, onse waght plaets overweldight, ons volck doot geslagen, sonder hem daertoe de minste reden gegeven te hebben; onse sterckte op 't eylant, de Son, heeft belegert acht dagen langh ende ons eyndelyck alsoo gedwongen tot verdragh, sonder ons te kennen gegeven te hebben de minste oneenigheyt tusschen de Françoisen en Hollanders; dat meer is, naedat onse scheepen ons heeft geweygert om daermede te vertrecken naer Vranckryk, ons overgeset heeft op dese fluyt onder opsigt van een capitain, die ons heeft erger gehandelt als gevangenen, gelyck als men kan weten door de klaghten en verclaringen, soo van de France, als de Hollantse equipagie, synde genootsaeckt geweest 't sedert Malacca te spyssigen bynae alle de Francen op myn eygen kosten; en sedert twee dagen, dat dese fluyt hier is ten ancker gecomen op Batavias rheede, en is niet een mensch gecomen ons vragen, off wy honger off dorst

hadden; ik heb wel somwylen horen praten van maximes van den oorlogh, maer ik en hebbe noyt horen seggen, dat men gevangenen van honger laet sterven; dat ik dus spreeke, en is nogh honger, nogh dorst, die my bewegen, maer is verdrietigh te sien, dat 't volck, die hebben laeten blyken met ernst in alle voorvallen tot Hollandt genegen te syn, heden soo qualyck gehandelt worden van haer onderdanen; maer, dewyl de fauten personeel syn, en can men niemant beschuldigen als de misdadigers; ende sulx terwyl ghy zyt de eenige in Indie voor de Hollanders, die ick erken voor haer hooft, soo nader ick my tot U met groote vreugde in gedaghte, dat ghy alle dese proceduyren niet en sult goetkeuren, maer als oppermaghten in dese saeke ander order sult stellen, opdat dese schoone, langhdurige intelligentie tusschen dese twee natien niet en kome te breeken; ick bidde den Heer allemaghtigh U te segenen en ick versekere U, dat ick blyf met respect,

Onder stont: *Messieurs, UEd^{t} dienstwilligen dienaer,*
(was geteekent): PATER MARITS.
Intendant voor den Coningh van Indie.

15 *d^{o}*. tegens den avont becomen haer Ed^{e} per Javaens vaertuygh een briefje van den resident, Willem Caeff, tot Bantam, gedaghtekent op gisteren, houdende advertentie, dat het Engels schip, Souratta, op 8 deses naer Engelant en 13de daer aen 't Frans schip, de Voutour, naer Vranckryck waren vertrocken; en zyn voorts de Francen besigh haer scheepje, de Parel, met suyker en coper te laden om binnen 6 à 7 dagen wederom naer Souratta te versenden.

De Armeender, Sr de Lacrose, was ten langen lesten nogh eens van die onhebbelycke menschen voor eenige dagen van daer geraeckt, mits nalatende syn chaloup, die de Coningh niet begeerde te accepteren voor 't geense gecost had, nevens 71 picols swavel en syn Hollantsen stuyrman, dien de Engelsen niet hebben willen medenemen; maer had de Coningh beloofft deselve chaloup met de swavel nae syn vertreck te largeeren, waerop de voorsz. Armeender den resident had versoght de gemelte chaloup en swavel aen den licentmeester, Ockerse, te senden en aen de meestbiedende te vercopen, dogh soude wel liever willen sien, dat de chaloup met steen geballast en hem naer Suratta moght volgen; maer alsoo de Coningh twee dagen naer desselffs vertreck daerover was aengesproken, soo had de resident in antwoort becomen, deselve chaloup en swavel niet eerder te largeeren als vyffthien dagen naer des Armeenders vertrek; wat de Coninck dan resolveeren sal, moet den tyt leeren.

Pangoran Madura had op 't versoek van den Sultan syn oude verlatene dienst van de regeeringh wederom aengenomen en dat eenelyck om Key Aria meerder hulp, ontsagh en bystant te doen, als de andere pangorangs, die thans mede in de regeeringh sitten, met Key Aria niet wel cunnen overeencomen; en had de Vorst aen voornoemden pangorangh Madura daer voor twee duysent rd^{s} vereert.

De Coningh versoeckt een clock van 600 ℔ swaer in gewight voor comptant, die de Vorst tot een uirwerk, dat de France smith gemaeckt heeft, in syn palys wil gebruyken.

Verscheyde vaertuygen van de Oost, geladen met rys, pady, timmerhout, etc., quamen daer dagelyx in de revier; alsmede waeren daer door Chineesen aengebraght 600 picols poeyer suyker.

De Engelse vrunden verwaghten oock dagelycx haer laeste scheepjen, dat in Meert uyt Engelant was vertrocken.

16 *en* 17 *d°*. niets van belangh voorgevallen;

18 *d°*. ontfangen haer Ed^e^ voor de tweede mael uyt het schip, d'Europa, van den pater Maurice een brieffjen, dat, uyt Frans getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

In de fluyt, Europa, den 17^m^ *October* 1672.

Messieurs.

Deselffde medogentheyt, die my heeden dringt aen UE. te schryven, is deselffde, die voor seker UE. sal behooren bewogen te hebben met een ooch van barmhertigheyt al die arme, sieke Francen te aenschouwen, die hier syn 't seedert verleeden Vrydagh sonder te hebben genoten de minste bystant; al myn Malaxe verversingen syn de geseyde 13 deser geëyndight; ende het is genough haer te sien sterven, drie en drie, om te weeten, datse van vreugde niet en sterven, hoewel dat de doot haer behoort eenighsints verdragelycker te syn als een verdrietige uytteringh; ende om wel te seggen, ik en hadde noyt gelooft, dat het reght der herbergsaemheyt in sulker voegen moet betaelt worden; ik vermerck, dat de alderwreetsten in ons Europa in denselfden tyt, datse besluyt maken van oorlogh, sy oock maeken een fons tot hospitalen; dese goede manieren dunckt my is eerder om te voldoen het reght der herberghsaemheyt als om het Christendom te behagen, nadien haer weth daertegen is; maer dese deugt streckt nogh veerder; wy siense nogh bloeyen by de geene, die alderveerdst syn van den wegh des heemels, en wy sien haer exact in de practyck van die deugt, datse bynae hebben deselve sorgh van hospitalen voor de beesten, gelyck als sy hebben voor de menschen, even als off sy vreesden den Schepper te vertoornen, weygerende haer hulp aen de minste syner schepselen; ik beken vrymoedelyck heeden daegs te wesen in een school van tragedie ende ik bidde den Heere, dat hy my daer ongelettert laet uytcomen; maer gelyck ik altyt hebbe geschroomt de onschuldigen te belasten, en wil ik niet geloven, dat ghy wel onderreght syt van de ellende van onse Francen, 't welck my u doet versoeken, dat ghy de goetheyt wilt hebben onse sieke Francen off te tracteeren als sulke off my toe te staen, dat ik een huys aen lant huyre voor myn gelt om een hospitael te stighten om de wanhoope voor te komen, die haer soude kunnen in 't verderff brengen; dat is het vriendelyck versoek, dat ik UE. doe.

Onder stont: *Messieurs, UE. dienstbereyden dienaer,*

(was geteekent): PATER MAURITS, intendant.

19 *d°*. voor den middagh comt alhier te voorschyn direct uyt Amboina 't fluytjen, Westwout, medebrengende 't restantje naegelen, bestaende in 16355 ponden offte $29^{405}/_{550}$ bharen, costende te samen met de ongelden *f* 5195 : 10 : 12.

De missive, daernevens van d'heer gouverneur, Anthonio Hurt, ende den raet, mitsgaders van syn E. particulierlyck becomen, syn beyde gedaghtekent 20 September en te vinden onder d'aencomende papieren van dat quartier off wel in de verbalen.

Insgelycx comt tegens den avont (Godt loff) behouden direct uyt Banda mede ter rheede de fluyt, Nieuwpoort, oock medebrengende 't restant off:

225 sockels off 6236 cattys Banda foely;
26921 kattys voorsz. noten muscaten;
12 halve leggers met gepekelde d°;
127 ℔ schilpatshoorn;
2500 » bedorven buspoeder;
24 picols onbequaem en out yser geschut, kostende gesamentlyck met 5557 cattys gruys en stucken van noten, desen jare verbrant, neffens d'ongelden, *f* 30347 : 13 : 3.

De missive, daermede becomen, is gedateert 17 September verleeden.

Is oock met eenen in Rade van India goetgevonden, dat men ons volck van de France fluyt, Europa, (12 deses by den heer admirael, Ryckloff van Goens, over Malacca opgesonden) sal afflighten en de Francen alsoo in haer eygen libertyt stellen, eenelyck tot haer accomodatie daer maer 3 à 4 man oplatende, etc.; wyders haer versorgende soodanigh van spys en dranck, als men ons volck doet, latende de provisien haren intendant, Pere Maurice, overhandigen om onder haer te distribueren, daermede sigh alle de leeden van dese vergaderinge hebben geconformeert, except d'heer Verburgh, die van advys is, dat het schip en daerop zynde volck van nu aff van 't arrest soude ontslagen worden.

20 *d°*. naerdat d'E. van der Dussen op gisteren syn affscheyt van haer Ed° hadde becomen, soo was syn meergemelte E. dese morgen vroegh de wint dienstigh en raeckt in Godes naem onder zeyl met de scheepen, Middelburgh, 't Stight van Utreght, Nuysenburgh, de Pauw en Cabeljauw, nevens de jachjes, Egmont en Ackersloot, gedestineert door de straet van Malacca naer Poelo Tymaon om op de aencomende Japance scheepen en 't schip, dat uyt Toncquin te verwaghten staet, te cruyssen en in desen wankelbaren tyt met Vranckryck versekert naer herwaerts te convoyeren, soo als syn gemelte E. by secrete instructie geordonneert en op 11 deses alhier aengehaelt is, die gelesen can worden in 't affgaende brieffboek en oock mede verbaels gewyse hieronder, synde deselve in substantie, als volgt:

UE. werden hier benevens gemunieert met de jongste affschrifften der brieven de dato 16 July en 3 September, van Ceylon en Mallacca respective per de expresse sloep, den Eendraght, den 4^en^ deser alhier aengebraght; item nogh een copie brieffken, door den schipper, Steven Claerbout, uyt 't jacht, de Blaeuwe Visscher, cruyssende in 't Malax vaerwater, onder dato 25 Augustus aen d'heer gouverneur, Bort, geschreven, waertoe wy ons gedragen, sonder dat wy uyt den inhout van alle 't gepasseerde mogen seggen offte het daervoor houden, alsoff de oorlogh tusschen haer en ons

soude wesen doorgebrooken; alhoewel zylieden van hare cant door geweldige proceduyren en het craghtigh usurperen van Comp^es onwedersprekelyck wettigh reght en eygendom daertoe overvloedige reden gegeven ende de plighten van een goeden vreede overtreden hebben, waertegen noghtans van onse zyde voor als nogh niet anders als met protesten en, voor sooveel nodigh was tot het hernemen van 't geene door haer ons onreghtveerdigh affgenomen was, defencive geprocedeert zy, sulx oock geen ander bloet gestort is geworden als van 2 Francen en een swart, die gesneuvelt zyn, 't welck hier soodanigh is aengetekent, opdat UE. daeruyt weten moge, dat wy, soo lange ons uyt het vaderlant van de heeren mayores geen advysen gewerden, dat het oorlogh is tusschen de crone Vranckryck en onsen staet effective is comen door te breeken, 't welck volgens de laeste tydingen van ultimo February uyt Engelant onvermydelyck scheen, en nogh niet anders van meeninge syn, als allerwegen tegens die natie op hoede en tegens deselve verwerende te ageren tot bewaringe van 't geene Comp^es eygen is; evenwel met desen verstande, dat, indien wy onderwyle van deselve vyantlyck werden aengerant, als dan alle craghten in te spannen om hun naer uytterste vermogen te verdelgen, daer UE. mitsdien oock op te letten staet, daer benevens absolutelyck verdaght houdende, soo wel de Portugeese, als Engelse natien, dewyle wy ons om veele redenen daervan oock niet veel goets imagineeren mogen; ende off wel wy met d'heer superintendent, van Goens, voor waerschynelycxt houden, dat de vicerey, de la Haye, ende de directeur, François Caron, met hare 8 schepen naer Cormandel sullen wesen geretireert om hun aldaer off wel in Bengala te refresseren ende te revictualieren, met intentie om met het omslaen van 't moesson in dees maent weder tot de hare naer Trincquenemale off over dien wegh naer Souratta te retourneren; oock ten anderen met d'heer gouverneur, Borth, vast stellen, dat het gedaen beright van den Maleyer, Intchie Moeda, abusyff en vals is om redenen, by syn E. daervan gegeven, dogh evenwel en mogen wy ons in dese onsekere tyden daerop niet gerust stellen, te meer, dat de voorsz. François Caron door ervarentheyt niet onbewust zy, op wat tyden de Japance retouren op handen staen, zynde over sulx niet buyten bedughtinge, dat de vicerey door inductie van Caron op de geseyde costelycke retouren moght toeleggen, tot hoedanige proceduyren zyluyden op ons in desen twyffelachtigen tyt merkelyck in voordeel zyn; wantse geen canse behoeven te wagen, tenzy het haer goet dunckt en datse daerby een seekere advantagie voorsien, daer wy, slegts in defensie staende, niet slaen mogen, voor dat wy eerst van haer geslagen worden, behalven dat wy oock niet seeker connen weten, indien zy het ooge moghte hebben op de Japans vaerders, waer zy deselve sullen willen waernemen, 't zy dan bewesten off beoosten Malacca; beyder zyts can het geschieden; dogh, indiense nu dit desseyn moghten voor hebben en niet en begeerden ondeckt te wesen, sullen zy haer ontwyffelyck onthouden by en omtrent Ache; en, indiense haer dat niet bekreunen, naer alle apparentie Malacca passeeren, dat wel buyten kennisse van d'onse op Malacca niet geschieden kan; maer wy en syn present daer omtrent in dat vaerwater niet gequalificeert, nogh met maght, nogh met reght om hetselve te connen off te mogen verhinderen; wel is waer, dat wy met onse jongste brieven aen d'heere van Goens per het affgegane

recreut onder den commandeur, Qualbergen, gerecommandeert ende gelast hebben een gedeelte der vloote naer Dingdingh voor Peragh off verder binnewaerts nader Malacca aff te senden om aldaer met de Japance scheepen te conjungeeren, gelyck UE. by voorgeciteert affschrifft can blycken, dat oock selve hy d'heer van Goens al provisioneel gearresteert was met 8 à 9 van de kloeckste oorlogh schepen uyt de vloote die natie naer Cormandel te volgen en deselve by ontmoetinge te blyven waernemen; en off wel schoon wy hier benevens niet en twyffelen aen de executie van die salutaire resolutie, soo en connen wy egter daerop mede soo sekeren staet niet maeken, dat wy ons in dese volcomen souden derven ontlasten van becommeringe, mits welken en anders meer wy tot voorcominge van alle onheylen en om naer uytterste vermogen die natie alle goede occasie te ontsetten op de Comp^{e} ergens eenigh voordeel te doen, naer deliberatie in Rade van India, volgens hygevoegde resolutie van den 7^{en} deser, goetgevonden hebben in aller yl en soo spoedigh, als maer eenigsints is connen bygebraght werden, te doen veerdigh maeken:

de retourscheepen, 't Wapen van Middelburgh..... met 36 p^{s} canon;
't Stight van Utreght..... » 36 » »
Nuysenburgh..... » 26 » »
't jaght, de Pauw..... » 18 » »
Cabeljauw..... » 16 » »
't jachtjen, Egmont, en de chaloup, Ackersloot..... » 12 en 6 basjes.

Zynde de voorsz. 5 scheepen, etc., boven alle nodige provisien, amonitien van oorloge, medicamenten, etc., versorgt voor 6 maenden; oock gemant met 548 coppen, waermede dan al vry een groot effort sal connen gedaen werden, soo 't comt te vereysschen.

En dewyle tot de goede beleydinge deser vloote vereyscht een persoon, niet alleen van qualiteyt, maer oock van grondige ervarentheyt, soo hebben wy oversulx onse opene commissie te dien eynde op UE. geëxpedieert, in gevolge van dewelke UE. dan de vlagge van de groote stenge op 't schip, 't Wapen van Middelburgh, sal voeren en aldaer by beroep van rade in deselve presideeren, sullende 't uwer E. adsistentie oock benevens UE. daerinne compareeren en ord^{e} cessie hebben:

Jan Craen, op Utreght;
Reynier Jans, schipper, op Middelburg;
Michel Daniels, op 't jacht, Nuysenburgh;
Jan Willemsen Lighten, op 't jaght, Egmont;
Claes Sluyter, op 't jaght, de Pauw;
Matthys Faforel, schipper, op de Cabeljauw;

en in cas eenige saken van seer nodige secretesse voorvielen, dan sal UE. sigh daerin connen dienen van de drie eerste.

En naerdien nu de scheepen zeylveerdigh leggen, soo sal UE. op morgen vroegh de anckers doen lighten en van de rheede affseylen, doende dan voorts alle debvoir om gecombineert de Straet van Banca te passeeren, traghtende voorts ten spoedigsten de eylanden Timao, Aura en Pysangh te beseylen om aldaer de fluyt scheepen:

Pynacker;
Beemster;
Stermeer;
Kuylenburch;
Udam;
Buyren;

Spanbroek ende 't jaghtjen, Voorhout, welke volgens de Japance praecyse ordre den 12^en^ van voor Nangasackie; item 't jacht, Meliskerke, dat wy geordonneert hebben den 20^en^ deses uyt Tonquin te moeten vertrecken, te mogen ontfangen en voorts de saken aen UEd^e^ gesamentlyck goet overlegh gedefereert laten; maer off 't geviele, dat UE. quamen te vernemen, eenige vremde scheepen aen Aura cort te vooren moghten aangeweest en naer de gebeur eylanden voortgeseylt zyn, soo sal het heel nodigh syn, dat UE. met de gecombineerde maght deselve alle drie besoeken, employerende voort daer omtrent soodanige voorsightigheyt, als behoort en de ervarentheyt UE. al genoegsaem heeft geleert.

Ende alhoewel wy staet maeken, dat de scheepen uyt Japan tusschen primo en 8 November aen de eylanden connen syn, soo conde het wel gebeuren, dat UE. door contrarie winden de Japans vaerders, tenderende naer Malacca, daer den meesten schat in steekt, quamen te missen, dat voor al niet en dient; derhalven hebben wy goetgevonden UE. in sulken geval te recommanderen te overleggen, off niet best sal syn als dan met de vloote door de Straet Durioens te passeeren, synde die passagie wel wat gevaerlyck om de meenighte eylanden, etc., maer eghter bevaerlyck, als men voorsightigheyt gebruyckt, die wy UE. genoegsaem toe vertrouwen.

Dewyle UE. hier nu dan comt te blyken, dat dese onse expeditie geschiet alleen en ten principale tot verseekeringe ende bescherminge van de Japanse en Tonquinse capitalen, soo recommanderen UE. tot het ontdekken en conjungeeren van deselve alle mogelycke debvoiren te employeren en by ontmoetinge van deselve daermede dan ylens door den gewonen wegh naer herwaerts spoeyen, sonder dat UE. in dit reguart aen eenige ordre van d'heer van Goens off anders, die dese contrarie moghte wesen, eenigh respect behoefft te dragen; dogh dienen UE. verdaght te wesen 't uwer E. herwaerts comste met genoemde Japance retouren naer Malacca advys te geven, opdat daer naer niet te vergeeffs blyven uytsien.

Maer ingevalle, dat UE. met dese vloote door contrarie winden, etc., soo laet in 't nauw van Sincapura moghte comen, dat de Japance scheepen naer Malacca en verder gedestineert deselve al waren gepasseert, dat UE. als dan door d'heer Bort van Malacca door expresse staet verwittigt te werden, dan sal UE. aenstonts naer ontfangh van sulck advys met de vloote daer heene zeylen om deselve Japans vaerders onder uwe sauveguarde naer herwaerts te geleiden.

Ende naerdien het ook wel gebeuren conde, dat op onse afgesonde ordre naer Ceylon tot het afsteeken van een gedeelte der vloote om de Japans vaerders omtrent Peragh te ontfangen eenige scheepen daer off ook wel selve d'heer van Goens met een goet gros voor Malacca quamen te verschynen, dan conde men hare

ordinaire reyse over Malacca laten voltrecken, voornamentlyck, indien sulx by syn E. en den gouverneur op Malacca veyligh genoegh geoordeelt wierde.

By den brieff van d'heer van Goens blyckt onder andere, dat syn E. uyt de gelooffwaardighste France gearresteerden hadde verstaen, hoe het desseyn van die natie sekerlyk was tot Trinquenemale op Ceylon off op 't eylandt Banca haer hoofft rendevous te begrypen; 't eerste nu ontstaen synde, en schynt ons niet apparent, datse met haer verminderde maght het laetste sullen ondernemen; egter sullen UE., van hier scheydende, doorgaens de schepen slaghvaerdigh houden.

Zynde onse expresse meninge, dat, ingevalle UE. al de Japans vaerders met den Tonquyns vaerder teffens moghten bejegenen, als dan de E. Camphuys de tweede ende de E. Valkenier de derde vlagge sal voeren, blyvende de verdere raden by haer gestelden rangh; maer in cas, gelyck meest apparent zy (dewyle het nu alsoo laet is gewerden), UE. maer alleen comen te ontdecken de scheepen, tenderende naer Malacca, dan wert UE. met advys van rade gequalificeert de derde vlagh te defereeren aen dengeene, die UE. daertoe de bequaemste onder de schippers sal agten, om soodanigh vlootsgewyse in behoorlycke oorlogx ordre tot de meeste securiteit van de gelt schepen gerangieert dit heene te comen.

Dogh, indien UE. de Straete van Banca (door de Francen, die haer op dat eylandt moghten hebben nedergeslagen off anders soodanigh en met sulke maght) moghten geinfesteert vinden, dat UE., schoon deselve nu al ongemoeyt passerende, groote swarigheyt maeckte die met de rycke scheepen weder door te comen, soo sullen UE. in sulken geval, maer anders niet, haren wegh mogen nemen achter Banca om tusschen dat eylant en 't Vuyle eylant door, ten welken eynde UE. een nieuwe caert van de laetste bevindinge in groot bestek wert medegegeven, dewelke UE. al ten eersten eenige malen cont laten cópieren om in sulken geval, en oock anders niet, aen elk schip eene uyt te deelen, gaende daertoe een der caerte maekers met UE. mede, sullende dan in dit achter om zeylen moeten werden geëmployeert tot voor uyt zeylers met sloepen en boots, etc., de sorghvuldigste en bequaemste der stuyrluyden, versien van soodanige seynen, als daertoe dienen.

Over het stryken der vlagge is by ons geordonneert en aenbevoolen, dat by nader occurentie de onse deselve onder protestatie sullen sederen, wanneer sy haer onbequaem vinden 't gewelt, dat haer daerover moght gedreygt werden aen te doen, met geen waerblyckelycke advantagie te connen wederstaen, welke ordre UE. oock can dienen tot naeright, verdaght wesende evenwel, dat UE. nu ten principale werden uytgesonden om groote capitalen te versekeren.

UE. wert voorts alle sorghvuldigheyt en, soo het op een treffen aenquam, alle manhafft, dapperheyt en couragie gerecommandeert, insgelyx oock aen al, die onder dese UE. commissie gestelt syn, dewelke wy alsoo wel niet onbeloont, als het contrarie niet ten alderswaerste ongestrafft sullen laten.

By ontmoetinge van de Japanse scheepen en sal UE. niet toelaten, dat uyt deselve eenige goederen in dese UE. off andere scheepen werden overgebracht, ongerekent noghtans soodanige cleenigheeden van provisien, als gewoonelyck van Japan werden medegebracht, dogh oock niet meer als tot vernieuwinghe dient.

Voor den middagh becomen haer Ed^e^ per de chaloup van den borger, Cruyskerk, een missive, etc., voor Grissee uyt de chaloup, de Zalm, door den stierman, Jacob Croes, geschreven en van hier 12 deser over Japara, Baly en Bima naer Macassar gedestineert versonden, gedateert 8 deses, houdende advertentie, dat deselve, 12 der verleden maent uyt dese rheede vertrocken, 25 daeraen voor Japara was aengecomen, alwaer sigh van water en andere nootwendigheeden versien hebbende, 28 wederom van daer vertrocken (wanneerder dien dagh een soldaet verdronck, genaemt Willem Janse van Rotterdam), eerst door tegen stroom den 6^en^ deses voor Grissee was gearriveert, daer oock nogh geanckert lagh; dese voorsz. sloep, genaemt Kruyskerke, dewelke 1 dagh à 2 geleden van Baly was gecomen en rapporteerde de stierman, dat eenen Pennemans, vryburgher van Batavia, den overgelopen stierman, genaemt Hendrick van Brederode, van den Coninck Boulillingh voor 100 rd^e^ gekregen hadt en voor eenige dagen herwaerts was vertrocken, soodat met hem geen moeyte soude hebben, dogh soude hy, stierman, geen debvoir sparen om de overige schelmen mede in handen te crygen; naer dat aldaer 1 à 2 uren had geanckert gelegen, was hy, stierman, ende die van de chaloup, Cruyskerke, by de gouverneurs, etc. en 2 Mattaramse gesanten ontboden, dewelke hadden versoght om eenige rovers vaertuygen, die daer in 't gesight lagen en eenige vaertuygen van Grissee weghgenomen en 't volck dootgeslagen hadden, te attacqueren, 't welck by haer lieden, als buyten ordre zijnde, was geëxcuseert, maer entlyck door hart aendringen daertoe hadden moeten resolveren, als by de resolutie, tot dien eynde daerover genomen, was te sien en daernevens quam, meldende onder andere, als dat zyluyden met nogh eenige Javaense vaertuygen op 6 voorsz. 's avonts naer de Madurese wal, alwaer deselve rovers onder lagen, souden zeylen, gelyck geschiet was; en daerby comende, haer anker op 2 vaem water hadden laten vallen, waerop deselve rovers, naer datse gepreyt waren, gelycker handt begonden te schreeuwen en d'onse met haer bassen en ander schietgeweer te groeten, dat een soldaet 't leven coste en een matroos gequest wiert, waerdoor het ancker van de chaloup, de Salm (om geen tyt te verliesen) wiert gekapt, de zeylen daerby gemaeckt, daeronder mede lustigh damp gaven, sooveel als by konden; maer de chaloup, Cruyskerck, en de Javaense vaertuygen tot adsistentie van de voornoemde chaloup, de Salm, bleven achter, maer 't werk aensien, dogh wierden de meergemelte rovers egter nae den wal, daer sy nae toe liepen, vervolght tot de wyte van een halve chaloup lengte, alwaer een plate en klip was, van waerse doen weder diep kosen en de chaloup wederom redden met eenigh touwerk, dat ontstucken geschooten was; 's anderen daegs, 's morgens vroegh, waren de gesanten van de Mattaram gecomen aen boort met verversingh en bedanckten voorts d'onse voor haer debvoiren, met beloffte om ons affgekapte ancker, daer een goede boey en touw opstack, wederom te doen behandigen; oock souden die van Madura hebben verhaelt, dat de rovers, buyten de geene, diese in 't slaen over boort hadden gesmeten, 7 dooden aen landt hadden begraven en haer grootste vaertuygh seer schadeloos was geschoten en datse in de naenaght in de boght om de West aen de Javaense wal achter 't eylant Mangary op de platen waren gelopen om 't selvige weder te repareren; en hadden

de Javanen 10 vaertuygen klaer gemaekt en met 1000 mannen beset om deselve van 't droge te jagen, maer waren onverrigter saken wederom geretourneert.

Tegens den avont comt alhier ter rhede van Japara 't jaght, Amerongen, medebrengende:

159 stucx balken;
130 » anker stocken;
100 » swalpen;
2 » masthouten;
312 » riemen, costende met malcander *f* 1487 : 5.

De missive, daermede van den resident, Jacob Couper, becomen, is gedateert 15 deses, meldende:

dat zedert 8 voorsz., dat de fluyt, Peguw, van daer vertrocken was, Keay Wirat Macka wacker in grasduynen had gegaen, hebbende de Deen en sekere Chinees ten huyse van den Chinesen sabandaer hant gemeen geweest, waertoe een groot geloop van menschen quamen; en wiert de Deen gevat, gebonden en onderwyl ellendigh geslagen en soodanigh in 't hoenderhock gebracht, waeruyt hy op de voorbeede van den resident, en dat de Chineese sabandaer daervoor borgh stont, geraeckte; maer des anderen daegs liet de gouverneur al des Deens goederen weghnemen; maer de Deen, om sigh te verantwoorden daer comende, hadt kinne backslagen in 't aensien des gouverneurs .... van syne dienaren gekregen en ordineerde voorts de gouverneur om 't huys van seker Moor in beslagh te nemen; en denselven datelyck te binden, die, sulx gewaer wordende, by gemelten resident in de logie quam lopen met een voetval om hem vry te spreeken, verclaerde in 't minste niet misdaen had, als alleen, dat eenige cleeden van den Deenschen factoor had gecoght, diese met al syn meesters coopmanschappen tot de waerdye van 10000 rd^{s} wilden aenslaen, onder beschuldiginge, dat hy den Deen had helpen sluyken over 't inbrengen van syn goederen, en veel liever 1000 rd^{s} wilde geven, als soo jammerlyck getracteert te worden; waerop de resident met dien armen Moor ter passebaen van Wirat Macka verscheen, die aldaer als een beseten mensch met syn boomwaghters gebonden voor hem liggende vont sitten en, sonder naer eenige woorden te luysteren, den gemelten Moor met nogh een, die by hem was, dede binden en door syn dienaren wacker slagen geven; en stont terstont ook op en sloegh selfs een der gebondene, tot dat hy moede was, wanneer 't selve syn dienaren wederom hervatten, 't welck de resident niet langer conde sien, opstont en naer de logie vertrock.

Seker matroos, genaemt Seven Jonasz van Dronthem, varende op Amerongen, met desselffs schipper in de schuyt aen landt comende, wiert mede door de Javanen gevat en gebonden by den gouverneur gebracht, sonder te weten de reden waerom; de resident met den schipper en boekhouder oock ter passebaen van Wirat Macka quamen, daer de voornoemde matroos gebonden sat; en soude deselve drie cardoesen buscruyt, yder van 8 pont, die van boort gestoolen hadde, willen ter sluyck binnen den boom brengen; maer alsoo de gouverneur niet te voorschyn quam, soo liet hy seggen, dat de cardoesen en matroos aen 't opperhoofft souden ter handt gestelt worden; en had de resident (om te tonen, dat de matroos sigh seer te buyten

had gegaen) denselven doen leersen en voort in de boeyen geslooten, die dan hier nevens soodanigh overquam.

Soo was oock Marmagatty op 14 deses aldaer van Batavia aengecomen om rapport aen Key Wirat Macka van syn verrighten te geven, lustigh uytgemaeckt en gedreygt; en liet den resident door voornoemden Marmagatty aenseggen, waerom syn gelt niet van Batavia quam; want de gemelte gouverneur als een beseten mensch op de binnen passebaen had geseten, yder een sonder eenige de minste reden uyt scheldende en slaende, sonder te weten, hoe men 't met hem heeft.

Dese comt dan, als geseyt, met 't jaght, Amerongen, met soodanige ladinge, als hier vooren geseyt; de fluyten, Marken en Swarte Leeuw, waren van Rimbangh nogh niet verscheenen, maer alle uir te gemoet gesien; 't schip, de Eendraght, had 3000 p^{a} suyker ingekregen en stont daegs naer desen voorts met houtwerken en de resterende paerden te volgen.

21 *d^{o}*. om de retourscheepen hier ter rheede ter degen watervast en gereet tot defentie te maeken is in Rade van India goetgevonden deselve in alle spoet sooveel koper en andere swaerte in te geven, alser by de hant is, en oock van ammunitie van oorlogh, etc. mede nae vereyschte voorsien; item haer geschut, onvermindert de resolutie van 6 September verleden, weder aen boort te laten brengen om tegen de bedughtinge der Francen als anders te connen gebruyckt worden.

Mede is goetgevonden de heeren Abraham Ardes en Robbert de Vick, leden uyt den raet van justitie, op morgen ochtent te laten gaen aen boort van de France fluyt, d'Europa, om den pere intendant Maurice uyt haer Ed^{a} naem te groeten en dat haer gemelte Ed^{e} twee brieven, geteekent 14 en 17 deses, als hier vooren staet geinsereert, hadden ontfangen; oock dat op gister door de clagten, daer in vermelt, het meerder getal onser matroosen op andere scheepen zyn overgegaen, gelyck meergemelte haer Ed^{e} ook wel genegen syn de resterende daer van te lighten ende haer het vrye gebruyck van 't geheele schip tot nader resolutie in te ruymen, mits dat sy dan ook 't selve souden moeten pompen, etc. off ten ware syn eerw. liever mogte kiesen een discreet persoon met eenige mindere tot geselschap by hem te houden, om 't geen van haer dienst en behoeve soude mogen syn bekent te maeken, onder tusschen soude sorge gedragen worden, dat sy behoorlyck van provisien en nootlyckheeden als Comp^{es} eygen volck wierden voorsien, etc., gelyck sulx alles breeder in de resolutie staet uytgedruckt en gelesen can worden.

22 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d^{o}*. voor den middagh comt alhier ter rheede van Japara 't schip, den Eendraght, medebrengende:

297750 cattys off 3000 p^{a} poeyer suyker;
61 stucx moerbalken;
100 » huysbalkjes;
1655 » ligte swalpen;
130 » kistplanken;
100 schuytsriemen;
16 stucx hengst en merry paerden en voeragie, met malcander bedragende *f* 34556 : 12 : 8.

De missive, daermede van den coopman, Jacob Couper, becomen, is gedateert 16 deses, onder d'aencomende papieren te vinden, in zubstantie zynde:

dat de ongeregeltheeden van Wirat Macka dagelycx toenamen, naerdien de tollenaers verboden had alle hoenders, eenden, gansen, rys, etc. aen niemant als aen haer off eenige, die daer by Keay Wirat Macka toegestelt syn, te vercopen, 't welck noyt voor desen by geen groot gouverneur, laet staen een sabandaer, wiert gepleegt, maer vertrouwende de resident, wanneer hy dien wegh uyt wouw, syn gesagh haest ten eynde soude syn, naerdien by alle de regenten gehaet wiert; 't was onlydelyck voor de arme ingesetenen; maer hy toonde den resident niet als vruntschap; hoe 't vorder aflopen sal, wanneer die bewuste penningen in handen kreegh, leert de tyt; altyt de sabandaer Marmagatty wil syn bedieningh quiteren, dat ons niet wel soude comen.

En bequam desen haer Ed^e^ met dit voornoemd schip, d'Eendragt, benevens de voorstaende suykeren, houtwerken en paerden.

24 *d^o^*. becomen haer Ed^e^ per 't vaertuygh van den borger, Joannes Bacherius, twee brieven, d'eene van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den Raet tot Mallacca, gedaghtekent 14 September, d'ander van den coopman, Melchior Hurt, van Palimbangh, geteekent 6 deses, te vinden zynde onder d'aencomende papieren off wel in de verbalen van die quartieren.

En ontfangen haer Ed^e^ met den Maleyer, Intche Abdul, van den Coninck van Passir een missive, die naer gedane translaet is bevonden gededuceert te syn aen d'heer Cornelis Speelman en van volgenden inhout, namentlyck:

> Dese brieff comt uyt een oprecht hert van Pangeran Mas van Poura Nagara, die arm en onnosel is, aen den heer admirael, etc.; wyders naer desen laet Pangeran Mas weten, dat de brieff, dien Willem Bastinck en Intche Abdul gebraght hebben, inhout, dat, soo in vrintschap met de Comp^e^ wilde leven, ik off myne gesanten soude cunnen, 't geen ik met aengenaemheyt gelesen hebbe, alsoo de vrientschap met deselve my thienmael overlieff is; omdat billick is, dat de cleyne luyden de groote aenhangen, soo hebbe ik dan myn broeder Radin en een myner grooten, Raxa Juda, nevens Willem Bastinck, aen den heer in 't casteel Rotterdam gesonden; dogh zyde die heer tegen myn broeder: ick sal Uw brieff nu niet beantwoorden, maer deselve eerst nae Batavia versenden; wanneer ik antwoort van daer becomen hebbe, sal ik besendinge naer Poura Nagara doen; daernaer quam Intche Abdul, medebrengende een brieff van Willem Bastinck, inhoudende, dat naer 2 à 3 maenden hier een gesant van de Comp^e^ soude verschynen; edogh, ik hebbe nu al acht maenden gewaght, maer daer en is nogh niemant gecomen; daerom sende ik nu Intche Abdul met myn volck tot den heer admirael, alsoo de inhout van des Comp^es^ brieff my ten hoogsten aengenaem is geweest en ik my daeraen veel gelegen laete, alsoo, wanneer yemant my gewelt off overlast wilde doen, hetselve aen de Comp^es^ magh bekent maeken en om hulp versoeken; ik soude nu wel by haer Ed^e^ tot Batavia comen, maer ik heb veel vyanden, eerstelyk die van Cote, welke my myn lant wil afnemen; nogh isser eenen, genaemt Dain Manjama, die al myn volck heeft laten weten, dat sy haren Coninck

wilden affvallen en dat dan de Maccassaren comen souden om my om te brengen, vermits ick my tot de Hollanders hadde gekeert; dies niettegenstaende sal ik my tot niemant anders als tot de Compe wenden met gantscher harten; want eerst was ick met Maccassar, maer nu met de Compe, 't welk soo myn begeeren is; indien ik geen ontlusten hier hebbe, sal ik dit saysoen comen tot Batavia; dogh die van Cote willen comen, als oock Cracous schoonsoon om myn negry te verdestrueeren en sulx om dat de Compe besendinge herwaerts gedaen heeft; dies versoeke ik, dat de Compe geen licentie aen de Maccassaren gelieve te verleenen om hier op Poura Nagara te comen, maer den Coninck van Maccassar te seggen, dat syn volck sonder siap hier niet en laete comen en oock, schoon al met een chiap, datse hier geen moeyten en onlusten aenregten off datse anders by ontmoetinge van Compes volck om hals souden raeken; want de onlusten, die hier syn, alleen het doen en werck der Maccassaren is; en is myn eenige troost nu alleen de Compe, want die opregt en vroom in al haer doen is en soeckt de verdruckten te helpen; dat ik desen brieff aen d'heer admirael geschreven hebbe, is, omdat Intche Abdul my bekent gemaeckt heeft, dat syn E. den inhout deses brieffs aen de heeren op Batavia best soude connen bekent maeken; wyders hebbe myn verdre meeninge aen Intche Abdul en mynen gesant bekent gemaeckt, die het den heer admirael sullen openbaren; verders versoeke ik aen den heer admirael vergiffenisse; dat ik desen brieff aen syn E. geschreven hebbe, is, omdat Intche Abdul my geseyt heeft, dat de heer admirael een braeff man is en de eerste besendinge nae Poura Nagara gedaen heeft; by gelyckenisse, de boom staet nu in een groote hitte en wagt maer op regen; even sodanigh waghte ik op een gesant van de Compe hier in de negry Poura Nagara te sien; ik hebbe niet te senden als 5 ticar paetchiar, 5 span breet, nogh een ticar, breet seven spannen, nogh een ander van 8 span, nogh een van 9 span, nevens $^1/_2$ picol wax tot een teeken van een opregt suyver hart.

Geschreven in 't Casteel Passir den 21en dagh van de maent, Safar.

Waerop syn meergemelte Edt 't volgende in antwoort dient.

Dat dese brieff comt uyt een goet opreght herte van Cornelis Speelman, gewesen admirael op Macasser en nu Raedt van India op Batavia, aen synen grooten vrint, Pangoran Mas, die heer en Coningh is over de landen van Poura Nagara, by de Hollanders Passir genaemt, denselven toewenschende allerhande voorspoet en welvaren en voornementlyck een langh en een gesont leven op deser aerde.

Voorts laet de admirael aen synen vrint, den Pangoran Mas, door desen weten, dat hy den brieff door Intche Abdul ende den gesant Landa op den 12en dagh van de maent Augustus wel heeft ontfangen, dewelke hy doe aen den heere Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de heeren Raden van India

heeft voorgelesen, zynde deselve haer seer aengenaem geweest; en hebben daerom den admirael gelast aen den Pangeran Mas daerop wederomme met Intche Abdul en den gesant Landa te antwoorden, dat de commandeur op Macassar al eenige tyt geleden aen den heer Generael heeft overgesonden den brieff, dien de Pangoran Mas met syn gesanten Radin en Baxa Juda, nevens Willem Bastingh, aen denselven commandeur hadde geschreven; dat nu de commandeur op dien brieff nog niet en heeft geantwoort, dat en is niet veroorsaeckt door eenige quade genegentheyt tot den Pangoran Mas, maer omdat daertoe geen bequame gelegentheyt is geweest, alsoo de negotie, door Willem Bastingh op Passir gedaen, geen profyt hadde gegeven, soodat daerop geen chaloup is mogen gesonden werden, dewyle die ook op andere plaetsen voor den dienst van de Compe nodiger van doen waren; daerom moet de Pangoran Mas hier over in syn herte niet verwondert, nogh bedroefft wesen; want de Gouverneur Generael ende de Raden van India hebben nu onlangs weder op nieuw aen den commandeur op Maccasser geschreven, dat hy met Pangoran Mas en het volck van Poura Nagara goede vruntschap en gebeurschap soude onderhouden, alsoo de Gouverneur Generael Pangoran Mas voor Compes vrunt aensiet en dat hy daeromme niet en soude gedogen, dat deselve door die van Maccassar eenige overlast wierde aengedaen, maer dat hy alle de Maccassaerse Coningen en voornamentlyk Crain Cronron soude verbieden haer met Pangeran Mas en syn volck in 't minste niet te bemoeyen, opdat de Pangoran Mas syn lant in ruste besitten magh, daer de Gouverneur Generael en de Raden van India hem alle hulpe toebewysen sullen; soo dan nae desen eenige Maccassaren tot Poura Nagara quamen, off dat oock Dain Manjappa het volk van Pangoran Mas wouden oprockenen, die magh de Pangeran Mas dan wel gevangen nemen en naer Maccassar aen den commandeur opsenden off, soose haer vyantelyck aenstellen, daermede doen 't geene hem goetdunckt; want alle de Maccassaren, die sonder brieffje van den commandeur op Maccassar in zee off ergens buyten het lant van Macassar gevonden werden, dat werden voor vyanden van d'Compe en oock van de Maccassaerse Coningen en niet anders als voor struyck rovers gehouden, die door Compes vaertuygen, in zee ontmoet werdende, gelast zyn gevangen te nemen off doot te slaen, dat Pangeran Mas ook wel doen magh; en dan sullen zy hem wel met vreeden laeten.

Aengaende het volck van Coetee de Gouverneur Generael en de Raden van India sullen nu over weynigh dagen mede daerover aen den commandeur op Macassar schryven, dat, wanneer hy geleegentheyt sal hebben om een chaloup naer Passir te senden, dat dan deselve met eene ook op Coetee eens sal aengaen om tusschen Pangoran Mas en syn broeder, Radja Coetee, de verschillen, soo 't mogelyck is, by te leggen, opdat de landen van Poera Nagara en Coetee wederom gelyck altoos te vooren, van de tyden haerder voorouderen af, weder te saemen in vreede en broederlycke vruntschap leven en met de Compe, gelyck al over veele jaren, alle beyde als goede vrunden leven mogen;

want het is Pangeran Mas en Radja Coetee wel bekent, dat nu al omtrent 38 jaren geleeden, doen de Compe drie scheepen naer Passir en Coetee gesonden hadde, dat die van Coetee doe beloofft hebben jaerlycx tot een schattinge aen de Compe op te brengen thien baren wax, dat door de Compe juyst niet gevordert is gewerden, gelyck het de Compe nu oock niet begeert, als maer Coetee en Passir in goede eenigheyt met malcander leven.

Als Pangeran Mas genegentheyt heeft om eens in persoon hier op Batavia te comen by den heer Gouverneur Generael en de Raden van India, dat sal den heer Generael seer aengenaem wesen; maer de Pangeran en hoeft syn selven daerom geen moeyte en ongemack aen te doen; misschien soude oock het ongemack van de zee, dat de Pangeran niet gewoon is, hem moeyelyck vallen; dogh, als het evenwel soo de sinnelyckheyt van den Pangeran is, sal hy welcom zyn.

Aengaende nu den Coning en 't volck van Banjermassingh, soo wanneer de Gouverneur Generael en de Raden van India by gelegentheyt, 't zy hier van Batavia off van Maccassar, daer heene eenigh vaertuygh comen te senden, dat nu in seven jaren niet en is geschiet, dan sal de heer Generael den Coninck van Banjermassingh laeten weten, dat de Coninck van Poura Nagara Compes vrunt is en dat sy denselven onder hare bescherminge genomen hebbe, met recommandatie, dat ook het volck van Banjer en Nagara, als een bloet en van een geslaght wesende, met malcanderen vredigh leven mogen.

De admirael heeft van wegen den heer Generael ende de Raden van India ook met Intche Abdul ende den envoje Landa gesproken wegen de negotie op Passir en te kennen gegeven, dat haer aengenaem wesen zoude, gelyck sy ook seyden, dat Pangeran Mas daertoe wel genegen was, dat Pangeran Mas alle de suveren harpuys ende rottangh, onder syn gebiet vallende, alleen voor de Compe in schueren woude vergaderen, en dat dan de Compe, off van hier off van Macassar, vaertuygh soude senden om van daer te halen, als wanneer daervoor door de Compe soude werde betaelt in sulke cleeden, als de Pangeran Mas begeerde tot den Maccassaersen prys off in contant een rde voor de baer harpuys en seven rde voor de hondert bossen rottangh, mits datse syn van de behoorlycke lengte en swaerte en ook volwassen, sonder eenige tol te betalen; maer als de Pangeran Mas met eygen vaertuyghen die goederen op Macassar off hier op Batavia brengt, dan sal d'heer Generael daervoor betalen, gelyck ook op die plaetse de merct is, mits dat de Pangeran Mas off syn volck die dan aen niemandt anders sal mogen vercopen off leveren als aen de Compe; en als dan de Pangeran ook gesint is al het wax, onder syn gebiet vallende, voor de Compe alleen te bewaren, soo sal in maniere als voren op Passir, wanneer het suver ende onvervalst is, daer voor betalen twintig rde 't picol en op Batavia off op Macassar volgens de merckt; nu vertrouwt de admirael, dat, gelyk hy dit ten beste van Pangeran Mas besproken heeft, dat de Pangeran dat selve seer aengenaem syn en dat hy

daervan in geen gebreken blyven sal; daerom heeft de admirael om een begin van den handel tusschen Poura Nagara en Batavia te maeken aen Intche Abdul geleent, met kennis van Landa, seven hondert twintigh p^ls op intrest tegen een ten hondert smaents, daer hy een jonk van omtrent 90 lasten en voorts eenige cleeden voor gecoght heeft, daer sy te samen nu mede naer Passir vertrecken; en versoekt de admirael aen Pangeran Mas, dat hy daervoor ook goede sorge beliefft te dragen, opdat de admirael by overlyden van Intche Abdul geen schade daeraen te lyden come: want hy dit gelt ten respecte van den Pangeran uytgeset heeft ten goede van syn landt en negotie.

Voorts laet de admirael aen synen vrint Pangeran Mas nogh weten, dat de capitain van Maleyers, Inche Abdul Bagus, aen d'heer Generael en de Raden van India by geschrifte heeft vertoont, hoe dat syn jonck, daer annachoda op was de Maleyer Intche Moeda, ginder met al syn goet, bedragende volgens de ingesloote reequening rd^e 4014½, door Pangoran Mas om eenige questie, die tusschen Intche Abdul en voorsz. annachoda Moeda was voorgevallen, aengeslagen ende geconfisqueert waere; en daerom hebben d'heeren Generael en de Raden van India den admirael mede belast aen synen vrunt, den Pangoran Mas, daerover te schryven en van wegen de Generael te versoeken, dat al die goederen, die daervan in handen van den Pangeran gecomen syn en die Intche Abdul segt twee duysent r^a te bedragen, weder uytgekeert en gerestitueert mogten werden; want, dewyle de capitain van de Maleyers niet alleen een onderdaen, maer ook een dienaer van de Comp^e is, soo en soude het niet regt wesen, dat hy syn goederen in 't landt van Pangeran Mas om de misdaet van syn dienaer verliesen en quyt raeken soude; daerom en twyffelt de admirael niet, off Pangeran Mas sal dat selve gelt off goet ten behoeve van de voorsz. capitain, die synen annachoda met nogh een van syn volck, genaemt Intche Ebrehim ....., nu mede sent, weder uytkeeren, off anders soude de admirael daerover voor d'heer Generael beschaemt moeten staen en d'heer Generael soude ook daerover niet weltevreden wesen, daer de Pangeran reguart op beliefft te nemen.

De admirael heeft oock uyt handen van Intche Abdul en Landa wel ontfangen negen stucx matten en een halff picol wax, daer de admirael den Pangeran voor bedanckt; en stiert nu weder met baer aen den Pangeran Mas in vergeldinge en tot teeken van groote vruntschap 1 gobar, 1 goude rol, 3 ellen groen laeken, een kakatoua en een kelder met vyffthien flessen heel sterke opregte Hollantse brandewyn, dat de Pangeran van syn vrunt den admirael niet en beliefft te versmaden.

Geschreven in het Diamante Casteel den 24^en dagh van de maent October anno 1672.

25 *d^o*. comt te deser rheede van Japara de fluyten, Marken en Swarte Leeuw, medebrengende:

't eerste:

95 stucx moerbalken;
60 » anker stocken;
25 » groote swalpen;
100 » » huysbalkjens, bedragende..... f 961:10:—

en 't ander:

84 stucx moerbalken;
110 » diverse huysbalken;
65 » swalpen;
50 » gemeene anker stocken..... » 1120:10:—
met malcander bedragende..... f 2082:—:—

Waermede haer Ed^e^ dan oock becomen een missive, gedateert 20 deses, in substantie zynde:

dat 't jongste schryven met d'Eendraght was geweest 16 daer te vooren;

dat dese fluyt scheepen geen chaloupen hadden mede connen brengen, door diender eenige dagen geen arbeyts luyden hebben gewerckt, en oock geen suyker connen bergen, alsooder alover de 1000 picols in voorraet lagen;

de dienaren van des gouverneurs soon hadden op de passer in 't oogh van de pabeian off tolhuys eenige matrosen van de scheepen gevat, de krissen op de borst geset en haer gelt affgenomen, waerover de resident had gesonden om sulx aen Keay Wirat Macka te clagen, maer con niet verhoort werden, waeruyt te bemerken was sulx niet buyten syn kennis te syn geschiet; oock wasser met gommeslagh verboden, dat niemant in de logie eenige cleeden soude copen, voor en aleer sulx aen de tollenaers was bekent gemaekt, dat groote onredelyckheyt was, vermits de toll ten vollen betaelt wiert; maer 't scheen, dat hy van een quaden geest was beseeten; want, alsoo Marmagatty syn dienst wilde quiteeren, soo had Wirat Macka hem met een rys stamper 't hoofft willen inslaen en veel diergelyke onbilligheeden meer; maer nogh verhinderde hy ons tot nogh toe niet om met onse coopmanschappen den boom uyt en in te varen.

En had eghter de lant regent, in de logie geweest zynde, den resident geseyt, by aldien hem Wirat Macka overlastigh viel, hem te waerschouwen, dat hy dan sulx soude voorcomen.

Verleeden Saterdagh, 22 's morgens, de gecommitteerde heeren, Abraham Ardes en Robbertus de Vick, aen boort van de France fluyt Europa gevaren zynde ende den intendant Pere Maurice aldaer hunne commissie in France taele wel te verstaen hebbende gegeven, gelyck op 21 deses by resolutie is te sien en albier ook staet ingeschreven, soo had syn eerwaerde daerop goantwoort, dat hy niet voor het volck, maer alleen voor syn persoon en domestyken had te versoeken om aen landt te mogen comen en op eygen costen een huys te mogen huuren, 't zy buyten off binnen de stadt; soo is in Rade van India goetgevonden hem te licentieren om met syn

familie offte domesticquen naer Bantam te mogen gaen met een bequaem vaertuygh van de Comp^{e}.

Soo is ook goetgevonden de scheepen, Amerongen en den Eendraght, hier van Japara te rugh gecomen, mede naer ontlossinge en in aller yl ter defentie te laten monteren en in gereetheyt te leggen, soo en gelyck op 21 deses is geresolveert van de andere scheepen, hier ter rheede zynde.

En naerdien de Chinees, d'Siemko, door syn broeder Keenko van Grissick aengeschreven zy, dat hy de schult van negenhondert rd^{s} wegens syn schoonvader, Tengsuy, in minderinge van syn debet aen d'E. Comp^{e} soude voldoen, soo is egter in Rade van India goetgevonden de driehondert twee en twintigh rd^{s}, uyt Banda aen d'Siemko geremitteert, hem onder borghtoght te laten ontfangen.

26 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

27 *d^{o}*. tegens den avont vertreckt uyt dese rheede naer Japara de fluyt, Peguw, medenemende voor dat comptoir:

30 packen tapechindos;
20 » tapesarasses;
15 » gordelchindos;
1 p^{s} scharlaken;
12 » zegellack, met malcander bedragende *f* 29114 : 13.

De missive, daermede aen den resident, Jacob Couper, affgegaen is in substantie:

dat we hier nu tamelyck met timmerhout in voorraet syn geraeckt;

de nieuwe eys tegens anno 1673 gaet hier nevens, die soo nae mogelyck dient voldaen te werden;

dat we de twee onderhanden zynde chaloupen en schouwen hoe eer hoe liever sullen verwaghten;

de chaloup, Japara, magh ginder wel tot gebruyck verblyven;

met het Chinees brieffken van Keengko, schoonsoon van den overleden Tengsuy, om van den Chinees, d'Jemko, alhier de 900 rd^{s}, die genoemde Tengsuy aen d'E. Comp^{e} schuldigh is gebleven, te vorderen hebben wy niets connen uytreghten, gemerckt d'Siemko verclaert niet een stuyver aen Tengsuy schuldigh te syn; soo der een wettige obligatie gesonden was, moght er nogh cans wesen om yets daervan op affcortinge te becomen, alsoo d'Siemko een wisselbrieff van Banda, bedragende 322 rd^{s}, op d'E. Comp^{e} heeft medegebracht, die onder borghtogt niet onvoldaen sal blyven, ten zy UE. suffisant bescheyt wist te crygen, waer met d'Siemko wiert overtuygt, waerop metten eersten antwoort sullen verwaghten; 't is te dugten, dat Khenko wel meer sulke uytvlughten sal practiseeren, naerdien hy, syn schoonvaders middelen geadministreert hebbende, daervan nogh wel een goet deel achter de hant heeft gehouden; en sullen wy 't selve van die cant moeten soeken te crygen, daertoe UE. debvoir moeten aenwenden;

't is een beclaegelyck ongeluck, dat het schuytjen van de chaloup, de Salm, omgeslagen en daermede een soldaet verdronken zy; gaende hier nevens de copie missive, door den stierman, Jacob Croes, met een vrymans chaloup, Cruyskercke,

aen ons van voor Grisse 8 October geschreven, adviseerende de attaque, op 't versoek van de Javanen aldaer op verscheyde rovers, die hun een tyt langh op de Madureese cust hebben onthouden, gedaen, etc., gelyck breder by 't verbael, uyt de missive getrocken en op 20 deses hier g'insereert, is te sien; onder anderen mede, hoe de overgelopen onderstierman, Hendrick van Brederode, alhier met de fluyt, Peguw, wel verseekert is aengebracht, die eerlangh loon nae werken crygen sal;

dat Marmagatty op zyn comste van Batavia omtrent den sabandaer Wirat Macka niet welcom zy geweest, is wel te geloven, omdat hy die penningen van Imbassadanas naelatenschap niet medegebracht heeft; hem sal ongetwyffelt wel gerapporteert wesen de repartitie, wat yder pretendent sal comen te trecken, en datter dan niet boven de ... rd^{a} over schieten sal; syn uytsporige boosheyt ende oppressien, die hy anderen en de gemeente dagelyx aen doet, sullen apparent haest aen de Mataram werden gedoleert, soodat dan syn ryck niet langh sal duyren;

dese fluyt, Peguw, sal cloucke quantiteyt suyker connen wegvoeren; die soetigheyt, met den Eendraght gecomen, is nae syn prys redelyck droogh en goet bevonden; de oncosten en vraghten comen deselve vry wat te verswaren; hier wert de Japaerse suyker jegenwoordigh gecoght, de cabesse off broot suyker 4, de bariga 3 1/2 en de pee tot 3 rd^{a} het picol, d'eene helfft in gelt en d'ander helfft in cleeden, dat wel beter coop zy, maer daer moet niet op gesien worden, omdat wy costy met onse procure deselve d'Engelse, Francen en Deenen ontsetten; 't slimste is om daertoe Spaens gelt te fourneren, waerom de resident noghmaels gerecommandeert blyfft de trockque van cleeden tegens suyker sooveel mogelyck door te setten, daer by d'E. Comp^{e} dienst geschieden sal; aen den eysch van cleeden manqueert eenelyck 10 packen tapetelpocans, die alhier by de packhuysen niet en syn;

hoedanigen versouck uyt Banda wegen sekere weduwe, vrouwe van den vryburger, Cornelis Frans, die met syn vaertuygh op Madura in de negorye Sampan overvallen en vermoort zy, aen ons is gedaen, sal uyt het nevens gaende extract missive, door d'heer gouverneur, Hurt, herwaerts geschreven, connen vernemen, waerby dan ook is gevougt een specificatie van de chaloup en ingeladen goederen, die den overleeden syn ontroofft, waerom UE. mits desen wort gelast, niet alleen nae de waerheyt te vernemen, maer ook te onderstaen, offer van de geroofde goederen yets wederom te crygen sal syn, daer ons van advys dient gegeven;

met den burger timmerman, Daniel Du Pree, is versprooken, dat hy voor d'E. Comp^{e} sal maeken twee ligte chaloupen en twee champans volgens de charters, hem ter handt gestelt, om daervoor te betalen 't gunt deselve alhier by taxatie waerdigh sullen bevonden werden; partye gesorteerde spykers heeft hy hier van d'E. Comp^{e} ontfangen om daernae van de coop gecort te worden;

soo wanneer 't buyten verlet van 's Comp^{es} dienst geschieden can, soo is den coopman, Jacob Couper, op syn versoek toegestaen om eens herwaerts op te mogen comen;

't zedert ons jongste schryven syn op 2, 12 en 19 stanty hier nogh gearriveert de fluyten, Rotgans en Hilversum van Ternaten, Nieuwpoort van Banda en Westwout van Amboina, die alle Japara syn verby gelopen, omdat de twee

eerste met bastiont ende twee laeste met speceryen geladen waren; alles stont daer nogh wel.

28 *d*°. becomen haer Ed° met de Keys Loera Astra Sindra en Doeta Wasita, afgesonden van Bantam door Key Aria Manongjayja, een missive, in 't Maleyts geschreven, die naer gedane translaet is bevonden van volgenden inhout.

> Dese brieff van Key Manongjayja comt aen den Gouverneur Generael, die met wysheyt de stadt van Batavia regeert, waerover door alle plaetsen seer befaemt is en ook een voorstander van alle cooplieden, soo Javanen, Maleyers, als alle andere natien, voor wien ik Godt bidde hem veel geluck en een langh leven in dese werelt wil geven.
>
> Verders, soo sende Loera Astra Zindra en Doeta Wasita van Bantam om voor den Gouverneur Generael te verschynen; d'oorsaek, omdat in lange niemant bebbe gesonden; daerom, soo sende nu Loera Astra Zindra en Doeta Wasita tot den Gouverneur Generael, omdat tot den Gouverneur Generael seer genegen ben.
>
> Voor dees tyt hebbe aen den Gouverneur Generael niet anders te senden als veertigh baren peper, die ik selffs geplant hebbe; en is als een blomken sonder reuck en gelieffi niet te sien op de cleenigheyt, maer op 't goede hart en is alleen tot een teeken, dat nogh leve.

Aghtermiddagh hebben haer Ed° in Rade van India goetgevonden een chaloup, toebehoorende den Armenisch coopman, Keracrous, onlangs van Bantam nae Suratta vertrocken, naer gedane visitatie en taxatie voor de Comp° te copen met zeyl, treyl, ankers, touwen en vorder toebehoren voor 1100 rd°, langh zynde 58, wyt 15 1/2 en hol 7 2/3 voet.

En alsoo de intendant op de aenbiedinge van haer Ed° volgens resolutie van 21 deses, op 22 aen hem gedaen, in antwoort heeft laten dienen, als op 25 daeraen staet genoteert en weder geresolveert is, soo heeft hy daerop weder laten antwoorden niet gesint te syn naer Bantam te gaen, dan met al syn volck op Comp°s costen in Comp°s logie offte met het schip en al syn volck, neffens een goet stuyrman.

Soo is ook mede in Rade van India by d'heer directeur generael gecommuniceert een lyst van over en te cort geleverde goederen ende coopmanschappen, soo uyt het vaderlant, als van de quartieren van India hier tot Batavia aengebracht sedert het begin tot het slot van de Bataviase negotieboeken deses jaers, waerby dan geen exces bevonden zynde, nogh oock by de ontfangen en uytgeleverde peper, goetgevonden 't selve gelyck als anno passado te laten affschryven.

Naerdien ook de geweldiger van den raedt van justitie het ampt van cipier te samen soo wel niet can waernemen, als 't wel behoort, soo is in Rade van India goetgevonden tot cipier van den voorsz. raet te verkiesen den sergeant, Andries Cauwelfoets, dieder sigh toe heeft aengeboden, met deselve gagie van twintigh gulden 's maents, soo nu is winnende, en dat hy sal genieten 1/2 roepia sluyt gelt; ende tot geweldiger den borger, Jan Abramsze, die mede 1/2 roepia sluyt gelt sal genieten.

Gelyck ook mede op 't versoek der paghters van de vaert Molenvliet om wat affslagh, dewyl de revier om het vermaken van den overtoom is gestopt geweest, een halve maendt affslagh van de paght is geaccordeert.

Ook mede den paghter van de daets 1 percento te laten valideren in de paght van de suyker, die d'E. Compe met haer eygens bodems van Japara bekomt.

En is Helena Minjot, getrouwde vrouw van Karel Minjot, hondert rde ter leen om in Banda te restitueeren onder behoorlycke borghtoght geaccordeert.

Ook is mede in Rade van India goetgevonden op 't versoek van Maria Dias en de Chineesen, Tansonqua ende Insayko, boedelmeesters te gelasten haer met het gewysde van den raet van justitie, zynde 1463 rde, voort te helpen off anders redenen te geven, waerom het niet soude connen geschieden.

29 *d*e. 's morgens becomen haer Ede per Javaens vaertuygh een missive van den resident, Willem Caeff, gedateert op gisteren, in substantie zynde:

dat zedert 14 deses daer te hove niets adviseerens waerdighs is voorgevallen;

dat dese dient eenelyck ten versoeke van Key Aria Monjaja, met verhael van 't gunt die heer herwaerts onder 't opsight syner twee dienaren heeft gesonden, gelyck syn brieff, herwaerts aen haer gemelte Ede geaddresseert, op gisteren aengebracht en hier geinsereert is; ook dat voornoemde heer syn soon met de doghter van pangerangh Coelongh staet te trouwen en vertrouwt daerom de resident, datter wel een present offte yets anders wederom tot recompens verwaght wert;

dat het France scheepjen, de Parel, met omtrent 600 kisjes koper, 250 à 300 picols spiaulter, 30 à 40 picols wortel China, 25 à 30 picols Chineese lanckwas en voorts met peper affgeladen zynde, daermede op heeden vroegh nae Souratta soude vertrecken;

dat de chaloup van den Armeender, nevens 70 picols swavel, van den Coninck was gelargeert en herwaerts vertrocken.

Aghtermiddagh verschynt mede van de Caep de Bonne Esperance de hoeker, de Lyster, met advys en brieven van de heeren 17nen, gedateert 13 April, waerby haer Ede verstendight worden, dat de oorlogh met Vranckryck en Engelant doorgebroken en gepubliceert was, met ordre om de gemelte natien allerwegen nae de maght en 't vermogen, dat hier by de hant is, sullen beoorlogen en vervolgen, hetwelck aen de voorsz. Caep 31 July verleden met de fluyt, Saxenburgh, aengebracht was, zynde 16 April uytgelopen met 110 opvaerende coppen, die ook alle sonder dooden off sieken aldaer waren gearriveert.

Waerop dan aenstonts door d'heer gouverneur generael extra ordinary vergaderingh beleyt synde, vooreerst in Rade van India is goetgevonden d'E. fiscael van India, Cornelis Snoek, met gecommitteerden uyt den achtbaren raedt van justitie naer 't aengehaelde France schip, d'Europa, te laten varen om de meubelen van den pater Maurice te doen inventariseeren.

Alsmede de hoeker, de Meerkat, met dese advysen nae Malacca en Ceylon aff te senden om sulx de gouverneurs aldaer te verwittigen en haer van de gemelte ordres mede te laten dienen.

Voorts is ook verstaen 't jaght, Amerongen, in der haest uyt te setten om te kruyssen op de Engelse Japans en Toncquins vaerders, die nu haest van daer de straeten van Sincapura ende Banca moeten deurcomen.

En om mede op het France scheepje, de Perel, te passen, dat van Bantam naer Suratta staet 't zeyl te gaen, mede verstaen uyt te setten het fluytje, de Santloper, ende het jaghtje, de Stompneus, onder 't gesagh van den licentmeester, Ockerse, om 't selve scheepjen by den hogen hoek van Bantam waer te nemen; en om te mogen weten, off het voorsz. scheepje oock vertrocken zy off niet, soo sal de resident worden geordonneert gemelten Ockerse daervan ten eersten advys te doen hebben om hem na te kunnen reguleeren; item ook aen haer Ed^e^, hoe het voornemen der Engelsen zy mette Egel, die zy daer jongst van Jamby hebben aengekregen.

Gelyck dan tot dien eynde des avonts ook door genoemde haer Ed^e^ wert affgeveerdight naer Bantam de chaloup, de Roos, met een brieffjen van volgenden inhout:

dat nae onse leste van 22 September wederom zyn 3 brieven ontfangen, getekent 28 desselven maents, 14 en 28 deses, waeruyt onder anderen gelesen is, dat de Armenisch coopman, nae sooveel uytgestane vexatien, eyndelyck naer Suratta was voortgeraeckt; de chaloup, die hy daer heeft moeten laten, is hier aengelant en by de Comp^e^ ter taxatie aengenomen voor 1100 rd^e^;

Reynier Snellingh is hier de justitie overgelevert om nae verdienste gestraft te worden;

een clock van 600 ℔ gewight is hier niet by de bant, maer syn drie stucx uytgeset van 320, 330 en 1 van 1300 ℔, daer uyt syn hoogheyt de Sultan syn keur soude konnen nemen, 't sy om yemant herwaerts te senden, off wel dat we deselve eens derwaerts laten gaen tot syn hoogheyts optie;

de affgesondene van Keay Aria Monjaja syn hier mette 40 bhaer peper tot vereeringh aengecomen, die ook niet naegelaten sal worden metten eersten condigne te remunereeren;

heden middagh is hier van de Caep de Bonne Esperance aengelant de hoeker, de Lyster, met advys en brieven van de heeren 17^nen^ van 13 April, waerby wy bekent worden, dat de oorlogh tusschen Vranckryk en Engelant ter eenre en onsen staet ter andere zyde doorgebrooken en gepubliceert was; soo is goetgevonden nae den hogen hoek van Bantam te senden de scheepjes, Stompneus en Santloper, onder 't gesagh van den licentmeester, Ockerse, om aldaer op het France scheepje, de Parel, te passen en, soo 't gelucke wil, op te brengen; en opdat syn E. weten magh, off 't selve al vertrocken zy off niet, soo sal UE. dese chaloup inder yl met een kleen brieffje aen syn E. derwaerts zenden om hem nae te kunnen reguleren; en laet ons daer met ook weten, hoe 't voornemen der Engelse zy metten Egel, daer lest van Jamby aengecomen;

soo vertreckt mede terselver stont de licentmeester, Ockerse, hier vooren genoemt, mettet fluytje, de Santloper, en 't jaghtje, de Stompneus, om volgens resolutie, op heeden by haer Ed^e^ genomen, by den hoogen hoek van Bantam te cruyssen om op het France scheepje, de Parel, te passen, etc., gelyck hier vooren is geseyt en gesien can worden.

30 *d°*. door d'heer gouverneur generael extra ordinary vergadering beleyt zynde, is in Rade van India verstaen den pater Maurice ende den anderen paep, die op de fluyt, Europa, by hem is, met hare domestiquen, samen ... coppen, over Malacca naer Cormandel te senden om haer daer ergens aen lant te setten, sonder datse noghtans voor Malacca van boort sullen comen om te min occasie te hebben Comp^es^ gelegentheeden aldaer aff te speculeeren.

31 *d°*. door d'E. fiscael en heeren gecommitteerde op eergister, als hier vooren staet aengehaelt, aen boort van 't France schip, d'Europa, geweest zynde, leveren aen haer Ed^e^ over een

Inventaris van alle soodanige goederen, boeken en contanten, die bevonden syn te wesen by het van Ceylon opgesondene France schip, Europa, onder den eerw. Pere Maurice de Rotar; en syn deselve ten overstaen van de ondergenoemde heeren commissarissen naer gedane openinge bevonden te wesen, als volght:

eerstelyck vier sacken met gelt; in twee derselver elck 333 1/8 silver louysen;
1 sack, daerin 189 1/2 silver louysen;
1 » » 82 stuckjes silver gelt, wegende 14 1/8 ℔;
109 stucx esmarauden;
38 heele breede Suratse chitsen;
25 halve » » »
2 stucx diamantjes, een lanckwerpige en een ronde;
1 kat oogh;

in een kist de volgende boeken en papieren:

een zee spiegel;
les topographies ou description de divers isles, ports, etc.;
4 deelen, g'intituleert: l'anne pastoralle, les estats, empires et principautes du monde;
dictionaire ou promptuaire flameng;
martini bonasina mediolanensis compendium absolutissimum;
les eloges sacres ou la vie de saincts, negen stucx, bestaende in de maenden January, February, April, May, Juny, July, Augustus, November, December, de resterende drie maenden manqueren;
instruction sur le manuel par forme de demandes et reponses familieres;
les guerres d'Alexandre;
careriteoture [*sic*] militaire;
breviarium romanum;
les fortifications royales;
le nouveau theatre du monde;
la pharsale de lucain ou les guerres civiles;
la philosophie Francoise;

een kleyn gescheurt Frans boekje sonder titul;
comissionaire apostolique, eerste en derde deel;
la vraye perfection de cette vie;
dictionariolum latino graecum et gallicum;
Latynschen bybel;
twee gescheurde Latynsche en France boeken sonder titel;
twee deelen, le cours de la theologie morale;
les femmes illustres ou les harangule heroiques;
instructions pour ceus del archicon fraire;
een boekje, g'intituleert: sanctum Jesu Christi Evangelium;
livre de declinaison du soleyl;
les voyages du Sr de Vilamont;
Joachimi periony benedictioni cormoeniaceni de Rebus gestis;
les pieuses recreations et gailliardises du pere angelin jesuite;
la ditta di vari autori o vero ravanza;
fortification ou architecture militaire;
allerhande caerten van verscheyde gewesten;
parthye stuurmansgereetschap;
parthye brieven, memorien en andere pampieren.

Aldus g'inventariseert en bevonden, Batavia den 31^en^ October 1672, ten overstaen van de heeren commissarissen, Abraham Ardes en Robbert de Vick, die de minute deses, nevens my, geswooren clerck, hebben onderteykent; onder stont: 't welck getuyge en getekent, Henn. Simons, geswooren clerck.

En wort ook mede aen d'Ed^e^ heer gouverneur generael overreyckt een missive, door voornoemden Pere Maurice uyt het hier voornoemde, ter rheede leggende schip, d'Europa, affgesonden, die uyt de France tale getranslateert en in Rade van India gelesen zynde, bevonden is van volgenden inhout.

Uyt d'Europa den laetsten October 1672.

Messieurs.

Ik hadde tot nu toe gedaght, dat een verdragh genough was om verseekert te syn by eerlycke luyden, maer ik bekenne tegenwoordigh myn faute en verclare openregtigh voor al de werelt, dat men 'er wel vyfftigh van doen heeft, eer men in rust can syn onder UE. Messieurs; ghy stemt toe, dat u beliefft, en ghy verwerpt, 't geen niet direct en gaet nae een wrake ende vermaek van uwe passien; vergeeft het my, soo het u beliefft, dat ick segh, dat ik niet en can geloven, dat oyt mediateurs in onse differentien sullen voor goet keuren dese acte van vyantschap; laet het soo wesen, als ghy wilt, dat het oorlogh zy onder onse souverainen, maer als ghy eens gecomen zyt tot verdragh, kunt ghy wettelyck verbreken de acte van publicque beloffte omme te gebruyken omtrent ons nieuwe wreetheyt; ghy hebt gestelt

Sr Ryckloff met syn raet als opperste gesaghebbers over de affaires van Ceylon, en dat ghy onderregt zy geweest, wat dat wy deden op Trinquenemale door 't overcomen van de fluyt, Claverskerke, daer dertigh Francoisen syn medegecomen, hebt ghy geapprobeert, 't geen hy dede door de nieuwe maght, dien ghy hem hebt gesonden; en jegenwoordigh, dat Sr Ryckloff niet en heeft connen overwinnen een fortres dan onder een eerlyck verdragh voor de belegerde, pretendeert ghy dat tractaet te vernietigen om plaets te geven aen u wraekgierigheyt; neen, messieurs, dat kan, nogh en magh soo niet syn: Sr Ryckloff moet u daervan rekenschap doen; ghy hebt hem gestelt en bevestight en het is geensints goet, dat men ons op soo een manier mishandelt en omtrent ons gebruyckt sulke onmenschelycke wreetheeden; ik weet, dat de groote gewoonte, dien ghy hebt van het qualyck handelen der ellendigen, u doet verwonderen, dat men soodanigh spreekt, maer zyt verseekert, dat ghy niet en doet als aen onderdanen van een Koningh, die daer verhael van can nemen; u sal gedaghtigh syn, soo het u beliefft, dat ghy over twee dagen alhier hebt gesonden eenige officieren om de hant op my te slaen, op al de Francen ende op het weynige gelt, dat ik conde hebben in twee kisten; dat men heeft weghgenomen al myn papieren, myn boeken, twee kisten met een comptoirtje, sonder my te seggen waerom; ghy en sult ook niet ontkennen, dat ghy my noyt en hebt bestelt het minste onderhout ende, daer met niet vergenoegt zynde, my daernae hebt ontnomen al myn gelt, met verbot, dat de minste my niet en magh comen besoeken; ghy hebt my gelaten zedert twee dagen sonder eeten off drincken; ik en gelooff niet, dat ghy soodanige ordre hebt van de meesters van Hollant ons soodanigh te tracteren; 'tzy als 't zy, ik protestere, gelyck als ik hebbe gedaen met myn twee laetste (waervan ik eyssche acte), die ik u hebbe geschreven, tegen het violeren van de publique trouw, aen ons gedaen in het verdragh, getekent door Sr Ryckloff met syn raet, aen de gewelden, berovingen en quade handelingen aen ons, Francoisen; van alle veraghteringen van ons vertrek nae Vranckryck en in 't generael van alle schade en accidenten, die soude connen voorvallen; dit is het gevoelen van een persoon, die, wanneer het u beliefft hem reght te doen, blyff

Lager stont: *Messieurs, U dienstwillige dienaer,*
(was getekent de broeder): MAURICE.

Intendant van den Coninck; het opschrifft was Monsieurs, Monsieur de Generael ende alle de Messieurs Raden van India tot Batavia.

Dese maent syn van diverse plaetse hier aengecomen 91, *soo groote, als cleene vaertuygen, gemant met* 429 *coppen en hebben medegebraght dese naervolgende coopmanschappen en waren*:

1 vaertuygh van Malacca met 3 mannen, 45 lasten tarwe.
1 van Banda met 10 mannen, 20 picols massoy.

1 vaertuygh van Solor met 4 mannen, 150 picols sandelhout en 8 picols wax.
1 van Calianjer met 6 mannen, 8 lasten rys.
1 » Lassam met 4 mannen, 5 1/2 lasten boontjes.
1 » Timor met 12 mannen, 120 picols sandelhout.
2 » Javana met 8 mannen, 290 picols witte suyker, 30 picols candy suyker, 5 stucx plancken, 1 last rys.
4 van Palimbangh met 41 mannen, 1991 picols en 10 cattys peper.
1 » Candael met 4 mannen, 1 1/2 lasten rys, 3 potten olye.
2 » Macassar met 19 mannen, 31 stucx slaven en slavinnen.
3 » Baly met 13 mannen, 20 stucx slaven en slavinnen.
1 » Bima met 5 mannen, 365 picols chiampanhout, 10 picols wax.
8 » Japara met 40 mannen, 1153 picols witte suyker, 280 picols swarte suyker, 17 picols candy suyker, 700 stucx oude clappers.
1 van Tadoenangh met 4 mannen, 400 bosjens ajuyn, 300 bosjens tamarinda.
5 van Caroangh met 12 mannen, 13 picols toebacq Java, 5 stucx hartebeesten, 7 stucx bocken, 100 stucx hoenders, 60000 stucx oude pienangh.
3 van Packalongen met 12 mannen, 150 stucx hoenders, 4 potten oly, 3000 stucx gesoute eyeren, 1 last rys, 1 last boontjes, 60 picols en 70 cattys peper.
4 van Chiassem met 16 mannen, 450 stucx balken, 5 1/2 lasten rys.
5 » Rambangh met 22 mannen, 150 stucx balken, 190 stucx swalpen, 650 stucx plancken.
1 van Diringo met 4 mannen, 30 potten oly, 1/2 last gingily saet.
3 » Banjer met .. mannen, 150 bossen grove matten, 900 bossen rottings, 200 stucx cadjangs en 91 picols en 20 cattys peper.
4 van Samarangh met .. mannen, 2000 stucx gesoute baggers, 1500 pees bantam, 26 corven ajuyn, 11 lasten rys, 43 potten oly, 150 picols witte suycker, 15 picols swarte suycker, 3 picols toeback Java.
1 van Japara met 6 mannen, 237 picols swarte suycker.
3 » Grissick met 12 mannen, 5 lasten rys, 1/2 last boontjes, 22 potten oly.
12 » Cheribon met 52 mannen, 13 lasten rys, 10000 stucx arax pullekens, 1 picol buffelsvleesch, 45 picols swarte suyker, 722 picols en 85 cattys peper.
1 van Cerita met 4 mannen, 4000 stucx oude clappers.
1 » Cardanauwen met 4 mannen, 5 picols buffelsvleesch, 1/2 last rys.
5 » Bantam met 20 mannen, 2700 stucx oude clappers, 27700 stucx oude pienangh, 400 potten calck, 1300 potten en tresellen, 125 stucx eenden, 2 lasten boontjes.
6 van Tegael met 23 mannen, 17 lasten rys.
2 » Pamalangh met 8 mannen, 4 1/2 lasten rys.
7 » Dermayoe met 30 mannen, 7 1/2 lasten rys, 1000 bossen pady, 1000 stucx kistplancken, 20000 stucx mangusen.

samen 91 stucx vaertuygen, die alhier in 't generael te samen hebben aengebracht de volgende coopmanschappen ende provisien, als:

20000	stucx mangusen;	3	stucx hartebeesten:
75 1/4	lasten rys;	7	» bocken;
9	» boontjes;	250	» hoenders;
45	» tarwe;	3000	» gesoute eyeren;
1000	bossen pady;	200	» cadjanghs;
800	» ajuyn;	2000	» baggers;
300	» tamarinda;	1500	» pees bantam:
150	» matten;	1000	» arackx pullekens;
900	» rottings;	6	picols buffelsvleesch;
800	stucx plancken;	365	» chiampanhout;
600	» balken;	16	» toeback Java;
190	» swalpen;	20	» massoy;
3800	» oude clappers;	270	» sandelhout;
337000	» » pienangh;	18	» wax;
400	» potten calcq;	1593	» witte suyker;
1300	» » en tresellen;	577	» swarte »
125	» eenden;	37	» candy »
102	» potten oly;	2865	» en 85 cattys peper;
51	» slaven en slavinnen;	1/2	last gingily zaet.

Daerentegens syn weder van hier vertrocken naer de onder genoemde plaetsen 102 stucx, soo groote, als cleene vaertuygen:

6 vaertuygen naer Cheribon met 45 rd^e aen out yser, 530 rd^e aen cleeden;
2 naer Deringo met 200 rd^e aen cleeden;
6 » Palembangh met 3200 rd^e aen cleeden, 30 rd^e aen out yser en 6 rd^e aen brandewyn;
2 » Godongh met 76 rd^e aen cleeden;
1 » Sedayoe met 36 rd^e aen cleeden;
3 » Pamanoekan met 137 rd^e aen cleeden;
1 » Packalongen met 125 rd^e aen cleeden en 120 rd^e aen coper;
1 » Madure met 20 rd^e aen cleeden;
2 » Bodongh met 125 rd^e aen cleeden;
1 » Javana met 156 rd^e aen out yser en 30 rd^e aen Toncquinse coppen;
2 » Sombaer met 88 rd^e aen cleeden;
1 » Japara met 90 rd^e aen out yser en 12 rd^e aen Chinees papier;
1 » Bouton met 315 rd^e aen cleeden;
1 » Macassar met 129 rd^e aen cleeden;
1 » Cadoes met 30 rd^e aen linnen;
3 » Chiassem met 133 rd^e aen cleeden;
5 » Banjermassingh met 1139 rd^e aen cleeden, 760 rd^e aen staeffcoper, 84 rd^e aen out yser, 120 rd^e aen Toncquinse coppen, 25 rd^e aen blaeusel, 100 rd^e aen vogelnestjens, 5 rd^e aen radix Toncquin;
1 » Damack met 70 rd^e aen linnen;
6 » Tegael met 443 rd^e aen cleeden;

5 vaertuygen naer Samarangh met 48 rd^{s} aen oudt yser, 16 rd^{s} aen dackpannen, 84 rd^{s} aen cleeden;
3 naer Pamalangh met 60 rd^{s} aen cleeden;
2 » Bantam met 25 rd^{s} aen arack, 40 rd^{s} aen swarte suyker;
3 » Lassam met 167 rd^{s} aen cleeden;
15 » Dermayoe met 627 rd^{s} aen cleeden;
4 » Surobaya met 272 rd^{s} aen cleeden;
10 » Rambangh met 556 rd^{s} aen cleeden;
4 » Grissick met 46 rd^{s} aen cleeden, 120 rd^{s} aen massoy, 8 rd^{s} aen Toncquinse coppen, 24 rd^{s} aen oudt yser;
2 » Tadoenangh met 140 rd^{s} aen cleeden;
4 » Amboina met 45 rd^{s} aen out yser, 40 rd^{s} aen goutdraet, 30 rd^{s} aen massoy, 40 rd^{s} aen cleeden, 296 rd^{s} aen gesorteerde postelyn, 37 rd^{s} aen messen, 25 rd^{s} aen gorgolets, 10 rd^{s} aen laxa, 300 rd^{s} aen contant, 145 rd^{s} aen Rynse wyn, 15 rd^{s} aen Perciaens leer, 62 rd^{s} aen aracq. 8 rd^{s} aen zeep;
1 » Ternaten met 150 rd^{s} aen gesorteert porcelyn, 37 rd^{s} aen aracq, 150 rd^{s} aen contant;
3 » Banda met 29 rd^{s} aen gesorteert porcelyn, 15 rd^{s} aen quitasollen, 5 rd^{s} aen gurgelets, 12 rd^{s} aen zeep, 60 rd^{s} aen Rynse wyn, 30 rd^{s} aen glasen, 20 rd^{s} aen mom, 40 rd^{s} aen roosewater;

t'samen 102 stucx vaertuygen hebben in 't generael vervoert, als:

40	ryckdaelders	aen	rosewater;	150	ryckdaelders	aen	massoy;
30	»	»	glasen;	40	»	»	goudtdraet;
20	»	»	mom;	522	»	»	out yser;
205	»	»	Rynse wyn;	158	»	»	Toncq^{ns} copjens;
20	»	»	zeep;	40	»	»	swarte suycker;
30	»	»	gurgelets;	16	»	»	dackpannen;
15	»	»	quitasollen;	5	»	»	radix Tonquin;
475	»	»	gesorteert porceleyn;	100	»	»	vogelnestjens;
				25	»	»	blaeusel;
450	»	»	contant;	880	»	»	coper Japans;
124	»	»	arack;	12	»	»	Chinees papier;
15	»	»	Persiaens leer;	5	»	»	benjuwyn;
10	»	»	laxa;	8867	»	»	cleeden;
37	»	»	messen;	somma 12291 ryckdaelders.			

De heeren fiscaels en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} den gouverneur generael rapport gedaen van hare visite aen d'onderstaende persoonen:

binnen d'stadt:

den 7^{en} deser maendt, Meyndert Haerten, op de straet doot gevonden;

buyten d'stadt:

den 27en deser, gevisiteert Siockhie, Chinees, omtrent de fortresse Noortwyck in de suyker pannen gevallen en daervan comen te overlyden;

publyke gedane justitie:

den 10en deser maendt, Lysbeth, geboortigh in Bengalen, lyffeygen van Willem Vernando, over slaven weghvoeringe gewurgt;

den 10en deser, Pale van Crawangh ende Patra van Mattaram, over ad idem gehangen;

den 10en deser, Borocq en Juwa, Javanen, geboortigh van Bantam over buffel divery gehangen;

den 10en deser, Ragia van Pandagalyn, over menschen diverye gehangen.

In de Nederlantse ende Maleytse kerck deser steede syn dese maendt getrouwt:

	14	Compe dienaers;
	6	burgers;
	8	Mardyckers;
	3	slaven;
t'samen	21	paeren.

Ook syn in de gemelte kerken gedoopt:

	12	Nederlantse kinderen;
	59	inlantse dee;
t'samen	71	kinderen.

Volgens notitie, by de gravemaekers deser steede gehouden, soo syn dese maent gestorven en ter aerde gebracht:

	27	Compee dienaers;
	8	burgers;
	3	Duytse vrouwen;
	2	swarte mans;
	4	» vrouwen;
	3	Duytse kinders;
	7	swarte ditos;
	3	slaven en slavinnen;
t'samen	57	dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maent bevonden een getal van 5143 Javanen, alle manspersoonen, namentlycq:

	1148	by de schans Jaccatra;
	431	by de rivier Crocot;
	443	buyten de poort Utreght;
	851	buyten de poort Diest;
	2270	by particuliere;
t'samen	5143	Javanen.

November Anno 1672.

1 *d*°. aghtermiddagh is in Rade van India goetgevonden by het jaght, Amerongen, oock te voegen het jaghtje, de Stompneus, om het nauw tusschen Sumatra en Banca vooraen by en omtrent Lucipara te bequamer te cunnen beslaen, datter geen Engelse off France scheepjes van de Noordt comen deur te raeken, als op 29 des verleden maents is aengehaelt.

Wyders ook d'E. van der Dussen mette chaloup, de Roos, aen te schryven, dat hy, met de Noort scheepen herwaerts comende, by Amerongen sal laten de jaghten, Nuysenburgh ende Pauw, onder 't gesagh van desselffs schipper, Cornelis Coeman, om met haer driën op de Engelse bodems, van de Noort comende, op te passen en, doenlyk zynde, te vermeesteren en herwaerts op te brengen off te vernielen.

En op dat onse ingesetenen en onderdanen alomme by tyts gewaerschout en op hoede voor de Francen en Engelsen mogen syn, soo is ook mede in Rade van India goetgevonden daer van de vereysclte denunchiatie te laten doen ende in druck gemeen te maeken over alle plaetsen van India.

Mitsgaders tegen morgen over 8 dagen, op Woensdagh, den 9^{en} deser uyt te schryven een algemeenen bededagh om Godt de Heere te bidden, dat hy onse wapenen ter defentie wil believen te segenen.

2 *d*°. ontfangen haer Ed^{e} per twee verscheyde Javaense vaertuygen met yder een brieff van den resident tot Bantam, Willem Caeff, 't eene gedateert 31 October en 't ander op gister, primo deses, houdende d'eerste in substantie:

dat de missive van haer Ed^{e}, per de chaloup, de Roos, 29 der jongstleden maent geschreven, 31 daeraen nae den middagh wel was aengebracht; dat met de chaloup op stont een brieffken, ook door stilte nogh een snedigh Javaens vaertuygh met een onser matrosen, aen den licentmeester, Ockerse, had affgevaerdigt, die als doen in 't gesight van Bantam seylde, waerby syn E. bekent gemaekt was, dat de France Parel door contrarie wint en stroom by den hogen hoek van Bantam nogh ten anker lagh, etc.;

dat het Engels scheepje, den Egel, daer nogh op de reede was; wat die natie daermede in 't sin hebben, was onbekent; en stont het particulier Engels scheepjen, jongst van Masulipatnam over Batavia aengecomen, wederom over Malacca derwaerts te vertrecken, maer conde 't selve niet in 6 à 7 dagen claer geraeken;

en wisten de Francen en Engelsen tot nogh toe de sekerheyt van den oorlogh niet.

En d'ander van primo November:

dat de resident den Coninck door Keey Aria had bekent gemaekt om uyt de drie klocken een te kiesen ymant uyt Conincx naem naer Batavia te senden, maer alsoo daer niemant was, die er kennis van had, als de France smit en dat deselve wegens den oorlogh niet op Batavia durft comen, soo wenste syn hoogheyt wel, dat de drie voornoemde clocken derwaerts mogen gesonden worden;

door de Javanen was den resident bekent gemaekt, datse twee Nederlantse scheepen omtrent Seringen hadden gesien, maer niet versproken; soo had de resident een Javaens vaertuygh met een onser matrosen derwaerts met een brieffjen affgevaerdight en d'opperhooffden wegens den oorlogh bekent gemaekt; ook gelast, onse scheepen niet vernemende, 3 à 4 dagen omtrent Anjer te blyven kruysen;

en hadden de Francen en Engelsen van de Javanen, die van Batavia aldaer waren aengecomen, vaste kuntschap van den oorlogh gekregen, waerop deselve 4 stucken van 6 ℔ yder aen den Egel hadden gebracht; en was de Engelsen mede bekent, dat haer Ed^{e} een schip van 50 stucken geschuts en wel gemant met volck naer Jamby om haer schip, de Hanibal, te vermeesteren hadden affgevaerdigt; ook waren die natie seer becommert over haer schepen, die van de Noort stonden te comen;

de matroos, met een brieffken per Javaens vaertuygh aen den licentmeester, Ockerse, affgevaerdight, hadde gerapporteert, dat gemelte Ockersen met onse twee scheepen, nevens de chaloup, de Roos, 't Frans scheepjen, de Parel, een geheelen dagh had naegeseylt en door contrary stroom niet nader als een groot canon schoot connen comen, soodatse gesamentlyck omtrent St Nicolaes baey ten anker lagen, etc.;

tegens den avont retourneert wederom onverrighter saken terugh uyt de Straet Sunda de licentmeester, Ockerse, met het jaghtjen, de Stompneus, 't fluytjen, de Santloper, en de chaloup, de Roos, overleverende

EEN CORT VERHAEL, 't geen syn E. op de voyagie naer het hooge lant van Bantam in Zundas engte onder de Sumatrase cust tot op de hooghte van het Toppershoetje in 't najagen van een Frans schip weder varen is.

Ed^{e} Hoochagtbare Heeren.

Ter ordre van UE. hoogtaghtbaerheedens en mondelinge aensegginge van den Ed^{e} heer Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, hebben ons 's avonts den 29^{en} October anno 1672 nae boort van 't jaghtjen, de Stompneus, begeven om in comp^{e} van 't fluytje, de Santloper, nae het hooge landt van Bantam te zeylen om aldaer advisen van Sr Willem Caeff door de chaloup,

de Roos, die met ons in compe voor uyt nae Bantam was vertrocken, te verwaghten om het Frans schip, dat nae Souratta tendeerde, vertrocken was, soo niet hetselve buyten de rheede van Bantam, als dan waer te nemen en soo mogelyck was vyantelyck aen te tasten, met alle kraght soeken te vermeesteren off de brant daer in te steeken, gelyck ook aen alle andere France, als Engelse scheepen, die nu vyanden van onsen staet en de Compe syn, te plegen, soo hebben onder Godes geleyde die selffde avont Batavias rheede verlaten en door contrarie wint en stroom des avonts daer nae benoorden den Grooten Combuys ten ancker gecomen, alwaer met leetwesen tot Maendagh 's morgens hebben moeten blyven leggen, gelyck doen omtrent acht uren ons anker gelight en met een slappe koelte, de wint Z. Z. W. zynde, onder zeyl gegaen en dien avont laet tot benoorden Poulo Panjangh geavanceert, alwaer door stilte en tegen stroom ons anker lieten druypen en leggen bleven tot nae middernaght omtrent 2 à 3 uren, als wanneer doen met een Javaens vaertuygh een matroos met een brieffje, van Sr Caeff geschreven, verscheen, welck van inhout was, als dat het Frans scheepje, de Perel, omtrent Poulo Douo ten ancker leyde, waerover ons alle verblyden en lighten op stont ons anker en soghten gewin te doen; maer, alsoo de wint uyt den westelycke kandt quam, conden niet avanceeren, dogh braghten werpen uyt, waermede bynae onder Poulo Panjangh verscheenen; en geraekten egter door veel variable winden, stilten en boucheren des morgens soo verre, dat wy het France schip in 't gesight cregen en oordeelden doen 't selve omtrent twee mylen van ons te wesen en ten ancker te leggen, waertoe om daerby te comen ons uytterste debvoir deden, gelyck ook yder seer op den buyt loerde en betoonde hem een man te wesen; en belooffden den eerste, die het touw aen den Fransman vast maeckte, uyt Compes name te vereeren met twintigh ropia; die syn vlagge affhaelde, twaelff roepia en stelden al, wat op den overloop soude gevonden werden, tot buyt, dogh dat geen ruym in 't minste moeste beschadight werden, maer in 't geheel voor de Compe blyven, 't geene alle belooffden; en doen hem op een myl offte 3/4 uurs genadert waren, bequamen met de chalkup, de Roos, nader advys van Sr Caeff, die bekent maekte de Perel gemonteert was met thien à 12 stucken, gemant met vyffthien à sesthien Francen en dertigh, soo Mooren, als Armeniers, waerop onse moet te heviger wiert, alsmede dat den Egel met peper geladen wierde om in corten daermede nae Engelant te vertrekken, gelyck een ander Engels schip, gemonteert met dertigh à vyffendertigh stucken, in aght dagen van Jamby te verwaghten was; nu het Frans scheepje bleeff ten ancker leggen, totdat de stroom, die ons mede tegen was, begon te veranderen; egter deden wy onse beste om by hetselve te comen, maer conden niet meer naderen als tot op een halve myl by hem; doen gingh 't selve omtrent middagh onder zeyl; wy waren te loeffwaert en 't naght glas beneden wints, met meyninge 't selve in te zeylen, aen te doen en tenderende te vermeesteren; maer alsoo hy beter beseylt was als wy en den Stompneus vuyl, raekte hy

vooruyt en speelden met ons, als de kat met de muys; hy hadde koelte en wy bleven in stillte leggen, 't scheen wel een mirakel te wesen, en braght het eyndelyck soo verre, dat in aght glasen wel twee mylen te loeffwaerts vooruyt was en doen een Westelycke wint kreegh, waermede wy hem, alsoo seer leegh vervallen waren, niet conden becomen; eghter vervolghden wy hem tot onder Sumatra's kuste; en op de hooghte van Toppershoetje, alwaer 't water seer hol begon aen te schieten en, gelyck geseyt is, wel twee myl vooruyt boven wints zynde en geen kans ziende hem te becomen, resolveerden nae Java's kust over te steeken en onse course nae Batavia te setten, gelyck geschiede; en syn op 2 November op Batavia's rheede, Godt loff, dogh tot leetwesen sonder verrigtinge verscheenen; dit is 't geene UE. hooghaghtbaerheedens van onse voyagie weten mede te deelen, verhopen by UEd^ens^ voor wel gedaen sal geoordeelt werden; verders verblyven altyt

Onder stont: *UE. hooghagtbaerheedens nedrige dienaer,*

(was getekent): OCKER OCKERSE.

Ter zyden stont: in 't jacht, den Stompneus, 2 November anno 1672.

Soo is ook in Rade van India, extra ordinaris vergadert zynde, met eenparige stemmen goetgevonden, om over de vloot hier op ende voor offte buyten de rheede van Batavia als admirael te commanderen, te versoeken den E. heere Cornelis Speelman, als van welkers capaciteyten d'E. Comp^e^ in sulke, soo wel als in veel andere saken capitale preuven is hebbende ende waeromme syn E. hetselve ten vollen toevertrouwt wort ende ten besten aenbevolen blyfft, gelyck sulx en meer omstandiger by de resolutie, daerop genomen, can werden naergesien.

3 *d^o^*. voor den middagh becomen haer Ed^e^ per borger vaertuygh een copie appendix op de missive van den 14^en^ September van d'heer gouverneur, Balthasar Bordt, ende den raedt tot Mallacca, gedagtekendt 26 October, met nogh een origineel appendix van dato 11 October des verleden maendts.

Insgelyckx comt op den middagh hier mede, Godt loff, van Sumatras Westcust ter rheede te verschynen 't schip, de Geregtigheyt, medebrengende:

1	casje met goudt;
1014	bharen en 78 cattys peper à 413 ℔ yder bhaer;
342½	℔ camphur Baros;
26801½	» benjuwyn Baros;
90	cannen camphur oly in 3 fles kelders;
106	℔ eliphantstanden in 6 stucks;
56	half aem clappus oly, inhoudende 2520 kannen;
1	cas met bedorve graeuwe laekenen, bedragende met malcander

f 135563 : 14 : 9.

De missive, daermede van den heer commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raedt becomen, is gedateert 15 October, naer gewoonte te vinden in 't aencomende brieffboek van dat quartier.

Nogh becomen haer Ed^e^ van de Westcust groten een missive, dewelke, uyt het Maleyts getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhoudt.

Sultan Mohammatsa, Radja Zeleman, Radja Mansorsa en de 20 raedtsheeren van Indrapoera, Panglima Radja en de 12 raedtsheeren van de stadt Padangh, orangkaya de gouverneur Sirinara en de agt raedtsheeren van Sillida, als orangkaya gouverneur, Poeti, en de 10 raedtsheeren van Cottatenga en Radja de Hileer en de 10 raedtsheeren van Priaman vernederen haer t'samen voor de voeten van den heer, den Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en alle de Raden van India in de stadt Batavia, die Godt wil geven in grootheyt mogen toenemen en haer volck, soo mans, als vrouwen, wel mogen regeren, waer voor wy bidden om gesondtheyt en een langh leven voor den heer Gouverneur Generael en de Raden van India.

Verders naer dit, soo maeke bekent, wanneer gesamendtlyck op Padangh syn geweest in 't huys van de Comp^e^ op den aghsten van de maent October, zynde Saterdagh, wanneer onse beraetslaginge een begin genomen heeft en is den thiensten dagh wel geëyndight, in presentie van den heer commandeur, Panglima 'Tsaya Radja, nevens alle de cooplieden, die op Padangh woonen, alwaer hebben bekendt gemaeckt 't gedoente van alle onse plaetsen en oock de beradinge van die onder ons zyn en zyn alle wel overeengecomen; nu maekt Sultan Mohametsa, Radja Seleman, Radja Mansortsa ende de 20 raedtsheeren van Indrapoera aen den heer Generael bekent, als dat wy in de plaetse Menjuta in dit mousson gevonden hebben Radja Adil, die een gesandt naer Bantam heeft gesonden met seven vaertuygen, met peper geladen, alwaer hy door den Sultan is begiftigt, gelyck ook aen Radja Adil; en de Sultan heeft een gantangh, met syn merk gemerckt, gesonden; nogh is Radja Bantam met Radja Adil veraccordeert, dat alle de peper van Menjuta op Bantam moet gebraght worden; nogh maeken bekendt 't gedoente van Radja Adil in de plaetse Menjuta tegens de volkeren van Indrapoera, als dat deselve geen vrunden meer en syn, maer gelyk als vyanden; want, soo wanneer de slaven in de plaetse Menjuta comen, werden aldaer aengehouden, 't geen al overlangh geschiet is; soo hebben nu den wegh nae Menjuta gesloten, opdat de volkeren van Menjuta niet op Indrapoera sullen comen en die van Indrapoera niet op Menjuta, waerop des heeren Generaels bescheyt sullen verwaghten, wat daerin doen sullen; alsoo het gedoente van Radja Adil is; egter wanneer Radja Adil eenigh quaedt wilde doen aen ons, wy sullen ons daertegen stellen, 't geen oock tegens den heer commandeur, Panglima 'Tzaya Radja en oock aen alle de Panglimas en groten gesegt hebben; nogh maeken bekendt, als dat in de plaetse van Indrapoera alles wel staedt, dat Godt wil geven lange magh duyren; want de volkeren, soo mans, als vrouwen, zyn besigh om rys en peper te planten; nogh maeken bekendt, als datter een vaertuygh is van Hipau met peper nae Bantam vertrocken en deselve aldaer vercofft en daernae weder op Padangh gecomen, dat sout en andere coopmanschappen van

Bantam gebraght heeft, welke coopmanschappen, sout en vaertuygh door ons is aengeslagen, alsoo volgens contract, tusschen ons ende Compe gemaekt, geen peper op Bantam off op andere plaetse magh gebraght werden, gelyck oock geen andere coopmanschappen als Compe hier mogen comen; dat is de oorsaek, dat deselve hebben aengeslagen; verders, soo vernederen haer Panglima Radja en de 12 raedtsheeren van de plaetse Padangh en maeken bekendt aen den heer Generael, als datter een vaertuygh van Padangh in dit mousson naer Java is vertrocken en op Bantam aengeweest, aldaer gehandelt en sout gekoght, waermede op Padangh weder is gecomen; en heeft geen passe van Batavia gebraght, soo hebben hem gevraeght, waerom geen passe en braght, waerop hy antwoorde, dat de mousson verlopen was, dat naer Java niet en conde vertrecken, dat de oorsaek was het sout op Bantam gecofft heeft; egter hebbe hem boete affgenomen om voor te comen, nu nae geen vaertuygen op Bantam meer souden aengaen; verders maeken aen den heer Generael bekent den toestandt tot Padangh en aencleven van dien, te weten, Trousan, Bougis en Bayangh, om de Oost gelegen en om de West Oulaekan, Tapoeki, Sinto, Loubouallongh, Ticouw, Passamangh en Airbani, die syn nu alle in welstandt en doen geen quaedt en erneren haer met landt bouwen en coopmanschap te dryven nae yders gelegendtheyt; nogh maeken wy bekendt aen den heer Generael 't gedoente van den Aetchiense Panglima, die tot Passaman woondt, en oock van die tot Patoupanneugh, die syn verre in 't groene gebergte gelopen; en hebben daernae doen vernemen, maer gehoordt, dat gestorven waere; nogh maeken aen den heer Generael bekendt, dat onder de volkeren, die aen de strandt om de West en die in 't landt wonen door siekte grote sterfte is ontstaen, gelyck in een plaetse 2000 en in een ander 1000, alsmede 100 gestorven zyn naer de groote en cleente der plaets; nogh vernedert hem Panglima Radja alleen voor den heer Generael en versoekt om een oude schepprаeuw; verders vernederen haer orangkaya gouverneur, Siry Nara, de aght raedtsheeren tot Sillida en de groten van 10 dorpen, alsmede die van Air Adiep, welke nu alle in goede vrede zyn en doen geen quaedt, maer soeken haer te behelpen met coopmanschappen en anders, waermede haer cost connen winnen; verders vernederen haer orangkaya gouverneur Poety en de 10 raedtsheren tot Cottatenga voor den heer Generael en maeken bekendt, als dat wy alle volkeren van Cottatenga hebben vergiffenis gegeven en haer plaetsen gerestitueert, soodat nu geen quaet meer van haer horen en soeken haer cost te winnen met coopmanschappen; verders vernederen haer orangkaya Radja de Hileer ende 10 raedtsheeren tot Priaman en maeken aen den heer Generael bekendt, datter een praeuw, tot Priaman thuys horende, in dit mousson van Bantam is gecomen, die de boete hebben affgenomen, als tot Padangh gebruycklyck is, soodat alles hier omtrent in goeden standt is en hebben haer oude plaetse weder gegeven; verders maeken aen den heer Generael bekendt 't quaedt doen van Maharadja in de seven negryen tegen 't volck van Oulaekan, Tapaki en 't volck van Sinto, Loubouallongh en 't volck

van de 9 negryen, welke nu alle bevredight zyn en doen den anderen geen quaedt meer; verders maeken bekendt aen den heer Gouverneur het doen van Siriammer Bangsa de Radja, die van Aetchin gecomen is, en hebben hetselve ondersoght, alsmede getraght met hem te contracteren ende te bevredigen, maer hy heeft niet gewilt, soo hebben wy denselven uyt de plaetse van Priaman verworpen en is landtwaert ingelopen; nogh is gecomen Siry Radja Palawan van Aetchin en woondt nu tot Batoubessie boven Tico, soo syn wy met den commandeur, Panglima 't Zaya Radja, veraccordeert, dat de commandeur hondert rd^{e} soude geven aen een persoon, die wy derwaerts souden senden om hem te vatten en te dooden; maer wanneer gehoort heeft, datter ymandt gecomen was, is hy landtwaerdt ingelopen; dit is 't geene wy den heer Generael bekendt maeken; voor dees tyt hebben wy aen den heer Generael niet te senden, als dat wy den groten Godt by dagh en naght bidden om een langh leven voor den heer Generael om syn ondersaten, soo mans, als vrouwen, lange wel te regeren; dese brieff is geschreven en getekent met onsen eygen tekeningen op den 12^{en} dagh van de maendt October, zynde Woensdagh.

En wisten d'opperhooffden van 't voorsz. schip te verhalen, dat, indiense van den meer gerepeteerden oorlogh hadden geweten, 't Frans scheepje, de Parel, meer genoemt, haer niet ontgaen soude hebben, alsoo sy dightby haer hadden geanckert gelegen, etc.

's Avondts vertreckt uyt dese rheede naer Ceylon over Malacca de hoecker, de Meerkat, medenemende voor d'eerste plaets:

50 leggers arack en eenige droguen, 't voorleden jaer tot Gale aengehouden, die in desen nu mede getaxeert zyn voor *f* 267 : 17 : 13;
dat dan t'samen comt te bedragen *f* 4857 : 17 : 3.

De brieven, die haer Ed^{e} naer Malacca, Ceylon, Cormandel en Bengalen daermede dubbelt affsenden en aen d'heer superintendent, Rycklof van Goens, enkelt met dese hoeker oock aen d'heer Bordt open werden gesonden, zulx sal connen blyken by deselve brieven en oock by de registers, insonderheyt van Ceylon, in 't affgaende briefboek, in welke Malaxe missive oock sal konnen te vinden syn, dat d'heer gouverneur, Balthasar Bordt, geordonneert wordt om 't jaght, Landtsmeer, van daer naer de cust Cormandel en de Swaert Vis met thin en spiaulter met een dubbelden brieff voor Ceylon op ontfangh deses voordt naer Bengala aff te senden.

Gelyck dan ook d'heer gouverneur Bordt voornoemt mede toecomt een pacquet brieven om die mede op den ontfangh deses per expresse naer de Straet Sincapura aen d'E. van der Dussen voordt te senden, zynde in substantie:

dat naer 't vertrek van syn E. 29 October van de Caeb de Bonne Esperance wel was gearriveert d'hoeker, de Lyster, 9 Augustus van daer expres affgesonden met d'generale brieven van d'heeren 17^{nen}, den laesten July aldaer uyt het vaderlandt ontfangen, waerby dan wert genotificeert van den langh gedreygden oorlogh, niet

alleen met de crone Vranckryck, maer oock Engelandt denselfden oorlogh tegens onsen staet voor de Francen gedeclareert heeft, naer dat hy te vooren onse Smirnase vloot regt voor Wigt had laten aentasten, maer met weynigh proffyt als reputatie, waerop dan des Conincx van Vranckrycx declaratie opgevolgt is, etc., gelyck by de gesloote exemplaren als anders comt te blyken, hoedanigh haer hoogh mogende de Compe hebben geauthoriseert tegens die natien te ageren; hierby wert ook gedaen de publicatie, die op overmorgen staet gedenuncieert te werden, gaende dese eens per de Meerkat naer Malacca en eens per chaloup, de Roos, door de straet van Durioens naer 't naeuw van Sinkapura en nogh een derde in handen van den schipper op 't jaght, Amerongen, 't welck met 't jaghtjen, de Stompneus, goetgevonden is van hier aff te steeken om t'samen omtrent Lucipara te blyven cruyssen tot UE. comste, ten principalen specterende om de Engelse Japans en Tonquins vaerders daer waer te nemen, die al om denselven tyt met d'onse sullen te voorschyn comen; maer sy souden apparent wel over Tajoan off de Piscadores connen retourneren, gelyck sy gegaen zyn, in welck geval deselve wel 15 à 20 dagen langer als d'onse conden tarderen, soo sou onse meeninge wesen, indien UE. omtrent Lucipara Amerongen quaem te rescontreren en daer kennis erlangen, dat nogh geene van de drie Engelse bodems waren gepasseert, als dan Nuysenburgh en Pauw by Amerongen te laten verblyven; stellende tot onse nader ordre het gesagh daerover in handen van Cornelis Coeman met recommandatie alle goede toeversight te nemen, dat onse vyanden niet en comen te esschiapperen;

en om het nauw off de passagie van Banca te beter te connen besetten en te beletten de deurcomst van de Engelse noortsvaerders is in Rade van India goetgevonden het schip, d'Eendraght, nogh te voegen by Amerongen, neffens ook de jagtjes, de Bock, Fortuyn ende Stompneus, om op de gemelte natie te kruyssen, latende de chaloup, de Roos, voor affgaen met een brieffken voor d'E. heer van der Dussen, die, de Japans vaerders te gemoet gesonden zynde, sigh wyders in 't herwaerts comen nae te reguleeren heeft;

en is ook mede verstaen op de genoemde bodems te verdeelen een aental van 60 militairen, mitsgaders ook aen te nemen sooveel inlantse soldaten tegen vier rde ter maent, als men sal kunnen becomen, de sergeants seven ende corporaels vyff rde om te water en te lande te gebruyken; gelyck dan ook mede ordre is gestelt, dat haer die van de penne onder hunne respective officieren 3 mael ter week in het geweer sullen oeffenen om daervan by noodt mede van gedient te connen zyn.

4 *d°*. vertreckt mede uyt dese rheede naer de Straet Banca om onse cruyssende schepen aldaer off daer omtrent off in de straet van Sinkapura onder de vlagge van d'E. van der Dussen op te soeken de chaloup, de Roos, wiens stierman, Jan Lucassen van Enckhuysen, ter handt gestelt is een duhbelde missive om aen syn E. voornoemd by verschyninge ter handt gestelt te worden, die op gisteren mede aen d'heer gouverneur, Bort, met de Meerkat is affgesonden geweest; wat ordre den voornoemden stierman oock is mede gegeven, sal connen gesien worden in 't affgaende brieffboek onder de letter Batavia; niet te min wort deselve hier mede g'insereert van volgenden inhout.

MEMORIE *voor Jan Lucassen van Enckhuysen, derdewaek, gaende met de chaloup, de Roos, om te soeken de vloote, onder d'heer Luccas van der Dussen den 18^en^ October verleden van dese rheede vertrocken.*

Op desen avont na den ontfanck van dese ordre sult ghy aenstonts van hier in 't zee begeven en uwen cours setten naer de Straet Banca, deselve inseylende off beoosten off bewesten Lucipara sonder onderscheyt, naedat u de winden en stromen dienen, om te beter spoet te maeken; van daer sult ghy het voort traghten te midden vaerwaters en deselve tragten te houden; en soo gy daer in quaemt te ontmoeten eenige Comp^es^ scheepen, dan hebt ghy aen ygelyck van deselve over te geven een van de gedruckte publicatien van oorloge, waervander u 10 stucx syn ter handt gestelt, soodanigh als deselve op heden alhier ten casteele en in de stadt naer openbaer clocken geluy bennen affgecondight, opdat deselven daervan mogen bewust zyn en haer allenthalve gereet maeken tot wederstant, 't welck ghy uyt onsen name de opperhooffden van sulke schepen ook wel expres sult aenseggen, verthonende tot versterckeringe van dit u seggen dese onse schrifftelycke ordre, mits dat ghy, dese waerschouwinge gedaen zynde, oock geen oogenblick tyts meer en versuymt; maer off 't ware, dat u in dese uwe reyse quamen te ontmoeten een offte meer France off Engelse schepen, 't welck nu onse bittere vyanden syn, die sult ghy buyten schoots blyven en sooveel, als u mogelyck is, vermyden om in hare handen niet te vervallen; en als evenwel u ongeluck soo groot was, dat ghy het niet ontsnappen conde, dan moet ghy voor al versorgen, dat dese memorie en oock den brieff, die u aen d'heer van der Dussen wert medegegeven, met swaerte over boort gesmeten wort om dattelyck te connen sinken; en opdat hier in sulken voorval geen versuym en comt te geschieden, soo sult ghy dat aen 2 off drie van de vertrouwste matrosen, die met u in de sloep syn, bekent maeken om by u overlyden soodanigh te aghtervolgen; want daer aen voor den dienst van de Comp^e^ seer veel gelegen legt, daer ghy op verdaght moet wesen.

Indien 't geviele, dat u te midden vaerwaters in de Straet Banca te veel tegenspoet, soo door contrarie wint, als stroom quamen te bejegenen, gelyck in dees tyts jaers wel conde gebeuren, dan moet ghy onder d'een off d'ander wal den besten boegh voorwenden om te meer wegh te vorderen; want wy ons daer aen veel gelegen laten, dat ghy hoe eer hoe liever by de vloote van d'heer van der Dussen comen mogt; en daerom moet ghy ook daerop wel letten en naeuwe aght slaen, wanneer ghy buyten 't eylant Banca voor open zee comt, off ghy dan de winden soodanigh vint, dat ghy door zee in 't vaerwater, dat de Japans vaerders gemeenlyck zeylen om binnen te comen, de straet van Sinkapure cont beseylen; soo niet, moet ghy wel over leggen, hoe ghy op 't alderspoedigste, 't sy dan langs de eylanden over de vlacke gronden off door de Strate Durioens, deselve Strate tot onder den hoek

van Barbaquet cont comen te gewinnen; want aldaer de vloote aldersekerst sal te vinden syn; maer, soo er de Noordtweste winden soo drifftigh door woeyen, dat ghy door de voorsz. wegen meende te veel tyt te sullen door brengen om voort te geraeken, dan sal 't niet ongeraden wesen de Straet Brouwer te kiesen om soo van boven swints in 't naeuw van Sincapura te geraeken; in allen 't welke ghy u uytter beste besteeden moet; by de vloote onder d'heer van der Dussen gecomen zynde, dan hebt ghy aen syn E. over te geven onsen brieff, die u nevens desen wert ter hant gestelt, met de copie van u dagh-register, daer in ghy pertinent aentekenen sult al wat schepen en waer van daen u op de reyse comen te bejegenen en voornamentlyck oock van sulke vyants scheepen, als u ontmoeten moghten, opdat syn E. daer van kennis tot syn naeregtinge magh crygen; op off voor de rivier van Jamby weten wy niet beter off daer leght nogh een Engels schip, de Hanebal; indien ghy soo naer by deselve riviere comt en dat selve schip daer nogh gevonden wert, soo sult dat aen den opgenoemden commandeur mede bekent doen; 't jaght, Muyden, verstaen wy, dat op de herwaerts reyse van Mallacca is; dit jaght, u tegen comende, sult ghy ook niet naelaten van alles te waerschouwen, opdat hetselve niet onverhoets come overvallen te werden.

Maer wanneer ghy in 't naeuw van Sincapura de vloote niet en quam te vinden, dan sult ghy daer omtrent wel comen te vernemen, off deselve daer geweest zyn off niet; indiense daer niet geweest zyn, soo blyffter toeven tot den laesten van dese maent en gaet dan, soose niet comen, naer Mallacca om daer naer te vernemen, alwaer gy dan de ordre van den heer gouverneur, Bort, aghtervolgen sult; soose daer geweest zyn, soo comt op 't spoedigste weder herwaerts; indien in u derwaerts reyse eenige van de Japans vaerders comt te vernemen, soo voor al waerschuwt deselve en laet haer dese onse ordre sien; soose dan eenige kennisse hebben van de Engelse Japans en Toncquins vaerders, sullen sy u daer van by schrifftelycke notitie onderrighten om d'heer van der Dussen bekent te maeken; en soose by deselve moghten wesen, dan moeten zy met malcander overleggen, offse sonder groote risico te lopen deselve connen vermeesteren en, soo neen, dan ten minsten moet de Engelsen niet blyken, dat het oorlogh is.

Soo ymant op de sloepe in dese reyse come te overlyden, daervan sult ghy den sterffdagh aentekenen en haer goet pertinent inventariseeren om hier 't uwer weder comste overgelevert te werden, hiermede etc.

Onder stont: *UE. vrunden,*

(was geteekent): JOAN MAETSUYCKER,
NICOLAES VERBURCH,
LOURENS PIT,
PIETER A. OVERTWATER,
CORNELIS SPEELMAN en
PIETER VAN HOORN.

Ter zyden stont: in 't Casteel Batavia den 4^{en} November 1672.

Aghtermiddagh syn ook binnen gestaen de burgers, Carel Willems, Jan Wynants ende Adriaen Theunis, versoekende licentie om met haer jaght, de Goede Hoop, te mogen gaen kruyssen op d'Engelsen en Francen, daerse die souden kunnen bemaghtigen, en dat haer tot dien eynde kruyt, looth en andere ammunitie van oorloge voor haer gelt moghte werden vercoght, 't welke, alsoo het voor een goede saeke wert aengesien, goetgevonden is haer hetselve toe te staen en waervan deselve dat uyt de resolutie soodanigh op de wyse van een commissie is ter handt gestelt, gelyck sulx mede is te sien, als vooren, in 't affgaende brieffboek.

5 *d*°. 's morgens becomen haer Ed° per Javaens vaertuygh van Bantam van den resident, Willem Caeff, een brieffjen, gedateert 4 November, in substantie zynde:

dat zedert 't jongste schryven, 2 deses hier g'insereert, de Engelsen haer twee scheepjes dight voor de mont van de rivier gecort en uyt het eene particuliere, datse anders gesint waren nae Masulipatnam te zenden, haddense 100 packen aen landt gebracht; die selve natie en de Francen hadden den oorlogh tusschen ons en haer den Coninck bekent gemaekt; ook mede syn hoogheyt versekert, datse nu een groote vloot schepen te verwaghten waren en twyffelen niet, off sy souden ons een ander dans leeren; maer de Coninck had geantwoort zulx niet te geloven, voor en aleer hy deselve sagh; ook hadde d'Engelsen een Javaen om een brieff tot Jamby te bestellen 150 rd° gepresenteert, maer daer was tot nogh toe niemant, die 't durffde wagen, etc.

Op den middagh wert hier binnen 't casteel voor de puye van den heer gouverneur generaels woninge, als in de stadt voor de puye van 't stadthuys, de publicatie des oorlogs in druck affgecondight en de gemeente bekent gemaekt; ook mede op alle publycke plaetsen en op de scheepen hier ter rheede aengeplackt, luydende deselve van woort tot woort, als volgt.

Publicatie.

De Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India.

By desen wort een ygelyck van Comp^es onderdanen, van wat natie, qualiteyt off conditie die wesen mogen, aengekundight ende bekent gemaekt, dat haere hoog mogende de heeren Staten Generael der vrye Vereenigde Nederlanden, onse souvereynen, gedrongen zynde geworden de wapenen tegen die van Engelant ende Vranckryck ter defencie aen te nemen; ons alhier door ordre van de wel opgemelde haer hoog mogende van onse heeren majores aengeschreven zy tegens de voorsz. twee natien alomme hier in India mede op hoede te wesen ende deselve te beoorlogen, te vervolgen ende alle mogelyck affbreuck te doen, te water en te lande, met de maght ende middelen, die E. Comp^e by de hant heeft ende crygen can, welken volgende dan by ons in Rade van India is goetgevonden een ygelyck daer van by desen te waerschouwen ende verwittigen, dat wy voorgenomen hebben in conformite van de opgemelte ordres, soo wel offensive, als defencive, den oorloge tegens de voorsz. twee natien mede aen te vangen ende Comp^es staet en goede ingesetenen met de hulpe des Almaghtigen naer vermogen te beschermen, des yder sigh voor

deselve kan maeken op hoede te wesen ende haer voor openbare vyanden aen te sien, mitsgaders die ook alle mogelycke affbreuck te water ende te lande te doen, met hope ende beede den Heere der heyrkraghten onse regtvaerdige ende getergde wapenen sal believen te zegenen.

Batavia in 't Casteel desen 4en November 1672.

(was geteekent): JOAN MAETSUYKER.

Ter zyden: onder Compes zegel, in rode lacke gedruckt, stont.

*Ter ordonnantie van hooggemelte haer Ed*e,

(was getekent): JOAN VAN RIEBEEK, secretaris.

Waerop dan ook mede in Rade van India is goetgevonden uyt te schryven een algemeenen bededagh, die op morgen, synde Sondagh, in beyde de Nederlantse ende inlantse kerken mede door d'eerwaerden predicanten staet affgecundight te worden en over sulx haer eerwaerde syn ter handt gestelt, luydende van woort tot woort mede, als volgt.

Aengesien goetgevonden zy ons alomme in posture van defentie te stellen tegen de vyantlycke aenslagh, by die van Engelant ende Vranckryck op den staet van onse landen overal voorgenomen, soo en gelyck by de publicatie daer van alomme is cunt gedaen, soo is ook goetgevonden by desen uyt te schryven een algemeenen bededagh, te houden tegens Woensdagh den 9en deser maent November, om des voor en des naemiddags in beyde de Nederlantse ende inlantse kerken binnen 't casteel ende in de stadt Godt almaghtigh eendragtelyck te bidden, dat het hem believe de wapenen in ons lieve vaderlandt ende hier alomme tegens de vyanden genadelyck te willen zegenen, om weder overvloedige reden te mogen hebben om synen heyligen name met loff en danckseggінge te verheerlycken; ende opdat dese vierdagh met te beter ordre en stigtinge magh gehouden worden, soo sullen als dan alle winckels geslooten ende geene drinckgelagen in herbergh off elders geset worden, mitsgaders ook geen arbeyt door ymant mogen worden gedaen, waerop de officiers van justitie gelast te laten toesien.

Batavia in 't Casteel 4 November 1672.

Tegens den avont senden haer Ede per den borger, Hans Ongena, met desselfs vaertuygh een missive naer Macassar aen d'heer president, Maximiliaen de Jongh, ende den raet, waerin onder anderen syn E. wort bekent gemaeckt het doorbreken des oorlogs tusschen de croonen van Engelant en Vranckryck ter eenre en onsen staet ter andere zyde, als syn meergemelte E. by de copie geconcipieerde missive, naer Banda geschreven, ende de daerby gevoegde declaratien van de Coningen, als de vordere bylagen volgens register staet ontwaer te worden, breder by de missive uytgedruckt en te vinden in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

6 *d*e. niet bysonders voorgevallen.

7 *d*e. ontfangen haer Ede per de affgesondenen van Key Nala Patti tot Damack een missive, die, uyt het Javaens getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

Dese brieff comt van Key Nala Paty tot Damack aen myn broeder, den Gouverneur Generael, in de stadt Batavia, dien Godt wil geven een langh leven, grootheyt en veel geluck om de stadt van Batavia te regeren, gelyck ook is een hulper van alle gaende en aencomende cooplieden.

Verders naer dit, soo sende myn affgesanten met name den sabandaer, Naya Pada, Wangsa Patra, Naja Patra en Sara Soeta, om by myn broeder, den Gouverneur Generael, te verschynen, nevens een geschenck van twee paerden en een coyang rys; 't geene versoeke, myn broeder niet qualyck gelieffi te nemen, alsoo niet wete, off myn broeder de paerden sal connen gebruyken offte niet; nogh, soo maeke bekent aen myn broeder van wegen 't gelt, dat Imbassadana van my medegenomen heeft om te handelen, dat op Batavia wert aengehouden, en versoeke, gelyck ook seer op myn broeder vertrouwe, dat myn broeder my daerin sal helpen, als regt en billigh is; dit is myn meeninge, als in desen brieff hebbe geschreven.

Insgelyx becomen haer Ed^e^ mede per den borger, Michiel Gillissen, een missive van den coopman en opperhoofft, Sr Jacob van Wyckersloot, ende den raedt uyt 't fort Concordia op Timor, gedateert 6 September verleden, alsmede een missive van de Vorstinne op Solor, Injy Chili, de jonge, die, uyt het Maleyts getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

Dese brieff wert geschreven uyt een suyvere opregte genegentheyt van Injy Chily, de jonge, aen myn vader, den heer Gouverneur Generael, Joan Maetsuyker, en de Raden van India, die Godt wil bewaren, een langh leven geven en hoe langer hoe meer zegenen; oock is de werelt befaemt over 't goet doen van den heer Gouverneur Generael, die het gedoente van de Comp^e^ dirigeert, en de gerughten lopen beneden winds van wegen syn verstant en vernufftigheyt; die ook syn volck, soo groot, als cleyn, wesen, ryke en arme luyden, wel regeert; en die ook regt doet, soowel aen quade, als goede, in 't doemen van de schuldige en onschuldige, een hulper van die benodight syn, een groot maeker van 't doen der E. Comp^e^ en oock seer vreesaghtigh voor syne vyanden, waerover de naem van den heer Generael overal beneden winds seer befaemt is; waermede ook bevestigt de wapenen en den naem van den Prins van Hollandt in dese werelt, 't geen Godt den heere Gouverneur Generael toevertrouwt.

Verders nae dit zal Injy Chily Moeda bescheyt affwaghten van den heer Generael, off de heer Generael yemant sal senden om op 't landt van Solor te woonen, 't geen Injy Chily Moeda aen d'heer Generael versoght heeft en tot nogh niet is geschiet; want, wanneer d'heer Generael aldaer syn woonplaetse neemt, zal de heer Generael meer ontsagh op 't lant van Solor hebben.

Verders voor dees tyt heeft Injy Chily Moeda niet anders aen den heer Generael te senden als een picol wasch tot een teken van myn genegentheyt;

nogh versoeckt Injy Chily Moeda aen d'heer Generael om buscruyt, coegels en een trommel, dat de heer Generael met een schip directelyck op Solor gelieffi te senden, aleer 't selve op Coupan is aengeweest en, wanneer het weder vertreckt, op Zolor aen magh comen.

Alsmede becomen haer Ed^{e} oock per Javaens vaertuygh een brieffje van den resident, Willem Caeff, uyt Bantam, gedagtekent op gisteren, zynde van geen bysonderen inhout, eenelyck meldende, dat Key Aria syn soon daegs voor dit schryven was getrouwt, maer sou twee dagen daeraen alle sierlyckheden vertoont en feest gehouden worden:

dat de Coninck eenige oorlogs vaertuygen liet klaer maeken; wat daermede voor had, en connen niet weten;

dat d'Engelse een vaertuygh hadden gecoght om expres naer Jamby te senden, maer sy connen geen volck crygen.

8 *d^{o}*. agtermiddagh is in Rade van India volgens de afftekeningh, na dat by d'heer gouverneur generael en eenige van de heeren 't selve hebben wesen besightigen, goetgevonden tot bergingh van den peper tusschen de punten Groeningen en Zeeburgh twee lootsen op te slaen, d'eene van hout ende plancken op de spatie, dieder is tusschen het eyndt van 't peper packhuys aen de Westzyde ende het bolwerk Zeeburgh, op de wyte offte breete van 24 voet buyten wercks, langh 10$^{1}/_{4}$ roeden, en daernae d'ander op de spatie tusschen voorsz. packhuys ende het bolwerk Groeningen, mede op vorige breete ende lengte van 11 roeden en 10 voeten.

Ter selver stont comt alhier ter rheede van Macassar over Bima en Dompo 't jaght, Ougly, medebrengende van Dompo:

1000 picols sappanhout, bedragende *f* 5400.

Waermede haer Ed^{e} dan oock becomen een missive van den ondercoopman, Paulus de Bock, gedateert 19 October, uyt de negory Boedjoe op 't eylandt Cumbava, 22 September verleden met 't jaght, Geldria, van Macassar derwaerts gesonden.

Tegens den avont vertrecken uyt dese rheede naer de Straet Banca om te cruyssen en haer te vervoegen by 't schip, d'Eendraght, omtrent Lucipara de schepen, Amerongen, Swarte Leeuw, Vliegh, Fortuyn ende Bock, waervan 't voornoemde fluytjen, de Vliegh, voor de comptoiren Palimbangh en Jamby mede neemt om daer empassant over te geven de naervolgende provisien, equipagie goederen en coopmanschappen, namentlyck:

voor Palembangh:

1 cas Persiaense wyn;
1 » rooswater;
1 kist zeep, 1 kas met schryfftuygh, nagelen, notemuscaten, foely en canneel, van yder 5 ℔;
24 stucx brantemmers, 3 ℔ gom;
$^{1}/_{4}$ last tarwe;

25 bossen Hollants en 25 bossen strolont;
6 stucx beslage en 6 stucx ysere schoppen;
24 » rottangh mantjes;
4 leggers arack, 1 vaetje jopen bier;
1/2 aem azyn, 1 vaetje wyntint;
1 vat spek;
1/2 legger Spaence wyn, 1/2 aem olyven oly;
1 vat teer, 1 vat pek en 3 teerquasten;
1/6 bael Hollants en 1/6 bael Frans zeyldoek;
20 strengen zeylgaren en 3 witte lynen;
20 bossen huyssingh en 20 bossen marlyn;
1 kist met medicamenten, bedragende..... f 1098:4:4

voor Jamby:

61 packen diverse cleeden;
4000 Spaense realen in een kist;
1 cas met 320 stucx zyde patholen en 175 ℔ gallon;
3710 ℔ looth;
1 cas rooswater, 1 cas Persiaense wyn;
1 paer vergulde pistoolen;
1 taruw molen, bestaende in 2 steenen;
1 legger arack, 1 vaetje Hollantse boter;
26048 ℔ divers yser;
200 » stael;
1 last tarwe;
30 ℔ zeylgaren en 50 zeylnaelden;
3 tingangs met coraelsteen, bedraegt..... » 42947:3:4
en gesamentlycq..... f 44045:7:8

De missiven, daermede naer die comptoiren geschreven, syn volgens gewoonte te vinden in 't affgaende brieffboek off wel in 't verbael van dat quartier.

En de missive aen d'E. van der Dussen, mitsgaders de memorie voor Simon Cornelissen van der Meer, schipper op den Eendraght, zyn van volgenden inhout; en eerstelyck de missive aen d'E. van der Dussen.

Dat syn E. voor de derdemael toecomt het brieffken, 3 deser met de Meerkat naer Malacca en daegs daer aen per de chaloup, de Roos, aen syn E. affgesonden; oock de memorie voor den schipper, Simon Cornelissen van der Meer, daer aen ons gedragen, waerin onder anderen sal blyken, dat we goetgevonden hebben onse waght omtrent Lucipara wat sterker te nemen, als eerst geprojecteert was, te meer van de sterke monture van den Engelsen Hanibal voor Jamby; oock haer returne, die uyt Japan moet comen, soodat, 't uwer verschyninge de drie Engelse noortsvaerders by dit vlootjen nogh niet gepasseert moghten wesen, UE. die post omtrent Lucipara boven de drie jaghtjen, in onsen vorigen genoemt, nogh sullen laeten de Bock, Fortuyn

en Stompneus, met sooveel nader last, als UE. ter sake van eenige nader kontschap geraden moghte aghten, moetende het schip, den Eendraght, met UE. naer herwaerts retourneren en voorts sulke andere als UE. boven de voorsz. 6 daerby mogten vinden.

Volgt nu de

MEMORIE *voor schipper, Simon Cornelissen van der Meer, op 't schip, den Eendraght, gaende vergeselschap met 't jaght, Amerongen, de fluytjes, de Vliegh, Bock, Swarte Leeuw, en 't bootje, de Fortuyn, naer de Straet Banca om waer te nemen eenige Engelse scheepen, welke door dien wegh verwaght werden.*

Het sal UE. ongetwyffelt bewust wesen, dat de Engelse natie, soo van Jamby, Tonquin, als Japan, syn verwagtende 4 haerer schepen, welke naer alle apparentie by behouden varen dese maent te voorschyn moeten comen: en misschien behalven die nogh een uyt Chiam, werwaerts dat selve in de maent Juny, komende uyt Souratta, over Malacca is vertrocken; den Jambys vaerder, genoemt den Hanibal, sien sy volgens het schryven van onsen resident op Bantam alle dagen te gemoet en soude gemonteert syn met ruym 30 stucken, nevens 70 à 80 coppen, maer wy en konnen ons dat qualyck inbeelden, om dat op de lyste van haer scheepen hetselve maer bekent staet voor een fregat van 250 vat off 125 last; en dewyle wy nu niet alleen weder met die natie, maer oock met de Crone Vranckryck in oorlogh geraeckt zyn, soodanigh als blyckt by de gedruckte publicatie, waervander aen elck schipper eene is ter handt gestelt, soo staet ons te versorgen die beyde volken hier te lande met de middelen, ons present in handen gestelt, alle mogelycke en bedenkelycke affbreuck te doen, om waerin ook geenen tyt te versuymen, soo sullen nogh desen avont het jaght, Amerongen, ende de minder scheepjens, boven genoemt, stonts naer gedane monsteringen onder zeyl gaen en sal den Eendraght in een off uytterlyck twee dagen daer opvolgen; onder tusschen sal de vlagge soo lange op 't jaght, Amerongen, waeyen en hyden schipper, Cornelis Coeman, het commando gevoert werden tot de verschyninge van den Eendragt toe om dan de vlagh en 't gesagh aen schipper, Symon Cornelissen van der Meer, weder over te geven.

In deser voegen moet ghy u uytterste debvoir doen om op het alderspoedigste in 't naeuw van de Straet Banca benoorden Lucipara tot by den eersten hoek te geraeken, alwaer deselve Straete op het engste is; hier sullen dan vooreerst Amerongen, de Swarte Leeuw ende de Vliegh het vaerwater tusschen de oevers van Sumatra en Banca over en weer blyven bekruyssen; laetende de Bock en de Fortuyn alle dagen sooveel Noortwaert verder de Straet oplopen, als wint en weder wil toelaten, om de comste van vyants schepen sooveel te eerder te ontdekken, alwaer 't ook, dat die beyde de spatie van 8 off 10 mylen te dien eynde te samen quaemt goet te vinden te laten opstoppen, als connende by ontdeckingh der Engelse voor wint

't haren believen alsaghjens op de kruyssers weder affsacken; sullende ook nae de verschyninge van den Eendraght de Swarte Leeuw, indien UE. het nodigh oordeelen, wel mede nevens de Fortuyn en Bock om kondtschap te krygen mogen affgesteeken werden, in alle 't welke UE. te samen alle goede zeemanschap en voorsightigheyt moeten gebruyken, opdat geene van vyant schepen en comen te eschiaperen; makende tot vermydinge van alle abuysen en misverstanden een perfect zeynbriefje, daer een yegelyck van UE. sigh, soo in 't zeylen, als in 't aendoen van den vyant, bequamelyck naer can reguleren.

By ontmoetinge van vyant moet yegelyck van UE. tonen een wacker man te wesen, verdagt zynde, dat degeene, die hier in comt te mancqueren, niet ongestraft en weder daerentegen, dat de goede niet onbeloont sal blyven naer de mate van haere verdienste, opwelke toeseggingh wy ook geen sints aen uwer aller manhafft willen twyffelen, en sulx ook onder de genadige hulpe Godes derven wy ons wel verseekeren van de veroveringe dergener, die UE. daer omtrent sullen comen te bejegenen, in welken geval het UE. oock toe sal staen alle voorsightigheyt te gebruyken, opdat door te onordentelyck plunderen UE. geen ongeval over en comen; moetende in allen geval de cayuyt ende de ruymen voor de Comp^{e} onbeschadight blyven en waeruyt men evenwel daernae van den buyt het volck niet sal naelaten mede te deelen; op 't welversekeren van de gevangenen, verdeelt op de scheepjens, sullen UE. oock bysonderlyck moeten letten, latende aen het overlegh van UE. met den anderen, off ghy sulke princen, als in UE. handen comen te vervallen, best oordeelt onder goede verseekeringh herwaerts op te stieren off onder UE. bewaringe te behouden, totdat wy u gesamentlyck weder thuys roepen, naer de gelegentheyt sigh magh comen toe te dragen; want wy in desen tyt niet seekerlyck connen weten, off de scheepen, welke wy met de retouren van Cormandel en Bengale verwaghten, ons buyten om door zee off binnen door over Malacca staen toe te comen; en indien dese binne door quamen, soo sal u geen occasie ontstaen tot opsendinge, sooder yet verovert was; want desen verstaen wy, dat by UE. niet opgehouden sullen worden, ten ware wy goetvonden UE. dienaengaende nogh eenige andre ordre naer te senden; maer off het gebeurde, dat 't jaght, Muyden, dat op de herwaerts reyse van Malacca off ook 't jaght, Vlaerdingen, 't welcq van Siam verwaght wert, UE. quamen te bejegenen vroeger als d'heer van der Dussen met de Japans vaerders, dan sult ghy die tot UE. versterkinge wel soo lange by UE. mogen aenhouden, totdat d'heer van der Dussen by UE. comt, als wanneer UE. oock aen syn E. sult overhandigen onsen nevensgaenden brieff en achtervolgen soodanige ordre, als syn E. UE. boven de dese nogh moght goetvinden ten dienste van de Comp^{e} te geven.

De Engelse op Bantam doen haer best, gelyck ons van daer wert geschreven, om door Javaense vaertuygen hare scheepen van den oorlogh te adverteren; indien UE. soodanige vaertuygen, daer Engelse brieven off Engelse in zyn, comt te attrapperen, soo mooght ghy deselve wel vyantlyck aentasten,

soose u de visite weygeren off ook de Engelse ende brieven niet willen overgeven, wel te verstaen, indien het sonder veel pericul en onder 't bereyck van 't canon geschieden can, sonder daerom verder van de scheepen met u boodt off 't schuyt eenige heel periculeuse canse te waegen.

Het en is niet seer te vermoeden, maer evenwel off het mogt gebeuren tegens onse gissinge, datter voor off naer de verschyninge van d'heer van der Dussen UE. sooveel vyantschepen quamen te ontmoeten, dat UE. ogenschynelyck bevonden offte oordeelen daertegen niet te connen bestaen, soo moeten UE. deselve traghten te myden, alwaer 't ook dat UE. daerom hare post souden moeten verlaten ende in aller yle herwaerts opduwen om ons kontschap te doen, waerin UE. allerhande voorsightigheyt te gebruyken en goede ordre te houden hebt.

De Vliegh is geladen voor Jamby, maer sal soo lange by UE. blyven, tot dat de de fluytjens, Marken en Westwout, daer van hier met onse nader ordre by comen om dan met malcander in comp^{e} voort te zeylen, zullende dan in passant den oorlogh op Palembangh ook bekent maeken.

Sooder eenige saken voorvallen, waerover het nodigh sal syn den raedt te beroepen, soo sal dat geschieden door Symon Cornelissen van der Meer, op 't schip, den Eendraght, sullende daer in compareeren:

de schipper op Amerongen, Cornelis Coeman, die de vlagh van de voorstengh sal voeren;
» » » de Swarte Leeuw, Hans Vermunt;
» » » » Vliegh, Marten Binckershoek;
» » » » Fortuyn, Symon Croon;
» » » » Stompneus, Anthony van Doorn;
indien wy deselve nogh comen naer te senden,
» » » » Bock.

By het overlyden van eenige der mede gaende soldaten, soo doet daer van goede aentekeninge, want hare reekeningen hier sullen blyven lopen; indien zy yet naer laten van waerdye, dat inventarisseert om hier over te leveren en anders can het naer gewoonte en gebruyck wel vercoght werden; hiermede etc.

Onder stont: *UEd^{e} vrunden,*
(was geteekent): JOAN MAETSUYKER,
NICOLAES VERBURCH,
LAURENS PIT,
P. A. OVERTWATER,
CORNELIS SPEELMAN,
PIETER VAN HOORN.

Ter zyden stont: Batavia in 't Casteel den 7^{en} November 1672.

9 *d^{o}*. 's morgens vertreckt van hier de borger timmerman, Daniel du Pree, naer Japara (om volgens bedingh op Rambangh voor d'E. Comp^{e} twee lighte chaloupen

en twee champans te doen maeken), medenemende een missive aen den coopman en resident, Jacob Couper, waerin gesloten gaen drie pacquetten brieven voor Amboina, Banda en Macassar om door voorsz. resident, soo haest mogelyck, derwaerts bestelt te werden, gelyck by den teneur van de Japaerse missive, gedateert op gisteren, is te zien, zynde deselve in zubstantie, als volgt:

dat de copie missive, 27 October verleden met Peguw geschreven, hier nevens gaet;

dat twee dagen naer Peguws depart van Caep de Bonne Esperance de hoecker, de Lyster, alhier was aengecomen met brieven van 5, 12 en 13 April, door de fluyt, Saxenburgh, uyt het vaderlant daer aengebragt, daermede ons aengeschreven wert van den oorlogh met Engelant en Vranckryck en voorts wat ordre daer op gegeven en by speciale acte door haer hoog mogende, onse heeren meesters, syn geauthoriseert, alles breder by dese missive uytgedruckt en te lesen, etc., waerop dan 4 deser lopende maent onse publicatie is affgecondight, soo als by 't gedruckt exemplaer is te sien, daer UE. hun nae sullen reguleeren; en de respective heeren strantgebieders van Javas Oostcust daer van kennis hebt te doen; voorts hoe onregtvaerdigh desen oorlogh tegens ons opgenomen wert; ook offse de weet hier van aen den Sousouhounangh gelieven te doen;

en alsoo by dit voorval niet te dugten zy, dat d'Engelse ende France vooreerst meer suyker sullen copen, soo meenen wy, dat nu sonder veel te woelen onse competentie van dat grain wel sullen erlangen; en door manquement van Spaens gelt sou de vordere procura affgebroken kunnen werden, ten ware de leveranciers 't selve geheel tegens cleeden wouden overlaten, datse misschien wel aennemen sullen; dogh, indiense daermede nae Batavia willen comen, men salse haer tot de prys courant affnemen en halff met gelt betalen;

door den gerughten oorlogh is eenige dagen de rys alhier in prys wat opgeslagen, onaengesien de gemeente nogh goede voorraet heeft, waerom wy gaerne souden sien, dat de aenvoer wat opulenter wiert; des UE. wel rugtbaer moogt maeken, datse daer voor, hier op Batavia brengende, 20 rd^{s} voor 't last sullen genieten, mits datse goet en van 't nieuw gewas moet zyn;

en naerdien UE. voor desen geordonneert is ons parthye jaracq olye te bestellen en daerop noit is geadviseert, wat de schortinge zy, dat we dan oock mede metten eersten sullen verwaghten;

ook soo haest doenelyck herwaerts stieren twee tingans, vier snedige, wel beseylde en beroeyde contings en 200 stucx van de ligste slagh pangayen, alle van soodanige groote en fatsoen, als by de nevens gaende memorie afftekeninge can worden gesien;

hier inne gaen geslooten drie packquetten brieven, aen de heeren gouverneur van Amboina en Banda, mitsgaders d'E. David Harthouwer en den raedt tot Macassar geaddresseert, die UE. alle op 't seekerste mette eerst vertreckende burgers vaertuygen derwaerts sullen voort senden, alsoo aen de spoedige overcomste ten hoogsten is gelegen.

Gelyck dan ook mede ter selver stont heel vroegh metten dagh verschynt mette chaloup van de fluyt, Elburgh, comende uyt Bengale, de ondercoopman van

't selve medebrengende van d'heer directeur, Constantyn Ranst, ende den raedt een missive, gedaghtekent 8 September verleden, tot Ougly, naer gewoonte, als meer geseyt is, te vinden zynde; en verschynt daerop, Godt danck, achtermiddagh te deser rheede de voorsz. fluyt, Elburgh, medebrengende:

275 packen offte 40150 ℔ diverse zyde;
285600 ℔ salpeter;
15000 » offte 5 lasten tarwe, bedragende met malcander *f* 176411:8:6.

Tegens den avont verschynt hier mede ledigh van Bima en Corre 't jaghtje, Geldria, van Macassar derwaerts gesonden in comp^e^ van 't jaght, Ougly, om sappanhout van daer mede herwaerts te brengen, maer comt, als vooren geseght, ledigh herwaerts, eenelyck medebrengende twee brieffjes van de Coningen Dompo en Corre, van woort tot woort luydende, als volght.

Een brieff, met eerbiedigheyt geschreven uyt een suyvere opreghte genegentheyt en tot een teeken van vruntschap, van den Coninck Dompo aen den heer Gouverneur Generael en de Raden van India, die seer befaemt en groot syn beneden wints over haer wysheyt om, soo te lande, als te water, wel te regeren, waerover ook groot sullen werden en daer door hare gelyken voor dees tyt niet sullen comen.

Vorders, ten tyden, wanneer het schip van schipper Zagharias is gecomen en de capitain van Jamby heeft geseyt, dat hy sappanhout wilde copen, soo heeft Radja Dompo geseyt, dat hy niet veel sappanhout en hadde, alsmede niet wetende, off hy een schip vol hadde offte niet, en soo hy meerder hadde, dattet alle voor d'E. Comp^e^ was, want niemant het anders conde offte moghte copen als de Comp^e^; want de plaetse van Dompo is cleen en daer is weynigh sappanhout in 't bos; en 't bos is ook cleen en hebben drie à vier dagen gesoght, maer niet meer connen vinden, 't geene ik belove aen den heer Gouverneur Generael voor altyt te geven; voor dees tyt hebbe aen den heer Gouverneur Generael niet te senden als een geel paert; gelieft niet op de cleynigheyt te sien, want 't is alleen tot een teeken, dat nogh leve.

En die van Corre.

Dese brieff met groetenis, geschreven uyt een suyvere opregte genegentheyt van Radja Corre aen den heer Gouverneur Generael en de Raden van India, die beneden wints vermaert zyn over haer grootheyt en maght in dese tyt.

Verders de Coninck van Corre maeckt den Gouverneur Generael bekent, dat de Coninck van Corre aen den Gouverneur Generael sent een paert tot teeken, dat de Coninck van Corre nogh leeft en uyt wedersyts vruntschap.

Tegens den avont vertreckt uyt dese rheede het borger jaght, de Goede Hoop, waervan op 4 deser geseyt is, dat met licentie van haer Ed^e^ op de Engelsen en

Francen soude cruyssen, zynde gemant met omtrent 60 grage fluxe gasten, groot omtrent 90 lasten, gemonteert met 4 stucken geschut, van cruyt en looth wel versien; Godt de Heere geve, datse maer wat mogen bejagen en opdoen tot affbreuk en krenckingh onser vyanden en proffyt van de rheders en lieffhebbers, etc.

10 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

11 *d°*. naerdien onder de papieren van den Francen pater Maurice gevonden syn eenige correspondentie met eenen Jacob Sido, van natie een Pomerain, dogh in France dienst in India gecomen en onder praetext van een proces voor den gereghte deser steede sigh hier heeft onthouden, apparent om te verspieden en sulx de France residenten over te brieven, gelyck nu eyntelyck uyt een brieffken, aen de boom geintercipieert en aen deselve in Frans geschreven, niet duysterlyck comt te blyken, soodat over dit, als ook eenige choquante expressien, etc., in Rade van India eenpaerlyck verstaen is denselven Jacob Sido op de gevouglyxste wyse met alle syn byhebbende papieren in verseekeringe te doen nemen en te assayseren, gelyck dan sulx den E. fiscael van India, beneffens twee gecommitteerde van den aghtbaren raedt van justitie, is gelast in 't werck te stellen, alles breder by resolutie onder dato deses te lesen.

En naerdien de Coninck van Bantam andermael heeft doen versoeken om een clock, oock mede om de bintrottangh van daer te haelen, soo is goetgevonden het fluytjen, de Santloper, met drie clocken derwaerts aff te vaerdigen om door dien Vorst daeruyt een naer syn sinnelyckheyt te verkiesen en tot een geschenck te presenteeren; ook mede den resident te gelasten den onregtvaerdigen oorlogh der France en Engelse syn meergemelte hoogheyt te notificeeren, beneffens sulx meer, als in den brieff, 15 deses naer derwaerts aff te gaen, sal werden geëxpresseert en hier naer op dato voorsz. staet g'insereert te worden.

12 *d°*. 's morgens vroegh comen hier ter rheede, Godt lof, gecombineert van Paliacatta te verschynen de scheepen, Papenburgh, Beurs, 't Wapen van der Veer, mitsgaders de hoecker, de Barm, medebrengende te samen een importante ladinge, ten bedrage van *f* 745016 : 6 : 5, bestaende in de volgende coopmanschappen en waren, namentlyk:

met d'fluyt, Papenburgh:

888 packen diverse cleeden;
906 stucx rouwe diamanten in 2 kasjes;
24678 ℔ root calliatourshout;
25 stucx stale bytels, bedraeght incoops ..... *f* 308652 : 11 : 2

met de Beurs:

714 packen diverse cleeden;
944 stucx rouwe diamanten in een casje;

Transportere ..... *f* 308652 : 11 : 2

Per transport..... f 308652:11: 2
3304 ℔ heele en 326 ℔ gestooten karkay in 29 sacken;
6 packen roghevellen;
52660 ℔ salpeter in 438 sacken;
350 stucx staele bytels, bedraegt... ..... » 184960: 9: 4

met 't Wapen van der Veer:

870 packen diverse cleeden;
54 » roghevellen;
4620 ℔ schapewol en bocke hair in 77 sacken;
510 » cassumba;
13833 » lack op de stockjes;
674 » saetlack;
1106 » diverse medicine drogen;
350 maeten boontjes oelongo;
269 ℔ caetsje;
774 » gom van Balanga;
420 stucx diverse bamboese matten. ..... » 241154:16:10

met de Barm:

53061 ℔ off 23500 stucx ysere gesmede cogels;
18330 » root calliatourshout;
69167 » Peguwse gommelack ..... » 10248: 9: 5
comt als boven te samen..... f 745016: 6: 5

De missive, die haer Ed^e^ daermede van d'heer gouverneur, Anthony Pavilioen, en den raedt hebben ontfangen, is gedateert 8 October verleden, en per 't jaght, de Beurs, van d'heer commandeur, Cornelis van Quaelbergh, van voor Trinquenemale 15 September.

Om denselven tyt 's morgens vertrecken uyt dese rheede om te kruyssen nae de Straet Banca 't schip, de Eendraght, en 't jaghtje, de Stompneus, om sigh te conjungeeren en de passagie soo naeuw doenlyck te besluyten omtrent onse cruyssende schepen, 8 deses mede derwaerts vertrocken.

13 *d^o^*. tegens den avont verschynt hier, Godt danck, spoedigh en behouden in 15 dagen van Ceylon de hoecker, de Pagadeth, met 147 packen off 11760 ℔ canneel, bedragende à 6 stuyvers 't ℔ f 3528.

De missive, daermede van d'heer superintendent en admirael, Ryckloff van Goens, uyt Gale, als den gouverneur, Ryckloff van Goens de jonge, uyt Colombo, mitsgaders van den commandeur, Cornelis van Quaelbergh, uyt Trinquenemale ontfangen, syn in ordre gedateert 28, 25 en 3 October jongstleden.

14 *d^o^*. becomen haer Ed^e^ mede per Javaens vaertuygh van Bantam van den resident, Willem Caeff, een missive, gedateert 11 deses, houdende advertentie, dat

sedert 't jongste schryven aldaer een gesant uyt de Mattaram van pangeran de Paty met een cleen geschenck tot continuatie van vrientschap aen den Bantamsen Vorst was aengecomen, met tydingh, dat de Sousouhounangh voornemens was syn havens te sluyten, door dien hy in langen tyt wegens d'E. Comp^{e} geen behoorlycke schenkagie hadde gehadt; soo wanneer sulx niet geschiede, soo was die Vorst geresolveert een maght nae Baly om 't selve te vermeesteren aff te senden; en liepen de gerughten tot Bantam, dat de Engelsen en Francen souden voornemens zyn aen den voorsz. Vorst te versoeken, met een present van 4000 roepia, Batavia den toevoer van provisie te beletten; de ondervindingh van dien soude de resident adviseeren.

De Deense tweede persoon was oock van Japara wederom gecomen en hadde verhaelt, hoe de gouverneur van Japara alle syne, als Comp^{es} goederen en vaertuygh, als oock seeker Moors huys, die Deense goederen in bewaringh had, heeft overrompelt en beroofft; desselfs opperhoofft had den Bantamsen Vorst hier over claghtigh gevallen, met versoek om den gouverneur over dese onredelyckheyt te schryven, 't welck de Coninck had beloofft te sullen doen en had ook den gesant van de Paty gelast daerover mede aen den gouverneur van Japara te schryven; offse nu yets sullen obtineeren, leert de tyt.

De Coninck verlangde seer naer de drie clocken en waren de presenten, door haer Ed^{e} in recompense van syn peper gesonden, Keey Aria seer aengenaem geweest.

En had de resident voor de waerheyt verstaen, dat d'Engelsen, wanneerse parthy peper by een hadden, (voornemens waren) haer scheepjen, den Egel, met een stille trom naer Engelant te senden, waerom d'heer agent aen den Conincq versoght had om een Javaens vaertuygh naer Jamby te mogen senden, dat die Vorst heeft toegestaen en soude 't selve sonder yets mede te nemen naer derwaerts vertrecken.

Voorts versoght de resident eenige cleeden, contanten en andere nootlyckheden voor dat comptoir en voor vier matrosen, aldaer bescheyden, yder twee maenden gagie tot haer nodigh onderhout:

Als ook, dewyl maer vyff matrosen tot 't bewaeken der logie waren, om nogh 6 derselve;

drie duysent bossen bintrottangh waren in voorraet, etc.

d'Engelsen en Francen stroyden uyt, datse dagelycx veertigh schepen stonden te verwaghten.

Oock hadden d'Engelse een Javaens vaertuygh naer Anjer om op haer schepen te cruyssen gesonden, etc.

15 *d*^{o}. 's morgens vertreckt uyt dese rheede naer Bantam 't fluytjen, de Santloper, om van daer de gereetleggende bintrottangh te halen, medenemende:

600 Spaense realen;
200 stucx patholen;
1 pack tapechindos;
1 cas met aerdewerck, speceryen, etc.;
50 ℔ booter;
50 cannen Spaence wyn;
1 aem asyn;

1/2 aem olyven oly;

6 yser bouts, 18 beugels en 6 handtsloten;

2 metale en 1 ysere clocke, ongetaxeert, bedragende buyten 't ongetaxeerde met malcander *f* 3796 : 4.

En een missive van haer Ed°, inhoudende de volgende ordres en advertentien:

dat we schier vast gemeent hadden mette uytsettingh onder den licentmeester, Ockersen, schier meester van de Peerl van de France croon souden syn geworden, maer 't is gemist, omdat 't selve schynt beter beseylt als d'onse syn geweest; en hadt 't selve scheepjen in de Straet nogh eenige dagen gesemmelt;

dat d'Engelse haer schip aen den wal gehaelt en vreese voor den Hanibal en die van de Noort hebben, is niet te vergeefs;

met dit fluytjen, de Santloper, gaet voor dat comptoir mede, als hier vooren is geseyt, 3 clocken om daeruyt door den Sulthan een tot syn dienst uyt te kiesen en tot een geringh geschenck geliefft te ontfangen, wegende de grootste 1400, de tweede 400 ende derde 326 ℔, by welke gelegentheyt syn hoogheyt dan wel ook kennisse uyt onsen naem van de omstandigheyt des oorlogs en dat die van Engelant hen daertoe met gelt hebben laten omcopen, moghte werden gedaen, etc.; oock dat wy syn uyt Paliacatta verstendight, dat de France natie onder het beleyt van den admirael, la Haye, en den directeur, Caron, op de genoemde cust mede sonder het minste reght vyantlyck aengetast en ingenomen hebben de stat St Thome, eygen aen den Coningh van Golconda, en datse aldaer en op Ceylon nogh geen tydingh van den voornoemden oorlogh hadden gehadt; 't soude ons anders aen geen maght ontbroken hebben om deselve de struickrovers affhandigh te maeken en wederom aen den eygenaer te restitueren, etc.;

soo als dit geschreven leyt, ontfangen UE. nader schryven van 11 deses, 't welck wy gelesen hebben; laet niet nae, off de besendingh van den pangeran Ade Pati van de Mattaram ook een ander ooghmerck heeft, daer ons aen gelegen soude connen syn; dat de Sousouhounan voor soude hebben syn havens te sluyten, connen we niet wel geloven; het wedervaren van den Deensen coopman te Japara is ook van daer geadviseert;

gelyck ons ook geadviseert moet worden 't voornemen der Engelse met haer scheepje, den Egel; den Hanibal verhopen wy, dat onse handen niet ontsnappen sal, etc.

Nae den middagh in Rade van India in opmerkingh genomen zynde wegens de presente constitutie der stat Nagapatnam op Cormandel, soo is verstaen de geprojecteerde verkleyninge der voorsz. stat en fortresse te laten voortgaen, maer, soo deselve onder wylen met onse aenwesende maght niet soude connen gedefendeert off behouden werden, soo sal mense t'eenemael sleghten en het volck met den vorderen ommeslagh tydelyk op Ceylon sien over te brengen en te salveren.

16 *d°*. voor den middagh becomen haer Ed° met de borger chaloup, de Massanghboom, twee brieven van den coopman, Melchior Hurt, tot Palimbangh, gedateert 30 October verleden en 5 deses.

17 *d°*. extra ordinarie vergaderingh beleyt zynde, zyn in rade geëxhibeert en geapprobeert twee crimineele processen, 't eene op en tegens Hendrick Martense Bredero van Schevelingen, gewesen onderstierman, ter saeke van overlopen en roverye omtrent Macassar om met de coorde ter doot gestraft te worden.

Item tegen den soldaet, Jan de Berry van Bergen in Henegouw, over begane manslagh tot Nagapatnam aen den soldaet, Baltus Isackx, om, in plaets van de coegel, aldaer gesententieert, met den swaerde ter doot gestraft te worden.

18 *d°*. aghtermiddagh is in Rade van India, naer gedane visite en rapport van den equipagiemeester over een bequame chaloup, toebehoorende den vryburger, Laurens Kruyskercke, verstaen deselve voor de Comp^e^ te laten copen voor seventhien hondert rycxdaelders.

Ook is wederom door off voor den aghtbaren raedt van justitie deses casteels mede gepresenteert een request, behelsende versoek, dat de raedt van justitie het appostille op haer request, in dato 6 September ingedient, hadde gelesen en dat haer Ed^e^ het laeste lit van het tweevoudigh versoek, in 't slot van 't voorsz. request vervat, hadden gelieven voorby te gaen, namentlyk, dat de ongerecuseerde leden hares raets in de saek van Wighelhuysen moghten werden geëximeert, waerom zy andermael om verscheyde pregnante redenen genootsaeckt syn geworden haer Ed^e^ te addresseeren en een favorabele dispositie hier over te versoeken, te meer d'heer Ardes in den beginne door den E. Wighelhuysen mede gerecuseert wiert; en in cas haer Ed^e^ hier toe niet conden verstaen, soo versoeckt de raedt, dat dit gecombineert collegie, soo als het is, niet moge gequalificeert, nogh by de te houdene proceduiren genaemt werden den raedt van justitie deses casteels, maer soodanigh anders geintituleert, als haer Ed^e^ moghten goetvinden. blyvende niet te min overbodigh te aghtervolgen 't geene haer gemelte hoogh Ed^e^ hierop gelieven te disponeren.

Waerop d'heer Overtwater buyten gegaen zynde, naer deliberatie in Rade van India is verstaen, dat in vorige resolutie en appostille van 6 September genougsaem is uytgedruckt, en vervolgens daerby als nogh in desen persisteeren.

19 *d°*. 's morgens comt alhier ter rheede de fluyt, Alphen; heeft 25 October de Masulipatnamse rheede door een harde storm moeten ruymen, over sulx sonder schryvens off factuyr herwaerts heeft moeten comen; de ladingh van 't selve is naer ontlossingh bevonden te bestaen in:

. . . . . .

. . . . . .

Voor den middagh extra ordinary vergaderingh beleyt zynde, over mits d'heer gouverneur generael soo terstont een missive is ter handt gecomen van den resident tot Bantam, waeruyt verstaen is, dat d'Engelsen aldaer haer scheepje, den Egel, affladen en vaerdigh maeken om hetselve met een stille trom naer Engelant te versenden, gelyck sulx en wesmeer by de gemelte missive hier onder sal kunnen gesien worden, soo is in Rade van India goetgevonden op het spoedigste daerop uyt te setten 't jaght, de Beurs van Amsterdam, de fluyt, Nieuwpoort, de hoekers, Barm en Rotgans, nevens de chaloupen, Kruyskerke en Cacap, en te mannen boven het varentvolck met 't negentigh soldaten, met ordre om haer te verhouden omtrent offte

aen wederzyden van het eylant Dwars in den Wegh, daer de Straet op haer engste is; en sal de schipper op 't jaght, de Beurs, tot nader bevel de vlagge voeren, etc.; en opdat de resident tot Bantam van dese uytsettinge kennisse magh hebben, soo sal de chaloup, de Cacap, daer empassant aenlopen om met eenen nader te verstaen van de gelegentheyt van 't selve scheepjen; en sullen de voorsz. cruyssers last hebben om op alle Engelse en France schepen, die haer in 't gesight sullen comen, te letten en traghten te vermeesteren en, soo 't geschieden can, op te brengen, waerom zy haer dan oock sullen blyven verhouden, tot datse opgeroepen worden, etc., ten welken eynde hen dese resolutie by extract sal worden medegegeven om haer naer te reguleren, gelyck sulx alles breder by de voorsz. resolutie staet uytgedruckt.

Het brieffjen van onsen resident tot Bantam, gedateert op eergisteren, is verselt met twee brieven van den commandant der stadt Nagapatnam, Jacob van der Meerschen, ende den raet, gedaghteekent 9 en 12 October, door een Deense fluyt, de Vergulde Fortuyn, van Cormandel tot Bantam aengebraght, meldende 't laeste brieffje onder anderen, dat de voorsz. raedt tot Nagapatnam door den Deensen commissaris was aengeschreven, datter voor Danisburgh drie France schepen waren gearriveert, behalven nogh een vierde voor Portonove, die alle onder het gesagh van een generael commissaris derwaerts waren gesonden van St Thome om voor dat guarnisoen rys en andere mantimentos op te copen om daermede dan naer Maliapour te verseylen, dat spoedigh moest te werk gaen, vermitse ten uyttersten maer een halve maent tyt hadden; de viceroy, de la Haye, was in off voor St Thome gebleven en d'E. Caron naer Franckryck vertrocken om den Coninck van de gestalte rapport te doen, en dat met een Engels scheepje, toegecomen hebbende meester 's Gersey, 't welck de Francen even naer 't importeren van St Thome hebben aengeslagen, soo als 't daer, vol rys geladen, ten ancker lagh; off de voldoeninge nu in Europa sal geschieden, sal de tyt leeren; en oock offse het sullen avonturen om op de cust te overwinteren off elders een andere rheede soucken; 't laeste sou niet wel comen, alsoose naer 't vertreck van 's Comp^{es} navale maght in Janurary proximo den meester daer conden spelen sonder ymant te vreesen, jae alles in allarm houden en op de Japans vaerders passen, soose naer gewoonte over Malacca quamen, etc.

En hout het Bantamse brieffje eenelyk advertentie, datter Saterdagh verleden een vaertuygh met brieven van de Engelsen naer Jamby was vertrocken; en had de Engel stilswygent vyff vaertuygen met peper ingenomen; oock warense dagelyx besigh met haer watervaten te vullen; 't gemeene scheepsvolck divulgeerden, datse daer met naer Engelant sullen vertrecken; offse 't bestaen sullen, sal de tyt leeren; altyt 't wert door een verspieder vast berigt.

En bequamen haer Ed^e hier nevens de twee voornoemde brieven, tot Bantam, als vooren geseyt, met de Deense Fortuyn van Tranquebare aengebracht; de capitain van dit scheepje was Barent Ham, voor desen d'E. Comp^e voor schipper gedient; op syn vertreck hadden voor St Thome, Madras en Tranquebare seven France scheepen gelegen; en was met desen bodem een France capiteyn, die syn schip op de cust Cormandel had verloren, overgecomen en van meeningh daer mede naer Denemerken te vertrecken.

De Santloper was op 't schryven deses aldaer ter rheede aengecomen.

20 *d°*. vertrecken uyt dese rheede, als hier vooren op gisteren staet aengehaelt, naer off omtrent 't eylant Dwars in den Wegh om te cruyssen de schepen, Beurs, Nieuwpoort, de hoeckers, de Barm, de Rotgans, en de chaloupen, Kruyskerk ende Cacap, met welck laeste haer Ed° dan ook een missive aen den resident tot Bantam schryven, inhoudende de volgende ordres en advertentien:

dat wy van 't aenstaende vertreck van den Engelsen Egel hebben verstaen, op welke tydinge dan aenstonts is goetgevonden uyt te setten de voorstaende schepen, hoekers en chaloupen om omtrent het eylant Dwars in den Wegh op 't selve ende andere vyanden te passen en te cruyssen, gelyck by extract resolutie nader sult sien; laet niet nae haer by alle gelegentheyt van alles advys te geven, datter sal cunnen dienen; het opperhoofft der Deenen sal UE. vrundelyck onsentwegen groeten en bedanken voor de goede bestellinge der brieven, van de Nagapatnamse opperhooffden ons toegecomen; 't comt oock wel, dat die van Bantam uyt haer sullen verstaen het gedoente der Francen, etc.

Uyt den Francen capitain, daer met overgecomen, sal UE. nogh 't een en 't ander comen te verstaen.

't Fluytjen, de Santloper, sien wy morgen off overmorgen met de bintrottingh te gemoet en UE. antwoort, off de Sultan behagen sal hebben genomen, in eene der drie gesonden clocken; en laet ook letten, hoe dese uytsettinge by syn hoogheyt ende regeringe genomen wort, etc.

21 *d°*. niet bysonders voorgevallen.

22 *d°*. aghtermiddagh is in Rade van India op 't weder ingediende versoekschrifft van d'E. Daniel Wighelhuysen om subsidie en sessie in den raedt van justitie verstaen 't selve d'E. fiscael ter handt te stellen om syn debat daerop te hooren.

Soo is oock op 't voordragen van den eerwaerden kerkenraet tot inlants leermeester aengenomen, Zagharias Cordero, met een besoldinge van 8 slegte roepia ter maent.

23 *d°*. op den middagh comt alhier ter rheede van Japara te verschynen de fluyt, Peguw, waermede seer debil overcomt d'E. president, Maximiliaen de Jongh, aldaer per 't jaghtjen, Coetchin, van Macassar aengelant; alsmede comt ook over de ondercoopman, Everart van der Schuer, secunde persoon tot Japara, om syn nodige affairen alhier by te wonen en dan tegen 't uytgaen van January weder derwaerts te keeren; dese fluyt brengt ook mede 167 picols off 162700 cattys poeyer suykeren, bedragende met malcander *f* 15976 : 17 : 8.

Ook levert d'heer president aen d'heer gouverneur generael over een missive van den resident, Jacob Couper, gedateert 10 deses, alsmede een schrifftelyck rapport wegens de gelegentheyt van Macassar, te vinden zynde onder d'aencomende papieren van dat quartier; en is de gemelte missive van den resident, Couper, in substantie, als volgt:

't was den resident aengenaem, dat we hier met tamelycke quantiteyt houtwerken nogh versien waren, waervan in soorten op Rimbangh en daer omtrent wel 4 scheepsladingen bleeff liggen, dat in dese tyt niet wel conde wegh gesleept

werden, door dien 't mousson al vry verlopen is; en souder egter tegens 't uytgaen van February om den eysch te voldoen geen hout comen te mancqueren, al was 't tot 8 à 10 scheepsladingen, waertoe twee kisten gelt eyst, alsoo daertoe geen cleeden sal connen omsetten.

Een van de nieuwe chaloupen was voor drie dagen van Rimbangh vertrocken, maer nogh niet te voorschyn gecomen; anders soude dese fluyt deselve wel hebben connen medenemen; d'ander sou mede in 5 dagen van de wal lopen en wanneer deselve dan met gehuirde Javanen herwaerts soude soeken te senden; de schouw conde dit jaer, sooder geen Bimase schepen daer in de boght van Rimbangh aenquamen, gelyck d'heer president die van de Spreeuw gelast had, hier op Batavia oock niet gebracht werden.

De resident siet geen kans om aen de 700 rd^{e} te geraken, soo de Chinees d'Siemko alhier tot Batavia niet geconstringueert wert te voldoen de schult, die hy aen syn overleden schoonvader, naer luyt van den brieff van den Chinees Keengko, schuldigh staet; voornoemde Keengko was door de dienaren van pangeran Ade Patty al de middelen, niet alleen affgenomen, maer daerenboven gepynight en geslagen, alsmede Tingsuys eygen soon.

De uytsinnige Wirat Macka persisteerde nogh al by syn bose opset en soeckt ons aen alle kanten de voet dwars te setten, d'E. Comp^{e} doende betalen een swaerder thol voor 's Comp^{es} gevende cleden, als ook voor de suykeren, daervoor, contrarie de vorige gewoonten van drie, nu 5 perc^{to} moeten betalen; hebbende 't sedert 't jongste schryven twee Chineesen uyt eenige opgeraepte pretentien geruyneert, daer over al eenige sonder adieu te seggen verhuyst zyn; de huirlingen van de suyker leveraers had hy haer buffels affgenomen, soodatse van die soetigheyt niet meer connen affbrengen, soodat de resident gedwongen was geweest dese fluyt maer met 1200 korven off 1627 picols te laeten vertrecken; en quam, als vooren geseyt, d'heer president daermede over, die 't jaghtje, Coutchin, nae de boght van Rimbangh had geordonneert om aldaer koebeestjens voor Macassar in te nemen, etc.

En stont oock de resident naer 't vertreck van desen bodem met de chaloup, 't Casteel Japara, nae Samarangh te vertrekken om aldaer parthy cleeden te verkopen, dewyl Wierat Macka had verboden, niemandt in de logie om cleeden te coopen soude comen sonder sigh aen den thol aen te geven en wil dan ook van de kopers thol hebben, dat onlydelyck is; en had de resident al diverse maelen getraght om hem over 't een en 't ander te vragen, maer hy laet niet toe om by hem te comen en niemant van syn volcq durft tegen hem spreeken.

Wegens den moort van den Bandasen borger, Cornelis Francen, waervan haer Ed^{e} verleden jaer den 4^{en} December largo was geschreven, maer daer was nogh regt, nogh restitutie te becomen.

De gesloten negotie, logie en ander boekjens quamen nu over, die verhoopt wierden in goede ordre sullen bevonden werden.

Voor de vergunde licentie om een sprongtogtjen herwaerts te doen bedanckt de coopman, Couper, haer Ed^{e}, maer hy stelt syn oogwit uyt tot op een ander jaer en gaet nu in desselfs plaetse de ondercoopman, Everardt van der Schuer.

Kort nae den middagh comt ter rheede uyt de Straet Banca 't jacht, de Stompneus, 12 deses met 't schip, den Eendraght, derwaerts vertrocken met tydingh, datse omtrent Lucipara 5 France en een Engels scheepjen souden gesien hebben.

Waerop dan opstont door d'heer gouverneur generael extra ordinary vergaderingh beleyt zynde, in Rade van India goetgevonden is daerop ten spoedigsten, onder 't beleyt van d'heer admirael, Cornelis Speelman, uyt te setten eenige der geroetste scheepen en daervan op morgen naer de bhay van Bantam te laten voorafgaen de Burgh van Leyden, Macassar, Hollantse thuyn, Vrye Zee en Jonge Prins, om haer, nevens de schepen (20 deses derwaerts affgesonden), aldaer tot de comste van den gemelten heer Speelman te blyven onthouden onder de provisionele vlagge van den schipper, Cornelis Swart, op de Burgh van Leyden, met last en commissie om alle Engelse en France schepen, niet alleen in ruym zee, maer ook selffs in de boght, ja omtrent de rheede van Bantam te mogen attacqueren; maer, alsse deselve dight aen de wal quamen te halen off in de modder te setten, soo sullen deselve tot nader ordre van hier werden beset gehouden.

En' is ook met eenen verstaen door d'heer admirael, Cornelis Speelman, sooveel inlantse soldaten in Comp^e^ dienst aen te nemen, alsser vrywilligh te becomen zyn, om soo te scheep, als aen landt onder hare officieren verdeelt en gebruyckt te werden; en sullen deselve soldaten werden beloont met 4, de corporaels met 5, de sergeants met 7, de vaendrigs 13, de luytenants 16 ende capiteyns met 22 rd^s^ ter maent.

's Avonts senden haer Ed^e^ een brieffjen aen de schippers van 't jaght, de Beurs, ende fluyt, Nieuwpoort, inhoudende de volgende ordres:

dat we contschap becomen hebben, datter op de binnen cust omtrent de brede banck aen dees zyde van de Straet Banca gesien zy en hen onthouden 5 France schepen, soo is opstonts in Rade van India goetgevonden, onder het commando en beleyt van den heer Cornelis Speelman als admirael, uyt te setten eenige der geroetste schepen en van dewelke vooraff sullen gaen de Burgh van Leyden, Vrye Zee, Hollantse Thuyn, Jonge Prins en Macassar, die gelast zyn voor eerst voor de baey van Bantam te lopen en hen daer blyven verhouden, totdat de gemelte heer admirael daer met de vordere magt mede sal comen te verschynen; en aengesien dese saek van vry grooter gewighte sy, dan het scheepjen, den Egel, daer UE. om uytgesonden zyn, soo is goetgevonden, dat UE. hen op ontfangh deses, gesamen met de hoekers en twee chaloupen, mede nae Bantam sullen vervoegen en hen daer onder de vlagge van voorgenoemde vyff schepen rangeren, mitsgaders dan voort aghtervolgen de ordre, die UE. van degeene, die de vlagge sal voeren, sal worden gegeven.

24 *d^o^*. 's morgens vroegh vaert d'heer gouverneur generael naer boort van 't schip, Prins Wilhem, die de vlagh op de rhede voerde, geaccompagneert met de heeren Pit, Overtwater, Speelman en van Hoorn; als wanneer haer gemelte E. aen boort waren verscheenen, wierden de schippers, etc. van de scheepen, Burgh van Leyden, Macassar, Hollantse Thuyn, Vrye Zee, Jonge Prins en voorts van de nogh ter rheede leggende schepen door een zeyn aen boort geschouwt; dewelke gecomen zynde, soo wiert d'heer Cornelis Speelman by opene commissie, den volke voorgelesen, door gemelten heer gouverneur generael als admirael en opperbevelhebber van alle

de scheeps maghten voor, buyten en hier omtrent de zeeën van Batavia, waer henen deselve ten deele off geheel zouden mogen werden gebruyckt off uytgeseth, geauthoriseert, gelyck de omstandigheden breder staen uytgedruckt en te lesen zyn by de voorsz. commissie in 't affgaende brieffboek onder dato deses.

Gelyck dan ook tegens den avont uyt dese rheede na de boght van Bantam vertrecken de vooren genoemde, gedestineerde 5 schepen, op gisteren in Rade van India gearresteert en alhier geinsereert.

Soo vertreckt mede in comp^e een snedigh burger vaertuygh om de schepen, Beurs en Nieuwpoort, mitsgaders de twee hoekers en gelyck getal chaloupen, op den Engelsen Egel uytgeset, te waerschouwen om van voor Dwars in den Wegh op te breeken en hen by de voorsz. 5 scheepen voor Bantam te begeven, etc., alles breder uytgedruckt in de missive, nu mede aen den resident tot Bantam affgaende, luydende de ordre in substantie, als volght:

dat we gister middagh door het jaght, de Stompneus, van de binnen cust van Sumatra opgecomen, verstendight zyn, dat hen aen deselve wal omtrent de brede banck aen dese zyde van het eylant Banca syn verhoudende 5 France schepen en dat een clyner bodem, die sy voor een Engelsman aensagen, van deselve affstack Zuytwaerts aen, apparent nae Bantam, om te vernemen, hoe het daer sy staende en off wy de haven oock beset houden, soo is goetgevonden onder de vlagge en 't beleyt van d'heer Cornelis Speelman als admirael de 5 voorsz. schepen meergenoemt naer de bogt van Bantam te senden en hen daer blyven verhouden tot de verschyningh van gemelten heer admirael; en sullen de vordere cruyssers, op den Engelsen Egel uytgeset, door een snedigh burger vaertuygh werden gewaerschouwt om van daer op te breken en hen mede by de gemelte schepen voor Bantam ondertusschen te begeven onder de vlagge van den schipper op de Burgh van Leyden, Cornelis Swart, met last en commissie, etc. om de Francen en Engelsen, niet alleen in ruym zee, maer ook in de bay, selffs op de rheede van Bantam te vermeesteren off te vernielen om hen niet met andere, die zy nogh souden mogen verwaghten, te conjungeren, dat vertrouwen, dat by syn hoogheyt en de grooten tot Bantam (niet) qualyck sal affgenomen worden, etc;

het fluytje, de Santloper, is hier nogh niet weder verschenen, dat al wat langer aenloopt, als wy hadden gedagt;

naer 't depecheren van desen, wat later, verschynt van Bantam het voornoemde fluytjen, de Santloper, met 3200 bossen bintrottangh, bedragende met malcander *f* 610:18.

De missive, daermede van den resident, Willem Caeff, becomen, is gedateert op gisteren, meldende onder anderen:

dat de resident de drie aengebraghte clocken met een vaertuygh voor 't palys van den Coninck had laten brengen, die de keur van een gepresenteert was; deselve besiende, seyde, dat de kleynste van de drie nogh al te groot was, maer versoghter een van omtrent 70 à 80 ℔: 't schynt, zeydt de resident, dat de France smith de Conincq wegens syn gemaeckte orlogie, dat ook niet veel en deugt, wonderlycke dingen heeft wys gemaeckt, waerom de Conincq dan ook een clock van 60 ℔ heeft geëyst;

voorts had de resident met den Coninck wegens den oorlogh discours gehadt, die daer op goet antwoort had gegeven; en vraegde ook de Coninck, off wy syn scheepje, dat verleden jaer naer Mocha vertrocken en met Engelse gemant, nu met desen oorlogh niet souden aentasten, waerop den Coninck tot contentement was geantwoort; ook versoght de Coninck drie groote verglaesde martavanen om in syn hoff te gebruycken en Key Aria om een, die wat kleynder was;

de Deenen hadden 50 groote packen kleeden aen landt gebracht; die vrunden verwaghten dagelycx nogh twee schepen, 't eene van Denemerken en 't ander van Masulipatnam;

haer scheepje, de Vergulde Fortuyn, synse voornemens 15 van d'aenstaende maendt December naer Denemerken te senden; die vrunden hadden haer dienst tot bestellingh eeniger brieven gepresenteert;

't Engels particulier scheepje had al 't geen, dat iets van belangh was, aen landt gebracht en wederom steen tot ballast ingenomen; en ley den Egel op 't aenslaen van syn zeylen vaerdigh; en sagen die natie dagelycx met arents oogen uyt naer haer schip, den Hannibal, van Jamby;

seven matrosen en een onder chirurgyn waren daer bescheyden en versoghten yder om twee goede maenden; namen derselver quamen hier nevens;

door twee verspieders was vaste toesegginge gedaen, datse 5 à 6 nieuwe aengecomen fugitive slaven in de logie souden schicken, daer nogh niet van gecomen is;

de drie gesondene clocken, nevens de voornoemde bintrottingh, comen hier mede nevens;

22 deses was het verwaghte Deens scheepje, genaemt 't Zeepaert, van Masulipatnam in 26 dagen daer ter rheede gecomen; de capitain was genaemt W. Wilkes, voor desen de Nederlantse Comp^{e} als schipper gedient; sy hadden geen brieven van d'onse medegebracht en wist daer ook nogh van geen oorlogh; twee onser schepen, op de rheede van Masulipatnam met packen geladen, stonden in corten te volgen; een Engelsman, genaemt meester Aly, is daer met overgecomen om 't particulier scheepjen, dat tot Bantam legt, wederom naer Masulipatnam te brengen; ook hadden de Engelse schryvens becomen, dat een harer schepen, in April jongstleden uyt Engelant vertrocken, op de cust Cormandel was gearriveert, waerom wel te geloven is, dat haer mede van den oorlogh bekent zy.

Insgelycx comt mede laet in den avont de schuyt van 't jagt, Bonavontuyre, 't welck dese rheede niet wel en kan beseylen, vermits te veel om de Oost gedreven is, met kleen brieffjen, doende verhael, hoe, van Malaccas rheede primo deser 't zeyl gegaen, 5 daer aen 6 schepen onder de vlagh van den heer van der Dussen in 't gesight crygende, had de steven daer naer toe gewent, alwaer ordre van syn E. bequame om empassant de rivier van Jamby aen te doen; maer door stilte en contrarie wint 15 vervolgens wederom 5 schepen in 't gesight krygende, hadden deselve schepen jaght op haer gemaeckt en bevonden deselve onse schepen mede te syn, alwaer verstonden de geluckige overwinninge van 't Engels schip, den Hanibal, omtrent de groote sant banck, waervan 15 van de principaelste gevangens

mede brenght en water en branthout versoeckt, gelyck hiervan onder uyt de missive van den schipper, Coeman, omstandiger sal verhael gedaen worden.

Gelyck haer Ed^e^ dan ook op dese become tydinge inder yl affvaerdigen de chaloup, Amsterdam, naer Bantam met een advys brieffjen aen den resident en een inleggent brieffjen aen de opperhooffden van onse cruyssers omtrent Dwars in den Wegh, luydende in substantie; eerstelyck wort den resident bekent gemaekt, dat de tydingh gister van vyff France schepen, die op de binnen cust van Sumatra souden gesien zyn, een abuys zy, als zynde onse eygen bodems, 8 deses van hier naer de Straet Banca affgesonden, by haer hebbende den Hannibal, van de Engelsen, de Heere zy danck, genomen, geladen met Jambyse peper, waervander in 't geveght 2 van d'onse en 4, naer haer seggen, van de Engelsen souden gesneuvelt zyn; 't volck is op onse schepen verdeelt en 't schip tot versterkingh van de vloot medegenomen nae de voornoemde Straet Banca, off de vrunden daernae moghten vragen; eghter sullen de 5 schepen, die gister naer Bantam zyn gegaen, naer haer geordonneerde plaets voort zeylen en haer daer blyven verhouden tot naerder ordre van hier.

De Santloper is gister avont terugh gecomen met de bintrottangh ende drie clocken; wy sullen sien, off we den Sultan een ander connen bestellen van 70 à 80 ponden, gelyck hy nu eyst, dat syn hoogheyt cont bekent maeken; met dese veranderingh en staet d'heer Speelman nu niet te comen, dogh behoefft UE. eghter niet naer te laeten de schepen van nodige verversingh te versorgen.

Dit ingeleyde brieffjen sal UE. op 't spoedigste aen onse cruyssende scheepen omtrent Dwars in den Wegh voort senden om hen tot ordre te dienen.

d'Opperhooffden van onse cruyssende scheepen wert het abuys mede bekent gemaeckt, zynde van eenen teneur, als boven is geseyt, behalven dat haer Ed^e^ hebben goetgevonden, datse nae de geordonneerde rendevous met gemack sullen voort zeylen en daer blyven verhouden, tot datse andere ordre krygen, om op de scheepen die de Engelsen, van de Noord zyn verwaghtende, en voorts soodanige andere Francen en Engelsen, als daer sullen mogen comen te verschynen; de Egel soude nogh voor Bantam leggen, meest zeylvaerdigh.

25 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

26 *d^o^*. tegens den avont verschynt hier ter rheede ledigh het voorgeciteerde jagtje, de Bonavontura, medebrengende, neffens de negotie en soldy boeken, een orgineele missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt, gedateert ultimo October jongstleden, mitsgaders een packquet Andragiryse papieren, door 't jaght, Muyden, van daer gebracht en door d'heer van der Dussen ontmoet en by syn E. in de vloot aengehouden, zynde de Andragiryse brieff, door den coopman, Hendrick Ysbrantse, aen haer Ed^e^ geschreven, gedaghtekent 23 October jongstleden; oock brenght dit jaghtje nogh mede een missive van d'heer commandeur, Lucas van der Dussen, gedaghtekent 5, alsmede een brieff van den schipper, Cornelis Coeman, uyt het jaght, Amerongen, omtrent de groote santbancq geschreven, gedateert 18 deses maents November, houdende de beyde laeste brieven uyt onse navale maghten, als volght; en eerstelyck die van den E. Lucas van der Dussen, namentlyck, dat syn E. 26 der voorleden maent de engte van Banca was gepasseert, maer door

contrary winden had de eylanden niet connen bereyken, waerom dienstigh en nodigh was geaght en met de meeste stemmen geresolveert de reyse door Durioens engte te vervolgen en 't jaghtjen, Egmont, beoosten 't eylant Lingen nae 't eylant Poelo Tymaon soude werden affgesonden, gelyck den 29^{en} derwaerts is verseylt; wat ordre den stierman is mede gegeven en de Japanse en Tonquinse, etc. geadviseert heeft, gelieven haer Ed^{e} daernevens aen te merken; en hadde syn E. tot dato voorsz. niet verder gevordert als het Noordelyxste eylant van Calantiges, hoewel syn gemelte E. geen debvoir spaerde en deselve naght al tweemael ancker geligt hadde sonder yets te vorderen; Godt Almaghtigh zy gebeden haer meerder voorspoet te verleenen, dat de kostelycke retouren van Japan, Siam en Tonquin herwaerts behouden mogen comen.

Syn E. had den lesten October 't jaght, Muyden, comende van Malacca over Andragiry, ontmoet en aldaer in de vloot aengehouden; was gemant met 63 coppen, waer onder 20 sieken en impotente bevonden waren, tot welke eynde 't selve 't jaght nogh met 30 coppen hadde versien, te weten:

van 't Wapen van Middelburgh	matrosen	3	soldaten	4
't Stight Uytreght	»	4	»	3
Nuysenburgh	»	3	»	3
de Pauw	»	2	»	2
Cabeljauw	»	1	»	3
chaloup Ackersloot	»	2	»	—
te samen	matrosen	15	soldaten	15

Gelyck ook met eenige victualie, touwwerck en medicamenten.

De brieven, van Malacca en Andragiry met desen bodem gesonden, quamen, als vooren geseyt, hier nevens met 't jagtje, de Bonavonture.

De missive van den schipper op 't jaght, Amerongen, Cornelis Coeman, is in substantie, dat wanneer 7 deses 's naghts ancker uyt Batavias rheede hadden gelight, 9 daer aen 't landt van Sumatra in 't gesight en den 11^{en} 's naghts tot voor de groote santbanck waren genadert, alwaer 's naghts in 't vierde glas van de eerste wacht den Engelsen Hannibal, comende van Jamby, in 't gesight hadden gekregen, diense hadden doen anckeren; en waren met het lamieren van den dagh Saterdaegs slaegs geraeckt; en naer dat wel drie glasen malcanderen met canon hadden begroet, had ons schip, Amerongen, den Hannibal geëntert en overwonnen met verlies van 2 dooden en de vyant 4.

En had de raedt van de schepen, Amerongen, Swarte Leeuw, Vliegh en de Bock, goetgevonden 't jaght, Bonavontura, dat aldaer met 24 coppen van Malacca en uyt onse cruyssende vloot was verscheenen, inderyl naer Batavia te laten navigeren met 15 van de principaelste gevangens, zynde de rest derselver verdeelt, te weten, op de Swarte Leeuw 13, op de Vliegh 10, op de Bock 10 en Amerongen 13; en was dit veroverde schip, Hannibal, gemonteert met 26 gotelingen, etc.

En was ook mede goetgevonden den schipper van de Swarte Leeuw, Hans Vermunt, op den Hannibal; den schipper van de Vliegh, Marten Binckershoek, op de Swarte Leeuw; den schipper van de Bock, Albert van Iselmuyden, op de Vliegh en

d'opperstierman van Amerongen, Jan Wageman, als schipper op de Bock te laten overgaen, 't welck verhoopten haer Ed° voor goet en wel sullen oordeelen.

27, 28 *en* 29 *d°*. niet van belangh voorgevallen.

30 *d°*. 's avonts vertreckt uyt dese rheede naer Bantam 't fluytje, de Santloper, medenemende 2 clocken, d'eene van 67 en d'ander van 35 ponden, om daer uyt eene door den Sultan gecosen te worden, gelyck hier onder en wesmeer by de missive, door haer Ed° aen den resident geschreven, is te sien, in substantie zynde:

dat dit fluytjen, de Santloper, weder derwaerts comt met de 2 voornoemde clocken, waeruyt de Sultan eene sal connen kiesen, het grootste van een bysondere heldere clanck zynde; het scheepjen, dat syn hoogheyt nae Mocha heeft gesonden, met eenige Engelse gemant, sullen wy gelasten, dat van de onse niet beschadigt en sal worden, vermits syn hoogheyt als doe nogh geen kennis van den oorlogh heeft gehadt, maer wert versogt, dat syn hoogheyt in toecomende van dat volck niet meer en gelieflt te laten dienen;

de martavanen, voor syn hoogheyt geëyst, heeft de sabandaer, Ockersen, met particulier vaertuygh gesonden;

den Egel hebben we verstaen, dat de voorgenomen reyse gestaeckt heeft; en sal de tydingh van de Hannibal haer buyten twyffel ook niet seer aengenaem syn geweest;

de bintrottangh is wel uytgelevert en sullen de vordere voorraet nu mede verwaghten;

onder de 7 matrosen, welker namen overgesonden zyn, syn vier by de boeken onbekent, daer op antwoort sal verwagt worden;

laet ons weten, wat tyt het Deens scheepjen, de Fortuyn, gereet sal syn om naer Denemarken te retourneren, alsoo we daer geern eenige brieven aen de heeren onse gebieders souden laten affgaen;

met dit scheepjen is passagie naer Bantam vergunt een Portugese monnick, ons mette voorsz. Hannibal in handen gecomen en daer met als passagier overvarende, die daerom voor geen gevangen te houden is.

Dese maent syn alhier van verscheyde plaetsen aengecomen 85,
soo groote, als cleene vaertuygen, gemant met 371
coppen en hebben d'onderstaende goederen
aengebraght, namentlyck:

5 vaertuygen van Pamanoekan met 20 mannen, 4 picols buffelsvlees, 4 picols hartevlees, 500 stucx gedroogde cabos, 50 bossen padi en 100 stucx pangayen.

1 van Tsendrana met 15 mannen, 15 stucx slaven en slavinnen.

9 » Bantam met 36 mannen, 1600 potten kalcq, 2000 potten en tresellen, 100 bossen rottings, 2 picols tabacq Java, 3730 stucx oude clappus en 270000 stucx oude pienangh.

1 van Timor met 4 mannen en 320 picols zandelhout.

5 vaertuygen van Dermayoe met 20 mannen, 4 1/2 last rys, 6000 stucx mangusen en 100 stucx balken.

1 van Deringo met 6 mannen en 20 picols swarte suyker.

2 » Craowangh met 8 mannen en 4 lasten rys.

6 » Chiassem met 24 mannen, 7200 bossen padi, 500 pees pada, 50 stucx plancken, 50 stucx hoenders, 1/2 last rys en 150 stucx balken.

5 van Samarangh met 21 mannen, 52 lasten rys, 27 potten oly, 200 stucx plancken, 10000 stucx pees pada, 20 picols swarte suyker.

2 van Tadoenangh met 8 mannen, 1/2 last boontjes, 4 lasten rys, 500 bossen tamarinda, 50 corven blauwe verwe en 5 potten oly.

7 van Tegael met 28 mannen, 18 1/2 lasten rys, 1/2 last sout en 350 bossen pady.

9 van Cheribon met 40 mannen, 6 lasten rys, 95 picols swarte suyker, 44 potten oly, 400 stucx rysmanden, 35 stucx buffelshuyden, 2000 stucx mangus, 50 stucx hoenders, 400 bossen tamarinda, 300 bossen pady, 500 bossen ajuyn, 167 picols en 15 cattys peper.

2 van Damacq met 8 mannen, 100 stucx plancken, 50 stucx balken en 15 lasten rys.

3 van Banjer met 24 mannen, 500 bamboesen met oly, 350 bossen rottings en 50 duysent stucx oude pienangh.

2 van Calianjer met 10 mannen en 28 lasten rys.

3 » Caliwongen met 24 mannen en 6040 stucx duygen.

3 » Sombaer met 12 mannen en 9 lasten rys.

2 » Grissee met 8 mannen, 3 lasten groene cadjangh, 50 potten oly en 1 last rys.

2 van Japara met 24 mannen, 80 picols candy suyker, 30 picols swarte suyker, 70 picols witte suyker, 30 lasten rys en 500 stucx plancken.

2 van Rambangh met 6 mannen, 500 stucx plancken, 100 stucx swalpen, 100 stucx knies, 10 stucx geyten en bocken.

1 van Godongh met 4 mannen, 3 lasten sout, 2000 stucx pees pada.

2 » Javana met 8 mannen, 1000 bossen tamarinda, 200 bossen ajuyn en 35 potten oly.

1 van Pamalangh met 4 mannen en 8 lasten rys.

1 » Sedayoe met 4 mannen en 1000 stucx steenbrassems.

1 » Packalongen met 4 mannen en 3 lasten rys.

4 » Tangerangh met 14 mannen, 150 stucx hoenders.

1 » Laboeangh met 4 mannen en 600 stucx oude clappus.

1 » Palembangh met 4 mannen en 354 picols en 90 cattys peper.

1 » Lassem met 4 mannen, 100 stucx balken en 30 stucx swalpen

Samen 85 vaertuygen, hebben in 't generael aengebraght, als volgt:

400	stucx balken;	250	stucx hoenders;
130	» swalpen;	4330	» oude clappers;
1350	» planken;	220000	» » pienangh;

8000 stucx mangussen;
10 » bocken;
100 » knietjens;
1000 » steenbrasems;
12500 » pees pada;
100 » pangayen;
500 » gedroogde cabos;
15 » slaven en slavinnen;
400 » rysmanden;
6040 » duygen;
500 » bamboesen met oly;
35 » buffelshuyden;
183½ lasten rys;
3½ » sout;
3 » groene cadjangh;
½ last boontjes;
320 picols zandelhout;
2 picols tabacq Java;
6 » buffelsvleesch;
522 » » en 5 cattys peper;
4 » hartevlees;
165 » swarte suyker;
70 » witte suyker;
80 » candy »
1600 potten calck;
2000 » en tresellen;
161 » met oly;
50 corven blauwe verwe;
450 bossen rottings;
7900 » pady;
700 » ajuyn;
1900 » tamarinda.

Daerentegen syn van hier 91 soo groote als cleene vaertuygen naer verscheyde plaetsen vertrocken en hebben de naervolgende contanten en coopmanschappen medegevoert, namentlyck:

2 vaertuygen naer Sedayoe met 269 rd^{e} aen cleeden;
10 naer Dermayoe met 518 rd^{e} aen cleeden;
7 » Chiassem met 360 rd^{e} aen cleeden;
1 » de Cust van Java met 160 rd^{e} aen cleeden;
1 » Japara met 10 rd^{e} aen radix China en 30 rd^{e} aen galnoten;
12 » Tegael met 670 rd^{e} aen cleeden;
4 » Rambangh met 281 rd^{e} aen cleeden;
6 » Damacq met 432 rd^{e} aen cleeden;
1 » Samanap met 20 rd^{e} aen cleeden;
9 » Cheribon met 344 rd^{e} aen cleeden;
1 » Craowangh met 40 rd^{e} aen cleeden;
2 » Grissick met 12 rd^{e} aen out yser, 15 rd^{e} aen galnoten, 200 rd^{e} aen cleeden en 200 rd^{e} aen amphioen;
1 » Macassar met 50 rd^{e} aen contant;
3 » Calianjer met 344 rd^{e} aen cleeden;
6 » Samarangh met 261 rd^{e} aen cleeden, 15 rd^{e} aen dackpannen en 78 rd^{e} aen oudt yser;
5 » Sombaer met 152 rd^{e} aen cleeden, 8 rd^{e} aen Toncquinse copjens en 6 rd^{e} aen oudt yser;
1 » Banda met 90 rd^{e} aen terwe en 50 rd^{e} aen witte wyn;
3 » Bouton met 150 rd^{e} aen goudtdraet, 440 rd^{e} aen cleeden en 350 rd^{e} aen contant;
5 » Pamanoekan met 154 rd^{e} aen cleeden;

2 vaertuygen naer Candael met 170 rd^{s} aen cleeden;
1 naer Ambon met 100 rd^{s} aen contant, 200 rd^{s} aen cleeden en 26 rd^{s} aen Toncquinse anys;
1 » Pamalangh met 26 rd^{s} aen cleeden;
1 » Borbos met 48 rd^{s} aen cleeden;
1 » Packalongen met 30 rd^{s} aen cleeden;
1 » Surobaya met 120 rd^{s} aen cleeden;
1 » Malacca met 663 rd^{s} aen diverse drancken;
1 » Bima met 275 rd^{s} aen cleeden;
2 » Diringo met 244 rd^{s} aen cleeden;

t'samen 91 stucx vaertuygen, hebben in 't generael het volgende vervoert:

2808	rycxdaelders	aen	cleeden;	713	rycxdaelders	aen	diverse dranken;
96	»	»	out yseers;	500	»	»	contant;
26	»	»	Toncquinse anys;	150	»	»	goutdraet;
8	»	»	» copjens;	15	»	»	dackpannen;
				45	»	»	galnoten;
200	»	»	amphioen;	10	»	»	radix China;
90	»	»	terwe;			somma	7661 rycxdaelders.

De heeren fiscael, baljuw en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael rapport gedaen van bare visite aen de onderstaende personen, namentlycq:

den 12^{en} deser maendt gevisiteert een slaeff, genaemt Pedro van Mallabaer, toebehoorende Hendricq Jans Tacq, soldaet, die sigh buyten de Rotterdammer poort verhangen hadde;

den 13^{en} deser gevisiteert een matroos, die aen de boom verdronken was;

» 15^{en} » » Losia Gonsalvis, weduwe van Rafael Joseps, in syn leven wiltschut van d'Ed^{e} heer gouverneur generael, die haer buyten de Rotterdammer poort verhangen hadde;

den 15^{en} deser gevisiteert een meyt, aen de cant van de revier by de Middelpunt dootgevonden.

De volgende personen syn dese maendt publyck gestraft geworden, namentlycq:

den 19^{en} deser maendt Jan de Berry van Bergen in Henegouwe, soldaet, over manslagh onthalst;

den 19^{en} deser Hendrick Martens Bredero van Schevelingh, onderstierman, over dat van Maccassar nae Baly was overgelopen opgehangen;

den 19^{en} deser Marten Adriaens van der Veere, hooghbootsman, en Jamby van Solor, lyffeygen van Roeloff Alberts Biermaet, over diverye, beyde gegeselt en Marten daerenboven voor drie jaren in de kettingh geklonckon;

den 19^{en} deser Reynier Snellings van Brussel, borger, en Annica van Bengala, slavinne van Aly Pelle, Moors ingesetenen, over dat Reynier voorss. slavinne van hier naer Bantam heeft vervoert, beyde gegeselt; Annica daerenboven op haer reghter wangh gebrantmerckt en beyde voor drie jaren in de kettingh geklonckon, Reynier by d'Ed^{e} Comp^{e} en Annica by haer lyffheer;

den 19en deser Paulus Ryndroom van Breda, soldaet, op de Maronda over moeyten maeken in syn waght driemael gewipt;

den 19en deser Rutger Stam van Enckhuysen, soldaet op de Maronda, over dat drie maenden uyt syn bescheyden waghtplaets geabsenteert heeft, driemael gewipt en voor twee jaren in de kettingh geklocken.

In de Nederlantse en Maleytse kerken deser steede syn dese maendt getrouwt:

12	Compe dienaers;
1	burger;
11	Mardykers;
1	slaeff;
t'samen 25	paeren.

Oock syn in de gemelte kerken gedoopt:

9	Nederlantse en
7	inlantse kinders;
t'samen 16	paeren.

Volgens notitie, by de gravemaekers deser steede gehouden, soo syn dese maendt gestorven ende ter aerde gebracht:

32	Compes dienaers;
6	burgers;
1	Duytse vrouwspersoon;
1	swarte manspersoon;
4	» vrouwen;
13	Duytse kinderen;
14	swarte dos;
4	slaven en slavinnen;
t'samen 75	dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden een getal van 5185 Javanen, alle manspersoonen, namentlyck:

1148	by de schans Jacatra;
431	by de revier Crocot;
443	buyten de poort Utreght;
860	buyten de poort Diest;
2303	by particuliere;
t'samen 5185	Javanen.

December Anno 1672.

1 *d°*. voor den middagh becomen haer Ed^e^ per Javaens vaertuygh een missive van den resident, Willem Caeff, tot Bantam, gedateert op gisteren, meldende onder anderen, hoe de vier martavanen met het vaertuygh, door den licentmeester gesonden, als de missive, aen de opperhooffden van de Beurs en Nieuwpoort geconsigneert, daer wel waren aengebracht; en was de voorsz. missive inder yl met een matroos aen de voorsz. opperhooffden affgeveerdight; ook hadde de resident drie martavanen den Coninck en een Key Aria uyt haer Ed^es^ naem vereert, die daer voor danckbaer bleven; en uyt nieuwsgierigheyt liet die Vorst het vaertuygh, dat door de harde stroom niet conde opcomen, met 5 à 6 snedige Javaense vaertuygen voor 't palys boucheren.

Voorts had de Conincq wegens desen oorlogh met den resident verscheyde discoursen gehadt, waerop de voorsz. resident behoorlyck tot contentement van dien Vorst had geantwoort; onder andere had de Coninck de tweede persoon van de Engelsen, Joan Dacres, een capitael van 1100 rd^e^ naer Tayouan medegegeven en, door dien de Vorst bevreest was, dat het schip off Engelse schepen in onse handen moghten comen te geraken, soo had de Majesteyt gelast, dat voorsz. onse resident daervan moghte kennis dragen, etc.

De Engels vertreck wiert heymelyck gehouden; meester Aly, met het Deens scheepje daer aengecomen, gaff voor om met syn particulier scheepjen, schoonder 2 à 3 Nederlantse schepen op passen, te vertrecken, omdat hy vertrouwen heeft op de zeylagie.

Ook had de resident van de Deense vrunden verstaen, datter ses France schepen, te weten, 4 voor St Thome en 2 voor Portonovo, seer gedevaliseert lagen en deselve qualyck met pompen konden boven water houden; en maeckten haer al de France capiteyns door quaet tractement van den admirael, la Haye, fugityf; oock meende men, dat hy syn scheepen aen de wal soude halen en lighten al 't volcq, geschut en ammunitie van oorlogh daeruyt om de stadt St Thome te bewaren; en verwaghten aldaer nader secours uyt Vranckryck.

't Deense schip, 't Zeepaert, souden die vrunden eerstdaegs laten vertimmeren; over sulcx versoghten deselve 6 picols huyt spykers en 1 houte pomp voor haer gelt, 't welck zy belooffden in alle gelegentheyt wederom te verschuldigen; haer Vergulde Fortuyn wiert dagelyx met suyker en peper geladen om 15 deses daermede naer Denemerken te verseylen.

De affgesonden matroos was wederom terugh gecomen en had haer Ed^{e} missive beneden Pontangh aen de Beurs overgegeven; en was de hoecker, de Barm, in comp^{e} van de Beurs; d'andere bodems lagen nogh by de Groote Combuys.

Onder 't schryven was de chaloup, de Cacap, daer ook met schryven, nevens een extra resolutie aengecomen, waeruyt de resident 't geresolveerde hadde verstaen, namentlyck om door haer Ed^{e} nogh ses bodems derwaerts aff te senden om deselve omtrent Dwars in den Wegh te laten cruyssen; en sou de resident niet naerlaten 't voorgevallene aldaer te adviseren.

Een Javaen, met syn vaertuygh van Seringen comende, maeckt ook den resident bekent, datter twee Hollantse schepen by Anjer gesien waren, die gemelte resident verhoopte, dat spoedigh herwaerts sullen comen.

Op den middagh comt met syn eygen scheepje, den Hengelaer, van Palimbangh de vrycoopman, Abraham Wys, medebrengende een missive van den coopman, Melchior Hurt, gedateert 23 November; en had de gemelte de Wys 27 daer aen volgende voor de eerste hoek van de Straet Banca 't jaght, Vlaerdingen, comende van Siam met het gewesen opperhoofft, Sr Nicolaes de Roy, gesproken; Godt de Heere geve, datse hier met de ryck geladene Japans en Tonquins vaerders behouden mogen comen aen te landen.

3 *d^{o}*. 's morgens comt alhier direct van Ceylon ter rheede de hoecker, de Vlieger, medebrengende 717 balen off 57360 ℔ caneel, bedragende à 6 stuyvers 't ℔ alhier getaxeert, *f* 17208, buyten 20 volle kisten zeep uyt Zuratta, daer met Amerongen aengebragt, kostende *f* 300 : 6.

De missive, daermede van d'heer superintendent en admirael, Ryckloff van Goens, becómen, is gedateert 14 November verleden.

4 *d^{o}*. 's avonts comt alhier ter rheede 't jaght, Batavia, hebbende de Masulipatnamse rheede door onstuymigh weder en holle dyninge moeten verlaten en genootsaeckt geworden mede de steven naer Batavia te wenden, niet anders medebrengende als ... ℔ salpeter en ... root calliatourshout, tot syn onderlaegh ingenomen, waervan hier naer op 15 deser breder sal gesproken worden om reden, aldaer aen te halen.

Met welke ongelegentheyt dan ook geen schryvens van de p^{rs} tot Masulipatnam medebrenght.

Gelyk ook mede om denselven tyt naer Malacca vertrecken de fluyten, jaghten en hoeckers, Elburgh, Marken, Ougly, Westwout, de Pagadet en de Lyster, om door d'heer gouverneur, Balthasar Bort, van daer naer de gouvernements en directien voortgesonden te worden, als by de missive, aen syn E. geschreven, is te sien, in welke bodems dan ook is gescheept, namentlyck:

in 't jaght Ougly naer Ceylon:

300 stucx kiate swalpen;
60 dunne baeye planken;
18 lasten smeecolen;
50 leggers arack;
25 » Spaence wyn;
10 halve leggers asyn;
10 halff amen olyven oly;
5 » » wyntint;
3 » » Jopenbier;
200 vaten vlees;
200 » speck;
3 kisten met medicamenten, bedraeght..... f 59133: 3:13

in de Pagadeth voor Ceylon:

50 leggers arack;
25 vaten vleesch;
50 » spek..... » 14807: 3: 7

in de Lyster voor Ceylon:

als vooren..... » 14807: 3: 7

in Westwout naer Bengalen:

1350 stucx baeye plancken;
2 » groote spiegels;
9 » paradys vogels..... » 1572: 2: 8
bedragende gesamentlyck..... f 90319:15: 3

Wat haer Ed^e^ vorders daermede naer Malacca, Bengala, Cormandel, Ceylon, Mallabaer, Wingurla, Suratta, mitsgaders naer Palimbangh en Jamby, als aen den heer van der Dussen naer de vloote en naer Lucipara aen de schippers van d'Eendraght en Amerongen schryven, sal naer gewoonte te vinden en te lesen syn in 't affgaende brieffboek, behalven ook, dat die beyde laeste hiermede verhaels gewyse geinsereert werden, eerstelyck die aen d'E. van der Dussen.

Hier benevens gaet ten overvloede het copie brieffken, in dato 3 November met de chaloup, de Roos, UE. naergesonden tot notificatie van den oorlogh, etc.; ondertusschen hebben wy op 27 November met de Bon Avontuir ontfangen den brieff van den 5^en^ November met syn bylagen, waerop geen ander rescriptie vereyst, als dat wy in 't gebesoigneerde een welgevallen nemen, dienende dese alleen tot

geleyde van de fluytschepen, Elburgh, Marken, Westwout, 't jagt, Ougly, de hoekers, Pagadeth en Lyster, geprojecteert over Malacca nae Ceylon, Cormandel en Bengale, daer wy by ontmoetinge van UE. gaerne 't jaght, de Cabeljauw, en de fluyt, de Swarte Leeuw, bygevoeght hadden om in 't Malaxe vaerwater tot cruyssers te dienen, etc., sulx sal UE. 't selve jaght, alsmede de Swarte Leeuw, soo 't selve by u is, afsteecken en met de schepen laten voortseylen.

Wegens 't veroveren van den Engelsen Hannibal en de comst van Sr de Roy met 't jaght, Vlaerdingen, uyt Siam wert, vermits 't UE. al bekent sal syn, geen vermaen gedaen, maer het sal nodigh syn, dat UE. d'heer Bort adviseeren, 't geen Sr de Roy van d'Engelsen, die met een particulier schip in Siam syn, bekent is om tot syn naerrightingh te dienen, off ten waere, dat voornoemde Cabeljauw en voorsz. scheepjens nogh tydigh genoegh en voor 't passeren van die op Malacca verscheenen.

Voor Bantam hebben wy alleen maer om de advenue tot die rheede te sluyten een sterke besettingh leggen.

De militairen, hier tot versterkingh op de schepen gestelt, sullender op yder 10 mogen blyven, maer de rest herwaerts opgebraght moeten werden.

Item de brieff aen de voornoemde schippers.

Op den 23^en November arriveerde de Stompneus en den 27^en November daeraen volgende de Bonavontuir, waermede wy 't abuys van d'eerste tydingh en 't veroveren van den Hannibal hebben verstaen, wel gedaen zynde, dat UE. deselve tot versterkinge hebben aengehouden; en magh wel soolange by de schepen blyven, totdat wy UE. gesamentlyck weder thuys roepen.

Dienen desen eenelyck, dat UE. 't jaght, de Cabeljauw (soo die door d'heer van der Dussen by UE. moght zyn gelaten), nevens de Swarte Leeuw, deselve voor vier maenden providerende, met de scheepjens Elburgh, Marken, etc. nae Malacca sult voortsenden en de Vliegh dan mede sonder vertoeven de reyse over Palembangh nae Jamby mogen laten vorderen; UE. wert nogmael gerecommandeert alle goede toeversight op UE. post te houden, opdatter geen vyanden comen door te snappen; dogh by nader veroveringh van schip offte scheepen sorghdragende, dat de capitains en hoger officieren niet mishandelt en ten minsten (alvoorens gevisiteert zynde) haer klederen aen 't lyff gelaten werden.

Niet meer als 10 militairen sullen er op yder schip mogen blyven en de rest herwaerts gesonden moeten werden.

5 *d^o*. niet bysonders voorgevallen.

6 *d^o*. is naer deliberatie in Rade van India goetgevonden met 't Deens schip, de Gulde Fortuyn, dat 15 deses van Bantam nae Denemarken staet te retourneren, een advys brieffken aen de heeren majores te laten affgaen.

En alsoo by resolutie van 26 Augustus provisionelyck 9½ schepen naer Nederlant geprojecteert waren, syn haer Ed^e nu genootsaeckt deselve tegens de Engelsen en Francen ten oorloge te gebruyken, soo is mede in Rade van India

goetgevonden, in plaets van dien, aen te leggen en met oncostelycke waren aff te laden de fluytschepen, 't Wapen van der Veer, Alphen, Papenburgh en de France Europa, daertoe alle vier van schippers ende baes timmerman bequaem gekeurt zynde.

Gelyck haer Ed^{e} oock door een brieffken van den Francen pater Maurice op gisteren was bekent gemaeckt, dat hy den schipper, die van de France fluyt, Europa, op het jaght Ougly was overgegaen, genaemt Henrick Bek van Witbay, als ook den opperstuyrman, Gillis Klinckant, hadde ter handt gestelt 16 stucken gemunt gout met parthye valse esmerauden, hondert rd^{e} aen silvere louysen, 2 goude fanums, 7 rd^{e} aen Hollantse munt, met een cleyn diamant ende een hoep ringetje; item dat schipper, Daniel den Bacq, oock had ontfangen van den capteyn, de la Melnyer, ende van den luytenant, du Quene, in 9 sacken een somma van 2178 1/2 rd^{e} aen heele, halve en quart louysen; ook wist d'E. fiscael, Cornelis Snoek, te seggen, dat de boekhouder, Jan van Gysen (met de France fluyt op Onrust zynde) ook eenigh gemunt gout en parthye silvere louysen soude hebben genoten, waerop de equipagiemeester opstont gelast is den gemelten schipper van Ougly in aller yl te gaen afflighten, etc. en den schipper, Harman Simonsze, sonder employ gaende, weder daerop te stellen; en wyders goetgevonden het voorsz. gout, silver gelt, valse esmarauden ende de caerten, etc., by pater Maurice bevonden, de oppercoopluyden van 't casteel ter handt te stellen, behalven eenige papieren, die d'E. fiscael syn gelaten om te translateeren en te sien, wat daerin sal mogen schuylen, soo en gelyck sulx hier naer breeder staet gespecificeert te werden.

Soo is ook mede verstaen in Comp^{es} hospitael op het pleyn van 't selve op 't spoedigste op te doen slaen een bamboese loots om den voorsz. pater en d'andere gevangen, soo France, als Engelse officieren, met malcander wel ruym 30 persoonen sterk zynde, in te logieren en waertoe d'heer van Hoorn de commissie heeft aengenomen.

7 *d^{o}*. comt alhier ter rheede van Bantam wederom terugh het fluytjen, de Santloper, medebrengende een missive van den resident, Willem Caeff, en een missive van den vlaghvoerder, Cornelis Jacobse Swart, op 't schip, de Burgh van Leyden, uyt de boght van Bantam geschreven, beyde gedaghtekent 6 deses, houdende advertentie en eerstelyck die van den resident:

dat de gesondene brieven wel waren ontfangen;

dat de elff bodems buyten de Bantamse baey, wel verdeelt, geanckert lagen en onmogelyck was, datter eenige schepen buyten off binnen de baey conden comen, etc.;

dat de resident was bekent gemaekt van Key Aria, dat d'Engelsen aen den Conincq hadden geklaeght, datter drie Bataviase chaloupen aldaer expres waren aengecomen om haer twee scheepen in brant te steeken en, sulx gebeurende, het de Koninck seer qualyck soude affnemen, en datse haer rheede gaerne vry en lyber willen houden, maer daer buyten ons best soeken te doen, gelyck de Conincq oock mede de Engelsen en Francen hadde gelast d'onsen oock soodanigh niet te molesteren, waerop dien heer geantwoort wiert, dattet vry coopluyden van Batavia waren en

datse haer coophandel daer soghten, gelyckse gewent waren, maer datse van dese gelegentheyt gewaerschout souden worden, etc.;

een van de twee, zynde de grootste clock, had die Vorst, diese heel wel aenstont, behouden en bleeff daervoor hartelyck danckbaer; die ander quam nu met dese bodem wederom;

bintrottangs warender thans niet te becomen;

een Chinees, met 200 picols poeyer suyker van Japara aldaer aengecomen, had weten te seggen, dat de Mattaram eenige grooten soude hebben affgesonden om Comp^es logie, die nae haren sin te hoogh gebout soude wesen, wederom te doen affbreken; en lagen op Cheribon 120 vaertuygen met rys, met voornemen om daermede op Batavia te comen;

en die van schipper Swart:

datse 29 verleden maent met haer vyff schepen in de boght van Bantam, tusschen Poulo Mady en Poulo Panjangh, waren ten ancker gecomen en eyndelyck ook Nieuwpoort, de Rotgans en Kruyskerck; 't jaght, de Beurs, de hoecker, de Barm en d'chaloup, de Cacap, lagen mede onder de hoeck van Bantam omtrent St Nicolaes baey;

twee Engelse en twee Deense schepen hadden op de rheede van Bantam gelegen, dogh d'Engelse lagen heel dight onder de wal; op ultimo daeraen hadden d'onse ancker gelight en waren buyten Poulo Panjangh in ordre ten ancker gecomen, als volght:

de Barm en Kruyskerck onder de hooge hoeck van Bantam voor St Nicolaes baey;

d'Vrye Zee $^1/_2$ myl van de wal beneden de Barm;

d'Beurs $^1/_2$ myl beoosten de Vrye Zee;

d'Hollantse thuyn $^1/_2$ myl beoosten de Beurs;

d'Burgh van Leyden, vlaghvoerder, $^1/_2$ myl beoosten de Thuyn;

d'Jonge Prins $^1/_2$ myl beoosten den vlaghvoerder;

Macassar $^1/_2$ myl beoosten de Prins;

Nieuwpoort dight onder 't riff van Pontangh;

d'Rotgans tusschen Macassar en Nieuwpoort;

d'Cacap, by den vlaghvoerder als advys jaght gebruyckt;

deselve syn altyt slaghvaerdigh om de vyanden te attacqueren volgens zee- en krygsgebruyck;

klaegt over drinckwater; de Rotgans was naer St Nicolaes baey om water gestiert, maer 't was onbequaem bevonden; oversulx was geresolveert deselve met de benodigste schepen haer water vaten naer Bantam aff te vaerdigen;

en bequamen haer Ed^e hier nevens ook een eysjen van behoefftigheeden, namentlyck:

timmerhout en eenige gesorteerde spykers;

drie gesorteerde cabeltouwen tot boeyreeps;

hondert bossen Hollantse lont;
aght cardoes cokers tot 2, 3 en 4 ponders;
drie lantarens off lighters;
vier laet priemen;
twee booren;
wat cardoes, cleeden en naeygaren;
versoeckt mede voor de scheepen, etc. povisie, alsoo sy daermede haest ten eynde zyn.

8 *d°*. voor den middagh becomen haer Ed° per Chinees vaertuygh van den resident tot Japara, Jacob Couper, een missive, gedateert 12 des verleden maents November, houdende in substantie:

dat 't jonghste schryvens 10 off 12 dagen daer te vooren met de fluyt, Peguw, was geweest: en waren dienselven avont, voor 't opcomen der maen, omtrent 20 Javanen met 2 cleyne vaertuygen aen de chaloup, 't Casteel Japara, geweest, alwaerse den wagt man voor de tent slapen vindende, een steek in de buyck gaven, datter de doot naevolghde, maer de quartiermeester, die binnen de tent nogh wacker zynde, was met nogh ses mannen op de moordenaers uytgevallen, daervan 3 mannen met pieken door de armen yder een steek hadden gecregen, behoudende een de piek daermede gesteken was, jagende alsoo die schelmen weder overboort en gavender met roers en musquets wacker damp op, sulx sy 't eene praeuwtjen verlieten, soo datse haer met swemmen mosten behelpen; en had de resident daerop de chaloup met nogh 2 mannen, 2 snaphanen, 2 pistoolen, 6 handtgranaden, 2 vuerpotten en 2 corte pieken boven 't vorige geweer versien, met ordre, datse voortaen met 2 mannen te gelyck sullen waeken, als wanneerse dan souden bequaem wesen met hulp van haer geschut 100 Javanen aff te keeren; dit voorverhaelde was Wirat Macka door Marmagatti laten aenseggen, dogh geen antwoort becomen en had op de aenclaght stil geswegen, maer op 't jongst had geseyt: het en can die niet welgaen, die my ongelyck doen, soo datter met dien man geen lant was te beseylen, etc.

Brenger deses is eenen 't Siancko, Chinees, mede schoonsoon van den sabandaer tot Grissick, die aenneemt te bewysen, dat syn swager, d'Siemko, meer gelt aen syn schoonvader ten aghteren is, als des Ed°. Comp°s pretentie belanght, waerom de resident versoekt Comp°s pretentie van 900 rd° door voornoemden d'Siemko magh voldaen worden; en had de resident verstaen, dat de Conincq in beraet wilde nemen om den uytvoer der houtwerken, rys en sout te verbieden en op andere coopmanschappen 20 percento te doen betalen, maer daervan soude nogh geen uytspraek syn gedaen.

Met groote verwonderingh was de resident door den vryburger (medebrengende een copia publicatie brieff van haer Hoogh Mogenden en door haer Ed° alhier doen publiceeren) ontwaer geworden den oorlogh, van Engelant en Vranckryck tegen onsen staet opgenomen, etc., waerop de voorsz. resident een deser publicatie brieven aen d'opperhooffden van 't jaghtjen, Coetchin, had overhandight om sigh by eenige rescontre daernaer te reguleren.

9 *d°*. naerdiender sooveel peper by de packhuysen is, boven dieder nogh tot Malacca, Jamby en Palimbangh sal wesen, als hier nogh hinnen en buyten de boom in vaertuygen leyt en nogh toegebracht wort, ende dat de Engelse en Francen staende den oorlogh van de voorsz. plaetsen niet en sullen derven halen, etc., soo is in Rade van India goetgevonden de peper, die naer desen van buyten sal aengebracht worden, alhier maer tegen vier rd° contant het picol te betalen en sulx te beginnen met ultimo January aenstaende.

Soo is ook mede in Rade van India goetgevonden op de claghte der Francen, met 't jaght, Batavia, van Ceylon overgecomen, den schipper, Daniel den Back, van voorsz. jaght te doen afflighten en weder by provisie daerop te stellen den schipper, Jan Hendrickxe Swart, die jegenwoordigh sonder schip is, breder by de resolutie te sien.

10 *d°*. vertrecken uyt dese rheede naer onse cruyssende schepen voor Bantam de Stompneus, Vlieger en Santloper, medenemende voor die vloot de geëyste nootlyckheden en provisien, als het brieffjen, derwaerts aen den schipper, Cornelis Swart, ende verdere opperhoofden geschreven, dicteert, namentlyck:

dat UE. brieff van 6 deses was ontfangen, waeruyt UE. gedoente als 't verdeelen der scheepen hebben verstaen; wy willen niet twyffelen, off de resident sal UE. een goede water plaets hebben aengewesen; en gaen nu derwaerts de drie voorseyde bodems met d'91 waterleggers, die door UE. haestigh vertreck lest hier gebleven syn, om verdeelt te worden, soo als op elck getekent staet; en gaen daernevens dan oock de geëyschte nootlyckheden en provisien, sooals uyt de nevens gevoegde lyste sult sien; deselve bodems sullenwe, nevens de Rotgans ende Barm, waertegen de Vlieger wel voor een tyt can aengehouden werden, wederom terugge verwaghten.

Tegens den avont ontfangen haer Ed° per Javaens vaertuygh door een Deens edelman een kleen brieffken van den resident, Willem Caeff, tot Bantam, gedaghtekent op gister, houdende eenelyck advertentie, dat 7 deses daegs naer 't laetste schryven de vloot met verswater hadde versorgt en dat door 't aenschryven van schipper Swart haer een bequame plaets beneden de hoek van St Nicolaes baey om water en branthout te halen, daer de boots gemackelyck conden aencomen, had aengeweesen, daerse daervan gemackelyck haer noodtdrufft conden crygen.

Mettet schuytjen van den vlaghvoerder was een brieffjen aen d'heer admirael, Cornelis Speelman, aengebracht, dat hier nevens quam.

Volgens schryven van den E. licentmeester, Ockersen, quam nu ook met dit Javaens vaertuygh over een Deense stuyrman om de geëyschte spykers en pomp te halen.

't Vaertuygh, door de Engelsen naer Jamby gesonden, was daer ook wederom aengecomen en hadden deselve Javanen ons opperhoofft aldaer van den oorlogh bekent gemaeckt, etc.

Terselver stont comt ook mede alhier ter rheede 't galjot, de Fortuyn, zynde door hart weder uyt de Straet Banca van onse scheepsvloot verdreven.

11 *d°*. alsoo de resident tot Bantam haer Ed° by syn missive hadde bekent gemaeckt het vertreck van de Deense Vergulde Fortuyn op 15 deses naer Denemarken,

soo vertreckt als nu tegens den avont een chaloup met twee pacquetten brieven, te weten, 't een voor de praesidiale camer van Zeelant en 't ander voor de camer Amsterdam, benevens een missive, mede door haer Ed^{e} aen den heer extra ordinair raedt en gouverneur aen de Caep, Ysbrant Gotske, geschreven, verselt met een brieffjen aen den voorsz. resident, Willem Caeff, houdende in effecte antwoort op de syne, namentlyck:

dat de Deense vrunden met de spyckers en pomp sullen geaccomodeert worden;

dat het wel is gedaen, dat de vloot met drinckwater en andere verversingh versorght is geworden, als ook de aenwysinge van een bequame plaets om water en branthout te halen; en wert de resident gerecommandeert, eghter niet naer te laten haer van tyt tot tyt met verversingh te provideren.

hier nevens gaen de voorsz. twee packquetten brieven aen de heeren 17^{nen}, in een houte doos geleght, met 2 à 3 lose spyckers toegedaen, als ook een packquet voor de Caep buyten de doos om deselve, nevens onse groete, aen 't opperhoofft bestelt te worden en ook daer nevens ter handt stellen de speceryen tot vereeringh, in 't bygaende memoritie gespecifieert.

12 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

13 *d^{o}*. nae den middagh verschynt hier ter rheede uyt de vloot van d'E. van der Dussen de chaloup, Ackersloot, met een missive, getekent door syn gemelte E. en den coopman, Cornelis Valconier, gewesen opperhoofft in Toncquin en aldaer verscheenen met de jaghten, Meliskerken en Bleyswyk, gedaghtekent ultimo des verleden maents November, uyt 't Wapen van Middelburgh, geanckert 5 myl benoorden de hoek van Barbaquet, waerby haer Ed^{e} bekent maeken:

dat 5 des voorsz. maents daer te vooren 't laetste schryvens mettet jaghtje, de Bonavontura, comende van Malacca, was geweest, waervan als doen kennisse was gedaen, wat doen ter tyt was voorgevallen, gelyck in de voorsz. missive, 26 verleden maents aengebragt, uytgedruckt staet en in dit dagh-register mede is aengehaelt;

sy waren door variable winden sedert niet voor 19 buyten Sincapuras engte geraeckt tot voorsz. anckerplaets, dewylse sedert 19 gemelt niet hadden connen gewinnen, maer daer sou geen debvoir gespaert worden om, was 't doenlyck, ten minsten aen 't eylant Aura te geraeken;

20 daer aen was in de vloote aengecomen met de jaghten, Meliskerken en Bleyswyck, de E. Cornelis Valconier uyt Toncquin en de fluyt, de Stermeer, uyt Japan, met tydingh, datse 't jaghtje, Egmont, naer Poulo Tymaon affgesonden, daer gevonden en de brieven, aen de opperhoofden, soo van Japan, als Toncquin geschreven, ontfangen hadden; datse ook mede aen 't voorsz. eylant hadden gevonden 't jaght, Lantsmeer, van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, tot Malacca, mede met brieven derwaerts gesonden, waghtende aldaer onder de Boxhoorns, en 't jaghtje, Egmont, in de Wester baey om sekerlyck te mogen ontmoeten de nogh te verwaghten Japanse schepen, die niet volgens beright voor den 9^{en} voorsz. van daer stonden te vertrecken, dat geheel de becommeringh had weggenomen; en hadden haer Ed^{e} om te sekerder te gaen 't jaght, de Cabeljauw, voor de Straet Sincapura doen anckeren, als wanneer de resterende Japanse schepen, die straet qualyck by duysteren naght conden inlopen

sonder van haer gesien te worden en by verschyninge de stevens dan souden naer Batavia wenden door de Straet Banca, alsoo van de France natie niets vernomen off eenige van deselve ontmoet hadden;

't jaght, Vlaerdingen, van Siam was tot dien tyt nogh in de vloot niet vernomen; verhoopten 't selve naer Batavia sal aengecomen wesen, etc.;

en naerdien tegen 't voorweten van haer Ed^e^ de schepen nu later uyt Japan vertrecken, soo sal de wedercomste soo spoedigh niet syn, waerom nu nodigh was geaght voorsz. chaloup, Ackersloot, met dese aff te senden om UEd^e^ daer van kennisse te doen hebben, gelyck hier dan ook nevens gevoeght gaen de brieven, van Japan en Tonquin met de voorsz. bodems aengebracht.

Gelyck haer Ed^e^ dan ook mede de voorsz. brieven van Japan en Toncquin becomen, namentlijck een origineele missive van de opperhooffden d'E. Joannes Camphuys, ende den raedt uyt Japan, van dato 23 October; een copie missive, gedateert 28 October, door voorsz. Valconier voor affgesonden, benevens een cleen brieffjen (door syn gemelte E. uyt de voorsz. vloot als vooren ultimo November gedateert) geschreven, in effect zynde, dat Comp^e^ handel, soo omtrent de vercoop, als incoop, tamelyck voorspoedigh gevallen was;

dat hy, nae gedaen transport aen den coopman, Albert Brevingh, en met Meliskercke en Bleyswyk den 2^en^ November d'Arquaronse rivier met een ladingh van 337606 : 10 : 12 aen zyde stuck goederen en muscus, uytgelopen zynde, tusschen 14 en 15 daer aen onder Poelo Tymaon ten ancker comende, door de hooffden van Egmont de schrifftelycke ordre van d'E. van der Dussen bequam, volgens dewelke 20 vervolgens onder de meergeseyde noorderhoek van Barbaquet ten ancker quamen, etc.

Uyt de voorsz. Japanse missive hebben haer Ed^e^ met droeffheyt en herten leet gelesen het jammerlyck stranden van de schone nieuwe fluyt, Cuylenburgh, aen de Noordtzyde van het eylant Formosa met een cargasoen, ten bedrage van *f* 209057 : 2 : 13, waervan 21 coppen met de boot tot Nangasacki aengecomen en 8 met de chaloup omgeslagen en verongeluckt waren; de rest, bestaende in 34 zielen, waren by het gestrande schip gebleven, die apparent in handen van de Chineese vyanden stonden te vervallen; Godt de Heere wil haer een spoedighe verlossingh verleenen; hoeveel cargasoen met de resterende 7 bodems nogh syn aengebracht en hoedanigh d'onse in Japan syn getravalieert geweest, als anders, sal cunnen gelesen worden in 't aencomende brieffboek van dat quartier.

Op dese become tydingh hebben haer Ed^e^ goetgevonden inderyl nogh met een Javaens vaertuygh naer Bantam aff te vaerdigen een appendix brieffjen aen de heeren 17^nen^ om te sien, off hetselve nogh conde aen 't Deense opperhoofft van de Vergulde Fortuyn bestelt worden en om haer gemelte Ed^e^ van de Japanse en Toncquinse gelegentheyt en negotie kennisse te doen hebben; tot welken eynde dan ook daer nevens gaet een brieffjen aen den resident tot Bantam, waerby denselven bekent wort gemaeckt de ontfangh der brieven van Japan en Toncquin, als hier vooren is geseyt, en 't affgaen deser post scriptum aen de heeren 17^nen^ om nogh bestelt te worden aen 't Deens schip, de Vergulde Fortuyn; en omdat de bekende

Javaen, waermede dese overcomt, hem te meer magh beneerstigen, soo is hem beloofft, indien 't schip nogh beloopt, 2 realen, die UE. hem in sulken geval sal betalen; d'Engelse schepen, nae Japan gesonden, syn daer niet verscheenen, maer de bodem naer Tonoquin is daer geweest en in 't begin van September alleen geballast weder nae Tajoan vertrocken.

Gelyck ook in Rade van India goetgevonden is op het gedane schrifftelyck versoek (in 't resolutie boek ingeschreven) van de paghters van 't sagou bos in Amboina en herwaerts gerenvoyeert, tot appostil te geven, dat namentlyck verstaen is (by provisie en tot dat de saeke, in 't proces tegen den heer Jacob Cops geintenteert, nader sal wesen geëxamineert) tot antwoort te geven, dat naer Amboina sal geschreven worden, haer geen gelt aff te vorderen dan naer voorgaende expresse ordre van hier.

De voorsz. requestranten, Louys Gomes, Guatta Hoedy, metten secretaris van den Amboinsen landtraet, zyn mede in Rade van India op haer versoek vergunt voor haer vaertuygh 10 musquets ter leen, nevens wat cruyt en loot voor gelt, mits het voorsz. geweer aen d'E. Comp^e^ op haer aencomst weder overgevende off contante betalinge by verlies off dattet gebroken moghte syn.

En alsoo de tyt tot het vertreck der retourschepen naer het vaderlant dighte by comt, soo is ook goetgevonden te laten doen de publicatie van de ordinaris gedruckte placcaten, etc. aengaende de vertreckende luyden hare pretentien, tot welkers aenhoringh ende de te doene verlossinge genomineert en versoght zyn d'E. heeren Cornelis Speelman en Pieter van Hoorn, om des Dynsdags ende Saterdaegs voormiddags binnen 't casteel ter audientie te sitten, soo en gelyck by hetselve placcaet sal worden cunt gedaen, als oocq haer Ed^e^ voornemen Saterdagh 24 deser daer van haer eerste begin te maeken.

14 *d^o^*. tegens den avont retourneren alhier wederom uyt onse navale maght offte vloot voor Bantam de hoeckers, Rotgans en de Barm, mitsgaders 't jaghtjen, de Stompneus, medebrengende een brieffjen van den commanderenden schipper op de Burgh van Leyden, Cornelis Swart, meldende, dat het jongste schryven, provisien, etc. van hier gesonden, aldaer hadt becomen ende voorsz. provisien, etc. met nauwe opmerkingh aen de byhebbende schepen uytgedeelt, soodatse al t'samen eenparigh en voor even veel tyt geprovideert zyn; zy hadden entlyck nae veel soekens een water plaets beneden St Nicolaes baey gevonden, die haer van den resident, Caeff, was aengewesen, soodatse verhoopten het wel voor een tyt te sullen stellen; van de Rotgans waren 4 en van de Barm 6 soldaten geordonneert op de Vlieger over te gaen, alsmede 2 stuckjes canon van 2 en 3 ℔, nevens haer toebeheren, van de Barm op Kruyskerck over te geven.

Hier nevens quamen ook drie moetwilligers van de chaloup, Kruyskerck, nevens een attestatie en verclaringh tot haren laste, etc.

15 *d^o^*. voor den middagh comen, Godt loff, behouden alhier ter rheede van Masulipatnam de jaghten, Durgerdam en Meerman; wat deselve medebrengen, als oock de fluyt, Alphen, op 19 November passado en 't jaght, Batavia, 4 deses alhier sonder schryven off factura aengecomen en die de Masulipatnamse rheede door onstuymigh weder hebben moeten verlaten, hier vooren yder op syn dato aengehaelt, alsmede wat het verwaghte jaght, Buyckloot, mede aldaer ingeladen heeft, is by de

Masulipatnamse missive van de Srs Caulier en Outhoorn, gedateert 28 October verleeden, te sien, vermits de ladingh van alle dese voorsz. vyff bodems, in een factura door malcanderen gestelt zynde, bevonden zy te weesen:

2706 packen diverse sorteringe cleeden met de geene, welke van Paliacatta affgecomen zyn;
308300 ℔ salpeter, tot Sadrangapatnam gescheept:
284720 » caliatourshout, soo hier, als tot Paliacatta geladen, bestaende in 2000 stucx;
10 packen roghevellen, met de Kockmeeuw van Nagapatnam daer aengebraght;
400 oncen besoar steenen;
8760 ℔ indigo;
2000 stucx rode lere vellekens;
29880 ℔ stael;
1 martavaen;
32011 ℔ ebbenhout;
72660 » diverse spykers;
1 versegelt packje met diamanten, dat uyt de Coulcerse mynen van de kooplieden, Theodorus van Cloon en Jacobus Bruyseel zaliger, tot Masulipatnam soodanigh was aengecomen en over quam;

bedragende met malcander / 703966 : 11 : 13.

16 d^o^. aghtermiddagh is in Rade van India goetgevonden den capiteyn, St Martyn (12 November jongstleden met het Wapen van der Veer over Cormandel hier van Ceylon aengecomen) onder den mayoor binnen 't casteel te plaetsen.

En ook verstaen den luytenant, Fredrick Hendrick Muller, nu lange jaren opsight over de buyten forten en Javanen hebbende gehadt, te qualificeeren tot capitain met 75 guldens ter maend voor drie jaren van nu aff.

Ook is mede goetgevonden de varkens en vleeshallen, die seer vervallen syn en 't eene dight aghter de Nederlantse kerk en 't ander even boven de brugh aen de revier cant over de Groenegraght tot groote discomoditeyt van de fruyt ende groensel vercoopsters syn staende, te verplaetsen ende die te brengen aen de over offte Westzyde van de gemelte groote rivier.

Alsmede in plaets van den overleden Maleytsen schoolmeester, Jan Bastiaense, in 't Amboins quartier te gebruycken, Zagharias Cahyn van.....

17 d^o^. 's morgens vroegh comt alhier ter rheede een chaloup van den vrycoopman, Abraham Wys, van Malacca over Palimbangh medebrengende ses brieven, namentlyck een missive van d'heer gouverneur, Balthasar Bort, ende den raedt van dato 26 November met een appendix van 3 deses en een briefjen van syn gemelte E. particulier, gedaghtekent 26 November voorsz., alsmede een briefjen van den coopman, Melchior Hurt, de dato 6, mitsgaders een van d'E. van der Dussen, een van den oppercoopman en geweesen opperhoofft in Japan en laestelyck een brieffjen van den coopman en geweesen opperhoofft in Toncquin, Cornelis Valconier, alle drie geteekent 14 deses maent November uyt de floot van defencie,

geanckert leggende omtrent de breder Santbanck en 't eylant met de hooge boomen in 't gesight van Sumatra, te vinden onder d'aencomende papieren, yder op syn quartier, werdende eghter niet te min de drie laeste hiermede vervolgens aengehaelt, meldende dan eerstelycq die van d'E. van der Dussen:

dat 't jongste schryven was geweest 30 der voorleden maent met de chaloup, Ackersloot, 13 deses hier aengecomen; sedert waren op 3 deses maents uyt Japan by de vloote verscheenen de ses resterende schepen, waerom syn E. de steven had gewent om de Zuyt, maer door stilte nogh niet verder dan voor de Straet Sincapura geraeckt, alwaer ontmoet hadden de chaloup, de Roos, van hier 4 deses expres affgevaerdight tot bekent maekingh van den gepubliceerden oorlogh, waervan de copyen aenstonts met 't jaght, Lantsmeer, aen d'heer gouverneur, Bort, waren affgesonden om off de hoeker, de Meerkat, van Batavia gesonden, de reyse soo spoedigh als Lantsmeer hadde gewonnen; en hadde syn E. in de Straet Banca ook ontmoet de schepen, van hier derwaerts gesonden, nevens 't veroverde Engels jaght, den Hannibal, en 't jaght, Vlaerdingen, van Siam daer mede aengehouden, welke besettinge (naerdien de verwaghte Engelse noortsvaerders nogh niet gepasseert syn en apparent voor January niet te comen staen) syn gemelte E. dan nogh versterckt hadt met de jaghten, Nuysenburgh ende Pauw; en alsoo meergemelte syn E. beright was, dat twee van de voorsz. drie verwaghte Engelse schepen kloecke fregatten zyn, yder, wanneer uyt Engelant verseylden, gemonteert met 40 stucken, soo was by den raedt geoordeelt dienstigh te wesen 't jaght, de Cabeljauw, mede daer te laten, sulx de besettingh in de Straet Banca nu bestont in de jaghten, Amerongen, Nuysenburgh, Pauw, Cabeljauw, de Bock, en de fluyt scheepjes, Swarte Leeuw ende Vliegh, sulx syn meergemelte E. door den genadigen zegen des Heeren tot Batavia te verschynen stont met de scheepen:

't Wapen van Middelburg;
't Stight Uytreght;
de Eendraght;
Muyden;
Buuren,
Beemster,
Udam,
Stermeer,
Spanbroek,
Voorhout,
Pynacker,
} van Japan;
Meliskerke,
Bleyswyck,
} van Toncquin;
Vlaerdingen van Siam;
't veroverde Engels jaght ende nogh de chaloupen, Egmont en de Roos.

Waermede althans door contrarie wint en stroom geanckert mosten blyven, tot dat haer de wint en stroom gunstigh was om reys te vorderen, 't welck haer Ed^{e} dan voor aff tot advys dient.

Het brieffjen van 't gewesen opperhooft, Sr Joannes Camphuys, met 't arrivement van de fluyten, Buren, Beemster, Udam, Pynacker, Spanbroek en het jaghtjen, Voorhout, by de vloote onder de vlagge van d'E. van der Dussen op 3 deser, zynde 13 des verleden maents uyt Japan gescheyden, hebbende 23 October verleden voor affgesonden de fluyt, de Stermeer, welke papieren door gemelten E. van der Dussen daeruyt gelight en met de chaloup, Ackersloot, herwaerts gesonden zyn; de winsten waren dit jaer in Japan seer sober geweest en wasser op 1739351 guldens niet meer als 1001826 gewonnen, zynde niet meer als 55 perc^to, waervoor ingecoght en ontfangen was 69207 goude coubanghs, 22466 picols staeffcoper, 10820 theylen aen coper casjens, 102 picols koekkoper, voorts parthye porceleynen, provisien en andere behoeften, het welke met de bovengemelte seven bodems alhier te comen staet.

De coopman en gewesen opperhooft in Toncquin, Cornelis Valconier, adviseert niet anders, dan met de chaloup, Ackersloot, haer Ed^e geadviseert had, 't geene aldaer in Toncquin omtrent den dienst van de Comp^e verright was, en voorts, dat syn E. verhoopte, dat de costelycke vloot in weynigh dagen alhier salvo te verschynen stont.

Tegens den middagh becomen haer Ed^e per Javaens vaertuygh een missive van den resident tot Bantam, Willem Caeff, gedaghtekent op gisteren, meldende, dat Comp^es chaloup daer wel was aengecomen en daermede hadde ontfangen de twee pacquetten brieven, aen de heeren principalen geconsighneert, benevens nogh een gesloten brieff aen den gouverneur van de Caep, om door het Deens schip bestelt te worden, blyvende de capitain van 't selve danckbaer voor de overgeleverde speceryen daer benevens.

Ook had de resident de twee nae brieffjes aen de heeren 17^nen, per Javaens vaertuygh 13 deser derwaerts versonden om nogh met 't voorsz. Deens schip versonden te worden, ontfangen en bestelt en bleven die vrunden danckbaer voor de accomodatie van de spyckers en pomp.

De Egel en het particulier Engels scheepjen waren beyde heel nae aen de mont van de revier gekort, maer de peper last wiert nogh in den Egel gelaten en soude de resident niet naerlaten, soo wanneer yets verneemt, sulx haer Ed^e en, nodigh zynde, aen den vlaghvoerder bekent te maeken.

De Deenen hebben den medegebraghten, Francen capitain niet naer Denemerken willen medenemen, soodat deselve tot syn leetwesen tot Bantam heeft moeten verblyven.

Ook was den resident door Key Aria bekent gemaeckt, dat de Javanen, van de Oost comende en naer Bantam willende, haer vaertuygen, met rys, pady en andere cleenigheden geladen, door die van Batavia tegens wil en danck omtrent de hoek van Karrewangh werden aengehouden en op Batavia gebracht, waerom deselve uyt 's Coninx naem versoght, dat haer Ed^e daervoor gelieffden sorgh te dragen, dat sulx niet meer en geschiede, etc.

Een Macassaers vaertuygh, gemant met 150 à 160 Macassaren, was voor drie dagen van de Oostcust van Java aldaer aengecomen; de Vorst had Montemerano over al de Macassaren aldaer als hoofft gestelt.

En soude de resident niet manqueren de scheepen met behoorlycke verversingh te versorgen.

Insgelycx levert de Engelse, gevangen capiteyn aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael over een brieffjen, door den Engelsen agent tot Bantam, Henry Dacres, geschreven, die, uyt de Engelse in onse Nederlantse tale getranslateert zynde, bevonden is van volgenden inhout.

BANTAM 4 December 1672.

't Is beclagelyck, dat wederom een oorlogh tusschen onse natie en UEd^{els} is geresen; voorwaer droevige novelles voor ons in dees gewesten om te verstaen; dogh dewyle de princen alsoo hebben gelieffi, moeten wy ons onder 't jogh van hun begeerte buygen; wy verstaen, dat dese onverwaghte oorloge ons geladen schip, den Hannibal (waerover als capitain Jonas Collier commandeerde) UEd^{ls} in handen heeft doen comen, waerdoor deselve capitain UEd^{le} gevangen is comen te worden; ons meeninge is, dat UE. op hem, nogh op geene van de onsen, sal gelieven gevanckenis te pretendeeren, waeromme UEd^{e} hooghaghtbaerheyt versoeke hem ons weder in handen te leveren, opdat hy, by occasie syn wegh weder naer Engelant tot syn vrunden en familie nemende, weder syn fortuyn, dat nu verlooren is, moghte naespeuren; soo 't UEd^{bt} gelieffi, wil ick myn woort geven, dat in dees plaets door hem tegens UEd^{e} natie niet sal syn ter hant genomen werden; hopende, dat UEd^{s} favoir omtrent syn vrydom sal meriteeren; ingeslooten gaet een extract van 't geene 't opgemelte schip tot Jamby eenelyck heeft geladen; vertrouwende, Ed^{le} heer, dat UEd^{le} ons request sal begunstigen en ons geloven te syn

Onder stont: *UEd^{le} hooghaghtbaerheedens nedrige dienaer,*
(was getekent) HENRY DACRES.

18 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

19 *d^{o}*. tegens den avont comen alhier, de Heere zy gepresen, ter rheede te parresseren de verwaghte Japanse, Toncquinse en Siamse schepen met de gewesen opperhooffden onder de vlagge van d'heer, Luccas van der Dussen, expres om deselve te convoyeren van hier affgesonden, bestaende gesamentlyck in vyffthien scheepen, nevens 't jaghtjen, Egmont, ende chaloup, de Roos, gelyck deselve met namen staen uytgedruckt in de missive van d'heer van der Dussen, 14 deses herwaerts aen dese regeringe geschreven en 17 alhier ontfangen en als doen in dit dagh-register geinsereert kan gesien worden; welke genoemde bodems dan medebrengen een capitael van *f* 3141684 : 19 : 13, bestaende in de volgende coopmanschappen en waeren, namentlycq:

met 't jagt Vlaerdingen van Siam:

1000 picols sappanhout;
88 stucx gesorteerde yser houte knies;
46946 » hartevellen;

2030 stucx koe en buffelshuyden;
800 cattys off 944 ℔ gutta gomma, bedraeght, dat met Vlaerdingen van Siam is aengebragt..... f 62238 : 7 : 8

Nota hier van is in de Straet Banca uyt het voorsz. inlandsch jaght in 't schip, den Eendraght, overgescheept:

49168 ℔ sappanhout:
2670 stucx diverse hartevellen, ... per memorie;

met 't jagt, Meliskerken,
van Tonquin:

512 packen off 25405 cattys 1 teyl swarte diverse zyde;
23 » » 2300 p^e Toncquins zyde;
70 » » 3500 » simongis;
13 kisten daerin 1300 p^e basen;
5 » off 2500 witte off gebloemde pelings;
3 » » 1200 p^e witte gebloemde off heckius pelanghs;
96 catti off 8 flessen in een kist met muscus;
184 packen off 4031 cattys zittauw;
1 halve legger en 2 momvaten met terpentyn;
comt..... f 204219 : 2 : 15

in 't jaght, Bleyswyk,
van Toncquin:

302 packen off 15100 cati zyde diverse;
50 packen off 2500 p^e simongys;
66 sackjes daerin 3300 cattys gele veruw;
10 kisten off 1000 p^e basen;
1 kistjen met 8 flessen off 96 cattys muscus;
7 kisten off 3100 p^e diverse pelings;
74 packen off 1446 cattys sittauw.. » 133387 : 7 : 13

't gescheepte in de 2 voorn^de bodems van Toncquin bedraegt f 337606 : 10 : 12

in de fluyt, Buren,
van Japan:

14607 stucx goude coubangs;

Transportere..... f 399844 : 18 : 4

		Per transport.....	ƒ 399844 : 18 : 4
312500	℔ off 250000 cattys fyn geraffineert staeffcoper;		
452	diverse lackwerken;		
1853	stucx diverse porceleynen;		
40	cattys thee;		
5	p^{e} copere beckens;		
11	doosjes marmelade;		
26	balen provisie;		
50	baye stutten, daerin verbleven,	ƒ 469581 : 3 : 6	
	in de fluyt, Spanbroek:		
433250	℔ off 346600 cattys fyn geraffineert staeffcoper;		
50	baye stutten, daerin verbleven,	» 158324 : — : —	
	in 't jagt, Voorhout:		
187500	℔ off 150000 cattys fyn geraffineert staeffcoper;		
3181 1/4	℔ off 2545 cattys coekcoper;		
8520000	copere casjens;		
600	paren cattoene mans coussen;		
60	stucx Japance zyde rocken;		
25	Baly sacky;		
50	baye stutten, daerin verblev.,	» 112320 : 2 : 14	
	in de fluyt, de Beemster:		
16800	stucx goude coubangs;		
500000	off 400000 cattys fyn geraffineert staeffcoper;		
13255	p^{e} diverse porceleynen;		
30	paren zyde coussen;		
10	» vergulde en geschilderde schutsels;		
134	balien diverse provisien;		
7	balies » »		
40	kiate planckjes en		
50	baye stutten, daerin verbleven,	» 594611 : 4 : 11	
	Transportere.....	ƒ 1874838 : 11 : 21	ƒ 399844 : 18 : 4

Per transport.. f 1874838:11:21 f 399844:18: 4

in de fluyt, Pynacker:

16800 stucx goude coubangs;
308375 ℔ off 246700 cattys fyn gerafineert Japans staeffcoper;
30 balien provisien;
50 baye stutten, daerin verblev., » 512794: 4:—

in de fluyt, Udam:

21000 stucx goude coubangs;
379132½ ℔ of 303306 cattys fyn gerafineert Japans staeffcoper;
9595 ℔ of 7676 cattys coekcoper » 640869: 3:10

in de fluyt, de Stermeer:

687500 ℔ of 550000 cattys fyn Japans geraffineert staeffcoper;
1515 p^e^ diverse gesorteerde porceleynen;
57 balys diverse provisien;
2000 vellen geolyt papier;
50 p^e^ copere jacquans in 3 soorten ..... » 253340: 3:—

» 2741840: 1: 9

comt als vooren t'samen..... .. f 3141684:19:13

De missives, daermede becomen uyt Japan, Toncquin en Siam, zyn vervolgens gedaghtekendt 12 November, 25 en 31 October, dewelke met haer rapporten, etc., door de gewesen opperhoofden, de Sr Joannes Camphuys, Nicolaes de Roy, als Cornelis Valconier, op haer verschyninge mede overgelevert, zyn te vinden naer ouder gewoonte in 't aencomende brieffboek, yder op syn quartier; en de brieven van den Siamsen Coninck, als Oya Bercquelangh, sal hier onder op 't inhalen geinsereert worden, dat overmorgen te geschieden staet.

20 d^o^. niet bysonders voorgevallen.

21 d^o^. gelyck hiervoren op 19 deses is geseyt, soo werden voor den middagh naer de gewoonelycke solemniteyten tusschen de gewapende soldaten binnen 't casteel onder 't losbranden van negen canonschoten binnen 't casteel gebracht en aen syn Ed^t^ den heer gouverneur generael overreyckt de brieven van den Coninck van Siam en Oya Berquelangh, die, uyt het Maleyts getranslateert zynde, bevonden zyn van volgenden inhoudt.

Dese brieff comt van 't Sioupraya Siory Deama Radja Dienzit Jadiamatienzit Papidredna Radja Cosate Boedi Aphiphiery Barcharina Pahad, Coninck van Siam, aen Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, ende de Raden van India; door dien Joan Maetsuyker, Gouverneur Generael, en de Raden van India tot een teken van haer opregte genegentheyt een brieff en geschenck van 2 stucken wit laeken, 2 stucken geel, 2 stucken coorn blaeuw, 2 stucken fyne swarte en twee cassen rosewater, die schipper Waeterhaelder gebraght heeft, hebben gesonden en van Samiedeth Joata Sarrat Isourabourambou Pada Para Pouda Joujouhou, wiens throon van goudt is en witten oliphant heeft en de justitie in alle gereghtigheyt onderhoudt, met alle eere ontfangen en door den capitain, Nicolaes de Roy, die in de logie tot Siam woondt, met alle eerbiedigheyt voor de voeten van Samadeth Icatta Sarrat Isourabourambou Pada Pata Pouda Joujouhoe, wiens throon van goudt is ende witten oliphant heeft en die in al syn beradinge opregt is, gebraght en den brieff op Donderdagh den 10^{en} van de nieuwe maen in 't Rotte jaer overgeseth en daer uyt alles wel verstaen, alsmede dat de Gouverneur Generael de plaetse Batavia nogh in ruste en vreede regeerde; 't geene den Coninck van Siam seer aengenaem is geweest en wenscht lange magh duyren, gelyck oock dat de capitain, Nicolaes de Roy, op Batavia soude comen en de coopman, van der Spyck, hem soude vervangen; 't geen de Coninck van Siam Nicolaes de Roy gelesen in den brieff van den Generael versogt is, heeft toegestaen, te meer de Hollanders, die de Gouverneur Generael gesonden heeft om op Siam in de logie te wonen en aldaer haer dienst doen, gaen middelmaetigh en haer gedoente is wel tot vernoeginge van wedersyde; maer, indiender onkundige offte nieuwelinge quamen, soude het ligtelyck onlusten connen baeren; dogh Nicolaes de Roy is by den Coninck seer aengenaem geweest, omdat Nicolaes de Roy de manieren en gedoente van Siam bekent is; en, indien Nicolaes de Roy weder op Siam wil comen, sal voor wederzyden niet qualyck wesen; maer, omdat de Gouverneur Generael in syn brieff schryft, dat Nicolaes de Roy op Batavia moet comen, soo heeft het de Coninck toegestaen; dogh Nicolaes de Roy is het doen en de maniere van de Siammers wel bekendt; verders de goudtsmith, die ameljeren can, dien de Gouverneur Generael gesonden heeft, en heeft de kennis niet als Hendrick de Wys; dierhalven versoeke, twee andere, die haer daerop verstaen en haer ambaght wel geleert hebben, mogen gesonden werden; nogh versoekt de Coninck om een stierman en andere werklieden, waeraen de Gouverneur Generael genegentheyt sal aenbemerken, alsmede wanneer eenige van myn volkeren elders nae de Hollandtse plaetse vaeren, deselve behulpsaem geliefft te wesen, waeraen verders dan de genegentheyt van den Gouverneur Generael sal blycken, 't geen de Coninck van Siam dan aen den Gouverneur Generael en den capitain, die op Siam in de logie woondt, sal erkennen; verders soo isser een jonck nae Toncquin geseylt, wiens nachode en coopman haer aldaer onthouwen en veel van des Conings middelen onder haer hebben en tot nogh

mette jonck niet weder syn gecomen; dierhalven versoekt de Coninck aen den Gouverneur Generael, wanneerder een Hollandts schip nae Toncquin gaedt, een brieff aen de Hollanders, die in Toncquin woonen, gelieffl te senden, als datse tegen de Toncquinders seggen, datse het volck van den coopman, jonck en alle goederen onder goede bewaringe weder te rugge nae Siam senden; en off de stierman weghliep en datter niemandt was, die het jonck conde herwaerts brengen, soo versoeke, dat de capteyn, die in Toncquin woont, een goedt Hollants stierman daerop wil setten om het jonck nae Siam te brengen; en, indien de nachoda en andere volkeren onwilligh waeren, soo laetse in de kettingh sluyten en met een Hollandts schip overgaen, en dat myn volk, die mettet Hollandts schip sullen derwaerts gaen, de behulpsame handt mogen geboden werden, datse het jongk, etc. weder mogen crygen; indien de Gouverneur Generael voor dees tyt my daerinne gelieft te helpen, sal hetselve agten voor een opregte vrundtschap van den Gouverneur Generael; verders, soo heeft de Gouverneur Generael geschreven, dat hy my een goedt Hollandts steenhouwer soude geven en een, die hem op den oorlogh verstaet, als een constapel, nevens een schutgieter, om in de logie op Siam te woonen en haer, wanneer van noode hadde, te gebruyken, dogh hebbe deselve tot nogh niet vernomen; dierhalven versoeke aen den Gouverneur Generael, dat die in dese brieff gemelt staen my mogen toegesonden werden; nogh versoeke den Gouverneur Generael hulpe om Hollantse hoeden, te weten, een doncker en een ander light root, een doncker en een ander ligter purper, nogh een doncker en een ligter groen, met silver hair vermenght, en een doncker en een ligt groen, als een gemengelt van alderhande coleuren, en een ander wat minder gemengelt, gelyck ook een bruyne, als een swarte hoedt, alle met hoge formen en weynigh langharigh en mede van deselffde coleuren, als hier eysche, dogh die goedt syn en dat agt stucx met smalle en 4 stucx met brede randen; nogh 4 oude en 4 jonger brillen, als eenige verre kykers, vergult en geammelieert, die vergroten en vercleenen en helder en klaer syn, gelyck oock 4 stucx goudt en 4 stucx silver leer van alderhande blommen om op te sitten, maer alle groodt en goedt; nogh versoeckt de Coningh te copen een stucx carmosyn, roodt, en een van coleur als cassumba, als een doncker en een light groen met een zilver haertjen daer door, een stuck light off graeuw, een stuck gemengelt van alderhande couleuren, nogh een stuck van couleur, als groene cadjangh en een gras groen, dogh alle goed en fyne laekenen; nogh versoekt de Coninck van Hollandtse timmerlieden, als die fortificatie kunnen maeken, en oock vuurwerkers om in de logie op Siam te wonen en aldaer Conings werken te doen; en, indien deselve gesonden werden, sal de Gouverneur Generael goede genegentheyt daer aen bespeuren; maer gelieft dogh volkeren van goede kennis, alsmede goede goederen te senden; en, soo de Gouverneur Generael my daermede gelieft te helpen, de Coninck van Siam sal den Gouverneur Generael in alles, wat versoekt, behulpsaem wesen.

Nu vereert de Coninck van Siam aen den Gouverneur Generael 40 bharen thin, dat aen de Hollanders, die in myn plaetse wonen hebben gegeven; en, indien de Gouverneur Generael des Conings begeerte gelieft te doen, sal de Gouverneur Generael goede genegentheyt daer aen zien en de vrundtschap tusschen Siam en den Coninck van Hollandt sal onverbrekelyck syn en duren, soo lange de son en maen haer schynsel geven.

De brieff van Praya Barkelangh is van een en denselven inhout als des Coninghs excepten.

Als dat by tot schenckagie een stuck roodt, een stuck groen, een stuck swart, een stuck fiolet laken en een cas rooswater met behoorlycke eere ontfangen heeft en belooft den capitain, die tot Ligoor woondt, wanneer hy 't versoekt, by den Coninck behulpsaem te wesen, dat een goede quantiteyt thin, etc. magh becomen; en sendt aen den Gouverneur Generael aght bharen thin tot schenckagie en versoekt te copen alle, hetgeene de Coninck in syn brieff heeft versoght.

Geschreven op Sondach den 12^{en} maent op den 10^{en} dach, in 't jaer der Rotten.

's Avondts versenden haer Ed^{e} per Javaens vaertuygh een missive aen den resident, Willem Caeff, mitsgaders een brieffje aen den Engelsen agent, Henry Dacres, in antwoordt op de syne, op 17 deser ontfangen en alhier ingeschreven, zynde deselve in substantie, als volght; en eerstelyck die aen den resident, dat, namentlyk de brieff van den resident, 16 deser per de chaloup gesonden, 17 daer aen was ontfangen en de inhoudt van dien geern gelesen:

dat de twee Engelse scheepjes, tegen de wal gecort zynde, egter haer peper ladinge blyven inhouden, schynt een teken, datse haer vertreck nogh niet geheel moeten uyt den sin hebben gestelt, daerop dan gestadigh 't oogh moet werden gehouden en van alles advys geven, soo wel herwaerts, als aen den vlaghvoerder van de daer leggende schepen; oock 't voornemen der Deenen, wanneer 't Zeepaert vertimmert en weder claer sal wesen, etc.

't Is ons vremt voorgecomen, datter eenige ingesetenen alhier vaertuygen aen de hoek van Craoangh souden houden om de Javanen, van de Oost comende, waer te nemen, daer van men hier niet can vernemen, soo dattet niet dan pure verdightselen zyn.

En gaet hier nevens een pacquet brieven aen d'heer agent, Henry Dacres, luyt, als volght.

Ed^{e} Heer.

UEd^{e} brieff van 4 deses ouden styl hebben wy ontfangen ende daer uyt verstaen UEd^{e} sentimendt offte droeffheyt over den oorlogh tusschen

Engelandt ende den staet onses vaderlants ontstaen, welke tydingh wy ook niet connen ontkennen ons van gelycke seer onverwaght ende niet min onaengenaem voorgecomen te syn; dogh willen verhopen, dat de Heere, die alles regeert, deselve eerlangh weder in een gewenschte vrede sal veranderen ende ons ondertusschen daermede troosten, dat de Heeren onse souverainen daer geen oorsaek van en syn.

Wat aengaet de capiteyn van 't schip, den Hanibal, dat de Heere in onse handen gegeven heeft, denselven worden wy genoodtsaekt te houden voor een gevangen van oorlogh nae het algemeen gebruyck, sullende hem ondertusschen egter laten genieten alle eerlyck tractemendt, daer UEd^{e} hem op gelieft te verlaten ende oock te geloven, dat het ons leet zy, dat UEd^{e} vordere begeerte niet en connen voldoen.

Ondertusschen zyn ons oock in handen gecomen eenige brieven, aen UEd^{e} en andere van syn natie gedirigeert, die wy dan ook nae het voorsz. gemeene gebruyk niet hebben connen voorbygaen te openen, off daer yets in moghte zyn, ende dewelke UEd^{e} hier nevens toecomen; ende waermede wy UEd^{e} nae gedienstige groete de genade des Heeren bevelen.

Onder stondt: *UEd^{en} bereytwillige,*
(was getekent) JOAN MAETSUYKER,
NICOLAES VERBURCH,
LAURENS PITT,
P. A. OVERTWATER,
CORNELIS SPEELMAN,
PIETER VAN HOORN.

Ter zyden stondt: in 't Casteel Batavia den 21^{en} December 1672.

22 *d^{o}*. niet bysonders voorgevallen.

23 *d^{o}*. tegens den avondt schryven haer Ed^{en} per Comp^{e} chaloup met den coopman, Jan de Bruyn, een missive naer onse vloot voor Bantam aen den commanderenden schipper, Cornelis Swart, in substantie zynde, dat dese dient tot geleyde van den coopman, de Bruyn, om in de vloodt perfectelyck op te nemen alle degeene, soo wel officieren, als andere, die haer tyt geëxpireert zyn en gaerne naer 't vaderlandt verlost waeren, daer UE. hem in behulpsaem sullen wesen en sorge dragen, dat hy soo haest doenelyck weder te rugge come, want de verlossinge hier ter rhede daernae sal blyven toeven; maer alsoder desen jaere geen grote vloodt naer 't Patria staet te retourneren en eenelyck maer ses fluyten syn aengeleyt, soo moet aght geslagen werde op de geene, die de meeste reden en langst in 't landt hebben geweest, oock voornamentlyck op de getrouwde luyden, etc.

Verleden Maendagh, 19 deser, syn, Godt danck, de schepen uyt Japan, Toncquin en Siam onder geleyde van d'E. van der Dussen in getal van 15 bodems alhier ter rhede gecomen, hebbende geen Engelse in Japan vernomen, maer eene in Toncquin, soodatse uyt Japan nogh al verwagt werden en blyfft daerom de post omtrent Lucipara nogh al beset, in hope, datse haer handen niet ontsnappen sullen; maer off

het tegens vermoeden quam uyt te vallen, soo willen wy niet twyffelen, off UE. sullen daerop de nodige toeversight houden, waerop wy ons dan sullen verlaten, etc.

Soo is ook in Rade van India ingedient de reecquening van 't cleen zegel, waerby comt te blycken, dat sedert primo Maert tot ultimo Augustus deses jaers daervan in Comp^es^ cassa gecomen zy 1268½ rd^s^ voor 7394 diverse zegels.

En verstaen, boven de vier fluyten, 6 deser voor 't Patria aengeleyt, nogh aen te leggen de fluyten, Pynacker en Stermeer en deselve alle te verdeelen, als volght, t'weten:

Alphen voor Amsterdam;
't Wapen van der Veer voor Zeelant;
Pynacker voor Delft;
Stermeer voor Rotterdam;
de France Europa voor Hoorn;
Papenburgh voor Enckhuysen.

Ook is verstaen in de nieuwe steene kerck, voor de Inlantse gemeente gemaeckt, aenstaende nieuwe jaersdagh de eerste predicatie te laten doen in de Nederlantse tale door Dominus Cornelius Lindius.

24 *d^o^*. niet bysonders voorgevallen.

25 *d^o^*. nae den middagh comt seeker matroos met Sr Ockersen binnen, die, met de boot van den hoecker, de Lyster, 4 deses uyt dese rheede over Malacca naer Ceylon verseylt, aghteruyt gedreven en sedert aen de Duysent eylanden geraeckt en nu door de steenhaelders van Sr Boulan van daer herwaerts gebracht is.

26 *d^o^*. 's morgens comt alhier ter rheede direct van Ceylon de hoeker, de Swemmer, medebrengende.

700 packen canneel, bedragende met malcander *f* 10006.

Waermede haer Ed^e^ dan ook becomen van d'heer superintendent en admirael, Ryckloff van Goens, uyt Gale een appendix missive van dato 18, alsmede een missive van d'heer gouverneur, Ryckloff van Goens de jonge, uyt Colombo van dato 16 November jongstleden.

De E. Maximiliaen de Jongh, gewesen president tot Macassar, alhier met licentie van de hoge regeringe van daer tot Japara en vervolgens 23 November passado met de fluyt, Peguw, alhier gecomen, seer swack zynde, gelyck doen is aengehaelt, is aghtermiddagh uyt dit leven gescheyden; Godt de Heere wil zijn siel genadigh syn; en heeft d'E. Comp^e^ hierby een trouw dienaer verlooren, gelyck syn E. in syn laeste ure selffs soude bekent hebben, etc.

27 *d^o^*. 's morgens vroegh comt alhier ter rheede van Sumatra's Westcust 't jaght, de Schelvis, medebrengende:

514 teyl 14 maes gout in een casjen;
339 baer en 110 cattys peper;
157½ ℔ off 52½ cattys à 3 ℔ yder campher Baros;
2250 » benjuwyn;
70 volle halve amen clappus oly;
2 vaetjes met arts uyt de Sillidase myn, ongetaxeert, costende t'samen *f* 48087 : 2 : 1.

De missive, daermede van den commandeur, Jacob Jorise Pits, ende den raedt becomen, is gedateert 17 deses maents December.

Aghtermiddagh is 't lyck van d'E. Maximiliaen de Jongh saliger, naer syn qualiteyt eerlyck geaccompagneert door de hoge regeringe van India, neffens een groote suyte met de comp^e militairen uyt het fort, onder 't lossen van drie chergies musquettados ter aerden bestelt.

Tegens den avont retourneert wederom met een chaloup terugh uyt de vloot van voor Bantam de coopman, Jan de Bruyn, medebrengende een brieffjen van den commanderent schipper, Cornelis Jacobsen Swart, getekent op gisteren, waerby deselve haer Ed^e bekent maeckt, dat by voornoemden de Bruyn een partinente rolle was opgenomen van de tyts g'expireerde, en datter zedert 't vertreck van de fluyt, de Santloper, niet was voorgevallen, dan dat 17 deses 't Deens schip, de Fortuyn, naer Europa was vertrocken; daer was veel geprest volcq in de vloot, die niet en daghten, datse soo lange van Batavia absent souden syn geweest; sy clagen alle, datse geen verschoninge hebben en schade aen kist en goet voor oogen sien, daerop haer Ed^e ordre te gemoet sien.

28 *en* 29 *d^o.* niets van belangh voorgevallen.

30 *d^o.* aghtermiddagh is in Rade van India binnen gestaen d'E. fiscael, Snoek, en versoght als by request, 16 Augustus verleden in de resolutie g'insereert, met syn proceduren, voorgenomen tegen den schipper, Harman Hop, over 't vervremden van Comp^s goederen en provisien, etc., soude mogen voortvaren, dat hy om de sieckte van d'E. Maximiliaen de Jongh heeft uytgestelt gelaten; als oock om te procederen tegen schipper, Anthonio van Doren, over 't verseylen van 't jaght, Nieuwendam, aen de Posteljons eylanden en 't verspillen van Comp^s buscruyt en scherp met onnodigh gedane eerschooten, als anders, soo is goetgevonden den gemelten fiscael sulx toe te staen, alsoo verstaen wert over soodanige delicten niet en magh gecomposeert worden.

Soo is mede goetgevonden tot schippers op de naer 't Patria vertreckende schepen te verkiesen, als namentlycq:

Jan Kop op de fluyt Alphen;
Eduart Goutsmith op de Pynacker;
Jan van Dorre op de Stermeer;
Pieter Koker op de France Europa en
Marten Croon op Papenburgh.

Waervan de schippers, die daer op geplaetst syn geweest, wederom op d'andere schepen tegen deselve overgaen.

En alsoo by resolutie, 6 deses genomen, haer Ed^e door den pater Maurice zy bekent gemaeckt het aghterhouden van eenige syner, als anderen haer gout en silver, etc., als doen hier in dit dagh-register mede ten deele is gespecificeert, en dat nu 't selve, behalven nogh eenige aengehaelde papieren, by den fiscael, Cornelis Snoek, te doen translateeren zyn, pertinent by inventaris is opgegeven, als te weten, eerstelyck het aengehaelde gout, silver, gelt en juweelen van den pater Maurice.

Van den opperstierman Gillis Klinkant:

16 stucken gemunt gout, synde 15½ pistoletjes;
95 silvere louysen;
1 diamant en 1 d° gout hoepringetje;
parthye valse esmeraude steentjes;
2 goude fanuns.

Van den schipper Hendrick Beck:

13 goude pistoletjes;
parthy valse esmeraude steentjes.

Van den boeckhouder Jan van Ghysen:

125 heele en halve silvere louysen;
11½ goude pistolet en een vierdubbelde d°.

Van den schipper Daniel den Back:

2178 rd° in 7 packen, die hy van syn ophebbende France officieren, d'eene zynde een capiteyn, de Lamelnier, en d'ander een luytenant, genaemt Duquene, die hy van Ceylon met 't jaght, Batavia, herwaerts gebraght heeft.

Welke voorsz. goude en silvere spetien, als valse esmerauden, volgens quitantie by de oppercoopluyden deses casteels Srs Gerrit Vreelant en Constantyn Nobel uyt handen van d'heer fiscael, Cornelis Snoek, syn ontfangen om d'E. Comp° goet gedaen te worden.

VOLGT nu een inventaris van alle soodanige papieren, daer lightelyck d'E. Comp° aengelegen soude mogen by wesen, als op 5 deses, de gewesen schipper van de fluyt, Europa, genaemt Hendrik Bek, aen den heer fiscael van India, Cornelis Snoek, heeft overhandight, dewelke deselve schipper van de voorsz. pater Maurice in bewaringh hadde genomen.

N°. 1. Een beschryvinge van:
Ternaten;
Tidor;
Macquian;
Bouton;
Menado en
Batchian.

N°. 2. Cladt van den generalen staet van 't geene van den Conincq op eylandt de Son in handen van de gecommitteerdens van d'heer Ryckloff van Goens gebleven is.

N°. 3. Een missive, door Sydo aen pater Maurice geschreven uyt Batavia, zynde de datum affgescheurt, luydende, als volght.

Myn seer eerwaerde Vader.

Ik hebbe brieven van Bantam ontfangen, waer onder een voor U van Monsr Gayme was, die my gebeeden heeft deselve U toe te senden, gelyck ik hebbe willen doen. Daer syn vrinden, die seer begeerigh syn om U desen dagen te sien, waervan ik U een dagh te vooren kennisse sal doen, opdat je niet overvallen wert, als wy U met een geselschap van wyse mannen comen besoeken, die U seer veele estimeeren door het waerdigh verhael, dat ik haer van U hebbe gedaen.

Ik bidde U, datje voor de rest maer gerust gelieffi te wesen, ende verseekert U, dat ik soo veel tot U voordeel sal arbeyden, als het my mogelyck sal wesen, welcq voordeel het myne mede sal syn.

Onse Bantamse messieurs souden gaerne de capitulatie van Trincquemale hebben; soo ghy de goetheyt wilt hebben om haer een copia daervan te geven, soo sult ghy haer seer sterck verobligeeren en my mede, die met drifft is,

Myn seer eerwaerde vader, UE. seer
ootmoedige ende seer gehoorsame dienaer,
(was getekent) SIDO.

Ter zyden stont: Messieurs Vivicel en de Guilhem kussen ootmoedigh UE. handen ende bidden U, soo ghy naer Suratta gelieffi te schryven, haer UE. brieven te senden, omdat het schip, de Perel, in twee à drie dagen staet te vertrecken.

N°. 4. Een journael, gehouden door den pater Maurice, beginnende den 17^en^ Juny 1672 en g'eyndigt den 26^en^ October daeraen volgende.

Aldus geinventariseert en bevonden ten overstaen van de ondergen^de^ gecomitteerdens den 8^en^ December 1672.

(was getekent): JOAN JURIAEN MULTS,
ABRAM VEEKENS,
myn present, HENNIGH SYMONSZ, geswooren clercq.

31 *d^o^*. heden voor den middagh zyn in de voorsael van syn Ed^at^ d'heer gouverneur generaels woningh opgeveylt en aen de meestbiedende verpaght de incomsten deser steede Batavia en hebben t'samen gegolden 8027 rd^s^ ter maendt, namentlycq:

't hoofft gelt der Chineesen aen Ouwako, Chinees	rd^{s}	880
groente cramen en winkeliers aen Kinjangh, Chinees	»	1500
aencomende rys aen Limsaqua, Chinees	»	900
» suykeren aen Litsouko, Chinees	»	450
scheepenhandel aen Francis Gratia	»	655
de vismarckt aen Quasonio, Chinees	»	800
herbergiers binnen de stadt aen Ongouko, Chinees	»	400
» buyten de stadt aen Magnus Smith	»	180
d'waegh aen Quaquinio, Chinees	»	670
't slaghten van 't vee aen Ongouko, Chinees	»	375
d'corenmoolen aen Anthonio Adriaense	»	280
d'wasch caersen aen Limsinco, Chinees	»	115
d'siery boomen aen 't Souko, Chinees	»	215
Moolenvliet aen Jan Bastiaens	»	65
Ankees revier aen Hocko, Chinees	»	120
Chinees tabacq kerven aen Limkuko, Chinees	»	75
d'cleeden passer aen Soujesay, Chinees	»	95
Anchols revier aen Onghsuko, Chinees	»	65
ryspasser aen Daniel Niclaes	»	35
houtsagerye aen Litjancko, Chinees	»	18
clappus boomen aen Tanghsignio, Chinees	»	9
't opdragen der peper en leveren van sacken aen Kongouko, Chinees	»	120
somma	rd^{s}	8027

offte 96324 rd^{s} in 't jaer, zynde 405 rd^{s} ter maendt minder als 't verleden jaer, ontstaende, dat sommige paghten door de bancq sooveel niet hebben gegolden als 't voorleden jaer, alsmede dat ook de Oesterbancq nogh niet is verpaght geworden, die als doen heeft gerendeert 5 rd^{s} ter maendt off 60 rd^{s} in 't jaer.

Tegens den avont comt alhier uyt Bengale over Malacca te verschynen de hoecker, de Voorn, waermede overcomt Jeroen van der Plasse, gewesen schipper op het verongeluckte schip, Loosduynen, omtrent de Zuydelycxste offte buyten cant van de Westbancq in 't uytlopen van de Ganges ende herwaerts comen gebleven met een capitael van *f* .....; Godt de Heere wil Comp^{es} schade met een proffitabile negotie als anders wederom versetten, gelyck haer Ed^{e} dan ook daermede verstendight worden door den voorsz. schipper, als van onse cruyssers in de besettingh van Bancas engte by missive, gedachtekent 25 deses, datse daer weder, Godt danck, op 20 te vooren hadden verovert een Engels schip, genaemt d'Experiment, comende uyt Tayoan en gedestineert naer Bantam, gemant met 61 Engelsen en 10 Chineesen, gemonteert met 20 stucken, geladen met eenige kisten coper, aluyn ende looth, waervan nu, neffens den capitain, boekhouder en opperstierman, ook overquamen de papieren, daerin gevonden; en soude het ander Engels schip in Tajoan overblyven leggen om dan van daer naer Japan te navigeren.

Ook was haer 24 deses mede, beneffens de bodems, van hier 4 deses affgesonden, wel ter handt gecomen ons schryvens; deselve waren 's naghts benevens

de Cabeljauw, Swarte Leeuw ende Vliegh, volgens ordre van haer Ed^e^ naer haer gedestineerde plaetse te onderzeyl gegaen, soo datse daer nogh in besettingh bleven met Amerongen, Nuysenburgh, de Pauw, Experiment ende Bocq.

De brieven, vorders van Bengale en Malacca becomen, syn gedateert primo November en 16 December deses jaers; insgelyx sal onder d'aencomende Bengaelse papieren ook te vinden zyn de verclaringe van Loosduynens verlies.

Soo becomen haer Ed^e^ ook 's avonts een missive van den resident tot Bantam, Willem Caeff, gedaghtekent op heden morgen, meldende onder anderen, dat haer Ed^es^ missive, nevens het packet, aen d'heer agent, Dacres, geconsigneert, hadde ontfangen en syn E. was overhandight; maer dat haer Ed^e^ den capitain van de Hannibael niet gelieffden te largeren, was dien heer buyten gissingh; haer scheepjes leyden nogh voor de revier gecort; soude die natie geerne de grooten op hitsen om ons den oorlogh aen te doen en versekeren zy ende Francen den Conincq, datse in corten tyt 100 scheepen hier sullen crygen om Batavia te besetten, en dat de Bantammers te lande souden comen, 't welk die Vorst had in bedenckingh genomen; sy hadden ook geklaeght, dat de Hollanders sooveel koebeesten uytvoeren, datse op het laetste voor haer niet souden connen crygen, waerop de Conincq had gedient, datse mede syn vrunden waren en haer sulx niet wilde verbieden, en datse oocq geen gebrek souden hebben; en had de Conincq van d'Engelsen 25 ysere stucken geschut, 6 van 12 ℔ en 19 van 6 ponders geleent; de 6 grooten waren aen de groote passer en d'ander 19 aen 't tholhuys gebraght; wat syn hoogheyt daermede in 't sin heeft, can men niet gewaer worden; daer wiert dagelycx groote preparatie met steen te houwen en calcq te branden om de nieuwe muyr voort op te metselen gemaeckt.

Van 't aenhalen der Oosterse vaertuygen omtrent Craoangh had de resident soodanigh Key Aria bekent gemaeckt, als haer Ed^e^ hadden geadverteert, daer die heer mede vergenoeght was geweest.

't Deense schip, 't Zeepaert, ley nogh aen 't eylant Onrust en wiert vertimmert; haer voornemens was om in Maert wederom naer Trancquebare te vertrecken.

De resident versoeckt 1000 rd^e^ contant tot gastos; en leyden 1000 bossen bintrottings in voorraet.

Ses vaertuygen, geladen met peper, waren daer sedert 8 dagen van Lampon aengecomen.

Terselver stont senden haer Ed^e^ per de chaloup, Ackersloot, naer de vloot voor Bantam aen den commandant schipper, Cornelis Swart, op 't schip, de Burgh van Leyden, een missive, in substantie en ordre synde, dat we 26 deses met Sr de Bruyn ende roeyschuyt de rolle van de geene, die versoght hebben om verlost te mogen werden, ontfangen hebben, van dewelke staet wert gemaeckt, datter ongeveer 120 coppen eerstdaegs staen herwaerts te comen; en sullen tot dien eynde aenstaende Maendagh off uytterlyck Dynsdagh gelyck getal met de chaloup, Egmont, wederom derwaerts werden gesonden, gaende dese chaloup nu voor aff om de schippers, Eduart Goutsmith, Pieter Koker en Jan Cop over te halen, die ginder in haer scheeps boeken geslooten moeten werden; de eerste op 't fluyt schip, Pynacker, de

tweede op 't fluyt schip, Europa, de laetste op de fluyt schip, Alphen, dogh bevorens perfecte inventaris ten overstaen van twee gecommitteerde schippers transporterende aen de opperstierluyden, tot soo lange de schippers, daerse tegen overgaen, ginder verschynen.

De kisten van de luyden, met de vloot affgeprest, gaen hier nevens om aen de eygenaers te overhandigen, daer UEd^{e} dan voor sorge dienen te dragen; ingelycx hare reequening, naer datse door de boekhouders behoorlyck sullen geboeckt syn, bestaende in 6 bondeltjes, te weten:

een voor de Burght van Leyden;
twee » » Vrye Zee;
» » » Hollantse Thuyn;
een » » Jonge Prins.

Sooder nu eenige comen te mancqueren, soo stiert daervan een lyste.

En comt hier soo datelyck de hoecker, de Voorn, van Bengala over Malacca, hebbende empassant in onse cruyssende exquadre gevonden 't Engels jaght, de Experiment, gecomen uyt Tayoan, dat onbewust was van 't oorlogh, daer in hy vervallen en by d'onse verovert was, zynde gemonteert met 21 stucken, 61 Engelsen en 10 Coxinse Chineesen, dat UEd^{e} tot advys dient.

En naerdien by resolutie van 23 November passado in Rade van India is verstaen, dat door d'heer admirael, Cornelis Speelman, sooveel inlantse soldaten in Comp^{es} dienst aengenomen werden, alsser vrywilligh te becomen zyn, om soo te scheeps, als aen lant onder hare officieren verdeelt en gebruyckt te werden; wat de officieren tot soldaten in cluys maendelycx sullen genieten, staet op dato voorsz. hier mede geinsereert, zynde deselve als nu volgens opgegeven sommarium van syn gemelte E. bevonden in 't geheel sterck te wesen 435 coppen, namentlyck:

3 capitainen;
3 luytenants;
4 vaendrigs;
13 sergeanten;
20 corporaels;
3 schryvers;
6 tamboers;
383 schildergasten;
435 coppen in 't geheel, te weeten:

de Panpangos comp^{e}:

1 capitain;
1 luytenant;
1 vaendrigh;
4 sergeanten;
6 corporaels;

1 schryver;
2 tamboers;
105 schildergasten;
121 coppen sterck;

d'compe inlanders:

1 capitain;
1 luytenant;
1 vaendrigh;
3 sergeanten;
4 corporaels;
2 tamboers;
108 schildergasten;
120 coppen;

d'compe Bandanesen:

1 luytenant;
1 vaendrigh;
4 sergeanten;
4 corporaels;
1 schryver;
2 tamboers;
87 schildergasten;
100 coppen;

capiteyn Jonckers compe:

1 capiteyn;
1 vaendrigh;
2 sergeanten;
6 corporaels;
1 schryver;
83 schildergasten;
94 coppen;

121 coppen capiteyn Paringauw;
120 » » van Seelst;
100 » luytenant Coen;
94 » capiteyn Joncker;
comt als vooren 435 coppen in 't geheel.

Zynde verdeelt op de Maronde, Bockassy, Ryswyck, Noordtwyck, Zoute lande, Nieuwendam, Vyffhoek, Cuypers eylandt en Buytenwaght, onder haer respective officieren, blyvende alleen 't fort Jaccatra door ons Nederlantse militie beset.

Dese maendt syn alhier van diverse plaetsen aengecomen 70 *stucx, soo groote, als cleyne vaertuygen, synde gemant met* 316 *coppen ende hebben in 't generael aengebraght, als volght:*

2 vaertuygen van Tangeran met 4 mannen, 100 stucx hoenders.
1 van Brahan met 4 mannen, 4 lasten zout.
1 » Cherita met 3 mannen, 2000 stucx oude clappus.
6 » Dermayoe met 24 mannen, 13 1/2 lasten rys, 200 bossen pady.
1 » Bodongh met 4 mannen, 1 1/4 last cadjangh.
4 » Palimbangh met 28 mannen, 1189 picols en 86 cattys peper.
2 » Japara met 7 mannen, 100 stucx cadjangh, 80 picols swarte suyker, 320 picols witte suyker.
4 van Sumor met 16 mannen, 2200 bossen pady, 11 lasten rys.
11 » Seribon met 53 mannen, 15 lasten rys, 120 picols swarte suyker, 354 picols en 85 cattys peper, 20 potten oly, 5 picols commocus, 10 picols ajuyn, 1000 stucx gesoute eyeren, 300 stucx oude clappus.
10 van Bantam met 42 mannen, 3900 stucx oude clappus, 140000 stucx oude pienangh, 310 stucx potten calck, 700 stucx potten en tresellen, 6 potten honigh, 50 picols sandelhout, 16 stucx koebeesten, 105 picols swarte suyker, 35 picols witte suyker.
4 van Pamanoekan met 16 mannen, 50 stucx balken, 50 stucx planken, 6 lasten rys.
7 van Siassem met 32 mannen, 3050 stucx balckjens, 25 stucx plancken, 18 lasten rys, 300 bossen pady.
8 van Tegael met 37 mannen, 54 lasten rys, 250 bossen pady.
1 » Macassar met 10 mannen, 14 stucx slaven en slavinnen.
5 » Samarangh met 20 mannen, 14 1/2 lasten rys, 20 picols swarte suyker, 50 bossen rottings, 5 potten oly.
2 van Calianjer met 12 mannen, 30 lasten rys.
1 » Bima met 4 mannen, 175 picols chiappanhout, 45 picols sleghte caneel.

Samen 70 stucx vaertuygen hebben in 't generael aengebragt 't volgende:

100	stucx hoenders;	6	stucx potten met honigh;
1000	» gesoute eyeren;	100	» cadjangh;
6200	» oude clappus;	14	» slaven en slavinne;
14000	» » pienangh;	25	» metoly;
75	» plancken;	50	bossen rottingh;
3100	» balken;	4	lasten sout;
16	» koebeesten;	132 1/4	» rys;
700	» potten en tresellen;	1 1/4	» groene cadjangh;
310	» » met calcq;	2950	bossen pady;

323 picols swarte suyker;
395 » witte suyker;
53 » sandelhout;
10 » ajuyn;
1541 picols en 71 cattys peper;
45 » sleghte canneel;
175 » sappanhout;
5 » commocus.

Daer en tegen syn weder van hier naer de onder genoemde plaetsen vertrocken 107 stucx, soo groote, als cleene vaertuygen ende hebben medegevoert, als volgt:

1 vaertuyg naer Jamby met 54 rd^{s} aen oudt yser, 1280 rd^{s} aen coper, 75 rd^{s} aen diverse porceleynen;
4 naer Ambon met 2020 rd^{s} aen cleeden, 20 rd^{s} aen messen, 45 rd^{s} aen ysere pannen, 180 rd^{s} aen coper, 612 rd^{s} aen diverse porceleynen;
1 » Lassam met 20 rd^{s} aen cleeden;
1 » Terbayoe met 60 rd^{s} aen cleeden;
4 » Javana met 175 rd^{s} aen cleeden;
1 » Malacca met 55 rd^{s} aen zandelhout;
2 » Deringo met 148 rd^{s} aen cleeden;
2 » Japara met 130 rd^{s} aen cleeden;
2 » Sombaer met 110 rd^{s} aen cleeden;
2 » Pamalangh met 254 rd^{s} aen cleeden;
2 » Tadoenangh met 70 rd^{s} aen cleeden;
1 » Cadoes met 50 rd^{s} aen cleeden;
1 » Rambangh met 76 rd^{s} aen cleeden;
3 » Grissick met 2100 rd^{s} aen coper, 185 rd^{s} aen cleeden;
2 » Palimbangh met 2000 rd^{s} aen coper, 580 rd^{s} aen cleeden, 60 rd^{s} aen commocus, 110 rd^{s} aen benjuwyn, 30 rd^{s} aen Japans camphur;
2 » Banda met 427 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bouton met 320 rd^{s} aen cleeden;
17 » Dermayoe met 1035 rd^{s} aen cleeden;
3 » Bodongh met 191 rd^{s} aen cleeden;
1 » Maccasser met 100 rd^{s} aen ysere pannen;
1 » Bangaey met 117 rd^{s} aen cleeden;
1 » Bima met 60 rd^{s} aen cleeden;
3 » Candael met 266 rd^{s} aen cleeden;
3 » Cheribon met 86 rd^{s} aen cleeden;
6 » Pamanoekan met 298 rd^{s} aen cleeden;
2 » Damack met 120 rd^{s} aen cleeden;
2 » Sumor met 48 rd^{s} aen cleeden;
2 » Surobaya met 126 rd^{s} aen cleeden;
7 » Pacalongen met 266 rd^{s} aen cleeden;
1 » Craoangh met 26 rd^{s} aen cleeden;
9 » Chiassem met 352 rd^{s} aen cleeden;
3 » Samarangh met 155 rd^{s} aen cleeden;
1 » Sedayoe met 75 rd^{s} aen cleeden;

10 vaertuygen naer Tegael met 740 rd^{s} aen cleeden;
3 naer Calianjer met 490 rd^{s} aen cleeden;
t'samen 107 stucx vaertuygen hebben in 't generael vervoert, als namentlyck:

9076	rycxdaelders	aen	cleeden;
60	»	»	commocus;
5560	»	»	Japans coper;
30	»	»	» camphur;
180	»	»	benjuwyn;
145	»	»	ysere pannen;
55	»	»	zandelhout;
54	»	»	oudt yser;
687	»	»	diversche porceleyn;
20	»	»	messen;

somma 15867 rycxdaelders.

De heeren fiscaels, baljuw en landrost respective hebben dese maendt aen syn Ed^{t} d'heer gouverneur generael rapport gedaen van haere visite aen de onderstaende personen, namentlyck:

den 17^{en} deser een cleyn kint van seeker Banjer, buyten de Diestpoort verdroncken;

den 23^{en} deser maendt gevisiteert een onbekende vrouw, boven Noordtwyck verdroncken.

Door dèn aghtbaren raedt van justitie syn op 22 deser maendt de volgende delinquanten publyquelyck gestrafft:

Harman Anthoniszen van Oosterhout, in de wandelingh genaemt Robol, matroos op Amerongen;

Frans Herpersen van Delfft, matroos op de hoeker de Barm, en

Louys Michiels van Amsterdam, matroos op de Burgh van Leyden, over moeyten maeken op haer bescheyden schepen;

Herman driemael gekiel haelt en voor twee jaren in de kettingh geloncken;

Frans en Louys driemael van de rheede te loopen en daerenboven wel strengelycq voor de mast geleerst te worden.

d'Heer meester Pieter Pauw, water fiscael, heeft dese maendt d'onderstaende goederen aengehaelt.

Uyt 't jaght Batavia:

een packje, gemerckt A. A. C., daer in 20 stucx mourisse;
» » , » als boven, daer in 5 corgie sarassen.

Uyt 't jagt Durgerdam:

een packje, gemerckt I. A., daer in 4 corgie grove chitsen;

een pack, zynde op des E. Comp^es wyse gemerckt 100 p^s parcallen, daer in 5 corgie taffachellas gingan;
» » gemerckt als boven, daer in 5 corgie d^os;
» » » » voren, » » 99 stucx d^os;
een kist, ongemerckt, daer in 57 stucx moerisse, 35 stucx sarassen, 4 p^r ongebleeckte cattoene coussen, 1 stuck taffachellas gingan.

In de Nederlantse en Maleytse kerk deser stede syn dese maendt getrouwt

5 Comp^s dienaers;
1 burger;
1 Mardycker;
t'samen 7 paeren getrouwt.

Oock zyn in de gemelte kerken gedoopt:

13 Nederlantse kinderen;
59 inlantse d^os;
t'samen 72 kinderen.

Volgens notitie, by de gravemaekers deser stede gehoude, zyn dese maendt gestorven en ter aerde gebracht:

24 Comp^es dienaers;
7 burgers;
3 Duytse vrouwen;
2 swarte mans;
8 » vrouwen;
14 Duytse kinders;
16 swarte ditos;
3 slaven en slavinnen;
t'samen 77 dooden.

Op verscheyde plaetsen buyten dese stadt syn dese maendt bevonden een getal van 5181 Javanen, alle manspersonen, namentlyck:

1144 by de schans Jaccatra;
431 by de revier Crocot;
443 buyten de poort Uytreght;
860 buyten de poort Diest;
2303 by particuliere;
t'samen 5181 Javanen.

Sommarium van 't geheele jaer 1672.

Anno 1672.	Aengecomen vaertuygen.	Vertrocken vaertuygen.	Getrouwde.		Gedoopte.		Overleden.		Javanen.
			Nederlanders.	Inlanders.	Nederlanders	Inlanders.	Nederlanders.	Inlanders.	
January	140	156	8	8	6	62	36	16	5023
February	46	119	10	7	8	31	45	12	5044
Maert	109	73	11	10	16	34	37	13	5043
April	91	73	4	9	8	53	35	23	5053
Mey	88	104	8	18	15	38	29	14	5070
Juny	97	75	8	10	9	36	31	19	5084
July	96	65	8	4	12	45	51	16	5088
Augustus	59	72	5	7	16	37	40	13	5077
September	67	83	4	15	13	48	20	15	5096
October	91	102	10	11	12	59	38	19	5185
November	86	91	13	12	9	37	39	36	5185
December	75	107	6	1	10	38	48	29	5181
t'samen	1039	1120	95	112	136	518	449	225	158 personen zyn de Javanen alhier dit jaer vermeerdert.

REGISTER

VAN

PERSONEN- EN PLAATS-NAMEN.

A.

Abdoe'l Bagoes (intjé), 287.
Abrahamsz (J.), 291.
Abreu de Lima (J. d'), 80.
Adams (B.), 264.
Adriaensen (A.), 148, 220.
Aeldorp (J. van), 148.
Aernouts (J.), 148.
Aikota, 107.
Ajer-bani, 307.
Ambon, 2, 4—7, 11, 13, 22, 38, 40, 42, 45, 47, 50, 55, 72, 92, 135, 138, 159, 164, 174, 209, 226, 229, 250, 251, 254, 256, 262, 263, 275, 290, 299, 320, 338, 350, 371.
Amboneesch kwartier te Batavia, 150.
Amboneezen, 181.
Amsterdam, 15, 32, 52, 53, 56, 131, 135, 137, 161, 184, 192, 206, 221, 251, 348, 362.
» (fort), 138.
» (prins), 45.
Angké, 217.
Anjer, 25, 104, 192, 303, 324, 341.
Antjol (rivier), 217.
Ardes (A.), 226, 240, 282, 288, 295, 326.
Armenianen, 168, 304.
Arosbaia, 170, 209, 229, 254, 256.
Arrakan, 212, 230.
Atjeb, 108, 115, 276, 308.
Aura (eiland), 348.

B.

Bacherius (J.), 283.
Backer (J.), 120.
» (T.), 16, 33.
Bacq (D. den), 344, 347, 364.
Baiang, 307.
Bal (J. J.), 12.
Balange, 44.
Balangnipa, 7.
Bali, 24, 60, 100, 104, 115, 142, 149, 165, 170, 185, 207, 209, 242—244, 250, 251, 254, 262, 280, 297, 324.
Balineezen, 132, 250.
Banda, 2—7, 11, 13, 21—23, 38, 40, 42, 45, 50, 72, 92, 102, 134, 149, 162, 164, 165, 199, 238, 245, 250, 254, 256, 259, 275, 289, 290, 292, 296, 299, 313, 320, 337, 371.
Bandaneezen, 180, 369.

Bandjar, 26, 61, 142, 144, 170, 171, 207, 209, 229, 231, 256, 297, 336.
Bandjermasin, 286, 298.
Bangaai, 41, 371.
Banka, 9, 52, 71, 108, 115, 118, 123—128, 133, 147, 151, 153, 158, 178, 189—192, 279, 331, 333.
Bantam, 8, 16, 17, 24, 27, 29, 31, 32, 37, 52—56, 59, 61, 66, 71, 73, 74, 77—81, 83, 85, 87—89, 91, 92, 94, 96, 98—101, 103, 106, 109, 111, 114—116, 118, 119, 122, 123, 138—142, 151—153, 159, 160, 162, 164, 165, 167—169, 171, 187—192, 198, 205—207, 215—218, 221, 226, 228, 230, 234, 239—241, 246, 250, 251, 253, 255, 256, 273, 289, 291, 293, 297, 299, 302, 304, 306, 307, 312, 315, 317, 318, 322—324, 326—328, 330—333, 335, 340, 343—345, 347, 349, 350, 353, 361, 363, 365—367, 370.
» -mers, 367.
Barbaquet (hoek van), 311, 348, 349.
Barents (A.), 135.
Baron (S.), 29, 138, 151.
Baros, 59.
Bartelsz, 265, 266.
Bartheese, 42.
Bastinck (W.), 283, 285.
Batenburg, 217.
Batjan, 40, 41, 47, 264, 265, 269.
Batoe-besi, 308.
» -keka, 7.
Baukes (N.), 13.
Bax, 107.
Beck (H.), 344, 364.
Bedoela, 255.
Beeck (J.), 94.
Beek (J. ter), 119.
Been (A. van der), 238.
Bekasi, 370.
Bellasore, 77, 79, 89, 91, 95, 226.
Bendert, 242.
Bengalen, 11, 15, 58, 61, 71, 117, 145, 154, 168, 177, 212, 221, 222, 276, 277, 308, 318, 320, 342, 343, 366—368.
Berbies (H.), 151.
Berghoge (D. H.), 120.
Beuckman (H.), 104.
Biligam, 107.
Biliton, 93, 118, 123—126, 128, 189—192, 229.
Bima, 18—20, 60, 84, 142 144, 199, 200, 206, 220, 242, 280, 297, 315, 321, 338, 370, 371.
» (Sultan), 266.
Binckershoeck (M.), 177, 334.
Binoeang, 7.
Binongko, 49, 267.
Blauwet (J.), 112.
Bock (P. de), 315.
Bodong, 26, 170, 171, 229, 231, 254, 256, 298, 370, 371.
Boedjoe (negorij), 315.
Boegineezen, 200, 249.
Boeleleng, 242, 280.
Boeloe-boeloe, 60, 169, 255.
Boeton, 18, 26, 40—43, 49, 50, 60, 145, 144, 161, 169, 207, 229, 256, 264—267, 270, 271, 298, 337, 371.
Bogaert (A.), 29—31, 119, 176, 216, 234.
Bokshoorns, 348.
Bolck (D. van den), 262.
Bombay, 120, 253.
Bommer (H.), 116.
Bonang, 26, 208, 209, 256.
Borges da Silva (J.), 148.
Bornezee (M.), 161.
Bort (B.), 10, 12, 15, 51, 69, 70, 81, 82, 88, 94, 96, 119, 122, 153, 201, 221, 251, 261—263, 265, 275, 276, 278, 283, 305, 308, 309, 311, 333, 341, 343, 348, 351, 352.

Bosman (A.), 186.
Boucheronnes, 49.
Boulan (J. de), 82, 91, 147, 152, 362.
Boumeester (J.), 150.
Braeuw (I. de), 154.
Brant, 35.
Brahan, 144, 207, 209, 370.
Brebes, 208, 338.
Brederode (H. van), 7, 23, 165, 242, 243, 262, 280, 290.
Breen (G. van), 147.
Bremer (J.), 10, 70.
Brevinck (A.), 176, 185, 187, 193, 195, 197, 349.
Breytenbagt (C.), 123.
Bringman (J.), 71.
Brouwer-straat, 311.
Brummer (J.), 151.
» (L.), 147.
Bruyn (J. de), 176, 361, 363, 367.
Bruyseel (J.), 351.
Buiten-wacht bij Batavia, 370.
Buquoy (J. de), 15.
Buren (redoute), 241.
Bushoff, 249.
Butler (D.), 2.
Buytegem (W. van), 220, 238.

C.

Caeff (W.), 16, 66, 73, 74, 77, 78, 80, 88, 91, 106, 116, 118, 119, 138, 153, 167, 206, 216, 249, 250, 253, 273, 292, 302—304 312, 315, 323, 331, 340, 344, 347, 348, 353, 360, 367.
Caesar (M.), 117, 156, 159, 178, 184.
Calmel, 217.
Camphuys (J.), 32, 33, 117, 159, 262, 279, 349, 353, 357.
Car (J.), 152.
Caron (F.), 16, 31, 67, 71, 116, 118, 159, 276, 325, 327.
» (J.), 241.
Casembroot (J.), 176, 218.
Caulier, 121, 351.
Cauwelfoets (A.), 291.
Ceilon, 14, 23, 96, 103, 106—108, 114, 123, 125, 151, 154, 159, 177—179, 185, 187, 192, 198, 199, 201—203, 205, 244, 275, 278, 279, 292, 294, 296, 308, 323, 325, 341—343, 347, 351, 362, 364.
Ceram, 9, 52.
Cheribon, 24, 26, 58, 60, 82, 84, 91, 109, 111, 142, 143, 165, 169, 171, 206—208, 229, 231, 254, 256, 297 336, 337, 345, 370, 371.
China, 25.
Chineezen, 1, 5—7, 55, 79—81, 88, 92, 93, 97, 99, 101, 120, 129, 131, 149, 150, 164, 165, 167—169, 220, 242, 249, 252, 253, 259, 260, 274, 281, 329, 366, 368.
Claerbout (S.), 275.
Claessen (B.), 10.
Clant (J.), 176.
Clarisse (A.), 226.
Clensus, 267.
Cloon (T. van), 70, 351.
Cnol (P.), 51, 52, 159.
Coddingh (J.), 33.
Coeman (C.), 302, 309, 317, 319, 333, 334.
Coen, 369.
Collier (J.), 354
Colyn (F.), 251.
Concordia (kasteel), 35, 36, 314.
Coninck (J. de), 159.
Coock, 99, 139, 152.
Cool (P.), 174, 175.
Coolman (J.), 180.

Coornput (W. van den), 40, 42, 43.
Cops (J.), 6, 7, 55, 72, 159, 174, 226, 350.
Cordero (Z.), 328.
Corle (C. O.), 162.
Cornelissen (W.), 265.
Couper (J.), 6, 72, 87, 88, 100, 101, 104, 105, 108, 115, 129—131, 149, 164—166, 185, 198, 223, 238, 241, 242, 244, 247, 248, 262, 281, 282, 289, 290, 320, 328, 329, 346.
Cracouw (G.), 10, 147.
Craen (J.), 177.
Crieck (C.), 251.
Croes (J.), 242, 280, 289.
Cronenburgh, 65.
Croon (M.), 363.
» (S. P.), 120.
Crose (de la), 273.
Cruypenningh (C.), 112.
Cruyskerk, 280.

D.

Dacres (H.), 9, 52, 56, 92, 138, 139, 141, 152, 160, 250, 354, 360, 367.
» (J.), 340.
Daelen (van), 199.
Dam (J. van), 240.
Dammer (eiland), 161.
Danisborg, 327.
Deenen, 16, 23, 52, 71, 87, 89, 97, 103, 130, 167, 272, 281, 290, 328, 332, 353, 360.
Denemarken, 9, 16, 33, 37, 327, 332, 335, 341, 343, 347, 353.
Delft, 199, 251, 362.
Demak, 25, 26, 60, 82, 84, 88, 110, 111, 116, 120, 129, 132, 134, 142, 170, 171, 207, 209, 229, 231, 254, 256, 271, 298, 313, 314, 336, 337, 371.
Deriboni, 207.
Dias (M.), 292.
Dico (C. J.), 135.
Diestpoort te Batavia, 28, 62, 86, 113, 146, 173, 211, 217, 233, 258, 301, 339, 372, 373.
Dingding, 277.
Diringo, 170, 208, 209, 229, 231, 254, 256, 297, 298, 336, 338, 371.
Disponteyn (D.), 87.
Djaga Joeda (kiai), 241, 242, 247, 252.
Djambi, 15, 16, 24, 75—77, 83, 139, 144, 167, 171, 186, 188, 193, 205, 216, 218, 221, 226, 253, 254, 265, 265, 293, 303, 304, 311, 312, 315—317, 319, 324, 327, 332, 334, 342, 343, 347, 354, 371.
Djocana, 26, 84, 109, 142, 149, 164, 170, 171, 207, 209, 229, 230, 238, 254, 256, 297, 298, 336, 371.
Djohor, 24, 76, 126.
Djohoriten, 16.
Djotang, 27, 60.
Doerian (straat), 334.
Does (J.), 57.
Dompo, 18—20, 199—201, 315, 321.
Doornick (B. van), 152.
Doot (G. J. de), 55.
Doren (A. van), 363.
Dorre (J. van), 363.
Dubbeldecop (W.), 10.
Duizend-eilanden, 362.
Dupree (D.), 23, 224.
Dussen (L. van der), 136, 226, 239, 240, 262—264, 275, 302, 308—311, 316, 318, 319, 332, 333, 342, 343, 348, 349, 351—354, 361.
Dwars in den weg (eiland), 261, 265, 272, 327, 328, 331, 333, 341.

E.

Eeuwigh (T. van), 186.
Elmers (P.), 140, 152, 177.
Engeland, 9, 16, 32, 33, 37, 52—54, 99, 106, 116, 160, 167, 188, 192, 205, 206, 217, 221, 226, 234, 250, 253, 273, 274, 276, 292, 293, 304, 309, 312, 313, 320, 324—327, 332, 346, 352, 354, 361.
Engelschen, 9, 16, 23, 29, 30, 33, 37, 49, 71, 75, 79, 81, 89, 94, 103, 139, 151, 168, 169, 188, 205, 206, 220, 253, 273, 290, 293, 302, 303, 311, 312, 315, 317—322, 324—327, 331— 333, 335, 343, 344, 347, 361, 366— 368.
Enkhuizen, 161, 184, 362.
Europa, 99, 216, 227, 363.

F.

Feron (H.), 181.
Formosa, 151, 349.
Fraey (D.), 72.
Francen (C.), 329.
» (J.), 223.
Francx (C.), 11, 15, 38, 40, 41, 47, 72, 159, 264, 265, 270, 290.
Frankrijk, 106, 118, 140, 141, 188, 205, 217, 250, 272, 273, 275, 276, 292, 293, 296, 309, 312, 313, 317, 320, 327, 340, 346.
Frans (J.), 136.
Franschen, 16, 23, 29—31, 52, 54, 67, 71, 75, 79, 81, 89, 99, 118, 123—126, 128, 139, 147, 151, 153, 160, 168, 169, 205, 216, 220, 226, 250, 253, 261, 262, 265, 272—276, 279, 282, 290, 296, 302, 303, 309, 312, 320, 321, 324, 327, 328, 331, 333, 343, 344, 347, 397.

G.

Galjettes, 107.
Gamron, 245.
Ganges, 366.
Gapi, 41.
Garoeda, 207, 255, 256.
Geesten (J. van), 129.
Gemoeroe, 75.
Ghysen (J. van), 344, 364.
Gilliam, 218.
Gillissen (A.), 88.
» (M.), 314.
Goa, 141, 268.
» (Celebes), 198.
Godia Ebrahim, 19.
Godong, 207, 209, 230, 298, 336.
Goens (R. van), 14, 32, 96, 107, 154, 175, 178, 179, 185, 192, 198, 261, 265, 272, 275—296, 308, 323, 341, 362, 365.
Goens (R. van) de jonge, 14, 96, 107, 323, 362.
Goeree, 137.
Goes (J.), 177.
Golkonda, 79, 325.
Gombong, 26, 82, 144, 256.
Gorontalo, 44.
Gosens (G.), 212.
Gotske (Y.), 63, 263, 348.
Goutsmith (E.), 363, 367.
Graeff (J. de), 12, 94, 177.
's Gravenbroek (A.), 151.
Grimmel (T.), 198.
Grissee, 6, 17, 23, 25, 26, 52, 58, 60, 72, 85, 92, 95, 97, 109, 110, 142,

143, 149, 164, 170, 171, 207, 209, 229, 230, 239, 245, 249, 255, 256, 259, 272, 280, 289, 290, 297, 299, 336, 337, 346, 371.
Groene-gracht te Batavia, 351.
Groningen (bastion), 315.
Groot (Z. de), 85.
Groote Kombuis (eiland), 98, 99, 188, 304, 341.

H.

Haccius (P.), 31, 63, 75, 123.
Haerlem (P. van), 240, 241.
Haerten (M.), 299.
Haes (D. de), 15, 75, 187, 216, 219, 253, 263, 265.
Hale (R.), 92.
Ham (B.), 327.
Hanssen (G.), 184, 185, 195, 197.
Harde (J. de), 108, 123—129, 189—192, 223.
Haringman (L.), 177.
Harthouwer (D.), 7, 320.
Hartman (A.), 156.
Hase (F. de), 29, 30, 245.
Havenmeester (J.), 70, 184.
Haye (de la), 29, 30, 118, 261, 276, 325, 327, 340.
Heliopolis (F. bisschop van), 140.
Hendrikse (P.), 24.
Hennin (S. de), 152.
Henricus (fort), 35.
Heydanus (H.), 226.
Heys (F. van), 199.
Heysselbergh (J. J.), 186.
Hila, 138.
Hitoe, 13, 138.
Hobbe (B.), 148.
Hoksioe, 175.
Honimoa, 13.
Hoop (A. van der), 186.
Hoorn, 205, 362.
» (P. van), 15, 21, 55, 67, 90, 139, 176, 225, 234, 330, 344, 350.
Hop (H.), 42, 51, 136, 225, 266, 363.
Hosten (A. van), 156, 237.
Hougly, 58, 321.
Hugo (H.), 261.
Hurt (A.), 7, 11, 23, 40, 72, 135, 138, 159, 174, 220, 246, 275, 290.
» (M.), 6, 11, 73, 94, 128, 133, 241, 252, 283, 325, 341, 351.

I.

Imbassadana (kiai), 88, 93, 95, 97, 100, 101, 120, 121, 131, 132, 134, 164, 220, 227, 228, 239, 241, 242, 244, 247, 248, 252, 290, 314.
Indragiri, 14, 70, 82, 89, 90, 334.
Indramajoe, 24, 27, 60, 82, 84, 109, 111, 142, 143, 169, 171, 207, 209, 229, 231, 254, 256, 297, 299, 336, 337, 370, 371.
Indrapoera, 306.
Iselmuyden (A. van), 334.

J.

Jacques, (J.), 15.
Jafnapatnam, 14, 187.
Jakatra (schans), 28, 62, 86, 113, 146, 173, 211, 233, 258, 301, 339, 370, 373.

Japan, 11, 22, 32, 33, 55, 58, 67, 73, 79, 81, 88, 95, 100, 117, 120, 121, 131, 132, 134, 138, 139, 147, 151, 152, 154, 156, 159, 160, 164, 167, 177, 182, 184, 196, 227, 228, 242, 252, 262, 278, 279, 316, 317, 334, 348—353, 355, 357, 361, 366.
Japaneezen, 116.
Japansche veld (het) te Batavia, 176.
Japara, 4, 17, 21—23, 26, 52, 60, 61, 67, 72, 73, 79, 82, 84, 87—89, 91, 92, 95—97, 100, 101, 103, 104, 106, 108, 109, 115, 121, 129, 131, 132, 136, 142, 143, 149, 150, 163—166, 168, 169, 171, 174, 175, 185, 188, 197, 206, 209, 212, 219, 223, 229, 231, 238, 239, 241, 242, 244, 246, 248, 251—254, 256, 259, 262, 271, 280—282, 287, 289, 290, 292, 297, 298, 319, 324, 325, 328, 336, 337, 345, 346, 370, 371.
Japoan (J.), 267, 268.
Javanen, 4, 28, 62, 81, 86, 99, 101, 105, 146, 150, 173, 188, 192, 211, 224, 233, 258, 260, 281, 290, 301, 303, 329, 339, 346, 347, 351, 353, 360, 373, 374.
Java's Oostkust, 24.
Jongh (H. de), 186.
» (M. de), 8, 75, 114, 198, 199, 216, 225, 242, 313, 328, 362, 363.
Jonker (kapitein), 10, 181, 182, 369.

K

Kaap de Goede Hoop, 2, 15, 16, 31, 63, 65, 75, 77, 99, 106, 116, 122, 125, 129, 131, 133, 135, 137, 140, 159, 161, 162, 175, 184, 185, 192, 193, 199, 205, 220, 221, 260, 265, 292, 293, 308, 320, 348, 353.
Kaelor, 127.
Kaidoepa, 49.
Kai-tsoe, 54, 66, 71, 79, 81, 99, 139, 188, 218, 254.
Kalamata, 41, 43, 44.
» (kitjili), 268.
Kali-Angin, 242.
» -Anjar, 27, 170, 256, 297, 336, 337, 370, 372.
» -Gangsa, 144.
Kalikoet, 29.
Kali-Sapoe, 82, 110.
» -Woengoe, 336.
Kalpatin, 107.
Kaluture, 107.
Kambodia, 17, 24, 54, 59, 60, 78, 81, 162, 163, 209.
Kananoor, 107.
Kandang-Auer, 254, 297.
Kanton, 144.
Karang-Anjar, 129.
Karimon, 12.
Karinganau, 144.
Karti Sarana, 92.
» Sedana, 150, 164.
Katauen, 25, 83, 109, 111, 170.
Keerdekoe (S.), 159.
Kelck (D.), 82, 152.
Kemp (P.), 175.
Kendal, 25, 26, 109, 111, 142, 144, 170, 171, 207, 209, 229, 230, 256, 297, 338, 371.
Kepper (J.), 117.
Keracrous, 291.
Keyser (L.), 148.
Kiadoepa, 267, 271.
Kimegang, 102.
Klencke (H.), 140.
Klencke (J. van), 87.
Kleyer (A.), 140, 159, 161.
Klinckant (G.), 344, 364.
Koeboe (spruit), 190, 192.

Koedoes, 26, 208, 231, 244, 298, 371,
Koelabo, 267.
Koelon (pangeran), 52, 53, 66, 67, 292.
Koepang, 34—36, 315.
Koetei, 285, 286.
Koetsjin, 29, 108, 137, 176, 187, 235, 236.
Koker (P.), 363, 367.
Koksinga, 130, 131.
Kolombo, 14, 107, 108, 154, 185, 323, 362.
Kolor (spruit), 189.
Kop (J.), 363, 367.
Koromandel, 71, 73, 94, 96, 105, 106, 114, 145, 153, 177, 178, 201—205, 276, 294, 308, 318, 325, 327, 332, 342, 343, 351.
Korre, 321.
Kota-Banka, 9.
» -Ringga, 60.
Kotaringin, 283, 284.
Kota-Tengah, 306, 307.
Kotjar, 14.
Krakatau, 225, 240, 246, 259.
Krawang, 24, 58, 60, 82, 84, 109, 110, 142, 144, 170, 207, 229, 254, 297, 336, 337, 371.
» (hoek van), 353, 360, 367.
Krevelt (P. D.), 21.
Krokot (rivier), 28, 62, 86, 113, 146, 173, 211, 233, 258, 301, 339, 373.
Krongrong (kraëng), 43, 285.
Kruyskercke (L.), 15, 52, 326.
Kuipers-eiland, 370.
Kust van Guinea, 220.

L.

Laboean, 26, 336.
Lamahala, 34, 35.
Lamakera, 34—36.
Lamanipa, 266, 267.
Lamelnier (de), 364.
Lampong, 16, 79, 90, 99, 117, 119, 126, 169, 254, 367.
Lanang (intje), 162.
Lasem, 26, 142, 169, 209, 229, 297, 299, 336, 371.
Lee (F. van der), 10.
Leenderts (L.), 6, 22.
Leenen (J. van), 11.
Leeuw (A. de), 38, 177, 249.
Lefer (R.), 108, 176.
Leiden (eiland), 174, 175.
Lei-Timor, 246.
Lesimbata, 267.
Leydecker, 151, 159.
Lieven, 99.
Ligor, 213, 214, 360.
Limanimpa, 42, 43.
Limau, 44.
Limboto, 44.
Lindius (C.), 362.
Lingga, 334.
Lock (E.), 71, 73.
Loeboe (kraëng), 17.
» -along, 307.
Lombok, 243.
Lontoor, 13.
Lucassen (J.), 309, 310.
Lucipara, 302, 309, 310, 315—317, 330, 342, 361.

M.

Macao, 54, 58, 66, 71—73, 78—81, 83, 91, 94, 99, 100, 111, 120, 148, 160, 164, 168, 169, 171, 188, 209, 149.
Madafar Djoekalana (Sultan), 268.
Madagascar, 29.
Madras, 160, 167, 205, 327.

Madraspatnam, 79, 153.
Madura, 60, 208, 231, 254, 256, 280, 290, 298.
» (pangeran), 273.
Maetsuyker (W.), 7, 11, 38, 40, 52, 72, 135, 165.
Majoeda, 44.
Makasar, 4, 6, 7, 9, 16, 18—20, 23, 26, 38—45, 49—52, 60, 67, 72—75, 84, 92, 103, 105, 114, 116, 136, 142, 144, 149, 150, 162, 164, 165, 169, 198, 199, 208, 209, 216, 219, 220, 225, 229, 238, 242, 245, 247—249, 251, 255, 256, 265—268, 280, 284—286, 297, 298, 313, 315, 320, 321, 326, 328, 329, 337, 362, 370, 371.
Makasaren, 16, 19, 53, 90, 190, 284, 285, 353.
Malabar, 21, 71, 114, 125, 136, 141, 177, 179, 234, 237, 244, 342.
Malaka, 2, 10, 11, 14, 15, 24, 26, 51, 70, 73, 76—78, 81—84, 88, 89, 94, 99, 109, 118, 122, 133, 144, 153, 154, 166, 171, 177, 201, 209, 221, 230, 251, 261, 263, 265, 272, 275, 276—279, 283, 292, 294, 296, 302, 305, 308, 309, 311, 316—318, 327, 332, 334, 338, 341—343, 347, 348, 351, 362, 366—368, 371.
Maleiers, 190.
Maliapoera, 327.
Mallacca (J.), 206.
Mamoe (kraëng), 16, 17, 53.
Mandarsjah, 264, 265.
Manckhuys (G.), 93, 103.
Mandhar, 7, 100, 104.
Mangarai (eiland), 280.
Manginto, 44.
Manila, 54, 55, 59, 79, 81, 89, 98, 139, 160, 168.
Manjapa (daëng), 285.
Manondjaja (kiai aria), 291—293.
Mardijkers, 28, 62, 86, 91, 112, 145, 172, 210, 232, 251, 257, 300, 373.
Marees (J. de), 185.
Marchier (C. B.), 162.
Marga-mati (kiai), 97, 101, 104, 130—132, 239, 241, 242, 245, 247, 248, 252, 282, 283, 288, 290, 346.
Maroenda, 339, 370.
Marotta, 44.
Martiny (C.), 153.
Maskate, 245.
Masulipatnam, 70, 71, 120, 121, 302, 312, 326, 332, 341, 350, 351.
Mataram, 4, 5, 88, 95, 98, 100, 115, 116, 120, 121, 198, 224, 227, 228, 238, 244, 280, 290, 324, 325, 345.
Matthys (J.), 181, 182.
Matthysz (M.), 266.
Mature, 107, 108.
Maurice (pater), 261, 265, 272—275, 282, 288, 292, 294—296, 322, 344, 363, 365.
Mauritius, 63, 260.
Meer (H. de), 153.
» (S. C. van der), 316, 317, 319.
Meerschen (J. van der), 74, 327.
Melnier (de la), 344.
Mendes (M.), 185.
Menjoeta, 306.
Meyer (M.), 96.
Michiel, 167.
Michielse (J.), 241.
Middelburg, 251.
Middelpunt (het) te Batavia, 338.
Mindanao, 209.
Minjot (K.), 292.
Mocha, 71, 332, 335.
Mogol, 31.
Mol (C.), 10, 147.
Molenvliet, 292.
Molier (P.), 186.
Molukken, 8.
Monopin, 178, 189, 191, 192.

Monopin (hoek van), 127, 128.
Montemarano (kraëng), 17, 353.
Moock (V. van), 150, 218, 260.
Mooren, 79.
Motir, 42.
Muller (F. H.), 148, 225, 351.
» (J.), 8.
Mults (J. J.), 365.
Myer (M.), 10.

N.

Naia Sitra (kiai), 154.
Nagasaki, 278, 349.
Nala Pati (kiai), 120, 134, 313, 314.
Nangka (poeloe), 192.
Negapatnam, 74, 114, 325—327, 351.
Nieuwendam, 370.
Nieuwlandt (A. van), 17.
Nieuwpoort te Batavia, 174.
Niti Sastra (kiai), 4—6.
Nobel (C.), 52, 177, 226, 240, 364.
Nolpe (J.), 225, 226.
Noorda (J.), 217.
Noordwijk (fort), 299, 370, 372.
Nova Hispania, 55, 79.

O.

Ockersen (O.), 54, 93, 98, 130, 131, 168, 252, 273, 293, 302, 303, 305, 325, 335, 347, 362.
Oebi (eiland), 48, 269.
Oelakan, 307.
Ongena (H.), 313.
Onrust 56—58, 67, 82, 120, 164, 175, 185, 187, 217, 244, 367.
» (Engelsch), 188.
Ontong-Djawa, 59, 82, 109.
Oostkust van Java, 33.
Opynen (van der), 18, 19.
Oranje (kasteel), 45, 268.
Orikaa, 71, 74.
Outhoorn (W. van), 90, 132, 134, 159, 175—177, 226, 228, 240, 351.
Overbeeke (A. van), 8.
Overheul (J.), 159.
Overtwater (J.), 159.
» (P. A.), 6, 21, 55, 57, 176, 199, 225, 226, 237, 240, 249, 326, 330.

P.

Padang, 26, 71, 78, 83, 168, 171, 230, 306, 307.
Padbrugge, 245.
Palaka (radja), 75, 198.
Palembang, 6, 9, 11, 16, 24, 27, 52, 58, 60, 70, 73, 75, 82, 84, 94, 96, 108, 111, 126, 128, 133, 141, 144, 169, 171, 207, 209, 231, 241, 251, 252, 255, 256, 262, 283, 297, 298, 315, 319, 325, 336, 341—343, 347, 351, 370, 371.
Palembangers, 189, 191.
Paliakate, 104, 167, 322, 325, 351.
Pamalang, 24, 26, 60, 82, 84, 109, 111, 142, 143, 169, 171, 209, 230, 256, 297, 299, 336, 338, 371.
Pamanoekan, 24, 26, 60, 82, 84, 109, 110, 142, 143, 169, 171, 207, 209, 229, 231, 255, 256, 298, 335, 337, 370, 371.
Panjarakan, 60.
Pansjana, 41, 43, 266, 267.

Papangers, 180, 368.
Paramba, 42, 50.
Paringauw, 369.
Pasaman, 307.
Pasir, 170, 229, 256, 283—287.
Patani, 24, 26.
Pauw (P.), 27, 31, 61, 122, 372.
Pavillioen (A.), 21, 94, 96, 114, 153, 167, 323.
Pays (C.), 262.
Pekalongan, 24, 26, 60, 83, 84, 109, 111, 142, 144, 165, 170, 171, 207, 209, 229, 230, 254, 256, 297, 298, 336, 338, 371.
Pelletier, 81, 88.
Pennemans, 280.
Perak, 277, 278.
Perlang, 189, 191.
Perzië, 29, 31, 135—137, 166, 177, 234, 237, 245.
Pieterse (J.), 161.
Pilevone, 217.
Piscadores, 167, 309.
Pit (L.), 147, 330.
Pith, 107.
Pits (J. J.), 11, 53, 54, 77, 117, 161, 223, 305, 363.
Plasse (J. van der), 366.
Poeloe Ai, 13.
» -Auer, 147, 277, 278.
» -Boeloe, 143.
» -Doea, 304.
» -Madi, 345.
» -Pandjang, 304, 345.
» -Pisang, 277.
» -Timaon, 147, 275, 277, 334, 348, 349.
» -Tjingko, 161.
Poera Negara, 284—287.
Point de Gale, 107, 108, 323.
Ponoa, 14.
Pontang, 9, 16, 17, 54, 56, 66, 71, 119, 168, 341, 345.
Poolman (C.), 10, 14, 21, 57.
Portier (C.), 11, 15, 81, 88, 225, 226, 239, 240.
Porto-novo, 327, 340.
Portugeezen, 29, 72, 73, 91, 153, 167, 168, 198.
Posier, 242.
Postillon-eilanden, 363.
Pree (D. du), 93, 102, 259, 244—246, 251, 290, 319.
Priaman, 83, 306—308.
Prinsen-eiland, 8, 121, 123, 184.
Putmans (J.), 11.

Q.

Quaelbergen (C. van), 10, 147, 187, 201, 216, 239, 277, 323.
Quesne (du), 344, 364.
Quinam, 54, 78, 117, 138, 143, 171, 209, 230.

R.

Radja Singa, 151.
Ranst (C.), 11, 58, 117, 153, 154, 222, 321.
Rembang, 4, 6, 23, 26, 60, 79, 84, 88, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103—105, 116, 130, 136, 142, 149, 153, 160, 164, 165, 168, 170, 207, 229, 231, 238, 239, 245, 247, 249, 251, 254, 255, 259, 271, 282, 297, 299, 319, 328, 329, 336, 337, 371.
Rheede (H. van), 108, 137, 187, 244.
Ridder (G. de), 151, 152.
Riebeek (J. van), 148, 226, 240.

Ritmuller (D.), 148.
Robben-eiland, 260.
Roelants (E.), 251.
Rogh (S.), 190.
Roode zee, 188.
Roothaes (A.), 21, 107.
Rosengain (eiland), 112.
Rotterdam, 137, 362.
Rotterdam, (kasteel), 7, 114, 283.
» -mer poort te Batavia, 223, 338.
Roy (L. de), 81, 88.
» (N. de), 8, 213—215, 341, 343, 357, 358.
Ruysch (E.), 148.
Rijswijk, 257, 370.

S.

Sadrangapatnam, 351.
Sadraspatnam, 114.
Saint-Martin, 351.
Salangeta, 208.
Saleier, 27, 41, 43, 60.
Salida, 306, 307.
Samarang, 24, 27, 60, 82, 84, 92, 109, 111, 115, 129, 141, 144, 154, 165, 170, 171, 207, 208, 224, 229, 251, 255, 256, 297, 299, 329, 336, 337, 370, 371.
Sambas, 110.
Sampang, 6, 22, 290.
Sampoera (radja), 115, 118, 125, 189.
Sangi, 20, 44.
Sartoor (S.), 135.
Schippers (P.), 181.
Scholten (J.), 140, 225.
Schoogh (J.), 13.
Schot (J.), 153.
Schouten (J.), 120, 154, 175, 185.
Schrieck (J.), 186.
Schults (J.), 181, 182.
Schuyr (E. van der), 87, 98, 166, 220, 238, 247, 272, 328, 329.
Seelst (van), 369.
Sekredana (kiai ngabehi), 16, 37, 53—55, 71, 78, 89, 99, 162, 164, 168, 169, 188, 189.
Sewang, 243.
Siam, 8, 37, 53—55, 74, 119, 139—141, 151, 160, 212—215, 246, 317, 318, 334, 341, 343, 349, 352, 354, 357—361.
Sidajoe, 60, 143, 209, 256, 298, 336, 337, 371.
Sido (J.), 322, 365.
Sidokari, 170, 256.
Si-kwa (niahi), 257.
Silebar, 67, 81, 99, 104, 117, 169, 254.
Silliart (R.), 54.
Silva (J. B. da), 80, 98, 99.
Simonsz (H.), 295, 344, 365.
» (P.), 251.
» (S.), 6, 53, 70, 72, 88, 89, 91, 94, 98, 99, 101, 106, 114, 116—119, 152.
Singanap, 142.
Sloot (T.), 14, 21.
Snellingh (R.), 253, 293.
Snouck (C.), 77, 81, 225, 292, 344, 363, 364.
Soealiskom, 29.
Soeboe, 50.
Soela-eilanden, 42, 138, 267, 268.
Soembar, 24, 26, 60, 82, 84, 109—111, 142, 143, 170, 171, 207, 209, 230, 256, 298, 336, 337, 371.
Soembawa, 200, 315.
Soemenep, 337.
Soemoer, 143, 370, 371.
Soerabaia, 6, 25, 26, 60, 84, 95, 110, 142, 144, 169, 171, 207, 209, 229, 231, 256, 298, 338, 371.

Soerabaia (pangeran), 247.
Soerate, 33, 54, 71, 73, 79, 114, 116—118, 120, 125, 136, 137, 139, 141, 166, 168, 176, 177, 188, 199, 206, 216—218, 221, 223, 234—237, 250, 253, 273, 276, 291—293, 304, 317, 341, 342, 365.
Soesoehoenan, 4, 5, 97, 100, 101, 104, 105, 115, 116, 121, 132, 133, 150, 154, 164, 224, 241, 242, 247, 320, 324, 325.
Soeta Wangsa (kiai), 227, 228.
Solor, 34—37, 297, 314, 315.
Soolmans (I.), 10, 140, 152, 177, 225.
Soury (J.), 148.
Spanje, 79.
Specx (J.), 180.
Speelman (C.), 6, 42—45, 49, 51, 139, 140, 147, 152, 199, 218, 223, 234, 237, 241, 265, 267, 283, 284, 305, 330, 331, 333, 347, 350, 368.
Splinter, 161.
Spyck (J. van der), 213—215, 358.
Stockvis (J. H.), 166, 167.
St Jago, 99, 116.
St Nicolaas-baai, 8, 167, 240, 303, 345, 347, 350.
St Thomé, 325, 327, 340.
Straat Banka, 128, 159, 178, 184, 189, 192, 223, 263, 277, 279, 293, 302, 309, 310, 315, 317, 323, 330, 333, 341, 347, 349, 352, 355, 366.
» Doerian, 278, 309, 310.
» Madura, 242.
» Malaka, 108, 115, 275.
» Saboen, 12.
» Singapore, 262, 278, 293, 308—311, 348, 352.
» Soenda, 32, 38, 71, 77, 99, 121, 122, 135, 159, 174, 178, 184, 185, 187, 192, 303.
Strantwyck (G. de Davidt), 10, 212, 225.
Struys (A.), 70, 147, 152.
Sumatra's Westkust, 11, 53, 75, 77, 106, 117, 161, 162, 186, 189, 222, 305, 306, 331, 333, 334, 362.
Suurmondt (O.), 217.
Swart (C.), 330, 331.
» (C. J.), 344, 345, 347, 350, 361, 363, 367.
» (J. H.), 347.
Sweeris (P.), 268.
Swenne (E. van), 187.

T.

Tack (F.), 186.
Tadoenang, 26, 60, 170, 230, 254, 297, 299, 336, 371.
Tagal, 24, 26, 59, 60, 85, 109, 111, 141, 144, 170, 171, 209, 229, 231, 254, 256, 297, 298, 336, 337, 370, 372.
Tagoelanda, 44.
Taioean, 54, 55, 101, 117, 138, 151, 160, 167, 169, 309, 340, 350, 366, 368.
Tamboeko, 42, 44.
Tamboelan, 111.
Tanara, 25, 58, 82, 109, 142, 170, 208.
Tandjoeng-laso, 49.
Tanette, 7.
Tangeran, 59, 82, 111, 255, 336, 370.
Tapoeki, 307.
Tegenepatnam, 98, 114.
Teloeboe, 267.
Tengsoei (kiai loerah), 6, 22, 23, 239, 245, 247, 248, 259, 289.
Terhorst (H.), 10, 148.
Ternatanen, 50.
Ternate, 2, 4, 11, 13, 38—44, 47—51, 72, 92, 156, 159, 162, 164, 259, 264—268, 270, 290, 299.
Terville (H.), 10, 150.

Texel, 15, 122, 137, 161, 184.
Theunis (A.), 312.
Thivardt, 121.
Thomas (F.), 264.
Tibore, 42, 43, 50, 266, 267.
Tidore, 40—42, 46, 264—266, 269, 270.
Tikoe, 307, 308.
Tima, 247.
Timor, 4, 9, 14, 16, 22, 26, 33, 52, 57, 60, 79, 92, 139, 161, 167, 168, 208, 246, 248, 256, 297, 314, 335.
Tjarita, 24, 58, 82, 109, 142, 170, 207, 229, 254, 256, 297, 370.
Tji-asem, 24, 26, 60, 82, 84, 109, 111, 141, 144, 169, 171, 207, 208, 229, 231, 254, 256, 297, 298, 336, 337, 370, 371.
Tjili Moeda (njai), 314, 315.
Tjindana, 335.
Tjinrana, 249.
Tjiringin, 25, 303, 341.
Tjitra Joeda, 129.
Teeban, 144, 170, 209.
Toegoe-besi, 267.
Toekang-besi, 49.
Tolnerus (H.), 57.
Tonkin, 37, 53, 54, 67—69, 109, 138, 147, 151, 157—160, 177, 184, 187, 193—195, 208, 275, 278, 317, 334, 348—353, 355, 357—359, 361.
Toppershoedje, 303, 305.
Torbaia, 25, 27, 144, 371.
Tranquebar, 71, 78, 87, 91, 94, 95, 98, 106, 188, 327, 367.
Trinkenomale, 14, 178, 198, 261, 262, 265, 272, 276, 279, 296, 323, 365.
Troesan, 307.
Tutekorin, 107.

U.

Utrechtsche poort te Batavia, 28, 62, 86, 113, 146, 173, 211, 212, 233, 257, 258, 301, 339 373.

V.

Vader Smit (eiland), 174, 175.
Valconier (C.), 67, 184, 185, 193, 195, 197, 279, 348, 349, 351, 353, 357.
Valentyn (S.), 151, 152.
Valkenier, *zie* Valconier.
Veekens (A.), 365.
Verburgh (C.), 185, 275.
Vermaire (W.), 140, 221, 223, 239.
Vermunt (H.), 334.
Verschuyr (E.), 72, 129, 212.
Verspreet (A.), 41, 44, 46—48, 265, 266, 269.
Vette, 139.
Vick (P. de), 15.
» (R. de), 8, 226, 282, 288, 295.
Vireselle, 218.
Vitus (T.), 15.
Vlamingh (J. de), 149, 164.
Vliet (B. van der), 57.
Vlissingen, 122, 123, 175.
Volger (W.), 11, 15, 69, 78, 81, 82, 88, 90, 216, 217, 221, 225, 234, 237, 240.
Voorn (P. van de), 153.
Voorst (A. van), 8, 44, 90, 226.
Vosch (J.), 187.
Vreelandt (G.), 11, 13, 52, 55, 159, 175, 177, 364.
Vyfhoek, 176, 370.

W.

Waeterhaelder, 358.
Wageman (J.), 335.
Wangi (eiland), 271.
Wansitania, 267.
Wantji-wantji, 49.
Warnarsen (C.), 79.
Wederhuysen (A.), 72.
Welkomst-baai, 174.
Weltevreden (D. J.), 240.
Westhoek van Java, 8.
Wichelhuysen (D.), 57, 226, 239, 240, 326, 328.
Wight, 309.
Wilkes (W.), 332.
Willemse (A.), 238.
Willemsen (J.), 263.
Willemsz (C.), 33, 152, 312.
Wingurla, 108, 136, 137, 176, 177, 234, 236, 237, 342.
Wira di Kara (kiai), 150, 164.
Winter jun., 71, 73.
Wira Karti (kiai), 130, 227, 228.
Wirat Maka, 88, 97, 100, 104, 105, 121, 130—133, 220, 224, 227, 238, 239, 241, 242, 244, 247, 248, 252, 260, 281—283, 288, 290, 329, 346.
Woena, 42, 43, 266, 267.
Wolphert (H. B.), 85.
Wreeden (G. F.), 63.
Wyckersloot (J. van), 33—36, 246, 314.
Wynantse (J.), 53, 181, 312.
Wys (A.), 94, 341, 351.
» (H. de), 358.

Y.

Ysbrantsz. (H.), 70, 82, 90, 333.

Z.

Zeeburg (bastion), 315.
Zeeland, 32, 52, 53, 56, 121, 129, 136, 175, 206, 348, 362.
Zoutenlande, 370.
Zweden, 188.
Z. O. eilanden, 16, 33, 160.
Zyl (W. van), 138.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building
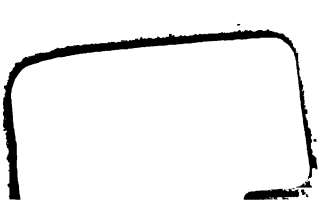
Form 410